Bundel van de Leesmap ingekomenstukken raad van 2 november 2021

wk.37.1 Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom
- 1 Raadsvoorstel scenario Masterplan Veluwezoom.docx
- 2 Raadsbesluit scenario Masterplan Veluwezoom.docx
- Bijlage 1 20210903_scenario_verkenning_masterplan_veluwezoom.pdf
- Bijlage 2 Scenarios Veluwezoom - reactie stakeholders.pdf
- Bijlage 3 kosten scenario C irt subsidie regiodeal.docx

wk.38.1 Raadsbijeenkomst Rheden/Rozendaal 5 okt Scenariokeuze Veluwezoom
- 1. Concept agenda_5 oktober 2021.docx
- 2. Artikel Masterplan Veluwezoom en inspraak In de Roos 24 sep.docx
- 3. Artikel in Regiobode 28-09-2021.docx

wk.38.2 Bijeenkomst Veluweop1 14 sep
- 1. Bijeenkomst Veluweop1 Voor Raadsleden Verslag 14-09-21.pdf
- 2. Presentatie bestemmingsmanagement op de Veluwe.pdf
- 3. Presentatie Sep21 Financiering recreatieve infrastructuur.pdf

wk.38.3 Samenwerkingsovereenkomst Raad voor de Kinderbescherming
- 1 Samenwerkingsafspraken Raad voor de Kinderbescherming BW voorstel (003).docx
- 2 Samenw. afspr. Bijl 1 Samenw. protocol JZRegio CG - RvdK (def 31 maart).docx
- 3 Samenw. afspr. Bijl 2 Verschillen 2014 en 2021.docx
- 4 Samenw. afspr. Bijl 3 Handtekeningenblad blanco.docx

wk.38.4 Nieuwsbrief corona Gelderland-Midden nr. 34
- 1 Nieuwsbrief Corona Gelderland-Midden 34 DEF.pdf
- 2. Bijlage 1 - Epidemiologische duiding COVID-19 DEF.pdf
- 3. Bijlage 2 - Handelingskader coroanatoegangsbewijzen.pdf

wk.38.5 Besluitenlijst B&W d.d. 14 sep 21
- Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_14_september_2021.docx

wk.38.6 Arnhem Raadsbrief Locaties Maatschappelijke Opvang per 1 oktober 2021
- Arnhem Raadsbrief Locaties Maatschappelijke Opvang per 1 oktober 2021.pdf

wk.38.7 Epidemiologische duiding COVID-19 DEF 23 sept
- Epidemiologische duiding COVID-19 DEF 23 sept.pdf

wk.38.8 Raadsinf. bijeenkomst Reg. samenw. en opdrachtgerschap Soc. dom. Safe the date
- Raadsinf. bijeenkomst Reg. samenw. en opdrachtgerschap Soc. dom. Safe the date.pdf

wk.38.9 Symposium Rechtmatigheid 4 nov Uitnodiging
- Symposium Rechtmatigheid 4 nov Uitnodiging.pdf

wk.38.10 Trainingen debatteren voor raadsleden
- Trainingen debatteren voor raadsleden.pdf

wk.38.11 Woensdrecht Motie Borstonderzoek iedere twee jaar
- Woensdrecht Motie Borstonderzoek iedere twee jaar.pdf

wk.39.1 Verslag en presentatie coalitie Veluwezoom 23 september
- Presentatie 23 september Coalitie Veluwezoom_v02.pdf.pdf
- Suggesties NL Connect voor verkiezingsprogramma.pdf
- Verslag 23 september presentatie CV fracties.docx

wk.39.2 Reacties op Masterplan Veluwezoom
- Brief over Veluwezoom.docx
- INSPRAAKREACTIE KNNV ARNHEM Masterplan Veluwezoom.docx

reactie op voornemen afsluiten Kluizenaarsweg.docx

Bezwaar namens diverse inwoners van Rozendaal tegen afsluiting Kluizenaarsweg in scenario C van het Masterplan Veluwezoom.pdf

inspreeknotitie Red Heuven en de Posbank.docx

Bijlage bij Red Heuven en de Posbank 3 plaatjes nu en toekomst verkeer en parkeren Veluwezoom.pdf

wk.39.3 Besluitenlijst B&W vergadering 21 september 2021

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_21_september_2021.docx

wk.39.4 BESLUITENLIJST Groene Metropoolregio vergadering 13 september 2021

20210913 Besluitenlijst-concept.pdf

wk.39.5 VNG nieuwsledenbrief-coronacrisis

VNG nieuwsledenbrief-coronacrisis 24-09-2021.pdf

wk.39.6 Nieuwsbrief The economic board

20210923 Nieuwsbrief The Economic Board september 2021.pdf

wk.39.7 Motie gemeente Nissewaard oproep wetswijziging afschaffing 6 maanden termijn toetsing huur

2021.09.22 ONS; Oproep tot wetswijziging afschaffing 6-maandentgermijn toetsing huur.pdf

wk.39.8 Moties bevolkingsonderzoek borstkanker

Betoog Motie Bevolkingsonderzoek borstkanker.PDF

Motie Bevolkingsonderzoek borstkanker.PDF

wk.39.9 Manifest Hoogbegaafden onderwijs

Aanleiding manifest en debat okt 2021.pdf

De Werkgroep Onderwijs okt 2021.pdf

Ervaringsverhalen onderwijs.pdf

Handtekeningen Manifest namenlijst.pdf

MANIFEST HOOGEBEGAAFDENONDERWIJS lokale politiek.pdf

wk.39.10 Uitnodiging Gelderland academie Conferentie Lokale democratie in beweging

Uitnodiging Gelderlandacademie.docx

wk.39.11 Uitnodiging Geldersch energieakkoord masterclass Klimaat & broeikasgassen

Uitnodiging Geldersch energieakkoord.docx

wk.39.12 Uitnodiging landelijk Plattelands Parlement op zaterdag 20 november in Dalfsen

PP.2021.Uitnodiging_.docx

wk.39.13 Uitnodiging ledenvergadering vakvereniging voor raadsleden

Uitnodiging ledenvergadering vakvereniging voor raadsleden.docx

wk.39.14 Uitnodiging symposium Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserveofficieren (KVNRO) in Stroe

Uitnodiging.docx

wk.39.15 SAVE THE DATE Digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden - Recreatiezonering Veluwe

20211103 SAVE THE DATE Digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden - Recreatiezonering Veluwe.pdf

wk.40.1 Verslag en bijdragen voorbereidende vergadering 5 oktober 2021 Masterplan Veluwezoom

10 Verslag Voorbereidende vergadering 5 oktober 2021 - deel 1.pdf

Inspeekbijdrage BG Posbank De Steeg.pdf

Inspraakbijdrage Commissie van Beheer Geërfden van Velp .pdf

Inspraakbijdrage dhr. Geerlings: Bezwaar namens diverse inwoners

Inspreekbijdrage Coaltie Veluwezoom.pdf

Inspreekbijdrage dhr. Joziasse.pdf

Inspreekbijdrage hr. De Mik.pdf

Inspreekbijdrage hr. Kooijmans.pdf

Inspreekbijdrage hr. Kuijper.pdf

Inspreekbijdrage hr. Schaeffer.pdf

Inspreekbijdrage hr. Tegelaar.pdf

Inspreekbijdrage hr. Westhof.pdf

Inspreekbijdrage KNNV.pdf
Inspreekbijdrage mw. Dalm.pdf
Inspreekbijdrage mw. Stoevelaar.pdf
Inspreekbijdrage mw. Suurenbroek.pdf
inspreekbijdrage mw. Van Hout-Notermans.pdf
Inspreekbijdrage st. Red Heuven en de Posbank.1.pdf
Inspreekbijdrage st. Red Heuven en de Posbank.2.pdf
Inspreekbijdrage st. Red Heuven en de Posbank.pdf
Inspreekbijdrage Van Mullem en Berghege.pdf
presentatie Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom.pptx

wk.40.2 Analyse vragenlijst Masterplan Veluwezoom
Analyse Vragenlijst Masterplan Veluwezoom.pdf

wk.40.3 Brief Arnhemse Luchtvaartclub over de toekomst van het Rozendaalse veld
Brief Arnhemse Luchtvaartclub over de toekomst van het Rozendaalse veld.pdf

wk.40.4 Reactie op masterplan veluwezoom
Reactie op masterplan veluwezoom.docx

wk.40.5 reactie op voornemen afsluiten Kluizenaarsweg
reactie op voornemen afsluiten Kluizenaarsweg.docx

wk.40.6 Uitnodiging coalitie Veluwezoom voor een bijeenkomst op 13 oktober
Uitnodiging Coalitie Veluwezoom bijeenkomst 13 oktober.docx

wk.40.7 Halfjaarrapportage Incluzio Rheden
tkn uit B&W Halfjaarrapportage Incluzio Rheden 2021.pdf

wk.40.8 Besluitenlijst B&W vergadering 28 september 2021
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_28_september_2021.docx

wk.40.9 Uitnodiging Masterclass klimaat
Bijlage bij uitnodiging Masterclass Gelders_Klimaatplan in het kort.pdf
Uitnodiging Masterclass.docx

wk.40.10 Moties Borstonderzoek diverse gemeenten
Motie borstonderzoek Hardinxveld Giessendam.pdf
2021-10-07 Motie vreemd aan de orden van de Dag - CDA - Borstonderzoek.pdf
aangenomen Motie vreemd 21M23 gewijzigd CDA GL Preventief borstonderzoek.pdf
Motie namens HOOP D66 GL en WPH inzake Periodiek borstonderzoek - overgenomen.pdf
MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG; Borstonderzoek - LB.pdf
Motie vreemd - Borstonderzoek.pdf
Motie vreemd Borstonderzoek vrouwen.pdf

wk.40.11 Brief over de rechten van arbeidsmigranten
Bijlage bij brief rechten arbeidsmigranten.pdf
Brief over rechten arbeidsmigranten.docx

wk.40.12 Brief Apartheid 2021 over de coronapas
Brief Apartheid 2021 over de coronapas.pdf

wk.41.2 Lange Termijnagenda als besproken in het presidium op 11 oktober 2021
Lange termijn agenda (LTA) versie 2021-10-11.docx

wk.41.3 Besluitenlijst B&W vergadering 5 oktober 2021
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_5_oktober_2021.docx

wk.41.4 Memo subsidieverlening energietransitie 3e kwartaal 2021
1.MEMO 3e kwartaal 2021 subsidie energietransitie.docx

wk.41.5 Reactie ANWB afsluiting Posbank 2021
ANWB reactie afsluiting Posbank 2021.pdf

wk.41.6 Schrijven provincie Gelderland Recreatiezonering Veluwe
Persbericht Recreatiezoneringskaart en maatregelen.pdf

Schrijven provincie Gelderland Recreatiezonering Veluwe.docx

wk.41.7 Uitnodiging Regionale raadsinfomatiebijeenkomst Jeugd beschermd wonen en maatschappelijke opvang 28-10 en/of 9-11

uitnodiging Regionale raadsinfomatiebijeenkomst Jeugd beschermd wonen en maatschappelijke opvang.pdf

Bijlage Regiovisie Samenwerking en Opdrachtgeverschap concept voor consultatie dd 18 oktober 2021.pdf

wk.41.8 Nieuwsbrief The Economic Board

Nieuwsbrief The Economic Board.docx

wk.42.1 Vergaderschema 2022

Vergaderschema 2022 oude samenstelling.doc

Vergaderschema 2022 nieuwe samenstelling.doc

wk.42.2 Schrijven Natuurmonumenten over Masterplan Veluwezoom

Schrijven Natuurmonumenten aan raadsleden Rheden.docx

wk.42.3 Reactie coalitie Veluwezoom op ontwikkelingen Masterplan

Reactie coalitie Veluwezoom op ontwikkelingen Masterplan.docx

wk.42.4 Brandbrief Red Heuven en de Posbank mbt Masterplan Veluwezoom

brandbrief Red Heuven en de Posbank mbt Masterplan Veluwezoom.pdf

wk.42.5 Brief inwoner Rozendaal Masterplan Veluwezoom

Brief inwoner Rozendaal Masterplan Veluwezoom.docx

wk.42.6 Uitnodiging "raad op zaterdag" 6 november 2021

Uitnodiging raad op zaterdag 6 november 2021.docx

wk.43.1 Overzicht vragen & antwoorden reguliere deel raadsvergadering en overzicht vragen en antwoorden mbt de begroting

Antwoorden vragen raadsvergadering 2 nov 2021 (reguliere deel vergadering)

Antwoorden raadsvragen m.b.t. de begroting

wk.43.2 Uitnodiging digitale bijeenkomst Recreatiezonering 3 november 2021

Uitnodiging digitale bijeenkomst Recreatiezonering 3 november 2021.docx

wk.43.3 Besluitenlijsten openbare B&W vergaderingen

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_12_oktober_2021.docx

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_19_oktober_2021.docx

wk.43.4 Nieuwsbrief Groene Metropoolregio

Nieuwsbrief Groene Metropoolregio.docx

wk.43.5 Bestuurdersdag VNG en Algemene ledenvergadering

VNG Bestuurdersdag en ALV.docx

wk.43.6 Raadsleden nieuwsbrief VNG

VNG Raadsleden nieuwsbrief oktober 2021.docx

wk.43.7 Uitnodiging Nederlandse vereniging voor raadsleden

Uitnodiging Nederlandse vereniging voor raadsleden.docx

wk.43.8 Kwartaalverslag Burgernet Oost

kwartaalverslag Burgernet OOST-NL 2021.docx

wk.43.9 Ondernemersmanifest gemeenteraadsverkiezingen 2022

Ondernemersmanifest gemeenteraadsverkiezingen 2022.pdf

wk.43.10 Schrijven aan de raad gericht met boek over G5

Schrijven met boek over G5.docx

Bijlage bij schrijven met boek over G5.pdf

wk.43.11 Schrijven aan de raad over Sportaccomodaties

Schrijven over Sportaccomodaties.docx

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Keuze scenario Masterplan Veluwezoom

Adviseur	: H. Jacobsen	**Datum B&W**	: 14 september 2021
Programma	: Verkeer en vervoer	**Datum Raad**	: 2 november 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Al decennia heeft de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, en dan met name de Posbank, een grote recreatieve aantrekkingskracht vanwege de bijzondere afwisseling van heide, bossen, landgoederen en heuvels. Al even lang is er met regelmaat discussie over de toenemende recreatieve druk en de invloed hiervan op de natuur(-beleving), leefbaarheid en verkeersveiligheid. De gemeente Rozendaal ervaart samen met Rheden en Natuurmonumenten al lange tijd de druk op de natuur en de hinder van het gemotoriseerd verkeer dat de vele bezoekers met zich meebrengen.

De Raad van Rheden heeft in 2019 een amendement aangenomen om voor de recreatief-toeristische bereikbaarheid een breed onderzoek uit te voeren naar knelpunten en oplossingen op de Veluwezoom en de resultaten te vatten in een plan met uitvoeringsprogramma. De gemeente Rozendaal onderkent de grensoverschrijdende belangen en dat is de aanleiding geweest in 2020 om mee te doen aan het opstellen van het Masterplan Veluwezoom.

De Veluwe-Alliantie* heeft voor de Veluwe een Regiodeal gesloten met het Rijk om doelstellingen uit de Veluwe-op-1-agenda te realiseren. Binnen deze Regiodeal zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van een aantal gebiedspilots. Door in te zetten op bestemmingsmanagement en duurzame mobiliteit wordt gezocht naar evenwicht tussen natuur en recreatie. De gebiedspilots moeten een voorbeeldfunctie gaan vervullen voor de rest van de Veluwe. Het Masterplan voor de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, met een focus op het gebied op en rondom De Posbank, is één van de gebiedspilots die een voorbeeldfunctie moet vervullen voor de rest van de Veluwe. De Regiodeal stelt een subsidie in het vooruitzicht van € 1.770.000 met als voorwaarde co-financiering van € 230.000 door de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de subsidie is een beperkte doorlooptijd van planvorming en uitvoering beschikbaar.

In 2020 is besloten om als Rozendaal deel te nemen aan het maken van een Masterplan Veluwezoom. Daarvoor heeft de Raad van Rozendaal al € 5.000 euro beschikbaar gesteld en die van Rheden € 35.000. Dit plan voorziet in een op te leveren scenariorapport en daarop volgend een Masterplan op basis van het gekozen scenario. Bijlage 1 is het scenariorapport als belangrijke tussenstap om te komen tot het Masterplan. De goedkeuring van het Masterplan in de Raad staat gepland voor het begin van 2022.

(* De VeluweAlliantie bestaat uit partijen die de ambitie van de Veluwe Agenda onderschrijven en een bijdrage willen leveren aan de realisatie van de ambitie. Dit op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen ongeveer 40 partijen)

Gevraagde beslissing

1. te kiezen voor scenario C als basis voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal;
2. een bedrag van € 30.000,- uit de algemene reserve te bestemmen ten behoeve van het resterende deel van de co-financiering in de Regiodeal.

Wat willen we bereiken?

Doel
Een bestuurlijk en maatschappelijk gedragen Masterplan met uitvoeringsprogramma op basis van scenario C, dat dient als leidraad voor de wijze waarop recreatie en natuur op de Veluwezoom van Rheden en Rozendaal duurzaam samen kunnen gaan.

Doorslaggevend hierbij is dat scenario C goed scoort ten aanzien van versterking van de natuurwaarden en beperking van de overlast. Van belang is het brede draagvlak dat bestaat voor scenario C onder de belangengroepen. Hoewel de plusvariant van scenario C aantrekkelijk is, zijn er bij deze optimalisatie zowel ruimtelijk als financieel nog wel de nodige risico's. Met de keuze voor C wordt de optimalisatie op dit moment niet terzijde geschoven, maar wordt deze plusvariant gezien als mogelijke doorontwikkeling van scenario C op termijn. Initiatiefnemers en marktpartijen worden uitgedaagd om met concrete plannen te komen die kunnen bijdragen aan de verdere uitwerking, ontwikkeling en exploitatie van de plusvariant.

Proces
Voordat de stap naar een Masterplan kan worden gemaakt, moet duidelijk zijn in welke richting het gebied zich zal ontwikkelen. In het proces om te komen tot het Masterplan is daarom gekozen voor het ontwikkelen van verschillende scenario's. Om te komen tot verschillende scenario's voor de toekomst van het gebied is een intensief participatietraject doorlopen. Een online vragenlijst heeft meer dan 1.000 reacties opgeleverd. Belangengroepen zijn benaderd om deel te nemen aan een bijeenkomst en een deel van hen heeft zitting genomen in een klankbordgroep. Samen met de deelnemers aan de ophaalsessies zijn de vijf belangrijkste thema's voor het plan bepaald:

- Ruimte en stilte op en rondom de Posbank
- Toegankelijkheid en gastvrijheid
- Versterken van de natuurwaarden
- Verbinden met de Veluwezoom
- Basisvoorwaarden: robuustheid, flexibiliteit, veiligheid en kosten

Vervolgens zijn samen met de klankbordgroep tijdens twee bijeenkomsten drie verschillende scenario's opgesteld. Stap voor stap zijn deze verder verfijnd.

De drie scenario's
Samen met de klankbordgroep zijn 3 scenario's ontwikkeld. De scenario's betreffen **eindbeelden**, waarbij als planhorizon 2030 wordt gehanteerd (voor een uitgebreide beschrijving zie bijlage 1):
Scenario A kenmerkt zich door het openhouden van alle wegen in het gebied. Om de overlast op de piekmomenten te beperken, wordt via elektronische toegangspoorten gestuurd op het beperken van de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer (auto's en motoren).
Scenario B beperkt de toegankelijkheid voor het gemotoriseerd verkeer tot de noordzijde van het gebied; alleen de route De Steeg – Paviljoen – Rheden is toegankelijk. Aanvullend wordt voorzien in

het bereikbaar houden van de parkeerplaats Beekhuizen en de introductie van een busverbinding door het gebied op drukke dagen.
Scenario C gaat nog een stapje verder; Alleen de parkeerplaatsen langs de randen zijn bereikbaar voor het gemotoriseerde verkeer. Doorgaand verkeer over de Posbank is niet meer aanwezig. Er rijdt op de drukke dagen tussen het station van Rheden en het Paviljoen wel een (elektrisch) busje voor mensen die daaraan behoefte hebben. De afsluiting van de Kluizenaarsweg is ook onderdeel van scenario C.

Keuze uit de scenario's
De beoordeling van de scenario's is uitgebreid weergegeven in de rapportage en vormt de basis voor dit raadsvoorstel. De scenario's zijn getoetst aan hun bijdrage aan de vijf hiervoor genoemde thema's, met het volgende resultaat:

Scenario A houdt het gebied toegankelijk, maar levert nauwelijks een verbetering op het gebied van ruimte en stilte op en rondom de Posbank en draagt minimaal bij aan het versterken van de natuurwaarden. Qua toegankelijkheid scoort dit scenario goed, qua kosten scoort het scenario gemiddeld.
Scenario B zorgt voor gedeeltelijke toegang voor het gemotoriseerd verkeer en is het scenario dat op veel fronten plusjes scoort, maar dat nergens bovenaan staat. Er ontstaat iets meer rust en ruimte, de toegankelijkheid is beperkter dan in de huidige situatie. De natuurwaarden verbeteren iets en de verbinding met de omliggende gebieden wordt beter. Het scenario is (vooral qua exploitatie) relatief duur doordat er een bussysteem wordt geïntroduceerd.
Scenario C gaat uit van het afsluiten van grote delen van het gebied voor het gemotoriseerd verkeer. Het scenario scoort goed als het gaat om de rust en de ruimte rondom de Posbank en het verbeteren van de natuurwaarden. Qua toegankelijkheid scoort dit scenario minder. Financieel is dit een interessant scenario.
Om de toegankelijkheid van scenario C te versterken, kan het scenario worden uitgebreid met twee transferia langs de A348 en een bussysteem (scenario C+). De investerings- en exploitatiekosten van dit scenario nemen daarmee fors toe, maar het scenario scoort een stuk beter als het gaat om de genoemde toegankelijkheid

Voorkeur van Natuurmonumenten
Natuurmonumenten spreekt zich uit voor scenario C. Dit scenario draagt volgens Natuurmonumenten direct en op de langere termijn het meest bij aan haar uitgangpunten natuurkwaliteit, landschapskwaliteit en natuurbeleving. Bovendien is Natuurmonumenten van mening dat scenario C het meeste duidelijkheid schept voor zowel bezoekers als bewoners in het gebied en kent dit scenario de minste onzekere factoren. Natuurmonumenten is overtuigd dat de natuurkwaliteit en -beleving in Nationaal Park Veluwezoom er wel bij vaart als scenario C verder uitgewerkt wordt in het Masterplan.

Voorkeur van de belangengroepen
De belangengroepen die hebben meegepraat over de voorbereiding en totstandkoming van de scenario's hebben de mogelijkheid gekregen om een voorkeur voor een scenario uit te spreken. Een bundeling van de voorkeuren is opgenomen in bijlage 2 van het scenariorapport. 75% van de belangengroepen spreekt een voorkeur uit voor scenario C, waarbij het grootste deel ook aangeeft achter de optimalisatie van scenario C+ te staan.

Kanttekeningen
Met de keuze voor een scenario wordt de basis gelegd voor het Masterplan. In het scenario-onderzoek zijn de risico's in hoofdstuk 5 vertaald in onderzoeksvragen. Deze onderzoeksvragen dienen in het Masterplan te worden beantwoord, zodat de risico's voor de uitvoering van het Masterplan worden geminimaliseerd. De keuze voor scenario C brengt de volgende risico's met zich mee:

- Het participatieproces is in hoog tempo doorlopen. Meerder partijen hebben aangegeven dat (veel) meer tijd nodig is voor een dergelijk traject. Dit kan leiden tot minder draagvlak voor de gekozen oplossing
- De totstandkoming van het maatregelenpakket is grotendeels afhankelijk van het beschikbaar komen van externe middelen. Indien de middelen niet beschikbaar komen, blijft de keuze voor scenario C beperkt tot een mooi voornemen dat geen werkelijkheid wordt. De geloofwaardigheid van de opdrachtgevende partijen komt daardoor onder druk te staan.
- De besluitvorming is afhankelijk van 2 gemeenteraden die verschillend kunnen beslissen over het uit te werken scenario en later over het Masterplan.

Essentieel in het beheersen van deze risico's is transparantie in het proces en de doorlopen stappen, heldere communicatie, bestuurlijke betrokkenheid, tijdig nemen van besluiten en het serieus wegen van inbreng. Dit geldt zowel voor de samenwerkende partijen als de omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

1) Na keuze van het scenario, wordt dat uitgewerkt tot een Masterplan
2) Bij goedkeuring van het Masterplan wordt ook duidelijkheid gegeven over de financiering van de basis die voor scenario geldt en het specifieke deel voor het gekozen scenario.
3) Borgen van de € 30.000,- voor de eigen bijdrage aan de subsidie van de Regiodeal.

Participatie en communicatie
De belangengroepen die hebben meegedaan aan de sessies die hebben geleid tot de scenario's, zijn gevraagd naar het aangeven van hun voorkeur voor de één van de scenario's (zie bijlage 2). Tevens is gevraagd naar de aandachtspunten die belangengroepen willen meegeven bij de uitwerking van het scenario tot Masterplan. Uit de inventarisatie van de voorkeuren onder de belangengroepen komt naar voren dat er breed draagvlak bestaat voor scenario C.

Over het besluit op dit voorstel zal via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen worden gecommuniceerd. Daarnaast zullen de in het proces betrokken partijen worden geïnformeerd. Het gaat daarbij onder andere om de leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de bijeenkomsten in juni 2021. Het besluit zal ook worden opgenomen op de website.

Wat mag het kosten?
De keuze voor scenario C betekent niet dat er in dit stadium ook al wordt besloten over het investeren in scenario C. Daarover zal pas bij de vaststelling van het Masterplan een besluit kunnen worden genomen. Hiertoe zal in het Masterplan een gedetailleerdere kostenraming worden opgenomen en zal uitgebreider worden ingegaan op de dekking van de kosten van de onderdelen van het Masterplan en uitvoeringprogramma. Daarbij speelt ook de planhorizon een belangrijke rol; voor de uitvoering van het volledige scenario wordt gerekend op een uitvoeringstermijn tot 2030. Dit betekent ook dat voor de dekking van de kosten naar deze volledige planperiode zal worden gekeken.

Los van het voorgaande kan uit het scenario-onderzoek al wel worden geconcludeerd dat met de uitvoering van het Masterplan minimaal 4 tot 5 miljoen euro gemoeid zal gaan (zie bijlage 3).

Voor de financiering van de realisatie van het Masterplan komen uiteindelijk meerdere dekkingssporen in aanmerking:

- Regiodeal Veluwe
- De opdrachtgevers: (Natuurmonumenten en de gemeenten Rheden en Rozendaal)
- Overige subsidies en bijdragen
- Investeringen van overige betrokken overheden (waaronder de Provincie Gelderland) en instanties (eigenaren, marktpartijen enz)

De gemeenten Rheden en Rozendaal zullen in het kader van het Masterplan bezien in welke onderdelen van het plan zij zelf voor financiering zullen zorgdragen. In ieder geval zullen de gemeenten bijdragen aan de cofinanciering van de Regiodeal Veluwe. In het Masterplan zal worden aangegeven welke investeringen in de tijd zinnig en mogelijk zijn afhankelijk van het beschikbaar komen van voldoende middelen.

Regiodeal Veluwe
Vanuit de Regiodeal Veluwe is de totale subsidie € 1,77 miljoen beschikbaar voor de realisatie van maatregelen uit het Masterplan. Deze bijdrage komt alleen beschikbaar als de gemeenten samen € 270.000 als cofinanciering inbrengen.
Voor het eerste deel uit de Regiodeal om te komen tot de voorliggende scenario's is reeds een bedrag van € 140.000 besteed en is door de gemeenten reeds € 40.000 als cofinanciering ingebracht. Daarmee resteert voor de resterende bijdrage uit de Regiodeal van ruim € 1,6 miljoen en geldt nog een cofinanciering van € 230.000,- vanuit de gemeenten.
Een belangrijke subsidievoorwaarde is dat deze uiterlijk in 2024 moet worden besteed. Omdat dit als relatief snel is, willen de colleges de subsidie van € 1,6 miljoen nu zekerstellen. Daarmee adviseert het college om nu het resterende geld te borgen voor de genoemde cofinanciering. Het geld vanuit de regiodeal zorgt daarmee in ieder geval voor een gedeeltelijke dekking van maatregelen uit het Masterplan.

De resterende € 230.000,- wordt gedekt uit bijdragen van:

Gemeente Rozendaal	€ 30.000,-
Gemeente Rheden	€ 200.000,-
Totaal	€ 230.000,-

De totale cofinanciering vanuit Rozendaal bedraagt dan € 35.000,-
De totale cofinanciering vanuit Rheden bedraagt dan € 235.000,-

Het college van de gemeente Rheden zal (mede namens de gemeente Rozendaal) een subsidieaanvraag indienen.
De subsidie vanuit de regiodeal is een subsidie die uiterlijk in 2024 moet worden besteed en die alleen kan worden besteed aan maatregelen die bijdragen aan het behalen van de doelen van de regiodeal (o.a. bestemmingsmanagement en natuurversterking). De aanvraag zal worden ingediend nadat het Masterplan door de Raden van Rheden en Rozendaal is vastgesteld.

Natuurmonumenten
Ook Natuurmonumenten zal uit eigen middelenbijdragen aan het voorbereiden en realiseren van (onderdelen van) het Masterplan. Daarbij valt te denken aan investeringen in de ontvangstlocatie (Bezoekerscentrum Natuurmonumenten) en de parkeervoorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlagen
1. Rapport scenario's
2. Reacties stakeholders
3. Kosten scenario C irt Regiodeal

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Keuze scenario Masterplan Veluwezoom

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14 september 2021.

Besluit:

1. Te kiezen voor scenario C als basis voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden - Rozendaal
2. Een bedrag van € 30.000,- uit de algemene reserve te bestemmen ten behoeve van het resterende deel van de cofinanciering in de Regiodeal.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 2 november 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Veluwezoom: duurzaam recreatief bereikbaar

Scenario-onderzoek Masterplan Veluwezoom

3 september 2021

Voorwoord

Gedurende de maanden juni en juli 2021 is een intensief proces doorlopen met inwoners, belangenorganisaties, deskundigen, de gemeenten Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten om te komen tot scenario's om de bezoekersstromen in de Veluwezoom beter te spreiden in tijd en ruimte. Het doel hiervan is om bij te dragen aan kwaliteitsverbetering van de natuur, leefbaarheid voor de inwoners en een gastvrije ontvangst van bezoekers.

Bij de start van dit proces hebben we de opdrachtgevers – de twee gemeenten en Natuurmonumenten – gevraagd waarom men verwachtte dat dit proces op dit moment tot besluitvorming en uitvoering zou kunnen leiden, wetende dat het probleem van de overlast van bezoekersstromen al jaren wordt geagendeerd en nooit tot bevredigende oplossingen heeft kunnen leiden. Het antwoord was: "*We zijn het nu eens dat er een probleem is. We weten de oplossingsrichting niet, maar de noodzaak om tot een oplossing te komen wordt nu breed onderschreven*." Natuurlijk helpt het dat er uitzicht is op fondsen die kunnen worden aangewend voor verbetering van de recreatieve ontsluiting van het gebied. De mogelijke beschikbaarheid van fondsen legt zelfs een tijdsdruk op de doorlooptijd van het project. Belangrijker is echter de gevoelde urgentie.
De gevoelde urgentie komt voort uit verschillende maar samenhangende zorgen. De toenemende recreatieve druk op de Posbank en omgeving leidt tot aantasting van de natuurkwaliteit van dit unieke Natura2000 gebied. Het leidt tot gevaarlijke verkeerssituaties en het verstoort de recreatieve beleving van het gebied. En, last but not least, het leidt tot overlast voor de omwonenden. Naar verwachting nemen de bezoekersstromen in de komende jaren alleen maar toe. Daarom is het van belang om nu over die toekomst na te denken en samen richting te kiezen.

Deze notitie toont drie scenario's die met – en onder het oog van – diverse betrokkenen tot stand zijn gekomen. Het managen van de verkeersstromen staat centraal in de scenario's. Daar zijn een aantal hoofdkeuzes in te maken. Op basis van deze keuzes wordt het Masterplan ontwikkeld en daarin wordt verdere invulling gegeven aan de ontvangstlocatie, de aansluiting met de dorpen en de rivier en de verdere detaillering van het plan vanuit het perspectief van natuur en de verschillende gebruikersgroepen.

De drie scenario's hebben onderscheidende invalshoeken en komen op hun eigen manieren tegemoet aan de criteria die van belang geacht worden door de deelnemers aan het proces. De scenario's zijn op hoofdlijnen met elkaar vergeleken op hun impact op natuur en verkeersstromen en is er een financiële raming gemaakt voor de uitvoering van de drie scenario's

Er zijn allerlei varianten denkbaar van ieder scenario. Wij hopen echter dat deze koersnotitie u voldoende houvast zal bieden om op hoofdlijnen tot een gezamenlijke richting te komen.

Wing, Bureau Buiten, VMC BV
3 september 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

Inhoudsopgave 5

1. Inleiding 6

1.1. Aanleiding/vraagstelling 6

1.2. Proces 7

1.3. Opbouw van het scenario-onderzoek 7

2. Situatieschets 7

2.1. Uitdagingen 7

2.2. Uitgangspunten/criteria 9

3. Algemene aandachtspunten en maatregelen 10

3.1. Inleiding 10

3.2. Regionale kansen 10

3.3. Lokale kansen – maatregelen voor alle scenario's 11

4. Scenario's 14

4.1. Scenario A 15

4.2. Scenario B 18

4.3. Scenario C 22

5. Algemene onderzoeksvragen 27

6. Vergelijking scenario's 28

6.1. De scenario's in het kort 28

6.2. Verwachte effecten van de scenario's 29

6.3. Kosten van de scenario's 29

7. Bijlagen 30

A. Inzichten uit de vragenlijst 30

B. Samenstelling maatschappelijke klankbordgroep 32

C. Effecten van gemotoriseerd verkeer op natuurwaarden 33

D. Verkeersgegevens 34

E. Toelichting ontvangstlocaties Veluwezoom 40

F. Toelichting globale kostenindicaties 41

G. Samenvatting en vergelijking scenario's 42

H. Toetsing scenario's 43

1. Inleiding

1.1. Aanleiding/vraagstelling

De Posbank en de Veluwezoom zijn prachtig. Er zijn weinig plekken in Nederland die landschappelijk en recreatief zo aantrekkelijk zijn dat de recreanten bijna vanzelf komen. De hoogteverschillen, bochten, uitzichten en variatie aan natuurlijke en culturele omgeving bieden ongekende afwisseling. Tegelijkertijd zijn de Posbank en Veluwezoom van belang als leefgebied voor veel bijzondere en kwetsbare planten- en diersoorten.
De ervaring leert dat bij toenemende aantallen recreanten en toeristen, het drukker wordt op plekken waar het al druk is. Dat geldt ook voor dit gebied. Zelfs in die mate dat er te veel verstoring van de natuur ontstaat, er gevaar ontstaat en er ernstige overlast wordt ervaren. De vraag is:

Hoe kan gestuurd worden op een gebalanceerde ontwikkeling van natuur en recreatie, waarbij deze in samenhang met de leefomgeving en de economie worden bekeken?

Deze vraag staat centraal in de ontwikkeling van het Masterplan Veluwezoom dat eind 2021 gereed moet zijn en aan moet sluiten op de regionale ontwikkelingen zoals de recreatiezonering van de Veluwe, het programma Veluwe op 1 en het Rivierklimaatpark IJsselpoort.

Als tussenstap is de hier voorliggende scenariostudie ontwikkeld, waarin drie verschillende scenario's worden gepresenteerd. De scenario's zijn met name gericht op het managen van de verkeersstromen. Daar zijn een aantal basiskeuzes in te maken. Voor alle scenario's geldt dat er in de uitwerking naar een Masterplan goed zal worden gekeken naar de verdere invulling van de ontvangstlocatie, de aansluiting met de dorpen en de rivier en er dat er zorgvuldig zal worden nagedacht over de verdere detaillering vanuit het perspectief van natuur en van verschillende gebruikersgroepen.

Wat als er niet gestuurd wordt op een gebalanceerde ontwikkeling en we de autonome ontwikkelingen hun gang te laten gaan? De verwachting is dat de extra hoge recreatieve druk gedurende de corona periode wel weer af zal vlakken. Dit neemt echter niet weg dat de ontwikkelingen die in de laatste 15-20 jaar te zien zijn, zich naar alle waarschijnlijkheid voort zullen zetten. En dat betekent een aanzienlijke groei van de bezoekersaantallen in de komende jaren. Gezien de kwaliteit van de natuur die nu al onder druk staat en de overlast die nu al wordt ervaren door zowel bezoekers als omwonenden vragen die bezoekersstromen van de toekomst om regie nu. De scenario's helpen om daarvoor richting te vinden.

De scenario's worden ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden van Rozendaal en Rheden en Natuurmonumenten. Op basis van het te nemen besluit zal één scenario – wellicht aangevuld met elementen uit andere scenario's – uitgewerkt worden tot het Masterplan Veluwezoom.
Dit Masterplan zal richting geven aan de ontwikkelingen in de komende jaren. Er zullen onderdelen zijn die op relatief korte termijn kunnen worden geïmplementeerd en andere onderdelen die aanzienlijk meer tijd nodig hebben. In het Masterplan zal een fasering uitgewerkt worden.

1.2. Proces

De scenario's zijn ontwikkeld in de periode van 1 juni tot 15 juli 2021 en het proces heeft bestaan uit de volgende stappen:

- Bureaustudie, literatuur- en beleidsverkenning
- Brede consultatie: een ophaalsessie met stakeholders en een online vragenlijst die door bijna 1100 mensen is ingevuld (zie bijlage A)
- Meerdere ontwerpsessies met ontwerpers en inhoudelijk deskundigen om tot concept scenario's te komen
- Verdieping en herformulering van de concept scenario's in twee bijeenkomsten met de maatschappelijke klankbordgroep (zie bijlage B)
- Onderzoekende gesprekken met de ambtelijke projectgroep
- Expert judgement over effecten van de scenario's op verkeer en natuur
- Expert judgement over de financiële kant van de scenario's
- Bespreken beoordelingscriteria met de raadsleden
- Afstemming met de bestuurders

1.3. Opbouw van het scenario-onderzoek

Na een korte situatieschets van het gebied, wordt er ingegaan op enkele regionale en lokale kansen die gelden voor ieder scenario. Vervolgens worden drie scenario's voor de Veluwezoom beschreven in woord, beeld en kaart. Met aandacht voor de impact en een kostenindicatie. Het rapport eindigt met een vergelijkend overzicht en bijlages met aanvullende informatie.

1 O.a. grote bonte specht en eekhoorn.
2 Zwarte specht, boommarter, wespendief en boomleeuwerik.

2. Situatieschets

2.1. Uitdagingen

De Veluwezoom is een bijzonder gevarieerd landschap met een rijke en kwetsbare natuur. In de Veluwezoom zijn algemene soorten[1] te vinden alsook zeldzamere, verstoringsgevoeligere soorten[2].
Naar schatting bezoeken zo'n 2 miljoen (dagjes)mensen jaarlijks het gebied en zijn er zo'n 100.000 overnachtingen (Masterplan R&T, 2016).
Omwonenden profiteren van de recreatieve voorzieningen, zoals de goed onderhouden paden en wegen. In de vragenlijst (n=1073, zie bijlage A) geeft 44% van de respondenten aan wekelijks een bezoek te brengen aan Posbank en omgeving en 32% zelfs dagelijks. Veel van deze mensen ervaren echter ook nadelen van het intensieve gebruik van het gebied. 60% ervaart overlast bij meer dan de helft van de bezoeken. De balans tussen natuur, toerisme en leefomgeving is nogal eens gespannen.

Natuur onder druk

De Veluwezoom is onderdeel van Natura2000[3] gebied de Veluwe en is aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied met daaraan gekoppelde instandhoudingsdoelstellingen. In algemene zin gaat het slecht met de biodiversiteit in Nederland en ook deze doelen worden niet allemaal gehaald. Gemotoriseerd verkeer is één van de verstoringsbronnen voor de natuur (zie bijlage C).

[3] Natura 2000 is een Europees netwerk van waardevolle natuurgebieden. Het doel van Natura 2000 is om de natuurkwaliteit en soortenrijkdom in de natuur te behouden.

Verstoring vindt plaats door beweging – visueel en fysiek (het aanrijden van dieren) – en geluid. Ook indirect hebben uitlaatgassen, stikstof, ruimtebeslag, versnippering en het stuk rijden van bodem en vegetatie een negatieve impact. Wanneer bezoekers hun voertuig verlaten en zich onvoorspelbaar gedragen door bijv. buiten de paden te treden, honden los te laten lopen of na zonsondergang aanwezig te zijn is het verstorend effect nog groter.

Dieren passen zich aan op voorspelbare patronen/verstoring, maar kunnen dat niet bij onvoorspelbare patronen. Dat geldt voor alle dieren, maar in bijzondere mate voor de (zeldzame) grondbroedende vogels in de open terreinen aangezien verstoring directe gevolgen heeft op hun broedsucces[4]. Momenteel zijn er onvoldoende mogelijkheden om hier effectief op te kunnen handhaven.

Figuur 1. Boomleeuwerik, kensoort van heide en zand. Foto: Ján Svetlík - Flickr

(Ervaren) drukte

Ook mensen ervaren het gebied als druk. Dat doet afbreuk aan de natuurbeleving en het leidt tot overlast. Overlast voor recreanten én bewoners wordt ervaren in de vorm van (fysieke) hinder op wegen en paden, geluidsoverlast van auto's en met name motoren die de stilte doorbreken en door (zwerf)afval. De verwachting is dat het aantal recreanten in het gebied in de komende jaren blijft toenemen.

Verkeersoverlast en verkeersveiligheid

Voor veel omwonenden is verkeershinder het centrale probleem van de Veluwezoom, zowel verkeer dat parkeert als bezoekers die in het gebied rondrijden. Drukte leidt tot confrontaties tussen verschillende weggebruikers waarbij onveilige situaties kunnen ontstaan. Zoals eerder beschreven heeft verkeer ook nadelige effecten op de natuurwaarden van het gebied.

Om de impact van het verkeer te kunnen duiden maken we gebruik van verschillende verkeersonderzoeken uit het Posbank gebied. Een uitgebreide rapportage van de verkeersgegevens is opgenomen in bijlage D. In hoofdlijnen kunnen we het volgende constateren:

- Op basis van verkeersslachtoffer cijfers behoren de wegen rondom de Posbank niet tot de gevaarlijkste in de regio. Er is geen duidelijke toe- of afname in slachtoffers over de jaren (2014-2021).
- Verkeersdrukte vindt met name plaats in het weekend. Gemiddeld is het dan 1,5 tot 2 maal zo druk, op de drukste dagen loopt dit op tot 2,5 maal meer verkeer dan op weekdagen.

[4] Sierdsema et al. (2020), *Natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura2000-gebied de Veluwe. Bouwstenen soortenherstel beheerplan Natura 2000 Veluwe*. SOVON

Krijgsveld et al. (2008) *Verstoringsgevoeligheid van vogels: update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie*. Bureau Waardenburg en Vogelbescherming Nederland.

- Het aantal motorrijders in een recent gehouden verkeerstelling bedraagt gemiddeld ca. 11% van het totaal aantal geregistreerde motorvoertuigen. Het hoogste aandeel van 18% is gemeten op de Diepesteeg, komend vanaf de Posbank naar de Steeg.
- De bezetting van parkeerlocaties verschilt sterk per locatie en tijdstip. De hoogste bezetting is in het algemeen tussen 13.00-16.00 (meer dan 60% bezet). De parkeerlocatie boven op de Posbank is het populairst en heeft veelal een bezetting van meer dan 100%.
- 60% van de bezoekers komt uit de directe omgeving (binnen 20 km van Posbank) en 25% van de bezoekers komt van grote afstand (meer dan 40 km).
- De max. snelheid van 50 km/h die geld op de wegen in het Posbank gebied wordt veelal overtreden. De snelheden liggen lager tijdens drukkere periodes.
- Onderzoek wijst uit dat op drukke dagen circa driekwart van de motoren en een derde van de auto's relatief kort aanwezig is (minder dan 45 minuten) en alleen een 'rondje' rijdt door het gebied.

Ruimte voor natuur én recreatie

De Posbank heeft waarde voor grote groepen Nederlanders. Ondanks dat de meeste bezoekers uit de eigen regio komen, zijn er bezoekers uit het hele land en uit het buitenland. Dit draagt ook bij aan het dilemma dat menigeen hier ervaart. Eenvoudige oplossingen (zoals: de boel afsluiten) zijn er niet zonder dat er consequenties zijn. Het gaat om het vinden van balans. Zowel natuur als recreatie verdienen een plek op de Veluwezoom.

2.2. Uitgangspunten/criteria

In de vragenlijst en tijdens de ophaalsessies hebben we aan de stakeholders gevraagd aan welke criteria het Masterplan zou moeten gaan voldoen. Dit leidde tot de volgende aandachtspunten. Het Masterplan moet bijdragen aan:

Versterken natuurwaarden
- Stijging dan wel behoud van de biodiversiteit
- Beleving van natuurwaarden

Ruimte en stilte op en rondom de Posbank
- Minder overlast van gemotoriseerd verkeer
- Vermindering van topdrukte
- Hogere kwaliteit van de leefomgeving

Toegankelijkheid en gastvrijheid
- Inclusiviteit: toegang bieden voor verschillende doelgroepen
- Ontvangst bieden voor verschillende vervoermiddelen
- Educatie en bewustwording van recreanten
- Scheiding/ afstemming verschillende bezoekersstromen

Verbinding Veluwezoom
- Omwonenden voelen zich welkom op de Posbank
- Verbinding van de Posbank met de dorpen, landgoederen, IJssel vallei
- Impuls voor de lokale economie en lokale ondernemers

Basisvoorwaarden
- Robuust en tijdsbestendig
- Mogelijkheid om bij te sturen
- Veilig voor bezoekers en omwonenden
- Beperking CO2 uitstoot
- Financiering

3. Algemene aandachtspunten en maatregelen

3.1. Inleiding

Naast scenario-specifieke uitgangspunten en maatregelen zijn er ook gemene delers in het managen van het onderzoeksgebied (zie figuur 2). Onderstaande regionale en lokale kansen en maatregelen zullen, ongeacht het te kiezen scenario, uitgewerkt worden in het Masterplan.

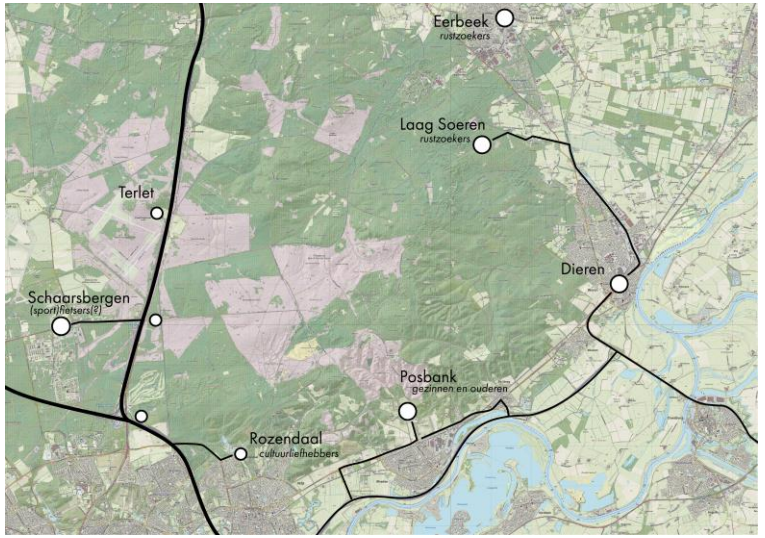
Figuur 2. Studiegebied Veluwezoom met de focus op Rheden – Rozendaal

3.2. Regionale kansen

Op de gehele Veluwezoom zijn er meer mogelijkheden tot het beïnvloeden van bezoekersstromen dan in het gebied Posbank Rheden-Rozendaal alleen. De lokale uitdagingen kunnen ook in regionaal verband ondersteund worden.

Spreiding van toegangen: complementaire entreepoorten Veluwezoom

De Veluwezoom heeft veel verschillende karakteristieken en is breder dan de Posbank alleen. Binnen *Veluwe op 1* – een samenwerkingsverband op de Veluwe – en de uitwerking *Veluwezoom vol verhalen* is een strategie uitgezet voor verschillende ontvangstlocaties. Deze locaties zijn afgestemd op specifieke doelgroepen, om de groei van het aantal bezoekers op te vangen en de druk op kwetsbare delen te verlagen. Ook kan gedacht worden aan het NS-station Dieren als startlocatie voor onder andere fietsers en wandelaars. Mogelijke ontvangstpoorten en startlocaties zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 1. Suggestie voor mogelijke goed bereikbare, complementaire toegangen tot de Veluwezoom gericht op specifieke doelgroepen

Voorlichting en communicatie

Voor spreiding van bezoekers is het essentieel om te informeren en inspireren. Hier ligt een belangrijke rol in voorlichting, communicatie en bewegwijzering. Via bebording, apps, websites, tijdschriften (o.a. De Kampioen (ANWB), SPOOR (NS), Puur Natuur (Natuurmonumenten), Staatsbosbeheer Magazine (Staatsbosbeheer)) en sociale media.

Informatie onderweg: Parkeerroute Informatiesysteem (PRIS)

Om het parkeren te stroomlijnen kunnen bezoekers met behulp van een geavanceerd parkeerroute informatiesysteem (PRIS) naar de gewenste plekken geleid worden. Dat start langs de hoofdinval routes (A50, A12, N348, A348) voor (boven)regionale bezoekers. Hier kan worden aangegeven welke parkeerlocaties het meest geschikt zijn voor bepaalde doelgroepen en of er ruimte is op die parkeerplekken. Op lokaal niveau geeft dit systeem actuele informatie aan mensen die een parkeergelegenheid zoeken. Bovendien kan het op afstand gebruikt worden om actief te sturen.

Figuur 2. Voorbeeld van een dynamisch parkeerroute informatiesysteem (PRIS)

Vergroten OV-bereikbaarheid en aantrekkelijkheid

Het verminderen van autoverkeer leidt tot minder overlast en is gunstig voor de rust in het gebied. Als bijkomend effect draagt dit bij aan de energie-, stikstof- en klimaatdoelen in de regio. Dat kan door het bieden van een goed alternatief voor autogebruik in de vorm van goed OV en het bieden van stimulansen die bijdragen aan de beleving ter plaatse (bijvoorbeeld treintoegang in combinatie met evenementen of een NS-fietsverbinding (fiets heen-trein terug)).

Station Rheden biedt hiervoor een kans. Onderdeel van elk scenario is om Station Rheden te ontwikkelen tot natuurstation Rheden/Veluwezoom. De herinrichting van de stationsomgeving, het scheppen van een aantrekkelijke en veilige (wandel)verbinding met het bezoekerscentrum Veluwezoom en de Posbank, trein-producten en marketing en communicatie zijn hierbij essentieel. Natuurbeleving kan al beginnen bij het station met een natuurboulevard voor voetgangers naar het bezoekerscentrum (zie ook 3.3).

Suggestie is om **buslijn 1 Oosterbeek – Arnhem – Velp** door te trekken naar Rheden om zo Arnhem direct met het bezoekerscentrum Veluwezoom te verbinden.

3.3. Lokale kansen – maatregelen voor alle scenario's

Ook lokaal bestaan scenario overstijgende kansen die in het Masterplan uitgewerkt zullen worden.

Gastheerschap

In elk scenario is aandacht voor gastheerschap. Hoe verwelkomen wij bezoekers? Hoe is de openbare ruimte ingericht? Hoe informeren wij gasten?

Eenduidige bewegwijzering en bebording, zowel recreatief als bijvoorbeeld voor parkeren, vormt een belangrijke basis.

Ontvangstlocaties

Het belang van goede ontvangstlocaties met bijbehorende functionaliteiten is groot (zie bijlage E). De uitwerking van de ontvangstlocaties, zoals het bezoekerscentrum Veluwezoom, zal nader vorm krijgen in het Masterplan.

Voorlichting, toezicht en handhaving

In het Nationaal Park gelden regels om de verstoring van de natuur te minimaliseren. Bezoekers dienen bijvoorbeeld hun hond aangelijnd te houden, mogen niet buiten de paden treden en zijn na zonsondergang niet welkom. Voorlichting, toezicht en strenge handhaving zijn noodzakelijk om naleving van regels te waarborgen. Het vergroten van de zichtbaarheid in het gebied, de inzet van vrijwilligers voor voorlichting en als ‘ogen in het veld’ en meer bevoegde handhavers dragen hieraan bij.

Sturen gedrag recreanten

Informatievoorziening en marketing spelen een belangrijke rol in het sturen van het gedrag van recreanten op weg naar voorzieningen en naar attracties (o.a. bloeiende heide). Bezoekers kunnen verleid worden om in ruimte en tijd te variëren in beschikbaarheid, beleefbaarheid, bereikbaarheid, betaalbaarheid en bekendheid.
Publiek kan weggeleid worden van kwetsbare gebieden m.b.v. een doordachte terreininrichting. Het padenbeloop en het spel dat daarin gespeeld wordt met openbaren en verhullen (beplanting, reliëf) kan bijdragen aan minimalisering van verstoring. Hetzelfde geldt voor het opheffen van paden en het instellen van vaste routes.

Snelheidsreductie: maximaal 30 km/h

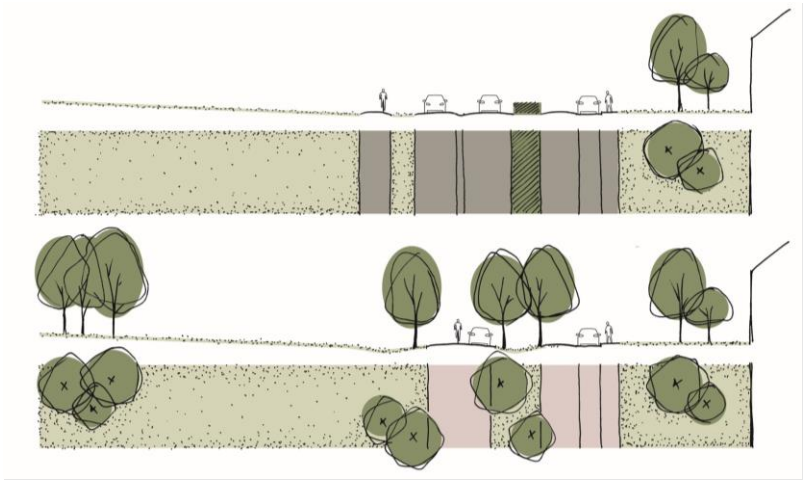
Om de lawaaioverlast te beperken en de aanzienlijke verschillen in snelheid tussen de verschillende gebruikersgroepen te reduceren en zo de verkeersveiligheid te vergroten stellen we voor de maximumsnelheid in het gehele gebied te verlagen naar 30km/h.

Aantrekkelijke entrees

Om de aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten voor bewoners en bezoekers krijgen de entrees tot het gebied een passende inrichting. Het gaat daarbij met name om de inrichting van de kruising Arnhemsestraatweg-N785, de rotonde Arnhemsestraatweg-Oranjeweg en de rotonde Arnhemsestraatweg-Schietbergseweg en hun direct omgeving. Hier liggen ook kansen om de werking van de Arnhemsestraatweg als fysieke barrière en als harde ruimtelijke scheidslijn tussen dorp en Veluwezoom te verzachten.

Relatie dorp-Veluwezoom en zand-water/water-zand

De Arnhemsestraatweg vormt in Rheden een fysieke barrière die verminderd kan worden door het doorgaande karakter van de weg gericht te doorbreken. Dat kan door de snelheid op een deel van het traject te reduceren tot 30km/h, het wegprofiel in te richten op een manier die beter past bij een dorp/bebouwde kom en de fietser en wandelaar beter te faciliteren met oversteekplekken. De vrijgekomen ruimte in het profiel kan gebruikt worden voor meer groen, bloemrijke wadi’s en los verspreide groepen (grote) bomen die ruimtelijk de verbinding leggen tussen de dorpsrand en de Veluwezoom (zie figuur 5). Ook in Rozendaal, bij de Kerklaan en Beekhuizenseweg, ligt een vergelijkbare opgave

Figuur 3. Boven: schets huidige situatie Arnhemsestraatweg. Onder: schets heringerichte Arnhemsestraatweg met een gelijkwaardigere positie van wandelaar en fietser en meer ruimte voor groen voor een prettige, vanzelfsprekende overgang tussen dorp en Veluwezoom.

Loper centrum Rheden - Posbank

De verbinding tussen het centrum van Rheden, het station en het bezoekerscentrum Veluwezoom/de Posbank is weinig uitnodigend. Door deze gebieden ruimtelijk sterker met elkaar te verknopen kunnen bezoekers verleid worden het centrum van Rheden te verkennen. Met een herkenbare, aantrekkelijk ingerichte ‘loper’ kan de Veluwezoom met het dorp en de IJssel worden verbonden. De herinrichting van de stationsomgeving is een eerste stap.

Zonering in de tijd

Ieder scenario kan verrijkt worden met een zonering in tijd. Door bijvoorbeeld op absolute piekmomenten delen af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer, parkeerplaatsen al dan niet af te sluiten, een- of tweerichtingsverkeer in te stellen in weekend dan wel doordeweeks et cetera.

Financiën

De kosten van de algemene maatregelen zijn niet exact aan te geven. We gaan uit van een bandbreedte van € 3 tot 4 miljoen, waarin de herinrichting van de stationsomgeving en Groenestraat nog niet zijn meegenomen. Dit betreffen:

- Eenmalige investeringen voor de herinrichting van de Arnhemsestraatweg in Rheden en De Steeg, gericht op het verbeteren van de landschappelijke en functionele relatie tussen de dorpen en de Veluwezoom (inclusief bebording, bewegwijzering en realisatie van een wandelpad, zie ook bijlage F voor een toelichting), circa 1,5 tot 3 miljoen.
- Invoering van het parkeerroute informatiesysteem (PRIS) vraagt een eenmalige investering van circa 500.000 euro.
- Jaarlijkse meerkosten voor beheer van de openbare ruimte zijn nog onbekend, voor beheer van het PRIS houden we rekening met circa 70.000 euro per jaar. Jaarlijkse (meer)kosten voor intensivering van handhaving zijn hier hierin nog niet meegenomen, maar zullen in het Masterplan aan bod komen.
- Onvoorziene kosten 1 miljoen.

4. Scenario’s

In de scenario’s worden verschillende **denkrichtingen** geschetst om op lokaal niveau (Rheden en Rozendaal) de problemen ten gevolge van de bezoekersstromen het hoofd te bieden. Uitgangspunt hierbij is dat ‘niets doen’ geen optie is; de druk op het gebied (natuur en omgeving) is in de huidige situatie al enorm en zal in de komende jaren alleen maar toenemen.
De belangrijkste knop waaraan in de scenario’s gedraaid wordt is de mate van toegankelijkheid voor verschillende verkeersdeelnemers. Dit is het belangrijkste instrument om de drukte en overlast te sturen en natuurwaarden te beïnvloeden. Voor alle scenario’s gelden de in het vorige hoofdstuk beschreven regionale strategie en de ‘gemene delers’, zoals bijvoorbeeld PRIS. In de uitwerking naar het Masterplan zal hier verdere invulling aan worden gegeven, net als aan de ontvangstlocaties, de aansluiting met de dorpen en de rivier en de verdere detaillering van de toegankelijkheid van het gebied vanuit het perspectief van natuur en van verschillende gebruikersgroepen. Aanvullende onderzoeksvragen voor in het Masterplan worden beschreven in hoofdstuk 5.

Er zijn drie scenario’s die we A, B en C noemen. Deze scenario’s worden beschreven en hun effecten op natuur en verkeer t.o.v. de huidige situatie worden in beeld gebracht. Beschrijving van effecten betreft inschattingen op basis van expert judgement. De inschatting van de kosten is gemaakt om de scenario’s onderling te kunnen vergelijken. De inschatting is echter dusdanig op hoofdlijnen dat het niet kan worden gebruikt als een raming. Daarvoor is verdere detaillering in het Masterplan nodig.

Scenario’s als eindbeeld
De scenario’s zijn beschreven aan de hand van een eindbeeld. Fasering en gedetailleerde beschrijving van maatregelen zal onderdeel zijn van het Masterplan. Daarbij is 2030 richtinggevend voor het eindbeeld en zullen de eerste investeringen in maatregelen al plaatsvinden in 2024.

Toegankelijkheid
Binnen alle scenario’s zal rekeningen worden gehouden met bevoorrading van horeca en bereikbaarheid van de woningen in het gebied.

4.1. Scenario A

In scenario A wordt **alle gebruikersgroepen** de mogelijkheid geboden zo **optimaal mogelijk te genieten** van de Posbank. De groepen zijn zich ervan bewust dat ze de ruimte en rust moeten delen en zijn daartoe bereid.
Met **technische middelen** zoals gecontroleerde toegang voor gemotoriseerd verkeer met tijdsloten (vooraf te reserveren), betaald parkeren en milieuzonering wordt **gestuurd op drukte en overlast**. Daarnaast worden gebruikers attent gemaakt op de bijzondere waarden van het gebied, de noodzaak om die met elkaar te delen en onderling respect te betuigen. Dat gebeurt via een **voorlichtingscampagne** op websites, sociale media en op piekmomenten gebeurt dit door vrijwilligers op de parkeerplaatsen en bij de '**poorten**' tot het gebied. De combinatie van sturingsmiddelen is nader te bepalen.

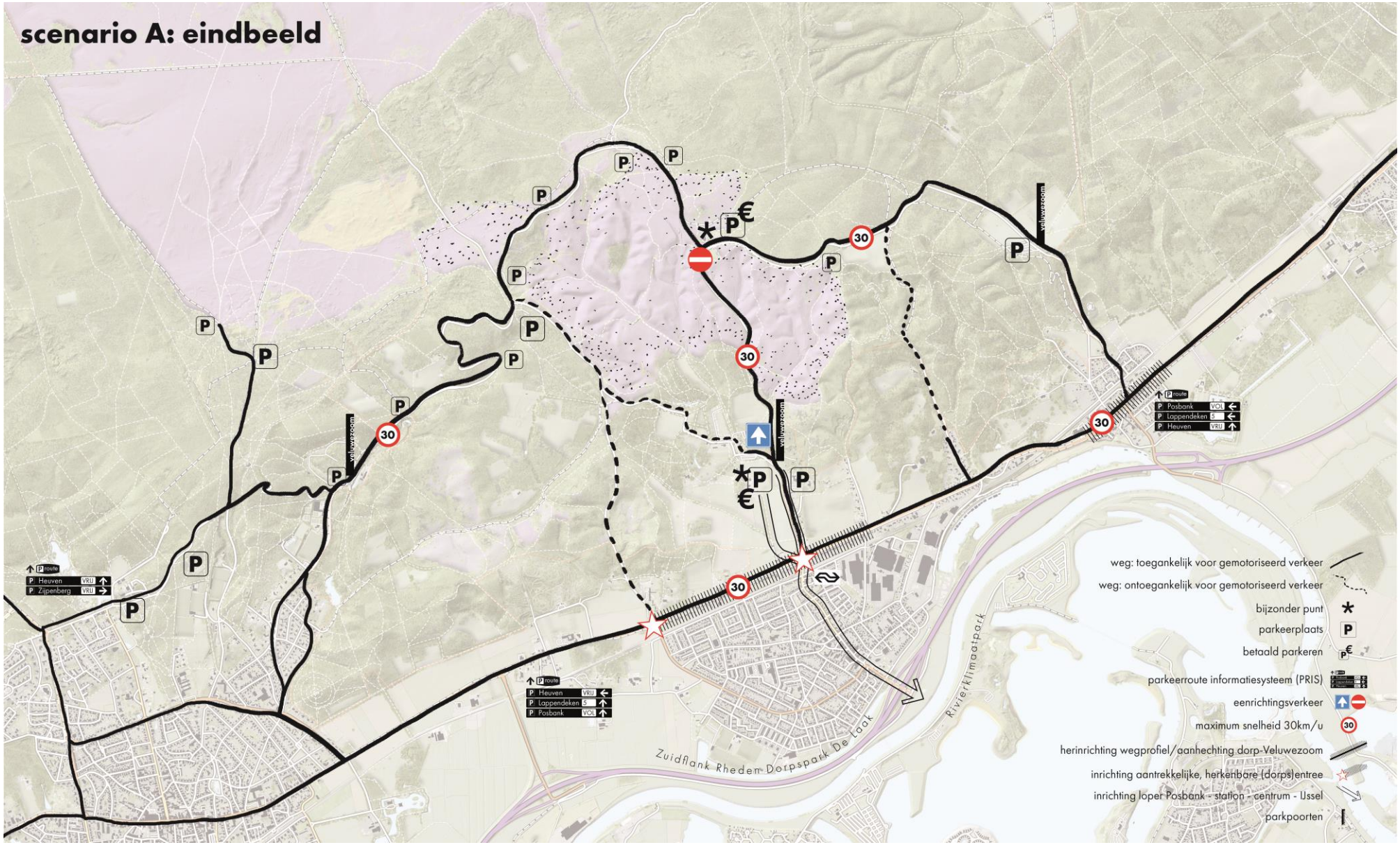
Voorgestelde (verkeers)situatie

De verkeerssituatie blijft nagenoeg ongewijzigd. Het gebied is en blijft toegankelijk en bereikbaar voor alle soorten verkeersdeelnemers.

- De toestroom van bezoekers per motor of auto wordt gedoseerd (gemaximeerd) met een toegangssysteem.
- De Beekhuizenseweg en de Diepesteeg blijven tweerichting voor gemotoriseerd verkeer
- De Schietbergseweg is éénrichting voor gemotoriseerd verkeer (rijrichting: omhoog)
- De maximumsnelheid is 30km/h
- Betaald parkeren bij het Paviljoen en bij de ontvangstlocatie bezoekerscentrum Veluwezoom.
- Het gehele gebied is toegankelijk met de fiets
- Heide en paviljoen zijn zelfstandig bereikbaar voor iedereen

Verwachte effecten op natuur (t.o.v. huidige situatie)

De toegankelijkheid van het gebied is vergelijkbaar met de huidige situatie, daardoor zijn de effecten op de natuur min of meer gelijk met de autonome ontwikkeling. Het afvlakken van de piekdrukte en de lagere snelheid van het gemotoriseerde verkeer zullen slechts beperkt effect hebben, aangezien de toegankelijkheid en doordringbaarheid van het gebied daarmee niet veranderen. Middels effectief toezicht, strenge handhaving en het flink beperken van het aandeel gemotoriseerd verkeer kan in dit scenario meerwaarde voor de natuur geboekt worden.

scenario A: eindbeeld
veluwezoom
P route
P Heuven VRIJ
P Zijpenberg VRIJ
P Heuven VRIJ
P Lappendeken 5
P Posbank VOL
P Posbank VOL
P Lappendeken 5
P Heuven VRIJ
Zuidflank Rheden Dorpspark De Laak
Rivierklimaatpark
weg: toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
weg: ontoegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
bijzonder punt
parkeerplaats
betaald parkeren
parkeerroute informatiesysteem (PRIS)
eenrichtingsverkeer
maximum snelheid 30km/u
herinrichting wegprofiel/aanhechting dorp-Veluwezoom
inrichting aantrekkelijke, herkenbare (dorps)entree
inrichting loper Posbank - station - centrum - IJssel
parkpoorten

Verwachte verkeerseffecten (t.o.v. huidige situatie)

De voorgestelde ingrepen vlakken de piekdrukte af en zorgen voor minder verkeers- en lawaaioverlast. De lagere maximumsnelheden verbeteren de verkeersveiligheid licht (10-20% minder ongevallen).
Naar verwachting worden de Diepesteeg, Beekhuizenseweg en het hoge deel van de Schietbergseweg wat minder druk vanwege de drukte-regulerende ingrepen zoals betaald parkeren bij het Paviljoen, een toegangsprijs voor gemotoriseerd verkeer en/of het ontmoedigen van lawaaiige voertuigen door dB-meters/milieuzonering. Indien gewenst kan de verkeersdrukte verder naar beneden door strenger te sturen op aantallen. Handhaving kan geborgd worden middels technische maatregelen. Mogelijk ontstaat een waterbedeffect van auto beweging in de omgeving.

De parkeerplek bij het bezoekerscentrum Veluwezoom wordt gezien als hoofdentree tot het gebied en de bezoeker is vanuit hier het snelst op de heide. Als hier betaald parkeren wordt ingevoerd leidt dit tot minder verkeersdruk. De toegangs-beperkingen leiden mogelijk tot meer zoekverkeer op het westelijk deel van de Beekhuizenseweg (Velp-Noord/Rozendaal) en de Bovenallee/Beekhuizenseweg (Rozendaal).

Globale kostenindicatie

De verwachting is dat de eenmalige investeringen en de jaarlijkse kosten in dit scenario relatief laag zijn, vergeleken met de andere scenario's. De maatregelen die een eenmalige investering vragen, zijn: verkeersborden, aanwijzingen, invoering van betaald parkeren en toeristisch-recreatieve productontwikkeling om in te zetten op spreiding van bezoekers. De jaarlijkse kosten bestaan uit exploitatie en beheer van de toegangs- en parkeersystemen, het gastheerschap door vrijwilligers en beïnvloeding van gedrag via (online) communicatie en marketing. In dit scenario verwachten we inkomsten uit het betaald parkeren. Deze inkomsten kunnen deels (voor waar het gemeentelijk terrein betreft) worden ingezet om de jaarlijkse lasten te compenseren (voor een toelichting, zie bijlage F).

Eenmalige investering:	tussen de € 1 en 2 miljoen voor dit scenario + € 3-4 miljoen voor de maatregelen die in elk scenario terugkomen.
Jaarlijkse kosten:	tussen € 0,25 en 0,5 miljoen per jaar, minus baten uit opbrengst parkeergelden.

Risico's en kwetsbaarheden

Dit scenario …

- Geeft een beperkte bijdrage aan de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000.
- Is afhankelijk van geavanceerde verkeerstechniek.
- Zal door alle techniek enigszins afbreuk doen aan de natuurlijke setting en de beleving daarvan.
- Kan leiden tot het uitwijken van parkeerders naar de gratis locaties in de aanliggende (woon)gebieden.
- Vraagt inzet van communicatie en marketing, plus vrijwillige gastheren/ -vrouwen om gedragsverandering te realiseren.

Onderzoeksvragen voor in de volgende fase

Hoe effectief zijn bezoekersaantallen te sturen? Komen mensen toch naar het gebied ook al is het 'vol' en hoe wordt hiermee omgegaan? In hoeverre leidt de invoering van betaald parkeren tot verschuiving van de parkeerdruk naar de omgeving?

4.2. Scenario B

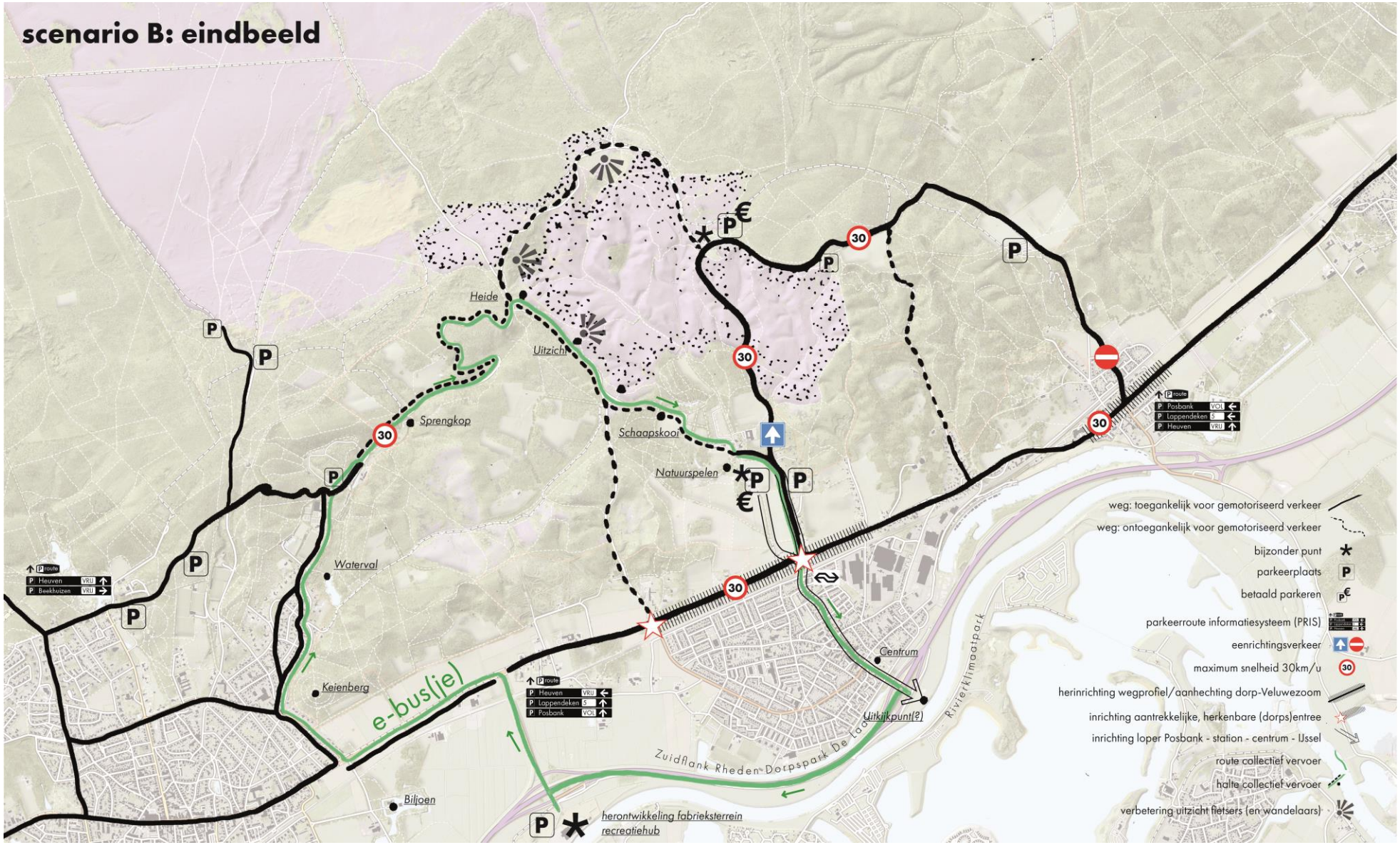
In scenario B wordt **alle gebruikersgroepen** de mogelijkheid geboden om op hun gewenste manier de Veluwezoom te beleven. Dat **gebruik is echter beperkt en gedifferentieerd** om elkaar minder tot last te zijn en de **natuur meer ruimte en rust** te bieden.
De toegang voor **gemotoriseerd verkeer** is beperkt tot **één lus in één richting** (Schietbergseweg - De Steeg); er is geen sprake meer van een doorgaande oost-west verbinding.
Bezoekers van buiten het gebied worden verleid om te parkeren bij een **goed bereikbaar nieuw transferium** bijvoorbeeld langs de IJssel aan de A348, bij de locatie van een steenfabriek (ook andere locaties nabij afslagen bieden wellicht mogelijkheden). Vanuit hier vertrekken in de weekenden en op piekmomenten **(elektrische) rondritbussen** die de bezoekers langs verschillende karakteristieke punten voeren die samen het verhaal van de Veluwezoom vertellen.

Het **hop-on-hop-off** concept maakt het mogelijk verschillende (korte) wandelingen te maken in het gebied. Door het station en het centrum van Rheden onderdeel te maken van de rondrit worden zij deel van de Veluwezoom-ervaring en krijgt de recreatieve **verbinding IJssel-Veluwe** (water-zand, zand-water) vorm. Bezoekers worden uitgenodigd de Veluwezoom in de breedte te beleven.
Verhuur van (elektrische) fietsen en elektrische scooters maakt het gebied gemakkelijk bereikbaar, ook wanneer de rondrit bussen niet rijden. Het gehele gebied is toegankelijk met de fiets.

Voorgestelde (verkeers)situatie

De verkeerssituatie verandert aanzienlijk ten opzichte van de huidige situatie.

- Het bezoekend verkeer wordt met een parkeerroute informatiesysteem (PRIS, onderdeel van alle scenario's, zie hoofdstuk 3.2) naar het nieuwe transferium aan de IJssel/A348 geleid.
- Vanuit hier vertrekken op aangewezen momenten (elektrische) rondritbussen via de N785, Zutphensestraatweg (N785), Beekhuizenseweg, Snippendaalseweg, Heuvenseweg, Schietbergseweg, Groenestraat, Oranjeweg en A348. De bus halteert op aangewezen plekken. Een kaartje kost ongeveer €4,-
- De Schietbergseweg, het oostelijke deel van de Beekhuizenseweg en de Diepesteeg vormen samen een eenrichtingsverkeer lus voor gemotoriseerd verkeer (rijrichting: oost/met de klok mee)
- De Beekhuizenseweg tussen parkeerplaats Beekhuizen en het Paviljoen is afgesloten voor gemotoriseerd verkeer met uitzondering van de rondritbussen. De parkeerplekken langs dit deel worden opgeheven.

scenario B: eindbeeld
Heide
Uitzicht
Sprengkop
Schaapskooi
Natuurspelen
Waterval
Keienberg
e-bus(je)
Biljoen
herontwikkeling fabrieksterrein
recreatiehub
Centrum
Uitkijkpunt(?)
Zuidflank Rheden-Dorpspark De Laag
Rivierklimaatpark
P route
P Heuven VRIJ
P Beekhuizen VRIJ
P Lappendeken S
P Posbank VOL
weg: toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
weg: ontoegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
bijzonder punt
parkeerplaats
betaald parkeren
parkeerroute informatiesysteem (PRIS)
eenrichtingsverkeer
maximum snelheid 30km/u
herinrichting wegprofiel/aanhechting dorp-Veluwezoom
inrichting aantrekkelijke, herkenbare (dorps)entree
inrichting loper Posbank - station - centrum - IJssel
route collectief vervoer
halte collectief vervoer
verbetering uitzicht fietsers (en wandelaars)

De weg vormt hier een wandel- en fietspromenade met prachtige uitzichten.
- De maximumsnelheid is 30km/h
- Betaald parkeren bij het Paviljoen en het bezoekerscentrum Veluwezoom.
- Toevoeging van een substantieel aantal parkeerplaatsen, bijvoorbeeld bij de voormalige steenfabriek
- Heide en paviljoen zijn per auto bereikbaar voor iedereen

Verwachte effecten op natuur (t.o.v. huidige situatie)

Met het afsluiten van een deel van de Beekhuizenseweg voor gemotoriseerd verkeerd wordt het kwetsbare noordwestelijke heidegebied minder gemotoriseerd toegankelijk (met een eigen vervoermiddel) en daarmee minder doordringbaar voor recreanten. De verstoring zal hier aanzienlijk afnemen wat hier een positief effect heeft op de natuurwaarden. In het gebied tussen het Paviljoen en De Steeg zal een dergelijk positief effect niet optreden.

Verwachte verkeerseffecten (t.o.v. huidige situatie)

Algemeen: de voorgestelde ingrepen reduceren en concentreren het aantal verkeersbewegingen van het gemotoriseerde verkeer aanzienlijk en bieden meer rust en ruimte aan andere gebruikers en de natuur. Het scheiden van de gebruikersgroepen, het eenrichtingsverkeer en de lagere maximumsnelheden leiden tot minder conflicten en een hogere verkeersveiligheid (10-20% minder ongevallen). De drukte op de lus voor gemotoriseerd verkeer neemt echter toe.

Naar verwachting worden de Schietbergseweg, een deel van de Beekhuizenseweg en de Diepesteeg drukker ten opzichte van de huidige situatie aangezien het de enige toegankelijke route voor gemotoriseerd verkeer is en bovendien toegang biedt tot het Paviljoen.
De drukte op de Schietbergseweg – met name het lage deel – zal toenemen door de combinatie van toerend- en parkerend verkeer. Naar verwachting zal de parkeerplaats bij het bezoekerscentrum Veluwezoom populair blijven voor lokale en regionale bezoekers vanwege de relatief snelle toegang tot de heide.

Omdat echter ook alternatief vervoer wordt aangeboden, wordt verwacht dat de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer in het gebied als geheel iets zal afnemen.
De mogelijkheid om langs de route van de bus die rondrijdt in te stappen kan leiden tot meer parkerend en zoekend verkeer langs het trance van de bus.

Globale kostenindicatie

Zowel de eenmalige investeringen als de jaarlijkse kosten in dit scenario zijn naar verwachting relatief hoog (hoger dan andere scenario's, maar niet het hoogste). De realisatie van een nieuw recreatietransferium langs de A348 draagt bij aan hoge kosten voor aanleg. De rondes die de e-bussen rijden, dragen bij aan de relatief hoge jaarlijkse kosten. In dit scenario verwachten we inkomsten uit een bijdrage van de gasten aan een rit met de bus (er kan ook gekozen worden voor een gratis bus). Dit kan bijdragen aan het verlagen van de jaarlijkse kosten voor de bussen. In dit scenario verwachten we ook inkomsten uit het betaald parkeren. Deze inkomsten kunnen deels (voor waar het gemeentelijk terrein betreft) worden ingezet om de jaarlijkse lasten te compenseren (voor een toelichting, zie bijlage F).

Eenmalige investering:	tussen € 2 en 3 miljoen voor dit scenario + € 3-4 miljoen voor de maatregelen die in elk scenario terugkomen.
Jaarlijkse kosten:	tussen € 0,5 en 1 miljoen per jaar, minus baten uit opbrengst parkeergelden en eventuele opbrengst buskaartjes.

Risico's en kwetsbaarheden

Dit scenario…

- Is afhankelijk van de beschikbaarheid van grond van derden voor de realisatie van een transferium.
- Is afhankelijk van de financiële haalbaarheid van een transferium op afstand van het gebied en de exploitatie van een transportdienst om bezoekers naar het gebied te brengen.
- Is afhankelijk van de bereidheid van bezoekers om via het transferium het gebied in te gaan.
- Kan leiden tot het uitwijken van parkeerders naar de gratis locaties in de aanliggende (woon)gebieden.
- Geeft mogelijk verkeersoverlast en onveiligheid in woonwijken in De Steeg.

Onderzoeksvragen voor in de volgende fase

Wat is de haalbaarheid voor het ontwikkelen van een transferium met bijbehorende collectieve vervoersvoorziening? In hoeverre leidt de invoering van betaald parkeren tot verschuiving van de parkeerdruk naar de omgeving?

4.3. Scenario C

In scenario C kan iedereen in alle ruste en ruimte optimaal van de natuur van de Veluwezoom genieten. Hierbij is ook **versterking van de** natuurwaarden mogelijk. Voor gemotoriseerd verkeer is op de heide geen plek. Daar staat een intensere **natuurbeleving voor wandelaars en fietsers** tegenover. Bezoekers die met de auto of motor komen parkeren op **goed gefaciliteerde parkeerplekken aan de randen van het gebied**. Hier kunnen bezoekers zich omkleden (motorrijders) en hun spullen veilig opbergen. De parkeerplekken vormen het startpunt voor een verdere verkenning van het gebied, wandelend of fietsend. Het natuur**gebied wordt als groter ervaren** en het Paviljoen krijgt meer het **karakter van een berghut** waar bezoekers neerstrijken na een stevige tocht. De vrijgekomen rijbaan biedt goede mogelijkheden om de gebruikersgroepen met **verschillende snelheden en interesses te scheiden** (uitwerking in Masterplan) en zo onderlinge conflicten te minimaliseren.

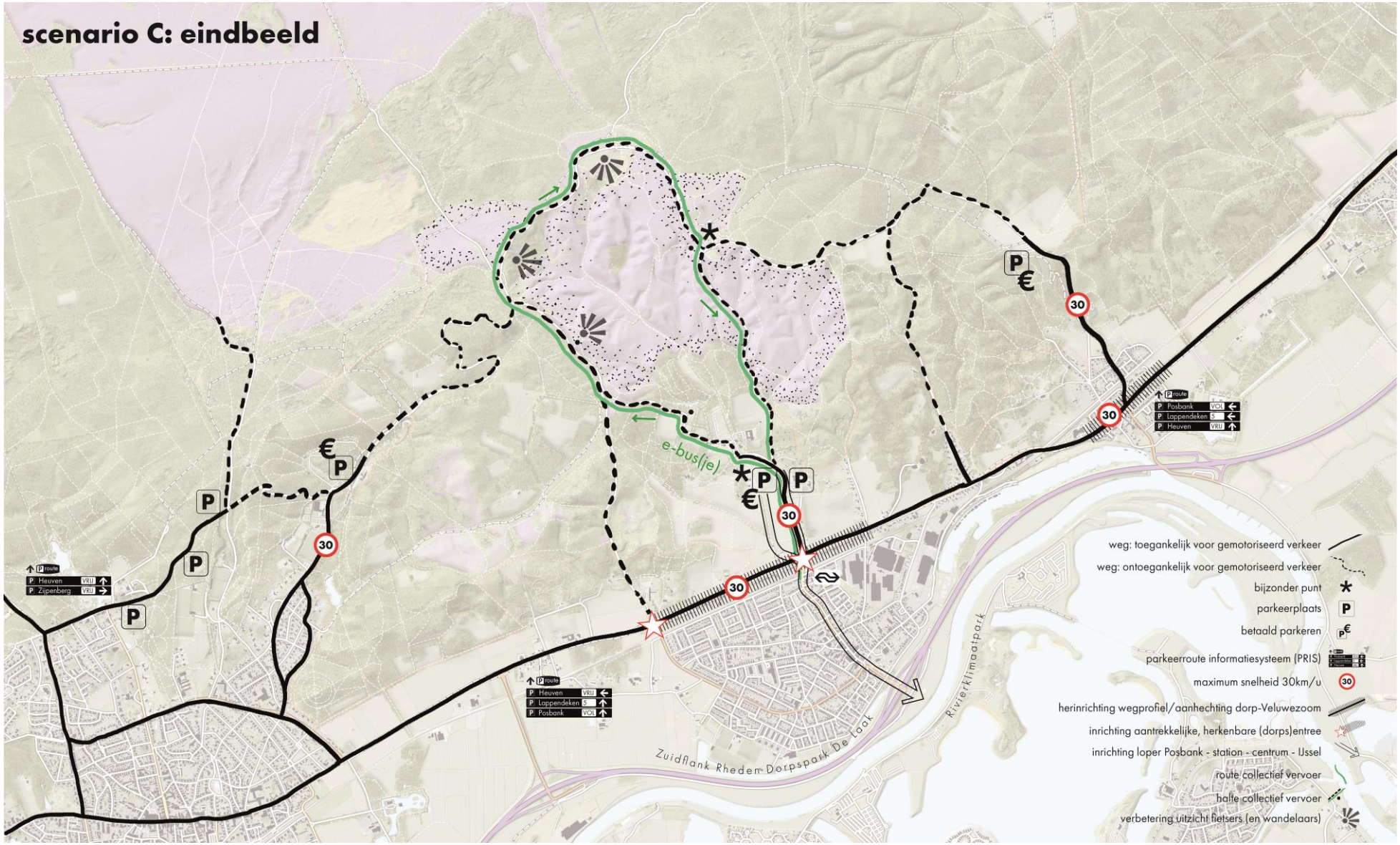
In de weekenden en op drukke momenten bieden **(elektrische) busjes** mensen de mogelijkheid om het gebied te ontdekken. De bussen vertrekken vanuit het station en het bezoekerscentrum Veluwezoom. Op enkele locaties zoals bij het bezoekerscentrum en het station, kunnen aanvullend **(elektrische) fietsen en** een gereguleerd aantal **elektrische scooters** worden verhuurd. Het gehele gebied is toegankelijk met de fiets.

In aanvulling hierop kunnen twee recreatietransferia langs de A348, ontsloten met twee rondritbusverbindingen toegevoegd worden. Deze optie wordt apart beschreven als scenario C+.

Voorgestelde (verkeers)situatie C

De verkeerssituatie verandert aanzienlijk ten opzichte van de huidige situatie.

- Een groot deel van het gebied is niet toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer; er zijn geen doorgaande routes meer voor gemotoriseerd verkeer.
- De toestroom van bezoekers wordt gedoseerd en parkeren is gereguleerd op basis van bezoekersaantallen met een regionaal en geavanceerd parkeerroute informatiesysteem (PRIS). Vol=vol.
- Gemotoriseerd verkeer parkeert aan de randen van het gebied op de bestaande parkeerplekken Beekhuizen, Bezoekerscentrum Veluwezoom en de Lappendekken; en eventueel op een of meerdere nieuwe, goed ingepaste parkeerplekken aan de rand. Bijvoorbeeld nabij de kruising Beekhuizenseweg en Kluizenaarsweg.

scenario C: eindbeeld
e-bus(je)
Zuidflank Rheden Dorpspark De Laak
Rivierklimaatpark
P route
P Heuven VRIJ
P Zijpenberg VRIJ
P Lappendeken 5
P Posbank VOL
weg: toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
weg: ontoegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
bijzonder punt
parkeerplaats
betaald parkeren
parkeerroute informatiesysteem (PRIS)
maximum snelheid 30km/u
herinrichting wegprofiel/aanhechting dorp-Veluwezoom
inrichting aantrekkelijke, herkenbare (dorps)entree
inrichting loper Posbank - station - centrum - IJssel
route collectief vervoer
halte collectief vervoer
verbetering uitzicht fietsers (en wandelaars)

- De wegen naar de parkeerplekken – Beekhuizenseweg oost en west, Bovenallee, Schietbergseweg en de Diepesteeg – zijn doodlopend en leiden enkel naar de parkeerplaatsen. Ook de route Rozendaal-Beekhuizen is afgesloten en de toegang van het Rozendaalse Veld is voor gemotoriseerd verkeer afgesloten.
- De voor gemotoriseerd verkeer afgesloten wegen vormen een aantrekkelijke wandel- en fietspromenade met prachtige uitzichten.
- (Elektrische) rondritbusjes bieden mensen de mogelijkheid om vanaf het station Rheden/ Veluwezoom en vanaf het Bezoekerscentrum Veluwezoom te verkennen. De bussen rijden in één richting.
- Naar een optimale verdeling en scheiding van de verschillende bezoekersstromen (met verschillende snelheden) over de vrijkomende rijbaan, fietspaden en paden.
- Het gehele gebied is bereikbaar met de fiets en te voet.

Verwachte effecten op natuur (t.o.v. huidige situatie)

Het afsluiten van een groot deel van de Posbank voor gemotoriseerd verkeer heeft een sterk positief effect op de natuurwaarden in het gebied. Door deze afsluitingen is het gebied minder gemotoriseerd toegankelijk (met een eigen vervoermiddel) en daarmee minder doordringbaar voor recreanten wat leidt tot (veel) minder verstoring. Door geen halteplaatsen nabij kwetsbare gebieden te plaatsen worden deze gebieden minder toegankelijk.

Verwachte verkeerseffecten (t.o.v. huidige situatie)

Algemeen: de voorgestelde ingrepen reduceren het aantal verkeersbewegingen van het gemotoriseerde verkeer zeer sterk en bieden meer rust en ruimte aan andere gebruikers en de natuur. Doorgaand en toerend verkeer kan geen ‘rondje’ Posbank rijden, waarmee een aanzienlijk deel van het verkeer wordt geweerd.
Het weren van enkele overlast gevende gebruikersgroepen en het scheiden van gebruikersgroepen leidt tot minder conflicten (40-50% minder ongevallen) en een hogere verkeersveiligheid. De capaciteit aan parkeerplaatsen is leidend in het aantal bezoekers.

Naar verwachting worden de Diepesteeg de Beekhuizenseweg oost en west en de Bovenallee minder druk ten opzichte van de huidige situatie aangezien zij enkel nog bestemmingsverkeer verwerken. Verkeersonderzoek heeft aangetoond dat meer dan een derde van het verkeer hier rondrijdend of doorgaand verkeer betreft (zie bijlage D).

Ook het lage deel van de Schietbergseweg wordt minder druk ten opzichte van de huidige situatie. Wel zijn hier nog (parkeer)voorzieningen en het bezoekerscentrum Veluwezoom zal een belangrijke toegangspoort voor het worden voor het gebied.

Globale indicatie van de kosten

We verwachten voor scenario C lage kosten: voor zowel de eenmalige investeringen als de jaarlijkse kosten. Het laagst vergeleken met scenario’s A en B, omdat de inrichtingsmaatregelen zich beperken tot afsluitingen. Daarnaast zijn er investeringen voorzien in wandelroutes, cultuurhistorische belevingspunten en een app. De relatief lage jaarlijkse kosten komen doordat het vervoer van gasten naar ‘boven’ enkel aangeboden wordt op drukke dagen en omdat een klein elektrisch vervoermiddel (busje of treintje) ingezet kan worden. Er kan overwogen worden om van de gasten een bijdrage te vragen voor de rit, de opbrengsten hiervan kunnen de jaarlijkse kosten naar

beneden brengen. In dit scenario verwachten we ook inkomsten uit het betaald parkeren. Deze inkomsten kunnen deels (voor waar het gemeentelijk terrein betreft) worden ingezet om de jaarlijkse lasten te compenseren (voor een toelichting, zie bijlage F).

Eenmalige investering:	< €1 miljoen voor dit scenario + € 3-4 miljoen voor de maatregelen die in elk scenario terugkomen
Jaarlijkse kosten:	< € 0,25 miljoen per jaar

Risico's/kwetsbaarheden

Dit Scenario…

- Beperkt de toegankelijkheid voor mensen met een mobiliteitsbeperking tot de momenten waarop het alternatieve vervoer rijdt. Mogelijk deels op te vangen door verhuur van speciale (elektrische) duo-fietsen.
- Is afhankelijk van de haalbaarheid van de exploitatie van collectief vervoer (in weekenden en op piekmomenten).
- Kan leiden tot het uitwijken van parkeerders naar de gratis locaties in de aanliggende (woon)gebieden.

Onderzoeksvragen voor in de volgende fase

Wat is de juridische haalbaarheid van dit scenario (afsluiten doorgaand verkeer)? In hoeverre is er sprake van een haalbare exploitatie van het collectief vervoer? In hoeverre leidt de invoering van betaald parkeren tot verschuiving van de parkeerdruk naar de omgeving? Kan er alternatieve toegang geboden worden voor minder-validen?

Verrijking Scenario C: C+

Twee goed bereikbare nieuwe transferia worden aangelegd langs de IJssel (zie kaart). Hier kan gratis worden geparkeerd. Vanaf de transferia vertrekken (elektrische)rondritbussen, die met een hop-on-hop-off concept de verbinding tussen zand (Veluwe) en water (IJsseldal) versterken. Met de buslijnen wordt ook het centrum Rheden betrokken in de routing van bezoekers. Hierdoor kan de lokale economie meeprofiteren van deze bezoekersstromen. Transferia kunnen ontwikkelen tot veelzijdige ontvangstlocaties met diverse voorzieningen. Gebruik van de bussen, die circa vier keer per uur vertrekken, is tegen vergoeding.

Globale indicatie aanvullende kosten:

Zowel de investeringskosten (bouwen van transferia) als de jaarlijkse kosten (onderhoud en busverbinding) schatten we hoog in.

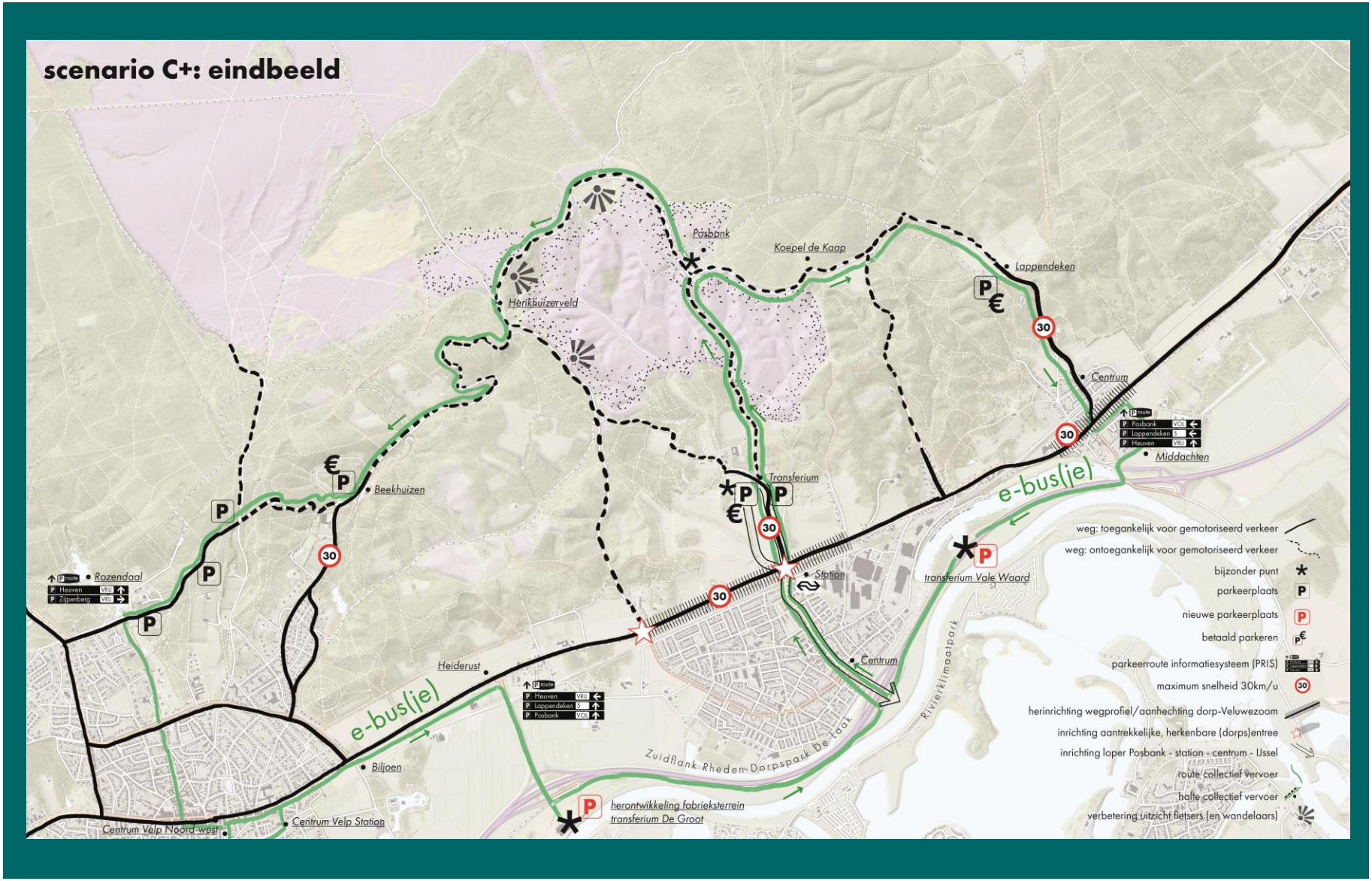
- Eenmalige investering: > 3 miljoen
- Jaarlijkse kosten > 1 miljoen per jaar

Risico's/kwetsbaarheden:

Scenario C+ is afhankelijk van de ontwikkeling van twee transferia op afstand van het gebied en de haalbaarheid van exploitatie van de busdienst. Omdat meer dan 60% van de bezoekers van dichtbij het gebied komt en een groot deel van de bezoekers maar korte tijd in het nationaal park verblijft (zie hoofdstuk 2.1), is er een groot risico dat er niet voldoende vraag naar een dergelijke uitgebreide busdienst is.

Onderzoeksvragen:

Wat is de haalbaarheid voor de ontwikkeling van transferia op voorgestelde plekken en bijbehorend collectief vervoer?
Vult het gebruik van twee busdiensten elkaar aan? Leidt de invoering van betaald parkeren tot verschuiving van de parkeerdruk naar de omgeving?

scenario C+: eindbeeld
Posbank
Koepel de Kaap
Lappendeken
Heikhuizerveld
Centrum
Middachten
Transferium
Beekhuizen
Rozendaal
Station
transferium Vale Waard
e-bus(je)
Heiderust
Centrum
Riviermaatpark
Zuidflank Rheden Dorpspark De Laak
Biljoen
herontwikkeling fabrieksterrein
transferium De Groot
Centrum Velp Noord-west
Centrum Velp Station
weg: toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
weg: ontoegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
bijzonder punt
parkeerplaats
nieuwe parkeerplaats
betaald parkeren
parkeerroute informatiesysteem (PRIS)
maximum snelheid 30km/u
herinrichting wegprofiel/aanhechting dorp-Veluwezoom
inrichting aantrekkelijke, herkenbare (dorps)entree
inrichting loper Posbank - station - centrum - IJssel
route collectief vervoer
halte collectief vervoer
verbetering uitzicht fietsers (en wandelaars)

5. Algemene onderzoeksvragen

Per scenario zijn specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die, indien het scenario wordt gekozen, verder moeten worden uitgewerkt in het Masterplan. Er zijn ook vragen die voor alle scenario's gelden. Deze gaan over de algemene maatregelen, de financiën en de tijdplanning:

Algemene maatregelen:

- Hoe ziet de gedetailleerde herinrichting van de Arnhemsestraatweg en de stationsomgeving eruit?
- Welke ontvangstlocaties en verschillende entrees worden ontwikkeld en hoe richten we deze het beste in, passend in de omgeving? Welke functionaliteiten moeten daar aanwezig zijn?
- Wat is de benodigde parkeercapaciteit op verschillende locaties? Uitgangspunt is dat er geen toename plaats zal vinden in het aantal parkeerplaatsen binnen het nationaal park Veluwezoom.
- Hoe waarborgen we een aansluiting van de dorpen en de IJssel met nationaal park Veluwezoom?
- Uitwerking van een communicatieplan met daarin detaillering van bebording, PRIS en vorm van gastheerschap.
- Op welke manier vindt effectieve handhaving plaats?
- Hoe dragen de maatregelen bij aan een reductie in stikstof depositie?

Planning:

- Welke maatregelen worden op welke termijn uitgevoerd? Daarbij is 2030 richtinggevend voor het eindbeeld. Hierbij rekening houdend met:
    - De juridische kaders waarin afsluiting van wegen plaats kan vinden.
    - De mogelijkheden voor de ontwikkeling van transferia.
    - De mogelijkheden voor het ontwikkelen van collectief vervoer.

Financiën:

- Uitwerking van een gedetailleerde en uitgesplitste kostenraming.
- Uitwerking algemene maatregelen: PRIS, herinrichting Arnhemsestraatweg en stationsomgeving, ontvangstlocaties.
- Haalbaarheid exploitatie busdienst.
- Wie draagt welke kosten en baten (o.a. parkeerinkomsten)?
- Hoe kan de structurele bezuinigingsopgave van de gemeente plaats krijgen binnen het Masterplan?
- Welke maatregelen zijn mogelijk binnen de financiering van de Regiodeal? Welke aanvullende financiering is mogelijk?

6. Vergelijking scenario's

De huidige scenario's zijn met name gericht op het beheersen van de verkeersstromen in het gebied op en rond de Posbank. Voor alle scenario's gelden aanvullende regionale kansen en lokale mogelijkheden. In de uitwerking van het Masterplan moet goed worden gekeken naar de invulling van de ontvangstlocaties, de aansluiting met de dorpen en de rivier en er moet zorgvuldig worden nagedacht over de verdere detaillering vanuit het perspectief van natuur en van verschillende gebruikersgroepen.

Hier volgt een kwalitatieve vergelijking op hoofdlijnen van de scenario's. In de bijlagen F, G en H staan tabellen waarop deze vergelijking is gebaseerd.

6.1. De scenario's in het kort

Scenario A

Alle gebruikersgroepen kunnen zo optimaal mogelijk genieten van de Posbank. De verkeerssituatie blijft nagenoeg ongewijzigd. Met technische middelen en betaald parkeren wordt gestuurd op drukte en overlast. Via voorlichtingscampagnes, en op piekmomenten door vrijwilligers, worden mensen gewezen op het bijzondere karakter van het gebied en de noodzaak om met elkaar te delen en onderling respect te betuigen.

Scenario B

Alle gebruikers kunnen de Veluwezoom beleven, maar het gebruikt is beperkt en gedifferentieerd. De toegang voor gemotoriseerd verkeer is beperkt tot één lus in één richting (Schietbergseweg - De Steeg); er is geen sprake meer van een doorgaande oost-west verbinding. Bezoekers van buiten het gebied worden verleid om te parkeren bij een goed bereikbaar nieuw transferium. Vanuit hier vertrekken in de weekenden en op piekmomenten (elektrische) rondritbussen die de bezoekers langs verschillende karakteristieke punten voeren. Ook het centrum van Rheden is onderdeel van de rondrit. Het gehele gebied is toegankelijk met de (elektrische) fiets.

Scenario C

In scenario C is geen plek voor gemotoriseerd verkeer op de heide. Daar staat een intensere natuurbeleving voor wandelaars en fietsers tegenover. Bezoekers die met de auto of motor komen parkeren op goed gefaciliteerde parkeerplekken aan de randen van het gebied. De parkeerplekken vormen het startpunt voor een verdere verkenning van het gebied, wandelend of op de fiets. De vrijgekomen rijbaan biedt goede mogelijkheden om de gebruikersgroepen met verschillende snelheden en interesses te scheiden. Door het sluiten van wegen en paden kunnen in kwetsbare delen de natuurwaarden makkelijker beschermd worden.
Op drukke momenten bieden (elektrische) rondritbusjes mensen de mogelijkheid om het gebied te ontdekken.

Verrijking Scenario C: C+

In aanvulling op scenario C kunnen twee recreatietransferia langs de A348, ontsloten met twee rondritbusverbindingen toegevoegd worden. Deze optie vergroot de mogelijkheid om de Veluwezoom in haar breedte te beleven en verbindt water met zand, oftewel de omgeving van de rivier met het bos en heidegebied.

Recreatiezonering

Om de Natura2000 doelstellingen die gelden voor de Veluwe te behalen werkt de provincie aan recreatiezonering: delen met kwetsbare natuur worden minder toegankelijk voor recreatie terwijl in andere zones meer mogelijk is. Ook voor de Veluwezoom wordt de zonering in de loop van 2022 vastgesteld. Eventuele aanpassingen van de huidige zonering (o.a. bij het Rozendaalse Veld) zijn in alle scenario's inpasbaar.

6.2. Verwachte effecten van de scenario's

De scenario's zijn getoetst op basis van de criteria uit hoofdstuk 2.2. Voor een gedetailleerde toetsing van de scenario's op de criteria zie bijlage H.

Op natuur

Van Scenario C en C+ verwachten we de grootste positieve effecten op natuur. Een groot gedeelte van het gebied is niet meer toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer en daarmee vermindert het geluid en de onvoorspelbare verstoringen. Scenario A scoort het minst goed op de natuurwaarden. De toegankelijkheid van het gebied blijft immers vergelijkbaar met de huidige situatie en daarmee zijn de verwachte effecten van dit scenario min of meer gelijk met de autonome ontwikkeling

Op verkeer

Van Scenario C en C+ verwachten we ook de grootste positieve effecten op verkeersdrukte op de Posbank. De verkeerdrukte op de Diepesteeg, de Beekhuizenseweg en de Schietbergseweg vermindert in dit scenario meer dan in de andere scenario's. In Scenario B wordt het alleen rustiger op de Diepesteeg en in Scenario A wordt met name de piekdrukte licht afgevlakt.

Overig

Scenario C en C+ scoren het best op het criterium 'Ruimte en Stilte rondom de Posbank' en ook op het 'Versterken van de Natuurwaarden'. Scenario A scoort hier het laagst op, maar het hoogst op 'Toegankelijkheid en gastvrijheid'. Scenario A is ook het best bij te sturen: het kan opgeschaald en afgeschaald worden afhankelijk van de aantallen bezoekers en de ervaren overlast. Scenario B scoort op bijna alle criteria licht positief.

6.3. Kosten van de scenario's

Voor de verschillende scenario's is een globale indicatie van te verwachten kosten gemaakt (bijlage F). Het betreft een ordegrootte van benodigde investeringen en jaarlijks terugkerende kosten. De indicaties zijn tot stand gekomen op basis van kentallen en ervaringscijfers van de gemeenten en op basis van kosten van vergelijkbare projecten. De exacte bedragen zijn zeer onzeker en zijn geen begroting of raming. Wel kunnen we de scenario's op hoofdlijnen onderling vergelijken. Scenario C+ valt het duurst uit zowel wat betreft de investeringskosten als de exploitatiekosten, door de aanleg van twee transferia en de exploitatie van regelmatig rijdende busjes. Private exploitatie van de busjes zou hierin wat ruimte kunnen bieden. Scenario C is het goedkoopst, gevolgd door Scenario A en B.

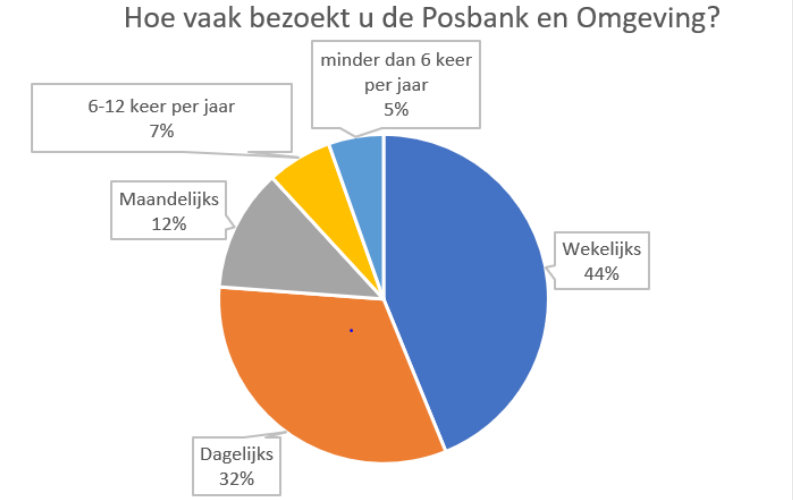
Kosten	**A**	**B**	**C**	**C+**
Investering	€€	€€€	€	€€€€
Jaarlijks	€€	€€€	€	€€€€

(Zie bijlage F voor een specificatie van de €-tekens)

7. Bijlagen

A. Inzichten uit de vragenlijst

Om de scenario's te voeden met ideeën van bezoekers van de Veluwezoom is er een vragenlijst opgesteld. Deze is door 1073 mensen beantwoord. De respondenten komen met name uit de regio, maar ook het uit het westen en zuiden van het land. Het zijn vooral regelmatige bezoekers:

De favoriete bezigheden zijn wandelen, fietsen, paardrijden en wild spotten.

Op de vraag hoe vaak men overlast ervaart wordt het volgende geantwoord:

- 8,7% ervaart nooit overlast
- 29,7% 25% van de bezoeken
- 30,8% 50% van de bezoeken
- 22,1% 75% van de bezoeken
- 8,8% altijd

De grootste overlast wordt ervaren van te veel gemotoriseerd verkeer, geluid, afval, groepen racefietsers, loslopende honden.

Men vermijdt de Posbank op de drukke dagen: in augustus wanneer de heide bloeit en op zon- en feestdagen bij mooi weer.

Op de vraag wat men zou doen als hij/zij het voor het zeggen had leidt tot de volgende typen antwoorden:

Categorie	Maatregelen
Verkeersmaatregelen	Eenrichtingsverkeer, betaald parkeren, (deeltijd) afsluiten wegen, bijv. met slagboom, parkeren buiten de kern, Knip in de weg, autoluw gebied, afgesloten voor motors (bijv. bep. seizoen), geen doorgaand verkeer, Transferiums, Bepaalde gebieden alleen voor elektrisch vervoer, tolheffing, alleen omwonenden toegang met auto.
Toegang	Meerdere entrees, jaarpas voor toegang, toegangsprijs (ook voor wandelaars e.d.), horeca alleen te voet/fiets bereikbaar, vrij fietsen op alle paden, meerdere entrees, geen honden en fietsen toestaan, rolstoel pad/faciliteiten/verhuur
Alternatief vervoer	Witte fietsenplan, kabelbaan, elektrische tuktuk, zonnewagentjes, shuttlebus/pendelbus, grotere rol OV
Bezoekersstromen	Betere paden/parkeerplaatsen voor ruiters, MTB-paden apart, duidelijke paaltjes ruiterpaden, vaste routes waar iedereen zich aan houdt
Educatie/communicatie	Busrit met uitleg, borden wanneer het vol is, mensen passen zich aan de natuur, goede

	informatievoorziening, informatie over afval/impact van afval, respect voor cultuur en natuur, duidelijke bewegwijzering
Handhaving	Goede relatie inwoners – boa's, effectieve controles

Als goede voorbeelden werden onder andere genoemd:

- NP Hoge Veluwe: eenrichtingsverkeer, betaald parkeren, toegangspas voor het hele jaar, witte fietsenplan
- Achterhoek: alleen aanwonenden mogen met de auto op zandwegen en in natuurgebieden
- Montferland: betere routes/parkeerplaatsen voor ruiters
- Midden-Drenthe: inwoners hebben korte lijn met boa's
- Renesse: transferiums
- Amsterdam: vergroten areaal stadsparken om drukte te verminderen
- Ginkelse heide: weinig parkeerruimte en weinig horeca --> rustig
- Limburg: dijken zijn afgesloten voor motors, veel meer afvalbakken
- Uiterwaarden Wageningen: natte en droge gebieden verbinden
- Westerbouwing: kabelbaan omhoog.
- Utrecht: lekdijk, motorverbod 1 maart tot 1 november
- Sallandse heuvelrug: parkeerbeleid, meer verschillende entrees
- Hoog Buurlo Alverschotweg: wildscherm
- Biesbosch: bepaalde plekken alleen voor bootjes met elektrische motor
- Nijmegen: apart MTB-pad Brunssummerheide: apart MTB pad
- Ede: mooie nieuwe paaltjes bij ruiterpaden, maaien en rooien
- Vlissingen: zonnewagentjes
- Den Haag: Meijendaal, slagbomen, vol = vol.
- Lathum: recreatieschap toegang met slagbomen
- Kasteel Doorwerth: grote parkeerplaats vanwaar je kan wandelen en fietsen
- Waddeneilanden:
  - Terschelling: alleen fietsend recreatief verkeer
  - Vlieland: autovrij
  - Schiermonnikoog: alleen auto's van bewoners (met uitzonderingen)
- Voornes duin: rolstoel pad
- Maasduinen: gemotoriseerd tot ingang daarna wandel en fietsgebied

Buitenland:

- Zwitserland/Oostenrijk: effectieve controles
- Eisenach: parkeren bij Hackfort Wartbug
- Scandinavië/VS: informatievoorziening
- Canada/VS: pas aanschaf voor ingang nationaal park
- Oostenrijk: auto's onderaan de berg, dB beperking bij bepaalde passen, tolheffing gemotoriseerd verkeer
- Frankrijk: Puy de Dome, parkeerplaatsen aan de rand van het gebied
- Eiffel NP: entreegeld en toegangstijden
- Engeland: recht van overpad over privé-land, grotere rol OV, national trust, parken worden niet afgesloten, respect voor cultuur en natuur
- Zweden: geen loslopende honden
- Alaska: danali park, alleen met de bus het gebied in
- VS: Zion NP en Yellowstone NP, slagbomen, kentekenregistratie met toegangsbewijs/abonnement
- Valencia: informatievoorziening over impact vervuiling in het aquarium
- Beierse woud: Hans-Eisenmann-Haus, goede educatie
- Duitsland: informatievoorziening, schuilhutten, betere bewegwijzering, grote uitnodigende borden die bezoekers vragen om afval bij zich te houden in een zakje
- Luxemburg: Müllerthal, 121 km mogelijkheden om te wandelen en op verschillende plekken te starten, met uitstekend OV
- Zwitserland/Duitsland: klimlocaties die enkel per elektrische trein/bus bereikbaar waren

B. Samenstelling maatschappelijke klankbordgroep

De maatschappelijk klankbordgroep is ingesteld om de concept scenario's te bespreken, te verrijken en aan te geven tot welke onderzoeksvragen de scenario's leiden. De klankbordgroep is samengesteld uit de volgende partijen:

Belangengroep De Steeg/Posbank

Stichting Red Heuven en de Posbank

Belangengemeenschap De Steeg en Havikerwaard

Belang Beekhuizen

Rhedens Dorpsbelang

Ellecoms Belang

Geërfden van Velp

Stichting Würfbain's Hof

Motorrijdersactiegroep

Natuur en Milieu Gelderland

Veluwe Actief

ANWB

Fietsersbond Rheden Rozendaal

Coördinator hondenuitlaatservice

Stichting Toerisme en Recratie Veluwezoom

Ondernemend Rheden De Steeg (ORDS)

Restaurant De Ruif

Boutique Hotel Beekhuizen

Pannenkoekenhuis Strijland

IVN Oost

Genodigd, maar niet aanwezig geweest

Paviljoen De Posbank

Stichting Twickel

Gelders Landschap en Kastelen

C. Effecten van gemotoriseerd verkeer op natuurwaarden

Door Sovon en Vogelbescherming is onderzoek gedaan naar de effecten van gemotoriseerd verkeer op vogels op de Veluwe en naar effecten van andere verstoringsbronnen. Hierbij zijn ook mogelijke maatregelen aangeven. Deze onderzoeken zijn hier te downloaden: Sovon; Vogelbescherming.
Geconstateerd wordt gemotoriseerd verkeer één van de verstoringbronnen is. Het heeft effect op aantallen vogels, aantal broedende vogels én op broedsucces. Aanwezigheid van geconstateerde broedparen zegt dus nog niet alles; als deze geen broedsucces opleveren door verstoring, dan heb je er nog niets aan.
Verstoring door gemotoriseerd verkeer op natuur, in het bijzonder vogels, treedt in directe zin op door beweging (visueel én fysiek in de vorm van het doodrijden: vogels, maar ook zoogdieren, reptielen, amfibieën en insecten) en door geluid (zie daarvoor blz. 13-16 in Sovon en blz. 56-58 in Vogelbescherming). Daarnaast in indirecte zin door o.a. uitlaatgassen, parkeren - in de vorm van ruimtebeslag op parkeerterreinen én door parkeren in bermen (stuk rijden bodemvegetatie, bodemverdichting) - én door activiteiten die na het verlaten van de auto in het gebied worden ondernomen.
Door het toestaan van gemotoriseerd verkeer wordt een gebied voor velen beter en dieper doordringbaar en er vindt ook minder selectie tussen bezoekerscategorieën plaats, waardoor er ook meer andersoortige verstoring van natuurwaarden dan louter door gemotoriseerd verkeer sec optreedt.

D. Verkeersgegevens

Om de impact van het verkeer te kunnen duiden maken we gebruik van verkeersgegevens zoals verkeersintensiteiten (aantallen verkeersdeelnemers ter plaatse), gereden snelheden en parkeerbezettingen. De mate van verkeersonveiligheid kan ook invloed hebben op de beleving van het gebied.

In hoofdlijnen kunnen we het volgende melden:

- De wegen in het Posbank gebied behoren niet tot de gevaarlijkste wegvakken en kruisingen in de regio. In de periode 2014 tot 2021 zijn 86 ongevallen geregistreerd met 20 slachtoffers (waaronder 1 dodelijk slachtoffer in 2016). Er is geen duidelijke toe- of afname van verkeersslachtoffers over de jaren. De meeste ongevallen gebeuren overdag op drukke weekenddagen. Fietsers (en e-bikers) en motorrijders scoren hoog in de registraties met resp. 10 en 7 slachtoffers.
- In weekenddagen rijdt er 1,5 tot 2 maal zoveel verkeer in het gebied als op werkdagen. Op de drukste dagen is er zelfs tot 2,5 maal zoveel verkeer als op werkdagen. Het drukste wegvak in het gebied is de Schietbergseweg, direct aansluitend op de Arnhemsestraatweg. Het aandeel motorrijders in de tellingen bedraagt ca. 5% van het totaal aantal motorvoertuigen.
- Verspreid in het gebied zijn er 16 parkeerlocaties. De bezetting van deze parkeerlocaties verschilt sterk per locatie en tijdstip. In het algemeen is de grootste bezetting tussen 13.00 en 16.00 uur (meer dan 60%). De parkeerlocatie boven op de Posbank is het populairst met veelal een bezetting van meer dan 100% tussen 12.00 en 17.00 uur.
- Ongeveer 60% van de bezoekers/parkeerders komt uit de directe omgeving van het gebied (tot 20 km) en 25% komt van verder dan 40 km weg.
- Op de wegen in het Posbank gebied geldt een maximumsnelheid van 50 km/h. In een registratie van gereden snelheden is geconstateerd dat op de meeste telpunten te hard wordt gereden, vooral heuvelaf. Wel is te zien dat in drukkere perioden de snelheden lager liggen; dit kan te maken hebben met een grotere onderlinge beïnvloeding van de weggebruikers (fietsers versus automobilisten bijvoorbeeld). Ook is te zien dat er op werkdagen niet harder gereden wordt dan op weekenddagen.
- Uit indicatief verkeersonderzoek komt naar voren dat op de drukke dagen **88 %** van het autoverkeer over de Posbank en **40 %** van de motoren alleen een ‘rondje’ rijdt door het gebied en dus relatief kort aanwezig is.

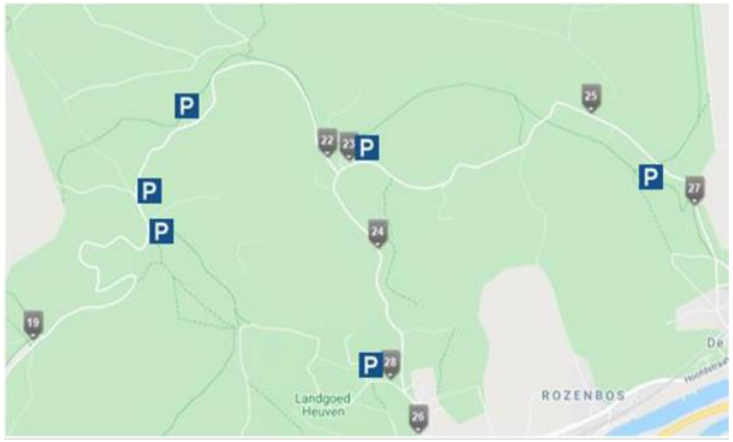
Uitgebreide rapportage:

Voor een zo objectief mogelijke beoordeling van de verkeerssituatie op de Posbank maken we gebruik van resultaten van verkeersonderzoeken. Voor dit project hebben we geput uit twee onderzoeken. Dit zijn de meest uitgebreide beschikbare onderzoeken:

1. Verkeerstellingen uit 2020, in opdracht van de gemeente Rheden.
2. Parkeeronderzoek uit 2016, in opdracht van Natuurmonumenten.

De verkeerstellingen zijn uitgevoerd op 8 tellocaties (zie kaart) in de perioden:

- 26 maart – 16 april 2020;
- 13 mei – 3 juni 2020;
- 7 – 30 augustus 2020.

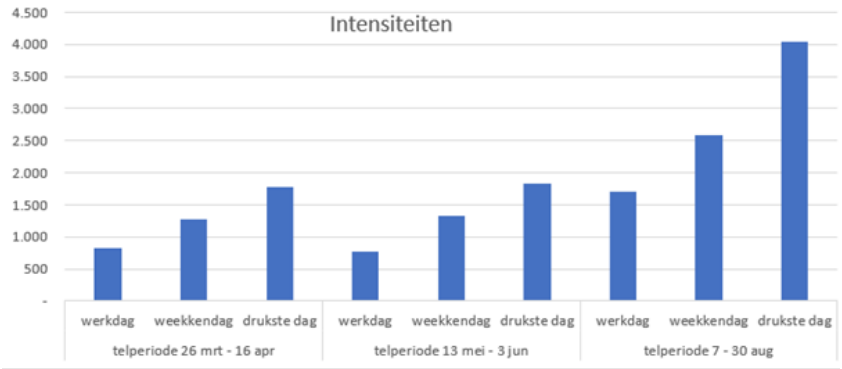

De belangrijkste resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven. Hierin staat per tellocatie het aantal motorvoertuigen per etmaal (inclusief motorrijders) onderscheiden naar een werkdag, een weekenddag en de drukst gemeten dag (zondag 5 april, zondag 17 mei en zondag 23 augustus). Bij de derde telperiode is het aantal motorrijders apart genoemd. Het hoogste aantal motorrijders op een telpunt (22 en 25) is ca. 150 op zondag 23 augustus, ca. 5% van het totaal aantal motorvoertuigen op dat telpunt. Analyse van de telresultaten laat zien dat ca. 75% van de motorrijders veelal tussen 10 en 17 uur, met een nadruk op 12 – 16 uur, het gebied bezoeken. ’s Avonds en ’s nachts rijden er geen motorrijders in het gebied.

De tabel geeft een indicatie van de door motorrijders meest gereden route: telpunt 19 – telpunt 22 – tel punt 23 – tel punt 25 – telpunt 27.

	telperiode 26 mrt - 16 apr			telperiode 13 mei - 3 jun			telperiode 7 - 30 aug		
	werkdag	weekenddag	drukste dag	werkdag	weekenddag	drukste dag	werkdag	weekenddag	drukste dag
telpunt 19 Beekh.wg west1	802	1435	2156	717	1322	1837	1126 ***51***	1670 ***101***	2964 ***131***
telpunt 22 Beekh.wg west2	831	1504	2260	736	1378	1900	1304 ***55***	1916 ***110***	3600 ***149***
telpunt 23 Schietb.wg oost1	918	1542	2245	889	1660	2322	2276 ***46***	3429 ***95***	5256 ***124***
telpunt 24 Schietb.wg hoog	778	1239	1742	736	1313	1841	1710 ***24***	2621 ***54***	4209 ***94***
telpunt 25 Beekh.wg oost2	605	894	1112	259	487	702	1060 ***46***	1541 ***92***	2931 ***147***
telpunt 26 Schietb.wg laag	1389	1756	2191	1494	2246	3065	3147 ***25***	4858 ***59***	7226 ***89***
telpunt 27 Diepesteeg	652	1138	1667	619	1200	1672	1008 ***42***	1487 ***84***	2825 ***134***
telpunt 28 Heuvenseweg	640	645	789	732	1043	1327	1978 ***8***	3129 ***30***	3345 ***18***

De telcijfers laten ook zien dat de drukte toeneemt naarmate het mooier weer wordt. In de eerste periode zijn de laagste gemiddelde intensiteiten gemeten en de derde periode de hoogste.

Ook zijn de snelheden gemeten. In onderstaande tabel is een overzicht per telpunt en per telperiode van de V_{85} (een in de verkeerskunde gehanteerde snelheid die door 85% van de automobilisten niet wordt overschreden) gegeven.

In onderstaande tabel is te zien dat de V_{85} in de eerste periode (ca. 60 km/h) op de meeste telpunten ruimschoots boven de maximumsnelheid (50 km/h) ligt, in de tweede periode rond de maximumsnelheid schommelt en in de derde periode rond of iets onder de maximumsnelheid. Een verklaring zou kunnen zijn dat met het toenemen van de drukte de onderlinge ontmoetingen van de weggebruikers invloed hebben op het snelheidsgedrag.

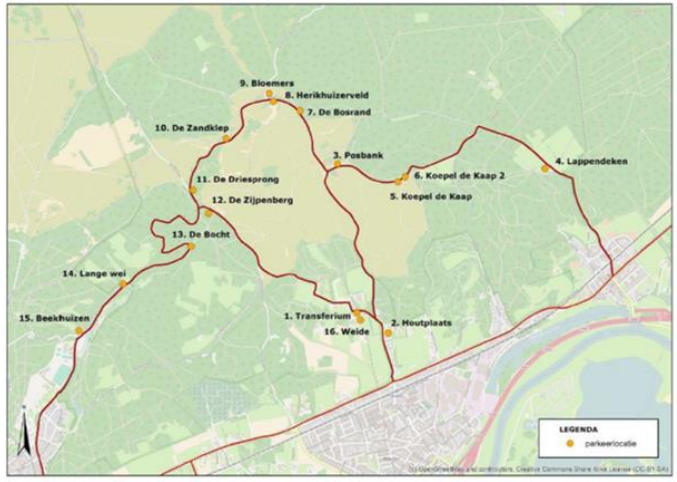
	snelheid V_{85} in km/h		
	telperiode 1	telperiode 2	telperiode 3
	werkdag	werkdag	werkdag
telpunt 19 (max 50 km/h)	60	57	48
telpunt 22 (max 50 km/h)	60	58	49
telpunt 23 (max 50 km/h)	40	39	31
telpunt 24 (max 50 km/h)	61	59	51
telpunt 25 (max 50 km/h)	61	61	53
telpunt 26 (max 50 km/h)	59	57	53
telpunt 27 (max 50 km/h)	65	61	47
telpunt 28 (max 50 km/h)	43	40	32

Ook het aandeel fietsers is in getallen uit te drukken. In de periode van 6 – 17 augustus 2020 zijn op drie plaatsen gedurende het etmaal voorbijgaande fietsers geteld. De locaties zijn: op het fietspad naast de Beekhuizenseweg – west; op een fietspad nabij de Posbank; op een fietspad langs Diepesteeg.

	Telperiode 6 – 17 augustus 2020		
	werkdag	weekenddag	drukste dag
telpunt 01	314	503	680
telpunt 02	924	1246	1606
telpunt 03	313	400	440

Het parkeeronderzoek is in 2016 op 4 zondagen uitgevoerd: 9, 16, 23 en 30 oktober. Op 16 parkeerlocaties (zie onderstaande kaart) is van 10 – 17 uur per uur het aantal geparkeerde motorvoertuigen geteld.

In de tabel is het aantal parkeerplaatsen per parkeerlocatie weergegeven. Te zien is dat op twee parkeerlocaties (Transferium en Houtplaats, beide nabij de Schietbergseweg laag, vrij kort op de Arnhemsestraat) automobilisten worden

gestuurd in parkeergedrag, omdat ze in aangeduide parkeervakken moeten gaan staan. Op de andere parkeerlocaties kunnen automobilisten ‘frank en vrij’ gaan staan waar ze willen. In de praktijk levert dit op drukke momenten weleens rommelige situaties op, mede omdat automobilisten creatief zijn in het ‘vinden van een plekkie’. Vooral op de Posbank (telpunt 3) is de parkeerlocatie vaak heel vol.

Parkeerlocatie	Parkeervakken	Parkeren zonder parkeervakken	Invalide parkeerplaatsen
1. Transferium	144		4
2. Houtplaats	121		
3. Posbank		130	4
4. Lappendeken		140	4
5. Koepel de Kaap		32	
6. Koepel de Kaap 2		3	
7. De Bosrand		19	
8. Herikhuizerveld		24	
9. Bloemers		22	
10. De Zandklep		17	
11. De Driesprong		24	
12. De Zijpenberg		22	
13. De Bocht		8	
14. Lange Wei		8	
15. Beekhuizen		60	
16. Weide*		300	
Totale capaciteit	**265**	**509 (809*)**	**12**

Voor alle parkeerlocaties tezamen is in onderstaande tabel voor 9 oktober te zien hoe de verdeling is van de parkeerbezetting over de dag. De grootste bezetting is van 14 tot 16 uur met een bezettingsgraad van ca. 74%. Uit de tabel is af te leiden dat er een aanloop is in drukte vanaf een uur of 11.

Zoomen we specifiek op telpunt 3 (Posbank) in, dan zien we: vanaf 11 uur raakt de parkeerlocatie snel aardig bezet en vanaf 12 uur tot het eind van de dag is de parkeerlocatie (over)vol. Daarmee is ook wel een indicatie te geven voor de populariteit van het te bezoeken deel van het gebied: het uitzicht boven. Tegelijkertijd hebben we een aangrijpingspunt in stuurmogelijkhedenom automobilisten naar andere parkeerlocaties te (ver)leiden

Parkeerdruk totale onderzoeksgebied 9 oktober

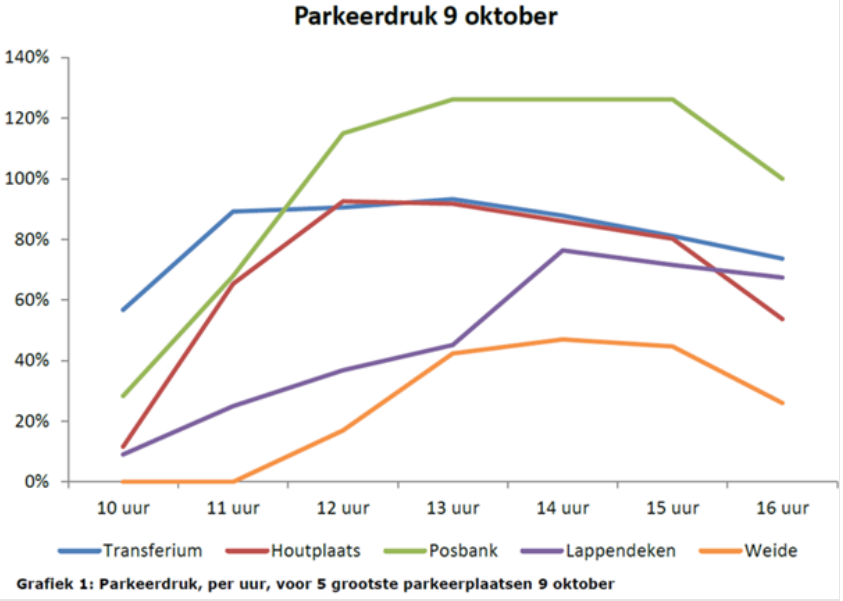
Tijd	Bezetting	Parkeerdruk (%)
10.00 – 11.00	194	25%
11.00 – 12.00	396	50%
12.00 – 13.00	597*	55%
13.00 – 14.00	691*	64%
14.00 – 15.00	805*	74%
15.00 – 16.00	795*	73%
16.00 – 17.00	592*	55%

Tabel 5: Parkeerdruk, per uur, voor totale onderzoeksgebied 9 oktober 2016

3. Posbank

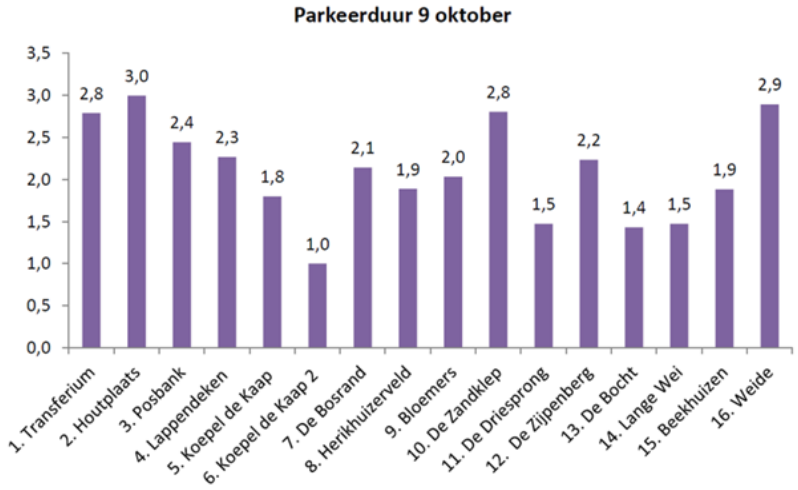
Tijd	Bezetting (abs.)	Parkeerdruk (%)
10.00 – 11.00	38	28%
11.00 – 12.00	91	68%
12.00 – 13.00	154	115%
13.00 – 14.00	169	126%
14.00 – 15.00	169	126%
15.00 – 16.00	169	126%
16.00 – 17.00	134	100%

Hier is grafisch voor de 5 grootste parkeerlocaties de bezettingsgraad weergegeven.

Grafiek 1: Parkeerdruk, per uur, voor 5 grootste parkeerplaatsen 9 oktober

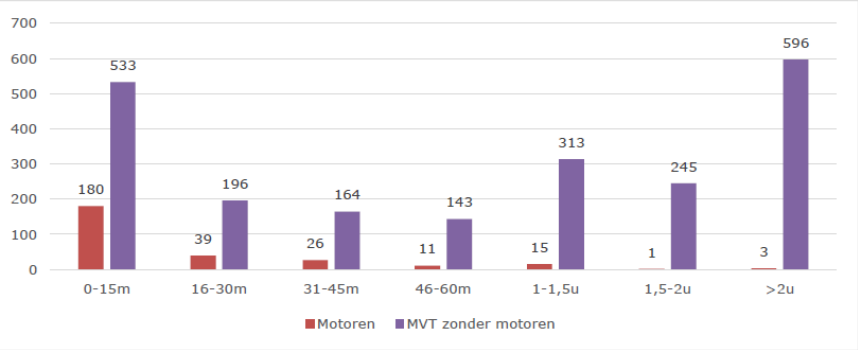
Een ander (analyse)item is de parkeerduur per parkeerlocatie. Enerzijds blijven automobilisten op de grote parkeerlocaties (Transferium, Houtplaats, Posbank, Lappendeken, Weide) lang staan en anderzijds op hogere locaties (Bosrand, Herikhuizerveld, Bloemers, Zandklep, Zijpenberg).

Onderstaande tabel laat zien waar de herkomst van de geregistreerde bezoekers is. Bijna 65% komt uit een gebied tot 20 km; dit zijn als het ware de ‘lokale’ bezoekers. Opmerkelijk is dat toch nog ca. 25% een herkomst heeft verder dan 40 km of meer. Daarmee is bekendheid en belangstelling voor de Veluwzoom wel geïllustreerd.

Ten slotte heeft tijdens het proces een kleinschalig kentekenonderzoek plaatsgevonden, op zondag 25 juli 2021, om een inschatting te maken van het percentage motoren en auto's dat enkel een 'rondje' rijdt over de Posbank en niet langere tijd verblijft voor bijvoorbeeld een wandeling. Het onderzoek vond plaats op drie telpunten.

Uit onderstaand figuur is op te maken dat een groot deel van het gemotoriseerd verkeer (zowel motoren als auto's) minder dan 45 minuten in het gebied verblijft:

We kunnen hieruit concluderen dat maar liefst 88% van de motoren en 40% van de auto's op 25 juli minder dan 45 minuten in het gebied verbleef.

E. Toelichting ontvangstlocaties Veluwezoom

Alle scenario's hebben als doel de groei van het gemotoriseerd verkeer op de Veluwezoom te verminderen en het liefst te stoppen. Het is niet de bedoeling om de groei van het aantal bezoekers te beperken. Ook in de toekomst kan iedereen die dat wil, blijven genieten van een prachtig en gastvrij Nationaal Park Veluwezoom. Daarbij wordt gestreefd naar een betere balans tussen natuur en recreatie. Dit kan bereikt worden door het stimuleren van duurzame mobiliteit en opvang van auto's aan de rand zodat men wandelend en fietsend het gebied in kan gaan.

Met de scenario's worden bezoekers op verschillende manieren gestimuleerd om de auto te laten staan (thuis, bij een station, op een transferium of aan de randen van de Veluwezoom) en Veluwezoom met een andere vorm van vervoer te bezoeken (o.a. trein- of bus, fiets of e-bike). Door de scenario's neemt het autoverkeer op de Veluwezoom af en stappen bezoekers over op de e-bus of de fiets (verhuur of eigen fiets) of gaan wandelend het gebied in.

Bezoekerscentrum Veluwezoom vormt door haar ligging, op loopafstand vlak bij het station, een vanzelfsprekende en uitstekende verbinding tussen treinstation Rheden en het uitgestrekte natuurgebied Nationaal Park Veluwezoom. Het bezoekerscentrum vervult als transferium de poortfunctie naar het gebied. Door de gastvrije ontvangst en de informatieverstrekking in het bezoekerscentrum over Veluwezoom en de wandel- en fietsroutes, waaronder ook het nieuwe wandelknooppuntennetwerk, en de mogelijkheid om vanaf dit punt over te stappen op (elektrische) fietsen (en afhankelijk van het scenario in de toekomst ook op elektrisch busvervoer) draagt een bezoek aan het bezoekerscentrum bij aan de zonering van recreatiestromen. Tevens draagt het bezoekerscentrum bij aan kennis over het gebied en bewustwording en daarmee ook aan de gedragsverandering van bezoekers.

Vanaf het bezoekerscentrum kan men wandelend of fietsend het gebied in trekken en de auto aan de rand laten staan. Fiets- en elektrische scooter verhuur is ter plekke aanwezig en gekoppeld aan een netwerk van verschillende op- en afstapplekken bij verschillende horeca in de omgeving (fietshubs).

De verschillende scenario's hebben grote consequenties voor het bezoekerscentrum als infopunt, de ontvangstlocatie, het transferium en de locatie voor fietsverhuur. Ook wil Natuurmonumenten het parkeren passend in het landschap situeren en moeten er plannen worden gemaakt voor de inrichting van de parkeerplaatsen Beekhuizen en Lappendeken en een alternatief voor Rozendaalse Veld, bijvoorbeeld nabij de kruising Beekhuizenseweg en Kluizenaarsweg. De consequenties van deze verschuiving voor de inrichting van het Bezoekerscentrum Veluwezoom en de omgeving van deze ontvangstlocatie en de parkeerterreinen zijn binnen deze koersnotitie nog niet in beeld gebracht.
Afhankelijk van het gekozen scenario wordt de inrichting van deze locaties in het Masterplan nader uitgewerkt.

F. Toelichting globale kostenindicaties

Onderstaand overzicht geeft een globale indicatie van de te verwachten kosten. Het betreft een ordegrootte van de benodigde investeringen en jaarlijks terugkerende kosten, als hulp bij het vergelijken van de scenario's. De exacte bedragen zijn met veel onzekerheden omgeven en kunnen niet als een begroting of raming gebruikt worden.

De indicaties zijn tot stand gekomen op basis van kentallen en ervaringscijfers van de gemeenten en (op punten) vergelijkbare projecten in het land. We hebben inschattingen gemaakt van de aantallen en oppervlaktes en aannames gedaan over onder meer frequenties en type maatregelen. Gedurende de volgende stappen worden de geplande maatregelen steeds concreter, en zullen de onzekerheden in de kostenindicaties steeds kleiner worden.

Basis maatregelen (alle scenario's)	**Eenmalige investering**	**Jaarlijkse kosten**
Herinrichting Arnhemsestraatweg (Rheden)	ca 1 tot 1,5 miljoen*	
Herinrichting Arnhemsestraatweg (De Steeg)	ca 0,5 tot 1 miljoen*	
PRIS parkeersysteem	ca 0,5 miljoen	€ 60,000
Handhaving (geluid en na zonondergang)		PM
Onvoorzien	1 miljoen	
Indicatie totaal kosten basis maatregelen	**3 tot 4 miljoen**	**€ 60,000**
Scenario A	Eenmalige investering	Jaarlijkse kosten
Verkeersborden en aanwijzingen	€ 578,000	€ 40,000
Parkeren, betaald parkeren	€ 500,000	€ 40,000
Toeristisch-recreatieve beleving en gastheerschap	€ 30,000	€ 200,000
Indicatie aanvullende kosten scenario A	**€ 1,108,000**	**€ 280,000**
Scenario B	Eenmalige investering	Jaarlijkse kosten
Verkeersborden en aanwijzingen	€ 25,000	
Parkeren, betaald parkeren	€ 500,000	€ 40,000
E-bus Rondje Veluwezoom 13,5km	€ 65,000	€ 600,000
Recreatietransferium Rivierpark	€ 1,875,000	
Toeristisch-recreatieve beleving en gastheerschap	€ 195,000	
Indicatie aanvullende kosten scenario B	**€ 2,660,000**	**€ 640,000**
Scenario C	Eenmalige investering	Jaarlijkse kosten
Verkeersborden en aanwijzingen	€ 15,000	
Parkeren	€ 500,000	
E-bus rondje Herikhuizerveld/Posbank 7,5km	€ 40,000	€ 60,000
Toeristisch-recreatieve beleving en gastheerschap	€ 165,000	
Indicatie aanvullende kosten scenario C	**€ 720,000**	**€ 60,000**
Scenario C+	Eenmalige investering	Jaarlijkse kosten
Parkeren: twee recreatietransferia, betaald parkeren	€ 4,200,000	€ 40,000
E-bus route A en route B	€ 150,000	€ 1,200,000
Indicatie aanvullende kosten scenario C+	**€ 4,350,000**	**€ 1,240,000**

*Afhankelijk van lengte en gekozen profiel van de weg

G. Samenvatting en vergelijking scenario's

De tabel rechts toont een samenvatting van de drie scenario's (en de plus variant). De aanduidingen sluiten aan bij de beschrijvingen in de voorgaande hoofdstukken. De kosten zijn geabstraheerd wegens de aanzienlijke onzekerheden die aan de genoemde getallen zijn verbonden. De onderstaande tabellen geven de legenda voor de kostenindicatie.

Er moet een voorbehoud gemaakt worden t.a.v. de ingeschatte verkeerseffecten. Deze zijn tot stand gekomen op basis van expert judgement. Er loopt aanvullend verkeersonderzoek, dat meer duidelijkheid moet gaan bieden over de verblijfsduur van gemotoriseerd verkeer in het gebied. Naar verwachting zullen er echter vragen blijven over de verkeersimpact. De klankbordgroep gaf aan dat er wellicht in de komende maanden 1-op-1 experimenten uitgevoerd kunnen gaan worden: hoe gedraagt het verkeer zich wanneer een weg wordt afgesloten en de maximumsnelheid tijdelijk wordt verlaagd?

Eenmalige investering	
< 1 miljoen	€
tussen 1 en 2 miljoen	€€
Tussen 2 en 3 miljoen	€€€
> 3 miljoen	€€€€

Jaarlijkse kosten	
< 0,25 miljoen per jaar	€
tussen 0,25 en 0,5 miljoen per jaar	€€
tussen 0,5 en 1 miljoen per jaar	€€€
> 1 miljoen per jaar	€€€€

	Scenario A	Scenario B	Scenario C	Scenario C+
Natuur				
Effecten op natuurwaarden	gelijk/negatief (-)	positief (+)	positief (++)	positief (++)
Verkeer				
Verkeersdrukte				
Diepesteeg	5-10% minder verkeer	20-30% minder verkeer	70-75% minder verkeer	75-80% minder verkeer
Beekhuizenseweg west	5-10% minder verkeer	minder druk*	minder druk*	minder druk*
Beekhuizenseweg oost	5-10% minder verkeer	20-25% meer verkeer	geen verkeer	geen verkeer
Schietsbergseweg hoog	5-10% minder verkeer	20-25% meer verkeer	geen verkeer	geen verkeer
Schietsbergseweg laag	5-10% meer verkeer	35-40% meer verkeer	35-40% minder verkeer	40-45% minder verkeer
Zoekend verkeer	Lage deel Beekhuizenseweg Bovenallee	Velp-Noord rond halteplaatsen	woonwijken Rheden, De Steeg, Velp	minder zoekend verkeer
Ervaring overlast	afname overlast (-)	deels afname overlast (-+)	afname overlast, meer zoekverkeer (--)	afname overlast (---)
Aanvullend parkeren bij transferium	nee	ja (500P)	nee	ja (500P)
Toegankelijkheid				
Gemotoriseerd verkeer	ja	deels	nee	nee
Fietsers	ja	ja	ja	ja
Wandelaars	ja	ja	ja	ja
Paviljoen gemotoriseerd verkeer	ja	ja	nee	nee
Minder-validen	zelfstandig	zelfstandig	beperkt	beperkt
Collectief vervoer	nee	ja	ja	ja
Kosten				
Investeringskosten	€€	€€€	€	€€€€
Jaarlijkse kosten	€€	€€€	€	€€€€

*bandbreedte moeilijk te bepalen, onvoldoende bruikbare verkeersgegevens

H. Toetsing scenario's

De onderstaande tabel toont een boordeling van de drie scenario's (en de plus variant) in overeenstemming met de criteria uit hoofdstuk 2. De interpretatie van deze criteria is soms subjectief. De lezer wordt uitgenodigd om zijn eigen waardering te geven.

Criteria	Scenario A	Scenario B	Scenario C	Scenario C+
Ruimte en stilte rondom de Posbank				
minder overlast gemotoriseerd verkeer	0-	+	++	++
vermindering van topdrukte	+	+	++	++
hogere kwaliteit leefomgeving	0-	+	++	++
Toegankelijkheid en gastvrijheid				
inclusiviteit: toegang voor verschillende doelgroepen	++	+	-	-
ontvangst voor verschillende doelgroepen	++	+	-	0
educatie en bewustwording van recreanten	++	+	+	+
scheiding/afstemming bezoekersstromen				
Versterken natuurwaarden				
stijging dan wel behoud biodiversiteit	0-	+	++	++
beleving van natuurwaarden	+	+	++	++
Verbinding Veluwezoom				
omwonenden voelen zich welkom	0-	+	++	++
verbinding met dorpen, landgoederen, IJssel	0	+	0	+
impuls voor lokale economie	0	+	-	+
Basisvoorwaarden				
robuust en tijdsbestendig	-	+	++	+
mogelijkheden om bij te sturen	++	+	+	+
veilig voor bezoeker en omwonenden	0-	0	++	++
beperking CO2 uitstoot	0-	0	++	++
financiering	€€	€€€	€	€€€€

Scenario’s Veluwezoom: reactie stakeholders

Tijdens de ontwikkeling van de scenario verkenning binnen het Masterplan Veluwezoom waren verschillende stakeholder betrokken; middels een ophaal sessie voor brede consultatie en meerdere bijeenkomsten met de maatschappelijke klankbordgroep.

Na de uitwerking van de scenario’s is middels een enquête gepeild wat de voorkeur is van zowel de leden van de ophaal sessie als de klankbordgroep. In het totaal hebben 23 organisaties gereageerd op de enquête:

- Voorkeur scenario A: 4 respondenten
- Voorkeur scenario B: 2 respondenten
- Voorkeur scenario C: 17 respondenten, waarvan 15 voorkeur hebben voor de uitbreiding naar scenario C+

In onderstaande volgorde staan de reacties van belangengroepen beschreven:

Reactie Pannekoekhuis Strijland 2
Reactie Ellecoms Belang 2
Reactie Belang De Steeg / Posbank 2
Reactie Rhedens Dorpsbelang 4
Reactie ANWB 4
Reactie Coalitie Veluwezoom 4
Reactie Koepel de Kaap 5
Reactie Stichting Red Heuven en de Posbank 5
Reactie Natuur en Milieu Gelderland 6
Reactie Hondenuitlaatservices Rozendaalse Veld 7
Reactie Geërfden van Velp 7
Reactie ‘De’ mountainbikers 7
Reactie Stichting Wurfbain’s Hof 8
Reactie Motorrijdersactiegroep 8
Reactie Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken 9
Reactie Stichting Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom 9
Reactie Boutique Hotel Beekhuizen/Buitenplaats Beekhuizen 10
Reactie Paviljoen de Posbank 11
Reactie Belang Beekhuizen 11
Reactie ORDS Ondernemend Rheden de Steeg 12
Reactie Fietsersbond 13
Reactie Belangengemeenschap De Steeg en Havikerwaard 13
Reactie Eigenaar natuurgebied Rozendaalse veld 14

Reactie Pannekoekhuis Strijland

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Pannekoekhuis Strijland

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario A

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Hans Westdijk van Pannekoekhuis Strijland is van mening dat eerst de effecten van scenario A ondervonden moeten gaan worden alvorens andere veel ingrijpendere scenario's worden toegepast.

Reactie Ellecoms Belang

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Ellecoms Belang

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?

Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?

Ellecoms Belang spreekt voorkeur uit voor scenario C+ met essentiële aanvullingen (zie ook volgende vraag). Gezien het IPCC-rapport van 9-8-2021 moet de natuur maximaal gespaard worden en maximaal de kans krijgen om te herstellen. We pleiten er daarom voor om geen enkele vorm van gemotoriseerd verkeer toe te staan. Alleen met elektrisch vervoer, of per fiets of lopend kunnen bezoekers het gebied betreden. Transferia buiten het gebied moeten dit mogelijk maken.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

De oostzijde van Ellecom, met name de wijk Dalstein heeft in toenemende last van verkeers-geluidshinder door het verkeer. Dat staat al beschreven in de structuurvisies van de gemeente Rheden van 2006 en 2016. Toch zijn er nog geen maatregelen door gemeente of provincie genomen om dit verkeersgeluid op te lossen. We pleiten er daarom voor dat in dit project -mede in relatie tot de klimaatcrisis- de lokale verkeershinder die leefbaarheid en gezondheid van de bewoners van ons dorp negatief beïnvloedt, nu opgenomen wordt in het verkeersproject als onderdeel van Masterplan Veluwezoom.

Reactie Belang De Steeg / Posbank

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Belang De Steeg / Posbank

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?

Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?

Onderstaand een aantal redenen waarom het huidige scenario B naar onze mening onacceptabel is en wij voor scenario C+ pleiten:

* Bewoners en bezoekers ervaren op veel verschillende manieren overlast maar de geluidsoverlast is verreweg het meest storend. Dit geluidsoverlast is overduidelijk toe te wijzen aan een type 'bezoeker' van het park: de motoren en auto's die niet naar het gebied komen om te wandelen maar om te toeren. Zolang er een doorgaande route is in het park, zal deze groep blijven komen en overlast veroorzaken.

* De suggestie dat een 'lus' via Heuven, Posbank, Lappendekken en De Steeg tot de meeste rust op de heide leidt is niet gebaseerd op de huidige situatie op de hei

* De oostelijke zijde vanaf het paviljoen is verreweg het populairst omdat hier het beroemde panorama uitzicht is over de Posbank richting de Betuwe. Het merendeel van de (drukke) wandelpaden bevinden zich tussen het paviljoen richting koepel de Kaap en een groot deel ligt zeer dicht bij de weg, westelijk van het paviljoen zijn geen wandelpaden dicht bij de weg

* Op basis van de verkeerstelling 2020 zal het aantal verkeersbewegingen op z'n minst verdubbelen (5000-6000 voertuigen) wat tot grote opstoppingen zal leiden:

* Bewoners parkeren hun auto's op de smalle weg, bij meerdere geparkeerde auto's is er geen doorstroming mogelijk voor verkeer in beide richtingen wat nu al ieder weekend tot filevorming leidt

* De Diepesteeg is de enige ontsluiting van de Posbank met zowel een spoorwegovergang (9 treinen per uur) als stoplichten. Deze beide kruisingen zijn niet berekend op een grote hoeveelheid verkeer. Hier is duidelijk geen rekening mee gehouden.

* Wanneer het verkeer in de Diepesteeg vast loopt is de enige uitwijk route via een andere smalle dorpsstraat, de Parkweg, die ook langs de basisschool loopt.

* De meeste huizen aan Diepesteeg staan op slechts enkele meters van de weg waardoor de overlast vele malen groter is dan in de villa wijken in Beekhuizen en aan de Schietbergseweg waar bijna overal riante voor tuinen zijn. Ook zijn de bewoners daar niet afhankelijk van parkeren op straat.

Wat ons betreft moet de oplossingsrichting minstens voldoen aan de volgende voorwaarden: ter bescherming van de natuur, bezoekers en de omwonenden wordt Nationaal Park Veluwezoom afgesloten voor gemotoriseerd verkeer. Er moet zoveel mogelijk ingezet worden op verspreiding waarbij bezoekers aan de rand van het hele gebied op gastvrije wijzen worden ontvangen, om vervolgens middels (duurzaam) vervoer het gebied te betreden. Dit kan te voet, met een fiets of indien haalbaar met elektrische bus. Het is van belang dat hierbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande lokale (parkeer)voorzieningen zodat lokale ondernemers een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing maar tegelijkertijd ook kunnen profiteren van de bezoekerstronen. Daarom kiezen wij voor scenario C+. Met de opmerking dat de exacte uitwerking van de transferiums, de locaties, en de bus inclusief routes meer als eerste aanzet zien van een oplossing welke wat ons betreft in later stadium uitgewerkt kunnen worden. De 2 specifieke transferiums langs de A348 zijn voor ons niet essentieel, maar het idee om bezoekers buiten het gebied op te vangen en over te laten stappen op alternatief vervoer is dat wel. Namens Belangengroep De Steeg / Posbank

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Zet in op spreiding, en denk daarbij groter dan het huidige plan gebied.
Maak realistische berekeningen wat eventuele verkeersmaatregelen zullen betekenen voor de omliggende dorpen.
Maak voor korte termijn direct gebruik van al bestaande parkeervoorzieningen aan de rand van het gebied en betrek daarbij lokale ondernemer

Reactie Rhedens Dorpsbelang

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Rhedens Dorpsbelang

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?

Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?

Omdat de andere scenario's geen significante oplossing bieden voor het probleem. Scenario' C+ is een toekomst gerichte oplossing voor de aankomende 30 jaar waar iedereen veel profijt van zal hebben.Denk aan de eerste plaats de natuur, bezoekers, ondernemers de bewoners van het dorp Rheden en in de omliggende dorpen. Kortom scenario's C+ is de enige keuze de rest van de scenario's zijn helaas lapmiddelen.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Ruimte voor de natuur en beleving. Verminderen van de verkeersdrukte in de rondom de dorpen. Goed voor de ondernemers. C+ staat in voor de toekomst bestendige oplossing voor zeker de aankomende 30 jaar.

Reactie ANWB

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

ANWB

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario A

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Voldoende aandacht voor gratis parkeermogelijkheden en aanbod van deelmobiliteit. Daarnaast geen stapeling van eventuele kosten voor parkeren, deelmobiliteit en toegang tot het gebied. Bovendien dient de eventuele opbrengst rechtstreeks ten goede te komen aan de (infrastructuur) van het gebied.

Reactie Coalitie Veluwezoom

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Coalitie Veluwezoom

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?

Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Dit plan van de Coalitie Veluwezoom is het beste plan voor NP Veluwezoom omdat hierin tegemoet wordt gekomen aan alle eisen en wensen van bewoners, natuurorganisaties en ondernemers. Alle groepen die zich hebben verenigd in de Coalitie Veluwezoom hebben een bijdrage geleverd aan dit plan. Het draagvlak voor scenario C+ is heel groot.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Scenario C+ zoals beschreven door de gemeente mist nog wel een aantal essentiële kenmerken die wel staan in het plan van de Coalitie. In het plan van de Coalitie Veluwezoom staan 3 transferia, (Velp, Rheden en Dieren) en zijn 3 buslijnen opgenomen. Hierdoor worden de verkeerd- en toeristenstromen verspreid over de gehele Veluwezoom in plaats van alleen over de Posbank, zoals in de andere scenario's het geval is. Daarnaast is het scenario C+ van de Coalitie Veluwezoom het enige scenario waarin alle dorpen, dorpscentra, landgoederen, kastelen aan de voet van de Veluwezoom en de IJsselvallei worden verbonden. Het draagvlak voor scenario C+ onder bewoners, ondernemers, natuurorganisaties en andere belanghebbenden is groot. Als alle scenario's worden getoetst aan de criteria die zijn opgesteld uit de vragenlijsten en ophaalsessies, scoort scenario C+ het best. Scenario C+ is het enige scenario waarbij NP Veluwezoom bewaard blijft voor de generaties na ons.

Reactie Koepel de Kaap

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Koepel de Kaap (Hierbij geen goede oplossing voor ons) dit betekend een doodsteek!

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario A

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Geen aandachtspunt voor onze doelgroep,bejaarden,minder en invalide mensen.

Reactie Stichting Red Heuven en de Posbank

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Stichting Red Heuven en de Posbank

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Zonder uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Wij kiezen voor scenario c mits er voldoende geografisch spreiding is van verkeer/bezoekersstromen en GEEN uitbreiding van de parkeerplaatsen aan schietbergseweg, ook geen overloopparkeerplaats===zie ook het plan zoals vandaag 30/8 gepresenteerd aan Martijn Mur

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Spreiding!! verkeer en bezoekersstromen

Reactie Natuur en Milieu Gelderland

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?

Natuur en Milieu Gelderland

Wat is uw voorkeursscenario?

Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?

Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?

Scenario 3 heeft voor ons uit het oogpunt van natuur- en landschapsbescherming en herstel, natuurbeleving en milieukwaliteit de voorkeur. Zeker nu verwacht mag worden dat de recreatiedruk door onder meer geografische ontwikkelingen eerder nog zal toenemen.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Vandaar is flankerend beleid ook van belang. Dwz inzet op realisatie van voldoende groen elders in de regio bij de woonkernen om de eerste behoefte aan recreatie ter plaatse te kunnen opvangen en op de verdere ontwikkeling van de groene ecologische poorten van de Veluwe om het natuurgebied robuuster en daarmee draagkrachtiger te maken (o.a. Havikerpoort en Soerense Poort). Concreet voorbeeld van het eerste is bijvoorbeeld de realisatie van een groen hondenuitlaatgebied in Arnhem Zuid. Versterking van de natuur op de veluweflanken is onder meer mogelijk door toevoeging van nu nog steeds intensief benutte agrarische percelen aan de randen van de Veluwezoom aan het natuurgebied en deze om te vormen tot natuur. De locatie Riverstone/de Groot komt in aanmerking om ontwikkeld te worden als nieuwe poort/bezoekerscentrum naar het Veluwezoom. Daarmee kan de situatie op de Schietbergseweg worden ontlast. Overigens mag de discussie over wat maximaal nog kan qua bezoekeraantal gelet de natuurdoelstellingen en normale natuurbeleving best wel worden gevoerd. Momenteel is de bezoekersdruk gewoonweg te hoog en wordt de natuur aanzienlijk verstoord. En bovendien schiet de handhaving tekort. Bijvoorbeeld t.a.v mountainbike en hondenlosloop. Wat betreft het aanbod van allerhande fietssoorten en brommers en scooters zou kritischer gekeken kunnen worden of dat allemaal wel wenselijk is. Qua verkeersveiligheid, natuurbeleving en verkeerdruk is het niet nodig dat gezonde mensen allemaal op scootertjes op de Veluwe rondrijden. Daarvoor past de fiets. Wat betreft bereikbaarheid wil ik nogmaals het station Velp noemen als mogelijk opstappunt/uitstappunt voor bezoekers die de Veluwe willen verkennen. Dus zou hier ook het rondje met de electrische bus of zonnetrein langs moeten lopen. Wat betreft de financiering voor vervoer heb ik verwezen naar hoe het in het buitenland gaat met skibussen. Als bezoeker betaal je indirect voor de mogelijkheid om van het vervoer gebruik te maken. De maatschappelijke baten moeten ook bij de exploitatie worden meegerekend. Vaak laat men dat achterwege zodat het al gauw lijkt dat iets heel duur is. Bijvoorbeeld zijn de baten minder stikstofuitstoot dus minder hoge kosten voor natuurherstel in vergelijking met de situatie dat iedereen met auto en motor over de Veluwe rijdt. Kortom je zou het ook kunnen kwalificeren als een natuurherstelmaatregel. Meest logisch is ook als de toeristenbelasting gelabeld wordt en terugvloeit naar het gebied en niet verdwijnt in een grote algemene pot.

Reactie Hondenuitlaatservices Rozendaalse Veld

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Honden uitlaatservices Rozendaalse Veld

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario A

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
De parkeerplaatsen bijd e rozendaalse veld werden niet meegenomen in de plannen. Indien er gemotoriseerd verkeer gemeden wordt uit het gebied zou het kunnen dat de parkeerplaatsen aan de kluizenaarsweg bijvoorbeeld overbelast wordt.

Reactie Geërfden van Velp

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Geërfden van Velp

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario B

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Geërfden van Velp kunnen blijvend gebruik maken van Rozendaalseveld en Beekhuizense bossen. Rozendaalseveld moet wel met auto bereikbaar blijven. Scenario mag er niet toe leiden dat de druk op (de parkeervoorzieningen van het) Rozendaalseveld toeneemt dus parkeerregulerende maatregelen nodig. Maatregelen nemen om wielrenners af te remmen cq eenrichtingsverkeer en geen wielrenners op reguliere fietspaden. Overweeg eenrichtingsverkeer vanuit Rozendaal over Beekhuizenseweg, Bovenallee Beekhuizenseweg terug naar Velp. Oordeel over uitwerkingsplan aan de Algemene vergadering van de Geërfden van Velp.

Reactie ‘De’ mountainbikers

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
‘De’ mountainbikers omdat ik de route voor NM beheer

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Voor mountainbikers loopt de Veluwezoom route als rondje door het gebied. Zij komen op veel plekken langs. Het is niet meer van deze tijd om met de auto naar het hart van een natuurgebied te

gaan om vervolgens toch overal langs te fietsen. Zij kunnen beter de eerste afslag van de snelweg parkeren en gaan fietsen.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Dit is persoonlijk; ik vind dat in plan A de inzet van middelen (geluidscontrole, aantal controle) onbewezen zijn en te bijzonder (bestaat naar mijn weten niet in NL), daarmee is er risico dat het te weinig uithaalt. Plan B sluit een stuk af en mist eigenlijk een optie dat alles 1-richting is, waardoor er geen doorstroom is. Hierdoor kan het in woonwijken drukker worden. Daarom plan C+. Zowel voor natuur, als voor de beleving van de bezoeker.

Reactie Stichting Wurfbain's Hof

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Stichting Wurfbain's Hof

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Hierdoor wordt de drukte in het totale gebied weliswaar niet verminderd, maar wel verspreid.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Voorkom concentraties en faciliteer meer plekken. Zet een punt achter het rondje Posbank, in ieder geval vanaf Rheden

Reactie Motorrijdersactiegroep

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Motorrijdersactiegroep

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario B

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Parkeerfaciliteiten voor motoren (niet parkeren op een autoparkeerplek of random tussen de auto's en kluisjes voor motorkleding etc. zodat ook de motorrijder zonder motorpak en helm onder de arm een wandeling kan gaan maken in de natuur .

Reactie Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
C+ is het enige scenario dat voldoet aan alle criteria en is een integrale en toekomstbestendige oplossing, zet de natuur echt op de eerste plaats, zorgt voor spreiding, kortom een scenario waar iedereen welkom is.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
* Het betreft plan 'Natuurlijk Gastvrij':
* De benodigde middelen om te zorgen dat bezoekers niet buiten de aangewezen parkeerterreinen/transferia parkeren.
* Goede verbindingen in het netwerk van elektrische busjes.
* Goede technische toeleiding verkeer naar parkeergelegenheid (transferia) aan de randen. Vol is vol en handhaving.

Reactie Stichting Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Stichting Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Er is een te eenzijdige focus op de Posbank, terwijl het gaat om het hele Nationale Park Veluwezoom. Scenario C+ betrekt ook het aangrenzende Rivierklimaatpark bij het Veluweplan. Dat biedt veel meer mogelijkheden tot spreiding van recreanten en verbindt NP Veluwezoom met dit nieuwe Rivierklimaatpark dat weer een ander karakter heeft. Scenario C is nog te weinig rigoureus, na jaren pappen en nathoudenzijn nu echt flinke maatregelen nodig, zowel tbv de natuur als tbv de bezoekers. Scenario C+ komt daar het dichtste bij. Verder moet de vraag worden gesteld of het paviljoen wel moet blijven bestaan. Deze trekpleister is nu overvol met lawaaiige auto's en motoren, fietsers, wandelaars, knalblauwe scooters, steps en is volledig platgetrapt. Het paviljoen heeft in de

loop van zijn korte bestaan al veel geld gekost, niet alleen bij de bouw maar ook vanwege vele kostbare reparaties. Vroeger was de kiosk bij de Zijpenberg ook zo'n trekpleister (vooral voor motoren). Toen deze verdween was het gedaan met dat deel van de drukte. Je zou hier alleen nog maar met de pendelbus moeten kunnen komen, dat moet genoeg zijn.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
1. Zorg dat de nieuwe 30 km-snelheden werkelijk kunnen worden afgedwongen door drempels, wegversmallingen en andere effectieve maatregelen. Dat geldt ook voor de oversteek naar de ingang van landgoed Heuven bij de bushalte van lijn 43. Reizigers die met fiets of trein komen moeten vaak eindeloos wachten op een gaatje tussen de Posbankfiles. Leg daar op zijn minst een zebrapad aan dat automobilisten dwingt rustiger te rijden. We weten allemaal dat de meesten zich niet aan de maximumsnelheden houden en dat er van handhaving niets terechtkomt. Scenario A en B voldoen dus niet, die zijn veel te afhankelijk van de welwillendheid van de bezoekers. Zolang hun gedrag niet kan worden afgedwongen heeft zo'n scenario nauwelijks effect. Mensen passen hun (schadelijke) gedrag nauwelijks aan (bv bij roken, vuurwerk, te zoet en te vet voedsel).
2. In scenario C blijft het bezoekerscentrum de belangrijkste toegangspoort en blijft het veel verkeer aantrekken. Dat is ongewenst. Waarom geen nieuw bezoekerscentrum bij de oude steenfabriek? Waarom niet het huidige Posbankpaviljoen daarheen verplaatsen? Dat wordt immers in scenario C+ aanzienlijk minder bezocht. Daar zouden onder meer fietsen, elektrische fietsen, scooters en steps kunnen worden verhuurd. Nu gebeurt dat bij het bezoekerscentrum, dat daarmee extra bezoekers aantrekt. Niet voor de natuur maar voor de sport. Bij de steenfabriek is veel meer ruimte om auto's met fietsen achterop te parkeren, fietsen af te spuiten enzovoorts. Fietsers, scooters en steps kunnen als ze toch naar het Nationale Park willen via het dorp Rheden rijden, zodat de ondernemers daar ook van profiteren. Door de twee gebieden te verbinden worden de ervaringen van de bezoeker verruimd én meer divers: niet alleen bossen en heide, ook de fraaie uiterwaarden langs de IJssel kunnen zo worden 'beleefd', evenals kasteel Biljoen, kasteel Rozendaal en kasteel Middachten. Kortom, de cirkel voor recreanten wordt zo aanzienlijk groter.
3. Nationaal Park Veluwezoom is het enige NP met een 'eigen' station, nl. Rheden. Speel daarop in door aankomst per trein en bus te stimuleren, bv door voordeelkaartjes in combinatie met uitgezette wandelingen/fietsroutes. Daar liggen veel mogelijkheden, ook voor NM.

Reactie Boutique Hotel Beekhuizen/Buitenplaats Beekhuizen

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Boutique Hotel Beekhuizen/Buitenplaats Beekhuizen

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Het is een voordeel voor inwoners, toeristen en ondernemers als het gebied met elektrisch openbaar vervoer kan worden ontsloten. Positionering transferia en aansluiting op eventueel een groter gebied

(verbinding met Arnhem) is wellicht interessant om uit te werken met het oog op financiële haalbaarheid.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Het is een scenario met veel kansen maar ook enkele onzekerheden (grondposities, medewerking partijen). Door flexibel te zijn in de uitwerking hoeven deze onzekerheden geen enkel probleem te vormen. Wij zijn ervan overtuigd dat als in de basis voor dit scenario gekozen wordt, er naar een praktische en betaalbare uitvoering toegewerkt kan worden.

Reactie Paviljoen de Posbank

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Paviljoen de Posbank

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
nvt

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Personeel en leveranciers paviljoen wel toegang met gemotoriseerde voertuigen

Reactie Belang Beekhuizen

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Belang Beekhuizen

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Scenario C+ is het enige scenario dat integraal en toekomstbestendig is. Het enige scenario dat de natuur echt op 1 zet, het enige scenario dat ten gunste komt van de lokale economie en het enige scenario dat daadwerkelijk dorpen, landgoederen, zand-water, IJsselvallei en de Posbank verbindt

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Het scenario C+ dat de gemeente presenteert lijkt op het scenario van de Coalitie Veluwezoom, maar mist wel een aantal essentiële onderdelen. In het scenario van de Coalitie is er sprake van 3 transferia (Vale Waard Rheden, Steenfabriek (Velp) en Station (Dieren). Dit is essentieel omdat hierdoor het toerisme wordt verspreid over de gehele Veluwezoom, wat toch de bedoeling is. Het is immers Masterplan Veluwezoom en niet Masterplan Posbank. Al lijkt het daar wel op: alle scenario's van de gemeente gaan over de Posbank (Velp-De Steeg). Scenario C+ van de Coalitie gaat over de Veluwezoom (Rozendaal-Laag-Soeren). Ook rijden er om diezelfde reden (spreiding!) 3 buslijnen (hop-on-hop-off/elektrisch). Die buslijnen overlappen elkaar zodat de hele Veluwezoom kan worden bezocht. Hoe meer spreiding, hoe minder drukte in een beperkt gebied. Wat Belang Beekhuizen in alle scenario's van de gemeente mist is de factor 'Natuur'. Waarom is het van belang om C+ te kiezen? Omdat de natuur hiermee het minst wordt belast (minder uitstoot, minder CO2, meer biodiversiteit). Ook onze kinderen en kleinkinderen willen graag nog van dit mooie gebied genieten. C+ is het scenario waar gastheerschap centraal staat. Het motto van scenario C+ van de Coalitie is dan ook: iedereen is welkom, maar niet met gemotoriseerd verkeer. De kostenraming van de scenario's is weinig inzichtelijk. Is hier rekening gehouden met het feit dat 2 van de 3 transferia al bestaan en alleen moeten worden uitgebouwd tot transferium.

Reactie ORDS Ondernemend Rheden de Steeg

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
ORDS Ondernemend Rheden de Steeg

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Dit scenario voldoet aan alle criteria die beschreven staan en getuigt van Goed Gastheerschap.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Natuurlijk Gastvrij getuigt met scenario c+ respect voor mens, flora en fauna en daar past ons inziens geen gemotoriseerd verkeer meer bij, maar wel voldoende transferia(3 stuks) t.w. De Vale Waard(A-348) Terrein de Groot (A-348) en station Dieren met 3 hop- on hop- off busjes die met elkaar verbonden zijn waardoor iedereen het natuurgebied kan bereiken, en het zal de ijsselvallei dorpen,kastelen en centra,s met elkaar verbinden.Dit met respect voor ondernemers, bewoners, bezoekers, en verdere belanghebbenden in ons fraaie gebied.Scenario C+ geeft perfect de verbinding weer van zand met water en water met zand, het is de integrale oplossing voor het natuurgebied, minder CO2 uitstoot, meer bio diversiteit wat zal resulteren dat de komende generaties, zij kunnen blijven genieten van Nationaal Park de Veluwezoom.

Reactie Fietsersbond

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Fietsersbond

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Er zijn veel redenen te bedenken dat we af moeten van gemotoriseerd verkeer op de Veluwe. Voor mens en dier en milieu een noodzaak op dit moment. Daarom moeten we met zijn allen nu de stap maken voor de generaties na ons. Stoppen met gemotoriseerd verkeer op de Veluwe. Er blijven genoeg mogelijkheden over om te genieten van deze mooie plek.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Biedt alternatieven aan! Als je iets gaat verbieden moet je ook iets bieden! Maak gebruik van het IJsselvallei. Velpse Waarden, Havikerwaard, Fraterwaard en trek het gebied door naar Olburgen, Rha en Spankeren tot aan het Soerense Zand. Fietspaden, fietsbruggen, fietsroutes, pontjes, kleinschalige horeca en recreatieterreintjes. Hagen- en heggenlandschappen. Er liggen hier zoveel mogelijkheden. Kijk daarvoor naar de Ooypolder maar ook gebieden langs de Waal in de Betuwe. Verspreiden noemen ze dat. Als je dit niet doet lost het probleem zich niet op.

Reactie Belangengemeenschap De Steeg en Havikerwaard

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Belangengemeenschap de Steeg en Havikerwaard

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Met uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
Dit is het enige scenario dat met zekerheid de overlast voor bewoners beperkt, het gebied toegankelijk houdt en de Natura2000 waarden versterkt/verbetert. Het gebied wordt weer aantrekkelijk voor bewoners en liefhebbers van rust, ruimte en natuur, de kernwaarden van dit gebied worden zo weer benut/beleefd.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?

Geef (eventueel alleen senior/slecht ter been zijnde) bewoners van de gemeente de mogelijkheid gratis (eventueel maximaal x keer per jaar) gebruik te maken van de rondrit zodat ze nog kunnen blijven genieten van het gebied waar ze wonen.
Zorg voor slagboom afsluiting rond zonsondergang, iedereen die x minuten na zonsondergang uitrijd betaald een (met tijd oplopende) boete om uit te kunnen rijden.

Reactie Eigenaar natuurgebied Rozendaalse veld

Namens welke belangengroep brengt u uw voorkeur in?
Eigenaar Natuurgebied Rozendaalse veld

Wat is uw voorkeursscenario?
Scenario C

Kiest u dan voor C met of zonder de uitbreiding?
Zonder uitbreiding

Kunt u hierop een korte toelichting geven?
In dit scenario wordt het aantal conflicten tussen (kruisende) recreatiegroepen het beste geminimaliseerd. Daarnaast zorgt dit voor een veel intensere natuurbeleving voor de recreanten. En dat is toch waar ze voor naar de Veluwe(zoom) komen! Last but not least: De natuur, die nu zo onder druk staat, krijgt in dit scenario de ruimte en rust die het nodig heeft om te kunnen floreren (zowel flora als fauna). Niet alleen is dit goed voor de versterking van natuurwaarden, het zorgt ook voor een nog fraaiere leefomgeving voor alle gebruikers van het gebied.

Welke aandachtspunten geeft u graag mee voor de uitwerking van uw gekozen scenario tot het Masterplan Veluwezoom?
Ten noorden van de Beekhuizensweg en Bovenallee geen wegen voor gemotoriseerd verkeer meer. Anders gaat gemotoriseerd verkeer zich naar die plekken verplaatsen, en dat is nou net wat je niet wil. Daar bevinden zich namelijk de meeste natuurparels van de Veluwezoom.

Bijlage 3 Kosten scenario C irt subsidie regiodeal

Op dit moment wordt uitgegaan van het beschikbaar komen van het tweede deel vanuit de regiodeal Veluwe van ongeveer € 1,6 miljoen (inclusief gemeentelijke bijdragen). Dit bedrag zal niet genoeg zijn om alle kosten van een te kiezen scenario te dekken. In het masterplan zal derhalve worden aangegeven op welke wijze het college denkt extra dekkingsmiddelen voor de uitvoering te genereren.

Hieronder wordt aangegeven in hoeverre scenario C kan worden uitgevoerd als er (bovenop de 1,6 miljoen) geen extra middelen beschikbaar komen voor de uitvoering van het masterplan. De kosten voor scenario C zijn, in hoofdlijnen, als volgt opgebouwd:

	investeringskosten	Exploitatiekosten (jaarlijks)
Scenario C, specifieke kosten - Afsluiting wegen - Herinrichting gebieden - Aanpassing routes en paden - parkeervoorzieningen	0 – 1 miljoen euro	€ 100.000,-
Kosten onafhankelijk van scenario, waaronder: - Parkeerverwijssysteem - Herinrichting Arnhemsestraatweg - Verbinding station – Posbank - Gedragsbeïnvloeding	3 – 4 miljoen euro	
totaal	4 – 5 miljoen euro	€ 100.000,-

In scenario C kunnen de investeringskosten die direct met het scenario samenhangen worden gedekt door de middelen uit de Regiodeal (1,6 miljoen). Ook de investering in het parkeerverwijssysteem kan hieruit worden gedekt. Dit onder voorwaarde dat de investeringen passen binnen de doelstellingen van de Regiodeal.
Als bijdrage aan de overige algemene investeringen resteert dan nog ongeveer 1 miljoen euro.

Agenda Voorbereidende vergadering

Datum	05-10-2021
Tijd	19:30 - 22:30
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	J. Uijthof

N.B. Indien niet alle agendapunten kunnen worden behandeld, wordt de vergadering voortgezet op wo. 6 oktober van 19.30 uur

1	**Opening**
2	**Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom** Dit agendapunt wordt gezamenlijk behandeld met de gemeente Rozendaal. Insprekers uit de gemeente Rozendaal worden verzocht zich te melden bij griffie@rozendaal.nl Eenmalig aanmelden als inspreker bij de gemeente Rheden of Rozendaal is voldoende. Na deze voorbereidende vergadering neemt de gemeenteraad van Rheden op 19 oktober, en de gemeenteraad van Rozendaal op 2 november een besluit over het te kiezen scenario.
3	**Vaststelling van de verslagen van de Voorbereidende vergadering van 14 september en van de Oriënterende vergadering van 21 september 2021**
4	**Rondvraag**
5	**Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen**
6	**Vaststelling bestemmingsplan 'Velp-Zuid 2016, locatie dr. Schaepmanstraat e.o.'**
7	**Vaststellen van het controleprotocol accountantscontrole inclusief normenkader voor verantwoording en controle van boekjaar 2021**
8	**Mededelingen diverse gemeenschappelijke regelingen**
9	**Sluiting**

Masterplan Veluwezoom en uw beïnvloedingsmogelijkheden

In de toekomst is gemotoriseerd verkeer op de Posbank en het Rozendaalse Veld niet meer mogelijk. Dit is althans het voorstel van de colleges van Rheden en Rozendaal. Met de steun van Natuurmonumenten en driekwart van de deelnemende belangengroepen heeft scenario C de voorkeur boven twee andere scenario's in de aanloop naar het nog uit te werken Masterplan Veluwezoom. In dit scenario ontstaat een eindbeeld met een betere balans tussen recreatie, natuur en omgeving.

Voor het zo ver is, zal er nog heel wat water door de Rozendaalse beek moeten stromen. De komende weken wordt duidelijk in hoeverre de gemeenteraden dit scenario omarmen en welke aanwijzingen zij meegeven voor de uitwerking naar een masterplan. Begin volgend jaar zijn de gemeenteraden nog een keer aan zet als dit Masterplan aan hen wordt voorgelegd. Dit besluit vormt de basis voor de uitvoering van de komende 10 jaar.

Verschillende reacties op Masterplan
De eerste reacties zijn heel verschillend, van "hè hè, eindelijk gebeurt er wat aan de overlast" tot "hoe halen zij het in hun hoofd beperkingen op te leggen". Sommigen voelen zich overvallen omdat zij het niet aan zagen komen. Dat komt misschien omdat er stevig doorgewerkt is aan de scenario's juist in de zomervakantie. Dat heeft dan weer te maken met een deadline om voor subsidie van het Rijk in aanmerking te komen. Onze In de Roos heeft voor de zomer aandacht gegeven aan de mogelijkheid om uw mening te geven over de problemen en mogelijke oplossingen. Ook de berichtgeving via de pers begin augustus heeft waarschijnlijk niet iedereen bereikt. Maar de oplossingsrichting ligt nu op tafel als eerste stap voor discussie en besluitvorming. U kunt het rapport met de scenario's vinden op https://www.rozendaal.nl onder 'Nieuwsberichten'.

Achtergrond aanpak verkeersoverlast Posbank
Dat er wat moet gebeuren aan de verkeersoverlast bij de Posbank is voor veel inwoners een uitgemaakte zaak. De problemen zijn al decennia lang onderwerp van gesprek. Er zijn inwoners die in het weekend al niet meer naar hun "achtertuin" gaan vanwege de drukte. Toegankelijkheid voor brandweer en ambulance is niet altijd gegarandeerd. Bewoners langs de toegangswegen ondervinden zoveel hinder dat dit leidt tot verhuizingen en op zijn minst irritatie. Flora en fauna gaan achteruit onder andere door stikstofdepositie en geluidsoverlast. Daarmee verdwijnt een stuk van de mystiek van dit zo bijzonder gebied. Dat de grassen het gaan winnen van de heide is iets waar niemand op zit te wachten. Van de andere kant willen wij zoveel mogelijk mensen laten genieten van de unieke Veluwezoom. Dit vraagt om andere vormen van vervoer, betere spreiding van bezoekers en aanbod aan faciliteiten. Dat er verschil van mening bestaat over de beste oplossingen, is normaal. Blijf daarom vooral in gesprek met elkaar en aarzel niet om uw ideeën te delen met de gemeente en uw lokale vertegenwoordigers. Samen kunnen wij dan tot de best mogelijke keuze komen bij het afwegen van alle belangen.

Wilt u inspreken?
De gemeenten Rheden en Rozendaal hebben gekozen voor een gezamenlijke voorbereiding in de aanloop naar hun besluit, omdat het om een belangrijk gezamenlijk project gaat. Op 5 oktober zijn beide gemeenteraden in de raadszaal van Rheden aanwezig en kunnen inwoners van beide gemeenten inspreken. Dit is hét moment om uw mening kenbaar te maken over het plan. Wilt u de besluitvorming beïnvloeden? Spreekt u dan in op de gezamenlijke raadsbijeenkomst in De Steeg. De bijeenkomst begint om 19.30 uur.

Als u wilt inspreken, kunt u zich melden bij onze griffie via: griffie@rozendaal.nl of via tel. 026- 3843664. Als u zich al heeft aangemeld bij de gemeente Rheden, dan hoeft u dat niet opnieuw te doen. U kunt zich aanmelden tot dinsdag 5 oktober 12.00 uur.

Hoe gaat het verder?
Als de gemeenteraden van Rozendaal en Rheden in de gemeenschappelijke vergadering op 5 oktober over het voorstel van de colleges hebben gesproken, volgt daarna besluitvorming over de scenariokeuze in de twee gemeenteraden. In Rheden is dit op 19 oktober en in Rozendaal op 2 november. Begin 2022 besluiten de gemeenteraden over het definitieve Masterplan Veluwezoom.

Simon Warmerdam,
wethouder

ADVERTENTIETEKST REGIOBODE voor 28 september 2021

<KOP>

De vergaderingen van de gemeenteraad vinden weer fysiek plaats in de raadszaal van de gemeente Rheden in De Steeg. Er wordt beperkt publiek toegelaten in de raadszaal. De vergadering is live te volgen via internet: www.rheden.nl/gemeenteraad

Voorbereidende vergadering van dinsdag 5 oktober 2021, vanaf 19.30 uur.

<Inhoud>

- Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom *
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen
- Vaststelling bestemmingsplan 'Velp-Zuid 2016, locatie dr. Schaepmanstraat e.o.
- Vaststellen van het controleprotocol accountantscontrole inclusief normenkader voor verantwoording en controle van boekjaar 2021

*Dit agendapunt wordt gezamenlijk behandeld met de gemeente Rozendaal. Insprekers uit de gemeente Rozendaal worden verzocht zich te melden bij griffie@rozendaal.nl
Eenmalig aanmelden als inspreker bij de gemeente Rheden of Rozendaal is voldoende.

Indien niet alle agendapunten kunnen worden behandeld wordt de vergadering voorgezet op woensdag 6 oktober 2021 vanaf 19.30 uur.

Het is mogelijk in te spreken n.a.v. de agendapunten (max. 5 min.). Voor gedetailleerde informatie over het inspreken en de voorstellen bij de diverse onderwerpen verzoeken wij u onze website www.rheden.nl/gemeenteraad te raadplegen en contact op te nemen met de griffie via griffie@rheden.nl

Verslag Bijeenkomst Veluweop1 Voor Raadsleden

Datum en locatie: 14 september 2021, 19.00-20.30 uur, digitaal

Inleiding

Toegankelijke natuur is voor onze inwoners van groot belang. De periode met COVID-19 maatregelen van de afgelopen 1 ½ jaar hebben de behoefte aan recreëren in het groen nog verder benadrukt. Daarbij zijn recreatie en toerisme ook van groeiende waarde voor de economie. Tegelijk is er een broos evenwicht tussen de bescherming en beleving van de natuur. Speciaal voor raadsleden is daarom deze digitale bijeenkomst georganiseerd over Veluwse thema's op het vlak van recreatie en toerisme.

1. Welkom en korte inleiding

- *Welkom door Luc Berris, lid van de VeluweBoard namens de grondeigenaren als Provinciaal Ambassadeur Gelderland en Utrecht van Natuurmonumenten.*

Het doel van de avond is om raadsleden te informeren over een aantal projecten die Veluwe-breed spelen en welke samenhang daartussen bestaat (presentatie Matthijs Bouwman). Op een tweetal onderwerpen, Financiering recreatieve infrastructuur en het Routebureau Veluwe, gaan we wat dieper in (agendapunten Johan Kaspers en Han van den Heuvel resp.).

Er is vanavond een brede vertegenwoordiging van raadsleden aanwezig, verdeeld over veel van de Veluwse gemeenten. Er zijn 34 personen in deze digitale bijeenkomst aanwezig.

De volgende vragen en opmerkingen n.a.v. de inleiding kwamen voorbij, met waar relevant een directe reactie vanuit de direct betrokkenen:

- *Komt er een verslag van deze avond?*
  De presentaties worden gedeeld en eventuele antwoorden op vragen houden we zoveel mogelijk bij. Mochten er naar aanleiding daarvan nog vragen zijn, dan kan er verder contact komen. Bovendien kunnen we kijken hoe we het gesprek na deze avond verder kunnen vervolgen.

2. Toelichting Veluweop1 en samenhang projecten

- *Presentatie door Matthijs Bouwman, lid van het VeluweTeam*

De VeluweAlliantie werkt via bestemmingsmanagement aan de juiste balans tussen bescherming en beleving van de natuur. Onder de vlag Veluweop1 lopen er projecten als Recreatiezonering, Routebureau Veluwe en Stijlelementen en bebording Veluwe. We willen u een beeld geven van de Veluwse samenwerking en de onderlinge samenhang tussen de diverse processen. Meer informatie over Veluweop1 vindt u ook op https://www.veluweop1.nl/.

De volgende vragen en opmerkingen n.a.v. deze presentatie kwamen voorbij, waarbij we ook een directe beantwoording weergeven:

- *Wanneer is er bij de verschillende projecten wat meer ruimte om in gesprek te gaan met omwonenden en andere belanghebbenden op lokaal niveau? Er wordt vaak vooral informatie gedeeld, maar is vaak weinig tijd voor vragen die er leven.*
  Er zijn vele bijeenkomsten waar we dit algemene verhaal gaan houden. Daarnaast worden er gebiedsprocessen doorlopen waarbij ook omwonenden participeren. Tot slot kunnen we n.a.v. deze avond ook vervolgbijeenkomsten organiseren. De noodkreet om meer op lokaal niveau met mensen te gaan spreken (niet alleen informeren) nemen we ter harte.

- *Aan de ene kant zie ik het woord spreiding van mensen, toegang in de presentatie langs komen. Maar ook zie ik dat er gesproken wordt over afsluiting van toegang. Dan krijg je toch meer drukte op een aantal plekken?*
  Dat klopt, we willen ook graag mensen verleiden naar plekken te gaan waar het nu minder druk is maar die vaak minstens zo waardevol zijn om te beleven. Zo verlichten we de druk op plekken waar het nu te druk wordt.

3. Financiering recreatieve infrastructuur Veluwe

- *Presentatie door Johan Kaspers, Projectleider Financiering Recreatieve Infrastructuur Veluwe*

De betaalbaarheid van het beheer van recreatieve infrastructuur staat al jaren onder druk en de Veluwse partners zoeken hier oplossingen voor. Denk aan efficiëntie via het Routebureau Veluwe, parkeerbijdragen bij natuurgebieden of vignetten voor mountainbiken en paardrijden. We schetsen voor u de problematiek, de opties waar naar gekeken wordt en de afspraken die we willen maken. Meer informatie over het traject vindt u ook op https://www.veluweop1.nl/project/financiering/.

De volgende vragen en opmerkingen n.a.v. deze presentatie kwamen voorbij, waarbij we ook een directe beantwoording weergeven:

- *Waarom horen parkeerplaatsen bij de basisstructuur maar staat OV-verbinding er niet bij?*
  OV-verbindingen zijn niet specifiek bedoeld voor recreatie en toerisme. Het gaat hier enkel om parkeerplaatsen waarvoor dat wel geldt.
  - Dank voor het antwoord. Ik ben benieuwd of dat betekent dat - doordat P-plaatsen er wel bij horen - er automatisch meer gefaciliteerd wordt voor de automobilist dan voor de OV-reiziger. (Hoeven we nu niet over te discussiëren, het aandachtspunt geef ik graag mee.)
- *Er wordt gesproken over cijfers uit een Huishoudboekje. kunnen wij dat rapport ook ontvangen?*
  We zullen zorgen dat de samenvatting gedeeld wordt met dit verslag.
- *Financiering van recreatieve infrastructuur is zo'n onderwerp wat met inwoners en recreatieondernemers besproken moet worden en niet met een select groepje. Betaalbaarheid ligt gevoelig en kan irritatie opwekken.*
  We hebben de kring van personen waarmee we over dit onderwerp praten langzamerhand uitgebreid. Er hebben inmiddels al tientallen gebruikers en (dus ook inwoners) en ondernemers meegedaan met allerhande sessies. Deze kring betrokkenen wordt ook steeds groter.
- *Ik hoor dat de opties als betaald parkeren onderzocht gaan worden. Deze week stond in de krant dat het komend jaar ingevoerd gaat worden. Kunt u dat toelichten?*
  De bedoeling is proeven te gaan houden op enkele locaties. Betaald parkeren gaan we niet zomaar invoeren op de Veluwe.
- *Wie gaan er nadenken over waar betaald parkeren zinvol is en of het gaat werken? Ik mag toch ook hier verwachten recreatieondernemers en inwoners?*
  Dat klopt, en dat zal vooral gebeuren als het ook ergens concreet gaat spelen, dus als er een deelgebied is waar betaald parkeren een optie kan zijn.
- *Stel we krijgen het geld bij elkaar, wat verandert er dan concreet voor onze inwoners in positieve en merkbare zin?*
  Recreatieve infrastructuur is belangrijk voor welzijn en economie op de Veluwe. Als we het beheer niet kunnen volhouden, zal dat schadelijk zijn. Als we het wel goed regelen, kunnen alle partijen er duurzaam de vruchten van plukken.
- *Er wordt aangegeven dat bezoekers hogere eisen stellen aan hun bezoek in de natuur (verwijzing naar verharde fiets- en wandelpaden). Dat kost veel geld en tekorten blijven en/of worden groter. Waarom kiezen "wij" er dan voor om aan deze eisen van bezoekers te voldoen? De natuur is organisch en dynamisch …past mijn inziens best een hobbel in de weg bij…*

Kwaliteit kan voor iedereen anders zijn, maar voor de meesten zijn moderne voorzieningen wel belangrijk. Denk aan elektrische fietsen die elkaar met hoge snelheden moeten kunnen passeren van tegengestelde richtingen. Dat stelt nieuwe eisen aan de infrastructuur.

- *Komen de voorstellen richting raden die daar over kunnen besluiten?*
  Dat zal zo zijn als er op lokaal niveau iets te besluiten valt, bv. als er gedacht wordt aan een proef met betaald parkeren op een locatie binnen de gemeente. Vooralsnog liggen er alleen Veluwe-brede plannen voor proeven waarvan de locaties nog niet zijn bepaald.

4. Routebureau Veluwe

- *Toelichting door Han van den Heuvel, programmamanager Routebureau Veluwe*

In opdracht van de Veluwse gemeenten ontwikkelt en beheert het Routebureau de Veluwe-brede routenetwerken voor fietsen, wandelen en paardrijden. Het Routebureau bekijkt op welke wijze en waar de beste structuren kunnen liggen, in overleg met andere partijen op de Veluwe. Het Routebureau gaat samen met de projectleider Ontvangstlocaties / Stijlelementen de aankomende weken een ronde maken langs de gemeenten. Daarnaast houdt men nog enkele 'velddagen'.

De informatie die Han heeft toegelicht, is te vinden via: www.routebureauveluwe.nl

De volgende vragen en opmerkingen n.a.v. deze presentatie kwamen voorbij, waarbij we ook een directe beantwoording weergeven:

- *Vinden deze zaken ook een plek in de diverse omgevingsvisies?*
  Nog niet altijd, maar dat gebeurt inderdaad meer en meer, zelfs op Rijksniveau.

5. Vervolg na deze bijeenkomst

De VeluweBoard zal met een voorstel komen om het gesprek te vervolgen, vooral om meer te kunnen discussiëren in plaats van enkel te informeren. raadsleden kunnen dan ook aangeven waar zij het graag over willen hebben.

De volgende vragen en opmerkingen werden aan het einde van de vergadering naar voren gebracht in de chat, waarbij we ook een directe beantwoording weergeven:

- *Ik zou het graag (dan) willen hebben over hoe groene gebieden-niet-zijnde-Natura2000 een rol kunnen spelen in de recreatieve behoefte van inwoners.*
  Dat is een interessant punt. In het bestemmingsmanagement waar op Veluws niveau aan gewerkt wordt, speelt dit een belangrijke rol: spreiding van bezoekers door ook gebruik te maken van plekken waar men nu niet zo gauw aan denkt (vaak aan de randen van het Veluwe-massief).
- *Wordt er naar snelheden gekeken en gaan deze aangepast worden? Buiten dorpen wordt er vaak erg hard gereden.*
  Dit is geen onderwerp waar op Veluws niveau over gesproken wordt.
- *Hoe gaat het besluitvormingsproces? Wanneer zijn raadsleden en inwoners aan de beurt?*
  Besluiten op detailniveau vinden in de meeste gevallen niet op Veluwse schaal plaats, die gebeuren op gemeentelijk niveau. Maar we nemen het in kaart brengen van besluitvorming als onderwerp mee naar de VeluweBoard.

Bijlagen:

1. De presentaties van Matthijs Bouwman en Johan Kaspers worden bij dit verslag gevoegd.
2. Het Huishoudboekje deel 3, met een samenvatting & synthese van het onderzoek naar cijfers rond de recreatieve infrastructuur, is te downloaden via:

https://www.veluweop1.nl/wp-content/uploads/2019/02/Veluwe-Huishoudboekje-Deel-3-Samenvatting-Synthese-Definitieve-rapportage-01-05-2020.pdf

3. Aanwezige personen (in willekeurige volgorde):

Raadslid ChristenUnie Barneveld	Wilma Heijkoop
Raadslid Lokaal Belang Barneveld	Sjoerd van Amerongen
Raadslid GroenLinks Renkum	Norbert Mergen
Raadslid GroenLinks Renkum	Eveline Vink
Raadslid Progressief Ermelo	Anneke Knoppert
Raadslid VVD Apeldoorn	Jenny Elbertsen
Raadslid GemeenteBelangen Apeldoorn	Eveline van der Smit
Raadslid GemeenteBelangen Apeldoorn	Evelien van der Smit
Raadslid GroenLinks Apeldoorn	Henk Veneman
Raadslid Lokaal Apeldoorn	Talitha Laros
Raadslid Lokaal Apeldoorn	Ben Hendrikse
Raadslid CDA Apeldoorn	Hessel Dooper
Raadslid Rosendael'74 Rozendaal	Gert-Jan Willemse
Raadslid VVD Harderwijk	Noha Lammerts van Bueren
Raadslid VVD Harderwijk	Ilona Donker
Raadslid Harderwijk ChristenUnie	Bart Foppen
Raadslid Harderwijk ChristenUnie	David Korver
Raadslid Democratisch Brummen	Mame Douma
Raadslid VVD Brummen	Gerda Jolink
Raadslid Gemeentebelang Nunspeet	Corrie Jansen
Raadslid Gemeentebelang Nunspeet	Marc Konings
Raadslid Gemeentebelang Nunspeet	M.J. Juffer
Raadslid CDA Nunspeet	Karel van Bronswijk
Wethouder Gemeente Nunspeet	Marije Storteboom
Raadslid GroenLinks Wageningen	Wim Haver
Raadslid CDA Rheden	Tanco Frijlink
Raadslid VVD Heerde	Ton Jalink
Raadslid ChristenUnie-SGP Heerde	Eline Moerman-Vreugdenhil
Raadslid PvdA Ede	Kain Bijl-Mannaerts
Natuurmonumenten, lid VeluweBoard namens grondeigenaren	Luc Berris
Lid VeluweTeam	Matthijs Bouwman
Programmanager Routebureau Veluwe	Han van den Heuvel
Procesmanager Bestemmingsmanagement en Duurzame mobiliteit	Edith Scholte-Wessels
Projectleider Financiering Recreatieve Infrastructuur Veluwe	Johan Kaspers

Bijeenkomst 14 september| Matthijs Bouwman

veluweop1

Bestemmingsmanagement op de Veluwe

Aanleiding

‘Er komen verschillende projecten vanuit Veluwe-op-1. Wat is de onderlinge samenhang tussen deze projecten en hoe wordt daarop gestuurd?‘

Veluwe Agenda

veluweopl

Gezamenlijke opgave: We delen met elkaar die ene, prachtige Veluwe!

Met bestemmingsmanagement zoeken we naar de balans tussen de 3 pijlers van de VeluweAgenda:

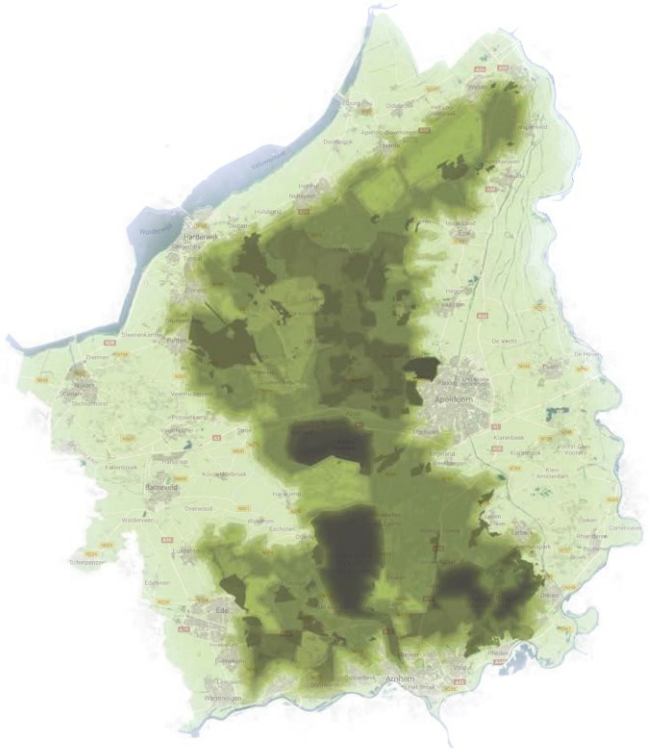

Definitie bestemmingsmanagement

veluweopl

‘Met bestemmingsmanagement streven we naar een spreiding van de recreatieve druk op de Veluwe in ruimte en tijd, waarbij bezoekers nog steeds de beste Veluwe ervaren. We beïnvloeden het gedrag van bezoekers met een combinatie van uitgekiende maatregelen, integraal en gebiedsgericht. De recreatiezoneringskaart is hiervoor het uitgangspunt.’

Waarom bestemmingsmanagement?

veluweopl

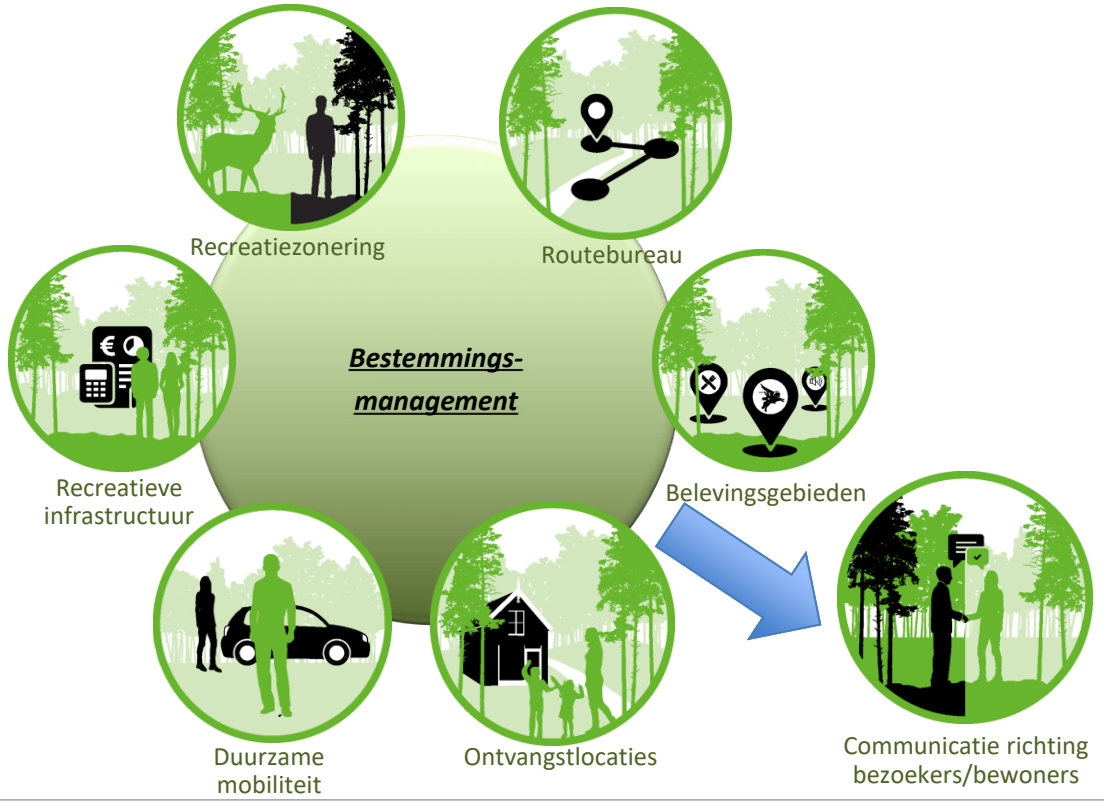
De urgentie is groot. Uitdagingen voor de Veluwe:

- Natuur:
  - De biodiversiteit neemt af, verdroging en verzuring in de natuurgebieden
  - Verstoring van flora en fauna door recreatie
- Recreatie:
  - Stijgend aantal bezoekers: nu al ca. 40 miljoen dagactiviteiten en 1,7 miljoen vakanties p/j
  - Concentratie van bezoekers op enkele plaatsen, te weinig op andere plaatsen
  - Erfgoed behouden en (duurzaam) toegankelijk maken
  - Duurzame bereikbaarheid is beperkt
  - Routes sluiten onvoldoende op elkaar aan, niet sturend/regulerend
- Leefbaarheid:
  - Leefbaarheid en voorzieningenniveau in kleine kernen staan onder druk
  - Stijging aantal inwoners op de Veluwe
  - Bewoners gedragen zich nog onvoldoende als natuurbewuste recreanten

Projecten

veluweop1

Verschillende projecten binnen Veluwe-op-1 dragen bij aan het bestemmingsmanagement op de Veluwe.

Sturingsprincipes

veluweop1

Om te komen tot de juiste afwegingen hanteert Veluwe-op-1 de volgende sturingsprincipes in haar projecten:

- Recreatiezonering: verleiden naar recreatieaanbod, weg van de rustgebieden. Ontvangstlocaties sluiten daarop aan.
- Routes worden op een andere manier ontworpen (sturingsgericht) en sluiten aan bij belevingsnetwerk en ontvangstlocaties
- Aanbod duurzame mobiliteit concentreert zich rond ontvangstlocaties
- Belevingsgebieden: keuze type bezoeker en daarbij passend toeristisch aanbod
- Lasten recreatieve infrastructuur zijn in balans, stralen herkenbaarheid uit (stijlelementen / bebording)
- Marketingcommunicatie richt zich op spreiding, duurzame mobiliteit en belevingsgebieden
- Beschikbare middelen en capaciteit zijn leidend voor de realisatie van de ambities

Doel bestemmingsmanagement

Doel:

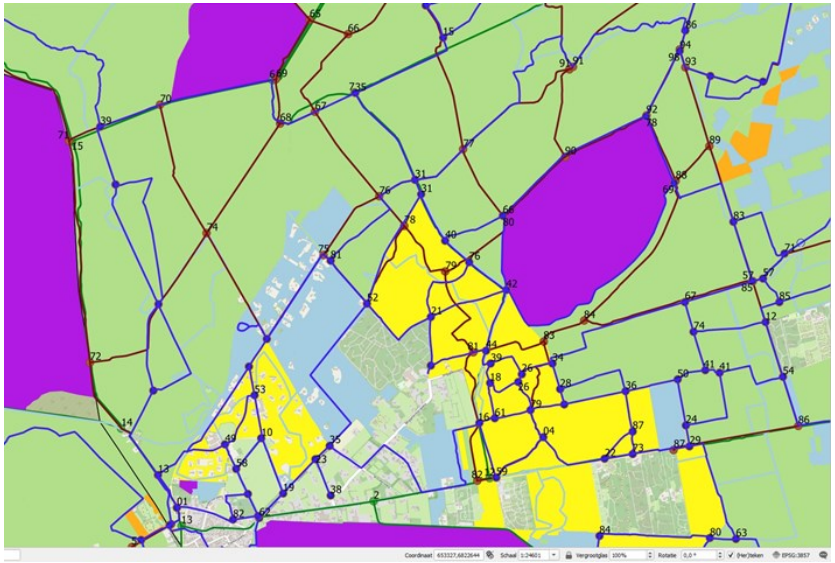
De verschillende projecten en maatregelen sluiten zodanig op elkaar aan dat:

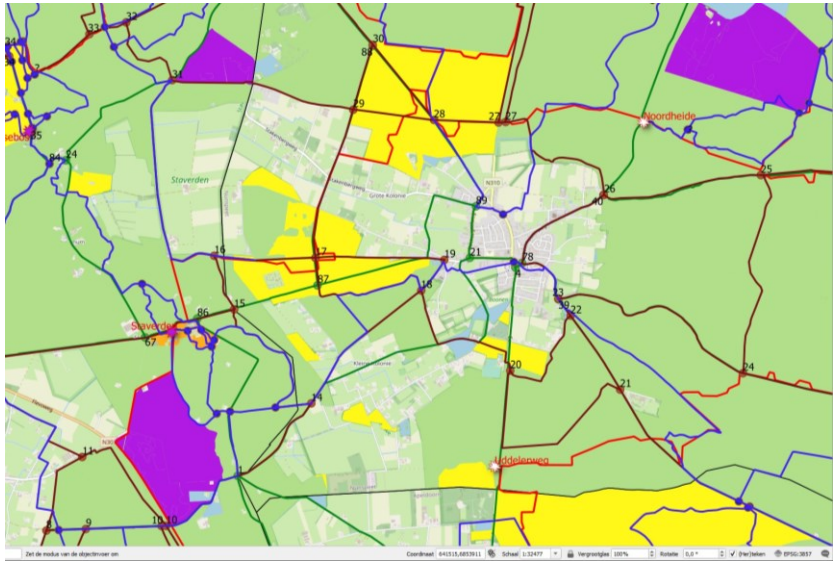
- *bezoekersstromen positief worden beïnvloed;*
- *rust in de natuur waar dit nodig is en andere delen open voor recreatie;*
- *recreanten de beste Veluwe beleven.*

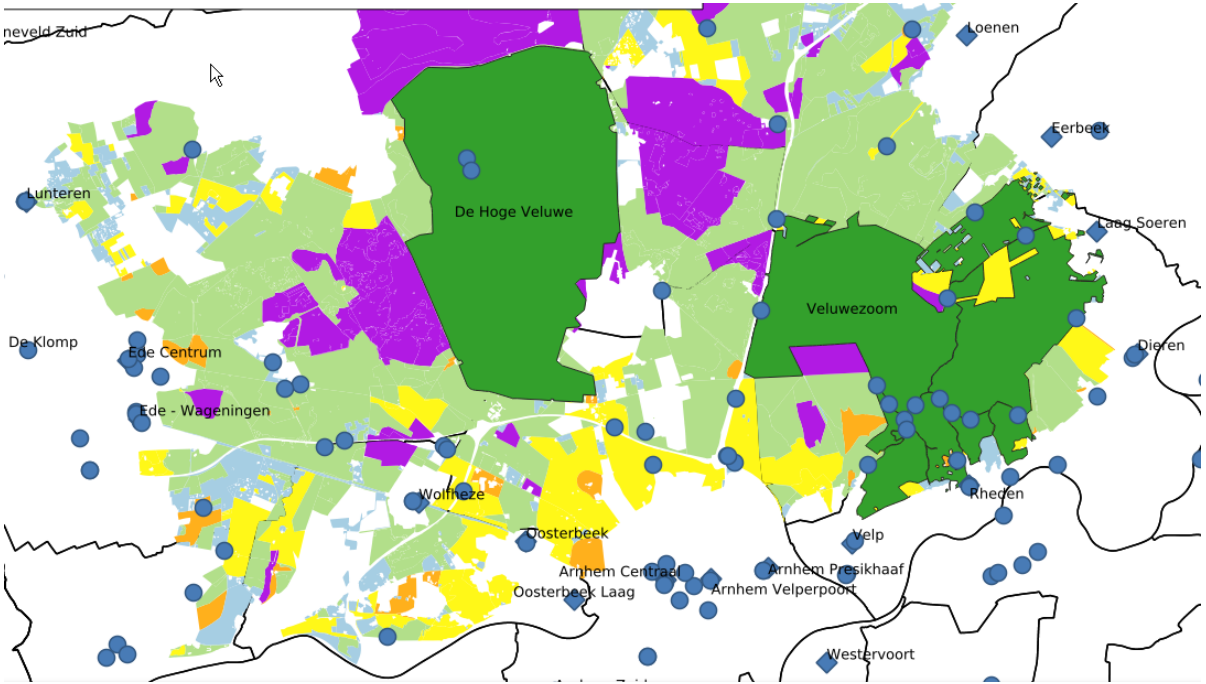

Doel bestemmingsmanagement

Strategische kaart

Recreatiezonering

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- Natuur beschermen én beleven

Samenhang met andere projecten:

- Routebureau: hoogwaardige routesystemen zijn essentieel om uit te kunnen nodigen tot het gewenste recreatieve gebruik van de Veluwe
- Belevingsgebieden: met een goed recreatief aanbod aan de randen van de Veluwe worden kwetsbare delen ontzien
- Ontvangstlocaties: afgewogen keuze van ontvangstlocaties is bepalend voor waar men de Veluwe betreedt
- Bestemmingsmanagement: Ontzien van kwetsbare delen van de Veluwe

Routebureau

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- voorzien in een netwerk met basiskwaliteit voor gebruikers, zowel technisch, beleving als veiligheid;
- inspelen op duurzaamheidswensen en verwachtingen van (toekomstige) gebruikers;
- diversiteit in aanbod met keuzemogelijkheden voor verschillende doelgroepen;
- balans tussen ontvlechten en combineren van routes (aparte routes voor wandelen, fietsen, ruiters en menners en MTB).

Samenhang met andere projecten:

- Recreatiezonering zorgt voor de juiste inpassing in natuur en kwaliteit;
- Belevingsgebieden zorgen voor een samenhang en sturing per deelgebied;
- Ontvangstlocaties zorgen voor de juiste positionering, aanloop en oriëntatie;
- Duurzame mobiliteit is een aanvulling voor een andere aankomst en indeling;
- Recreatieve Infrastructuur zal de betaalbaarheid en ook de opgave scherpstellen;
- Communicatie is de taak tot verleiding, bewustwording en informatievoorziening mbt routes

Belevingsgebieden

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- Gebiedsgerichte aanpak
- Goede match tussen toeristische productontwikkeling en vraag van gewenste bezoeker
- Vergroten economisch perspectief zonder noodzaak meer bezoekers

Samenhang met andere projecten:

- Masterplan IJsselvallei: Randen/platteland Veluwe beter benutten, Veluwemassief ontlasten
- Recreatiezonering: Toeristische producten ontwikkelen die de natuur ontzien waar nodig.
- Ontvangstlocaties: bezoeker d.m.v. excellent aanbod te verleiden naar de Veluwebeleving
- Gedragsbeïnvloeding: verleidingskracht door excellente beleving per leefstijl

Ontvangstlocaties

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- Kwalitatief ontvangst op de Veluwe, startpunt om de Veluwe te ontdekken
- Belangrijke schakel in recreatieve infrastructuur
- Centraal punt met rijk aanbod van duurzame mobiliteitsoplossingen (bijv. deelfietsen)

Samenhang met andere projecten:

- Recreatiezonering biedt ook ontwikkelkansen voor recreatie in bepaalde gebieden. De ontvangstlocaties (ver)leiden bezoekers naar het recreatieaanbod en weg van de rustgebieden.
- Ontvangstlocatie sluit aan bij thema belevingsgebied
- Ontvangstlocatie is startpunt van verschillende routes
- Duurzame mobiliteitsoplossingen op de ontvangstlocatie

Duurzame mobiliteit

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- Vermindering van de uitstoot van CO2, vermindering van de stikstofbelasting, verbetering van de biodiversiteit en geleiding van bezoekersstromen.
- Inzet van duurzame micro-mobiliteit (o.a. deelvoertuigen), opzetten van een systeem voor deelfietsen en terugdringen fossiele brandstoffen in kwetsbare gebieden.

Samenhang met andere projecten:

- De inspanning richt zich (deels) op aansluiting bij de ontvangstlocaties.
- Terugdringen van fossiele brandstoffen ondersteunt Recreatiezonering.

Recreatieve infrastructuur

veluweopl

Belangrijkste doelen:

- Herstel van de balans tussen lusten en lasten over hen die zorgdragen voor het beheer van de recreatieve infrastructuur en hen die ervan profiteren
- Een sterke, financieel volhoudbare, recreatieve infrastructuur met betrokkenheid van alle belanghebbenden

Samenhang met andere projecten:

- Het Routebureau kan zorgen voor effectiever en efficiënter beheer, gemeenten kunnen de lasten van terreineigenaren verlichten door het Routebureau te financieren
- Communicatie over de druk op natuur en voorzieningen kan helpen begrip te kweken voor de rol die bezoekers zelf hebben

Communicatie richting bewoners/bezoekers

veluweopl

Samenhang met andere projecten:

- Samenwerking met andere projecten als recreatiezonering, ontvangstlocaties, routebureau etc. zorgt ervoor dat de boodschap naar de bezoekers toe eenduidig is en in communicatieve zin gestuurd kan worden waar op welk moment in tijd en ruimte de bezoeker welkom is.

Bedankt voor uw aandacht!

veluweopl

September 2021

veluweopl

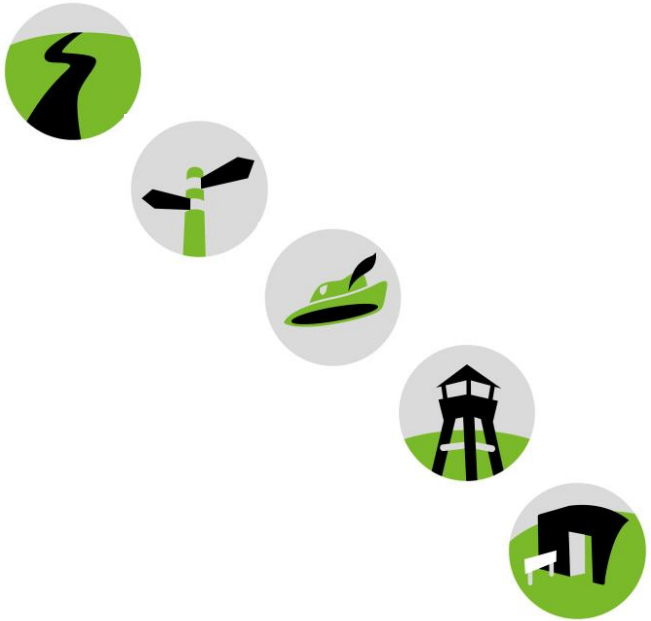

Financiering recreatieve infrastructuur

Wat is recreatieve infrastructuur?

veluweop1

- **De basisstructuur:** fiets- en wandelpaden, bruggen, vaargeulen, openbare parkeerterreinen, bebording en kleinschalige voorzieningen.
- **Basisstructuur plus:** paden en wegen (ondergrond) voor ATB, ruiters en menners, routes en routestructuren en recreatieve bebording.
- **Toezicht** (zoals BOA), veiligheid en systematische boomcontrole ten behoeve van recreatie.
- **Niet commerciële bouwwerken** zoals uitkijktoren, uitkijkplatform, speeltoestellen, kunstobjecten, vogel- en wildkijkhutten, schaapskooien, boerderijen, etc.
- **Bezoekers- en informatiecentra:** grootschalige voorzieningen inclusief bijbehorend parkeerterrein.

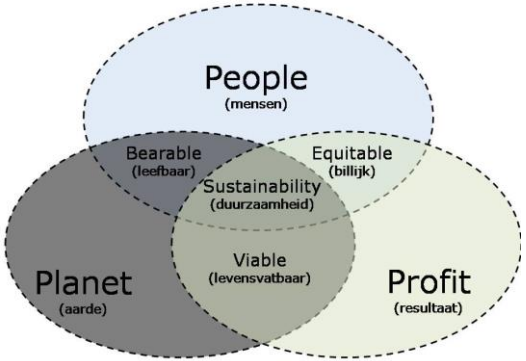
Wat is het probleem?

- **Veluwe op 1: balans natuur, mens en economie**
- **Recreatieve infra onmisbaar voor welzijn en beleving**
- **Geen dekkende vergoeding voor onderhoud (?)**
- **Terwijl druk en wensen steeds hoger worden**

Wat als we niets doen?

- **Product brokkelt af door gedwongen keuzes**
- **Nieuwe aanleg stagneert door onduidelijkheid**
- **Kwaliteit recreatieve infrastructuur onder druk**
- **Op termijn schade aan welzijn en economie**

Financiering Recreatieve Infrastructuur

veluweop1

Geen dekkende vergoeding voor onderhoud? veluweop1

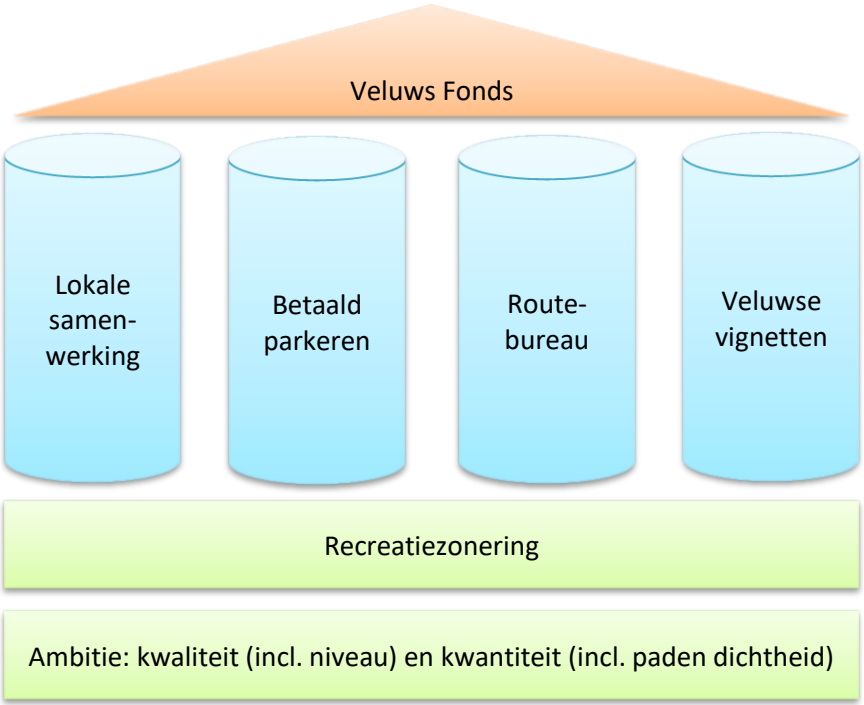

Naar een ‘Veluws model’

veluweop1

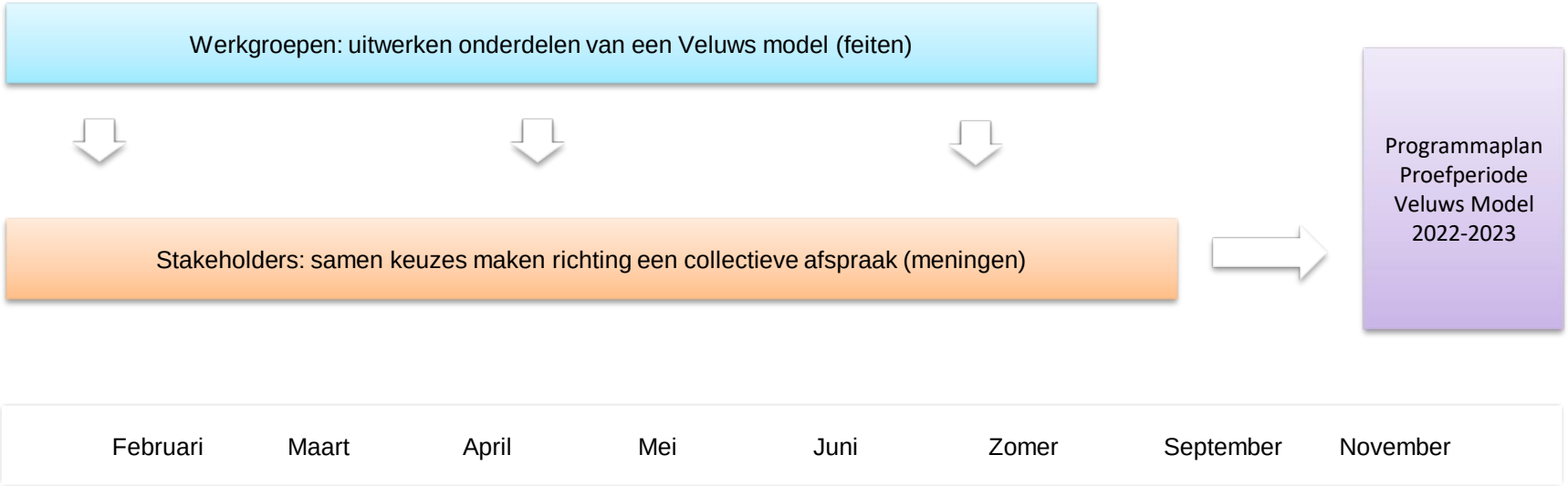
5 opties uit tientallen onderzochte mogelijkheden

Criteria:
Profijtbeginsel
Mogelijke bijdrage
Draagvlak

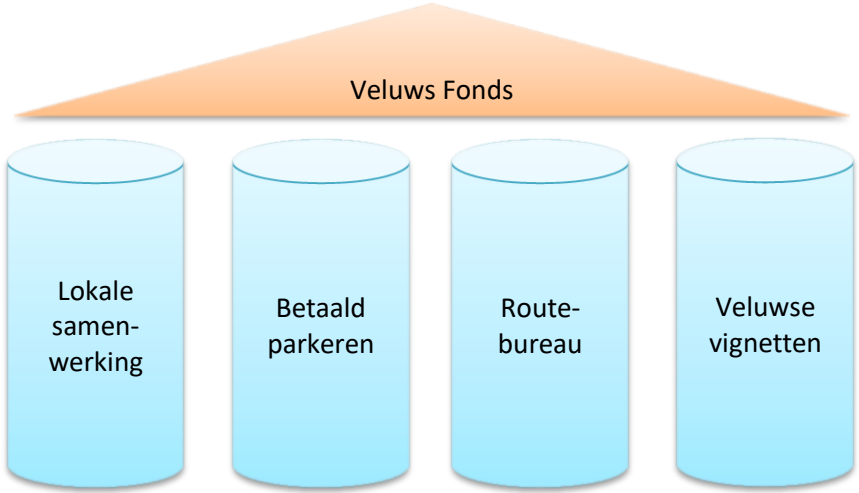
Meebewegend model

Aanpak 2021

Werkgroepen: uitwerken onderdelen van een Veluws model (feiten)
Stakeholders: samen keuzes maken richting een collectieve afspraak (meningen)
Programmaplan Proefperiode Veluws Model 2022-2023
Februari
Maart
April
Mei
Juni
Zomer
September
November

Proefperiode 2022-2023

veluweop1

Alle proeven in overleg tussen lokale en regionale partners

- Bij lokale samenwerking, betaald parkeren en vignetten uitproberen op 3-5 locaties

- Bij Routebureau zicht krijgen op efficiency
- Bij Veluws Fonds zicht op werkbaarheid

- Monitoren resultaat, ervaringen en effecten
- Beeld creëren van nut voor Veluws model

Uitvraag aanmelding in de komende weken

Wat valt er te winnen?

veluweop1

Een sterke, financieel volhoudbare, recreatieve infrastructuur met betrokkenheid van alle belanghebbenden

Deelt u deze ambitie?

Bedankt voor de aandacht!

veluweopl

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Samenwerkingsafspraken gemeenten en Raad voor de Kinderbescherming

Adviseur	: T. van den Boom	**Behandeldatum**	: 21 september 2021
Programma	: Sociaal domein	**Kenmerk**	: TB-21-02
Programmanummer	: 6.	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies

1. In te stemmen met het geactualiseerde samenwerkingsprotocol van de gemeenten in Centraal Gelderland en de Raad voor de Kinderbescherming.
2. Wethouder Logemann te machtigen om de samenwerkingsovereenkomst namens de gemeente te ondertekenen.

Aanleiding

De Jeugdwet schrijft voor dat gemeenten afspraken in een protocol vastleggen over de wijze van samenwerken met de Raad voor de Kinderbescherming (artikel 3.1 lid 5). Eind 2014 is het samenwerkingsprotocol 2015 tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming vastgesteld. In het protocol was opgenomen (artikel 1.6) dat de organisaties de samenwerkingsafspraken ten minste jaarlijks evalueren. In het eerste kwartaal van 2021 is het protocol geëvalueerd. Dit heeft geleid tot bijgevoegde geactualiseerde versie.

Beoogd effect
Voor medewerkers in de uitvoering van het sociaal domein wordt duidelijkheid gecreëerd over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming. Door partijen zijn verwachtingen rond de samenwerking vanuit het perspectief van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming onderling afgestemd en deze worden door instemmen met het protocol bekrachtigd. Met de actualisatie wordt bovendien een fundament gelegd voor de samenwerking van partijen aan de Jeugdbeschermingstafel, wat nog niet eerder was verwerkt in het protocol.

Argumenten

1.1 De gemeenten voldoen aan de verplichtingen in de Jeugdwet.

Gemeenten en de raad voor de kinderbescherming moeten hun wijze van samenwerken vastleggen in een protocol (artikel 3.1 lid 5).

1.2 De gemeenten werken onderling met elkaar samen uit oogpunt van doelmatigheid.

Gemeenten moeten met elkaar samenwerken als dat voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet passend is (artikel 2.8 lid 1). Het protocol dat nu voorligt wordt gezamenlijk met alle gemeenten in Centraal Gelderland aangegaan en niet meer door iedere gemeente afzonderlijk.

1.3 Professionals in de uitvoering (lokale toegang) worden van een kader voorzien.

Voor professionals wordt duidelijkheid gecreëerd over wat zij mogen verwachten en wat van hen wordt verwacht, in de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming.

1.4 Het protocol draagt eraan bij, dat burgers in Centraal Gelderland op een uniforme wijze worden ondersteund.

Het samenwerkingsprotocol heeft betrekking op het gedwongen jeugdkader. Gedwongen ingrijpen door de overheid in de privésfeer van gezinnen vereist uiterste zorgvuldigheid.

1.5 Het samenwerkingsprotocol kan worden aangepast als ontwikkelingen daarom vragen.

De Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming werkt onder andere aan betere samenwerking tussen veiligheidspartners (waaronder de Raad voor de Kinderbescherming) en lokale teams. Komend jaar worden regionale 'toekomsttuinen' voorbereid om die samenwerking te verbeteren. Daarnaast wordt landelijk gediscussieerd over een nieuw toekomstscenario voor de jeugdbescherming en de rol en taakverdeling van betrokken organisaties, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming. Zodra er (boven)regionale en landelijke afspraken zijn over de ontwikkelingen kan het protocol in onderling overleg opnieuw worden aangepast.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Personele gevolgen
Niet van toepassing.

Financiën
Niet van toepassing.

Vervolg
De uitvoering van het samenwerkingsprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd.

Communicatie
Ter kennisname aan de raad (lijst van ingekomen stukken).
De samenwerkingsafspraken worden gecommuniceerd met het toegangsteam ter bevordering van de samenwerking.

Bijlagen

- 1. Samenwerkingsprotocol met de Raad voor de Kinderbescherming
- 2. Memo verschillen samenwerkingsprotocol 2014 en 2021
- 3. Handtekeningenblad

Samenwerkingsprotocol Gemeenten in Centraal Gelderland - Raad voor de Kinderbescherming, regio Gelderland

Versie: definitief, 31 maart 2021

Inhoudsopgave

Status 3
Leeswijzer 3
Definities 3
Afkortingenlijst 3

1 Algemene afspraken 4
1.1 Intentieverklaring en geldigheid afspraken 4
1.2 Werken vanuit een gezamenlijke visie 4
1.3 Verbindendverklaring 4
1.4 Bestuurlijk en ambtelijk overleg 4
1.5 Evaluatie van de samenwerkingsafspraken 4
1.6 Uitwisseling beleidsinformatie 5
1.7 Samenwerking met gecertificeerde instellingen 5
1.8 Landelijke afsprakenkaders zijn leidend 5
1.9 Gemeenten zien toe op wettelijke verplichtingen gecertificeerde instellingen 5
1.10 Samenwerking bij calamiteiten en bij publiciteitsgevoelige casuïstiek 5
1.11 Verwijsindex Risicojongeren 5
1.12 Samenwerking in het Veiligheidshuis 5
1.13 Berichtenverkeer tussen gemeenten en Raad voor de Kinderbecherming via CORV 6

2 Jeugdbescherming 7
2.1 Consultatie en advies 7
2.2 Procesafspraken rond de toeleiding naar jeugdbescherming 7
2.3 Criteria verzoek tot bespreking en verzoek tot onderzoek 9
2.4 Aanvullende afspraken bij een Verzoek tot Onderzoek ongeboren kind 9
2.5. Raadsonderzoek na crisismelding of na ambtshalve besluit door de RvdK 10
2.6. Samenwerking tijdens het raadsonderzoek bescherming 10
2.7. Gesloten jeugdzorg 11
2.8. De afronding: Als de Raad voor de Kinderbescherming een maatregel vraagt 11
2.9. De afronding: Als de Raad voor de Kinderbescherming geen maatregel vraagt 11

3. Toetsende taak 13

4. Jeugdreclassering en jeugdstrafrecht 14
4.1. Benaderen informanten in het strafonderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming 14
4.2. Inzet jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming 14
4.3. Nazorg na detentie 14
4.4. Uitvoering werkstraffen 15
4.5. Schoolverzuim 15

BIJLAGE 1 Landelijk kader voor afspraken tussen RvdK en GI's voor jeugdbescherming 16
BIJLAGE 2 Landelijk kader voor afspraken tussen RvdKen GI's voor jeugdreclassering 23
BIJLAGE 3 Hulpschema's bij bepaling keuze van gecertificeerde instelling 25
BIJLAGE 4 Checklist VTO nog niet geboren kind 27
BIJLAGE 5 Handtekeningenblad 28

Status

Dit samenwerkingsprotocol vormt de basis voor de afspraken tussen de gemeenten in Centraal Gelderland en Raad voor de Kinderbescherming. Dit samenwerkingsprotocol vervangt het samenwerkingsprotocol uit 2015. Dit protocol zal onderwerp van gesprek zijn in het bestuurlijk overleg tussen de gemeenten in Centraal Gelderland en de gebiedsmanager van de Raad voor de Kinderbescherming. Zo nodig leidt dit gesprek tot bijstellingen van dit protocol.
Als daartoe aanleiding is kan dit samenwerkingsprotocol tussentijds worden aangepast n.a.v. de resultaten vanuit de regionale pilots, zoals 'Jeugdbescherming Dichterbij' en het project 'Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming'. De Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming streeft naar netwerksamenwerking i.p.v. ketensamenwerking. Dit vraagt gezamenlijk optrekken met alle partners in het netwerk voor het meest optimale resultaat.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 staan de algemene (proces-)afspraken opgesomd over de samenwerking tussen gemeenten en Raad voor de Kinderbescherming en de wijze waarop de afspraken worden geëvalueerd en met welke frequentie. Ook wordt aandacht besteed aan enkele afspraken met de lokale toegang, Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen en Raad voor de Kinderbescherming en de wijze waarop samenwerking plaatsvindt bij publiciteitsgevoelige casuïstiek.

In hoofdstuk 2 zijn procesafspraken en samenwerking opgenomen tussen de gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming bij de toeleiding naar (2a), tijdens (2b) en na afronding van (2c) het raadsonderzoek.
In hoofdstuk 3 wordt tot slot stilgestaan bij de afspraken tussen de gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming bij jeugdreclassering en jeugdstrafrecht.
In de bijlagen zijn relevante documenten opgenomen.
De routes voor Jeugdhulp zijn te vinden op de website van de betreffende gemeenten[1]. De routes vormen een geheel met dit protocol.

Definities

Daar waar over kinderen wordt gesproken worden ook niet geboren kinderen bedoeld.

Afkortingenlijst

CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
GI	Gecertificeerde Instelling
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
OTS	Ondertoezichtstelling
PIJ	Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
VTB	Verzoek tot bespreking (indien de Beschermingstafel besluit tot een raadsonderzoek wordt het omgezet naar een VTO).
VTO	Verzoek tot onderzoek

[1] In Arnhem wordt op gemeentelijke website verwezen naar de Sociale wijkteams.

1 Algemene afspraken

1.1 Intentieverklaring en geldigheid afspraken

De colleges van B&W van de samenwerkende gemeenten in de regio Centraal Gelderland, te weten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar, en de Raad voor de Kinderbescherming, regio Gelderland (hierna te noemen 'Raad voor de Kinderbescherming') spreken af dat zij in de onderlinge samenwerking zullen handelen in het belang van de veiligheid van kinderen. De in dit protocol beschreven samenwerkingsafspraken kunnen hierbij behulpzaam zijn. Voor alle afspraken geldt dat hiervan gemotiveerd afgeweken kan worden, bijvoorbeeld als de (veiligheids)situatie van het kind erom vraagt.

Indien er vanuit één van de partijen aanleiding is zal overleg plaats vinden om de afspraken in dit protocol bij te stellen. De vaststelling van het gewijzigde protocol vindt plaats middel een besluit van het College van Burgemeester en Wethouders als bedoeld in 1.4 en behoeft de instemming van zowel de gemeenten als de Raad voor de Kinderbescherming.

1.2 Werken vanuit een gezamenlijke visie

Gemeenten in Centraal Gelderland, de lokale teams van de gemeenten, Veilig Thuis, de gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming werken vanuit de visie 'Gelderse kinderen goed beschermd' (oktober 2020). Hierin staat centraal de gezamenlijke inzet, die er op gericht is dat ieder kind in veiligheid opgroeit en zich kan ontwikkelen en elk volwassene in veiligheid kan leven. Ouders en kinderen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ouders hebben de hoofdrol voor kinderen. Ouders verdienen het om maximaal ondersteund te worden in deze belangrijke rol in het leven van hun kind(eren). Wij dagen ouders maximaal uit de hoofdrol actief en zo goed mogelijk te vervullen. Wanneer dit onvoldoende lukt, beschermen we kinderen tegen nog meer onveiligheid. Voor ons zijn alle kinderen, ouders en opvoeders die bij het gezin horen belangrijk. Alleen zó kunnen we de oorzaken van onveiligheid zien en wegnemen.
Op basis van de visie zijn vier **kernwaarden** geformuleerd:

- Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
- Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
- Wij *zien* in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
- Wij leren door samen te reflecteren

1.3 Verbindendverklaring

De gemeenten stellen vast dat de afspraken die in dit samenwerkingsprotocol met de Raad voor de Kinderbescherming gemaakt worden, onverkort gelden voor alle instanties die werken onder de regie van de gemeenten en op wie deze afspraken van toepassing zijn.

1.4 Bestuurlijk en ambtelijk overleg

Een afvaardiging van de gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming overleggen ten minste eenmaal per jaar over de samenwerking. In een bestuurlijk overleg tussen de portefeuillehouders jeugd namens de gemeenten Centraal Gelderland en de gebiedsmanager van de Raad voor de Kinderbescherming worden de algemene stand van zaken en de ontwikkelingen op hoofdlijnen besproken op basis van landelijk geleverde regionale informatie.
De ambtelijke voorbereiding is belegd bij de beleidsadviseurs van de Raad voor de Kinderbescherming en de betreffende gemeenten gezamenlijk.

1.5 Evaluatie van de samenwerkingsafspraken

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming evalueren jaarlijks de gemaakte samenwerkingsafspraken. Deze evaluatie wordt ambtelijk voorbereid door de beleidsmedewerkers van gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming. Deze evaluatie kan onderdeel zijn van het bestuurlijk overleg ofwel in onderling overleg afzonderlijk georganiseerd worden.

1.6 Uitwisseling beleidsinformatie

De Raad voor de Kinderbescherming zal aan de gemeenten op regionaal niveau gegevens beschikbaar stellen over de ontwikkelingen rond de inzet van het gedwongen kader en de benodigde capaciteit bij de gecertificeerde instellingen, voor zover dat nodig is als aanvulling op de gegevens die afkomstig zijn uit de landelijke ondersteuningssystemen voor de samenwerking, waar gemeenten, gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming gebruik van zullen maken.

1.7 Samenwerking met gecertificeerde instellingen

De gemeenten hebben de volgende gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering gecontracteerd, namelijk Jeugdbescherming Gelderland (JBG), de William Schrikker Groep (WSG), Jeugd Veilig Verder (JVV) en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R). De Raad voor de Kinderbescherming zal per casus, op grond van de aangetroffen problematiek en doelgroep, een keuze maken uit deze gecertificeerde instellingen in het rekest tot (voorlopige) ondertoezichtstelling aan de rechter (zie bijlage 3: Hulpschema bij bepaling keuze van gecertificeerde instelling). De gekozen instelling wordt opgenomen in rekest kinderbeschermingsmaatregel, advies inzake strafzaken of opdracht tot vrijwillige jeugdreclassering

1.8 Landelijke afsprakenkaders zijn leidend

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de gemeenten de landelijke afsprakenkaders voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering (bijlage 1 en bijlage 2) hanteren als voorwaarde bij de financiering van de gecertificeerde instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming conformeert zich aan deze landelijke kaders.

1.9 Gemeenten zien toe op wettelijke verplichtingen gecertificeerde instellingen

De gemeenten zien erop toe dat de door hen gefinancierde gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming nakomen. De gebiedsmanager van de Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeenten ervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling hierin structureel in gebreke blijft.

1.10 Samenwerking bij calamiteiten en bij publiciteitsgevoelige casuïstiek

Gemeenten die een verzoek tot raadsonderzoek indienen en de Raad voor de Kinderbescherming, stemmen bij calamiteiten en bij publiciteitsgevoelige casuïstiek met elkaar af – met inachtneming van eigen interne procedures – hoe zij omgaan met de media.
De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat er bij calamiteiten en in publiciteitsgevoelige casuïstiek contact is tussen de gemeente, de verzoeker tot raadsonderzoek en de Raad voor de Kinderbescherming. Waar nodig zal dit contact plaatsvinden op het niveau van de verantwoordelijke bestuurders.
Indien voor, tijdens of na het raadsonderzoek een casus publiciteitsgevoelig blijkt te zijn of lijkt te worden, dan betrekken de uitvoerende werkers van zowel de gecertificeerde instellingen en/of Veilig Thuis als de Raad voor de Kinderbescherming de woordvoerders van de organisaties en de betrokken gemeente(n). Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming en gemeenten houden elkaar wederzijds op de hoogte van ontwikkelingen en overleggen bij eventuele activiteiten of publiciteit.

1.11 Verwijsindex Risicojongeren

De gemeenten maken de afspraak met alle instellingen die onder de regie van de gemeente opereren, dat zij kinderen en jongeren over wie zij zich zorgen maken, melden bij de Verwijsindex Risicojongeren. De Raad voor de Kinderbescherming meldt kinderen in het kader van beschermingsonderzoeken en strafonderzoeken.
Bij matches worden de betreffende regionale protocollen gevolgd. Voor de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen geldt dat zij zijn aangesloten op de landelijke Verwijsindex Risicojongeren.

1.12 Samenwerking in het Veiligheidshuis

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af om deel te nemen, informatie uit te wisselen en samen te werken in het Veiligheidshuis, met inachtneming van de bestaande afspraken in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen.

Complexe casuistiek kan worden geagendeerd in het Veiligheidshuis. Dit geldt ook voor ongeboren kinderen.

1.13 Berichtenverkeer tussen gemeenten en Raad voor de Kinderbecherming via CORV

De gemeenten, Veilig Thuis, de gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming maken voor het formele berichtenverkeer Jeugdbescherming (Verzoek tot Onderzoek) en Jeugdreclassering gebruik van CORV (Collectieve Opdracht Routeer Voorziening).

2 Jeugdbescherming

2.1 Consultatie en advies

De Raad voor de Kinderbescherming is beschikbaar voor overleg op casusniveau met de gemeente, Veilig Thuis, de gecertificeerde instelling en jeugdhulpaanbieder, zodra naar hun oordeel de mogelijkheid van inzet van jeugdbescherming in beeld komt.
De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken nadrukkelijk uit, dat zij de inzet van jeugdbescherming (het gedwongen kader) waar mogelijk willen voorkomen. Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming draagt hieraan bij. In geval van een zorgelijke opvoedsituatie wordt, in overleg met de Raad voor de Kinderbescherming, overwogen welke mogelijkheden nog beschikbaar zijn binnen het vrijwillige jeugdkader.

2.2 Procesafspraken rond de toeleiding naar jeugdbescherming

2.2.1

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat verzoeken tot bespreking (VTB) en verzoeken tot raadsonderzoek (VTO) aan de Raad voor de Kinderbescherming besproken zullen worden op een casusoverleg, geheten: de Beschermingstafel[2]. Dit geldt ook voor het ongeboren kind.

2.2.2

De Beschermingstafel wordt georganiseerd door het Veiligheidshuis regio Arnhem. De gemeenten stellen voor de Beschermingstafel een voorzitter en secretaris beschikbaar via het Veiligheidshuis. Vaste deelnemers zijn: ouders, kind ouder dan 12 jaar[3], de voorzitter en secretaris namens de gemeente, een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming en de medewerker die het verzoek om advies of het verzoek tot raadsonderzoek inbrengt (hierna: 'verzoeker'). Wanneer de melder zelf niet kan aansluiten wordt een vervanger voorgesteld.
De verzoeker kan vooraf aangeven welke andere professionele betrokkenen of belangrijke personen uit het sociaal netwerk aanvullend uitgenodigd kunnen worden.

2.2.3

Als verzoeker kunnen optreden: de medewerkers van de onder gemeentelijke verantwoordelijkheid werkende lokale toegang, Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen.

2.2.4

De verzoeker informeert de ouders/verzorgers en de kinderen ouder dan 12 jaar over het verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming. In principe worden ouders/verzorgers en de kinderen ouder dan 12 jaar uitgenodigd aan de Beschermingstafel door het secretariaat, tenzij het belang van de minderjarige(n) zich hier tegen verzet. Belanghebbenden mogen een vertrouwenspersoon meenemen naar de Beschermingstafel.

2.2.5

Indien de verzoeker niet de lokale toegang is, wordt door de Beschermingstafel een medewerker van de betreffende lokale toegang aan de Beschermingstafel uitgenodigd. Om te bepalen welke gemeente uitgenodigd moet worden, wordt het geldende woonplaatsbeginsel volgens de Jeugdwet gehanteerd.

2.2.6

De Beschermingstafel wordt wekelijks georganiseerd. De Beschermingstafel vindt structureel op een vaste plek binnen de regio plaats.

---

[2] Zie ook de folder: Werkinstructie Beschermingstafel Centraal Gelderland, januari 2017 (deze wordt geactualiseerd).

[3] De jeugdige wordt uitgenodigd en apart gesproken. De jeugdige mag een vertrouwenspersoon meenemen.

2.2.7

Ter voorbereiding op de bespreking ontvangen de deelnemers bij voorkeur een week van tevoren de benodigde documenten. Voor een verzoek tot bespreking aan de Beschermingstafel dient gebruik gemaakt worden van het actuele format 'Verzoek tot Bespreking'. Het format bevat een aantal formele vereisten en een aantal onderdelen met gewenste aanvullende informatie. Bij besluit tot raadsonderzoek wordt dit format, voordat de zaak wordt doorgezet via CORV door de verzoeker aan de Raad voor de Kinderbescherming, omgezet naar een 'Verzoek tot Onderzoek'.

De Raad voor de Kinderbescherming bouwt in zijn onderzoek voort op de informatie die aan de Beschermingstafel besproken is en in bijzonderheid op de informatie in het format Verzoek tot Onderzoek. Het raadsonderzoek kan vooral goed gericht worden als de verstrekte informatie concreet, recent en door de oorspronkelijke verstrekker geaccordeerd is. Werken met geaccordeerde informatie leidt tot versnelling, omdat niet onnodig informatie door de Raad voor de Kinderbescherming (opnieuw) geverifieerd hoeft te worden.

2.2.8

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken nadrukkelijk uit, dat zij de inzet van jeugdbescherming (het gedwongen kader) waar mogelijk willen voorkomen. Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming draagt hier waar mogelijk aan bij.
De Raad voor de Kinderbescherming bewaakt de ondergrens als het gaat om de veiligheid van een kind: de Raad voor de Kinderbescherming zal aangeven (zowel aan de professionals als aan het gezin) wat naar het oordeel van de Raad voor de Kinderbescherming in deze situatie ten minste nodig is om de veiligheid van de betrokken kinderen te waarborgen en de gang naar jeugdhulp in een gedwongen kader te voorkomen.

2.2.9

De inzet van de Beschermingstafel is om consensus te bereiken of er binnen het vrijwillig kader nog mogelijkheden voor voortzetting van hulpverlening worden gezien danwel dat er een raadsonderzoek nodig is naar de inzet van gedwongen hulpverlening.
Als na uitgebreid overleg toch verschil van mening blijft bestaan, kiest de Beschermingstafel voor zekerheid voor het kind en besluit tot een raadsonderzoek.

2.2.10

Bij een besluit tot raadsonderzoek aan de Beschermingstafel dient de verzoeker bij voorkeur dezelfde dag en uiterlijk binnen zeven kalenderdagen digitaal een verzoek in bij de Raad voor de Kinderbescherming via CORV (zie 1.13). Als de Raad voor de Kinderbescherming aan de Beschermingstafel besluit het onderzoek direct te starten, dan is het van belang dat het Verzoek tot Onderzoek dezelfde dag nog wordt doorgezet via CORV.

2.2.11

De gecertificeerde instelling maakt een eigenstandige afweging of zij een verzoek tot bespreking indient bij de Beschermingstafel over een (on)geboren kind van ouders van wie een ander kind al onder toezicht is gesteld. Vervolgens wordt gezamenlijk met de gemeente (en bijv. de hulpverlener die contact heeft met biologische ouders) aan de Beschermingstafel bepaald of een raadsonderzoek nodig is.
Indien er (bij hoge uitzondering) nog geen Veiligheidsplan[4] aanwezig is, is er onder regie van de voorzitter van de Beschermingstafel aandacht voor de vormgeving van het Veiligheidsplan. Het Veiligheidsplan omvat bodemafspraken over de veiligheid van het kind, welke hulpverlening er betrokken is, wie waarvoor verantwoordelijk is en dus ook wie de Raad voor de Kinderbescherming op de hoogte stelt op het moment dat er sprake is van zorgen over de veiligheid van het kind. De Raad voor de Kinderbescherming maakt hierop met spoed de afweging of een kinderbeschermingsmaatregel noodzakelijk is.
Het Veiligheidsplan heeft bij voorkeur de vorm van het raamwerk van Signs of Safety of het 4-venstermodel. Het gebruik hiervan sluit aan bij de huidige praktijk van veel netwerkpartners.

[4] Het Veiligheidsplan maakt bij voorkeur deel uit van het al aanwezige Familiegroepsplan of Ondersteuningsplan.

2.3 Criteria verzoek tot bespreking en verzoek tot onderzoek

2.3.1

Vanwege de procedurele waarborgen die aan het verzoek tot bespreking gesteld worden, kan het Verzoek tot Bespreking alleen schriftelijk worden ingediend via beveiligd e-mailverkeer.

2.3.2

Conform de wettelijke vereisten moet uit het Verzoek tot Bespreking in ieder geval uit feiten en omstandigheden concreet blijken:

- waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige of het ongeboren kind bestaat, en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt
- welke hulpverlening volgens de verzoeker aangewezen is en
- waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om die bedreiging af te wenden
- welke factoren in en om het gezin deze bedreiging veroorzaken en in stand houden
- welke factoren in en om het gezin de bedreiging verminderen en/of bijdragen aan een oplossing, en hoe die factoren versterkt kunnen worden.

2.3.3

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat dit redelijke vermoeden in het Berzoek tot Bespreking onderbouwd wordt, bijvoorbeeld door het meesturen van actuele (niet ouder dan twee jaar) en relevante documenten zoals een risicotaxatie, hulpverleningsplan, gezinsplan, enzovoorts.

2.4 Aanvullende afspraken bij een Verzoek tot Onderzoek ongeboren kind

Als hulpmiddel is er in bijlage 4 een **checklist** opgenomen. Indien op basis van het invullen van de checklist en de weging blijkt dat het ongeboren kind niet in de ontwikkeling wordt bedreigd, wordt dit schriftelijk onderbouwd en vastgelegd in het dossier van het kind dat onder toezicht staat. Blijkt uit de afweging dat er sprake is van dreiging dan wordt een Verzoek tot Onderzoek / Verzoek tot Bespreking ingediend.

2.4.1.

Indien informatie niet bekend is, wordt dit vermeld en toegelicht waardoor dit niet bekend is.

2.4.1

De bodemeis voor een Verzoek tot Onderzoek is:

- de zwangerschap is zeker
- de verblijfplaats van de zwangere is bekend.

2.4.2

Over de noodzaak en de mogelijkheden om achter de verblijfplaats van de zwangere moeder te komen, kan consultatief overleg worden gevoerd op initiatief van de gecertificeerde instelling met de Raad voor de Kinderbescherming en mogelijke andere partners die een bijdrage kunnen leveren zoals Veilig Thuis en politie.

2.4.3

De Raad voor de Kinderbescherming bespreekt de ingebrachte verzoeken en neemt deze in onderzoek, wanneer aan de Beschermingstafel blijkt dat hier grond voor is. Voor het overige is de behandeling aan de Beschermingstafel gelijk aan de overige Verzoek tot Bespreking (zie 2.2.3).
Indien het een reguliere ondertoezichtstelling (OTS) betreft, is de vraag aan de rechtbank of in de beschikking wordt opgenomen:

- dat de OTS ingaat vanaf het moment van geboorte of
- direct wordt uitgesproken, zodat een jeugdbeschermer eerder aan de slag kan. De risico's voor het kind zijn hierbij leidend.

2.5. Raadsonderzoek na crisismelding of na ambtshalve besluit door de Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming is 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar voor de medewerkers van de gemeentelijke lokale toegang, Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen voor overleg in crisissituaties, zowel voor (telefonisch) overleg als voor concrete stappen om in te grijpen bij een acute crisis.

2.5.1.

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat uit de actuele feiten en omstandigheden van het spoedverzoek tot raadsonderzoek in een crisis concreet moet blijken (1) waaruit de vermoedelijk acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind of nog niet geboren kind bestaat, (2) dat in deze situatie onmiddellijk hulp moet worden geboden en (3) dat ouders deze hulp in het vrijwillig kader niet accepteren. Indien mogelijk geeft de verzoeker daarnaast ook aan welke factoren deze bedreiging veroorzaken en in stand houden, welke factoren deze bedreiging verminderen en welke hulp noodzakelijk is.

Bij een spoedverzoek tot raadsonderzoek in een crisiszaak en bij ambtshalve besluit tot beschermingsonderzoek informeert de Raad voor de Kinderbescherming de betreffende gemeente hierover.

2.5.2.

De gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat situaties waarin de Raad voor de Kinderbescherming bij de uitoefening van zijn taken een zorgelijke situatie van een minderjarige of een ongeboren kind aantreft terwijl er (nog) geen redenen zijn om een beschermingsonderzoek te starten, gemeld worden bij en overgedragen aan de betreffende gemeente.

2.6. Samenwerking tijdens het raadsonderzoek bescherming

2.6.1.

De verzoeker is verantwoordelijk voor de continuïteit van de hulp en het zicht op veiligheid, ook tijdens het raadsonderzoek. De hulp is in de eerste plaats gericht op het waarborgen van de veiligheid van de kinderen in het gezin. De Raad voor de Kinderbescherming spant zich optimaal in om het onderzoek binnen de gestelde termijnen af te ronden.

2.6.2.

De verzoeker en de Raad voor de Kinderbescherming besteden altijd aandacht aan de niet gemelde minderjarige(n) die in het gezin verblijven of het ongeboren kind en maken afspraken over de wijze waarop dit gebeurt. In veel gevallen wonen er meerdere kinderen in een gezin. Wanneer voor één van die kinderen een verzoek tot bespreking wordt ingediend, maar niet voor de andere kinderen, geeft de verzoeker aan waarom hij voor die andere kinderen een bespreking niet noodzakelijk vindt.
De Raad voor de Kinderbescherming kan in dat geval, op basis van een eigen afweging bij de start van het raadsonderzoek of op basis van de bevindingen tijdens het raadsonderzoek, zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten naar de andere kinderen in het gezin. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de verzoeker en de gemeentelijke lokale toegang, hiervan op de hoogte.

Indien ouders niet bereid zijn mee te werken aan het plan dat de veiligheid van het kind of het nog niet geboren kind tijdens het raadsonderzoek moet bevorderen/optimaliseren, informeert de lokale toegang en/of de verzoeker de Raad voor de Kinderbescherming hierover. Vervolgens overweegt de Raad voor de Kinderbescherming een voorlopige kinderbeschermingsmaatregel te vragen.

2.6.3.

In het belang van de betrokken kinderen duren raadsonderzoeken in principe zo kort mogelijk.[5] De duur van

[5] Op dit moment geldt voor een raadsonderzoek bescherming een landelijke norm voor de doorlooptijd van acht weken (van verzoek tot onderzoek tot het nemen van een besluit over het indienen van een verzoek tot het opleggen van een kinderbeschermingsmaatregel bij de rechter), inclusief de wettelijke termijnen (bijvoorbeeld voor het recht op inzage en reactie door de betrokken ouders). De Raad wordt

het raadsonderzoek wordt ook bepaald door de tijd die nodig is om op een zorgvuldige manier te kunnen beoordelen of ingrijpen in het ouderlijk gezag noodzakelijk is.
De Raad voor de Kinderbescherming houdt de ouders gedurende het raadsonderzoek op de hoogte van de vorderingen en de stand van zaken in het raadsonderzoek. De verzoeker wordt aan het eind van het onderzoek geinformeerd over de uitkomst.

2.6.4.

Als één van de betrokkenen signaleert dat er een onveilige situatie voor het kind of nog niet geboren kind ontstaat, volgt acuut overleg.

2.7. Gesloten jeugdzorg

2.7.1.

Als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten jeugdhulp in gedwongen kader aangewezen is, dan overlegt de Raad voor de Kinderbescherming hierover met de verzoeker. Als de lokale toegang niet de verzoeker is, dan wordt de lokale toegang in het overleg betrokken. In geval van het aanvragen van een *spoedverzoek gesloten jeugdzorg in het vrijwillig kader zowel binnen als* ***buiten kantoortijden****,* heeft de gemeente een eigen route bepaald. Deze route is per gemeente bekend bij zowel de gecertificeerde instellingen als de Raad voor de Kinderbescherming.

In het geval van een lopend raadsonderzoek stemmen de Raad voor de Kinderbescherming en de verzoeker, dan wel de lokale toegang af wie de meest aangewezen partij is om de verklaring van de noodzaak tot gesloten jeugdhulp en de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper aan te leveren.
Als de Raad voor de Kinderbescherming gesloten jeugdhulp noodzakelijk vindt, maar de verzoeker ofwel de lokale toegang vindt dat niet, dan levert de Raad voor de Kinderbescherming zelf de verklaring van de noodzaak en de instemming van de gekwalificeerde gedragswetenschapper.

2.7.2.

In het geval ouders hun toestemming voor gesloten jeugdzorg in vrijwillig kader intrekken, en indien de lokale toegang, Veilig Thuis of de gecertificeerde instelling voor zover betrokken, het in het belang van de jongere noodzakelijk vindt dat de gesloten plaatsing voortduurt, moet de verzoeker, uiterlijk 1 dag na intrekking van de toestemming, bij de Raad voor de Kinderbescherming een Verzoek tot Onderzoek indienen. Dit geldt ook als er al een raadsonderzoek loopt. Een plaatsing gesloten jeugdzorg kan ten hoogste veertien kalenderdagen vanaf de intrekking van de toestemming zonder kinderbeschermingsmaatregel doorlopen.
De verzoeker geeft aan de Raad voor de Kinderbescherming aan wanneer de termijn van veertien kalenderdagen ingaat en afloopt. De Raad voor de Kinderbescherming start een raadsonderzoek direct en rondt dit onderzoek zodanig snel af dat, indien noodzakelijk, de rechter tijdig kan beslissen.

2.8. De afronding: Als de Raad voor de Kinderbescherming een maatregel vraagt

2.8.1.

Indien de Raad voor de Kinderbescherming een maatregel vraagt, blijft de verzoeker verantwoordelijk voor de uitvoering van het Veiligheidsplan en het zicht op veiligheid totdat de rechter een uitspraak heeft gedaan op het verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdhulp in gedwongen kader daadwerkelijk van start is gegaan en er daadwerkelijk een jeugdbeschermer aan gekoppeld is.

2.9. De afronding: Als de Raad voor de Kinderbescherming geen maatregel vraagt

2.9.1.

Indien de Raad voor de Kinderbescherming afziet van het vragen van een maatregel en voortzetting van hulp in het vrijwillig kader gewenst is, wordt deze casus afgestemd met de betreffende lokale toegang. De verzoeker wordt geïnformeerd over de uitkomst van het onderzoek.

---

geacht deze norm in ten minste 80% van de zaken te halen.

Als zich tijdens de vrijwillige hulpverlening na het afsluiten van het raadsonderzoek opnieuw, binnen drie maanden, problemen voordoen die melding bij de Raad voor de Kinderbescherming nodig maken, kan de hulpverlenende instantie de zaak direct bij de Raad voor de Kinderbescherming melden. Een schriftelijke actualisatie is voldoende voor de Raad voor de Kinderbescherming om opnieuw een onderzoek te starten.

2.9.2.

Indien de Raad voor de Kinderbescherming na onderzoek niet overgaat tot indiening van een rekest tot ondertoezichtstelling en geen hulp in vrijwillig kader noodzakelijk acht deelt de Raad voor de Kinderbescherming dit schriftelijk mee aan de verzoeker. Desgewenst zal de Raad voor de Kinderbescherming de uitkomst van het onderzoek aan deze verzoeker toelichten.

De gemeente kan de casus ter beoordeling voorleggen aan de burgemeester, wanneer zij het niet eens is met de uitkomst van het onderzoek. De burgemeester kan, binnen tien kalenderdagen na ontvangst van de mededeling van de Raad voor de Kinderbescherming, de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken het oordeel van de kinderrechter te vragen of het noodzakelijk is de minderjarige onder toezicht te stellen. De Raad voor de Kinderbescherming vraagt het oordeel van de kinderrechter binnen twee weken na dagtekening van het verzoek van de burgemeester.

2.9.3.

Verleningsbeschikking

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming geven invulling aan de bepaling van artikel 1:265b lid 2 van het burgerlijk wetboek (overleggen van het besluit van het college bij het verzoek om een machtiging uithuisplaatsing in kader van een ondertoezichtstelling) waarbij voorkoming van bureaucratie en snelheid van handelen belangrijke uitgangspunten zijn.
De Raad voor de Kinderbescherming overlegt in principe altijd een besluit van het college aan de rechter bij het vragen van een machtiging uithuisplaatsing. Er zijn drie uitzonderingen op deze regel, namelijk (1) als er sprake is van een crisiszaak (spoedmaatregel), (2) als de gemeente geen besluit wil afgeven maar de Raad voor de Kinderbescherming een machtiging uithuisplaatsing wel noodzakelijk acht (verschil van mening) of (3) als er sprake is van andere omstandigheden, waarin het belang van het kind dit vergt (ter beoordeling van de rechter).
Als er in het vrijwillig kader een besluit voor een uithuisplaatsing is afgegeven door de gemeente zorgt de gemeente (of de door de gemeente gemachtigde instelling) ervoor dat de Raad voor de Kinderbescherming tijdig over het gemeentelijk besluit beschikt. Als er geen gemeentelijk besluit in het vrijwillig kader is afgegeven, vraagt de Raad voor de Kinderbescherming aan de gemeente om zo'n besluit te nemen voordat bij de rechter een verzoek om een machtiging tot uithuisplaatsing wordt ingediend. In dit geval informeert de Raad voor de Kinderbescherming de ouders dat hij dit verzoek aan de gemeente heeft gedaan. De Raad voor de Kinderbescherming voorziet de gemeente daarbij op gestandaardiseerde wijze van de benodigde informatie en informeert de gemeente over de mening van cliënten (belanghebbenden) met betrekking tot uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling.

De gemeente zorgt ervoor dat het besluit van het college zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen vijf werkdagen tot stand komt. De Raad voor de Kinderbescherming ontvangt nog dezelfde dag een afschrift van het besluit. Als de gemeente om redenen van procedurele of inhoudelijke aard geen besluit van het college tot uithuisplaatsing afgeeft, dan krijgt de Raad voor de Kinderbescherming ook hiervan bericht, onder opgaaf van redenen. Als de Raad voor de Kinderbescherming bij zijn verzoek aan de rechter geen besluit van het college kan overleggen, dan vermeldt de Raad voor de Kinderbescherming in het verzoek wat voor de gemeente de redenen zijn geweest om af te zien van het nemen van een besluit. De Raad voor de Kinderbescherming vermeldt tevens voor welke verblijfplaats de machtiging wordt gevraagd.

3. Toetsende taak

De Raad voor de Kinderbescherming toetst (het voornemen van) de gecertificeerde instelling om

- een ondertoezichtstelling niet te verlengen aan de Beschermingstafel.
- een (machtiging) uithuisplaatsing van een jeugdige niet te verlengen.
- een tussentijdse terugplaatsing naar de thuissituatie (het eigen leefmilieu) te effectueren en adviseert aan de gecertificeerde instelling of een gezagsbeëindigende maatregel wellicht meer geëigend is,
- bij een verzoek tot verlenging van een ondertoezichtstelling, die al 2 jaar duurt, waarbij er sprake is (geweest) van een uithuisplaatsing.

De gecertificeerde instellingen spreken af dat in de rapportages rond deze beslissingen de afspraken met het lokaal team expliciet worden opgenomen.
Bij toetsingen aan tafel worden tijdig afspraken gemaakt met het lokale team.

Gezagsbeëindigende maatregel
De gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming kunnen onderling overleggen over de noodzaak en meerwaarde van het inzetten van een gezagsbeëindigende maatregel bij een gezinssysteem. Het lokale team wordt hierbij betrokken. Dit geldt ook voor nog niet geboren kinderen.
In bijlage 1 staat informatie over de werkwijze bij:

- De gezagsbeëindigende maatregel (zie hoofdstuk 2).
- Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming bij een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing die > 2 jaar heeft geduurd (zie hoofdstuk 3) .

4. Jeugdreclassering en jeugdstrafrecht

4.1. Benaderen informanten in het strafonderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming

4.1.1.
De Raad voor de Kinderbescherming benadert in elk strafonderzoek in principe de betrokken school als informant. Dit is conform het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ), dat als keteninstrument door politie, Halt, Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen en justitiële jeugdinrichtingen gebruikt wordt, onder meer voor het in kaart brengen van het recidiverisico en voor de toeleiding naar erkende effectieve gedragsinterventies.

4.1.2.
De Raad voor de Kinderbescherming overweegt intern in elk strafonderzoek of naast de school andere informanten in of buiten het gemeentelijk domein benaderd moeten worden.

4.2. Inzet jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming

4.2.1.
De Raad voor de Kinderbescherming informeert de lokale toegang middels een notificatie via CORV over de inzet van jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.

4.3. Nazorg na detentie

4.3.1.
De Raad voor de Kinderbescherming meldt indien daar aanleiding toe bestaat de uitstroom van jongeren uit een Justitiële Jeugdinrichting aan de betreffende lokale toegang en draagt zorg voor een overdracht van de regie naar de lokale toegang.

Tijdens detentie van een jongere in een Justitiële Jeugdinrichting wordt onder voorzitterschap van de Raad voor de Kinderbescherming een Nazorgtafel gehouden.[6] Deelnemers aan de Nazorgtafel zijn een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdige, zijn ouders (bij 18-), de betrokken gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering of de betrokken volwassenenreclassering, de betrokken justitiële jeugdinrichting en afhankelijk van de casus én van toezegging van ouders en/of jongere (18+) de betreffende lokale toegang van de gemeente die volgens het woonplaatsbeginsel verantwoordelijk is danwel de gemeente van uitstroom.
De procesregie gaat indien daar aanleiding toe bestaat na afloop van de justitiële titel over van de Raad voor de Kinderbescherming naar de gemeente van uitstroom.

Een Nazorgtafel wordt indien mogelijk binnen 1 week na instroom in detentie gehouden en bij langere detentie (o.a. PIJ) 6 maanden voor de verwachte uitstroom. Afhankelijk van de situatie kunnen er meerdere Nazorgtafels gehouden worden.
Doel van een Nazorgtafel is:

- inhoudelijke afstemming over de te volgen koers: aan welke doelen moet bij de betrokken jeugdige gewerkt worden en wat is nodig om dit te realiseren.
- het beantwoorden van de vraag welke partij verantwoordelijk wordt gehouden voor de aanpak van welke problemen, waaronder het aanbod en de diensten die de gemeente kan leveren in het nazorgtraject;
- maken van (procedurele) afspraken over de totstandkoming van het trajectplan, bestaande uit het Perspectiefplan van de JJI en het plan voor nazorg.

Partijen zorgen er gezamenlijk voor dat de activiteiten gericht op de begeleiding van en zorg voor de jeugdige, op elkaar afgestemd zijn en dat in ieder geval de vijf aandachtsgebieden op orde komen: identificatiebewijs, huisvesting, daginvulling (school, werk, dagbesteding), ondersteuning/hulp en financiën.
Ouders en jongere zijn in de regel aanwezig bij de Nazorgtafel.

[6] Verwacht wordt dat de 'Werkafspraken nazorg jeugdige ex-gedetineerden Gelderland Midden' voorjaar 2021 gereed komen.

4.4. Uitvoering werkstraffen

4.4.1.

De coördinatoren taakstraffen van de Raad voor de Kinderbescherming kunnen met individuele gemeenten overleggen over mogelijkheden voor het uitvoeren van werkstraffen voor jeugdigen/adolescenten in de betreffende gemeente.

4.5. Schoolverzuim

4.5.1.

Het uitgangspunt is dat de inzet van het strafrechtelijk kader bij schoolverzuim alleen aan de orde is als hulp in een vrijwillig kader niet toereikend is. De Raad voor de Kinderbescherming is daarom beschikbaar voor overleg met de leerplichtambtenaar om gezamenlijk te bekijken welk traject in het belang is van de jeugdige en om te voorkomen dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt voor jeugdigen die niet in het straftraject thuishoren. De leerplichtambtenaar kan op eigen initiatief consultatief een zaak bespreken met de Raad voor de Kinderbescherming nog voordat een proces-verbaal is opgemaakt. Daarnaast is er een tweewekelijks casusoverleg tussen beide organisaties, het Casusoverleg Schoolverzuim.

4.5.2.

De Raad voor de Kinderbescherming neemt de zaak mee voor het doen van onderzoek als de leerplichtambtenaar een proces-verbaal heeft opgemaakt wegens aanhoudend schoolverzuim tegen de jongere én als het Openbaar Ministerie (na overleg in het Casusoverleg Schoolverzuim) besluit om te vervolgen. Het resultaat van het onderzoek is een strafadvies aan het Openbaar Ministerie en eventueel de Kantonrechter. Als de Raad voor de Kinderbescherming daartoe aanleiding ziet volgt een beschermingsonderzoek en eventueel een rekest aan de kinderrechter voor een kinderbeschermingsmaatregel.

BIJLAGE 1

1 Landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor Jeugdbescherming

De kinderbeschermingswetgeving (zowel de huidige als de herziene, waarvan de invoering is voorzien per 1 januari 2015) stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland, NIDOS.

De gemeente ziet er op toe dat de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming afspraken maken over hun samenwerking.[7]

2 Niet-verlenging van een OTS, niet-verlenging van een uithuisplaatsing of tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

2.1 Waar gaat het om?

Een kinderbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling, uithuisplaatsing) eindigt van rechtswege op de einddatum die de rechter in zijn uitspraak heeft aangegeven. De gecertificeerde instelling die de maatregel uitvoert, kan ervoor kiezen om bij de rechter om een verlenging te vragen. In dat geval heeft de Raad voor de Kinderbescherming geen rol.

De gecertificeerde instelling kan er ook voor kiezen om de maatregel te beëindigen. Dat kan op de datum waarop de maatregel van rechtswege afloopt, maar ook al eerder, als blijkt dat de hulp goed verloopt en de maatregel niet langer nodig is. In beide gevallen toetst de Raad voor de Kinderbescherming dit voornemen van de gecertificeerde instelling.

De Raad voor de Kinderbescherming toetst ook het voornemen van de gecertificeerde instelling om een uithuisplaatsing te beëindigen en het kind weer terug naar huis te laten gaan, ook als de ondertoezichtstelling daarbij in stand blijft.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taak afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

2.2 Relevante wetsartikelen

2.2.1 *Niet-verlenging van de ondertoezichtstelling*

Burgerlijk Wetboek art 265 j, lid 1: Indien de [gecertificeerde instelling] oordeelt dat niet-verlenging van de ondertoezichtstelling, bedoeld in artikel 260, tweede lid, of niet-verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing, bedoeld in artikel 265c, tweede lid, aangewezen is, doet zij hiervan tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de duur van de ondertoezichtstelling of machtiging tot uithuisplaatsing en onder overlegging van een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling of de uithuisplaatsing mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

[7] Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

2.2.2 Tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

Burgerlijk Wetboek art 265 j, lid 2: De [gecertificeerde instelling] kan een uithuisplaatsing gedurende de termijn waarvoor zij is toegestaan beëindigen. De [gecertificeerde instelling] doet van het voornemen daartoe tijdig doch uiterlijk een maand voor het voorgenomen tijdstip van beëindiging en onder overlegging van een verslag van het verloop van de uithuisplaatsing, mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

2.2.3 Jeugdwet

art. 6.1.12, lid 6: Het college doet aan de Raad voor de Kinderbescherming mededeling van het vervallen van de machtiging op grond van het vierde lid, alsmede van het besluit geen nieuwe machtiging aan te vragen na afloop van de geldigheidsduur van een machtiging. De jeugdhulpaanbieder doet aan de Raad voor de Kinderbescherming mededeling van een besluit tot schorsing en intrekking als bedoeld in het vijfde lid.

2.2.4 Wettelijke vereisten aan de gecertificeerde instellingen bij toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming

Burgerlijk Wetboek art 265k:

1. Verzoeken op grond van deze afdeling worden schriftelijk gedaan. Voor zover zij aan de kinderrechter zijn gericht, kunnen zij worden ingediend zonder advocaat.
2. De [gecertificeerde instelling] die een verzoek indient of ter terechtzitting wordt opgeroepen, zendt bij het verzoekschrift of onverwijld na de oproep, het plan, bedoeld in[de Jeugdwet], en een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling aan de kinderrechter.
3. Het plan en het verslag, bedoeld in het tweede lid, worden eveneens gezonden aan de Raad voor de Kinderbescherming.
4. De verzoeken die de [gecertificeerde instelling] ter uitvoering van haar taak tot de rechter richt, kunnen worden ingediend zonder advocaat en worden kosteloos behandeld; de grossen, afschriften en uittreksels, die zij tot dat doel aanvraagt, worden haar door de griffiers vrij van alle kosten uitgereikt.

2.3 Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. Conform de wettelijke bepalingen verzoekt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming een toets uit te voeren op de beslissing tot niet verlenging ondertoezichtstelling, niet verlenging uithuisplaatsing en/of tussentijdse beëindiging uithuisplaatsing.
2. De Raad voor de Kinderbescherming toetst of er naar zijn oordeel inderdaad geen gronden meer bestaan voor (verlenging van) de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing. De veiligheid en het ontwikkelperspectief van het kind staan hierbij centraal.
   De Raad voor de Kinderbescherming informeert de ouders, minderjarigen en belanghebbenden al tijdens het raadsonderzoek over de toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming.
3. Bij een voornemen tot niet-verlenging van de ondertoezichtstelling stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming uiterlijk 10 weken tevoren op de hoogte.
4. Bij een voornemen tot beëindiging van de uithuisplaatsing stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming direct na het nemen van de kernbeslissing tot terugplaatsing. Als het gaat om een beslissing om geen verlenging van de machtiging uithuisplaatsing te vragen, meldt de gecertificeerde instelling dit bij voorkeur 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing.
5. De gecertificeerde instelling wacht met het feitelijk terugplaatsen van het kind tot de Raad voor de Kinderbescherming schriftelijk heeft laten weten akkoord te gaan met niet verlenging of – als de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek instelt en een verzoek indient bij de rechter om de maatregel te verlengen – tot de kinderrechter een uitspraak heeft gedaan.
6. De Raad voor de Kinderbescherming bericht uiterlijk een week na ontvangst van de mededeling, schriftelijk aan de gecertificeerde instelling of er al dan niet een onderzoek wordt ingesteld.
7. Als er een onderzoek wordt ingesteld, wordt dit in beginsel binnen drie weken afgerond.
8. Indien de plaatsing feitelijk eindigt zonder voorafgaand besluit ('crisissituaties') stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming hiervan zo snel mogelijk in kennis, uiterlijk binnen twee weken na de beëindiging van de plaatsing.
9. Hangende de toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming, draagt de gecertificeerde instelling zorg voor de verlenging van de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing.
10. De gecertificeerde instelling stuurt de Raad voor de Kinderbescherming documenten waaruit duidelijk wordt hoe de veiligheidstoets heeft plaatsgevonden, welke afwegingen en beoordelingen zijn gemaakt

ten aanzien van de gekozen oplossingen voor de eerder geconstateerde onveiligheid.
In ieder geval ontvangt de Raad voor de Kinderbescherming de ingevulde Deltaveiligheidslijst of een ander ingevuld risicotaxatieformulier. Daarnaast stuurt de gecertificeerde instelling bij een voorgenomen thuisplaatsing het laatste plan van aanpak naar de Raad voor de Kinderbescherming en bij een beëindiging van de ondertoezichtstelling de evaluatie van de rapportage (afsluitrapportage). Indien aanwezig stuurt de gecertificeerde instelling overige nuttige informatie betreffende het verloop van de hulp mee zoals het indicatiebesluit, rapportage van de jeugdhulpaanbieder, (recent) diagnostisch materiaal.

11. Is de melding compleet, dan bericht de Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling binnen een week of de Raad voor de Kinderbescherming akkoord gaat met het voorgenomen besluit.
12. Als de Raad voor de Kinderbescherming van mening is dat de aangeleverde informatie onvoldoende is, dan verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen een week de gecertificeerde instelling de aanvullende informatie aan te leveren. De gecertificeerde instelling reageert binnen een week door de alsnog compleet te maken. Als de gevraagde informatie achterwege blijft, start de Raad voor de Kinderbescherming zelf een onderzoek, uiterlijk binnen tien dagen na binnenkomst van de melding.
13. De Raad voor de Kinderbescherming doet de toetsing in beginsel op de stukken af, tenzij de informatie aanwijzingen bevat dat er nog steeds gronden voor de ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing zijn.
14. De Raad voor de Kinderbescherming verricht de toetsing aan de hand van een beoordelingsformulier. Hiermee wordt nagegaan of de benodigde stukken door de gecertificeerde instelling toegestuurd zijn en of deze voldoende inhoudelijke informatie bevat. De Raad voor de Kinderbescherming toetst alle mededelingen van de gecertificeerde instelling, ook de mededelingen die te laat zijn.
    In de toetsing bij de beëindiging van de ondertoezichtstelling wordt de afweging gemaakt of de gronden niet langer aanwezig zijn, de doelen zijn behaald de veiligheid van het kind gewaarborgd is en of in de noodzakelijke hulpverlening wordt voorzien.
    In de toetsing of terugplaatsing wordt getoetst of de veiligheid van het kind in brede zin gewaarborgd is en of de nog in te zetten hulpverlening naar verwachting deze veiligheid zal bevorderen en waarborgen.
15. De Raad voor de Kinderbescherming treedt in overleg met gecertificeerde instelling als de Raad voor de Kinderbescherming op basis van de beschikbare informatie van mening is dat er een verzoek aan de rechter tot verlenging van de ondertoezichtstelling en/of verzoek aan de rechter (tot verlenging van de duur van de) machtiging uithuisplaatsing moet worden overwogen. Wanneer het overleg niet tot overeenstemming leidt, stelt de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek in en legt de zaak, indien nodig, aan de kinderrechter voor.
16. De Raad voor de Kinderbescherming legt de weging vast in de beoordelingsformulieren en stuurt een kopie aan de gecertificeerde instelling. De Raad voor de Kinderbescherming geeft in de brief aan de gecertificeerde instelling gemotiveerd aan hoe de Raad voor de Kinderbescherming tot zijn instemming is gekomen of waarom tot een onderzoek werd besloten.

3 Verzoek om een gezagsbeëindigende maatregel vanuit een lopende ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing

3.1 Waar gaat het om?

Een ondertoezichtstelling kan niet verlengd worden wanneer de ouder niet in staat is om binnen een voor persoon en de ontwikkeling van de minderjarige verantwoorde termijn, de verzorging en opvoeding zelf ter hand te nemen. Dit speelt alleen wanneer er sprake is van een uithuisplaatsing.

De gecertificeerde instelling kan tijdens een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing aan de Raad voor de Kinderbescherming vragen om een onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel in te stellen.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij het verzoek tot raadsonderzoek afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

3.2 Relevante wetsartikelen

Burgerlijk wetboek
Art 266, lid 1 en 2:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien:
a. een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of
b. de ouder het gezag misbruikt.
2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.

Art 267, lid 1:
Beëindiging van het gezag kan worden uitgesproken op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of het openbaar ministerie. Tevens is degene die niet de ouder is en de minderjarige gedurende ten minste een jaar als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt bevoegd tot het doen van het verzoek indien de raad voor de kinderbescherming niet tot een verzoek overgaat.

3.3 Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. De Raad voor de Kinderbescherming maakt met de gecertificeerde instellingen afspraken over de onderbouwing van dit verzoek en over de afhandeling ervan door de Raad voor de Kinderbescherming.
2. De gecertificeerde instellingen hebben de wettelijke plicht om het verzoek te onderbouwen. Doen zij dat niet, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming of de rechter hen hier op aanspreken.

4 Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming bij een OTS met uithuisplaatsing die 2 jaar heeft geduurd

4.1 Waar gaat het om?

Bij de invoering van de herziene kinderbeschermingswetgeving (voorzien per 1 januari 2015), krijgt de Raad voor de Kinderbescherming als taak om een advies uit te brengen als de gecertificeerde instelling bij de rechter een verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing vraagt en de uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd (art 265j BW). De vraag die de Raad voor de Kinderbescherming in het advies beantwoordt, is (conform de MvT, pg 33 en verder) of de ondertoezichtstelling niet onnodig wordt verlengd. In veel gevallen ligt dat namelijk niet voor de hand: na twee jaar uithuisplaatsing is het meestal in het belang van kinderen om permanent in het pleeggezin te blijven en daar ook duidelijkheid over te krijgen. Beëindiging van het gezag is dan meer in het belang van de betrokken kinderen.
De Raad voor de Kinderbescherming kan daarnaast ook van oordeel zijn dat het kind naar de eigen ouders kan terugkeren, omdat de situatie bij hen sterk ten goede is veranderd en zij de noodzakelijke hulp aanvaarden.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taak afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

4.2 Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)
Art 265 j, lid 3: Indien een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd, gaat het verzoek tot verlenging van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing van de [gecertificeerde instelling] vergezeld van een advies van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot de verlenging van die ondertoezichtstelling. De [gecertificeerde instelling] doet van het voornemen tot een voornoemd verzoek tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de ondertoezichtstelling mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

4.3 Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. Bij een voornemen tot een verlenging van een ondertoezichtstelling met een machtiging uithuisplaatsing die twee jaar duurt, stuurt de gecertificeerde instelling 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing alle relevante documenten naar de Raad voor de Kinderbescherming:
2. de evaluatie van het plan van aanpak, het nieuwe indicatiebesluit, het verzoekschrift en het plan van

aanpak voor de komende periode.
3. In deze documenten staat de afweging waarom deze verlenging de meest geëigende maatregel is en de andere maatregelen niet.
4. Op grond van deze documenten brengt de Raad voor de Kinderbescherming advies uit aan de kinderrechter.
5. Is de informatie van de gecertificeerde instelling niet compleet en kan de Raad voor de Kinderbescherming daardoor niet adviseren, dan vraagt de Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling om aanvullende informatie. Als die informatie er binnen een week niet is, volgt overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling.
6. De Raad voor de Kinderbescherming rondt het advies binnen een week af.
7. Adviseert de Raad voor de Kinderbescherming om in te stemmen met het verlengingsverzoek, dan stuurt de Raad voor de Kinderbescherming de gecertificeerde instelling een aan de kinderrechter gerichte, gemotiveerde adviesbrief.
8. De gecertificeerde instelling stuurt deze adviesbrief van de Raad voor de Kinderbescherming mee met het verlengingsverzoek.
9. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt een kopie van de adviesbrief aan de belanghebbenden. Eventuele reacties van deze belanghebbenden stuurt de Raad voor de Kinderbescherming zo snel mogelijk door aan de gecertificeerde instelling.
10. Adviseert de Raad voor de Kinderbescherming om niet in te stemmen met het verlengingsverzoek, wordt belangrijke informatie gemist of bestaan er aarzelingen, dan volgt overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling.
11. Als de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen het in dat overleg eens worden, dan zijn er drie mogelijkheden:

- De Raad voor de Kinderbescherming adviseert alsnog positief over het verlengingsverzoek.
- De gecertificeerde instelling en de Raad voor de Kinderbescherming zijn het erover eens dat het kind terug kan naar de eigen ouders. Er zijn dan twee mogelijkheden. Ofwel de gecertificeerde instelling past het verzoekschrift aan. De instelling vraagt in dat geval ofwel alleen een verlenging van de ondertoezichtstelling (met eventueel een verlenging van de uithuisplaatsing voor korte duur, om de terugkeer naar het eigen gezin voor te bereiden). Ofwel de gecertificeerde instelling ziet af van een verzoekschrift. De ondertoezichtstelling verloopt dan om de door de rechter uitgesproken einddatum.
- De gecertificeerde instelling vraagt de Raad voor de Kinderbescherming om onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel en de gecertificeerde instelling informeert hierover de ouders. De gecertificeerde instelling vraagt verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing om de Raad voor de Kinderbescherming tijd te geven om een onderzoek te doen.

12. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt de gecertificeerde instelling in alle gevallen een aan de kinderrechter gerichte gemotiveerde adviesbrief met een kopie aan de belanghebbenden. Desgewenst stuurt de gecertificeerde instelling een reactie op het raadsadvies mee naar de kinderrechter, de Raad voor de Kinderbescherming en belanghebbenden.
13. Als de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling het in dat overleg niet eens worden, dan doet de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek naar de noodzaak van een kinderbeschermingsmaatregel die past bij het perspectief van de minderjarige. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling spreken af wie hierover de ouders informeert. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt de gecertificeerde instelling een adviesbrief met daarin de motivatie voor het opstarten van een onderzoek en stuurt daarvan een kopie aan de belanghebbenden. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek en stuurt het adviesrapport en eventueel rekest naar kinderrechter, de gecertificeerde instellingen en belanghebbenden, uiterlijk één week voor de zittingsdatum.
14. De gecertificeerde instelling dient het verzoekschrift in, uiterlijk acht weken voor de datum waarop de lopende kinderbeschermingsmaatregel van rechtswege eindigt.
15. De gecertificeerde instelling voegt bij het verzoekschrift de adviesbrief van de Raad voor de Kinderbescherming. Leidt het verschil van inzicht tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling tot een raadsonderzoek, dan meldt de gecertificeerde instelling dat het advies van de Raad voor de Kinderbescherming (inclusief onderbouwing in de vorm van een raadsrapport) uiterlijk een week voor de zitting bij de kinderrechter binnen is.

5 De toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming bij (tijdelijke) voogdij

De uitvoering van deze bepaling is voorlopig opgeschort. Of dan wel wanneer de bepaling zal worden

uitgevoerd wordt door de verantwoordelijke ministers en de Kamer op een later tijdstip besloten, mede afhankelijk van de uitkomsten van nader onderzoek.

5.1 Waar gaat het om?

Bij voogdijen staat het behartigen van de belangen het kind buiten de oorspronkelijke opvoedingssituaties centraal. Eén van die belangen is het bereiken van een stabiele alternatieve opvoedingssituatie. Bij voorkeur bij pleegouders die, waar dat verantwoord is, zelf met het gezag over het kind worden bekleed.

Uit onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg uit 2003 bleek echter dat het belang van kinderen die onder voogdij staan onvoldoende is gewaarborgd. Het ontbrak aan een transparante en planmatige uitvoering van de voogdij. In een reactie op het inspectieonderzoek stelde de minister van Justitie en Veiligheid dat de activiteiten van de voogdijinstelling erop gericht moeten zijn om pedagogisch en juridisch gezag met elkaar verbinden bij een natuurlijk persoon en dat gestreefd moet worden naar een pleeggezinplaatsing. Waar plaatsing niet mogelijk is, is het taak om een sociaal netwerk te creëren.

Om die transparantie en planmatige uitvoering beter te kunnen waarborgen, krijgt de Raad voor de Kinderbescherming bij de invoering van de herziene kinderbeschermingswetgeving (per 1 januari 2015) een toetsende taak bij (tijdelijke) voogdijen. Die taak is vergelijkbaar met de toetsende taak bij het niet verlengen van de ondertoezichtstelling. Het gaat niet om algemeen kwaliteitstoezicht of toezicht op naleving van de wet; dat doet Inspectie Jeugdzorg. Het gaat om te beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende behartigd worden. Het gaat zowel om tijdelijke voogdij als om reguliere voogdij waar de gecertificeerde instelling of het NIDOS uitvoerder van is.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze taak afspraken met de gecertificeerde instellingen en de gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

5.2 Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)
Art 305, lid 1-2:

1. De [gecertificeerde instelling], zendt jaarlijks aan de Raad voor de Kinderbescherming een afschrift van het plan, bedoeld in [de Jeugdwet], dat tevens de gegevens bevat over het verloop van de voogdij.
2. Geschillen tussen de [gecertificeerde instelling] en de Raad voor de Kinderbescherming die de uitoefening van de voogdij door de [gecertificeerde instelling] betreffen, kunnen op verzoek van een van beide aan de kinderrechter worden voorgelegd. De kinderrechter neemt een zodanige beslissing als hem in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. Hij beproeft alvorens te beslissen een vergelijk tussen de betrokkenen.

5.3 Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. De gecertificeerde instelling of het NIDOS stuurt (conform art 40 Uitvoeringswet op de JZ, per 1 januari 2015: JW) jaarlijks een afschrift van het evaluatieplan aan de Raad voor de Kinderbescherming.
2. De Raad voor de Kinderbescherming doet de toetsing in beginsel af op de schriftelijke stukken die de gecertificeerde instelling of het NIDOS aan de Raad voor de Kinderbescherming toestuurt.
3. De Raad voor de Kinderbescherming toetst het evaluatieplan. De Raad voor de Kinderbescherming moet (conform de herziene kinderbeschermingswetgeving, MvT pg 37 en verder) beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende worden behartigd, of de minderjarige de nodige zorg ontvangt en of de punten uit wet- en regelgeving worden uitgevoerd.
4. Het gaat concreet om:

- de mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS zich op de hoogte houdt van de ontwikkeling van de minderjarige, de aan hem bestede zorg en zijn vermogen.
- de mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS contact tussen de minderjarige en diens oorspronkelijk milieu bevordert.
- de mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS bevordert dat de minderjarige persoonlijk contact heeft met een persoon buiten de instelling.
- de mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS rekening houdt met overgang van gezag naar

de ouders of pleegouders.

5. Als de informatie niet compleet is, vraagt Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 2 weken met aanvullende informatie te komen.
6. Als de Raad voor de Kinderbescherming na toetsing van mening is dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, stuurt de Raad voor de Kinderbescherming binnen twee weken na ontvangst van het evaluatieplan of na completering van de informatie een gemotiveerde brief aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS met een afschrift aan de belanghebbenden.
7. Als de Raad voor de Kinderbescherming vragen heeft of twijfelt of de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, vraagt de Raad voor de Kinderbescherming de gecertificeerde instelling of het NIDOS om nadere uitleg.
8. Als na uitleg van de gecertificeerde instelling of het NIDOS de Raad voor de Kinderbescherming vindt dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, dan laat de Raad voor de Kinderbescherming dit schriftelijk aan de instelling weten.
9. Is de Raad voor de Kinderbescherming ook na overleg met de gecertificeerde instelling of het NIDOS van mening dat de belangen minderjarige onvoldoende gewaarborgd zijn, of als daarover nog steeds twijfels bestaan, dan start de Raad voor de Kinderbescherming een raadsonderzoek en benadert hiervoor de belanghebbenden. Het raadsonderzoek wordt indien mogelijk binnen 3 weken maar uiterlijk binnen 2 maanden afgerond.
10. Is de Raad voor de Kinderbescherming na dit raadsonderzoek van mening dat de belangen van de minderjarige voldoende behartigd worden, dan laat de Raad voor de Kinderbescherming dit schriftelijk weten aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS. De belanghebbenden ontvangen een kopie van deze brief.
11. Als de Raad voor de Kinderbescherming na dit raadonderzoek van mening blijft dat de belangen van de minderjarige onvoldoende behartigd worden, dan legt de Raad voor de Kinderbescherming of de gecertificeerde instelling of het NIDOS de zaak gemotiveerd voor aan kinderrechter.

BIJLAGE 2

1 Landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

De wetgeving rond de inzet van jeugdreclassering stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland, NIDOS[8].

1.1 Waar gaat het om?

De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering werken op verschillende momenten nauw samen. Voor een deel komt die samenwerking voort uit wettelijke verplichtingen (vastgelegd in de Jeugdwet en andere wetten).

De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen maken onder regie van de gemeente afspraken over hun manier van samenwerking.[9] Die afspraken moeten voldoen aan de wettelijke eisen en de aanvullende eisen van de gemeente. De gemeente ziet er, als opdrachtgever van de gecertificeerde instellingen, op toe dat die instellingen zich aan de afspraken houden.

In uitzonderlijke gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming – na overleg met de gemeente – gebruik maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering.

1.2 Relevante wet- en regelgeving

Besluit van 16 december 2004, houdende regels ter uitvoering van de Wet op de jeugdzorg (Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg), paragraaf 7. Het uitvoeren van de jeugdreclassering (art 46-49).

1.3 Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

1.4 Wettelijke verplichtingen

1. De gecertificeerde instelling levert op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming informatie aan de raad ter voorbereiding van het afstemmingsoverleg ZSM.
2. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling hebben soms gelijktijdige bemoeienis met jongeren. De Raad voor de Kinderbescherming informeert de gecertificeerde instelling direct en stemt af wanneer er sprake is van een nieuw Proces Verbaal Minderjarigen (PVM) ten aanzien van een jongere die begeleid wordt door een gecertificeerde instelling (zowel jeugdreclassering als jeugdbescherming).
3. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop en de termijnen waarbinnen uitwisseling van informatie plaatsvindt tijdens het strafonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming en voor de zitting (wijze van preadvisering, uitvoering en rapportage toezicht en begeleiding, uitvoering en rapportage van haalbaarheidsonderzoeken).
4. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt afschrift van het strafadvies naar de gecertificeerde instelling, indien deze is betrokken bij de totstandkoming hiervan en/of het strafadvies inhoudt dat zij de uitvoering van de maatregel hulp en steun of de gedragsmaatregel moeten oppakken.
5. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken samenwerkingsafspraken in het kader van de wettelijke toezichthoudende taak van de Raad voor de Kinderbescherming op de

[8] NIDOS: landelijke organisatie voor jeugdbescherming voor vluchtelingen.

[9] Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de raad hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering. Bijvoorbeeld over de termijnen waarbinnen (en de manier waarop) de plannen van aanpak, de reguliere verantwoordingsrapportages en de wijzigings- en verlengingsverzoeken in het kader van de gedragsmaatregel aan de Raad voor de Kinderbescherming worden toegezonden.

1.5 Mogelijke aanvullende eisen aan de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering[10]

1. De gecertificeerde instelling is, net als de Raad voor de Kinderbescherming, aanwezig bij het overleg over jongeren in het Veiligheidshuis.
2. De gecertificeerde instelling is aanwezig bij het JCO+ (Justitieel Casusoverleg) als er TUL-zaken[11] worden besproken over jongeren die zij als cliënt hebben.
3. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop zij gebruikmaken van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen.
4. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop de organisaties ter zitting vertegenwoordigd zijn.
5. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop vanuit de uitvoering van een opgelegde jeugdreclasseringsmaatregel een verzoek tot raadsonderzoek naar de noodzaak van een kinderbeschermingsmaatregel aan de Raad voor de Kinderbescherming gericht kan worden, conform de afspraken in beschermingszaken (zie het vorige hoofdstuk van deze handreiking).
6. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop de raad betrokken en geïnformeerd wordt indien een zaak wordt overgedragen aan, of wordt overgenomen van een andere gecertificeerde instelling.
7. De gemeente stelt aan de gecertificeerde instelling als eis, dat bij de uitvoering van de jeugdreclasseringsmaatregel wordt aangesloten bij de jeugdhulp zoals die in het gemeentelijke domein georganiseerd is.

[10] De genoemde eisen zijn conform de huidige samenwerkingsafspraken in de jeugdstrafrechtketen.

[11] De afkorting TUL staat voor 'ten uitvoer legging'. Het gaat om het ten uitvoer leggen van een voorwaardelijke straf, omdat de jongere zich niet heeft gehouden aan de voorwaarden.

BIJLAGE 3

Hulpschema bij bepaling keuze van gecertificeerde instelling

De Raad voor de Kinderbescherming zal per casus, op grond van de aangetroffen problematiek en doelgroep, een keus maken uit onderstaande, door de Gelderse gemeenten gecontracteerde, gecertificeerde instellingen of het Nidos en de gekozen instelling opnemen in rekest kinderbeschermingsmaatregel, advies inzake strafzaken of opdracht tot vrijwillige jeugdreclassering.

WIE	DOELGROEP	WAT
Jeugdbescherming Gelderland	• Kinderen met een licht, matig of ernstig verstandelijke beperking (IQ < 70) • Jeugdigen en hun gezinnen (IQ > 70) • Kinderen met extra risicofactoren, zoals vroegtijdig schoolverlaten, overmatig middelengebruik, psychische problematiek • Tienermoeders • Multiprobleemgezinnen (overlast, maatschappelijke onrust) • Drugs- of alcoholverslaafde ouders • Gezinnen met geringe sociale redzaamheid • Echtscheidingsproblematiek	Jeugdbescherming Jeugdreclassering Voogdij
William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Karakteristieken van het kind: • Kinderen met een licht, matig of ernstig verstandelijke beperking (IQ < 70) • Kinderen die op zwakbegaafd niveau functioneren (IQ tussen 70 en 85), mits er sprake is van een niveau van sociaal-emotioneel functioneren dat beduidend lager ligt dan het cognitief functioneren • Kinderen met een lichamelijke beperking die als gevolg van hun beperking blijvende beperkingen ondervinden in hun ontwikkeling tot zelfstandigheid • Kinderen met een zintuiglijke beperking: slechthorend/doof, slechtziend/blind. • Meervoudig Complex Gehandicapte kinderen (M.C.G.) • Kinderen in de leeftijd van 0 tot 6 jaar, met een verhoogd medisch risico op een blijvende beperking die in de eerder genoemde categorieën vallen • Kinderen met een ernstig lichamelijke chronische of progressieve ziekte. Te denken valt aan een stofwisselingsziekte, aids, cystic fybrose, leukemie • Kinderen die niet tot de doelgroep van de William Schrikker behoren maar van wie de ouders een beperking hebben, zoals die in de eerste vier categorieën is omschreven, waardoor specialistische hulp noodzakelijk is	Gezinsvoogdij Voogdij Jeugdreclassering

WIE	DOELGROEP	WAT
Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (SGJ is onderaannemer LDH)	Achtergrond van het gezin: • Alle gezinnen (als vangnetorganisatie als huidige hulpverlenging vastloopt) • Gezinnen aan de onderkant van de samenleving • Verspreid wonende, samengestelde gezinnen • Zwervende ouders en kinderen • Roma en Sinti-gezinnen • Gezinnen die vanwege hun geloofsovertuiging door het Leger des Heils begeleid willen worden	Gezinsvoogdij Voogdij Jeugdreclassering
Jeugd Veilig Verder	• Kinderen met een licht, matig of ernstig verstandelijke beperking (IQ < 70) • Jeugdigen en hun gezinnen (IQ > 70) • Kinderen met extra risicofactoren, zoals vroegtijdig schoolverlaten, overmatig middelengebruik, psychische problematiek • Tienermoeders • Multiprobleemgezinnen (overlast, maatschappelijke onrust) • Drugs- of alcoholverslaafde ouders • Gezinnen met geringe sociale redzaamheid • Echtscheidingsproblematiek	Jeugdbescherming Jeugdreclassering Voogdij
Stichting Nidos	Stichting Nidos is met ingang van 1 december 2001 aanvaard door het Ministerie van Justitie en Veiligheid als voogdij- en gezinsvoogdijinstelling voor vluchtelingen en asielzoekers. Nidos is een landelijk werkende instelling die op algemene grondslag werkt. De hulpverlening van Nidos is specifiek gericht op alleenstaande minderjarige vluchtelingen, asielzoekers en jongeren die in Nederland verblijven zonder asielaanvraag en voor wie terugkeer naar het land van herkomst een reële optie is. Voor deze jongeren moet, voor zover het gezag in Nederland niet wordt uitgeoefend, een voogdijvoorziening worden getroffen. De instelling verzorgt, in het verlengde van de voogdij, ook de opvang voor een deel van haar pupillen. Indien een ondertoezichtstelling wordt verzocht voor kinderen die in een COA-voorziening verblijven, dan is Nidos landelijk de aangewezen gecertificeerde instelling voor de uitvoering van de OTS. Deze uitvoering wordt gefinancierd door het Rijk. In deze gevallen zal de Raad voor de Kinderbescherming in het rekest aan de rechtbank in beginsel Nidos adviseren.	Gezinsvoogdij Voogdij

BIJLAGE 4

Checklist VTO nog niet geboren kind (indien een kind van hetzelfde gezin onder toezicht of onder voogdij staat)

De informatie heeft betrekking op de omstandigheden voor de geboorte en waaronder het kind ter wereld komt en opgroeit.
Onderstaande cheklist kan samen met de moeder worden doorgenomen:

- Zijn er zorgen, zo ja, wat zijn de zorgen over de baby voor en na de geboorte? Wanneer er geen zorgen zijn, moet ook dit beschreven worden.
- Hoe verloopt de zwangerschap, is er sprake van een begeleide zwangerschap? Zo ja, graag informatie toevoegen van de verloskundige of gynaecoloog.
- Waar gaat de bevalling plaatsvinden (welk ziekenhuis of thuis) en wanneer is de moeder uitgerekend?
- Zijn er voorbereidingen getroffen voor de komst van de baby. Is er kraamzorg geregeld?
- Is de vader van het kind in beeld en wat is zijn rol? Wat zijn de plannen van de ouders? Netwerk?
- Wat kan gemeld worden over de pedagogische vaardigheden van ouders/moeder? Wat is de inschatting/ervaring met deze ouders/moeder?
- Zijn er zorgen over de ouders vanwege middelengebruik, huisvesting, financiën, beperkingen, psychiatrische problematiek?
- Is er hulp in het gezin aanwezig, welke hulp is dit, waar is deze op gericht en hoe loopt dit? Welke hulp is er nodig (voor de geboorte en na de geboorte) en kan dit al in het plan van aanpak opgenomen (verleningsbesluit) worden zodat dit na de geboorte snel start?
- Is er vertrouwen dat ouders hulp inschakelen indien nodig? Waar is dit op gebaseerd?
- Kan de baby na de geboorte naar huis? Zo niet: is dit met ouders besproken, wat is hun reactie hierop en waar zou de baby (al dan niet met moeder) geplaatst moeten worden? Wat zijn de mogelijkheden van het netwerk? Als moeder-kind opvang geen optie is, dit uitgebreid toelichten.

BIJLAGE 5

Handtekeningenblad

De ondergetekenden:

Handtekening:
Gemeente:
Naam:
Functie:
Datum:

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aan
beleidsmedewerkers gemeenten Centraal Gelderland

Regio Gelderland
Locatie Arnhem

Nieuwe stationsstraat 20
6811 KS Arnhem
Postbus 30005
8003 CA Zwolle
www.kinderbescherming.nl

Contactpersoon
Herman Spoelstra

memo

Verschillen samenwerkingsprotocol 2014 en 2020
gemeenten Centraal Gelderland - RvdK

Datum
10 maart 2021

Ons kenmerk
20210310/HS

Beste collega's,

Ten behoeve van de aanbiedingsbrief aan B&W en communicatie over het nieuwe protocol naar andere belanghebbenden doe ik jullie hierbij een memo toekomen waarin de belangrijkste verschillen staan beschreven tussen de protocollen van 2015 en 2021. Het protocol dat vervangen wordt is eind 2014 getekend. Hieronder staan de belangrijkste verschillen tussen beide protocollen:

- In het nieuwe protocol is aangegeven dat het protocol tussentijds kan worden aangepast n.a.v. de resultaten vanuit de regionale pilots 'Jeugdbescherming Dichterbij' en het project 'Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming'. Aangegeven wordt dat de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming streeft naar netwerksamenwerking i.p.v. ketensamenwerking. Verder wordt benoemd dat de gemeenten in Centraal Gelderland, de lokale teams van de gemeenten, Veilig Thuis, de gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming werken vanuit de visie 'Gelderse kinderen goed beschermd' (oktober 2020). Tevens worden de kernwaarden beschreven van deze visie.

- In het protocol uit 2014 wordt gesproken over een Casusoverleg, waarbij betrokken instanties aanwezig zijn. Tevens wordt daarin het AMHK (Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling) genoemd. Deze organisatie is vanaf 1 jan. 2015 (invoering Jeugdwet) opgegaan in Veilig Thuis. In het nieuwe protocol van 2021 wordt de werkwijze van de Jeugdbeschermingstafel (JBT) beschreven. Voor het JBT worden ouders en kinderen (ouder dan 12 jaar) uitgenodigd. Bovendien mogen cliënten een vertrouwenspersoon meenemen.

- In het nieuwe protocol van 2021 is speciale aandacht voor het ongeboren kind. Paragraaf 2.4. gaat hierover en is nieuw. Bijlage 5 is ook nieuw, deze bevat een *'Checklist verzoek tot onderzoek nog niet geboren kind (indien een kind van hetzelfde gezin onder toezicht of onder voogdij staat)'.*

- Ten aanzien van het indienen van een Verzoek tot onderzoek (VTO) staat in het protocol uit 2014 dat dit door AMHK, GI en aanbieders van jeugdhulp kan worden gedaan. In het protocol 2020 staat dat als verzoeker kunnen optreden: de medewerkers van het onder gemeentelijke verantwoor-

Regio Gelderland
Locatie Arnhem

Datum
10 maart 2021

Ons kenmerk
20210310/HS

delijkheid werkende lokale veld, Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen.

- In het protocol van 2014 staat dat verzoeker, RvdK en cliënten afspraken maken over inhoud en uitvoering van het Veiligheidsplan. In het protocol van 2020 is het Veiligheidsplan een verantwoordelijkheid van de gemeente en is dit in principe aanwezig bij de behandeling aan de JBT. Bij hoge uitzondering wordt het in de JBT gemaakt. (De RvdK kan overigens wel geconsulteerd worden over de inhoud van het Veiligheidsplan.)

- In het protocol van 2020 zijn nieuwe hoofdstukken opgenomen over de verleningsbeslissing en de toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming. Nieuw is dat het toetsen van de verlenging van de ondertoezichtstelling (OTS) gebeurt aan de Jeugdbeschermingstafel. In het protocol van 2014 stond dit onderwerp alleen genoemd in bijlage 1.

- Bij nazorg na detentie wordt in het protocol van 2014 gesproken over het organiseren van 'Trajectberaden' onder voorzitterschap van de Raad voor de Kinderbescherming. Deze term is vervallen. In 2020 is een nazorg protocol geschreven.[1] Hierin wordt gesproken over het organiseren van een 'Nazorgtafel'. Nieuw is dat in de regel hierbij de ouders en jongere aanwezig zijn.

Ik hoop jullie van dienst te zijn geweest met deze memo. Indien er vragen zijn verneem ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Herman Spoelstra
adviseur beleid,
Raad voor de Kinderbescherming regio Gelderland

[1] Verwacht wordt dat het document 'Werkafspraken nazorg jeugdige ex-gedetineerden regio Gelderland-Midden' voorjaar 2021 definitief wordt. Een aantal gemeenten moet het momenteel nog tekenen.

Handtekening:
Gemeente:
Naam:
Functie:
Datum:

Handtekeningenblad behorende bij het Samenwerkingsprotocol
Gemeenten Centraal Gelderland – Raad voor de Kinderbescherming, regio Gelderland

Nieuwsbrief Corona Gelderland-Midden

Nr. 34 16 september 2021

Algemeen 1

1. Actualiteiten 1
2. Media over Corona in Gelderland-Midden 1
3. Signalen van inwoners 2

Geneeskundig beeld 2

4. Vaccineren 2
5. Landelijk en regionaal geneeskundig beeld 2

Beleid & uitvoering 2

6. Afschaling naar GRIP 0 en continuering crisisorganisatie 2
7. Continuering ondersteuning gemeenten 2
8. Handelingskader coronatoegangsbewijzen 3
9. Terugkoppeling nalevingsmonitor 3
10. Naleving quarantaineplicht 3

Communicatie 3

11. Overzicht actuele communicatiemiddelen 3
12. Handige nummers en links 4

Algemeen

1. Actualiteiten

- Sinds 8 september bevindt Gelderland-Midden zich in risiconiveau ernstig. Vanaf 25 september wil het kabinet het risiconiveau voor het hele land bepalen in plaats van per regio.
- Op vrijdag 10 september jl. heeft het RBT besloten GRIP4 los te laten.
- Op 14 september jl. heeft het kabinet een besluit genomen over verdere versoepelingen en de coronamaatregelen aangekondigd die per 25 september van toepassing zullen zijn.
- Per 10 september zijn er twee nieuwe testlocaties geopend in Arnhem en Wageningen.

2. Media over Corona in Gelderland-Midden

- Meningen over coronapas zijn verdeeld in Arnhem en coronabewijs om een biertje te drinken? Deze kroegbazen zijn er voor of juist tegen.
- De GGD-vaccinatiebus trekt twijfelaars over de streep.
- Meer mensen laten zich spontaan prikken door nieuwe coronaregels.
- Minder Arnhemmers haalden coronaprik dan in buurgemeenten, GGD met vaccinatiebus de wijk in.

3. Signalen van inwoners

- Sinds de persconferentie van afgelopen dinsdag is er een duidelijke toename van mensen die zich via de vrije inloop laten vaccineren.
- Er zijn veel vragen rondom de CoronaCheck-app. Handige links hiervoor zijn: coronacheck.nl en testenvoorjereis.nl. Mensen kunnen ook naar de informatie- of vaccinatiebus komen voor hulp bij het installeren.

Geneeskundig beeld

4. Vaccineren

In onze regio is de vaccinatiegraad voor de eerste vaccinatie op dit moment gemiddeld 79,4% ('vaccinatie gestart'). De vaccinatiegraad voor 2 vaccinaties of 1 Jansen vaccinatie (vaccinaties afgerond) is 73%. Hierin zijn alleen inwoners van 12 jaar en ouder meegenomen, omdat zij in aanmerking komen voor vaccinatie. Gemiddeld is dus 73% van de bevolking ouder dan 12 jaar volledig beschermd tegen het coronavirus. Vanaf volgende week worden de mensen die een prik hebben gekregen na doorgemaakte COVID-19 meegeteld bij de vaccinatiegraad.

5. Landelijk en regionaal geneeskundig beeld

Afgelopen week (7 t/m 14 september) is het aantal nieuwe positieve coronatesten gedaald met 11% ten opzichte van de week ervoor. Het aantal positieve testen per 100.000 inwoners ging daarmee van 104 naar 94. Afgelopen kalenderweek lieten meer (+10%) mensen zich testen bij de GGD-en. Afgelopen week werden minder nieuwe COVID-19 patiënten opgenomen in het ziekenhuis (-15%) en op de IC intensive care (-20%).

Net als landelijk zagen we in de *regio Gelderland-Midd*en in week 36 (6 t/m 12 september) een afname van het aantal besmettingen: het aantal inwoners dat positief testte ten opzichte van de week ervoor daalde met 22% van 740 naar 571 (82 per 100.00 inwoners). Meer informatie is te lezen in bijlage 1.

Beleid & uitvoering

6. Afschaling naar GRIP 0 en continuering crisisorganisatie

Vrijdag 10 september jl. heeft het RBT besloten de GRIP4-fase officieel te laten vervallen. In het najaar wordt de crisisorganisatie in een lagere frequentie gecontinueerd met maandelijks een ROT en RBT. In de week daaropvolgend volgt een nieuwsbrief. Daarnaast wordt de epidemiologische duiding vooralsnog wekelijks verstuurd en de nalevingsmonitor wekelijks uitgevraagd.

7. Continuering ondersteuning gemeenten

De opdracht van het Gemeentelijk Knooppunt Corona (GKC) eindigt per 1 oktober 2021. Vanaf die datum gaan de coronawerkzaamheden over van het GKC naar de reguliere bezetting van het Regionaal Netwerkteam Bevolkingszorg. Concreet betekent dit dat gemeenten bij het RNT-Bz terecht kunnen met afstemmingsvraagstukken, maar zij aangemoedigd worden om vooral zelf de verbinding met andere gemeenten te leggen. Eventuele landelijke communicatiemiddelen zullen voorlopig doorgezet blijven worden naar gemeenten. Op deze manier wordt gewerkt aan een geleidelijke overgang naar regulier werk.

8. Handelingskader coronatoegangsbewijzen

Met ingang van 25 september 2021 wordt gewerkt met coronatoegangsbewijzen (CTB). In de horeca (behalve afhaalrestaurants), bij evenementen (zoals festivals, optredens, feesten en publiek bij professionele sportwedstrijden) en bij vertoning van kunst en cultuur (zoals in bioscopen en theaters) wordt het coronatoegangsbewijs verplicht. In opdracht van het RBT is hiervoor een handelingskader opgenomen, deze is te vinden in bijlage 2. Daarnaast heeft de VNG een hoofdstuk over het CTB aan haar handreiking toegevoegd. Deze handreiking is te vinden via VNG Handreiking Twm Covid-19.

In aanvulling op dit handelingskader heeft het RBT de opdracht gegeven om voor gemeenten een conceptbrief op stellen die zij kunnen gebruiken richting de horeca, evenementenorganisatoren, de kunst- en cultuursector, etc. Het GKC werkt dit concreet uit in bouwstenen over het gebruik en de controle van coronatoegangsbewijzen. Deze bouwstenen zijn door de gemeenten te gebruiken in hun communicatie met de betrokken partijen. Om het delen van onjuiste informatie te voorkomen is het GKC hiervoor in afwachting van de definitieve regeling.

9. Terugkoppeling nalevingsmonitor

Vanuit de gemeenten wordt iedere week de nalevingsmonitor aangeleverd. De afgelopen weekend was het in verband van slechte weer erg rustig op straat en vonden er geen bijzonderheden plaats.

10. Naleving quarantaineplicht

	Aantal	Afhandeling
Aantal controleverzoeken* afgelopen week (6 t/m 12 september)	6	6 controles, 0 boetes, geen bijzonderheden
Aantal controleverzoeken* sinds 1 juni 2021	51	51 controles, 0 boetes, geen bijzonderheden

* Controleverzoeken door landelijk belteam van het Ministerie VWS bij het regionaal meldpunt.

Communicatie

11. Overzicht actuele communicatiemiddelen

Corona algemeen
Overzicht communicatiemiddelen corona
Goed je handen wassen
Thuisquarantaine door corona
Testen bij klachten

Actuele middelen (persconferentie 14 september)
- Visuals maatregelen per 25 september
- Samenvatting in beeld: coronaregels vanaf 25 september

Vaccineren
Informatie en communicatiemiddelen over vaccineren zijn centraal te vinden op de site van de Rijksoverheid (coronavaccinatie.nl). Bij vragen kan hier ook het beste naar worden verwezen. Achtergrondinformatie over het virus en over de vaccins is te vinden op de site van het RIVM.

Nieuws over de regionale invulling is te vinden op GGDGM.nl. Op deze site is ook een overzichtspagina coronavirus te vinden en een overzichtspagina coronavaccinatie.

Alle beschikbare communicatiemiddelen over coronavaccinatie
Volgorde coronavaccinatie

Beeldbank corona en zorg
Foto's uit de coronabeeldbank
Specifieke foto's over het thema zorg en bijvoorbeeld testen

Richtlijnen voor gebruik:
- De foto's uit deze beeldbank mogen alleen gebruikt worden in het kader van coronacommunicatie.
- De foto's mogen niet gebruikt worden voor andere doeleinden, zoals communicatie die niet corona betreft of voor commerciële doeleinden.
- Commerciële instellingen mogen de foto's niet gebruiken.
- Het niet toegestaan de foto's door te geven aan derden.

12. Handige nummers en links

De dienstdoende Operationeel Leider is voor dringende zaken bereikbaar via het algemene OL-nummer: 088-355 6390. Niet-dringende zaken voor de OL kunt u mailen aan RCC@VGGM.nl.

GKC (maandag-donderdag 9.00-16.00 uur en vrijdag 9.00-12.00 uur): 088-3556139 en GKC@VGGM.nl. Buiten kantoortijden (in geval van spoed/crisis) via de reguliere crisisstructuur Bevolkingszorg.

Publiek
- Informatie over vaccinatie is centraal te vinden op de site van de Rijksoverheid coronavaccinatie.nl.
- Medische informatie RIVM rondom het coronavirus. https://www.rivm.nl/coronavirus/covid-19
- Corona dashboard https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/
- www.rijksoverheid.nl/coronavirus: alle actuele informatie in één oogopslag.
- Q&A corona en gezondheid
- Coronamaatregelen en de gevolgen voor het politiewerk
- Landelijk publieksinformatienummer 0800-1351.

Gemeenten
Op de vragendesk VNG vindt u informatie over de betekenis en implementatie van de tijdelijke wet. Een juridische helpdesk, handreikingen, voorbeelden beleidskaders, vragen & antwoorden en meer. Daarnaast heeft het Instituut Fysieke Veiligheid op haar website een speciaal dossier opgenomen met daarin informatie over de rol van het ministerie van VWS, het RIVM, GGD, de veiligheidsregio's en partners bij de bestrijding van het coronavirus. Het dossier is een bundeling van beschikbare, openbare, kennis en informatie over Covid-19.

Voor communicatie
- Perspiket politie, ook voor afstemming corona: 088 - 965 9090
- VGGM-communicatie: (088) 355 65 65

Bij VGGM-communicatie kun je terecht met vragen:
- over optreden van de ambulancedienst in relatie tot (Corona(verdachte)) patiënten
- over het optreden en de rol van de GGD

Monitoring en duiding COVID-19 Gelderland-Midden
(Infectieziektebestrijding, GHOR & Epidemiologie)

16 september 2021

AANDACHTSPUNTEN DEZE WEEK

- *Nederland onder voorwaarden verder open*
  Het kabinet heeft aangekondigd een groot aantal maatregelen per 25 september los te willen laten. Zo zal de verplichte 1,5 meter afstand verdwijnen en plaats maken voor een dringend advies, worden evenementen weer toegestaan, verdwijnt de mondkapjesplicht in VO, MBO, HBO en WO en hoeft in het basisonderwijs niet meer de hele klas in quarantaine bij een enkele besmetting. Deze versoepelingen zullen naar alle waarschijnlijkheid, zeker in combinatie met het herfstseizoen, leiden tot een toename van het aantal besmettingen. Zo'n 1,7 miljoen mensen zijn niet gevaccineerd tegen het coronavirus en hebben dus nog altijd een groter risico op een ernstig beloop. Een deel van deze groep (zo'n 700.000 mensen) kan niet (effectief genoeg) gevaccineerd worden. De basismaatregelen blijven dan ook onverkort van belang.

- *Coronatoegangsbewijs*
  Mensen die volledig gevaccineerd zijn, in de afgelopen zes maanden corona hebben gehad of een negatieve testuitslag hebben die 24 uur geldig is, kunnen naar de horeca, concerten en festivals, bioscoop en theater en profsportwedstrijden. De invoering van deze maatregel brengt een aantal aandachtspunten met zich mee. Zo heeft niet iedereen een smartphone, een printer, of een DigiD, waardoor er mensen zijn die wel gevaccineerd of hersteld zijn, maar niet hun QR-code kunnen genereren. Via 0800-1351 kunnen zij een geprinte QR-code thuiskrijgen.
  De aankondiging lijkt deze week ook te leiden tot een toename in het aantal vaccinatie afspraken en mensen die zich bij de vaccinatiebus melden.

- *Risiconiveau*
  Het risiconiveau van de veiligheidsregio's is deze week niet opnieuw bepaald. Vanaf 25 september wil het kabinet het risiconiveau voor het hele land bepalen in plaats van per regio. De huidige regionale inschaling op basis van positieve testen per 100.000 inwoners en ziekenhuisopnames per 1.000.000 inwoners geeft niet altijd een realistisch beeld van de toestand in de regio.

- *Aantal meldingen daalt*
  Net als landelijk is het aantal meldingen van positief geteste personen in onze regio ten opzichte van de voorgaande week gedaald. De meeste besmettingen zien we in de leeftijdsgroepen 20-29 jaar, 30-39 jaar en 10-19 jaar. Wat opvalt is de stijging in de leeftijdscategorie 0-9 jarigen, dit hangt zeer waarschijnlijk samen met de start van het schooljaar in de regio's Midden en Zuid.

  Het aantal testen is landelijk gestegen met 6% en regionaal heel licht gedaald (met 2%). Het regionale vindpercentage is met 8,4% iets lager dan het landelijke percentage (9%) en gedaald ten opzichte van week 35.

- *Aantal ziekenhuisopnames in week 36*
  Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames, inclusief IC, is in week 36 ongeveer gelijk gebleven.

- *Besmettingen in verpleeghuislocaties*
  Het aantal verpleeghuislocaties waar minstens één besmetting bekend is, is landelijk gedaald en regionaal gelijk gebleven.

- *Reproductiegetal*
  Het laatst bekende reproductiegetal op basis van meldingen is 0,99 (23 augustus). Dit betekent dat elke 100 besmette personen ongeveer 99 nieuwe besmettingen opleveren. De waarde was de week ervoor 0,98. De reproductiegetallen die berekend zijn op basis van ziekenhuis- en IC-opnames liggen iets hoger (1,01 en 1,03 respectievelijk).

- *Vaccinatiegraad*
  In Gelderland-Midden is 79,4% van de inwoners boven de 12 jaar gestart met de vaccinatie en is 73% inmiddels volledig beschermd. Landelijk liggen deze percentages respectievelijk op 83,1 en 79%. De massavaccinatiecampagne is afgerond en er wordt vol ingezet op het zogeheten 'fijnmazig vaccineren'. Dat wil zeggen dat de groepen die moeilijk te bereiken zijn of nog twijfelen over een vaccinatie heel gericht in beeld worden gebracht en dat er passende interventies worden ingezet die passen bij de beweegredenen van de verschillende groepen. Soms gaat het om laagdrempelige toegang (vaccinatiebussen, pop-uplocaties, open inloop), soms om goede voorlichting en informatie die past bij de leefwereld (informatiebussen, specifieke voorlichtingsbijeenkomsten). Dit vergt een lange adem en veel geduld.

  Vanaf vorige week nemen we in de duiding ook de vaccinatiegraad per gemeente op, waar mogelijk op wijk- en kernniveau. Deze staan in de gemeentelijke bijlage.

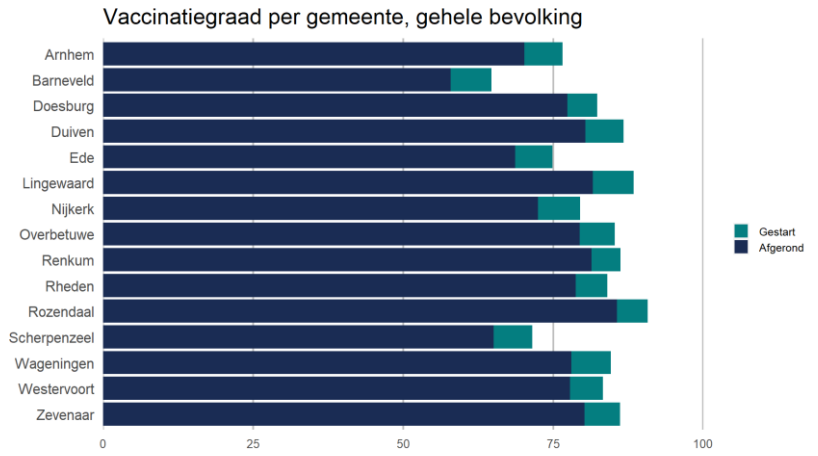
DUIDING

Vaccineren

Landelijk is in week 36 is 85,4% van alle 18-plussers volledig gevaccineerd. Van iedereen boven de 12 jaar is 79% volledig gevaccineerd (bron: www.rivm.nl).

In onze regio is de vaccinatiegraad voor de eerste vaccinatie op dit moment gemiddeld 79,4% ('vaccinatie gestart'). De vaccinatiegraad voor 2 vaccinaties of 1 Jansen vaccinatie (vaccinaties afgerond) is 73%. Hierin zijn alleen inwoners van 12 jaar en ouder meegenomen, omdat zij in aanmerking komen voor vaccinatie. Gemiddeld is dus 73% van de bevolking ouder dan 12 jaar volledig beschermd tegen het coronavirus. Vanaf volgende week worden de mensen die een prik hebben gekregen na doorgemaakte COVID-19 meegeteld bij de vaccinatiegraad.

In onderstaande figuur wordt de gemiddelde vaccinatiegraad per gemeente weergegeven. Met name gemeenten in het noord-westelijke deel van onze regio (de 'bible-belt gemeenten') en de gemeente Arnhem laten gemiddeld een lagere vaccinatiegraad zien dan de rest van de regio. Aan wijken, gemeenten en doelgroepen waar de vaccinatiegraad achter blijft, wordt structureel extra aandacht besteed aan voorlichting en laagdrempelig vaccineren.

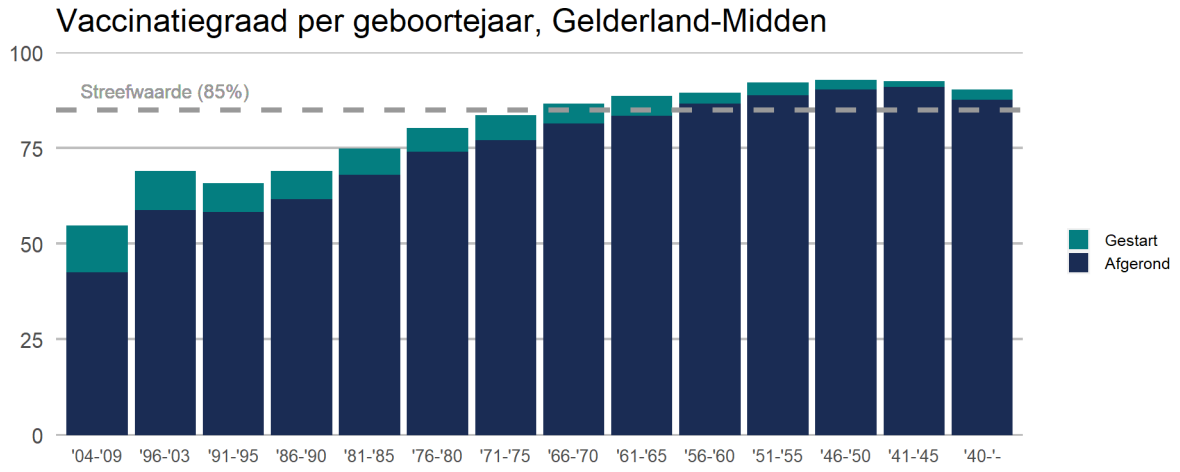
Bron: RIVM, CIMS

VACCINATIE REGISTRATIE

Landelijk worden toegediende vaccinaties, ongeacht door wie ze zijn toegediend, centraal geregistreerd in het COVID-vaccinatie Informatie- en Monitoringsysteem (CIMS). Er wordt alleen geregistreerd als de gevaccineerde persoon hier toestemming voor geeft. Als GGD ontvangen we regelmatig gegevens uit het CIMS van het RIVM. Hiermee kunnen we een schatting maken van de vaccinatiegraad per gemeente en per leeftijdsgroep in onze regio.

In onderstaande grafieken onderscheiden we 'vaccinatie gestart' en 'vaccinatie afgerond'. De term 'vaccinatie gestart' betekent: het percentage inwoners dat tenminste één dosis vaccin heeft gekregen en daarmee nog niet volledig is beschermd tegen het coronavirus. De term 'vaccinatie afgerond' betekent: het percentage personen dat twee doses Comirnaty (Pfizer), Spikevax (Moderna) of Vaxzevria (AstraZeneca) of één dosis Janssen heeft gekregen, en daarmee worden gezien als volledig beschermd tegen het coronavirus.
Mensen die besmet zijn geweest met het coronavirus, worden na één vaccinatiedosis gezien als volledig beschermd. Maar omdat dit in de regionale cijfers nog niet onderscheiden kan worden, vallen ze vooralsnog onder 'vaccinatie gestart' (omdat ze maar 1 vaccinatie hebben gehad).

In onderstaand figuur wordt de vaccinatiegraad per leeftijdscategorie weergegeven. Jongere leeftijdsgroepen laten een lagere vaccinatiegraad zien dan hogere leeftijdsgroepen. Eén van de redenen is dat jongeren als laatste zijn gestart met de vaccinaties. Maar dit is niet de hele verklaring. Zo is bijvoorbeeld ook de risicoperceptie onder jongeren anders verdeeld dan onder de ouderen. Er wordt op dit moment op alle fronten gewerkt aan het verspreiden van goede en betrouwbare informatie, gericht op jongeren zodat ook degenen die twijfelen een weloverwogen keuze kunnen maken. Het OMT adviseert inmiddels om te streven naar een vaccinatiegraad van 95% in verband met de besmettelijkere varianten zoals Delta.

Bron: RIVM, CIMS

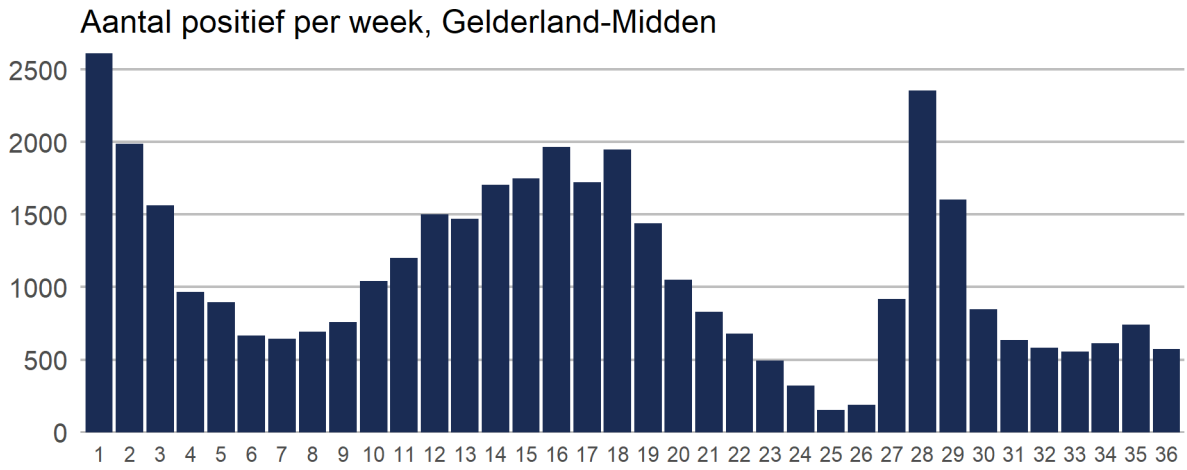
Landelijk en regionaal beeld van besmettingen

Onderstaande tabel laat het *landelijk* overzicht van besmettingen, ziekenhuisopnames en overledenen van de afgelopen week zien.
Afgelopen week (7 t/m 14 september) is het aantal nieuwe positieve coronatesten gedaald met 11% ten opzichte van de week ervoor. Het aantal positieve testen per 100.000 inwoners ging daarmee van 104 naar 94. Afgelopen kalenderweek lieten meer (+10%) mensen zich testen bij de GGD-en. Afgelopen week werden minder nieuwe COVID-19 patiënten opgenomen in het ziekenhuis (-15%) en op de IC intensive care (-20%).

Overzicht landelijke cijfers

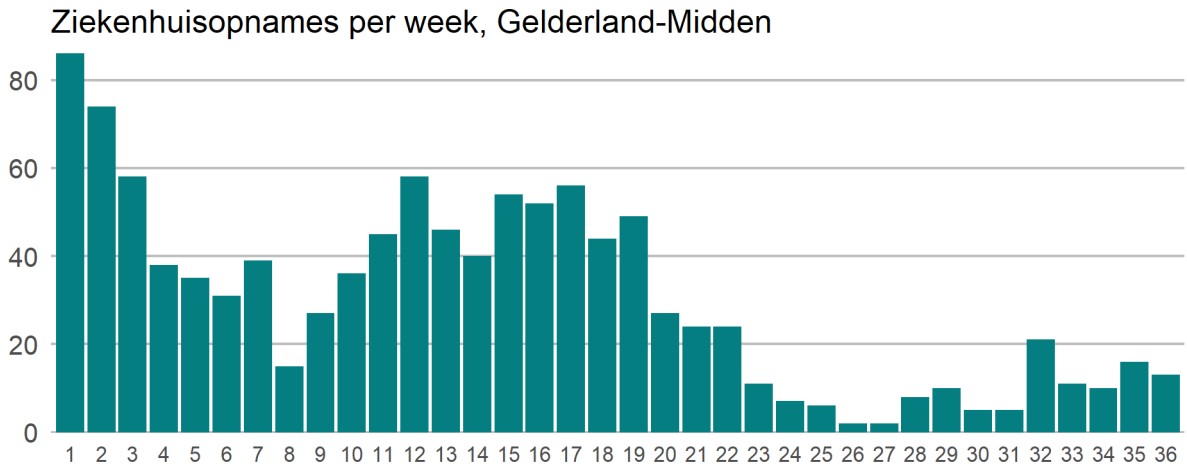
	Week 36	Week 35	Verschil
Nieuwe meldingen	15.976	17.890	-11%
Nieuwe ziekenhuisopnames	355	418	-15%
waarvan nieuwe IC opnames	75	94	-20%
Overledenen	35	38	-8%

Net als landelijk zagen we in de *regio Gelderland-Midd*en in week 36 (6 t/m 12 september) een afname van het aantal besmettingen: het aantal inwoners dat positief testte ten opzichte van de week ervoor daalde met 22% van 740 naar 571 (82 per 100.00 inwoners). Zie ook onderstaand figuur.

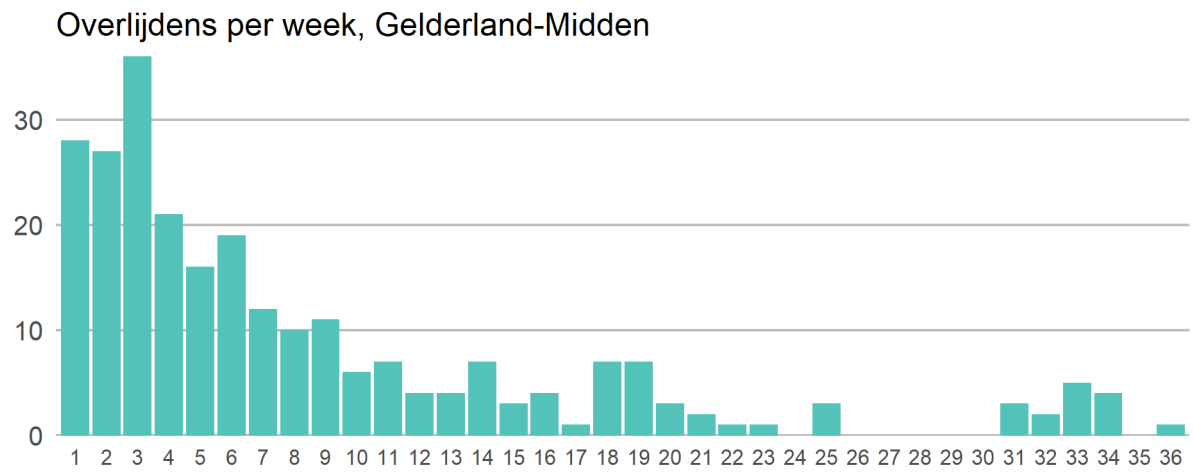

Ziekenhuisopnames en overlijdens

In het figuur hieronder staat het verloop van het aantal nieuwe ziekenhuisopnames per week in onze regio van mensen met een bevestigde COVID-19 besmetting. Het aantal ziekenhuisopnames blijft redelijk stabiel.

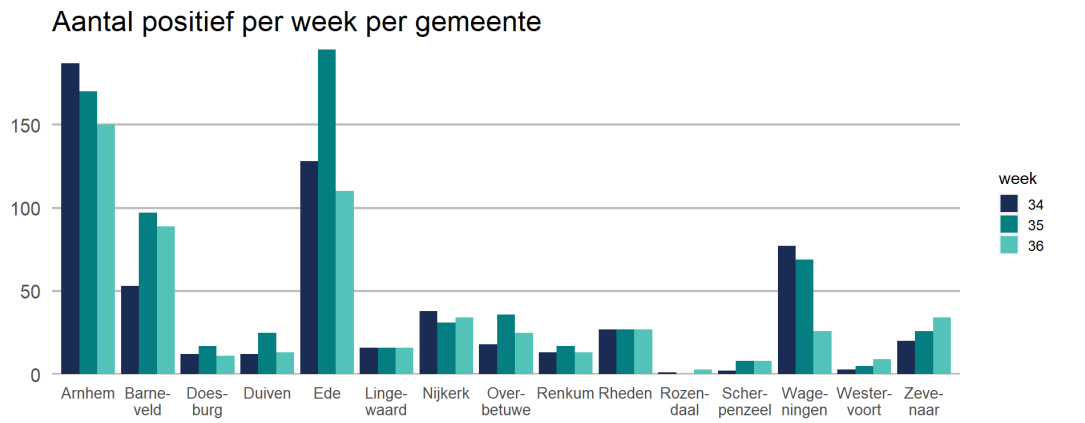
Het aantal bij de GGD gemelde overleden mensen met een bevestigde coronabesmetting in onze regio staat in onderstaande figuur. Overlijdens worden niet altijd (direct) doorgegeven.

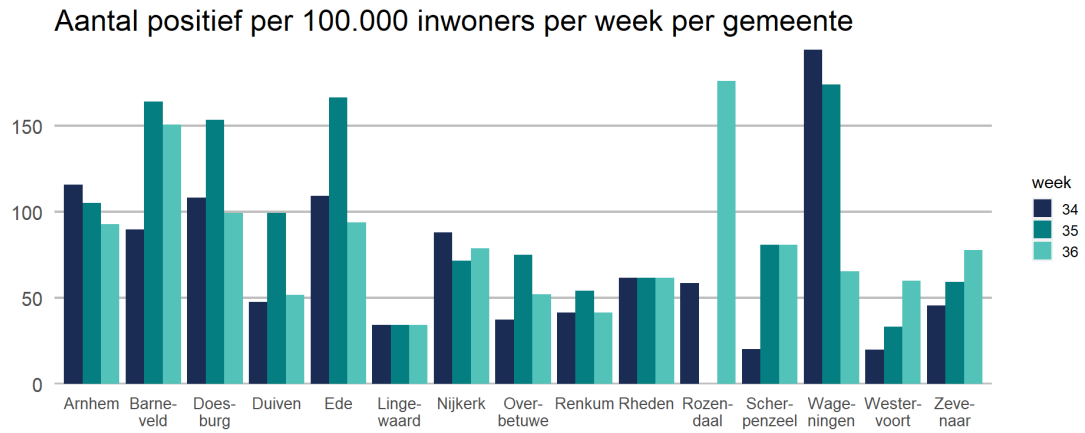

Bron: RIVM

De gemeenten

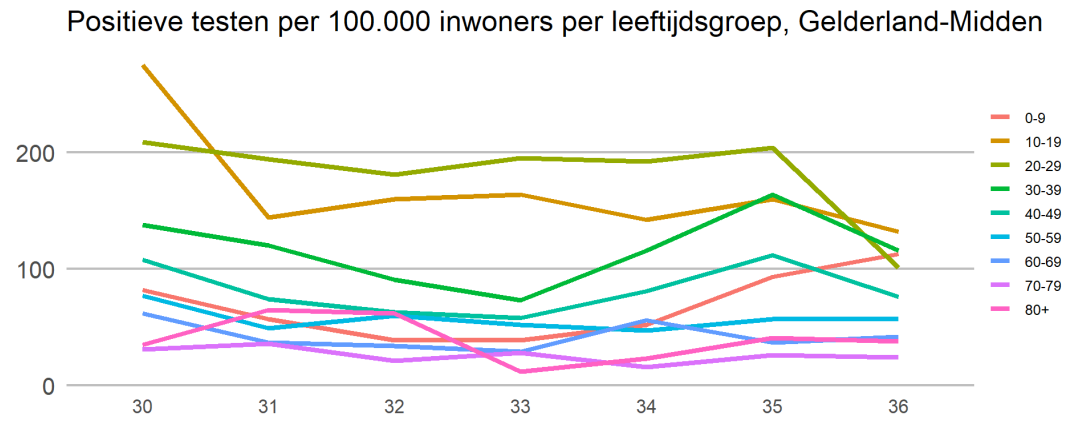
De meeste gemeenten laten een daling in het aantal besmettingen zien. Het aantal besmettingen in de gemeenten Nijkerk, Westervoort, Zevenaar en Rozendaal nam wat toe, Rheden blijft gelijk. In de gemeente Wageningen blijft het aantal besmettingen dalen.

Leeftijdsverdeling positief geteste personen

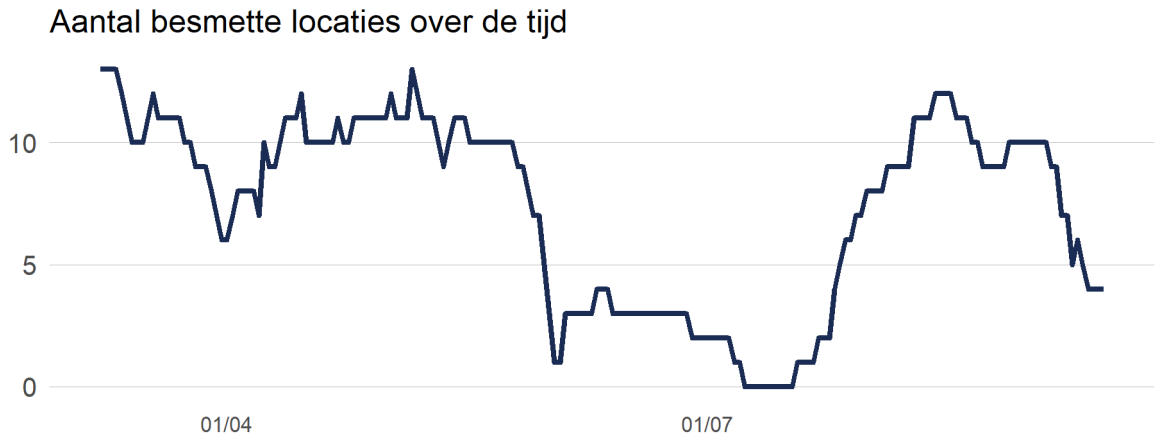
In onderstaande figuur staat het beloop van de positieve testen per 100.000 inwoners per week weergegeven per leeftijdsgroep. Het aantal besmettingen daalt. De meeste besmettingen zien we in de leeftijdsgroepen 20-29 jaar, 30-39 jaar en 10-19 jaar. Wat opvalt is de stijging in de leeftijdscategorie 0-9 jarigen en de flinke daling bij de 20-29 jarigen.

Bron: RIVM

Verpleeghuizen

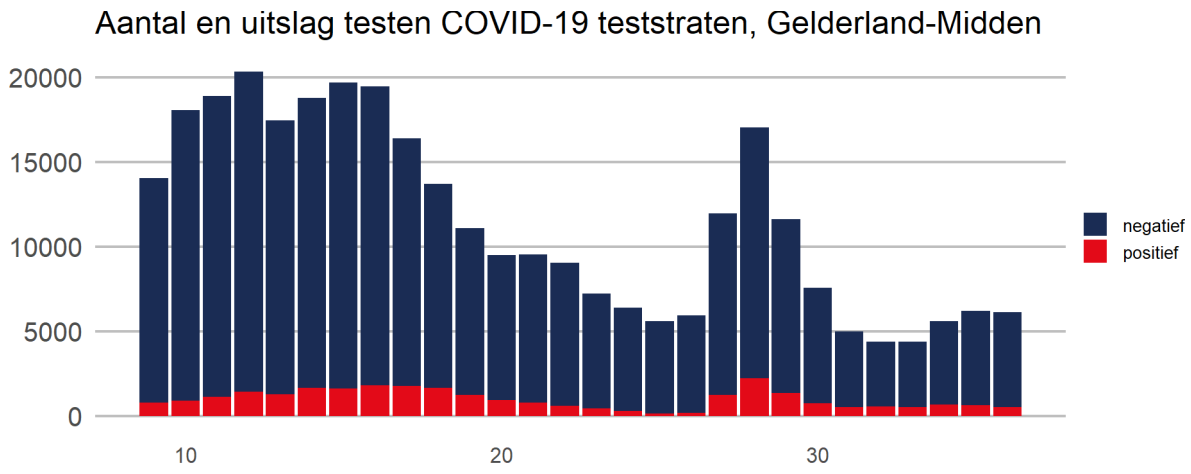
Op dit moment geeft het RIVM aan dat er 4 (3%) besmette verpleeghuislocaties zijn in de regio Gelderland-Midden (zie onderstaand figuur). Dit getal is een inschatting van het totaal aantal verpleeghuislocaties waar in de afgelopen 28 dagen minstens één (nieuwe) COVID-19 besmetting op basis van een positieve test, is gemeld. Het aantal locaties is gelijk aan vorige week. Landelijk zijn er 134 (5%) besmette locaties, een lichte afname ten opzichte van vorige week.

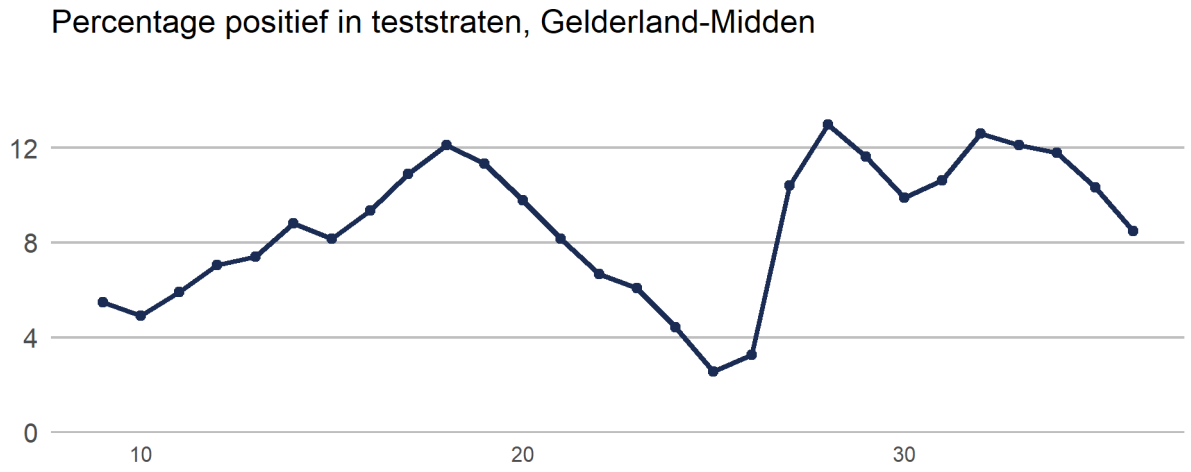

Teststraten

In week 36 (voorlopige cijfers) hebben we in Gelderland-Midden ongeveer 6.089 mensen getest (2% minder dan de week hiervoor). Daarvan waren 512 positief. Het vindpercentage is sinds week 35 iets gedaald en ligt op 8,4% (vorige week 10,3%).

In heel Nederland lieten zich juist meer mensen testen dan de week ervoor (10%). In week 35 lieten 155.121 mensen zich testen. Ook landelijk is vindpercentage in de GGD teststraten gedaald: van 10,8% naar 9%.

Bron: Aantal testen uitgevoerd door de GGD, met bekende uitslag, (RIVM)

Bijlage: gemeentelijke cijfers

16 september 2021

In deze bijlage worden de recente gemeentecijfers weergegeven. Voor iedere gemeente wordt het volgende gepresenteerd:

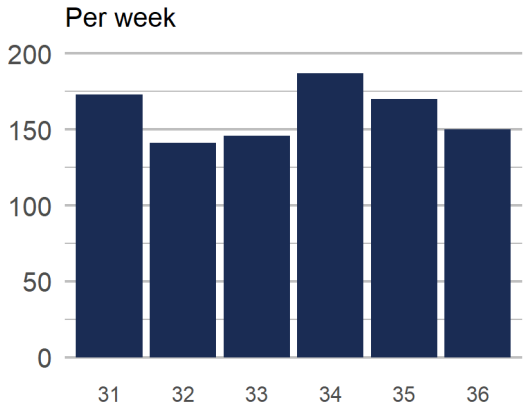
- het aantal positieve meldingen per week
- het aantal positieve meldingen per 100.000 inwoners per week
- het aantal positieve meldingen per dag voor de laatste vier weken
- het aantal positieve meldingen per week per leeftijdsgroep
- het aantal positieve meldingen per week per 100.000 inwoners per leeftijdsgroep
- de vaccinatiegraad per geboortecohort
- de vaccinatiegraad per kern en/of wijk

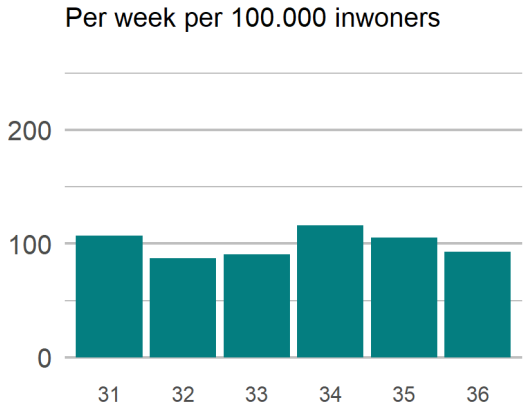
Let op bij het interpreteren van de figuren: het aantal inwoners in een leeftijdsgroep speelt een grote rol. Een leeftijdsgroep met weinig inwoners zal al bij lage absolute aantallen opvallen.

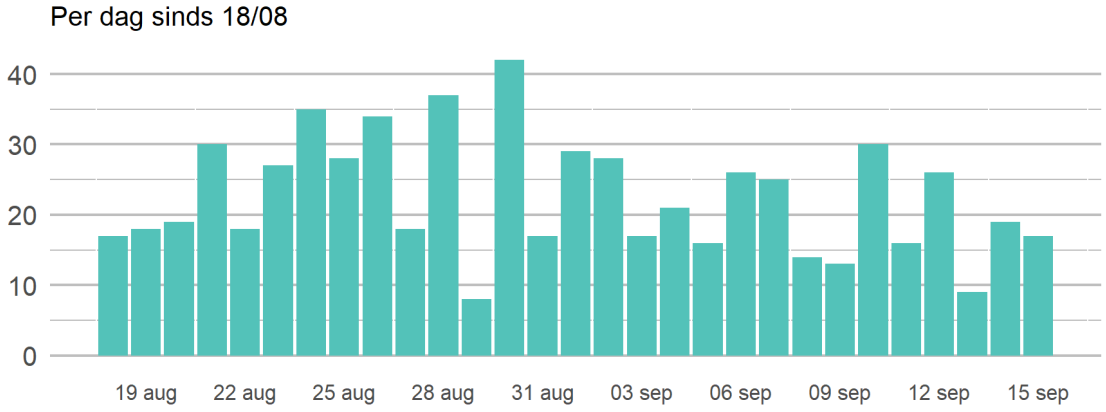
Bij vragen kunt u contact opnemen met onderzoek@vggm.nl.

Gemeente Arnhem

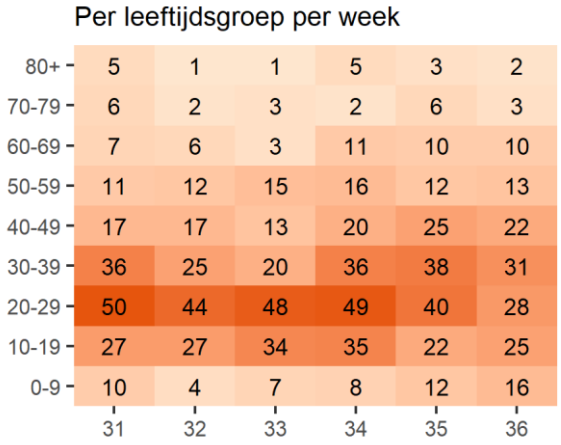
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 150. Dit zijn 93 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

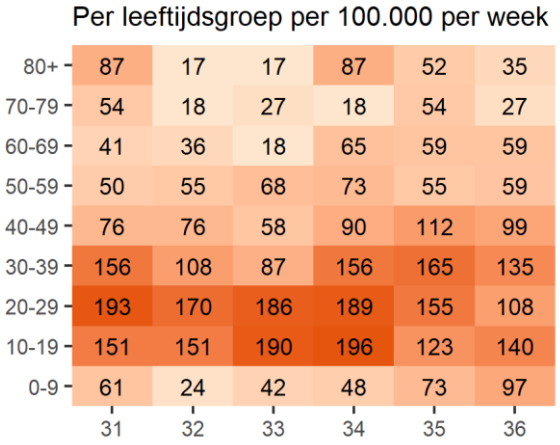

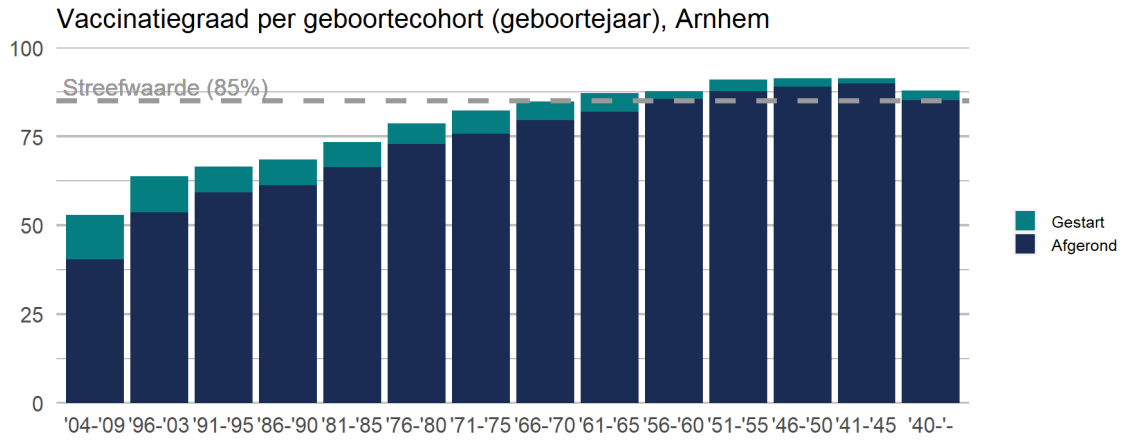

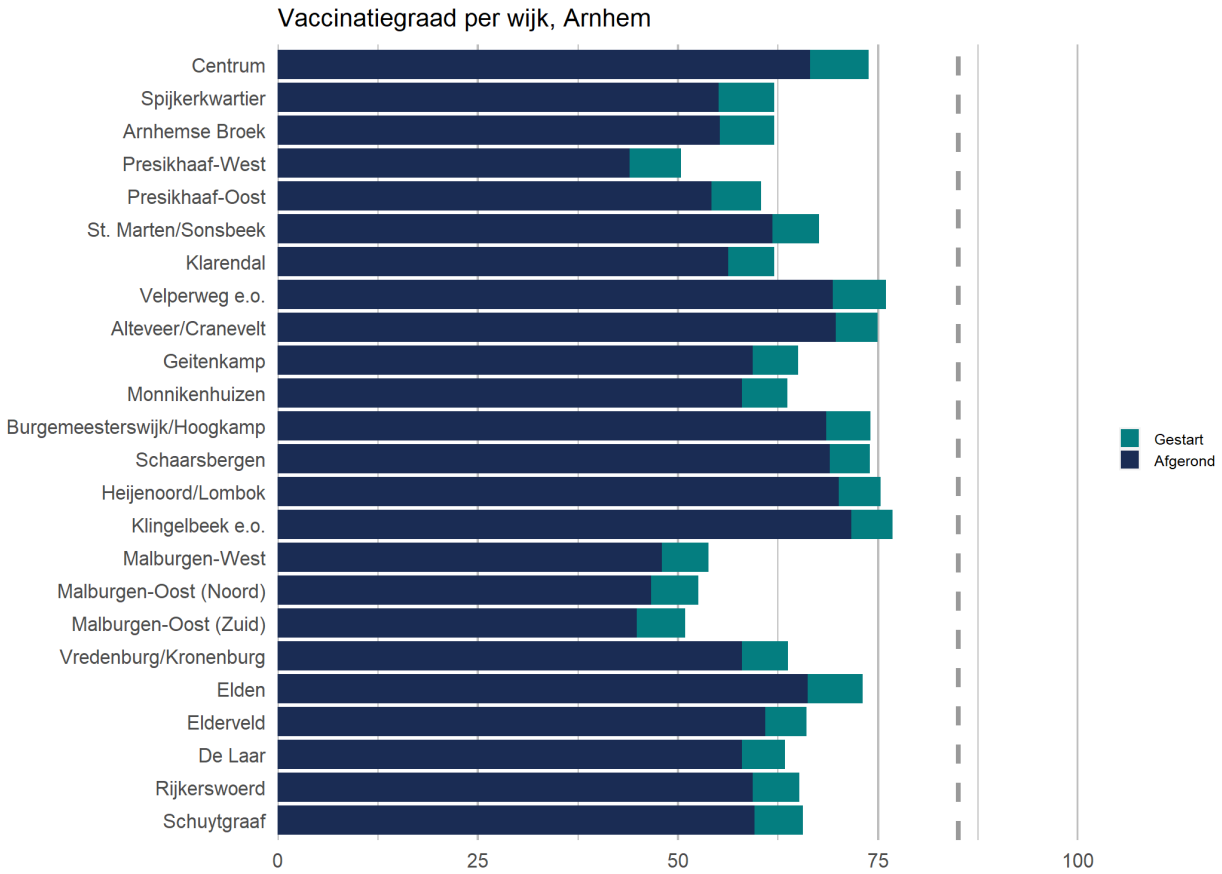
<u>Leeftijdsgroepen</u>

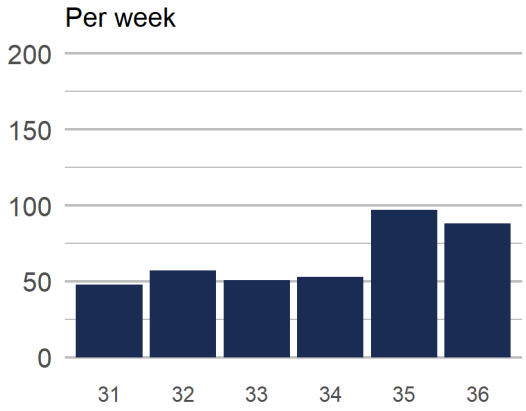
Vaccinatiegraad

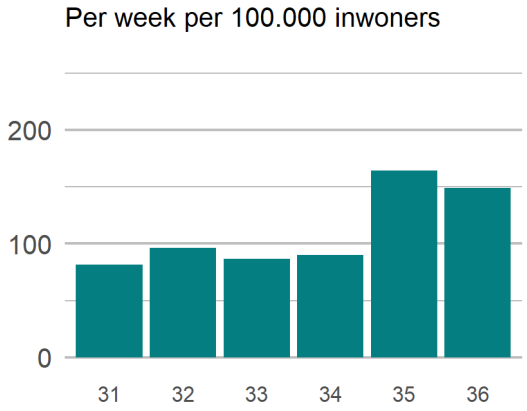

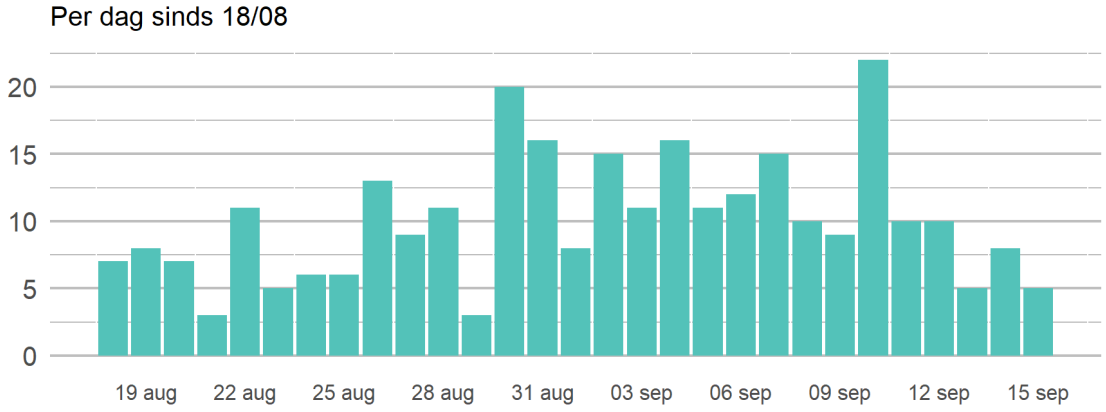

Gemeente Barneveld

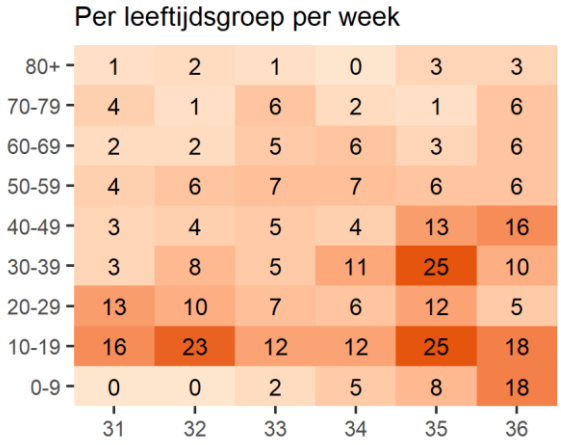
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 88. Dit zijn 149 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

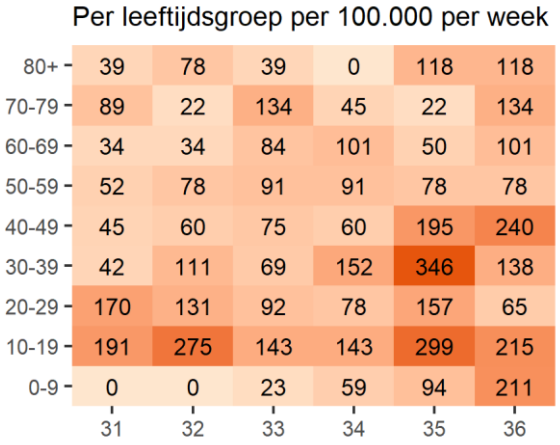

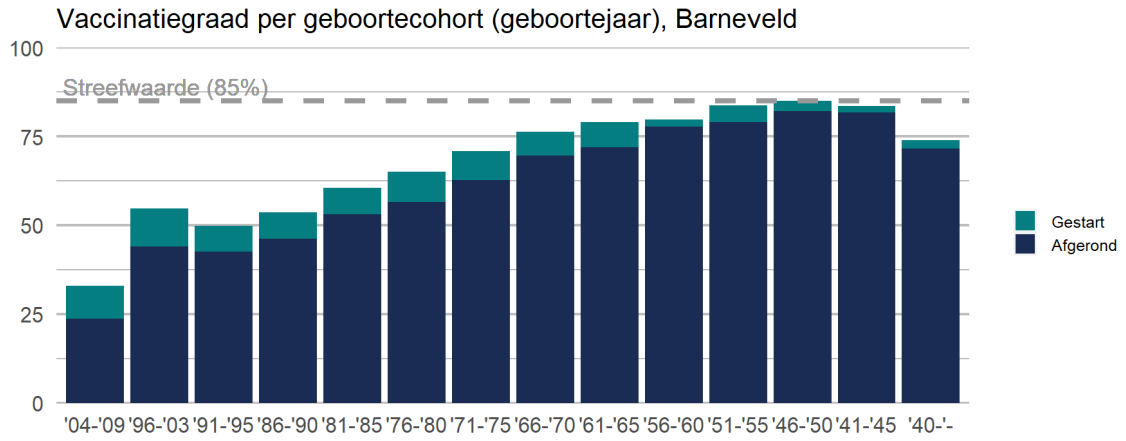

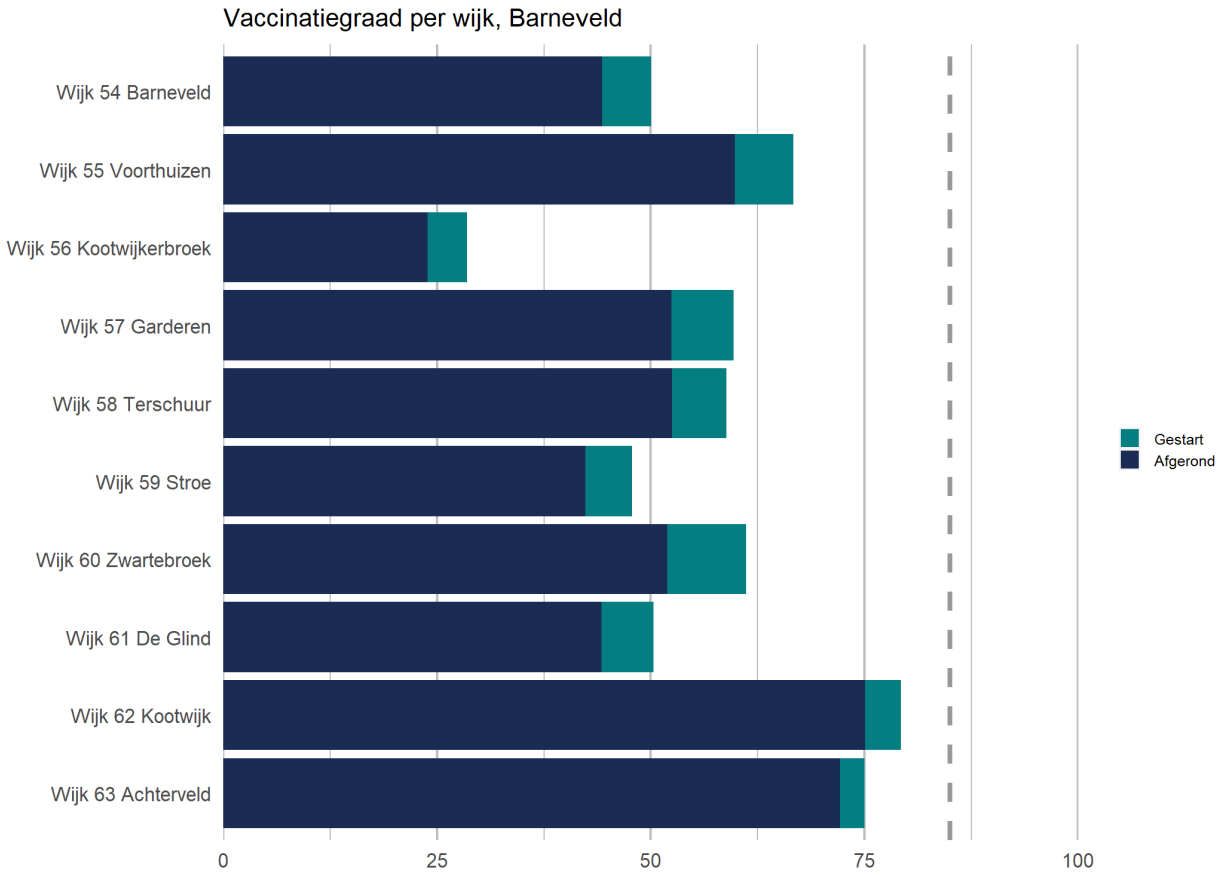
Leeftijdsgroepen

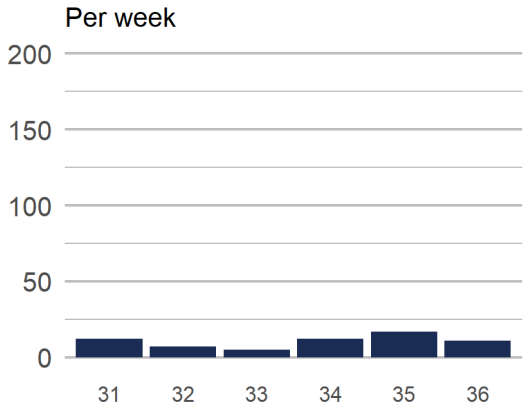
Vaccinatiegraad

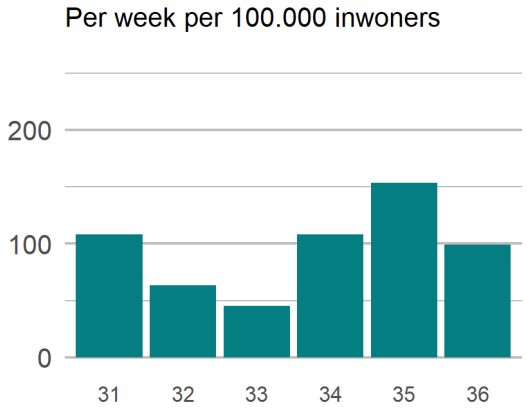

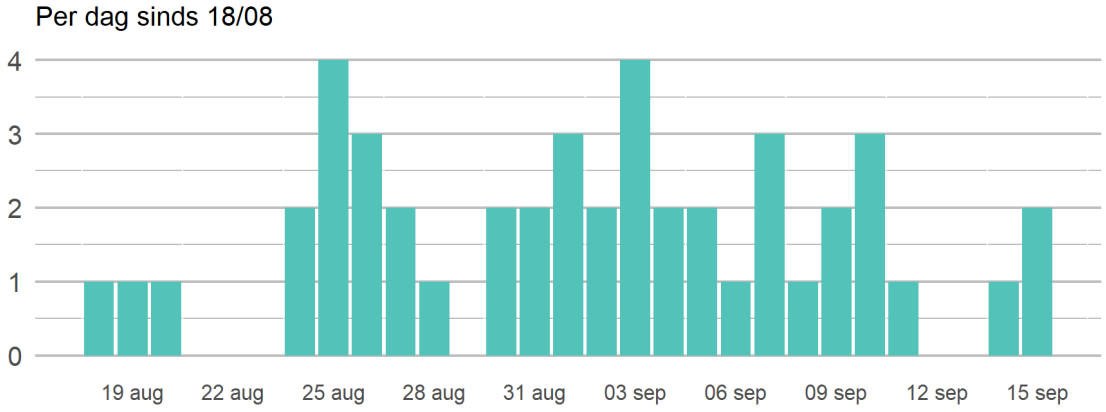

Gemeente Doesburg

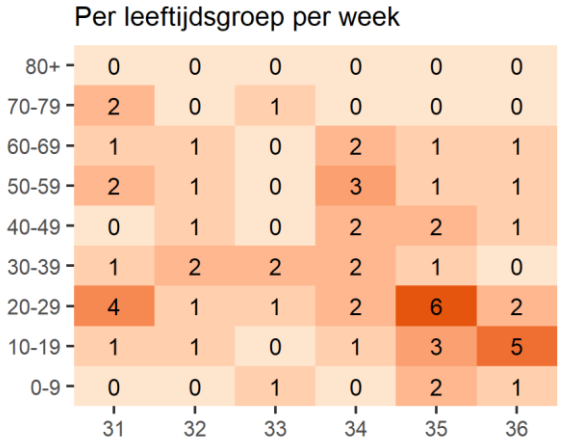
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 11. Dit zijn 99 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

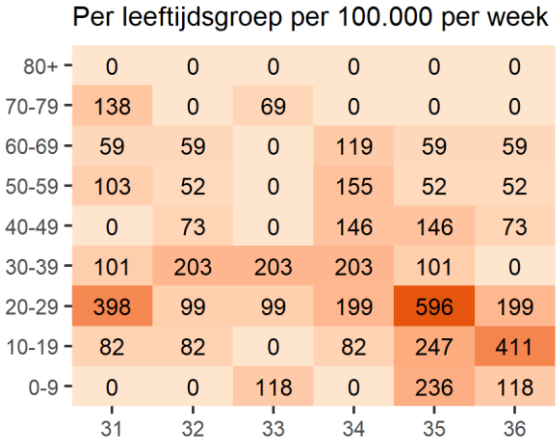

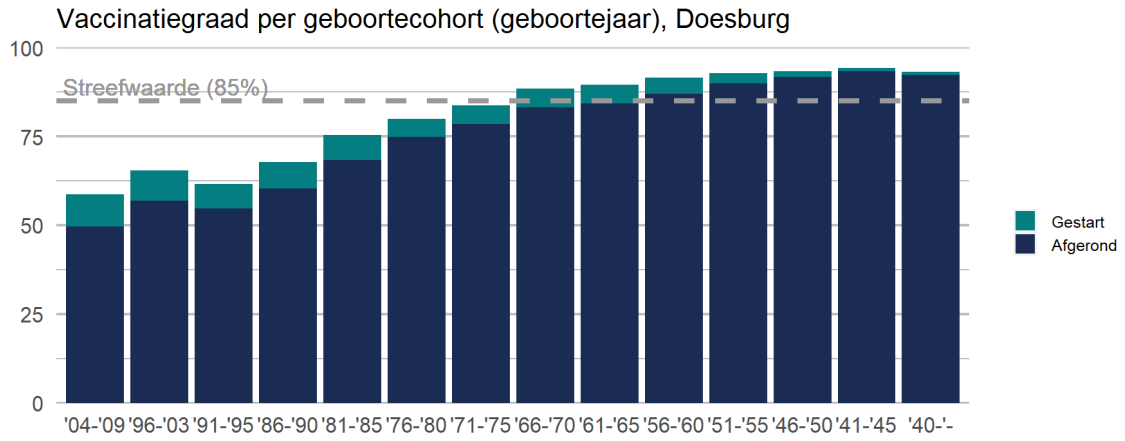

Leeftijdsgroepen

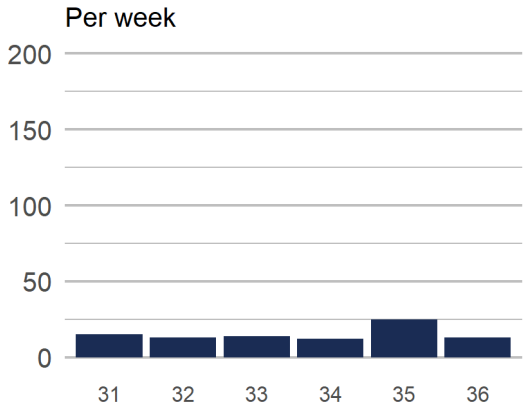

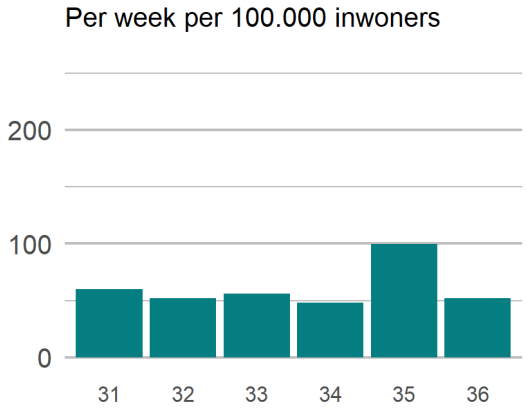
Vaccinatiegraad

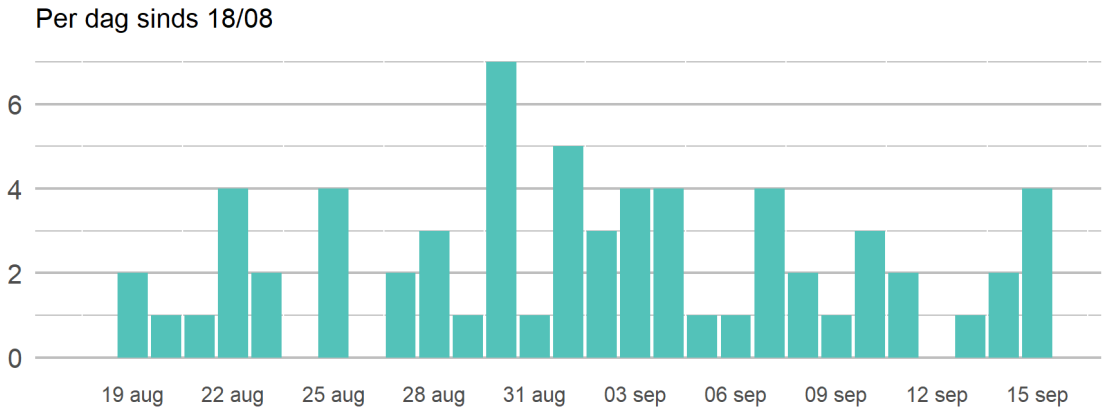

Gemeente Duiven

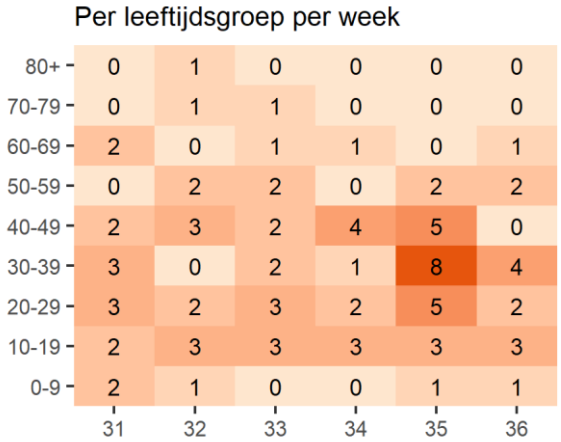
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 13. Dit zijn 52 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

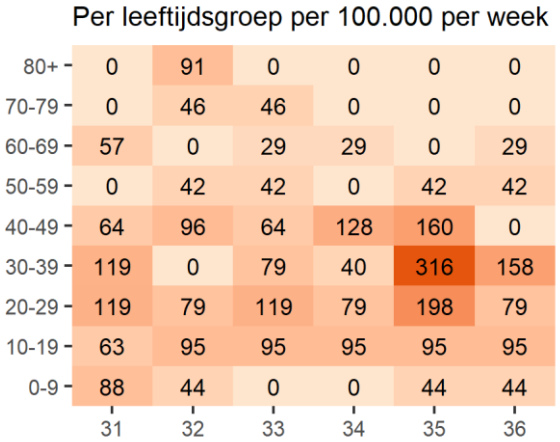

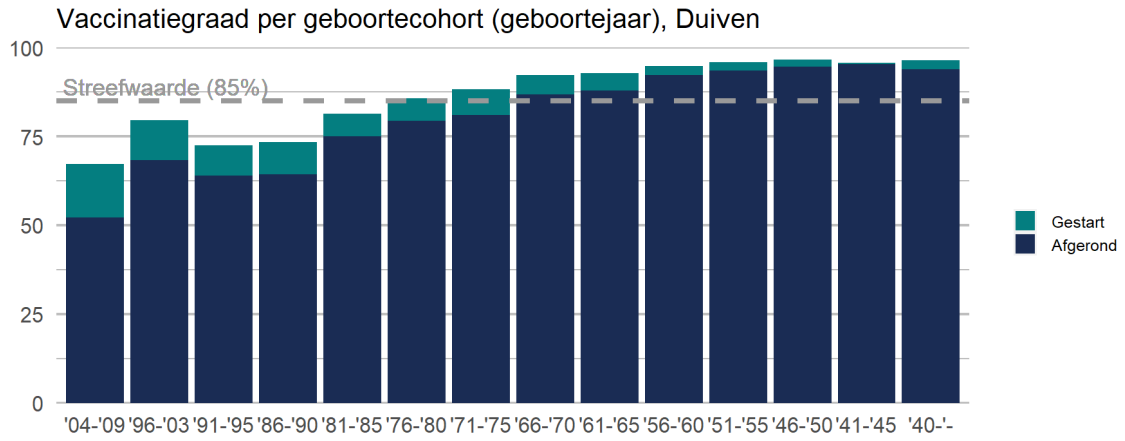

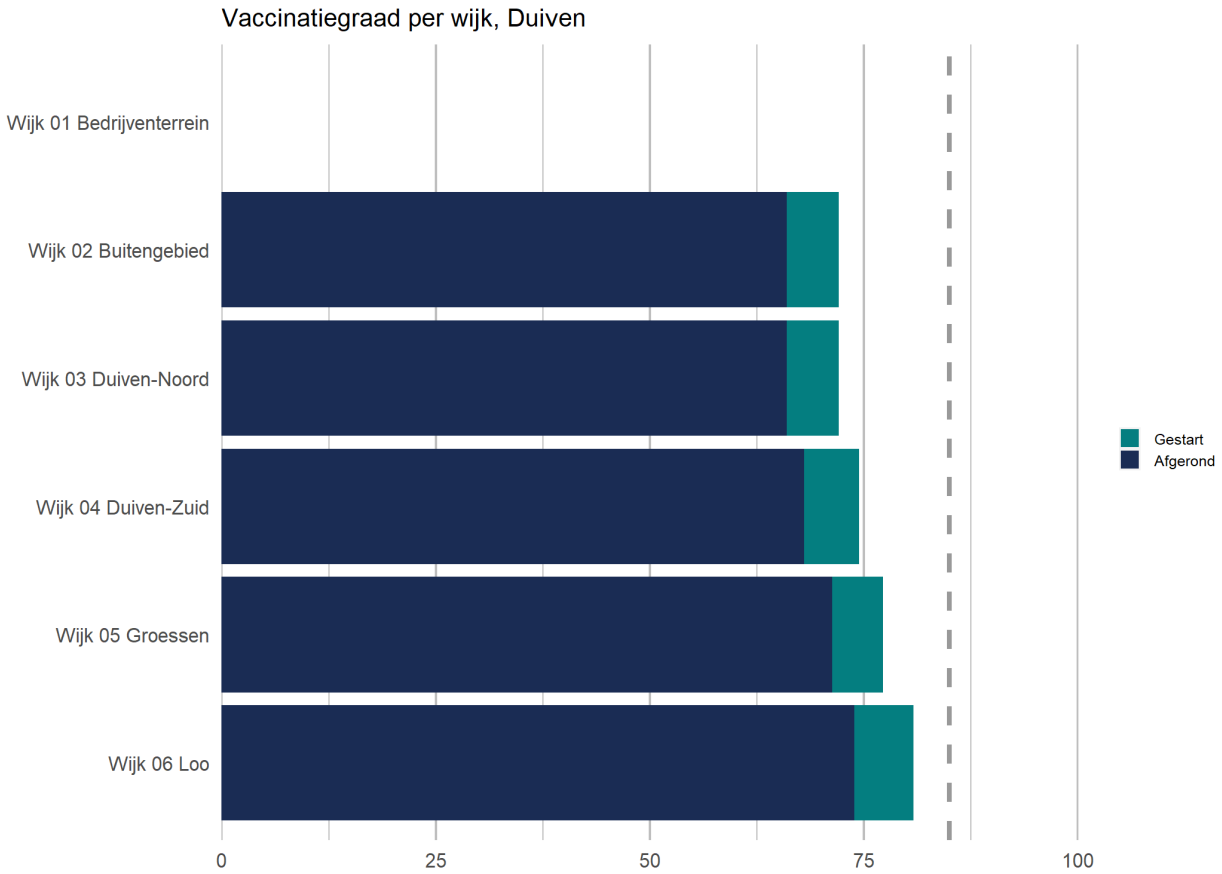
Leeftijdsgroepen

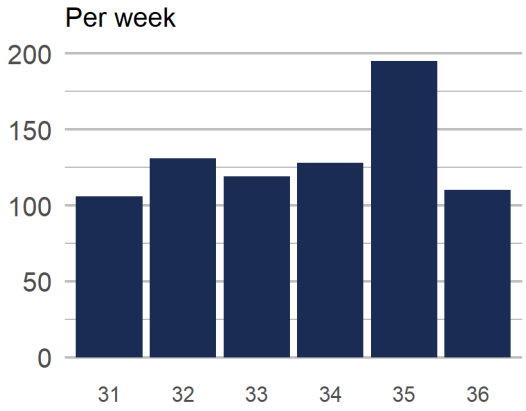
Vaccinatiegraad

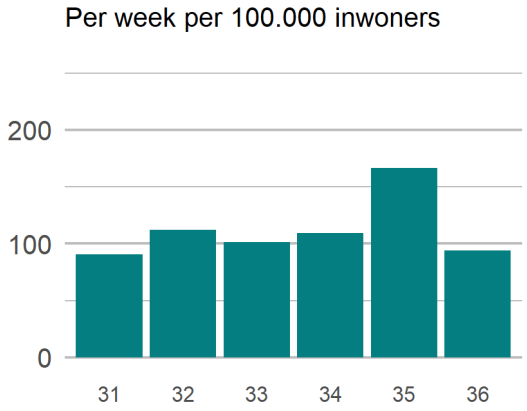

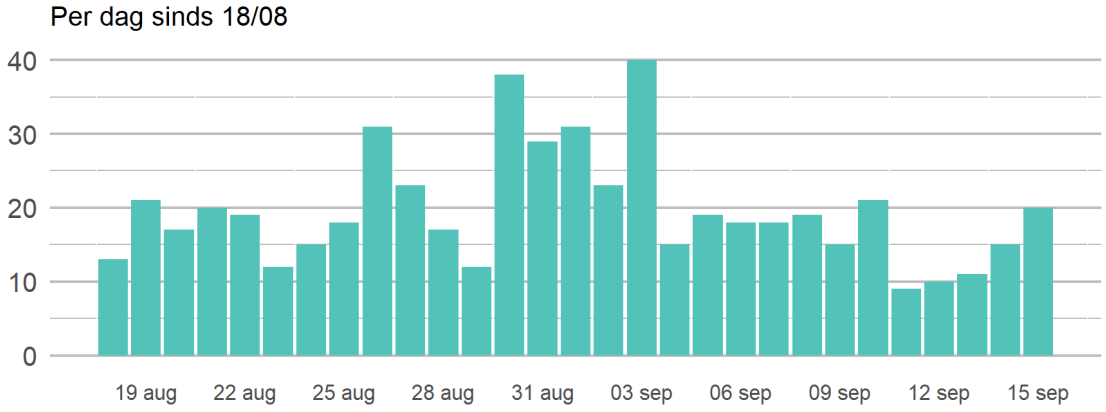

Gemeente Ede

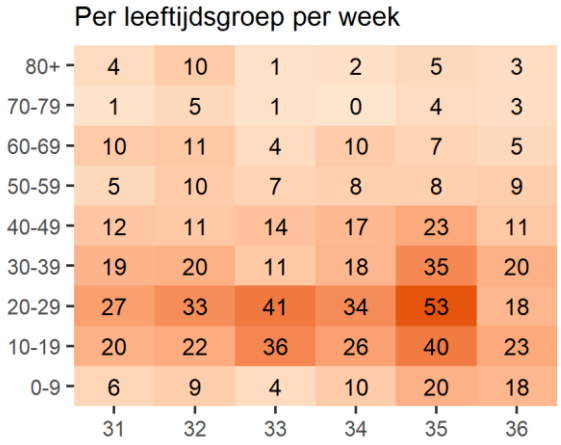
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 110. Dit zijn 94 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

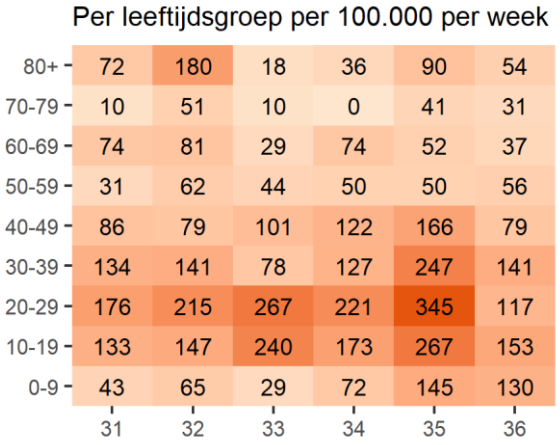

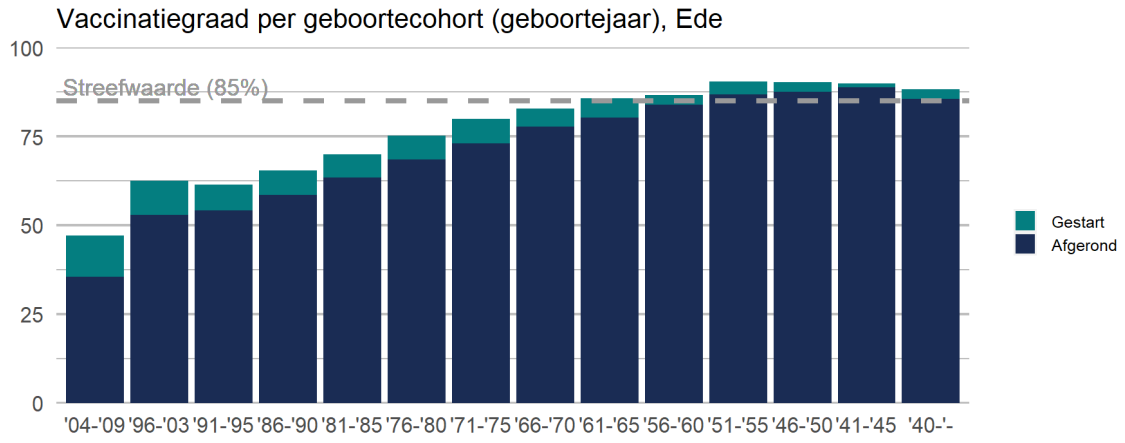

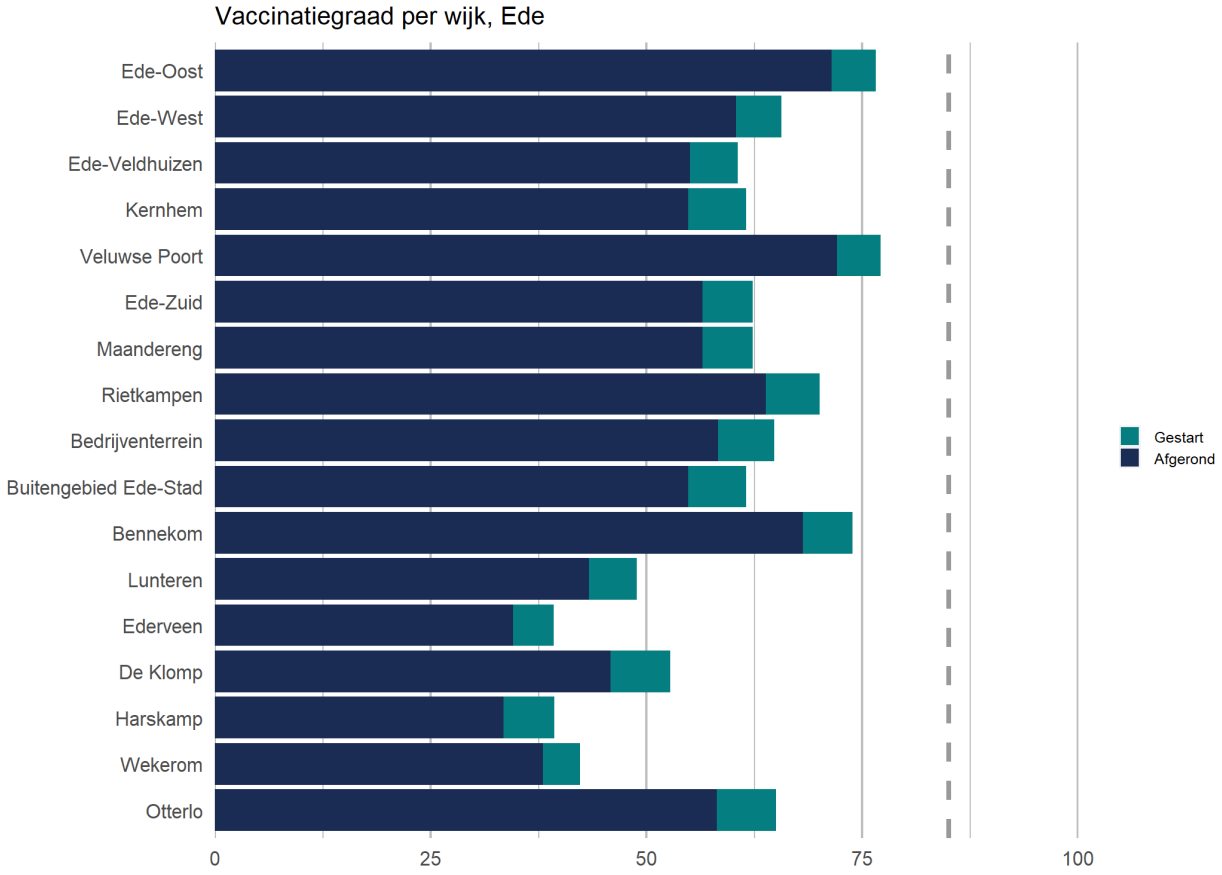
Leeftijdsgroepen

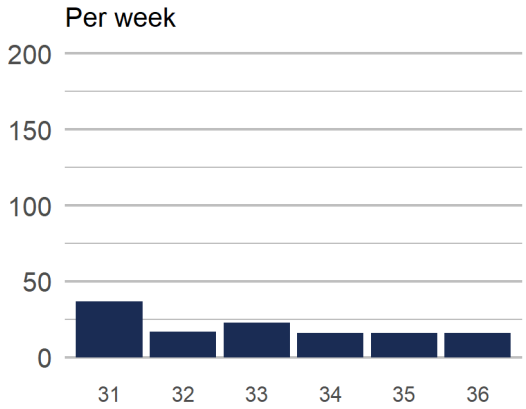
Vaccinatiegraad

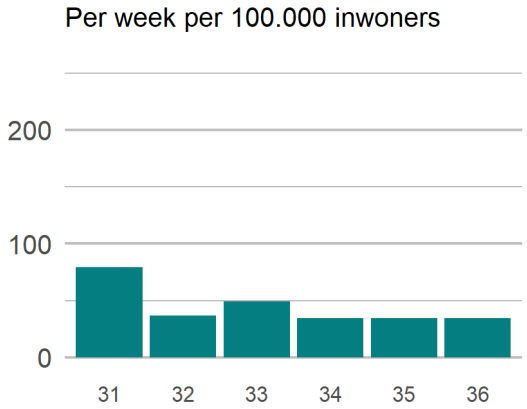

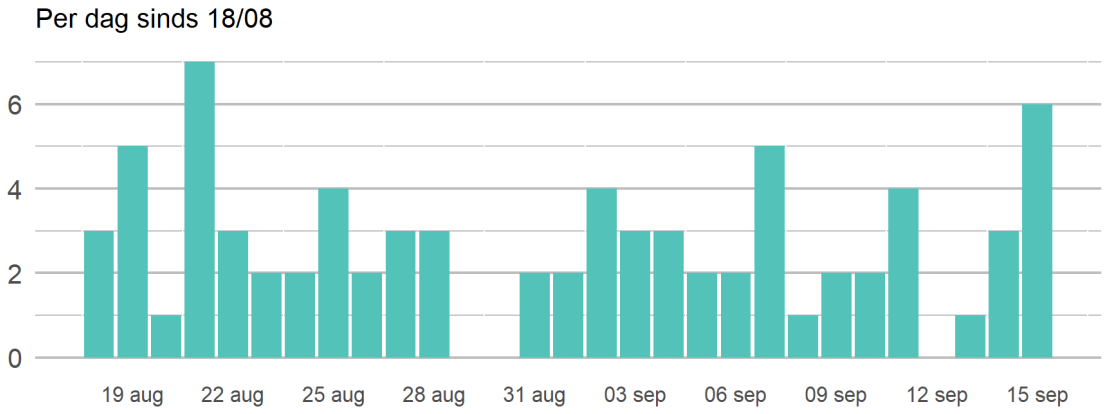

Gemeente Lingewaard

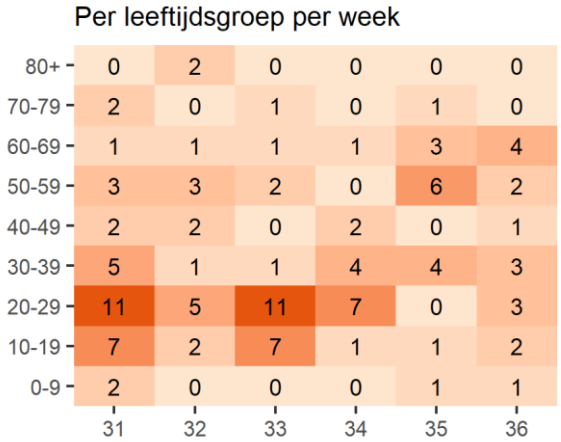
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 16. Dit zijn 34 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gelijk aan week 35.

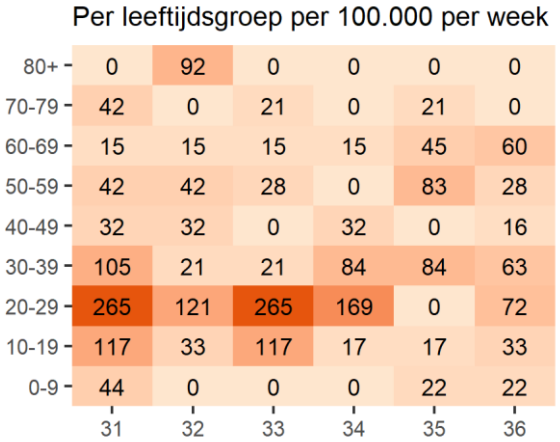

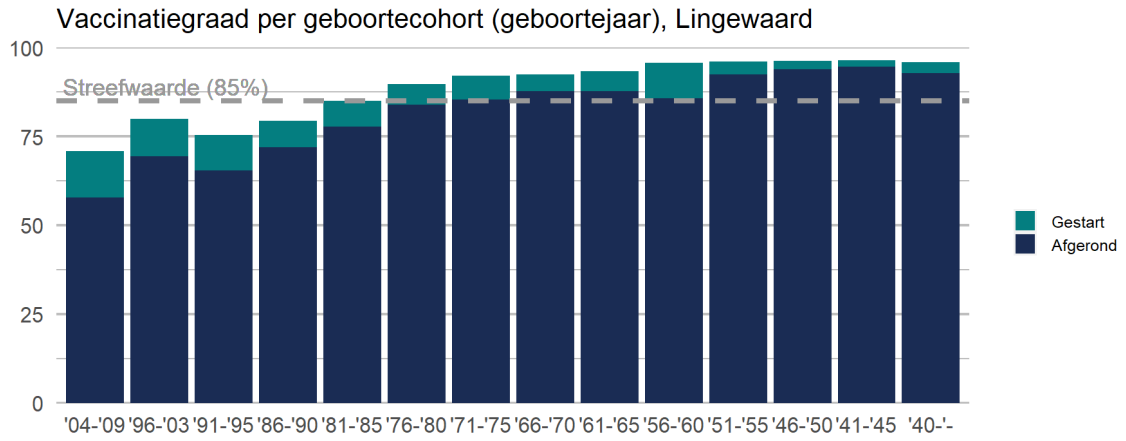

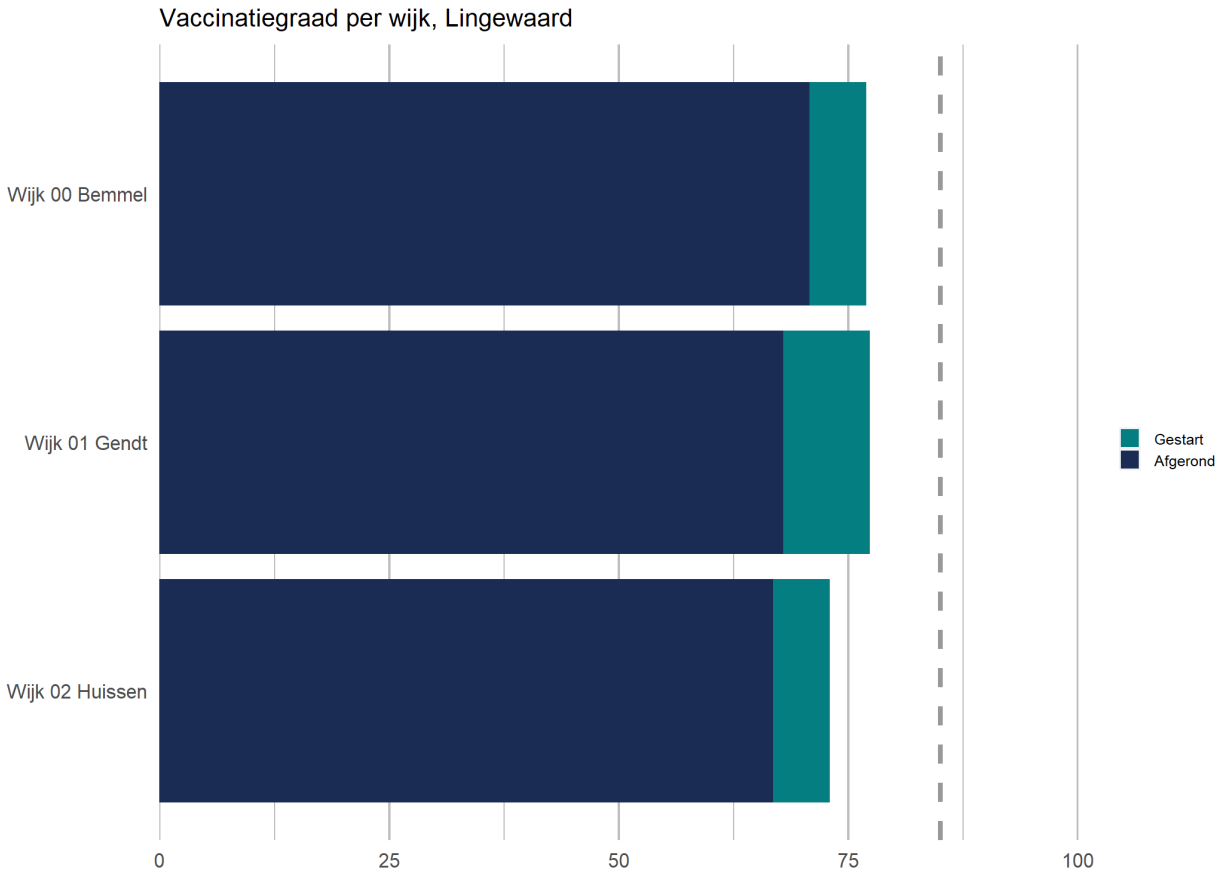
Leeftijdsgroepen

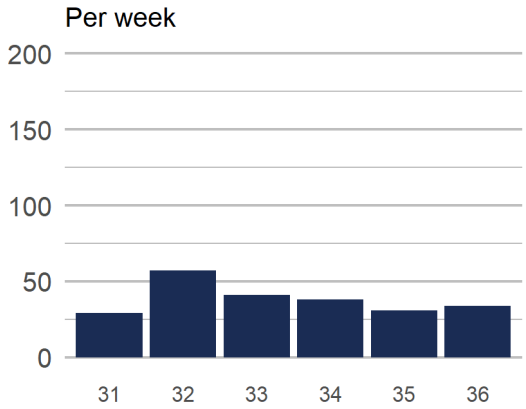
Vaccinatiegraad

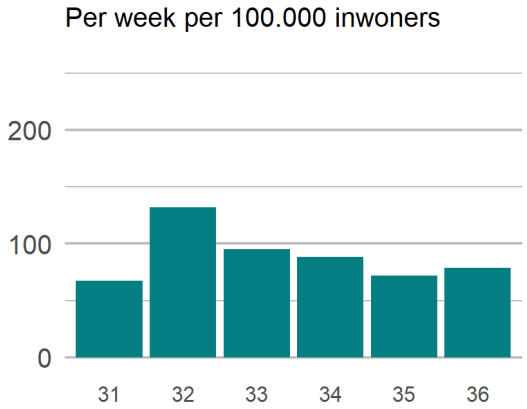

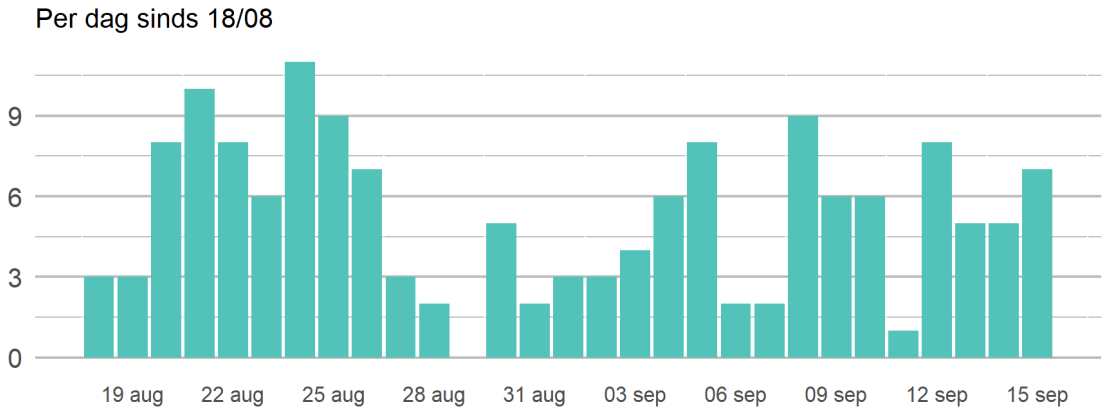

Gemeente Nijkerk

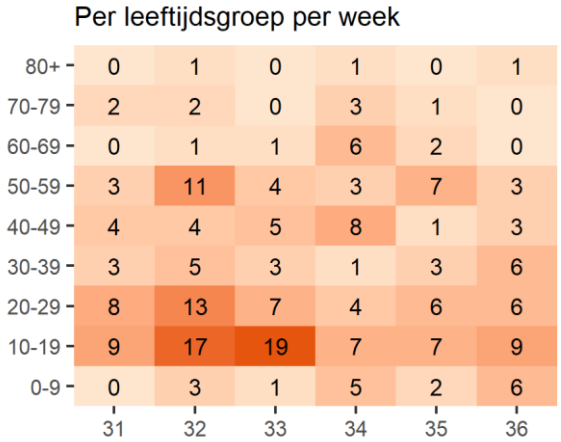
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 34. Dit zijn 79 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 35.

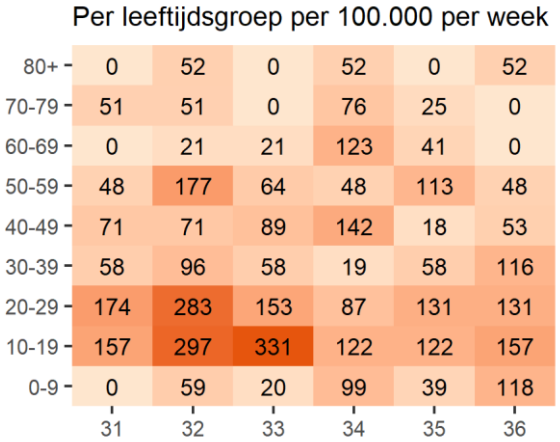

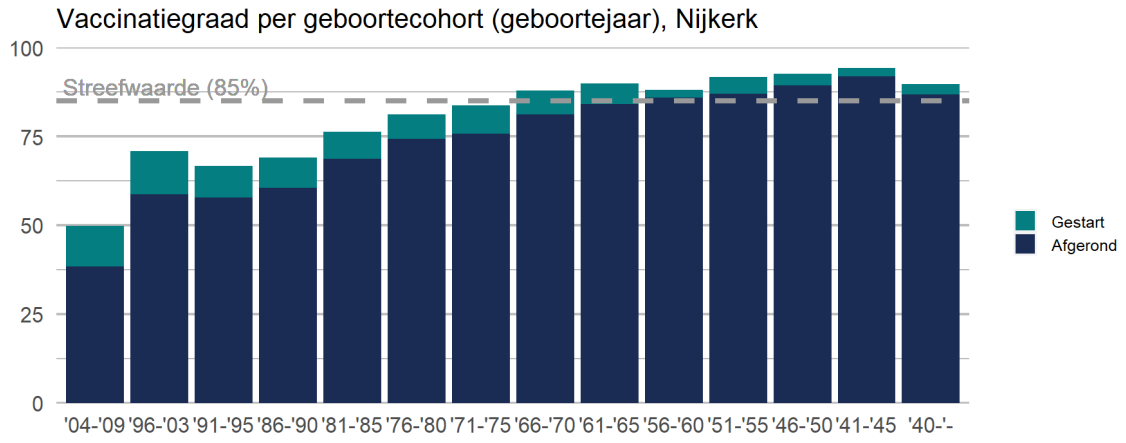

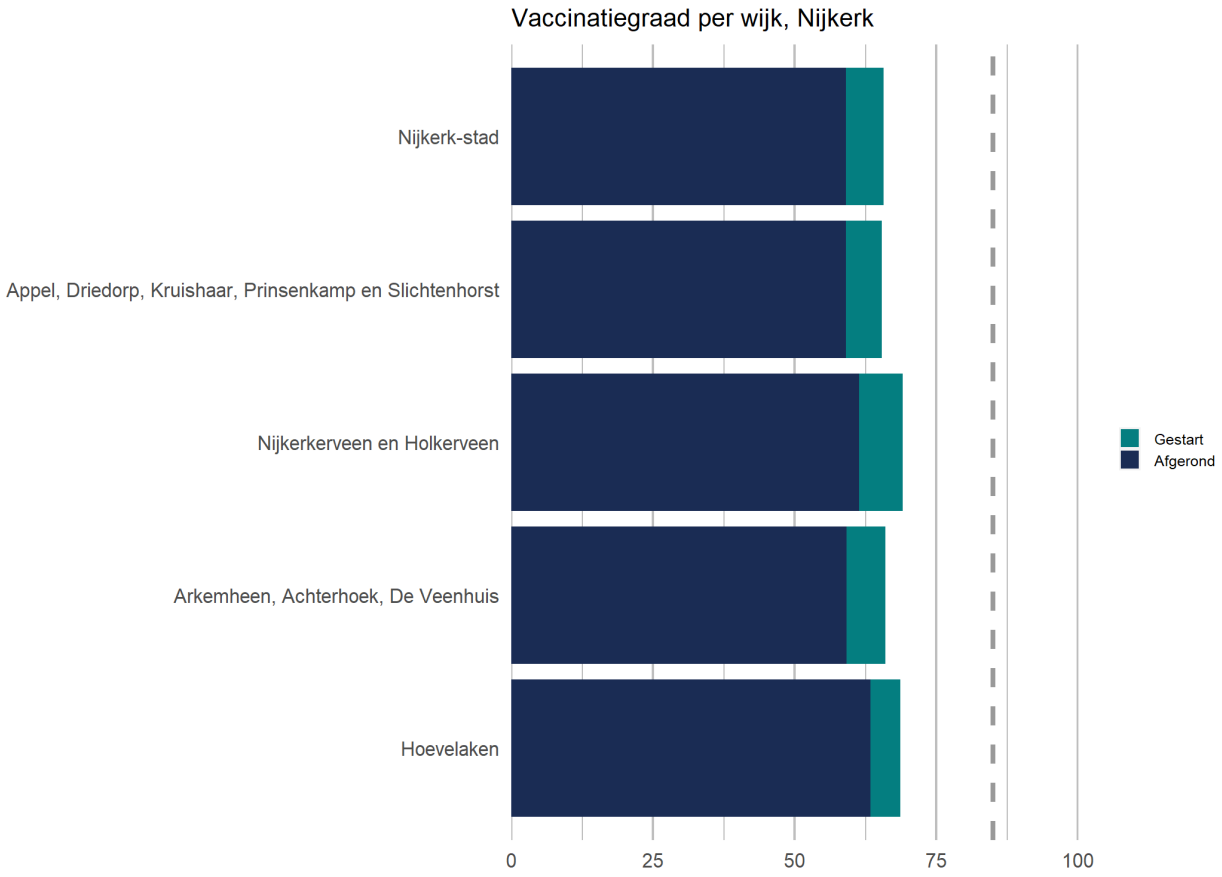
Leeftijdsgroepen

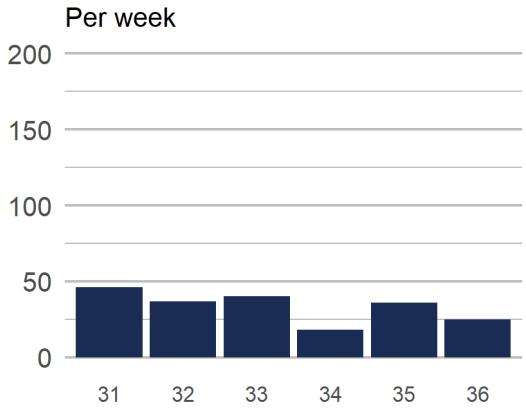
Vaccinatiegraad

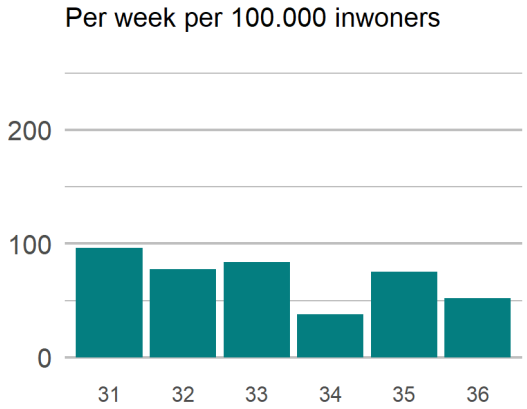

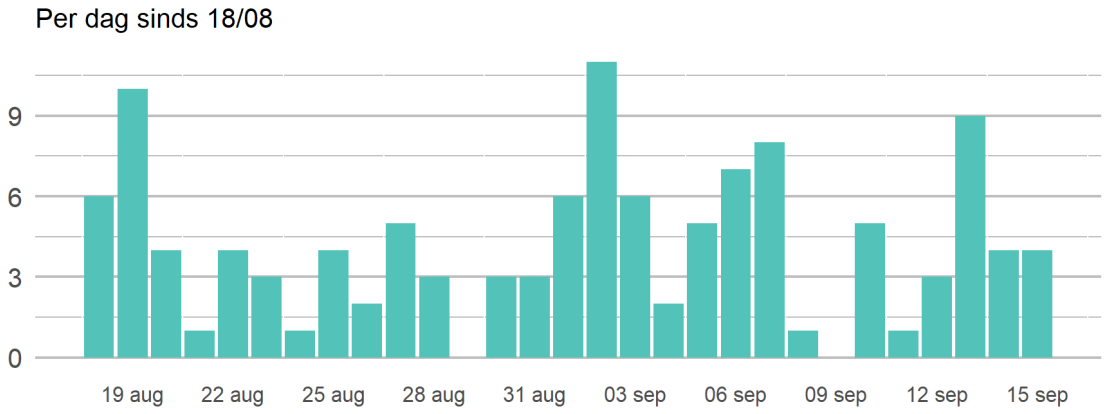

Gemeente Overbetuwe

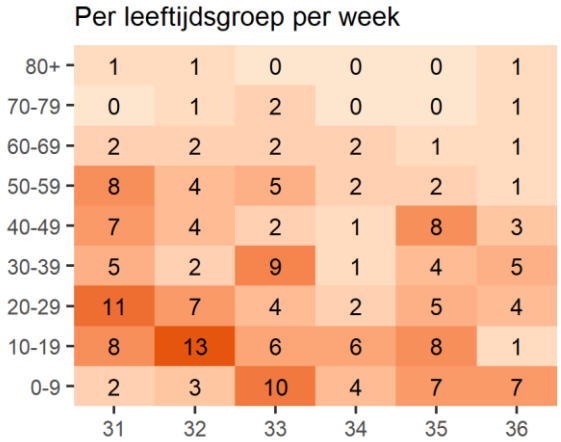
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 25. Dit zijn 52 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

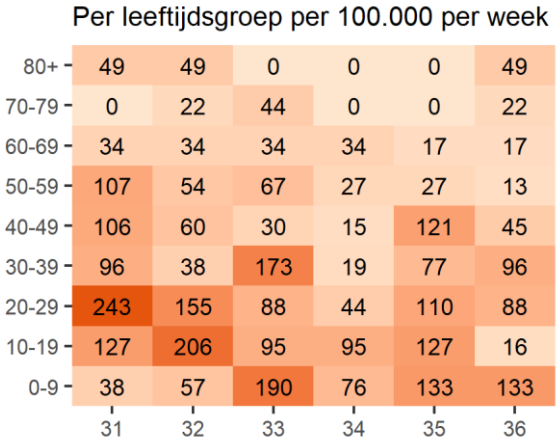

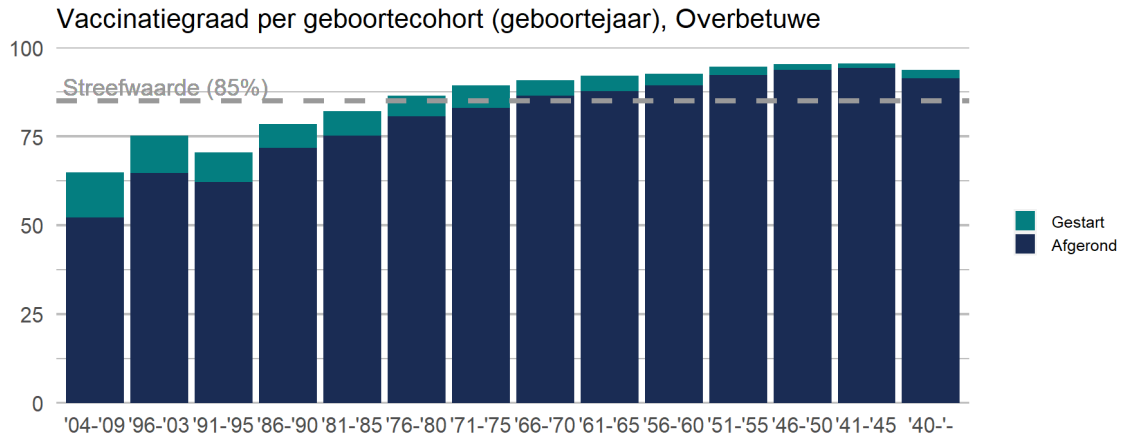

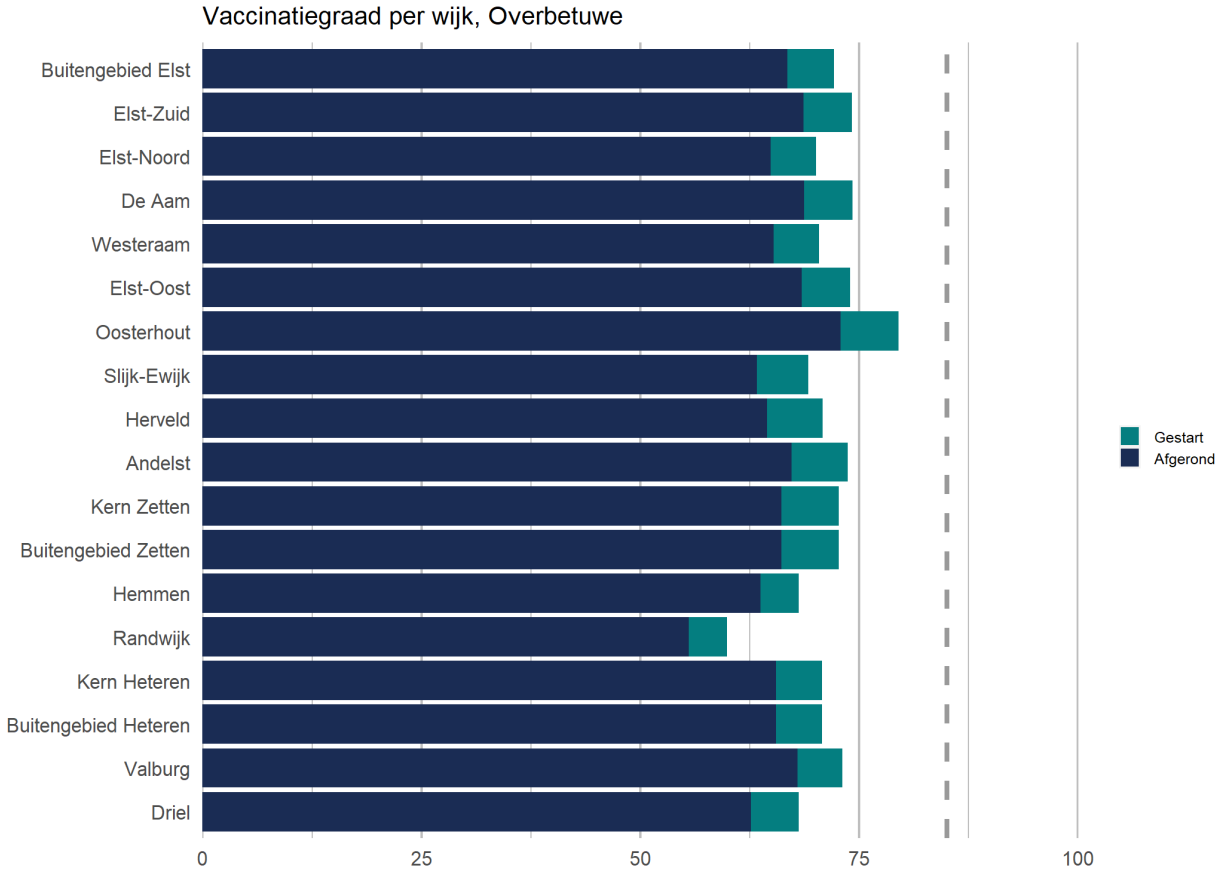
Leeftijdsgroepen

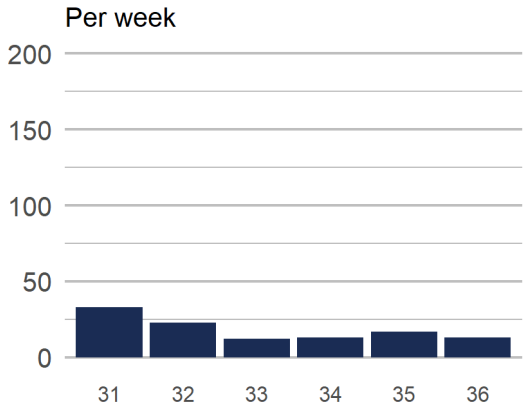
Vaccinatiegraad

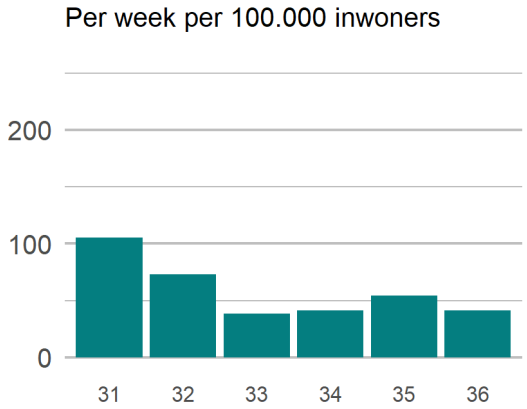

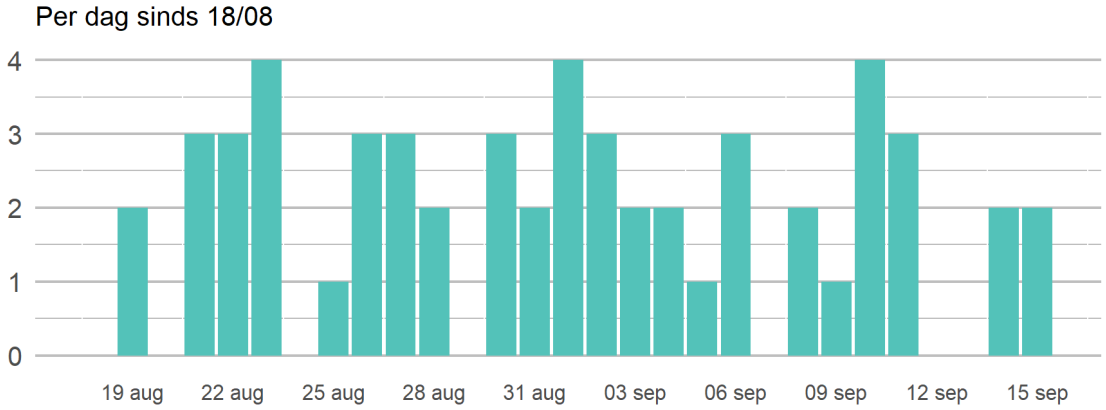

Gemeente Renkum

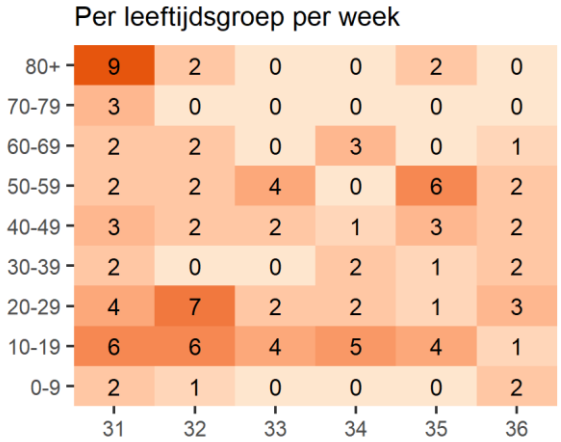
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 13. Dit zijn 41 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

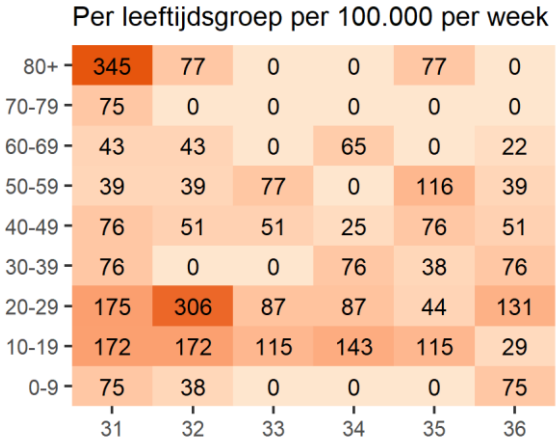

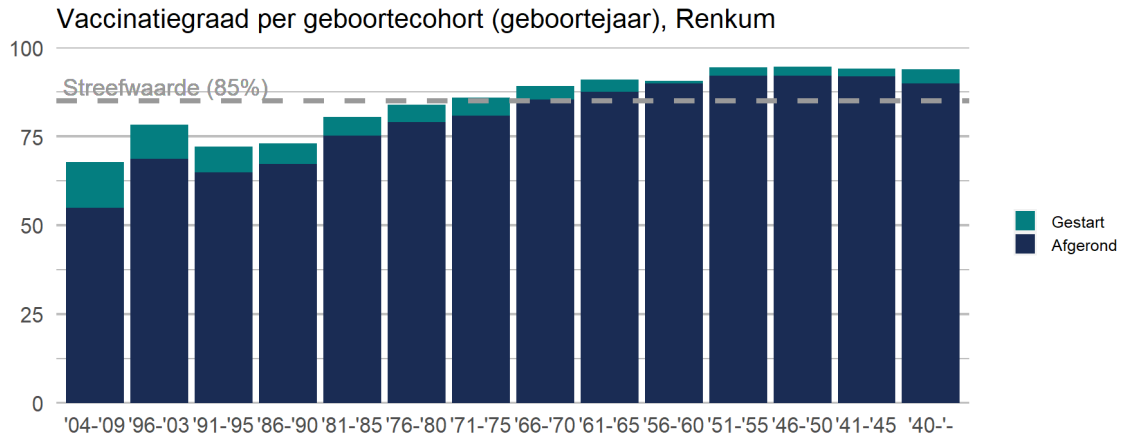

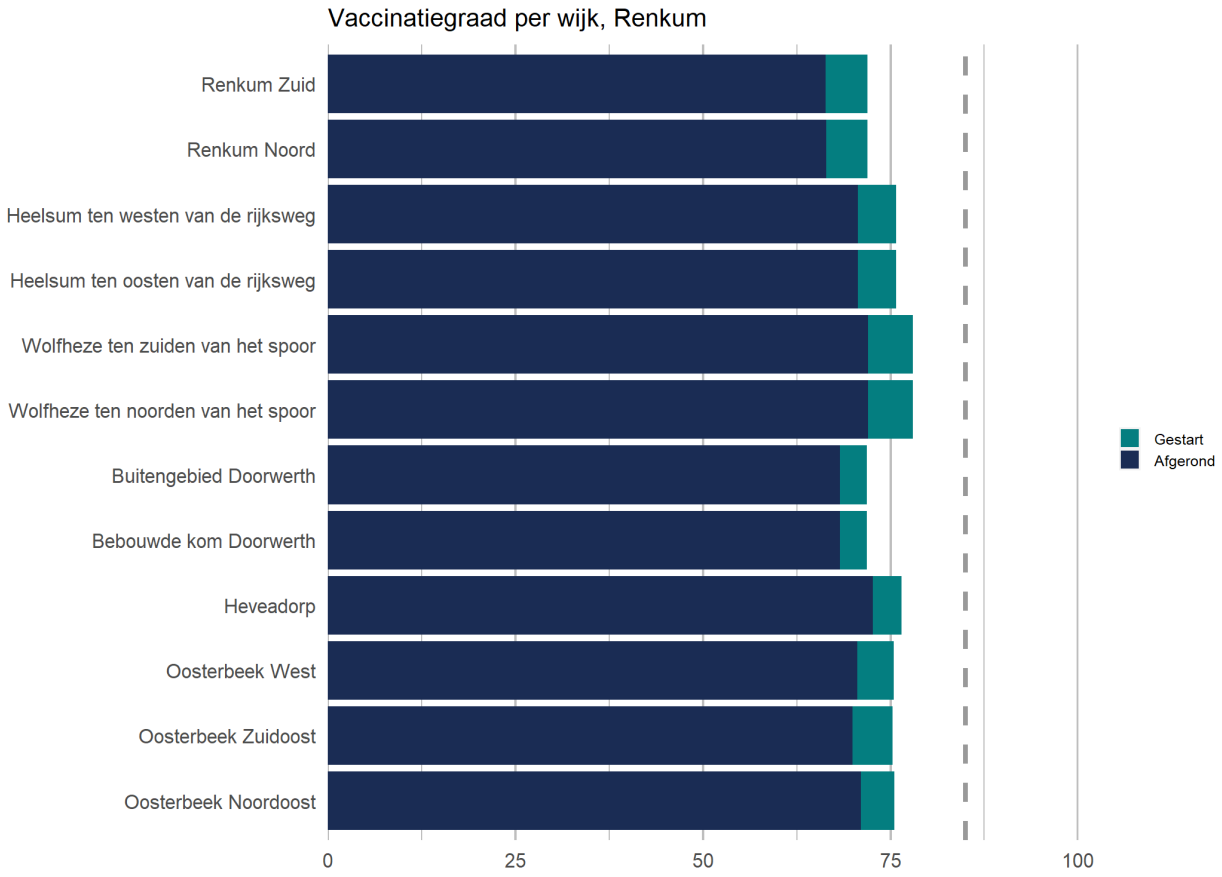
Leeftijdsgroepen

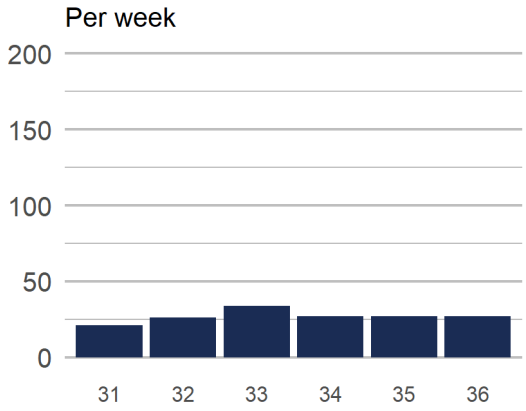
Vaccinatiegraad

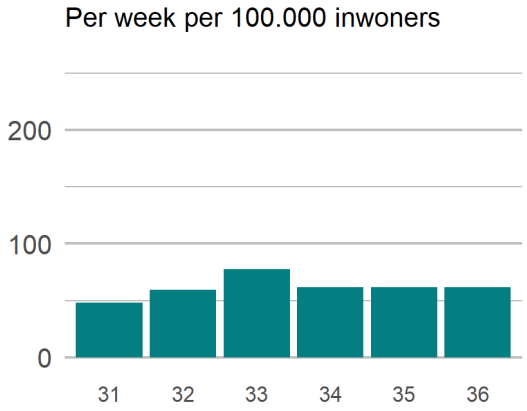

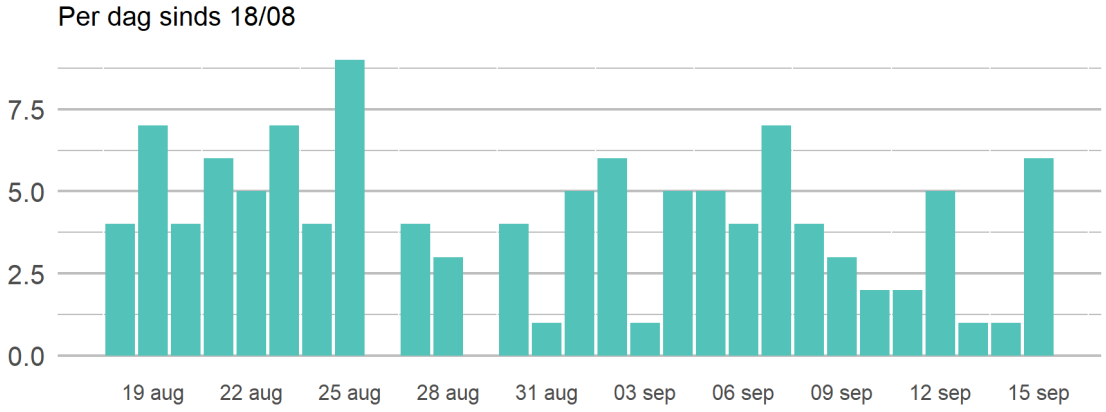

Gemeente Rheden

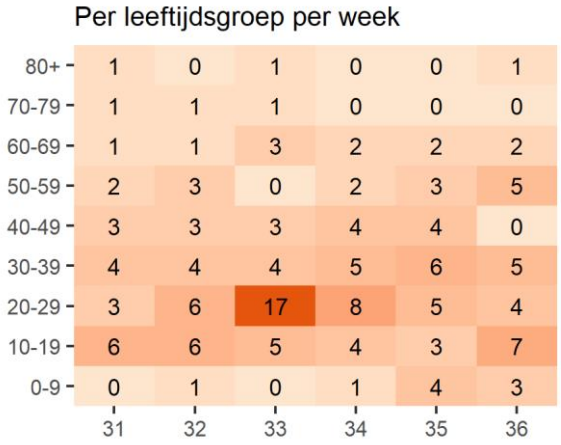
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 27. Dit zijn 62 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gelijk aan week 35.

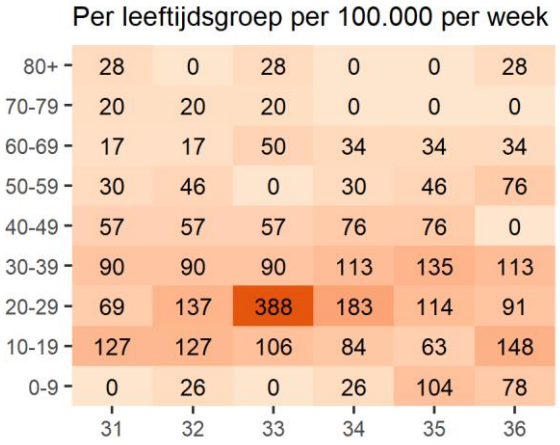

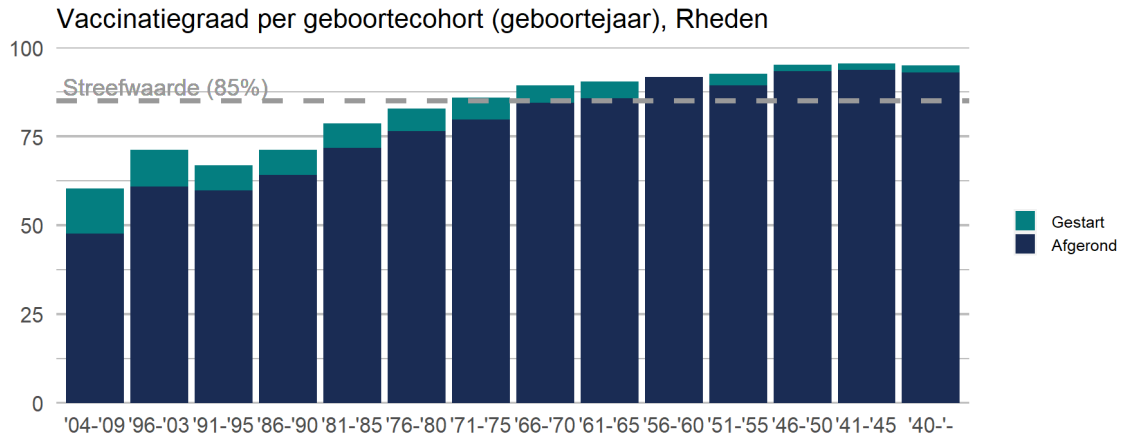

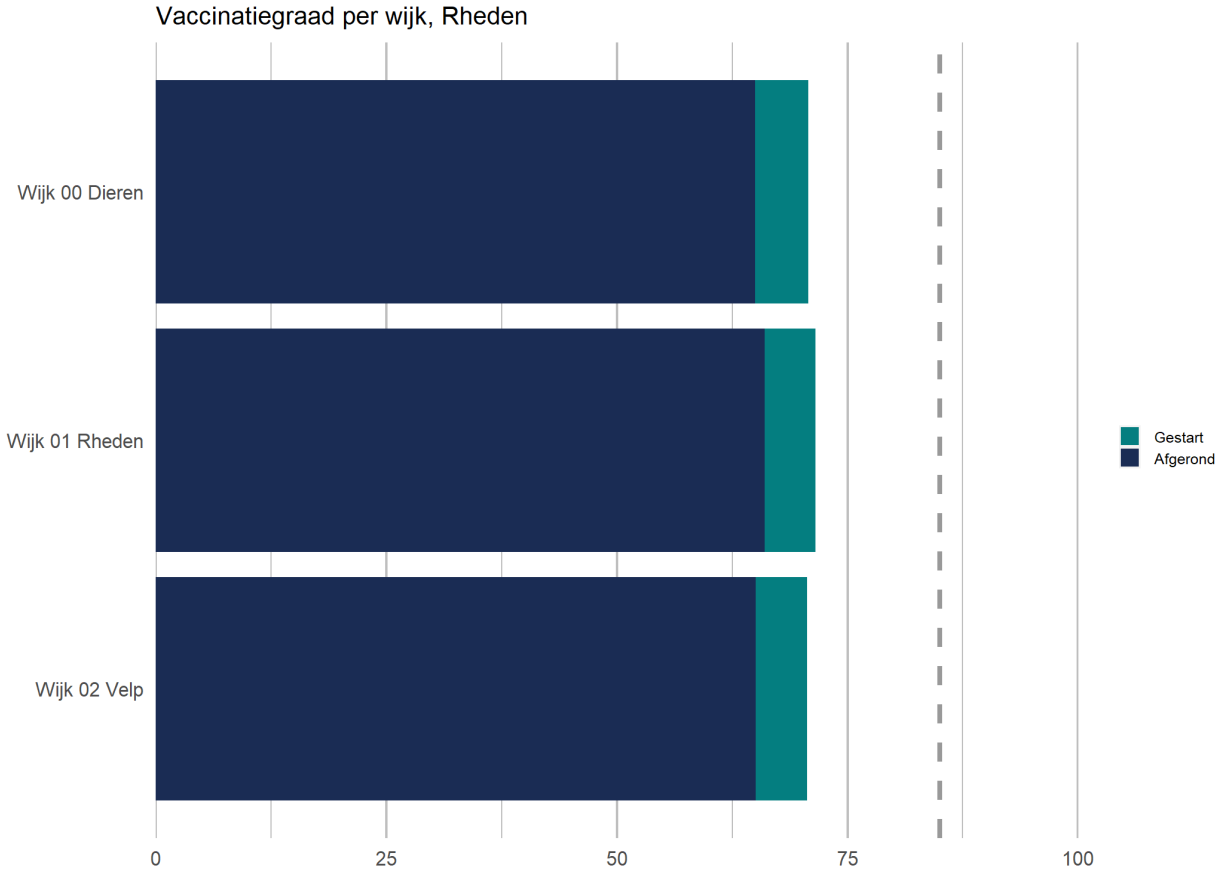
<u>Leeftijdsgroepen</u>

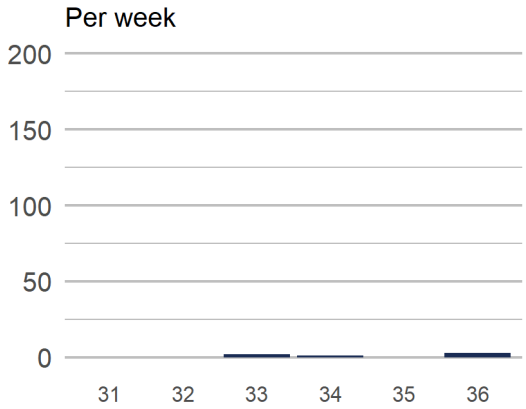
Vaccinatiegraad

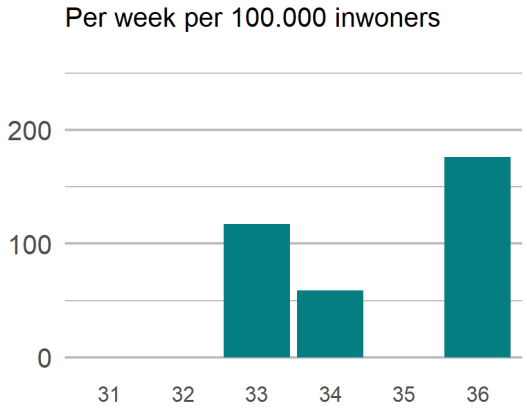

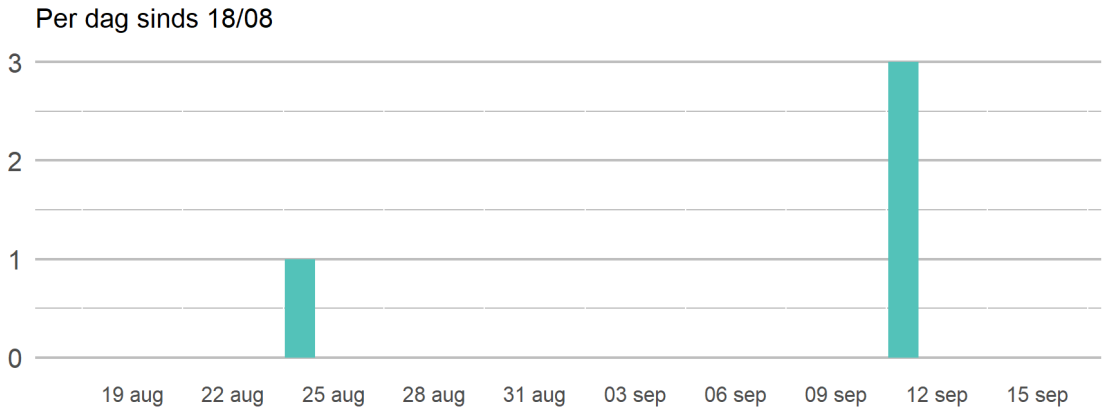

Gemeente Rozendaal

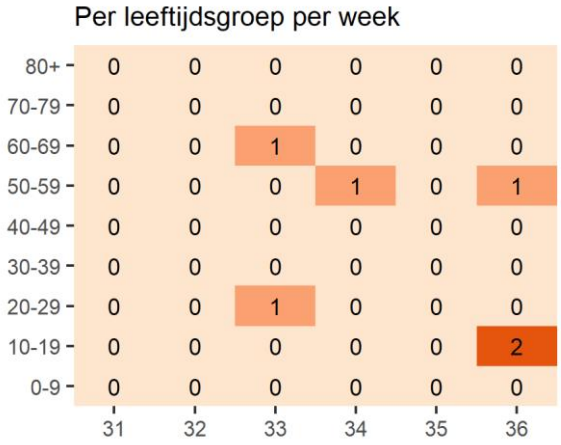
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 3. Dit zijn 176 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 35.

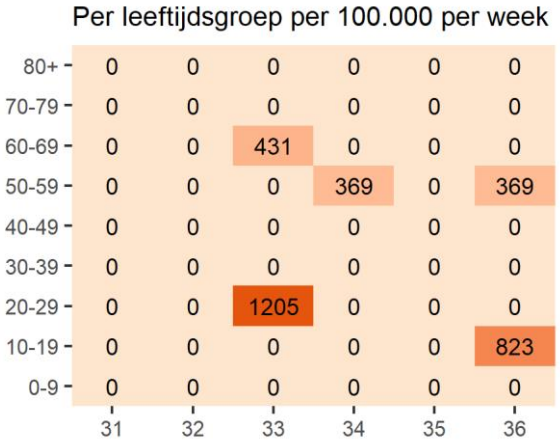

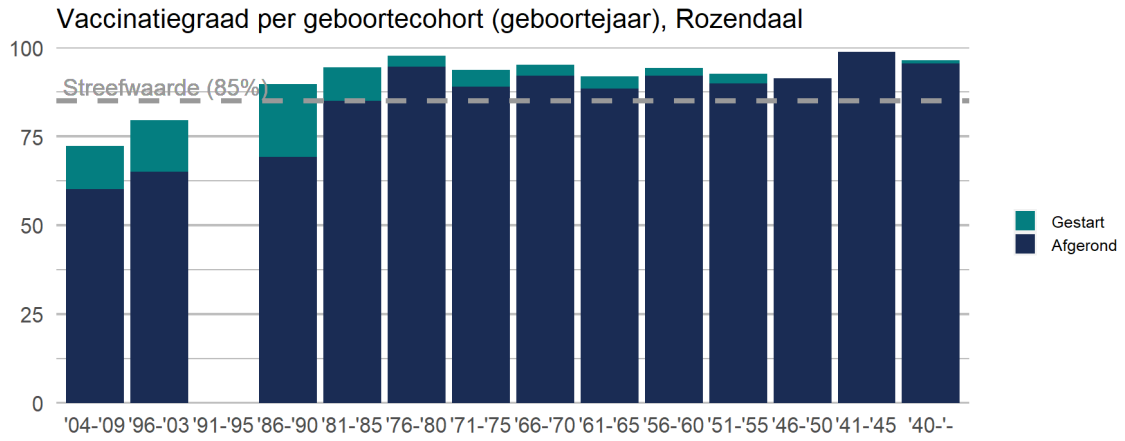

Leeftijdsgroepen

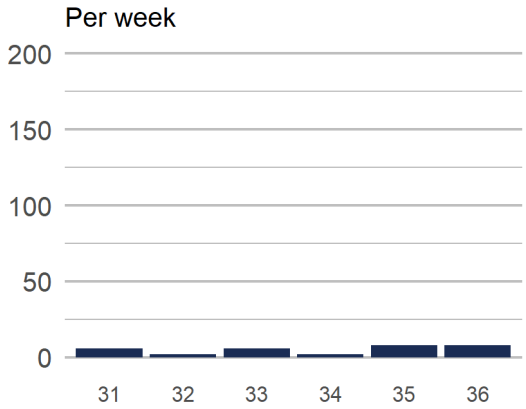

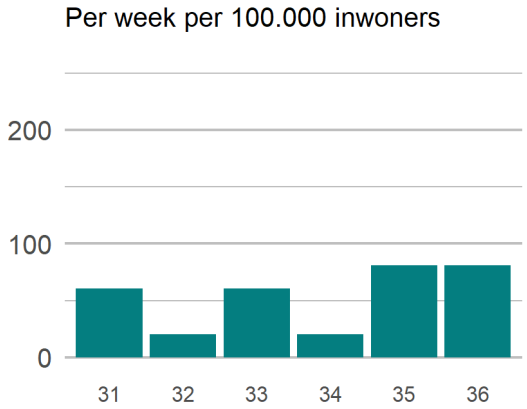
Vaccinatiegraad

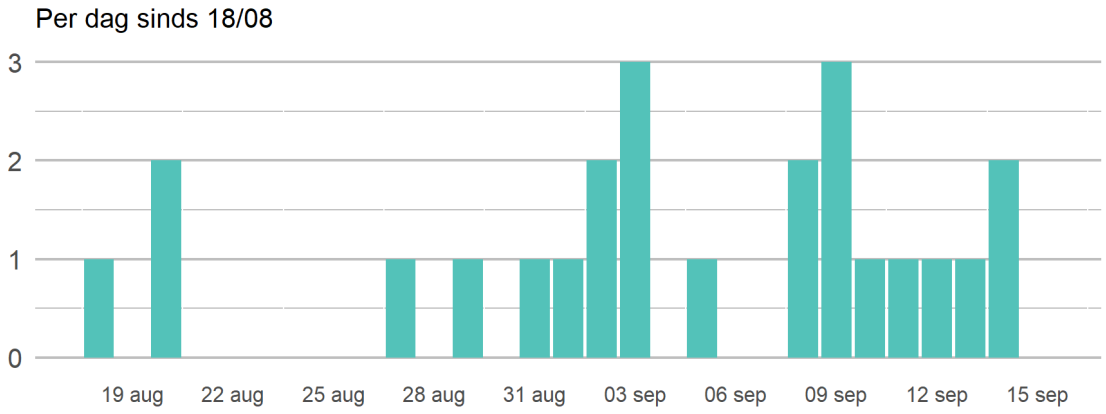

Gemeente Scherpenzeel

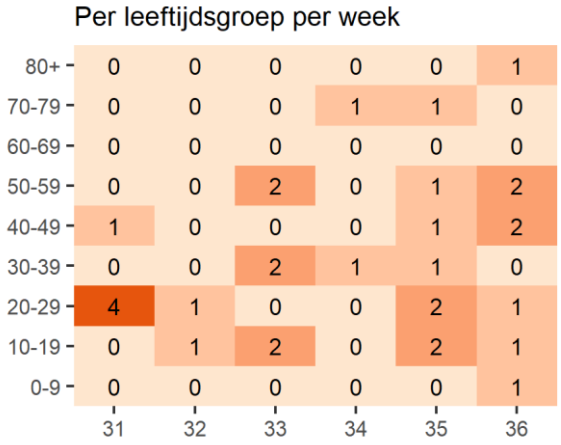
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 8. Dit zijn 81 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gelijk aan week 35.

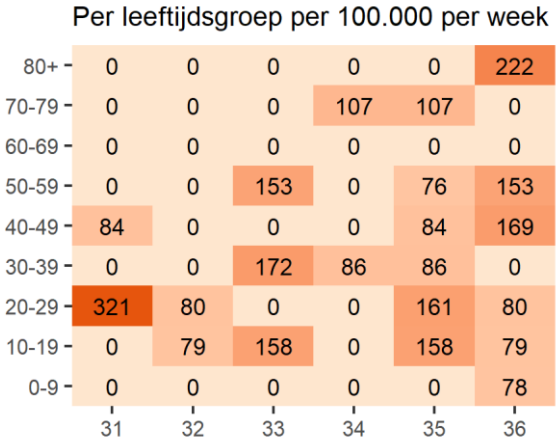

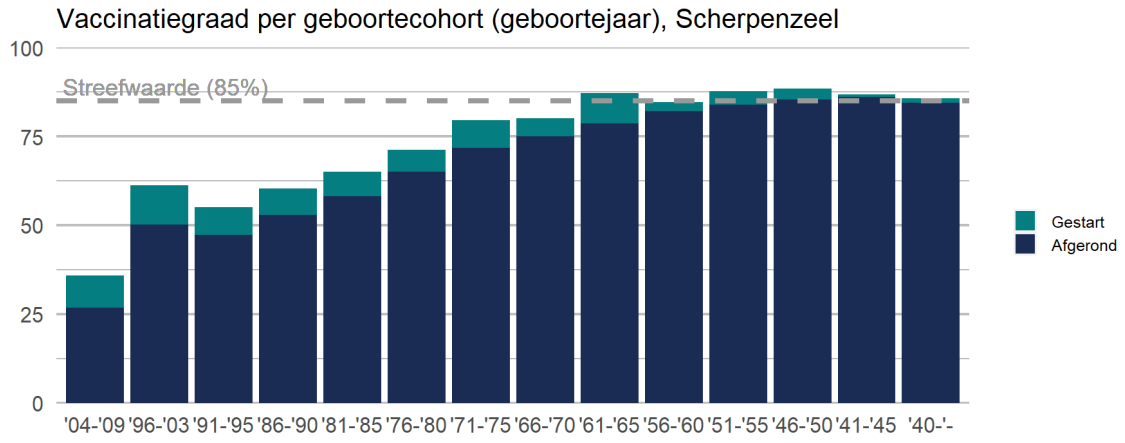

Leeftijdsgroepen

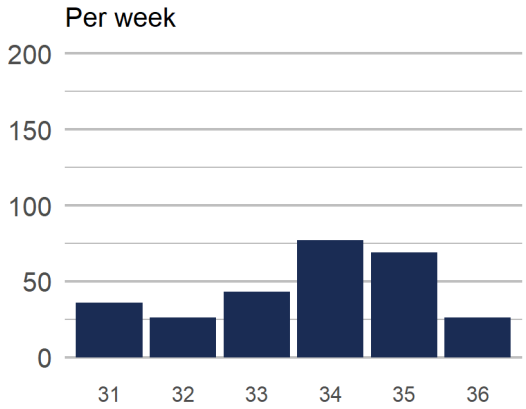

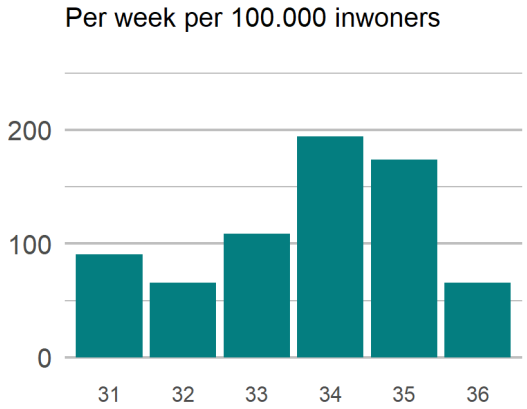
Vaccinatiegraad

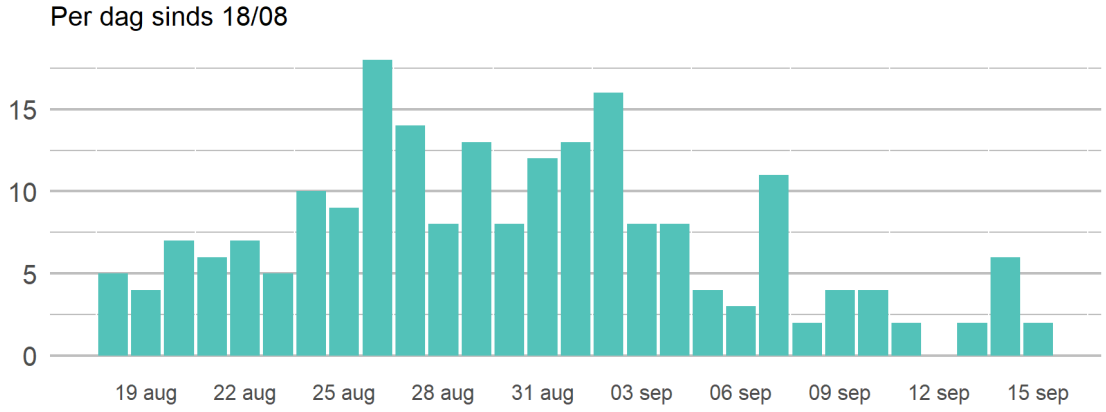

Gemeente Wageningen

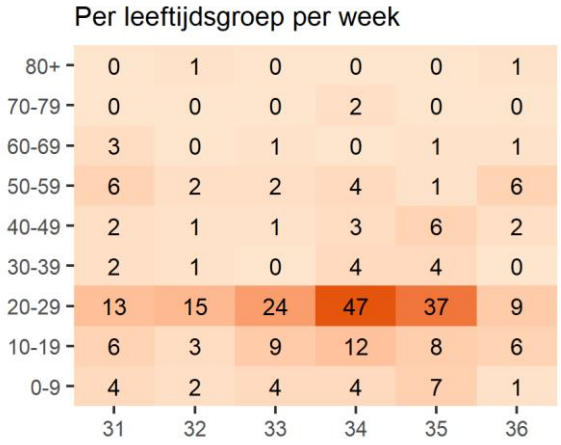
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 26. Dit zijn 66 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 35.

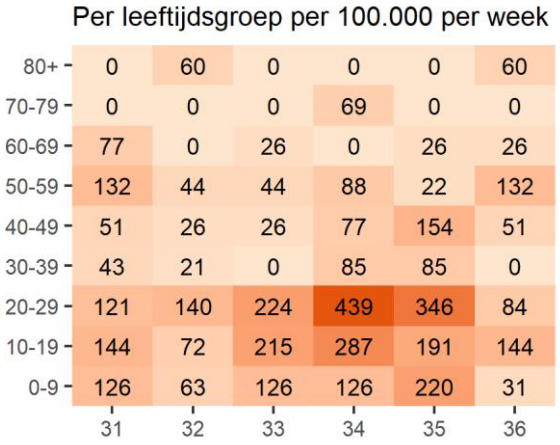

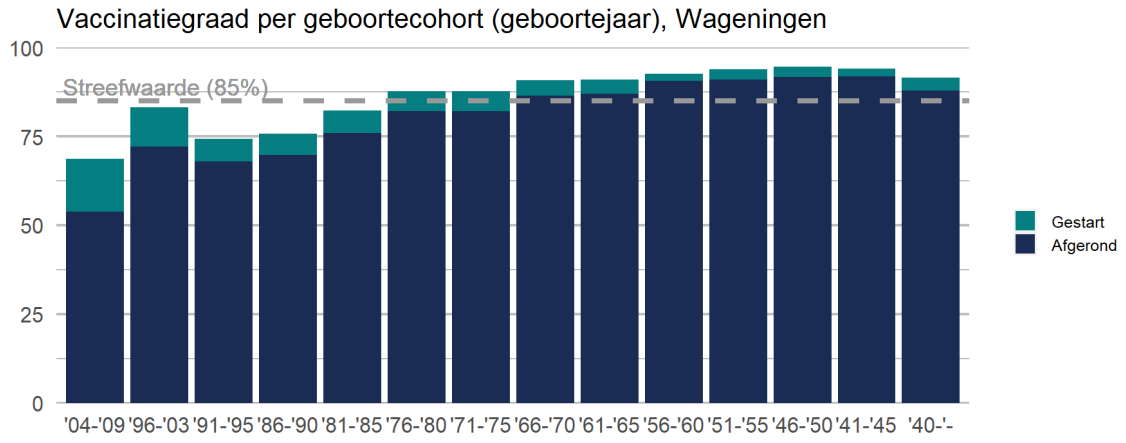

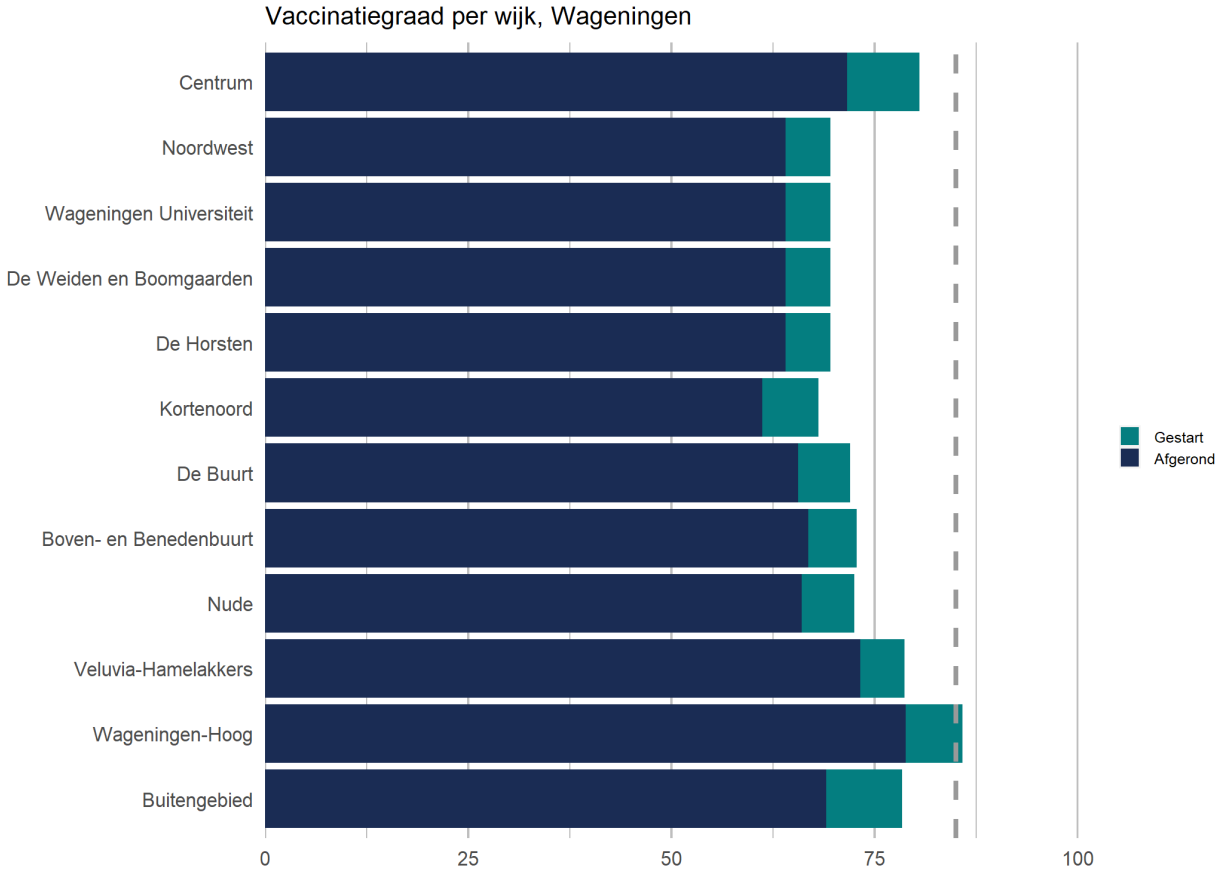
Leeftijdsgroepen

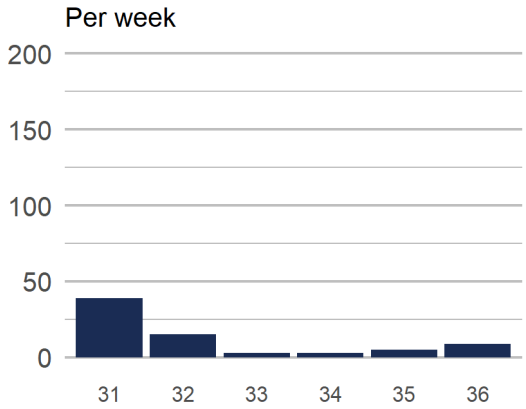
Vaccinatiegraad

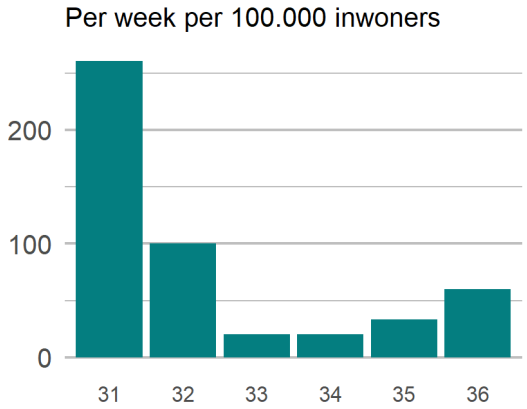

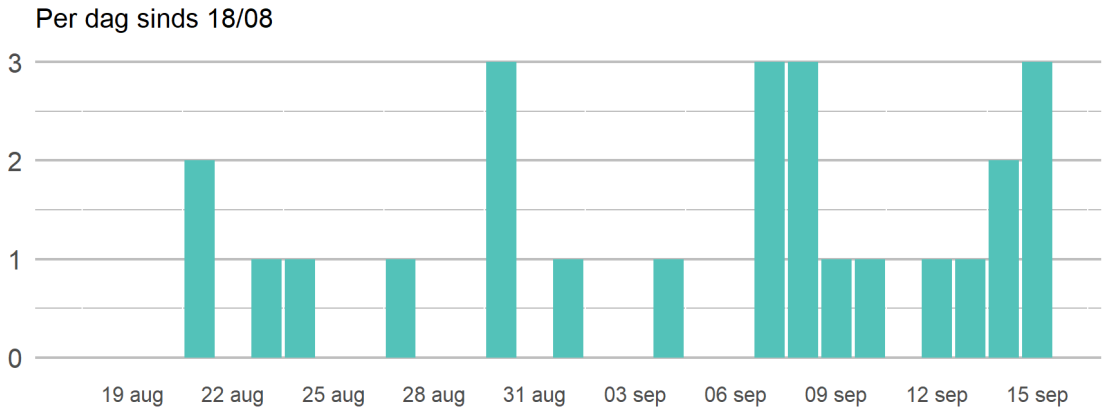

Gemeente Westervoort

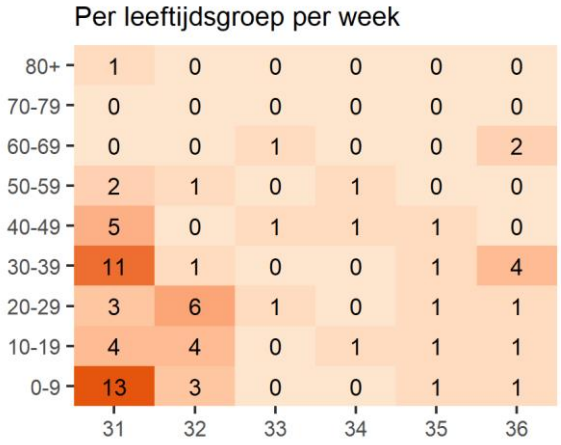
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 9. Dit zijn 60 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 35.

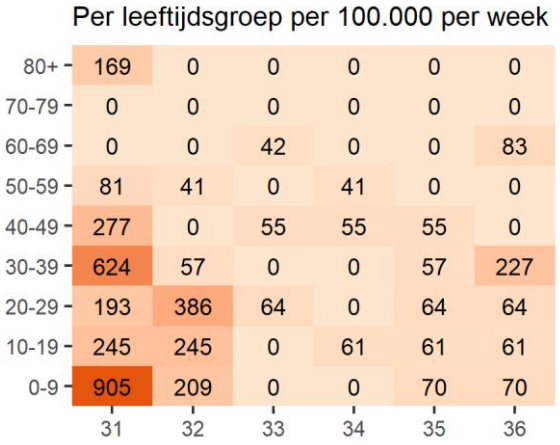

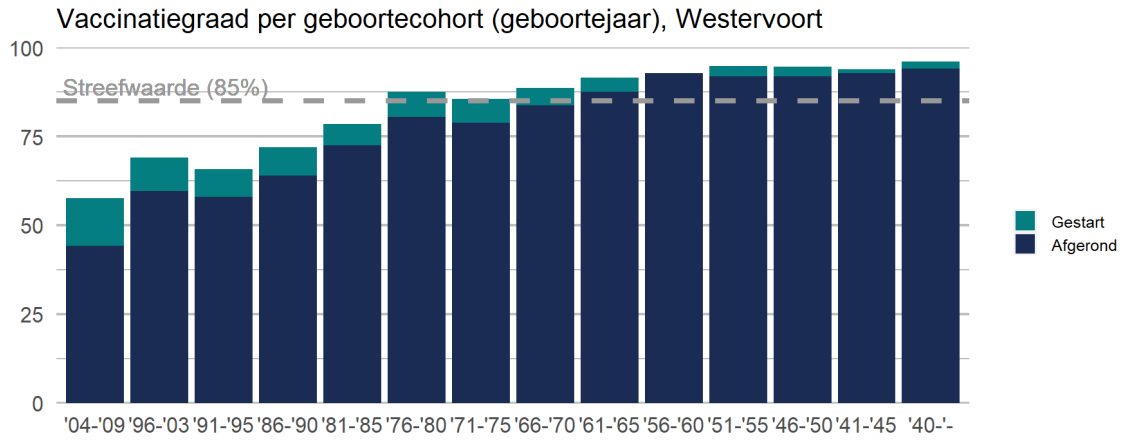

Leeftijdsgroepen

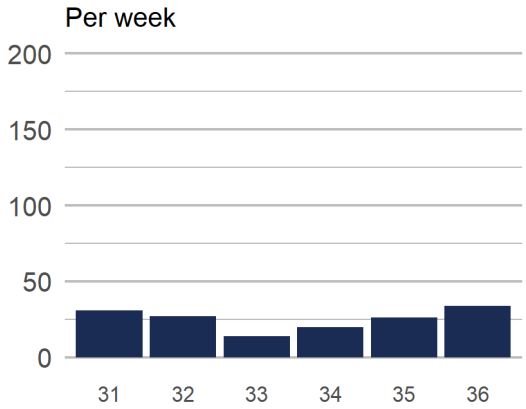

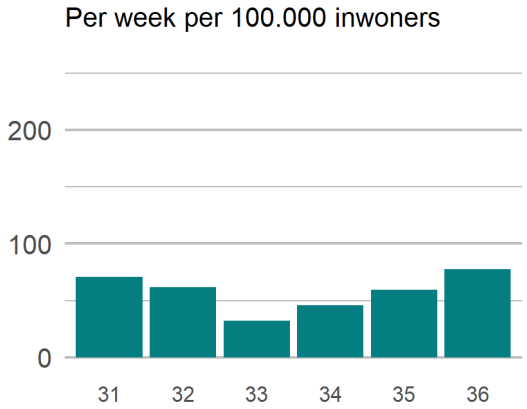
Vaccinatiegraad

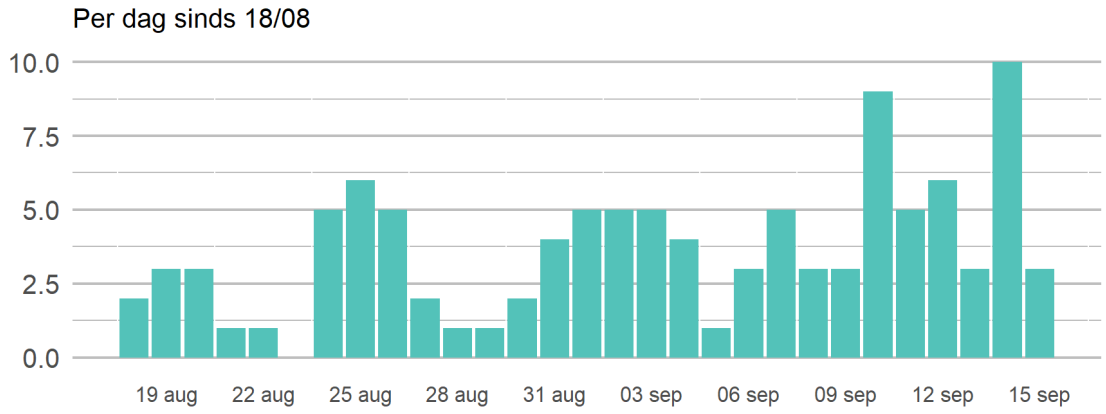

Gemeente Zevenaar

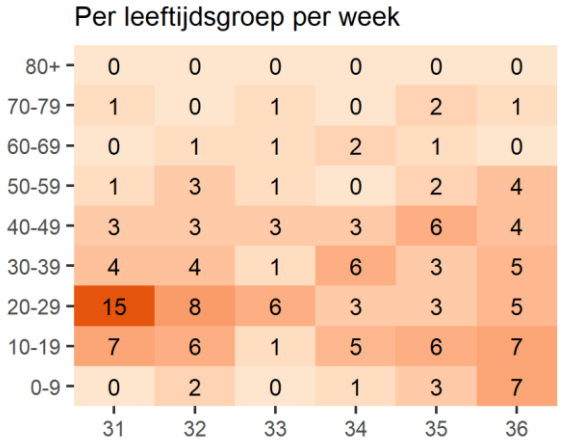
Aantal positief geteste inwoners in week 36 was 34. Dit zijn 78 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 35.

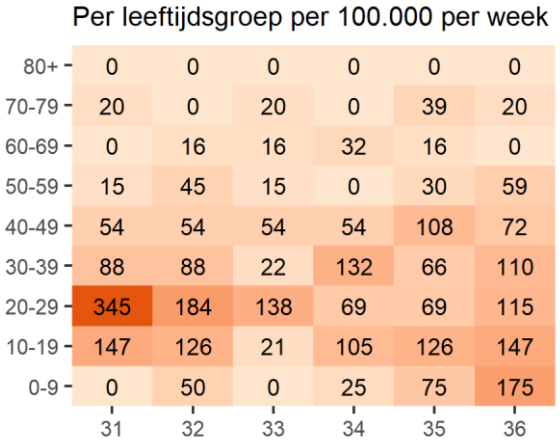

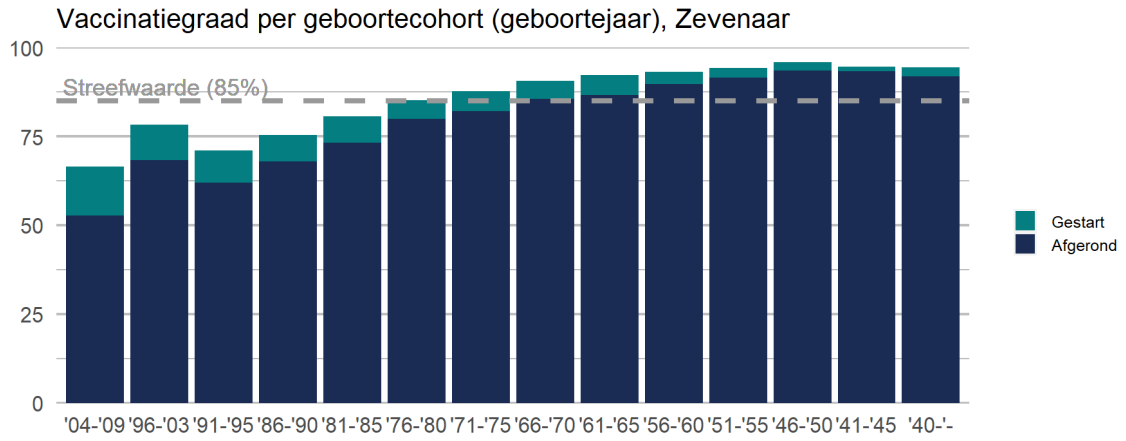

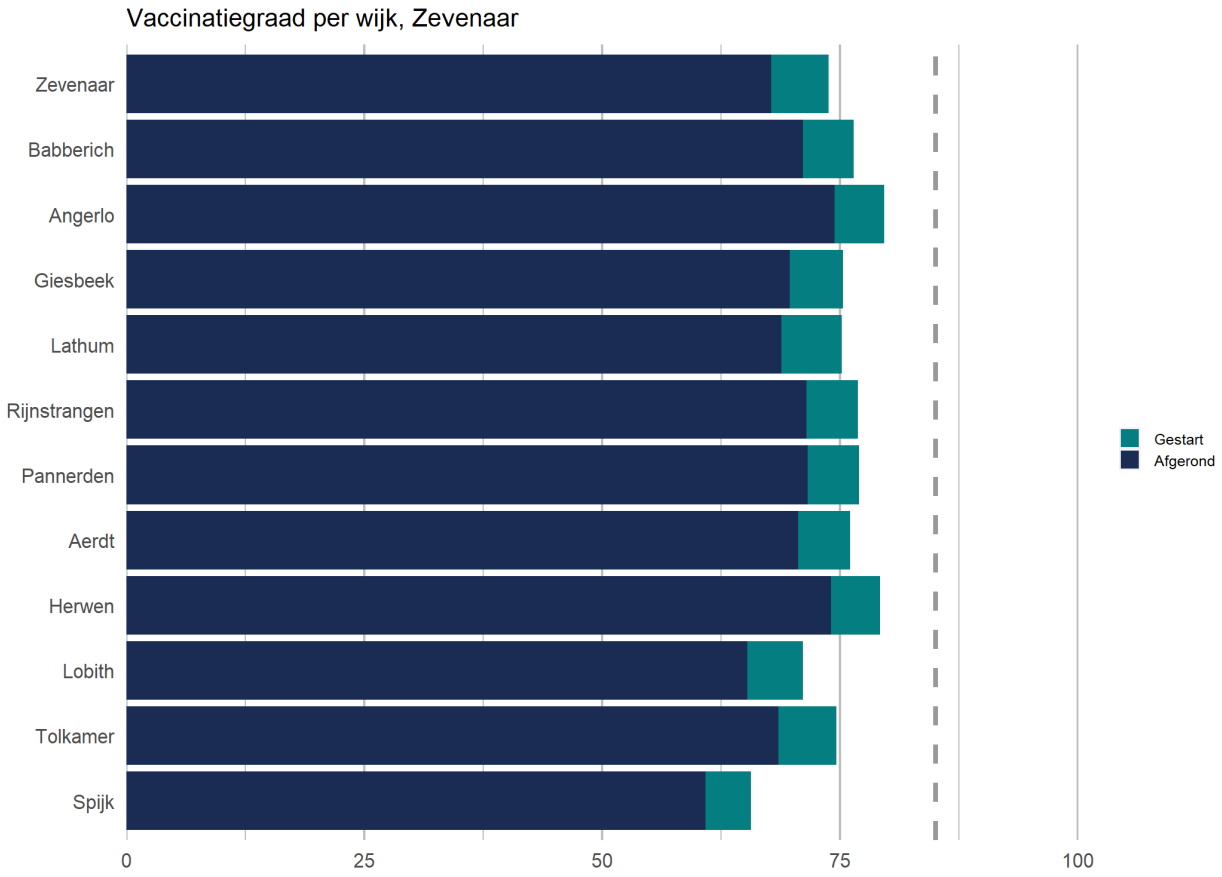
Leeftijdsgroepen

Vaccinatiegraad

Handelingskader rondom handhaving bij coronatoegangsbewijzen

Aanleiding

Naar verwachting wordt per 25 september 2021 de 1,5e meter maatregel losgelaten. In situaties waar een verhoogd besmettingsrisico bestaat, wordt vanaf die datum gewerkt met coronatoegangsbewijzen. Voor horeca, de vertoning van kunst en cultuur en bij evenementen waar meer dan 75 personen per zelfstandige ruimte bij elkaar zijn, worden deze coronatoegangsbewijzen verplicht.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de gast en de ondernemer of organisator om op een juiste manier met deze coronatoegangsbewijzen om te gaan. Deze verantwoordelijke heeft een plicht om ervoor de zorgen dat alle bezoekers zich aan de maatregelen kunnen houden door een coronatoegangsbewijs te kunnen laten zien.

Het is echter van belang om eenduidig uit te dragen dat de coronatoegangsbewijzen en andere maatregelen gehandhaafd worden. De burgemeester houdt daarom toezicht op ondernemers die verantwoordelijk zijn voor de activiteit of plaats waarvoor het coronatoegangsbewijs geldt. Dit handelingskader kan gemeenten ondersteunen in de uitvoering van deze handhaving.

Handelingskader

Gezien de handhavingscapaciteit zal de handhaving zich in deze fase voornamelijk richten op excessen, bijvoorbeeld de constatering van een grote besmettingshaard of het ontvangen van meldingen over nalatigheid in de controle. De regering heeft daarnaast met de VNG afgesproken dat het toezicht zich richt op de vraag of de ondernemer of verantwoordelijke voor de plaats **een juiste controle op de coronatoegangsbewijzen** uitvoert. De vraag is dan of:

- de ondernemer gebruik maakt van de CoronaCheck Scanner;
- de ondernemer de geboortedatum controleert bij een groen vinkje; en
- de ondernemer personen die een rood vinkje krijgen of waarvan de geboortedatum niet overeenkomt met het coronatoegangsbewijs de toegang, weigert.

Bij een overtreding wordt de lijn aangehouden om eerst te waarschuwen. Deze waarschuwing heeft als doel de ondernemer de kans te geven om binnen afzienbare tijd alles in orde te maken. Als na controle blijkt dat de ondernemer hier geen gehoor aan geeft wordt overgegaan tot het nemen van maatregelen. Anders dan bij andere overtredingen is er sprake van een direct en onomkeerbaar gevaar voor de volksgezondheid. Dit geeft de mogelijkheid om, indien noodzakelijk, direct in te grijpen en over te gaan tot het geven van een boete of sluiting van de gelegenheid.

Preventieve maatregelen

Naast de handhaving op excessen kunnen gemeenten aan de voorkant een aantal maatregelen nemen en acties uitvoeren. Allereerst kan de gemeente preventief alle ondernemers bezoeken om over de komst van de coronatoegangsbewijzen in gesprek te gaan. Tijdens dit gesprek kunnen ondernemers laten zien hoe ze de controle op coronatoegangsbewijzen aan gaan pakken, wat ze hier voor nodig hebben en hoe de gemeente hen hier eventueel in kan ondersteunen. Daarnaast kan de gemeente ondernemers tips meegeven. Tot slot kunnen gemeenten ondernemers vlak voor de daadwerkelijke ingang van deze maatregel een brief na sturen met daarin nogmaals de regels, tips en contactgegevens voor eventuele vragen.

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	14-09-2021
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 7 september 2021

Besluit:
Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 7 september 2021

Besluit:
Vaststellen

4 Keuze scenario Masterplan Veluwezoom

Besluit:
- te kiezen voor scenario C als basis voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal
- een raadvoorstel conform in te dienen voor de raadsvergadering van 2 november 2021
- de raad te vragen een bedrag van € 30.000,- uit de algemene reserve ter beschikking te stellen voor het tweede deel van de cofinanciering van de Regiodeal.

5 Subsidie 2022 Veilig Thuis

Besluit:

1. Stichting Veilig Thuis voor 2022 een subsidie verlenen van € 11.532,-

6 Deelnemersovereenkomst SVn

Besluit:

1. Akkoord te gaan met de deelnemersovereenkomst van de SVn.
2. Mandaat te verstrekken aan wethouder Logemann voor de ondertekening van de overeenkomst.

7 Sluiting openbare B&W vergadering

GEMEENTE Arnhem

Aan de gemeenteraad

Datum : 21 september 2021
Zaaknummer : 605325
Contactpersoon : Esther Francot
Telefoonnummer : 026 3773662

Onderwerp: Locaties Maatschappelijke Opvang per 1 oktober 2021

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de beëindiging van de opvang van daklozen op het cruiseschip, en de ingebruikname van een aantal andere opvang- en woonplekken per 1 oktober 2021.

Inleiding
De cruiseschepen de Serenade (april 2020 tot mei 2021) en de Navigator (mei 2021 tot heden) doen dienst als locatie voor opvang van daklozen zonder verslaving en/of zware psychiatrische problematiek. Deze locatie is in gebruik genomen in verband met de afstandsregels die noodzakelijk zijn in verband met de coronacrisis, waardoor de capaciteit op de reguliere opvanglocaties niet toereikend was. Op het cruiseschip kunnen maximaal 40 mensen worden opgevangen: maximaal 30 volwassen mannen, en in totaal 10 plaatsen voor volwassen vrouwen en jongeren.

Vanaf 2020 wordt lokaal en landelijk ingezet op de beweging van opvang naar wonen, vanuit de gedachte dat herstel begint met een (t)huis, een eigen woonplek. Is opvang toch nodig, dan liefst zo kort mogelijk en in een- of tweepersoonskamers, waardoor betrokkenen rust krijgen en eerder toe zijn aan het werken aan herstel. Deze lijn is in de praktijk bevestigd door de ervaringen met opvang in coronatijd, die ook in eenpersoonskamers plaatsvindt. Besloten is niet meer terug te gaan naar de oude situatie, met kamers waarin drie tot zes mensen verbleven.

Locaties Maatschappelijke Opvang per 1 oktober 2021
Na beëindiging van de opvang op het cruiseschip nemen we de volgende opvang- en woonplekken voor **volwassenen** in gebruik:

<u>Remisestraat</u>
Op de derde verdieping van de Remisestraat (de doorstroomvoorziening van IrisZorg) kunnen acht plekken voor opvang van daklozen gerealiseerd worden. Deze plekken worden nu gebruikt voor Beschermd Wonen, maar komen deels vrij in verband met een herschikking binnen de locaties

Beschermd Wonen van IrisZorg. Deze oplossing is tijdelijk omdat nog steeds maximaal wordt ingezet op de beweging van opvang naar wonen. Een einddatum is nog niet bepaald.

Renssenstraat
In het corporatiepand Prapattan aan de Renssenstraat, voorheen in gebruik als locatie voor wonen met specialistische Wmo-begeleiding, krijgen tien daklozen een woonplek met ambulante begeleiding door het Leger des Heils. Prapattan, dat deels leeg staat, wordt gehuurd door het Leger des Heils. Het streven is dat de bewoners vanuit deze woonplek kunnen doorstromen naar een geheel zelfstandige woonplek, al dan niet met begeleiding. Ook deze oplossing is tijdelijk; het huurcontract wordt beëindigd per 1 juni 2022.
Omwonenden worden door het Leger des Heils geïnformeerd over de wijziging in gebruik.

Utrechtsestraat
Negen daklozen krijgen een woonplek met ambulante begeleiding door IrisZorg in een corporatiepand op de Utrechtsestraat. Dit pand, voorheen in gebruik als locatie voor wonen met specialistische Wmo-begeleiding, wordt gehuurd door IrisZorg en staat momenteel leeg. Het streven is ook hier dat de bewoners vanuit deze woonplek kunnen doorstromen naar een geheel zelfstandige woonplek, al dan niet met begeleiding. Deze locatie kan zo lang als nodig in gebruik blijven.
Omwonenden worden door IrisZorg geïnformeerd over de wijziging in gebruik.

Voor de opvang van **jongeren (18 tot 27 jaar)** is na beëindiging van de opvang op het cruiseschip een back-up beschikbaar:

Doeffstraat
In het voormalige KTC (kamer trainingscentrum) van Pactum, een corporatiepand, zijn twee à drie plekken beschikbaar voor opvang van jongeren, mocht de vraag naar opvang de maximale capaciteit van de reguliere opvanglocatie overschrijden.
Omwonenden worden door Pactum geïnformeerd over de wijziging in gebruik.

Capaciteit
De reguliere opvanglocatie op de eerste en tweede verdieping van de Remisestraat blijft bestemd voor de opvang van volwassen daklozen met een verslaving en/of zware psychiatrische problematiek.. Er zijn maximaal 18 eenpersoonskamers beschikbaar.
Het Jonahuis op de Sweerts de Landasstraat blijft bestemd voor de opvang van jongeren tot 27 jaar. Hier kunnen maximaal 10 jongeren in tweepersoonskamers opgevangen worden.
Bij de laagdrempelige opvang Stoelenproject De Duif kunnen maximaal 12 volwassen daklozen opgevangen worden.
Aan de beschikbaarheid van het Droombankje voor plaatsing volwassenen en jongeren door IrisZorg respectievelijk Pactum verandert niets.

Volgens een inschatting van alle betrokken partners is hiermee voldoende capaciteit beschikbaar voor de opvang van daklozen en begeleid wonen met ambulante begeleiding voor daklozen. Voorwaarde is wel dat de beweging van opvang naar wonen en de inspanningen ten behoeve van het voorkomen van dakloosheid worden doorgezet én resultaat bieden. Uitgangspunt is en blijft: niemand onvrijwillig op straat.

Daarnaast zijn partners nog in gesprek over eventueel benodigde extra capaciteit voor het vorstprotocol. Net als voorgaande jaren wordt ingezet op het creëren van extra capaciteit op bestaande opvanglocaties.

Financieel
IrisZorg en het Leger des Heils ontvangen voor hun extra inspanningen een incidentele subsidie, die opgevangen kan worden binnen de begroting van Maatschappelijke Opvang. De opvang van jongeren op de back-uplocatie Doeffstraat valt binnen de subsidieafspraken met Pactum, met mogelijk een zeer kleine overschrijding. Er hoeven op zowel de reguliere als de extra locaties geen grote bouwkundige aanpassingen gedaan te worden. De kosten van opvang op het cruiseschip, deels gedekt door rijksmiddelen corona, vervallen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas A. Marcouch

Monitoring en duiding COVID-19 Gelderland-Midden
(Infectieziektebestrijding, GHOR & Epidemiologie)

23 september 2021

AANDACHTSPUNTEN DEZE WEEK

- *Meldingen dalen, reproductiegetal onder de 1, maar afwachten wat versoepelingen gaan doen*
  Het aantal meldingen is wederom gedaald. Het reproductiegetal op basis van het aantal meldingen van positieve testen ligt inmiddels onder de 1. We zien de meeste positieve testen bij mensen onder de 50 jaar. Het grootste deel van deze mensen was niet (volledig) gevaccineerd.
  Het meewerken aan bron- en contactonderzoek, het naleven van de hygiënemaatregelen en de testbereidheid blijven een aandachtspunt en worden nog belangrijker op het moment dat de versoepelingen gaan plaatsvinden, vooral in gebieden waar de vaccinatiegraad minder hoog is.

- *Meldingen*
  Net als landelijk is het aantal meldingen van positief geteste personen in onze regio ten opzichte van de voorgaande week gedaald (regio 8% en landelijk met 16%). De meeste besmettingen zien we deze week in de leeftijdsgroepen 0-9 en 10-19 jarigen. In deze beide groepen en bij de 70-79 jarigen zien we een stijging ten opzichte van vorige week. In de regio is iets meer getest dan in week 36. Landelijk liep het aantal testen met 6% terug.
  Het regionale vindpercentage is met 7,4% iets lager dan het landelijke percentage (8%) en net als het landelijke vindpercentage gedaald ten opzichte van week 36.

- *Aantal ziekenhuisopnames in week 37*
  Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames, inclusief IC, is in week 37 gedaald.

- *Besmettingen in verpleeghuislocaties*
  Het aantal verpleeghuislocaties waar minstens één besmetting bekend is, is landelijk gedaald en regionaal licht gestegen. Zowel landelijk als in de regio gaat het om 5% van het totaal aantal locaties.

- *Reproductiegetal*
  Het laatst bekende reproductiegetal op basis van meldingen is 0,91 (6 september). Dit betekent dat elke 100 besmette personen ongeveer 91 nieuwe besmettingen opleveren. De waarde is ten opzichte van de week ervoor gedaald (0,99). De reproductiegetallen die berekend zijn op basis van ziekenhuis- en IC-opnames zijn ook gedaald (0,95 en 0,91 respectievelijk).

- *Vaccinatiegraad*
  In Gelderland-Midden is 80% van de inwoners boven de 12 jaar gestart met de vaccinatie en is 77,8% inmiddels volledig beschermd. Landelijk liggen deze percentages respectievelijk op 83,5% en 79,6%. Het OMT adviseert een vaccinatiegraad van 95% die homogeen verdeeld is om uitbraken te voorkomen. Groepen of wijken waarin relatief veel mensen ongevaccineerd zijn hebben een groter risico op uitbraken. We blijven dan ook onverminderd inzetten op het fijnmazig vaccineren. We brengen de groepen die moeilijk te bereiken zijn of nog twijfelen over een vaccinatie steeds gerichter in beeld en zetten passende interventies in die passen bij de beweegredenen van de verschillende groepen. Soms gaat het om laagdrempelige toegang (vaccinatiebussen, pop-uplocaties, open inloop), soms om goede voorlichting en informatie die past bij de leefwereld (informatiebussen, specifieke voorlichtingsbijeenkomsten). Dit blijft een lange adem, veel geduld en een flinke dosis creativiteit vergen.

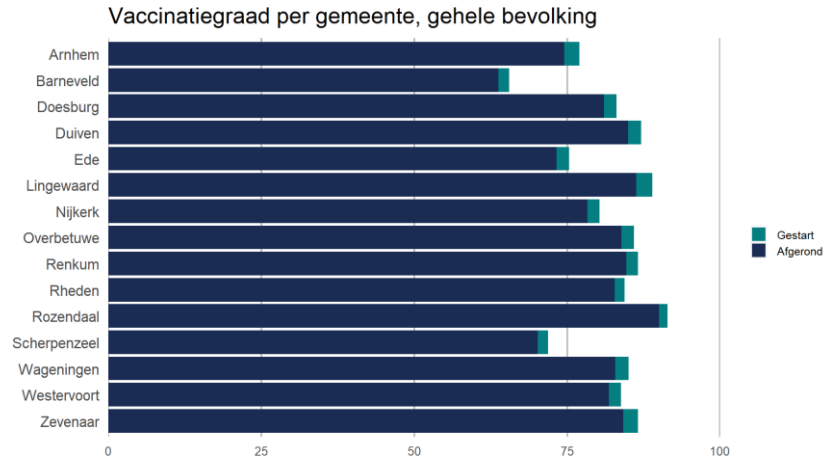
DUIDING

Vaccineren

Landelijk is in week 37 is 82,1% van alle 18-plussers volledig gevaccineerd. Van iedereen boven de 12 jaar is 79,6% volledig gevaccineerd (bron: www.rivm.nl).

In onze regio is de vaccinatiegraad voor de eerste vaccinatie op dit moment gemiddeld 80% ('vaccinatie gestart'). De vaccinatiegraad voor 2 vaccinaties of 1 Jansen vaccinatie (vaccinaties afgerond) is 77,8%. Hierin zijn alleen inwoners van 12 jaar en ouder meegenomen, omdat zij in aanmerking komen voor vaccinatie. Gemiddeld is dus 77,8% van de bevolking ouder dan 12 jaar volledig beschermd tegen het coronavirus. Vanaf deze week worden de mensen die een prik hebben gekregen na doorgemaakte COVID-19 meegeteld bij de vaccinatiegraad.

In onderstaande figuur wordt de gemiddelde vaccinatiegraad per gemeente weergegeven. Met name gemeenten in het noord-westelijke deel van onze regio (de 'bible-belt gemeenten') en de gemeente Arnhem laten gemiddeld een lagere vaccinatiegraad zien dan de rest van de regio. Aan wijken, gemeenten en doelgroepen waar de vaccinatiegraad achter blijft, wordt structureel extra aandacht besteed door middel van voorlichting, informatie en laagdrempelig vaccineren.

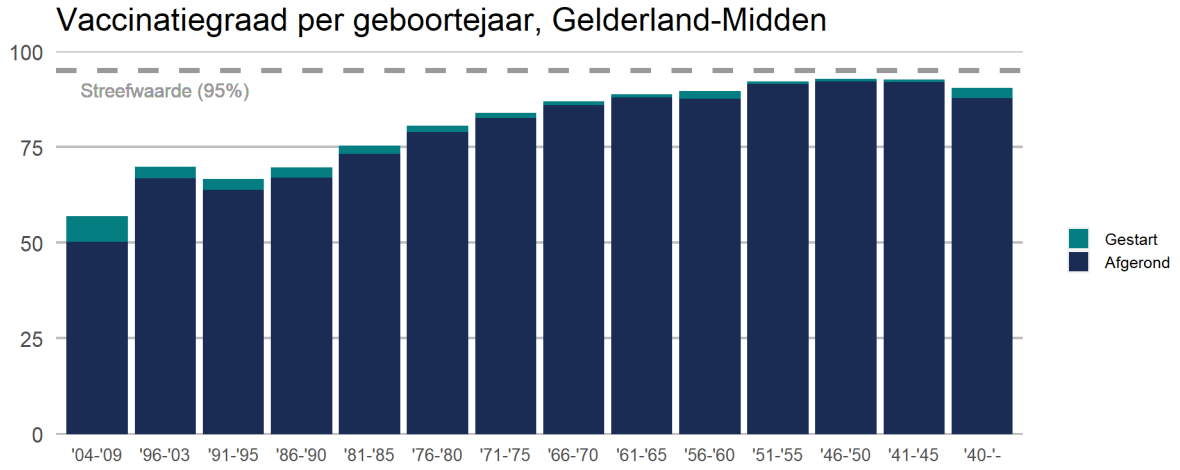
Bron: RIVM, CIMS

VACCINATIE REGISTRATIE

Landelijk worden toegediende vaccinaties, ongeacht door wie ze zijn toegediend, centraal geregistreerd in het COVID-vaccinatie Informatie- en Monitoringsysteem (CIMS). Er wordt alleen geregistreerd als de gevaccineerde persoon hier toestemming voor geeft. Als GGD ontvangen we regelmatig gegevens uit het CIMS van het RIVM. Hiermee kunnen we een schatting maken van de vaccinatiegraad per gemeente en per leeftijdsgroep in onze regio.

In onderstaande grafieken onderscheiden we 'vaccinatie gestart' en 'vaccinatie afgerond'. De term 'vaccinatie gestart' betekent: het percentage inwoners dat tenminste één dosis vaccin heeft gekregen en daarmee nog niet volledig is beschermd tegen het coronavirus. De term 'vaccinatie afgerond' betekent: het percentage personen dat twee doses Comirnaty (Pfizer), Spikevax (Moderna) of Vaxzevria (AstraZeneca) of één dosis Janssen heeft gekregen, en daarmee worden gezien als volledig beschermd tegen het coronavirus.
Mensen die besmet zijn geweest met het coronavirus, worden na één vaccinatiedosis gezien als volledig beschermd en zijn sinds deze week ook als zodanig in deze rapportage opgenomen.

In onderstaand figuur wordt de vaccinatiegraad per leeftijdscategorie weergegeven. Jongere leeftijdsgroepen laten een lagere vaccinatiegraad zien dan hogere leeftijdsgroepen. Eén van de redenen is dat jongeren als laatste zijn gestart met de vaccinaties. Maar dit is niet de hele verklaring. Zo is bijvoorbeeld ook de risicoperceptie onder jongeren anders verdeeld dan onder de ouderen. Er wordt op dit moment op alle fronten gewerkt aan het verspreiden van goede en betrouwbare informatie, gericht op jongeren zodat ook degenen die twijfelen een weloverwogen keuze kunnen maken. Het OMT zou graag zien dat een vaccinatiegraad wordt nagestreefd die ten minste vergelijkbaar is met die van vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma (dit ligt rond 95%).

Bron: RIVM, CIMS

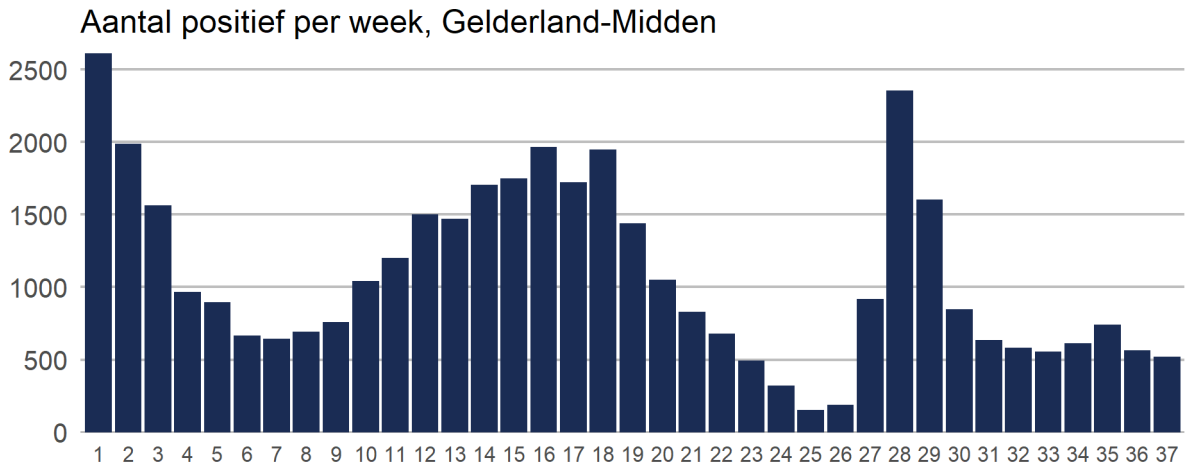
Landelijk en regionaal beeld van besmettingen

Onderstaande tabel laat het *landelijk* overzicht van besmettingen, ziekenhuisopnames en overledenen van de afgelopen week zien.
Afgelopen week (14 t/m 21 september) is het aantal nieuwe positieve coronatesten gedaald met 16% ten opzichte van de week ervoor. Het aantal positieve testen per 100.000 inwoners ging daarmee van 94 naar 79. Afgelopen week werden minder nieuwe COVID-19 patiënten opgenomen in het ziekenhuis (-19%) en op de IC intensive care (-12%). Het aantal overlijdens nam toe met 29%. Belangrijk bij dit laatste is dat deze meldingen niet altijd worden doorgegeven op het moment dat ze plaatsvinden en dus schoksgewijs meetellen. Ook zijn de aantallen inmiddels zodanig dat veranderingen hierin eerder procentueel opvallen.

Overzicht landelijke cijfers

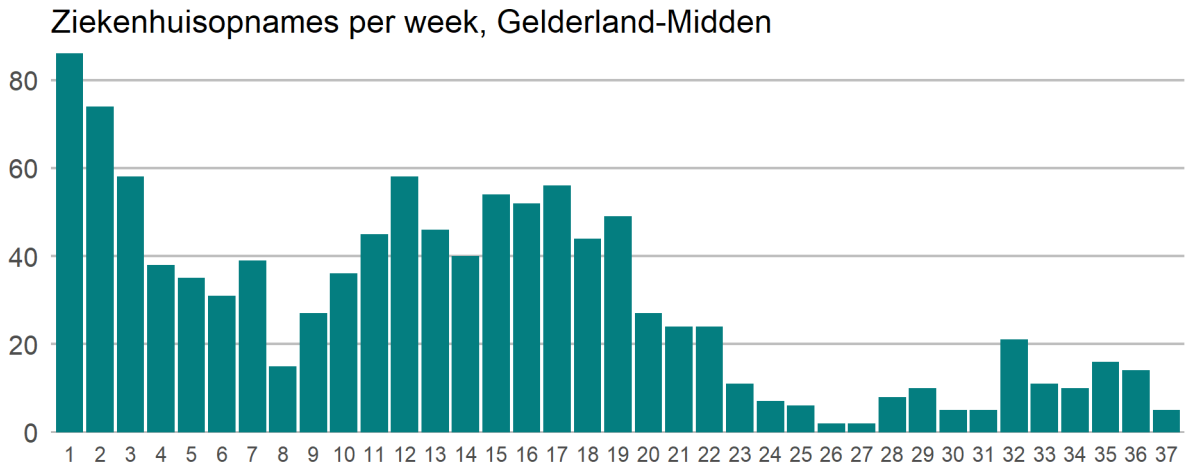
	Week 37	Week 36	Verschil
Nieuwe meldingen	13.347	15.976	-16%
Nieuwe ziekenhuisopnames	287	355	-19%
waarvan nieuwe IC opnames	66	75	-12%
Overledenen	45	35	29%

Net als landelijk zagen we in de *regio Gelderland-Midd*en in week 37 (13 t/m 19 september) een afname van het aantal besmettingen: het aantal inwoners dat positief testte ten opzichte van de week ervoor daalde met 8% van 565 naar 522 (75 per 100.00 inwoners). Zie ook onderstaand figuur.

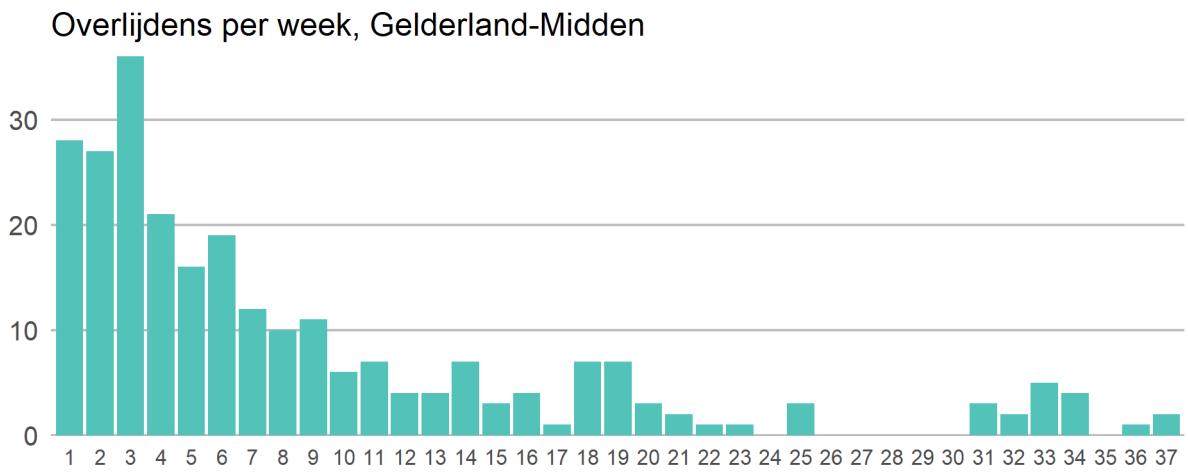

Ziekenhuisopnames en overlijdens

In het figuur hieronder staat het verloop van het aantal nieuwe ziekenhuisopnames per week in onze regio van mensen met een bevestigde COVID-19 besmetting. Het aantal ziekenhuisopnames is gedaald.

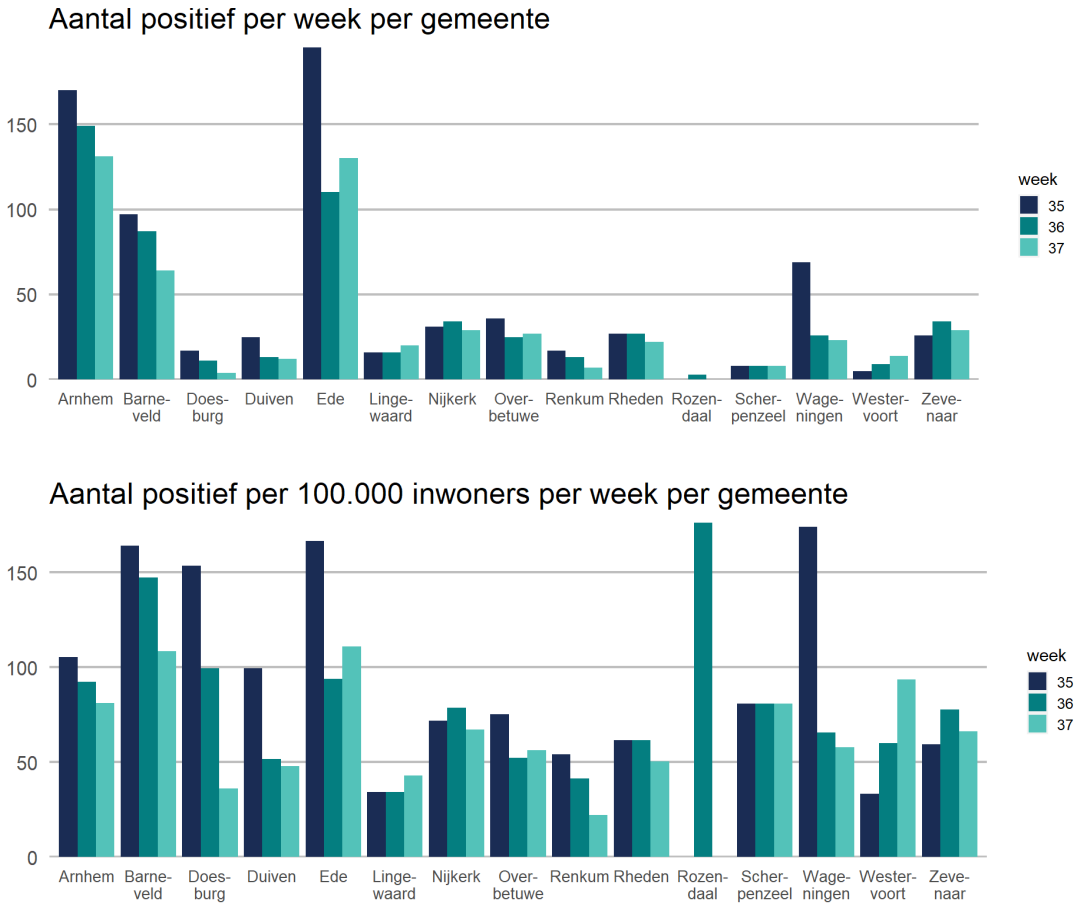
Het aantal bij de GGD gemelde overleden mensen met een bevestigde coronabesmetting in onze regio staat in onderstaande figuur. Overlijdens worden niet altijd (direct) doorgegeven.

Bron: RIVM

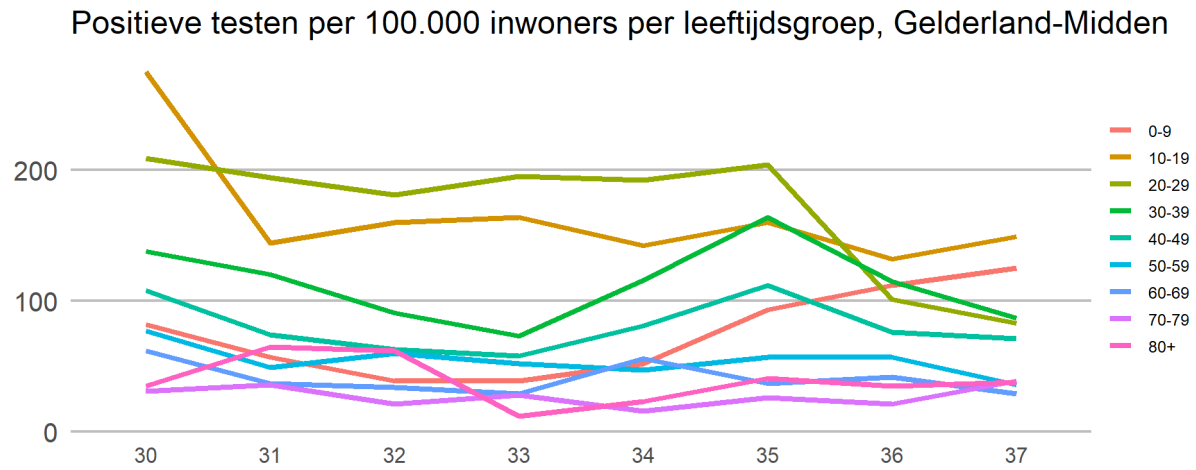
De gemeenten

De meeste gemeenten laten een daling in het aantal besmettingen zien. Het aantal besmettingen in de gemeenten Ede, Lingewaard, Overbetuwe en Westervoort is toegenomen

Leeftijdsverdeling positief geteste personen

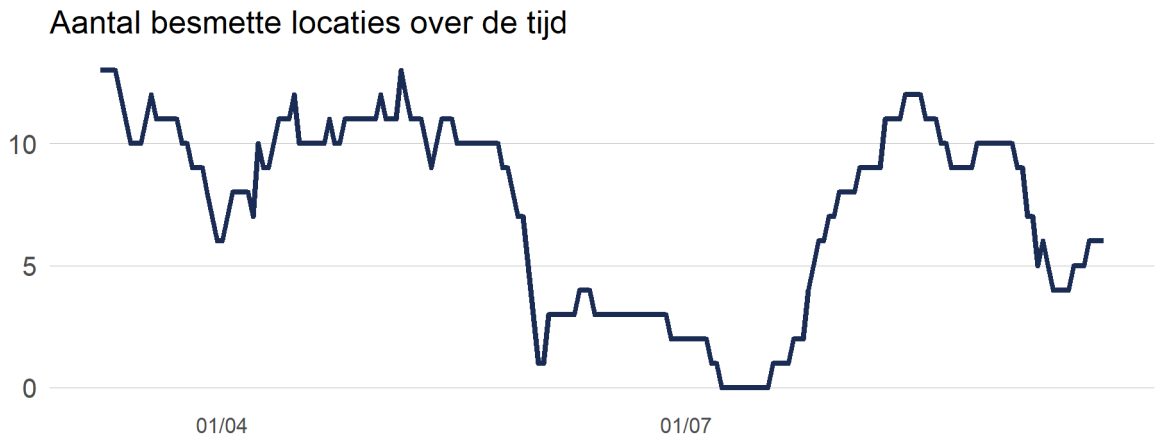
In onderstaande figuur staat het beloop van de positieve testen per 100.000 inwoners per week weergegeven per leeftijdsgroep. Het aantal besmettingen daalt. De meeste besmettingen zien we deze week in de leeftijdsgroepen 0-9 en 10-19 jarigen. En in deze groepen en de 70-79 jarigen zien we een stijging ten opzichte van vorige week.

Bron: RIVM

Verpleeghuizen

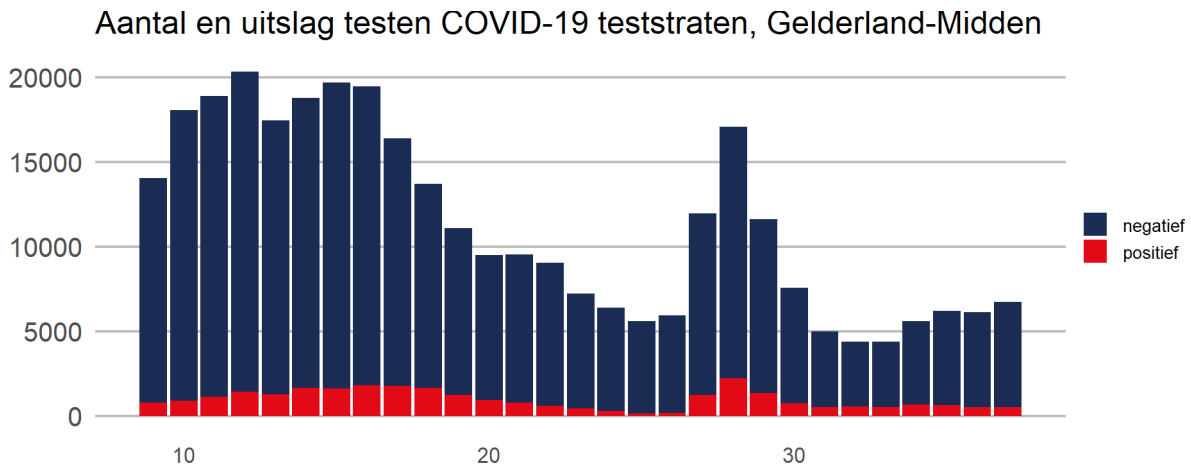
Op dit moment geeft het RIVM aan dat er 6 (5%) besmette verpleeghuislocaties zijn in de regio Gelderland-Midden (zie onderstaand figuur). Dit getal is een inschatting van het totaal aantal verpleeghuislocaties waar in de afgelopen 28 dagen minstens één (nieuwe) COVID-19 besmetting op basis van een positieve test, is gemeld. Het aantal locaties is twee meer dan vorige week. Landelijk zijn er 126 (5%) besmette locaties, een lichte afname ten opzichte van vorige week.

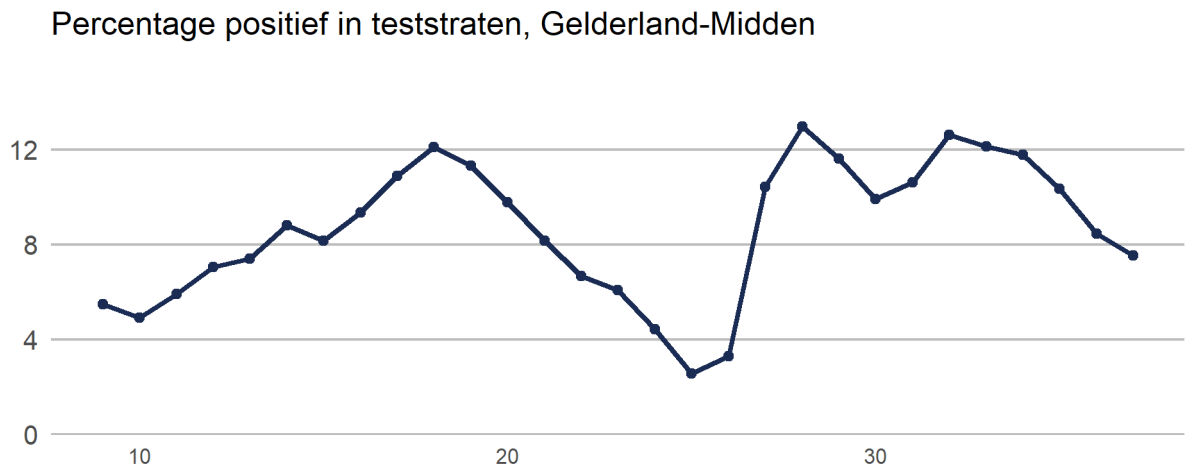

Teststraten

In week 37 (voorlopige cijfers) hebben we in Gelderland-Midden ongeveer 6.294 mensen getest (3% meer dan de week hiervoor). Daarvan waren 468 positief. Het vindpercentage is sinds week 36 wederom gedaald en ligt op 7,4% (vorige week 8,5%).

In heel Nederland lieten zich minder meer mensen testen bij de GGD-en dan de week ervoor (6%). In week 37 lieten 160.199 mensen zich testen. Ook landelijk is het vindpercentage in de GGD teststraten gedaald: van 9% naar 8%.

Bron: Aantal testen uitgevoerd door de GGD, met bekende uitslag, (RIVM)

Bijlage: gemeentelijke cijfers

22 september 2021

In deze bijlage worden de recente gemeentecijfers weergegeven. Voor iedere gemeente wordt het volgende gepresenteerd:

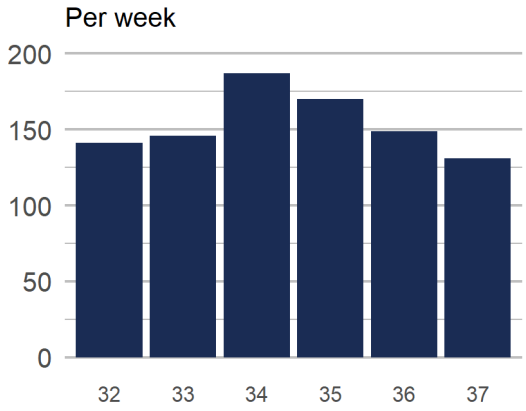
- het aantal positieve meldingen per week
- het aantal positieve meldingen per 100.000 inwoners per week
- het aantal positieve meldingen per dag voor de laatste vier weken
- het aantal positieve meldingen per week per leeftijdsgroep
- het aantal positieve meldingen per week per 100.000 inwoners per leeftijdsgroep
- de vaccinatiegraad per geboortejaar
- de vaccinatiegraad per wijk/kern

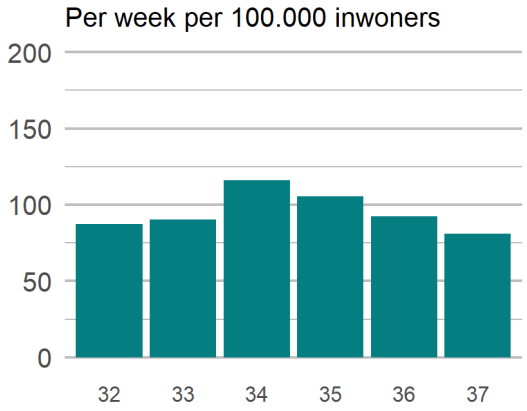
Let op bij het interpreteren van de figuren: het aantal inwoners in een leeftijdsgroep speelt een grote rol. Een leeftijdsgroep met weinig inwoners zal al bij lage absolute aantallen opvallen.

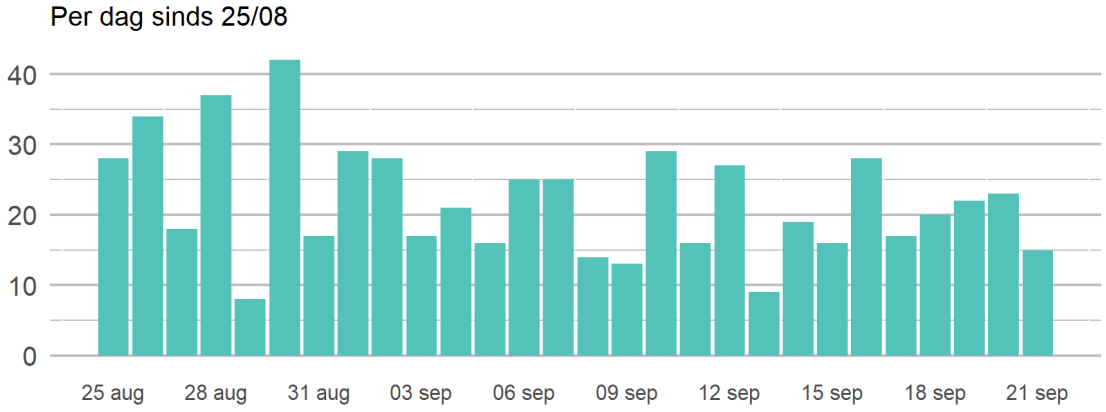
Bij vragen kunt u contact opnemen met onderzoek@vggm.nl.

Gemeente Arnhem

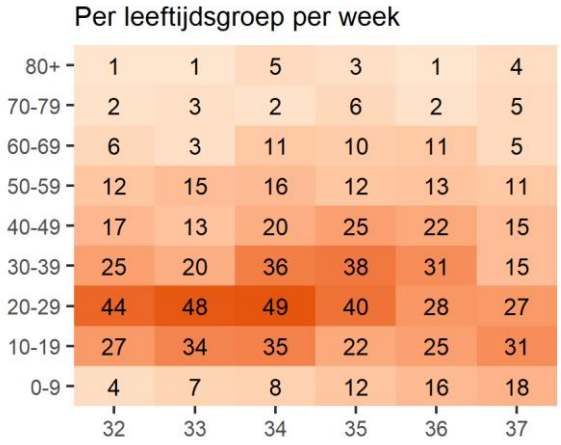
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 131. Dit zijn 81 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

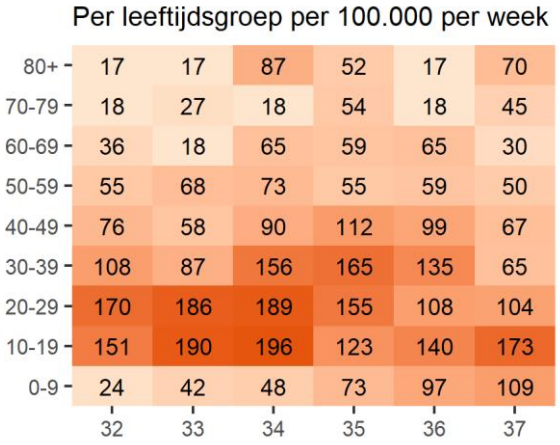

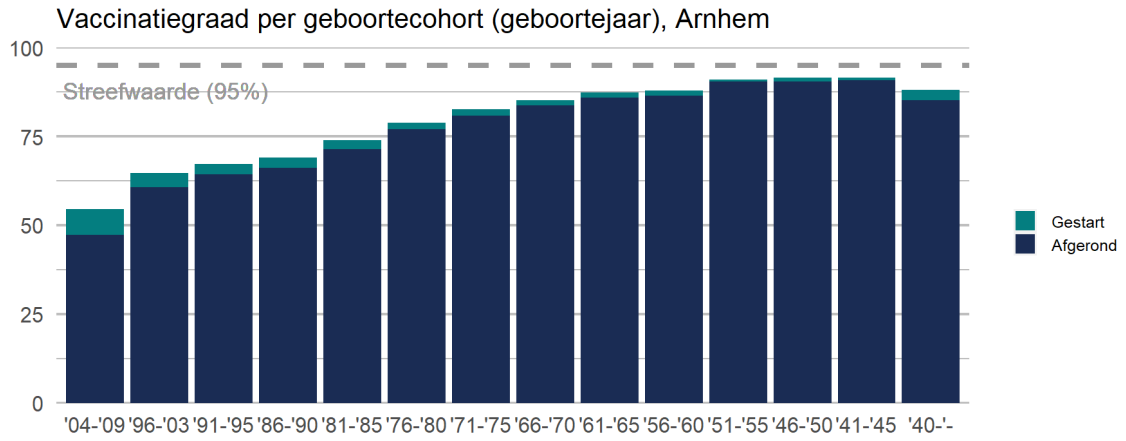

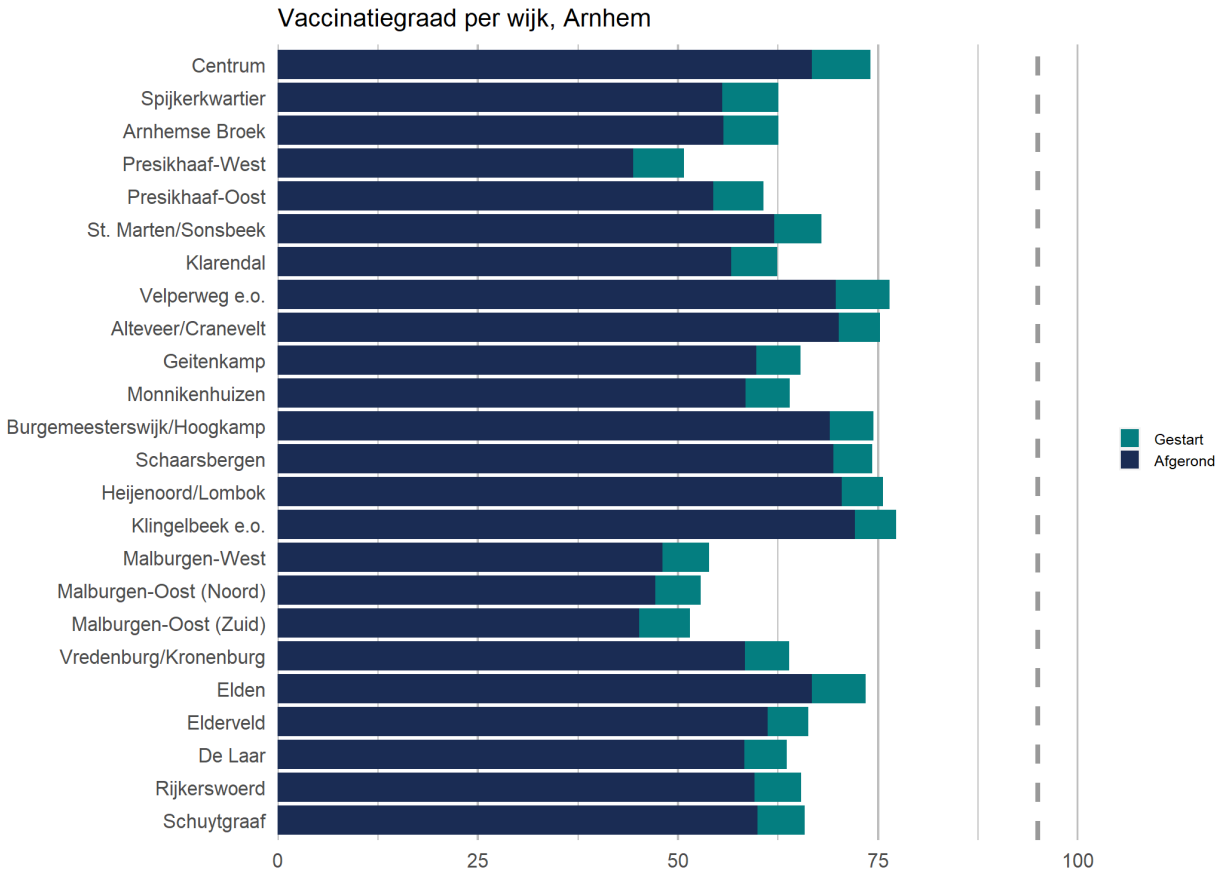
Leeftijdsgroepen

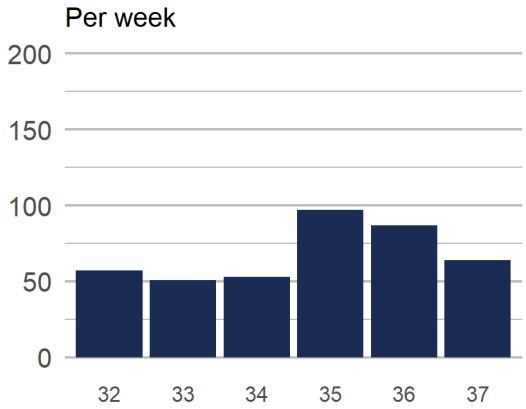
Vaccinatiegraad

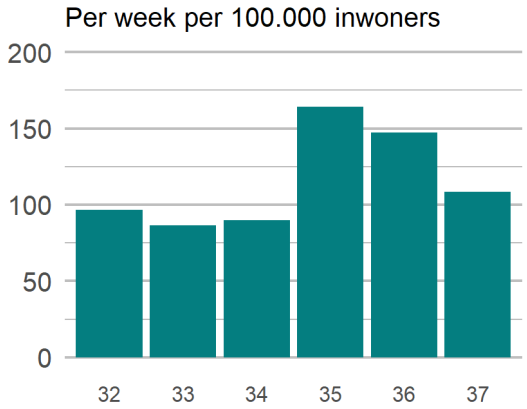

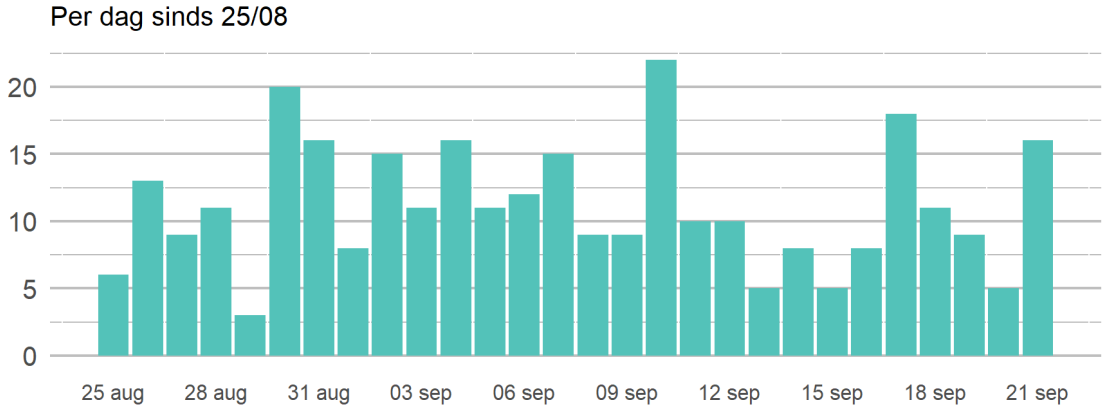

Gemeente Barneveld

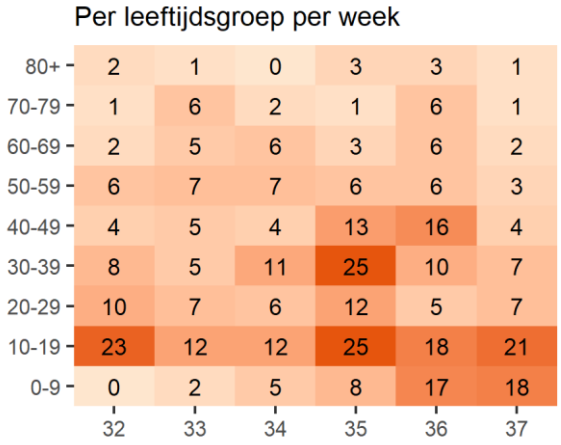
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 64. Dit zijn 108 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

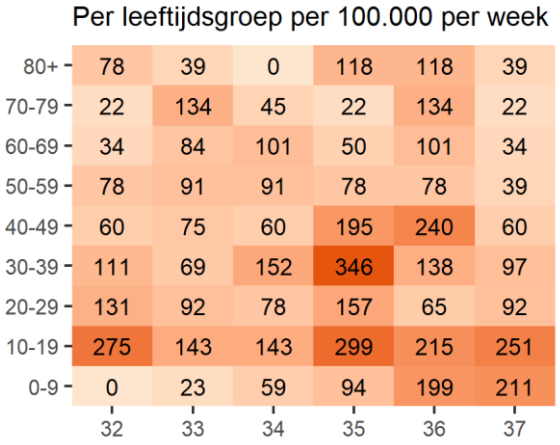

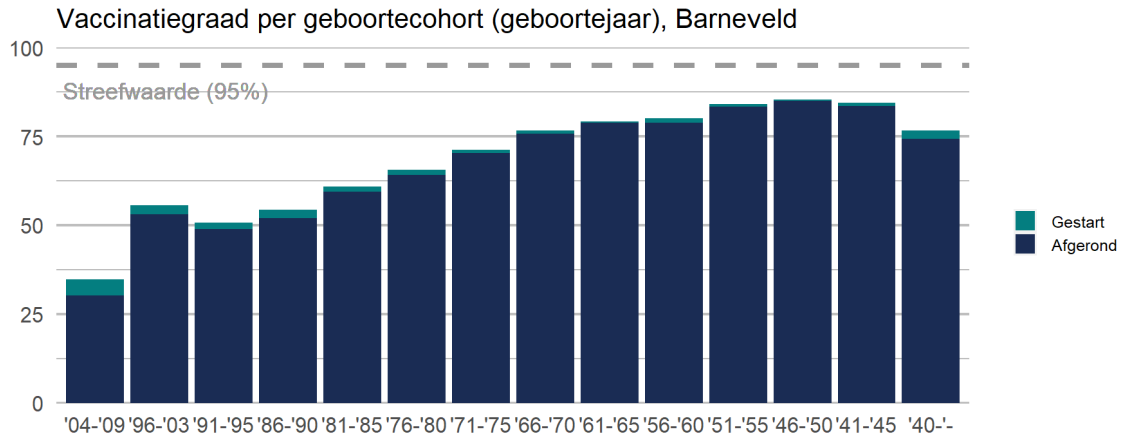

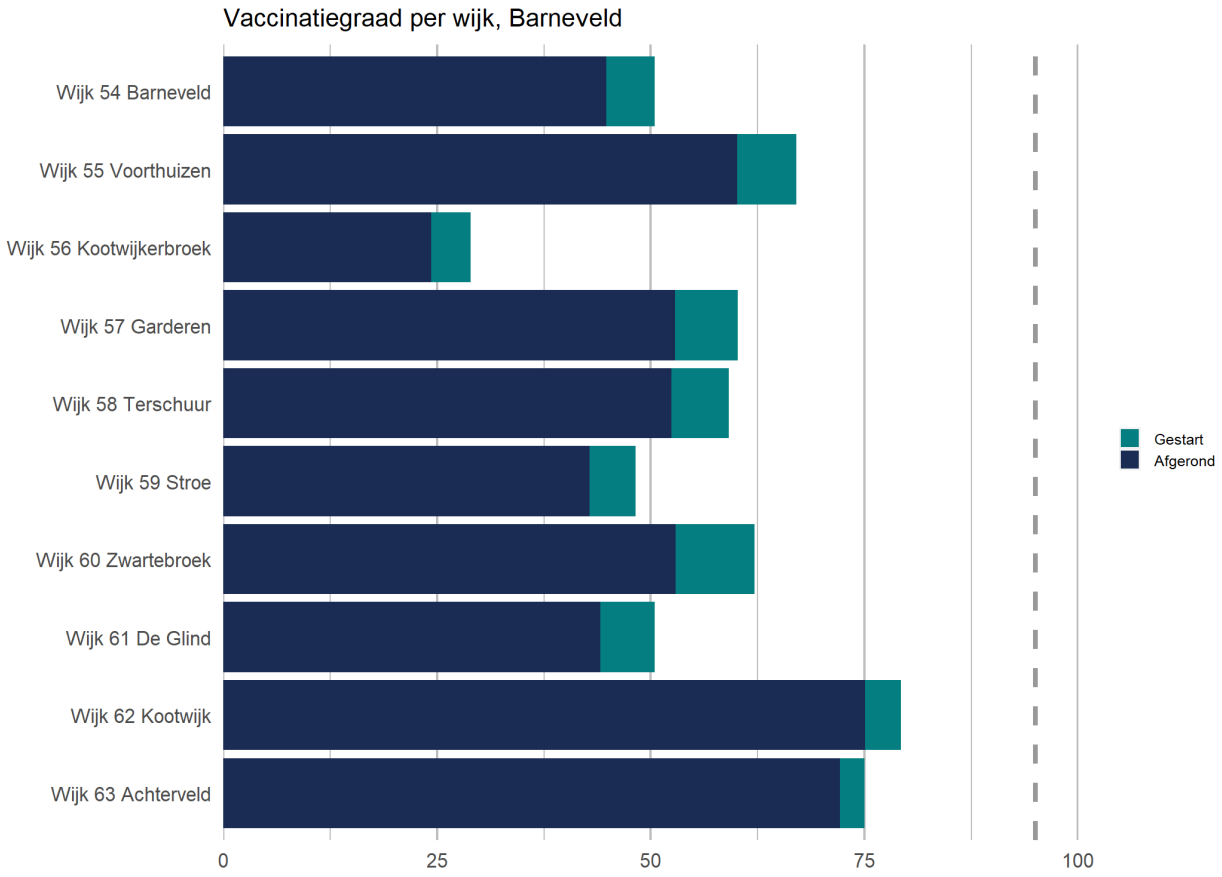
Leeftijdsgroepen

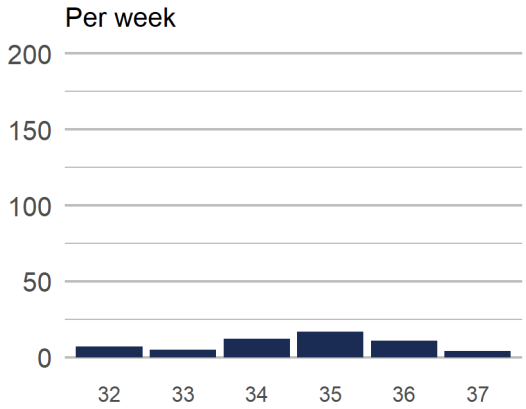
Vaccinatiegraad

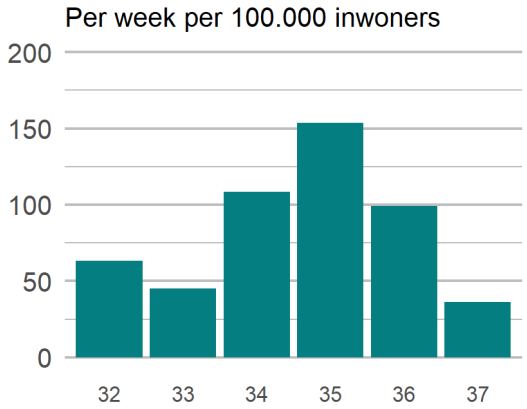

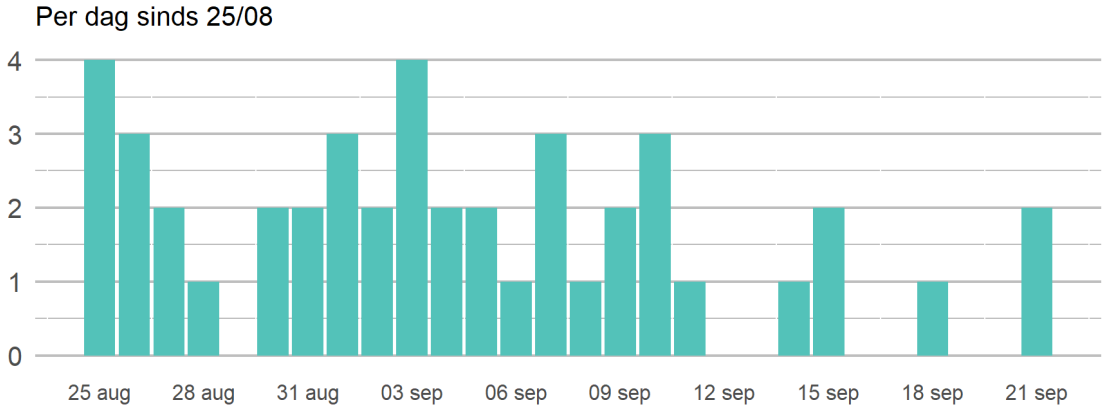

Gemeente Doesburg

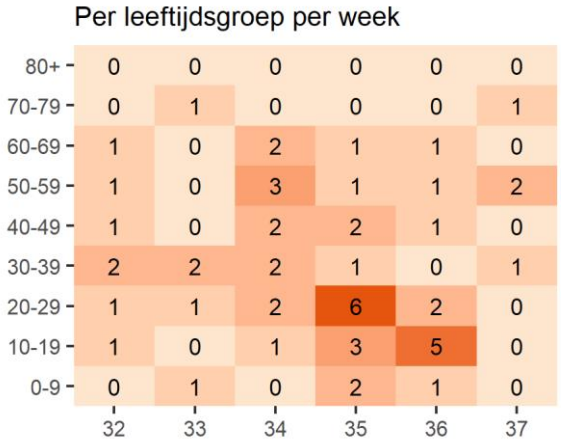
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 4. Dit zijn 36 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

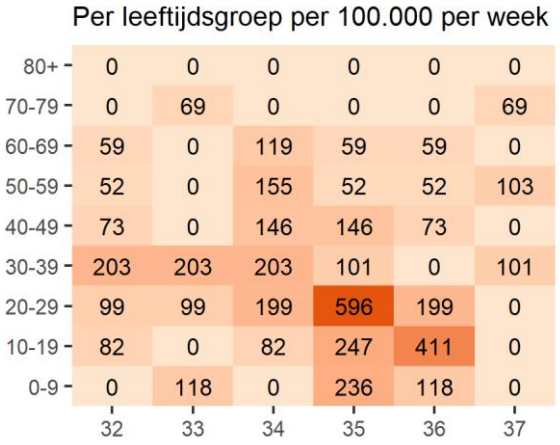

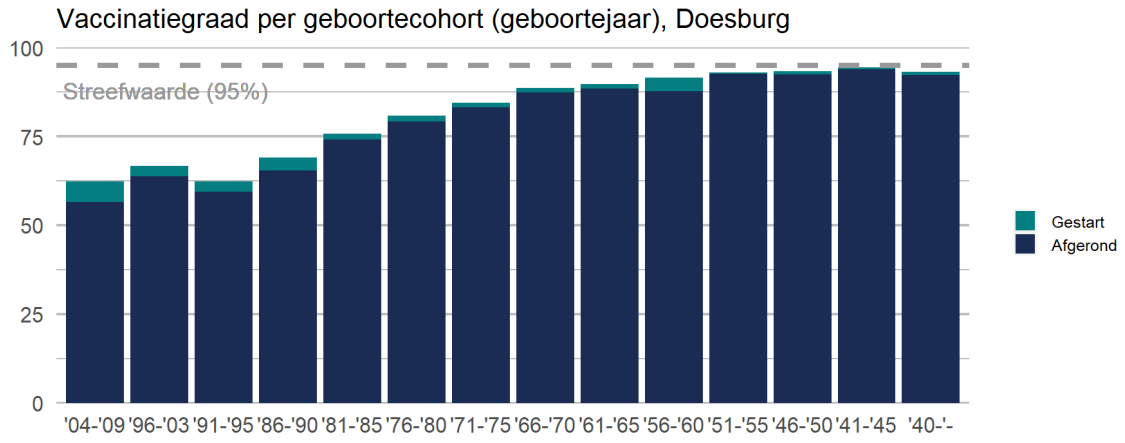

Leeftijdsgroepen

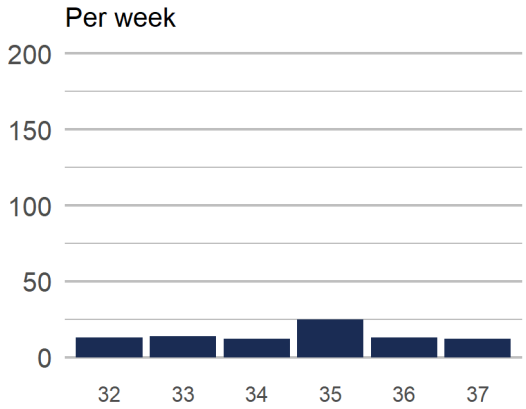

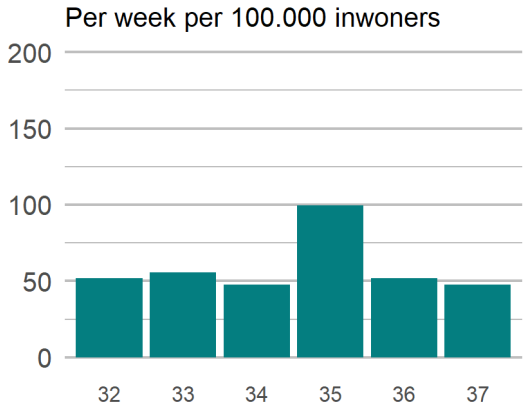
Vaccinatiegraad

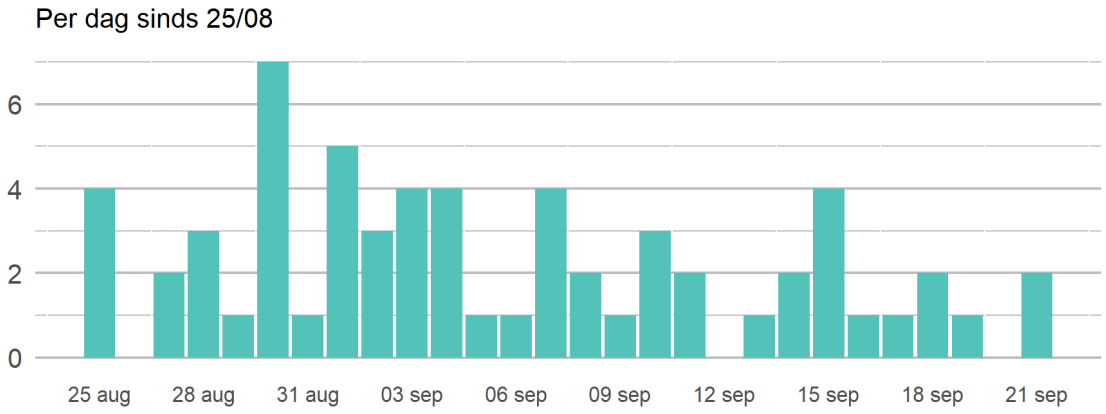

Gemeente Duiven

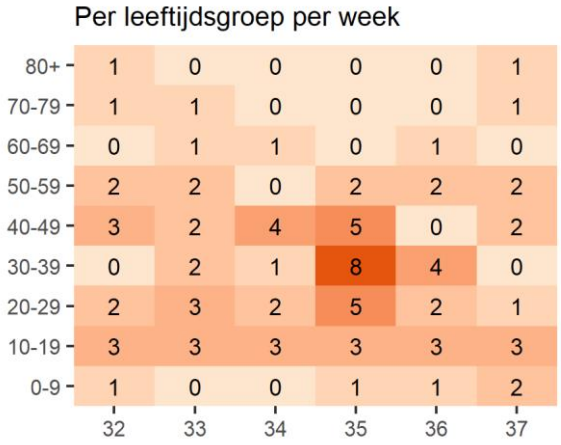
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 12. Dit zijn 48 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

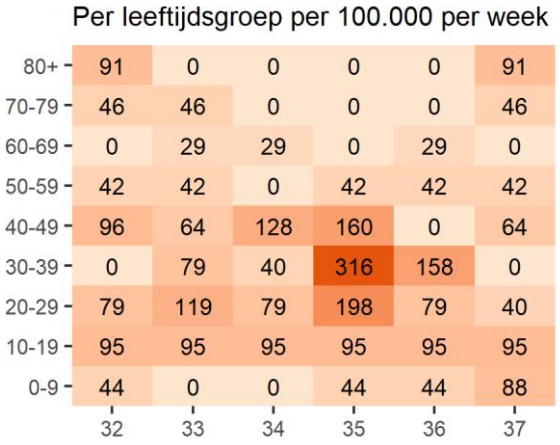

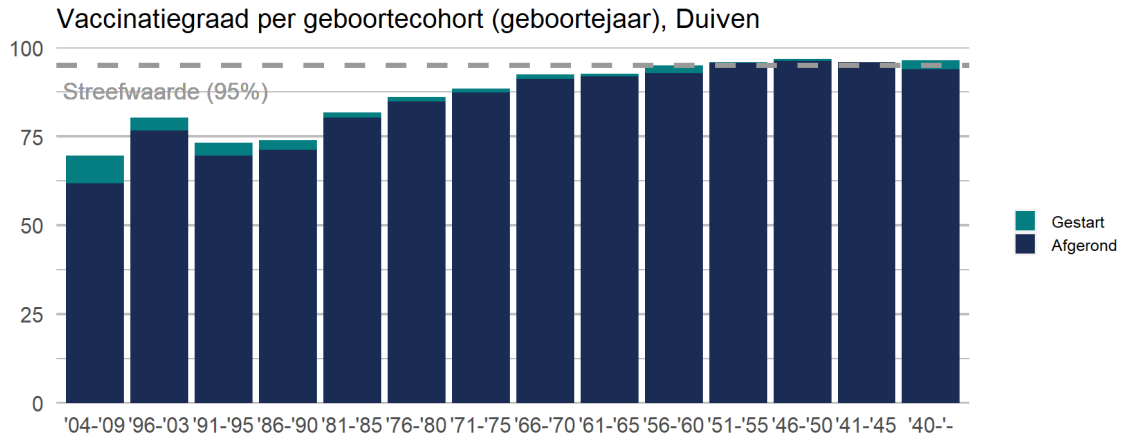

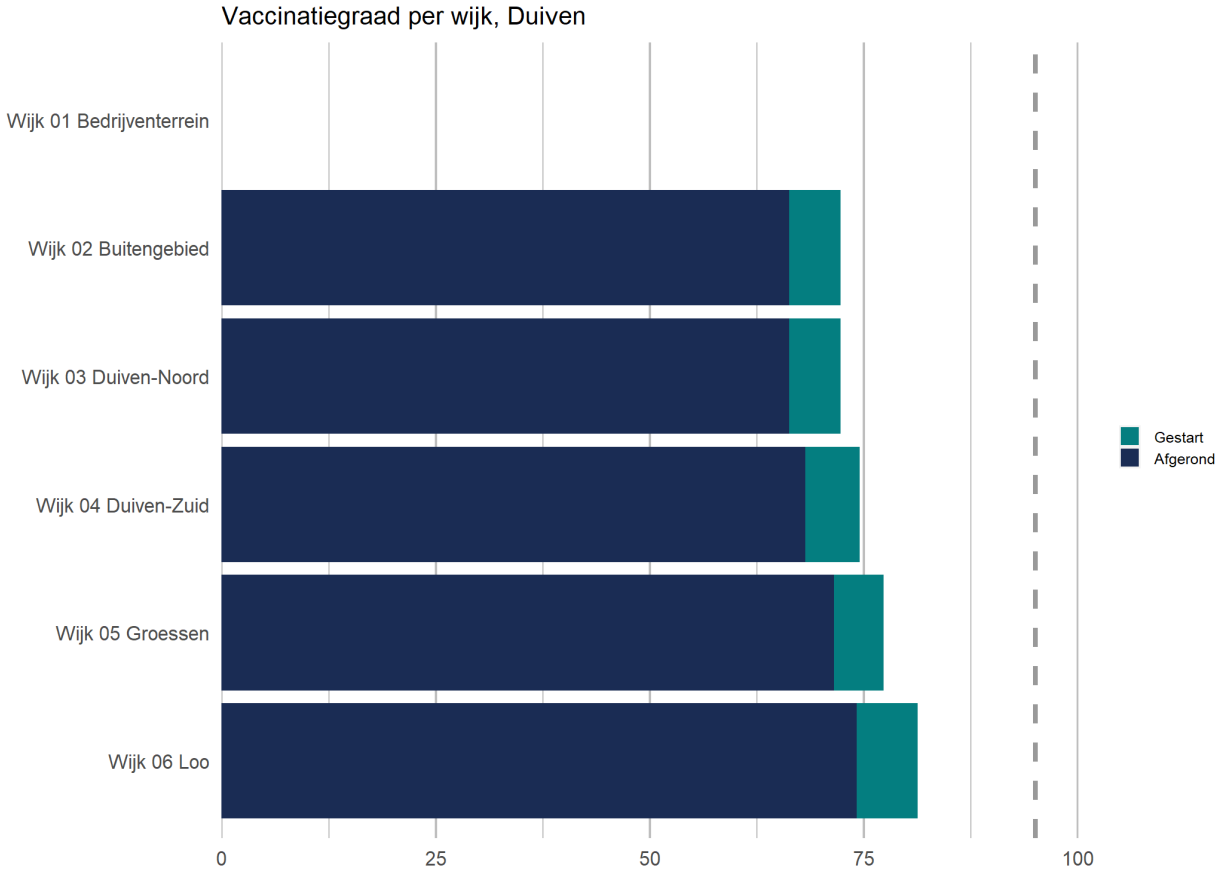
Leeftijdsgroepen

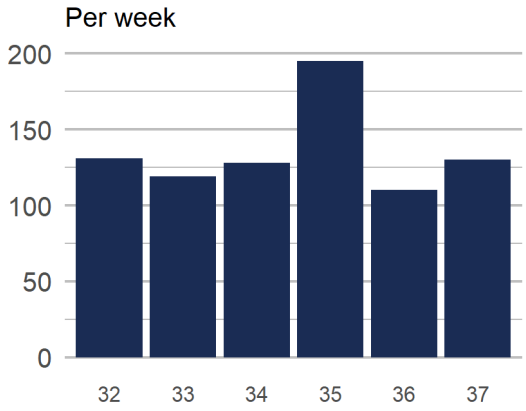
Vaccinatiegraad

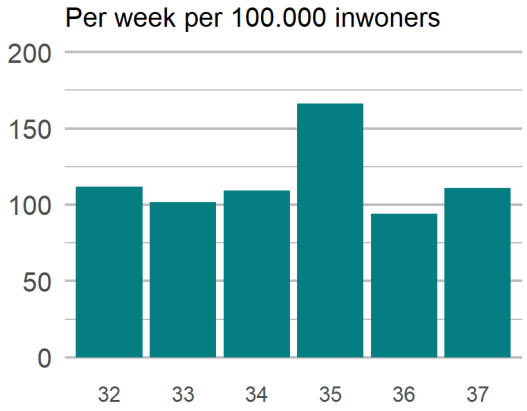

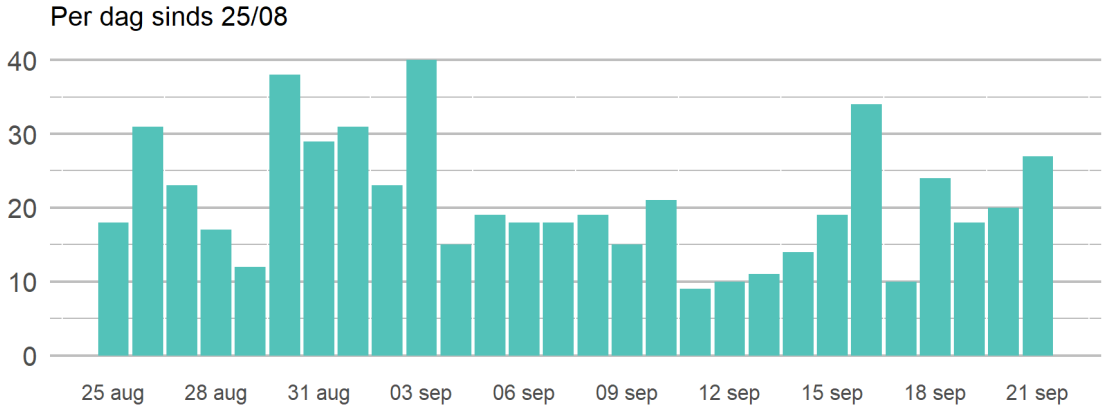

Gemeente Ede

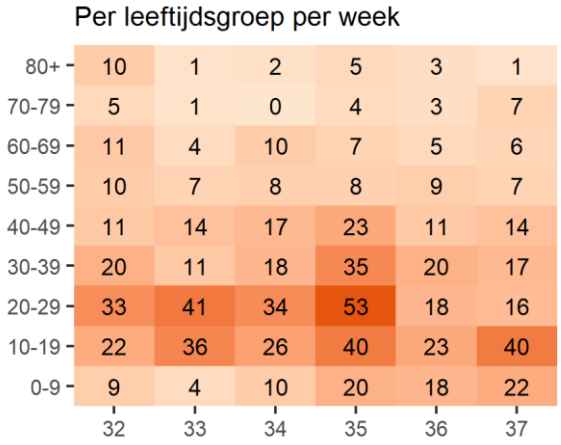
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 130. Dit zijn 111 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 36.

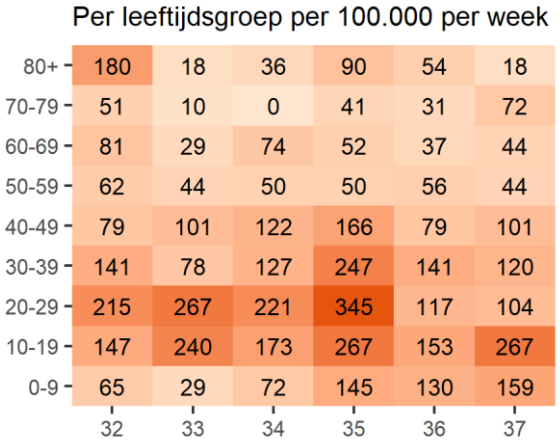

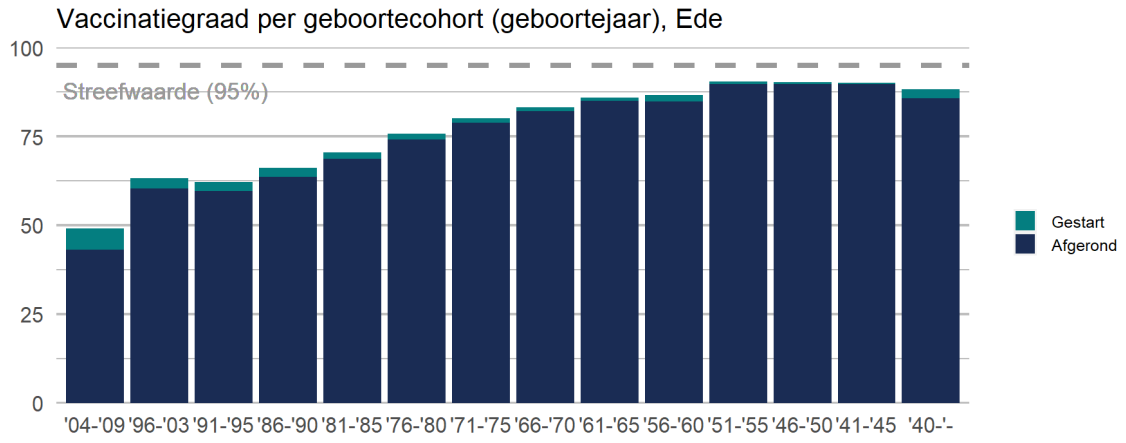

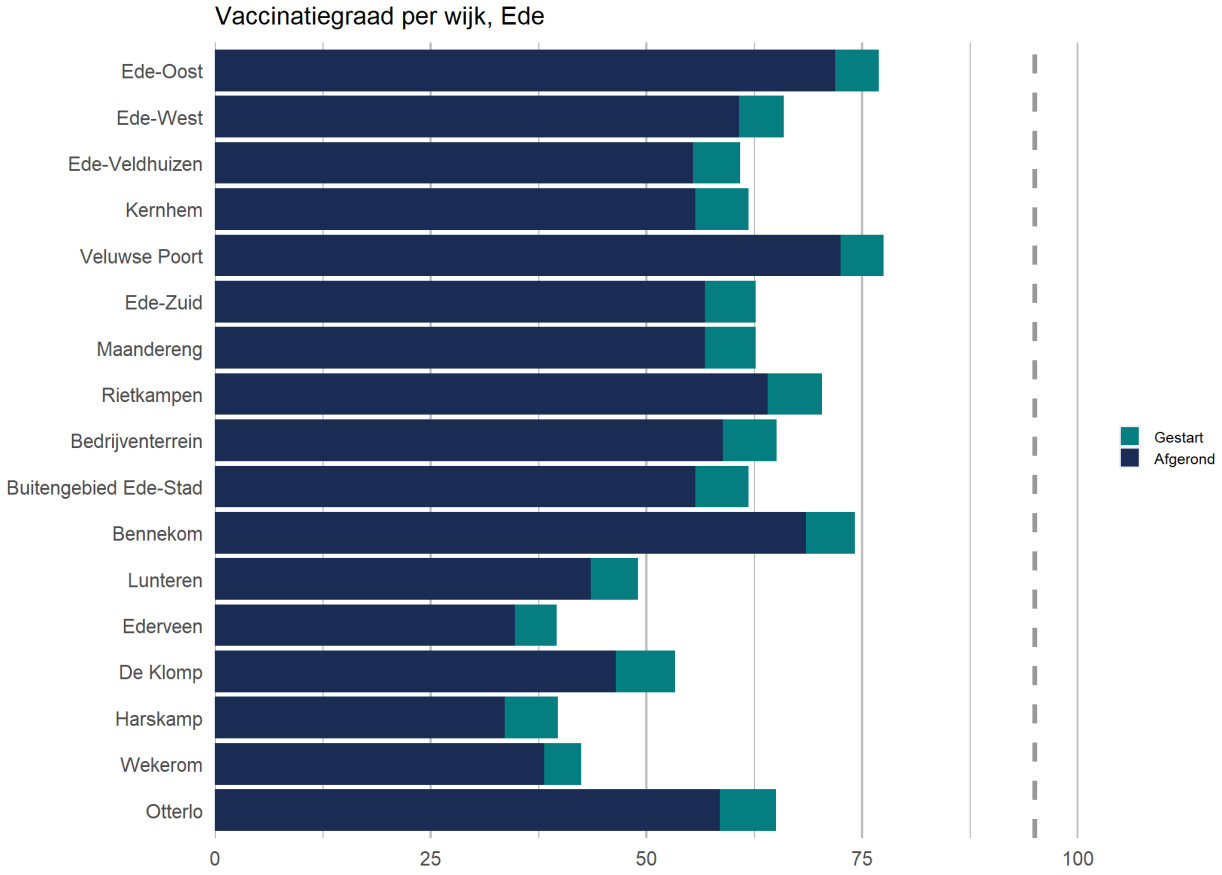
Leeftijdsgroepen

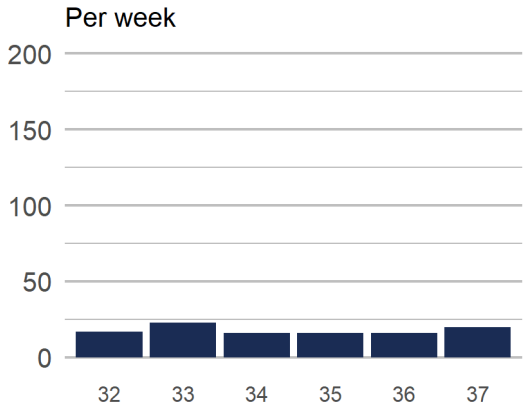
Vaccinatiegraad

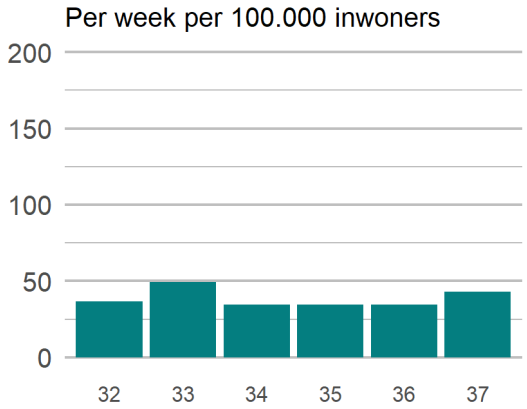

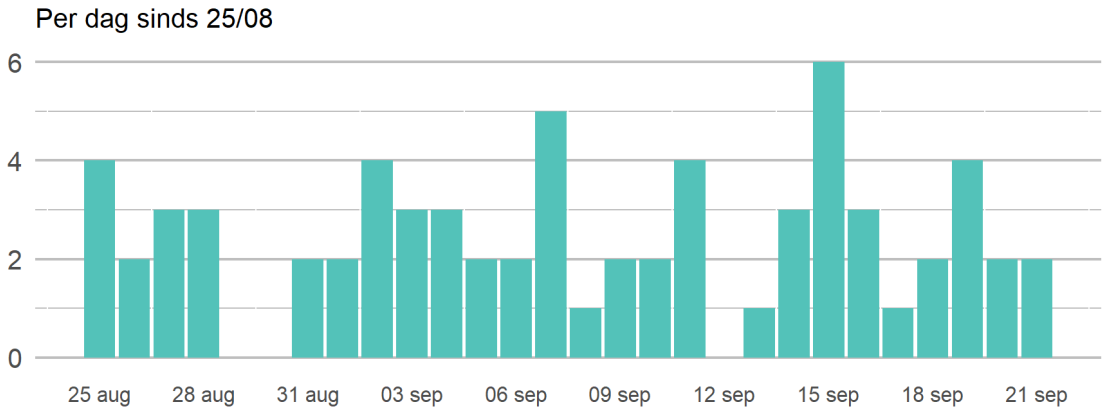

Gemeente Lingewaard

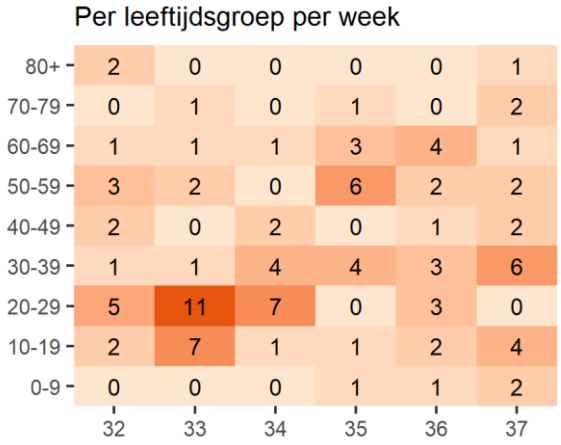
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 20. Dit zijn 43 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 36.

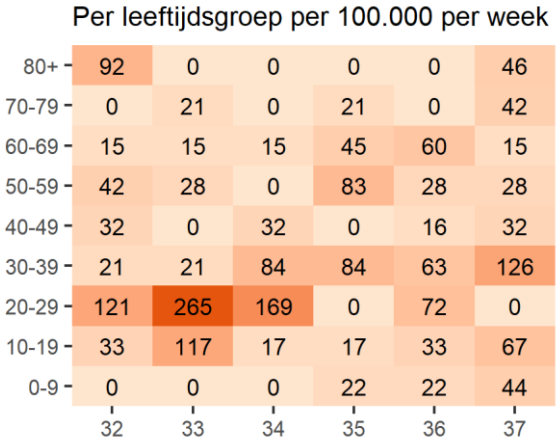

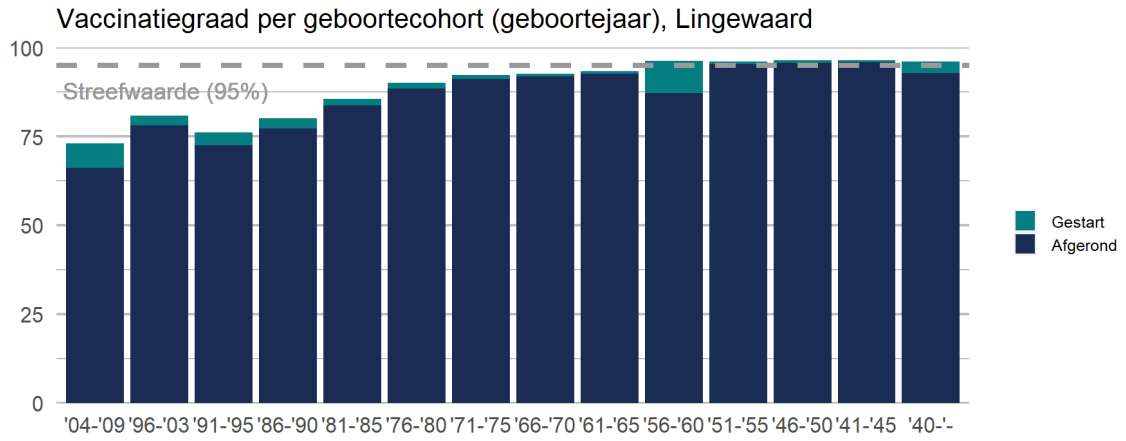

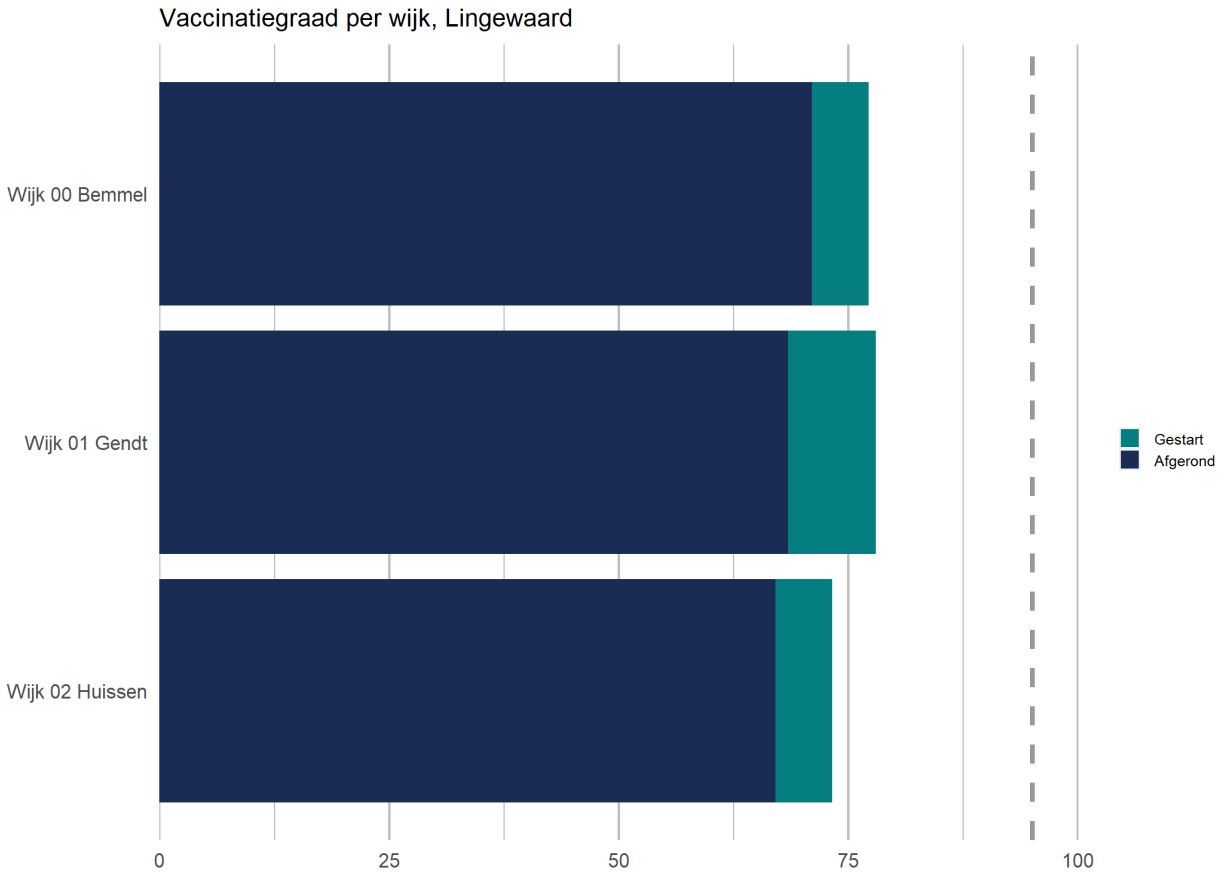
Leeftijdsgroepen

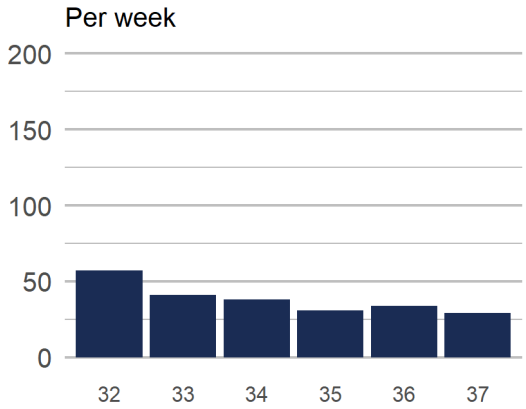
Vaccinatiegraad

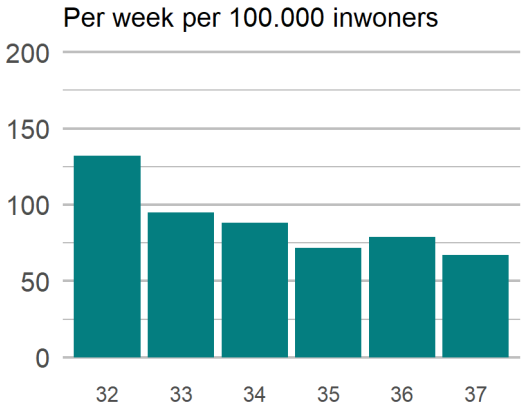

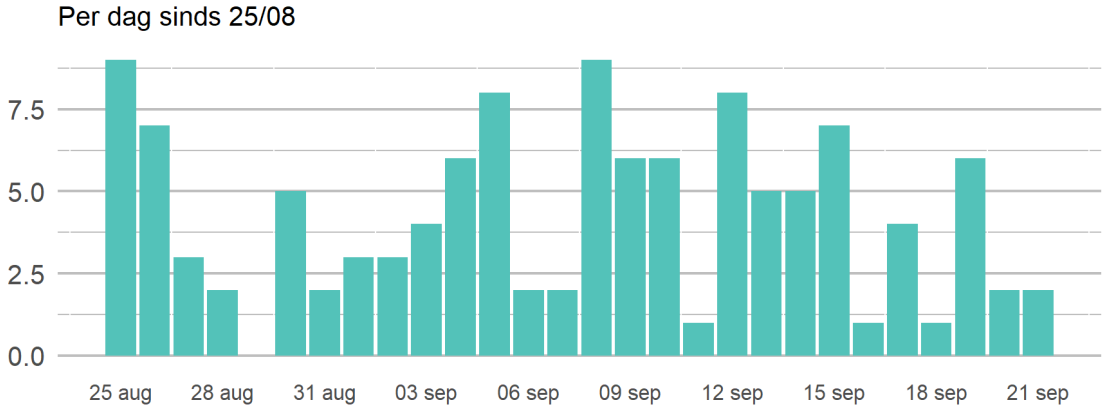

Gemeente Nijkerk

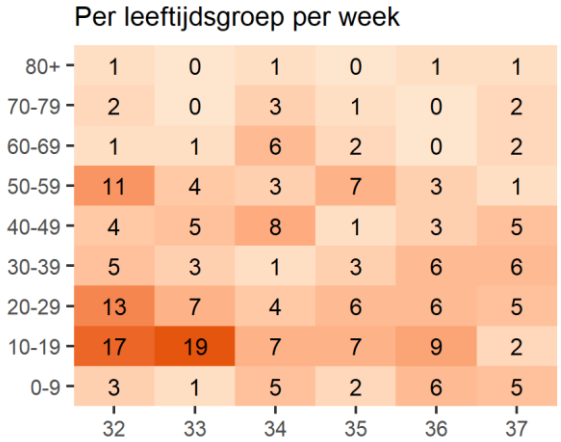
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 29. Dit zijn 67 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

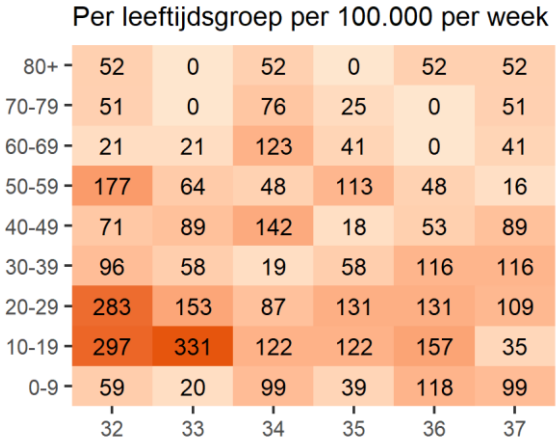

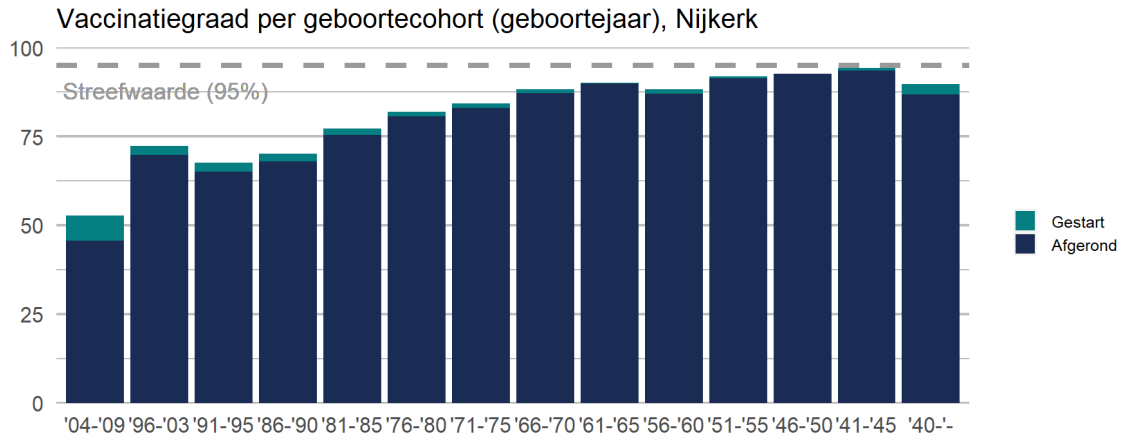

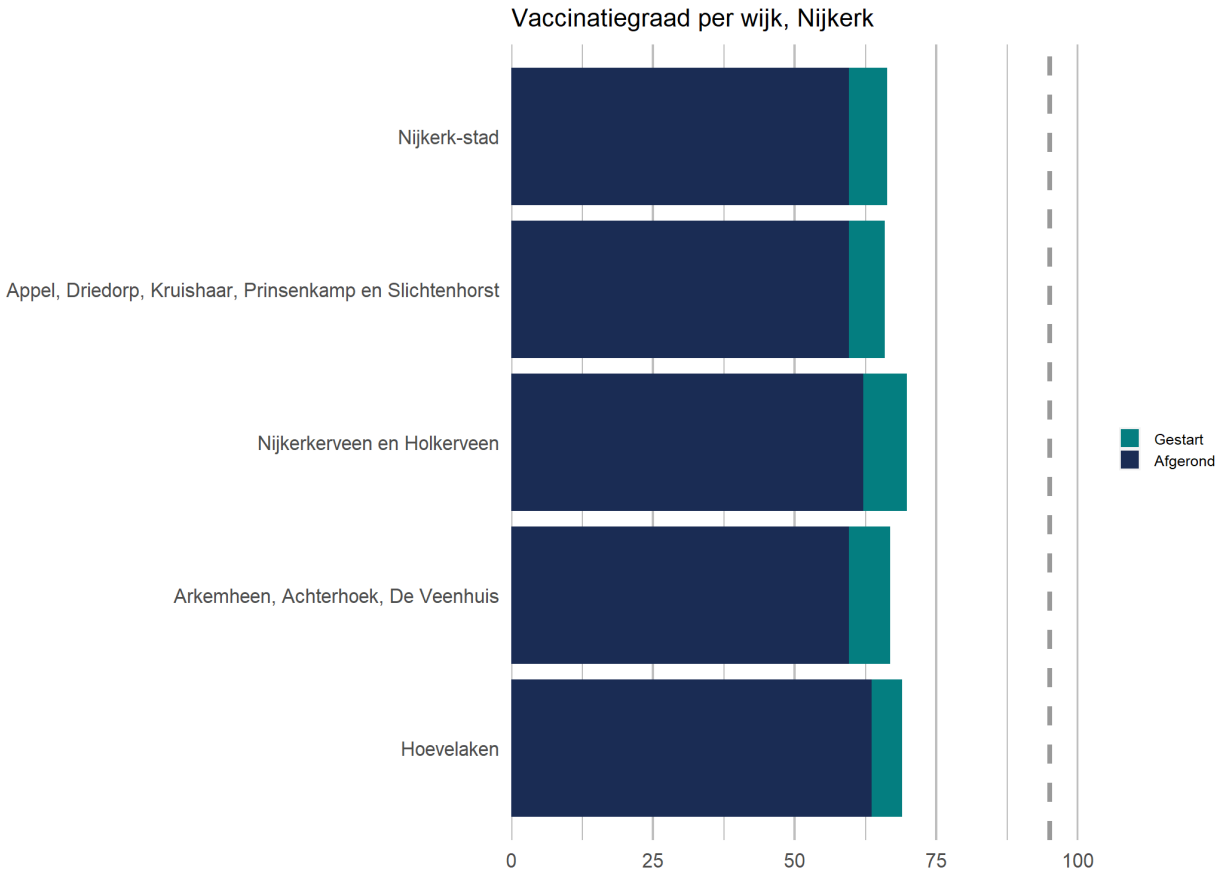
Leeftijdsgroepen

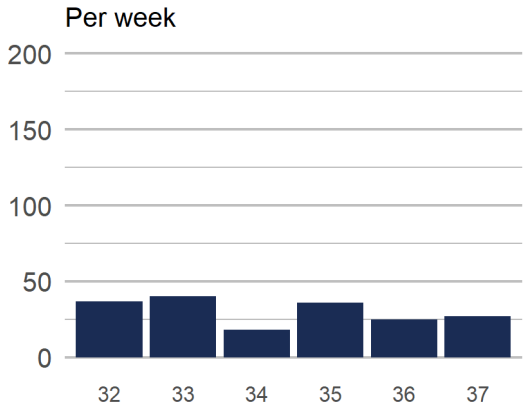
Vaccinatiegraad

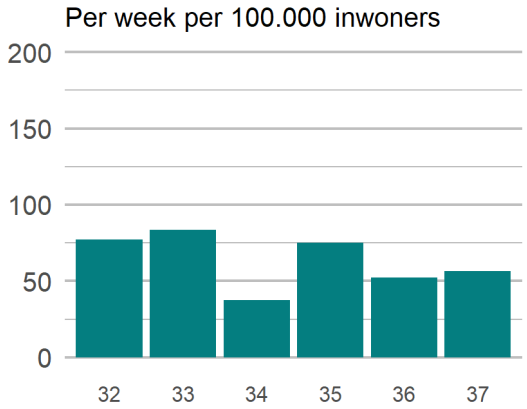

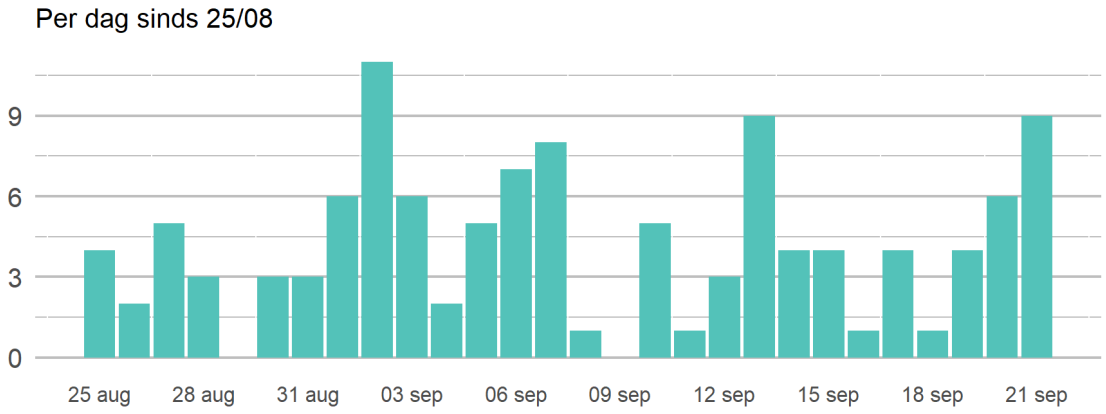

Gemeente Overbetuwe

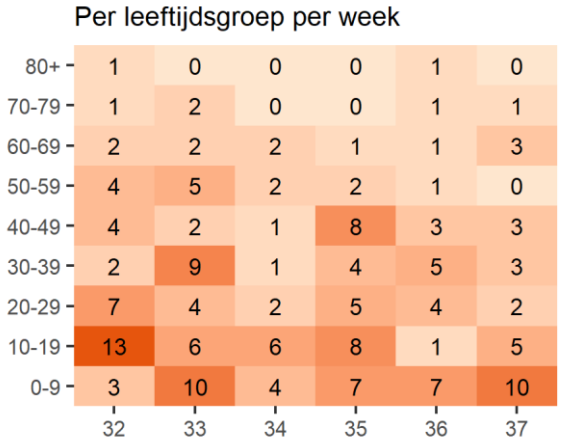
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 27. Dit zijn 56 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 36.

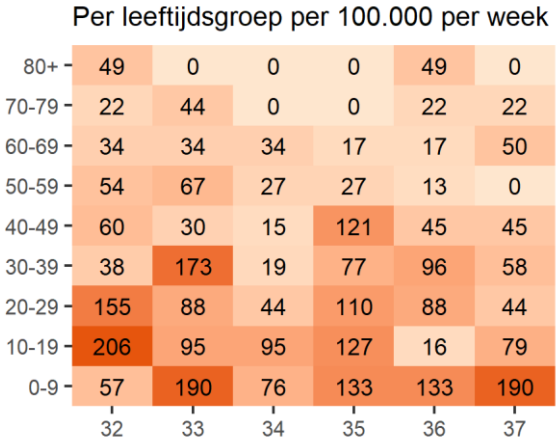

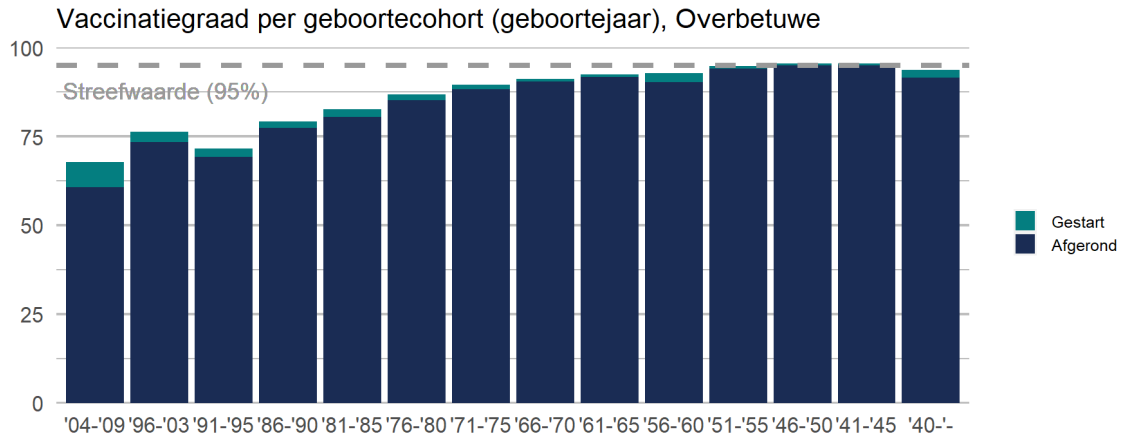

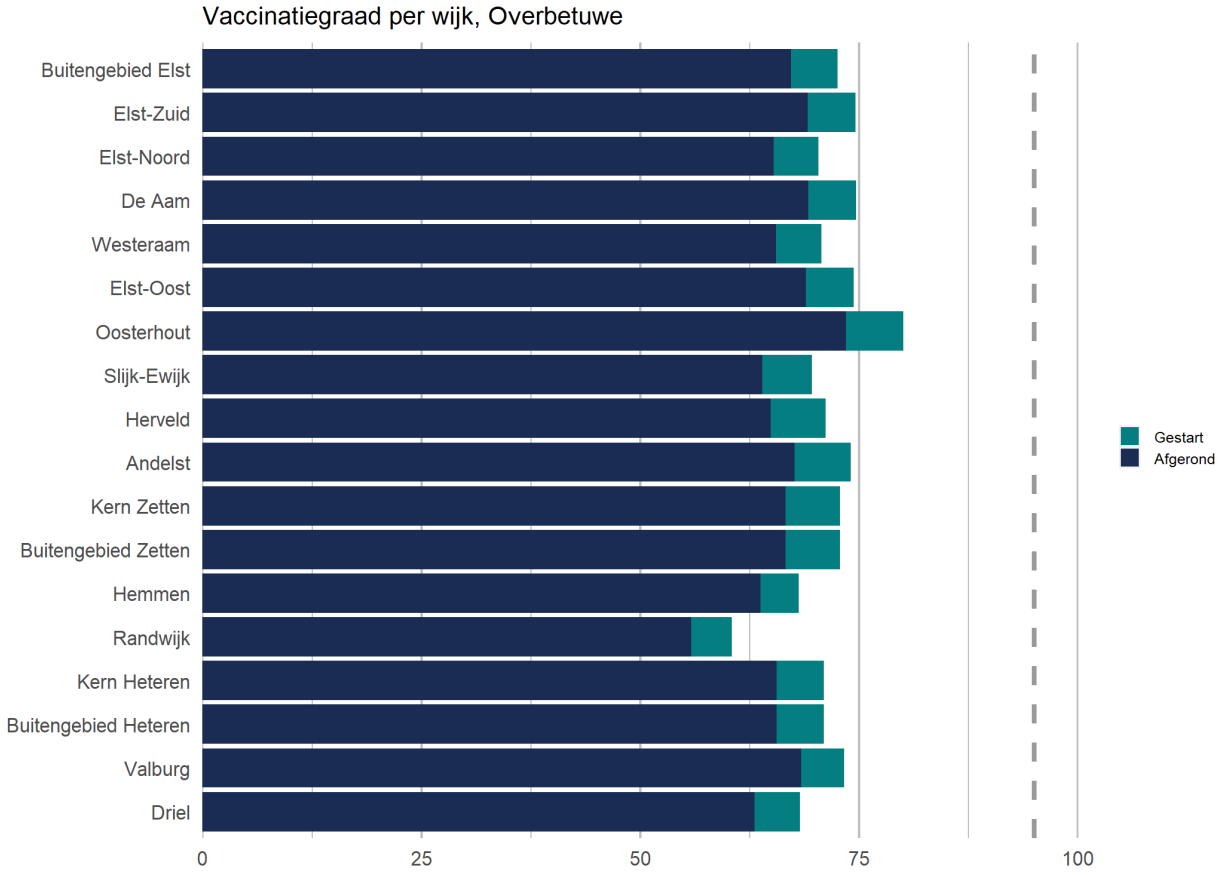
Leeftijdsgroepen

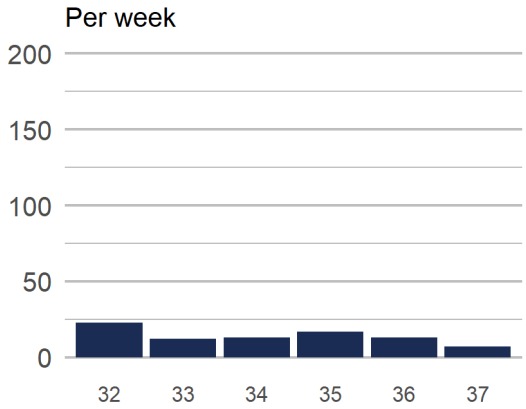
Vaccinatiegraad

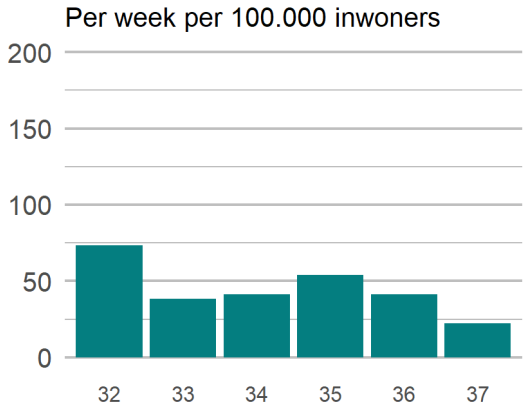

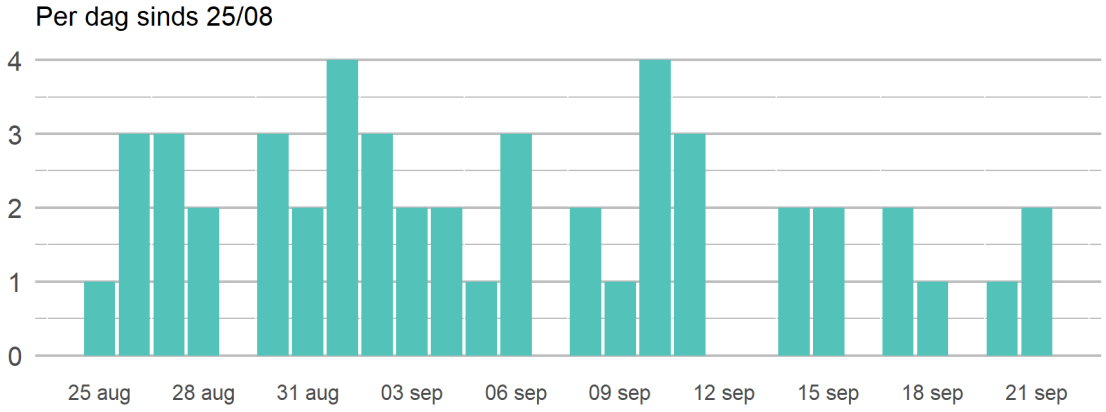

Gemeente Renkum

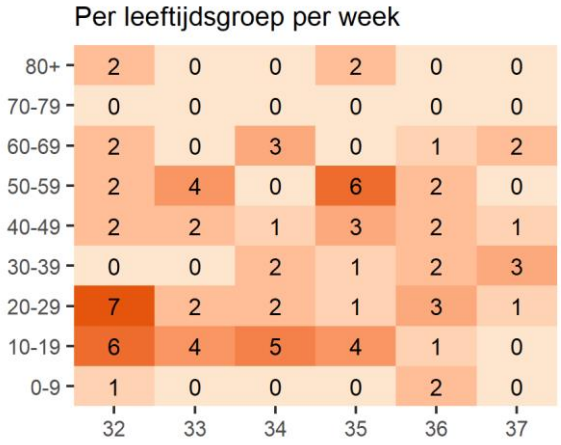
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 7. Dit zijn 22 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

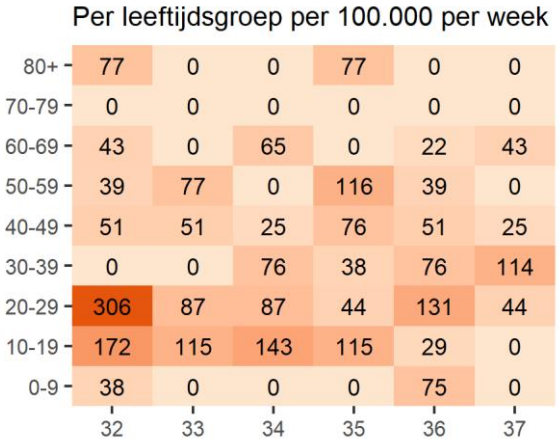

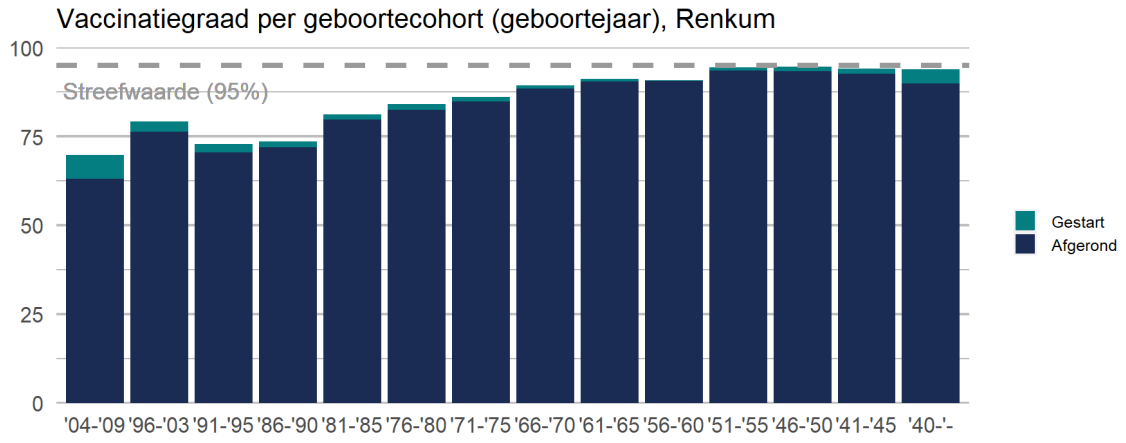

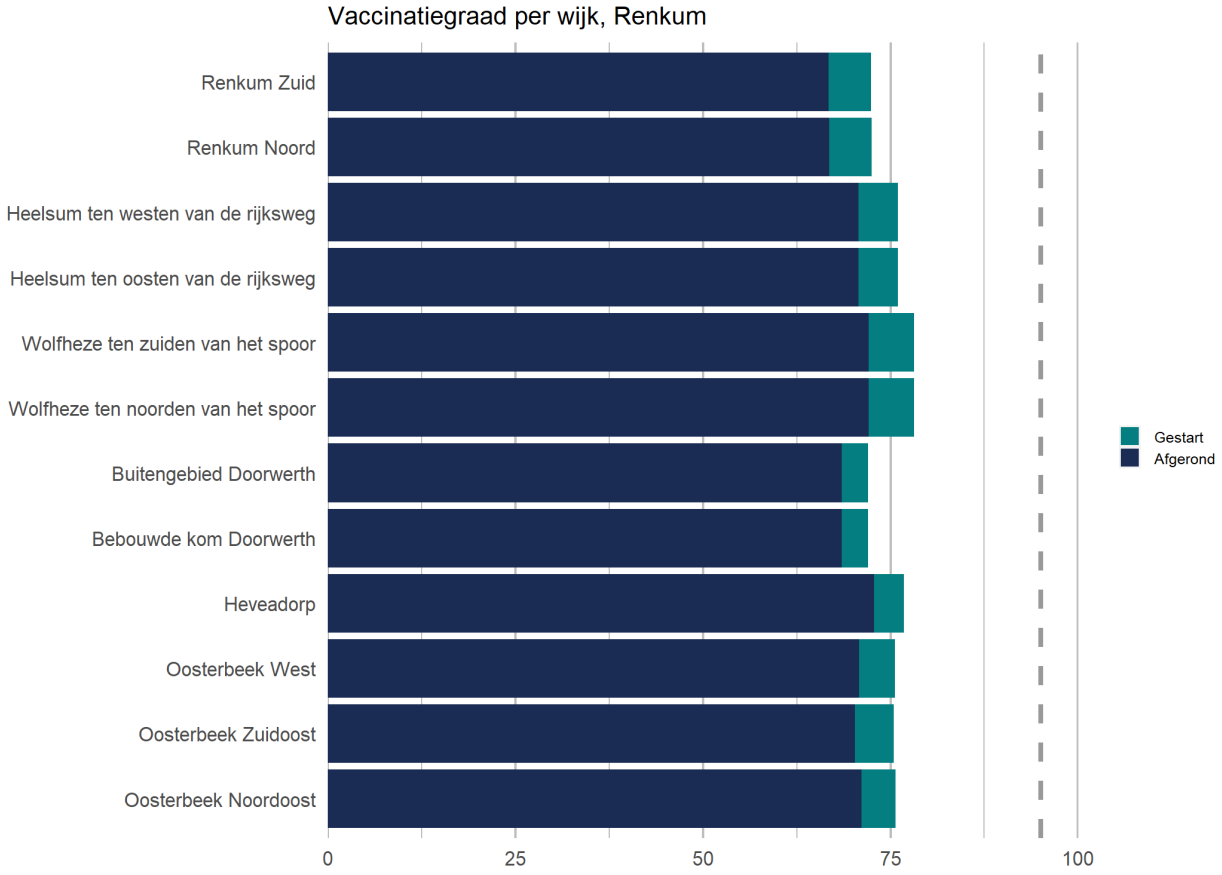
Leeftijdsgroepen

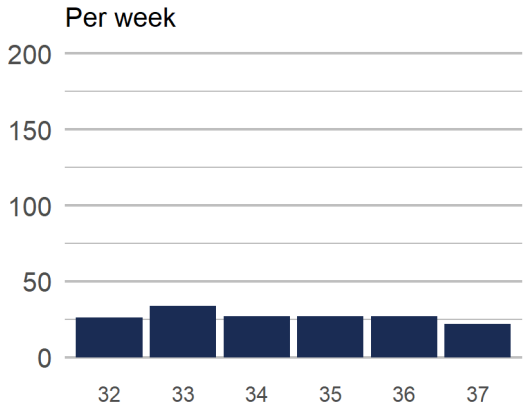
Vaccinatiegraad

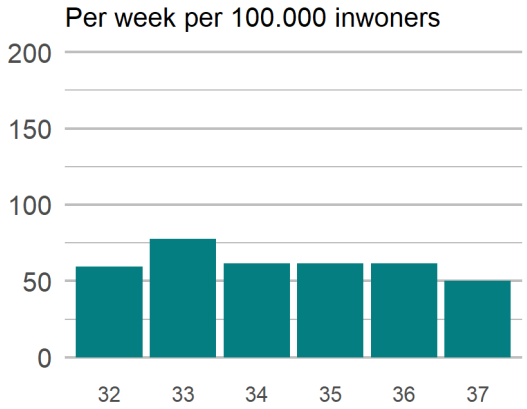

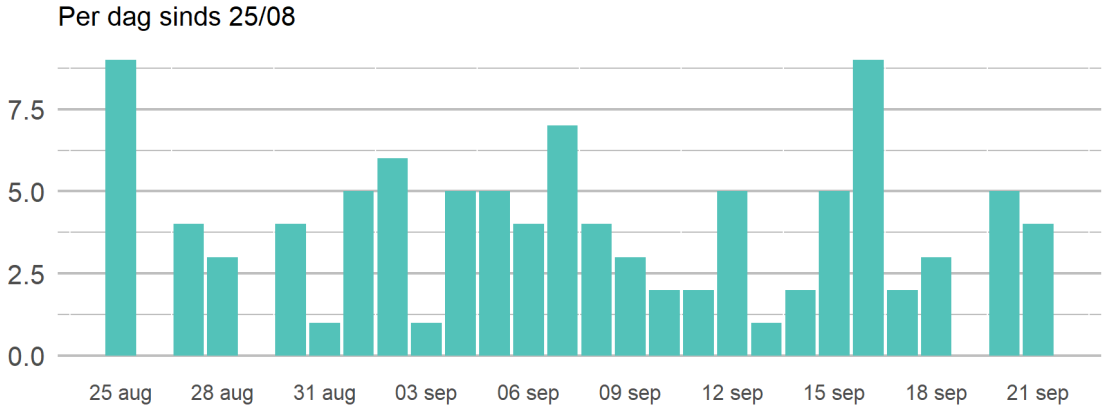

Gemeente Rheden

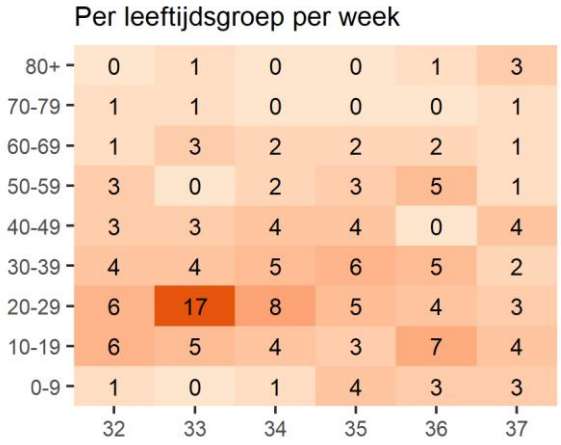
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 22. Dit zijn 50 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

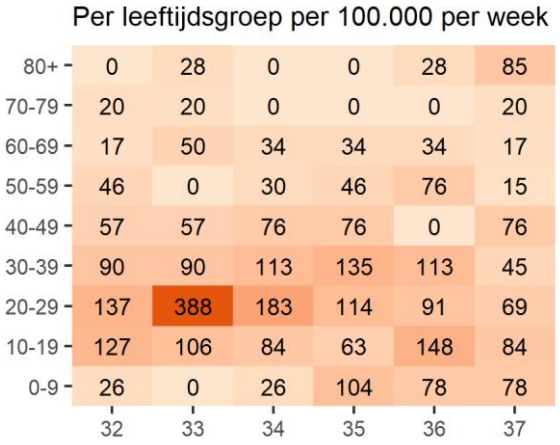

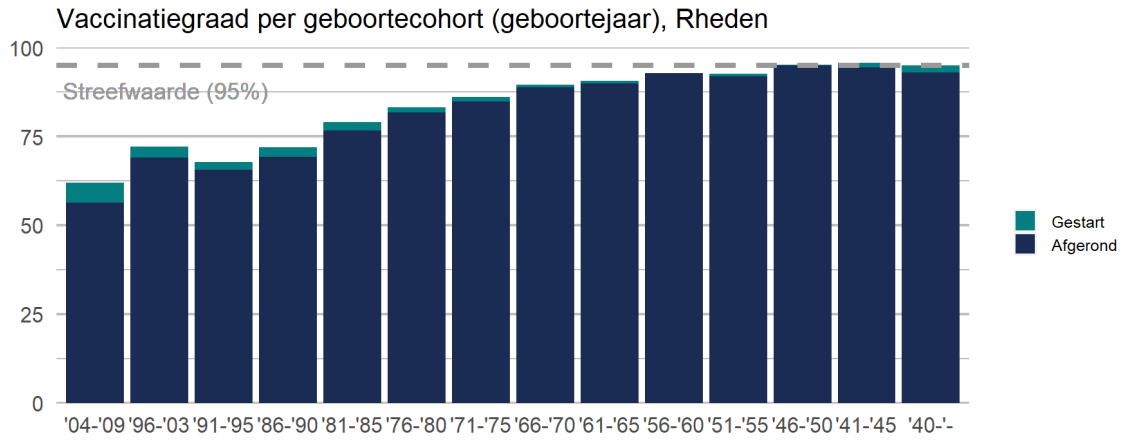

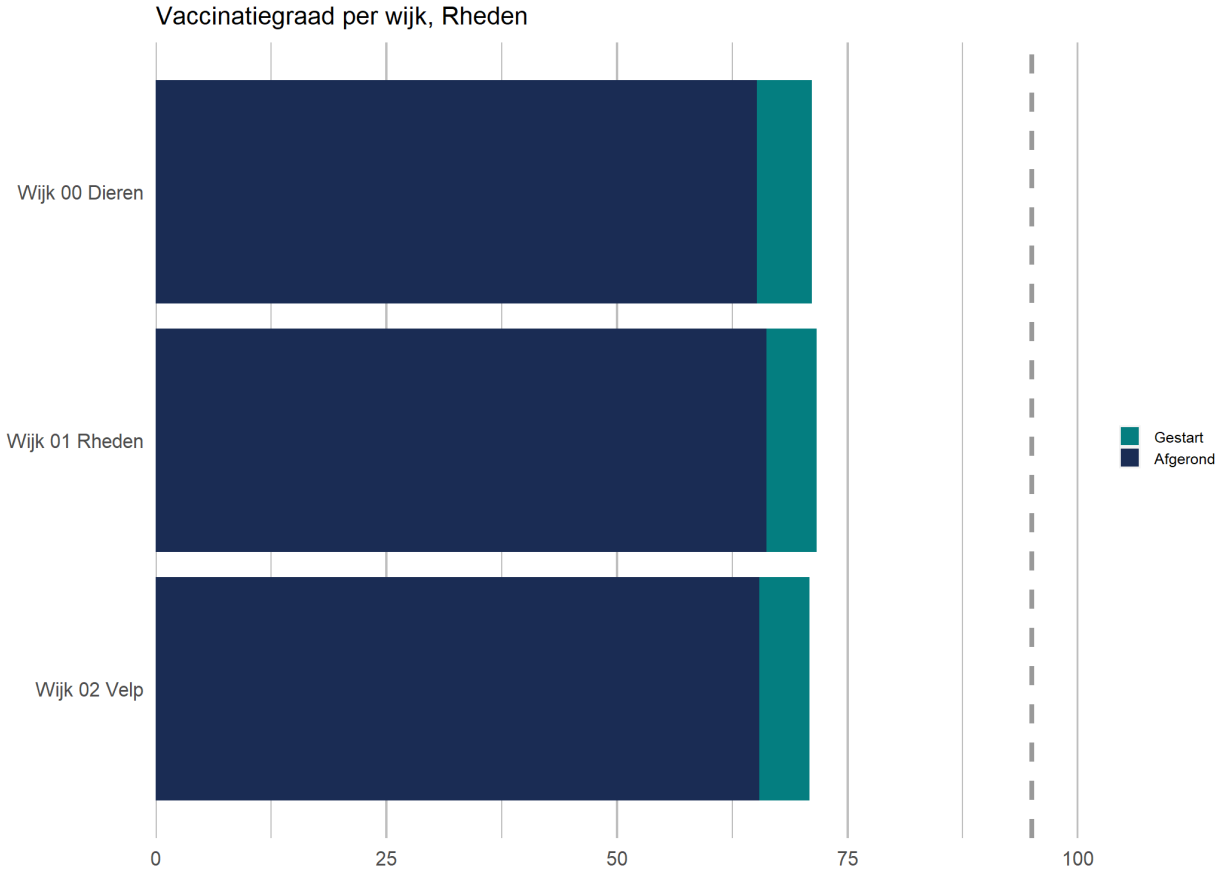
Leeftijdsgroepen

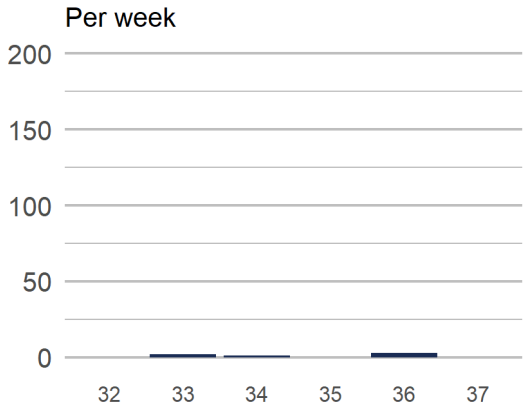
Vaccinatiegraad

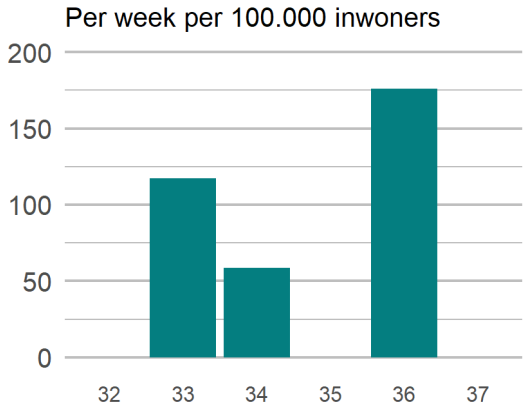

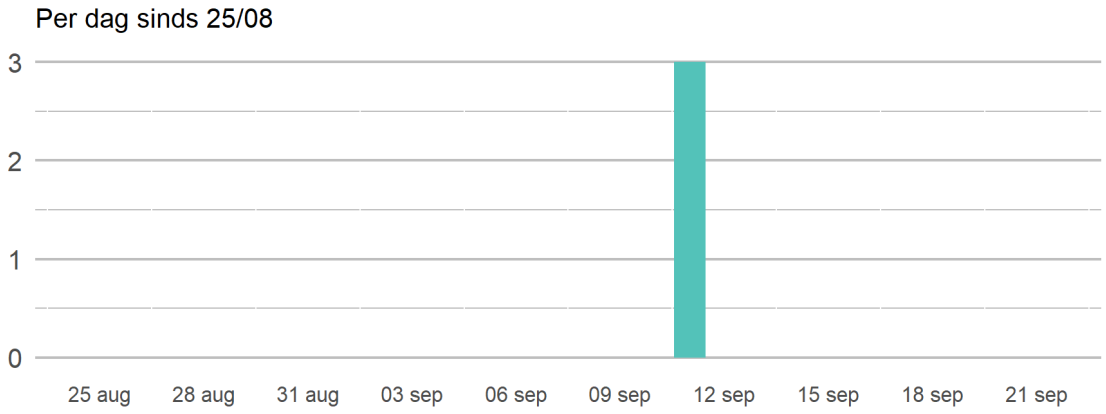

Gemeente Rozendaal

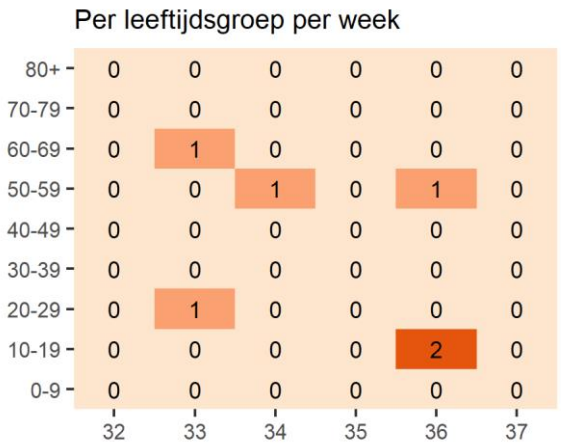
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 0. Dit zijn 0 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

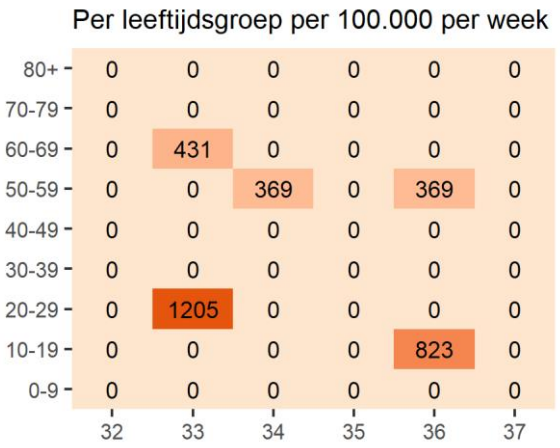

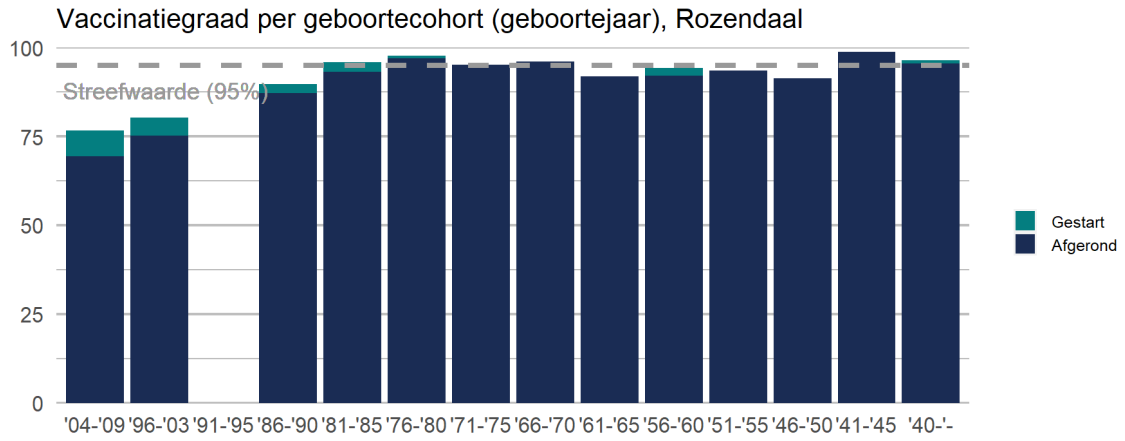

Leeftijdsgroepen

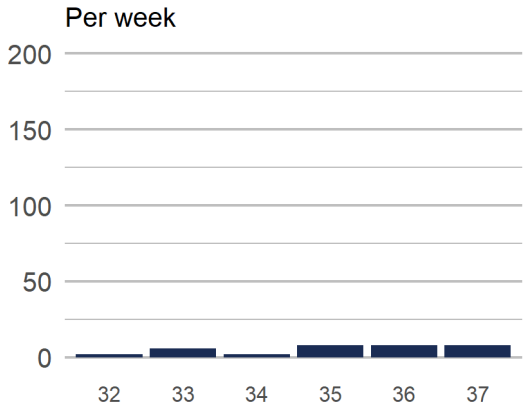

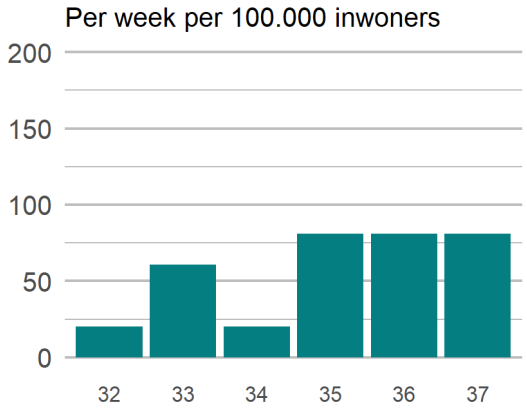
Vaccinatiegraad

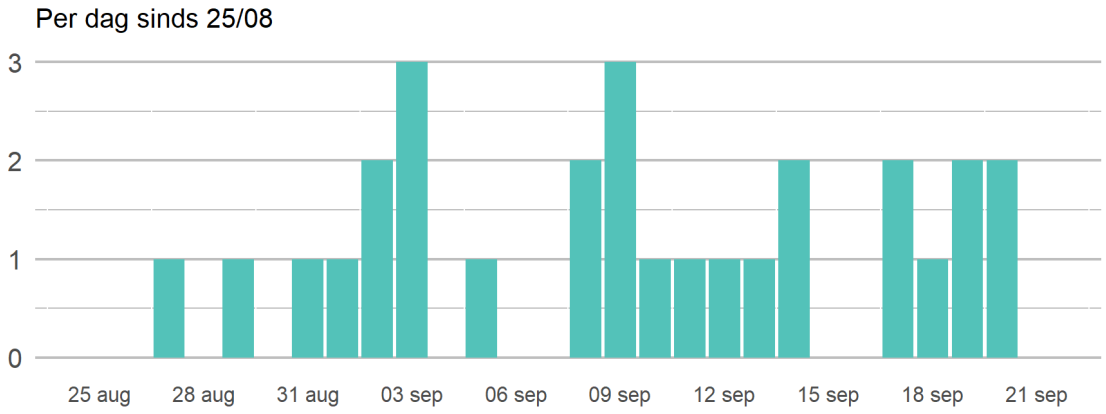

Gemeente Scherpenzeel

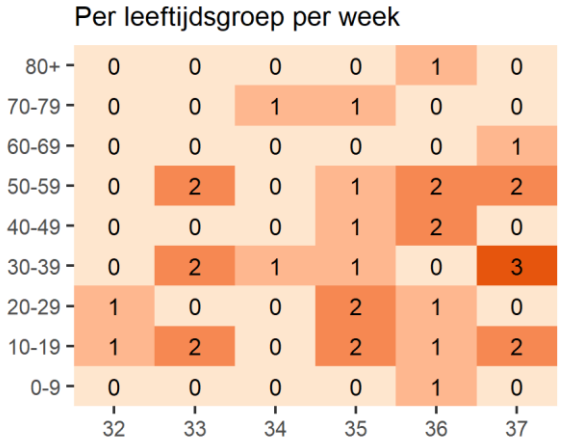
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 8. Dit zijn 81 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gelijk aan week 36.

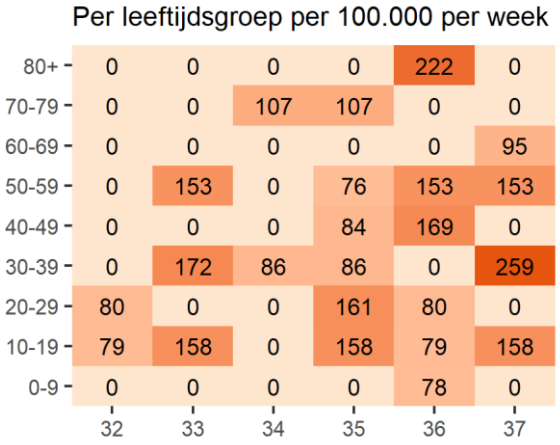

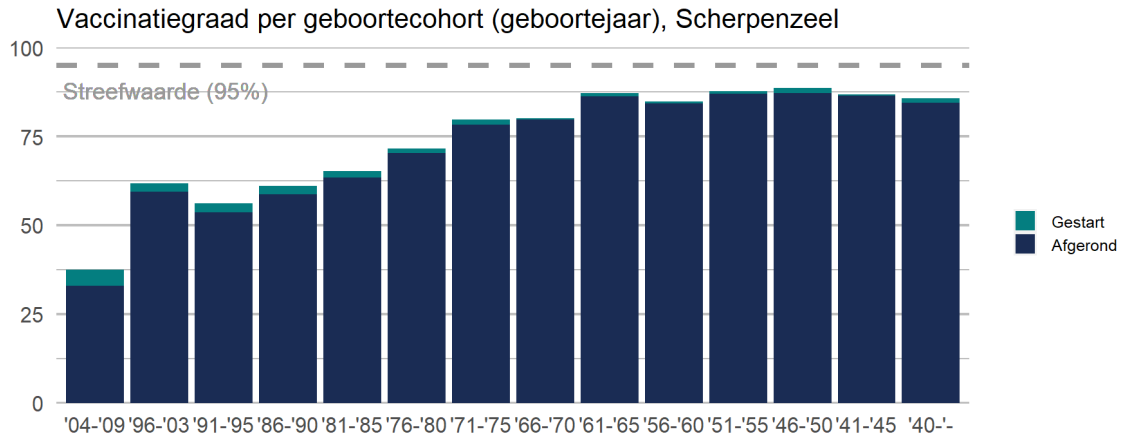

Leeftijdsgroepen

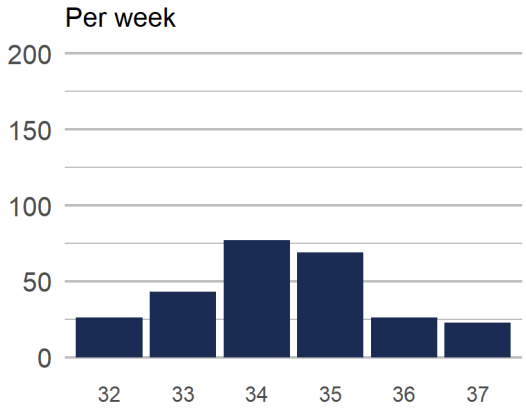

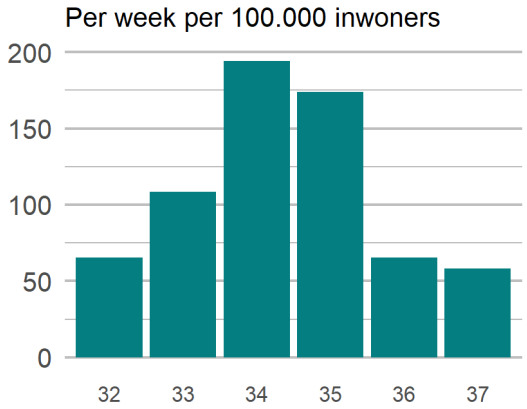
Vaccinatiegraad

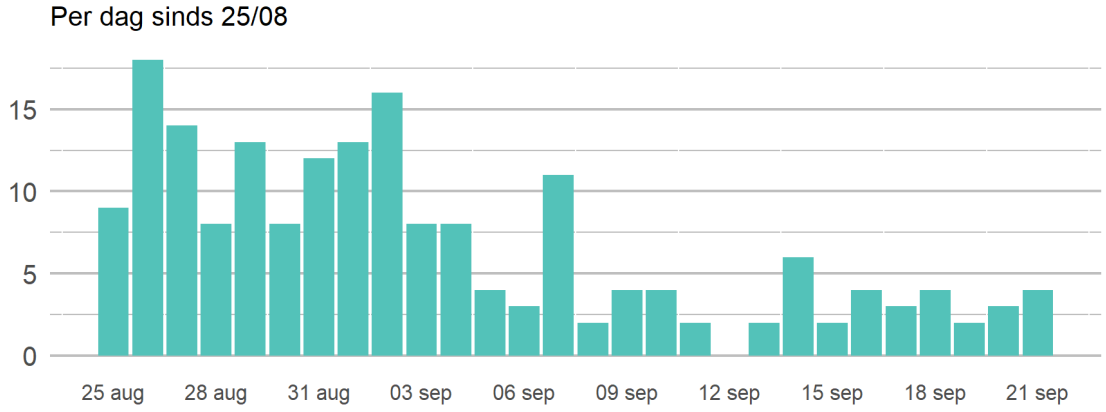

Gemeente Wageningen

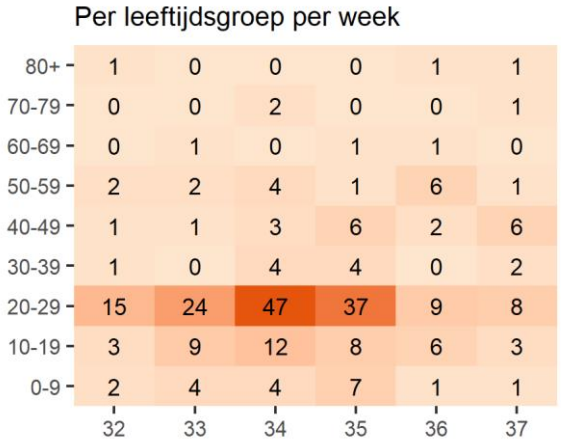
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 23. Dit zijn 58 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

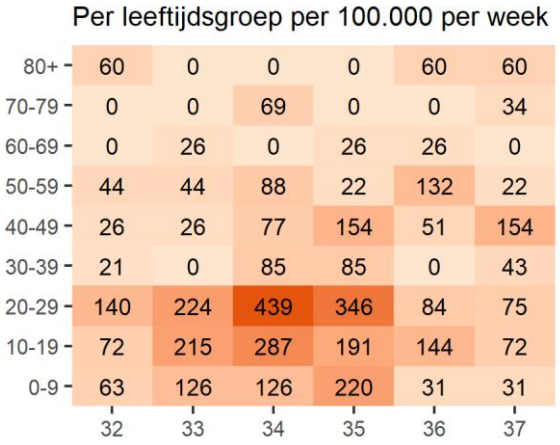

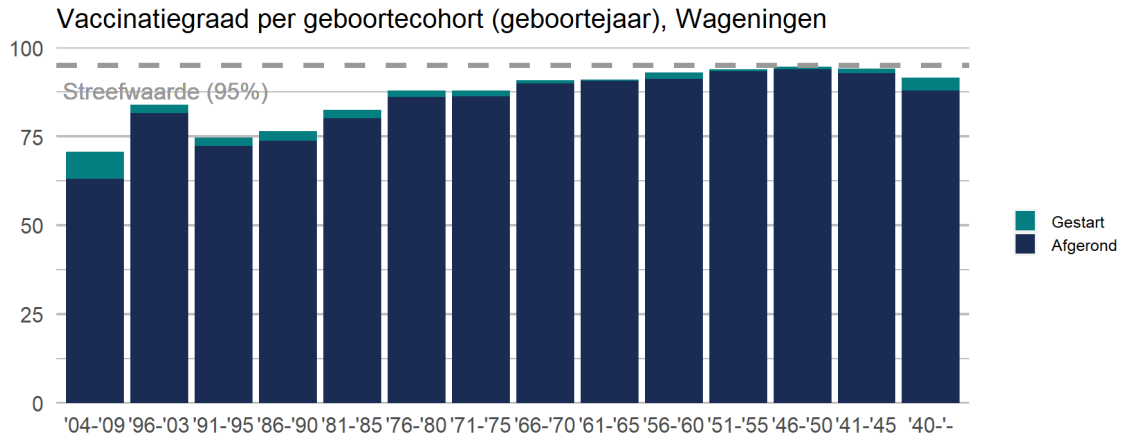

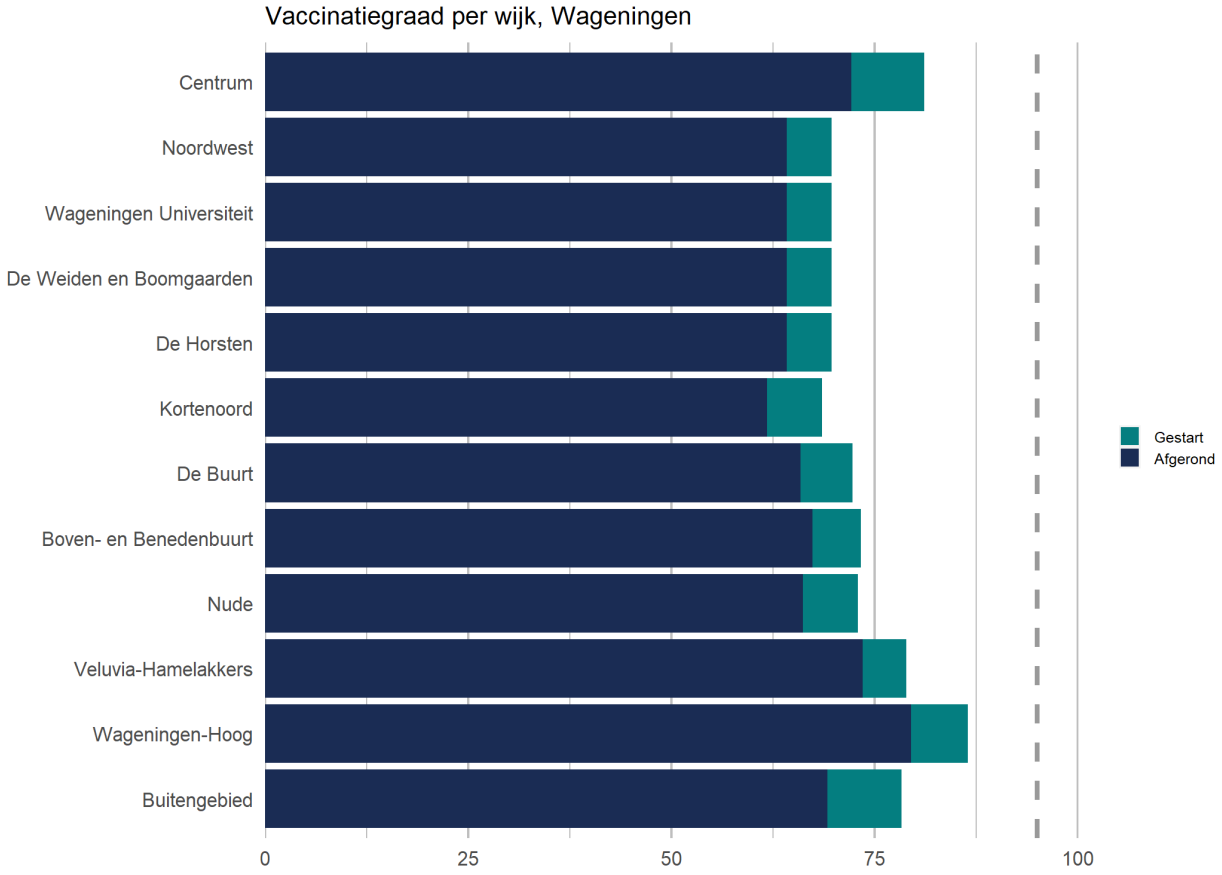
Leeftijdsgroepen

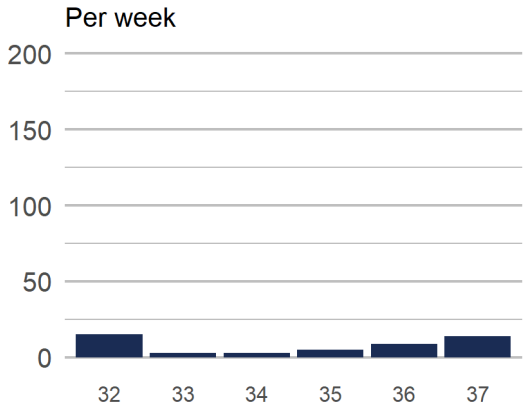
Vaccinatiegraad

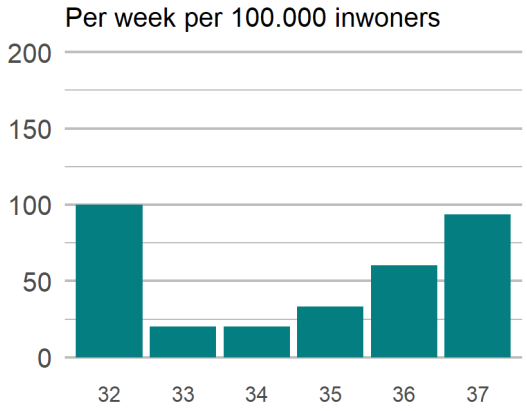

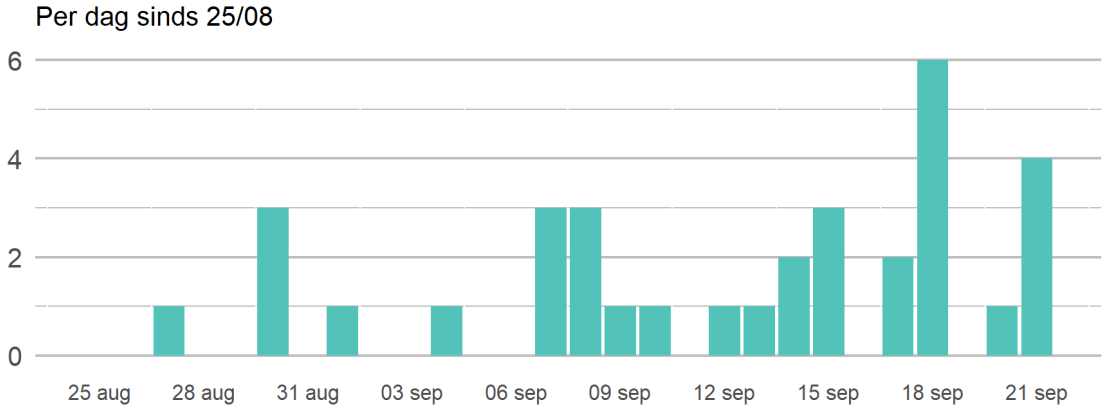

Gemeente Westervoort

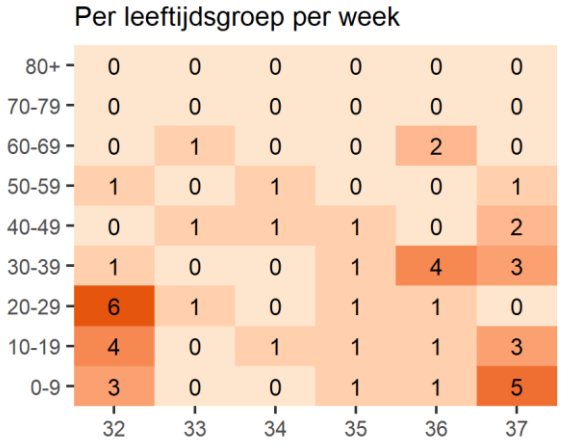
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 14. Dit zijn 94 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gestegen ten opzichte van week 36.

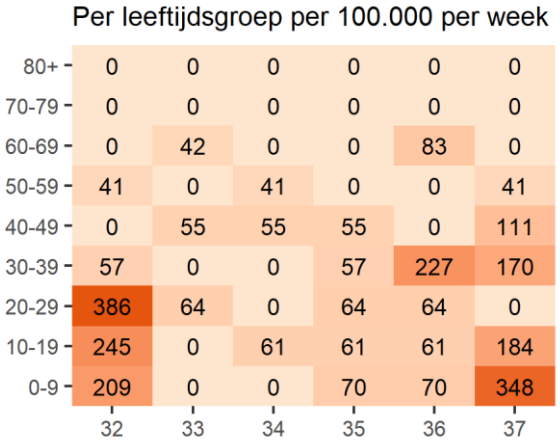

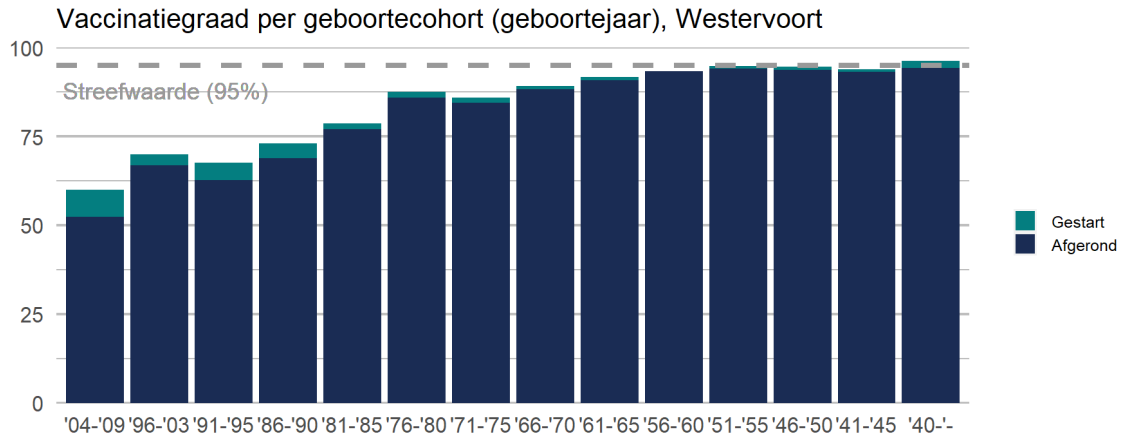

Leeftijdsgroepen

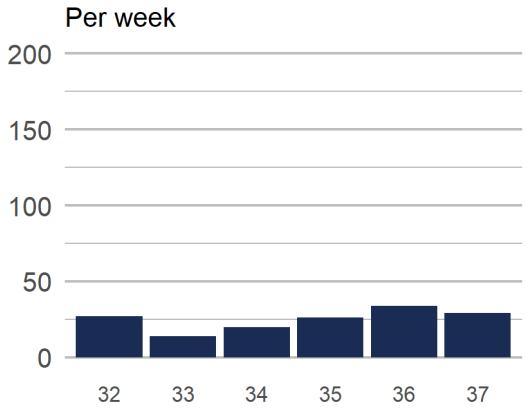

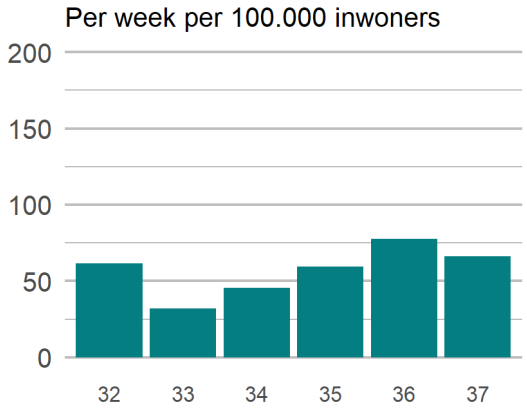
Vaccinatiegraad

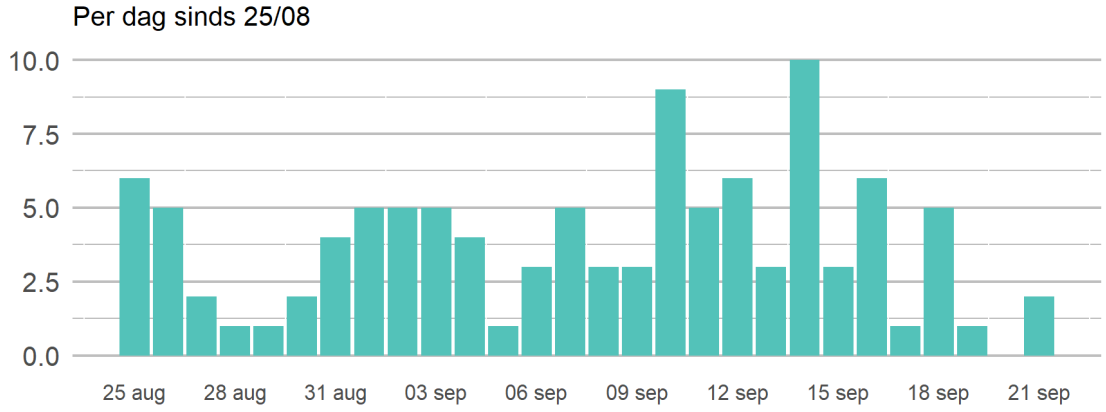

Gemeente Zevenaar

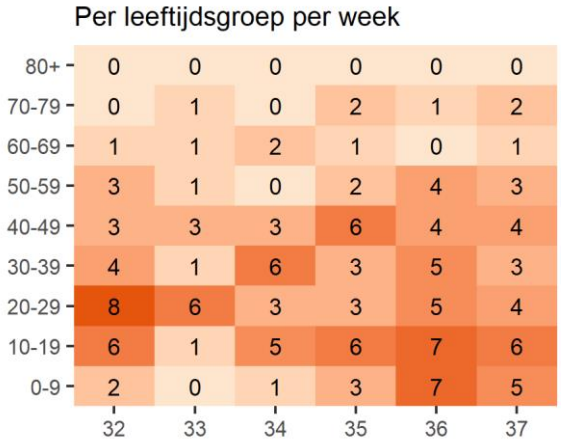
Aantal positief geteste inwoners in week 37 was 29. Dit zijn 66 positieve testen per 100.000 inwoners. Het aantal positieve testen is gedaald ten opzichte van week 36.

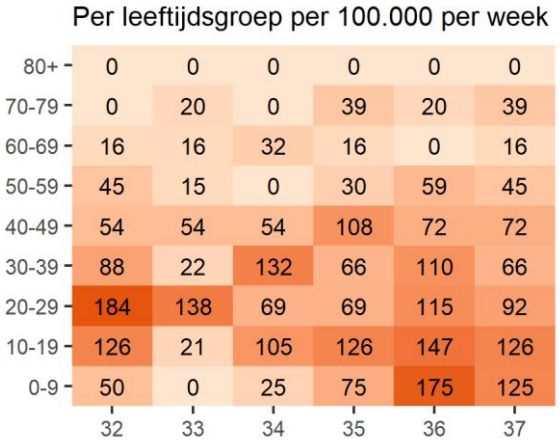

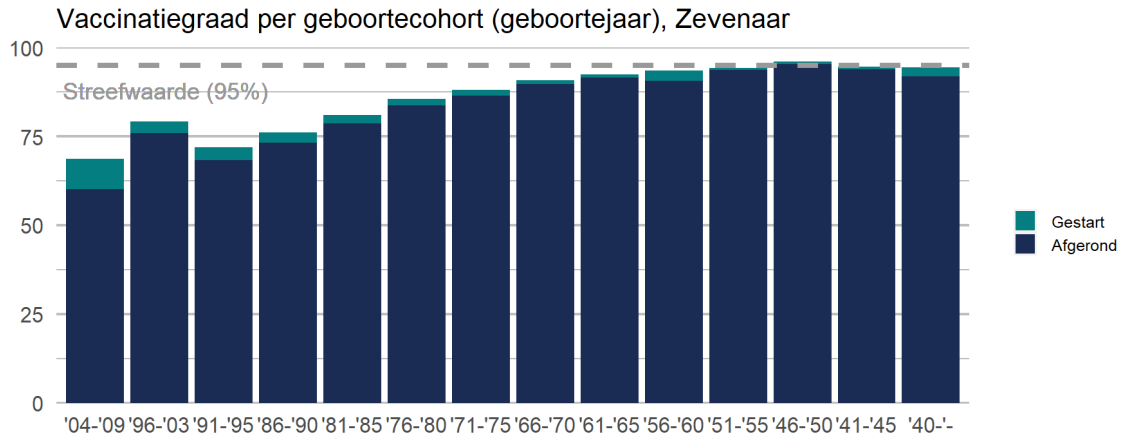

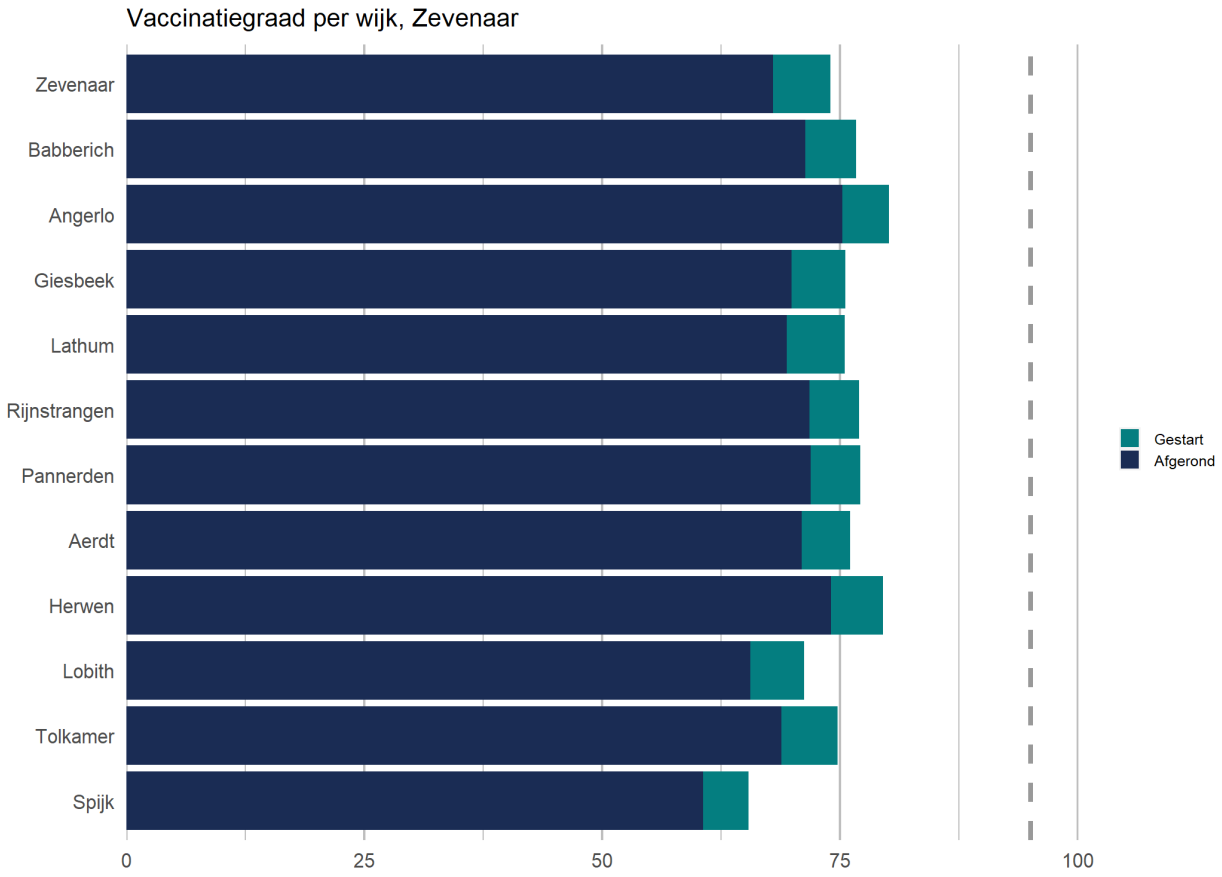
Leeftijdsgroepen

Vaccinatiegraad

Regio
Centraal
Gelderland

SAMEN, VOOR ELKAAR

UITNODIGING

RAADSINFORMATIEBIJEENKOMST

Onderwerp:

‘Samenwerking & Opdrachtgeverschap sociaal domein’

klik hier voor meer informatie

Datum

donderdag 28 oktober 2021
dinsdag 9 november 2021

Tijdstip

19.30 uur

Locatie

Online via Ms Teams. Klik hier om u aan te melden.

UITNODIGING

RAADSINFORMATIEBIJEENKOMST

Samenwerking en opdrachtgeverschap sociaal domein

Graag nodigen wij u namens de samenwerkende gemeenten in de regio Centraal Gelderland uit voor een plenaire (digitale) bijeenkomst. Het doel is om de raden in de regio te informeren over 'samenwerking en opdrachtgeverschap sociaal domein'.

Aanleiding
Vanaf 2015 heeft de gemeentelijke uitvoering van de Jeugdhulp volop de aandacht. Op basis van verschillende rapporten over de decentralisatie van Jeugdhulp, is door het Kabinet geconcludeerd dat het noodzakelijk is om de samenwerking tussen gemeenten in de regio te versterken.

Om te laten zien dat er geen vergaande wettelijke bepalingen nodig zijn om gemeenten met elkaar te laten samenwerken is in een ledenraadpleging van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in juni 2020 de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) aangenomen. Met deze norm spreken gemeenten zich collectief uit dat en hoe ze willen samenwerken. Gemeenten erkennen hiermee dat een goed functionerend zorglandschap, op onderdelen, bovengemeentelijke en bovenregionale samenwerking vereist.

De NvO beschrijft de thema's en focust met name ook op vraagstukken die over gemeentegrenzen heen gaan. Hebben we de ondersteuning en zorg voor onze jeugdigen en ouders goed en toegankelijk ingericht, hoe werkt dat in de praktijk, en hoe houden we het betaalbaar? Met het vaststellen van de Norm voor Opdrachtgeverschap hebben gemeenten uitgesproken dat ze medio 2021 met een regionale zienswijze, gaan vastleggen dat én hoe ze willen samenwerken.

In Centraal Gelderland wordt binnen het sociaal domein al een aantal jaar intensief samengewerkt. Samenwerken doen we niet alleen onderling, met 11 gemeenten, maar ook met aanbieders, met ervaringsdeskundigen en met partners in aangrenzende domeinen. De kijk op 'Samenwerking en opdrachtgeverschap sociaal domein' is daarom niet nieuw en beginnen we niet op nul. We bouwen voort op onze bestaande samenwerking en op de zienswijzen die we in 2013 met elkaar hebben vastgesteld. De 'nieuwe' zienswijze 2021 is bedoeld om onze afspraken over de samenwerking tussen gemeenten onderling, en het opdrachtgeverschap richting onze zorgaanbieders transparant te maken, te herijken en te verstevigen. De focus ligt op de borging van verschillende soorten (zorg)functies, een zorgvuldige transformatie van het zorglandschap en vermindering van de bureaucratie.

Met twee raadsinformatiebijeenkomsten willen wij de raden in Centraal Gelderland de gelegenheid geven zich te laten informeren over de inhoud van de regionale zienswijze. Het streven is om de notitie **'Samenwerking en opdrachtgeverschap sociaal domein'** in december aan de gemeenteraden voor te kunnen leggen.

Regionaal Portefeuillehouders sociaal domein

Arnhem · Gemeente Doesburg · Duiven · Lingewaard · Overbetuwe · Rheden · Rozendaal · Wageningen · gemeente

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

UITNODIGING

SYMPOSIUM

KEN JE VERLEDEN - BEPAAL JE TOEKOMST

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

3 Sprekers
8 Breakouts

Arno Visser
president
Algemene Rekenkamer

Sandra Schoonhoven
Head of Sustainability
ING

Ralph Rousseau
Universitair docent
Onderzoeker | Musicus

STEP IN CONTROL

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

Samen bijdragen aan een duurzame maatschappij en het welzijn van mensen

Inzichtelijk maken wat jouw gemeente bijdraagt aan het welzijn van inwoners. De inwoners écht centraal stellen en sturen op maatschappelijke doelen, rendement & resultaat.
Want dat is waar het uiteindelijk om draait: "Om voor inwoners de Juiste dingen, juist te doen!"

Nu kost de randvoorwaarde van rechtmatigheid (waarvoor je al die brandjes blust) handenvol tijd, energie en middelen en raakt de verantwoording van de legitimiteit (ons bestaansrecht) ondergesneeuwd.
Met andere woorden: We zijn zoveel tijd, energie en middelen kwijt te bewijzen dat we de dingen juist doen, dat we aan de doelstelling, de "juiste" dingen doen amper toekomen.

Tijdens het symposium “KEN JE VERLEDEN, BEPAAL JE TOEKOMST” keren we dit om. Dus de legitimiteit, ons bestaansrecht en maatschappelijk toegevoegde waarde, staat centraal en de rechtmatigheid zetten we terug op de plek van randvoorwaarde. We doen dit aan de hand van 3 thema's

De dingen juist doen

De rechtmatigheid is uitermate belangrijk, maar moet een afgeleide zijn van ons handelen. Het is zaak te zorgen dat we het belang van de rechtmatigheid onderkennen binnen de organisatie, maar ook op de plek van randvoorwaarde weten te zetten. Én te zorgen dat we de lessen die we leren van de rechtmatigheidsverantwoording concreet benutten.

De juiste dingen doen

Onze maatschappelijk toegevoegde waarde is nauw verwant aan de duurzame ontwikkeldoelstellingen. (Van duurzame energie tot het bestrijden van armoede. Van een circulaire economie tot het bestrijden van ongelijkheid).
Maar hoe maak je nu de juiste keuzen die bij jou passen? Hoe stel je beleid op, gestuurd vanuit het maatschappelijk effect? En hoe verantwoord je de legitimiteit van beleid en maak je aantoonbaar dat je “de juiste dingen” doet?

Van moeten naar mogen

Wanneer we het “moeten” van een aantoonbare rechtmatigheid kunnen vereenvoudigen en er ruimte ontstaat om ons te mogen bezig houden met beleid op basis van maatschappelijk effect. Hoe realiseren we dan dat dit in de haarvaten van de organisatie komt. Dat bestuurders en ambtenaren vanuit een intrinsieke motivatie hiermee aan de slag gaan. Hoe worden we die gemeente die we willen zijn, die waarde toevoegt aan het welzijn van zijn inwoners en een betere wereld doorgeeft aan de volgende generatie?

Inschrijven kan via www.stepincontrol.com

Arno Visser

Sandra Schoonhoven

Ralph Rousseau

STEP IN CONTROL

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

Dagindeling

09.00u - 09.30u Inloop

09.40u - 09.50u Opening door Dagvoorzitter

09.50u - 10.00u Welkom door Joost Parren

10.05u - 10.45u Plenaire sessie 1: Spreker: Arno Visser - President Algemene Rekenkamer

10.50u - 11.30u Plenaire sessie 2: Spreker: Sandra Schoonhoven - Head Sustainability ING

11.35u - 12.15u Plenaire sessie 3: Spreker: Ralph Rousseau - Universitair docent & onderzoeker

12.20u - 13.25u Lunch + Muzikaal Intemezzo

13.30u - 14.15u Breakouts ronde 1

Breakout 1:	Wat drijft jou nu werkelijk? O.l.v. Ralph Rousseau
Breakout 2:	Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente De Ronde Venen O.l.v. Monique Treur & Lida Steenbergen
Breakout 3:	Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente Zuidplas O.l.v. Lars Evers, Joyce Akkermans en Tonny Hoogewaard
Breakout 4:	De juiste dingen juist doen O.l.v. Joost Parren (breakout 4) & Eric van den HUrk (breakout 8)

14.30u - 15.15u Breakouts ronde 2

Breakout 5:	Hoe ondersteun je de psychologische basisbehoeften van je medewerkers? O.l.v. Ralph Rousseau
Breakout 6:	Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente De Ronde Venen O.l.v. Monique Treur & Lida Steenbergen
Breakout 7:	Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente Zuidplas O.l.v. Lars Evers, Joyce Akkermans en Tonny Hoogewaard
Breakout 8:	De juiste dingen juist doen O.l.v. Joost Parren (breakout 4) & Eric van den HUrk (breakout 8)

15.30u - Plenaire afsluiting & borrel

Locatie

4 november 2021 | MeetInOffice | De Bleek 13 | 3447 GV | Woerden | 09.00u - 17.00u

Kosten € 245 | Maximum aantal deelnemers 100

Inschrijven kan via www.stepincontrol.com

Arno Visser

Sandra Schoonhoven

Ralph Rousseau

STEP IN CONTROL

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

Plenair Programma

10.05u - 10.45u Plenaire sessie 1: Spreker: Arno Visser - President Algemene Rekenkamer

Ken het verleden - die bepaalt de toekomst

Publiek geld vraagt om publieke verantwoording: publieke verantwoording die laat zien in hoeverre de overheid zinnig, zuinig en zorgvuldig met publiek geld omgaat.

Verantwoording van rechtmatigheid en legitimiteit biedt enerzijds de mogelijkheid terug te kijken en lessen te leren uit het verleden. Anderzijds werpt dit de blik vooruit bij het maken van beleid en het toepassen van de geleerde lessen. Maar een aantal vragen blijven een cruciale rol spelen:

- Waarom is het verantwoorden van beleid van belang in aanvulling op rechtmatigheid?
- Wat zijn lessen die je kunt trekken uit het verleden?
- Hoe combineer je deze lessen met de blik vooruit richting toekomstig beleid?

Arno Visser -president van de Algemene Rekenkamer- is vanuit zijn expertise (en achtergrond als wethouder Financiën & cultuur) de aangewezen persoon om een beschouwing te geven bij deze vragen.

Arno Visser kent de verantwoordingsvraagstukken op Rijks- & lokaalniveau en weet als geen ander hoe belangrijk het is om ons verleden te kennen zodat we kunnen leren bij te dragen aan onze toekomst.

10.50u - 11.30u Plenaire sessie 2: Spreker: Sandra Schoonhoven - Head Sustainability ING

Verantwoording en duurzaamheid

Verantwoording van ons bestaansrecht (legitimiteit) krijgt een steeds prominentere rol. Ook gemeenten verbinden hun maatschappelijk toegevoegde waarde steeds vaker aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals). Maar hierbij rijzen vragen als:

- Welke keuzen maak je?
- Hoe stuur je op maatschappelijk effect/ duurzame ontwikkeling?
- Hoe neem je de verantwoording van de legitimiteit op in je verslaglegging?

Sandra is vanuit haar expertise (gecombineerd met haar achtergrond in communicatie en data-science) de aangewezen persoon om een antwoordrichting aan te geven bij de bovenstaande vragen.

Sandra Schoonhoven is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de algehele duurzaamheidsrichting van ING, de uitvoeringsprogramma's en de duurzaamheidsrapportages/ verslaglegging.

11.35u - 12.15u Plenaire sessie 3: Spreker: Ralph Rousseau - Universitair docent & onderzoeker

Van moeten naar mogen

Verantwoording bestaat uit de Rechtmatigheid (de dingen juist doen) en de Legitimiteit (de juiste dingen doen). Rechtmatigheid is een randvoorwaarde daar waar de legitimiteit (ons bestaansrecht) invulling geeft aan de hogere doelstellingen die we nastreven.

Universitair docent en onderzoeker naar intrinsieke motivatie, Ralph Rousseau Meulenbroeks stelt de psychologische basisbehoeften van mensen centraal en schetst hij een beeld waarin bestuurders, uitvoerders én burgers onderdeel zijn van een organisch groeiproces.

Naar Ralph zijn visie bieden rechtmatigheid en legitimiteit gemeenten de kans de intrinsieke motivatie van mensen aan te boren. Zodat kan de gemeente als geheel uiteindelijk boven het alledaagse uitstijgen en er ruimte komt voor wat mensen werkelijk beweegt.

Ralph Rousseau Meulenbroeks is naast universitair docent & onderzoeker een internationaal befaamd musicus (bekroond met een Edison Klassiek Publieksprijs). Met de unieke combinatie van de wereld van de wetenschap en de muziek brengt Ralph vernieuwende inzichten die concreet toepasbaar zijn in de alledaagse praktijk.

Inschrijven kan via www.stepincontrol.com

STEP IN CONTROL

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

Breakout Programma

U kunt per ronde 1 breakout-sessie volgen

Breakout 1: Wat drijft jou nu werkelijk? O.l.v. Ralph Rousseau

Op zoek naar je eigen intrinsieke motivatie. Met de inzichten uit de zelfdeterminatietheorie in de hand gaat Ralph met een kleine groep op zoek naar je diepere waarden én de manier waarop je minder kunt gaan "moeten" en meer kunt gaan "mogen". Op allerlei gebieden die er elk toe leiden dat de focus verschuift van de randvoorwaarde naar de maatschappelijk toegevoegde waarde.

Breakout 2 & 6: Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente De Ronde Venen
O.l.v. Monique Treur & Lida Steenbergen

Gemeente De Ronde Venen geeft inzicht in de manier waarop zij de verantwoording van de Rechtmatigheid en de legitimiteit realiseert. Waarbij de rechtmatigheid zowel de financiële, fiscale en juridische rechtmatigheid betreft. En de verantwoording van de Legitimiteit vorm krijgt aan de hand van resultaatsturing/ maatschappelijke effectsturing. Dit aan de hand van praktische voorbeelden over:

- hoe introduceer je de financiële rechtmatigheid en de mogelijkheden in je organisatie?
- hoe breng je de gegevensgerichte controle t.b.v. de rechtmatigheid naar de 'lijn'?
- hoe leiden systeemcontroles tot een reductie in gegevensgericht controle werk.
- hoe ziet een groeipad naar een volledig In Control Statement?

Breakout 3 & 7: Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente Zuidplas
O.l.v. Lars Evers, Joyce Akkermans en Tonny Hoogewaard

Gemeente Zuidplas geeft inzicht in de manier waarop zij de Rechtmatigheid realiseert en de koppeling legt met risicomanagement én het verantwoorden van Legitimiteit/ Maatschappelijk toegevoegde waarde. Met als uiteindelijk doel het afgeven van een volledig In Control Statement. Dit aan de hand van praktische voorbeelden over:

- hoe start je met de financiële rechtmatigheid en wat is de impact op de organisatie?
- hoe koppel je de rechtmatigheid aan bijvoorbeeld risicomanagement en informatievoorziening?
- hoe groei je vanuit de rechtmatigheidsverantwoording naar sturen op maatschappelijke waarde?

Breakout 4 & 8: De juiste dingen juist doen
O.l.v. Joost Parren (breakout 4) & Eric van den Hurk (breakout 8)

Verantwoording bestaat uit rechtmatigheid en legitimiteit. Om ten volle de voordelen van een volledige verantwoording te realiseren is het zaak de dingen simpel te houden. Omdat alleen dan de organisatie op een beheersbare manier, die tijd geld en middelen bespaart kan groeien. Step in Control laat zien hoe een mogelijk groeipad eruit kan zien aan de hand van praktische voorbeelden over:

- hoe breng ik de basis op orde zodat de financiële rechtmatigheid een vanzelfsprekende randvoordewaarde wordt?
- hoe creëer ik tijd, ruimte en middelen voor de verantwoording van de Legitimiteit (Maatschappelijke effect sturing?)
- hoe faseer ik een groeipad zodat dit naadloos past binnen mijn huidige werkzaamheden?

Breakout 5: Hoe ondersteun je de psychologische basisbehoeften van je medewerkers?
O.l.v. Ralph Rousseau

Ook bij het in orde maken van de fysieke leefomgeving van de burgers in je gemeente en bij het uitvoeren van allerlei taken van praktische en administratieve aard kun je de bijna onuitputtelijke bron van intrinsieke motivatie aanspreken.
In deze workshop gaan we in op door jullie zelf ingebrachte issues en manieren om processen soepel(er) te laten verlopen.

Inschrijven kan via www.stepincontrol.com

STEP IN CONTROL

SYMPOSIUM

RECHTMATIGHEID - LEGITIMITEIT - RESULTAATSTURING

Inschrijven

Ja, ik schrijf me in voor het symposium

"Ken je verleden - Bepaal je toekomst"

Datum: donderdag 4 november 2021
Locatie: De Bleek 13 | 3447 GV | Woerden
Kosten: € 245,- (U ontvangt een factuur per e-mail na inschrijving)
Maximum aantal deelnemers 100

Inschrijven kan via
www.stepincontrol.com

Mijn 1ste keuze voor breakronde 1 is breakout nr:
Mijn 2de keuze voor breakoutronde 1 is breakout nr:

Mijn 1ste keuze voor breakronde 2 is breakout nr:
Mijn 2de keuze voor breakoutronde 2 is breakout nr:

Breakouts Ronde 1

Breakout 1 Wat drijft jou nu werkelijk? O.l.v. Ralph Rousseau

Breakout 2 Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente De Ronde Venen
O.l.v. Monique Treur & Lida Steenbergen

Breakout 3 Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente Zuidplas
O.l.v. Lars Evers, Joyce Akkermans en Tonny Hoogewaard

Breakout 4 De juiste dingen juist doen! O.l.v. Joost Parren

Breakouts Ronde 2

Breakout 5 Hoe ondersteun je de psychologische basisbehoeften van je medewerkers?
O.l.v. Ralph Rousseau

Breakout 6 Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente De Ronde Venen
O.l.v. Monique Treur & Lida Steenbergen

Breakout 7 Rechtmatigheid in de praktijk van gemeente Zuidplas
O.l.v. Lars Evers, Joyce Akkermans en Tonny Hoogewaard

Breakout 8 De juiste dingen juist doen! O.l.v. Eric van den Hurk

Inschrijven kan via www.stepincontrol.com

STEP IN CONTROL

Geachte griffie van de gemeente Rozendaal

Wij hopen dat u - *net als 4 jaar geleden* - dit bericht weer wilt doorsturen naar alle fracties en partijbesturen bij u in de gemeenteraad.

Nét als vier jaar geleden organiseren wij weer volop **GRATIS** trainingen (webinars) 'OVERTUIGEND SPEECHEN' voor kandidaat-raadsleden.

Want... vandaag over precies 25 weken is het namelijk in bijna alle gemeenten van Nederland weer zo ver: gemeenteraadsverkiezingen! In oktober 2021 hebben we maar liefst 18 **GRATIS** trainingen op de agenda gezet.

Ons doel?

De kwaliteit van het politieke debat móet omhoog! Exact 4 jaar geleden - bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen - hebben we bijna 500 (kandidaat-)raadsleden over heel Nederland mogen verrassen met onze inhoudelijke en leerzame speech- en betoogtraining.

Dat hopen we nu wéér te bereiken!

Onze dank is groot. We weten trouwens zeker dat de lokale partijen / -afdelingen u ook dankbaar zijn voor het doorsturen!

Interessante expertiseblogs voor lokale politieke partijen of lokale afdelingen van landelijke partijen:

3 excellente (en verrassende) communicatietips voor lokale politieke partijen of afdelingen van landelijke partijen (om vertrouwen te winnen en te behouden)

De kiezer wil op z'n minst gehoord worden. En daar scheelt het (helaas!) nog wel eens aan.

Met andere woorden: (lokale) politieke partijen staan méér dan ooit voor de uitdaging om hun communicatie zo goed mogelijk op orde te brengen waardoor de kiezer weer vertrouwen terugkrijgt.

We hebben daarom 3 excellente (en verrassende) communicatietips op een rijtje gezet voor alle (lokale) politieke partijen. Het zijn tips die we nog nergens anders zagen maar waar we vanuit onze expertise en samenwerking met veel politieke partijen 100% zéker weten dat ze werken.

DEBATTEREN ANNO 2021: De etiquette-uitdaging: mag je nu wel of niet in een debat een vergelijking maken met de Tweede Wereldoorlog?

Het is deze weken méér dan actueel. En het blijkt toch steeds maar weer een lastige discussie in Nederland. Want... mag je in een debat nu wel of niet een vergelijking maken met de Tweede Wereldoorlog?

Ook gemeenteraadsleden worstelen hier wel eens mee. Wat te doen?

2e editie van het Nederlands Kampioenschap ONLINE Debatteren, van 6 t/m 17 december 2021

Vorig jaar (2020) organiseerden we de eerste editie. En die was meteen een succes. Ook veel gemeenteraadsleden uit alle delen van het land deden mee. Vanzelfsprekend hopen we daar dit jaar wederom op.

Overigens deden de gemeenteraadsleden het prima in de eindrangschikking.

In de top 4 eindigden twee raadsleden t.w. 2e plaats: **Noah van Dansik (GroenLinks, Oostzaan)** en de 3e plaats: **Stephanie Onclin (VVD, Zaanstad).** Nederlands Kampioen Online Debatteren 2020 werd de student Joris Bouman uit Groningen.

Het 2e NK Online Debatteren vindt plaats van 6 t/m 17 december. **SAVE THE DATES.**

Trouwens.... Net als vorig jaar kunnen de deelnemers een leuke cheque winnen en die besteden aan een lokaal maatschappelijk doel!

In onze volgende nieuwsbrief meer detailinformatie.

Het algemene programma van onze debatclub voor de komende weken en maanden!

Lees verder >>>

Onze missie

Wij hebben een aantal doelstellingen die we willen bereiken. Voor onze leden en klanten.
Lees verder >>>

Neem contact met ons op

Als u vragen of suggesties hebt. Neem absoluut contact met ons op. We proberen altijd binnen 2 werkdagen te antwoorden.

Ga naar het CONTACT formulier >>>

DÉ NEDERLANDSE DEBATCLUB
HOME OF EVERYBODY'S INSPIRATION

Â© De Nederlandse Debatclub

Nieuwsbrief doorsturen - Afmelden voor deze nieuwsbrief

Woensdrecht

ALLE KERNEN TROEF

Motie Borstonderzoek iedere twee jaar
Indiener: fractie CDA, AKT, ABZ

Staatssecretaris Blokhuis heeft besloten de periode tussen twee uitnodigingen voor het bevolkingsonderzoek naar borstkanker tijdelijk te verlengen naar maximaal drie jaar.
Met deze motie willen we een krachtig signaal geven aan de staatssecretaris dat dit ongewenst is en de gezondheidsrisico's te zwaar wegen om dit uit te voeren.
Borstkanker heeft een grote overlevingskans bij vroegtijdige opsporing. De keuze voor de behandeling hangt nauw samen met deze vroegtijdige opsporing. De gevolgen voor behandeling, emotioneel en fysiek, spelen dan ook een grote rol bij het tijdig ontdekken. Ook financieel heeft dit een impact. Denk dan aan het ziekteverzuim, de kosten voor de zorgverzekering, dure behandelingen.
De wijze waarop men afgelopen jaren heeft ingezet op vroegtijdige opsporing heeft gemaakt dat het percentage genezen patiënten is toegenomen van 66% naar 85 %.
Daarom pleiten we als CDA on in navolging van andere gemeenten deze motie in te dienen.

De raad van de gemeente Woensdrecht in vergadering bijeen 30 september 2021

Constaterende dat:

- de staatssecretaris voor volksgezondheid heeft besloten de tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- Wenselijk zou zijn om ook de leeftijdsgrens voor het borstonderzoek te verlagen van 50 naar 35 jaar;
- Dat het hier weliswaar gaat om landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben;

Overwegende dat:

- deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot een verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening;
- ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf vijftig jaar in Nederland van deze voorziening gebruik maken;
- In Nederland krijgt 1 op de 7 vrouwen borstkanker. Het bevolkingsonderzoek is bedoeld om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken. De kans op een succesvolle behandeling is dan groter. Ook is vaak een minder ingrijpende behandeling nodig;

Spreekt uit

- Dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en moet worden gestopt;
- Overwogen moet worden om de leeftijdsgrens te verlagen van 50 naar 35 jaar;
- Dat dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar de staatssecretaris;

Roept het college op

- Er bij de staatssecretaris, door toezending van deze motie, op aan te dringen dat hij zijn maatregel intrekt en er alles aan doet om te realiseren dat de tweejarentermijn zo consequent mogelijk wordt toegepast;
- Deze motie bij de leden van de Tweede Kamer bekend te maken;
- Deze motie te sturen naar alle gemeenteraden van Nederland.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de CDA fractie,
M.H.C.F Michielsen-Goyvaerts
A. Pijnen

AKT
L. Bolders

ABZ
R. Schuurbiers

VVD
M. Bakker

R. Grashoek-Laan

Motie unaniem aanvaard in de besluitraad van 16 september 2021.
de griffier, de voorzitter,

Natuurlijk Gastvrij!

Door: Coalitie Veluwezoom
23 september 2021

Coalitie Veluwezoom

Wij zijn een brede coalitie van bewoners, ondernemers, natuur- en milieuclubs en andere belanghebbenden

- Rhedens Dorpsbelang
- Ondernemend Rheden en De Steeg (ORDS)
- Belang Beekhuizen
- Stichting Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom
- BG De Steeg / Posbank
- Stichting Wurfbain's Hof
- Centraal Organisatie Samenwerkende Bonden Ouderen (COSBO)
- BG De Steeg en Havikerwaard
- Toeristisch Platform Veluwezoom
- Initiatiefgroep A-348
- Ondernemersvereniging Dieren, Ellecom, Laag-Soeren en Spankeren (DELS)
- Vogelwerkgroep Arnhem e.o.
- Ellecoms Belang
- IVN – werkgroep Duurzame Veluwezoom

Wij staan voor

Natuur, leefbaarheid en lokale economie

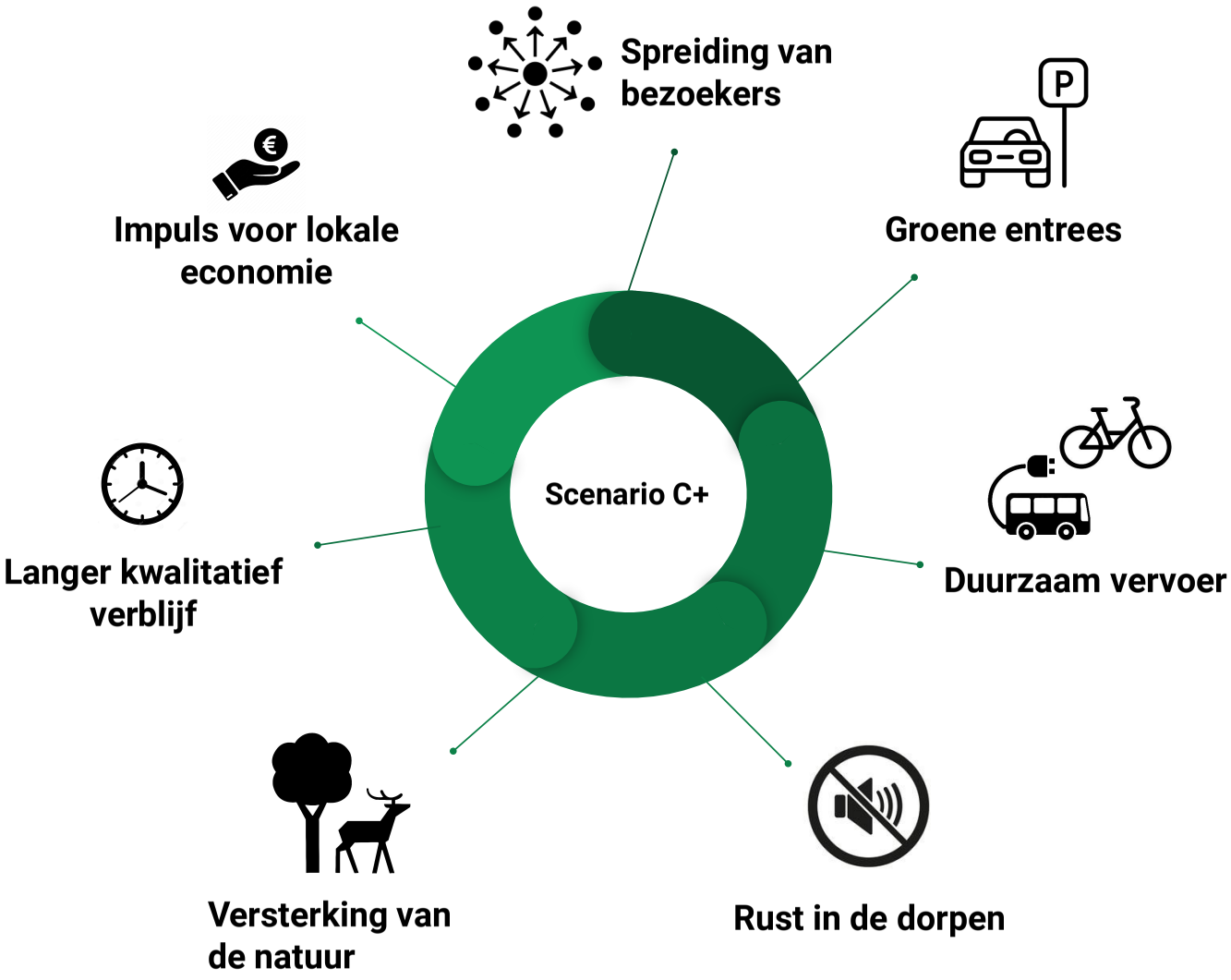

Kans voor
Natuur
Natuur staat altijd op
nummer 1
foto: www.visitarnhem.com

Kans voor leefbaarheid
Gastvrijheid met behoud van de leefbaarheid in de dorpen
foto: @fieggentrio

Kans voor lokale economie
Benut de jaarlijkse 2 miljoen bezoekers in ons gebied
foto: www.visitarnhem.com

Onze visie

Inzet op een kwalitatieve vorm van recreatie en toerisme waarbij bezoekers verleid worden om middels een duurzame vorm van vervoer zich langer en meer verspreid door het gebied te bewegen en te verblijven. Waardoor we natuur, erfgoed, recreatie en lokale economie met elkaar kunnen verbinden en versterken.

Spreiding van bezoekers
Groene entrees
Impuls voor lokale economie
Scenario C+
Langer kwalitatief verblijf
Duurzaam vervoer
Versterking van de natuur
Rust in de dorpen

Creëer één groot gebied door het Nationaal Park te verbinden met de landgoederen, dorpen en de IJssel

foto: beeldbank gemeente Rheden

Verwelkom bezoekers met kleine en grote Groene Entrees verspreid door het hele gebied

Verbind Groene Entrees met de rest van het gebied via duurzaam vervoer

De belangrijkste punten

- Denk groter dan alleen de Posbank en richt op een geïntegreerde oplossing voor het hele gebied
- Sluit Nationaal Park Veluwezoom af voor gemotoriseerd verkeer
- Creëer Groene Entrees op bestaande en nieuwe locaties om bezoekers aan de randen van het gebied op te vangen
- Zorg voor duurzame en alternatieve vervoersmiddelen tussen Groene Entrees en de rest van het gebied, passend bij alle doelgroepen
- Richt op een gefaseerde uitvoering waardoor op de korte termijn de eerste successen worden geboekt

Van een
rondje Posbank
naar een dagje
Veluwezoom
foto: beeldbank gemeente Rheden

NL connect
naar de Gigabit society

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2022

SUGGESTIES VOOR UW VERKIEZINGSPROGRAMMA

Geacht raadslid, geachte verkiezingsprogrammacommissie,

Onze dorpen en steden digitaliseren in rap tempo. Digitale technologie is tot in de haarvaten van onze economie en samenleving doorgedrongen en versterkt het concurrentievermogen van ondernemingen én de leefbaarheid in onze wijken. Toekomstgerichte digitale oplossingen als kunstmatige intelligentie, smart cities en het internet of things bieden belangrijke kansen voor uiteenlopende maatschappelijke vraagstukken, zoals verduurzaming, veilige mobiliteit en goede gezondheidszorg.

Ook in de traditionele gemeentelijke dienstverlening en in het sociaal domein is een digitale transformatie gaande. Steeds meer gemeenten gebruiken bijvoorbeeld sensoren ten behoeve van beheer van hun openbare ruimte, om zaken als luchtkwaliteit, waterpeil of parkeerdruk te meten of om de kwaliteit van het wegdek te inspecteren. Behalve zulke smartcity-toepassingen in de openbare ruimte zijn ook smart mobility oplossingen in opkomst, bijvoorbeeld ten behoeve van deelmobiliteit. In het sociaal domein doen steeds meer apps en andere digitale toepassingen hun intrede, ter ondersteuning van kwetsbare inwoners. En natuurlijk worden door digitalisering innovatieve woon- en zorgdiensten mogelijk, waardoor inwoners langer thuis kunnen blijven wonen.

Goede digitale connectiviteit vormt het fundament van deze ontwikkelingen. De coronacrisis heeft bovendien laten zien dat digitale connectiviteit van het grootste belang is voor inwoners: het datagebruik maakte een sprong en de verwachting is dat dit de komende jaren exponentieel zal blijven groeien. De Nederlandse glasvezel- en breedbandindustrie investeert daarom jaarlijks vele honderden miljoenen Euro's in de versterking van de digitale connectiviteit via snelle breedbandnetwerken.

De voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 zijn bij veel partijen in volle gang. Namens onze bedrijfstak doen wij graag twee tekstsuggesties voor de paragraaf over digitalisering in uw aanstaande verkiezingsprogramma. We vragen u te overwegen deze op te nemen in uw programma.

Met vriendelijke groet,

Mathieu Andriessen
directeur vereniging NLconnect

GLASVEZEL EN 5G

De komende jaren zullen miljoenen huizen, bedrijfspanden, antennes en andere objecten worden aangesloten op glasvezel en zal het 5G-netwerk steeds fijnmaziger worden. Een soepele uitrol van glasvezel en plaatsing van nieuwe antennes is gebaat bij medewerking van gemeenten.

Onze bedrijfstak ervaart in dat kader vaak veel politieke en bestuurlijke steun. Helaas vertaalt zich dat niet altijd in medewerking op ambtelijk niveau. In de dagelijkse praktijk werpen veel gemeenten drempels op. Dit verkleint de investeringsbereidheid bij marktpartijen. Zo hebben veel gemeenten geen antennebeleid. Hierover ontvangt u separate suggesties van vereniging Monet. Wij doen u graag een suggestie over de aanleg van nieuwe glasvezelkabels.

Marktpartijen die nieuwe glasvezelkabels willen aanleggen betalen leges voor de instemmingsaanvraag bij de gemeente. Dat is logisch, want de gemeente maakt er kosten voor. Maar sommige gemeenten rekenen voor de telecomleges opvallend grote bedragen, hoger dan nodig zou moeten zijn voor kostendekkendheid. Hetzelfde geldt voor de herstraatkosten die worden betaald voor het terugbrengen van wegverharding nadat de straat kort open is geweest voor aanleg van glasvezel. Hoe lager de leges en herstraatkosten, des te aantrekkelijker een gemeente voor de glasvezelmarkt wordt. Om de uitrol van glasvezel te bevorderen, helpen lage telecomleges en herstraatkosten.

DE LAATSTE BUITENGEBIEDEN

Alle inwoners hebben recht op uitmuntende, betaalbare en veilige digitale verbindingen en toepassingen, ook bewoners van het buitengebied. Snel internet is voor alle inwoners belangrijk om te kunnen werken en wonen. Onze industrie heeft samen met overheden de afgelopen jaren hard gewerkt om de digitale kloof te dichten tussen grotere woonkernen en dunbevolkte buitengebieden. Waar tien jaar geleden ongeveer 400.000 boerderijen en andere min of meer afgelegen panden van snel internet verstoken waren, ligt de glasvezelkabel daar nu bijna overal in de grond of staat dat in de planning.

De problematiek van het slecht verbonden buitengebied is dus minder groot dan voorheen. Maar zij is niet weg. Het ministerie van EZK heeft becijferd dat aan het eind van de komende raadsperiode op landelijke schaal nog zo'n 20.000 adressen in het buitengebied niet op commerciële basis zullen zijn aangesloten op glasvezel. Eind vorig jaar nam de Tweede Kamer daarom de motie Bromet (TK 24095, nr 522) aan, die de regering oproept te zoeken naar financieringsmogelijkheden voor de aanleg van vast internet naar deze adressen. Ook de gemeenten waar deze laatste slecht-verbonden adressen zich bevinden hebben daar in onze optiek een rol, al dan niet door gebruik te maken van Europese fondsen. Publieke financiering is nodig.

OVER NLCONNECT

NLconnect is de brancheorganisatie van de Nederlandse breedbandindustrie. Met ruim 80 leden verbinden we de keten van bedrijven die glasvezel- en andere breedbandnetwerken aanleggen en exploiteren alsmede bedrijven die diensten leveren over deze hoogwaardige digitale infrastructuur.

We willen dat Nederland mondiale voorloper blijft qua digitale connectiviteit. Met ultra-snelle, betrouwbare en duurzame glasvezel- en 5G-netwerken houden we iedereen en alles ongelimiteerd verbonden.

www.nlconnect.org

Dr. Kuyperstraat 5
2524 BA Den Haag

NL connect
naar de Gigabit society

@nlconnectorg

nlconnect

info@nlconnect.org

Verslag presentatie Coalitie Veluwezoom voor vertegenwoordigers van de fracties van de gemeente Rheden en Rozendaal.

Datum: 23 september 2021
Aanwezige fracties Rheden: VVD, CDA, SP, PVDA, D'66, Groen Links, ChristenUnie
Aanwezige fractie Rozendaal: BGR

Namens de Coalitie Veluwezoom presenteert Maarten Boon het scenario C+ van de Coalitie Veluwezoom. In de raadszaal zijn namens de Coalitie Veluwezoom aanwezig: Robert Vermeer en Marc van Heijgen. Na de presentatie (bijgevoegde powerpoint-presentatie) is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

Vragen van de raadsleden

Eric Roumen (D'66)
Vraag: Kunnen wij over de presentatie beschikken?
Antwoord: ja, de presentatie zal via de griffie van Rheden en Rozendaal worden verspreid aan alle raadsleden

Cyril Weijers (CDA)
Vraag: electrisch vervoer is erg in opmars, dus lawaai en vervuiling gaan verdwijnen. Is het dan nog wel nodig om het Nationaal Park Veluwezoom af te sluiten?
Antwoord: Ja, we weten niet hoe lang het zal duren voordat al het gemotoriseerd verkeer elektrisch rijdt. Het zijn juist ook de motoren die veel overlast (lawaai, grote groepen) veroorzaken. Daarnaast is het niet alleen het lawaai en de vervuiling waar het om gaat. Het gaat ook om de hoeveelheid auto's en de verkeersveiligheid.

Jeroen Kuijpers (SP)
Vraag: dus jullie willen meer natuur en meer Nationaal Park? Willen jullie het gebied groter maken?
Antwoord: niet zozeer groter maken, maar wel het gehele gebied erbij betrekken en ook de randen van het gebied. Hierdoor krijgt de bezoeker een totaal-ervaring: en de natuur, en de dorpen en de kastelen en landgoederen.

Eric Roumen (D'66)
Vraag: jullie plan met Groene Entrees en busjes is gericht op bezoekers die van ver komen, maar hoe zit het met de bewoners die even een frisse neus willen halen?
Antwoord: dat kan natuurlijk nog steeds. Het Nationaal Park Veluwezoom gaat niet op slot. Het blijft bereikbaar. Mensen die dichtbij wonen kunnen gewoon het gebied in komen. Er blijven ook nog parkeerplaatsen bestaan dichtbij het Nationaal Park. Maar waar we nadrukkelijk wel vanaf willen zijn de mensen die alleen een rondje komen rijden (88% van de motorrijders en 40% van de automobilisten).

Peter Paul Geelen (CDA)
Vraag: wat is jullie standpunt ten opzichte van het Rozendaalse Veld?
Antwoord: in ons plan blijft het Rozendaalse Veld gewoon open.

Loes Hupkes (Rozendaal, BGR)
Vraag: er zit een tegenstrijdigheid in jullie plan? Jullie willen geen bezoekers meer die 'een rondje rijden', maar dan komen er ook geen bezoekers meer in de Groenestraat in Rheden?
Antwoord: de bezoekers die een 'rondje Posbank' rijden, komen nu al niet in de Groenestraat in Rheden. De bedoeling van ons plan is om de lokale economie te laten meeprofiteren van de vele mensen die een bezoek brengen aan het Nationaal Park Veluwezoom door Groene Entrees te maken aan de randen van de dorpen. Bezoekers worden dan door de dorpen heen geleid om naar het Nationaal Park te gaan.

Eric Roumen (D'66)
Opmerking: dus de C+ variant komt van jullie. Jullie vinden dat het Rozendaalse veld bereikbaar moet blijven. Het College heeft dit dus niet overgenomen.
Vraag: zullen wielrenners/motorrijders nog wel naar dit gebied komen?
Antwoord: het zal zeker zo zijn dat er een ander soort toerisme komt. Je zal meer kwalitatief toerisme krijgen. Mensen zullen langer in het gebied verblijven, meer van de horeca gebruik maken. Voor wielrenners blijft het een aantrekkelijk gebied. Voor motorrijders wordt het gebied veel minder aantrekkelijk.

Henk van Valburg (PVDA)
Vraag: in jullie plan moeten behoorlijke investeringen worden gedaan in Groene Entrees en busjes. Wie gaat dit betalen? In hoeverre betaalt de lokale economie mee?
Antwoord: op korte termijn gaat de aanbesteding voor openbaar vervoer in de regio spelen. Wellicht kunnen de elektrische busjes hierin worden meegenomen. Daarnaast is het een gefaseerd plan. Er hoeft niet direct een grote nieuwe Groene Entree uit de grond te worden gestampt. We kunnen beginnen met bestaande parkeerplaatsen en hier een aantrekkelijke Groene Entree van maken.

Rob Koekkoek (VVD)
Vraag: je noemde in de presentatie dat er in Park Kennemerduinen iets vergelijkbaars is gebeurd. Zijn hier cijfers van?
Antwoord: de vergelijking in de presentatie had de maken met de combinatie van een parkeerplaats met zonnepanelen, waardoor twee doelen worden gecombineerd. Het team dat de uitwerking van de scenario's gaat doen kan hier wellicht naar gaan kijken en onderzoeken hierover opvragen.

Hendri Witteveen (ChristenUnie)
Vraag: je had het over fasering? Hoe zou deze fasering vorm kunnen krijgen?
Antwoord: je zou bijvoorbeeld kunnen beginnen met het sturen van bezoekersstromen. Duidelijk maken voor welke bezoekers het handig is om op een bepaalde plek het Nationaal Park te betreden. Voor wandelaars kan dat een andere plek zijn dan voor mountainbikers. Kijken naar quick wins waar we mee kunnen beginnen.

Wim Diepenbroek (Rozendaal, BGR)
Vraag: zijn we met deze plannen nou niet op corona-toerisme aan het acteren?
Antwoord: nee. Uit onderzoek is gebleken dat de drukte in het Nationaal Park Veluwezoom, ook al pre-corona, ieder jaar met 30% toenam. Eigenlijk heeft Corona ons een vooruitblik gegeven op de drukte zoals het zal worden in de komende jaren.

Yola Hopmans (VVD)
Vraag: de belangengroepen zijn ontstaan door overlast van ronkende motoren en auto's, maar moet de Posbank dan rigoreus dicht? Is een weekendsluiting geen optie?
Antwoord: weekendsluiting is geen optie. Er is ook overlast doordeweeks. Daarnaast gaat het niet alleen over overlast door motoren en auto's. De natuur schiet er weinig mee op als het Nationaal Park alleen in het weekend is afgesloten. De natuur leidt onder te veel verkeer en te veel bezoekers op een klein gebied. Daarom zal er meer gespreid moeten worden en moet gemotoriseerd verkeer worden geweerd uit het Nationaal Park.

Cyril Weijers (CDA)
Vraag: het alternatieve vervoer (elektrische busjes), is dat gratis?
Antwoord: bij de invulling van het scenario zal moeten worden gekeken wat er financieel mogelijk is en welke keuzes gemaakt kunnen worden. Naast de elektrische busjes kan ook worden gekeken naar andere vervoersmiddelen: openbaar vervoer en trein. Wellicht kan er iets met de parkeergelden worden gedaan als in de uitwerking wordt gekozen voor betaald parkeren.

Jeroen Kuijpers (SP)
Vraag: hoe zit het in jullie plan met de toegankelijkheid voor ouderen en minder-validen?
Antwoord: onze insteek is dat het Nationaal Park voor iedereen toegankelijk moet zijn. Als aan deze voorwaarde niet is voldaan, is het wat ons betreft geen goed plan. Wij willen als Coalitie Veluwezoom graag betrokken zijn bij de uitwerking van het plan en dit is één van de dingen waar we heel nadrukkelijk op gaan letten.

Yola Hopmans (VVD)
Opmerking: jullie zeggen dat er veel draagvlak is voor dit plan, maar er is ook weerstand.

Geachte gemeenteraadsleden van Rheden en Rozendaal,

Ik hoorde toevallig van het plan om de Posbank/Veluwezoom permanent af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer.
Graag hoor ik hoe dit dan geregeld zal gaan worden voor gehandicapten.

Mijn echtgenoot is gehandicapt, en kan niet ver lopen. In Nederland zijn er hierdoor helaas weinig opties om van de natuur te genieten (tenminste als je wildlife wilt zien). Maar bijvoorbeeld het uitkijkpunt Herikhuizerveld bij parkeerplaats de Bocht is nog net aan te lopen (wel met een paar dagen extra pijn tot gevolg, maar dat heeft hij er voor over).
Verder lopen is voor hem echt niet mogelijk. En ik las ergens dat mensen met bussen rondgereden zouden gaan worden, maar dat is extra zitten en staan en is voor hem geen optie.
Dus als de plannen door zouden gaan kunnen hij, en vele andere gehandicapten, geen bezoek meer aan de Veluwezoom brengen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?
Of gaat er een vrijstelling voor mensen met een gehandicaptenparkeerkaart komen?

En voor mensen zonder handicap wordt het er natuurlijk ook niet beter op.
Als ik eerst al een paar kilometer moet lopen om op het beginpunt van een wandeling uit te komen is de lol er snel af. Net als met (lang) op een bus wachten en op de terugweg weer (met de auto is het al anderhalf rijden voor ons), waarschijnlijk ook nog eens met bijkomende kosten.
Nu valt dat uiteraard in het niet bij de problemen die gehandicapten gaan ondervinden, ik kan naar andere natuurgebieden, zoals het Deelerwoud, uitwijken. Maar als iedereen dat doet wordt het probleem alleen maar verlegt.

De vraag is ook hoe groot het probleem nu daadwerkelijk is. Ik ben de laatste maanden toch een behoorlijk aantal keer op verschillende punten op de Veluwezoom geweest en elke keer ben ik hooguit een paar mensen tegengekomen. Op de parkeerplaatsen is het ook nooit druk (met uitzondering van het bezoekerscentrum en paviljoen de Posbank, maar ook zeker niet altijd).

Ik hoor graag hoe u hier in staat en hoe de natuur op de Veluwezoom voor iedereen makkelijk bereikbaar gaat blijven.

Met vriendelijke groet,

2021-10-04
Aan B&W en de gemeenteraadsleden van Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten Beheereenheid Veluwezoom

Masterplan Veluwezoom, schriftelijke inspraakreactie van KNNV Arnhem, Vereniging voor veldbiologie

KNNV Arnhem ondersteunt het besluit van de colleges van Rheden en Rozendaal om de wegen op en rond de Posbank en het Rozendaalse Veld te sluiten voor gemotoriseerd verkeer (variant C uit het Masterplan).

Naar onze mening is het al jarenlang veel te druk met auto's en motoren in de natuurgebieden op de Zuid-Oost Veluwezoom. Deze gebieden herbergen veel bijzondere natuurwaarden. Zowel het bijzondere landschap als wat betreft het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten planten, korstmossen, paddenstoelen, insecten, reptielen, vogels, zoogdieren enz. Net als elders op de Veluwe gaat de natuur hier steeds verder achteruit en de bedreigingen zijn legio. Het verkeer maakt direct en indirect (stikstof) onderdeel uit van deze bedreigingen en maakt slachtoffers onder planten en dieren zoals reptielen als zandhagedis en hazelworm (een kleine slang). Deze koudbloedige dieren liggen vaak op te warmen op zwart asfalt. Naast stikstof bedreigt ook verdroging in toenemende mate het voortbestaan van soorten. Het gemotoriseerd verkeer is echter een bedreiging waar we per direct wat aan kunnen doen.

Wat betreft het Rozendaalse Veld waarvan een deel bestemd is als losloopgebied voor honden, kan opgemerkt worden dat de loslopende viervoeters een grote bedreiging vormen voor vogels die op de grond broeden, zoals de beschermde nachtzwaluw en boomleeuwerik. Soorten die sterk onder druk staan.

Scenario C betekent ook voor onze vereniging dat het lastiger wordt om excursies dieper in het gebied te organiseren. Desalniettemin kiezen we voor de rust in het gebied en het natuurbelang. Voor dit grotere belang zijn wij bereid ook zelf in te leveren.

We moeten af van het idee dat personenauto's en motoren geschikte vervoermiddelen zijn om diep in deze natuurgebieden door te dringen. Het gemotoriseerd rondtouren over de Posbank en het haarspeldbochtjes draaien bij Beekhuizen kan echt niet meer. Het is tijd te kiezen voor natuur, rust en ruimte. Vervolgens kunnen fietsers en voetgangers gaan genieten van de stilte en mooie uitzichten op deze wegen.

KNNV Arnhem is een vereniging en vooral gericht op natuurstudie en verdieping. Daarnaast behoren het vermeerderen van kennis van de veldbiologie, het aankweken van belangstelling voor de natuur evenals het bijdragen aan natuur- en landschapsbescherming tot de doelstellingen. De vereniging is actief in elf gemeenten, waaronder de gemeenten Rheden, Rozendaal en Arnhem.

Namens het bestuur van KNNV Arnhem,
Tineke Brussaard (Secretaris)

Geachte mevrouw/heer,

Gaarne willen wij via deze email reageren op de voorgenomen afsluiting van de Kluizenaarsweg als onderdeel van scenario C van het Masterplan Veluwezoom.

Ruim 50 jaar gebruiken wij dagelijks het Rozendaalse Veld als wandelplek met de honden die we in al die jaren hebben gehad.
Een fantastisch terrein en geweldig voor de hond. Een heerlijke uitlaatplek waar hij of zij los mag lopen. Dergelijke plekken zijn zeer zeldzaam in Nederland.
Het heeft ons dan ook erg veel verdriet gedaan om te lezen wat de plannen zijn van het Masterplan Veluwezoom. Wij spreken in dit geval alleen
van de afsluiting van de Kluizenaarsweg.
Doordat wij dagelijks onze wandeling maken op het Rozendaalse Veld hebben we veel mensen leren kennen. Velen zijn moeilijker ter been geworden,
maar hun rondje met de hond doen ze daar graag. Deze mensen (en horen daar inmiddels ook bij) kunnen niet eerst 2 km met een aangelijnde hond naar
het Rozendaalse Veld lopen en daarna weer terug. Wij zien sommigen met krukken en die kunnen het rondje nog doen. Geweldig en dat zou jammer zijn dit af te nemen.

Voor wat betreft het autoverkeer naar het hondenlosloopgebied van het Rozendaalse Veld. De auto's, en dat zijn op doordeweekse dagen niet zo veel, rijden alleen de Kluizenaarsweg op en neer en parkeren op de desbetreffende parkeerplaatsen. Het is geen doorgaand verkeer dus er lijkt ons niet veel overlast.

Wij weten eigenlijk niet wat we moeten schrijven, want wij zijn erg teneergeslagen van uw voornemen.
Hopen dat u uw voornemen nogmaals zou willen overwegen en de Kluizenaarsweg naar het hondenlosloopgebied van het Rozendaalse Veld voor
auto's toegankelijk te houden.

Met vriendelijke groet,

Froukje

Mede-ondertekenaars

Hilda
Johan
Bert
Henk
Adriana

Bezwaar tegen afsluiting Kluizenaarsweg in Scenario C van het Masterplan Veluwezoom

Rozendaal, 3 oktober 2021

Geachte leden van de gemeenteraden van Rozendaal en Rheden en andere betrokkenen,

Alhoewel wij achter de gedachte staan om delen van de Posbank af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer en tevens voorstander zijn van Scenario C, zijn wij van mening dat de sluiting van de Kluizenaarsweg als toegang tot het Rozendaalse Veld zoals omschreven in dat scenario ('de Sluiting'), een verkeerde beslissing is.

Onze onderbouwing van onze mening en aanbeveling is de volgende :

- De beoogde sluiting draagt niet bij aan de doelen van scenario C omdat daar helemaal geen gemotoriseerd circulerend verkeer komt. Op het betreffende traject komt uitsluitend bestemmingsverkeer van mensen die naar het Rozendaalse Veld gaan. Dat is, ondanks een seizoensgebonden wekelijkse piek in het weekend en afgezien van een in het afgelopen corona jaar tijdelijke belasting, zeer beperkt verkeer. Bovendien is de penetratie binnen het gebied waar het in scenario C om gaat, zeer gering. Daardoor kan het negatieve effect voor het milieu als zeer gering, zo niet verwaarloosbaar worden beschouwd.
- Door de sluiting zijn de bestaande drie (eigenlijk vier) parkeerterreinen langs het betreffende deel van de Kluizenaarsweg niet meer bruikbaar. Deze parkeerplaatsen zorgen nu voor een effectieve spreiding van het verkeer. Door de sluiting zal de parkeerdruk bij andere plaatsen in de omgeving toenemen en dat gaat geheid ten koste van het milieu en van de verkeersveiligheid.
- In de plaats van de huidige parkeerplaatsen langs het bedoelde traject moet aan of vlakbij de kruising van de Kluizenaarsweg en de Bovenallee een nieuwe parkeerplaats komen. Deze kruising is een van de mooiste natuurkruispunten van ons land en dat zal nu volledig worden verwoest. Prachtige, kerngezonde bomen zullen moeten worden gekapt, vele tonnen grond moeten worden verzet en daarmee gaat een waardevol deel van ons bos verloren. Met deze kaalslag wordt de mystieke sfeer van dit deel natuur vernietigd, terwijl er enkele honderden meters verderop ruime parkeer mogelijkheden onbenut blijven!
- Als de beoogde sluiting wordt uitgevoerd worden, los van een groot ongemak voor iedereen, enkele specifieke groepen mensen zwaar gedupeerd. Voor hen levert het immers een groot probleem op als zij eerst een heel eind moeten lopen voordat zij op de plaats van bestemming komen.
  - Ten eerste zijn dat zeer specifiek de hondenbezitters die slecht ter been zijn. Voor hen is het onmogelijk om dat stuk heen en weer te lopen bovenop de wandeling die zij nu al doen. Het is onwenselijk om voor deze groep een zodanige barrière op te werpen, die er op neer komt dat het Rozendaalse Veld voor hen niet meer toegankelijk is. Dit komt neer op een uitsluiting van een specifieke groep mensen en dat heeft natuurlijk niemand voor ogen. Ook de lokale overheid dient daar zeer scherp op te zijn.
  - Ten tweede zijn dat de hondenbezitters in het algemeen. Die komen daar elke dag of enkele keren per week. Voor velen vormt de extra tijd die je kwijt bent om naar het losloopgebied te lopen en weer terug een behoorlijke complicatie in de dagelijkse routine.
  - Ten derde levert de beoogde sluiting een onoverkomelijke barrière op voor de Honden Uitlaat Services, omdat het niet praktisch uitvoerbaar is om met een hele roedel honden aan de lijn het hele stuk te moeten lopen voordat de honden los mogen. Die gaan dus naar andere losloop plekken met alle negatieve consequenties van dien voor die lokaties, terwijl het Rozendaalse Veld onbenut zou blijven. Menig officieel erkende Honden Uitlaat Service dreigt hierdoor in het bestaansrecht te worden aangetast en vele hondenbezitters die intensief van deze service gebruik maken zullen moeten overwegen of zij hun hond kunnen houden. Dit geldt onder meer voor mijn vrouw en mij.
  - Kortom, de beoogde sluiting van het traject van de Kluizenaarsweg als toegang voor gemotoriseerd verkeer tot het Rozendaalse Veld belemmert de benutting van de bestemming die het Rozendaalse Veld heeft en dat is nou juist niet de bedoeling van scenario C. En laten we vooral realistisch zijn, eventuele busjes of treintjes die op piekmomenten zouden worden ingezet gaan deze onnodige problemen echt niet verhelpen.

Alles overziende levert de beoogde sluiting niets of niets wezenlijks op aan voordelen, het draagt niet bij aan de doelstelling van Scenario C en het veroorzaakt veel nadelige effecten voor mens en milieu. Tenslotte hebben we nog een suggestie voor de verkeersveiligheid: maak van de Kluizenaarsweg een voorrangsweg en zet een STOP bord neer aan weerskanten van het kruispunt. Dat dwingt racefietsers die vanaf de Bovenallee naar beneden stuiven om af te remmen en even af te stappen en dat maakt het kruispunt veel veiliger.

Met vriendelijke groet,

Inspreek notitie Stichting Red Heuven en de Posbank

1. De Stichting is sterk voorstander van scenario 3 (volledige afsluiting van de Posbank voor alle gemotoriseerd verkeer

2. De Stichting heeft een breed draagvlak : a) aanwonenden belangrijkste aanrijroute Posbank (Schietbergseweg/Arnhemsestraatweg b) lokale horeca (de Ruif/de Deel) en c) Veluwe Actief (Peter Overstegen)

3. Belangrijkste doelen Stichting : 1) geen uitbreiding P-plaatsen in gebied Heuven 2) 30% vermindering van de verkeersstroom over de Schietbergseweg (Schietberg is geen Kalverstraat) 3) spreiding van de huidige verkeerstromen over het gehele werkgebied van de Gemeente Rozendaal en Rheden (van Rozendaal t/m Laag Soeren)

4. De Stichting heeft hiertoe een uitgebreid Parkeer/Verkeersplan uitgewerkt waarbij gebruik wordt gemaakt van minimaal 700 nu al beschikbare Parkeerplaatsen door het gehele gebied

5. Op de lange termijn kunnen daar nog vele duizenden Parkeerplaatsen aan toegevoegd worden buiten het werkgebied (o.a. Waterberg/Arnhem en Eerbeek/Brummen)

6. Het is de bedoeling de bezoekers via matrixborden en slimme apps te helpen een vrije parkeerplaats te vinden en vandaar uit het natuurgebied in te gaan te voet met de (elektrische)fiets of evt. scooter etc.

7. Deze oplossing is goedkoop, snel uitvoerbaar en in lijn met het provinciale spreidingsbeleid

NU: Toegang naar Nationaal Park Veluwezoom

Auto's <u>vooral</u> via Zuiden: afslag Veluwezoom op A348

"Rondje Posbank" mogelijk voor gemotoriseerd verkeer

Groot verkeersknelpunt en onveiligheid mn op Arnhemsestraatweg/Schietbergseweg

Auto's (met bikes) parkeren **in** Nationaal Park

Toekomst: Toegang naar Nationaal Park Veluwezoom

Spreiden verkeer en parkeerplaatsen aan alle randen van Veluwezoom

Afsluiten wegen in nat. Park voor gemotoriseerd verkeer

Beperken gemotoriseerd verkeer Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg

Geen uitbreiding P's bij Heuven/BC/Houtplaats

Betaald parkeren op P in nationaal park zelf

Waar Transferia?

Oost-Veluwe: Eerbeek

Zuid-west Veluwe: Carpool Waterberg/Postillion motel en evt grotere P Schelmseweg Rozendaal

Zuid-Veluwe: evt Transferium A348/de Groot dan wel P nof voor rotonde Snippendaalseweg

Afstanden tot de Posbank **met**

- Eerbeek: 11 km
- Zuid-west Veluwezoom: Carpool Waterberg: 9 km
- Evt Transferium A348 dan wel Worth Rheden: 5- 7 km

Quick Wins mogelijk: min 700 P’s

1. **betere benutting en bewegwijzering naar al bestaande of aangeboden P’s**
2. **Auto’s met MTB niet aan zuidkant te laten parkeren**
3. **Auto’s met (e-)bike niet aan zuidkant te laten parkeren**

Voorbeelden:

P gemeentehuis weekend, P kasteel Rozendaal 100 onbenutte P’s, P carpool Waterberg bij hotel Postillion
P Sterrebos Ellecom, P achter Callunaplein Dieren aangeboden, P oude station Eerbeek aangeboden,
P manege de Spreng Laag Soeren aangeboden
(zie: plan Veluwezoom heeft vele (aanrij)kanten plus detail toelichting, ism St Toeristisch Platform ZO Veluwezoom))

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	21-09-2021
Tijd	9:00 - 11:45
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 14 september 2021

Besluit:

Vaststellen

4 Airco-installaties en warmtepompen

Besluit:

- De vergunningplicht voor vast opgestelde installaties zoals airco-units en warmtepompen onderschrijven;
- Instemmen met voorgesteld proces voor de afhandeling van de bij de gemeente bekende airco-installaties die zonder de vereiste vergunning zijn geplaatst, waarbij de airco-units van het gemeentehuis conform het beleid worden gelegaliseerd.

5 Samenwerkingsafspraken gemeenten en Raad voor de Kinderbescherming

Besluit:

- In te stemmen met het geactualiseerde samenwerkingsprotocol van de gemeenten in Centraal Gelderland en de Raad voor de Kinderbescherming.
- Wethouder Logemann te machtigen om de samenwerkingsovereenkomst namens de gemeente te ondertekenen.

6 Sluiting openbare B&W vergadering

BESLUITENLIJST vergadering 13 september 2021

Aanwezig:

Voorzitter	Inge van Dijk
Griffier	Marte Smits-Jansen
Arnhem	Lea Manders Tulay Gemici Rebin Maref Giovanni Visser
Berg en Dal	Florian Gödderz Nick Bakker
Beuningen	Henk Plaizier Jaap Bril
Druten	Ronald Thoonen
Duiven	Henk Nijland Hans Egtberts
Heumen	Rob de Graaf
Nijmegen	Yurre Wieken Eline Lauret Joep Bos-Coenraad
Renkum	Raymond den Burger Oswald Velthuizen
Rheden	Sjir Hanssen
Rozendaal	Loes Hupkes Wouter van den Akker
Westervoort	Hans Derksen
Wijchen	Kees van Galen Roel Boumans
Zevenaar	Kees van Merwijk
Dagelijks Bestuur Groene Metropool	Hubert Bruls Lucien van Riswijk Harriet Tiemens Anne Joustra

Afwezig met kennisgeving:

Lingewaard	Theo Aaldering Maarten van den Bos
Overbetuwe	Elbert Elbers Henk Mulder
Mook & Middelaar	Ton Broekmans
Westervoort	Roderick ten Kortenaar

Afwezig zonder kennisgeving

Doesburg	Mark Mol
Druten	Haci Aslan
Heumen	Saskia Tuinder
Montferland	Karlijn Looman
Mook & Middelaar	Joseth Mulders
Rheden	Tim Endeveld

1.	**Opening en mededelingen** De voorzitter opent de vergadering en heet alle leden welkom, evenals de leden die van het van het DB/AB aanwezig zijn en de kijkers die via de livestream deze vergadering van de Regioagendacommissie (RAC) volgen. Er zijn afmeldingen ontvangen van Dhr. Aalderink en Dhr. Van den Bos uit Lingewaard en van Dhr. Mulder en Dhr. Elbers uit Overbetuwe, van dhr. Ten Kortenaar uit Westervoort en dhr. Broekmans uit Mook&Middelaar. Er heeft zich een inspreker gemeld, dhr. Barends. Dhr. Barends heeft een zienswijze gegeven op de Regionale Agenda en betreurt het dat deze (nog) niet beantwoord is. Daarnaast heeft de heer Barends een startnotitie geschreven voor de Opgave 'ontspannen regio'. Deze wordt aan de raden toegestuurd. Mededelingen voorzitter: - Fysiek vergaderen - In de toekomst is het de bedoeling om 2 keer per jaar fysiek bij elkaar te komen en verder digitaal te blijven vergaderen. Eigenlijk was het de bedoeling om deze keer al fysiek te vergaderen, maar omdat we volgende week al de raadsontmoeting hebben is gekozen voor digitaal. Ook 18 oktober zal dan weer een digitale vergadering zijn. Op 6 december komen we dan fysiek bij elkaar. Mededelingen leden: Er zijn geen mededelingen vanuit de leden. Mededelingen vanuit het Dagelijks Bestuur: - Bijeenkomst 20 september – gelet op het aantal aanmeldingen en het feit dat de kosten enorm toenemen door de corona-beperkingen is gekozen voor een aangepast programma en een andere locatie. De raadsontmoeting vindt nu plaats in het stadhuis van Arnhem. Mochten er alsnog te veel aanmeldingen komen dan kan de bijeenkomst digitaal gevolgd worden. - Bestuursakkoord – Dit ligt samen met de investeringsagenda voor in het AB van aanstaande woensdag. De provincie is voornemens de inwonersbijdrage te verdubbelen. PM-posten kunnen daardoor wellicht toch ingevuld worden. Daarna komt het bestuursakkoord ter kennisname naar de gemeentes.

	- IPCC – Het is nog niet bekend hoe dit rapport in Europa zal gaan landen. Ook op nationaal niveau is hier nog niets van bekend. Het kan zijn dat de opgaves in de RES worden aangescherpt. Dit is nu nog niet bekend.
2.	**Vaststellen van de agenda** Er zijn geen opmerkingen binnengekomen over de agenda. De agenda wordt vastgesteld.
3.	**Vaststellen besluitenlijsten** Mw. Witjes (DB) heeft 2 aanpassingen doorgegeven tav de besluitenlijst: - Voor wat betreft oprekken zienswijzetermijn in de P&C cyclus is deze opgerekt tot 24 juni ipv begin juli (Dat is nl niet haalbaar ivm besluit AB en deadline provincie.). - De passage over de tussentijdse rapportage is verduidelijkt in het verslag De aangepaste besluitenlijst is vastgesteld.
4.	**Terugkoppeling AB-besluiten** De terugkoppeling uit het AB is bij de vergaderstukken gevoegd. De RAC wacht de eventuele effecten van het IPCC-rapport nog af.
5.	**Vergaderschema AB/DB** Het vergaderschema is ter kennisname aangeboden aan de Regioagendacommissie. In het schema is zoveel mogelijk rekening gehouden met de RAC. Vragen aan de RAC: Zijn er aandachtspunten vanuit de RAC? De RAC heeft de volgende aandachtpunten: - Er zijn 2 vergaderingen van het AB die een paar dagen achter de vergadering van de RAC gepland staan, daarmee is er een kans dat er onvoldoende recht kan worden gedaan aan de rol van de RAC. - 23 mei zal de nieuwe commissie voor het eerst bij elkaar komen en dan moet ook de P&C-cyclus behandeld worden. De voorzitter rond de behandeling af en stelt de volgende actie voor: - De griffier van de RAC zal hier naar kijken. *Toelichting griffier:* *Het schema is vooraf afgestemd. Er zijn 2 vergaderingen waar de RAC dicht op het AB valt. Dit komt doordat het DB niet vervroegd kan worden in verband met vakantiereces en het AB niet verlaat kan worden door de wettelijke termijnen voor het aanleveren van stukken.* *De RAC heeft in het reglement opgenomen een week voor de vergadering de agenda en stukken te moeten ontvangen en kan dus niet gelijk na het DB worden gepland.* *Voor de vergadering van 23 mei zal bij het opstellen van de agenda en het verstrekken van informatie rekening worden gehouden met het feit dat de commissie dan voor het eerst vergadert. Gelet op het feit dat, na de verkiezingen, door gemeentes eerst nog raadsleden*

	benoemd moeten worden voor de RAC en de lokale inwerkprogramma's die in elke gemeente worden georganiseerd is het niet wenselijk eerder te vergaderen of meer bijeenkomsten te plannen in die periode.
6.	**Richtlijnen toe- en uittreding GR** Op 24 februari 2021 zijn de concept richtlijnen voor toetreding tot de regeling en uittreding uit de regeling in het AB vastgesteld. Vervolgens zijn de colleges in de gelegenheid gesteld om een reactie op de concepten te geven. De ingekomen reacties en de voorgestelde afdoening zijn voor kennisgeving aangenomen door het AB op 7 juli en leiden niet tot aanpassingen. Vragen aan de RAC: - Zijn er nog vragen over het gevolgde proces t.a.v de richtlijnen? De RAC heeft de volgende vragen en opmerkingen: - Deze stukken liggen de aankomende weken ook voor aan de raden. Het gaat om een uitwerking van de GR, in hoeverre moeten de raden beslissen. Een toe- of uittreding wijzigt de regeling. In hoeverre kan dit zonder instemming van de raad. - Er is op de richtlijnen geen zienswijze van de raden gevraagd, maar aan het college. - De richtlijnen zijn een bevoegdheid van het college. Als we de richtlijnen uitvoeren is dat aan de raden en wordt een zienswijze aan de raden gevraagd. - Het vaststellen van de regeling is in een aantal rondes gebeurd. Daarbij zijn commentaren en adviezen gegeven. Wat gaat het DB/AB doen met die zienswijzen? Er is aangegeven dat die in de RAC behandeld zouden worden. Wanneer komen deze terug? DB: Het AB stelt de richtlijnen nu vast. De gemeentes zijn al in de gelegenheid gesteld om ze van commentaar te voorzien. Het is aan de colleges om de stukken wel/niet aan de raden aan te bieden. Deze richtlijnen zijn het resultaat van een proces van maanden. Er is juridisch advies gevraagd. Dit kunnen we nog even schriftelijk toelichten. De voorzitter rond de behandeling af en stelt het volgende vast: - Technische en inhoudelijke vragen over de richtlijnen worden aan de eigen colleges gesteld. - Op de bevoegdheid van de raden ten aanzien van het geven van een zienswijze bij toe- en uittreding wordt een schriftelijke toelichting gegeven. - De behandeling van de zienswijzen op de GR wordt uitgezocht door griffier en DB.
7.	**Regionale Agenda** De agenda is het resultaat van een intensief proces en vormt het inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken. In de inleiding wordt het proces en het document uitgebreid toegelicht. Bij de stukken zaten nog een conceptversie van de agenda. Uiteraard gaat de definitieve versies straks naar de raden. Na besluitvorming in het AB wordt het volgende aan de gemeenten aangeboden: - Regionale agenda 2022 - Overzicht beantwoording consultatieronde concept-regionale agenda

	- Een modulaire opzet ter ondersteuning van de ambtenaar bij het schrijven van het raadsvoorstel voor de gemeenteraad - de vijf opgaveovereenkomsten zoals die door de colleges getekend worden indien de gemeente besluit deel te nemen aan de betreffende opgave. In de RAC worden de volgende aandachtspunten gegeven: - Als de bijdragen van de gemeentes zouden wijzigen omdat minder gemeentes intekenen op een bepaalde opgave moet de deelname opnieuw aan de gemeentes die wel deelnemen worden voorgelegd. De definitie van een 'aanzienlijke toename' kan per gemeente verschillen. - Kan inzage worden gegeven in de uitkomst van de consultatieronde over deelname van alle gemeentes. - Is de consequentie van de bijdrage van de provincie al meegenomen in de financiële overzichten die zijn bijgevoegd? Het DB geeft aan dat bij aanzienlijke toename van kosten gemeentes vooraf wordt gevraagd opnieuw in te stemmen. De gemeente heeft uiteindelijk altijd het laatste woord. Als de raden de conclusie van het bestuur anders zien kunnen ze via de eigen gemeente aan de bel trekken. De consultatieronde heeft uitgewezen dat vrijwel alle gemeentes aan de 5 opgaves meedoen, behalve een paar gemeentes die voor dat onderdeel in een andere regio vallen, zoals bij de RES. Het overgrote deel heeft aangegeven mee te doen aan alle opgaves. De toezegging van de provincie is nog niet volledig meegenomen in de financiële overzichten en kan nog een positief effect hebben (of negatief als alsnog blijkt dat niet alle gemeentes meedoen).
8.	**Lange Termijn Agenda** De lange termijnagenda is conform verzoek van de RAC iets toegelicht. Vanuit de RAC wordt gevraagd of de RAC periodiek met de bestuurlijke trekkers van gedachten kan wisselen. Dit is om procesmatig betrokken te blijven van belang. De RAC moet niet inhoudelijk de discussie voeren. De rollen moeten zuiver blijven. De verantwoording over de uitvoering van de opgaven ligt niet bij de RAC. De RAC is ook opgericht om de democratische legitimiteit te borgen. Om te weten of de juiste stukken op de juiste momenten worden geagendeerd is het belangrijk om de voortgang te weten. Het gaat om een procesmatige rol van de RAC. Hierover kun je het gesprek voeren met de portefeuillehouders. De verantwoordelijkheid voor de voortgang ligt bij de raden en het AB. De voorzitter rond de behandeling af en stelt het volgende vast:

	- De vorm waar de democratische legitimiteit moet worden gegoten is een punt van aandacht voor het DB en de RAC. Het stroomlijnen van de stukkenstroom is daarbij essentieel.
9.	**Rondvraag** Als er een schriftelijke toelichting wordt gevraagd door de RAC is het de bedoeling dat deze ook schriftelijk wordt gegeven, zodat dit al bij de stukken van RAC kan worden gevoegd.
	Sluiting De voorzitter sluit de vergadering om 19.00 uur De volgende vergadering van de RAC is maandag 18 oktober 2021 van 18.00 tot 19.30 uur digitaal). De raadsontmoeting (voor alle raadsleden) is op 20 september 2021 van 16.00 – 20.00 uur.

alleen samen krijgen we corona onder controle

VNG ledennieuwsbrief Coronacrisis

Aan de leden

Datum
24 september 2021
Kenmerk
COS/U202100792
Lbr. 21/067
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Nieuwsledenbrief Coronacrisis nr 35

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Met de zomer achter de rug en nieuwe maatregelen voor ons is de coronacrisis weer in een nieuwe fase beland. Het algemene beeld is weer wat positiever, ook op economisch vlak. Maar bepaalde groepen en sectoren hebben nog stevig te maken met de gevolgen van de crisis. Dat vraagt aandacht en wendbaarheid van gemeenten om hier mee om te gaan. Tegelijkertijd wordt de samenleving ongeduldiger en staat de naleving van maatregelen onder druk. Dat maakt ook het werk van onze handhavers, het personeel en de vrijwilligers in onder meer de horeca, cultuur en sport steeds lastiger.
In deze ledenbrief aandacht voor de gevolgen van de nieuwe maatregelen onder andere voor de raadsvergaderingen, handhaving en financiële afspraken.

Steunpakket horeca

Voor de horeca blijven er per 25 september verplichte sluitingstijden gelden. Van 0.00 uur tot 06.00 uur is de horeca gesloten. Deze maatregel heeft grote impact op horecaondernemers. Deze ondernemers worden sinds het uitbreken van COVID-19 hard getroffen en verkeren in financieel zwaar weer.

Per 1 oktober lopen de steunpakketten af die veel horecaondernemers hebben geholpen om door de crisis te komen. Voor de nachthoreca, nachtclubs en discotheken, werkt het kabinet aan een nieuwe regeling die ook geldt voor de periode na 1 oktober. Hoe deze regeling eruit komt te zien, is tot op heden nog niet duidelijk. Dit duurt voor veel ondernemers al veel te lang.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Het is niet alleen de nachthoreca die lijdt onder de beperkende maatregelen. Aan alle horecaondernemers die door de verplichte sluitingstijden beperkingen blijven ervaren om hun reguliere omzet te draaien, is steun hard nodig. Daarom heeft de VNG de minister van Economische Zaken opgeroepen om met een breed steunpakket voor de horeca te komen en hier op korte termijn duidelijkheid over te geven.

Handhaving coronatoegangsbewijzen

Vanaf 25 september geldt niet langer de verplichting om 1,5 meter afstand te houden. In plaats daarvan wordt een coronatoegangsbewijs op locaties in de horeca, bij sport, evenementen en kunst en cultuur verplicht.

Het kabinet, het Veiligheidsberaad en de VNG hebben afspraken gemaakt over de handhaving op coronatoegangsbewijzen. Niet alleen voor gemeenten ligt hier een taak. Bezoekers zijn zelf verantwoordelijk zijn voor de naleving van de maatregelen. Ondernemers, instellingen en verenigingen hebben de plicht om bezoekers te vragen naar een geldig coronatoegangsbewijs, dat overeenkomt met hun legitimatie. Als sluitstuk hebben gemeenten een handhavingstaak of ondernemers de controle op de coronatoegangsbewijzen uitvoeren. Die handhaving zal met name plaatsvinden in de drukker gelegen locaties.

Dit vraagt de nodige capaciteit van gemeenten en ondernemers. Een bedrag van € 45 miljoen is daarom beschikbaar gesteld door het kabinet. Dit geld kan worden ingezet voor bijvoorbeeld beveiligers, controleurs of hosts die ondernemers helpen bij de controle van de CTB. Deze week komt het ministerie van Justitie en Veiligheid met meer informatie over de verdeling van dit bedrag onder de regio's.

Zie ook: https://vng.nl/nieuws/afspraken-handhaving-coronamaatregelen-met-toegangsbewijzen

De informatie op de website van de VNG over handhaving en coronatoegangsbewijzen wordt geactualiseerd.

Juridische wijzigingen vanaf 25 september

Vanaf 25 september geldt niet langer de verplichting om 1,5 meter afstand te houden. In plaats hiervan wordt een coronatoegangsbewijs op een aantal drukke locaties verplicht, zoals in eet- en drinkgelegenheden, bij evenementen en bij vertoning van kunst en cultuur. Het is niet toegestaan om coronatoegangsbewijzen op andere locaties in te zetten en een organisator of ondernemer mag ook niet blijven vasthouden aan 1,5 meter afstand op locaties waar een coronatoegangsbewijs verplicht is.

Op de verplichting van coronatoegangsbewijzen bestaan uitzonderingen, zoals doorstroomlocaties en -evenementen. Doorstroomlocaties zijn locaties die op zo'n manier zijn ingericht dat het tot rondlopen van publiek uitnodigt en waar dit ook daadwerkelijk gebeurt. Dit betekent dat bijvoorbeeld musea als doorstoomlocatie zijn uitgezonderd van het coronatoegangsbewijs maar buurtfeesten doorgaans niet. Andere uitzonderingen zijn er voor uitvaarten, amateurwedstrijden, terrassen en afhaal van eet- en drinkgelegenheden.

In alle horeca blijft de verplichte sluitingstijd tussen 00.00 en 06.00 uur gelden, met uitzondering van afhaalmogelijkheden. De verplichte sluitingstijd geldt ook voor ongeplaceerde evenementen binnen. Bovendien is hier maximaal 75% van de reguliere bezoekerscapaciteit toegestaan. Voor

evenementen buiten en geplaceerde evenementen binnen geldt geen maximaal aantal bezoekers en geen verplichte sluitingstijd.

Er zijn ook locaties met een gecombineerde functie, zoals eet- en drinkgelegenheden in winkels en sportkantines. In dat geval is voor het horecagedeelte een coronatoegangsbewijs verplicht. In de rest van de locatie is een coronatoegangsbewijs dan niet verplicht, mits die andere functie is afgebakend van de horecafunctie binnen. Er kunnen ook evenementen zijn op publieke plaatsen met een andere functie, zoals in winkels, in rondvaartboten, op spellocaties of in buurthuizen. In die situaties is een coronatoegangsbewijs ook verplicht.

Vragen kunt u nog steeds mailen naar covid19@vng.nl.
Antwoorden op veel gestelde vragen staan op: https://vng.nl/artikelen/vragen-en-antwoorden-uitvoering-tijdelijke-regeling-maatregelen-covid-19
Meer informatie per thema is te vinden op: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19

Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming

Vanwege coronamaatregelen zijn gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen het afgelopen jaar veel gebruik gaan maken van digitale beraadslaging en besluitvorming. Vanwege de positieve ervaringen hiermee wil de minister van BZK dit permanent mogelijk maken. Hiertoe worden de argumenten voor en tegen digitaal en hybride vergaderen en de functionele en technische eisen voor een goede digitale vergadering in kaart gebracht en is een staatsrechtelijk advies gevraagd over heldere beslisregels voor fysiek of digitaal vergaderen.

Een permanente regeling treedt waarschijnlijk pas vanaf 2023 in werking. Gelet op de voorbereiding hiervan wil de minister de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming vanaf nu steeds met 2 maanden verlengen tot de permanente regeling in werking treedt dan wel de werkzaamheden daaraan gestaakt worden. De Tijdelijke wet is momenteel verlengd tot 1 november 2021. Als de Tweede Kamer hiermee akkoord gaat, wordt de Tijdelijke wet daarna in ieder geval weer met 2 maanden verlengd tot 1 januari 2022.

Raadsvergaderingen en de nieuwe maatregelen

Voor volksvertegenwoordigende organen gelden de regels niet voor het coronatoegangsbewijs. Volksvertegenwoordigers hebben vanwege hun mandaat altijd toegang tot de vergadering en de gevallen waarin daarvan kan worden afgeweken zijn geregeld in de Gemeentewet. Ook voor de publieke tribune is het niet mogelijk om publiek te verplichten een test-/vaccinatiebewijs te overleggen. Het staat gemeenten en provincies vrij de opstelling van de vergaderzaal en de publieke tribune op 1,5 meter te handhaven. Wie zich daar niet aan houdt, kan daar dan echter niet op worden aangesproken.

Vergaderen in horecagelegenheden

Voor de inzet van coronatoegangsbewijzen is de locatie van een activiteit of voorziening beslissend. De gemeenteraad kan gebruik kan maken van een horecagelegenheid indien de zaal volledig is afgescheiden van de eet- en drinkgelegenheid en er aparte voorzieningen voor die zaal zijn, zoals toiletten en garderobe. Zodra dit niet het geval is en het publiek dat zonder inzet van coronatoegangsbewijzen is toegelaten, kan mengen met het publiek waarvoor wel een coronatoegangsbewijs vereist is, dan zal er voor de raadsvergaderingen een andere locatie moeten worden gezocht.

Compensatie corona meerkosten

Het kabinet stelt € 35 miljoen beschikbaar aan SW-bedrijven (tegemoetkoming voor de loonkosten van SW-personeel) ten behoeve van de meerkosten vanwege corona voor het eerste half jaar 2021. Daarnaast is er een reservering van € 10 miljoen voor het derde kwartaal.
Het ministerie van BZK is op dit moment bezig met het bepalen van de hoogte van de compensatie van inkomstenderving in 2020 per individuele gemeente. Gemeenten krijgen hierover individueel bericht van BZK.

Onderzoek naar impact coronamaatregelen op cultuursector

In de brief aan de Tweede Kamer op 7 juni jl. stond dat een bedrag van € 51,5 miljoen is gereserveerd voor schade en inkomstenderving van de culturele infrastructuur.
Voor nu heeft de VNG met BZK afgesproken om over het derde kwartaal een onderzoek te laten uitvoeren dat beter inzicht moet bieden in de schade over deze periode. Dit is nodig om de gereserveerde middelen ook daadwerkelijk uit te keren. Tevens vragen we in het onderzoek een doorkijk te geven naar Q4. Daarom ook hierbij de oproep aan gemeenten om niet te wachten met noodzakelijke uitgaven voor schade en continuering van de culturele sector. Het onderzoek start binnen 2 weken. Eind oktober zullen de eerste onderzoeksresultaten bekend zijn. Aan de hand daarvan gaat de VNG het gesprek met het ministerie voeren.

Wijziging in quarantaineplicht

Sinds 1 juni jl. geldt een verplichte quarantaine voor reizigers uit zeer hoogrisicogebieden. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de handhaving van deze plicht, door reizigers die zich mogelijk niet aan de plicht houden thuis te bezoeken. Vanaf 22 september is er een nieuwe uitzonderingscategorie op de quarantaineplicht. Reizigers die volledig zijn gevaccineerd, zijn uitgezonderd van de quarantaineplicht. Wel dienen deze reizigers alsnog een quarantaineverklaring in te vullen en aan te geven dat zij onder een uitzondering vallen. Alle overige uitzonderingscategorieën, vindt u hier.

Nieuwe inrichting testcapaciteit Testen voor Toegang en aanmeldportaal voor evenementen

Stichting Open Nederland (SON) is op 8 september een Open House procedure gestart om testcapaciteit in te kopen waarbij aangesloten testaanbieders vanaf 11 oktober per afgenomen test worden betaald. Dit is een verschil met de huidige situatie waarbij aangesloten testaanbieders worden betaald met een vaste vergoeding voor het beschikbaar hebben van testcapaciteit. Vanwege het karakter van het Open House proces zal de markt haar werk moeten doen en dat betekent onder andere dat SON de testcapaciteit niet direct mag sturen. Wel kunnen zij de markt inzicht geven in de mogelijke vraag naar testen.

Bij SON kunnen mensen zonder coronasymptomen zich gratis laten testen zodat zij veilig sociale contacten en evenementen kunnen bezoeken. SON heeft een aanmeldportaal ontwikkeld waar evenementen hun verwachte bezoekersaantallen en verwachte bezoekersherkomst kunnen aanmelden. Om zicht te houden op grote evenementen en bijeenkomsten is het van belang dat deze gegevens bij SON bekend zijn, zodat zij de markt zo spoedig mogelijk kunnen informeren over de lokale vraag naar testen.

Graag vragen wij u daarom evenementorganisatoren te wijzen op dit aanmeldportaal. Dit kan bijvoorbeeld bij het verstrekken van een (evenement)vergunning. Voor vragen kunt u terecht op hun website: https://www.testenvoortoegang.org/organisatoren

Webinars: VNG Dialoog in coronatijd

Voor de zomer heeft de VNG een webinarreeks georganiseerd rondom actuele (corona)vraagstukken. Er werd aandacht besteed aan onder andere Veerkracht versterken in onzekerheid, Bestaanszekerheid, Omgaan met onvoorspelbaarheid in gemeentelijke herstelplannen en Eigenaarschap. De webinars hebben gelegenheid gegeven om toelichtingen te geven over de vraagstukken, en er zijn praktijkvoorbeelden en ervaringen gedeeld waarbij het creëren van een dialoog centraal stond.
Door de positieve reacties van de deelnemers, krijgt de VNG Dialoog in Coronatijd dit najaar een vervolg. Op veler verzoek staan de volgende onderwerpen op de agenda:

12 oktober: **Evenementen in coronatijd** (aanmelden)
11 november : **Gemeentelijke herstelagenda's**
25 november : **De Nederlandse corona-aanpak in internationaal perspectief**

Op de website van de VNG kunt u hier binnenkort meer informatie over vinden en heeft u de mogelijkheid om zich aan te melden voor de webinars. We hopen u weer bij 1 van onze webinars te zien.

Analyse post-covid herstelplannen

Veel gemeenten zijn druk bezig, en misschien al wel gereed, met het opstellen van een herstelplan (post-covid herstelplan) of een agenda om te werken aan het herstel van de gevolgen van de coronacrisis. De VNG en ook andere gemeenten zijn geïnteresseerd in de rode draden die uit deze herstelplannen en agenda's kunnen worden getrokken en willen graag over deze documenten beschikken.

Anne de Baat, oud-gemeentesecretaris van Rijswijk en van Capelle aan den IJssel, is gevraagd om deze analyse te maken. Hij verzoekt daarom om hem een exemplaar van het herstelplan toe te sturen (anne.debaat@vng.nl) of de naam van een contactpersoon aan hem door te geven. Hij ziet in de tot nu toe ontvangen plannen al interessante verschillen in de voorbereiding van het plan, in de termijn waarvoor het plan is opgesteld, korte termijn of lange termijn. Plannen zijn sectoraal, integraal of thematisch/opgavengericht opgesteld. Soms ook gezamenlijk in de regio. Bij het maken van plannen speelt onzekerheid gemeenten parten. Interessant is om te zien hoe zij in het maken van plannen daarmee omgaan. Ook maken gemeenten maken gebruik van verschillende data.

Na het analyseren van de herstelplannen/agenda's zal hij over de rode draden verder communiceren. Dit gebeurt onder andere door het organiseren van rondetafelgesprekken en een webinar op 11 november 2021. Daarbij kunnen interessante invalshoeken worden uitgewisseld.

In gesprek over herstel na coronacrisis

In de crisistijd bleken gemeenten en rijk snel en adequaat te kunnen inspelen op urgente problemen. Die samenwerking smaakt naar meer. De VNG stelde commissies in met gemeentebestuurders en wetenschappers die rapporten uitbrachten over sociaal en economisch herstel. En over vernieuwing op de langere termijn. Hoe zijn (en kunnen) gemeenten daar in de praktijk mee aan de slag? Hierover heeft de VNG gesproken met verschillende partijen. De interviews kunt u lezen op https://vng.nl/artikelen/in-gesprek-over-herstel-na-coronacrisis

Het volgende moment dat we een ledennieuwsbrief versturen valt samen met het volgende kabinetsbesluit over de coronamaatregelen. Dat is naar verwachting begin november. Mocht er aanleiding voor zijn, dan informeren wij u uiteraard eerder.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Matthijs Kop

Van: Redactie Economic Board
Verzonden: donderdag 23 september 2021 9:28
Aan: raadsleden@rheden.nl
CC: griffie@rheden.nl
Onderwerp: Nieuwsbrief The Economic Board september: Onderzoeksrapport Sterk Lifeport | Monitor eerste halfjaar 2021 | Bijeenkomsten INNOVATE | Gesprekken CapitalChange

Geachte gemeenteraadsleden,

De nieuwsbrief van september is verschenen. U vindt de nieuwsbrief hieronder of hier.

We wijzen erop dat in de nieuwsbrief informatie staat over de Monitor eerste halfjaar 2021.

Wij versturen de links naar de volgende nieuwsbrieven eveneens op deze manier. Wilt u de nieuwsbrief voortaan ook rechtstreeks ontvangen? U kunt zich hier eenvoudig aanmelden. Daarnaast zijn actief op Twitter en LinkedIn. U kunt onze accounts volgen.

Met vriendelijke groet,

Sigrid Helbig | DIRECTEUR

The Economic Board.com Lifeport

085 – 040 9980
bureau@theeconomicboard.com

Mercator II, Toernooiveld 300
6525 EC Nijmegen
www.theeconomicboard.com

economicboard | The Economic Board
nieuwsbrief | The Economic Board

Bekijk deze e-mail in uw browser

Beste L.S.,

Het najaar is vanouds een periode waarin veel bijeenkomsten en evenementen plaatsvinden. De huidige coronamaatregelen maken het mogelijk een deel van de ontmoetingen 'live' te houden. In deze nieuwsbrief komt een aantal daarvan aan bod.

In de boardupdate is niet alleen aandacht voor de boardvergadering van 24 september, maar ook voor de Monitor eerste halfjaar 2021. Verder leest u in deze nieuwsbrief meer over het onderzoeksrapport van de Rabobank over een sterk Lifeport, over twee bijeenkomsten van INNOVATE en over de gesprekken met de sparringpartners en investeerders van CapitalChange.

Veel leesplezier!

Boardupdate

Vrijdag 24 september vergadert de board in het Huis der Provincie in Arnhem. De board zal onder andere stilstaan bij de opvolging van aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van de Rabobank (zie verderop in de nieuwsbrief). Daarnaast liggen het bestuursakkoord en de investeringsagenda ter vaststelling voor. Deze documenten zijn de afgelopen maanden opgesteld met de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en gaan over de onderlinge samenwerking.

Boardvergadering

Het wordt de eerste vergadering voor boardlid Ilko Bosman (VNO-NCW regio Arnhem-Nijmegen en CFO PhotonFirst). Bekijk hier de huidige samenstelling

van de board.

In de week na de boardvergadering communiceren we via de socialemediakanalen en de website over wat er is besproken tijdens de boardvergadering.

Projectbureau

Per 1 juli is Jannick van der Hooft begonnen als communicatiemedewerker bij het projectbureau. Hij ondersteunt de clusters en helixgroepen op communicatief vlak.

Monitor eerste halfjaar 2021

Jaarlijks publiceert The Economic Board haar jaarverslag, waarin inzage wordt gegeven in de activiteiten en uitgaven van het afgelopen jaar. Halfjaarlijks blikken wij terug op het voorbije halfjaar en kijken wij vooruit op de tweede helft van het jaar. Anders dan voorgaande jaren is deze tussentijdse terug- en vooruitblik niet alleen inhoudelijk, maar ook financieel van aard.

De Monitor eerste halfjaar 2021 is half augustus, volgens afspraak, aangeboden aan de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en gelijktijdig gepubliceerd op onze website (zonder de financiële gegevens).

Lees de Monitor eerste halfjaar 2021

Onderzoeksrapport Rabobank over een sterk Lifeport

De Rabobank presenteerde op 2 september jl. het onderzoeksrapport 'Samen bouwen aan een economisch sterk Lifeport' op een evenement in het Radboudumc Experience Center. In het rapport benoemt de bank acht opgaven voor het verstevigen van de economie in Zuid-Gelderland (regio's Arnhem-Nijmegen, Foodvalley en Rivierenland).

De kern van het verhaal is dat veel succesfactoren voor een economisch sterke regio Zuid-Gelderland in potentie aanwezig zijn en dat de

samenwerking tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden beter zou kunnen.

Dialoog

De Rabobank heeft met het onderzoeksrapport een dialoog op gang gebracht. Bij de presentatie van het rapport op 2 september is hier een eerste aanzet tot gegeven, door diverse bestuurders en experts met elkaar in gesprek te laten gaan. Dit gebeurde aan de hand van de acht opgaven uit het rapport, die uiteenlopen van 'verbeter de regionale governance' tot 'verbeter aansluiting onderwijsinstellingen en regionale economie'.

Zo heeft Daniël Wigboldus, voorzitter Radboud Universiteit en lid van The Economic Board, ingebracht dat het ondernemerschap van studenten meer waardering verdient. Daarbij ziet hij bijvoorbeeld flexibele studieprogramma's als een goede manier om de combinatie studeren met ondernemen te faciliteren. Ook kregen de mensen in het publiek de mogelijkheid hun inbreng te noteren op kaartjes.

Vervolg

Er is in de afgelopen weken een aantal keer contact geweest tussen de Rabobank en The Economic Board over de vraag op welke manier opvolging te geven aan de belangrijke aanbevelingen uit het rapport. De board staat hier tijdens de vergadering van 24 september verder bij stil.

Lees meer over de bijeenkomst en het onderzoeksrapport.

Reacties op onderzoeksrapport 'Samen bouwen aan een economisch sterk Lifeport' van de Rabobank

Bijeenkomsten INNOVATE

INNOVATE is samen met de Quest en Quote op zoek gegaan naar de innovatiefste student van Nederland. Er zijn nu nog tien genomineerden over, waarvan één student van de HAN en één van de Radboud Universiteit. Op 30 september is de grote finale van de zoektocht naar de innovatiefste student. Op die dag pitchen de finalisten hun idee voor de jury en zal er duidelijk worden wie er met de hoofprijs vandoor gaat: een verzorgde reis naar Sillicon Valley, (start)kapitaal voor zijn/haar idee en extra begeleiding om het succesvol uit te voeren. Als partner heeft The Economic Board twee sprekers voor de bijeenkomst geregeld: Parel van de regio Barenbrug en Volta Energy. De bijeenkomst van 30 september is te volgen via een livestream. *Lees meer.*

INNOVATE organiseert daarnaast met regelmaat zogenaamde Meet up-bijeenkomsten over thema's waar de regio sterk in is. Samen met INNOVATE

organiseren wij eind november een Meet up over Artificial Intelligence. Binnenkort wordt een save the date verstuurd en volgt er meer informatie op onze website.

Gesprekken met de sparringpartners en investeerders van CapitalChange

Deze dagen vinden er gesprekken plaats tussen ondernemers uit de regio en de sparringpartners en investeerders van CapitalChange. Dit is een groep specialisten op het terrein van groei, waardecreatie, fusies en overnames, die ook de mogelijkheid hebben om te investeren.

Na diverse oproepen via onze communicatiekanalen en de inzet van ons netwerk is het gelukt om een diverse groep van ondernemers te selecteren. De gesprekken worden gehouden op twee inspirerende locaties: de Splendorfabriek en het Erasmusgebouw in Nijmegen.

Lees meer over CapitalChange.

En dan nog dit...

- Ondernemers uit Nijmegen en omgeving kunnen met meer dan honderd ondernemers en ondernemende bestuurders gratis in gesprek als ze vragen hebben over ondernemen. Recent is er een campagne van StartUp Nijmegen en de gemeente Nijmegen gestart om dit initiatief onder de aandacht te brengen. Ook The Economic Board doet mee. Directeur Sigrid Helbig en business associate Richard Dobbelmann hebben tijd in hun agenda's gereserveerd. *Bekijk de agendamogelijkheden van alle deelnemers.*
- Harriët Tiemens, oud-wethouder van de gemeenten Nijmegen en Rheden, is per 1 september voortvarend aan de slag gegaan als nieuwe directeur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Directeur Sigrid Helbig heeft periodiek overleg met Harriët Tiemens om zaken af te stemmen en elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen. We wensen Harriët veel succes in haar nieuwe functie.
- Van 10 tot en met 14 november staat er weer een editie van het wetenschapsfilmfestival InScience op het programma. Het evenement gaat een hybride editie tegemoet, met als thema 'Lust for Life'. De hoofdlocatie van InScience is nog steeds Nijmegen, maar dit jaar is het filmfestival in diverse studentensteden (zoals Wageningen) te volgen met InScience on Tour. *Lees meer.*
- Half juli was de startbijeenkomst van de 'denktank Lifeport'. Deze denktank bestaat uit regionale vertegenwoordigers vanuit het onderwijs, de overheid en het bedrijfsleven. Tijdens deze

bijeenkomst is de intentie en meerwaarde uitgesproken om Lifeport als regionaal merk gezamenlijk verder te gaan brengen. Op 22 september is een kleinere werkgroep bij elkaar gekomen om vervolgstappen te zetten. De denktank komt in het najaar een tweede keer bijeen, om een presentatie voor te bereiden voor de boardvergadering van november. In de vergadering van juni had de board al bevestigd volledig achter economische profilering als Lifeport te staan.

Gedeeld met #Lifeport

RvN@
1,058 followers
1mo • Edited •

+ Follow •••

Save the date en meld je voor de officiële aankondiging aan.

De Circulaire Raad organiseert het Lifeport Festival Circulair. Op 29 november komen de innovators en experts samen op het thema 'circulaire businessmodellen in voeding en bouw'.
Een co-productie van RvN@ en ACBN Evenementenbureau - Stichting Vierdaagsefeesten

#innovatiekracht #circulair #bouw #voeding #lifeport #mkb

https://lnkd.in/dKcmcRz4

See translation

Lifeport Festival: Circulair - RvN@

rvnhub.nl • 1 min read

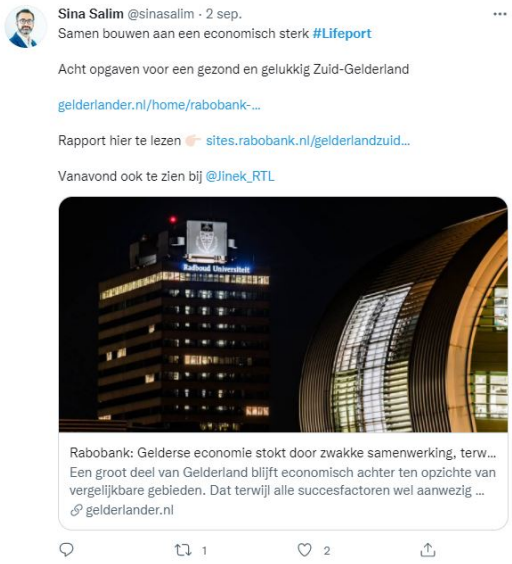
EmbaMex Países Bajos @EmbaMexNL · 23 aug. ···

Amb. @JA_Zabalgoitia met today in #Nijmegen with Sigrid Helbig, CEO of the @economicboard **#Lifeport** and other key actors to discuss opportunities of the modernized #GlobalAgreement between 🇲🇽 and 🇪🇺, #Trade ties with 🇳🇱 and #Sustainability.

@SRE_mx @MinBZ

3 5

Praat ook mee!

Copyright © 2021 The Economic Board, alle rechten voorbehouden.

Ons e-mailadres is:

redactie@theeconomicboard.com

Aangenomen
Voor hebben gestemd de fracties ONS, PvdA, CDA, LOB, PVV, Nissewaard Lokaal, VVD, CU-SGP, Volkspartij en LieverLinks.
Tegen hebben gestemd de fractie van de D66

Besloten in Raad d.d.

22 SEP. 2021

Motie Oproep tot wetswijziging afschaffing 6-maandentermijn toetsing huur

De gemeenteraad in vergadering bijeen op woensdag 22 september 2021

Constaterende dat,

- De woningmarkt in Nederland enorm onder druk staat.
- Particuliere investeerders woningen opkopen en verhuren in de particuliere huursector.
- Huurwoningen met een huurprijs boven de liberalisatiegrens (€752,33) niet gereguleerd zijn en niet hoeven te voldoen aan de methodiek van het Woning Waardering Stelsel (WWS), terwijl woningen onder die huurprijsgrens in de sociale voorraad wel aan alle voorwaarden voor een gereguleerde huurwoningen moeten voldoen.
- Hierdoor torenhoge huren worden gevraagd voor woningen die gezien hun maximale huurprijs onder de sociale sector vallen.
- Dit ook in onze gemeente tot schrijnende gevallen leidt van torenhoge huren en een oorzaak is van het vastlopen van de woningmarkt.
- Huurders in de particuliere sector 6 maanden de tijd hebben om hun aanvangshuurprijs te laten toetsen ten opzicht van de waarde van de huurwoning.
- Huurders hier vaak niet van op de hoogte zijn en vaak ook blij zijn (eindelijk) een woning gevonden te hebben ondanks de hoge huur.
- Huurwoningen in de particuliere sector vaak meerdere verschillende huurders heeft, waardoor de huren torenhoog worden en het voor investeerders aantrekkelijk blijft om woningen op te kopen en onder te verhuren.
- Door tijdelijke huurcontracten het voor huurders moeilijk is om te ageren tegen een te hoge huurprijs als zij uitzicht willen houden op een regulier huurcontract

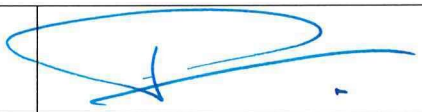
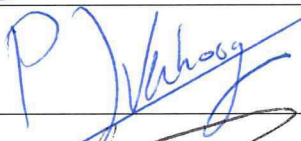
Overwegende dat,

- De overheid een taak heeft om misstanden in de huursector aan te pakken.
- De overheid middelen heeft om via wetswijzigingen de woningmarkt te reguleren.
- De 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur voor huurwoningen in de particuliere sector wettelijk is vastgelegd.
- Afschaffing van de 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur ook voor huurwoningen die al langer dan die termijn verhuurd worden, uitkomst biedt om de aanvangshuur te toetsen en te reguleren.
- Afschaffing kan leiden tot eerlijke huren voor woningen, een halt toeroepen tot het onttrekken van woningen uit de sociale voorraad, de woningmarkt voor starters en kwetsbare doelgroepen beter wordt.
- Voor afschaffing een lobby op verschillende fronten nodig is richting de wetgevende macht in Den Haag onder andere door lokale partijen in gemeenten, de VNG en woningcorporaties.

Verzoekt het college,

- Deze motie ter harte te nemen en deze te verspreiden naar alle gemeenteraden in Nederland.
- De inhoud van de motie te bepleiten in het samenwerkingsverband Wonen in de regio Rotterdam.
- De motie via het netwerk van de VNG onder de aandacht te brengen.
- In zijn algemeenheid bij te dragen tot het afschaffen van 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur.

En gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie ONS Jeroen Postma	
Namens de fractie van de PvdA ~~Dorothé Kieboom~~ Sarah de Vries	
Namens de fractie van het CDA Pieter Verhoog	
Namens de fractie LOB Sip van der Weg	

Betoog Motie Bevolkingsonderzoek borstkanker.

Zoals u straks zult horen is het schrijven van dit betoog een proces van weken geweest. Ik ging er daarbij van uit dat ik vanavond in de raadszaal zou zijn, niet voor mijn beeldscherm aan de keukentafel. Dat zal u dan ook een aantal keren horen. Ik vraag u om op die momenten dan maar even de ogen dicht te doen en voor u te zien dat ik daadwerkelijk achter het spreekgestoelte in de raadszaal sta.

Voorzitter,

Ik ben blij dat inwoners mij, en daarmee ook mijn collega raadsleden weten te vinden. Zo ook in het begin van het zomerreces. Hierdoor kwam ik nogmaals bij de Lijst ingekomen stukken van de raadsvergadering van 6 juli. En zag ik de motie van de gemeenten Krimpen aan de IJssel en Nederweert. Ik vind het heel erg dat ik deze moties toen gemist hebt. Inmiddels ruim 9 weken van schrijven, herschrijven, schaven én verwerken verder sta ik dan toch voor u. Als u de moties vergelijkt ziet u enkele verschillen. Contact met huisartsen en de borstkankervereniging Nederland heeft voor input gezorgd.

De motie geeft heel feitelijk weer wat het probleem is bij het wijzigen van de frequentie van het bevolkingsonderzoek borstkanker van 2 naar 3 jaar. Ik ga dan ook slechts beperkt in op de inhoud van de motie, en wil met mijn betoog alleen duidelijk maken waarom dit voor mij zo belangrijk is. En wil hierbij alvast de fractie van de Senioren Dijk en Waard bedanken dat zij mede-indiener willen zijn.

Voor het eerst in de afgelopen 3,5 jaar heb ik overwogen om **zonder** papier voor u te gaan staan, want voor mijn verhaal heb ik geen tekst nodig. I know it by heart zoals de Engelsen zeggen. En **tóch** heb ik mijn tekst op schrift meegenomen, alleen al om de lijn vast te houden. Én om te voorkomen dat het een avondvullend programma gaat worden en ik beter een zaal in Cool had kunnen afhuren.

Eerlijk voorzitter, ik sprak hier in het verleden niet vaak en al zeker niet graag over. Mijn dierbaren, mensen die belangrijk zijn voor mij weten dit stukje van mij, over mij. Nu voel ik sterk de behoefte, ***nee de noodzaak*** om dit verhaal, mijn verhaal, een verhaal als zovelen, **wél** te vertellen en te delen.

Want voorzitter, ik sta hier in diverse rollen.

Ik sta hier als dochter, als moeder, als zus, als vriendin.

Maar ook als oncologieverpleegkundige, als vrouw en als raadslid van de gemeente Heerhugowaard. En in deze laatste rol wil ik graag dit podium gebruiken om het belang van het 2 jaarlijks bevolkingsonderzoek naar borstkanker te onderstrepen.

Mijn verhaal begint in 1995 mijn moeder krijgt eindelijk, na een wachtlijst van 3 jaar een borstverkleining. Niet voor de leuk, maar omdat het nodig was. Tien dagen na de operatie bij de eerste controle krijgt ze te horen dat er "foute" cellen zijn

weggehaald. Ze krijgt de diagnose borstkanker te horen. Mijn moeder was toen 54 jaar. Ze heeft in de jaren die volgden **álle** behandelingen gedaan die ze kon doen. Een borstamputatie, radiotherapie en chemotherapie tot fase 1 studies en alternatieve geneeswijzen aan toe. Ze kreeg uitzaaiingen op plaatsen waar ik ze in mijn werk als oncologieverpleegkundige nog niet eerder had gezien. Niets bleef haar bespaard. Mijn moeder heeft nog 4,5 jaar geleefd **mét** de diagnose borstkanker maar overleed uiteindelijk toen ze nét 58 was, Ik was toen 32 jaar en ik, **wij**, missen haar nog elke dag. Hoe het geweest zou zijn als ze eerder aan de beurt was geweest dan de 3 jaar dat ze op de wachtlijst stond? We zullen het nooit weten.

Voorzitter ik sta hier in nog een rol, namelijk in de rol van borstkankerpatiënt. Mijn middelste dochter vroeg me of ik het echt zo voelde. En na enig nadenken en reflectie is het antwoord **ja**. Borstkankerpatiënt. **Zónder** de kanker. Want ik heb géén tumor in mijn borst, ook niet gehad. Ik heb dus ook geen uitzaaiingen, ik hoef geen chemotherapie, radiotherapie of immunotherapie.

Ik heb valsgespeeld…

De software is waar ik het in mijn leven mee moet doen. Daarom heb ik gesjoemeld met de "hardware." Het was voor mij, als draagster van het BRCA-1 gen namelijk niet de vraag óf ik borstkanker of eierstokkanker zou krijgen, met kans percentages respectievelijk van 60 tot 80 % en 40 tot 65% was de vraag meer wanneer.

En ja, het voelt **écht** als valsspelen, want met de operaties die ik heb ondergaan is het niet eerlijk meer, niet eerlijk ten opzichte van alle andere vrouwen. Voor mij is de kans nu veel kleiner dan de kans voor andere vrouwen om borstkanker krijgen ook al is het óók voor mij niet volledig uitgesloten. Wel wordt ik elke dag geconfronteerd met mijn lichaam en ondanks dat ben ik ook dankbaar!

Want, voorzitter…

Voor alle vrouwen die hier zitten, voor al onze moeders, onze echtgenotes en onze vriendinnen, dochters en kleindochters, zij weten **níet** hoe het met hun DNA gesteld is. Voor deze vrouwen is de kans op het krijgen van borstkanker ruim 14%. Bijna 15000 vrouwen per jaar krijgen de diagnose borstkanker te horen.

Dit idee van de staatssecretaris levert jaarlijks naar verwachting 57 meer sterfgevallen op. Latere diagnostiek geeft grotere tumoren, invasievere tumoren, meer uitzaaiingen, dit lijdt tot intensievere behandelingen en een slechtere prognose.

Voorzitter ik kan me bijna niet voorstellen dat deze motie niet wordt aangenomen, daarvoor is het belang te groot. Als de motie is aangenomen dan wil ik in navolging van "de-steuntje-in-de-rug moties van de laatste tijd het volgende voorstellen:

Als de wethouder met de motie onder de arm fysiek naar den Haag gaat, zal ik met **liefde** en vooral **strijdkracht** meegaan, ik wil en kan spreekbuis zijn, koerier of als dat nodig is als postduif fungeren. Dit gaat niet alleen om de vrouwen in onze

gemeente, dit gaat om **álle** vrouwen in ons land. En met al deze vrouwen ook alle gezinnen en families waartoe zij behoren.

Voorzitter tot slot nog twee punten, waarvan ik de eerste ook heb opgenomen in de motie:

Ten eerste:

We mogen **nóóit** een maatschappelijke en wetenschappelijk vastgestelde norm verlagen op basis van logistiek onvermogen. Op basis van het feit dat we onze zaken niet op orde hebben. Daarvoor moeten andere maatregelen getroffen worden.

Ten tweede en tot slot wil ik het belang van het borstzelfonderzoek hier benoemen en roep ik alle vrouwen op om zelf maandelijks hun borsten te onderzoeken en hun dochters dit zo jong mogelijk aan te leren.

Niet uit angst, maar als onderdeel van het goed zorgen voor jezelf.

Dank u wel!

Raadsvergadering: 21 sept 2021
Besluit: Aangenomen *
*met tekstuele wijziging Stemverklaring: CU - GL Voor : SDW – VVD – CDA – D66 – PvdA Tegen : DOP – CU - GL

Motie 02

datum ingekomen : 15 september 2021
volgnummer : 11
status : AANGENOMEN
registratienummer : Bij21-0675

Onderwerp: **Bevolkingsonderzoek borstkanker**

De raad van de gemeente Heerhugowaard in vergadering bijeen op 21 september 2021, behandelen agendapunt 11 met als onderwerp Motie vreemd aan de orde van de dag

Constaterende dat:

- de staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodiek bevolkingsonderzoek naar borstkanker bij vrouwen tijdelijk te verlengen van twee- naar driejaarlijks;
- de borstkankervereniging bij dit besluit aanvankelijk niet betrokken was;
- de verwachting van het RIVM is dat er jaarlijks 57 meer sterfgevallen door borstkanker zullen zijn;
- de vijfjaarsoverleving na ontdekking van borstkanker hierdoor lager zal zijn;
- het onduidelijk is wat de lange termijn gevolgen zijn bij het later opsporen van borstkanker, waarbij het de verwachting is dat het later opsporen van borstkanker zal leiden tot een ernstigere vorm van borstkanker waarvoor intensievere en duurdere behandeling nodig zal zijn;
- het aantal ontdekte borstkankerpatiënten door stopzetting van het onderzoek t.g.v. Covid-19 aanzienlijk gedaald is;
- het wenselijk wordt geacht dat het bevolkingsonderzoek jaarlijks bij vrouwen vanaf 35 jaar te laten plaatsvinden;
- ondanks dat het hier om landelijk beleid gaat, de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.

Overwegende dat:

- het doel van bevolkingsonderzoek is het vroegtijdig opsporen van ziekten;
- vroegdiagnostiek leidt tot betere overlevingskansen en minder agressieve behandelingen;
- de termijn waarin het bevolkingsonderzoek gedaan wordt gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek;
- deze maatregel zowel voor de korte als de lange termijn leidt tot verslechtering van dit belangrijke preventieve bevolkingsonderzoek;
- van de 1,3 miljoen vrouwen die jaarlijks een uitnodiging voor het borstbevolkingsonderzoek daar 1 miljoen vrouwen gebruik van maken;
- dat de huidige screeningsmethode als pijnlijk en belastend wordt ervaren door veel vrouwen en er minder belastende screeningsmethoden beschikbaar zijn;

- in Nederland de incidentie van borstkanker bij vrouwen 1 op de 7 is. Dat betekent dat in 2019 14.808 vrouwen de diagnose borstkanker te horen hebben gekregen;

Spreekt uit:

- de genomen maatregel is ongewenst, onverantwoord en dient teruggedraaid te worden;
- zo spoedig mogelijk moet overwogen worden om de leeftijdsgrens te verlagen van 50 naar 35 jaar;
- dat het van belang is te onderzoeken welke minder pijnlijke alternatieven er zijn voor de screeningsmethode;
- dit signaal moet zo breed mogelijk óók vanuit de lokale politiek dit overgebracht worden aan de staatssecretaris;
- normen mogen nooit naar beneden worden bijgesteld omdat de logistiek niet op orde is.

Verzoekt de griffier namens de raad:

1. bij de demissionair en toekomstige staatsecretarissen kenbaar te maken dat deze genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is;
2. er bij de demissionair en toekomstige staatssecretarissen op aan te dringen om deze maatregel in te trekken en er voor te pleiten dat er alles aan gedaan gaat worden om de tweejaarstermijn zo consequent mogelijk toe te passen;
3. deze motie bij de gemeenteraden in Nederland én de leden van de tweede kamer bekend te maken.

En gaat over tot de orde van de dag,

D66
Anja Grim

Aanleiding manifest en debat

Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd! is gestart als een groep moeders die elkaar vonden op basis van de problematiek rondom hun kind(eren), maar ook in hun eigen leven. Het gezinsleven staat bijna 24/7 in het teken van “hoe houd ik mijn kind in het onderwijs?” En dan zonder dat het kind ‘uit’ gaat, ziek wordt, beschadigd raakt, internaliserend of externaliserend gedrag gaat vertonen of thuis komt te zitten, totaal van de radar afvallend om überhaupt onderwijs te krijgen? En zonder dat het als enige systemisch redmiddel wordt ‘weggestopt’ in een zorginstelling of thuis komen te zitten bij uitval?

Wij werden door steeds meer jongeren benaderd om één gezamenlijk geluid van henzelf en hun gezin te laten horen. Wij wilden hen een podium bieden. Meteen werden wij door nog meer gelijkgestemden benaderd om het geluid wereldkundig te maken via nog meer kanalen en met hun persoonlijke hulp.

Stichting Hoogbegaafd! heeft al deze krachten gebundeld in de Werkgroep Onderwijs. Daardoor kunnen we permanent en duurzaam bedding geven aan het ouderinitiatief om op te komen voor onze hoogbegaafde kinderen en jongeren en om als gesprekspartner op te treden van onder andere de landelijke politiek. Nu en in de toekomst.

Het onderwerp passend hoogbegaafdenonderwijs leeft al jaren

Het recht op passend onderwijs is een mooi streven, maar helaas geen realiteit voor een groot deel van de (uitzonderlijk) hoogbegaafde kinderen in Nederland. Hoewel er de laatste jaren steeds meer aandacht bestaat voor hoogbegaafdheid en onderwijs aan hoogbegaafde kinderen, is er nog veel werk nodig om de voorzieningen voor deze kinderen passend vorm te geven. Slechts een beperkte groep hoogbegaafde kinderen heeft nu toegang tot passend onderwijs. Op veel plekken in Nederland bestaan geen voorzieningen voor deze kinderen. Dat moet veranderen.

Er is al veel geschreven over onderwijs dat voldoet aan de onderwijsbehoeften van alle kinderen. Een greep uit recente publicaties:

- Ouders thuiszittende kinderen eisen leerrecht zonder schoolplicht (NOS)
- Oudervereniging Balans: ‘Nederland telt geen 4000, maar > 15.000 thuiszitters’. (Oudervereniging Balans)

- Het onderwijsdebat. Wat kunnen de verkiezingen betekenen voor het onderwijs? (Meesterwerk Podcast, Jan Jaap Hubeek). Als je de meeste politieke partijen moet geloven, willen ze de komende tijd veel veranderen in het onderwijs. Maar hoe willen ze dat gaan doen?
- René Peters (CDA): Jeugdzorg, hoe nu verder? (Peter's Podcast). In gesprek met hoogleraar filosofie aan de Radboud Universiteit Nijmegen Jan Bransen. Over opvoeding, vorming en onderwijs. We weten dat er veranderingen nodig zijn.

Waarom is verandering nu nodig?

Generatie op generatie wordt hetzelfde verhaal verteld. Leerplicht was ooit een mooi doel, dat in de tijd van de kinderarbeid voor elk kind onderwijs mogelijk maakte (1901).

Anno 2021 gaat het niet meer alleen over kennisoverdracht door een docent die doceert. De maatschappij evolueert. Laten we niet stil blijven staan. Laten we mee-evolueren met de *ontwikkel-, leer- en ondersteuningsbehoeften* van de *leerbare, slimme kinderen van 2021 en hun leven hier op aarde.* Op die manier worden ze niet meer reeds op zeer jonge leeftijd door het schoolsysteem dermate beschadigd dat ze langdurige of zelfs levenslange fysieke, sociale en psychische problemen ontwikkelen.

Artikel 29 van het kinderrechtenverdrag stelt dat het onderwijs aan kinderen gericht moet zijn op de ontplooiing van het kind. Dat is een zo volledig mogelijk ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het totale kind. Dat is passend onderwijs. Het ontbreken van passend onderwijs is in strijd met het recht op onderwijs van elk kind, oftewel Artikel 28. Anno 2021 kunnen we hier niet meer mee wegkomen.

De Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd!

Marije Miltenburg
Werkgroepcoördinator en secretaris Stichting Hoogbegaafd!

Ouder van een 9-jarige zoon die meer dan een jaar fulltime en een jaar halftime thuisgezeten heeft, na zeer ondermijnend en kwetsend onderwijs op een school die claimde hoogbegaafdheidsonderwijs te geven. Hij deukt nog steeds uit, nu ruim twee jaar later, na het oplopen van PTSS als gevolg van het onderwijs. Het leed dat wij hebben meegemaakt maar vooral wat mijn zoon heeft moeten doormaken, wens ik niemand toe. Inmiddels zit ik zelf al ruim twee jaar ziek thuis na een hersenbloeding en hersenoperatie. En herstel na COVID is zwaar en lang.

Het welzijn van mijn zoon en vele anderen maakt dat ik iedere dag weer opkom voor hun rechten en kijk waar we als maatschappij beter kunnen worden, in kunnen veranderen. Opdat hun leven vandaag wordt zoals het zou moeten zijn, binnen de maatschappij passend bij wie ze zijn.

Hoogbegaafdheid raakt mijn persoonlijk leven, dat van mijn zoon en dat van vele, vele anderen kinderen en ouders die ik dagelijks tegenkom in mijn praktijk. Dat in een wel- en hoogontwikkeld land als Nederland dergelijke schrijnende en mensonterende levensomstandigheden aan de orde van de dag zijn, raakt mij iedere keer weer, diep.

Als voorzitter van de ondersteuningsplanraad
(bovenschools medezeggenschapsorgaan van het samenwerkingsverband) in mijn regio, als secretaris en werkgroepcoördinator Onderwijs bij Stichting Hoogbegaafd! en in andere vrijwilligersfunctie, draag ik mijn steen bij.

Ik schreef recent een opiniestuk 'Passend onderwijs voor hoogbegaafden: van plicht naar praktijk' en ontving diverse afwijzingen van de media; en ze hebben gelijk ook! "*Het stuk is goedbedoeld en waar, maar nieuwe inzichten biedt het niet. Het herhaalt wat om de zoveel tijd naar voren wordt gebracht over dit onderwerp. Dat betekent dat er niet erg geluisterd wordt, dat de situatie al jaren niet verbeterd is en dat is ellendig*."

Inderdaad, mijn moeder, de oma van mijn zoon (orthopedagoog en kleuterleidster) deed in haar tijd niet anders dan opstaan voor deze doelgroep en haar eigen dochter... Generatie op generatie maken wij ouders hetzelfde geluid! Levenslange schade en van generatie op generatie: dat moet anders!

Marijke van der Pal
Werkgroep Onderwijs, portefeuille Media & Maatschappij

Getrouwd met Sebastiaan en samen ouders van twee hoogbegaafde kinderen. Ik ben vrijwilliger bij de online community van Stichting Hoogbegaafd! en lid van de werkgroep Onderwijs. Doordat onze kinderen aan de bovenkant ver afwijken van het gemiddelde, merken wij hoeveel maatwerk er nodig is en hoe lastig het is om dit binnen het huidige onderwijs op een reguliere basisschool te realiseren. Helaas zijn er ook geen alternatieven in de regio. Hierdoor ligt passend onderwijs niet binnen handbereik.

Onze kinderen zitten gelukkig op een school met wie wij als ouders goed kunnen samenwerken, zodat we samen het beste voor onze kinderen kunnen bieden. Ook hebben mijn man en ik flink wat kennis in huis over hoogbegaafdheid, onderwijs en de ontwikkeling van kinderen. Toch lopen we regelmatig tegen grenzen aan van wetgeving, financiën, inzicht, kennis en tijd. Ons oudste kind is, ondanks de beste bedoelingen, een tijdje thuis komen te zitten. Wanneer een kind van 6 aangeeft nergens meer zin in te hebben, zelfs niet meer in Sinterklaas

– dan is er echt iets aan de hand! Gelukkig hebben wij dit samen met school goed kunnen oppakken. Maar een onbezorgde schooltijd zal er voor ons gezin niet inzitten, je blijft kritisch kijken, je vinger aan de pols houden en bijna maandelijks gesprekken met school voeren over hoe het gaat.

Ik wil mij inzetten voor meer begrip voor deze kinderen. Zover afwijken van het gemiddelde is binnen dit onderwijssysteem een last voor ze. En ik besef mij goed dat de mogelijkheden die onze kinderen nu hebben, ook niet voor iedereen zijn weggelegd. En dan vind ik dit al zwaar.
Niet iedere school wil of kan zo intensief samenwerken, gelden aanspreken die eigenlijk ergens anders voor bedoeld waren en ook is elk gezin anders qua financiën, kennis en flexibiliteit. Hoogbegaafde kinderen hebben een oneerlijke start in onze samenleving en ik wil mij inzetten om dat te verbeteren.

Overige leden van de Werkgroep Onderwijs

De Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd! bestaat verder uit:
Alice Karen Burridge, voorzitter van Stichting Hoogbegaafd!
Alice Veer, moeder en vrijwilliger
Anke van Geel, moeder en vrijwilliger
Margarita Nawijn, moeder, specialist hoogbegaafdheid en vrijwilliger

Ervaringsverhalen van hoogbegaafden over het onderwijs

Deze ervaringsverhalen kunnen ook geraadpleegd worden via deze links:

Ervaringsverhalen basis- en voortgezet onderwijs

Ervaringsverhalen hoger onderwijs

In dit document zijn alle door ons ontvangen ervaringsverhalen gebundeld.

1. Tijn, 14 jaar

Hallo,

Ik ben Tijn, en ik ben 14 jaar.

Ik ben uitgevallen op school. De reden daarvoor is dat ik niet goed functioneer in het onderwijs en dat leerkrachten mij niet begrijpen. Dit is omdat ik heel anders denk en functioneer in het onderwijs.

Het ging wel een keer redelijk goed met mij op school, dat was toen ik groep 7 en 8 in een jaar mocht doen. Eindelijk werd er een keer geluisterd, en dat werkte wel. En nu ben ik weer terug bij af.

En daarbij loopt het mijn hele schoolcarrière al zo. Daar word ik heel moe van en opstandig en boos. Maar ook verdrietig omdat ik nu dus thuis zit. En mijn vrienden moet missen.

Ik vind het belachelijk dat ik thuis zit en dat school er echt helemaal niets mee doet. Fuck school. Er worden wel gesprekken gepland die ik dan moet voeren wat in hun voordeel is en

waar hun de keuzes al lang van gemaakt hebben. Waardoor er dus weer niet geluisterd of gedaan wordt wat voor mij goed is. DUS

Ik ben er nu helemaal klaar mee en heb er weinig behoefte aan om terug te gaan naar school. Omdat het niet verandert. En ze zeggen dat er heel veel gebeurt en dat er veel verandert maar er gebeurt niets. Leerkrachten snappen er niks van en daar ben ik de dupe van. En nu zit ik thuis. En om precies te zijn eigenlijk al veel te lang.

Doordat leerkrachten mij niet begrijpen is mijn zelfvertrouwen bijna volledig weg. Ik voel me verveeld, en ik ben boos. Boos omdat er niets geregeld wordt.

Ik ga twee keer in de week, omdat ik dat samen met mama geregeld heb, naar een GGZ-instelling. Ik zit daar nu omdat ik uitgevallen ben in het schoolse onderwijs. En niet omdat ik gek ben. Want zo voelt het ondertussen wel. En daar baal ik heel erg van want nu voel ik me nog minder begrepen, en ik begin mezelf bijna DOM te noemen.

Terwijl ik voor veel mensen op een heel ander niveau denk dan heel veel andere kinderen en zelfs volwassenen, die mij hierin eigenlijk zouden moeten helpen. Wat moet er nu nog gebeuren voordat WIJ gehoord, en vooral gezien gaan worden, dat vraag ik me echt af.

Groetjes Tijn ☹

Tijn
6 november 2020

2. Dom voelen door een hoge intelligentie

Naast hoogbegaafd ben ik autistisch en daardoor werken dingen bij mij op een andere manier. Er was geen maatwerk in het onderwijs. Er was een lijn uitgezet voor de gemiddelde leerling en iedereen moest deze volgen, op welke manier je ook van dit gemiddelde afweek. Dat leerlingen die moeilijker leren dan de gemiddelde leerling wat extra hulp nodig hebben weet men al heel lang, dat is namelijk heel duidelijk. Hier bestaan ook al lange tijd interventies voor. Over leerlingen die op andere manieren afwijken van het gemiddelde is veel minder bekend, laat staan dat hier rekening mee gehouden wordt. Hieronder zal ik een aantal punten uitlichten waar ik persoonlijk tegenaan liep:

Ik kon lessen niet volgen. Ik was wel aanwezig, maar het lange verhaal van de docent volgen gecombineerd met de aantekeningen op het bord bekijken en de informatie verwerken was voor mij te veel. Dit heeft meerdere oorzaken:

1. Het waren veel te lange verhalen. Ik wil weten waar het naartoe gaat. Omdat ik concepten snel kan begrijpen ben ik geen ellenlange uitleg nodig en raak ik hierdoor juist afgeleid en de weg kwijt.
2. Ik ben visueel ingesteld. Ik kan perfect uit een boek leren maar niet door een mondelinge uitleg van een docent.

3. Door mijn autisme kan ik niet multitasken. Ik kan niet luisteren, op het bord kijken, aantekeningen maken, eventueel in een boek kijken en de informatie verwerken tegelijk. Dit terwijl als ik uit een boek leer ik dit heel snel en goed kan.

Door bovenstaand punt had ik tijdens de lessen geen flauw idee waar het over ging. Dit had tot gevolg dat ik me altijd dom voelde. Zelfs al haalde ik goede cijfers door een avond van tevoren zelf thuis te leren.

Ik miste dingen. Ik denk altijd veel verder door en als ik iets niet begrijp dan voel ik me dom. Bijvoorbeeld: als je bij scheikunde leert dat als je stofje X en Y bij elkaar gooit en het kleurt groen dan toon je een bepaald iets aan (bij wijze van spreken). Ik denk dan: maar waarom wordt het dan groen? Wie heeft bedacht dat je het daarmee aantoont? Hoe bewijs je dat?
Dit versterkte mijn gevoel van dom zijn.
De gemiddelde leerling wordt blij van sociale activiteiten en wil de hoeveelheid leerwerk en informatie zoveel mogelijk geminimaliseerd hebben. Voor mij was het echter omgekeerd. Dit zorgde voor een gevoel van raar zijn.

Dit is een vrij beknopt overzicht, maar het toont hopelijk enigszins aan waar je tegenaan kan lopen wat veel mensen niet door hebben. Ik heb uiteindelijk universitaire diploma's gehaald, maar puur op wilskracht. Qua leervermogen was het ook geen probleem, maar voor niets lessen bijwonen die mij veel energie kosten en dan alles thuis nog moeten doen, plus de enorme onzekerheid omdat ik mezelf zo onderschatte maakte het ontzettend zwaar.

Pas enkele jaren na mijn afstuderen kwam ik erachter hoezeer ik van informatie houd, en hoe makkelijk ik informatie opneem, als het maar op mijn eigen manier gaat, en hoe blij ik daarvan word.

Liza (pseudoniem)
6 november 2020

3. Het begint al eerder

Wanneer je bij je baby al merkt dat er een voorsprong is, dan ben je al op zoek naar ontwikkelingsgelijken. Wanneer je dan bij de peutergroep hoort dat er inderdaad een enorme cognitieve voorsprong is en dat het aan te raden is om eerder te starten, dan leg je die vraag bij de basisschool neer. Dan begint de ongelijkheid al, want een kind wat er met 4 nog niet aan toe is om te starten mag dat uitstellen tot 5 jaar. Met 3 jaar mag je echter nog geen kleuter zijn. Met 3 jaar en 10 maanden mag je officieel maximaal 5 dagen wennen. Dus je begint met de 4e verjaardag. Na veel gedoe uiteindelijk eerder naar groep 3. Dan weer geen aanpassingen, want het kind laat het niet zien. Onderpresteren en ouders serieus nemen blijkt een probleem. Uiteindelijk van school gewisseld, maar nog steeds een hele nare herinnering die af en toe bij kind en mij boven komt.

Adelinde
6 november 2020

4. Onze tweede zoon

We kregen van de peuterspeelzaal waar onze Jefrim kwam zodra hij twee jaar werd (VVE i.v.m. ASS-vader en broer > jonge mantelzorger) op ons hart gedrukt om op te letten op uitdaging ivm met zijn ontwikkelingsvoorsprong. Zij screenden kinderen met een VVE middels een volgsysteem.

Hij liep een week voor zijn eerste verjaardag. Voor ons langzaam haha. Zijn broer liep met tien maanden. Hij sprak al woordjes met 8 maanden en twee woordzinnen rond de 12 maanden. Met 18 maanden kon hij zich zo goed uitdrukken dat wij – de ouders – zoiets hadden van: dit zijn gewoon volzinnen. Vanaf drie jaar snapte hij beeldspraak en merkten wij een liefde voor filosofie bij hem. Een denker… gevoelig, out-of-the-box oplossingen bij problemen en een brede algemene ontwikkeling.

Ik gaf dit alles aan bij de basisschool (biblebelt; conservatief). De start was meteen “awkward”. Ik heb vanaf groep 1 moeten vechten voor uitdaging voor hem. Sinds groep drie en corona (thuisscholing hier NIET i.v.m. andere manier van leren en hekel aan het saaie didactische) gaan zijn resultaten keihard naar beneden. Plus er is steeds meer strijd in de ochtenden, omdat hij niet meer naar school wil. Eind groep drie werd er gezegd (voor de zoveelste keer!) dat ze in hem niks herkennen van een ontwikkelingsvoorsprong en dat ze zijn IQ getest willen hebben. Terwijl wij in groep twee een gz-psycholoog hebben ingeschakeld die hem in de praktijk zelf en op school heeft gevolgd met als conclusie: de observaties wijzen erop dat Jefrim andersdenkend is. School echter: wij herkennen dit niet en hij kan niet samenwerken. Jefrim mag niet meer naar de Doordenkers.

Hij was hier kapot van. Zo verdrietig allemaal. Gelukkig hadden wij Jacobien Karssenberg van Hoogbegaafd Uitgedaagd achter ons staan. Zij gaf aan dat Jefrim wel degelijk erg intelligent is. Hij was toen vijf jaar. Hij is deze week zeven jaar geworden en hij komt zo graag bij haar, de uitdagingsgroep. Zij ziet hem voor wie hij is.

Enfin. Deze week is de IQ test (WISC V) afgekomen. Volgende week horen we de score en wat haar advies is. Psycholoog zei dat ze extra tijd had genomen bij hem, merkte dat hij soms te moeilijk, soms te gemakkelijk denkt… waarna hij strategischer wordt. Hij gaat alle opties langs in zijn hoofd (introvert). Hij werkt zeer nauwkeurig, corrigeert zijn fouten, bladert terug, maar werkt extreem langzaam. Sommige dingen gingen prima. Andere dingen pasten weer prima bij de leeftijd. Voor ons een bevestiging voor de asynchrone ontwikkeling die wij bij hem zien.

We zijn zo benieuwd wat eruit komt en of school dit nu eindelijk oppakt. Stel dat zijn totaalscore laag uitpakt door zijn trage werksnelheid. Wat dan? Waar kan hij dan nog terecht?

Nadine van der Hoeven-Mol
Diens Dragers
6 november 2020

5. Hoogbegaafdheid is talent en geen handicap

Onze zoon (nu 9) viel al op bij de peuters. Hij was erg aanhankelijk, gevoelig voor prikkels en continu op zoek naar uitdaging. Bij de kleuters veel conflicten omdat hij zich verveelde. In groep 3 hebben we hem zelf laten testen, daar werd duidelijk dat hij hoogbegaafd is. Zoveel onbegrip, continu hokjesdenken door school, niet willen meedenken of -werken (want daar is geen geld voor). Uiteindelijk zelf hulp gezocht en bij HB-begeleiding terecht gekomen en van school gewisseld. Zoon is stabiel maar er kan zoveel meer, dat zou hem ook gelukkiger maken… Ik werk graag mee aan pilots, onderzoeken, maakt niet uit. Zo lang hij maar gelukkig is/wordt.

Mandy
9 november 2020

6. Breedbegaafd

'Wat is de reden dat je in het toilet zit met de deur op slot?' vroeg ik aan mijn zoon die zich op school had opgesloten, Ik was gebeld omdat hij er niet meer uit kwam. Mijn zoon vertelde wat hem dwars zat en ik zei dat ik hem beter kon verstaan als hij uit de wc zou komen. Waar de docenten een uur voor nodig hadden lukte mij in 1 minuut. Want ik luister naar mijn kind, ik hanteer een werkwijze wat je zou kunnen betitelen als 'fluisterkind' of 'opvoeden in liefde'. Hij beantwoordde mijn vraag direct, ik wil die stomme nieuwsbegrip niet meer doen. Hij zat in groep 5 en had toevallig niet zo veel zin gehad om zijn Cito goed te maken. Hij vond vooral het leesgedeelte erg overbodig. De citoscore voor begrijpend lezen was te laag en daardoor moest hij extra lessen volgen. In plaats van naar het kind te kijken, werd alleen naar de scores gekeken. Als moeder heb ik gesprekken gehad met de IB-er, de groepsleerkracht en aangegeven dat hij heel goed was in begrijpend lezen omdat hij thuis zo veel las, over het heelal en het oude Egypte, de nieuwste uitvindingen, techniek, muntenboeken; ook was hij Chinees aan het leren. Breedbegaafd vind ik hem omdat hij alles kan wat hij wil. Om de docenten te overtuigen heb ik mijn zoon laten testen op zijn IQ, Uit eigen zak betaald. Met die scores (137 verbaal) heb ik de docenten kunnen overtuigen dat hij die extra lessen echt niet nodig had maar extra uitdaging op allerlei gebied. Hier was de school niet op toegerust. Je kan er wel extra steun krijgen als je aan de ondergrens uitvalt maar als je aan de bovengrens opvalt… dan is er weinig aanbod (een plusboekje). Zijn vriendje ging naar een particuliere school voor hoogbegaafden, maar mijn zoon kon niet mee want ik had daar geen geld voor. Onderwijs zou voor iedereen moeten zijn, ook voor hoogbegaafden met ouders die een klein budget hebben.

Met een laag zelfvertrouwen door dit gedoe (en nog meer) is hij nu gymnasium op een montessorischool aan het doen, met een breed pakket van klassieke talen, filosofie en de bètavakken. Hij is ook nog Japans aan het leren, in zijn vrije tijd. Vorig jaar was hij cum laude overgegaan. Op zijn school wordt echt geluisterd naar het kind, krijgen ze een persoonlijke coach en allerlei extra aanbod waar je van gebruik kan maken of niet. Hij is enorm gegroeid, vooral in zijn zelfvertrouwen!

Anne
10 november 2020

7. Twee basisscholen en twee middelbare scholen

Ik doorliep twee basisscholen en twee middelbare scholen. Ik heb daarbij te vaak moeten ondervinden hoe het is om als hoogbegaafde niet erkend te worden in mijn ontwikkel- en leerbehoeften. Ik heb in groep 5 wel even mogen proeven aan meer autonomie krijgen in het leren en ontwikkelen, maar dat tijdens mijn verdere schooltijd nooit echt kunnen ondervinden.

Ik wist dat een goed diploma later wel eens handig kon zijn. Daarom ben ik niet uitgevallen. Ook al voldeed het onderwijs niet aan mijn leerbehoeften en werd ik vooral op mijn eerste middelbare school hevig gepest. Ik gun het alle kinderen dat ze hun schooldiploma op een beter afgestemde, meer plezierige en meer traumasensitieve manier kunnen behalen. Met als belangrijkste doel om daarna te kunnen doen wat hen gelukkig maakt.

Ook in het hoger onderwijs ondervond ik vaak een gebrek aan aansluiting bij mijn leer- en ontwikkelbehoeften. Wel vond ik de onderzoeksstages fijner dan het volgen van vakken. Ik heb in 2012, tijdens het laatste jaar van mijn universitaire studies, de basis gelegd voor Stichting Hoogbegaafd!

Niet erkend worden is letterlijk alsof je niet kunt bestaan. Maar jouw stukje menselijke diversiteit is er wel degelijk. Hoogbegaafdenonderwijs dat past is daarom noodzakelijk! Helaas is dat nog lang niet altijd en overal de werkelijkheid.

Alice
Voorzitter van Stichting Hoogbegaafd!
10 november 2020

8. ‘Ongewoon’

Guido’s verhaal werd vrij onverwacht op maandag 9 november in iets andere vorm in De Volkskrant geplaatst, die daarmee het recht van eerste publicatie had. Wij zouden het eigenlijk al eerder op onze website publiceren. Wij hebben toestemming om dit verhaal alsnog te gebruiken.

Als jochie van vijf op een doorsneeschool ergens in een doorsneestad schreef ik mijn eerste verhaal. Onderwerp: de schoolreis naar Artis van de dag ervoor. De hele beleving zorgvuldig samengevat op maar liefst een hele bladzijde. Met de hand geschreven. In lettergrootte ‘net-van-kleuter-af’, dat dan wel. Er is een vergeelde kopie van bewaard gebleven, er is bewijs. De juf noemde het ‘ongewoon’ voor een jochie van mijn leeftijd. Ik wist niet eens wat het betekende. Maar het leverde mij wel mijn eerste publicatie op. In de schoolkrant.

Ongewoon. Zo voelde ik mij op school. Ik was geen gabber, maar ook geen nerd. Ik zat vooraan in de klas, maar finishte als laatste in de gymzaal. Bij het poten – doen kinderen dat nog? – op het trapveldje werd ik vaak als eerste gekozen. Er was toch een lulhannes op doel nodig, dus dat was dan mijn rol. Elke taal op school leerde ik met twee vingers in mijn neus, maar elke toets onderging ik met angst en beven. Ik viel overal buiten en ik hoorde nergens bij. Ik kon op school nooit vertellen wat ik dacht of voelde. Dus was ik ongewoon.

Zo ging mijn schooltijd voorbij. De honger om te leren, om de wereld te ontdekken, hij moest het vaak afleggen tegen depressies en radeloosheid. Ik wilde niet ongewoon zijn. Maar hoe word je gewoon? En toen, midden dertig, ontdekte ik dat ik hoogbegaafd en hoogsensitief ben. Bam! Een ander label op mijn voorhoofd. Ongewoon werd ineens gewoon. Een wereld ging open.

Plots leerde ik mijzelf te begrijpen. Er kwam een verklaring voor waarom ik mijn gevoel of gedachten niet kon uitleggen. Voor de overprikkeling. En voor het onderpresteren. Gewoon omdat er een wervelwind aan hersenspinsels, ideeën en emoties door mijn hoofd raast. En de steeds veranderende windrichting maakt hem ongrijpbaar. Het brein is een kunststukje van Moeder Natuur. Een meesterwerk van cellen die onnavolgbaar met elkaar zijn verbonden. En bij een hoogbegaafd en hoogsensitief persoon is de bedrading in de bovenkamer nog ingewikkelder. Als een soort spaghettiravage, maar dan wel zonder de bolognesesaus. Het was fijn geweest als dit gerecht op de menukaart op school had gestaan.

Want daar zit de sleutel. Het onderwijs is geënt op de massa. Op de vijfennegentig procent van de samenleving. Voor de kinderen die niet kunnen meekomen, is er speciaal onderwijs. Maar voor het handjevol hoogbegaafden en hoogsensitieven is er nagenoeg niets. Dus zijn die kinderen ‘ongewoon’. Zij horen er niet bij. Onbegrepen door de wereld. Althans, zo voelen zij dat. Want zij kunnen het toch wel. En daar gaat het zelfbeeld. De schoolprestaties. De sociale contacten. Meer dan doelverdediger op het schoolplein blijft er niet over. Zonde van al dat talent.

Erkenning. Daar begint het mee. Erkenning dat er een groep kinderen is die elke dag een strijd levert tegen zichzelf. Die het verdient om aandacht en begeleiding te krijgen. Die gezien mag worden. Die het eigen talent weet te benutten. En bovenal, die wordt begrepen. En die

erkenning is al veel beter dan vroeger. Er zijn hier en daar al speciale scholen en nieuwe onderwijsmethoden. En er is meer kennis bij leerkrachten en ouders. Maar we zijn er nog niet. We moeten blijven investeren in deze groep.

Waarom dit belangrijk is? Mijn zoon is vier jaar oud en hij lijkt op mij. Ik houd mijn hart vast als ook hij hoogbegaafd en hoogsensitief blijkt te zijn. Gelukkig vindt hij spaghetti zonder saus lekker. Nu nog wel.

Guido Febus
11 november 2020

9. Help!

Lieke (10) worstelt al sinds de kleuterklas met haar hoogbegaafdheid.

Op sociaal vlak geen aansluiting en gefrustreerd. Jarenlang met de school in gesprek maar geen extra hulp.

Na een woedeaanval waarbij ze haar oma vreselijk heeft geschopt na school, een IQ-test gedaan en naar een psycholoog.

Klas overgeslagen, leerachterstand opgelopen. Boos, geen peers. Doodongelukkig. School hield haar aan boord, maar er was geen tijd, en aandacht, geen plusklas. In groep 7 ging het niet meer en overgestapt naar voltijds HB-onderwijs.

Wat een verademing! Ze wordt begrepen, heeft vriendinnen en heeft weer zin om te leren. Jammer dat school niet eerder doorverwijst maar een uitstromende vwo-leerling liever “binnen houdt” vanwege de scores.

De budgetten worden nu niet eerlijk gebruikt.

Onze grootste zorg nu; En wat als ze straks naar het voortgezet onderwijs gaat als 11-jarige?

Er zijn weinig VO-scholen met HB-expertise. Halen en brengen? Vriendinnen ver weg? En nog meer extra kosten?? Help…

Mirjam
12 november 2020

10. Het was dus niet een kwestie van niet willen, het was een kwestie van niet kúnnen

Mees (9)

Mees was een rustige, vrolijke, gevoelige jongen die prima kon aangeven wat hij nodig had. Graag drie dagen per week naar de kleuterklas en een rekenboek of potje schaak. School kon hier niet in meegaan. Mees raakte compleet overprikkeld en weigerde nog te gaan. Gewoon even flink doorzetten volgens school en hulpverlening. Een vreselijke periode met dwingen naar school te gaan volgde. Leerplicht greep in. Hij mocht thuisblijven. Mees was inmiddels tot de grond toe afgebroken. Hij wilde alleen nog maar dood.

Uit onderzoek bleek later dat Mees uitzonderlijk begaafd is (IQ > 145) en de daarbij vaak voorkomende (prikkel-)gevoeligheden en angsten heeft. Het was dus niet een kwestie van niet willen, het was een kwestie van niet kúnnen. Niet passen in het onderwijssysteem. Hij is zwaar beschadigd geraakt en is daar niet meer van hersteld. Hij zit nu 2,5 jaar thuis. Hij heeft recht op passend onderwijs. Op perspectief. En laat Mees alsjeblieft het laatste kind zijn dat zo beschadigd raakt.

Ouders van Mees
12 november 2020

11. Stein is nu deeltijd-thuiszitter

Stein (jongen, 9) is een lieve, behulpzaam, een tikje serieus voor zijn leeftijd. Sinds de start van de basisschool ontwikkelt hij tics. Stein wil niet naar school en moet onder dwang naar binnen. Thuis is hij steeds vaker boos, opstandig, extreem druk, vraagt hij zich af of hij beter niet had kunnen bestaan en is niet meer bereikbaar. Op school kruipt hij onder zijn tafel of sluit zich op in een kast. Na onderzoek van school wordt er besloten dat hij autistisch zal zijn, daar zet school hulp op in, zijn gedrag wordt hierdoor erger. Als ouders herkennen we Stein niet in autisme, in vakanties neemt het gedrag af. Na onderzoek blijkt hij een IQ boven 145 te hebben. School is handelingsverlegen en Stein komt met 7 jaar getraumatiseerd thuis te zitten.

Inmiddels is een school gevonden om hem onder begeleiding weer in het onderwijs te late re-integreren. In een groep gelijkgestemde kinderen komt hij langzaamaan weer tot zichzelf en zelfs tot leren. Stein is nu nog deeltijd-thuiszitter.

Ouders van Stein
12 november 2020

12. De nieuwe school is 33 km van onze woonplaats

Bas (jongen, 7) is lief, vrolijk, spontaan, een tikje baldadig. Hij kwam met 5 jaar getraumatiseerd thuis te zitten. Na twee weken school veranderde hij van vrolijk en spontaan in boos en neerslachtig, hij vroeg zich als vierjarige af wat beter was, dood of weer een dag naar school. Hij vertoonde op school vluchtgedrag en is meerdere malen vermist geweest. Hij is doorgetoetst en bleek halverwege groep 1 het niveau van groep 3 te hebben. School was door zijn gedrag handelingsverlegen en wilde hem naar speciaal onderwijs doorsturen. Na onderzoek bleek hij een IQ boven 145 te hebben en dus niet in speciaal onderwijs te horen.

Voor Bas is een school gevonden om hem onder begeleiding weer in het onderwijs te late re-integreren, deze school is 33 km van onze woonplaats. Helaas valt deze groep niet onder speciaal onderwijs en zijn er eigenlijk ook geen extra voorzieningen om kinderen met een schooltrauma te begeleiden. Bas is nu nog deeltijd-thuiszitter.

Ouders van Bas
12 november 2020

13. Wij geloven in jou!

Diaz (9) was 4 jaar en stond in de regen aan de hand van juf, die haar moeder was verloren. Je vroeg aan juf: “Denk je dat mensen in de hemel kunnen huilen?” Juf vroeg aan jou wat jij dacht. Je keek juf aan en zei “ja juf, ik denk dat jouw mama je mist.” Al die levensvragen houden jou altijd bezig.

In groep 3 kregen wij te horen dat je niet kon lezen. Terwijl je thuis alles las. Zelfs na een hoge citoscore geloofde school niet in jou en wilde geen verrijking aanbieden. Helaas liet jij moeilijk zien wat je kunt, zelfs tijdens de eerste IQ-test.

In groep 4 knapt er iets bij je. Een vreselijk onveilig jaar met veel invallers. Je wilde niet meer, zei tijdens het eten dat je dood wilde en je maakte op school de vreselijkste tekeningen. Na onderzoek werden AD(H)D en een stemmingsstoornis vastgesteld.

Na een tweede IQ-test blijk je wel hoogbegaafd te zijn en nu in groep 6 word je eindelijk gezien en mag je eindelijk passend werk doen! Wel met een hoop hiaten, weinig zelfvertrouwen en een trauma in je rugzak! Wij geloven in jou!

Amber
12 november 2020

14. Leerkrachten komen handen, materiaal en expertise tekort

Zoë (9) wordt in groep 7 letterlijk ziek van naar school gaan. Buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid en zelfs koorts. Gezien haar medische voorgeschiedenis zijn deze oorzaken eerst uitgesloten. De klachten verdwijnen wanneer ze uitgedaagd wordt. Zelfs na versnelling blijkt dit lastig. Leerkrachten komen handen, materiaal en expertise tekort. Het standaard verrijkingsmateriaal is niet passend en voldoende.

Zoë wil door, ze wil leren, maar: “Mam, alles wat we op school leren weet ik al, waarom moet ik erheen?”

Ieder kind wil leren, maar Zoë rijdt in de eerste versnelling over de snelweg van hier naar Amsterdam. We weten wat dat met een motor doet.

Rosalie
12 november 2020

15. Maar passend onderwijs is verplicht!

M is 8 jaar en zat de 1e 4 groepen op regulier onderwijs. Hier deden ze niets, niet onderkende HB. Vanaf groep 1 al aangegeven dat het met M anders moest. Nadat ik zelf M had laten testen, heb ik gezocht naar ander onderwijs. Bij eindgesprek heeft school letterlijk gezegd, maar wij hadden M niet verder geholpen. Maar passend onderwijs is verplicht! Nee zeiden ze wij hadden niets anders gedaan met M. Zo blij dat M nu op voltijds HB-onderwijs zit. Heb een heeeeeeeel ander kind!! Zo belangrijk is het dus.

Margriet
12 november 2020

16. Binnen 6 weken was school ineens handelingsverlegen!

Mijn zoon was 9 jaar tijdens uitval op school. Met 7 jaar diagnose ASS en angst. Reguliere school. Wilde niet opvallen. Volgens school alles goed. Heel slim, maar geen uitdaging, was niet zelfstandig genoeg volgens school. Groep 6: binnen 6 weken was school ineens handelingsverlegen. Zoon had externaliserend gedrag. Tik van medewerker school. Schooltrauma. Geen OPP, geen plan, niets. Moest weg. Naar SO. Binnen een week weer gefixeerd. Groter schooltrauma. Thuiszitter. Ellenlange weg op zoek naar hulp. Veel obstakels. Doorzetten. Nu bij ConnEQt en het lijkt beter te gaan. Teleurgesteld in samenwerkingsverband en de scholen. Leken niets te willen. Nu positief verder.

Anoniem
12 november 2020

17. Hij werd op zijn 4e al een thuiszitter

Omar is 5 jaar. Rond zijn 3e merkten we een voorsprong. PSZ deed hier niets mee. Toen hij op z'n 4e naar de basisschool kon leken ze hem te zien, hij mocht i.v.m. zijn niveau direct door naar groep 2. Helaas bleef het daarbij.

Hij ging onderpresteren en kwam emotioneel thuis. School wilde geen IQ-test doen, dus regelden we dit zelf. Uitslag IQ 145. School gaf toen aan handelingsverlegen te zijn. Dus werd hij op z'n 4e al een thuiszitter. Nog te jong voor de HB-klassen en elders afgewezen i.v.m. te hoog IQ.

Na 8 maanden thuisgezeten te hebben zonder enige vorm van begeleiding, en het gevoel van afwijzing op afwijzing, kreeg hij moeite met zijn emotie-regulatie. Toen kon hij helemaal niet meer op een school geplaatst worden. Terwijl dit bij uitval totaal geen issue was. Toen speelde enkel cognitieve onderprikkeling.

Momenteel zit hij op dagbehandeling om weer het vertrouwen op te bouwen in zichzelf en anderen. Zodat hij t.z.t. weer naar een geschikte school kan. Nog geen idee welke school.

Lorina
12 november 2020

18. Ze neemt een tussenjaar om tot zichzelf te komen en te ontdekken wat ze wil

Dochter S (16, IQ145++) is vastgelopen in regulier onderwijs. Vanaf 6 jaar bezig met voorkomen dat ze onderpresteert en veel contact met school en zelf inmiddels deskundig. Harmonieus profiel en zeer creatief. Al een jaar of 5 depressief en veel hulpverleners verder.

S was een vrolijk, leergierig, sociaal wat kat-uit-de-boom-kijkend meisje. Met 6 jaar al getest, dus school wist van capaciteiten, 3 jaar Leonardo onderwijs, positief. Aanpassen. Cito 545.

In 1 gym ging het mis; stress, faalangst, perfectionisme. Geen extra aanbod school, want cijfers waren niet hoog genoeg. In de 4e uitgevallen met angst en stress en burn-outklachten. Freeze-stand. School reageerde vol onbegrip. Schooltrauma.

Therapie. S Raakt snel overprikkeld. Na 2 maanden uitval op gym gestart met HB-profiel, gaan uit van haar behoeften, voelt zich gezien. Inmiddels in 6 gym, gaat redelijk, wel erg vermoeiend en stressvol dus ze neemt een tussenjaar om tot zichzelf te komen en te ontdekken wat ze wil.

Miriam
12 november 2020

19. En dan… zit je zoon thuis

Dec. 2017: “Mama, ik trek nog liever aan het stuur van de auto en maak een ongeluk, dan dat ik nog 1 dag naar school moet!” (mijn zoon, toen 7 jaar).

En dan… zit je zoon thuis. Nu, na bijna 3 jaar lang worstelen, zit hij in groep 7 van zijn 3e school en volgt sinds kort flexonderwijs. Dat betekent 3 dagen school, 2 dagen thuis. Het was in groep 1 duidelijk dat hij UHB was, een creatieve denker. Ik zie hem worstelen met zichzelf, het systeem. Een van nature leergierige en nieuwsgierige jongen.

Mijn dochter (groep 5) is meegegaan naar de huidige school. Toch past zij zich helaas geheel aan op school, een onderpresteerder.

Zelf ben ik gestopt in het onderwijs en mijn praktijk voor hoogbegaafden. Ik volg mijn passie muziek nu. Ik kan er zo voor mijn kinderen zijn, door uit het web te blijven van onbegrip, gebrek aan kennis en ervaring.

Ik gun deze kinderen een plek waar ze hun talenten en kwaliteiten kunnen uiten om zo van betekenis te zijn voor zichzelf en de ander.

Marion
12 november 2020

20. We zien hem groeien!

Koen, 10, is een creatieve denker, maakt de mooiste creaties van Lego, LacQ en dozen. Roept al vanaf de kleuterklas dat school saai is. Zijn juffen zeggen er zit meer in dan eruit komt. Hij is een rebel, we hebben veel strijd met hem gevoerd om hem op school te krijgen. Er zijn jaren geweest dat dit echt een drama was.

Thuis maakt hij de meest creatieve dingen, op school komt hij niet tot zijn verplichte werk. Presteert hij op de onderste lijn van CITO. Mag hij niet naar de webklas. En is het al een aantal jaren de vraag of hij wel over gaat.

De test, n.a.v. UHB-zusje, op dyslexie en gedrag werd een drama, de tester legde de focus op frustratie en gedrag. Kwam uit op een IQ van 90-100 en in het autistisch spectrum. Hij is opnieuw getest en blijkt hij een IQ van 141 te hebben, extreem snel te denken waardoor hij chaotisch wordt. Kortom we hebben een nieuwe uitdaging….

Na de vakantie is Koen gestart op een school met gepersonaliseerd onderwijs. We zien hem groeien!

Ouders van Koen
12 november 2020

21. Op school is niemand die hetzelfde denkt als ik!

Eva is 2,5 wanneer ik denk: “Help, mijn kind is hoogbegaafd.” Ze kruipt op schoot met Afke’s tiental. Ik merk dat ze niet luistert en vraag: “Wat ben je aan het doen?” “Ik lees de woorden die ik ken!”

Eva is inmiddels 8 en zit in groep 6. Veel frustraties rijker.

Groep 5 had beter moeten gaan: plusboek taal, rekenen en de webklas zouden toch genoeg moeten zijn? Nee is het antwoord. Eva is boos en chagrijnig. Een voltijds HB-school wijst haar af in een mail van drie regels terwijl er een advies ligt: IQ 145+, voltijds HB-onderwijs, compacten, verbreden en hopen dat dit genoeg is.

Eva vindt het niet meer leuk: “Op school is niemand die hetzelfde denkt als ik!” en “Jullie hebben allemaal leuke ideeën, wanneer gaat er iets veranderen?”, zijn haar woorden.

Na de zomer is Eva gestart op een school met gepersonaliseerd onderwijs. Dit werkt goed, ze krijgt elk vak op haar eigen niveau aangeboden.

Eva is een prachtig kind, puur, muzikaal en enthousiast. Ze straalt weer!

Ouders van Eva
12 november 2020

22. Als de rest mocht spelen of kleuren, moest hij in zijn eentje uit een moeilijker boekje sommen maken

Abel & Diede, 10 en 7 jaar.

Twee slimme baasjes, zaten op een van de grootste basisscholen van het land, al in de kleuterklas werd duidelijk dat ze konden lezen en behoefte hadden aan prikkels die aansloten bij hun interesses. De werkjes die ze kregen waren te makkelijk. Eenmaal in groep 3, al vloeiend lezend, moesten ze weer beginnen met het woordje ik en vis. Abel werd doodongelukkig en legde zijn hoofd letterlijk op tafel. Hij deed niet meer mee.

De juf zag alleen dat en wilde hem daarom geen moeilijkere boekjes geven en al helemaal niet een 'zonnetje' laten zijn = hoogste leesniveau. Rond de kerst las hij thuis Harry Potter, hij was bijna 7 jaar. Op school was een algemene test hoe ze erbij stonden en toen bleek hij ruim een schooljaar voor te lopen op de rest. Eindelijk kreeg hij wat extra werk, maar… dat moest hij doen NA zij gewone werk. Als de rest mocht spelen of kleuren moest hij in zijn eentje uit een moeilijker boekje sommen maken.

Karin
12 november 2020

23. J. ging als vrolijke sociale kleuter verwachtingsvol naar school

J. ging als vrolijke sociale kleuter verwachtingsvol naar school maar liep in groep 3 compleet vast. Er werd gedacht aan hoogbegaafdheid, met lesstof liep hij twee jaar vooruit, maar vanwege hoge stress en onderpresteren kwam dat er helaas niet uit tijdens de IQ-test, dus konden we nergens terecht. In plaats daarvan kreeg hij van een onervaren ggz-psycholoog na een halfuurtje onderzoek het labeltje ASS opgeplakt. School schoof daarna alle problemen naar J. zelf.

Zes jaar en drie scholen later kwam J. als een compleet wrak thuis te zitten, mét (pas na verzoek van ouders doorgetoetst) Cito 8 op A+. Maar door hardnekkige ontkenning van hoogbegaafdheid door zijn leerkracht werd versnelde overstap vanuit groep 7 naar VO van alle kanten doelbewust geblokkeerd, waardoor we genoodzaakt waren naar een andere stad te verhuizen. Hier 'mag' hij op een VO-school meedoen met de reguliere lessen Atheneum-1, maar wordt voor hem nog steeds geen extra begeleiding en uitdaging voor hoogbegaafdheid ingezet, waardoor J. alsnog dreigt af te zakken naar thuiszitten.

Anoniem
12 november 2020

24. Tja, wat kun je van een school vragen hè, én hoogsensitief, én hoogbegaafd?

Tibbe (9) was 2,5 toen het niet meer ging op de crèche. Hij werd vastgezet in een stoel als hij niet meedeed met knutselen maar in plaats daarvan buiten wilde ontdekken hoe de wereld in elkaar zat. Hij lag liever onder de trampoline om te ontdekken hoe dat ding werkte dan dat hij erop ging springen.

In de kleuterklas ging het binnen 6 weken mis. Of we op gesprek wilden komen. “Hij komt niet mee”, was de mededeling van de juf. Juf stond open voor hulp maar dat was vooral gericht op zijn sensitiviteit. Met hangen en wurgen heeft hij het jaar rond gemaakt. Zes weken voor de zomervakantie gingen we op reis, een sabbatical van bijna drie maanden. Heerlijk. School had beterschap beloofd en juf ging aan de bak.

Na de zomervakantie, inmiddels groep 2, zaten we weer binnen 6 weken bij de juf. De boodschap werd herhaald: “hij komt niet mee, we denken dat hij het niveau niet aankan!” Ik begon te huilen. De juf sprak troostende woorden dat ze begreep dat het heel moeilijk is om te accepteren als je kind het niet redt op een reguliere school. “Ik huil niet omdat hij het niet redt, ik huil omdat wij zo’n ander kind zien en dat we niet begrijpen dat jullie zo’n andere taal spreken dan wij. Dat jullie hem zo anders inschatten dan wij. Wij denken dat hij uitdaging nodig heeft!”, was mijn antwoord.

We hebben hem meteen laten testen. 145+. “Tja, wat kun je van een school vragen hè, én hoogsensitief, én hoogbegaafd?” zei de directeur van de school.

We zijn op zoek gegaan naar een andere school en dachten deze gevonden te hebben. We zijn verhuisd. Laatste stukje groep 2 en toen groep 3. Meermaals aangegeven dat hij graag wilde versnellen met lezen, maar dat mocht niet. Binnen 6 weken was hij zo in de war dat het niet meer ging. Half thuis, half naar school. Of mama even leesondersteuning thuis kon geven. Gesprekken, gesprekken, gesprekken. Onderzoek hier, onderzoek daar. Maar wat we ook deden, school kwam niet met aanpassingen, las de rapporten niet en bleef zichzelf handelingsverlegen noemen.

Na de zomer eindelijk naar voltijds HB op diezelfde school. Zonder welke aanpassing dan ook is ons mannetje in het diepe gegooid. En toen ging het pas echt mis. Nadat we hem helemaal overstuur naar school hadden gebracht, zeiden mijn man en ik tegen elkaar: “dat doen we nooit meer! Vanaf morgen blijft hij thuis.” En zo geschiedde. Hij zat thuis. Maar nu fulltime.

PTSS werd vastgesteld door al het trauma wat hij op school heeft meegemaakt. PTSS!!!!

En nu, na een jaar thuiszitten, therapie en heel veel liefde, heeft hij een fijn plekje gevonden. En door alles wat hij heeft moeten meemaken, blijft het passen en meten. Maar school past en meet met ons mee. Dankbaar.

Tibbe maakt deel uit van deze familievideo over hoogbegaafdheid.

Marije
12 november 2020

25. Het past niet….

Dochter (13) en zoon (11) passen niet in de onderwijssystemen zoals deze er nu zijn. Oudste heeft 3 basisscholen doorlopen en jongste is net op de 4e gestart in groep 8. Het niet gezien worden, gehoord worden, alleen maar moeten, geen aansluiting vinden heeft al tot meerdere depressieve periodes geleid bij dochter. Nu op VO lukt het niet om goede cijfers te halen, faalangst nekt haar bij toetsen en zien weer demotivatie, apathisch gedrag ontstaan. Zoon in groep 8 wordt voor het eerst gezien, dat is zelfs op voltijd HB (SBO) niet gebeurd!! Als ouder sta je met je rug tegen de muur. Je MOET je kinderen in systemen persen die voor hen gewoon schade opleveren! Vergrootglas ligt op je, want veilig thuis ligt op de loer. Als we ons kind thuishouden dreigt boete van leerplicht. Terwijl wij als ouders enkel het beste voor onze kinderen willen, mogen we ze niet weghouden van systemen die hen emotionele, cognitieve schade, trauma's toebrengen!

Anita
12 november 2020

26. Ik had een goed stel hersens…

… dat zei mijn oma altijd, hoewel ik niet altijd even goed begreep wat ze precies bedoelde. De herkenning kwam pas 30 jaar later, toen ik een HB-coach leerde kennen.

Op school deed ik altijd waar ik zin in had. Vooral puzzelen vond ik erg leuk, en daar heb ik veel van mijn tijd aan besteed. In de zesde klas (groep 8) las ik boeken over atomen en sterren, gewoon omdat ik dat leuk vond, en ik had geen flauw benul van mijn HB-zijn. En toen ik in 3 havo alweer een 10 kreeg voor een scheikunde proefwerk begreep ik al helemaal niet waar mijn medeleerlingen zo'n moeite mee hadden. Dat was toch simpel? Het periodiek systeem kon je toch dromen?

Na diverse omzwervingen belandde ik op hbo-informatica. Dit was een vierjarige opleiding waar ik gelukkig, door het kwartaal-systeem, vooruit kon werken. Ik was dan ook in drie jaar klaar, en nog zag ik het niet. Ik was volgens mijn vrouw wel bijzonder, maar vaak werd naar mij verwezen als het zwarte schaap.

Sinds die HB-coach in 2005 (ja, ik ben 54) veranderde mijn leven compleet. Het had even tijd nodig, maar ik ben tegenwoordig het witte schaap. De rest is zwart!

Camiel Wijffels
camielwijffels.nl
12 november 2020

27. De deur dichthouden is makkelijker dan telkens onbegrip voelen

Onze kinderen liepen allebei al jong vast op school. De frustraties kwamen er thuis uit met een heftigheid die zwaar was voor ons allemaal. We zochten hulp maar het enige probleem wat ze konden vaststellen was dat ze allebei hoogbegaafd waren. Uiteindelijk hebben ze vier jaar in een klas gezeten voor hoogbegaafde kinderen. Dat was een verademing, maar sommige kinderen waren zo beschadigd dat ze veel probleemgedrag lieten zien in de klas. En ondanks dat onze kinderen het zo naar hun zin hadden vonden wij het na een tijd niet meer gezond dat ze iedere dag in een onveilige situatie zaten. Nu zitten onze kinderen weer in regulier onderwijs en nee het gaat niet echt goed. Maar het is tenminste wel veilig. Als gezin hebben we ons over de jaren heen meer teruggetrokken. Door vooroordelen of onbegrip voelden we ons niet gesteund. “Ze moesten eens weten” hebben we vaak gedacht en dan is het makkelijker om maar gewoon de deur dicht te houden. Hoogbegaafde kinderen hebben een grotere kans om psychische problemen te ontwikkelen. Onderwijs op maat is duur maar op termijn zal het ook zorgkosten besparen.

Anoniem
13 november 2020

28. Hoogbegaafd en autistisch tussen wal en schip

Onze zoon is hoogbegaafd en heeft autisme. Hij is 10 jaar als hij eind van dit schooljaar alle leerstof van de basisschool zal beheersen. Tot nu toe heeft de reguliere basisschool in de wijk gewerkt. Alle lof voor het maatwerk. Maar daarna? Wij vinden hem sociaal emotioneel nog te jong voor de middelbare school. Alle professionals om hem heen adviseren een tussenjaar in hoogbegaafdenonderwijs. Hij is echter op twee scholen geweigerd omdat ze geen begeleiding kunnen bieden op zijn autisme. Speciaal autisme onderwijs dan? De professionals om hem heen zijn bang dat hij daar niet past vanwege zijn hoogbegaafdheid. Particuliere scholen bieden wel een maatwerk tussenjaar. Wij hebben echter geen 30.000 euro om die te bekostigen. En nu? We zijn nog volop in actie op zoek naar een passende plek. Maar we bereiden ons er ook op voor dat onze zoon een jaar thuis komt te zitten.

Marieke
13 november 2020

29. Uitdaging in het hoger onderwijs

Beste allemaal,

Op de basisschool was ik traag met mijn rekenwerk. De leerkracht gaf mij minder werk en wist niet dat ik de sommen drie keer opnieuw uitrekende, ik wilde absoluut geen fouten maken. Op de middelbare school werkte dit perfectionisme door tot faalangst met heftige uitbarstingen in de thuissituatie. Ik wilde de stof in één keer begrijpen, vooral met wiskunde. Wanneer mijn vader mij hielp, wilde ik eigenlijk tijdens zijn uitleg of zelfs voorafgaand aan zijn uitleg de boel al snappen.

Na het VWO ben ik naar de pabo gegaan. “Je vergooit je vwo,” was een uitspraak die sommige mensen deden met eventuele afkeurende blik. De universitaire pabo was een optie, daar heb ik ook naar gekeken. Maar toen ik bij de open dag hoorde dat bijna de helft van de studenten afviel in het eerste jaar, dacht ik “Dan maar gewoon pabo.” De opmerkingen van mensen die er negatief naar keken, liet ik van mij afglijden. “Ik weet dat ik de pabo wil doen, dus dan ga ik ervoor. Hoe kan je iets vergooien, als je doet wat je het liefste wil doen?” Dat was mijn motto en tegelijkertijd mijn blinde vlek.

Door die blinde vlek zag ik niet dat ik mij in het eerste jaar van de pabo compleet aanpaste. Eerst stelde ik nog gretig vragen: “Waar is dat actief leren van Kaleidoscoop op gebaseerd?” Ja, voor dat soort vragen moest ik naar de universiteit. Maar dat wilde ik niet (of kon ik niet, dacht ik), ik wilde de pabo doen. In mijn eerste jaar ben ik nog naar het decanaat gegaan. Ik wilde meer uitdaging en keuzevrijheid en vooral niet naar de universiteit. In m’n derde jaar van de pabo kregen we 3EC om zelf in te vullen, om te werken aan een zelfgekozen doel, zolang we het maar konden verantwoorden. Wauw, wat ben ik in die 84 uur gegroeid in zelfkennis! Ik hervond m’n motivatie, ontdekte nieuwe dingen over mezelf (hooggevoeligheid) en zocht naar uitdagingen. Ik vertrok voor een half jaar naar Breda voor een externe minor hoogbegaafdheid en heb ontzettend veel geleerd, ik mocht namelijk onderzoek doen! Het vierde jaar van de pabo leek op m’n laatste half jaar in Breda. Even de tanden op elkaar en afmaken die opleiding.

Inmiddels zit ik in een premaster. Ik begon zeer gemotiveerd. De motivatie is er nog zeker, alleen wel wat gedaald, doordat ik inzag hoe sterk er getoetst wordt op feitenkennis. Ik mis de interactie van het HBO, in de colleges lijkt soms een taboe te hangen op vragen stellen. Ik daag inmiddels mezelf uit in m’n werk als leerkracht naast de premaster. Ook lees ik veel. Maar soms voelt het wel alleen.

Kortom: zorg voor ruimte, ga in gesprek en differentieer ook in het vervolgonderwijs!

"Maaike"
13 november 2020

30. Heidi gaat niet meer naar school, al 2 jaar niet meer…

Heidi (meisje, 7 jaar) was pas 5 jaar oud toen ze volledig thuis kwam te zitten met een burn-out en depressiviteitsklachten. Ze had iedere nacht nachtmerries, had opeens zindelijkheidsproblemen en sliep per nacht nog maar tussen de 6 en 7 uur. In de periode die volgde was “school” een verboden uit te spreken woord geworden, waarbij vragen van onbekenden over school voor dagen- tot wekenlange psychische en fysieke klachten leidden.

Heidi was al vanaf het begin van de basisschool meerdere keren voor langere periodes (van een week tot 2,5 maand) thuisgebleven omdat “het niet ging”. Ze was nog net 4 jaar toen ze een klas oversloeg om hopelijk meer aan haar leerbehoeftes te voldoen en toen ze met 5 jaar met kerst uitviel in groep 3, was ze didactisch alweer klaar met dat schooljaar. School sprak al over mogelijk nog een klas overslaan om haar een beetje te kunnen blijven uitdagen. Na een persoonlijkheidsonderzoek na inmiddels al 8 maanden thuiszitten en de inzet van de Onderwijsconsulent kwam het hoge woord eruit. Voor onze dochter is er in de gehele provincie Limburg geen PO-school te vinden die voor haar zal passen of passend te maken is! En ook daarbuiten zal het lastig blijven.

Voor nu gaat ze naar een zorgplek voor hoogbegaafden om haar weer te helpen zichzelf terug te vinden, maar didactisch is er nog een moeilijke weg te gaan.

Franka Peulen
14 november 2020

31. Ideale leerling met bore-out

Op de peuterspeelzaal scoorde mijn zoon met 3 jaar op ontwikkelschaaltjes bij 4,5 jaar, verder gingen ze niet. “Daar hoeven we het niet over te hebben”, zei de peuterspeelzaal.

In groep 1 had hij alleen groep 2-vriendjes en maakte hij met hen de rekentoets voor eind groep 2: A score; hoger dan het gemiddelde groep 2-kind. Maar hij mocht niet naar groep 3 van school. In groep 2 ontstond er frustratie met de kinderen, de werkjes, de leerkrachten, alles, maar school signaleerde niks. Eind groep 2 kon hij lezen en rekenen en schrijven op eind groep 3-niveau, zonder specifiek schoolaanbod daarop. Na vijf weken in groep 3 zat hij uitgeblust thuis.

Na veel gedoe heeft hij een jaar overgeslagen. Het ging veel beter, maar na een jaar stagneerde hij. Versnellen, aanpassen en onderpresteren, dus aanbevelingen over compacten en verrijken uit een IQ-test werden door school genegeerd. Hij was een gezond kind zonder labels.

Begin groep 7 dezelfde situatie als begin groep 3, maar nu had hij zelfs schooltrauma volgens moeder. Hij heeft een half jaar ziek-van-school thuisgezeten. Hij was de ideale (boven)gemiddelde leerling volgens school. Nergens is kennis: scholen, samenwerkingsverband, GGD, gemeente, psycholoog. Talent wordt verpest!

Karin
14 november 2020

32. Een cursus is niet genoeg…

Quinn (10 jaar) zit thuis vanaf 8 jaar.

Quinn is begonnen op onze dorpsschool. Daar hadden ze weinig tot geen kennis van UHB. Alleen dachten de leerkrachten doordat ze een cursus hadden gedaan dat ze het wel konden.

Quinn is door ons geadopteerd uit China. De pedagoog die op dat moment ook bij de vergadering zat, zei: “Het is waarschijnlijk hechtingsgedrag.”

Toen we aankwamen met een uitslag van 145+, was iedereen zeer verbaasd op school.

Hij is naar een HB-school gegaan. Helaas, na 5 weken zat hij thuis. Hij plaste weer in bed, hij gilde, sloeg, kon niet meer spelen, spuugde alles uit. Zo erg dat we onder begeleiding kwamen van een specialist.

Nu na 2 jaar thuiszitten komt hij weer moeizaam tot leren.

Quinn is zeer ernstig beschadigd door scholen.

Ik zeg altijd… een IQ rond de 100 is normaal.

Haal er eens 60 vanaf. Waar zit je dan? Juist, met een IQ van 40 kom je niet op een school. Dan ga je naar een dagverblijf.

Onze kinderen moeten met een IQ-verschil van 60 gewoon naar de scholen zonder specialisten.

Als ouders ga je eraan kapot.

Geschreven door M. Abma
Giessenburg, Zuid-Holland.

M.
14 november 2020

33. Ik raakte mezelf volledig kwijt door het onderwijssysteem

Op de peuterspeelzaal viel het mijn moeder al op: Ik wilde niet meedoen met de andere kinderen. Ik wilde mezelf ontdekken en mijn creativiteit uiten. En dat ik anders was, dat merkte ik zelf ook al heel snel op. Op de basisschool zat ik altijd boordevol vragen, maar deze durfde ik niet te stellen uit angst voor afwijzing van de klas en de leraren. Ik mocht deelnemen aan de plusklas, maar ook hier was de uitdaging ver te zoeken. En zo raakte ik mezelf steeds verder kwijt. Want te weinig uitdaging en te veel onbeantwoorde vragen, begon ik steeds meer aan mezelf te twijfelen. Hoe kwam het toch dat ik zo weinig aansluiting vond?

Afgelopen jaar ben ik er, na depressies, PTSS en persoonlijkheidsproblematiek, achter gekomen dat ik hoogbegaafd ben. En dat het volgens mijn psycholoog ook heel logisch is dat er problemen zijn ontstaan tijdens het ontwikkelen van mijn persoonlijkheid. Als hoogbegaafdheid gemist wordt en het kind niet de juiste begeleiding krijgt, kan het kind zichzelf helemaal kwijtraken. En dat gebeurde bij mij ook, omdat ik wel door had dat ik mezelf anders ontwikkelde, maar hier totaal geen begeleiding in kreeg. Nee, ik moest me vooral lekker aanpassen en niet te veel aandacht vragen. De cijfers waren goed, dus niks aan de hand.

Nu ik een universitaire studie volg en me eindelijk bewust ben van mijn hoogbegaafdheid, valt me pas op hoeveel worstelingen hoogbegaafdheid met zich meebrengt. Omdat mijn manier van verwerking niet aansluit bij de volgorde van de aangeboden literatuur, levert dat me aan het begin van het blok standaard veel frustratie op. Daarnaast merk ik constant dat de

literatuur voor mij niet diep genoeg op de stof in gaat, maar tijd om er wel voldoening uit te halen is er niet. Die tijd stoppen we in het schrijven van verslagen waarin onze eigen gedachten eigenlijk niet genoemd mogen worden, want dat is niet wetenschappelijk. En zo kan ik nog veel meer punten op kunnen noemen waar ik tegenaan loop.

Het vervelendste vind ik nog dat hoogbegaafdheid niet als 'handicap' gezien wordt. Want ondanks dat mijn IQ heus weleens goed van pas komt, ben ik van mening dat het ook heel belangrijk is om hoogbegaafde leerlingen goed te begeleiden. Zeker omdat ik me nu een beetje verloren voel in een wereld waarin helemaal niks is afgestemd op mijn intense belevingswereld (zowel qua cognitie en gevoel als qua rechtvaardigheid en bewustzijn).

Daphne
15 november 2020

34. Genieën, dat waren jongens zoals Einstein

Na ruim tien jaar ben ik uit de wetenschap gestapt. Een passie is niet meer. Kapotgegaan aan overmatige conditionering. Ik ben eruit gestapt, of beter, gegooid, of gevallen. Ik waag me er niet meer. Eens was onderzoek doen een passie, maar ik zal niet meer terugkeren naar hetzelfde vakgebied. Mijn officiële toegang tot wetenschappelijke artikelen is afgesloten. Ik besta niet meer.

Als je een (potentieel) IQ hebt van 130 tot 140 en je hebt het geluk hoogopgeleid te zijn, is het nog enigszins mogelijk om een werkomgeving te vinden waar zich nog enkele individuen bevinden met wie je je kunt onderhouden op een vergelijkbaar niveau, al is dat lang niet altijd makkelijk.

Als je extreem hoogbegaafd bent val je vrijwel overal buiten. Je hoeft haast niet te hopen dat je voldoende wordt uitgedaagd in een bestaande organisatie of dat je in de bedrijfscultuur past. Je bent zo zeldzaam dat het grootste deel van wat je beweegt buiten het waarnemingsveld valt van recruiters, hiring managers en collega's, mocht je het geluk hebben om überhaupt aan een baan te komen en niet als te intimiderend gezien worden. Een eigen traject met ruimte voor verschillende manieren van leren en ontwikkelen is dan noodzakelijk. En dat in een onderling respectvolle omgeving.

Ik ben mijn hele leven onder de radar gebleven. Mijn begaafdheid wordt namelijk heel makkelijk weggezet als arrogantie. Misschien stond ik voor sommigen zo dichtbij dat het te onwaarschijnlijk was om iemand als ik tegen te komen, met stelselmatige onderschatting tot gevolg. Ik ben daarbij niet op cruciale momenten de juiste mensen tegengekomen. Ik had geen ouders die vochten voor het beter vervullen van mijn uitzonderlijke leerbehoeften. En genieën, dat waren jongens zoals Einstein.

Deze maatschappij doet van alles voor mensen die niet mee kunnen komen omdat het tempo te hoog ligt. Hun "handicap" kan door vrijwel alle andere mensen worden waargenomen. Aan de andere kant kan je zo uitzonderlijk begaafd zijn dat je de keuze hebt om je aan te passen onder druk van het poldermodel, buigend voor de in welke omgeving dan ook geldende

meerderheid, of om ten onrechte te worden buitengesloten. Je redt jezelf immers wel altijd in je eentje, voor jou hoeft niks gedaan te worden, zo is vaak de gedachte. Dat isoleert en maakt eenzaam. In sommige gevallen kan een vlucht naar internationale organisaties nog enig soelaas bieden. Voor de rest ben je op jezelf aangewezen, al dan niet als ondernemer.

Ik heb veel onderzoek verricht. Voor wie legde ik die gouden eieren eigenlijk? Ook nu nog bestaat de veronderstelling dat ik gratis en voor niets nog een tijd kom doorwerken alsof er niets veranderd is. Brood op de plank is niet voor de slimste mensen weggelegd, want wie zo diep voor wat ooit een passie was wist te gaan, moet daar wel heel wat anders voor over hebben dan geld.

Er is niet eens een exitgesprek geweest. Geen gebak, geen afscheidsborrel, geen koffie, alleen de kale, geautomatiseerde brief enkele weken geleden die mijn einde aankondigde, en nu wederom geautomatiseerd het eindigen van mijn online toegang tot wetenschappelijke kennis direct van de bron. Even borrelt frustratie in me op. Maar daarmee verander ik geen systemen en verbeter ik mijn leven niet. Ik ben niet voortijdig uitgevallen en alsnog val ik erbuiten.

Laatst vond iemand dat ik erg veel kennis heb opgedaan. Daar had ik lang niet bij stilgestaan. De academische wereld ligt in elk geval achter me: ik zal me er niet weer vertonen. Mijn onderzoeksmaterieel heb ik opgeborgen. Ik zal mijn zinnen op andere passies zetten, want die heb ik gelukkig. Als het lukt, want zekerheid bestaat niet.

Ik ben extreem hoogbegaafd en onzichtbaar.

(Geschreven in 2018)
Anoniem
15 november 2020

35. Een afgiftepunt voor mijn anders zijn?

Laatst vroeg iemand mij waar ze haar hoogbegaafdheid kon inleveren. Ik zei haar dat ze dat niet bij mij kon doen, niet hóefde te doen, maar waar wel kon ik haar niet vertellen.

Lang geleden is de gedachte aan het inleveren van mijn hoogbegaafdheid ook bij mij de revue gepasseerd. Dat duurde niet lang en het antwoord op wat dan een geschikt afgiftepunt is ben ik mezelf bewust schuldig gebleven.

Aan het begin van mijn studententijd verbond ik me met de studievereniging en daar leek ik helemaal niets van de rituelen te begrijpen. De leden waren vooral met heel andere dingen bezig. Niet eenzijdig goed of fout, ongetwijfeld voor veel mensen hartstikke goed, gezellig en leuk zelfs, maar niet voor mij. Ook op het reisje met de internationale studievereniging trof ik een soort groot zuipfestijn aan, maar nu zijn deze mensen vaak wel elkaars collega's in mijn toenmalige sector.

Ik keek om me heen en zag dat er meer mensen waren die toch een andere dynamiek kenden en het ritme dat in onze aard verankerd lag stuurde ons anders aan. Het was alsof er een daglengteverschil bestond.

Ik heb toch mijn weg gevonden door om te gaan met elkaar wederzijds beter aanvoelende mensen. Ook al zaten we samen in een voor ons niet zo passende omgeving, bood het ons voor de duur van onze studies toch een onderlinge uitlaatklep en een plek voor relativering en afwijkende humor.

Je kunt in je schulp kruipen als je anders bent, ogenschijnlijk normaal, en toch verandert dat niets aan de andere spelregels in jouw leven. Het is handig om binnen de omgevingen waar jij je begeeft besef te hebben van de heersende opvattingen, maar dat hoeft niet te betekenen dat dit het dan maar voor je is. Je doet jezelf dan tekort.

De meerderheidsspelregels leren begrijpen is een extra stap omdat je die van nature niet of minder zelf doorleeft. Allerlei op tradities en rituelen gebaseerde gedragingen, uitzonderingen, paradigma's, procedures en processen zijn voor jou niet logisch. Zoek dan alsnog naar raakvlakken. Als die er niet zijn, zoek dan naar nieuwe omgevingen, omdat je anders na verloop van tijd stikt. Zeker als institutionele verandering naar meer inclusie niet gerealiseerd kan worden.

Zorg dat je altijd iets hebt om je op te verheugen. Leer nieuwe mensen kennen. Omgevingen en mensen waar jij meer authentiek kunt zijn bestaan. Soms moet je wat langer zoeken om ze te ontrafelen, maar je kunt ze ook zomaar tegenkomen. Leer vooral om jezelf te zien in eigenheid, zodat je weet waar je op moet letten. Dit is een verscherping van het waarnemingsvermogen dat je altijd al in je had.

Ik hoop van harte dat het hoger onderwijs inclusiever wordt voor hoogbegaafden en iedereen met een goed stel hersens die anders leert. Zodat een afgiftepunt voor anders zijn niet nodig is.

Anoniem
15 november 2020

36. Onbewust onbekwaam

Al jong zagen we dat de ontwikkeling van onze zoon anders verliep dan die van zijn leeftijdgenootjes. Sneller en diepgaander vooral. We kozen, zonder het uit te spreken buitenshuis, bewust voor een school met 0,7 fte Hoogbegaafdheidsspecialist in huis, althans dat is wat er op de website stond. Helaas bleek later dat dit ging om iemand die twee dagdelen een training had gevolgd, verre van een specialist dus.

In groep 1 zagen we de teleurstelling dat er niets geleerd werd. De verveling sloeg toe en de eerste tekenen van negatief gedrag kwamen naar voren. We kregen het, bij een super welwillende juf, voor elkaar dat hij onofficieel mee mocht draaien in groep 2 (want op papier bleef hij een groep 1-leerling op basis van zijn leeftijd). Dit hielp iets. Een versnelling van groep 1 naar groep 3 was het resultaat. Wat waren we blij.

Toen we in groep 3 zagen dat vloeiend lezen terugging naar hakken en plakken, hebben we er alles aan gedaan om dit op school onder de aandacht te brengen. Helaas vonden we geen luisterend oor. Wat begon als “hij moet gewoon mee met de groep”, werd “hij laat het op school niet zien” en ging over in “we weten niet wat we met zijn grensoverschrijdende gedrag moeten”.

Aan het einde van groep 3 zat er een 6-jarige jongen op de bank die alleen nog maar dood wilde. Alles beter dan naar school. Hij vertelde ons in detail hoe zijn uitvaart eruit moest zien, welke grafsteen hij graag wilde en dat hij graag gecremeerd wilde worden, zodat een stukje

van hem mee kon naar huis. Want hij wilde wel graag nog bij ons blijven. Dit zou geen kind en geen ouder mee moeten maken.

Na een aantal weken “ziek” thuis was het zomervakantie. In groep 4 zouden we het nog een keer proberen. Om de dag hadden we een gesprek op school. Want de problemen stapelden zich op en aan leren kwam ons kind niet meer toe. In september begon groep 4 en de eerste week november kregen we te horen dat school handelingsverlegen was. Een week later moest hij vertrekken. Hij was 6 jaar en werd van school gestuurd. Want hoe hard je ook op ze inpraat, deze kinderen zijn heel goed in het horen wat niet gezegd wordt en het doorzien van situaties. “Mama, ze willen me niet meer op die school, want ze vinden me niet leuk genoeg. En dat snap ik wel, want ik ben ook een waardeloos kind”.

Een tijdelijke plaatsing op het SBO volgde, want thuislaten was voor ons als ouders geen optie. Ondanks alle problemen was het een heel sociaal kind, dat elke middag met zijn vriendjes speelde. Vanwege het sociale aspect wilden we hem graag in een schoolse omgeving houden. De plaatsing zou voor 6 tot 8 weken zijn en in de tussentijd zou het SWV een goede school vinden, waar hij permanent zou kunnen blijven. Helaas was er na 8 weken nog geen school gevonden die hem wilde hebben. Gelukkig hebben we dit weg kunnen houden bij onze zoon, maar wat doet het als ouders pijn. Je ziet dat je kind op het SBO niet past, maar niemand wil hem hebben.

We hebben toen het heft in eigen handen genomen en zijn op alle scholen die we konden bedenken zelf op bezoek gegaan. Op de 9e school was er voor het eerst iemand die met ons in gesprek wilde. Inmiddels zit hij nu ruim 2 jaar op die school. Vanaf dag 1 was het grensoverschrijdend gedrag verdwenen en nu het trauma een beetje naar de achtergrond verdwijnt, zien we ons vrolijke, leergierige mannetje weer terug en groeit hij weer.

Deze ervaring heeft hem en ons getekend voor het leven. Passend onderwijs is niet passend. Deels komt dat doordat hoogbegaafdheid nog steeds wordt gezien als luxeprobleem. Daarnaast speelt het een grote rol dat veel scholen onbewust onbekwaam zijn, want ze denken dat ze specialist zijn, terwijl ze in werkelijkheid geen idee hebben. Ook zit er heel veel geld op de verkeerde plaats. Wij hebben ons als ouders scheel betaald aan specialisten (die er gewoon zijn), maar waar de school niet mee samen wilde werken.

Hier moet ingegrepen worden en dat begint bij echt inzicht bij de politiek. Want helaas heb ik de indruk dat ook zij nog steeds onbewust onbekwaam zijn.

Anoniem
16 november 2020

37. ‘Ik voelde me raar mama, slecht raar’

‘Eerst moet zijn gedrag veranderen, dan pas kunnen we kijken naar passend onderwijs.’ Vier jaar lang hebben wij gevochten voor passend onderwijs voor onze oudste zoon (8). Door verveling en zich niet begrepen voelen, ging hij clownesk gedrag vertonen en stoorde hij andere kinderen in de klas. Als wij op school vertelden dat wij ons zorgen maakten, zei de juf: ‘Hij is een slimme jongen hoor; die komt er wel’.

Tijdens het thuisonderwijs dit voorjaar hebben we het schoolwerk aan de kant gelegd. Een boekverslag in het Engels heeft hij gemaakt en een grappig stripverhaal over sterrenkundige Eise Eisinga die dominee Alta op zijn nummer zet. Hij kreeg weer een klein beetje plezier in iets leren. Na de lockdown, toen het leven voor veel mensen weer wat kleur kreeg, werd de wereld voor onze zoon weer somber en grijs.

Na de zomervakantie is hij begonnen op een speciale HB-school. Elke dag moeten we twee uur rijden (op eigen kosten), maar het is het waard. Eens per week ziet hij een orthopedagoog om zijn schooltrauma te verwerken. Laatst vertelde hij me hoe hij zich had gevoeld op zijn oude school: ‘Raar mama, slecht raar’.

Eveline
16 november 2020

38. Passend onderwijs is niet passend

Mijn zoon (15 jaar) zit al 3 jaar depressief thuis met een verlengde vrijstelling van inschrijving van onderwijs. Hij is uitgevallen op regulier onderwijs in de brugklas omdat hij veel gepest werd omdat hij grapjes letterlijk nam en hij geen aansluiting had. Daarna is hij naar een speciale school gegaan voor slimme autistische kinderen waar hij ook uitviel omdat het onderwijs niet passend was. De school wilde niet meewerken aan thuisonderwijs. Hij is toen naar een dagbesteding gestuurd waar hij met geestelijk gehandicapten moest afwassen terwijl hij een IQ heeft van 140+. Ik heb toen een gesprek aangevraagd met de leerplichtambtenaar en geef hem sinds die tijd zelf les. Ik betaal zijn school (via de LOI) zelf, hij haalt deelcertificaten bij DUO. Bij DUO heb ik bijzondere voorzieningen aangevraagd zodat hij met minder kinderen in een zaal zit en zijn HB-coach mee naar binnen mag. Hoewel hij daar schriftelijke toestemming voor bij zich had, werd zijn coach bij 3 van de 5 examens geweigerd. Heel vervelend want er zijn geen herkansingen als je dan door stress een onvoldoende haalt. Hopelijk heeft hij over 2 jaar zijn startkwalificatie. Hij is sociaal beschadigd geraakt van alle traumatische ervaringen in het onderwijs waar iedere keer de boodschap is dat hij niet past terwijl hij alleen wat slimmer is.

Mickey
16 november 2020

39. Niet alle hulp heeft nut

In de eerste klas van mijn middelbare school werden leerlingen onderworpen aan een IQ-test. Tot de verbazing van mijzelf en mijn ouders werd ik vanuit deze test doorverwezen naar een testcentrum, vanuit waar ik al snel dé stempel kreeg. Ik werd op de middelbare school in de "MGT-groep" geplaatst: een groepje meergetalenteerde kinderen. Op de basisschool zat ik ook al in zo'n groepje. Helaas ging bij beide groepen hetzelfde mis: degene die deze groepen moest begeleiden wist niet hoe hoogbegaafden in elkaar steken. De insteek leek: "laat ze maar doen waar ze zelf zin in hebben, ze zijn toch heel slim". Dát werkt niet. We hebben júist heel veel behoefte aan begeleiding – begeleiding van mensen die weten hoe een hoogbegaafde in elkaar steekt en wat wij nodig hebben. Na het afronden van de middelbare school was het afgelopen met de specialistische begeleiding.

In het hoger onderwijs mochten we het zelf uitzoeken, iets wat ik nog steeds heel jammer vind. Ik merkte wel dat ik anders dacht dan anderen, maar omdat ik en mijn gedachten vaak in de minderheid waren begon ik ontzettend aan mezelf te twijfelen en me aan te passen aan de rest. Zonde, en het resultaat? Een burn-out. Na een coachingstraject bij iemand die wél veel verstand had van hoogbegaafdheid (en in mijn geval, hooggevoeligheid) begon ik pas te begrijpen wat werkt voor mij, en waar mijn krachten liggen. Inmiddels weet ik wat mijn krachten en talenten zijn en waar ik uitdagingen voor mezelf kan vinden, maar toen was ik al bijna afgestudeerd. Ik wil hiermee duidelijk maken: doe niet zomaar iets, maar verdiep je echt in wat hoogbegaafden nodig hebben en hoe ze denken. Daarbij wil ik ook benadrukken dat elke hoogbegaafde anders is, en dat gepaste begeleiding echt heel belangrijk is. Zo niet, dan hebben de "plusgroepjes" weinig zin.

Maike
16 november 2020

40. Een kat in het nauw maakt rare sprongen

Na mijn VWO ben ik begonnen aan een universitaire studie Pedagogische Wetenschappen. Ik keek er enorm naar uit; ik had de universiteit heel hoog staan. Hier zou ruimte zijn voor creativiteit, zouden kritische zienswijzen worden toegejuicht, zou ik al mijn ideeën kwijt kunnen, zou ik kennis opdoen binnen mijn interessegebied en kon ik hopelijk met mijn ervaringsdeskundigheid van jaren therapie, de wereld voor de volgende generatie een stukje mooier maken. Dat was het ideaalbeeld. Helaas bleek dat ook binnen de universiteit een gekaderd systeem bestaat, een duidelijk heersend paradigma dat alternatieven uitsluit. Hoewel ik op resultaten niet ben uitgevallen, voelde ik ten diepste dat ik (relatief) onderpresteerde. Ik voelde geen grond, geen begrip, geen draagkracht voor wat ik in me had. Wat ik bedacht viel buiten de lesstof, buiten het curriculum en de getoetste kennis. Tegelijkertijd haalde ik juist hierdoor slechte cijfers, omdat ik veel te moeilijk nadacht.

Gelukkig heb ik mijn Bachelor in de 'gebruikelijke' drie jaar gehaald. Wel frustreerde ik me elk tentamen weer over de beperkte kennis die gevraagd werd te worden gereproduceerd. Ik vond geen uitdaging en kreeg regelmatig te horen 'dat we het voor het tentamen niet zo diep hoefden te kennen'. Er was een mogelijkheid tot een Honoursprogramma, maar mijn

resultaten waren niet bovengemiddeld. Daarnaast had ik het idee dat het aanbod eerder ging om ‘meer werk’ dan om ‘dieper/uitdagender werk’.

Tijdens mijn afstuderen liep ik tegen de kaders van de wetenschappelijke schrijfstijl aan. Mijn scriptie heb ik een aantal keer moeten herschrijven, omdat ik te breed schreef. Ik kon echter niet anders, alles had voor mijn idee met elkaar te maken, elke associatie wilde ik toelichten of ontkrachten. Uiteindelijk is mijn scriptie een minuscuul deel geworden van de plannen die ik in mijn hoofd had. Voor mijn gevoel ben ik al die jaren van mezelf verwijderd geraakt omdat ik zoveel moeite had om mezelf aan te passen om binnen het kader te kunnen presteren. Dat ik anders denk dan anderen werd ook tijdens mijn stage duidelijk. Ik schoot alle kanten op, was in het begin totaal niet mezelf, omdat ik inmiddels het gevoel had dat hoe ik dacht en deed zo out-of-the-box was en daarom niet gewaardeerd zou worden. Vandaar ook de titel; een kat in het nauw maakt rare sprongen. In het proces van geforceerd conformeren ben ik een deel van mijn authentieke zelf kwijtgeraakt.

Wat ik in deze tijd heb gemist is een coach die mij hielp mijn opleiding te voltooien zónder mezelf kwijt te raken. Die me inzicht gaf in mijn manier van denken en dit accepteerde. Het systeem zal niet zo snel worden aangepast (hoogbegaafden zijn immers in de minderheid), maar hoogbegaafden kunnen wel worden gecoacht in het milder kijken naar zichzelf binnen dit systeem, de mismatch te erkennen en een balans te vinden in wat kan en wat mag. Daarbij zou ik graag willen zien dat de creatieve ideeën die hoogbegaafden hebben niet worden gestild doordat het niet in de leerdoelen of het curriculum zou staan, maar deze vorm van uitdaging juist wordt aangemoedigd.

Sanne
16 november 2020

41. Mijn desillusie van het hoger onderwijs

Doordat ik fundamenteel anders dacht dan de opdrachten van mij vroegen op de basisschool en ik de cognitieve prikkels buiten school veel interessanter vond, ben ik na de basisschool begonnen op het VMBO. Ik wist dat ik anders was dan mijn klasgenoten maar hoogbegaafdheid als verklaring lag ver buiten het referentiekader van zowel mij als dat van mijn omgeving. Want ja die Cindy deed het niet zo goed op school. Na jaren van persoonlijke worstelingen, eenmaal erachter gekomen dat zelfs uitzonderlijke hoogbegaafdheid op mij van toepassing bleek te zijn, keek ik enorm uit naar het hoger onderwijs, ‘eindelijk op mijn plek’ dacht ik. Als kind had ik het ideaalbeeld van de universiteit, daar zou alles mogelijk zijn!

Psycholoog worden is mijn droom, dus voor mijn stap naar de Universiteit had ik een vooropleiding nodig. Ik begon na het behalen van het colloquium doctum dan ook super enthousiast aan het HBO. Want dit was het hoger onderwijs! De plek waar eindelijk plaats zou zijn voor mijn divergente manier van denken en creëren. De eerste colleges heb ik tot grote frustratie van mijn klasgenoten naar hartenlust vragen gesteld, waar ik keer op keer de deksel op mijn neus kreeg. Want mijn vragen reikten verder dan het curriculum, onnodig dus… De eerste toetsen wilde ik laten zien wat voor kennis ik had. En ik wist zeker dat ik een hoog cijfer zou halen want dit vakgebied is mijn passie, ik weet er alles van! … huh op het nippertje een

6…? Ja, want ‘je antwoorden zijn te abstract’. En ‘je denkt te moeilijk’. … Maar ik kan niet anders denken dat dit? En al die verbanden dan? Die kan ik toch niet ineens niet-zien? Ik liep met kennis van de stof de collegezaal in, om vervolgens verward de collegezaal weer uit te lopen. De stof werd met tussenstappen aangeboden die mijn hoofd niet maakte. Maar bij elke docent aangeven dat ik tegen mij hoogbegaafdheid aanliep, dat vond ik eng. ‘Kom ik dan niet arrogant over? Vinden ze mij dan een aansteller?’

Ik merkte dat ik wanneer ik thuisbleef betere resultaten haalde, maar door de onderprikkeling hard achteruitging in mijn psychische gezondheid. Ik had een aantal lieve en welwillende docenten die mij hielpen en opperde om te versnellen, wat mij een grote uitkomst leek! Maar de examencommissie zag dat anders in. Mijn situatie bleek geen reden tot uitzondering, hoogbegaafdheid zou geen handicap zijn.

Naarmate het propedeusejaar vorderde raakte ik verder in mijzelf gekeerd en afgestompt… aan de docenten lag het niet. Maar het enthousiasme waar ik mee begon was verdwenen. De discrepantie tussen mij en de maatschappij groeide met de dag en eindigde in 4 opnames in de acute psychiatrie, verspreid over het propedeusejaar. Uiteindelijk heb ik vanuit het ziekenhuis mijn propedeuse gehaald.

Zou de universiteit dan die plek zijn waar er plaats is voor mijn manier van denken…?

De studieadviseur keek mij wat beduusd aan toen ik vroeg of de universiteit begeleiding biedt voor hoogbegaafde studenten. ”Uhm… Nee, we hebben op de universiteit geen coördinator hoogbegaafdheid ofzo.”

Geen plek voor divergentie… en daar blijf ik op vastlopen. Ik voel mij een kopieermachine tijdens mijn studie, ik wil en kan zelf denken. Waarom mag dat nou niet!? Mijn hoofd loopt over van ideeën en theorievorming. Maar ik sta achter geen enkel essay dat ik inlever, en ga er standaard vanuit dat ik vastloop op vraagstelling tijdens MC-tentamens. Met vragen stellen ben ik gestopt. Zodat ik minder verval in discrepantie en existentiële worstelingen. Want dat beeld van de universiteit dat ik had als kind, die plek waar alles zou kunnen, blijkt een steeds kleiner wordende kamer te zijn.

We hebben nog een flinke stap te zetten wat betreft het onderwijs voor hoogbegaafden.

Wat zouden we gave dingen kunnen bereiken als we met elkaar een plek kunnen creëren voor hoogbegaafden in het hoger onderwijs. Ik blijf mij daarom inzetten voor inclusie en bewustwording. Weg met dat stigma!

Cindy
16 november 2020

42. Mees

Onze Mees werd 7 jaar geleden geboren. Hij groeide op in het bos, in de natuur met een roedel van 19 sledehonden. Vanaf dag 1 werd hij door de roedel geaccepteerd en opgenomen in de roedel. Mees ontwikkelde zich als een echte hondenfluisteraar. Hij leerde de non-verbale taal van de roedel en elke individuele hond kennen. We genoten van elke stap die hij in de roedel zette. Hij ontwikkelde een gave als het om het communiceren met honden gaat.

Toen hij 3 jaar was ging hij voor het eerst naar de peuterspeelzaal. Daar was hij een stille jongen, observeren kon hij als de beste. Tot de dag dat onze lieve Mees doodongelukkig bleek te zijn toen ik hem naar de peuterspeelzaal bracht. Kwam dit doordat hij thuis zo anders opgroeide dan het systeem waarin hij terecht was gekomen of wat was er aan de hand? Uiteindelijk besloten we hem in een ander dorp naar school te laten gaan. Op de nieuwe school werd hij goed opgevangen. Twee kleuterjaren lang hobbelde hij mee. Toch vielen ons dingen op; hij was anders dan andere jongens. Verwoorden kon ik het niet, uitleggen ook niet. Totdat hij in groep 3 terechtkwam. Hij werd constant ziek, had buikpijn en kreeg verschrikkelijke paniekaanvallen. Vier maanden later, heel wat huisartsbezoeken, een gebroken moederhart en een coronalockdown verder, zag ik wat er zich al die jaren heeft afgespeeld in dat observerende koppie van Mees. Hij is hoogbegaafd!!!! En nee, hij kon niet al voor groep 3 lezen, hij was nog geen kleine professor, maar had zichzelf wel gespecialiseerd in honden, het roedelleven, lichaamstaal en het communiceren van en met honden! Dit heeft hij namelijk al die jaren aangeboden gekregen.

En toen… toen moest ik toch mijn vermoeden uitspreken naar school toe, hoe voel je je dan als ouder? Nee, ik zeg niet dat mijn kind meer is dan een ander kind. Ik zeg niet dat ik wil dat mijn kind straks op de beste universiteit van de wereld terechtkomt. Ik zeg niet dat mijn kind alles allang kan. Ik zeg: mijn kind leert razendsnel nieuwe stof; ook hij heeft instructie nodig om dingen te leren. Hij loopt vast in communicatie omdat hij een IQ van ergens tussen de 135 en 140 heeft en dus moet communiceren met kinderen met een gemiddeld IQ van 100. Even ter verduidelijking, hetzelfde verschil als hoe wij communiceren met een gemiddeld IQ van 100 met iemand met een IQ van tussen de 60 en 65, hoe moeilijk kan dat zijn? En dan ben je ook nog een kind… En dan, dan ga je op zoek naar de beste kinderpsycholoog van NL in de hoop je vrolijke, talentvolle kind terug te krijgen. En dan krijg je de diagnose van zijn talenten… Ineens begrijp je alles, je krijgt erkenning maar ook slapeloze nachten.

En dan, hoe ga ja dan verder… Dat zijn wij nu aan het uitvinden. Een weg die niet klaarligt. Een weg waar iedereen om Mees heen het wiel moet gaan uitvinden omdat er gewoon geen

passend onderwijs voor deze doelgroep is. Een weg waar veel van de juffen gevraagd gaat worden. Een weg waar veel mensen van Mees zullen leren en hij onbewust met ups en downs zijn talenten zal inzetten om zijn omgeving hoogbegaafde kinderen te leren zien en begrijpen.

Mees werd geïnterviewd door Filemon Wesselink.

Cathelijne
17 november 2020

43. Ziek

Dit verhaal gaat over mijn dochter Rosaline. Ze was meteen bijzonder. Ontwikkelde zich razendsnel, Sprak als eenjarige in volzinnen en begon met twee jaar te lezen. Ontzettend creatief, leergierig, vrolijk. Sportief, nooit ziek, ijzersterk. Met drie jaar naar school, tweede klas overgeslagen, groep 3 ging prima en toen hield het op… Ze stopte eenvoudigweg met leren, paste zich aan, ging onderpresteren. Het was waarschijnlijk de sociale omgeving. Ze had pech, weinig meisjes in de klas en geen aansluiting. Andere school. Meteen een grote groep vriendinnen, plezier, vrolijk, dachten we… maar leren… helemaal niet.

Leek het moeilijk, dan begon ze er eenvoudigweg niet aan en leek het makkelijk dat raffelde ze het snel even af en maakte daardoor veel fouten. Ze verzette zich tegen alles wat met leren te maken had en wilde alleen maar spelen en sporten (op hoog niveau, dat wel). Toen werd ze ziek, een griepje... dachten we, maar uiteindelijk bleek het een zware longontsteking. Uiteraard zou ze daarvan moeten herstellen en daar had ze tijd voor nodig. Alleen, ze herstelde niet, ze werd een schim van zichzelf, altijd moe, altijd hoofdpijn, buikpijn en nog veel meer klachten. Ze kwam nauwelijks nog op school, ze presteerde zeer middelmatig en werd in de groepjes gezet die extra uitleg nodig hadden en ze moest maar herhalen en herhalen… Ik opperde bij de leerkracht dat ze misschien hoogbegaafd zou kunnen zijn. Dat werd meteen stellig afgewezen. Zeer middelmatige leerling, nee hoor, daar was geen sprake van. Haar toch laten testen, met al haar faalangst, afkeer en met haar zieke pijnlijke lijfje kwam daar al een score van 137 uit. De leerkracht besloot dat ze dat dan maar eens moest laten zien en gaf haar stapels toetsen die ze dan eerst maar eens foutloos moest maken, daarna zouden ze wel zien of ze wat extra uitdaging kon krijgen. Helaas was de plusklas (halve dag in de week) vol. Hartverscheurend moest ze afscheid nemen van haar vriendinnen om naar het voltijds HB-onderwijs te gaan, waar ze het enige meisje in haar schooljaar is. De enige nog mogelijke weg. We zijn nu ruim twee jaar verder. Ze is nog altijd ziek. Met veel begeleiding en kleine stapjes begint ze heel langzaam weer wat te doen op school. Ze mist vriendinnen, is eenzaam. Het onderwijs is ondanks twee geweldige en begripvolle juffen nog altijd niet passend. Ze blijkt UHB. Voor haar bestaat er geen passend onderwijs. Geen basisschool en geen middelbare school. Ze zou zoveel kunnen bijdrage aan de wereld, ze kan zo fantastisch denken en is buitengewoon creatief en origineel en in plaats van steun en hulp krijgen we als familie te maken met drang, dwang, onbegrip, een VT-melding, hoon en uitsluiting.

Rosaline
17 november 2020

44. Ben ik een Alien?

Op de basisschool was ik ervan overtuigd dat ik een alien was of de anderen robots waren, en het leek of iedereen om mij heen op mij afgesteld was. Ze reageerden altijd hetzelfde op elke vraag: Hoe gaat het? Goed. Er was altijd maar 1 goed antwoord op de vragen die de juf stelde. Ik vond het allemaal maar vreemd, maar zei daar verder niks over. Ik begaf me vooral op de achtergrond, dan hadden mijn acties de minste consequenties.

Op de middelbare school werd veel gewaarschuwd over het eindexamen dat ik er in de eerste klas al bang voor werd. Het zou allemaal zo groots en moeilijk worden, zei men, maar als je dan een vraag stelde als: “oh dus dit werkt zo, maar hoe werkt dat dat samen met dit?” kreeg ik het antwoord dat ik dat volgend jaar wel zou leren. Daardoor werd het overzicht mij ontnomen. Bij gesprekken werd dan gezegd: “doe maar wat minder huiswerk”. Helaas werd het daadwerkelijke probleem niet begrepen. Ik leer beter met eerst een overzicht van de te leren stof hebben en daarna inzoomen. Uiteindelijk raakte ik zo ver van mezelf verwijderd dat ik niet meer sliep, naar binnen toe keerde (veilig plekje), in de war was. “Wat is er mis met mij?”. Uiteindelijk ben ik bij ConnEQt terecht gekomen, waar ik door bij gelijkgestemden te zijn en begeleiding met kennis van hoogbegaafdheid kreeg ik heb mogen leren wat mijn kracht is. Ik ben hier enorm gegroeid. Passend onderwijs is belangrijker dan men nu in de gaten heeft. We passen niet allemaal in een standaard mal! Er was niets mis met mij, maar ik kreeg geen voor mij passend onderwijs aangeboden.

Isabeau
17 november 2020

45. “Mam, ik moet continu een rol aannemen”

Eigenlijk ging het al mis vanaf de peuterspeelzaal, waar ze als vrolijke vrije peuter binnen slechts een paar keer een gesloten angstig meisje werd. Basisschool: ze wilde leren lezen en schrijven, uitgedaagd worden in groep 1. Thuis kende ze het alfabet, op school bleek niemand het te kennen en dus deed Julie of zij het ook niet kende. Al gauw begon de verveling enorm toe te slaan. We lieten haar op advies testen, uitslag hoogbegaafd. Ze deed foutloos opdrachten erbij die voor 12-jarigen bestemd waren. Wat school voorstelde? Extra moeilijke vouwwerkjes. Haar leren lezen en schrijven vonden ze zielig. Voorbij gegaan werd wat Julie nodig had. Uiteindelijk, toen ze echt depri was op haar 5e, werd ze halverwege groep 2 doorgeschoven naar groep 3. In groep 3 een super juf, maar in groep 4 zat een juf die letterlijk zei ‘je bent zo intelligent, zoek het je zelf maar (allemaal) uit’. Geen enkel kind kan zonder ondersteuning opgroeien. Het werd een ramp en we besloten te switchen van school. Op de Vrije School zou ieder mogen zijn wie hij/zij is. Leuke theorie, maar de meester die zij kreeg (en die alle jaren mee zou overgaan naar de volgende klas) kreeg geen grip op haar, want Julie was ondertussen zo beschadigd dat ze naar binnen toe geslagen was. Hij gaf haar steeds de schuld, schreeuwde soms tegen haar. Dus weer een andere school. Daar zou men haar echt!!! helpen. Praktijk bleek dat kinderen die onderaan uitvielen een rugzakje (lees: geld) kregen en dus alle aandacht en Julie werd wederom aan haar lot overgelaten (tja, geen rugzakje, geen geld en dus geen tijd). Plusklas? Nee, daar zag men haar niet in horen, ondanks een ondertussen 2e IQ-test die niets te raden overliet. Waarom niet? Omdat ze zich niet liet zien of horen. Ze was zo beschadigd door het niet passende onderwijs dat ze totaal zichzelf niet meer was. Uitleg 5x moeten horen, maar na halve zin de bedoeling al weten en niet aan de slag mogen. Diepgang in gesprekken met klasgenoten miste ze. Julie begreep hun oppervlakkige gesprekken niet en ze zei ‘mam, ik moet continue een rol aannemen’. Alle lessen waren bottom-up, maar Julie leert top-down en dat werd niet aangeboden. Op geen enkele basisschool. Alles is voor de gemiddelde leerling. Resultaat: op haar 11e doodziek geworden!! Passend onderwijs? Niet gekregen! Dat in een notendop, want ik kan er een boek over schrijven, zoveel als er gebeurd is en hoe zij nooit gezien is.

Mary
17 november 2020

46. Versnellen: wanneer je studieplanning ingewikkelder ligt dan de studie zelf

Met hoge verwachtingen startte ik op het HBO: nu ging ik uitgedaagd worden en keihard studeren! Helaas merkte ik al snel dat die uitdaging er niet was, dat de theorie heel breed en laagdrempelig was en dat ik zonder veel moeite mijn propedeuse ook wel ging halen. De studie was leuk, maar kwam niet in de buurt van wat ik verwachtte en langzaam begon ik dit ook richting docenten uit te spreken: ik mis uitdaging.

Fijn ervaringen zijn er ook! Mijn signalen werden opgepakt en ik mocht deelnemen aan het (voor VWO-ers bedoelde) versnellersprogramma waar een handjevol leerlingen jaarlijks gebruik van maakt. De studie in 3 jaar afronden waardoor je meer op je bordje kreeg, ruimte had voor verbreding en verdieping en uitgedaagd werd zelf je studie in te delen. Met name dat laatste blijkt een uitputtingsslag: het versnellen mag, maar betekent dat je regelmatig op meerdere plekken tegelijk moet zijn, aanloopt tegen docenten die helemaal niet op de hoogte zijn van het versnelde programma (“wat doe jij als 2ejaars in mijn 4ejaars les? Dit lijkt mij echt niet de bedoeling!”) en vakken die doorlopen tot na je afstuderen waarvan je zelf maar moet bedenken hoe je het dan vorm gaat geven.

Mijn school denkt wat mee, dat is prettig. Maar echt worden uitgedaagd en gewaardeerd om wie je bent en wat je kunt als hoogbegaafde, is op het HBO een moeilijke kwestie… wat zou het soms fijn zijn om gewoon gemiddeld te presteren, om niet die hunkering te hebben naar diepte, kennis en uitdaging.

Anoniem
17 november 2020

47. Ik dacht dat ik dom was, joh

Wat heb ik een vreselijke schooltijd gehad. Ik voelde me altijd een vreemde eend in de bijt. Snapte mijn medeleerlingen niet. Ik was anders dan anderen, dat was duidelijk en dus kroop ik in mijn schulpje; het zou vast wel aan mij liggen. Hooggevoelig, dat woord was nog nooit genoemd, dus werd ik als aansteller weggezet en ging dat zelf ook geloven. Hoogbegaafd, dat was nog nooit onderzocht. Ik hobbelde mee, om er ‘bij te horen’. Legde de leerkracht iets uit, herhaalde, herhaalde en herhaalde hij het en de stof werd ook veelvuldig herhaald, tot vervelens toe. Ik vond de basisschooltijd helemaal niks! Dacht dat het aan mij lag. Ging mijn best niet meer doen, want ‘ik was toch dom’. Ik werd naar MAVO gestuurd, maar paste daar al helemaal niet. De gesprekken van leerlingen onderling gingen over make-up, welke schoenen je droeg… Ik dacht ‘lekker belangrijk, not!’. Bleef authentiek, maar voelde me super eenzaam en onbegrepen. Begreep mezelf ook al snel niet meer. Had niemand om het erover te hebben. Ik dacht dat ik gek was, dom was. Was vanaf mijn 12e depressief. Ik deed (zelf)studies in slechts een fractie van waar anderen jarenlang voor naar school gingen, maar zei dan ‘dat kan toch iedereen’. Dat dacht ik echt. Ik deed mezelf veel te kort. Pas vele jaren later kwam ik in gesprek met een coach gespecialiseerd in hoogbegaafdheid. Zij heeft mij de ogen helpen openen. Natuurlijk voelde ik me nooit op mijn gemak; ik leer top down maar kreeg het anders aangeboden en dat paste dus niet. Ik kijk letterlijk anders tegen zaken in de wereld aan. Natuurlijk was ik verveeld met al die herhalingen van hoofdstukken/stof. Versnellen kon/mocht

niet. Er is weinig tot geen oog voor hoogbegaafdheid. Velen roepen ‘wij hebben kennis’, maar gebleken is dat ze vaak geen idee hebben van de ‘snelle hersenen’ en hoe een hoogbegaafde denkt. Wist men maar… dat zou een HELEBOEL hoogbegaafden de hel van een weg besparen.

Antoinette
18 november 2020

48. Maar waarom denken jullie zo klein?

Binnen mijn opleiding werken wij alleen met groepsopdrachten. Héérlijk leek me dat, ik kon oneindig nieuwe dingen leren, enorm veel creatieve vrijheid; de hele wereld zou voor mij openliggen. Na drie weken was ik wel van mijn roze wolk gedonderd, het ging weer hetzelfde als altijd.

Docenten die niet snappen dat ik oneindige uitdaging nodig heb, enorm veel kennis wil vergaren, veel creativiteit heb en enorm veel doorzettingsvermogen. Groepsgenoten die bepaalde dingen niet belangrijk vinden, want daar worden we toch niet op beoordeeld. Maar hoeee vet als we het wel doen? En als we dan dit doen, of dan zus en zo! Gewoon omdat het kan. “Puck, je moet niet zo groot denken” kreeg ik terug. Maar waarom denken jullie zo klein?

Na twee weken verveelde ik me al, klein is voor mij niet genoeg. Maar verdieping is er niet voor eerstejaars Hbo’ers. Er is geen besef van wat ik zoek en wat ik nodig heb. En wanneer ik mij dan heb aangesloten bij de tweedejaars zonder enige voorkennis, dan is de vraag ‘wat doe jij hier?’.

In het hoger beroepsonderwijs mis ik de mogelijkheid tot oneindige groei en de sturing die daarbij nodig is. Gelijkgestemden vinden is moeilijk, maar wat zou het fijn zijn als de docent mijn behoefte zou begrijpen en er samen naar oplossingen gezocht zou kunnen worden.

Puck
18 november 2020

49. Kleuterdepressie

Mijn prachtige dochter mag eindelijk naar school. Ze kan niet wachten en mag daarom 2 maanden eerder naar school. We kiezen niet zomaar een school en gaan meerdere bekijken. We kiezen bewust, maar de dag voordat ze begint blijkt ze in een andere klas ingedeeld te zijn. Ze willen het leerniveau van deze klas omhoog brengen en zetten mijn 3-jarige daarom in die klas. Een week voor haar derde verjaardag wordt ze bang om naar school te gaan. We besluiten haar naar een andere school over te plaatsen. Deze school heeft op het laatste moment aanmeldingen gekregen van 4 andere HB-kinderen. De laatste 6 weken van het schooljaar maakt ze hier af. Na de zomervakantie kijkt ze uit om weer te beginnen. Om vervolgens een huilend kind van school te halen. 'Mama ik heb vandaag niet leren lezen.' 'Nee, lief meisje, je moet eerst een jaar kleuterschool afmaken.' Langzaam ontwikkelde ze de kleuterdepressie. In de nacht huilend en krijsend wakker worden, doodmoe zijn, geen interesses meer hebben, onverklaarbare boosheid maar op school aangepast gedrag vertonen. In november haar naar groep 2 overgeplaatst. Dit geeft anderhalve maand een adempauze. Ze gaat ondertussen naar creatieve therapie waar naar boven komt dat ze zichzelf alleen en onbegrepen voelt. Alleen thuis is ze veilig en begrepen. Ondertussen hebben wij haar getest, een IQ van 145+.

Langzaam zie ik mijn prachtig dochter verdwijnen achter een zwarte sluier. Alles op alles zetten om haar in het licht te houden tot het volgend schooljaar. Ze is aangenomen voor HB-onderwijs, een uur verderop. Haar 3de school op 5-jarige leeftijd. De worsteling met zichzelf maar vooral de omgeving is nu voorbij. Ze is 5 en zit in groep 3, ze heeft vriendinnen, vindt haar leerkrachten geweldig en ontwikkelt zichzelf. Elke ochtend om 7.30 in de taxi is vermoeiend voor haar. Maar ik ben blij dat wij het geld hebben om voor haar onderwijs te kunnen betalen. Dat wij de mogelijkheid hebben een IQ-test te betalen. Die andere bank voor in de huiskamer komt wel een andere keer.

Ik maak mij vaak zorgen. Zorgen over het VO en studie. Maar vooral zorgen over hoe we dit prachtige meisje puur kunnen houden zodat ze haar creatieve geest verder kan ontwikkelen. Ze kan de wereld gaan veranderen als ze volwassen is. Er moet alleen worden gezorgd dat ze zo min mogelijk beschadigd wordt.

Marleen
19 november 2020

50. Vaak vervelend

Op de kleuterschool begon het al. Andere kinderen wilden niet met me spelen. De juf was kwaad en dreigde me op te laten sluiten. Als het schooltje dicht ging stonden op de hoek kinderen mij op te wachten om te pesten en te trekken. Ik wilde er niet heen maar mijn ouders forceerden dat. Toen de lagere school. In de klas kwam een meisje uit Nieuw-Guinea. Kinderen 'vonden' dat ze stonk. Dezelfde kinderen die nota bene in Sinterklaas geloofden. Stommelingen kortom. Ik zat vaak naar buiten te kijken, vogeltjes en zo. Niets te beleven. Iedere week werd ik door oudere jongens aangevallen. Vaak kwam ik met open knieën thuis. Soms stond er een groepje om me heen. Als ik iemand aankon werd er een sterkere figuur ingezet. Soms hielp mijn vader me eruit en liepen we zwijgend naar huis. In de zesde klas dreigde van alles mis te gaan. Ik moest nog een jaar op de lagere school blijven.

Ook het vervolg was problematisch. Op de Mulo had ik een kans om te slagen van 1 op 10. Mijn ouders wilden toch de HBS. Inmiddels had ik judo geleerd en had ik mijn belagers hun lesje geleerd. HBS: in het jaar schommelende resultaten: begin november en begin februari ging het mis. Een zeldzame gevaarlijke seizoensdepressie die niet onderkend werd. De verveling bleef. Ik las de bibliotheek leeg, tenminste als ik de boeken voor ouderen te pakken kon krijgen. Dol op filosofen, maar op mijn vijftiende had ik ze allemaal gehad. Uiteindelijk, via vele bijlessen om dat stomme onderwijs te snappen, toch afgestudeerd. Naar de HTS in Amsterdam om opvolger te worden van mijn vader die aannemer was. Fascinerende wereld en ik werd lid van Provo. De HTS bezocht ik weinig. Ging veel hasj gebruiken en zelfmoord werd een steeds belangrijker thema. Toen zwerven en LSD. Lang zou ik niet meer leven. Gearresteerd met 30 gram hasj en 10 LSD tabletten. Negen maanden gevangenis waarvan een half jaar voorwaardelijk. Ernstige, onbehandelde shock.

Na de gevangenis geweigerd op meerdere Hts'en. Had de voorpagina van de Telegraaf gehaald tenslotte. Eindelijk een school in Hengelo. Daar vonden ze mij en mijn ideeën spannend. Onderwijshervormingen doorgevoerd die tot op de dag van vandaag deze HTS populair maken. Veel gepubliceerd. Leuke tijd.

Toen naar de universiteit. Stomme opleiding. Soms was een werkcollege leuk met een getalenteerde onderwijsgevende. Besteedde er drie uur per dag aan. Tentamens: een zesje of zeventje was voldoende. Soms vond ik iets leuk en kreeg ik opeens een tien. Weer naar mijn vader. Dit is niet te doen. Een bekend adviesbureau dreigde zich te verslikken in een megaklus en zat op mij te wachten. Zou misschien ten koste van de door mijn vader betaalde studie gaan maar anders was het ook niet te doen. Mocht van mijn vader. Werd een reuzensucces en toch haalde ik op tijd mijn kandidaats economie. Toen naar de Interfaculteit bedrijfskunde. Wel aardig, de Studenten werden op voorhand geselecteerd en maar één op de drie werd toegelaten. Bleek al snel dat ik de beste was van het spul. Had nogal eens aanvaringen met professoren omdat ze mijns inziens tekortschoten. Weer naar mijn vader: ik wilde hiermee ophouden. Voor mij niet zinnig. Mijn vader zei dat het behalen van zo'n Drs.-titel het leven later aangenamer en makkelijker zou maken en drong erop aan het af te maken. Met wat medestudenten een eigen onderzoeksbureau begonnen naast de studie.

Zo ben ik uiteindelijk toch Drs. Ing. S. van de Raadt geworden. Ook universitair hoofddocent omdat ik persé geen professor wilde worden. Te eentonig!

Steven van de Raadt
www.africanart.nl
19 november 2020

51. Voltijds HB-onderwijs op de school

Toen ons tweede zoontje nog geen jaar oud was, viel zijn ontwikkelingssnelheid op. Hij kon zijn wereld veel sneller en gerichter manipuleren dan zijn leeftijdsgenootjes. Toch maar even lezen over hoogbegaafdheid, want we hadden al een neefje en een nichtje die hoogbegaafd waren gebleken. Een half jaar later ging onze oudste zoon naar de kleuterschool. Hij had een voorsprong op het gebied van taal volgens het KDV, maar tot 10 tellen lukte nog niet. Niet dom, maar ook niet snel, dachten wij. De overstap naar de kleuterschool werd een regelrechte ramp. Hij zou “een slecht karakter hebben”. Toch maar even laten testen; TIQ 145+. School jubelt, overlaadt hem met pluswerk en zoon wil niet meer naar school. Juf geeft de moed in maart op. Ze ziet wel weer naar de zomervakantie als de klas weer kleiner is. We besluiten over te stappen naar de school waar we hem op de wachtlijst hebben staan voor het voltijds HB-onderwijs. Nog 2 jaar uitzingen en daarna gaat hij over, na nog een verplichte test (weer 145+). Jaar 1 is een ramp. De onervaren juf raakt overwerkt en opvanger na stagiair lopen stuk op de groep. Daarna gaat het lopen en zien we hem groeien en bloeien. Onze jongste is natuurlijk meteen naar dezelfde school gegaan. Zit nu in groep 3. We betalen een externe plusklas (1500 per jaar) om dit jaar te overbruggen en wat blijkt nu… het SWV heeft de bekostiging overgenomen en het aannamebeleid aangepast. Onze jongste zoon moet eerst volledig kapotlopen, dan naar een school met een interne plusklas en als hij dan nog niet blij is, dan is school handelingsverlegen en vragen ze het SWV om een overstap naar het voltijds HB-onderwijs (mogen ze bij 2 kinderen per jaar aangeven). Maar… dat moeten we eigenlijk niet eens willen, dat hij naar het voltijds hoogbegaafdenonderwijs gaat, omdat de juf ons vertelt dat er nu ook “getraumatiseerde dubbel bijzondere kinderen of kinderen met een sterk disharmonisch profiel worden toegelaten”. Hij zou daar niet aan zijn trekken komen en niet de aandacht krijgen die hij nodig heeft. Wat nu? We moeten nu dus maar 5 dagen per week aan ons kind vragen of er iets mis is met school, met de sociale aansluiting, met de plusklas, of met de sportclubjes, zodat er direct bijgestuurd kan worden. Niet gezond en het was niet nodig geweest als we accepteren dat hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen geen speciaal onderwijs-leerlingen zijn, maar leerlingen die niet gebaat zijn bij het reguliere onderwijs dat voor een gemiddeld IQ is ontwikkeld. Hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen leren sneller en anders en daar is maatwerk voor nodig, geen zorgtraject.

Fleur
19 november 2020

52. Nog maar een kleuter…

We schrijven dit over onze zoon Bart. Bart is zes jaar en gaat op dit moment naar school. Hij is vrolijk, enthousiast en wil graag helpen. Hij speelt het liefste met treinen, Paw Patrol, Magnetics, Kapla en doet spelletjes op een iPad.

Toen Bart 1 jaar was en hij bij de jongste groep van de kinderopvang zat, werd ons voor het eerst verteld dat hij andere kinderen begon te duwen wanneer hij zich niet begrepen voelde of wanneer hij overprikkeld/gefrustreerd was. Bart is toen naar de Bengels overgezet, groep van kinderen tot 4 jaar. Dit had niet het gewenste effect want het duwen bleef.

Bart is vervolgens in deze groep geobserveerd door een orthopedagoog. Zij gaf het advies dat Bart meer moest worden uitgedaagd.

Toen Bart drie jaar was zijn we in overleg met school in juni, ruim voordat hij vier werd, gaan praten over eerder starten met school. Hij heeft een paar proefdagen meegedraaid en dit ging erg goed. In september in 2018 is Bart gestart in groep 1/2 D. Bart gaat graag naar school, hij vindt de juf fantastisch. In september kregen wij de eerste geluiden van de juf dat Bart kinderen duwt en slaat. Wij zijn hiermee naar de huisarts gegaan en hebben vervolgens hulp gezocht bij een speltherapeut.

De speltherapeut heeft diverse sessies met Bart gehad. Zij is tot de conclusie gekomen dat Bart zeer intelligent is en dat zijn gedrag hierdoor beïnvloed wordt. Ik ben als ouder altijd afwijzend geweest tegen het idee dat Bart heel intelligent is omdat in mijn optiek iemand die heel slim is wel stopt met kinderen pijn doen. Bart kan nadat hij boos is geworden perfect uitleggen hoe hij in die situatie beter had kunnen handelen. De tips van speltherapeut voor school, waren door de school niet toe te passen, ik kan oprecht niet zeggen of dit onwil of onkunde is.

School heeft aan ons het verzoek gedaan om met Bart naar de GGD te gaan omdat er geen significante verbetering merkbaar was. Zij hebben hulp en advies nodig om beter met Bart om te gaan. Wij herkennen dat Bart andere kinderen pijn doet, hij doet dit thuis ook bij zijn zusje

In januari 2019 hebben wij een afspraak bij de GGD en daar gaf de jeugdarts ons het advies om Bart te laten testen. Uit deze test kwam naar voren dat Bart inderdaad zeer intelligent is. Uit de observaties blijkt ook dat Bart moeite heeft met communiceren met leeftijdsgenoten en het reguleren van zijn emotie. Deze uitslag is de bevestiging van wat de speltherapeut vanaf het begin heeft aangegeven.

We zijn in september 2019 gestart met speltherapie daar waar onderzoek had plaatsgevonden. Er zijn ook observaties geweest op school waar vervolgens adviezen en tips zijn gegeven aan de school om Bart te helpen. Hierbij is school wederom niet in staat gebleken om alle tips over een langere periode toe te passen.

Bart is twee maandagen naar huis gestuurd omdat de situatie in de klas niet houdbaar was. Hierna heeft school aangegeven dat er meerdere opties onderzocht moeten worden en dat ze handelingsverlegen zijn. Daarop zijn wij gaan zoeken naar een betere plek voor Bart en zo zijn

we bij een fulltime HB-school uitgekomen. We hebben bij de school gesprekken gevoerd maar er was geen mogelijkheid voor Bart om daar in groep 3 in te stromen.

We willen dat Bart met plezier naar school blijft gaan, de uitdagingen krijgt die hem helpen in zijn ontwikkeling, docenten die hem begrijpen en dat hij door minder prikkels beter kan functioneren, bij gebrek aan een beter woord. De klas waar Bart nu in zit heeft 27 kinderen en Bart heeft volgens de juf de beste dag gehad toen er 6 kinderen ziek waren.

Voor ons is het uitzoeken van de beste plaats lastig want iedereen die hiermee te maken heeft geeft een advies en deze liggen niet in het verlengde van elkaar. Dit zorgt ervoor dat wij alles moeten wikken en wegen terwijl wij hier geen experts in zijn.

Bart is in mei 2020 gestart op een andere school omdat ze daar na observaties het idee hadden een goede plek te hebben voor Bart. Het is een kleinere school, 120 leerlingen t.o.v. 700 leerlingen. Hier is het in de periode na Corona toen de school weer openging met halve klassen erg goed gegaan. Zodra de klassen groter werden viel Bart soms terug in oud gedrag. Bart zit nu in en combinatieklas groep 3 /4 met 29 kinderen. Op advies van school wordt Bart geschaduwd, positief benadrukken en negatief zoveel negeren. Er is zeker vooruitgang maar het gaat soms nog fout. Na een escalatie heeft school gevraagd om Bart uitgebreid te laten testen en nu zijn wij dat aan het uitzoeken.

Bart is een nieuwsgierig kind, komt met de meest vreemde vragen waar wij soms ook het antwoord niet direct op weten:

Hoe ontstaat mist?
Waarom is er zwaartekracht?
Hoe wordt poep gemaakt? Etc.

Het is onze overtuiging, wens en hoop dat wanneer Bart op de juiste plek terecht komt hij daardoor minder gefrustreerd zal raken. De huidige manier van aanbod in onderzoek, behandeling maakt dit een moeizame zoektocht. Alle stappen die wij tot nu toe hebben gezet en trajecten die we zijn gestart maakt het voor ons lastig om vertrouwen te blijven houden in een goede oplossing.

We hebben inmiddels alweer diverse gesprekken met de schoolleiding, GGD en praktijkondersteuner gevoerd. We hebben sinds kort contact met Stichting ConnEQt in Eindhoven en een onderwijsconsulent en hopen dat we in de komende periode de juiste stappen kunnen zetten voor Bart…

Ouders van Bart
21 november 2020

53. Het begon best goed

In 1993 begon ik op 4-jarige leeftijd aan groep 1. Ik heb op 3 verschillende basisscholen gezeten. Dat had met mijn ouders te maken; niet met mij. Op elke school was ik het lievelingetje van de leraar. Mijn werkjes werden naar voren gehaald als voorbeeld voor de rest van de klas. Als topscoorder van de klas ben je automatisch bevriend met de andere paar topscoorders in de klas. Mijn ambitie was om het zo goed te doen dat ik een klas over kon slaan. Dit is helaas nooit gebeurd. Sommige van mijn vrienden hadden dit wel gedaan en hadden wel het stempeltje hoogbegaafd. Mijn hoogbegaafde vriendjes hebben gedurende mijn schoolloopbaan onafhankelijk van elkaar weleens gesuggereerd dat ik ook hoogbegaafd zou kunnen zijn. We gingen er verder niet op in. Als ik dat zou zijn dan zouden de leraren het wel ontdekken. Net zoals ze dat bij mijn vriendjes gedaan hadden. Sinds ze het niet gedacht hebben zou ik het ook niet zijn ging ik vanuit.

De eerste middelbare school heb ik zelf na een jaar verlaten. Grappig zijn vond ik belangrijker dan school. School ging toch altijd moeiteloos. Vriendjes maken was moeilijker. Ik vind dat ik vaak als voorbeeld gebruikt ben om te zorgen dat de rest van de klas zich zou gedragen.

Op de tweede middelbare school, mijn vijfde school, werd onterecht de aanname gemaakt dat ik lui was. Ik hoefde in de les niet op te letten, omdat ik het zelf al eerder in de bibliotheek gelezen had. Ik hoefde me op school niet leergierig te gedragen, doordat ik dat buiten school al non-stop was. De boeken van de openbare bibliotheek hadden me al meer geleerd over de schoolvakken dan ze me op school zouden leren. Niemand die wist dat dit de reden was. Mijn cijfers waren (ruim) voldoende, ik was de enige in de klas die nooit spijbelde en ik had vaker resultaten neergezet waarvan de leraren verbluft waren. Ik verwachtte naar het VWO te gaan samen met mijn vrienden. Dit werd op deze school in de vierde klas bepaald. Zij mochten wel en ik niet. Iemand die steeds grappig probeert te zijn hoort niet thuis op de universiteit.

Ik geloof dit niet zo. Ik geloof dat het heel moeilijk is voor de meeste leraren om te geloven dat een niet-Nederlandse leerling slimmer kan zijn dan Nederlandse leerlingen. Ik ben in Suriname geboren en woon sinds ik 2 ben in Nederland. Ik heb persoonlijk alleen Nederlanders gekend die getest zijn op hoogbegaafdheid, terwijl er ook weleens een buitenlands vriendje was die net zo bijzonder presteerde op school. Ook een klas overslaan heb ik alleen Nederlandse klasgenoten zien doen. Een keer moest ik apart zitten, omdat de juf dacht dat ik het huiswerk had overgeschreven van mijn vrienden, terwijl zij het juist van mij hadden overgeschreven.

Ik vind het zelf ook naar om The Race Card erbij te pakken, maar deze feiten zeggen toch wel wat? We geloven toch niet dat leraren boven vooroordelen staan, terwijl we weten dat op de werkvloer vooroordelen ook een rol spelen? Het word je een stuk lastiger gemaakt om te geloven dat je slim bent als je keer op keer tegenover leraren staat die geloven dat je dat niet bent.

Reza
21 november 2020

54. Het begon goed deel 2

In mijn ervaringsverhaal over het onderwijs heb ik verteld hoe ik in 5 scholen mijn havo afgerond heb met twee vingers in mijn neus. Ik dacht dat het een misverstand was. Dat wanneer ze zouden zien hoe slim ik werkelijk was dat er roem en rijkdom naar me toe zouden stromen. Een studiekeuze maken vond ik moeilijk. Ik was in alles wel goed vond ik. Het eerste probleem bij de eerste studie was dat ik moest opletten in de les om de studie te volgen. Dit had ik op de basisschool en middelbare school nooit hoeven doen. Ik vond ook dat het beroep niet belangrijk genoeg was voor de talenten die ik had. Dat was ook het probleem bij de tweede en de derde studie.

Daar bovenop had ik ook constant suïcidale gedachten. Ik deed een poging en moest daardoor ook met mijn derde studie stoppen. Ging therapie in. Laat ik maar niet beginnen over de problemen die ik met therapie heb.

Ik besloot sinds ik toch goed was in alle schoolvakken ik dan maar de pabo zou doen. Dit keer zou ik er echt werk van maken om te tonen hoe goed in school was. Het lukte. Ik haalde verreweg de beste resultaten van de hele pabo. Leraren, mijn stageleerlingen en stagebegeleiders waren dik tevreden over me. Een groepje klasgenoten moesten me constant treiteren op de meest kinderachtige wijze. Waarom? Omdat ik veel hoger scoorde dan hen? Omdat ze daardoor dom leken? Omdat tijdens een les waarin we debatteerden ik steeds een afwijkend standpunt had dan dat van hen en ik de hele groep eruit debatteerde? Omdat ik het belangrijk vond dat het onderwijs seculier bleef? Ik week op zoveel manieren af van hen, maar ik wilde hun levens niet moeilijk maken, terwijl zij dat wel constant tegenover mij deden. Ze roddelden en verspreidden leugens. De toekomstige leraren gedroegen zich letterlijk als middenbouwers. Gedrag dat ze zelf zouden afstraffen als leerlingen van hun klas dat deden. Na vele vriendelijke verzoeken om te stoppen met dit kinderachtige gedrag ging het op een gegeven moment te ver en verloor ik mijn controle. Ik schold. Ze hadden nu alle bewijs om bij de directeur aan te kloppen dat ik niet spoorde en een gevaar was voor het onderwijs. De directeur vond het makkelijker om de grotere groep gelijk te geven ondanks het feit dat ik allang bewezen had een voorbeeldstudent te zijn.

Ik werd geschorst, terwijl ze vrij spel hadden om meer leugens te verspreiden. Ik had zogenaamd iemand bedreigd en heb geen zin om verder op te schrijven wat ze verder gezegd hadden. Het was mijn vierde hogeschool. Na drie basisscholen en twee middelbare scholen. Ik had mijn alles op alles gezet. Ik had goede cijfers en vlak voor mijn propedeuse leek ik alles en iedereen tegen me te hebben. Ik zou nooit meer naar school gaan na deze ervaring.

Maar tien jaar later zijn er een heleboel meer volwassenen die aan de pabo beginnen. Ik geloof niet dat een situatie als met de tienermeisjes van toen zo makkelijk voorkomt. In hun systeem staan nog steeds mijn cijfers van toen opgeslagen als het goed is. Daarom wil ik in februari weer beginnen. Het onderwijs kan op erg veel vlakken veel beter dan wat ik gezien heb en daar help ik graag bij. Ik vind het leuk om met schoolvakken en schoolkinderen te werken en ben er erg goed in.

Reza
21 november 2020

55. Ik ben pedagogiek gaan studeren, omdat ik denk dat het anders kan 🙂

Op de basisschool al kwamen er signalen dat ik anders in elkaar stak dan mijn medeleerlingen. Bij de CITO dacht men dat ik VMBO-niveau zou hebben, maar er kwam HAVO/VWO uit. Ik ging naar HAVO/VWO. Met leren was ik niet bezig, ik speelde de clown. Ik kon wel naar het VWO, maar vanwege vrienden wilde ik op de HAVO blijven. Verveling sloeg toe in klas 2 en 3. Ik begreep niet waarom ik bepaalde vakken moest leren, had ook niet 'leren leren'. Kritische vragen aan de leraar werden niet op prijs gesteld, ik werd erop afgerekend. Steeds met hakken over de sloot ging ik over. In de 3e bleef ik zitten. Ik werd steeds depressiever, maar over een depressie werd nergens gesproken. Ik voelde me overleven, wat uiteindelijk resulteerde in vaker ziek worden. In klas 4 kwam ik thuis te zitten.

Ik ben uiteindelijk naar het MBO gegaan, zat er onder mijn niveau, maar leerde er leren en had het geluk dat een leerkracht mij zag en begreep. Daarna ben ik hbo-pedagogiek gaan doen; heerlijk, hier voelde ik mij thuis met hoorcolleges en lekker veel informatie 'opslurpen'. Achteraf met de motivatie om te leren hoe het wel kan. Op 23-jarige leeftijd heb ik een ADHD-test gedaan en heb ik medicatie genomen, wat mij voor een tijd geholpen heeft. Door ConnEQt kan ik dit nu allemaal plaatsen.

Saskia
ConnEQt
23 november 2020

56. School kwam afspraken niet na

In groep 3 heb ik voor het eerst testen afgelegd. Niet werd gekeken naar IQ, maar ‘of ik iets had’. Gezocht werd naar een diagnose, autisme en/of dyslexie. Uit de zesde test kwam autisme. Als ik aan de basisschool denk dan denk ik vooral aan de gevechten die we daar hadden. Voor spelling en taal kreeg ik buitenschoolse bijles, omdat ik daar niet goed in was. Ik heb drie jaar op de middelbare school gezeten en een overgangsbewijs gekregen.

Ik ging in het vierde jaar 2 ochtenden naar school, omdat wat ik nodig had niet werd geboden en afspraken niet werden nagekomen. Ik wil graag van tevoren overal duidelijkheid over, dat werd niet geboden. Ik kwam er vaak op de dag zelf achter dat er bepaalde projecten waren die dag waar ik plots mee geconfronteerd werd. Het was een deprimerende tijd. Ik miste veel, omdat ik me slecht voelde door school en daardoor kwam ik achter te lopen qua schoolwerk. Ik had stressaanvallen. Ik kreeg ook ondersteuning van het GGzE, maar school wilde niet naar hen luisteren en meewerken. Leerplicht kwam erbij en dit gaf extra stress. Ik ben van school veranderd, maar na drie dagen had ik het daar al gezien. Ik had weinig zin meer om dingen te proberen als er toch niets gebeurt wat ik nodig heb. Bepaalde afspraken met school werden niet nageleefd door leraren en dit was voor mij erg irritant. Daarna ben ik niet meer naar school gegaan. Ik heb nog 3 maanden gesport en drumles gevolgd. Ik bleef thuis tot de gemeente eiste dat ik opgenomen werd of naar Feniks ging. Daarna ben ik bij ConnEQt in Eindhoven terecht gekomen, omdat dat op fietsafstand is. Ik wil op nog wel een diploma halen, op welke manier en wanneer, dat moet ik nog uitvogelen.

Antoine
23 november 2020

57. Ik werd steeds somberder

Op de basisschool was ik ondernemend. Ik leek wijzer dan anderen en ik had veel meer interesses. Op de basisschool werd ik als domste van de klas bestempeld, omdat ik onderpresteerde. Ik kreeg allerlei testen, waaronder dyslexie- en IQ-testen. Ondanks dat ik hoogbegaafd werd getest werd er niets mee gedaan op school. Mijn ouders huurden particuliere begeleiding in en ik leerde op een andere manier leren, maar school wilde daar niet in meegaan. Schoolprestaties gingen binnen een paar weken van onvoldoende naar ruim voldoende (door externe begeleiding) tot goed, maar school vond deze vooruitgang te snel gaan en dit mocht niet op mijn rapport komen. De leerkracht groep acht zei dat als ik alleen de CITO maakte ik voor de rest uit het raam mocht kijken. Ik kreeg VMBO als leerwegadvies, maar op het middelbaar liep ik snel vast. Ik zat totaal niet op een lijn met klasgenoten. Leerkrachten probeerden me koste wat kost op school te houden, maar het lukte niet. Al eind basisschool was ik somber geworden en op het middelbaar werd het erger, werd ik letterlijk ziek, ging overgeven, kreeg veel lichamelijk klachten en slaapproblemen. Niemand zag dat het echt mis ging. Mijn ouders huurden weer particuliere hulp in en deze hulpverleners erkenden mijn intelligentie en zeiden dat er veel in mij zit, maar dat het onderwijs niet passend was voor mij. Mijn ouders wilden mij het reguliere pad qua onderwijs laten volgen, maar er was geen kennis van hoogbegaafdheid en hooggevoeligheid en dus was er weinig begrip, veel onmacht en onwetendheid. Ik viel uit. Ik wilde toch een HAVO-diploma halen en kwam op speciaal onderwijs (kleine klassen, dus ik dacht veel tijd en begrip te krijgen), maar het werkte averechts. Speciaal onderwijs past absoluut niet bij hoogbegaafden. Ik ben bij Spirare terecht gekomen en vanuit daar naar ConnEQt gegaan. Hier zit ik op mijn plek!

Nina
24 november 2020

58. Hoezo ‘recht op onderwijs’???? Mooie term, maar daar blijft het ook bij lijkt wel

In de ontwikkeling van ons kind zagen we dat ze als baby al hyper alert was en veel sneller was met ontwikkeling dan de baby’s in onze omgeving die even oud waren. Wat jammer dat ik toen niet wist wat ik nu weet, dan had ik haar geen dag naar school gedaan maar thuisonderwijs gegeven! Wat kan school veel kapot maken bij een kind! Want wat is het daar verkeerd gegaan! Hoogbegaafden hebben een ander soort van onderwijs nodig!

Onze dochter was 5 en al depressief. Ze kreeg niet geboden wat ze wilde/nodig had op school wat resulteerde in doorstromen van klas, na “zeuren” bij leerkracht en directie, dat het zo echt niet meer ging (ze wilde niets meer, kreeg lichamelijke klachten, werd somber). Lijkt een oplossing, was het niet. Hoogbegaafden leren meestal anders; laat ze eerst zien wat het totaalplaatje wordt van wat ze leren gaan. We hoorden vaak “school is nutteloos en stom, je hebt er niets aan” en met afhangende schouders en veel verdriet moesten we haar elke dag brengen. Auw!

Er werd voor haar veel te traag door de stof heen gegaan, maar ze mocht niet versnellen, kreeg ook geen verdieping aangeboden. Verveling sloeg toe, onderpresteren was het gevolg. School zag het niet, zelfs de intern begeleidster wilde het niet zien.

Ondanks IQ van 140 i.c.m. wat wij aangaven zei school dat ze geen extra uitdaging nodig had. Ouders werden niet gehoord, kind werd niet gezien voor wat het nodig had. Ze was het zogeheten stille kind dat geen aandacht vroeg (durfde te vragen). Resultaat? Zwaarmoedige peuter, teruggetrokken kleuter, teruggetrokken tiener, depressieve puber. En onzeker! “Het ligt aan mij” is de overtuiging geworden. Niets is minder waar. Ze is slim, authentiek (altijd gebleven ondanks alles), creatief, sociaal. Zelfbeeld is niet kloppend. Chronische vermoeidheid kwam als ‘diagnose’.

CITO-score van 550 en dus naar HAVO/VWO gestuurd. Ze had er zin in. Alleen draaide het bij medeleerlingen om welke gympies je aan had, make-up, kleding, “gesprekken” gingen over nietszeggende zaken in het leven. Ze kon daar niets mee, voelde zich het buitenbeentje. Ze werd steeds vermoeider. Zo moe dat ze veel dagen niet naar school kon. School leek echter haar puntenscore belangrijker te vinden dan haar welzijn en ze moest letterlijk alles wat ze gemist had inhalen (huiswerk, toetsen, proefwerken, noem maar op). Dus kwam ze volledig thuis te zitten; het was niet op te brengen.

Dan komen we op passend onderwijs… het heeft nooit gepast; het lijkt alleen een in het leven geroepen term! Toen ze thuis zat was er bovendien geen haan die ernaar kraaide. Vreemd! Leerplicht? Hoezo? Ben als ouder overal zelf aan de bel gaan trekken. Men zag geen weg voor haar. Leerplicht? Hoezo? Thuisonderwijs was absoluut onmogelijk volgens instanties die zich in zouden moeten zetten voor thuiszitters (ik zal geen instanties noemen ;)). Leerplicht? Hoezo? Maanden verstreken, jaren verstreken (letterlijk).

Lang verhaal kort; geen onderwijs genoten. Geen oplossing aangeboden gekregen, hoe graag zij ook een diploma wilde, hoe hard wij ook hebben gevochten voor passend onderwijs. Recht

op onderwijs? Hoezo? Zodra het woord geld ter sprake kwam was er blijkbaar ineens geen recht op onderwijs meer, was er blijkbaar ineens geen leerplicht meer.

En nu dan? Ja, wie kan ons daar een antwoord op geven?????

Anoniem
24 november 2020

59. Het kwaad, in de vorm van faalangst, was toen al geschied!

Christine (46)

Mijn dochter, andersdenkend, andersvoelend en anderslerend, werd niet gezien in haar 'anders' zijn. Het gebrek aan kennis en onkunde bij school/leerkrachten heeft ervoor gezorgd dat ik haar na groep 3 naar een andere school heb laten gaan. Het kwaad, in de vorm van faalangst, was toen al geschied. Gelabeld met EED, Ernstige Enkelvoudige Dyslexie, om ervoor te zorgen dat de juiste geldkistjes open konden gaan. Waarom werkt het systeem op deze manier??

Geen testen meer voor deze pientere jonge meid, … zodat zij mag worden, mag Zijn, wie zij is zonder nog meer labels.

Richt je op preventie, begeleid kinderen op de juiste manier, communiceer met andere ouders die (net zoals ik) zoekende zijn in de chaos van hulpverlening en overige instanties! Deze 'anders'-lerende, -voelende en -denkende kinderen/jongeren gaan gezien worden, daar werken ze hard aan! Het is aan ons, als ouders/volwassenen, om dat te gaan zien.

Christine
24 november 2020

60. Uitzicht op passend onderwijs is er niet

Danté, nu 8 jaar, werd in groep 1 al niet gezien/gehoord als HB. Hij ging bewijzen dat hij al meer kon door bijvoorbeeld de leerkracht te verbeteren bij het lezen. Leerkrachten noemden hem een Tasmanian devil in de gesprekken met de school en samenwerkingsverband. Het eindresultaat: in groep 2 suïcidaal, iedereen aanvallend en alleen nog de ochtenden welkom op school, gevolgd door verplicht naar een niet passende SO-school.

Op de SO-school werd hij niet gehoord en dagelijks in elkaar geslagen door klasgenoten. Ik weet wel de weg maar heb niet de financiële middelen om mijn zoon het hele jaar de schoolboeken te geven die hij nodig heeft. Nu zit hij thuis en wordt gelukkig niet meer in elkaar geslagen, hij is na maanden van herstellend/opbouwend werken weer blij met het schoolwerk dat hij nu van mij krijgt.

Uitzicht op passend onderwijs is er niet, alle HB-scholen zitten vol en reguliere scholen durven hem niet aan te nemen, te HB. Een Zweeds model van thuisonderwijs is passend maar dat mag in NL niet.

Claudia
24 november 2020

61. De ontreddering en het diepe verdriet zijn helemaal voorbij!

Pleun, 6 jaar, sinds september op voltijds HB-onderwijs en gisteren stuurde ik haar lieve, vorige juf deze e-mail:

Hoi Els, we zijn heel blij en willen dat heel graag met je delen. Het gaat heel erg goed met Pleun. Eerlijk gezegd gaat het verbluffend goed. Het is ongelofelijk om te zien wat de ontwikkelingsgelijken en de aangepaste lesstof voor en met haar doen. Het huilen, het boos zijn, de ontreddering en het diepe verdriet zijn helemaal voorbij. Als ze opstaat heeft ze veel zin in de dag. Dit zegt ze ook steeds “Ik heb er zó veel zín in mama!”

Opeens zit ze helemaal op haar plek en voelt ze zich écht gelukkig. We hadden een voorstelling van hoe het zou zijn als het haar goed zou gaan. En het klinkt een beetje utopisch, maar echt, het gaat onze verwachting ver te boven. Nog elke dag zeggen we tegen elkaar: “T’is ongelofelijk, maar ze had er wéér zin in hè? Ze is wéér blij!” Wij zijn nog een beetje aan het wennen, maar ondertussen straalt Pleun van oor tot oor!

Groetjes Bart en Nienke

Nienke
24 november 2020

62. Alle betrokkenen beseffen dat er eigenlijk geen passende school is voor hem

N. (9) zit al 2,5 jaar niet meer op school. In groep 3 (regulier) is hij uitgevallen. Vanaf groep 2 ging het steeds slechter met hem op school. School gaf aan dat hij veel boze buien had en niet mee wilde doen. Ondanks allerlei inzet (zorgarrangementen, speltherapie) verbeterde de situatie niet. Hij zat in een zeer onrustige/onveilige klas en er waren in groep 2 en 3 veel wisselingen van leerkrachten. Het ging steeds slechter met N. op school en uiteindelijk is de conclusie getrokken dat de situatie onhoudbaar was. Net voor hij uitviel was hij getest door een HB-specialist. N. was nauwelijks testbaar, toch kwam er uit dat onderzoek een duidelijke 145+-uitslag. En allerlei adviezen voor school en begeleiding. Hij gaat nu nog wel naar een externe plusklas en naar een creatieve plek. Hij heeft hard gewerkt aan het verwerken van het schooltrauma. Maar een stap naar school blijft lastig. Alle betrokkenen beseffen dat er eigenlijk geen passende school is voor hem.

Saskia
24 november 2020

63. Gewoon gelukkig!

K. (10), had vanaf heel jong duidelijk andere behoeftes. Kleuterklas, thuis zeker niet. Veel driftbuien, agressief gedrag. Hulp gezocht, maar kwamen niet op de juiste plek. Met 5 jaar suïcidale uitingen. Spoedhulp, niet passend. Men dacht ADHD, ASS, ODD etc., niks werd aangetoond. IQ-test kon niet goed worden afgenomen, kwam tussen 128 en 134. School zag een leuk kind, dat niet lekker meekwam in de klas. Juf groep 3 zag geen aanleiding voor wat dan ook. K. vond school niet leuk en had lichamelijke klachten. Nog steeds negatief gedrag thuis.

Met 8 jaar weer getest door een geweldige psych die we eerder vonden, kwam op 145+. Gedrag werd door de psych ook verklaard. Wel bleven suïcidale gedachten/negatief zelfbeeld. School: ”als hij toch zo slim is, waarom haalt ie dan zulke slechte cijfers” en keek niet naar eigen rol. Plusklas moest ik afdwingen, was voor kinderen die het goed deden op school. K. bloeide daar wel op.

Sinds jaar op voltijds HB-onderwijs. Na een week hadden we een ander kind. Gewoon gelukkig!

Roos
24 november 2020

64. Het verbaast me dat we allemaal nog staan eigenlijk!

S., 10, UHB, zit inmiddels ruim 3,5 jaar thuis. Het SWV blijft pushen richting SBO terwijl er geen sprake is van een dubbele diagnose. Er is wel PTSS door niet gezien worden en mishandeling op school. Van die school hebben we overigens nooit meer iets gehoord, terwijl hij nog steeds staat ingeschreven. Er zou een onderwijspakket komen, zodat we thuis aan de slag konden, maar dat werd toch weer gecanceld door SWV. Teleurstelling op teleurstelling. Het verbaast me dat we allemaal nog staan eigenlijk. Het gaat hier om een leuke, lieve jongen met onwijs veel talent, die door kortzichtigheid en onkunde compleet wordt buitengesloten. En het enige dat hij wil? Vriendjes!

Michelle
24 november 2020

65. Hem alleen speciaal werk geven ging niet, want er waren nog meer kinderen

Ons kind Rens (nu 11) zat op een reguliere school. Was blij, had vriendjes en weinig problemen. Alleen de resultaten van de CITO's gingen per jaar achteruit. De juffen zagen dat niet en stelden steeds voor om het volgende tienminutengesprek af te wachten. Dat deden we en steeds weer werd het slechter. Tot in groep 4 een invaljuf mij belde, of we wisten wat onderpresteren was. Ze had het vermoeden dat dat speelde. Daarna mocht hij extra werk doen, maar pas als het gewone werk af was en daarvan raakte hij in de stress, want nu kreeg hij niet alles af. Dus was het geen onderpresteren en was er dus niks aan de hand, was hun conclusie.

Toen hebben wij hem zelf laten testen. School wilde pas praten toen we een rapport hadden. En toen konden ze eigenlijk alleen "wat dingen proberen" en hem alleen speciaal werk geven ging niet, want er waren nog meer kinderen. Dat gaf ons weinig vertrouwen. Vooral omdat hij al in groep 6 zat en het nu echt ging meetellen. We zijn overgestapt naar HB-school.

Femke
24 november 2020

66. Overleven heet dat

T., 10 jaar, was vanaf de geboorte snel overprikkeld. Zelflerend op zeer jonge leeftijd. Op school erg aangepast. Thuiskwam het er met fikse buien uit. Geen extra uitdaging. School ging pas wat doen toen we een IQ-test hadden laten doen en hij HB bleek. Klas overgeslagen, maar verder geen passend onderwijs. Geen kennis van HB. Ging niet goed met hem.

Gekozen voor Leo onderwijs. Helaas in een klas terechtgekomen met kinderen met gedragsproblemen waar alle aandacht naartoe ging. Durft niets aan te gaan, want durft geen fouten te maken. Er zijn nooit eisen aan hem gesteld. Onderpresteerder.

Nu laatste jaar, groep 8, laatste kans. Maar ook dit jaar een klas met veel kinderen met gedragsproblemen, dubbele diagnoses. Leerkracht heeft er de handen vol aan. Geen ruimte voor HB-stuk. Een hooggevoelig HB-kind in een zeer onrustige omgeving zorgt voor een kind dat continu overloopt, vast loopt en niet leert. Overleven het dat. De hele schoolcarrière lang tot nu toe. Niet klaar voor de middelbare school.

S.
24 november 2020

67. Het is enorm triest dat een goede school moet sluiten om financiën!

Tom, 10 jaar

Tom is vastgelopen op het reguliere onderwijs. Sinds groep 2 begonnen de signalen dat hij niet lekker in zijn vel zat. Onbegrepen voelen, boosheid, aangepast gedrag etc... We hebben als ouders zelf een kindercoach om begeleiding gevraagd.

Sinds eind groep 3 wilde hij niet meer naar school, wat in groep 4 escaleerde in onder dwang naar school brengen. In groep 4 is hij getest en zijn we naar veel gesprekken tot de conclusie gekomen dat school onvoldoende begeleidingscapaciteit en ervaring had om hem te bieden wat hij nodig heeft.

Sinds halverwege groep 5 zit hij op een school voor HB-kinderen. Hij gaat gemotiveerd naar school en wordt heel goed begeleid in het begrijpen van zichzelf en de anderen. Daarnaast worden zijn talenten geprikkeld zonder aan zijn sociaal-emotionele ontwikkeling voorbij te gaan. Helaas gaat deze school vanwege financiën sluiten in 2022. Gelukkig kan Tom zijn basisschool er afmaken, het is enorm triest dat een goede school moet sluiten om financiën.

Tom
24 november 2020

68. Het doet pijn dat de overheid dit onvoldoende ziet of beseft

Mirthe (15 jaar) zit nu in 4 VWO (en deels in 5 VWO). Zij heeft de eerste 2,5 jaar van de VO-school alles keurig gedaan met heel hoge cijfers zonder enige inspanning. Ongeveer 9 maanden geleden stortte ze in. De dagen voelden al jaren nutteloos, ze kon niet meer, was helemaal op. Een bore-out.

Nu, 9 maanden later, heeft ze een aangepast rooster met alleen de vakken die belangrijk zijn voor haar examen, max. 4 uur per dag, maar zelfs dat lukt nu niet helemaal. Wij zoeken wanhopig naar een oplossing, een manier waarop Mirthe weer wel naar school wil en kan.

Helaas hebben we pas laat ontdekt dat Mirthe hoogbegaafd is. Op de basisschool kreeg Mirthe nog uitdagende projecten, maar in het VO zijn er eigenlijk helemaal geen goede oplossingen. Ik ben bang dat ons kind straks totaal uitvalt. En dat voor een meisje met zoveel potentie, zoveel dromen, zoveel wijsheid. Het doet pijn dat de overheid dit onvoldoende ziet of beseft. Het is echt een groot probleem in Nederland.

Lilian
24 november 2020

69. Afhankelijkheid van één individu dat buiten de kaders durft te denken

We waren al even aan het zoeken naar wat er nou ‘mis’ was met onze jongste van 3 kids, hij zat niet lekker in z’n vel.

En dan zit je ineens (twee dagen voor Kerst) op de crisisopvang van de kinderpsychiatrie. Wij volledig in paniek, ons kind (net 8 jaar) compleet doorgedraaid en wil dood…. Nu twee jaar later zit hij 2 dagen per week bij een HB-specialist en 1 dag bij een initiatief vanuit het samenwerkingsverband. Het gaat stapje voor stapje vooruit. Langzaam, maar we blijven optimistisch. Er zitten veel onderliggende trauma’s die nog moeten worden opgelost. Onder ‘supervisie’ van een Psychiater, veel gesprekken met Psychologen. De Psychiater schrijft pillen voor en daar blijft het hoofdzakelijk bij. Inmiddels waren we ons, door een tip, aan het inlezen over HB, wilde men niets van weten: “Dat is voor ons in de Psychiatrie geen diagnose, dat is geen gedragsafwijking”.

Gelukkig, na een wisseling van zijn Psycholoog, kregen we iemand mét gevoel (toch vreemd voor die branche…). Zij zag al vanuit zijn dossier wat er aan de hand was, ze had hem nog niet eens ontmoet. Na de eerste gesprekjes wist ze het bijna zeker, is gaan werken aan de vertrouwensband en heeft hem uiteindelijk getest. Een van de meest bizarre dingen die ze ooit tegen ons zei was: “Als ik nu mijn hypothese aanpas in HB i.p.v. Autisme of ADHD (dat was vanuit de Psychiater het meest voor de hand liggend), dan stopt alles!! Dan trekt de zorgverzekeraar zich terug en dan is dit ons laatste gesprek geweest”. Ze heeft dus bewust de verkeerde hypothese laten staan, om het traject met hem te kunnen afronden, zodat hij met de juiste diagnose (en zonder alle voorgeschreven pillen) en vooral een goed gevoel de sessies heeft kunnen afsluiten. Hoe afhankelijk je in deze wereld bent van één individu, die buiten de kaders durft te denken en te handelen. Zij heeft de ommekeer gemaakt en van daaruit zijn

langzaam wat mogelijkheden ontstaan en was men eindelijk ontvankelijk voor ons (zijn) verhaal. Hij heeft steeds meer zin om weer naar school te gaan, vindt het thuis na zo'n lange tijd ook maar saai. Heeft weer zin in vriendjes en alles wat er nog meer bij hoort. Nu nog een geschikte school vinden, de volgende uitdaging.

Anoniem
25 november 2020

70. Na een paar weken school, zoon kwijt!

Zoonlief is nog 2 jaar en wil graag naar school (peuterspeelzaal), hij verwacht hier de letters en cijfers verder te leren. Helaas komt hij van een koude kermis thuis. "Mamma, waarom hebben ze hier alleen puzzels met van die rode dopjes die kan ik allang al!". "Mamma, ik heb niet eens tot 100 leren tellen". Zoonlief is inmiddels 3 jaar hij heeft thuis zichzelf de letters eigen gemaakt en kan al tot 100 tellen. Hij kan zelfs al wat rekensommetjes maken. "Mamma, wanneer mag ik naar de grote school? Dan leer ik vast wel de letters en cijfers!", "Bijna lieverd, nog 1 jaartje!", antwoord je dan. Zoonlief is bijna 4 jaar! Hij staat te springen en te dansen! Hij gaat voor het eerst naar de "grote" school! Aan het eind van de dag komt hij beteuterd thuis. "Wat is er lieverd?" vraagt mamma. "Pfft, ik mocht met blokken bouwen en in een poppenhoek spelen… Wat is dat mamma een poppenhoek?!

Nee, ik vertel het zelf wel! Daar kun je vadertje en moedertje spelen en net doen alsof je kookt en thee zet!! "Ik weet toch al hoe ik koffie moet maken en thee moet zetten daar help ik jou vaak bij!" Hij loopt naar de keuken, vult de waterkoker, zet hem aan, pakt een theeglas en de theedoos. "1 klontje suiker erin toch mamma?", vraagt hij voor de zekerheid, maar hij weet het prima. "En zal ik je nog iets vertellen, mamma! Romy uit mijn klas en Joey en -" er ratelt een hele lijst met namen uit dat kleine mondje, "Die weten niet eens wat groen, blauw, geel is. Nou ja eigenlijk weten ze geen enkele kleur. En tot 10 tellen kunnen ze ook al niet. Ik wil naar groep 3! Mag dat mamma? Regel jij dat mamma?" Na een aantal weken school verliest de moeder haar leergierige, alles willen weten mannetje. Zoonlief is mega verdrietig en wil niet meer naar school. De ellende begint…

Inmiddels 5 scholen versleten en opgeteld bijna 2 schooljaren thuis. Versneld met rekenen en zou een klas gaan overslaan van groep 5 naar groep 7 en nu zit zoonlief sinds de zomer thuis omdat zijn school waar het iets beter leek te gaan bijna 2 jaar zonder verzuim... moest sluiten...

De zoektocht naar een geschikte plek is nog gaande en de "ronde tafel"-gesprekken, digitaal tegenwoordig, gaan weer door. Maar gemaakte afspraken worden nog steeds niet nagekomen.

Traject geprobeerd om vrijstelling te krijgen voor hem, helaas een onafhankelijke arts (re-integratie arts voor volwassenen?) vond een telefoongesprek van 15/20 minuten voldoende om in een rapport ons oneindig veel ellende te geven. De moeite: de onderzoeksrapporten, verslagen van IB'ers, de huisarts en de kinderarts zijn niet eens bekeken. Zoonlief kon prima reguliere school volgen want gepest worden was geen reden om niet naar school te gaan. Hoe de arts erbij komt dat het gaat om gepest worden... als dat het probleem zou zijn had dat opgelost kunnen worden. Het rapport van deze arts was 19,5 regels lang. Feitelijk onjuist en

zat vol met typfouten... amendementen/toevoegingen, gesprek erover was NIET mogelijk. Een second opinion ook niet. De betreffende arts opgezocht en zijn naam wordt in meerdere rechtszaken genoemd en niet op een positieve manier. 1 man met een laptop en 10 minuten tijd kan het leven van een 8/9-jarige incluis het gezin volledig naar de knoppen helpen.

Ik heb geen fut om nog meer te typen en zal afsluiten met de titel na een paar weken school was ik zoonlief kwijt. Ik heb hem nu na 6! maanden thuis weer terug! Geen “Mamma, ik wil niet meer leven want het heeft toch geen zin” meer. Geen boze en verdrietige reacties meer op simpele vragen als: “Wil je je schoenen aan doen?” Hij is weer terug! Maar nu mogen we weer opnieuw.

Het samenwerkingsverband (vergif!) gaf aan: inschrijven op een school dan hebben ze zorgplicht en moeten ze wat doen! Ja, prachtig, dat hebben we nu al 5x gedaan! Het plan van aanpak van de HB-specialist ligt nog op de plank en niemand die er iets mee doet. Als hij weer naar school gaat en er wordt hem niet geboden wat hij nodig heeft, zit hij weer thuis binnen de kortste keren en zijn we nog verder van huis!

Samenwerkingsverbanden, scholen en met name IB’ers + leerkrachten moeten toch echt beter doorkrijgen wat er nodig is voor deze kids! En dat is niet “Ze laten eerst maar zien dat ze een half jaar stil op hun stoel kunnen zitten, naar de juf(meester) kunnen luisteren en zich aan de groep kunnen conformeren!” Zonder ook maar iets aan te passen, compacten, versnellen en verrijken.

Als hij nog één keer terugvalt, dan zal het randje van depressie niet meer het randje zijn, maar daadwerkelijk een depressie worden, dan ben je 9 jaar en ben je depressief... en waardoor?!

Betweterigheid, kortzichtigheid en een te oud stramien.

Wij wachten op de volgende strijd. En dan te bedenken dat ik nog 3! HB-kids heb waarmee ik ditzelfde ga meemaken… dagtaak aan!

Verandering en graag NU!
Daniëlle Mers - van der Raad
www.hbopschool.nl
2 december 2020

71. Het keerpunt

Op het moment dat ik dit verhaal schrijf zijn wij in gesprek met school. De verhoudingen zijn goed en kijken samen wat er nodig is. Maar soms denk ik dat het niet alleen aan de school ligt. Deze school wil veel, maar de vraag is of de juiste kennis en middelen überhaupt al bekend zijn.

Wij hebben 2 jongens. 6 en 7 jaar. Beide jongens zijn getest. De een 145+ de ander verwachten we de uitslag komende week, maar zou niet ver van de jongste af zitten.

We zitten inmiddels op een school, na een snelle wissel vorig jaar, die heel veel wil en veel kennis heeft. De lijntjes zijn erg kort.

Maar toch, ondanks hun bereidwilligheid, ben ik bang dat we nu op een kantelpunt staan met de oudste.

We zitten op een kleine school waardoor ze in een combinatie zitten. 3/4 en 5/6.

Hij is 7 en zit in groep 4. Met rekenen is hij versneld naar groep 5. Het blijkt niet zijn plafond en gaat makkelijk door de stof. Hij doet inmiddels de moeilijkere sommen en de pretoetsen maakt hij goed. Terwijl hij aan een pretoets of aan de moeilijkere sommen zelfstandig werkt, luistert hij mee met de uitleg van groep 6. Hij begrijpt de uitleg en kan het later heel goed uitleggen aan ons. Ondertussen maakt hij zijn eigen werk ook goed af.

Zijn juf ziet wel dat hij verder is, dat hij bovengemiddeld niveau heeft, maar is van mening dat hij zijn tijd echt nog nodig heeft.

Om deze reden wordt er nu niet verder gekeken of verrijking ingezet.

Ik ben van mening dat dit het punt is waar je een HB-kind gaat vasthouden of gaat verliezen. Waarom zou hij nog zijn best doen? Hij laat zien dat hij de stof van het aankomende blok beheerst, als ‘beloning’ hoeft hij alleen de moeilijkere sommen te maken. Heeft hij echt extra tijd nodig voor de sommen? Of lijkt het zo omdat hij ondertussen de uitleg van groep 6 volgt. Even voor de duidelijkheid, hij zit in groep 4, qua reken in groep 5 en volgt (tijdens zelfstandig werken) de uitleg van groep 6! Als je 2 dingen tegelijk doet kost het altijd meer tijd. Wij zijn bang dat hier een verkeerde conclusie getrokken wordt.

Hoe gaat hij zijn motivatie vasthouden? Hoe gaan we voorkomen dat hij zich niet te veel gaat aanpassen of gaat vervelen? Op de oude school werd hij niet gezien en gehoord, in zo erge mate dat hij thuis kwam te zitten. De overstap is toen gelukkig met spoed gerealiseerd. Wij willen geen herhaling. We weten ook heel goed dat deze jongen zich enorm snel aanpast en in zichzelf keert. Zichzelf onzichtbaar probeerde te maken.

Wat is de beste stap nu? Welke stof of op welke manier moet het nu aangeboden worden? Wat moeten we nu doen om écht aan te sluiten bij zijn HB en zijn kunnen.

Hoe voorkomen we dat we onze lieve jongen weer verliezen en weer thuiskrijgen? Wat kan en moet school nu doen of inzetten?

Ellis Tonn
2 december 2020

72. Onbegrepen

Toen ik een jaar of 11 was, zag ik een aflevering van Het Klokhuis over hoogbegaafdheid. Ik herkende me daar wel deels in, vooral de vragen in mijn hoofd, maar niet in het gemakkelijk leren. Ik zei thuis dat ik me er deels in herkende, maar de reactie was dat ik toch niet hoogbegaafd kon zijn omdat niet alles klopte. De basisschool gaf mavo-advies en de boodschap dat ik blij mocht zijn als ik dat haalde. Maar de cito zei havo en al mijn vrienden en vriendinnen gingen naar havo of vwo. Ik ging via mavo/havo, havo/vwo naar drie vwo, gehaald, maar toch weer havo-advies. Thuis vonden ze havo wel best, daarnaast werd er van alles verwacht zoals bijbaantje, sporten, thuis meehelpen. Ik werd gepest op school, voelde me altijd anders dan de rest. Dus ik deed havo met een extra vak.

Daarna HBO, ik week af van de rest, dat was duidelijk, maar ondanks dat mochten ze me. Ik liep met name bij projecten altijd een week of 3 voor op de rest van de groep voor mijn gevoel. Mijn ideeën werden altijd met een paar weken vertraging uitgevoerd. Op de universiteit zou dat toch wel beter gaan? Nee dus, precies hetzelfde. Zelfs minder aansluiting dan op het HBO. Afstuderen aan de universiteit, mijn begeleider had een duidelijke visie over de onderzoeksvraag waar ik op uit moest komen. Mijn opzet was appels met peren vergelijken volgens de docent, haar voorstel was wiskundig twee identieke modellen vergelijken volgens mij. Ik heb drie keer een alternatief onderzoeksvoorstel gedaan en beargumenteerd waarom, maar ze bleef al mijn voorstellen afkeuren. Ik heb haar voorstel uiteindelijke uitgevoerd en het bleken twee wiskundig identieke modellen. Nu ik 40 ben begrijp ik eindelijk dat ik wel hoogbegaafd ben en maak ik dezelfde worsteling met mijn kinderen door.

Karin
20 december 2020

73. Ik vind het kindermishandeling

Mijn verhaal is enorm lang, schrijnend en valt niet zo kort samen te vatten.

Mijn dochters (145+) hebben het vanaf de start van school erg zwaar. Mijn oudste loopt continu vast en is steeds een dreigende thuiszitter en heeft al een periode thuisgezeten, overspannen. Mijn jongste heeft ook heel veel problemen. De consequentie dat leerkrachten het echt niet snappen is enorm. En dat thuisonderwijs zo'n taboe is, is voor mij een groot raadsel. Schooltrauma's, therapieën en vele burn-outs bij ons ouders. Je vecht om je kind scholende te houden, je wil het beste voor ze maar loopt overal tegen de lamp en je moet jezelf steeds indekken, want als een school kwaad wil of de gemeente een andere visie heeft heb je ook zo jeugdzorg op je nek. Ook gemeentes weigeren de juiste hulp te verlenen omdat de regels daar vastgehouden worden en ze alleen met de ggz willen werken. Als ouder ben je er snel achter soms welke hulpverlener je nodig hebt maar dat kan je schudden financieel, want de gemeente gaat je niet helpen met als consequentie allerlei onnodig leed bij de kinderen. Terwijl je als ouder er alles aan doet om het goed te regelen voor je kind. Mijn kind past niet in regulier onderwijs maar toch moet ze daarin. Thuisonderwijs is de enige optie maar daar is medewerking voor nodig en het kost enorm veel. Wij overwegen regelmatig om te emigreren voor de geestelijke gezondheidszorg van onze kids. Maar ook dat heeft heel veel haken en ogen. Als ouder sta je echt met je rug tegen de muur en blijft het watertrappelen, maar als je moe wordt verdrink jij met je kind. UHB zijn in deze maatschappij is een straf en ook nog eens zeer gevaarlijk voor de psychische gezondheid van je kind. Terwijl als deze kinderen gezien worden voor de prachtige mensen die ze zijn en de enorme potentie en creativiteit die ze met zich meenemen, kunnen ze van extreem grote waarde zijn voor de maatschappij. Nu creëert deze maatschappij alleen thuiszittenden en toekomstige uitkeringsbehoeftigen.

Dat er geen passend onderwijs is en dat ouders gedwongen worden om hun kinderen naar school te brengen terwijl dit psychische schade oplevert vind ik absoluut kindermishandeling en een schande. Voor deze kinderen is er geen kinderrecht!

Een UHB-kind of persoon verschilt net zo veel of meer in gedrag en problemen van een gemiddeld HB-kind als een persoon met een IQ van 50 met een gemiddeld iemand, IQ van 100. En dat wordt heel vaak vergeten.

Anoniem
21 december 2020

74. Niet veilig om uit te vliegen

Al vanaf dat ze school instapte snapte ze niets meer van de schoolse wereld. Wat ze leerde wist ze al en de kinderen gedroegen zich als monsters, geen fatsoen, schreeuwden vaak, pakten zomaar iets af zonder te vragen….

En dat ging maar door. Vaak vroeg ze waarom ze naar school moest als ze thuis meer leerde. En al die drukke activiteiten die MOESTEN. Ze voelde, zag, rook en hoorde al zoveel. Het was vaak te overweldigend, waarvoor ze zich dan ook nog schaamde. De docenten begrepen het niet en mama legde het vaak uit. Maar er veranderde weinig. Uiteindelijk kwamen de paniekaanvallen. Ze trok het niet meer, het was genoeg geweest!!! Ondervraagd, overprikkeld, nooit gezien of gehoord, totaal aangepast en daardoor compleet zichzelf kwijtgeraakt. Ze voelt zich dom en niemand vindt haar leuk, bang voor alles en iedereen. Nu ruim 2 jaar op het VSO tussen externaliserende kinderen, geen ondersteuning, te laag niveau en tempo, helemaal op… en nog steeds begrijpen ze het niet, ruim 10 jaar verder. Wanneer voelt deze prachtige vlinder zich veilig genoeg om uit te vliegen???

Ingeborg
21 december 2020

75. Helaas Hoogbegaafd?

Wij hebben twee hoogbegaafde kinderen. Samen met school blijven wij zoeken naar een manier om het onderwijs passend voor ze te krijgen. En telkens weer lopen we tegen de beperkingen aan: met name budget – grote klassen, te weinig personeel en ondersteuning. De kennis is er grotendeels wel, zo niet wordt het ingehuurd, al dan niet door de stichting. Maar ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband is er niet en extra budget is niet toereikend. Op de momenten dat het onderwijs niet passend te krijgen is door te veel beperkingen, dreigt telkens weer depressiviteit en thuiszitten. Om moedeloos van te worden. Onze kinderen zullen nooit ‘gewoon’ naar school kunnen.

Marijke
21 december 2020

76. Overslaan

Ik kon alles al. Hoppa, groep 4 weg, en dan nog steeds doodvervelen in 5 en 6, dus 7 en 8 skippen zou geen probleem zijn. Klopt. 1e gymnasium kon ik eigenlijk wel, maar met het basisschoolregime wist ik niet hoe, en of, ik aan de slag moest. Uit het raam kijken was immers wat makkelijker en vertrouwd. Niet omdat ik het niet kon, maar omdat ik het niet deed, bleef ik zitten. Nog een keer de eerste. Na een jaar van frustratie ging ik met hakken over de sloot over maar sloot me volledig af in de tweede. Ik deed niks en voelde me altijd ziek en verdrietig, dus heb ik een mail naar andere scholen gestuurd. Met behulp van ouders, beide scholen, en een coach, zit ik nu op een school die beter bij me past. Ik mag alles op mijn tijd doen. Weer de eerste. Was toch wel fijn geweest als het anders gegaan had kunnen zijn.

Fardou
23 december 2020

77. De hel

Het liep al mis in de kleuterklas: nonchalante klasgenootjes, pesterijen, saai speelgoed, simpele knutselopdrachten en onrechtvaardig handelende leerkrachten, … het begin van een nachtmerrie, waar de grenzen van mijn persoonlijkheid en hooggevoeligheid al snel op de proef werden gesteld, en dan kwam die hersenvliesontsteking daar nog bij…

Ik kroop weg, in een hoekje, bang van mensen, de wereld, … gewoon van alles… dit leidde tot de diagnose autisme, voor mij was dit de poort naar de hel.

De jaren daarop werden er maatregelen opgesteld door die diagnose, die moesten verhinderden dat ik overprikkeld geraakte, vooral op het vlak van leerstof werd zuinig omgegaan. Ik weet het nog goed: “Gelukkig hangt er nog een klok in de klas, dat is het enigste wat enigszins vooruitgaat”. De school verloor al z’n kleur en glans en uiteindelijk weigerde ik nog naar school te gaan…

Ik werd naar een autismevriendelijke school gestuurd aangezien men ten einde raad was, over deze jaren kan ik weinig woorden zeggen, want woorden kunnen de pijn, die ik daar gevoeld heb, niet verwoorden.

Het enigste lichtpuntje dat ik nog had was het hoger, ik startte aan de universiteit met de studie geologie, een waar fiasco want ik bleef, na al die jaren, opnieuw op mijn honger zitten. Na een jaar gaf ik er de brui aan, het licht ging uit…

Op 22-jarige leeftijd las ik toevallig uitgebreid over hoogbegaafdheid, een ware shock… euh… maar dan was… dat… door… En plots wakkerde het licht weer aan. Nu ben ik nog steeds bezig met deze vaak pijnlijke trauma's en ervaringen te verwerken en een plaats te geven in mijn leven.

Aan alle (U)HB-kinderen, (U)HB-jongeren en ouders van U(HB)'ers: prijs jullie gelukkig dat jullie/jullie kind(eren) de correcte diagnose gekregen hebben en laat het zeer duidelijk klinken dat onderwijs dat afgestemd is op jullie/hun leerhonger een zeer grote vereiste is voor de ontplooiing van jullie/hun unieke en prachtige persoonlijkheden.

Rondelez Djordy
23 december 2020

78. Ouder van

Na 11 jaar strijden voor passend onderwijs gaat mijn zoon na 2 jaar thuis te hebben gezeten in het nieuwe jaar starten bij Adastra, in de hoop dat ze hem daar wel het onderwijs kunnen bieden wat hij nodig heeft. Hij is nu 15 met een IQ van 139. Voor details mogen jullie mij benaderen.

Renate Zwart
23 december 2020

79. Jaren 90 vs. nu

In de jaren 90 hebben mijn kinderen enorm moeten struggelen binnen onderwijs dat niet aansloot bij wat zij nodig hadden om goed en gelukkig te leren en groeien. Wat een strijd hebben we tevergeefs geleverd in die jaren!

Voor kinderen met een achterstand werd veel lesmateriaal ontwikkeld, werden speciaal leerkrachten aangesteld om ze te begeleiden. De problematiek van de kinderen die behept waren met een (te) hoog IQ werden zelfs nauwelijks onderkend.

Het schokt mij dat we een kwart eeuw later nog geen stap verder lijken te zijn gekomen om deze grote groep kinderen adequaat te kunnen begeleiden in een passend onderwijssysteem.

Annemiek Snell
23 december 2020

80. Het goede gesprek

Onze zoon heeft al van jongs af aan een ontwikkelvoorsprong gecombineerd een sterke eigen wil en hoogsensitiviteit. Bewust hebben we daarom gekozen voor een school met ervaringsgericht onderwijs, waar het kind centraal staat. Na 5 weken op school werd ons beeld ook bevestigd door de leraren en is al snel externe begeleiding ingezet. Hoewel er zeker momenten zijn dat niet alles vlekkeloos loopt hebben we gemerkt dat – door zelf tijdig aandacht te vragen voor zijn behoeften en er gezamenlijk in op te trekken – er veel mogelijk is. Bij de start van groep 2 hebben we voor het eerst gemerkt dat hij droevig thuiskwam omdat hij bepaalde zaken nog ‘niet mocht’. Dat maakt dat ik me zeker kan voorstellen dat er vaker dergelijke situaties zullen zijn en ik dus ook de verhalen van anderen goed kan begrijpen. Het aansluiten van behoeften en aanbod blijft aandacht vragen. Geleerd heb ik wel dat in het goede en respectvolle gesprek over hoe/wat kan er wel, er veel mogelijk is. Het gaat me daarom aan het hart als het niet in de gezamenlijkheid leerkracht/ouder lukt om op te trekken in het belang van het kind. Ik deel dit verhaal om ook een positieve ervaring met jullie te delen. Ik zie namelijk ook oprechte betrokkenheid van leraren om juist wel kinderen die afwijken van het reguliere te willen begrijpen en te willen begeleiden. Maar daar ook hulp en steun vanuit ouders bij nodig hebben.

Rebecca Hendriksen
27 december 2020

81. De lange weg naar mijn kinderdroom

Ik ben nu 48 jaar oud, dus mijn schooltijd ligt al een aardige poos achter me. Dat wil zeggen dat ik die heb doorgebracht in een tijd dat er nog geen enkele aandacht voor hoogbegaafdheid bestaat in didactische kringen.

Voor zover ik me dat kan herinneren heeft het tijdens mijn lagereschooltijd niet voor heel veel rimpels gezorgd. Ik ben een dromer, die tijdens de lessen de hele tijd naar buiten aan het staren is, een eenling, helemaal verzonken in mijn eigen wereld. Dat resulteert in niet echt briljante cijfers, maar ik krijg nu wel af en toe al de voor de komende jaren zo regelmatig terugkomende mantra te horen: “Je bent zo slim, waarom doe je daar niks mee?” Thuis zit ik liever boeken te lezen dan dat ik met andere kinderen speel. Als ik ga spelen, dan doe ik dat ook vaak alleen, en speel ik de verhalen na die ik gelezen heb.

Voor de middelbare school selecteert men voor mij de HAVO; het is een pientere jongen, maar zijn cijfers zijn niet goed genoeg voor Atheneum. Terugkijkend denk ik eigenlijk dat dit nog een goed advies was ook. Aangezien ook het onderwijs op de middelbare school niet aansluit bij hoe ik denk en functioneer, loop ik ook hier al vrij snel een beetje verloren. De niet-exacte vakken zijn een eitje, maar in de exacte vakken loop ik hopeloos vast. Wiskunde is een gruwel, en ik realiseer me pas (veel) later dat dit komt omdat ik een systeemdenker ben. De wiskundelerares probeert mij sommetjes te leren in het vertrouwen dat dan op een gegeven moment het onderliggende systeem duidelijk wordt. Niet dat ik het op dat moment onder woorden kan brengen, maar ik wil dus graag eerst weten hoe het systeem in elkaar zit, voordat ik aan die sommetjes begin. Noch de wiskundelerares, noch het onderwijssysteem uit de jaren 80 zijn daarop ingesteld. De 13-jarige hoogbegaafde ook niet trouwens; zoiets kun je op dat moment natuurlijk helemaal niet articuleren, als je dat überhaupt al doorziet.

Waar ik op de lagere school nog toevlucht zoek in het dromerig uit het raam staren heeft zich intussen de puberteit aangemeld, en vertaal ik mijn onvrede intussen in, laten we zeggen, suboptimaal aangepast gedag. Dit leidt natuurlijk onvermijdelijk tot aanhoudende concentraties met the Man(1) en een soort koude oorlog tussen mij en het (school)systeem. Ik denk dat ik geluk gehad heb met het feit dat the Man in dit geval een begripvolle conrector is, die mij de hele tijd met zachte hand probeert te helpen, al weet ook hij niet goed hoe.

Bizar genoeg is dit ook het moment waarop ik erachter kom dat ik hoogbegaafd ben. Een van de tegenoffensieven in de koude oorlog bestaat eruit dat ik naar een jeugdpsycholoog moet. Ik kan me niet veel van die sessies herinneren, behalve dat ik er volgens mij weinig aan gehad heb. Een van de dingen die ik moet doen is een IQ-test. Daaruit wordt geconcludeerd dat ik een bovengemiddeld hoog IQ heb, hetgeen voor akte wordt genomen, waarna men er niks mee doet. Omdat 'men' geen flauw idee heeft wat dat is. Ik ook niet. Dus klooi ik nog een jaar of twee door. Voor de meeste vakken hoef ik niet of nauwelijks te blokken en die waar dat wel voor moet doen laat ik gewoon links liggen totdat the Man me het spreekwoordelijke mes op de keel zet en ik me net genoeg inzet om er een 5,6 uit te slepen.

Ik wil al sinds ik klein ben graag archeoloog worden, maar ja, daar heb je Atheneum voor nodig. Als ik de HAVO bijna af heb zijn mijn cijfers niet van dien aard dat het schoolbestuur het ziet zitten om mij naar het Atheneum te laten doorstromen. Misschien zijn ze ook allang blij dat ik vertrek. Daarin kan ik ze niet helemaal ongelijk geven, gezien mijn suboptimaal aangepaste strapatsen.

Omdat ik ook goed kan tekenen en de ongeleide aspecten van het kunstenaarsbestaan mij wel aantrekken, beland ik op de Academie voor Beeldende Kunsten in Maastricht. Dat is geen succes. Ten eerste kom ik er al vrij snel achter dat er een verschil is tussen goed kunnen tekenen en het leuk vinden om dat de hele tijd te doen, maar ik loop ook hopeloos verloren. Zonder ook maar een greintje zelfdiscipline, zonder te weten hoe je in hemelsnaam moet studeren voor de theorievakken, ga ik roemloos ten onder.

Compleet stuurloos breng ik spreekwoordelijk een paar jaar door in de wildernis. Omdat thuiszitten niks is, ga ik via een Duitse oom in de bouw werken, eerst in Luxemburg, dan in Keulen, Berlijn en Leipzig. Het feit dat die plekken ver van huis zijn speelt in niet gering mate mee in mijn keuze.

Het is zwaar werk, de dagen zijn lang (12 uur, zes dagen per week) en de omstandigheden zijn soms beroerd. Maar ik heb er geen spijt van. Ik leef in een internationale gemeenschap met Britten, Nieuw-Zeelanders, Duitsers, Fransen en Polen en ik leer enorm veel. Niet alleen kan ik nu vloeken als een bootwerker in vijf talen, maar van de vaardigheden die ik in mijn werk oppik heb ik natuurlijk voor de rest van mijn leven profijt. Maar wat het belangrijkste is dat ik daar heb geleerd is zelfdiscipline. De twee belangrijkste dingen die ik daar heb geleerd zijn zelfdiscipline en doorzettingsvermogen.(2)

Mijn droom om archeoloog te worden is nog steeds springlevend, maar ik twijfel of ik het zal redden om weer terug naar school te gaan. Mijn lief overtuigt me om het te proberen: "Je kunt het niet doen en jezelf de rest van je leven zielig vinden, of je probeert het en als het lukt, dan heb je je droom verwezenlijkt. Lukt het niet, dan heb je het in ieder geval geprobeerd."

Omdat ik intussen de 21 gepasseerd ben meld ik me in Leiden aan voor een toelatingsexamen. Dat blijkt een eitje te zijn en bloednerveus neem ik in september 1997 plaats in een collegebank voor mijn eerste college archeologie. Het blijkt een meesterzet te zijn. Vanaf het eerste moment ben ik gegrepen door de materie. Ik heb nog steeds enorm veel moeite met het hoe van studeren, maar de in de bouw opgestoken discipline betaalt zich nu terug. Als ik één ding goed kan, dan is het wel ervoor zorgen dat ik 's ochtends om half negen in die collegebank zit, onverschillig wat er de avond tevoren gebeurd is. Een eitje, in de bouw moest ik om zeven uur present zijn.

Mijn moeite met studeren weet ik deels op te lossen door samen met een vriend elke maandag tot en met donderdag na de colleges te gaan eten in de Mensa om daarna in de universiteitsbibliotheek tot half negen 's avonds te gaan studeren. Door die intensieve training, want daar komt het wel op neer, lukt het me ook later (meestal) om te blijven zitten en door te ploeteren.

Mijn jaren op de universiteit zijn geweldig. Daar vind ik precies wat ik zocht: kennis, en niet alleen dat, maar ook kennis die ik op kan doen op een manier die me ligt: veel keuze in de vakken die je wil volgen en veel vrijheid om dat te doen in een volgorde die je zelf wil. Tenminste, de ruimte om die vrijheid te nemen is er. Dat ook universiteiten een systeem hebben vind ik makkelijk om te negeren en/of te omzeilen. Ik moet toegeven dat ik daarbij wel geluk heb gehad: Archeologie is op dat moment een kleine faculteit met weinig studenten, op een gegeven moment krijg ik in de gaten dat mijn professor, waar ik een goeie klik mee heb en waarmee ik een diepe afkeer voor the Man deel, zijn invloed aanwendt om me een beetje uit de wind te houden.

Het zal opvallen dat het woord hoogbegaafd in de laatste twee paragrafen niet meer gevallen is. Ik ben er dan ook jaren niet meer mee bezig geweest. In de bouw kom je het niet zoveel tegen. Als gespreksonderwerp dan, ik ben daar zeer intelligente mensen tegen het lijf gelopen. Ik ben een keer met een van hen, de Engelse Alan, aan het kletsen en ik vraag hem naar aanleiding van zijn kennis en duidelijke potentieel: "What are you doing here man?" waarop hij riposteert: "No, what the fuck are you doing here!?" Alans vermaning heeft ook in belangrijke mate bijgedragen aan mijn beslissing om naar de universiteit te gaan.

Op de universiteit ben ik er nooit mee bezig geweest. Je bent omringd door slimme mensen (de meesten dan toch) zodat het eigenlijk ook niet zo'n thema is. Wat ik me intussen wel realiseer is dat het maar goed is dat ik niet naar het Atheneum ben gegaan. Als ik na de middelbare school naar de universiteit was gegaan, dan zou ik dat kansloos hebben verknald, net zoals ik dat met de kunstacademie heb gedaan.

Bijna drie jaar geleden komt hoogbegaafdheid pas in mijn leven als de niet alles-, maar veel bepalende factor die mijn leven op allerlei fronten beïnvloedt. Wat dat allemaal precies inhoudt is voer voor andere tijden, maar ik ben daardoor wel, nu pas, in staat geweest om terugkijkend een boel dingen te verklaren die ik lange tijd niet begrepen heb. Het hierboven staande verhaal is dan ook onvermijdelijk een onscheidbaar amalgaam van herinneringen en recente inzichten over die herinneringen.

Ik kan enkel gissen wat de grootte van het effect van fatsoenlijke begeleiding en/of aangepaste lesprogramma's zou zijn geweest, als ik daar toegang tot had gehad. Hoogbegaafdheid is niet de enige horde voor een getormenteerde puber. Ik weet wel zeker dat mijn schoolcarrière een stuk rustiger zou zijn verlopen (geen slecht resultaat voor de al genoemde getormenteerde puber), maar waarschijnlijk ook voorspoediger. Ik heb nergens spijt van en kijk met genegenheid terug op mijn tijd met Alan en zijn collega's, maar wellicht had ik mijzelf de wildernisjaren, die niet alleen maar excitement and adventure and really wild things(3) waren, dan kunnen besparen.

(1) Een in de VS gebruikte term voor organisaties of personen die met autoriteit bekleed zijn (of dat van zichzelf vinden).
(2) Vrij naar Monty Python's Flying Circus: The Spanish Inquisition.
(3) Douglas Adams: The Hitchhiker's Guide To The Galaxy.

Yannick Raczynski-Henk
Haghtanak
28 december 2020

82. 130+ maar toch in de sociale werkvoorziening

Op de lagere school hoefde ik weinig te doen. Het kwam toch wel aanwaaien. Ik was wel altijd een eenling. In de laatste jaren duidelijker dan daarvoor. Maar goed dat ik toen nog niet wist wat ik nu weet. Cito uitslag: Slim genoeg voor het gym, maar te langzaam. Dus maar naar de brugklas havo/atheneum. Van daaruit naar de havo. Na een keer te zijn blijven zitten in de eerste of tweede klas (van de 11 leerlingen die van mijn basisschool naar deze instelling voor hoger onderwijs gingen, zijn er destijds 10 die of in het eerste of in het tweede jaar bleven zitten!) ging ik na het vierde jaar weer niet over.

Daarop ben ik naar de MTS gegaan. Ook daar twee keer niet overgegaan naar een volgende klas. Daarna het beroepsleven in. Of eigenlijk ook weer meer tijd niet dan wel. Na drie jaar had ik zoiets van “ik ben slimmer, moet meer aankunnen”. Maar concentratie en geheugen waren waardeloos. Een maand of tien in dagtherapie gegaan. Daarop een jaar lang wis- en natuurkunde op havoniveau opgehaald aan een avondopleiding voor volwassenen, zodat ik een propedeuse HTS kon halen. Daar de verkorte versie gedaan die de HTS bedacht had voor mensen die van de MTS af komen. Dus met een aantal vakken uit het vierde jaar in het eerste jaar erbij had ik die opleiding maar afgemaakt. Veel ging er (erg) goed. Vooral ook door de klassikale lessen.

Daarna door naar de Universiteit in Aken, Duitsland, hier net over de grens. Waar ik totaal ben vastgelopen. Dingen die ik eerst begreep, snapte ik ineens niet meer. Wat aan het begin van een lange zin stond, wist ik halverwege de zin niet eens meer. Ik ben doorgegaan tot het zeer bittere einde. Heb in de tussentijd nog gesprekken gehad bij de lokale GGZ-instelling waar ik jaren eerder in dagtherapie was geweest. Het heeft niet mogen baten. M’n lichaam verzet zich tegen elke poging tot serieus leren en dat eigenlijk al sinds ik op school zat. Een handleiding, die ik vroeger van voor tot achter doorlas, hoef ik nu niet meer te lezen. Ik snap het gewoon niet meer. Kan ‘m niet meer volgen. Het lukt gewoon niet meer.

Inmiddels werk ik al zo’n 13 jaar in de sociale werkvoorziening, Zie problemen aankomen en heb ook al een oplossing verzonnen, voor de meesten, inclusief het management, zien dat er een probleem is. En zelfs als je het management ziet wat er mis is, snappen ze het niet. Er gaat veel mis, heel, heel veel. Ik zie het met lede ogen aan en kan er niets aan doen. Ga er langzaamaan aan kapot. Zit al jaren met een bore-out. Uit mijn handen komt NIKS. Niet wat ik wil doen en niet wat ik moet doen. Life sucks. En niet zo’n beetje ook!

Mathy van Nisselroy
28 december 2020

83. Van alleskunner naar ?

Al van kleins af aan gaat veel me vrij gemakkelijk af, zo uiteraard ook de basisschool. Extra lessen rekenen, Spaanse les, computerlessen (dat was destijds een ding), noem het maar op, ik kreeg het en ik deed het allemaal met vrij weinig inspanning. De enige keer dat ik een onvoldoende haalde op de basisschool (topografie), was omdat ik eerst de toets van een vriendje had gemaakt die om mijn hulp vroeg. Behulpzaam als ik was, maakte ik eerste de zijne en later de mijne en zodoende kwam ik tijd tekort voor mijn eigen toets, vandaar de onvoldoende.

Ondanks alle extra stof haalde ik weinig energie uit naar school gaan, had ik weinig echte vriendjes en wanneer de stof niet interessant was (erg vaak in mijn geval…) dwaalde ik af en was mijn focus gericht op iets anders. Meestal keek ik naar buiten, was ik aan het dagdromen en zat ik te wiebelen op mijn stoel. Mij laten testen op ADHD is ooit ter sprake gekomen, maar is niet doorgezet. Ik was veel buiten, vond toen (nog steeds) natuur en beestjes fascinerend en sportte zo vaak als ik mocht (iets minder nu…).

Aan het einde van groep 8 werd ik een beetje opstandig en na het (voor mij) slecht maken van mijn Cito-toets (546), mocht ik met wat tegenstribbelen van school toch naar het Gymnasium. Hier was ik al snel klaar mee, vakken waar ik totaal geen interesse in had deed ik niets aan, behalve wanneer ik straf kreeg (wat vaak gebeurde) en vakken die ik interessant vond, haalde ik zonder moeite. Helaas kreeg ik een stuk meer oninteressante vakken en waren zodoende mijn cijfers erg slecht. Met hakken over de sloot over naar de tweede klas, geen Gymnasium meer, maar Atheneum. Helaas veranderde er niks in het systeem en weinig in de vakken en bleven mijn streken en punten hetzelfde. Door mijzelf veel af te zetten tegen school en de mensen eromheen, moest ik vaker buiten eten dan ik in de aula mocht zijn.

Na twee jaar strijden op deze school, over naar de volgende, wel naar de derde klas en ook nog VWO. De mensen veranderden, de vakken niet, het systeem en de manier van werken ook

niet. Hier had ik kort de motivatie om mij in te zetten voor de dingen die ik niet interessant vond, helaas niet lang genoeg om mijn punten goed te houden. Wederom met veel strijd, hakken over de sloot naar de vierde klas. Dit is waar de lol pas echt begon, vol in mijn pubertijd, hardcore was upcoming en ik had vriendjes in die scene. Dit was ongebruikelijk op mijn school voor iemand in het VWO, dus mijn vriendjes kwamen dan ook niet uit mijn klas. Enkele vriendjes had ik op het VMBO (zelfde school), maar de meeste 'vrienden' kende ik via via vanuit de hardcore-scene. Destijds sprak je elkaar aan, als je in eenzelfde soort outfit liep en zo had ik wat aanspraak in mijn bomberjack, kisten en kale kop (ook ongebruikelijk voor iemand op het VWO, op mijn school).

Je ziet het misschien aankomen, maar ik was dus weinig op school. Ook niet bevorderlijk voor je cijfers moet ik zeggen en dus bleef ik zitten. Dit kwam puur door mezelf natuurlijk, maar als mijn toenmalige mentor mij wat gegund had (ik bleef zitten op één onvoldoende te veel die bijgesteld had kunnen worden), kon ik over naar de vijfde klas waar het wél interessant zou worden voor me (een aantal interessante keuzevakken). Echter gunde deze man mij helemaal niks, aangezien ik opstandig en vervelend was in zijn ogen, ik vroeg altijd aan iedere leraar om uitleg en liet het er niet bij zitten als ik niet tevreden was. (Ik doe dit overigens nog steeds bij mijn werkgever, echter ben ik er een stuk tactischer in geworden en lukt het mij vaak om te krijgen waar ik naar op zoek ben.)

Omdat mijn vader leraar was op mijn school, had ik het voor elkaar gekregen toch een aantal vakken af te sluiten ondanks dat ik bleef zitten. Dit maakte dat ik in mijn tweede keer de vierde klas een hele hoop vrije tijd had. Dit leidde tot een extra project, wat ons een aantal zaken gaf: een eigen lokaal, geld voor boodschappen en spullen, en vrijheid om dingen te ondernemen. Misschien dat iemand ooit dacht dat een stel 16/17jarigen op het VWO geld en ruimte geven een goed idee was, maar die had geen rekening met mij (en mijn bondgenoot zittenblijvers) gehouden. Zodoende kochten wij spelcomputers, tv, banken, koelkast en heel veel drank en snacks. Toen het op een vrijdagmiddag helemaal uit de hand liep (winkelwagens door glazen deuren heen, flessen drank door de lokalen heen en mateloos veel overlast), hebben ze een aantal van ons uit het project gezet en een nieuwe start gemaakt zonder ons. Dit was ook het einde van mijn middelbareschooltijd. Ik mocht nog mee als begeleiding naar Rome, voor een jongen met epilepsie en een hele bult andere issues (want behulpzaam was ik zeker nog!), maar daarna moest ik van school af.

17 jaar, geen school meer en niet meer verplicht om school te volgen, dus dan maar werken. Een aantal jaren flink hard werken, in verschillende sectoren, heeft mij als persoon geleerd wat discipline, respect en hard werken is. Tussendoor toch geprobeerd om een HAVO-diploma te behalen via een verkort traject, maar dit liep sneller fout dan iemand stop kan zeggen. Ik wist niet waar ik aan begon, kende de stof niet en snapte er helemaal niks van dus ik stopte maar meteen weer.

Op mijn 21e een toelatingstest gedaan voor het HBO(PABO) en de test ruim gehaald, dus op naar het HBO! Het hier iets langer vol kunnen houden, maar na ruim een half jaar en mega onbegrip vanuit mijn stagebegeleidster weer afgehaakt. Ik moest van haar alles zelf doen, het was immers het HBO, ik wist echter nog niet misschien hoe ik een reflectieverslag moest schrijven en de producten die ik aanleverde kreeg ik terug zonder opmerking (op een grote rode streep na). Ik begrijp het vanuit haar nu denk ik, maar het sloot helemaal niet aan bij wat

ik nodig had. Ik haalde alle toetsen puur op basis van mijn logica, maar de momenten dat ik moest leren (wat is dat nou? Nooit gedaan of hoeven doen) liep het meteen fout. Ook bij verslagen schrijven waarop ik moest reflecteren, naar mezelf kijken en zien wat ik deed, totaal onmogelijk op dat punt voor mij.

Hierna toch maar weer gaan werken, dat ging me goed af en lekker geld verdienen was een prima bijkomstigheid. Op mijn 27e besloten dat zuipen, feesten en werken toch niet het leven is dat ik wilde en op zoek naar een baan mét opleiding. In deze periode mezelf erg vaak tegengekomen, maar voor dit verhaal niet helemaal van toepassing.

MBO-4-opleiding gevolgd, één dag in de twee weken naar school en daarnaast 40 uur werken. Op deze opleiding hoefde ik niet na te denken en de verslagen die ik schreef mochten van een zeker niveau zijn dat ik ze allemaal in 1 dag (de laatste voor de deadline) heb kunnen schrijven (wel maak ik me 3 maanden druk over dingen die ik niet doe, heb ik ze in mijn hoofd al een aantal keer geschreven, maar maak ik ze op het laatste moment).

Nog altijd heb ik niet kunnen leren leren, ik begreep het concept niet, kon staren naar boeken zonder dat er informatie binnenkwam en zodoende gaf ik het leren gewoon op. Gelukkig kwam ik met mijn logisch redeneren en grote bek (zo werd het genoemd, ik noemde mezelf gewoon kritisch) ver genoeg en haalde ik de opleiding zonder al te veel te hebben gedaan. Mijn manager begreep mij, ik kreeg de kans op dingen te ondernemen en uit te zoeken. Deed taken die helemaal niet binnen mijn functie vielen, maar alles liep als een zonnetje.

Zodoende een vervolgopleiding gaan volgen. Na een tijdje kreeg ik een andere manager die mij niet begreep (en vice versa) en raakte ik in een dal. Ik snapte wederom niets van de opleiding en wat ik ervoor moest doen en wist niet hoe snel ik ervan af moest zien. De discussies, gesprekken en feedback in deze opleiding waren een verademing en hier ben ik écht naar mezelf gaan kijken, ook ontmoette ik in deze periode mijn vriendin die hier zeker in heeft geholpen! Echter was de stof zo oninteressant dat ik zeker wist dat ik hier absoluut niet mee verder wilde.

Half jaar thuisgezeten en zwart gewerkt, waarna ik weer aan een MBO-4 opleiding ben begonnen mét baan. 30 uur werken en één dag naar school. Het diploma van deze opleiding mag ik (mits mijn opdrachten worden goedgekeurd) 8 februari 2021 ophalen. In de drie jaar dat ik deze opleiding gevolgd heb, heb ik ongeveer niks geleerd aan stof dat te maken heeft met mijn werk. Ik heb her en der wat termen opgeslagen die ik interessant vond, maar de diepte zijn we naar mijn idee nooit maar eens geprobeerd in te gaan. Ik vond dit aan het begin frappant, aangezien ik niets dacht te weten van de sector en dus veel te leren had. Ik heb zeker nog heel veel te leren, maar de basis ging mij vanzelf goed af. Iets dat ik vanaf het begin terugkrijg van mijn collega's.

Ongeveer een half jaar geleden ben ik mij gaan verdiepen in hoogbegaafdheid en kwam ik erachter dat er erg veel van mij past bij veel verhalen die ik erover heb gelezen. Mijn vader en broertje zijn hoogbegaafd, wat maakte dat ik mijzelf niet hoogbegaafd vond. Dit heb ik ondertussen bijgesteld, na ontzettend veel verhalen en informatie die ik erover heb gelezen. Er viel zo veel op zijn plek en al typende over mijn (school)carrière wordt het zelfs nog meer duidelijk.

Ik heb nergens, op een school waar ik gezeten heb, de begeleiding gevonden of gekregen die ik nodig had. In al mijn gevolgde opleidingen ben ik nooit benaderd over hoe iemand mij kon helpen. Ik moet toegeven dat ik nooit ergens aan de bel getrokken heb, omdat ik vond (tegenwoordig wat minder) dat ik alles zelf moest doen. Dit heeft mij gelukkig niet tegengestaan om een MBO-opleiding te volgen, maar er alleen al aan denken om een HBO-opleiding te volgen, doet mij terugdeinzen. Niet omdat ik denk dat ik het niet kan, maar wel omdat ik denk dat ik het niet aankan.

Dit is in, misschien niet zo'n korte, vogelvlucht mijn ervaring met het onderwijs...

Mocht ik ooit de kans hebben om anderen, kinderen en jongeren, te ondersteunen in hun reis en/of strijd, zal ik deze kans zeker grijpen.

Boris
30 december 2020

84. Zijn licht ging uit op de basisschool

De ontwikkeling van je eigen kinderen is niet bijzonder. Als ouder heb ik dat althans niet zo ervaren. Tot ze naar de basisschool gaan. Onze zoon begon zelfstandig met lezen op drieënhalf-jarige leeftijd. Op zijn eerste schooldag nam hij een leesboekje mee. Vanaf dat moment veranderde hij langzaam. Zijn groep 1-leerkracht uitte haar bezorgdheid omdat hij van alles in zijn mond stopte. In groep 2 krabde hij zich, beet zich en trok zich aan zijn haren. Iets wat hij tijdens kringgesprekken deed. Er werd specialistische hulp ingeroepen en er werd gedacht aan een concentratiestoornis. Na doorvragen bleek dat ze tijdens dat kringgesprek 20 minuten praatten over de letter K, maar toen las hij al 2 jaar zelfstandig boeken. In groep 3 trok hij zich terug op de wc. Volgens zijn leerkracht ging het prima, maar zijn klasgenootjes zeiden tegen ons: "hij zat weer de hele tijd op de wc." Hij speelde niet of nauwelijks met zijn klasgenoten. Begin groep 3 leerden ze iedere 2 dagen 1 letter maar thuis in zijn bed las hij Math Quest, een boek over een ruimtestation met problemen in de communicatiekoepel, de biodome en de reactorruimte. Problemen die opgelost moesten worden met kansberekening, ferro en non-ferro materialen, Venndiagrammen en dergelijke. In groep 4 daalde zijn Cito rekenen van hoog in de I naar IV. In de klas deed hij niets meer. School herkende HB niet. Hij werd niet extra uitgedaagd en zakte steeds verder weg tot hij in groep 5 helemaal uitging. Na school ging hij thuis op de bank liggen wachten tot de dag voorbijging. De lichten in zijn ogen waren gedoofd.

Zijn 2 jaar oudere zus had achteraf met drieënhalf jarige leeftijd naar school gemoeten. Thuis waren te weinig prikkels voor haar. Iedere ochtend rende ze naar school. Ze heeft heel veel energie, praat heel luid en is enorm aanwezig. Ze is enorm intens in haar beleving. Haar klasgenoten accepteerden haar wel, maar gedurende de basisschool hoorde ze er nooit helemaal bij. Vooral op sociaal vlak was ze alom aanwezig. Ze wilde diepe vriendschappen aangaan maar dat ging niet. Zo ver waren haar klasgenoten nog niet. Ze heeft zich aan proberen te passen, kreeg last van faalangst en perfectionisme en combineerde hoge Cito-uitslagen met lage. Eind groep 7 kreeg ze als advies TL omdat ze nog zo speels was en zich in de klas niet concentreerde. Thuis klaagde ze dat het zo langzaam ging en dat er zoveel uitleg

gegeven werd. Het TL-advies vond ze vreselijk. Ze wilde heel graag naar de HAVO. Dat bracht voor haar een nieuwe uitdaging mee. Ze moest dus de begrijpend lezen-CITO opkrikken. Op taalgebied scoorde ze I maar begrijpend lezen snapte ze niet, vond ze zelf. Die CITO vulde ze altijd maar wat in zonder te lezen. Nu moest ze het wel doen maar zei ze dat ze vreesde dat wanneer ze het te goed zou doen misschien wel VWO-advies zou krijgen en dat wilde ze niet. Na de CITO halverwege groep 7 was het haar gelukt en kreeg ze HAVO-advies. Ook mocht ze naar het VWO van haar juf, maar dat wilde ze niet. Dit jaar in de brugklas vindt ze wederom moeilijk aansluiting terwijl dit wel goed lukt met volwassenen en kleinere kinderen. Ze hoeft weinig tot niets te doen, haalt hoge cijfers en loopt weken voor met haar werk. Haar wiskundeleerkracht pusht haar op VWO-niveau door te gaan. Maar dat wil ze niet. Sinds begin dit brugklas jaar gaat ook zij naar HBGaaf wat haar enorm goed doet. Daar kan ze wel intens zijn, wordt ze begrepen en hoort ze er helemaal bij.

Onze zoon heeft groep 6 op een Daltonschool gedaan. Daar leefde hij een beetje op. Eens per week ging hij naar HBGaaf, waar hij met gelijkgestemde leeftijdsgenoten om leerde gaan. Daar leefde hij helemaal op en schitterden zijn ogen weer. Na een half jaar les scoorde hij heel hoog met zijn Cito's en zei de leerkracht dat hij al op VWO-niveau zat. Aan het einde van het jaar zei de ib-er dat hij niet naar groep 7 kon, maar moest versnellen. Al was ze bang dat er ook in groep 8 te weinig uitdaging zou zijn, want qua stof was hij halverwege groep 6 al klaar met het basisonderwijs. Ze bracht ons in contact met het Murmellius gymnasium die een speciale klas heeft voor HB-kinderen. Dit schooljaar is hij daar begonnen en gaat nu voor het eerst met heel veel plezier naar school.

Anoniem
30 december 2020

85. 1 jaar passend onderwijs

Na jaren van strijd, van schoolwisselingen en gedrongen thuisonderwijs (pt&ft) mag m'n kind een jaar passend to onderwijs, 1 jaar om alle schade van de 7 voorgaande jaren teniet te doen. 1 jaar, zonder kans op verlenging. 1 jaar m'n kind vrolijk naar school zien gaan i.p.v. hem onder dwang erheen te brengen.

1 jaar is veel te kort.

"Mama, als ik blijf zitten is het dan hetzelfde jaar?"

"Nee schatje, zo werkt het niet."

Suzan Brinkman
Brandweer Amsterdam Amstelland
31 december 2020

86. Alleen CITO telt…

We hebben gelukkig een passende basisschool gevonden. Zoon heeft IQ van 141, moeite met automatisering. Er is geen ander aanbod op scholen dan taal en rekenen. Je kan van alles weten over verschillende onderwerpen, maar feitenkennis doet er niet toe, dat is slechts bijzaak, zelfs als je het dan ook nog om weet te zetten naar een product. 7 jaar lang dus rapporten met onvoldoendes. Omdat de hersenontwikkeling nu eenmaal zo verloopt dat deze kinderen later kunnen automatiseren zou dat eigenlijk later aangeboden moeten worden. Enfin, hij heeft in groep 7/8 alles in 4 maanden ingehaald en nu werkt hij op groep 8 niveau. Kind helemaal happy, maar het voortgezet onderwijs schrikt van een dossier met jarenlange lage CITO-scores. Dus maar weer op gesprek en hopen dat we serieus genomen worden. Fingers crossed.

Anoniem
12 januari 2021

87. Uit de oude doos

Mijn verhaal: Door huiselijke omstandigheden ging ik pas naar school op 9-jarige leeftijd. Door bijles zat ik op mijn 10e bij mijn leeftijdgenootjes. Toen begon de ellende. 4 jaar onbegrip. Tot er een nieuwe leerling op school kwam met ouders die erop stonden dat er IQ-test gedaan werd. Toen viel ik door de mand (IQ 145). Dat ik dit nooit gebruikte kwam door de onveilige thuissituatie, zo was de redenering. Nu, 50 jaar later, is het enige wat ik wil zeggen: er is gelukkig veel veranderd, maar zeker nog niet genoeg. Wil me sterk maken voor beter passende onderwijs. Geen verwijten naar het verleden, andere tijden, maar hopelijk een verhaal voorwaarts naar passend onderwijs. Zodat geen enkel kind meer een rotjeugd heeft.

Gerda Vet
12 januari 2021

88. Schoolplicht zonder passend aanbod

Waarom is er schoolplicht in Nederland als geen enkele openbare VO-school in de buurt passend onderwijs kan bieden?

Dat is mijn grote vraag nu mijn hoogbegaafde 15-jarige al twee jaar niet meer naar school gaat.

“Passend onderwijs” dat er wordt geboden door de huidige school is een school voor speciaal onderwijs, ver van huis, met expertise op het gebied van kinderen met chronische ziekten of een lichamelijke of geestelijke beperking, niet met hoogbegaafde kinderen.

In het basisonderwijs viel ons kind al regelmatig uit met hoofdpijn, buikpijn en extreme vermoeidheid. Na een paar dagen ging het dan weer en was het wachten op de volgende aanval. Gelukkig was er de weektaak (op eigen tempo werken), de verkorte instructie, was er enige differentiatie in lesstof en ook de mogelijkheid om veel te bewegen. Dit alles verviel op de middelbare school met ouderwets klassikaal onderwijs. Ellenlange uitleg, veel herhalende opgaven moeten maken en veel minder bewegingsvrijheid.

Middelbare scholen zijn bovendien vaak grote scholen. Ons kind is, zoals veel hoogbegaafden, ook zeer prikkelgevoelig, wat maakte dat de middelbare school een nog minder passende plek bleek.

De aanvallen van hoofdpijn en buikpijn namen in frequentie toe en leidden uiteindelijk tot waar we nu zijn: het kind zit thuis.

Ons kind is echter zeer gemotiveerd een diploma te halen, maar dan wel op een manier die passend is bij ons kind. En die hebben we gevonden! Maar helaas is het thuis op eigen tempo door de stof gaan niet in overeenstemming met de schoolplicht.

Daarom onderteken ik van harte deze petitie en hoop ik dat het jaarklassensysteem wordt afgeschaft en kinderen op school op hun eigen tempo mogen leren. Wie gunt een kind dat nu niet?

Pas als het aanbod op orde is, dan zou de schoolplicht van kracht mogen zijn.

Anoniem
12 januari 2021

89. Onderwijs overleefd

Met een hoogbegaafde aanleg heb ik dankzij een tempo-probleem door ADD een relatief normale schoolcarrière doorlopen. Pas later kwam ik erachter dat vele hobbels in mijn leven werden veroorzaakt door mijn hoogbegaafd zijn. Het was een forse strijd om succesvol te worden in de maatschappij en na een aanvankelijk geslaagde carrière als medisch specialist bleek toch de balans met privé niet langer haalbaar. Door actief zoeken naar referentiekaders in en buiten de vereniging van hoogbegaafden, Mensa, ben ik in staat geweest om zowel voor mezelf alsook voor mijn dochters en anderen in mijn omgeving de juiste begeleiding en ontwikkelingsweg te vinden.

Mijn hoogbegaafde dochters hebben met succes hun schooltijd doorlopen, ondanks het gebrek aan passend onderwijs. Het was vaak zwaar en heeft voor mij als ouder ook veel extra inspanning gekost om een optimaal ontwikkelingsproces te faciliteren. Vele mensen in mijn omgeving hebben niet het geluk gehad de juiste ondersteuning en setting te vinden om de schooltijd te overleven.

Juist vanwege de schadelijke effecten van niet-passend onderwijs vind ik het van belang dat een structurele ontwikkeling wordt ingezet om in alle onderwijssettingen (niet alleen, maar zeker ook, in specifieke onderwijsvormen voor hoogbegaafden) de inzichten en wetenschappelijke basis te implementeren voor de ontwikkeling naar een gezonde leeromgeving voor hoogbegaafden.

Marja van Ingen Schenau-Roovers
17 januari 2021

90. School had geen idee wat ze met hoogbegaafd aanmoesten

Mijn zoon heeft dyslexie, bij het dyslexieonderzoek kwam ook naar voren dat hij een IQ van 133 heeft. Ik wist niet meer dan dat hij hoogbegaafd was maar richtte me verder op zijn dyslexie. Ik had toen nog geen idee dat een hoogbegaafde ook begeleiding nodig heeft op school. Wel liep mijn zoon tegen problemen aan maar school legde de link niet met zijn hoogbegaafdheid. Terwijl ik het wel opgenoemd had. Ze vonden dat hij maar weerbaarder moest worden en een rots- en watertraining moest doen. Uiteindelijk ben ik er zelf achtergekomen dat zijn gedrag voortkwam uit het feit dat hij zich verveelde op school. We zijn uiteindelijk overgestapt naar een school met een speciale plusklas en een professionele juf.

Mariska
20 januari 2021

91. Vastgelopen leerkracht

Na mijn ervaringen als kind op de basisschool dacht ik het onderwijs van binnenuit te kunnen veranderen. Tijdens de opleiding (Pabo) merkte ik al dat dit helemaal niet werkte, het systeem is log en traag en je moet je opdrachten doen om je cijfers te kunnen halen, wat dan ook weer binnen het systeem valt. Ik dacht de kinderen dan te kunnen helpen die vastliepen dus ging ik orthopedagogiek studeren. Gaandeweg die studie kwam ik ook achter de kaders en restricties waarvan ik dacht dat het normaal was. Afgestudeerd op autisme ging ik de wereld in. Maar overal zag ik wat er misging en bracht ik punten in voor verandering. Het systeem is traag en log en moeilijk te veranderen ten gunste van de kinderen. Het plan een nieuwe school beginnen voor (hoogbegaafde en hoogbewuste) kinderen: Vragenderwijs. Met een groep vrouwen zijn we enthousiast begonnen met het concept vanuit de vraag van het kind en hen lesgeven vanuit het hart Wat wil het kind leren? De leerstof sluit aan bij de vraag van het kind. We hadden alles geregeld, een prachtige locatie in een park met een diverse ruimtes zoals een theater, computerlokaal, muziekstudio, dojo (voor dans en andere bewegingen), een kinderboerderij, schooltuinen, een teken en knutsellokaal en vooral een buiten met bomen waar je lekker kan spelen. Voor elk kind wilden we ruimte maken om te leren wat het kind wil. Maar… het systeem is log en traag en we mochten niet verder gaan met ons concept. Per ongeluk had één van de groep een interview gegeven aan een man die later een reguliere school begon in een nieuwe wijk met ons concept maar dan binnen het systeem en helemaal niet meer vanuit de vraag van het kind. En wij konden daar solliciteren en werden niet aangenomen. Dit speelde allemaal 17 jaar geleden, we waren te vroeg.

Nu zit ik al jaren ziek thuis. Het valt me op dat meerdere hele lieve onderwijskrachten die ik ken, die vanuit het hart werken met kinderen, niet meer in het systeem kunnen werken. Want ik kon het niet meer aan om terug te keren in het onderwijs en voor de klas te gaan staan om kinderen te leren wat vanuit de inspectie moet met weinig oog voor de speciale talenten van het kind, in het trage en logge systeem. Ik ben uiteindelijk helemaal vastgelopen. En net als diverse kinderen die niet meer naar school kunnen gaan en wiens licht uit is gegaan, was mijn licht ook uit. Gelukkig is mijn licht weer aan maar ik werk nog steeds niet, ik kan het gewoon niet meer aanzien dat kinderen dingen moeten leren die ze al kennen of die geen waarheid zijn, zonder oog voor de speciale talenten van het kind. Een opgedrongen systeem wat gewoon

niet meer werkt. De kinderen laten het zien, als er nou eens gewoon naar het kind geluisterd wordt… en vanuit de vraag van het kind gewerkt wordt.

Ik droom nog wel eens van een nieuwe school, waar vanuit het hart wordt lesgegeven en waar vanuit het kind wordt gewerkt. Een school waar hoogbegaafde en hoogbewuste kinderen gewoon kwantummechanica kunnen leren of koken of een theatervoorstelling maken en opvoeren. Een school waar je kunt leren solderen omdat je een radio in elkaar wilt zetten. Een school waar je kan leren dansen en zingen als je muziek- en bewegingsslim bent, waar je naar buiten kan om te leren over planten en dieren of een buitenhuisje bouwt in het bos. Een school waar je gewoon zelf op internet kan zoeken naar informatie die je op dat moment wilt weten. Een school waar je gewoon jezelf mag en kan zijn. Een school waar vanuit hart en ziel voor de kinderen gewerkt wordt, met enthousiasme en plezier voor alle kinderen zodat hun licht altijd aan blijft. Zal mijn droom ooit uitkomen?

Anoniem
25 januari 2021

92. Zoon van 6 binnenkort thuis

Onze zoon van bijna 7 heeft al sinds zijn 4e en start op de basisschool niet het onderwijs gekregen dat hij verdient.

Bij de start op school heeft zijn basisschool hem na 13 weken en 2 verschillende groepen opgegeven en zijn wij met ons rug tegen de muur gezet om in te stemmen met een TLV (toelaatbaarheidsverklaring) voor het SBO.

We hebben met 3 andere reguliere basisscholen gesprekken gevoerd, maar niemand durfde het aan door verhalen van de 1e basisschool.

Op het SBO ging het de eerste 3 maanden goed omdat er géén verslag en IQ-test was. Toen de uitslag van het 1e IQ-onderzoek er was gingen ze onze zoon 'behandelen' op de lage verwerkingssnelheid. Het IQ-onderzoek was niet door een HB-specialist gedaan.

Na nieuw IQ-onderzoek blijkt hij net als zijn zus HB te zijn. School blijft echter volgens eigen protocol lopen en heeft in eerste instantie geweigerd het samenwerkingsverband te betrekken en nu blijkt onze zoon nog niet aangemeld voor fulltime HB-onderwijs (wat hier via het swv moet lopen) dus is er nog steeds geen plek en waarschijnlijk volgend jaar ook niet.

Onze zoon wordt in februari 7 en gaat 3 jaar naar school, maar i.p.v. wat te leren heeft hij geleerd dat volwassenen hem niet begrijpen en is hij heel gefrustreerd.

Ilse Snoek-Hoogland
25 januari 2021

93. Wat passend onderwijs kan doen

Mijn zoon ging als kleuter met veel plezier naar school. Zijn kleuterjuf had goed door dat hij bovengemiddeld intelligent was en liet hem lekker op zijn eigen niveau werken.

In groep 3 ging het mis. Hij kwam bij een juf die zijn ontwikkelingsvoorsprong niet zag en zij liet hem weer helemaal vooraan beginnen en hij moest het tempo volgen van de klas.

Na zes weken had ik een totaal ander kind thuis. Hij wilde niet meer naar school, maakte ruzie met zijn vriendjes en werd vervelend in de klas. Zijn interesse in de wereld, de natuur, het heelal en dinosaurussen was verdwenen.

Op verzoek van school hebben we hem laten onderzoeken en daar kwam een IQ uit van 130 en een vorm van ADHD. De focus van school ging in zijn geheel naar ADHD. Mijn zoon moest eerst maar eens zijn gedrag aan leren passen voordat ze het werk op school op zijn niveau aan zouden passen. Na vele lastige jaren op school, is mijn zoon dit schooljaar in groep 6 overgestapt naar een fulltime HB-school (op een half uur rijden afstand).

Na twee weken zag ik mijn oude, sociale, vrolijke, geïnteresseerde kind weer terug. Hij stond weer aan. Hij gaat met veel plezier naar school, maakt gemakkelijk vrienden en is thuis veel vrolijker. Zijn juf op school heeft de metamorfose gezien. Hij kwam binnen als een boos, dwars jongetje en na twee weken was hij een vrolijke, eigenwijze, leergierige leerling, die helemaal op zijn plek zit.

Ik had dit mijn kind jaren eerder gegund.

Patrice
25 januari 2021

94. Op zoek naar 4e school

Wij hebben 2 (u)HB-dochters. De oudste dochter heeft al veel te veel meegemaakt voor haar leeftijd. Net 9 en 3 scholen die zich handelingsverlegen hebben verklaard. Cognitief gaat ze heel snel maar door versnellingen mist ze vaardigheden. Helaas is er geen tijd in een klas van 30 leerlingen om haar daarop te coachen. School wilde haar met 8 jaar naar groep 8 doen, wat we tegen hebben gehouden.

Inmiddels is mijn dochter zeer faalangstig, heeft een slecht zelfbeeld en een schooltrauma. We moeten nu op zoek naar school nr. 4, maar de dichtstbijzijnde HB-school kost 3100,- per kind per jaar en dat kunnen we niet betalen door de coronacrisis.

We vechten al jaren voor hulp. Passend onderwijs heeft letterlijk gezegd dat ze het niet weten en niet kunnen helpen… Ook de gemeente is niet welwillend om te helpen.

We blijven zoeken naar de juiste hulp maar het kost erg veel energie.

Marloes Platzek
25 januari 2021

95. Thuiszitters onderwijs

Ons verhaal is lang.

Basisschool die niet passend is.

4 basisscholen.

3 maal thuiszitter.

Handelingsverlegen – bedreigd – gepest – uitgescholden met hele nare dingen. o.a. vieze kutNederlander. etc. etc.

Ik wil het best eens optypen, maar ben nu bezig met bestralingsbehandelingen voor een hoofdtumor.

Maar vind het fijn als er aandacht voor kinderen, jongeren komt.

Een Veilig op School lijkt mij ook fijn. Daar dochter door kinderen maar ook door juffen mishandeld is. Klap, knijpen.

Dank u wel, groetjes, Hilda

Hilda Edelbroek
25 januari 2021

96. Passend onderwijs voor mijn 3 (U)HB-kinderen

Mijn zoektocht in het passend onderwijs begon toen mijn dochter 3 jaar was in 2013. Omdat onze dochter (Inge) een ontwikkelingsvoorsprong had was ik mij er al van bewust dat ik op zoek was naar een school die mijn dochter passend onderwijs kon geven. Gesprekken met basisscholen volgden en met vertrouwen een school in Zwaag gekozen waar wij toen woonden. Ook in het kennismakingsgesprek met de juf benoemd wat onze verwachtingen waren van school, zowel die van onze dochter, ze wilde leren schrijven (een boek) als die van ons als ouders. Nog steeds waren wij positief en vol vertrouwen. Blij dat onze dochter eindelijk naar school toe kon, want met 3 jaar wilde Inge al naar school toe maar dat mocht toen nog niet. Het was een lang jaar om te wachten. Voor Inge die veel uitdaging nodig had en driftbuien omdat zij meer nodig had dan ik haar kon geven. Voor mij als moeder voortdurend op zoek naar uitdagingen voor mij dochter, en energievretend om op een juiste manier om te gaan met de driftbuien. Daarnaast had Inge nog een broertje met gezondheidsproblemen, ook daar ging veel energie in zitten in combinatie met een parttimebaan.

De eerste dagen op school waren positief, de rust in huis leek wat weder te keren. Maar in week 2 begonnen de driftbuien thuis weer, en in week 3 waren die weer terug op niveau van voordat Inge naar school toe mocht. Gesprekken met de juf volgden, ook op ons verzoek samen met de IB. Echter dit draaide allemaal op niets uit, want op school zagen ze een lief, zachtaardig meisje die het leuk vond om in de poppenhoek te spelen. Zelfs nu mijn dochter 10 is heeft ze het hier nog over. Mag ik naar school en moest ik in de poppenhoek spelen… Toen zaten we met de rug tegen onze muur. Een kind dat ongelukkig is, een juf en IB'er die dit anders zagen. Op internet nogmaals gezocht naar verhalen over hoogbegaafdheid. Dit had ik in het verleden ook wel eens gedaan, maar mijn kind hoogbegaafd… Nee, dat kon niet. Het vastlopen op school werd steeds erger, inmiddels hadden we Inge een paar dagen thuisgehouden. Uiteindelijk een HB-deskundige gevonden die IQ test afnam, op de website stonden de kenmerken van hoogbegaafdheid beschreven en hier herkende ik veel van. Voordat de HB-deskundige daadwerkelijk een IQ-test afnam wilde ze eerst in gesprek met de ouders, om vooraf al te beoordelen of er mogelijk sprake is van HB. Na 10 minuten in gesprek met de HB-deskundige had zij al geen twijfels meer. We hebben nog een uur met elkaar gesproken, fijn dat ik eindelijk iemand had gevonden die mijn verhaal herkende en bevestiging gaf in alle problemen waar ik in de opvoeding tegen aanliep. Maar ook het belang aangaf voor passend onderwijs.

1,5 maand later kon pas de IQ test gepland worden. Inge vond het die middag hartstikke leuk, 1 op 1 aandacht en oefeningen doen met voldoende uitdaging. Gelijk na de test kregen we al te horen; ja hoor hoogbegaafd. Maar de daadwerkelijke uitslagen moesten we nog even op wachten. 2 weken later werd er een gesprek gepland.

Toen vielen we letterlijk van onze stoel af, hoewel de TIQ 141 was, mochten wij ervan uitgaan dat onze dochter 145+ was. We kregen een volledig verslag mee van de test en adviezen voor school.

Naïef als ik was dacht ik dat alles zou veranderen op school en dat Inge eindelijk het onderwijs zou krijgen wat zij nodig had. FOUT!!!! De juf en zelfs de IB'er legden het verslag zo naast zich neer. De IB'er zei zelfs nog dat onze dochter niet HB was, want ze had wel HB-kinderen gezien

en dat was onze dochter niet. Ook al was onze dochter HB dan nog moest ze leren om 'gewoon' mee te doen met de rest van de klas. Verbijsterd waren we na dit gesprek…

Mijn zoektocht op internet ging verder. Ik kwam uit bij een centrum dat begeleiding gaf aan kinderen die HB zijn. Na een kennismakingsgesprek mocht Inge daar 1x in de week 2 uurtjes op een groep met leeftijdsgenootjes. Van hieruit kregen we adviezen om het gesprek aan te gaan met school. Meerdere gesprekken zijn er geweest, intussen voorjaar bijna richting zomer en hoera!!! Inge mocht groep 2 werk gaan maken. Lang verhaal kort, dit werkte helemaal niet. Een kind werk geven zonder uitleg, want jullie vinden haar nu eenmaal HB dan moet ze het zelf kunnen…

Samenvattend, op de HB-groep/begeleiding bloeide Inge op, op school deed ze wat er van haar verwacht werd. Thuiskwam alle frustratie, moeheid etc. etc. eruit in de vorm van driftbuien. Na de zomervakantie mocht Inge onder protest naar groep 2. Eigenlijk was Inge gestart in groep 0 en zou ze na de zomervakantie naar groep 1 moeten. Hier ging ik niet mee akkoord. Weer de hoop dat het in groep 2 beter zou gaan. Maar helaas al snel werd duidelijk, het ging niet. Wat dan… thuishouden want het ging niet meer op school. Gesprekken met de adjunct-directeur, want de directeur zelf was langdurig ziek. Toen werd ons gezegd dat school het er niet mee eens was dat we onze dochter thuishielden. We hadden het voordeel dat Inge nog steeds 4 was en niet leerplichtig maar anders was er een melding gemaakt bij de leerplichtambtenaar. Boos was ik. Ja de adjunct-directeur had begrip voor onze situatie, en gaf wel aan dat de gesprekken met juf en de IB'er niet netjes waren verlopen. Maar dit was het beleid van school. Toen…

Omdat mijn man inmiddels al een jaar thuis zat, werkeloos was geraakt door de crisis en zijn uitkering bijna stopte stonden we op een tweesprong. Verhuizen moesten we omdat we de hypotheek niet meer konden betalen van alleen mijn salaris, inmiddels fulltime aan het werk. Toen ben ik me gaan verdiepen in andere scholen in West-Friesland. Ik kreeg tips van andere ouders via de HB-begeleiding waar Inge nog steeds zat. Ook heb ik aangeklopt bij de gemeente. Tja de HB-begeleiding zelf betalen was inmiddels ook geen optie meer. Maar gemeente Hoorn wilde hierin niet meewerken. Via via via, kwam ik bij het samenwerkingsverband uit van Hoorn. Goed gesprek gehad, over wat mijn ervaringen waren in mijn zoektocht naar passend onderwijs. De beste mevrouw gaf aan zeer geschokt te zijn van mijn verhaal, wilde dit zeker gebruiken om beterschap te beloven. Maar helaas, of misschien zoals verwacht, nooit meer wat van gehoord. De school die goed stond aangeschreven in Blokker voor begeleiding HB-kinderen heb ik gemaild, en gebeld met mijn verhaal over mij dochter en mijn zoektocht voor passend onderwijs. Maar helaas hebben zij nooit gereageerd of mij teruggebeld.

Hierna heb ik mijn zoektocht uitgebreid naar fulltime HB-onderwijs in Noord-Holland. In deze zoektocht liep ik tegen veel muren op omdat vooral in de regio Amsterdam er veel aanbod was voor HB-onderwijs, maar allemaal met eigen bijdrage van richting de 2000 euro per jaar. Tja als je maar 1 inkomen hebt, niet te betalen.

Er bleef maar 1 optie over. HB-onderwijs in Julianadorp. Alhoewel ik zelf oorspronkelijk in Den Helder ben opgegroeid had ik geen ambities om hiernaar terug te keren. Maar alles voor je kind(eren) en de directrice belde mij gelijk op nadat ik een mail had gestuurd met mijn ervaring

en het passende onderwijs waarna ik naar op zoek was. We mochten binnen een week langskomen voor gesprek.

Het was een heel fijn gesprek, het voelde als thuiskomen. We kregen alle erkenning voor de problemen waar wij als ouders en kind(eren) tegen aan liepen. We waren van harte welkom op deze school alleen om voor het HB-onderwijs in aanmerking te komen moesten we binnen een bepaalde straal van school wonen. Er was een toelatingscommissie die bepaalt of je op het HB-onderwijs toegelaten wordt. Dus onze dochter zou eerst starten in het basisonderwijs in groep 2-3.

Verhuizen kon heel snel, binnen 3 maanden startte onze dochter op de basisschool, in het reguliere onderwijs. Korte lijntjes met juf, IB'er. Dochter werd vaak besproken in het OT-team. Uiteindelijk na een jaar werd mijn dochter toegelaten tot HB-onderwijs. Ik ben nog nooit zo blij geweest met deze stap.

Ons middelste kind (zoon) heeft een apart traject afgelopen i.v.m. TOS en heeft eerst 2 jaar cluster 2-onderwijs gevolgd. Dit was drama!!!! Dit speciaal onderwijs is gericht op de kinderen met wat langzamere ontwikkeling. Ondanks dat bij mij zijn op de peuterspeelzaal al een IQ-test was gedaan om te controleren of zijn taalachterstand niet kwam door lage IQ. De peuterspeelzaal had nog nooit zo'n hoge score gehad; TIQ 122. Helaas was dit ook voor deze school in Schagen niet voldoende om onze zoon extra uitdaging te bieden. De enigste die er wat van probeerde te maken was de logopediste van groep 1. Wat school ook nog eens had verzonnen was dat ze voor groep 1 een ander team hadden (juf, IB, psycholoog) als groep 2. In groep 1 zijn we al heel lang bezig geweest om voor onze zoon de uitdaging te krijgen die hij nodig had, maar in groep 2 konden we dit nog eens dunnetjes over doen met het nieuwe team. Toen waren we inmiddels naar Julianadorp verhuisd en zijn we samen met de gemeente en OBD Noordwest in overleg geweest op school. Maar ondanks alle gesprekken helemaal geen verbetering. Onze zoon liet niets zien… Ook de schoolarts, die onze zoon had gezien op school (wat ik overigens geweigerd had want onze ervaringen met het CB zijn ook slecht, maar dat was niet doorgegeven door de juffen) kon niks betekenen. Zij had ons nog op gesprek gevraagd om met ons te bespreken dat zij het vermoedde had dat onze zoon een ontwikkelingsvoorsprong had. Maar dat wisten wij al… Uiteindelijk na 2 jaar was ik klaar met cluster 2 onderwijs en wilde ik dat onze zoon groep 3 in het reguliere onderwijs zou volgen in Julianadorp. School was het er niet mee eens, het moest in een commissie besproken worden, waarbij dan ook de IB van de toekomstige school bij was. Gelukkig, gelukkig, gelukkig heeft de IB van de school in Julianadorp geholpen en heeft de commissie toestemming gegeven.

Wat ik nooit meer zal vergeten is dat juf vertelde dat mijn zoon in de 1e week al vriendjes had gemaakt, voorgelezen heeft voor de klas. Juf die zei dat zij onze zoon niet herkende uit het verslag dat van de cluster 2 onderwijs meekwam. Na de 2e week hadden we een startgesprek met zoon, juf en ik. Toen wij uit school wegliepen, zij mijn zoon tegen mij: "zie je wel mama dat ik het prima kan redden op deze school…" Inmiddels zit hij nu 2,5 jaar op deze school, hij is letterlijk en figuurlijk gegroeid. Overleg met juf, IB'er, OT-team en directrice is altijd mogelijk.

Inmiddels gaat mijn 3e kind (dochter) ook naar dezelfde school in Julianadorp, maar helaas loopt ook zij vast in het onderwijs door perfectionisme, faalangst, het zich niet durven laten zien omdat ze niet anders wil zijn. Maar lang leve deze school waarmee ik goede gesprekken

heb. Waar ik nooit maar dan ook nooit het gevoel heb dat ik teveel ben, teveel eis, teveel vraag..

Linda Brugman
29 januari 2021

97. Gebroken hart en leven

Mijn lieve zoon is inmiddels 15 jaar. Hij heeft een fysieke, sociale/communicatieve, muzikale en mentale hoogbegaafdheid. En is beelddenker en hooggevoelig mens. Hij kijkt dwars door mensen en docenten heen. Altijd al. Op de democratische school zijn we verzocht te vertrekken omdat men niet via oogcontact en even aanraken contact wilde maken met mijn zoon zoals een psychologe aan school had aangegeven, die ik op mijn eigen initiatief had ingehuurd om uit te zoeken waarom de leerbehoefte van mijn 5-jarige kind niet tegemoet werd gekomen.

Nadien was er een half jaar geen enkele school die hem aan wilde nemen, men vond het tijdens veelvuldig proeflopen erg onpassend dat mijn zoon bijvoorbeeld vroeg: “Goh juf ik ben nog niet klaar met buitenspelen, mag ik mijn spel alstublieft eerst even afmaken en dan kom ik naar binnen?” Erg ongepast.

Na een half jaar dan maar samen op reis i.p.v. thuis vastzitten eindelijk een school gevonden door 12 samenwerkende instanties. Op alle scholen is mijn zoon kapot gepest en werd hem het label ‘dom’ en ‘achterstand’ opgeplakt. Hij is vooral gepest door docenten en lievelingetjes van de school. Tijdelijk overspannen thuis omdat leren en schoolgang gewoon niet meer ging. Totdat de laatste school het nodig achtte hem te verwijderen omdat hij gepest werd door de ouders van vriendinnen van de directie. Zo erg gepest dat dit fysiek geweld en emotioneel geweld en vandalisme van zijn bezittingen genoemd zou kunnen worden.

Daarna vond de school het nodig moeder in de schoenen te schuiven dat er teveel van school gewisseld werd en maakte er een Veilig Thuis melding van. Die door Veilig Thuis geopend werd door de zin: wij gaan niet aan waarheidsvinding doen. Dat doet alleen de politie. Inmiddels zijn wij in een ver buitenland en richt ik mijn eigen school op voor mijn kind en anderen. Maar wel met een nog altijd gebroken hart en mijn zoons gebroken leven. Wat graag had hij gewoon een school doorlopen en een fijne tijd gehad tot aan zijn diploma.

Anoniem
29 januari 2021

98. Schooltrauma

I. was enthousiast, blij, intens, slim, een leuk, sociaal, wijs kind. Na de start van haar schoolcarrière hebben wij, ouders, haar in 6 jaar zien veranderen naar een meisje met enorme faalangst en psychische klachten. Niet passende hulpverlening volgde op niet-passend onderwijs, met als gevolg op 10-jarige leeftijd een thuiszitter met een ernstige burn-out en schooltrauma. Na onderzoek door een deskundig psycholoog bleek ze niet gezien hoogbegaafd, ernstig onderpresterend en gedemotiveerd. Ze wil heel graag naar school, en ze maakt steeds een doorstart. Elke keer als het lukt, op het moment dat wij verbetering en groei zien, wordt vanuit óf goede bedoelingen óf procedures óf algemene ervaringen, één van de partijen ongeduldig. En kiest vanuit eigen positie stelling, waardoor de precaire en nog kwetsbare opbouw van het herstel van onze dochter in een schoolsetting steeds weer onderuit wordt gehaald. Ze herpakt zich keer op keer en maakt een doorstart, maar herpakken kost haar veel energie. Het gaat ten koste van haar ontwikkeling. Zij zou gebaat zijn bij minder druk vanuit school/leerplicht en (tijdelijk) thuisonderwijs. School geeft stress, maar ondertussen is ze autodidact en daarnaast sociaal-emotioneel bijna volwassen, 14 jaar oud. (Sinds een jaar hulpverleners met resultaat.)

Anoniem
29 januari 2021

99. Thuisles + online lesprogramma

Wij zijn al jaren op zoek naar passend onderwijs voor onze oudste. Tot nu toe geeft elke vorm van onderwijs na gemiddeld 2 a 3 jaar het op, merken wij. Autonomie, top-down leren, eigenzinnig, autoriteitsproblemen, hoogsensitiviteit, psychosociale problemen… tja, het is nogal wat. En toen kwam de corona-crisis met een lockdown en wat bleek? Thuisles in combinatie met een online lesprogramma werkt wel! Gewoon 1 op 1 begeleiding door mama, weinig prikkels, zelf bepalen wat en wanneer welk vak. Mama is bereid haar werk op te geven, maar helaas mag een kind in Nederland geen thuisles krijgen als het eenmaal ingeschreven staat. Wij zitten klem. De weg naar vrijstelling is ongelofelijk moeilijk. En na 7 moeilijke jaren willen wij niet nog meer moeilijkheden. Wij zijn moe en willen gewoon een gelukkig leven!

Marleen
1 februari 2021

100. De grote verhuizing

Onze zoon bezocht drie basisscholen, onze dochter zit inmiddels op haar vierde basisschool.

Dat bedenk je niet aan de voorkant als ouder.

De derde basisschool was een voltijds HB-school, hoera, eindelijk passend onderwijs.

Not.

Er werkten leerkrachten met weinig begrip voor en affiniteit met de doelgroep. Er werd veel geschreeuwd, zelfs gescholden door leerkrachten. Toen ik hoorde dat er meerdere incidenten waren geweest met 1 leerkracht die fysiek uithaalde naar kinderen, heb ik samen met andere ouders een officiële klacht ingediend bij het bestuur.

Het onderwijs bleek van de losse draden (geen onderwijsvisie, geen leerplan, geen op de doelgroep aansluitende lesmethodes, leerkrachten die zelf erg chaotisch waren die structuur moesten bieden) aan elkaar te hangen. Eigenlijk wist niemand daar precies hoe het onderwijs opgebouwd was. Pappen en nathouden. Wat een totale deceptie.

Remedial teaching hielp onze zoon en meer dan de helft van zijn klas (moesten we zelf betalen) door de meest ernstige hiaten heen. We probeerden hem in te laten stromen op een andere basisschool. Ze namen hem eind groep 7 niet meer aan. Het werd een verschrikkelijk jaar. Onze dochter zit nu op een reguliere school en is net versneld naar groep 7. Het is niet ideaal, maar de sfeer is er goed, het is er veel fijner dan op de voltijds HB-school. Dit is wat er nu voorhanden is. Passend onderwijs is er in deze regio nog niet.

Daniëlle van Sundert
Praktijk HB, praktijk voor hoogbegaafdheid
3 februari 2021

101. Een kleuterdepressie

Mijn dochter van 4 begint 2 maanden voor de zomervakantie. De eerste dag van de zomervakantie komt ze huilend uit school. Moet ik nog een jaar naar de kleuterschool? Ik wil niet meer. Twee maanden lang praat ik met haar voor de school. Ze wil niet. Elke dag neem ik dezelfde beslissing. Loopt ze zelf naar binnen, dan heeft ze die dag school. Gaat ze niet, dan dwing ik haar niet fysiek. Ze is tenslotte nog niet leerplichtig.

Na 2 maanden loopt ze naar binnen, zonder te huilen. Onze kleuter is gebroken. Dan beginnen de schreeuwbuien in de nacht. Ze wordt wakker en schreeuwt en huilt en is ontroostbaar. De diagnose is een kleuterdepressie, waarschijnlijk veroorzaakt door onderpresteren op school. Vanuit school komt er 30 minuten per week verrijking. We hebben onze dochter ondertussen laten testen. Ze is uitzonderlijk hoogbegaafd. Doordat zij al op de stichting van de HB-onderwijs zit en haar broer een plekje heeft krijgt ze voorrang en kan ze op 5-jarige leeftijd beginnen in groep 3 op HB-onderwijs. En ze vindt het geweldig. We weten dat ook deze school waarschijnlijk niet genoeg uitdaging kan geven aan haar uitzonderlijke hoogbegaafdheid. Maar voorlopig geniet ik van 1 schooljaar waarbij ze het fijn vindt om naar school te gaan. Waar ze vriendinnetjes heeft die haar gedachtegang begrijpen. Waar ze verjaardagsfeestje heeft en blijft logeren met vriendinnetjes.

Anoniem
5 februari 2021

102. Geen plaats…

S was op de PSZ al uitgevallen en na 1,5 jaar basisschool met veel worstelingen, kwamen we erachter dat ze uitzonderlijk HB was. Dat verklaarde veel, maar op school bleef het drama. In groep 3 kwam ze steeds meer thuis te zitten en is ze versneld. Na versnelling ging het een paar maanden beter, maar een jaar na versnellen viel ze weer in hetzelfde patroon: veel boosheid, niet naar school willen, middagen thuis, te moe… we zijn toen gestart op een groep voor HB-thuiszitters voor 3 dagen per week en we bouwen nu in uurtjes op om weer naar school terug te gaan. Reguliere school. Fulltime HB-onderwijs is er alleen buiten de regio, en met mega wachtlijsten of praktisch niet haalbaar. Ze is de middelste van 3, dus het gezin moet het ook kunnen dragen. Ze is nu bijna 9, met bijna 5 jaar ellende op school…

Esther
16 februari 2021

103. Op eigen kracht omdat geen school maatwerk wil bieden

Onze zoon (13) was als klein kind altijd al heel inventief en slim. Toen hij naar school ging zagen onze zoon steeds faalangstiger worden, hij werd letterlijk ziek van school. Hij kreeg een verwijzing naar cluster 4 speciaal onderwijs. Het onderwijs was zo niet passend, de drukke kinderen en ontploffingen om hem heen zo beangstigend…. Hij werd vaak letterlijk de trap op gesleurd. Hij voelde zich het allerdomste kind. En toen kwam die ene vrijdag… hij wilde zo niet meer en toen ik hem kwam ophalen op school wilde hij van een balustrade naar beneden springen. Hij was toen 10 jaar oud. Dankzij een groep ouders van thuiszitters werd ik erop geattendeerd dat onze zoon hoogbegaafd zou kunnen zijn en dat zijn gedrag door toxische stress zou kunnen komen. Een psycholoog die in hoogbegaafdheid gespecialiseerd is bevestigde dat. Geen enkele middelbare school wilde hem aannemen en maatwerk bieden. Ondertussen was hij tot rust gekomen en ging hij zelf leren. Eerst via IVIO, maar dat ging te langzaam. Hij heeft onlangs een mooi wiskunde certificaat van de TU Delft gehaald en is nu druk bezig om zijn vwo-examen te halen. Alles zelfstandig, er is geen plek die echt passend maatwerk wil bieden, onderwijsinstellingen durven/mogen het systeem niet loslaten en dat is totaal niet passend voor onze zoon.

Sandra
16 februari 2021

104. Ontwikkelingsvoorsprong

Ik denk dat veel problemen voorkomen kunnen worden als er meer aandacht komt voor vroegsignalering.

Onze zoon heeft een ontwikkelingsvoorsprong, hetgeen ik zelf heb ontdekt. Het consultatiebureau heeft nagenoeg geen kennis en heeft helaas veelal enkel aandacht voor een ontwikkelingsachterstand. Na aandringen kon ik spreken met een orthopedagoog (gespecialiseerd in hoogbegaafden) van een ander consultatiebureau. Ik kreeg een paar tips maar verder moest ik het zelf maar uitzoeken en door veel te lezen weet ik nu wat het is om hoogbegaafd te zijn. Na een slechte ervaring met de ‘reguliere’ peuterspeelzaal is mijn zoon naar een peuterspeelzaal gegaan, voor kindjes met een ontwikkelingsvoorsprong. Hij is opgebloeid en zit goed in z’n vel. Hij staat elke week te popelen om naar de juf te mogen gaan. Geweldig om te zien dat er initiatieven zijn voor deze kindjes. Zou in elke gemeente beschikbaar moeten zijn.

Door al op jonge leeftijd een goede begeleiding te geven kun je problemen op latere leeftijd voorkomen/verkleinen. Ik hoop dat hij over een half jaar, als hij eindelijk naar de basisschool mag, nog steeds zo graag naar de juf gaat… vervroegd instromen is bijna onmogelijk, ook iets dat moet veranderen.

Anoniem
17 maart 2021

105. Met horten en stoten

Mijn lagereschooltijd in de jaren ‘80 was zwaar voor mij – ik was verlegen en wilde het punt dat ik anders was het liefst verbergen. Ik werd nogal eens tot voorbeeld gesteld en dat maakte me niet populair in de klas.

Door mijn zeer hoge tempo was ik snel klaar met alle taken die beschikbaar waren en nadat ik in groep 7 al het lees- en rekenmateriaal had doorgewerkt inclusief plustaken, moest ik me maar bij de ‘leesmoeders’ voegen en groepjes kinderen uit groep 3 begeleiden. Iets wat ik vreselijk vond.

In mijn rapporten stond dat ik met mijn neus uit de boeken moest – en in onze kleine bibliotheek in het dorp had ik als enige kind toestemming om de boeken voor volwassenen te lezen omdat ik alles voor de jeugd al uit had. Ik las vooral graag biografieën, boeken over mythologie, etc.

Mijn hoogbegaafdheid uitte zich op de lagere en middelbare school door mijn (fotografisch) goede geheugen en hoge tempo. Ik was weer de beste van de klas, maar in de vwo-brugklas voelde ik me beter thuis. Goed presteren was niet meer iets om me voor te schamen.

Mijn mentor belde met mij ouders over hoe zonde het was dat ik niet op het gymnasium zat, maar zelf wilde ik dat niet want dan had ik een ander rooster dan mijn vriendinnen en dan zou ik alleen moeten fietsen.

In de bovenbouw werden mijn cijfers wisselvalliger en ging ik grote periodes niets doen – afgewisseld met korte momenten van hyperfocus, vlak voor de deadline. Hoewel ik nooit heb leren leren, slaagde ik zeer ruim.

Ik ging een studie doen aan de Universiteit Utrecht en doorliep deze op dezelfde manier, met vlagen productiviteit. Ik vond het enorm fijn om origineel te zijn (iets wat zich op het vwo ook al uitte in mijn boekenlijst voor Engels) en deed twee specialisaties en een aantal pittige keuzevakken van andere studies om een uniek geheel te maken. Soms was ik even in paniek omdat ik het gevoel had écht te laat ‘mentaal ingestapt te zijn’ bij een vak. Aansluiting met medestudenten had ik weinig want ik werd onzeker van hun verhalen over hard blokken en voelde me een impostor – ze keken vaak zo goed te weten wat ze wilden en waar ze het over hadden. In die tijd heb ik ook intelligentieonderzoek ondergaan – ik hoopte dat de bevestiging (IQ van 141) me zelfverzekerder zou maken, maar helaas gebeurde dat niet.

In de afstudeerfase deed ik ook ‘te veel’ – ik moest een stage doen en een afstudeeronderzoek/thesis maar voor die laatste deed ik ook nog een stage/grote praktijkcomponent. Net na mijn 22e verjaardag haalde ik mijn doctorandusdiploma, als eerste in mijn familie. Ik kreeg een baan aangeboden bij het bedrijf waar ik afgestudeerd was, omdat ik voor hen een subsidie had binnengesleept. Eigenlijk wilde ik een promotietraject doen maar de werkgelegenheid was slecht op dat moment dus dit baanaanbod was een enorme kans. Bovendien vond ik mezelf daar te slordig voor én was ik nooit als ‘slim’ opgevallen bij de wetenschappelijke staf. Sommige andere studenten hadden al een baantje als student-assistent.

Er kwam een fase van onderprikkeling en ook depressies. Op mijn 35e werd ADHD vastgesteld; aan hoogbegaafdheid dacht ik wel maar ik durfde er niet over te beginnen. Wat als ik inmiddels niet zo slim meer was? Door/tijdens mijn periodes van bore-out had ik ook geheugenproblemen.

Hoogbegaafdheid is mijn 'olifant in de kamer'. Mijn oudste zoon is ook hoogbegaafd, ik vind het zoveel makkelijker om voor hem op te komen dan voor mezelf!

Inmiddels ben ik, mede dankzij de ADHD-medicatie, een traject gestart als buitenpromovendus. Omdat ik blij word van nadenken, maar ook om iets te 'bewijzen'.

Marlies
17 maart 2021

106. School is een worsteling

Onze zoon (nu 17) is vanaf het moment dat hij in groep 1 kwam langzaam van een leergierig, vrolijk, onderzoekend, creatief kind veranderd in een kind dat niet meer speelde, geen vragen meer stelde en neerslachtig was; alleen in vakanties fleurde hij op. Toen hij ruim 6 was hebben wij hem laten testen en bleek hij een IQ te hebben dat niet goed meetbaar was (145+).

Wanneer je als ouders de uitslag krijgt, geeft dat opluchting omdat je denkt dat er oplossingen zijn. Helaas kom je van een koude kermis thuis en begint er een gevecht om je kind een goede plek te geven. In ons geval is dat niet gelukt en is hij uiteindelijk op een VMBO terechtgekomen.

Zijn basis- en middelbare schooljaren zijn, op zijn zachtst gezegd, niet leuk geweest. We hadden een kind dat in groep 6 depressief was omdat hij niet in het schoolsysteem paste.

Toch heeft hij de moed weten op te brengen zijn hart te volgen en voor zichzelf een traject uit te stippelen waarmee hij hopelijk zijn droom – chirurg worden – kan verwezenlijken. Op dit moment zit hij op de middelbare laboratoriumschool en doet hij de medische kant. Via die weg is er een mogelijkheid door te stromen naar geneeskunde. Op dit moment vliegt hij.

Helaas is dat niet te danken aan zijn schoolcarrière, maar aan zijn eigen doorzettingsvermogen en focus.

Alice Veer
17 maart 2021

107. Zo snel en anders, maar zo niet gezien…

Hai. Ik ben Jacqueline, moeder van een dochter, Tess. Zelf ben ik er ooit achter gekomen dat ik snel en anders ben, waardoor mijn voelsprieten bij alle mensen om mij heen meteen beginnen te trillen, als deze mensen ook snel en/of anders zijn.

Zo ook bij mijn eigen dochter. Ik wil haar verhaal hier vertellen, al zou ik het nog veel breder en uitgebreider kunnen en willen maken. Ik wil haar verhaal en stem laten horen.

Toen zij geboren werd was al heel snel duidelijk voor mij dat ze snel en anders was. Op dag 1 keek zij mij gericht aan, hield zeer snel hoor hoofd op, draaide zich snel om, zat, stond met 8 maanden en liep met 9 maanden haar eerste passen. En zo kan ik nog wel even doorgaan. Ze sprak snel zinnen, begreep opdrachten, was snel zindelijk etc. etc.

Met 2 jaar ging zij naar de peuters en daar ging het al een beetje mis. Ze had geen aansluiting, vond het meeste maar stom behalve de glijbaan, en werd door de juf talig zeer ver voor genoemd. Met 3 verveelde ze zich enorm en eindelijk, ze mocht naar de basisschool.

Inmiddels hadden we imaginary friends, maakte ze schilderijtjes waarbij ze bedacht oude opgedroogde verf los te tikken en te gebruiken voor haar schilderij, etc.

Wij hebben in ons dorp niet veel keus. De school zou voor O4NT gaan, een concept mede bedacht door M de Hond. een leerlingvolgsysteem met de iPad, klasdoorbroken stamgroepen enz. Het leek ons perfect voor Tess.

Maar zoals alle vernieuwende ideeën in onderwijsland ging ook deze niet door. Te duur, geen draagvlak onder ouders en leerkrachten. En toen ging het mis… na 4 weken kreeg ik al te horen dat het ook hier saai en stom was. Eerst de driehoek knippen, dan mag je pas iets uit de kast, cijfers gaan niet zo goed (we telden toch al tot 20??) en ze was dwars en wilde niet in de kring komen zitten.

Meteen aangegeven, de ene juf snapte het verhaal maar zag het niet, de andere snapte überhaupt niet waar dit vandaan kwam, Tess sprong er niet uit.

En toen kwam kleuter af. Te fijn! Maar… noodgedwongen moest er een groep 2/3 en een groep 3/4 komen. En zij werd uiteraard… in groep 2/3 gezet. De juffen vielen uit en een stagiaire heeft haar totaal beschadigd.

We zijn na veel praten en uitzoeken en zelf didactisch laten onderzoeken, naar een andere basisschool gegaan. Wel regulier maar in de veronderstelling dat ze er daar meer mee konden.

Nu, na 2 jaar, blijkt dat deze school dat al die tijd al wel wil en probeert maar het ook niet voor elkaar krijgt haar uit de fixed modus en onderprestatie te krijgen. Ze is doodongelukkig, wil eigenlijk niet meer naar school, blijkt een creatief hoogbegaafd profiel te hebben, en met een extern adviesbureau en eigen kennis door een opleiding en werk op een hoogbegaafdenschool zijn we er wel achter dat voor haar een heel ander soort onderwijs nodig is. Zij leert autodidact en niet lineair. Voor de reguliere school bijna niet te doen. We zijn inmiddels nog een keer met elkaar om tafel om te kijken hoever we komen voordat we wederom op zoek moeten naar andere scholen, scholen die niet dicht in de buurt zullen zijn.

Nu is het uiteindelijk ook nog eens zo dat zij in haar klas meestal geen aansluiting vindt. Toch zou het zo fijn zijn als overheid, scholenkoepels, samenwerkingsverbanden, en scholen zelf (deze school wil ook echt wel) gaan inzien, dat regulier onderwijs totaal niet meer relevant is. Het systeem kan zo anders. Zelf ga ik me daar in de zeer nabije toekomst ook hard voor maken.

Voor nu wil ik dat er geld teruggaat naar de plek waar er direct iets mee gedaan kan worden, zodat mensen en middelen ingezet kunnen worden om de scholen daar waar het pijn doet beter te maken.

En vooral voor mijn kind en zo veel, maar eigenlijk alle kinderen: zie en help hen. De toekomst van Nederland zal er zoveel mooier van worden.

Jacqueline
17 maart 2021

108. Gelijk gekregen maar toch geen Passend Onderwijs

Onze zoon D. is heen en weer geslingerd van regulier naar speciaal onderwijs en weer terug, en wéér terug.

D. was een vrolijke, lieve, gevoelige en heel grappige en onderzoekende kleuter die niet stil kon zitten als de muziek aanstond.

Doordat voor zijn zus fulltime HB-onderwijs nodig bleek, zijn wij naar 100 km verderop verhuisd voor een goede school. Ook D. ging daar naartoe en startte in groep 2.

De HB-school stopte na 1 jaar met fulltime HB-les geven, het werd een reguliere school. In groep 3 begon hij gedragsproblemen te krijgen door onbegrip en frustratie. Na groep 4 moest hij vanwege handelingsverlegenheid naar Speciaal Onderwijs met gedragsproblemen. Wel was hij toen al AVI-uit en zat met geschiedenis op VO-niveau. Op de SO-school konden ze hem qua lesstof niets extra's bieden, maar wél nam hij na 3 maanden het drukke gedrag en taalgebruik van zijn klasgenoten over en ging onderpresteren. D. heeft daar een trauma opgelopen door niet-Passend Onderwijs en door de ruige omgang van leerkrachten met de kinderen met voornamelijk ADHD waarmee D. totaal geen aansluiting had. Hij snapte ook niet dat grote mensen kinderen zó konden behandelen. Armen op de rug draaien, houdgrepen en opsluiting. Hij ging in de pas lopen, hij was bang. Na 2 jaar SO, waar hij voornamelijk zijn stapels boeken

las als hij klaar was met de lesstof, kon hij weer terug naar regulier, want zijn gedrag was verbeterd en ze konden hem qua lesstof niets meer bieden.

Een goede overdracht tussen de 2 scholen bleef, ondanks afspraken en beloften uit en in plaats van hulp in te roepen van het SWV werd het kind aan zijn lot overgelaten. School verklaarde zich na 5 maanden, tijdens de 1e lockdown, handelingsverlegen en zoon zou niet meer welkom zijn in groep 8. Omdat er geen OPP was opgesteld en er niet is onderzocht of school hem passend onderwijs met extra ondersteuningsbehoefte kon bieden hebben we een klacht ingediend. Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO) heeft onze klacht gegrond verklaard: 'Niet voldaan aan de zorgplicht en geen OPP opgesteld', maar school legde het advies naast zich neer en weigerde de toegang tot groep 8. Zo'n uitspraak is namelijk niet bindend. School wilde gewoon z.s.m. van D. (en zijn ouders) af, dat was wel duidelijk.

In het verweer van school aan de GPO, werd gedreigd met een VT-melding indien wij niet zouden instemmen met teruggang naar SO. Wat? Een VT-melding? Maar dat is toch voor kindermishandeling? Nee dus. School stelde dat wij als ouders niet het beste voor hadden met D.

School stelde als noodoplossing voor hem naar een andere groep 8 binnen de scholengemeenschap te sturen, maar mét de voorwaarde van 7 weken proeftijd en verplicht weer een TLV aanvraag voor SO Cluster 4.

We hebben zelf 7 scholen benaderd maar geen enkele wilde D. aannemen want in alle groepen 8 zaten al te veel zorgkinderen waardoor ze D. er niet bij konden hebben.

Het inmiddels bestaande verplichte OPP staat vol fouten en aannames. School wil deze niet corrigeren.

In de tussentijd heeft onze zoon gedachten aan levensbeëindiging ontwikkeld, is depressief geraakt door de afwijzing, heeft een enorm laag zelfbeeld ontwikkeld en heeft ook geen vertrouwen meer in leerkrachten waardoor hij thuis is komen te zitten. Zomer: De IQ-tester zegt hoogbegaafd (131), de therapeut zegt ADHD. We hebben ze samengebracht met de vraag wát voortkomt uit ADHD en wát uit overexcitabilities van HB, zodat wij weten hoe wij het beste met de uitingen ervan om kunnen gaan en ook school, maar de twee professionals kwamen er niet uit, konden dat niet duiden.

LPA eist een startdatum op een school, Tijdelijke Klas met alweer de dreiging van een VT-melding, een boete, een proces-verbaal of een combinatie hiervan. Want meer dan 3 maanden thuis betekent dat hij officieel meegeteld moet worden met de thuiszitters en dat wil men natuurlijk niet. Drang en dwang dus, terwijl we al in gesprek waren en geen invloed hadden op wel of geen aanname door de Tijdelijke Klas.

Bij de kennismaking met de Tijdelijke Klas vertelde men dat ondanks dat het SWV ons anders had verteld, een plek tot de zomervakantie niet gegarandeerd kon worden i.v.m. de tijdelijke aard van ca. 12 weken.

Twee dagen voor de 2e lockdown mocht hij eindelijk starten. Gelukkig tijdens de lockdown halve dagen naar school. Nu weer hele dagen en daarvoor zit hij 3 uur per dag in het leerlingenvervoer. Extreem vroeg op en hij houdt amper tijd over om te spelen.

Het lange proces van de contacten met scholen, onderwijsconsulent, samenwerkingsverbanden, geschillencommissie, psycholoog, onderwijs-zorgconsulent, leerkrachten, directie, bestuur etc. etc. heeft ons als ouders nogal beziggehouden en psychisch gesloopt en erger nog: hem ook.

We zijn moegestreden en we zijn er nog niet.

Op dit moment zijn we aan het zoeken naar een VO-school terwijl het niveau nog niet eens goed duidelijk is. Tegelijkertijd moet hij misschien dit jaar ook nog naar een andere groep 8 wisselen hoewel de psychiater en therapeut dat beide niet veilig vinden voor onze zoon. Het is al maart. Hoe MAAK je een kind kwetsbaar?! Nu dus een Tijdelijke Onderwijs Plek. Zij hebben D. 3 maanden geobserveerd en begeleid zónder introductie, zónder zijn dossier te lezen, zónder de voorgeschiedenis te willen weten. Veel gedragsoefening, weinig les.

Uitkomst: Zij verwachten dat het type ondersteuning dat D. nodig heeft, te bieden is binnen een reguliere setting met extra kijk op specifieke onderwijsbehoeften. Hij heeft het vertrouwen van de leerkracht nodig en duidelijke afspraken over hoe om te gaan met zijn frustratie.

Wij weten dit al 5 jaar! Hij zit nu op zijn 5e school! Is dit zó te veel gevraagd van Passend Onderwijs?

Mariska
17 maart 2021

109. Das past wel zeker, dat past net niet…

Toen onze eerste dochter 2 was, was het al duidelijk. Ze was “anders”. Eigenwijs zeiden ze. Er is een verschil tussen eigenwijs en koppig… Bij eigenwijs heb jij toch eigen wijsheid.

Op de Montessorischool ging het toch niet zo super goed, totdat we haar lieten testen… Geniaal denken mensen… Ver daarvan. Een soep tussen emotioneel anders en cognitief verder.

In groep 2 was ook zo een zebra. Hup naar de speciale basisklas. Basisschool ging dus goed. Automatiseren is altijd een zwaar onderwerp geweest… Maar de leerkrachten op deze school waren met hart en ziel met die kinderen bezig.

VWO/gymnasium advies. Vol trots (namelijk meer van onze opvoedkeuzes dan haar eigen kunnen, achteraf kijken…) lieten we ons eerste door de middelbare school wandelen. Ging niet zo tof… Zie je, haar brein snapt alles, het plannen ontbreekt.

Faalangst, perfectionisme. Verantwoordelijkheid nemen over zichzelf is voor haar, voor lang, een zwaar concept geweest.

In de tussentijd gingen de jaren voorbij, van atheneum naar havo en nu thuiszitter. Twee scholen, geen passende oplossing. Die ene legt de schuld op de ander. Er zijn protocollen…

In de schaduw groeit haar zusje met angst en weerstand op. Want ja, ze presteert ook onder.

Wat is de uitweg? Psychologen, therapeuten, GGD-artsen, buurtteam, leerplichtambtenaar, onderwijsconsulent… Brengt het iets?

Ze begrijpt gewoon véél te véél van deze wereld zonder de emotionele afstand die noodzakelijk is.

Beide kinderen zien de mensen voor wie ze zijn, wat hun intenties zijn, wat voor macht ze hebben en waarom ze het hebben of willen. Alleen ze zijn nog niet in staat tot een goede zelfreflectie, net niet.

Maar als ze het krijgen, wat gaan jullie als excuses gebruiken om jullie beslissingen uit te leggen? Op welke rolmodel moeten ze zichzelf vormen?

Welke plek heeft de maatschappij nu te bieden voor een hoogbegaafde die bitter door het leven heen gaat met een MBO2-opleiding? Waar gaan deze talenten heen? Deze briljante geesten… Jullie lopen dagelijks langs zonder ze op te merken, verwoesten levens… Jullie kijken kleinerend naar zulke zielen.

Er moet iets fout in de opvoeding zijn geweest… Het moet aan het gezin liggen, arme kinderen, ze passen niet in het systeem door de utopie van de ouders.

Van die ene instantie naar de ander, jouw stem telt niet echt. Ze hebben protocollen. Dat telt.

Want niemand wil voor jouw kind zijn baan of zijn imago kwijt. Want dat is zeker wat ze gekozen hebben toen ze dachten: “Zal ik even leerkracht worden? Zal ik de wereld helpen?”

Of was dat gewoon: “Zal ik gewoon een baan hebben, niet buiten het pad lopen…” Want we hebben protocollen, sorry ik heb geen box om aan te vinken voor jouw kinderen.

Het is goed, ik lees boeken, verdiep mezelf in alle aspecten van opvoedkunde, ik studeer graag psychologie en pedagogiek als ik mijn kinderen deze ellende spaar.

What you see is what get. Het is hier nog meer “you get what you paid for”.

Als jij 17000 euro per jaar kan uitgeven, dan is jouw kind misschien gered. De rest bestaat uit protocollen.

…

Anoniem
17 maart 2021

110. Straks weer thuis?

Ik ben 13 jaar en ga voorlopig nog naar school. Voorlopig ja want ik begin weer ziek te worden.

Op de basisschool werd ik letterlijk ziek van de verveling, zo ziek dat er gedacht werd aan een hersentumor. 4 maanden lang kon ik niet naar school en had ik de ene epileptische aanval na de andere en dan die voortdurende hevige hoofdpijn. 24/7 had ik hoofdpijn.

Nu ben ik weer op school. De laatste 1,5 jaar ging het goed op de basisschool en vorig jaar in de 1e ook.

En nu begint de verveling weer, komt de hoofdpijn terug en school doet niks voor me. Waren de scholen nog maar gesloten want toen kon ik op mijn eigen tempo werken en ging het super goed met mij.

Ik word hier ongelukkig van, waarom wil school mij niet helpen?

Nikki
18 maart 2021

111. Met de beste bedoelingen

Wij hebben twee dochters, wij gaan ervan uit dat ze allebei hoogbegaafd zijn. Een appel valt niet ver van de boom én ze lopen flink voor op hun leeftijdsgenoten.

Dochters zijn nu 7 en 4, dus de zoektocht naar een geschikte basisschool is nog niet heel lang geleden. De HB-school viel af. Destijds werd er alleen voltijds HB-onderwijs gegeven vanaf groep 3 (inmiddels is dat groep 6) en wij wilden onze dochter niet twee jaar in de wachtstand zetten. Dus ging de zoektocht verder naar een reguliere school die open stond voor maatwerk en het liefst met enige kennis en/of ervaring met hoogbegaafde kinderen. Gelukkig vonden wij deze, want later bleek dat eerdergenoemde HB-school de enige is in onze streek. Kinderen zijn dus aangewezen op scholen die zich met de beste bedoelingen willen inzetten voor deze kinderen.

De schoolcarrière van de oudste gaat niet van een leien dakje. Het is een intensief traject waarbij wij elke 4-6 weken een gesprek hebben met leerkracht, IB-er en wanneer gewenst specialisten. We bespreken hoe het gaat, wat wij thuis zien, hoe het op school gaat en wat de leerkrachten zien. Zo kunnen we bijsturen waar nodig en extra hulp inschakelen wanneer nodig. Een enorme inzet en betrokkenheid. En toch ging het mis.

In groep 3 merkten wij dat de oudste de schoolweek steeds minder goed volhield. Het naar school toe gaan werd steeds lastiger. Vaak sloeg haar stemming om zodra school in zicht kwam. Zo nu en dan lieten we haar een dagje thuis om bij te tanken, maar dit was niet voldoende. Eén keer heeft de juf haar krijsend en schreeuwend van onder de kapstok geplukt. Later kregen we een foto met ‘alles is weer goed’. We zochten het in prikkels, uitdaging. Maar juf gaf aan dat ze daar druk mee bezig was. Alle hulp en extra inzet… het mocht niet baten. Met Sinterklaas zat ze op de bank en wilde ze eigenlijk alleen nog maar slapen. Cadeautjes had ze geen zin in (ze was 6!).

We hebben haar ziek gemeld en aangegeven dat ze neerslachtig tot depressief op de bank zat. Wat het ook was, we moesten ingrijpen. We kregen wel het dringende advies haar niet te veel thuis te houden vanwege de leerplicht. Maar school vroeg tijdelijke vrijstelling aan vanwege de situatie (werd ook toegekend).

Toen de scholen dicht gingen vanwege corona, hadden we nét hulp geregeld via de jeugdgezondheidszorg in de vorm van een PGB, toegekend door de gemeente. Maar gelukkig zagen we dochter in het thuisonderwijs tot rust komen en opbloeien.

Met behulp van een ECHA-specialist (hoogbegaafdheidsspecialist), die de nodige observaties en testen afnam (thuis en op school), kwamen we tot de kern van het probleem. De manier van lesgeven (uitleg/feedback) was dusdanig anders dan de manier waarop dochter tot leren komt, dat dochter de uitleg niet meekreeg en telkens dus zelf moet bedenken wat er van haar werd verwacht tijdens een les. ENORM vermoeiend dus! Want ze wilde het natuurlijk niet verkeerd doen.

School heeft gezien wat de extra hulp heeft opgeleverd en de specialist blijft nu betrokken bij school.

Het gaat nu goed, ze gaat nu tevreden naar school en presteert prima. Thuis zit ze nu ook lekker in haar vel en kan ze haar ei ook weer kwijt met vrienden/vriendinnen/hobby's.

Maar de vraag blijft voor hoelang. En ook: wanneer gaat het bij de jongste mis, die nu net haar schoolcarrière begonnen is?

Want met de beste bedoelingen ging het toch mis.

Anoniem
21 maart 2021

112. Hoog IQ, what to do!?

Mijn naam is Ruben en ik ben 8 jaar oud en ik heb een heel hoog IQ. Mijn mama heeft verschillende keren aan mijn juf moeten zeggen wat ik al kon in groep 2, en gelukkig luisterden ze en werd ik in een hogere groep gezet. Maar nu zit ik in groep 5, het is nog steeds te makkelijk. De school begint hun schouders op te halen en ik kom elke dag boos thuis, overprikkeld en moe van het moeten luisteren naar lange uitleg. Ik mag mijn eigen projecten doen in de klas, maar ik ben de enige – het zwarte schaap. Het wordt tijd voor een beter onderwijssysteem met minder hokjes en meer begrip voor hoe het is om hoogbegaafd te zijn!

Amy Hicks
21 maart 2021

113. Waarom is het zo'n gevecht?

Onze oudste stond lekker in het leven, totdat hij 4 werd… School werd een dagelijkse strijd. Een kind dat zo graag wilde leren, maar op school totaal niet begrepen werd. Hij werd alleen maar aangesproken op zijn gedrag en nooit eens uitgedaagd. 'Hij moet zich eerst leren gedragen, daarna kijken we wel eens of we wat kunnen doen.' Op school was te weinig kennis van HB, maar dat gaven ze niet echt toe. Elk schooljaar opnieuw moesten we uitleggen aan de leerkracht wat voor kind hij is, en steeds weer werd er niets mee gedaan. Ook al werd hij op advies van school getest en bleek hij HB. Wat vooral zo frustrerend was, is dat ons kind zich elk jaar opnieuw moest bewijzen dat hij echt zo slim was. En dat duurt een paar maanden voor je leerkracht weet hoe je werkt. Je laat een kind met dyslexie toch ook niet elk jaar tot kerst aanmodderen, omdat je eerst wil zien of de diagnose wel correct is?!

Thuis was het ook niet echt gezellig. Continu uitdagen, de strijd aangaan, jongere kinderen in ons gezin op de huid zitten. Hoeveel je ook van hem houdt, de onderlinge band wordt soms danig op de proef gesteld. Ook buiten ons gezin snapten ze hem niet. Dat maakt familiebezoeken, vriendschappen, sporten in teamverband etc. heel lastig. Heel wat uren hebben we zitten praten en huilen, Het liefst wilde hij dood…

Helaas kijkt hij met een vreselijk rotgevoel terug op zijn basisschooltijd. Hij kreeg gelukkig een fantastische leerkracht in groep 7, en een geweldige externe begeleider (op onze kosten) in groep 8, die hem heel veel leerde over HB. Een rotjaar in 1 VWO en hij verknalde het bijna in 2 VWO. Een heftige gebeurtenis in de 2e leerde hen wat zijn eigen rol in school en zijn invloed op zijn omgeving is. Dit heeft zo'n invloed op hem gehad, dat hij zijn instelling compleet heeft omgegooid. Hij gebruikt zijn energie positief, zet zich in, relativeert; we hebben ons 'oude' leuke, grappige, slimme, lieve kind terug. En tuurlijk gaat het nog wel eens mis, maar het is een wereld van verschil.

Gelukkig zijn we altijd in hem blijven geloven, hoezeer onze band soms ook onder druk stond. Het was ons duidelijk dat hij niet vervelend wilde zijn, maar niet anders kon…

Ik gun elk (HB) kind een leerkracht, begeleider, ouder, familielid of vriend die in ze blijft geloven, voor ze blijft vechten en verder kijkt dan het gedrag aan de oppervlakte, Ik hoop dat elke school voldoende kennis van HB krijgt, want je gunt geen kind zo'n basisschooltijd als bij ons.

En voor onze oudste eind goed, al goed? We zullen zien. Voorlopig zijn we blij met de situatie zoals die nu is. Ik realiseer me maar al te goed dat het verhaal voor elk (HB) kind uniek is. Als scholen eens beter leren om naar het unieke kind te kijken en minder naar 'wat hoort', dan maakt dat al een wereld van verschil. En please, neem ouders serieus; zij zijn specialist op het gebied van hun eigen kind.

Jantine
24 maart 2021

114. School was een gevangenis

Stel je voor, dat je ergens heen wil, maar dat de massa waarin je loopt zo traag loopt dat je gefrustreerd wil. Het enige dat je telkens hoort is dat je moet 'wachten'. Ik heb heel mijn schooltijd alleen maar gewacht. Totdat anderen klaar waren, totdat ik eindelijk iets nieuws mocht doen. Ik werd er zo gefrustreerd van, maar werd gestraft als ik dat uitte. Ik haatte mezelf en de wereld, het voelde zo wreed aan. Niemand heeft mij toen geholpen. Het enige dat me op de been hield was de hoop dat het 'later allemaal beter zou worden', als ik niet meer naar anderen hoefde te luisteren. Voor nu moest ik mijn ziel en wil aan de kant schuiven om zo maar door de molen van het schoolsysteem te gaan. Er werd niks voor mij gedaan, wat bij me paste, waar ik een goed gevoel van kreeg.

Later, op de universiteit, bleek het helemaal niet beter te zijn. Vrije gedachten nog steeds onwelkom. Alles volgens het boekje. Ik stortte in, wou niet meer leven in deze wereld waar alles zo wreed en hypocriet leek. Ik heb nooit iemand gehad om me te helpen, maar wat had ik het nodig.

Het schoolsysteem en de gevangenis zoals het voelde heeft mij volledig getraumatiseerd. Ik vertrouw er niet op dat iemand weet wat goed voor mij is. Ik kan bijna niet beschrijven hoe naar het is geweest, en het lastigste is dat niemand het begrepen of gezien heeft, en dat nu nog mensen het niet snappen. Dat dit nog toegestaan is. Ik hoop dat er z.s.m. verandering in komt. Het is systematisch zo schadelijk voor mensen tot op het punt waarop ze niet meer willen leven. Het is ongekend dat hoogbegaafde kinderen nog zo behandeld worden.

Margot
27 maart 2021

115. Positieve schoolervaring/zo kan het dus ook!

Ik ben zelf hoogbegaafd, en weet dit al vanaf mijn vierde (nu 27 jaar). Mijn cognitieve ontwikkeling ging destijds zo extreem snel, dat mijn ouders de hulp van een deskundige op het gebied van hoogbegaafdheid inriepen om met de basisschool te bespreken wat het handigste was. Ik heb een klas overgeslagen, kreeg extra werk zodat ik niet intellectueel onderprikkeld raakte en kreeg het aanbod om nog een klas over te slaan, maar gelukkig gingen mijn ouders hiervoor liggen. Het verschil op sociaal-emotioneel niveau met mijn klasgenootjes zou anders te groot zijn geweest.

Eigenlijk is mijn schoolperiode heel fijn verlopen, zo fijn dat ik wel eens bij mijn moeder aan kwam met “mama, school is net een pretpark!”. Het scheelde trouwens wel dat ik op een school zat met behoorlijk wat slimmere kinderen, en dat mijn beste vriendjes ook een klas hadden overgeslagen. Daardoor heb ik me nooit heel anders gevoeld.

Iets anders was het op de middelbare school, waar ik opeens te maken kreeg met wat oudere kinderen en kinderen die intellectueel toch iets meer achter liepen, ook al was het een gymnasium. Daar heb ik me wel vaker anders gevoeld dan de rest, al hoort dit misschien ook bij de leeftijd. Qua schoolprestaties ging het goed, zo goed eigenlijk dat ik bang was dat ik door anderen als ‘nerd’ werd gezien (terwijl ik juist totaal niet leerde en er zelfs een beetje met de pet naar gooide). Ik had ook verbreding, maar eerlijk gezegd stelde dat niet zo heel veel voor. Uiteindelijk is het toch een periode geweest waar ik met warme gevoelens op terugkijk. Ik heb het gymnasium met bizar hoge cijfers afgerond, en kon het uiteindelijk met de hele jaarlaag wel goed vinden, ondanks mijn verlegenheid in de eerdere klassen. Tot aan mijn 17e ging het dus erg goed.

Toen kwam de universiteit. Ik studeerde geschiedenis, en was hier verreweg de jongste met mijn 17 jaar. De studie was veel te makkelijk voor me, en weg was plotseling de vaste schoolstructuur die ik gewend was. Met maar een paar contacturen in de week en zonder goede begeleiding (laat staan op HB-gebied) viel ik sociaal-emotioneel gezien in een gat. Ik was erg onzeker, en ben veelvuldig fors over mijn grenzen gegaan. Zo erg zelfs, dat ik na het afronden van mijn bachelor lichamelijke klachten begon te krijgen; het begin van de eerste van twee flinke burn-outs; ik ben nu nog herstellende van de tweede.

Of dit ook was gebeurd als ik HB-ondersteuning had gehad op de universiteit weet ik niet; misschien lag het sowieso al wel op de loer voor me met mijn karakter. Wel weet ik dat ik het achteraf gezien jammer vind dat ik in deze periode geen coach op dat gebied heb gehad. Daarom deel ik mijn verhaal; omdat ik denk dat het belangrijk is om op de universiteit als hoogbegaafde ook ondersteund te worden – zeker als dat op de basisschool en middelbare school hartstikke normaal was!

Tom
4 april 2021

116. Hoogbegaafde meisjes

Mijn verhaal is niet spectaculair of dramatisch, juist daarom wil ik het delen. Ik ben moeder van twee hoogbegaafde meisjes. Lieve, makkelijke, fijngevoelige meiden die ook nog eens heel slim zijn. Je zou zeggen: knijp je handen dicht, en dat doe ik ook.

Toch is er een keerzijde. Hoogbegaafdheid wordt in de maatschappij en in het onderwijs gelijkgesteld aan probleemgedrag. Als een hoogbegaafd kind geen externaliserend gedrag vertoont (lees: als anderen geen last hebben van het kind) is het vrijwel onmogelijk om (onderwijs)aanbod op maat te krijgen. Wij hebben een van onze dochters, die vanwege pure verveling tot stilstand was gekomen op school, door een traject van vier maanden moeten slepen bij een orthopedagoog, om te “bewijzen” dat ze hoogbegaafd is en geen autisme of ADHD had. Zij moest daarbij op 9-jarige (!) leeftijd door de hoepel van een tiental uitvoerige tests springen. Daarnaast moesten wij als ouders vragenlijsten invullen met bij elkaar meer dan duizend intieme vragen die geen enkele relatie hadden tot ons kind, zoals “smeert uw kind weleens poep aan de muren” en “martelt uw kind weleens dieren”.

Uit dit hele traject kwam, zoals wij al hadden verwacht, niets naar voren, behalve een torenhoog IQ. Pas hierna was er op school meer mogelijk qua compacten, verdiepen en verbreden. Buitenschoolse plusklas kon niet, omdat ze geen probleemgedrag vertoonde.

Het is te idioot voor woorden dat kinderen die niets mankeren, door een testtraject worden gejaagd om (enigszins) passend onderwijs te krijgen. Voor hoogbegaafde meiden op de basisschool en middelbare school zouden er sowieso veel meer faciliteiten moeten komen. Vrijwel alles is gericht op externaliserende jongens, maar de groep zonder probleemgedrag wordt doodongelukkig in dat soort omgevingen en sneeuwt daar onder, en geen mens die het wat interesseert. Vandaar mijn verhaal.

Anoniem
4 april 2021

117. Faalangst werd een arbeidshandicap

Ik ben Els, 36 jaar en psychiatrisch verpleegkundige. Daarnaast werk ik als redactrice en medewerker communicatie. Ik ben ook schrijfster en schrijftherapeute op zelfstandige basis. Eigenlijk wilde ik psychologie gaan studeren op de universiteit, maar ik durfde niet…

In het eerste leerjaar bleek snel dat ik snel dingen leer. De juf plaatste me op een bankje achteraan in de klas met moeilijkere oefeningen, alleen… Dat was wellicht met de beste bedoelingen, maar ik voelde het aan als straf. Ik leerde me daardoor aanpassen en ging onderpresteren.

In het middelbaar voelde me ik me echt niet goed meer op school en ik was er diepongelukkig. In het vierde middelbaar haalde ik mijn eerste tekorten. Ik begreep er niets van en was diep teleurgesteld in mezelf. Men was vooral kwaad want ik was “slim genoeg”. Ik wist niet hoe te studeren. Mijn faalangst werd groter en groter. De faalangst maakte me zodanig ziek dat ik vaak thuis moest blijven.

Voor de universiteit was mijn faalangst te groot, daar heb ik nog steeds spijt van. Ondertussen ben ik 36 en speelt de opgelopen faalangst me zodanig veel parten dat het een heuse arbeidshandicap geworden is. Dat had voorkomen kunnen worden.

Els Lambrecht
www.elslambrecht.com
4 april 2021

118. Daar wil je wel een klas vol van…

Wat een vrolijke, leergierige en sociale zoon! Dat was wat wij terugkregen vanuit de peuterspeelzaal. Zo trots was hij toen hij als vierjarige eindelijk naar school mocht. Op de peuterspeelzaal uitgeleerd en toen we bij de intake op de basisschool aangaven dat ons oudste mannetje toch echt wel al heel veel wist, was dat logisch. Ouders zijn altijd trots op datgene wat hun kind al kan. Dat hij dol was op cijfers en probleemloos huisnummers op las als vierjarige was niet bijzonder en ook het beginnende lezen niet speciaal. Na 2 maanden moest hij Cito groep 1 maken. Alle scores gingen de grafieken uit. We maakten al grapjes, wat een goede school…. Volgens de juf was het niet heel belangrijk, die scores, hij moest lekker spelen. Hij koos er zelf toch ook niet voor om moeilijke werkjes te maken en was zo lief en sociaal verder. Je kunt er wel een klas vol van hebben!

Na een paar maanden ontstonden er probleempjes. Onze zoon was verdrietig. Er waren kinderen die niet lief deden. Hij zei dit niet tegen de juf. Want juf had het al zo lastig met vervelende kinderen, zijn klacht kon ze er niet ook nog bij hebben had hij als vierjarige zelf bedacht. Ongelukjes met plassen of niet kunnen poepen en buikpijn kwamen steeds vaker voor. Onze jongen maakte zich zorgen, zat niet lekker in zijn vel.

Uiteraard hebben we dit gemeld bij de juf, ze vond dat hij wel heel gevoelig was. Hij was ook nog niet zo sociaal. Misschien kwam daar ook de moeite met gedrag van de andere kinderen vandaan?

Dit soort incidenten kwam de eerste jaren op de basisschool steeds terug.

Uiteindelijk maakte hij na een paar jaar de sprong van groep 3 naar groep 5/6. Hij zat nu in groep 5 en dacht dat hij nu echt iets zou gaan leren. Maar bij thuiskomst vertelde hij vaak mee te denken en rekenen met de kinderen uit groep 6. Hij begreep niet zo goed waarom die kinderen nu zoveel moeite deden voor de lesstof. De buikpijn begon weer. Eerst alleen op zondagavond, daarna iedere avond en tot slot iedere dag. Zoveel buikpijn, onze zoon kon niet meer naar school. En iedere avond huilen. Als ouders zijnde wisselden we de avonduren af. De ouder die vroeg moest werken was bij onze jongste zoon en probeerde te slapen (wat vaak niet lukte door het eindeloze gekerm en gehuil van onze oudste achtjarige wat door alle muren ging). Uiteindelijk werd onze achtjarige zoon opgenomen in het ziekenhuis wegens heftige buikpijn. Onderzoeken leverden niks op. Zijn opmerking dat hij nu tenminste niet naar school kon, de buikpijn die iets afvlakte en zijn overdenkingen over het waarom dat hij naar groep 5 moest (nu leerde hij nog niks en miste zijn vriendjes) deed ons beseffen dat de oorzaak echt tussen zijn oren zat. Een psychologisch onderzoek volgde en onze jongen bleek een heel hoog IQ te hebben. Het onderwijs moest aangepast worden. We hadden een jongen die graag nieuwe dingen wilde leren op school. Maar omdat dit niet gebeurde werd hij er letterlijk ziek van. Ondertussen zagen we dat zijn jongere broertje ook niet dom was. Toen wij de basisschool vroegen welke aanpassingen ze konden doen bleek dat te blijven hangen bij een boekje op de gang. Maar hij vroeg er ook niet om, speelde zo lief, je kon er wel een klas vol van hebben… Terwijl ook dit mannetje snakte naar het samen met andere kinderen echt leren en ontdekken. Datgene waar je recht op hebt als je naar school gaat.

Om een lang verhaal kort te maken: onze kinderen zijn overgestapt naar fulltime HB-onderwijs. Vanaf dag 1 is de buikpijn weg en kregen we onze blije, sociale, vrolijke zoon terug. Er wordt weer geleerd. Soms blijft het zoeken maar ze worden (h)erkend! We rijden er dagelijks met liefde 100 km voor, passen onze werktijden aan, krijgen soms scheve blikken vanuit onze omgeving en betalen ons scheel aan benzine. Maar we hebben gelukkige kinderen!

Anoniem
6 april 2021

119. Te slim

Onze zoon is UHB en zijn IQ is geschat op 200 plus. Hij leerde zichzelf lezen op één avond. Nou ja, leren, hij kon het gewoon. Op school vermoedde de leerkracht dat hij net als zijn zus HB was. Hij werd getest en mocht op adviesgroep 2 overslaan. Hij moest nog 5 worden. In groep 3 had hij een geweldige juf, maar ze zei ook eerlijk dat ze zelf zijn niveau niet aankon. Hij deed o.a. VWO-wiskunde en hij sprak over de deeltjestheorie en radioactiviteit zodat reizen met de snelheid van het licht mogelijk zou worden. Hij werd ook steeds depressiever. Wilde niet meer naar school. We moesten hem met geweld aankleden om hem op school te krijgen. Uiteindelijk werd het een thuiszitter. Hij deed niets meer met zijn hoge cognitie. Hij brak wel wereldrecords met gamen, maar de motivatie om nog iets te doen was verdwenen. Hij begon te automutileren en werd suïcidaal. Op [naam niet weergegeven], een ontwikkelingsomgeving voor hoogbegaafde drop-outs kwam hij uiteindelijk weer bij zichzelf terecht en herontdekte hij jaren later waar hij gelukkig van werd. Dat was de omslag.

HB-onderwijs is hard nodig, maar mijns inziens ziet dat er totaal anders uit dan wat we gewend zijn. [De ontwikkelingsomgeving] is daar een mooi voorbeeld van. Dit soort initiatieven zouden nog veel meer te bieden hebben als ze meer financiële mogelijkheden hebben, maar zodra er geld gesubsidieerd wordt moeten er concessies gedaan worden. Dan moeten organisaties weer op bestaand onderwijs gaan lijken of met dbc's gaan werken. Laat los, vertrouw op de kennis en ervaring van HB-deskundigen en de hoogbegaafden zelf. Pas dan ontstaat er zoveel moois en vernieuwing!

De verhalen van mijn dochters zijn vergelijkbaar. Gemiste kansen, verloren gegaan talent.

Anoniem
7 april 2021

120. Het verhaal van M

Dit verhaal gaat over M, bijna 18 jaar. M was een ondernemend, creatief, leergierig, altijd vrolijk jongetje dat niets liever wilde dan naar school gaan. Stralend kwam hij daar op zijn eerste dag aan. Zijn juf had slechts enkele maanden nodig om te concluderen dat het niets zou worden met hem. Hij was niet sociaal, niet leerbaar, deed niet goed mee met de klas, kortom een hopeloos geval, en haar advies was om een rugzakje aan te vragen of hem over te plaatsen naar het speciaal onderwijs.

Wat was er echt aan de hand? Ten eerste werd hij gescheiden van zijn tweelingbroer en was hij voor het eerst echt alleen. Daarnaast begreep hij zijn medeleerlingen niet. Hij kende de letters, de kleuren, wist alles over dinosaurussen, wilde het liefst de hele dag onderzoeken en experimenteren. Probeerde zijn enthousiasme te delen, maar niemand zat daarop te wachten. Hij moest stil zitten naast de juf omdat ze hem zo beter in de gaten kon houden. Zijn bewegelijkheid werd als probleem gezien en zijn creativiteit als afwijking. De school was duidelijk. We moesten hun bevindingen bevestigen en meegaan in hun plan of “anders rotten jullie maar op”. Juist. Dat deden we dus.

Op zijn nieuwe school trof M een fantastische juf die hem echt leek te zien. Zijn prestaties vlogen omhoog. Hij leerde lezen en mocht zich uitleven met tekenen en schilderen en elk onderzoek werd enthousiast ontvangen.

Helaas, dat was niet de bedoeling. De juf verdween vanwege met de school onverenigbare opvattingen en M ging naar groep 3, waar 35 leerlingen in één klas zaten.

Ik zal het kort houden. Als jullie denken dat mijn zoon M lastig was in de klas, of te bewegelijk of storend: niets is minder waar. Hij was lief en gehoorzaam en werd steeds stiller. Volledig overprikkeld kwam hij thuis, zijn resultaten holden achteruit. Hij werd gepest – genadeloos. Hij stopte met leren, zijn hoofd ging uit en het is niet meer goed gekomen.

M bleek hoogbegaafd. Door een totaal verkeerd aanbod hebben zijn hersenen zich niet goed kunnen ontwikkelen. Hij heeft ernstige klachten gekregen die lijken op ADD, dyslexie, dyscalculie, maar het niet zijn. Hij is er tenslotte niet mee geboren. Hij heeft een zwak werkgeheugen, kan niet automatiseren. Hij is de liefste en dapperste jongen die ik ken. Nooit heeft hij geklaagd, elke dag ging hij met opgeheven hoofd naar school omdat vandaag misschien een betere dag zou worden. Elke dag werd hij gepest, in elkaar geslagen, klein gehouden.

Geen enkele andere school wilde hem hebben, te gecompliceerd. Hij moest cursussen weerbaarheid volgen, hij moest niet altijd zoveel vragen, hij moest, hij moest, hij moest… totdat hij op 15-jarige leeftijd écht niet meer kon en met een burn-out thuis kwam te zitten. Mijn prachtige, sterke, talentvolle en slimme zoon was gebroken, eenzaam tot op het bot. Het was op.

Helaas was thuiszitten, waar het veilig was en warm en waar hij zichzelf kon zijn, geen optie. We kregen te maken met drang en dwang. Hij werd verraden door een hulpverlener van het ouder/kind-team die zich voordeed als zijn steun en toeverlaat en achter zijn rug om zijn moeder uit de ouderlijke macht probeerde te zetten m.b.v. een VT-melding.

Ondanks alles deed hij toelatingsexamen bij drie MBO’s en werd op alle drie aangenomen. Hij heeft namelijk enorm veel creatief talent, kan fantastisch fotograferen en filmen en heeft groot technisch inzicht. Nu zit hij in het eerste jaar en zoals altijd gaat hij elke dag met opgeheven hoofd naar school. Hij hoort er niet echt bij en kan moeilijk aansluiting vinden bij de andere leerlingen. Hij raakt overprikkeld, ziet veel onrecht en de toetsweken vallen hem loodzwaar omdat hij niet bestand is tegen de druk.

Is dit passend onderwijs? Helemaal niet! Zou hij het redden zonder school? Absoluut! Hij zou het zoveel beter doen en zoveel gelukkiger zijn. Maar dat mag niet… We hebben er alles aan gedaan, maar hij mag simpelweg zijn eigen weg niet volgen. Liever laten ze hem kapotgaan aan niet-passend onderwijs. En wél passend onderwijs? Dat is er niet. Niet voor hem. Het is hartverscheurend.

Mascha
7 april 2021

121. Zielsalleen

Als hoogbegaafd zijn niet zoveel vooroordelen zou oproepen en als het heel gewoon zou zijn. Gewoon iets waar 2% van de mensen mee te maken heeft. Als hoogbegaafdheid vanzelfsprekend zou bestaan en uiteraard het juiste onderwijs voor hoogbegaafde kinderen beschikbaar zou zijn. Als we zuinig en trots zouden zijn op onze hoogbegaafde kinderen en ze zouden stimuleren en passend onderwijs zouden bieden.

Dan, en pas dan, zouden ze een enorme meerwaarde hebben voor de maatschappij. Net zoals alle andere kinderen die hun talenten mogen gebruiken en ontwikkelen en dokter worden, of econoom, of filmmaker, bakker of automonteur. We hebben elkaar tenslotte allemaal nodig.

Als hoogbegaafdheid vanzelfsprekend zou kunnen zijn, gewoon een talent zoals muzikaliteit of technisch inzicht, dan zouden we niet te maken krijgen met al die weerstand, de drang, dwang, het onbegrip.

Mijn ex gelooft niet in hoogbegaafdheid. Hij vindt het onzin. Ook beelddenken, hooggevoeligheid, zelfs AD(h)D of dyslexie, is belachelijk, doe maar gewoon. Dat had hij dan ook dolgraag gehad: ‘gewone’ kinderen. In plaats daarvan kreeg hij twee hoogbegaafde zonen met een hoogbegaafde moeder. Die laatste, dat ben ik. Onze relatie liep al snel stuk, maar de eerste jaren deden we het nog geweldig samen als ouders.

Totdat de kinderen naar school gingen. Toen begonnen de problemen. Mijn zonen pasten niet in het onderwijs, of het onderwijs paste niet bij mijn zonen. Ze werden gepest, ontmoedigd, niet gezien, niet gestimuleerd. Ze waren lastig (want anders, niet eens letterlijk lastig – waren ze dat maar… misschien was het dan anders gelopen).

Ik wist al snel wat er aan de hand was en wat er speelde. Ze waren, net als ik, hoogbegaafd en hadden iets anders nodig dan de school kon bieden. Omdat de school, de maatschappij, de hulpverlening daar niet in mee wilden gaan, stond ik alleen. Zielsalleen moest ik toezien hoe mijn kinderen langzaam kapotgingen aan het gebrek aan passend onderwijs. Juist mijn ex werd bevestigd in zijn zienswijze en gelijk en ik werd weggezet als de arrogante, veeleisende (want niet tevreden met de middelmatige prestaties van haar zonen), lastige, onmogelijke en gekke moeder.

Wat zou het anders zijn geweest als hoogbegaafdheid gewoon werd erkend, gezien en gestimuleerd. Als er passend onderwijs had bestaan en er geen ruimte was geweest voor ontkenning.

De relatie met mijn ex bereikte het dieptepunt toen hij mij uit de ouderlijke macht probeerde te zetten en een VT-melding vanuit het ouder/kind-team steunde. Omdat ik me al mijn hele moeder-leven moet verdedigen voor de moeder die ik ben, zal ik dat nu ook even doen. Ik zeg het niet snel over mezelf en ik ben niet arrogant, ook niet onfeilbaar, maar wat ik wel ben is een geweldige lieve en zorgzame moeder, die met hart en ziel voor haar zonen zorgt en die bijna kapot gemaakt is door een ex (die slaan de juiste manier vindt om gehoorzaamheid af te dwingen en vragen de kop in te drukken) en de hem steunende onderwijsinstellingen en hulpverlening die zonder kennis of kunde mijn kinderen ernstig beschadigd hebben.

Het trieste resultaat: twee jongens met aantoonbare hersenschade. Eén thuiszitter en één suïcidaal. Allebei met de overtuiging dat ze niet goed zijn zoals ze zijn, dat ze er niet bij horen, dat ze niet mogen bestaan, dat er voor hen geen plek is op deze wereld…

Mascha
7 april 2021

122. Moe

Ik hou het verhaal kort, want ik ben moe. Moe van jarenlang strijd met juffen en IB'ers, moe van het samenwerkingsverband, moe van het systeem.

Want ik heb ook niks te vertellen wat niet eerder al verteld is: vrolijk lief kind gaat naar groep 1, kind verveelt zich, kind vertoont vervelend gedrag, kind moet naar orthopedagoog, orthopedagoog vindt het kind leuk en slim, kind wordt getest en blijkt HB, school weet niet hoe ermee om te gaan, kind gaat naar andere school, kind slaat een klas over, kind past zich aan, kind doet geen moeite om te leren en haalt 1+ CITO's, kind krijgt een uurtje per week verrijking, kind heeft geen vrienden.

En er is meer dan één kind…

Waarom moet HB een probleem zijn? Er is zoveel kennis, gewoon hier. Maar het wordt niet toegepast. Als ouder moet je met elk HB-kind weer opnieuw het wiel uit zien te vinden en problemen oplossen die niet hadden moeten ontstaan.

Ik ben moe.

Daphne
7 april 2021

123. Mijn creatieve & gevoelige schatten

Ik heb twee hoogbegaafde en gevoelige kinderen. De oudste, mijn zoon, gaat dit jaar voor zijn HAVO-examen. De jongste, mijn dochter van 14, is een thuiszitter, al ruim een jaar.

Het begon bij mijn zoon, een lieve, rustige en gevoelige jongen die zichzelf helemaal kon verliezen in LEGO. Een engeltje en je kon er wel 30 van in de klas hebben. Maar wanneer hij na een dag school thuiskwam, leek het wel een vulkaanuitbarsting die plaatsvond!! Hij ging helemaal door het lint en zijn zusje moest het vaak ontgelden. Compleet overprikkeld en dat uitte hij fysiek. Ik hield hem soms gewoon schoppend stevig vast, totdat hij als een leeglopende ballon tot rust kwam.

Op school zagen ze niets bijzonders. Hij luisterde goed, wist al veel, maar was niet opvallend qua gedrag. Hij was wel slordig in het maken van zijn weektaken, hij had ze ook vaak niet af.

Ik hielp vaak mee met de spelletjesmiddagen, waardoor ik ook zag wat voor spelmateriaal er op school was, dit maakte onderdeel uit van de weektaak. Deze spelen en puzzels waren qua uitdaging een stuk makkelijker dan de puzzels en LEGO die hij thuis maakte.

Toen ik meldde bij de juf(fen) dat hij zich misschien wat verveelde omdat hij thuis al moeilijkere dingen deed, werd er nauwelijks op gereageerd.

In groep 3 merkte ik aan zijn uitbarstingen en ook het gekras in zijn schoolschriften dat hij niet lekker in zijn vel zat. Hij kreeg een hekel aan school en snapte niet wat je daar nou leerde. Het werd zelfs zo erg dat hij dood wilde!!

Na veel gepraat met school en IB, konden wij niet uitvinden wat het probleem was. Mijn zoon gaf het niet aan. Wel was duidelijk dat school een heel ander kind beschreef dan ik als ouder. Hij was makkelijk en lui.

Door mijn onzekerheid ben ik toen een IQ-test gaan doen… hij bleek een IQ van 145+ te hebben!!! Geen van de 8 juffen die hij had, was dit opgevallen. Helaas kon de school niets voor hem betekenen en zijn we van school gewisseld.

Daar trof hij het meteen zeer empathische leraar, die hem in 1 maand helemaal kon beschrijven zoals hij was. Hij voelde zich gezien en heeft zijn hele schoolcarrière met dezelfde klas doorlopen.

School was nog steeds niet boeiend, hij leerde er niet leren, kinderen sloten ook niet aan. Maar hij heeft een geweldig aanpassingsvermogen, dus hij overleeft het wel. Ik weet dat hij nog steeds prikkelgevoelig is, maar hij laat zich niet kennen. En af en toe als ik zie dat hij echt moe is, laat ik hem een dagje bijkomen.

Mijn dochter ging vanaf groep 1 al elke dag huilend naar school, bijna 2 jaar lang!! Ik had de focus wat meer op mijn zoon toentertijd, en de juffen zeiden dat ik gewoon wat harder moest zijn bij het afscheid. Ze vond het gewoon veel te druk tussen die 28 schreeuwende kleuters, en dan vooral in de decembermaand. Die was voor mijn kinderen echt afschuwelijk. (Toen ze 11

was heeft ze ooit bij de psych gezegd dat ze zich toen niet kon voorstellen, dat een moeder die van haar kind hield, daar op school kon achterlaten.)

Vanwege mijn zoon gingen we naar een andere school, dus zij ging mee, daar werd ze warm ontvangen na de meivakantie. Zij is heel gevoelig voor geuren, geluid en ook sferen en stemmingen van anderen. Ze heeft een enorm rechtvaardigheidsgevoel en als mensen niet congruent zijn, dan vertrouwt ze ze niet. Ze is nooit gepest en paste zich altijd heel goed aan bij iedereen. Ook de juf wilde wel 30 van deze kinderen in de klas. Ze deed wat er van haar gevraagd werd.

Maar ook bij haar barstte de bom wanneer ze thuiskwam. Zij huilde dan vaak en trok zich terug, had veel buikpijn en was vaak verdrietig. Begreep ook niet waarom ze naar school moest en wilde dood. Wat wel opviel op school is dat ze veel moeite had met evenementen, schoolreisjes, optredens etc. Dit MOEST allemaal, maar dit vond ze verschrikkelijk! Thuis heeft ze daar heel veel stress door gehad, de avond ervoor en de ochtend zelf. Dit was voor ons als gezin enorm zwaar.

Groep 8 moest ik haar echt naar school dwingen met heel veel drama!! Echt, het gaat volledig tegen je moedergevoel in. Ze wilde echt niet meer en had paniekaanvallen!! Ik heb haar uiteindelijk thuisgehouden. Toen volgde er meteen een MDO, met de directeur, IB-er, SWV VO, psychologe, leerkracht, LPA (leerplichtambtenaar).

Ze werd afgewezen voor regulier vanwege haar toestand, SWV dacht aan autisme omdat de psych had gezegd dat ze moeilijk contact met haar kreeg, misschien was VSO beter voor haar, de LPA dreigde meteen met een dwangsom als ik haar thuis zou houden, de directeur zei dat ze over 2 weken weer halve dagen op school moest zijn (min. aantal uren t.b.v. leerplicht bleek achteraf). Wat een achtbaan!!!! Iedereen zit op zijn stoel en niemand denkt aan moeder en kind, ongelooflijk, wat een machtsvertoon!!

Heeeel veel moeten praten, paniekaanvallen, boosheid en verdriet, schaamte etc. etc. voor mijn dochter dat ze naar VSO moest. Maar het is me gelukt, ze is gegaan.

Toegezegd dat een HB-coach haar en school zou begeleiden. Kleine klassen, rust en regelmaat, school bekend met autisme, goed ondersteuningsplan… en in november zou ze getest worden door psychologe…

Nou, na dag 2 zei haar mentor al: waarom hebben ze haar in deze klas neergezet??? Bleek dat er allemaal externaliserende kinderen in de klas zaten. Er was veel verbaal en soms ook fysiek geweld, docenten waren niet bekwaam en pedagogisch onderlegd. Geen ondersteuning beschikbaar, geen HB-coach, die werd zelfs eerst nog afgewezen en is pas in mei dat schooljaar aangesteld. Maar toen was het leed al geleden. Geen vertrouwensband opgebouwd, met niemand.

Ze zou het tweede jaar rustig beginnen op advies van de psychologe. Maar doordat er een heel nieuw team zat, werd er meteen weer op minimaal 4 uur per dag ingezet!!! (t.b.v. leerplicht, dan krijgt de school geen problemen).

Dus het ging eigenlijk door de dwang en drang al meteen weer fout!! Echt heel fout. Paniekaanval in de school, en de volwassenen stonden om haar heen.

Ze was helemaal klaar met alles en had nu echt een schoolangst opgebouwd. Nog een ontwikkelklas geprobeerd, maar het was daar zo stil dat ze gek werd van haar gedachtes en ze kon zichzelf niet aan het werk zetten.

MDO op MDO, dan maar artikel 5A, dit heb ik in eerste instantie geweigerd omdat mij niet werd verteld wat dit allemaal inhield. De LPA bleef maar aandringen op online lessen volgen. Maar ze heeft zo'n weerstand tegen school. Ze zei: wat is belangrijker, school of ik???

Dus nu toch maar 5A voor de rust, maar dat voelt ZO niet fair. School kan geen passend onderwijs bieden, dus geven we haar een vrijstelling. Terwijl ze eigenlijk leerbaar is, of in ieder geval was!!! CITO HAVO/VWO.

En nu dreigen ze met Beschermtafel, wanneer wij geen Specialistische GGZ-hulp inschakelen voor haar angststoornis. Terwijl bekend en bevestigd is door de GGZ zelf dat ze geen HB-expertise in huis hebben.

Ik wil nu echt alleen nog maar iemand die haar behandelt die haar begrijpt!!!! En niemand anders. Scholen zouden verplicht een HB-expert in huis moeten halen voor kinderen bij wie vermoeden bestaat dat ze HB zijn om verdere schade te voorkomen!! Maar helaas kunnen wij ouders nergens mee dreigen…

I. Rozema
7 april 2021

124. Volledige schooluitval

Eerste basisschool: kind werd totaal niet gezien, vertoonde apart gedrag, zodanig dat wij dachten dat het over een ander kind ging.

Tweede school: verdenking van en uiteindelijk diagnose autisme. IQ-test op verzoek ouders, duidelijk HB. Hulp ingezet, kind heeft zich eindelijk begrepen gevoeld.

Middelbare school pakt terug naar diagnose. Kind valt uit, schoolziek, 4 jaar zo goed als geen onderwijs mogen ontvangen, heronderzoek toont aan: misdiagnose autisme en ongezien HB-kind, zodanig getraumatiseerd, dat herstel nodig is. Nu bezig met hersteltraject m.b.v. onderwijs op niveau.

Anoniem
7 april 2021

125. Hoelang kan het duren?

Hoi,

Hoelang kan het duren voordat je erachter komt dat je hoogbegaafd bent en ermee te dealen hebt? Best lang is mijn ervaring, en daarom denk ik dat er nog veel meer mensen behept zijn met HB dan de 2-3% die er vaak genoemd wordt. Frans Corten heeft het in zijn boek Uitzondelijk Talent bijvoorbeeld al over 4%, maar dan gaat het over de bekende gevallen en niet over de onbelichte gevallen, waarvan ik er één van was.

Wat is dan best lang? In mijn geval na 55 jaar en jéééé wat valt er dan ineens een ongelofelijke berg puzzelstukjes op de plaats. De puzzel is daarmee eigenlijk bijna in een keer compleet. Nou, ook dat is nog niet helemaal waar, maar wel grotendeels.

Ik ging begin van dit jaar naar een HSP-coach, omdat ik met wel een paar vragen op dat vlak rondliep. Tijdens het intakegesprek werd het mij al duidelijk hoe het leven er voor mij uit heeft gezien. Deze coach heeft me dat haarfijn uit weten te leggen in één sessie!

Goh, waar kwam dat onbegrip van mijn ouders en mijn broer en zussen toch vandaan? Waarom heb ik zo ongelofelijk ondergepresteerd op school (en heb ik net aan in dit systeem mee kunnen draaien? En echt met moeite, want ik zal het aantal scholen waarvan ik vanaf getrapt ben maar niet noemen? Hoezo altijd maar dat gevecht (letterlijk en figuurlijk) met autoriteit? Waarom verveelde ik me na een paar jaar alweer bij die werkgever? Waarom kon ik het bij mijzelf als zelfstandige wel zolang volhouden? Hoezo lees je meerdere boeken tegelijkertijd?

Veel van dit soort en andere vragen hebben mij jaren achtervolgd en kregen pas begin dit jaar een antwoord in de vorm van hoogbegaafdheid. De grote vraag voor mij is dan nog altijd: waar zou ik dan nu gestaan hebben als dit in mijn vroege jeugd al herkend en erkend was geweest? Ondertussen doe ik er nu wel mijn voordeel mee, al kan ik af en toe zeker ook nog in de valkuilen trappen die HB-gerelateerd zijn, maar so be it!

Dus ja, gezien mijn eigen verhaal, waarbij mijn HB heel lang ondergesneeuwd is gebleven, denk ik dat er zomaar veel meer hoogbegaafden rondlopen zonder dat ze weten dat ze het zijn/hebben/ondervinden/meemaken. Ik denk dat ik er zomaar een paar kan aanwijzen in mijn omgeving.

Mooie groet.

Anoniem
7 april 2021

126. Basisschool nummer 4 en een schooltrauma

Onze zoon van net 10 jaar zit voor het eerst sinds zijn schoolcarrière langer dan een jaar op dezelfde school. Duizenden euro's verder, coaches, psycholoog, 2 IQ-onderzoeken, bevestiging hoogbegaafdheid, maar ook disharmonisch profiel. Enorme leerachterstand, schooltrauma en er was nérgens plek voor hem. Wachtlijsten van hier tot Tokio, maar een reguliere school met plus of topklas was geen optie meer.

Als je eind groep 4 nog steeds nauwelijks kan lezen, loop je overal achterstand in op. Urenlang met samenwerkingsverband overlegd, gezocht naar opties, hopend op een plekje op een school waar ze mijn grappige, sociale, vriendelijke, maar ook koppige, gevoelige piekeraar met zeer groot rechtvaardigheidsgevoel konden helpen.

Dat plekje was er gewoon niet, in nog geen 60 km om onze woonplaats. Zelfs cluster 4-scholen gesproken, maar zij wisten helemaal niet wat ze met zo'n slim ventje aan moesten. Particulier is het geworden… onze enige echt passende oplossing om hem niet nog meer negatieve ervaringen te geven. Samen met de opa's en oma's betalen we het schoolgeld van 12.500,00 euro per schooljaar.

En nu zit hij al 2 jaar op deze kleine school waar hij gezien wordt, waar hij instructie krijgt op het niveau waarop hij zit, zonder van elkaar te weten op welk niveau ze zitten. Weg enorme faalangst, nooit meer de slechtste of de beste, gewoon op niveau, en anders schuif je een instructiegroepje op!

Het heeft wat voeten in de aarde gehad voor hij de leerkrachten vertrouwde en zich over zijn weerstand om te leren kon zetten, maar hij heeft afgelopen schooljaar 2 jaar achterstand weg kunnen werken! Hij heeft leuke vrienden, zit goed in zijn vel en gaat graag naar school!

We zijn er nog niet, want hij is beschadigd en zal best nog vaak meer aandacht nodig hebben op school, maar op deze school kan het! Ze zien hem, ze begrijpen hem en hij wordt steeds meer het jongetje wat hij ook altijd thuis bij ons is. Ik gun dit zoveel andere ouders en kinderen ook, maar niet iedereen heeft opa's en oma's die zoveel mee kunnen betalen.

Vreselijk frustrerend dat voor veel kinderen de keuze om thuiszitter te worden de enige is… terwijl dit juist de kinderen zijn met de mooie, originele breinen die zoveel voor de wereld kunnen betekenen.

Barbara Smit
Instituut HIP
7 april 2021

127. IQ 145+ maar nooit een diploma

17 jaar, IQ 145+, ooit met 10 jaar op gymnasium begonnen en nu thuis met geen enkel diploma of uitzicht erop.

Als ik zijn levensverhaal hier moet vertellen, is het bijna een boek, dus probeer een zeer korte versie. Voor ons was het al toen hij heel jong was duidelijk dat hij "slim" was. Bijvoorbeeld supersnelle ontwikkeling, in hele zinnen kunnen praten met 1,5 jaar, moeilijke puzzels van ver boven zijn leeftijd maken, etc. Op de kleuterschool geen werkjes willen doen, veel te makkelijk. Veel last van buikpijn en obstipatie. Smoesjes om niet naar school te hoeven. Antwoord of er iets was op school: nee alles prima, een voorbeeldig kind. Als 3-jarige was hij een open, vrolijk, sociaal kind, daar was in groep 3 met 6 jaar niks meer van over, hij zat depressief onder de trap stoïcijns papier te verscheuren. Hij had geen aansluiting met klasgenoten. Heb hem zelf extern laten doortoetsen, want dat vond school niet nodig. Uitslag: 2 jaar boven zijn niveau/leeftijd. Uiteindelijk begin groep 4 op school doorgetoetst en toen mocht hij naar groep 5. Heel even hadden we ons mannetje van toen hij 3 jaar was terug. In groep 6 weer veel ellende, maar school zag het niet, want daar had hij zijn masker op, dus zelf een IQ-test gedaan. School was heel verbaasd over de uitslag, ze hadden nog nooit zoiets meegemaakt. Op zoek naar HB-onderwijs, dat bleek kilometers ver en vol voor groep 6. Er was helemaal niks, zelfs geen plusklas. Hij is in dezelfde groep gebleven, maar wel met stof van groep 7, waardoor hij enorme hiaten kreeg en faalangst voor rekenen, die ik zelf thuis en op school in de gang heb weggewerkt, want daar hadden ze niemand voor. In groep 7 Eindcito gemaakt met vwo-score, en met 10 jaar naar Gymnasium.

1e Jaar VO ging goed en daar had hij wat vrienden, en toen begon de ellende weer in de 2e. Weer geen aansluiting bij al puberende klasgenoten, gepest worden. Docenten die het niet snapten (hij moet eerst voor alles een goed cijfer staan), een kind dat niet wist hoe hij moet leren en steeds faalangstiger werd. Heel veel buikpijn en veel dagen niet naar school kunnen. Standaard trainingen werkten niet. 1 punt tekort op Grieks/Latijn dus een andere school voor 3 VWO. Totaal geen aansluiting, zeker 25% school gemist doordat hij zich niet goed voelde daar, en dat jaar niks hoeven doen om met goede cijfers over te gaan. In 4 VWO met 13 jaar, tussen de meestal 16-jarige klasgenoten met hele andere interesses, voelde hij zich intens eenzaam. De lessen waren saai en langdradig. Hij kon zich niet concentreren. Kon school wat doen? Hij moest eerst fulltime naar school komen, maar dat is nou juist het probleem, dat lukt hem zo niet. Hij bleef zitten. "Volgend jaar gaat het goed mam, ik ben een jaar ouder en ik ga ervoor." Maar ook toen geen aansluiting, docenten wisten bij het 10 min. gesprek niet eens wie hij was en toen was in november de koek op. "Mam ik kan niet meer, ik word zo depressief van school".

Hij is 1,5 jaar 2/3 dagen naar HB-dagopvang geweest. Een middelbare schoolopleiding of zelf vakken leren zit er niet meer in, te veel trauma. Vorig jaar nog met goede moed een MBO4-

opleiding gestart, maar veel te laag niveau en een school die niks wilde aanpassen of versnellen.

Nu heeft hij 2 dagen een bijbaantje en heeft hij nog therapie omdat hij een behoorlijke klap heeft gehad van alles. Hoe anders was het geweest als hij echt passend onderwijs had gehad, als hij al zijn potentie had kunnen benutten. Een verspilling van talent. Hij oriënteert zich nu op defensie. Hopelijk wordt hij daar wel gezien! Ik ben trots op hem!

Een trotse moeder
7 april 2021

128. Passend onderwijs

Mijn verhaal gaat over mijn oudste dochter.

In groep 5 op de basisschool ging het ‘opeens’ niet goed met haar, ze ontwikkelde allerlei lichamelijke klachten en wilde niet meer naar school. De leerkracht in groep 4 had een vermoeden van hoogbegaafdheid uitgesproken, in groep 5 werd dat door de leerkrachten en intern begeleider na observatie niet herkend. Er zouden aanpassingen worden gedaan op school, maar de klachten verdwenen niet. In groep 6 is mijn dochter onderzocht door een bureau gespecialiseerd in hoogbegaafdheid, het onderzoek bevestigde dat zij functioneert op hoogbegaafd niveau. Ook gaf het bureau tips voor school. Er veranderde, behalve de duidelijkheid die we nu hadden, niks. De klachten bleven.

Op school kwamen we uiteindelijk tegenover elkaar te staan. School vond dat ze passend onderwijs boden, maar ik zag de klachten thuis verergeren. Gefrustreerd kwam mijn dochter elke keer uit school, over een topo-toets waarbij ze de plaatsnamen al hadden ingevuld, over pesten in de klas, over werk dat ze niet mocht maken omdat dat niet voor haar groep was bedoeld, enz. Na het zoveelste gesprek op school werd ik boos, ik heb mijn boosheid uitgesproken en ze voelden zich aangevallen.

Wat mij als ouder het meest geraakt heeft, is dat school steeds bleef ontkennen dat het met mijn dochter niet goed zou gaan. Op school waren de klachten immers niet zichtbaar. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om met de start van groep 7 over te stappen naar een andere school, 20 km verderop, met een hoogbegaafdenklas. Na een week zag ik al verschil, het sloot aan. Het begin was moeilijk, maar nu zegt ze dat dit de beste beslissing van haar leven is geweest!

Fenny Pielage
8 april 2021

129. Even voorstellen aan Noa (8)

Noa wenst dat ieder kind onderwijs op zijn eigen niveau krijgt. Noa is op haar 7e naar groep 7/8 gegaan. Ze krijgt voornamelijk top-down onderwijs omdat ze op die manier het beste leert! Ze heeft een hoog IQ en is naast cognitief vlot ook heel erg creatief door te tekenen/ibis paint en ze maakt heel mooie dingen in Roblox. Ze leert ook Chinees en is echt een autodidact op leergebied.

Noa
8 april 2021

Noa werd geïnterviewd door Filemon Wesselink.

130. Ongelukkige zoon

Onze zoon is 5. Hij zit in groep 3, nadat hij in groep 1 enorm veel frustraties had. We brachten hem elke ochtend huilend naar school. Op 4-jarige leeftijd is hij getest en bleek hij uitzonderlijk hoogbegaafd. Op aanraden van begeleiding heeft hij een klas overgeslagen. In groep 3 ging het even goed, maar nu komt hij elke dag boos thuis. Hij is boos. Wil niet meer op deze wereld zijn, heeft de hele dag enorme ruzie met zijn jongere broertje en snapt de wereld echt niet. Op school doen ze alles wat ze kunnen, maar zelfs dit lijkt niet genoeg. Zoon zegt letterlijk: op school kan ik mezelf niet zijn.

Onze zoon heeft een individueel onderwijsprogramma op maat nodig. In de omgeving is dit nergens te vinden. Hij zit op één van de betere scholen, en ze doen wat ze kunnen. Maar zelfs dat is helaas niet genoeg.

Onze zoektocht is nog niet klaar. We hopen ons mannetje snel weer gelukkig te kunnen zien en goed onderwijs voor hem te kunnen vinden.

Sam
8 april 2021

131. School is stom, saai en je leert er niets!

Sophie is 7 jaar en zit in groep 4. Ze wil niet meer naar school, want school is stom en saai. Regelmatig klaagt ze over hoofd- en/of buikpijn en vraagt of ze thuis mag blijven. Want sinds de lockdown heeft ze ontdekt dat thuis school krijgen bij papa en mama veel leuker is dan les krijgen in de klas. Want in de klas leert ze niets en blijven ze alles maar herhalen wat ze allang weet. Zó saai! Binnen een paar minuten is ze vaak met haar werkje klaar in de klas en zit dan vervolgens de rest van het half uur om zich heen te staren. Geen extra boekje waar ze uit kan werken, geen extra taakje, niets…

In groep 3 ging het een tijdje beter. Haar leerkrachten hadden aandacht voor haar en gaven haar eigen werkjes en boekjes waar ze in mocht werken als ze klaar was met de reguliere taken en soms mocht ze zelfs de reguliere lesstof overslaan. Er was voor de leerkrachten begeleiding vanuit school ingevlogen gespecialiseerd in hoogbegaafde kinderen. Fijn! Na verloop van tijd ontdekte ik dat die begeleiding er ineens niet meer was. Waarom was ik hier niet over geïnformeerd? Ze wisten verder wel hoe het op te pakken, was het antwoord. Uh, okay?!

Vanaf eind groep 3 zag ik dat Sophie zich steeds meer ging aanpassen en onderpresteren. Daarbij kampt ze ook met een enorme faalangst en struikelt over haar eigen perfectionisme waardoor ze vaak ook dingen niet doet en niet laat zien wat ze daadwerkelijk kan. Dit heb ik op school ook aangekaart. Zelfs filmpjes gestuurd van een vloeiend in het Engels lezende dochter. Tijdens het laatste gesprek werd mij verteld dat school het niet nodig vond om haar verder door te testen. Er werd nu zelfs getwijfeld of ze wel hoogbegaafd is. Twee keer een half uurtje per week taal en rekenen extra moest het worden.

Sophie werd steeds stiller en kroop steeds meer in haar eigen wereld. Ze voedt haar leerhonger nu met YouTube-filmpjes terwijl ze tegelijkertijd een game speelt. Heeft zichzelf daardoor wel vloeiend Engels geleerd, maar of dit nu de manier is… Wij krijgen haar steeds moeilijker

gemotiveerd om iets anders te doen. We proberen van alles uit de kast te trekken om haar extra uitdaging te bieden, maar ze wordt steeds lustelozer.

Uiteraard heb ik dit ook allemaal op school aangekaart. Om hulp gevraagd, maar vaak werd niet eens op mijn mails en onze bevindingen gereageerd. Mijn man en ik waren er dusdanig klaar mee, dat we zelf hulp zijn gaan zoeken. We zijn uitgekomen bij een pedagoog voor hoogbegaafde kinderen. Zij heeft een didactische test afgenomen bij onze dochter wat wij zelf bekostigd hebben en daaruit kwam eigenlijk al direct naar voren dat onze dochter naar alle waarschijnlijkheid boven de 145 zal scoren op een IQ-test. Bij dictee scoorde ze bijvoorbeeld groep 8 uit. Ook kwam uit deze test dat het voor Sophie beter is als zij fulltime HB-basisonderwijs zal gaan volgen zodat ze wel uitgedaagd blijft, maar haar ook dat extra duwtje in de rug kunnen geven waar nodig.

Kort daarna zijn we met Sophie kennis gaan maken op de HB-basisschool. Er ging een wereld voor haar open. Het was alsof iemand bij Sophie op een paar knoppen drukte en ze weer 'aan' ging. Ze straalde. "Mama, hier wil ik graag naar toe. Hier hoor ik thuis", zei ze toen we weer in de auto stapten. Om toegelaten te worden op deze school moet er het een en ander overlegd worden qua tests. Gelukkig hadden we zelf al het didactisch rapport geregeld, maar nu moet er nog een officiële IQ-test (WISC-V) afgenomen worden. Dus weer contact gezocht met school dat we nu toch echt weer eens om de tafel moeten met elkaar om dit te bespreken. Zowaar kreeg ik dit keer wel een reactie op mijn mail en wederom hetzelfde verhaal. Testen was niet nodig en we hadden buiten het advies van school hulp gezocht, dus moesten dit dan ook maar zelf regelen.

Laten we hopen dat Sophie straks officieel wordt toegelaten op haar nieuwe school waar ze zo graag naar toe wil. Die IQ-test bekostigen we ook zelf wel. Inmiddels wel zo'n € 1500,- lichter door kosten waar school eigenlijk gewoon een potje voor heeft. En als ze niet wordt toegelaten… ik moet er even niet aandenken…

Audrey
9 april 2021

132. Het belang van gezien en begrepen worden

Al voor de basisschool had onze dochter het moeilijk op de peuterspeelzaal. Daar werd er niet gezien wie ze is en voelde zij niet de ruimte om zichzelf te zijn. Op school ging het eigenlijk best goed. Onze dochter was wat verlegen en angstig, maar de kleuterjuf zei: van zulke lieve meisjes wil ik er wel 10 in de klas bij.

Thuis hadden we echter een kind dat ervan overtuigd was dat school was bedoeld om leuk te spelen. Nieuwe dingen leren doe je thuis. Van dat voorbeeldige gedrag op school zagen we thuis niks terug. De tas vloog door de hal zodra de voordeur sloot na een dag op school. Dan kwamen er vaak boze buien van enkele uren. Onze dochter was op die momenten niet te bereiken of te kalmeren. Ook was ze erg angstig en veel verdrietig. Zelf spelen (ondanks haar grote fantasie) kon ze ineens niet meer.

Na een half jaar groep 1 kwamen er ook lichamelijke klachten bij. Hoofdpijn, buikpijn, kokhalzen onder het eten, constante aandrang tot plassen en verschillende tics. Na onderzoek van de huisarts bleek er medisch niets aan de hand. Gelukkig kregen wij toen een verwijzing die onderzoek en begeleiding mogelijk maakte.

Na een intensief traject van ruim 2 jaar is onze dochter (inmiddels bijna 7 jaar) een vrolijke meid vol zelfvertrouwen die weet wat ze wil en uitdagingen aan durft te gaan. We hopen dat ze ook op school steeds meer zal laten zien wat ze kan en ze daar voldoende uitdagingen kan krijgen. De coronamaatregelen en lockdown zitten hierbij soms in de weg. Maar wij zijn al heel blij met een basisschool die nu begrijpt dat ons kind zich heel anders kan voelen dan ze op school laat zien en leerkrachten die willen samenwerken en willen meedenken met ons als ouders. Samen komen we er wel.

Anoniem
9 april 2021

133. Zelfs school met aandacht voor hoogbegaafdheid snapt het niet

Mijn zoon zit op een school met extra aandacht voor hoogbegaafdheid, met een eigen plusklas zelfs. Nadat mijn man en ik geen goede ervaringen hadden gehad in onze jeugd, hebben we hier speciaal voor gekozen en we waren er aanvankelijk helemaal blij mee. Echter, het helpt nauwelijks! De ene leerkracht is beter dan de andere. Maar compacten gebeurt in de praktijk nauwelijks en verrijken al helemaal niet. De plusklas blijkt vol te zitten waardoor hij er maar 3 maanden per jaar 1 uur in de week naar toe mag. De kennis van school schiet dusdanig tekort dat ik zelf betaal voor een externe deskundige en IQ-test. En het werk in de plusklas lijkt te makkelijk. En als we aandragen om zelf buiten school te betalen voor een goede plusklas, dan mag dat niet omdat onze zoon geen dubbel etiket heeft. Ondertussen heeft mijn zoon geen zin in school en kiest hij zoveel mogelijk voor de makkelijke werkjes om er maar snel vanaf te zijn. Het plan van de externe deskundige ligt in de la. Graag meer ruimte voor ouders om zelf dingen te regelen als school dat verzuimt, want dit is hemeltergend.

A.
9 april 2021

134. Zoveel over bekend, toch zoveel onwetendheid en vooroordelen

Mijn zoontje is al jong vastgelopen op school. Vastgesteld onderwijstrauma (ik wist niet dat het bestond) met PTSS =-dynamiek. Nu sinds 2,5 jaar op voltijds HB-onderwijs. Dit jaar een andere leerkracht en hij glijdt weer af. En de reactie van school: wij twijfelen aan zijn IQ i.v.m. laagste score op Cito en doen een nieuw capaciteitenonderzoek. Dit wordt dan de derde.

Juist deze mensen zouden moeten snappen dat hoogbegaafdheid niet het IQ is en dat een capaciteitenonderzoek geen nut heeft als het kind zich niet vertrouwd voelt. Hij is wie hij is en hij is niet het resultaat op school. Ook daar ontbreekt de kennis over het zijnsluik helaas. Ze willen geen extern onafhankelijk onderzoek. Ik heb het gevoel dat ik in de klassieke casus terecht kom van wat er allemaal misgaat en toch wil school doordrukken.

Anouk
9 april 2021

135. 5 jaar en al aan het vastlopen

Onze zoon is 5,5 jaar en loopt al vast op het reguliere onderwijs. Hij werd binnen 2 weken ‘gezien’ door zijn kleuterjuf. Hij kon al woordjes lezen, maakte de mooiste tekeningen en liet uitzonderlijke dingen zien. Hij belandde in een plusklasje, 1 uur p/w. En daar was het mee gedaan. Op eigen initiatief lieten we een IQ-test afnemen; hij bleek 145+’er. Zijn denkniveau met 4 jaar lag op het niveau van een gemiddelde 10-jarige. Onze zoon ging naar groep 2. En hoewel hij eindelijk wat aansluiting bleek te vinden met wat oudere kindjes, kreeg hij nog steeds onderwijs ver beneden niveau.

We meldden hem aan bij fulltime HB-onderwijs, maar het samenwerkingsverband ging niet akkoord omdat de school niet in dezelfde gemeente is. Echter biedt onze eigen gemeente geen HB-onderwijs. Vier maanden verder kregen we alsnog akkoord om hem aan te melden (na vele gesprekken). Echter, de HB-school nam maanden de tijd om informatie te vergaren.

Weer vier maanden verder krijgen we te horen dat hij niet is aangenomen vanwege faalangst en laag zelfbeeld. Het systeem klopt niet.

Onze zoon is door 2 HB-experts gezien, allebei raden zij HB-onderwijs aan, school is handelingsverlegen. En toch kan hij niet naar FT HB-onderwijs vanwege faalangst. Hoe kan het dat een HB-school op deze manier zelf mag bepalen wie zij aannemen? In mijn opinie zou het Samenwerkingsverband een kind kunnen toewijzen aan een HB-school.

Ik hoop dat onze zoon en de vele andere hoogbegaafde kinderen snel passend onderwijs krijgen.

Anoniem
9 april 2021

136. Een merkwaardige reis, against all odds

‘Ik, hoogbegaafd?’ Dat had ik niet verwacht, toch bleek het vijf jaar geleden zo te zijn. Op achttienjarige leeftijd kwam ik erachter toen zich al een heel onderwijsverleden in mijn rugzak bevond.

In 2010 ben ik begonnen aan mijn eerste middelbare school; op VMBO-basis. Waarschijnlijk denk je nu iets als: VMBO-basis en hoogbegaafd? Dat rijmt toch niet met elkaar?

Jaarlijks worden er nog ontzettend veel leerlingen niet herkend en geplaatst op een niveau wat niet bij ze past, met alle gevolgen van dien. Schooltrauma’s, thuiszitten en fysieke en mentale uitputting zijn vaak het gevolg van eindeloos niet begrepen worden en vastzitten in een systeem dat alsmaar gericht is op presentaties, zonder te kijken naar het kunnen van een individu. Heeft het kind wel aanspraak met gelijkgestemden? Voelt het zich prettig op school? Is het niet alleen?

En hoe was dat voor mij? Ja, intens alleen. Maakte niet uit wat voor onderscheiding ze me gaven, die leegte vult het niet. Uiteindelijk heb ik nu mijn vrijheid en kan ik na mijn beschadigde onderwijsverleden een nieuwe start maken, maar dan wel deels op mijn voorwaarden en inspraak.

VMBO-basis? Daar ben ik niet gebleven, uiteindelijk heb ik het VWO bereikt, ben ik thuiszitter geweest en gestopt met mijn voorgaande studie, heb ik een intelligentietest gedaan (145+) en een baan gekregen bij de overheid, want momenteel volg ik een traject tot softwareontwikkelaar, waarbij ik intern word opgeleid. Ver weg van het reguliere onderwijssysteem, want daar ga ik voor geen goud meer heen.

Om anderen te helpen houd ik mij naast mijn baan en opleiding bezig met het verbeteren van onderwijs. Er is nog een lange weg te gaan voor ons, maar ik weet als geen ander dat alle grote successen klein beginnen.

Zsa Zsa Zonnenberg
Geboren met 27 weken
Geboortegewicht: 540 gram

Zsa Zsa Zonnenberg
9 april 2021

137. Van leergierig sponsje tot zorgleerling

Zoon (14) was een leergierig, vrolijk kind, zoog alles als een spons in zich op. Versnelde in groep 3, maar bleef ongelukkig op school. Zei geregeld dat hij dood wilde. In groep 7 ging het niet meer. Er moest iets gebeuren, dus toch maar testen, hoewel we dat lang niet wilden. Hij bleek 145+, stapte over naar fulltime HB-onderwijs, dat eerst een succes leek. Na 1,5 jaar toch ook klaar met deze school. Op naar het gymnasium! Nu in jaar 3 loopt hij helemaal vast. Het plezier in leren is al jaren weg. De lat ligt zo verschrikkelijk hoog bij hem. Hulp vragen is falen. Nieuwe dingen zijn eng, want stel je voor dat het niet lukt. Sociale contacten heeft hij niet. Therapie helpt weinig, hij doet precies wat iedereen van hem wil, maar integreert het niet in andere situaties. Van dat sponsje is hij veranderd in een zorgleerling met wie school zich geen raad weet.

Monique
10 april 2021

138. Geen diploma, maar wel weer gelukkig

Zoon (18) werd nooit herkend als slim op de basisschool, ook al kon hij al lezen toen hij naar groep 1 ging. Hij paste zich aan, wilde niet opvallen. Had nooit zijn werk af, zou concentratieproblemen hebben. Plezier in school/leren had hij sinds groep 1 niet meer.

Toen hij in groep 8 zat, bleek zijn broertje hoogbegaafd. Wij zagen veel overeenkomsten tussen die twee, maar omdat hij op het punt stond naar het gymnasium te gaan, dachten we dat het wel goed kwam. Helaas gebeurde dit niet. Het was vanaf het begin een moeizaam verhaal. In klas 3 doubleerde hij. School labelde hem al die tijd als lui en onverschillig, ook al bleven wij het tegendeel beweren. Uiteindelijk waren er een boze vader met een vuist op tafel en eindelijk een mentor die luisterde voor nodig om hulp te krijgen. Hulp die er niet was, zo bleek. Zoon testte ook 145+, net als zijn broertje, zat inmiddels in 5 gym en was al zijn motivatie en (levens)plezier kwijt.

Hij is uitgestroomd naar het MBO, waar hij eindelijk weer succeservaringen opdoet. Tegelijk houdt hij tijd over voor zijn sport, die hij op hoog niveau beoefent. Wij hebben na al die jaren weer ons blije, vrolijke kind van weleer terug, ook al is hij nu bijna 19!

Monique
10 april 2021

139. De ideale leerling

Mijn dochter van 16 zit vooral thuis, maar niet vanwege Corona. Ze heeft een schooltrauma.

Veel mensen vragen zich af hoe je daar aan komt, als modelleerling. Nooit problemen veroorzaakt op de basisschool en alleen maar lof voor gedrag. Dan is er toch geen reden voor een trauma?!

Mijn dochter bleek op de peuterspeelzaal 2,5 jaar voor te lopen op taalgebied. Superknap! Ze heeft er echter 2 jaar elke keer dezelfde puzzel gemaakt van 50 stukjes. Dat was alle uitdaging die er was. Is het dan nog knap?

Voor ze naar de basisschool ging, kon ze al lezen en rekenen. Op haar oefenochtenden voor ze officieel naar school mocht scoorde ze twee keer een maximale score op de Cito. Wat was ze enthousiast en leergierig. School was leuk! Totdat bleek dat je niet elke dag op school een toets mag maken, maar vooral moest knippen en plakken. De teleurstelling was voor haar, op school ging alles perfect. Ze deed wat haar gevraagd werd en was de ideale leerling. Dat ze al kon lezen wisten ze niet, maar wat is daar precies het probleem dan?

Na een IQ test bleek ze een IQ van 145 te hebben. Fijn voor haar, kregen we te horen, de kansen lagen voor het oprapen met zo'n uitslag. Dat ons meisje intussen elke avond met buikpijn naar bed ging voor de dag van morgen en vooral boos was, dat was ons probleem. Op school ging alles prima. Probleem in de opvoeding volgens school.

De voorsprong van 2,5 jaar bleef. Maar ze kreeg pas extra werk als al het standaard werk foutloos zou zijn. Tot die tijd was er nog iets te leren volgens school. Na een eenmalige B-Citoscore op rekenen, was het 'probleem' opgelost volgens school en geen extra uitdaging meer nodig. Een nieuwe IQ-test wees uit dat haar IQ ruim boven de 145 was. Ons meisje zag intussen het leven niet meer zitten.

In groep 7 besloten we haar vervroegd naar het VO te laten gaan omdat ze echt niet meer wilde. Niet meer kon ook. Dat zagen wij, maar op school ging alles nog steeds prima. Ze was wel wat weinig weerbaar en wat stilletjes. Redenen om onze vraag voor versnelling niet te honoreren. Want dat zou ze sociaal en emotioneel niet aankunnen. Werd ons, maar vooral ook haar verteld. Ik heb nog nooit een kind zo klein zien worden. Dat ze al in groep 6 op alles meer dan brugklasniveau scoorde, was even niet belangrijk. Het ging om haar welzijn, en daar was nog wel wat winst te behalen. Zo timide als ze intussen was. En zo fijntjes ook wat betreft postuur.

We hebben het toch gedaan. Ze had op dat moment 6 jaar geen onderwijs gehad. Was enorm faalangstig omdat een fout betekende dat ze gefaald had en niet kreeg wat ze nodig had en had alleen geleerd zich aan te passen. Haar zelfbeeld en zelfwaardering waren en zijn ongelooflijk negatief. In de brugklas werd ze gepest door haar vroegere klasgenoten omdat ze 10 jaar was. Ze heeft zich door de eerste vier jaar heen geworsteld met prima cijfers. Als persoon was ze echter volledig op.
Ons kind is inmiddels 16 en het meisje zit nu al 2 jaar vooral thuis. In eerste instantie met een burn-out en angststoornis vanwege schooltrauma en al 1,5 paniekaanvallen verwerken op school.

School is geweldig, ook al is het voor hen moeilijk het juiste te doen. Ze krijgt alle ruimte. De Coronacrisis heeft ons het digitaal onderwijs gegeven. Volgend jaar doet ze eindexamen VWO tto. En ze doet het allemaal zelf.

We hebben nog een hele lange weg te gaan met veel therapie en moeilijke momenten. Maar ze gaat er komen.

Hopelijk gaat het basisonderwijs eens verder kijken dan de 'ideale' leerling. Gaan ze ouders eens serieus nemen en eigen handelen eens onder de loep nemen. Want de schade die aangericht wordt door het niet willen zien en weten, is zo enorm groot. Zo allesomvattend voor een kind. Maar dat is niet hun probleem. Op school ging alles goed. Ze is een ideale leerling.

Monique
10 april 2021

140. Handelingsverlegen

Onze twee zonen zijn vanaf dag 1 helemaal aan geweest.

De oudste was opvallend gevoelig, voor sferen, maar ook voor geluid. En voor water. En zijn slaapgedrag was opvallend. Hij had maar weinig slaap nodig, was ’s morgens wakker tussen 05.00 en 06.00. ALTIJD.

De peuterspeelzaal was een groot feest. Het peutervolgsysteem gaf niks bijzonders aan. Hij kon alles. Niks meer aan doen was het advies, gewoon genieten. Toen bekroop me al een buikgevoel. Zo’n gevoel van; goh, gaaf, of zo. Ik wist het niet zo. Achteraf is dit het gevoel geweest wat ik nog vaak zal gaan voelen, zonder het te kunnen duiden, of echt te weten wat het was.

Op de basisschool ging het ‘feest’ door. Nou, die citoscores, ik geloofde het wel. Als ze maar goed in hun vel zitten. Sporten, muziek, vriendjes, hij werd als duizendpoot bestempeld. Toen werd dat buikgevoel een beetje zorgelijk. Wat leer je nu eigenlijk als je alles al weet? Ik zag schriftjes met 1 fout. Daar stond dan bij: jammer 1 fout. Goh, joh toch. Je zult het maar iedere dag zien staan in je schrift. Wat leer je dan daarvan? Dat het 100% moet zijn of zo?

Hij heeft nooit kunnen vertellen wat hij op school gedaan had, alleen heel nors, “gewoon”. Achteraf, toen het zo mis ging in groep 5 vertelde hij: Ik zie dat ze zo hun best doen mam, ik kan toch niet blijven zeggen dat het niet fijn is?

Toen het echt mis ging gaf school niet huis. Als we door wilden pakken, gebeurde er niks. Plannen die we maakten met externen werden niet opgepakt. Na uren overleg kwam er altijd een opmerking in de zin van: ja, maar hij zal toch echt gewoon in het systeem mee moeten. Hij kreeg meer extra werk, en verdieping met als gevolg dat hij dit werk op de gang kon gaan maken. Instructies kreeg hij mee. Hij werd er agressief van. Niet op school, maar thuis.

Uiteindelijk, na twee jaar eruit te zijn geweest zitten beide kinderen op het Daltononderwijs. Veel aandacht voor klassenklimaat en instructies op maat. Autonomie en leren plannen. Voor onze jongens nu een gouden match, ze groeien en bloeien weer!

Karen
10 april 2021

141. Passend onderwijs? Helaas nog toekomstmuziek

Onze dochter ging enthousiast en leergierig vanaf 4 jaar naar de basisschool. Leerde snel schrijven. Ogenschijnlijk ging het lezen ook heel snel, want in groep één las ze al boekjes. Ze vloog qua leerstof door groep 1 en 2 in 1,5 jaar tijd. Ze had genoeg vriendinnetjes en was dankzij haar gevatte scherpe tong en sterke sociale betrokkenheid een bekende verschijning op school. Maar heel vaak werd ze ook als moeilijk gezien, m.n. door haar sterke rechtvaardigheidsgevoel en verder ontwikkelde idee over vriendschappen. Nooit vergat ze bijvoorbeeld gemaakte afspraken, wat tot best een hoop verdriet leidde in groep 1/2/3 van

regulier onderwijs. Andere kinderen vergaten namelijk logischerwijs regelmatig wel afspraken. Ook leerkrachten hadden moeite met de onverzadigbare leergierigheid en alle vragen en noemde haar lastig en brutaal. Pluswerk werd door ene leerkracht gegeven en door volgende afgepakt. Pluslessen gingen vaker niet door dan wel op reguliere school. Of bestonden uit het helpen van kinderen die minder goed mee konden komen. In groep 3 was ze dagelijks zeer verdrietig en gefrustreerd. Gelukkig zag een leerkracht wat er was en orthopedagoog ontdekte hoogbegaafdheid (IQ 145 in gelijkmatig verdeeld profiel).

In groep 4 kon mijn dochter gelukkig naar het laatste plekje in net opgestarte gemengde groep 3/4 van de Leonardoklas in Nijmegen. Het eerste jaar bloeide ze op door twee fantastisch betrokken en kundige leerkrachten en het contact met gelijkgestemde klasgenootjes. In groep 5 echter was er erg veel onrust in de klas, doordat veel kinderen van samengevoegde groep 6 gemengde problematiek hadden (zoals ASS en ADHD naar HB). De leerkrachten hadden hier niet de kennis en tijd voor met 21 kinderen met allemaal een eigen voorgeschiedenis van negatieve ervaringen op andere scholen met regulier basisonderwijs. Ook bleek onze dochter een spellingprobleem te hebben dat ze tot dan aardig had gecamoufleerd door haar oplossingsgerichte houding en IQ. Nu liep ze echter vast, omdat ze in dit leerjaar niet meer op haar eigen aangeleerde trucjes kon terugvallen. De Leonardoschool bood geen hulp, omdat er werd gesteld door de schooldirecteur dat “de hoogbegaafde kinderen in het Leonardo-onderwijs worden geacht alles sneller te kunnen. We kunnen niet voor ieder kind extra begeleiding inzetten. Ze moeten gewoon mee kunnen met de klas.”

Onze dochter werd opnieuw verdrietig en gefrustreerd, zo ernstig dat ze op 7-jarige leeftijd door een GZ-psycholoog een jaar lang begeleid moest worden i.v.m. diagnose depressie en suïcidale gedachten. Als ouders waren we ten einde raad om ons vrolijke kletsgrage meisje te zien veranderen in een somber meisje. Helaas zagen wij diverse kinderen in haar klas die ook psychologische begeleiding nodig hadden. 2,5 jaar lang streden we met directie om haar de spellingsbegeleiding te laten krijgen waar ze recht op heeft, net zoals dit een recht is voor kinderen met hetzelfde probleem in regulier basisonderwijs. Tot de dag van vandaag krijgt zij niet de uren begeleiding waar zij recht op heeft. Nu dalen haar Citoscores naar het niveau passend bij de laagste 10-20% van Nederland en de motivatie zakt steeds verder weg. Maar helaas is er in een wijde omtrek geen alternatieve basisschool met hoogbegaafdheidsonderwijs met plek voor haar. Wachtlijsten zijn gigantisch, 4-5 jaar, doordat er veel te weinig scholen zijn die dit type onderwijs bieden. En helaas is het predicaat hoogbegaafdheidsonderwijs geen garantie voor kwalitatief goed onderwijs.

Wij hopen van harte, voor onze dochter en alle kinderen na haar in het onderwijs voor hoogbegaafde kinderen, dat het onderwijs wordt verbeterd en dat er hulp komt voor de leerkrachten in de vorm van remedial teachers en maatschappelijk werk o.i.d. ter ondersteuning. En dat er meer scholing komt voor leerkrachten op dit vlak.

Esther
13 april 2021

142. Maar je kunt toch zoveel?

Ik ben zo'n wonderlijk persoon die langs heel veel dingen lijkt te glippen en daarmee weliswaar flink avontuurlijke, maar ook veel 'past-net-niet'-verhalen heeft. In het kort: van jongs af aan hoorde ik dat ik heel fijn en heel beschaafd was in de klas. Ik kon me best heel goed inpassen en van kinderen zoals ik wilden de leraren wel een klas vol hebben. Maar naast dat was ik wel ook de eeuwige dromer en haalde ik niet exorbitant hoge punten. En ook al wisten zowel mijn ouders als mijn basisschoolleraren dat ik veel meer in mijn mars had, kreeg ik geen specifiek inhoudelijke hulp om te achterhalen wat er was, om mijn executieve vaardigheden op een beter peil te brengen of iets anders.

Met HAVO-verwijzing ging ik naar een HAVO-VWO brugklas. Sommige vakken scoorde ik warempel superhoog in. Jammer alleen dat die in kennisland ondergewaardeerd worden: Techniek, tekenen, muziek. Oh, en ruimtelijk rekenen. En, wat ik nu weet maar toen niet, ook al toonden mijn punten het niet altijd, was ik stiekem best goed in het leren van vele talen. Met een multiculturele achtergrond kwam het dan ook voor dat ik mijn hele schoolperiode bezig was met het leren perfectioneren van 5(!) talen tegelijk, iets wat doorgaans niet wordt aangeraden daar dat over de ideale hersencapaciteit van kinderen gaat. Maar mij werd het wel aangeraden. Ruimtelijk rekenen moest gedropt worden en ik werd voor de noodzaak gesteld om met nog maar één van mijn allerbeste vakken door te gaan (tekenen). En een speciaal verzoek van mij in de brugklassen om aan te mogen schuiven bij het klassieke onderwijs, daar ik al sinds mijn 9e een enorme fascinatie had voor de oudheidkunde en mythologieën, werd niet gehonoreerd. Werkend op de snede van mijn sterkheden en zwakheden en met nauwelijks een benul van hoe de boel goed in te plannen modderde ik wederom zonder hulp door, zakte alsnog af naar een HAVO-klas en behaalde godenzijdank wel ook dat papiertje. Dragelijk gemaakt doordat ik gelukkig sociaal wel goede aansluiting vond bij meiden uit een ander jaar die gymnasium studeerden, de musicalvereniging, de leerlingenraad alsook de multiculturele raad. En ook grappig genoeg toen al met redelijk wat aanzien fungeerde als halve coach-therapeut voor mijn omgeving.

En hoewel ik écht ontzettend veel kan, dingen vrij snel kan leren en oppakken, een heel goede spin in het web kan zijn zijn en zelfs organisatorisch voor anderen best heel sterk ben geworden was er iets wat ik niet kon: organisatorisch sterk voor mezelf zijn. Of voor mezelf opkomen op

wat het beste bij mij paste. Veel van mijn opleidingswensen werden (met alle beste bedoelingen van de wereld) opzijgeschoven door mijn ouders en er werd gepoogd om me om te kopen om richting ICT te gaan. Wat uiteindelijk na veel wikken, wegen en zoeken eindigde in een compromis: interaction design aan de kunstacademie. An sich een best goede plek waarin ik kon voldoen aan bijna alle voorwaarden die mijn eigen kern, mijn ouders en school oplegden. Behalve een heel cruciale: planning. Als 17-jarige met zwakke executieve skills losgelaten worden op een kunstacademie/HBO is nogal wat en mislukte dan ook. En wederom bleef ik ook zonder hulp, want volgens mijn omgeving liet ik wel alsmaar zien dat ik zoveel in mijn mars had. Ik werkte een jaar, ik deed een poging tot de PABO omdat dat was wat mijn ouders wilden (ik niet, ik wilde inmiddels iets grafisch of kunstleraar worden of iets dergelijks) maar dat bleek zeker niet mijn plek te zijn. Ik deed pogingen om thuisstudies te volgen in mijn eentje (grafisch ontwerp en binnenhuisarchitectuur) maar ook dat bleef erin. Braaf werken en ondersteunen kon ik echt wel ook heel goed dus dat deed ik. Extreem veel werken en gelukkig ook veel ruimte krijgend voor zelfontwikkeling en ontwikkeling tot manager.

Een studie Kunst en Economie volgde (want een inhoudelijk kunstzinnig vak was nog steeds not done volgens mijn ouders) en daar kwam ik wat verder. Maar ook daar liep ik tegen enorme muren op: de richting die ik wilde studeren (game management) bestond simpelweg niet en ondanks toezeggingen dat ik het ook kon leren als ik mediamanagement zou doen bleek dat extreem moeilijk. Met twee jaar moest ik dan ook stoppen, want het lukte me nog steeds niet. Het was heel tof en ik leerde ontzettend veel en onthield ook heel veel, net zoals in de andere opleidingen, maar mijn plek was het niet en nog steeds had niemand door waarom ik alsmaar uitviel en dat ik zulke erbarmelijke zelf-organisatie-vaardigheden had als het aankomt op complexe zaken als een studie managen. Deeltijd grafisch ontwerp zou volgen alsook een droombaan in de gamesindustrie. Godenzijdank zagen ze daar wel mijn potentie en mocht ik me zowel op managementniveau als wel grafisch niveau flink ontwikkelen. Dat was het einde van mijn HBO-pogingen. Werkelijk álles wat ik had geleerd en opgezogen als een spons in al die verschillende opleidingen nam ik mee en ik beproefde mijn geluk met het leren in de praktijk. Drie banen in de gamesindustrie zou ik hebben en met heel veel plezier en enorme zelfontwikkeling maken. Alsook een 10-jarige samenwerking met een theatrale middeleeuwse zwaardkunstvereniging waar ik zoveel van mijn eieren kwijt kon, dat ook die debet is geweest aan mijn flinke ervarings- en expertiseontwikkeling. Ik was contentmanager, grafisch en conceptdesigner, stuurde dozijnen aan stagiairs, afstudeerders en medewerkers aan, produceerde korte films, schreef dozijnen aan flink goed onderbouwde artikelen, ontpopte mijn technisch-handvaardige skills verder (zo kan ik meubels maken, eigenhandig een huis verbouwen, conciërge spelen, escape rooms beheren en meer), bracht mijn talen naar nog hogere niveaus, leerde veel meer sociale vaardigheden, ontwikkelde een enorme zelfstudie op psychologie en meer. Oftewel: alles wat ik ooit had gestudeerd en waar ik weliswaar geen papiertje voor heb gehaald heb ik meermaals en ook succesvol toegepast, en al die skills en interesses blijven continu in mijn leven terugkomen en opnieuw in nieuwe formaties ingezet worden. Plus, sindsdien zijn er nog vele cursussen, duizenden studie-uren en bakken vol zelf geïnvesteerd geld besteed aan het leren van nog meer relevante vaardigheden alsook het nu nog leren van een hoop dingen die ik eigenlijk al lang had moeten en kunnen leren tijdens het reguliere onderwijs…

En toch, zelfs met dat alles, zou ik tot om en nabij mijn 30e het gevoel met me meedragen dat ik niet zo slim was als vele anderen. Dat ik altijd extra hard moest werken om te komen waar

ik maatschappelijk gezien en vanuit het oogpunt van anderen moest uitkomen. Ik zou zowat altijd alles alsmaar moeten leren omdenken. Leren te bewegen op en genieten van de omwegen van het leven. Flexibel zijn tot en met. Succes meten op onconventionele wijzen. Totdat uiteraard het elastiekje brak. De rek was eruit, ik was inmiddels moeder van twee, met weliswaar zo gruwelijk veel vaardigheden en wilskracht en meer maar ook nog steeds met relatief slecht ontwikkelde executieve vaardigheden. Zelforganisatie ging net, emotiemanagement ook maar tegelijk was ik wel al zo lang zo veel aan het accepteren en wegstoppen geweest en de verbinding met mijn lichaam was tamelijk ondergesneeuwd in alles en mijn energie was op.

Een lange weg naar herstel en met nog heel veel meer werk- en studie-avonturen alsook relatie-uitdagingen werd de mijne. Ik leerde dat ik hoogbegaafd was (iets wat me kortstondig even flink van mijn stoel liet vallen want hoe kan dat nou? Ik was niet eens slim genoeg om een opleiding af te maken…), leerde uiteindelijk ook dat er sprake is van flinke AD(H)D (de zogenaamd 'onoplettende' variant waarbij er vooral veel hyperactiviteit in mijn hoofd meetbaar is) en heel misschien ook nog een overlap naar het spectrum (dat ben ik nu nog aan het uitzoeken). En hiermee leerde ik eindelijk, wederom nagenoeg volledig onbegeleid, omdat ook mijn burn-outherstel en mijn lange zoektocht naar waarom mijn energie me met vlagen nog maar belachelijk weinig effectieve werkuren op een dag oplevert volledig in eigen handen werd gegeven door eenieder die me ziet en hoort en denkt: die kan het zelf.

En ultiem is de waarheid dat dat waar is en simultaan niet waar is. Ik kan zo veel, ik sta nog steeds en ik kan ook op vele alternatieve manieren mijn waarde en successen meten. En tegelijk ben ik nog steeds aan het leren hoe ik mijn executieve vaardigheden en -uitdagingen versterk en beter ondersteun. Ook fluctueer ik de laatste jaren tussen af en toe weer zoals vanouds meer dan 10 effectieve werkuren op een dag tamelijk geconcentreerd en slagvaardig kunnen werken, en als er teveel levenszaken tegelijk op me afkomen (scheiding, werkverlies, verlies ouder, het opvangen van de ontwikkeltrajecten van mijn – hoe kan het ook anders – meer- tot hoogbegaafde, niet-neurotypische kinderen, COVID en door dit alles vaker dan gemiddeld ziek zijn) zak ik af naar maar 3 tot 4 effectieve werkuren op een dag. En zelfs met al die vaardigheden die ik heb, mijn netwerk, mijn successen en meer, is mijn huidige leven en waarheid dat ik momenteel als single en gescheiden moeder (met gelukkig dan wel weer een geweldige co-ouder) enorme moeite heb om de financiële en energetische eindjes aan elkaar te knopen. Ik kan geen passende parttimebaan vinden die past bij mijn situatie of capaciteiten. Ook mijn pogingen tot het neerzetten van een eigen onderneming en een heel flinke en relatief degelijke zelfcoachingsmethode/boek in wording, waarmee ik weet dat ik bij slagen mezelf volledig zou kunnen dragen, loopt uiteraard verre van over rozen. Het is vaker wel dan niet dat ik struikel over alle stekels en uitdagingen die mijn leven en rijk is. Gelukkig zie ik ook de vele rozen, de vele facetten, de vele mogelijkheden en blijf ik zelfs nu relatief wendbaar en strijdlustig en sta ik nog steeds ook vaker op dan ik val, maar ook ben ik er flink van overtuigd dat heel veel van deze uitdagingen heel veel beter begeleid hadden kunnen worden als ik ergens eerder dan mijn 30e beter gezien en ondersteund was geweest.

Het is dan ook een van mijn eigen hoogste prioriteiten om mijn kinderen (en andere mensen, millennials in mijn geval) wél zo goed mogelijk te begeleiden op de paden naar hun eigen zelfkennis, volledige ontwikkeling op hun tempo, hoe asynchroon die ook moge zijn, zo goed mogelijke ondersteuning op hun eigen executieve uitdagingen en meer. Alsook mijn eigen

heropvoeding en heropleiding. Omdat ik nu eindelijk begrijp dat een groot deel van mijn uitvallen in energie ook enorm veel te maken heeft met de grote onwetendheid die ervoor zo lang is geweest en dat ik veel te lang heb proberen mee te draaien in een maatschappij waar ik an sich zeker wel in pas, maar inderdaad wel extra hard voor moet werken en zelfs veel meer extra geld (studie en therapie) voor moet inleggen om echt volledig in te kunnen passen. Flink onevenredig hard… En als mijn verhaal er eentje is die kan helpen dit te voorkomen bij anderen, dan deel ik hem graag…

– A. Thomas

A. Thomas
Studio Wondervol
13 april 2021

143. Talent x inzet x strategie x staat = resultaat

Talent x inzet x strategie x staat = resultaat. Talent: IQ 152, inzet en strategieën leerde ik niet. Staat: onveilig, woedebuien, enorme faalangst, moeite met vriendschappen. Cito-advies: lager dan de huishoudschool. Mijn schooltijd was ronduit slecht. Resultaat: faalangst, slecht zelfbeeld, somatische klachten, jobhoppen en burn-out.

Ik heb 2 kinderen, IQ 145++. Mijn oudste zit emotioneel in de knoop. Gevolg: woedebuien en extreem stotteren. Uitspraakoefeningen van stottertherapeut hielpen totaal niet. Het betrof geen spraakprobleem maar een emotioneel probleem. Ik besloot met hem met emotie te werken. Na 6 weken met hem te werken sprak hij weer vloeiend.

Bij gebrek aan naar HB-onderwijs in Rotterdam ging ik naar Dordrecht. Dagelijks veel reistijd en treinkosten + ouderbijdrage van 1500,- per kind… Zelfs daar was het niveau te laag, maar gelukkig had hij daar wel soortgenoten en dat deed hem zichtbaar goed.

Scholen weten niet wat te doen met HB, extra pluswerk wordt als strafwerk ervaren als er niet gecompact wordt. Kinderen worden niet gezien.

In mijn praktijk ontvang ik de gevolgen: somatische klachten, extreme faalangst, depressie, suïcideneigingen, burn-out, bore-out en destructief gedag. Onnodig! Hoe eerder je deze kinderen begeleid, hoe meer leed je kunt voorkomen.

Maaike (49), HB-begeleider van kinderen, jongeren en volwassenen.

Maaike Rekers
kind-met-zelfvertrouwen
15 april 2021

144. Ik ben de enige die raar is

Dochter van 10 is al drie keer van school gewisseld. Sociaal geen aansluiting, gepest, isolement, driftbuien thuis, slapeloze nachten, schaamtegevoelens – 'ik ben de enige die raar is' – en dood willen zijn. Zowel wij als school misten de signalen. Tot we bij een orthopedagoog kwamen om haar te testen op autismespectrum. Het bleek hoogbegaafdheid. Opluchting enerzijds (kwartjes die vielen) maar toen kwam het gevecht met school. Daar zagen ze het niet, vonden ze het onzin en ze moest gewoon leren incasseren. Uiteindelijk noodgedwongen nogmaals een overstap, nu naar een HB-school. En eindelijk zien we een ontspannen kind. Ze slaapt, laat eigenheid zien en begint weer nieuwsgierig te worden. Dit gun ik ieder kind dat hoogbegaafd is.

Josephine
15 april 2021

145. “Bijna geen enkele juf begreep mij”

Ik ben Victor, heb een vader en een moeder en een tweelingzus (die ook hoogbegaafd is). Ik ben 11 jaar en ben in maart 2021 overgestapt van het regulier onderwijs (voor HB-kinderen) naar particulier onderwijs (voor HB-kinderen). In het vo-adviesgesprek met docenten uit het reguliere onderwijs vroeg ik wat ik kon doen om mijn resultaten te verhogen en of het mogelijk was samen met de juf een plannetje te maken. De juf zei tegen mij dat de docenten leerlingen begeleiden als ze in de klas een ronde lopen, dat er naast Victor nog 16 andere kinderen in de klas zitten en ze gaf de letterlijke terugkoppeling: “Victor je moet het zelf doen.” Gelukkig hebben de docenten in het particuliere onderwijs een hele andere instelling en wij hebben met elkaar leerdoelen opgesteld voor de komende maanden. Ik word “gezien” en er wordt naar mij “geluisterd en doen ze er ook wat mee” in het particuliere onderwijs.

Ik hou erg veel van lezen (het liefst over de Grieken en Romeinen). Daarnaast ben ik buitengewoon geïnteresseerd in de wereld om mij heen. Discussiëren vind ik erg leuk. Dit komt denk ik ook doordat ik nieuwsgierig, open en enthousiast ben. Observeren en reflecteren gaan mij goed af. Ook beschik ik over een groot inlevingsvermogen in anderen. Als mijn interesse er is heb ik een enorme focus en zelfstandigheid. Als hobby’s heb ik drummen, hockey, karate en tennis.

In groep 4 heb ik de overstap gemaakt naar een school waar naast regulier onderwijs ook HB-onderwijs gegeven wordt. Ik stroomde binnen in het reguliere onderwijs omdat uit mijn IQ-test volgens de directie van de school (waar ook HB-onderwijs wordt gegeven) bleek dat er een “kloof” was tussen mijn VIQ en PIQ. Mijn juf had hier grote moeite mee en begreep mij niet. De juf zei in een oudergesprek letterlijk tegen mijn ouders: “Ik kan niet met hem uit de voeten, hij hoort niet in mijn klas thuis. Hij hoort thuis in de topklas en niet bij mij.” In groep 4 kwam naar voren dat ik moeite heb met spelling. In een later leerjaar zei de juf tegen mijn ouders: “Eerst geven jullie (ouders) aan dat hij hoogbegaafd is en nu weer dyslexie. Wat is het volgende?” Tot en met het einde van groep 6 is er ondanks herhaaldelijk aandringen van mijn ouders door de school niets gedaan met mijn dyslexie. Voor mij was dat heel verwarrend want ik had dat wel van school verwacht.

Mijn lagereschooltijd is geen fijne tijd geweest. De meeste juffen begrepen niets van mij. Ik wilde dolgraag naar HB-onderwijs in groep 4, al mijn vrienden zaten daar en mijn zus. In groep 5 had ik een super juf, het was voor mij een rustig en fijn schooljaar. Ze zag wat ik wel en niet kon maar helaas ging deze juf naar een andere school. Ze heeft er wel aan bijgedragen dat ik in groep 6 in een topklas kwam. Mijn docenten in groep 6 hadden geen controle over de klas. Groep 7 had ik een juf die net was afgestudeerd en geen HB-ervaring had. Mijn verwachtingen die ik had van de juffen in groep 8 bleken te hoog.

Victor
15 april 2021

146. Letterlijk ziek van school

Ons verhaal gaat over Kess, onze dochter van inmiddels 10 jaar. Het feit dat ze nu wederom al 8 maanden thuiszit nodigt ons uit om haar zeer schrijnende en levensbedreigende verhaal toch maar te delen. Niet voor medelijden, maar omdat er echt iets MOET veranderen voor deze prachtige groep kinderen.

Kess was als baby, peuter erg ondernemend, een lachebekje, vrolijk, enthousiast, en blij. Ze kon uren bezig zijn met dingen die haar interesse hadden op dat moment. Ze was zo blij dat ze eindelijk naar school kon, eindelijk iets leren, en spelen met andere kindjes. De letters had ze zich al eigen gemaakt, en lezen daar was ze hard mee bezig. Ook de cijfers en het maken van sommetjes was iets waar ze haar handjes niet voor omdraaide. Eindelijk naar school, en wat was ze blij dat ze daar naartoe mocht. Maar niets was minder waar, want al na 3 weken veranderde haar gedrag volkomen. Van een vrolijk ondernemend meisje veranderde Kess in een stil, teruggetrokken meisje. Ze had haar eerste nachtmerries, ze kon niet meer duidelijk praten, maakte alleen nog krastekeningen en was doodongelukkig. Op school zonderde ze zich af, en vlinderde door de klas. Op aanraden van school zijn we een traject gestart bij het audiologisch centrum. School dacht dat ze niet zo goed kon horen, en omdat ons verhaal haaks stond op hun beeld van Kess zijn we begonnen aan een lange, zeer lange reis vol met onzekerheid.

Bij het audiologisch centrum kwam er al snel uit dat er echt niets mis was met Kess, en we werden doorverwezen om een IQ-test te doen, maar daarvoor was Kess nog te jong… Dus hebben we ervoor gekozen mede omdat haar oudere broer al op het Leonardo-onderwijs zat, een school wissel te doen. De kans dat Kess ook HB was, was ook reëel aanwezig. Kess startte in groep 2 maar de klachten bij Kess werden erger, de nachtmerries bleven, en er kwam bedplassen en broekpoepen bij. Ook at Kess heel slecht, en bleef afvallen. Aan het einde van dat schooljaar was Kess moe. We hebben toen een IQ-test laten doen, omdat Kess wel heel graag naar het Leonardo wilde. Ze stond iedere dag op de drempel van die klas, maar mocht niet naar binnen. Die IQ-test was een grote ramp, en Kess was zo onzeker dat het onderzoek afgebroken werd. In groep 3 regulier aangekomen werden we opgeroepen voor het 6-jarigenonderzoek bij het centrum voor jeugd en gezin. Kess wilde eigenlijk helemaal niets meer op dat moment. Ze wilde het liefste de hele dag op de bank liggen en luisteren naar verhaaltjes. En ging met moeite naar school. Ze woog op dat moment nog maar 14 kilo, sliep heel slecht, plaste en poepte heel vaak in haar broek. We hebben toen besloten om haar niet meer naar school te laten gaan. De koek was volledig op.

Alle hulp die ons geboden was werd voor ons overbodig want er werd te weinig gekeken naar ons kind. Wij als ouders werden overal op aangekeken, en dat terwijl we alles gedaan hadden wat iedereen zei. Van remedial teacher, logopedie, rekenspecialisme, en verschillende HB-coaches, relatietherapie enz enz. Echt nu ik dit opschrijf realiseer ik me wederom de zeer lange weg die we hebben afgelegd… En toen zat op een bewuste dag onze Kess in het open raam om naar beneden te springen. Want wat had het leven voor haar nog voor zin… als ze niet eens naar school kon, wat moest ze dan worden, welk beroep kon ze dan gaan leren, en vooral waar haalde ze de energie vandaan… We waren na al deze hulp weer helemaal terug bij af. En wat het ergste is van dit verhaal: een zeer ongelukkig kind. Omdat we vast bleven lopen, en vechten voor het recht van onderwijs voor ons kind, hebben we wederom de stoute schoenen aangetrokken, en hulp gezocht. Tijdens dit onderzoek (doortesten) werd Kess gezien en heeft ze drie uur achter elkaar gewerkt, een pauze vond ze niet nodig en het resultaat dat er toen gemeten werd was ook niet misselijk. Er werd aangegeven dat Kess een zeer hoog IQ had, eigenlijk niet te meten, en daarbij zeer hoogsensitief was. Er werd wederom met school in gesprek gegaan en daarbij werd aangegeven om Kess per direct naar groep 5 te laten gaan. Maar we konden blij zijn dat school haar plaatste in Leonardo-groep 3 zonder geldende IQ-test.

Na heel veel tegenslagen, gesprekken, hulp, nog meer hulp, en nog meer gesprekken hebben we Kess in groep 3 en 4 op school kunnen houden… Maar Kess bleef ongelukkig, werd angstig, en daar kwam bij dat ze ook gepest werd. Kess wilde graag bemiddelen bij ruzies, helpen en noemde zichzelf ook een hulpkind. Toen de juf, haar enigste houvast op dat moment, ziek werd was voor Kess de maat vol en wilde ze niet meer naar school. Al haar vertrouwen in volwassenen was weg.

Dus wederom was er een schoolwissel, Kess mocht starten in groep 5, maar bleef op haar hoede. Liet niet zien wat ze wel al kon, en kreeg ook niet de bevestiging die ze zo hard nodig had. Thuis werd ze wederom opstandig, sliep weer slecht, en plaste in haar bed. Het enigste waar ze nog enigszins blij van werd was de vioolles. En na een uitvoering die super verliep durfde ze eindelijk aan te geven dat ze eigenlijk naar groep 6 wilde. School gaf echter aan dat ze daar nog niet klaar voor was. En ons beeld stond wederom haaks op het beeld van school… Bij de externe hoogbegaafdheidsbegeleiding maakte Kess inmiddels wiskunde-opdrachten en werd haar kennis en kunde op de proef gesteld. Alle opdrachten maakte ze zonder aarzelen en met heel veel plezier. Maar alleen tijdens het groepje bij ontwikkelingsgelijken.

De extreme overgang op schoolgebied viel pas echt op in de eerste lockdown. Kess zat om 6 uur in de ochtend achter haar werk voor school, was om 7 uur hiermee klaar en wilde daarna dingen leren. En dat heeft ze gedaan, maar wel op haar manier, met haar inzicht, en vooral op haar tempo. En misschien ook niet wat school verwachtte, maar ze groeide, en bloeide op.

Naar school gaan is er tot op heden niet meer bij. Ze heeft inmiddels de kracht gevonden om weer alles zelf te doen, en een hele dag wakker te zijn. Ze mist haar vriendjes, ze mist het normale leven maar geeft ook heel duidelijk aan dat ze nooit meer naar school wil. Want daar wordt nog steeds niet met haar gesproken, wel over haar, en vooral wat ze allemaal nog niet kan. School is handelingsverlegen, een woord dat ze van mij uit het woordenboek mogen schrappen… En het is zelfs zo dat ze ook niet meer gewenst is op school.

Hierbij ons verhaal, nog steeds in een notendopje… We kunnen er samen met onze andere drie kinderen zo een boek over schrijven. Ons verhaal is complex, maar open en eerlijk geschreven voor al deze kinderen en jongeren, WANT wie neemt het dan op voor deze zeer talentvolle kinderen die straks ons in deze maatschappij mogen gaan opvangen en alles draaiende mogen houden????

Het gaat nu redelijk met Kess, mede dankzij goede deskundige hulp, veel gesprekken vooral met Kess zelf, en door te geloven in ons kind.

Dankjewel dat we dit mogen delen, het is een grote stap ook voor ons als ouders, maar we zien de noodzaak er echt van in.

Lieve warme groetjes,

Kess en Susan

Kess Isenborghs
IQZelf
15 april 2021

147. HELP!!!

Wij hebben 2 uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen. Ik wil op de valreep toch ons verhaal vertellen, maar eigenlijk is het te veel. Te veel om hier beknopt te kunnen beschrijven, maar ook te veel voor mijzelf. Ik heb een paar zinnen en de tranen rollen nu al over mijn wangen. Onze kinderen zijn op, ik ben op en ons hele gezin is op. Kapotgemaakt door het systeem! Ons verhaal is ongeveer zoals vele andere verhalen. De kinderen zijn niet gezien en er is maar wat aangerommeld door meerdere scholen, met alle gevolgen van dien. Er is in het verleden gedreigd met een 'Veilig Thuis'-melding en omdat onze kinderen op dit moment weer thuis zitten hangt deze dreiging wellicht weer boven ons hoofd. Terwijl geen enkele partij een oplossing heeft en er nu wel erkend wordt dat het niet-passende onderwijs heel veel schade heeft aangericht bij onze kinderen. Jammer, maar helaas… kinderen die tussen de wal en het schip vallen. 😢 Hoe nu verder… ik weet het niet, niemand weet het, maar het allerergst is de onzekerheid voor de kinderen zelf.

Anoniem
15 april 2021

148. Onderwijs zelf betaald om uitval te voorkomen

Zoon is op basisschool niet op tijd gezien. Op 8-jarige leeftijd wel een beetje gezien en met 10 klaar. Getest 145+. Op VWO door conservatieve bovenbouwdocenten ‘gestopt’. Dit had zo’n invloed. Faalangst en uiteindelijk depressief. Steeds opnieuw moeten ‘bewijzen’ slim te zijn, liet zijn sporen na. Omdat er geen passend onderwijs was, gekozen voor particulier onderwijs met staatsexamens. Schoolgeld, €3600 per jaar, moesten we zelf betalen. Ook daar was niet de juiste begeleiding. Gelukkig niet meer depressief. Nu het volgende particuliere initiatief om verder te komen. Hopelijk nu wel met toekomst en het eindelijk benutten van zijn potentieel. Hij is nu bijna 18!

Loes
15 april 2021

149. Schooltrauma

Faye ging met 4 jaar naar de kleuterschool en wilde leren. Op school was ze voorbeeldig maar thuiskwam haar frustratie eruit en werden de woedeaanvallen steeds erger. Met 5,5 jaar ging ze naar groep 3 maar ze werd niet begrepen en niet gezien. Ze keerde steeds meer in zichzelf en durfde in de klas niet meer te praten. Na een schoolwissel en een versnelling naar groep 5/6 ging het even beter. Tot ze eind groep 5 al op half groep 7-niveau bleek te zitten. School kon haar niks bieden en Faye verveelde zich en keerde weer in zichzelf. Na groep 6 wilde school haar versnellen naar groep 8 met 8 jaar. Dit wilden wij en Faye zelf ook niet. Ze was zo teleurgesteld in het schoolsysteem, voelde zich zo eenzaam en niet begrepen dat ze niet meer naar school wilde. Haar angsten werden steeds groter en haar lijf en hoofd bleken compleet overspannen. Na een aantal maanden thuis volgt ze nu een onderwijs-zorgtraject en hopen we dat ze nog terug kan keren in het onderwijssysteem. We rijden nu ruim 240 km per week om haar te brengen en te halen, waardoor het onmogelijk is voor één van ons om te werken. We hopen ooit weer onze vrolijke, gezellige meid zonder zorgen terug te zien.

Marloes Platzek
SenZo kindercoaching
15 april 2021

150. Van Cito 545 en vinkje hoogbegaafd naar 6 jaar HAVO, uitval op HBO tot uiteindelijk wel HBO-niveau

Onvoldoende uitdaging, geen interesse, daardoor ging het snel bergafwaarts. Na 2 jaar VWO, werd het HAVO 3, 2 jaar HAVO 4 en daarna heb ik met de hakken over de sloot het examen gehaald.

Studeren, daar waar er een match was en veel uitdaging had ik zeer hoge scores, maar andere onderdelen liet ik compleet liggen. Na 2 mislukte studies en een ziekte bedacht ik voor mezelf dat voltijds onderwijs krijgen niet iets voor mij was.

Vanuit fabriekswerk, schoonmaak en callcentra ben ik uiteindelijk in de ICT beland en stap voor stap (>10 jaar, gesteund door thuis en werkgever) heb ik kunnen groeien. Met vertrouwen en vooral zelfacceptatie. Waarbij pas de afgelopen jaren het kwartje echt viel. Ik denk anders, ik ben anders, dat is mijn kracht, en mijn valkuil. Had ik het maar eerder geweten. Al was de les wellicht dan ook niet zo hard (en goed) geweest. Maar ik heb ook geluk gehad, want velen krijgen die kans/mogelijkheden niet.

Nu zit mijn zoontje in groep 3, en ja, ik herken veel van mij in hem. En inmiddels wordt meer en meer duidelijk dat ‘de standaard’ niet passend is. Tot nu toe gaat het goed, ook met de ondersteuning op school. Signalering is goed en er zijn goede gesprekken met leerkrachten, IB’er en directrice. Ik hoop, en ik vecht ervoor, dat we hem blijvend goed kunnen ondersteunen in zijn reis. So far so good, maar ook hier wel de zorg en het besef, dat we het zeer waarschijnlijk getroffen hebben. Maar ook dat we blijvend scherp moeten zijn of het ‘systeem’ in staat is het individu te ondersteunen.

Ide Koops
15 april 2021

151. 8 jaar en dubbel schooltrauma

Onze zoon is 8 jaar en heeft een dubbel schooltrauma… bestaat dat? Hoe heeft dat zover kunnen komen?

Onze zoon was 4 en mocht naar school. Naarmate het jaar vorderde ging het steeds slechter met hem. Een kind van 4, mager en wallen onder de ogen. Een kind dat we na school in een warm bad zetten om bij te komen. Dit had toch leuk voor hem moeten zijn? In plaats daarvan veranderde ons kind vol liefde en zorgzaamheid in een kind vol woede en frustratie als een dier in het nauw. We probeerden met school oplossingen te vinden, maar als puntje bij paaltje kwam lag het zogenaamd aan het gedrag. Door naar school #2.

Een lieve zorgzame juf. Een vriendje waar zoon mee kan praten zonder woorden en een veilige sfeer. Het is een goed jaar en hij gaat zingend naar school. Wat een genot. Het kan dus wel.

Door naar groep 3. Autoritaire juf, structureel gepest worden, niet doorgetoetst worden en ook dit jaar verandert ons kind. Grauw, liefst weggedoken en weer gefrustreerd. Dan komen de woorden uit je kind die je niet wil horen. Onze zoon wil dood, is depressief en ziet het leven echt niet meer zitten. Er is niets meer van het vrolijke zingende kind over. Een kind van 6 zou deze gevoelens niet mogen ervaren. Dagen/weken/maanden is ons kind onbereikbaar. Onder een dekentje in zijn eigen wereld. Als ouder knak je mee.

Maar je moet door met de administratie (de regeltjes). Zoon naar een andere school. Leerplicht, kinderarts, fysio, ggz, testen en ga zo maar door.

Wij als ouders hebben op de rem getrapt voor ons kind. Ons kind moet eerst bijkomen en verwerken, leren dat hij zichzelf mag zijn en dan zien we verder.

Ondertussen gaan wij ouders maar door: zoeken naar hulp, steeds weer je verhaal doen, strijden voor je kind, verantwoording afleggen voor je stappen en dan nog het financiële aspect. Het maakt ons moe… doodmoe.

Ons kind is nu bijna 2 jaar thuiszitter en langzaam komt zijn warme, gevoelige karakter weer boven en kan hij weer lachen. Toch hijgen instanties ons nog in de nek. Gaat ons kind nog wel naar school? Hoe dan? Waar dan? Het blijft een zoektocht. De tijd zal het leren. Laten we alsjeblieft stoppen met al die vaste regeltjes en hokjes en kijken naar wat een kind nodig heeft.

Saz
15 april 2021

152. Eén van onze vier schatten

Héél herkenbaar! Hier een zoon van 7 (4 november). Bij de start van school werd meteen verteld dat PSZ een ontwikkelingsvoorsprong van 1,5 jaar signaleerde (PSZ-juf drukte mij op het hart: Nadine, vecht voor hem, want dit is echt een ding).

Ik besefte mij niet dat door dit meteen te melden ik in een hokje werd geplaatst.

Ik heb geknokt van: we merken dat hij slim is, maar hij kan niet zus en niet zo. Vriendjes in groep 2, geen aansluiting in groep 1. Vriendjes in groep 2 waren de macho's: geen pesters, maar wel jongens bij wie hij zich veilig waande. Want hij had al meteen door met wie hij beter bevriend kon zijn.

Na aandringen en zorgen uitspreken ging hij naar de 'doordenkers', maar daar werd zijn potentie niet herkend door de HB-specialist.

Inmiddels in groep vier en didactisch niet gemotiveerd. Executieve vaardigheden gestagneerd, want hij is niet meer 24/7 thuis. Ondanks dat ik zie waar het hem in zit, voel ik mij verantwoordelijk… alsof ik iets over het hoofd heb gezien.

Op verzoek van school één dag voor z'n zevende verjaardag laten testen, want het verslag van de psycholoog bleek nietszeggend voor school (onderzoek gericht op: waar zit hij nu qua ontwikkeling? In het verslag kwam duidelijk naar voren: alles wijst ernaar dat dit jongetje heel erg slim is).

Wisc V: geen gemiddelde vanwege trage verwerkingssnelheid. Mijn zusje (gz-psycholoog en bijna psychotherapeut; ervaring kind en gezin) zei meteen: dat is heel normaal op die leeftijd, dat de verwerkingssnelheid zo laag ligt. Het hoogste scoorde hij op taalbegrip en werkgeheugen. De rest bovengemiddeld.

Het advies was om over 3 jaar nog eens te testen.

School, nu ruim vijf maanden verder: we gaan werkvermindering aanbieden zodat hij minder druk voelt om te presteren (geen tijdsdruk).

Ik moet héél hard mijn best doen om hoop te hebben dat dit wat gaat doen. Mijn grootste angst? Onderwijsaanbod op basis van citoscores. En dat deze steeds meer achteruitgaan.

Plan van Aanpak kwam naar aanleiding van nóg een email over of ze inmiddels een plan hadden hoor hem. De enige uitdaging die hij kreeg was tijdens de lockdown… tijdens thuisonderwijs. Daarbuiten niets. Ik mocht het dus zelf uitzoeken en de opdrachten sloten 0,0 aan bij hem. Ze doen hun best… hij gaat prima gemiddeld omhoog met allesbehalve met taal en spelling en z'n werktempo (goh 🙄). Cito score IV. De boosdoener volgens school? Corona 🙈 en of we hem thuis de komende tijd willen laten lezen. Zonder de vraag of we dat al doen. Goedbedoeld… heus… vast… (ik ben beleefd voor de vorm, sociaal gewenst).

We doen graag Dobble, filosoferen (met boek en verwijzingen naar filosofen), bordspellen, we hebben hem opgegeven voor een cursus Engels. Daarna mag hij Chinees leren… doet hij nog liever dan Chinees. Ook gaat hij naar een uitdagingsgroep van Hoogbegaafd Uitgedaagd hier in Nijkerk.

We doen er privé zo nuchter mogelijk van alles aan. Klinkt tegenstrijdig hè? Lotgenoten weten volgens mij exact(!) wat ik bedoel.

Nijkerk biedt geen andere vorm van onderwijs. De dichtstbijzijnde scholen zijn in Amersfoort en Harderwijk. Maar dat vind ik niet okay voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ik heb geen rijbewijs, ben werkend (zzp'er), en mijn man werkt ook (musicus, maar door corona ander werk) fulltime.

Soms denk ik: 'laten we de boel verkopen, we gaan wel reizen, thuisscholing doen, leven van weinig, minder zorgen…'. Maar wat is 'minder zorgen'? En zou dat wel voldoende zijn voor onze kinderen?

Nadine van der Hoeven
16 april 2021

153. Aanpassen

Onze dochter heeft vanaf haar geboorte een ontwikkelingsvoorsprong. Alles ging haar makkelijk af: leren lopen, praten, tellen, zwemdiploma halen, enz., dit gepaard met woedeaanvallen thuis. Wat was ze blij dat ze eindelijk naar school mocht, maar de woede en frustratie thuis werden erger en erger.

School ziet een lief meisje dat zich makkelijk aanpast. Ze geeft de juiste antwoorden en gedraagt zich voorbeeldig. Thuis komt alle frustratie, onrechtvaardigheid (in haar ogen) en woede eruit. Thuis hebben we samen een weg gevonden om te praten en te kijken wat wij zelf kunnen doen met deze woede en al haar vragen over alles. Op school zien ze de ernst niet, ze hobbelt verder. Citoscores die van I naar V gaan en weer terug. Op schooltoetsen scoort ze

hoog. En onderaan het rapport “wat is ze toch fijn in de klas en tot volgend jaar”. Ze geeft aan zich te vervelen, maar ze krijgt geen uitdaging, want ze scoort slecht op haar citoscores.

Uiteindelijk krijgt onze dochter buikpijnklachten, hierdoor komen we bij een kinderarts terecht. Alles wordt bekeken maar niks gevonden… Ondertussen is onze vrolijke enthousiaste dochter veranderd in een afgevlakt, onzeker, verdrietig meisje dat niet meer naar school wil. Als ouder moet ik haar wegsturen naar school, waar niemand ziet en wil zien dat ze op is. Ze is klaar met het zich constant aanpassen, ze heeft haar max bereikt. Dan besluiten we samen met de arts verder op zoek te gaan, te kijken naar haar ontwikkeling en hier een rapport van te laten maken, met een resultaat van meerbegaafdheid. Dat hebben we meegenomen naar school en eindelijk mag ze pluswerk gaan doen en wordt de ernst gezien. Waarom is het nodig om na zoveel hulp gevraagd te hebben en signalementen onze dochter af te breken totdat ze niet meer kon? Is dit toch onwetenheid? Eigenwijsheid? Waarom is het nodig om boos te moeten worden en zo hard te moeten roepen? En die vraag blijft hangen: WAAROM?

Anoniem
16 april 2021

154. Weg vol obstakels

Inmiddels ben ik een succesvolle student met drie bachelors op zak, maar de weg hiernaartoe was vol obstakels. Door een gebrek aan leerstof en pesters ben ik in groep 8 van de basisschool en de tweede klas van de middelbare school thuis komen te zitten. De middelbare school verklaarde zichzelf handelingsverlegen (niet gehinderd door enig handelingsplan, laat staan een ondertekend plan) en dwarsboomde ieder contact met een alternatieve school. Om hun eigen falen te maskeren zagen ze maar één geschikte plek: een RENN4-school. Uiteindelijk ben ik een jaar lang weggekwijnd op de RENN4-school, zonder lesstof en zonder enige vorm van ondersteuning of aansluiting, voordat de middelbare school waar ik uiteindelijk mijn gymnasiumdiploma haalde het wél aandurfde.

Daniëlle
16 april 2021

155. Te speciaal voor regulier, te slim voor speciaal onderwijs

In het kort:

Op de basisschool niet ‘leren leren’. Een groep overgeslagen, met 10 jaar naar tweetalig vwo. Zorgen over ‘leren leren’ doorgegeven, gewezen op autodidacte aanpak. School ziet echter geen zorgvraag, ‘want cijfers zijn goed’.

Zorgvraag werd vanaf leerjaar 2 opgepakt, via niet aansluitende standaardpakketten. Gevolgen: negatief zelfbeeld, paniekaanvallen, ernstige depressie, burn-out en verzuim. Bijkomend effect: onderwijstrauma en de hulpverleningsfuik, immers, ‘een depressief kind dat uitgevallen is van school, moet geholpen worden, want (plat gezegd) die heeft heel wat te leren’. Gevolgen: vermijdingsgedrag en afkeer van hulpverlening, gezin staat op instorten, werk komt in de knel.

Leerjaar 4: school komt veel te laat met vergaande aanpassingen (wij wisten niet wat er mogelijk was), kan niet voldoen aan zorgvraag, dus advies speciaal onderwijs volgt.

Enige optie voor speciaal vwo: zelfstandig, via afstandsonderwijs vanuit een speciale onderwijsschool. Geen inspirerende lessen, geen klas met gelijkgestemden (belangrijk voor identiteitsvorming in de puberteit!!). Alleen een lesboek, een digitaal oefenprogramma en een docent op afstand voor vragen per mail. De klassencoach kan vaak niet helpen bij bovenbouw-vwo-vakken. Aansluiting en voeding door inspiratie ontbreken, wat opnieuw leidt tot demotivatie. Speciaal onderwijs is niet geschikt.

Te speciaal voor regulier, te slim voor speciaal onderwijs. Intussen twee jaar ‘kwijt’ hiermee. En nu?

Uitgebreid:

Al als baby was duidelijk dat ons kind geen gemiddeld kind was. Een oude ziel in een jong lijf, zeiden vrienden en familie wel eens. Onze zoon ontwikkelde zich supersnel op jonge leeftijd en las al boekjes voordat hij naar groep 3 ging. Op 6-jarige leeftijd schreef hij een samenvatting van iets wat hij uit een informatief boek op school had gelezen en kwam hij thuis met een perfecte handgeschreven instructie van 2 blaadjes: hoe te handelen bij een bijensteek, compleet met zeer ingewikkelde medische termen. In groep 3 werd hij de lopende encyclopedie van de klas genoemd.

Jaarlijks de terugkerende vraag: wel of niet een klas overslaan? School kon hem gelukkig steeds uitdaging bieden en t/m groep 6 heeft hij in mengklassen gezeten met een hoger leerjaar erbij. Na groep 6 was hij niet meer te houden en is hij direct doorgegaan naar groep 8 (maar ook de groep 8 citotoets had hij zeer waarschijnlijk al kunnen halen). Op de basisschool hebben we onze zorg uitgesproken dat hij niet leerde leren, plusklassen boden hem niets. Zelf op zoek gegaan naar iets dat daarin kon voorzien en uiteindelijk heeft hij in zijn laatste basisschooljaar op de woensdagen onder schooltijd meegedraaid op een Vooruitwerklab, een project voor hoogintelligente kinderen elders in de stad. Na het overslaan van groep 7, in de eerste weken

van groep 8, kwam hij met grote ogen van enthousiasme thuis: ‘Mama, ik heb eindelijk iets geleerd op school!’, maar dat verdween al snel daarna.

Op 10-jarige leeftijd ging hij naar de middelbare school, tweetalig vwo. Hij genoot met volle teugen, eindelijk gelijkgestemden om hen heen en nieuwe materie voor de geest. De school hebben we direct ingelicht over zijn diagnose ASS/HB en hebben direct onze zorg geuit: hij moest nog leren leren. Maar zo autodidact als hij was, met een algemene kennis waarmee hij zijn oudere klasgenoten ver voorbij liep, heeft hij veel toetsen gedaan en gehaald zonder er iets voor te hoeven doen. Zijn cijfers waren goed, dus school maakte zich weinig zorgen. Thuis hadden wij echter onze handen vol aan zijn begeleiding en dat werd steeds meer. Ons kind zakte steeds verder weg in een depressie, maar bleef strijden voor school.

Op school werd intussen wel geluisterd naar onze roep om hulp, maar er werden steeds standaardpakketten aan zorg op hem ingezet, zonder écht te luisteren naar wat nodig was. ‘Hij heeft autisme, dus heeft hij hulp nodig met plannen, of dus moet je hem extra instrueren op…’. Wij waren als ouder eigenlijk de grootste specialist rond zijn leervragen, maar hadden onvoldoende kennis over wat zou kunnen helpen. Dan volg je het advies van de school. Echter, tegelijkertijd kreeg hij door deze standaardaanpak steeds vaker het gevoel dat hij niet gezien werd, dat docenten hem niet begrepen. De voelbare andere aanpak en benadering van docenten, maar ook een pijnlijke opmerking zoals ‘Als je dit niet eens kunt, wat doe je dan op het vwo?’ heeft er enorm ingehakt, en zo waren er helaas een paar meer… Ook wij als ouders voelden ons niet volledig begrepen. En als onze zorgvraag door school al wél begrepen werd, dan was dit niet uitvoerbaar. Hij kreeg steeds meer weerstand tegen alle trajecten waar hij in gezet was en trok aan het eind van leerjaar 2 overal de stekker eruit, met onze steun. ‘Ik wil het zélf doen, ik heb geen hulp nodig.’

Begin 4 vwo hebben we een alarmbrief gestuurd naar school, waarin wij aangaven dat hij dreigde uit te vallen. Intussen had ons kind dagelijks paniekaanvallen en durfde steeds vaker niet meer naar school. Dagelijks werd ik op mijn werk gebeld door onze zoon, de school, hulpverleners. We hebben al sinds dat hij 3 was met enige regelmaat begeleidingsgesprekken, maar onze agenda werd op dat moment gevuld met 2-3 gesprekken per week, naast de hoeveelheid mails en telefoontjes die plaatsvonden. Ons werk had eronder te lijden, ons hele gezin stond op instorten door de totale onmacht en overbelasting. Ons kind beleefde zijn zwartste tijd ooit, en vond soms dat hij er maar beter helemaal niet meer kon zijn. We vroegen om een tijdelijke lastenverlichting in het rooster, maar school had het besluit van een schoolarts daarover nodig. We hebben 6 weken moeten wachten totdat hij daar terecht kon en na een gesprek van max 30 minuten met een schoolarts die we nog nooit eerder hadden gezien, is besloten dat hij gebaat was bij minder lesuren. Toen was het intussen al zó ver, dat onze zoon op instorten stond, want die had al die tijd geprobeerd aan alles te blijven voldoen.

Toen ons kind uiteindelijk in een zware depressie en burn-out wegzakte, dacht school nog steeds dat hij een dipje had, hetzelfde dipje als het jaar daarvoor. De ernst van de zaak was niet correct ingeschat. Toen het schip al lang en breed gezonken was, kwamen er opeens vergaande handreikingen om deze leerling te redden, om uitval te voorkomen, maar uitgevallen was hij al heel lang daarvoor… Afspraken en voorzieningen werden te laat geboden, en dat waren zaken waarvan wij als ouders niet eens wisten van het bestaan ervan, anders

hadden we daar al veel eerder om gevraagd. Uiteindelijk is besloten om hem tijdelijk te ontheffen van de leerplicht.

Van daaruit kwam hij terecht in een enorme hulpverleningsfuik. Langs verschillende kanten kwamen therapeuten en hulpverleners om de hoek kijken, omdat hij hulp nodig had. Maar geen enkele hulp heeft baat gehad. Het gaf hem alleen maar meer het gevoel dat hij niet deugde en kreeg steeds meer vermijdingsgedrag. Uiteindelijk hebben we dat stop gezet.

School gaf aan dat zij handelingsverlegen was en adviseerde speciaal onderwijs. Maar door zijn opgelopen trauma en burn-out was hij voorlopig nergens meer toe in staat. Alle vertrouwen in zichzelf was weg en alle levensvreugde was uit zijn ogen. Wij als ouders waren op dat moment ons kind totaal 'kwijt'. Achteraf gezien herkenden wij een patroon: in de zomervakanties zagen wij ons kind weer zichzelf worden, maar zodra het schooljaar startte, verdween dat en veranderde hij in een lege en futloze jongen. Na een klein jaar startte hij het schooljaar erna (afgelopen augustus) op het speciaal onderwijs, waar hij via afstandsonderwijs 3 vakken zelfstandig op vwo-niveau doet. In het speciaal onderwijs zijn er geen vwo-klassen. Als je het vwo wilt doen, dan moet je dat in je eentje, op eigen kracht doen. Er zijn geen klassen met gelijkgestemden, iets wat zo belangrijk is voor je identiteitsvorming in je puberteit. Het afstandsonderwijs bevat geen online lessen. Je hebt een lesboek en een digitaal oefenprogramma en een docent op afstand die binnen 72 uur een vraag kan beantwoorden, als je die hebt. De coach in de klas kan vaak inhoudelijk niet helpen bij bovenbouw-vwo-vakken. Je hebt geen docent met inspirerende verhalen over de lesstof, niet iemand die tegen een klas zegt: 'Kom, pak je boek, we gaan aan de slag.' Als hij zijn dag niet heeft, moet hij zichzelf motiveren om met de lesstof aan de gang te gaan, in zijn eentje. Welk kind van 15 jaar gaat dat lukken?

Wat hij mist? Het gevoel dat hij ertoe doet, het gevoel dat er niets mis is met hem, lol met leeftijdsgenoten in een klas, dat hij mag zijn wie hij is en dat dat genoeg is. Dat mensen hem zien en respecteren om wie hij is, en niet alleen zien wat hij níet kan en hoe hij níet in het systeem past. En hij mist al bijna twee jaar onderwijs. Wat wij missen? Een zorgeloos kind, een kind dat zelfvertrouwen heeft en de wereld met plezier tegemoet gaat.

Laten we eerlijk zijn: iedereen die met hem gewerkt heeft, op school of als hulpverlener, heeft gehandeld naar eer en geweten. Ze hebben hun best gedaan om deze jongen weer op de rit te krijgen. Intussen hebben we al 12 jaar diverse therapeuten en begeleiders gehad, allemaal ingezet vanuit de diagnose ASS. Dat heeft geholpen op persoonlijk gebied, maar niet bij het onderwijs. Wij zien nu steeds beter dat de kennis over de HB-problematiek op alle fronten ontbreekt, zéker op scholen.

Hoe wil je een leerling op de rit gaan helpen, als die leerling eigenlijk gewoon een andere rit nodig heeft? Of een andere trein? Verander alsjeblieft het onderwijssysteem voor deze kinderen en geef deze kinderen het gevoel dat zij ertoe doen, dat ze mogen zijn wie ze zijn en dat daar helemaal niks mis mee is.

Lieneke Mieras
16 april 2021

Voornaam	Achternaam	Functie / beroep / organisatie
Dr. Alice K.	Burridge	Voorzitter van Stichting Hoogbegaafd! en eigenares van Green Writing
Seth		
(Puur) Alicia	Puik	Online Counselor voor hoogbegaafden
drs. Victor	van Dijk	Taalcoach
Anne	Hartmans	Kindertherapeut, Up kindertherapie
Karolien	Koolhof	
Ronald	Beuzekom	
Attie	bakker	Jobcoach
Roelinka		
Emmy	Conteh	Opticien
Jeroen	Kins	
Anoniem		Ouder van twee hoogbegaafde thuiszitters
Lizette	Colaris	Studentendecaan Zuyd Hogeschool
Linda		
Susan	Stolze-van Rijn	Directeur basisschool
Annemarie		
Hester	Swart	
Marloes		
Inge	De Munk	Leerkracht PO
Mascha	Delena	Docent filosofie basisschool/ beeldend kunstenaar/schrijver.
Anneke	Lemmens	Leerkracht
Anoniem		
Annelies		
Jacqueline	Veld	
Martine	Post	
Kiki	Scheepens	Keynote Spreker-auteur-schrijver
Anoniem		
Josephine	Verhoef	Ambtenaar
Kelly	Bakker	
Irma	Kamp	Beeldend kunstenaar / docent
Inge		
Petra	Ebeli	
Danielle		Leerkracht basisonderwijs
Anneloes	Van de Pavert	
JC	Breedijk	
Amber	Dekker	
Menno		
Germaine	Schuiling	Sociaal rechercheur
Hanna		
Steffi		
Andreas	Mensert	
Nicole	Van de Kar	
Nils	Borgesius	

Anoniem		
Lisanne		Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg
Madelon	Peelen	
Brigid		
Karlijn	Gootjes	Leerkracht basisonderwijs
Marieke	Van Voorn	Een Heldere Zaak
Anoniem		Leerkracht basisonderwijs
Nicole	van Troost	Orthopedagoog
Simone	Barents	
Marianne	Sikkenga	Moeder van 3 hb kinderen
Hein	Schreuder	United World College Maastricht
P	Christ	
Karlein	velde van der	Projectleider personen met â€œverward gedragâ€ MEE Friesland
Annemarie	Wassenaar	Nvt
Laura		
Cecilia	G	
Gea	Pijlman	Activiteitenbegeleider
Jannette	Nijhof-Keizer	Directie-Secretaresse
Denise		
Marjolein	Blom	Leerkracht Po
Annette	Vriezema	Werkloos
Jolene	Rietveld	
Gaby		Zorg moeder (thuis ivm 2 145+ kids)
Marieke	Zwart	
Willemien	Warris	
A.M.A.	Vrancken van Geel	
Dr. Nina	Bien	Psycholoog
Eline	Smeets-Stans	
Suzanne	van der Laan	
Martin	van Elmpt	Trainer/coach
Sigrid	Joha	
Anke		Docent
Esther	Den Neijsel	
Annette	Verkerk-Vink	Groepsleerkracht/ specialist HB
Wouter		
Marnie	Van Meerendonk	eigenaar
Anneke		Adviseur onderwijsinnovatie
Anoniem		Arts
Marieke	Terpstra	ambulant hulpverlener
Sabine	Maat	
Dr. Rick	Ruhland	wetenschapper, muzikant, podcaster, schrijver, acteur
Marit		
Ilse	Wassenaar	Specialist hoogbegaafdheid
Anoniem		

Jiddy	Kammenga	
Maaike	Sikkink	Process Engineer / BYK Netherlands
Stephanie	Luka	Producent Filmeducatie
Iris	Vermeeren	nvt
Sandra	Klercq	
M		leerkracht PO
Anne	Koopmans	Tekstschrijver en coach
Maaike	van Veen	
Dirk	Ton	
Sindy	Nord	Opleider counselors
Chava	Dijt	
Agnes	Douma	
Elena	Radu	
Ruerdtsje		
Saskia	Rotman	
Audrey		
Maaike	Aarnoudse	Tandartsassistente
Amber	Damen	Voorzitter HB-HO/ Lerarenopleider / muzikant / specialist begaafdheid
Andrea		
Marieke		
Astrid	Smeenk	
Sander	Aaldring	
Nadia	Ramak	Ouder van hoogbegaafd kind
Rhea	Fambach-Henger	Leerkracht basisonderwijs.
Anne	G	
Rene	Huisman	Directeur
Danielle	Mers	Zelfstandige l
Mr.Susanna	van Leeuwen	Voltijd moeder
Arjan		
Jedidja	Heetebrij	
Eline	Moerman	Remedial teacher en moeder
Liane	Horsting	Moeder
Sander	Mathijssen	
Carin	Weinreich	Ouder
Tonny	Arnoldus	
Germaine	Kelder	
Saskia	Aandewiel	
Rene	Van der Ark	Senior software ontwikkelaar
Bianca	Bouman	Groepsbegeleider gehandicaptenzorg
Bas	Kammenga	Tekstschrijver
Marian	Versteeg	Gezondheidscoach
Claudia	van B	
Anoniem	Anoniem	Docent
Gea	Van der Meijden	Kindercoach
Margje	Vleck	
Janine	Luitjes	

Petra	van Berkum	Coach en docent
Marloes	Van Boven	Zorgverlener in opdracht en online gezinscoach in ontwikkeling
Samantha	Munoz	
Josine		Docent
Celine		Logopedist
A		
Marise	Langendoen	Docent Frans, coach HB (in opleiding)
Ir Odilia	Rens	Scheikundig Ingenieur
Hans	Witte	Verpleegkundige
Eveline	Bakker-Jonkers	
S	Kouwenberg	
Inger	Kamminga	Leerkracht Widar vrijeschool
MSc E.H.	Kloet-Quarre	Gezinsmanager
Ing. Ingmar	Bakker	geen
Jacqueline	Anoniem	Peuterleidster
Karin		Leerkracht so
Geert	van Hintum	Docent
Gemma		
anoniem		
Lucine		
Mirjam		
Susanne	Driessen	
Kate	Otjes	Persoonlijk begeleider op een kamertrainingscentrum voor jongeren
Derk	Sikkenga	Ingenieur
Anne-Mieke	Otjes	Coach
Elly	Hoekstra	Regionaal HB specialist
Adnah	Zuring	Sociaal werker
Karin	Schoenmaker	Docent / talentbegeleider / Unicoz
amber	ran	dansdocent en moeder
L.	Wagenaer	
Willeke	Noordhuizen	
Anoniem		
Darren	Arnell	
Bianca		
joleen	boot	
Erik	Van Wijngaarden	Clustermanager Brandweer
Maria		
Annemieke		
Zsa Zsa	Zonnenberg	
Flo	de Haan	Board Game Developer / online audience growth expert.
Jan Willem		NVT
Nicol	van Muijen	Ouder, docent en logopedist
Geertje	Vet	
Ruben	Beijl	Contentstrateeg

Cavlin	Krijthe-van Gelder	GEOdata specialist
Jan	van Cappelle	Gitaar- en Luitbouwer, Historisch onderzoeker, Ambachtsman .
Kirsten	Wind	
Yannick	Raczynski-Henk	Archeoloog
Ellen	Goertz	Leerkracht voltijds hb onderwijsgroep DaVinci onderwijs Junior Venlo
Anja	Sikkenga	Leerkracht
Jan	Goorissen	Musicus, zorgverlener
Patricia	de Meij	
Annelies		
Linda	Steenvoorden	
Erica		
Daniella	Klaassen	Regisseur Wmo. Gebiedsteam
Saskia		
Vivienne		
Marieke		
Tim	Donckers	
Sunnu	van Zijst	Ouder
Monica		Leerkracht
Ingeborg	Rozema	
Laura		
Alice	Veer	
anoniem		
Danielle	Dudycz-van Geel	Kleuterleerkracht
Klaasje	Hendriks	Leerkracht so
Nadine	van der Hoeven	Zzp'er
Natascha	Brans	Adviseur bedrijfsvoering
Ing. Sebastiaan		
Willem	Dekker	Netwerkbeheerder
Rens	Klein	Student
Maurice	Henk	
Natasja	Korff	Ambulant hulpverlener
Anita	Verdouw	Intern begeleider
Imke	Hordijk	
Aafke	Sanders	Ervaringsdeskundige
Sandet	van der Meer	Docent VO
Anoniem		
Sylvia	Arentsen	
Rick		Student
Peter	Waaijer	Inspecteur bliksembeveiliging
Carlijn		
Peter	Driessen	Ondernemer / vader
Marry	Anoniem	Oma
Koen	Van Hoof	UX Designer
Bibi	Brouwer	Onroerendgoed beheer en zorg!
Caroline	Freese	

Anoniem		
Machtelt		
Anoniem		
Andrea	de Wit	
Nicol		
Paul	Omta	Software Engineer
Joke	de Witt	Leerkracht / board member SENG Europe
Lieke	Roest	
Kirsten (ouder)	Swinkels	
Mats	Beem	
Anita	Veltman-Kuijpers	Controller
Yvette	Damhuis	
Roland	Smak Gregoor	Deloitte
Geertje	Nooijen	Projectassistent
Clemens	de Brouwer	MES consultant
Myrna	Smid	hrm adviseur
Evelien		
Joelle	Noppe	Moeder hoogbegaafd kind
Marijke	van der Pal - Scheeres	
Auke	Noppe	
Anne		
Armando	Migchielsen	
Arianne	Frelink	
Madelien	van Manen - Bierema	Juridisch adviseur
Martin	van den Heuvel	Business Controller
Jesse		
Jolanda	Snoek	
Annemiek	De Lange	Verkoopster
Godelieve		Zelfstandig ondernemer
Andra	Bakker	
Grieta	Vosselman	Onderwijs
Joelle		
Bianca	Sogelee	Consultant Flexischoling, doktersassistente & ouder
Agnes	van Wijngaarden	Senior Adviseur Veiligheid
AriÃ«tte	Bergman	
Patricia	Gerritsen	
Susan		Onderwijs vwo
Mariette		
Susan	Schuring	
Mathy	van Nisselroy	
Roos	Matien	
AL		Ouder van 2 145+ kinderen
Veronica		
Anna	Steerenberg	
Debbie		HB-coordinator

Marianne		Moeder
K.	Verheul	Ondernemer
Chava	Herschel	
Ruud	Post	Verslavingscoach
Marlies		
Ton	Valkenburg	Ouder van HB kinderen
Petra	Van Leeuwen	
Eric	Breusers	Lifecoach
T.	De Wit	SO MHschool
Ilse	Hocker	Schrijver
Susan	van den Bogaard	
Anoniem		
Dominique	Kersten	
Vicky	Sterk	Socratisch Coach
Cecile	Scheele	Ondernemer
Carolien	Van der Kolk	Moeder van hoogbegaafde zoons
Jessica	Meeuwis-Oudhof	
Christel	Schipper	Docent
Babette		Documentaire maker
Els		
Katinka	Bemelmans	Paychosociaalmedewerker HB/HS, leerkracht
Dr. H. A. Ineke	Masselink-Beltman	Ervaringsdeskundige, coach, moeder en oma van, Stichting Balans in beweging.
Th.	van Leeuwen	
A.	Schaap	
Wanne	vos	Zelfstandige
Sylvana	Wolven	
Niels	Raes	
Drs. Tineke	Visser	Trainer
Anoniem		Leerkracht voltijds HB-onderwijs
A.		
Marlies		Leerkracht/ moeder
Daujamara	Lomans	Projectleider ICT
Jane	Smit-Godschalk	Financieel administratief medewerker
Mariska	De Haas	Werkzoekende huisvrouw
Linda	Haartsen	Adviseur
Niels	Meesters	Leraar/ouder
Monika	Nieuwlaat	Zelfstandige
Natascha		
Harriet	Van Rheenen	
Lisette		
Nienke		
A.	Bonnet	Cultuurhistorica
Jeroen	Hulsink	Continuous improvement specialist
Els		
Laura	Bruijns	

Maaike	Paf	Huisarts
Piroska	van Bedaf	
MeD L.	Boomsma	
Johan	Tilstra	Founder
Paul		Studiekeuze- en Loopbaanbegeleiding VO-HO
Merle	van der Voorde	Innovatieadviseur
		Specialist Beelddenken, HB en HSP/Directeur
		Rise and Shine International Democratic
Ariella	Gracia	School
Drs. PIeter	de Jong	GZ-psycholoog / psychotherapeut
Esther	Van den Bergh	Fac manager / VO
Els	van Nobelen	Receptionist
Anoniem		Moeder van 2 creatief begaafde kinderen
Paulien	Pierik	
Mjm	De Bok	Hb specialist, vanhnaarb, Baarn
Iteke	Jansen	
Marije	Van Eijk	Freelance product manager
Anoniem		
Marjolein		
Jeroen	Kok	
Nienks		
Kim	de Haan	
Anoniem		
Marianne	Galgenbeld	
A	T	Directeur
Yvonne	Schyvens	
Marleen	van der Laan	
Sharon	Ros	Administratuef Medewerker
Harold	Smit	Teammanager
Suraya	Lokhorst	
Sietske		Inspectie consultant
Rik	van den Brink	Bedrijfsleider aannemerij
Diana		
Dim	Jonkers	Hoofdconducteur
Saskia	Niezen	Psychosociaal therapeut
DaniÃ«lle	Papenborg	Kunstenaar
Mevr. mr. drs. N.E.		
Jel	Gage	
Marieke	Groenewold	Talentbegeleider
Michelle	Bekkema	Roostermaker GGD
Annemieke	van Manen	Talentbegeider/KernTalentenanalist
Marguerita	Bisschop	Marstyle.nl
H	vd Bund	
Els	de Vos	Psychiater/psychotherapeut

Chelsea	Van Buuren	Talentbegeleider voor hoogbegaafde kinderen
marjan	ossebaard	Directeur i2L, instituut voor innovatie en leren
Reza	Mahawat Khan	
Marije	Miltenburg	Secretaris Stichting Hoogbegaafd! en coordinator Werkgroep Onderwijs
Tibbe	Horst	Hoogbegaafd kind groep 6
Gertjan	Horst	Vader hoogbegaafd kind po
Drs. J.B. (Jan Bouke)	Tiersma	Docent scheikunde 1e graad Zorglokaal
Ravi		Groepsleerkracht
Chris		
Daan	van Deursen	Zelfstandige. Oa. Coach HB en zelf HB
Daan	Soons	
Anja	Eijgenberger	Docent Nederlands en moeder
marieke		orthopedagoog
Mandy	Rolle	Neuropsycholoog
Anoniem		Leerkracht
Annemiek	Snell	Neonatologie verpleegkundige
Ellen		
Manuela	Werz	
Willem	Van der Schans	Manager tatasteel
Renate	Zwart	Zelfstandige
Yessica	Van Roozendaal	Eigenaar Tektonikos
Marjolein	Knevel	Administratief medewerker SVB
Jannieke	de Jong	Speltherapeut
Linda	Van Tilburg	Gastouder
Djordy	Rondelez	
Brenda	Slagter	Onderwijskundig ondernemer
Peter	van der Stoep	Fulltime freelance invalleerkracht in het basisonderwijs in de regio
Miranda	Koster	Ambtenaar
Frans	Corten	Loopbaancoach
Heidi	Nieboer	
Rianne	van de Ven	Coach voor hoogbegaafde volwassenen, eigenaar Hoogbegaafd in Bedrijf B.V.
Ingeborg	de Keizer	Coach, initiatiefnemer ZON-aanpak (Zorg en ONderwijs)
Milena	Bijma - de Oliveira Cardoso	
Heleen	De ma	
Laurens	Koeman	
Heleen	van Harten	
Cynthia	Beijdorff	Counselor coach
Moniek	Slagter	Moeder/socioloog

Ali	Hekman	HB-coach
Sandra	Kuiters	psycholoog
Peter	Peerbolte	ICT manager
Anoniem		
Drs. MaÃ¯a	van der Meer	Meer Coaching en Advies
Inge	Smak-Hemmes	Directeur/ eigenaar Inge Smak-teamontwikkeling
Hans	Lips	Coach HB
Janet		
Arianne	Frelink	
Anoniem		Beleidsmedewerker
Lyonne	Maassen	sociaal werker
Jeroen		
Janine		Didactisch coach bij GelukkigHB
Julyan		
Tahir	Mahawat Khan	
Joyce		Management
Martijn	Brinkman	Projectleider
Marielle	Barwasser	
Marije	Akkerman	
Laurence	Gardiner	Raadslid
Vera	Sprik	
Anoniem		
Egwin	Frieling	
Barbara	Laan	RTpraktijk JOEKIE
Desiree		Leerkracht
Jeroen	Vugts	District Manager Volvo Cars Nederland
Kirsten	Reus	Hoogbegaafdheid centrum Alkmaar e.o
Patricia		Hoogbegaafde begeleiding
Miranda	van Oene	IB-er
Chantal	Broekhuis	
Cynthia	van Rozendaal	Psycholoog/coach
Brigitte	Blanquart	
Rinske	Leijen	
Ellen	Everts	Classification engineer / eclectisch therapeut, coach, counsellor
Germy	Van de Ven	Directeur basisonderwijs
Leon	Doosje	Proposal manager Bayards heliport solutions
Erik		
Daphne	Trompe	Zelfstandig HB-coach jongeren en adolescenten, VO onderwijs adviseur en trainer passend onderwijs voor hoogbegaafden.
Joes		
Anoniem		
Marion		

Larissa		
Peter	Thijssen	gepensioneerd
Annemieke	Voorn	
Alja	Zwierenberg	Schrijver/illustrator
A.J.M.	Rijpert	Docent
Caroline	Lescouhier	zelfstandige
Karen	Buning	
ing. B.	Allart	DGA
DR. T.E.M.	Miltenburg	Sociaal ets
Margot	Stakenborg	
Ilse	IJmker	Social Worker
Elvira	Vreeswijk	
W	Bakker	Mediator, docent en coach
Christel	van Bokkem	Cabin attendant
Anoniem	ANoniem	WO
Reinout	van Kalleveen	Executive Coach & Trusted Advisor
Drs. S.	Ulehake	Gedragswetenschapper
Rebecca	Hendriksen	
Hakan		Ondernemer
Jacqueline	Van Wingerden	Zorgcoach HB onderwijs
Lorenz	Duremdes	
Marjolein	Kohler	
Susanne	Goede	
Kelly		Moeder hoogbegaafde dochter
Else	van der Kamp	Technisch onderwijs assistente
Michael	Spuij	
Klaske		
Esther		Moeder
Vera		
Georgiana		
Cathelijne	van Bladeren	Docent roc Nijmegen
Nicole	Bais	Leerkrachtondersteuner
Vivianne	Van Elburg	Remedial teacher De Stip
Sandra	Gelderland	
Joke	Muller	Docent mbo
Elisa	De Bruin	Bedrijfsarts
Boris		
Kathleen	Thijs	
Anoniem		
Elma	Molthoff	Informatiearchitect
Sandra	Lowiessen Zondag	
G.J.	Boorsma	
Kelly	De Groote	
Iris	de Koning	Orthopedagoog KoningsKids bij Iris in Baarn
M.	Hensen	Docent

Joyce	Vermeiden-den Burger	
Regina	Hoogerbrugge	Verkoop medewerker binnendienst
Yvon	rotink	Docent
C	Huyssen	Beleidsmedewerker pedagogiek
Marloes	Platzek	Kindercoach
Marijke	van Well	kunstenaar
Eline	Burger	Industrial ecologist
Marcelle		
Sifra	Veerman	
Mark	Beijert	
Marja	luth	
Doran	Schmeitz	Do Zorg
Patrice	de Kluijs	
Cassandra	Hagens	Juridisch medewerker
		Freelance Online Marketeer / Zelfstandig
Wendy		Talentbegeleider i.o.
Jasper		
Sj	Van der heijden	
Anonien		
Inge	Savelkouls	Designer
Anoniem		Pedagoog/ moeder
Sanne	Van den Bos	
Aniek	Van Heck	
Sandra	Van der Welle	Directeur Primair Onderwijs
Ilona	Eijkenboom	
Jessica		
Dayenne	Breedveld	
marjan	meijboom	
Ellen	van der Veen	
Karin		Ervaringsdeskundige
Marieke	Laan Buijsman	Centrum voor hoogbegaafdheid
M	Anoniem	Psycholoog
Sophie		
Femke	Lagarde	Zorg
SR	Geudeker-Bosveld	
Annika		Systeemtherapeut & HB professional
Rene		Eigenaar
Ramona	De groot	
Anne		
Herma	Reidsma	Remedial teacher
Laura	Berg	
Belinda		
Annick	Mulder-Olivo	
Sgooiers		Oprichter kinderopvang SGOOIERS
Anouschka		
Myrthe		

Maurice		
Anoniem		
Angela	van de Rijt	Ingenieur
Christel	Hoekstra	
Laura	Slagboom	
Inge	Slagboom	
Tonia	Koops	Planoloog
B		Apotheek
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
Mariska	Pijper	Tourmanager
Robert	Hin	Adviseur
Carina	Adema	Bewindvoerder
Suzanne	Linnebank	
Yvonne	van de Rijt	Kapster
Anoniem		
Wilma	Honkoop	Secretaresse
Marcel	Blekendaal	Beeldend kunstenaar
Ilse		Regiebehandelaar Jeugddomein
Dennis	Nagtegaal	Functioneel beheerder
Storm	Blekendaal	
Sandra	Vos	
Jessica	Eerland	
Af	van de Rijt	Production engineer met pensioen
Cathy	Nelemans	
Kathelijne	Roosen-Wessels	
Nienke	Haacke	Specialist HB/leerkracht PO
Catharine	Winter	
Remy		
Ed	Janssens	
P.J.	Bindels	
Joke	van Grootveld	
Muriel		
Suzanne	van Sleen	Kwaliteitsondersteuner
John	Wagner	
Kevin	Splinter	
Sharon	Lub	
Anita	Brouwer	WelzijnscoÃ¶rdinator
Anoniem	Anoniem	Psycholoog
Chantal	Van de Langenberg	Procurement officer
Ramona		
Inge		Leerkracht
Joukje	Punter	Manager ziekenhuis
Corneli	Vinke	Student @UU
Grietje	Verhoeven	Moeder van 3 hb kinderen, waarvan 1 al 4 jaar thuis zit
Ing. Arnaud	Verhoeven	Gepensioneerd
Mirjam		Leraar

Anneloes	Hoving	HBCentrum Flevoland
Ing. Arnaud	Verhoeven	Gepensioneerd
MARTIN	Wessels	Senior Vertegenwoordiger Industrie
Suzanne	Slaa	Poh ggz
Femke	Beuze	
Barbara	Feenstra	Ervaringsdeskundige in de zorg
		Onderwijskundig onderzoeker en adviseur
Linda	Jakobs	HAN
Ing. Gerwin		
Kees	van de Sande	Docent
Eveline	Hansen	Zelfstandig ondernemer
Jurriaan	Klomp	Componist Auditieve Leermiddelen
Monique	Hofman	
Adhiambo		
Ilse	Braamhaar	ZZP'er
Nicole	van de Velde	
Lonneke		Moeder en huisarts
Janne Marie	Van Vlastuin	Strategisch Adviseur
Annemarie	van Bracht	Moeder en pedagogisch medewerker
Kim		
Nine	t Hoen	
Marieke	van der Zee	Psycholoog Buro Mare
Nathalie	Casius	
Ellen	Schipper	
Linda	de Boer - Nienkemper	Ambulant hulpverler
Anoniem	De Boer	Gepensioneerd lerares
Bertine	De Dood-Zaalberg	
Eugenie	Boon	
Marianne		
Ine		
Chantal	Vogelzangs	Huismoeder,student
Irma		Gastouder
Liesbeth	Verhagen	
Anoniem		Informatie analist
Linda		
Ellis	Van der Wijst	
Ingrid	Wentink	Beleidsontwikkelaar Duurzaamheid
Kitty	Knibbe	
Eline (dus.)		
Ilse	Snoek	Wmo Consulent
Jos		
Rajko	Reijnen	Data scientist / risk analyst bij New10
A	Vermeulen	
Eveline		
Rob	Schenk	
Simona	Karbouniaris	
Sophie		

Eline	Venema-Alkema	Gepensioneerd docent
Norwin	Mingaars	Informatie analist
P.	Baas	Specialist
A.J.	Hoekstra	
Lizi	Vermaas-Viola	
Nynke		
Jan	van der Weijden	Gepensioneerd, manager
R.I.	Schoenmaker	
Kora	Oldert	docent
Peter	van der Leij	Onderhoudsmonteur
Anoniem		
Gabrielle	van Ham	
Klaar	Heessels	Vak therapeute verslavingszorg
Fern	van Altena	
Hannah		
Suzan	Brinkman	Brandweer Amsterdam Amstelland
Ineke		
Erica	Broekhoven	Klassiek homeopaat
Nane	Sepoyan	Gedragswetenschapper Leger des Heils
Rick	Haagen	Purchase Manager
G.C.	Baas	
Charlotte		
Wilfred		
Carolien		Lijnpiloot
N	Massee	Pharos oudervereniging voor Hoogbegaafde kinderen
Carla	Reijven-Bakker	
Karen		
Saskia	Kort	
Mirjam	van Laar-Tollenaar	
Floor		
Imre	Gelderblom	Coachend pedagoog
Jelle	Duyvendak	
Kyra	Muller	
Christen	Vaags	Leerkracht, mhb specialist
Lisanne		
Anoniem		
Marijke		
Iris	Meijer	Maatschappelijk werker
Anoniem		
Tanya		Kapster en moeder van hoogbegaafde dochter
Mathilde	Cardous-Ubbink	Epidemioloog en ECHA specialist in opleiding
Raymond	de Groot	Senior Adviseur
Floris	Van der Weide	
Koen		

Marloes		
Toby	Louwen	
Marco	Bakker	
Erik		
Ellen	van Doorn	Davis counselor
Debby		
Elske	Vugts	Marketing manager
Nanda		
Gea		
Saskia	Louwers	Coach, stichting ConnEQt
Fleur	Ruijgh	
Mark		
Natasja	Geerts	Teamleider BCO GGD GHOR Yource
Maressa		
Marianne		
M	G	Engineer
NM		
Saskia	Rotman	
Danielle		
S	Deelen	consultant ICT
Jacqueline	Boderie	hoogbegaafdheidsspecialist
Irma	Kamp	Beeldend kunstenaar/ docent
Raymond	Van Dongen	
Schelto	Korf	
Jolanda		Ouder/directeur PO
Raymond		Hypotheekadviseur
Annemarie	Pradera	Leerkracht
Caroline	van den Berg	Recruiter/ Masterfind
Emiel	van den Berg	Quality Controler/ Van Moof
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
Bep		
Peter		Software ontwikkelaar
Stephanie	Meivogel	
Anouk		
Mijke	Hoogakker	Vergunning verlener waterweg waterschap
Monique	Ebbs	Creatief Ondernemer
Anoniem		
Mirjam	Welleweerd	
Bob	Gouka	
Margreet den Boer		Orthopedagoog en moeder
Ron	Snijders	Gepensioneerd
Sander	Cox	
Marjolijn	Roper	Apotheker
Jan	Schans	
Alet	Leemans	Studieadviseur Wageningen Universiteit

Janita		
Menna	de Jager	Ondernemer - LeiderschapsCoach
MSc. E.H.	Kloet-Quarre	
Anoniem		
Jolanda	Westra	Eigenaar van Begaafd in Balans
Mirjam	Van Helvoirt	
Anoniem		Groepsleerkracht Basisonderwijs
Anoniem		
Jeroen	Hulsink	
Marco	Bakker	afdelingsleider
Patrick	Beekman	Directeur retail
DR	Sikkenga	Engineer duurzame gebouwinstallaties
Karin	Koens	Manager
Gerdien	Koster	
Karin	Verhagen	Ondernemer
Lucia		
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
Astrid		
Nicole	Spits	
Hans		
Miranda	Mommersteeg	
Marja	Tijman	Leerkracht
Karen	Nieuwenhuijse	Geen
Leny		
Titia	de Haan	
Chanel	Zwaan	
Sandra	H	
Mathieu	Zwaan	Senior Technicus
Lotte		
dr. Diana	Aarntzen	
Marjolein	Gerritsen	
Anoniem		Leerkracht
Johan	Schots	Ambtenaar
Esther	Grit	Kiene Kids
Anoniem		
J.	Copier	
Amber	de Kimpe	
Nicole	den Hartog	Ondersteuner Passend Onderwijs
Sandra		
Adrie	van de Veen	
Mattanja	Overbeeke	
quoc-thinh		
Jarik		
Sander	De Bruin	Piloot
Arno	Laan	coach
Kim	Geers	Adjunct manager ggd
Brenda	Brouwer	Consultant

Joanne		
Sarah		
C	van Noort	
Rick	Haagen	Purchase Manager
Miranda	van Oene	IB-er VSO
Ramona	van Zante	
Petula	Prudencia	
Alexandra		Jeugdzorgwerker
Anoniem		
Meike	Grol	
Jedidja	Heetebrij	
Linda	Pirets	
Rick	Ruhland	
natascha	frid	vaktherapeut; leraar beeldende vorming
Anoniem		
Gabe		
E	Van den Broeke	
Anke	Versluis	
Jan-Willem		Managing consultant
Judith	Keijer	Verzorgende IG
Manon	Schothuis	Coach
Ruben	Bussink	
Esther	Fukkink	Medewerker zorg en welzijn
Mette		leerling
Naomi	Duits	
Anoniem		
N		Vestigingsmanager
Daniel	Lutz	
Kimberley		Taalcoach Engels
Elisa		Trainer/taaltrainer - zzper
Ilja	Fisser	Trotse Moeder
M	Ottevanger	
anita	groenendijk	reincarnatietherapeut.com
JHA	Gussinklo	Docent
Ben	Schattenberg	Actief lid politieke partij VOLT
Isaac	Kolenbrander	Verzorgende niveau 3 IG , HBO-V
Muriel		
Job	van de Kamp	Muziek Docent
Wouter		Werkzoekende
Evelyne	Zeeuwe	Nvt
Kasper	Elferink	Fysiotherapie
David		
Helene	Versluis	GZ psycholoog
Y	Hamstra	
Edgard	Geurink	Dramadocent
Lieuwe	Polak	

Gert	van veen	Dga woondock
joke	van den bosch	hersteldocent/herstelcoach/ervaringsdeskundige/eigenaar Dogreflection: begeleiding/dagbesteding cliÃ«nten alle leeftijden
Michiel	Vd wetering	
Aye	de Kuijer	
Inez	Lippens	Docent
Anoniem		Student
Petra	Jacobs	Bewonersconsulent
Heidi	Sour	
Marja	Roovers	Arts
Ernst		
Monika	va Dolderen	Zinzicht Training en Counseling
Niels	Meesters	Leraar/ouder
Sophie		psycholoog
Carla		
Tymen		
Mark	O	ICT Site Analyst
Marijke	Fix	
Mohamed	El Bouchtaoui	Accountant
Lisa	Mauritz	
Wendy		Docent
Katja		
Bregina	Omvlee	
Wilma	Boonstra	Hoofd mediatheek
Carolien	Miltenburg	
Lotte	Van den Berg	
Nannette	Schakel	
Hadewych	Simonis	HB-coach en - trainer
Djurre	De Jong	
Nathalie	M	
Denise	Van Haarlem	
Joyce	Retrae	Leerkracht EN
Christie	ter Haar	
Karen	Weijers	
Anoniem		Moeder en leerkracht
Thomas	Kramer	ZZP-er
Nadine		
Daniella		Regisseur Wmo
Nathalie		
Joke	Koopmans	Moeder
Debora	Dunnink	Pm kinderopvang
Saskia	Baas	
Saskia	Boere	
Anoniem		
Hans	Jonker	

Veerle	den Hartogh	Specialist vroegsignalering hoogbegaafdheid
Linda	B	Geen
Judith	Gijsbertsen	Ouder van twee uitvallers
Casper	Lok	Gepensioneerd
Gemma	Boon	
Aisha		talentbegeleider
Melanie	Boxem	
Anoniem		
Daan		
Famke		
Simone	de Visser	Integratief Kinder- en Jeugdtherapeute
Wilco	Jacobs	Managing partner bij NTTL | No Time To Lose
Bart	Ramos	Systeembegeleider
Ilse	Snoek-Hoogland	Ouders
Mark		
Paula		Wijkverleegkundige
drs Nanette	Winnubst	Bedrijfseconoom
Anke		
Karin		Begeleider HB studenten
Anoniem	Hoogland	educatie medewerker
Kristy		
Danny		
Ecehan	Balikci	Student
Anneke	Julien	Onderzoeker
Jeroen	Hulsink	
Rebecca	Eisenbart	
Marja	Janssen	Project management officer
Mo		
Alexander	Stigter	
Nathalie	Casius	Dierverzorgster
Anja	Eijgenberger	Docent Nederlands en moeder
Marjolijn	Westerink	Orthopedagoog, HB, moeder van 3
Maudy	AjanoviÄ‡-van Oss	Administratief
Leon	te Pas	Zelfstandige
Tineke	Visser	trainer/coach
Kitty	Knibbe	Founder HB coach Brainfoodforest
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
		Complementair Sociaal Emotioneel
ing. Eric	Breusers	Therapeut
Kris		Mama van 2 hoogbegaafde jongens
Sabrina		Ouder/Docent VO
Hilda	Edelbroek	
Linda	Brugman	
Esther		zzp'er
Maaike	Paf- Tilstra	Ouder en Huisarts

Erwin	Hoogduin	leerjaarcoordinator 1/2 havo/vwo
Tjerk	De Laat	
Anoniem	Goverde	Vestigingsondersteuner
Silvia	Welp	Ambulant begeleider
Jaap	van Leent	Ondernemer
Maris	van der Baan	MSc student @ WUR
Marcel	Zwikker	Chauffeur
Sandra	van Vuure	Ouder
Marleen	Dijkdrent	
Linda	Van Ouwerkerk-Kremers	
Anoniem	Anoniem	
J P.	Zuijderduijn	Gepensioneerd weg- en waterbouwkundige
Gina		Haptotherapeut
Saskia	Zuijderduijn	Actieonderzoeker
Carina	Heemskerk	Verloskundige
Danielle	van Sundert	Coach hoogbegaafden
		Leerkracht po voltijds
Youandi	Bos	hoogbegaafdenonderwijs
anoniem		scholier
Vincent	de Mees	Ouder
Alicia		Online Counselor voor hoogbegaafden
Willem	Wind	eigenaar
Erica	Van Heck	Mentor on the Job. Talentbegeleider
Lexa		
Thelma		
Pierre	CafÃ©	INZET voor stichtingen en verenigingen
Annelien	Lems	Leerkracht/ talentbegeleider/ ouder
Amy	Posthumus	
Ariadne	Biessels	Zelfstandig Talentbegeleider hoogbegaafden
Sandra	van Putten	
Liesbet	Joris	ResetT
		Specialist hoogbegaafdheid, 20 jaar ervaring met begeleiding en coaching Mb en HB
Anja	van Rossum- Kalkhoven	leerlingen
Anne	Heerikhuisen	
Charlotte	Millet	Pedagogisch medewerker
Linda	Geurts	Moeder!
Eric	Dieleman	
Marco	de Bruijn	Nautisch adviseur Rijkswaterstaat
Mr. Evelien	Sijnesael	Advocaat
Nicole	Hoek van Dijke	
Petra		Secretaresse
Leen		Oma hb kileinkinderen
Maartje	Spuesens	Docent

Anoniem		Huisvrouw
Vera	Hemelsoet-Crosiers	Leerkracht/kleuters
Eline		Secretaresse
Liselotte	Spuesens	
Silvia		Administratief medewerkster
RTK	Davidse	Advocaat
Henk	Noteboom	Financieel dienstverlener
Valerie	de Nooijer	Advocaat
Samantha	Van de Voorde	Advocaat
Elly	Dieleman	
Michel	Dieleman	Directeur timmerfabriek Dieleman
Nel	de Bruijn	Oma
Elmar		Maintenance technician
Albert	Dieleman	
Bart	Reuling	Nedewerker Vergunningen locale overheid
Eva		Advocaat
Hilde C R	Demeyer	Leerkracht lichamelijke opvoeding
Sandra	V Steenberge	Advocaat
Anoniem		
Danielle	Emans	
Sylvia	Zandstra	Vriendin van Hb kinderen
JC	Verschelling	Psycholoog
Sabine	Tarant	
Charlotte		Maatschappelijk werker
Marit		
Els	de Bruijn	
Amy	Hicks	
Fred	Sijnesael	Opa hb kleinkinderen
Werner	Meiresonne	Docent
Thijs	Spuesens	
Greet	Bruggeman	
Theo		
Esther	Meijers	
Jens	Cortvriendt	Technician
Anoniem	Anoniem	Ib
Deborah		
Danielle	van Sundert	Coach
Daniel	van Duijn	Minister van Tijd
Corry	Degenaar-Hilgers	
Jarka	Van der Velden	
Judith	Kertai	Orthopedagoog
Adriaan		
Dorothe	Van Lent	
David	Becking	
Anoniem		
Miranda	Elsackers	Wijkziekenverzorgende

Chafik	Riani	Proces-operator
J. Cenin		Leerkracht
Winnie		
Kelly	de Keijzer-IJsebaert	Pedagogisch begeleider zorgboerderij
BteBrenda nda		Leerkracht
Yvonne		
		Directeur basisschool De Steiger, incl.
Ronald	Audenaerd	leonardo-onderwijs
Patricia	Van der Put	Mantelzorgconsulent
Arthur	Hofman	provocatieve psychologische behandeling
L.		Nvt
Miriam		
Anoniem		
Birgit	Esmeijer	
Jeroen	Hulsink	
Suzanne	van Dijk	Groepsleerkracht, coach hoogbegaafdheid
Dafne	Delamar	Kunstenaar/therapeut
Daphne	Vis	Bureaubegaafd
Miranda	van Langen	Adviseur Opleidingen
Margriet	Zwiers	Jurist
Nancy	Hasselt	
Nanette		
Irene		
		Ervaringsdeskundige! En eigenaar van Fleur
Lisette		de Lies
Fatima		
Alice	Veer	Dietist
Natalie	Stevens	
Marlies	van der Meer	Beleidsmedewerker HO
Yvonne	Robat	Commercieel Directeur
Saskia	Rotman	
M	Elsackers	Wijk ziekenverzorgende
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
Francien	de Vries	
Anoniem		
Jacque	Van Wingerden	Zorgchoach bijzonder onderwijs
G.	van den Hengel	
Ir. Oege	Faber	Management consultant / interim manager
Doran	Schmeitz	Onderwijs en Zorg vernieuwer
Laurine	Simkens	
Wendy	von Oven	
Esther	Postema	Belangenbehartiger ouderen
E	Schmeitz	Ondernemer
Priscilla		HB specialist

Ilse	Vogtschmidt	Kunstenaar
Annemarie	Rikkers	orthopedagoog en moeder van 2 kinderen met ontwikkelingsvoorsprong
N		HB-specialist /coach
magda	hensen	gepensioneerde grootouder
Jo	Verlinden	Adviseur
Marion	Van Zonneveld	Kinder-en jeugdpsychiater
Ilse		Hulpverlener
Marijke	van der Pal - Scheeres	
Anoniem		
Sacha	Muller	
Sabrina	Igbinosa	Uwv
Nienke	Rijkers Leur	Kindercoach | Eigenaar Kien Kids
Lynne	Iles	
Moniek	Van Gils	Fotograaf
anoniem		student geneeskunde
Martine		
Anke		Hb/talent coach
Bernice	Van Wissen	Fotorgraaf
Anoniem		Overheid
Lieke	Rouwhorst	
Andrea	de Pater	
Amy	Hicks	English Coach, mother of 2 gifted children
Tanja	Agterbos	
Milou		
Els		
Niki	Van woezik	Gezinsbehandelaar SGGZ
Margot		
Aniniem		
Jasper	Krommendijk	
Maaike	Pouwels	
Madelon	Peelen	
Esther	Collaris	Moeder
Susanne	Godfroij	
Marjolein	Godfroij	
Drs. Astrid	Beckers	Neerlandica
Rosalin	Van der Wal	
Iris	van der Meer	Pedagogische Kracht
Jan	van Cappelle	Gitaarbouwer, onderzoeker, schrijver
I D	Van Dijk	
Rinske	Hamers	
Koen		
Karin	Beulen	
Anoniem		
Suzanne	Spruijt	Moeder van HB kind
W.A.	Verhage	V&J

Rietje	Rutten	
Drs Michel R.C.	Coetsier	Organisatiepsycholoog
MSc E.H.	Kloet-Quarre	Gezinsmanager
Martijn	Van Gammeren	Leerkracht basisonderwijs
A.J.	van Cappelle-van der Ent	Gepensioneerd en moeder van hoogbegaafde zoon
Christine	van Mulekom	Begeleider
Anne Marie	Sweelssen	leerlingbegeleider HB
Job		Webdeveloper
Margje	Vleck	
Jody	M.	
Claudia	Cools	Zorgkundige
Mireille	Geurts	Webdesigner
Margreet	Kouwenberg	
Irene	Kouwenberg-boting	Huisarts
Huiyan		
Boris		Vrijwilliger
J	Boting	Huisarts
Anonymous		
Stijn	Verbruggen	Vader
Ingrid	van Batenburg	
Kirsten	De gijsel	
hans	van den hoek	
Maaike		
Araceli	Thomas	Coach/Counselor voor naar zichzelf zoekende en in het leven vastgelopen Millennials + moeder van twee meer- tot hoogbegaafde kinderen
Michelle		
Natalie	vd Burg	
Joanna		
Carolien	Sala	
Erwin	Huber	
Saskia	Huber	
Jill	Hagen	Jongerenwerker
Ellis		
Patty	De Groof	
Mariska		
Douwe	Kloosterman	Ouder HB kinderen
Leonie		
Marianne	Galgenbeld	Manager zorg
Joelle	Noppe	Moeder hoogbegaafd kind
Gonny	van olderen-polman	
Josine	Grafe	Docent
Hilde	van Eldijk	
Anita	Verdouw	Intern begeleider/ zzp Kindercoach

Linda	Van Ouwerkerk-Kremers	
Huiyan	Huang	
DaniÃ«lle	Mers - van der Raad	Bestuurder / ondernemer - ICT, VvEâ€™s en Onderwijs
Yvonne	Slaghekke	moeder en bestuurder zorgorganisatie
Danielle	van Sundert	Coach
Branca	Habbema-Schellevis	
Philine	Kok	
Esther	Bergsma Bijmold	HB-specialist, docent
Paul	Hatting	Onderzoek
Jan	Koster	NTCN Talentnetwerk
A.P.C.	Bos	zelfstandig tekstschrijver
Erwin	Hazebroek	Head of Data & Analytics
S	R	Medewerker Tentaminering
Anita	Klootwijk	Ouder van HB thuiszitter
Petra	Jol	Coach/begeleider
Daphne	Stibbe	
Fleur	Beeftink	Kindercoach
a	b	mama
Femke	Brand	
suzan	van der stoep	paraveterinair
Erik	Winkel	Orgelmaker
Jet	Haverkamp	
Imre	Gelderblom	Educatief Trainer en Coach Hoogbegaafdheid AD(H)D
Angelique	Steijn	
sandra	Demmers	moeder
Bianca	Hageman	Transport
gerrit	kraaij	vader
KJB	Meijnen	
saskia	koek	Veroleegkundige zorgonderneming Gaya!
Joshua		Hoogbegaafd leerling
Gonnie		
Carla	Schel	
Barry	Bikker	Vrachtwagenchauffeur
L	Tahayekt	
Jose	Branz	P&O medewerker
Anoniem		Ambulant begeleider in de jeugdzorg
Marie-Louise	Steijn	
Lisette	van Reyendam	Ouder/onderwijsassistent/concierge
Lara	Verlaat	Therapeut en docent
Anoniem		Leraar PO en moeder HB kinderen
JANITAVANDIJK		orthopedagoog
Annemarie	Ebing	Onderwijsconsulent, sociaal wijkteam
Liesbeth	Venema	Ouder

m	ghebreab	
Monique	Van Kruisbergen	
Marjolijn	Westerink	Orthopedagoog
Branda		
Silvia		
Fabien	Kooijman	Docent elektrotechniek MBO
Marielle	Postma	Natuurcoach/systemisch coach
Corian		
Martine		
		Droomdenkers Talentcentrum voor
Suzanne	Buis	ontspannen omgaan met hoogbegaafdheid
Marieke	Hussain	
Anoniem		Moeder
		Orthopedagoog/ specialist Hoogbegaafdheid
Anouk	Mulder	bij Verschil in Talent
Anne-Lieke	Roest	
Fred	Steijn	
Anne-Lieke	Roest	Moeder 3 HB kinderen
Simone	Fransen	
Milou	Op het Veld	Leerkracht hb dubbel bijzondere ll
Roelinka	Broekhuizen	Zzper
Miranda		
Femke		Ondernemer
Marieke	Korterik	
		Kunstenaar, organisator en specialist
Danielle		hoogbegaafdheid in opleiding (RITHA)
Irmin		
Nathalie		
R	Mulder	
Anja	Ditnars	Jeugdzorgwerker
J	KleinJan	Moeder
Tru	Di	
Pierre	Café	INZET voor stichtingen en verenigingen
Aphrodite		Onderwijsassistent
Debbie	Hengeveld	Jeugd & gezinsprofessional
Anita	Weekers	Organisatieadviseur
Elsbeth	van Wees	Klinisch epidemioloog i.o.
Floor		
Monique	Noorlander	Financieel medewerkster
Dianne	Essers	Coach
Kim	Eich	Manager sales
Desiree		Medewerker bloedafname
Gemma	Jansen	Klassiek musicus/coach
Ir. L. O.		
Anoniem		HB begeleider
Judith	van Zuylen	Kindercoach

Andrew	Smith	Chef/kok
Kirsten	Copier	klinisch psycholoog
Mieke		
Carol	van Zuijlen	Moeder/Lerarenopleider
Sanne		Leerkracht
Petra	Hiemstra	Directeur Haagse Hoogvliegers
Anoniem		
Chava	Herschel	
Frederique	Glorieux	Fysiotherapeut MSc
Adrienne	Fransen	Gedragsdeskundige
Marion	Van de Coolwijk	Instituut Kind in Beeld
Es	Schulte	
Rene	de Torbal	Intellectuele Eigendom adviseur
Birgit	Roelink	Zakenreis medewerker
Maaike	Steeman	
Ida	van Berkum	Beeldend kunstenaar
Petra	Melkert	Ergotherapeut
Sjoerd	Oldenhof	Bezorgde vader van 2 HB jongens
Mariette	Dijkstra	Specialist hoogbegaafdheid
PJ	Hoogendijk	
Moniek	Welling	
Eugenie	Boon	
Maije	van der Veen	
Linda		Leerlingbegeleider
Jose	Olthuis	Gepensioneerd
Fenny	Pielage	
Anoniem		
Jochem		
Drs. J.B.	Tiersma	Scheikundedocent 1e graad
Ilona	Janssen	Veranderaar
Pamela	Christ	
Korjan	van Wieringen	Software developer
Jiska	De Vries	Beeldend Kunstenaar
Maria		
Gerdien	Van Delft	Illustrator/beeldend kunstenaar
Sonja	Paiw	Vertaler/redacteur
Daniella	Klaassen	Regisseur Wmo. Gebiedsteam
Nanda		
Annemieke	Tel-Ringnalda	Leerkracht
Floor	Roos	Psycholoog
Christian	Versteeg	Recruiter
Arjen		Notaris
Dorine	Ros	
Lars	de Bonth	
Brenda	Wesseling	
Linneke		
Brigid	Bliek	Pedagogisch medewerker

Anoniem		
Es	Vis	Pedagogisch medewerker/voormalig leerkracht
Leon		
Mirjam	H	GIS specialist
Bianca	Bos	Moeder van hoogbegaafd kind
Hanke	de Vries	Hoogbegaafde moeder/oma van hoogbegaafde (klein)kinderen
Franca	Jonquiere	
Ina	Uarghe	Sociotherapeut
Helene	Herschel	
Lia	Van Hees	
Miriam		
Stefan	Bexkens	-
Yolanda	van Driel	
Annemarie	Moerman	
Laura	Veldhuis	
Elise	Logtenberg	Huismoeder
Linds		
Anoniem		Leerkracht
Maarten	V.	Software engineer
BEd Jos	Hoenderop	gepensioneerd (voorheen diverse functie in bedrijfsleven en uiteindelijk docent)
Irma		
Sanne		
A	Koster	Docent, specialist HB
Martine	Wildervank	Ondernemer
C	Van lookeren	Klm
Eric	Hoenderop	Consultant
Antoinet	van der Kuylen	Vrijwilliger schuldhulpverlening
M.M.	Elskamp	Ontwikkelingspsycholoog
S	Bouw	
Thirza	Hazeleger	Logopedist
Mirjam	De Boer	
marije		thuis onderwijzer hb 145 +
Robert-Jan		
Anoniem		
Gerdien	Koster	
Marije	Constandse	Ouder en sportarts
Ieske		
Rafaella		
Frietzen	Grunbauer	Hoogbegaafdenbegeleider
Carlien	Bul	Psycholoog en Kindercoach
Sietske	Geuzebroek	Inspectie consultant
Drs. Anna	Garssen	
Anoniem		

Melanie	Vlam	Afhekeurd ouder
Yvonne	van Namen	
Lariss		
Willeke		
Dieneke		
Anoniem		
Nicole	den Hartog	
Anneke		
Marrit	Meesters	Dierenarts
Liselotte	De Haan	
Wilke	Versluis	
Dianne		
Wendy		
Nelleke	Nieuwboer	Hoogsensitieve kunstenaar, musicus, docente
Willeke	de Groot	HB specialist Basisonderwijs
Lisa	Mauritz	Moeder
Amy	Hicks	English Coach / Mum of two gifted boys
Marsha	Koteris	Leerkracht/hb-specialist
		Een belachelijk hoog IQ, 42 jaar, geen opleiding afgemaakt. Ik gun het de jonge genartie van harte om passend onderwijs te krijgen. Niet zozeer vanwege een decadent geformuleerd, maatschappelijk belang, Maar omdat iedereen het recht heeft op en eerlijk, prettige, sociale ontwikkeling en recht heeft
Monique	van Ommen	op zelfverwerkelijking.
Ilse	van den Bergh	
Irma	De Witt Hamer	
Jolande	Bloemendal	Ondernemer
Marianne	K	medisch secretaresse
Anoniem		
Ingrid	Haddeman	
G	te Riet	
Richard	Schalkwijk	
Jacky		Uitgevallen, maar van origine Agoog
Alexandra	Van Vliet	
Els		
Nynke	Vissia	
Alexandra	Ellis	
J	Vis	
Nick	van Hintum	Stichting ConnEQt
Saskia	Bos	
gerlinde	sanders	advocaat
Linda		
Kim	Riepen	Leerkracht

Iris	Schaper	Leerkracht hb onderwijs wereldkidz
Mevr.	Gvdr	Beleidsadviseur Gemeente
Marit		Grafisch vormgever
Lineke	Fokkema	
Marianne		Leerkrachtondersteuner
Kim		Ouder hb kind
Anoniem		
Anoniem		
Josien		
Anoniem		
Antje	Van Wetten	Moeder
Aukje		
Ilse	Snoek-Hoogland	Ouder
Anne	Frijters	
Ellen		Psycholoog
Ruerdtsje		
Ingrid	Brons	
Jules	Roben	
N	Castelijns	
Anoniem		
Johannette	Hoogendorp	
Yvonne		
Mariska	Sleyffers	Ouder van twee HB kinderen
Annemarie	De leeuw	Voorzitter stichting de SpeelOsaurus
Susanne	Dohmen	
C	Steijn	
Erwin	Van Mourik	
Anoniem		
Meike	Grol	
M		Leerkracht en moeder hoogbegaafden
Marieke	de Zwart	Professional Organizer
Marleen		Medewerker jeugd team, ouder vermoedelijk hb kind
Rianne	Mekers	Intern begeleider VSO
Anoniem		
Carolien	De koninh	
Wendy	Schuiling	Docent en moeder
Irene		Intern begeleider
DaniÃ«lle	Beimin	
Yvonne	de Vries	
Auke	Visser	Adviseur Kwaliteit en veiligheid
Patricia		
G.A.		
Juliette		Revalidatiearts
Carin	Van Baal	Consultant
J.	De Jong	
Sannah	Den Engelsen	Docent DBKV Minerva

Sarah		
Claudia	de Jong	
Isabel		
Margot	De ron	
Steffi	Roozeboom	
Anita		Talentbegeleider
Inge	Bos	
Steffi	Roozeboom	
Maartje	Hamans	
Anne	Muurlink	
Ria		Coach jongeren
Bjorn	Roozeboom	Senior Docent
Clare	Bell	
Alies	Kalter	Verpleegkundige
Vanessa	Bakker	Docent programmeren
Anoniem		
Denice	van der Vegt	
Sylvia	Bos	Begeleider gehandicapten
Anoniem		Begeleider complexe zorg
Jolanda		Casemanager FACT team
Daniella		
Maaike	Rekers	Coach hoogbegaafdheid
NM	Gerritsen	
Anoniem		
Monique		Docent MBO
Sanneke	van Belzen	Gastouder
Menno	van der Hauw	
Saskia	Van Meerkerk	
Frank	Keizer	Financieel manager
LV		Sociaal pedagogisch hulpverlener
Sanne		Leerkracht
Marianne	Van willigen	Ouder
Anoniem		Logopediste
Raimond	Lagraauw	Overheid
C	Baks	Eigenaar horeca onderneming
Inge	Willems	Microbiologisch analist
Karin		
Marieke		
Benno	Rexwinkel	
Henro	Veijer	Freelance DataPro
Jeroen	Prop	Consultant
Caroline	Looren de Jong	Plusklasleerkracht
Inge		
		Moeder van 2 hoogbegaafd kinderen, Sociaal
Michele	Ferriere	Werker en consulent CJGML
Mariska	Vellekoop	Specialist hoogbegaafdheid/POH GGZ Jeugd

Nynke		
Henny	Van de pol	
Patty	Visser	Marketeer
Marian	Beeker	Fysiotherapeut
Simone	Martens	Senior adviseur financiÃ«n
Vivian	Verdonschot	
Jakob	Bos	73+
M.	de Groot	
Lianne	Maatman	
A	Bos	
Ilonka	van Dijk	Consultant Search & Selectie
Linda	Denissen	
Andrea		Moeder van 2 prachtige hb kinderen
Ruby	Coene	
Danica	Mast	
Susan		
Stefanie	Tatzik	Kunstenaar, ZZP'er, moeder thuis
Berendine	Roest	
Anoniem	B.	
		Jeugdhulpverlener/eigenaar Spring
M.C.	Van Gijzen-Markslag	Talentbegeleiding
Nelie		
Mevrouw Wilma		Oma van een HB kind
Anouk	Neef	
Nelian	Aarnoudse	(pleeg)ouder
E.	Groenestein	
Rineke		
Karen	Nieuwenhuijse	Nvt
Raymond	Jongen	Operator
Ruben	Numeijer	Docent
Dagmar	Baartman de Boer	Voormalig jongerenwerker/ moeder van 2 kids
Lydia	Bosman	secretaris Kenniscentrum voor Makkelijk Lerenden, (interim)manager, programmamanager, pianopedagoog
Carin		
Cor	Van den Dobbelsteen	Docent/Operationeel manager
Jenny	Van Veen	DGA
Elma MSc.	Van Troost	Psycholoog
Thijs	Adriaans	
antje	dijkstra	groepsbegeleidster VGZ
Rini	Leemput	Pensioen
Suzanne	Patelski	Moeder/ Leerkracht thuisonderwijs
K	Leemput	
Janet		Country manager
Jess	Bee	
Jeannette		

Yvonne	Gerritsen	Beleidsadviseur
Eva	Schalk	
Kristel	Van Eijk	Voice-over
Karin	van Ooijen	
Maurice		Wetenschapper
Jetta	Franssen	Specialist hoogbegaafdheid
M	Manders	
B		
Ciska		
Chantal		
Dietha	Vreeswijk Swaneveld	Ontwerpster
Katja	Van den Broek	Bijlesdocent, studiecoach
Anoniem		
Sanne	Luttik	Financieel Administrateur
Sander	Luttik	It Auditor
Jolande	Michiels	
Agnes	Visser	Leerkracht basisonderwijs
Wouter	Scherphof	
Anoniem		
Anoniem		
Marianne	Landeweerd	Moeder vermoedelijk hoogbegaafde dochter
Anoniem		
Suzanne		
laura		
joyce		
Iteke	Jansen	
Henk		
D.	Hofman	
Sarah		
Joyce	Harting	Leerkracht
Colette		thuisblijfmoeder
		Oprichter van Emmyâ€™s Maatwerk. Een
Emmy	Jonkman	organisatie die begeleiding op maat aanbiedt.
Linda	Santhuizen	Opleider/ kindercoach
Bart	Jonkman	
Manon	Hornman	Coach voor slimme kinderen die vastlopen
E	Griffioen	Ondernemer
Karen	Schilstra	magazijnmedewerker
Zoila	Van Renssen	Politie
Monique		
Carola	Van Goozen	
Marcel	Van Hesselingen	
Barbara	Becht	Moeder van twee hoogbegaafde kinderen

Marije	Turel	Beelddenk-coach - Tureluurs Educatie
Rik	Jacobs	Leerkracht
Jessica		
Jelna	Bosma	Graficus
Ludo	van de Ven	RITHA-specialist, ECHA-specialist Gifted Education
Anneke	van den Berg	Integratief (Kinder)CounselorCoach
Natalie	van der Horst	
Corrianne	Gijsbertsen	Psychomotorisch therapeut
Corinne	Van Steeg	Equine assisted coach
Maurice		Docent zorg
Radia	Ammak	
Anoniem		Informatie analist
Mirjam		Docent
Josette	Zwier	Zorgmedewerker
J.	S	Ouder
Paula	Groenhuijsen	Bewindvoerder
Maureen	Ilboga	CEO
Johanna	Westen-Remerie	Docent
Jelena	Falatov	
Joost	Mattheij	
Annelies		Stedenbouw
Suzanne	Righart van Gelder	Communicatie adviseur en moeder van 2 hoogbegaafde meiden
Sonja		Moeder van 4 HB kids
Bianca	Schot	Kinderopvang manager
Leonie	Van den Berg	Leerkracht
Kelly	Bakels	Ondernemer
Binda	Jansma	Kinder-, jongeren en onderwijscoach
Merel	Heuten	
Else	Brinkman	
E	M	Onderwijsassist
Inge	Savelkouls-Huisman	Nvt
Fanny	Cattenstart	HB specialist
Marrit	Velt	Afdelingsleider VO
Stefanie	Olthuis	
Astrid	De Lange	Gedragstrainer
Renie	Brinkman	
Ellen	Goertz	Leerkracht fulltime hb groep DaVinci onderwijs Junior
Anoniem		
Sigrid	Reinders	Verpleegkundige
Marion	Prummel	
Irene	Kesselaer	Senzai
Hanneke		
Suzan	Jongen	ouder
Margreet	Pool	Psycholoog en trainingsacteur

Sandra	De bruijn	Maatschappelijk werker
Patrick	Liebregts	Vader van twee HB kinderen
Monique	Kuijper	Psycholoog
Kristel		HBO professional
Isabeau		Stichting ConnEQt
Joost		
Sanne-Marijn	Meerveld	
Joost	Krol	
MDC	Krabbe	zzpers
Erwin	Brouwer	Directeur Schildersvakopleiding en NOA opleidingsbedrijf afbouw
Joyce	Kluytmans	Verpleegkundige
Matt		
M	Keijzer	student
Eva-Katrien	Schroder	Therapeut
Jacco	de Keizer	
Gina	Van Herk-Carta	Wijkverpleegkundige
Saskia		
Raymondo	Bosch	
Nina	Everaerts	
Mieke	Maassen	Kindercoach en ervaringsdeskundige als ouder van twee hoogbegaafde kinderen (145+)
Pierre	CafÃ©	INZET voor stichtingen en verenigingen
Marleen		
Ina		
Arthur	Sanders	ambtenaar
B.	van Heemst	
jaap	van dooren	
A	vD	
Anoniem		Kapster
Bianca	Sogelee	
John	Oemar	
Chantal	Vogelzangs	Student/ huismoeder
Es	vd Berg	
Karin	Simonis	Autismecoach
Miranda	Mecklenfeld	
Joyce	Palmen	Winkelier/HB/mama van HB
Ton	Wegman	
Luc		
Anna	Pemen	Up2You Totaalbegeleiding
Corina	Van de ven	Jobcoach
Cil	van den Brink	(Hoogbegaafde) Scholier
Fatos		Senior projectleider/ media producent
Jennifer	Albertus	
Chris	Maassen	Technician, operator
Marjan	Vleeming-Rutgers	Zzpâ€™er muziek

Burdy	van Loo	
Janine		
Ineke	Custers	
V		HR
MarilÃ¨ne		
Maya	Derks	supervisor
Anoniem		
Sabrina		
Ilona		
Andreas	Mensert	
Anoniem	Anoniem	
Annemieke	van Manen	KernTalentenanalist en Talentbegeleider
Marieke		
Johan	de Moel	Kunstenaar
Femke	Schalk	Onderwijsinstructeur
Anneloes	Hoving	HBprofessional/ HBCentrum Flevoland
Ellen		Coach
Merijn		
Marie Antoinette	Schalk	Gepensioneerd
Ria	Van der Veen	
Willa		Intern Begeleider
Annelies	van Harten	Orthopedagoog
C		adviseur, musicus, docent, coach
Sandra		
Jose	Barendse	Eigenaar van de school de baas
Elinora	Kruizinga	
Henk	de Wind	Dir bao. met pensioen.
S	Theuns	Aannemer
Saskia	Muris	
Amy		Architect & Anesthesiemedewerker
Taryn	Brouns	
Marije	Dautzenberg	
Mark	Smans	
Esther	van der Meer	Jurist
Gertjan	van Kapel	Orthopedagoog
Egwin	Frieling	
Jacqueline	Schepers-Huijben	ZZP, HB Specialist, KernTalentenanalist
Xander	Lebesque	ICT
Linda	Keizer	
Mieke	Van der Kroon	Interim schoolleider en procesbegeleiding
S.C.	Demmers	
Arjen	Schalkwijk	Project engineer
Monique	Slangen	
Mieke		Moeder
Margarita	Nawijn	Specialist hoogbegaafdheid

Roel	Slangen	
Suzanne	Dumoulin-van Eijk	Psycholoog, orthopedagoog gespecialiseerd in hoogbegaafdheid, bij Mentaal Beter Jong (specialistische jeugd GGZ)
Elly	van den Brink	
susan	Isenborghs	zzp-er, oprichter IQZelf
Daan	Wielders	
Monique	Kitzen	Clientbegeleider
Ingrid	Bartels	Coordinator, coach, projectleider bij Koraal
martijn	isenborghs	zzp-er eigen dierenspeciaalzaak
Inge		
Wilma	Van Wijngaarden	
N	Eger	Pedagoog
Chantal		Onderwijs
M	van der Linden	Hulpverler
Gabby	Teisman-Tummers	
Jolanda	van Golde	Leerkracht/ouder
Rob	Isenborghs	Gepensioneerde
Drs Marjoleine	Huntjens	Psycholoog- trainer
Marianne	Isenborghs Wellesen	Gepensioneerde
Guen	Leesberv	Therapeut
Angela	Van Dinther	
Marieke	Schimmel	GZ-psycholoog
Martijn	Isenborghs	Zelstandige
Willy	Schimmel	Oma van kleinzoon
Rieneke		Medisch specialist
Esther	Lievers	Moeder
Diederik		
Eveline		
Anoniem		
E.	De Boer	Ouder van hoogbegaafde thuiszitter
Mariska	Van Rooijen	Binnenhuisarchitect
Trudi		ambulant behandelaar
Bart	Verbeek	Adviseur leerplicht / leerplichtambtenaar; El PÃ©a
Marianne		
Jolanda		
MSc M.H.		
Anoniem		
Corannr	Meester	
Rieke		
Marijke	Gravemaker	Office manager
Fam.	Stelten	
A.	jansse	
Sarah	Janssen	Thuis moeder

Anoniem		
Lia	Jaeqx	Verpleegkundig specialist GGZ
Chantal	Ypma	
Lizette	Colaris	Studentendecaan Zuyd Hogeschool
Josephine	Verhoef	Antenaar
mical	ghebreabm	informatiemanager
Anoniem		
Tina		
Christine	van den Berg	Moeder
Miranda	Daniels	Orthopedagoog/psychotherapeut
Hans	Tebra	
Joyce	van der Heijden	
Maaike		
A.		
monique	kamphuis	leerkracht
Wilma	van Klinken	Locatie manager Digibende Amstelveen B.V.
Schelto	Korf	
Maarten	Hemelsoet	
Yolanda	De Waard	
Saskia	De Waard	
Sipco	Schimmel	Gepensioneerd docent wiskunde
Annemie	Evers-Bartels	
Anoniem	van Hofwegen	
Carin	van Houten	
		Psychosociaal therapeut specialisatie
Marion	Knops	hoogbegaafdheid
Richard	Aukes	Finance Manager
Monique	Mertens	Orthopedagoog
R.	Roelands	ICT Consultant
Brenda		Ondernemer
Tijn	Holsbeeke	
Sara		
Isabel	Rodriguez	
Jeroen	Leenknecht	Bestuurder Stichting 't Huus
Kiki	Probst	HB-deskundige, arts, onderzoeker
Claudia	de Jong	
Renee	Dezaire	
Anai	Veldhuis	Talentbegeleider
Vicky	Van den Broek	Ouder
Lisa	Spierenburg	
Jolanda	Lindeboom	Nvt
Mo		
Marieke	Groen	Ambulant begeleider hoogbegaafdheid
Frieda	De Jong	Intercedent jobcoach
L	M	Pensionada
Sanne	Kobus	Ouder van hb kids.

Mirjam	van Tellingen	Onderzoeker klinische linguistiek
Hinke	Amsterdam	
Eline		
Gerdien		
Bart	Amsterdam	
Bertien	Verhaag	Juridisch kwaliteitsmedewerker sociaal domein
Marjolijne		
Ingrid	Haddeman	
Eelco	Dijks	
inge	steenblik	
Corina	De Rooij	
Renee	Teunissen	IT
Janneke	Gommers	
Margriet	Smeeys	Adviseur
caroline	splinter	kinder coach en ouder HB kinderen
Sandra	Verhagen	
Marieke	van Haasteren	
Tini		
Nikki	Reijnders-Mies	
Marcel	Reining	autismecoach gespecialiseerd in hoogbegaafdheid
Sophia	Bustin	
Angelique	De Groot	Dga
Ilse	Wijntjens	
Dave	L	
Gabrielle	Schell	Zelfstandig
Mathilde		
Annemieke	Meurs	Moeder
Anoniem		
Karen	Visser	
Wiro	Kuipers	
Stephanie	Lem	Onderwijskundige
Nicole	Vonhogen	Teach2day
Karla	F	Wetenschapper
Anna	van Balen	
M	Volders	
Liesbeth	Kranenborg	moeder
Ilse	van Bemmel	
Anita	Klootwijk	Ouder van hoogbegaafde thuiszitter (9 jaar, 3 jaar thuiszitter).
Peter	Verheezen	Gepensioneerd
Betty	Brouwer	
Jessica	Schillemans	
Suzanne		
William	Bach	Zelfstandige
Julyan		

Meta	Van Spellen	HR medewerkster
M.L.		
Sonja		
Floris	Donker	
Karen	Weijers	Kinderfysiotherapeut
Dayenne	Breedveld	
Meriam	Pieterse	Begeleider ouderen met verstandelijke beperking
Jack	Frishert	
Maaike		
Harm Jan	van der Linden	Projectsecretaris bij de Inspectie van het Onderwijs
Miek	Zentveld	
Janneke	Daalderop	
Esmiralda	Westland	X
E	Groenewoud	X
Ingeborg	Heemskerk	Huismoeder ivm hb-kinderen
Gaby	De Bruijn	
Ac	Boersma	Therapeut
Rosy	Leijn-Wigman	Moeder van een hoogbegaafd gezin.
Jacqueline	Dersjant	
Anoniem	Venema	
Bram	Leijn	
Birte		
Cindy	Hahn	
Anoniem		
Joy	Andela	Therapeut Chinese geneeskunst
Neeltje	Bagchus	
T.J.		
Saskia		
M.G.	Mulder	Zelfst consultant
karin	sperber	
Marga	Mulder	Office manager
Bertie	gijsbers	Zorg
Kim		
Mees	Leijn	Student Kandinsky College
D.	Angenent	Ouder
A.	Voorn	Bewust en bezorgd Wereldburger
Joyce	Motshagen	Pedagogisch medewerker
Marloes	Platzek	Kindercoach
Edward	van Kervel	gepensioneerd leraar Voortgezet Onderwijs
Piet	Wigman	Oud huisarts
Claudia	Weemhoff	Bestuurder / politicus
Janneke	Pijlman	Jeugdverpleegkundige
Anita	Pijffers	Student vormgeving
Ilse	Reijgwart	Eigenaar Wijkunnenmeer

Christian	Bunyan	Head of Copy
Annelien	Lems	Leerkracht en ouder
Ilse	Van den berg	
Richard		Data analist
Charlotte	Visscher	Gezinstherapeut
Marije	Constandse	Ouder, arts
Mirjam		
Wouter	Arnoldus	Tandarts in ruste
Sander	van der Veldt	Verpleegkundige
Drs ca	Visser	Trainer/coach
Els	Van Woezik	
Debbie		
Margriet		
Petra	Bunnik	Strategie voor leren
Karien	Van Schaik	
Angela	van de Rijt	
Erik	van Schaik	
Anoniem		
Anoniem		Testcoordinator (IT)
Ineke	Van de Pol	Praktijk Wijsheid
Nicol	Van Muijen	Ouder
Johanna	Koopman	Zelfstandig
Judith	Nagtegaal	
Germaine	Schuiling	Sociaal rechercheur
Sandra	Kuiters	Ontwikkelinspycholoog
Masja	Muller	
Saskia		
Ayelen	van Brummelen	
Gert	Opgelder	Maintenance manager
Sandra	van Vuure	Ouder
Loes	Reubsaet	
		Chemisch Technoloog en Technisch
Thorsten	Friedrich	Bestuurskundige
Anne-Marie	Van Beverwijkam	
Jip	Van Kervel	
Marc	Rolsma	
Naomie	Lucassen	
Els	van Zanten	
Marjolein	Gransjean	Adviseur
Kristijan	Groeneveld	Project medewerker
anoniem		ondernemer
Yvonne	Jansen	
Esther		Therapeut, coach
Renate	VAN Hoof	
Kimberley	Tonkes	Zzper
Marieke	De Jong	Ondernemer in de kinderopvang
Nick	Paymans	Werkvoorbereider

Dr. Nina	Bien	Psycholoog
Eliza	Reinders	Leerkracht
Erika	Boezen	
Agnes	Huijsmans	GEPEnsioneerd
Ide	Koops	Test Consultant
Hermien	Lam	fotograaf
Silvie	Ruesink	
Anoniem		Leerkracht specialist HB
Helga		
Hans		
Loes	Zwerink	
Maaike	Hoogeveen	Klinisch psycholoog
Mara	Riewald	
Madelon		Leerkracht basisonderwijs
Marion	van Bommel	
Annuska	Ogink	
Josje	Evers	Ouder
P	louwenaar	Docent kunstvakken
Petra	Van Damme	Bewonersconsulent
Laura		
Chantal		
Henk	van Woezik	Zzp
Grietje		
Sander	Klewais	
Anoniem		
Lambert	Blokhuis	
Laura		
Alie	Vos	
Nancy		Pedagogisch medewerker
Richard		
Anoniem		Operationeel medewerker
Paul	Hatting	.
Kiki	Remeijers	Verpleegkundige
Tanja		
Saskia		Docent
Oscar	Smeele	Chauffeur
Jet		docent
Ferry	Albers	Opticien/audicien/manager
Diederique		
Anoniem		Moeder van 4 hb kinderen
Marijke	Fix	Organisatiearcheoloog
Juliette		Arts
Ton	Grootens	Grafisch ontwerper
Anoniem		
Christel	GRIETEN	psycholoog
Henk	Holsbeeke	
Yfke	Schattinga	

Lieneke	Mieras	Docent NL, moeder HB thuiszitter 15 jaar
Amanda		
Nelleke	Boekhout	
Maaike	Pouwels	Docent Wiskunde
Bart	Reedijk	Re-integratie Officier, Gemeente Dordrecht
Karina	Stoffelen	Balletdocent, yogadocent, fysiotherapeut
		Technical Authority / GKN Fokker
Dr.Ir John	de Kok	Aerostructures
Ivar	Stoffelen	Project Manager
Corinne	Odekerken	Psycholoog
Joke	de Witt	Leerkracht
Wietske	Noordhuis	Verpleegkundige
Mirjam	Welleweerd	Communicatie medewerker
Marieke		Onderzoeker in bedrijf
Wilko	Mieras	Docent
Hidde	Mieras	
Pernell	van Surksum	Werkzoekende
Hanneke	Hilhorst	
Michiel		
Stefanie	Mulders	
Jacqueline	Prins	
Dorine	Wensink	Beleidsmedewerker
Marlies		Docent
Anoniem		leerkracht
Rosalinde	Meijer	Docent Nt2
Manon	Oosterhof	Docent Nederlands en mama van een hb'er
Elske	Vahl	Docent Nederlands
Martine	Pietersma	Docent Nederlands
Miranda	de Boer	
Thea	Verhoeven	Docent wiskunde en Nederlands
Tiny	Fisscher	Leerkracht en schrijfster
Sylvia	van den Bosch	Docent Nederlands
Anoniem	Lammers	
Theo		docent
Lisa	Vaane	Docent
		Moeder van hb'ers, waaronder een schoolverlater; docent Nederlands; hb-coÃ¶rdinator
Henrike	Florijn	
Elvira	Meiboom	Docent Nederlands
Belinda		
Hans		Docent
W.	Schoorl	Docent vmbo
Lotte		Docent

Lisanne	Duiveman	Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg
Myriam	van Roeden	Ministerie van Buitenlandse Zaken
Karin	Top	Docent vo
Yves	Alberty	Accountant
Karin	Mieras	
Nicole	van Deijck	Bewindvoerder
Siardus	Witteveen	Docent Nederlands
Edwin	Alberty	Gepens
Nancy	Huitema	Docent
Freya	Sixma	
		Moeder van een hoogbegaafd kind Ã©n
B.	de Jong	docent op het MBO
Anja	Mijnhardt-Schildkamp	Ex onderwijzeres
Jacomien	De bruijn	
Danielle	Stensen	
Natasha	Mijnhardt	Moeder van 3 schoolgaande kinderen
Anoniem		
Roland	Wintershoven	
Marieke	van Esch	
Jan		
Marianne		
Sylvia	Kuin	Ondernemer
Drs C. M.	Nelemans	
Saskia		Docent Nederlands
Youandi	Bos	Leerkracht voltijds hoogbegaafdenonderwijs
Monique	Leijen	Hoogbegaafdheids professional
Els		
Marloes		
		Docent en moeder van twee hoogbegaafde
Karen		kids
Annemarie	Houtenbos	IT specialist Amsterdam UMC
Senna		
A	Kammer	Ambtenaar
M	Van der Heide	Ambtenaar RUG
Iebe	Moes	Ondernemer
Jelle		
Danielle		Student, voormalig thuiszitter
Annemie	Klomp	
		Ervaringsdeskundige als ouder en vanuit het
Ina	Kluvers	onderwijs
Harry	Hahn	Leraar
Gemma	Schillemans	
Karin	Vegter	Pedagogisch medewerker
Marcel	Visser	
Stefan	Bexkens	Developer@WUR

Marit	van Diepen	
Alex	Schiltmans	Data Engineer
Jens	van der Wateren	IT
Corine		
Jacob	Meiboom	
Irma		Jeugdzorgwerker en moeder
Mats	Beem	
Kelly	Leenders	Begeleidster passend onderwijs
Susanne	Haulussy	Teamleider
Laila	Dulski	
Elsemieke	Poel	Praktijk voor hoogbegaafde kinderen
Marijke	Tetteroo	Tekstschrijver
Jorien	Sprokholt	
Anne		
		Ggz-agoog /systemisch werker
Anneke	Fahner	verslavingszorg
Anja		Leerkracht
Natascha		
Mark	van der Steen	Mark Your Design
Gery		
Anoniem		
Bianca		Regiomanager zorg
Roelina	Fluks	Leerkracht PO
Rafik	Acharki	Inspecteur
Marieke		Docent
Freek	Roerdink	Teammanager Mbo
Marjolein	Dop	Strategisch adviseur
EMI	van Doorn	Davis counselor
Sheila	Hoekstra	Pabo student
Dr, Michiel	Van Dorp	Life Perspective Coach
Donne	Gerlich	Student
Paula		
Anoniem		
Bas	De Leeuw	Gepensioneerd
Chantelle	Houtman	
Wendy	Zeeman	
Marjan	Ossebaard	I2l, instituut voor innovatie en leren
Cisca	Van Wattingen	Hb specialist bij de Pi scholen
		Student bachelor in de wijsbegeerte /
Kato	De Winter	werkzaam non-profit sector
Mart	Van der Pol	
Anoniem	Robert	
KJ	Koning	Student
Sam	Schut	
Dr.	Ossebaard	Klinisch psycholoog
Anna		Office manager
Anouk	Nijhuis	

Jan	Bezemer	Zorgboer
Marloes		Onderwijskundige
Ecehan	Balikci	Student
Ralph	Van Stokkum	Dir service en logistiek
Mitie	Stenders	Fin.assistant
Niels	Ballis	ICT Consultant
Lennart	Moes	Ondernemer
Thijs		
Paul	Sijben	
		Leerkracht HB / Plusklas/OBBlaricum/Talent
M.	Van Voorst	Primair
Sandra		Therapeut
Tonnie	Kleijnen	Leefstijlcoach
Susan	Bouwman	
Anne		
Michelle	van de Schootbrugge	
Krista	Huisman	
Aimee	van den Kommer	
GeorgianA		
Ryvanca		
Ralf		Ambtenaar
Cynthia	Krijnen	Hemostasis lab researcher
Pim	Coppoolse	Veiligheidskundige
REGIS	BOURJIAC	
Sabine	Hessels	Juf & moeder
Ellen		Postbezorger
Ieke		Docent Pabo en eigenaar advies bureau
Sanne	Remmerswaal	Projectmanager
Maaike		Schoenenontwerper
Emmely	Van Strien	Moeder en jeugdprofessional
Rob	Klein Goldewijk	
		Hovenier, moeder van 2 hoogbegaafden, zelf
Mariska	Piek	ook hb
Anoniem		Leerkracht
Bart	Weijers	
Anne-Sophie	Roosen	Scholier
Judith	Van der Leeden	
A	Lens	
Caroline	Veltmeijer	
Marian	Weyers	Met pensioen, onderwijs
Svenja		
Janet	Kornet	
Daniela	van Mourik	Psychologist
Bastienne	Bos	
Alex	Noordegraaf	Organisatie Adviseur
Drs. H	Kornaat	

		Register Accountant/ interim Ginance
D	Chin	Professional
Niels	van der Zanden	
Marga	van Asperdt-Appels	Gepensioneerd
Annelies	Bakker	Student
Hanneke	Knoop	Psycholoog
Peter	Janssen	advieseur/muzikant
Willem Jan	Keizer	Muziconnect (muziekjournalist, -adviseur, -docent)
gerben	van huissteden	
Philemon	Brouwer	Recruiter defensie
Martin	Van Wattingen	
Iris	Vreijling	
Tim	Donckers	
Larisa	Bas	
Merlijn	Wondergem	
Eline		
Suzan	van Velthoven	
Maaike-Louise	Bakker	
Nel	van de Laar	
Melanie	Arkes	Docent Nederlands
jolanda	van Hoegee	docent VO
Petra	Vegter-Perdok	Thuiszitter
Anoniem		Student
Guusje	Oostdijk	
Anoniem		Student
Maaike	Gaillard	
Lennart	De Vries	Aannemer bouw
Noah		
Margriet	Mazerant Verbeek	Gepensioneerden
Burak	Peterse	Fondsenwerver
Wemke		Docent
k	pruim	
Linde	Mestriner	Studente
Joke	Van Wattingen-Verlaan	Gepensioneerd leerkracht
Eveline	Koehorst	Docent
Anoniem		Studente
Helga	Kuijpers	Ingenieur
Vanessa	Bakker	
Zsa Zsa	Zonnenberg	
Dimitri	Koehorst	
Arnoud		
Jogchum	Van Den Berg	
Karin	Van Woudenberg, BEd	Docent Nederlands
R.I.	Schoenmaker	HB professional
Pascal	Dolleman	Dolleman Adviesbureau

Anna	Fallon	
Elina	Van der Wel	
Klaasje	Hendriks	Leerkracht so
Karin		Docent Nederlands VMBO
Maud	Grooters	
Thecla	Peterse	N.V.T
Tom	Wattingen	
Joyce		Leerkracht
Anoniem		
Caroline	Lescouhier	Zelfstandig restaurant uitbater
Hein	van Elteren	
Karen		
Tin	nguyen	huiswerk
Janet	Valentin	
Anoniem		
Freek	Wijffels	Project management
Christa		Docent Nederlands
Ingrid	Wesselink	Counsellor universiteit
Tom	Koehorst	Leerkracht VSO
Linda		
Luc	Stakenborg	
		designer (en moeder van HB kind die het
Y	Lam	zwaar heeft op school)
Margje		Docent mbo
Caroline	Freese	
Anoniem	schepers	
Annet	Hogenbirk	Geestelijk begeleider
Jolanda		
Brenda	Fitzjames	Verzorgende
		Advies & Coaching op het gebied van hoog-
Joyce	Luider- Veenstra	en uitzonderlijke begaafdheid
Hent	Van oijen	Enterprise Architect
Tineke	Pol	
Renske	Bronsveld	Leerkracht
Danielle	Visser	
Anoniem		
Hans	Jonker	
Floor	Jacobs	Adm medewerker
Michel	Van Eijk	
Nicole	Koeyvoets	Psycholoog
Ruud	Moes	IT
Leo	Weyers	Leraar natuurkunde (gepensioneerd)
		Moeder van 4 hb-kinderen, peergroep
Gwen	de Boer	begeleider
David	Bronsveld	IT
Anoniem		
Abigail	Modderman	

MANIFEST HOOGBEGAAFDENONDERWIJS

Wij constateren dat

- 2-3 % van de Nederlandse bevolking hoogbegaafd is;
- Vele leerlingen – door kennisgebrek binnen het onderwijs – niet als hoogbegaafden herkend worden, ondanks het bestaan van signaleringsmogelijkheden voor het onderwijs;
- Hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen zich asynchroon ontwikkelen (oneven intellectuele, lichamelijke, sociale en emotionele ontwikkeling), sneller ontwikkelen en anders ontwikkelen. En dat zij intenser, complexer en bewuster leven, een grote behoefte hebben aan autonomie, rijkgeschakeerd voelen, nieuwsgierig, gedreven en creatief zijn, veel waarnemen en graag scheppingsgericht werken.
- Veel hoogbegaafde kinderen zich eenzaam, afgewezen, buitengesloten en/of niet verbonden voelen doordat er niet voldaan wordt aan de psychologische basisbehoefte die ieder mens heeft. Terwijl intrinsieke motivatie ontstaat door hieraan te voldoen.
- Veel hoogbegaafden onderpresteren: ze presteren minder dan de voor de groep geldende norm, of ze presteren wel boven de norm, maar ver onder het niveau dat ze aankunnen;
- Het merendeel van deze leerlingen geen onderwijs ontvangt dat aansluit op hun bijzondere onderwijsbehoeften, waarmee zij in staat zouden worden gesteld om zich naar behoren te ontwikkelen;
- Er voor de uitzonderlijk hoogbegaafden of 145+-groep in Nederland in zijn geheel geen onderwijs bestáát dat aansluit op de wijze waarop deze groep in staat is om te leren en zich te ontwikkelen;
- De aan de samenwerkingsverbanden verstrekte gelden voor hoogbegaafdenonderwijs tot op heden niet hebben geleid tot de noodzakelijke structurele en passende oplossingen;
- De schoolbesturen het nalaten om te voorzien in goed onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen, ondanks dat zij kunnen beschikken over voldoende publieke middelen, en er dus geen dekkend onderwijsaanbod wordt gerealiseerd;
- Het ontbreken van passend onderwijs in strijd is met Artikel 28 van het Kinderrechtenverdrag.

Tot gevolg hebbende dat

- 60% van de hoogbegaafden geen passend middelbareschooladvies krijgt;
- Een aanzienlijk deel van de hoogbegaafden uitvalt zonder een diploma te behalen;
- Een aanzienlijk deel van de (uitzonderlijk) hoogbegaafden geen opleiding op niveau afmaakt;
- Volledig gezonde en leerbare kinderen reeds op jonge leeftijd door het schoolsysteem dermate beschadigd raken dat ze veelal langdurige of zelfs levenslange fysieke, sociale en psychische problemen ontwikkelen;
- Een aanzienlijk deel van de hoogbegaafden één of meerdere malen thuiszitter wordt;
- Een deel niet meer in het onderwijs kan terugkeren en volledig in de jeugdzorg terechtkomt;
- Het dagelijkse gezinsleven hierdoor dermate ontwricht wordt dat ouders noodgedwongen hun baan opzeggen of in de ziektewet belanden.

En roepen de politiek op

- Alleen het onderwijs op scholen te bekostigen als het bevoegd gezag van die scholen, oftewel de schoolbesturen, zorg draagt voor een dekkend onderwijsaanbod, waaronder ook goed onderwijs aan hoogbegaafden, zo nodig met ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband;
- De zorgplicht van schoolbesturen voor het onderwijs nader te formuleren als voorwaarde voor de bekostiging van scholen, met inachtneming van Artikel 29 van het Kinderrechtenverdrag, opdat het onderwijs zal zijn gericht op de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
- De opdracht in de Grondwet na te leven om zorg te dragen voor bekwame leerkrachten en docenten door te voorzien in een adequate (examinering) en (hogere beroeps)opleiding, opdat leerkrachten en docenten beschikken over de juiste kennis en (pedagogische) vaardigheden om te kunnen voorzien in goed onderwijs, ook voor hoogbegaafde leerlingen;
- Om ouders adequaat te informeren over de maatwerkmogelijkheden in het onderwijs voor leerlingen op de school van inschrijving of op een andere locatie (indien nodig met inkoop van onderwijs/zorg bij particuliere aanbieders), zodat het onderwijs door de school kan worden aangepast aan de bijzondere onderwijsbehoefte van de leerling, welke informatieplicht van de overheid is vastgelegd in Artikel 28, lid 1 onder d van het Kinderrechtenverdrag;
- (Parttime) thuisonderwijs – met verstrekking van docent, budget, contactmomenten met gelijkgestemden en middelen – toe te staan indien er geen passend hoogbegaafdenonderwijs aangeboden kan worden;
- Geld beschikbaar te stellen zodat er kan worden voorzien in onderwijs- en (extra) ondersteuningsarrangementen, zoals deze ook bestaan voor andere vormen van specialistisch onderwijs;
- Landelijk toe te zien op de ontwikkeling van een doorgaande hoogbegaafdenleerlijn PO-VO-HO, inclusief maatwerkmogelijkheden.

Addendum

Ieder kind heeft recht op onderwijs dat voldoet aan de ontwikkel-, leer- en ondersteuningsbehoeften van het individuele en totale kind. Dit geldt ook voor hoogbegaafde en uitzonderlijk hoogbegaafde kinderen.

Hoogbegaafde kinderen

- Hebben een enorme cognitieve, sociale, creatieve en/of motorische potentie, maar ook zij leren niet vanzelf;
- Ontwikkelen zich asynchroon;
- Denken, voelen en leren anders;
- Beschouwen en ervaren het leven significant anders;
- Vormen geen homogene groep: de diversiteit en niveauverschillen tussen hoogbegaafden zijn zeer groot.

Hierdoor hebben ze behoefte aan

- Onderwijs dat en begeleiding die aansluit bij hun specifieke en speciale ontwikkel-, leer- en ondersteuningsbehoefte;
- Hoogopgeleide, gedreven en gespecialiseerde leerkrachten die aansluiten bij de denk-, leer- en belevingswereld van het kind;
- Contextueel bredere methodes en instructie;
- Een basisvakoverstijgend curriculum;
- Maatwerk en een individuele leerlijn;
- Klassenindeling op niveau in plaats van leeftijd;
- Kleine klassen;
- Zorgondersteuning voor hoogbegaafden met een zorgbehoefte;
- Gezien worden met het systeem rondom hen, dat onderling en met het kind zelf samenwerkt: ouders, leerkrachten, hoogbegaafdheidsspecialisten en schoolleiding.

Waarom dit manifest?

Het recht op (passend) onderwijs. Een mooi streven, maar helaas geen realiteit voor een groot deel van de (uitzonderlijk) hoogbegaafde kinderen in Nederland. Er is de laatste jaren meer en meer aandacht gekomen voor hoogbegaafdheid en er wordt op meerdere plekken in Nederland heel hard gewerkt om goed onderwijs voor deze kinderen vorm te geven. Maar de hiervoor opgerichte voorzieningen zijn schaars en slechts voor een beperkte groep hoogbegaafde kinderen toegankelijk en echt passend.

Het gevolg is dat psychisch gezonde kinderen – kinderen die als onbezorgde, positieve en hoopvolle kleuters hun schoolcarrière begonnen – reeds in hun vroege basisschooljaren door het schoolsysteem aan school gerelateerde klachten ontwikkelen (ziek worden), ‘ongewenst’ gedrag vertonen, zichzelf ‘uitzetten’, vastlopen op school, uitvallen of zelfs zeer ernstig beschadigd raken. Sommige leerlingen worden zelfs zorgkinderen die onder de Jeugdwet vallen, doorgaans zonder (passend) onderwijs door het leven gaan en soms zelfs in zorginstellingen belanden.

Ieder kind heeft recht op onderwijs dat voldoet aan de ontwikkel-, leer- en ondersteuningsbehoefte van het individuele kind (Kinderrechtenverdrag artikel 28). De Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd roept de overheid op om het recht op onderwijs na te leven, opdat ook in passend onderwijs voor elk hoogbegaafd kind zal worden voorzien. Hiertoe worden ervaringsverhalen van ouders en jongeren verzameld en is het Manifest Hoogbegaafdenonderwijs opgesteld.

We hebben naast heel veel kinderen en ouders ook instanties die direct en indirect in verbinding staan met deze doelgroep aan ons verbonden om een gemeenschappelijk geluid te laten horen.

We maken ons veel zorgen over:

- De totale ontwikkeling van gezonde, leerbare en slimme kinderen, die nú dagelijks vastlopen, uitvallen of zeer ernstig beschadigd raken;
- Gezinslevens die worden ontwricht doordat ouders noodgedwongen hun baan opzeggen of in de ziektewet belanden.

Investeren in hoogbegaafdenonderwijs:

- Zorgt voor verzilvering van kostbaar potentieel voor onze samenleving;
- Reduceert de groeiende groep geregistreerde en niet- geregistreerde thuiszitters;
- Dringt de torenhoge en stijgende jeugd- en zorgkosten terug, evenals ziektewet- en werkloosheidsuitkeringen;
- Voorziet in de roep om werknemers met vaardigheden zoals kritisch denken, complex probleemoplossend vermogen, creativiteit en emotionele intelligentie in het bedrijfsleven;
- Voorkomt bovenal heel veel persoonlijk leed voor kinderen, hun gezin en hun directe omgeving.

Er moet nu iets gebeuren om deze kinderen te helpen.
Onderwijs voor hoogbegaafden dat past!

Uitnodiging | Conferentie 'Lokale democratie in beweging'
Dinsdag 2 november 2021 van 16.00 tot 19.30 uur

De lokale democratie is constant in beweging. Hoe zit het in jouw gemeente met de rolverandering van de overheid? Hoe actief betrek jij jouw inwoners? En wat gebeurt er binnen jouw organisatie wanneer een groep actieve inwoners ineens zelf initiatief neemt?

In verschillende workshops leer je van collega's uit andere Gelderse gemeenten. Hoe gaan zij om met verandering en beweging binnen de lokale democratie? Ben je ook benieuwd? Kom dan op 2 november naar Arnhem. Laat je inspireren en inspireer anderen met jouw ervaringen en ideeën. Kom ook in beweging!

Wanneer? Dinsdag 2 november 2021 van 15.30 uur tot 19.30 uur.
Waar? Vanwege de huidige coronamaatregelen vindt het plenaire gedeelte plaats in het Stadhuis (Koningstraat 28, Arnhem). Daarna zijn de workshops in het Huis der Provincie.
Voor wie? Burgemeesters, wethouders, gemeenteraadsleden en ambtenaren van gemeenten in de provincie Gelderland.

Voorlopig Programma

15.30 uur: Ontvangst met thee en koffie in het Stadhuis van de gemeente Arnhem.

16.00 uur: Opening door dagvoorzitter Cor Klein Heerenbrink

16.10 uur: Lezing door Keklik Yücel.
De afgelopen jaren heeft Keklik Yücel zich toegelegd op publiek leiderschap en het professionaliseren van organisaties in het publieke domein door hen te begeleiden bij thema's zoals diversiteit, polarisatie én inclusie. Zij staat midden in de samenleving en beweegt zich in roerige stadswijken, regio's en landelijk en ondersteunt gemeenten in het hele land, onderwijs en grote publieke organisaties zoals de politie. Keklik Yücel is namens de PvdA lid geweest van de Tweede Kamer.

16.35 uur: Wandeling naar het Huis der Provincie.

17.05 uur: Workshopronde 1.
Je hebt de keuze uit:

* Politieke participatie mensen met een beperking
* Right to challenge (Otwin van Dijk)
* Inwoners in the lead 1 - Dorpscoöperatie Rekken
* Inwoners in the lead 2 - Dorpendeal Ermelo-West
* Hoe betrek je inwoners bij de warmtetransitie? (gemeente Tiel)
* Regionalisering: verhoudingen en impact op democratie (Raadskring regio Rivierenland)
* Ondermijning: aanpak in de Achterhoek
* Ik buurt mee! Het inwonerparticipatieplatform in Rheden
* Hoe betrek je jongeren in het politieke proces?

17.55 uur: Pauze.

18.05 uur: Workshopronde 2.

Je hebt de keuze uit één van de eerder genoemde workshops.

19.00 uur: Afsluiting door gedeputeerde Peter van ’t Hoog.
Daarna mogelijkheid tot netwerken tijdens het streetfoodbuffet.

19.45 uur: Einde conferentie.

Ben jij er ook bij?
Aanmelden kan hier <https://gelderlandacademie.us18.list-manage.com/track/click?u=7381da91dd5ed8461e1a5242f&id=c711494aa9&e=feeadf8e82>
Organisatie
Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door de provincie Gelderland, de Gelderland Academie en de Leefbaarheidsalliantie. Meer informatie? Neem contact op met Tim Smit, programma-adviseur leefbaarheid Provincie Gelderland via t.smit@gelderland.nl <mailto:t.smit@gelderland.nl> of 026 - 359 9507.
<https://gelderlandacademie.us18.list-manage.com/track/click?u=7381da91dd5ed8461e1a5242f&id=967ef602bb&e=feeadf8e82>
<https://gelderlandacademie.us18.list-manage.com/track/click?u=7381da91dd5ed8461e1a5242f&id=debcc1eeaf&e=feeadf8e82>
<https://gelderlandacademie.us18.list-manage.com/track/click?u=7381da91dd5ed8461e1a5242f&id=7d976ed359&e=feeadf8e82>
Gelderland Academie - info@gelderlandacademie.nl
De Gelderland Academie is een initiatief van de Provincie Gelderland en VNG Gelderland.

Beste bestuurders, raadsleden en aspirant-raadsleden,

Graag nodigen wij u uit voor de masterclass 'Klimaat & broeikasgassen' op donderdag 28 oktober, de tweede uit de reeks masterclasses van het Gelders Energieakkoord voor (aspirant) raadsleden en bestuurders.

GEA-masterclass 'Klimaat & broeikasgassen'

De temperatuur stijgt en extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor, ook in Nederland. Maar hoe komt dit precies? En wat zijn de gevolgen voor ons? Dr.ir. Chiel van Heerwaarden (universitair hoofddocent meteorologie, WUR) en dr. Ingrid Luijkx (universitair docent koolstofcyclus, WUR) lichten in deze masterclass de onderliggende mechanismes toe en geven informatie over de koolstofcyclus en het klimaat op wereldwijde schaal en de lokale effecten daarvan in Gelderland. Aan de hand van de nieuwste wetenschappelijke inzichten uit het recente IPCC-rapport laten zij zien dat nu de tijd is om te handelen om de klimaatcrisis aan te pakken.

Wanneer: Donderdag 28 oktober 2021
Tijd: 16:00 – 17:30 uur (inloop om 15:30 uur)
Waar: Buitensociëteit Theater Hanzehof, Zutphen

Deelname is gratis. Klik hier voor uw inschrijving.

In het licht van de komende verkiezingen organiseren we als Gelders Energieakkoord een reeks masterclasses, gegeven door onafhankelijke experts. De masterclasses zijn gericht op de (bestuurlijke) kennis die nodig is om klimaatbeleid te maken en te realiseren. Deze masterclasses geven lokale politici van alle partijen een goede basis voor verdere meningsvorming en achtergronden in debatten, beleidsvorming en beleidsuitvoering.

Alvast voor uw agenda:

- Woensdag 24 november 2021: GEA-masterclass 'Zon & wind op land' over de landschappelijke uitdagingen voor de realisatie van zon- en windprojecten. Klik hier voor uw inschrijving.
- Dinsdag 11 januari 2022: GEA-masterclass 'E-mobility' over (de kansen voor) emissieloos vervoer (OV, goederen en personen) in de gebouwde omgeving. Klik hier voor uw inschrijving.

De masterclasses vinden plaats in de Buitensociëteit van Theater Hanzehof in Zutphen: een zaal met veel ruimte, die op elke mogelijke covid-maatregel is in te richten.

Hartelijke groet,

Pieter van der Ploeg
Gelders Energieakkoord
Secretaris

www.geldersenergieakkoord.nl

GELDERS
ENERGIEAKKOORD

UITNODIGING

We hebben veel te laten zien en te bepraten, want het platteland verandert nog sneller dan de stad. Actieve bewoners verenigen zich om kansen en uitdagingen op het platteland samen vorm te geven. Het platteland kiest positie!

Leidy van der Aalst, voorzitter van de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) en Roy de Witte, gedeputeerde Leefbaar Platteland van de provincie Overijssel nodigen u van harte uit voor het landelijke PlattelandsParlement op **zaterdag 20 november in Dalfsen**.

Op dit PlattelandsParlement ontmoeten denkers en doeners elkaar. Het is dé plek waar actieve bewoners in contact komen met anderen, ideeën opdoen en zich laten inspireren door nieuwe werkwijzen. Graag gaan de lokale initiatiefnemers in gesprek met landelijke en lokale politici en bestuurders, met u dus! Dat doen we onder meer in een debat onder leiding van journalist/presentator Sander Schimmelpenninck.

We hopen op uw bijdrage tijdens dit debat! Mocht u niet in de gelegenheid zijn de hele dag aanwezig te zijn, dan adviseren wij zeker dit debat bij te wonen. Dat start om 15.00 uur. Vanzelfsprekend hebben we daarvoor ook een interessant programma voor u.

Laat u inspireren over deze actuele plattelandsthema's:

- **Wonen op het platteland: veel ruimte, weinig plek** | met als spreker o.a. Onno Hoes, voorzitter NVM.
- **Ontmoetingsplekken: accommodaties & voorzieningen dorpsbreed onder de loep** | Marije van den Berg vertelt aan de hand van haar bestseller STOP hoe accommodatiebesturen anders naar de toekomst kunnen kijken.
- **Lokale kracht & noaberschap: het verschil maken doe je zo!** | met de bekende documentairemaker Geertjan Lassche over Noaberschap, het TOPFIT Citizenlab (een samenwerking tussen onderzoekers en burgers) en wetenschapper Gert-Jan Hospers over de toekomstkracht van het platteland.
- **Duurzame dorpen delen: samen voor klimaat, gezond voedsel en biodiversiteit**| met Luc Jehee, expert op het gebied van klimaatadaptatie; Lucie Gelderblom.

Verder: ontmoet **15 succesvolle koploper-initiatieven** binnen deze thema's en ga het gesprek aan met meer dan 300 actieve plattelandsbewoners uit heel Nederland. Ook reiken we deze dag de **Dorpsvernieuwingsprijs 2021** uit en vieren we het 45-jarig bestaan van de LVKK.

De energietransitie, de bouw van voldoende woningen, veranderingen in de landbouw, kwetsbare natuur en voldoende voorzieningen. Allemaal onderwerpen die hoog op de politieke agenda staan. Bewoners en ondernemers van het platteland inspireren u graag met hun lokale kracht! Zo bepalen we samen positie!

Landelijke PlattelandsParlement 2021

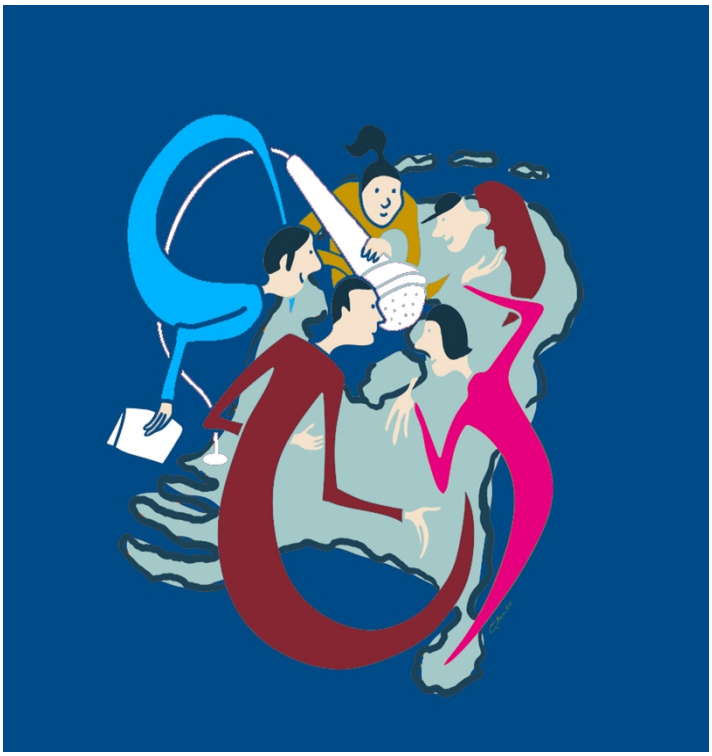
- Zaterdag 20 november van 09.30 tot 16.30 uur (een dagdeel bijwonen kan ook! Het debat vindt plaats in de middag)
- Locatie: Trefkoele+, Ruigedoornstraat 108 in Dalfsen
- Dagvoorzitter: Sander Schimmelpenninck

Wij hebben graag dat u zich aanmeldt zodat we weten hoe veel mensen er komen en we de zalen kunnen indelen afhankelijk van de belangstelling voor een programmaonderdeel.

Aanmelden kan via onderstaande link tot uiterlijk woensdag 17 november:
https://bit.ly/PP20112021

We kijken uit naar uw komst!

Leidy van der Aalst & Roy de Witte

Over de VPPG

De VPPG is de onafhankelijk vakbond voor raadsleden.
De VPPG ondersteund onafhankelijke lokale politieke partijen.
De VPPG verzorgt via de VPPG-academie scholingen De VPPG adviseert en ondersteund lokale partijen bij GR verkiezingen (2022)

Algemene ledenvergadering VPPG

Uitnodiging

U bent van harte uitgenodigd bij de openbare algemene ledenvergadering van de VPPG.
In deze vergadering zullen alleen de leden van de VPPG stemrecht hebben.

Datum

9 oktober 2021

Locatie

Stationsplein 299, 3818 LE Amersfoort

Zaal Railzicht SOVA Amersfoort

Agenda

10.00 uur: Welkom

10.30 uur Aanvang ALV

1. Opening en vaststellen agenda.

2. Mededelingen
   - Manifest VPPG

3. Notulen ALV 26 september 2019

4. Jaarverslag secretaris 2020 (aantal bestuursvergaderingen, folder, corona, financiën, nieuwsbrief

5. Financiën
   a. Presentatie jaarverslag penningmeester 2020 (ter inzage)
   b. Verslag kascontrolecommissie 2020
   c. Decharge penningmeester en bestuur gevoerde beleid
   d. Begroting penningmeester 2022 (ter inzage) ALV besluit
   e. Verkiezing kascontrole commissie:
      Aftredend: de heer H. Staring (herkiesbaar)

Voordracht bestuur: de heer S. Wierda, vz.

Eventuele kandidaten kunnen zich aanmelding bij de secretaris (info@vppg.nl) 6. Bestuursverkiezing

a. Aftredend de heer H. Tomas (herkiesbaar)

b. Aftredend de heer F. Zinken (herkiesbaar)

c. Voordracht Alg. Bestuurslid: mevrouw H.C. Klein Lebbink

d. Eventuele kandidaten kunnen zich aanmelding bij de secretaris (info@vppg.nl) 7. Rondvraag

8. Sluiting om 14:00 uur

Geachte relatie,

Op donderdagmiddag 25 november organiseert de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserveofficieren (KVNRO) in Stroe haar tweejaarlijkse symposium over civiel-militaire samenwerking in de nationale veiligheid. De coronacrisis zal dit jaar als centraal thema worden besproken. Diverse ervaren sprekers leveren een bijdrage aan dit symposium onder wie de Commandant der Landstrijdkrachten, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid en de bestuursvoorzitter van de Veiligheidsregio Limburg-Zuid. Het programma wordt gecompleteerd met een bijdrage uit Zweden en een interactieve paneldiscussie.

Het symposium staat open voor bestuurders, beleidsmedewerkers en overige geïnteresseerden die binnen het civiele en militaire veiligheidsdomein werkzaam zijn. Het symposium wordt hybride georganiseerd, zowel fysieke als online deelname is mogelijk. Kosten voor deelname zijn gering.

Tijdens het symposium worden ook enkele powerpitches gepresenteerd over creatieve/innovatieve ideeën die een positieve bijdrage kunnen leveren aan de civiel-militaire samenwerking in crisisbeheersing en rampenbestrijding. Ideeën hiervoor kunnen nog tot 15 oktober worden ingediend via het mailadres gjludden@icloud.com.

Voor meer achtergrondinformatie over het programma, de powerpitches en de aanmeldingsprocedure zie onderstaande link.

https://www.kvnro.nl/2021/05/05/symposium-2021-coronacrisis-accentueert-noodzaak-civiel-militaire-samenwerking/

Mocht u zich al hebben aangemeld, dan kunt u deze mail wellicht doorzetten naar een geïnteresseerde collega?

Als organisatie zien wij uit naar een mooi programma op 25 november met hopelijk zoveel mogelijk deelnemers.

Met vriendelijke groet,

Gert-Jan Ludden
Voorzitter organiserend comité KVNRO
06-51817733

Arnhem, 23 september 2021

SAVE THE DATE: ONLINE INFORMATIEBIJEENKOMST RECREATIEZONERING VELUWE

Geachte heer, mevrouw,

In het afgelopen jaar is gesproken met bewoners, ondernemers en overige stakeholders in verschillende deelgebieden van de Veluwe over recreatiezonering op de Veluwe en de mogelijke maatregelen die daarbij horen. Tijdens gemeentelijke raadsbijeenkomsten zijn ook raadsleden van de gemeenten op de Veluwe geïnformeerd over de aanleiding en het proces voor recreatiezonering. Op basis van deze gesprekken en alle aangeleverde input is voor het hele Veluwe N2000-gebied het recreatiezoneringsplan opgesteld.

Half oktober maken we het concept van het zoneringsplan openbaar. Wij willen u graag informeren over de totstandkoming, de inhoud en uiteraard over het verdere verloop van de vaststelling door gedeputeerde staten inclusief de mogelijkheid van inspraak die daarbij wordt geboden.

Daarom organiseren we een digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden op woensdag 3 november van 19:30 tot 21:00 uur. We nodigen u van harte uit deze datum alvast in uw agenda te noteren.

Het programma luidt globaal:
- Terugblik op het proces
- Presentatie over het recreatiezoneringsplan en de beoogde maatregelen
- Beantwoording van vragen en gesprek over het recreatiezoneringsplan

Zowel de link naar zowel de digitale bijeenkomst als naar het recreatiezoneringsplan ontvangt u half oktober.

Op dinsdag 23 november organiseren we (ook van 19.30 tot 21.00 uur) een digitale informatiebijeenkomst voor belanghebbenden zoals de bewoners en ondernemers van de Veluwe. Mocht u op 3 november niet aanwezig kunnen zijn, dan kunt u uitwijken naar deze datum. Ook de link naar deze bijeenkomst ontvangt u half oktober.

Hieronder lichten we het project recreatiezonering nog even kort toe.

Waarom recreatiezonering?
De Veluwe is een prachtig natuurgebied, met haar rijke natuur en variatie aan landschappen. De Veluwe is populair bij recreanten, ze komen er graag om van die prachtige natuur te genieten. Dat willen we graag zo houden. Daarom gaan we op zoek naar een nieuwe, goede balans tussen de ruimte voor de natuur en de mens. Want de natuur op de Veluwe gaat achteruit. Een van de oorzaken is verstoring door recreatie, verkeer en evenementen.

provincie Gelderland

Vooral in kwetsbare delen van de Veluwe hebben planten en dieren hieronder te lijden. Zo erg zelfs dat sommige soorten van de Veluwe dreigen te verdwijnen of uit te sterven, met als risico dat we de soortenrijke natuur op de Veluwe kwijtraken. Bezoekers kunnen de natuur helpen door de regels die er zijn te respecteren. Maar er is meer nodig.

Beschermen én beleven
Op de meest kwetsbare plekken gaan we planten en dieren beschermen door ze meer rust te bieden. Waar nodig verleggen we paden en routes. Op andere plekken gaan we de recreatiemogelijkheden juist verbeteren. Beiden zorgen ervoor dat we van de Veluwse natuur kunnen blijven genieten. Er is veel te zien en te beleven, en dat willen we graag zo houden!

Voor meer informatie verwijzen we u graag naar www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl

Met vriendelijke groet,

Hans van Altena
Programmanager recreatiezonering

Verslag Voorbereidende vergadering 5 oktober 2021

Aanwezig:	mw. Y. Hopmans, dhr. R. Koekkoek, dhr. T.T. Frijlink, dhr. P.P. Geelen, dhr. J.A. Kuijpers, mw. L. van Vliet, dhr. E.P.F.L. Roumen, dhr. C. Verspui, mw. M. Noorland, dhr. H.J. van Valburg, dhr. J.J. de Ruiter, dhr. C.E. Pos, mw. L.M. Nieuwenhoven, mw. M.M.H. Rook, dhr. T. Eskes, dhr. H. Witteveen
Voorzitter:	dhr. J.M.J. Uijthof
Griffier / verslag:	dhr. J.P.M. Leenders
Portefeuillehouders:	dhr. C. van Eert, dhr. R. Haverkamp
Voorts aanwezig:	dhr. S. Warmerdam (wethouder gemeente Rozendaal), dhr Willemse, dhr. Gorkum, dhr. Zendijk, dhr. Jansen, mw. Hupkes, dhr. Van den Akker (gemeenteraad Rozendaal), dhr. J. de Koe (Natuurmonumenten)

1 Opening

De **voorzitter** opent de vergadering.
De agenda wordt vastgesteld.

2 Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom

Mevrouw **C. van Leeuwen**, coördinator hondenuitlaatservices Rozendaalse veld, spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt zij mee dat zij heeft deelgenomen aan de totstandkoming van het Masterplan en aanwezig is geweest bij de klankbordgroep. Daarbij is niet gesproken over de afsluiting van de Kluizenaarsweg. Zij wijst erop dat dit geen doorgaande weg is, zodat de afsluiting ervan niet van toegevoegde waarde is voor de Posbank. Voorts deelt zij desgevraagd mee dat het ook mogelijk is om met een groep honden naar Zypendaal te gaan, maar dat dit al een erg druk bezocht gebied betreft.

Mevrouw J**. Stoevelaar** spreekt in namens twee ondernemingen, te weten Boutique Hotel Beekhuizen en Buitenplaats Beekhuizen. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van een vraag uit de raad deelt zij mee dat het hotel op een zichtlocatie staat, zodat zij potentiële bezoekers zullen missen. Ondanks is zij van mening dat deze maatregel nodig is.

3. mw. **K. Dalm** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

4. Dhr. **T. Teggelaar** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

5. Dhr. **J. de Mik** spreekt in namens en als bewoner van de oude kern van Rozendaal. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

Naar aanleiding van een vraag uit de raad over ideeën voor aanpassingen aan scenario C noemt de heer De Mik de afsluiting van de Beekhuizenseweg/Kluizenaarsweg, het bereikbaar houden van het Rozendaalse Veld, het uit het plan halen van nieuw te vestigen parkeerplaatsen in het bosgebied, gelijke parkeervoorzieningen (allemaal betaald of allemaal onbetaald) en ervoor te zorgen dat in de toekomst ook Rozendaal vertegenwoordigd is.

6. Mw. **R. Heineman** spreekt in namens belangengroep De Steeg/Posbank. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt zij mee dat de handtekeningenaktie is gedaan om te voorkomen dat De Steeg het afvalputje zou worden van de verkeersoverlast op de Posbank, omdat alle verkeer via De Steeg zou gaan. Het ging hier om scenario B. Veel inwoners maken zich zorgen over de verkeersoverlast, veiligheid en lawaai en willen graag dat hier iets aan wordt gedaan.
Het is belangrijk dat de verkeersstroom goed georganiseerd wordt, zodat mensen waar ze naar toe moeten.

7. Dhr. **J. Schaeffer** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

8. Mw. **B. Suurenbroek** spreekt in namens Buurtinitiatief Team N348/Ellecomsedijk. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

9. Dhr. **J. Westhof** spreekt in namens Vliegtuig Modelbouw Club Rheden. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt hij mee dat de gemeente vergunning heeft verleend aan 4 modelbouwverenigingen die gebruik maken van het Rozendaalse Veld. De Vliegtuig Modelbouw Club Rheden telt 50 leden.

10. Dhr. **P. Kuijper** is niet aanwezig. De inspreekbijdrage wordt toegezonden en is toegevoegd aan dit verslag.

11. Mw. **Le Mat** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

12. Dhr. **M. van Heijgen** spreekt in namens Coalitie Veluwezoom. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt hij mee dat ook de geluiden van inwoners van Rozendaal zijn meegenomen. Dit is niet gebeurd als deelnemers in de coalitie, omdat zij niet georganiseerd waren. De coalitie wil graag meepraten over de fase die hierna komt, waarbij het voor hen een voorwaarde is dat ouderen en minder validen toegang moeten hebben tot dit gebied. De heer Heijgen deelt desgevraagd mee dat hij in de afgelopen 2 jaar niet in Park de Hoge Veluwe is geweest.
Alle vertegenwoordigers van de belangengroepen waar de coalitie mee vergadert staan in nauw contact met hun achterban. De indruk bestaat dat er een breed draagvlak is en dat er veel wordt terug gekoppeld. Voorts deelt hij mee dat het hier nog gaat om een scenario. De uitwerking van het plan komt hierna. Er is dus nog ruimte om het plan concreet te maken. Het is geen ondoordacht plan en er is haast geboden om het gebied af te sluiten. Het uitgangspunt van scenario C is goed, maar er leven ook ideeën om dit uit te breiden, waarvan de coalitie hoopt dat die concreet kunnen worden gemaakt. De coalitie pleit voor afsluiting van de Bovenallee zodat hier geen rondje meer kan worden gereden.

13. Dhr. **R. Beumer** spreekt in namens stichting Red Heuven en de Posbank. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

14. Dhr. **B. Kiljan** spreekt in namens de commissie van beheer van de Geërfden van Velp. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt hij mee dat wanneer de raden zouden besluiten om de openbaarheid van het noorderlijk deel van de Kluizenaarsweg af te halen dit in strijd is met de schenkingsakte van 1917 en 1921.
De Geërfden van Velp is geen onderdeel van de Coalitie Veluwezoom. Er is wel deelgenomen aan de klankbordgroep. Op dat moment was er een voorkeur voor scenario B, omdat toen de toegankelijkheid van het Rozendaalse Veld nog overeind stond. Nu bestaat er een voorkeur voor scenario C, mits het Rozendaalse Veld toegankelijk blijft. Behoudens de klankbordgroep is er nog geen formeel overleg geweest tussen de gemeente Rheden en de Geërfden van Velp over de afsluiting van de Kluizenaarsweg.

15. Dhr. **T. Kooijmans** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

16. Mw. **M. Berghege en mw. Mullum** spreken in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd. Er wordt tevens een petitie overhandigd aan de voorzitter die is getekend door 1415 personen.
Naar aanleiding van een vraag uit de raad wordt meegedeeld dat wanneer er besloten zou worden tot het plaatsen van een slagboom om de drukte te beperken mensen overwegend bereid zijn om te betalen om toegang te krijgen.

17. Mw. **E. van Hout** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

18. Dhr. **H. Vonk** spreekt in. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

19. Dhr. **J. Geerlings** spreekt in, mede namens 37 ondertekenaars. De inspreekbijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.
Naar aanleiding van vragen uit de raad deelt hij mee dat het hen vooral gaat om de sluiting van de Kluizenaarsweg. Voorgesteld wordt om van de Kluizenaarsweg een voorrangsweg te maken en op het kruispunt stopborden te plaatsen. Dat zou het kruispunt een stuk veiliger te maken.

20. Mw. **B.J. Hilbrink** spreekt in. Zij deelt mee dat zij opkomt voor mensen die slecht ter been zijn en hart hebben voor de natuur. Zij pleit ervoor om een deel van de Posbank open te houden voor deze categorie van mensen. Hiervoor kan worden gedacht aan opties als pasjes en vergunningen.
Voorts deelt zij desgevraagd mee dat deelname aan het elektrisch openbaar vervoer voor veel mensen geen optie is voor veel mensen die slecht ter been zijn.

De **voorzitter** wijst tot slot op enkele schriftelijke reacties die eveneens als bijlagen bij dit verslag zijn gevoegd.

Geacht College van Burgemeester & Wethouders en Gemeenteraadsleden

Wij, **Belangengroep De Steeg / Posbank**, zijn een recent ontstaan burgerinitiatief.
Onze aandacht en focus richt zich op dit moment met name op de steeds verder toenemende verkeersoverlast in het Nationaal Park Veluwezoom en in De Steeg.
Voorts is het voor ons een belangrijk uitgangspunt, dat Nationaal Park Veluwezoom een Nederlands natuurgebied van Europese allure is (het is een Natura 2000 gebied), dat het verdient om zowel door burgers als (politieke) bestuurders met groot respect behandeld te worden.

Onze handtekeningenactie
Zoals u wellicht hebt vernomen, hebben wij de voltallige bevolking van De Steeg geraadpleegd middels een huis aan huis informatiebrief. Hierin hebben wij op hoofdlijnen geschetst hoe de situatie voor ons dorp er uit kan komen te zien als plan B realiteit zou worden.
De individuele en collectieve reacties van de inwoners van de Steeg naar aanleiding van onze handtekeningenactie zijn ronduit overweldigend te noemen.
Wij hebben in een week tijd meer dan 430 handtekeningen van +/- 500 huishoudens een volstrekt heldere reactie ontvangen. Stop de verkeersoverlast in de natuur en in ons dorp.

Wat wij u als Belangengroep De Steeg / Posbank vragen is het volgende:

1. **Pilot afsluiting voor gemotoriseerd verkeer van de route 'Posbank – Schietbergseweg / Rheden' zo spoedig mogelijk beëindigen.**
   Deze pilot veroorzaakte de afgelopen maanden een significant gedeelte van de extra overlast, die wij nu in De Steeg ervaren. Het nog langer instandhouden van deze pilot voegt qua kennis onzes inziens niets meer toe, maar laat de bestaande overlast voor de dorpen De Steeg en Velp voortduren.
2. **Stoppen met het 'rondje de Steeg – Posbank – Rheden / Velp vice versa'.**
   Maak deze vorm van individueel gemotoriseerd weggebruik in beginsel voor iedereen niet langer mogelijk.
3. **Maak een uitzondering voor minder validen.**
   Voor mensen met een aantoonbare handicap of van hoge leeftijd, die voorlopig niet anders dan met hun eigen auto of gechauffeerd door familie etc. bij de Posbank e.o. kunnen komen, zou vooralsnog een vergunningenbeleid moeten worden gehanteerd.. Zodra er goed, duurzaam alternatief vervoer is geregeld kan opnieuw naar dat specifieke vergunningenbeleid worden gekeken.
4. **Ontwikkel een logisch en goed functionerend verkeersbegeleidingssysteem van en naar de drie al bestaande parkeerterreinen aan de randen van Nationaal Park.**
   Wij vragen u: ontwikkel een goed functionerend verkeers-begeleidingssysteem voor al het gemotoriseerde verkeer, waarbij het aan de randen en in de dorpen volstrekt duidelijk is wanneer de bestaande parkeerplaatsen bij De Steeg/Lappendeken, in Rheden bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten en in Velp bij Beekhuizen/Woodz nog parkeerplaatsen beschikbaar hebben, dan wel vol zijn.
   Een voor de hand liggend toekomstbeeld is dat zich files van wachtende auto's en motoren in De Steeg gaan vormen, o.a. op de Hoofdstraat, Diepesteeg, Parkweg, Dalweg, Middachter Allee, Van Aldenburglaan, etc. als men straks niet verder dan de Lappendeken kan met het eigen auto- en motorvervoer. Dit toekomstbeeld moet uiteraard uitdrukkelijk voorkomen worden, anders schieten we met de beperking van gemotoriseerd verkeer in het park er voor ons dorp niets mee op. Daarom geven wij u uitdrukkelijk in overweging om grotere transferia aan de buitenranden van de genoemde dorpen te ontwikkelen en andere bestaande parkeergelegenheden te benutten. Bied gratis elektrisch vervoer aan (per bus) vanaf de bestaande parkeerplaatsen en nieuwe transferia het park in en uit.

Conclusie
Graag verwijs ik u naar onze volledige brief die u allen heeft ontvangen. De handtekeningen liggen bij Wethouder Haverkamp.
Onze zorg is de steeds toenemende overlast en misbruik in en om NP Veluwezoom met het continue veroorzaken van overlast voor de natuur en de omliggende dorpen in de vorm van te veel lawaai, vervuiling en verkeersonveiligheid in het park en op de aanrijroutes er naartoe. Het is de hoogste tijd om nu iets te doen, het momentum is er zowel politiek als maatschappelijk. Die kans moeten we met elkaar benutten, u als politiek en wij als burgers en uw kiezers!

Inspraak Commissie van Beheer Geërfden van Velp op Masterplan Veluwezoom tijdens de gezamenlijke Raadsbijeenkomst van Rheden en Rozendaal op dinsdag 5 oktober 2021

Geachte raadsleden,

De Commissie van Beheer van de Geërfden van Velp staat volledig achter het voornemen van uw gemeenten en Natuurmonumenten om de overlast op de Veluwezoom terug te dringen en de druk op de natuur te verlichten.
Wij onderschrijven dan ook de analyse van de problemen in het scenario onderzoek Masterplan Veluwezoom.

Bij het beoordelen van de verschillende scenario's hebben wij als Commissie van Beheer gekeken wat de kwaliteitsverbeteringen voor de natuur en het recreatiegedrag zijn op de Veluwezoom en wat effecten zijn op de bereikbaarheid en het gebruik van het Rozendaalseveld en de Beekhuizense bossen.

Het Rozendaalseveld is enorm populair bij vele gebruikers.
Wij zien echter ook dat activiteiten op het Rozendaalseveld de laatste jaren sterk toenemen en dat leidt regelmatig tot spanningen tussen de recreatieve belangen, de verkeersveiligheid en de natuur.
Tegelijk zien wij een enorme betrokkenheid bij vele bezoekers om zorgvuldig om te gaan met de gebiedskwaliteiten. Het unieke, voor ieder bereikbare karakter van het gebied is in Nederland heel bijzonder.

Tot 1917 behoorde het Rozendaalseveld, in totaal 497 hectare, aan de Velpse Geërfden. In 1917 respectievelijk in 1921 is de toenmalige voor- en achterheide geschonken aan de gemeente Rheden.

Als Commissie van Beheer bewaken wij de de voorwaarden uit de Schenkingsakten uit 1917/1921 waarin de overdracht van de gronden naar de gemeente Rheden notarieel is vastgelegd. Bij die overdracht is destijds ondermeer bepaald dat:

- *De bij deze geschonken onroerende goederen moeten als openbaar, voor het publiek toegankelijk, wandelpark blijven bestaan en onderhouden worden.*
- *De thans door het geschonkene loopende zandweg naar de achterheide moet ter breedte van minstens twintig meter als publieke weg blijven*

liggen; het openbaar verkeer daarover zal nimmer mogen worden belemmerd; de Gemeente RHEDEN zal binnen vijf jaren na heden een deel van dien weg tot een behoorlijke breedte moeten verharden ……

- *Alleen met goedkeuring van de Geërfden van het dorp VELP kunnen in de bepalingen .. zoodanige wijzigingen aangebracht worden als de gemeente RHEDEN zal voorstellen.*

Als wij dan gaan kijken naar een voorkeursscenario dan kunnen wij als Commissie van Beheer in grote lijnen achter Scenario C staan behalve waar het de onttrekking aan de openbaarheid van de noordelijke Kluizenaarsweg en de aanleg van een parkeerplaats aan de Kluizenaarsweg betreft.
Immers, de voorwaarden uit de Schenkingsakte zullen dan geschonden worden omdat het Rozendaalseveld niet met het openbaar verkeer bereikbaar is en er een stuk kwetsbaar bos omgevormd moet worden naar parkeerterrein.
Dit raakt de belangen van de Geërfden van Velp in hoge mate.

In het Convenant 1997 wat tussen de gemeente Rheden en de Geerfden is overeengekomen staat

- *dat de Gemeente Rheden de Geërfden op voorhand, tijdig en voortdurend zal betrekken bij zaken die ten nauwste verband houden met het onderhoud en beheer van het Rozendaalse Veld. Dat geldt zowel ten aanzien van beleidsvoornemens over de toekomst van dit natuurgebied, als voor de lopende zaken die uit het beheer voortvloeien.*

Als Geërfden van Velp willen wij, conform de afspraken uit het convenant, samen met de gemeenten Rozendaal en Rheden in een gebiedsproces een nadere uitwerking voor dit deel van de Veluwezoom maken waarbij wij, met behoud van toegankelijkheid van het Rozendaalseveld, recht willen doen aan de belangen van de natuur op de Veluwezoom en de dorpen Velp en Rozendaal.

Gezien de besluitvorming op korte termijn in uw Raden vinden het van belang nu de mening van de Commissie van Beheer mede te delen.
Het resultaat van de meningsvorming in de Algemene Vergadering van de Geërfden op 26 oktober aanstaande zullen wij nadien aan u kenbaar maken.

Bert Kiljan
Heidecommissaris Geërfden van Velp

Bezwaar tegen afsluiting Kluizenaarsweg in Scenario C van het Masterplan Veluwezoom

Rozendaal, 3 oktober 2021

Geachte leden van de gemeenteraden van Rozendaal en Rheden en andere betrokkenen,

Alhoewel wij achter de gedachte staan om delen van de Posbank af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer en tevens voorstander zijn van Scenario C, zijn wij van mening dat de sluiting van de Kluizenaarsweg als toegang tot het Rozendaalse Veld zoals omschreven in dat scenario ('de Sluiting'), een verkeerde beslissing is.

Onze onderbouwing van onze mening en aanbeveling is de volgende :

- De beoogde sluiting draagt niet bij aan de doelen van scenario C omdat daar helemaal geen gemotoriseerd circulerend verkeer komt. Op het betreffende traject komt uitsluitend bestemmingsverkeer van mensen die naar het Rozendaalse Veld gaan. Dat is, ondanks een seizoensgebonden wekelijkse piek in het weekend en afgezien van een in het afgelopen corona jaar tijdelijke belasting, zeer beperkt verkeer. Bovendien is de penetratie binnen het gebied waar het in scenario C om gaat, zeer gering. Daardoor kan het negatieve effect voor het milieu als zeer gering, zo niet verwaarloosbaar worden beschouwd.
- Door de sluiting zijn de bestaande drie (eigenlijk vier) parkeerterreinen langs het betreffende deel van de Kluizenaarsweg niet meer bruikbaar. Deze parkeerplaatsen zorgen nu voor een effectieve spreiding van het verkeer. Door de sluiting zal de parkeerdruk bij andere plaatsen in de omgeving toenemen en dat gaat geheid ten koste van het milieu en van de verkeersveiligheid.
- In de plaats van de huidige parkeerplaatsen langs het bedoelde traject moet aan of vlakbij de kruising van de Kluizenaarsweg en de Bovenallee een nieuwe parkeerplaats komen. Deze kruising is een van de mooiste natuurkruispunten van ons land en dat zal nu volledig worden verwoest. Prachtige, kerngezonde bomen zullen moeten worden gekapt, vele tonnen grond moeten worden verzet en daarmee gaat een waardevol deel van ons bos verloren. Met deze kaalslag wordt de mystieke sfeer van dit deel natuur vernietigd, terwijl er enkele honderden meters verderop ruime parkeer mogelijkheden onbenut blijven!
- Als de beoogde sluiting wordt uitgevoerd worden, los van een groot ongemak voor iedereen, enkele specifieke groepen mensen zwaar gedupeerd. Voor hen levert het immers een groot probleem op als zij eerst een heel eind moeten lopen voordat zij op de plaats van bestemming komen.
  - Ten eerste zijn dat zeer specifiek de hondenbezitters die slecht ter been zijn. Voor hen is het onmogelijk om dat stuk heen en weer te lopen bovenop de wandeling die zij nu al doen. Het is onwenselijk om voor deze groep een zodanige barrière op te werpen, die er op neer komt dat het Rozendaalse Veld voor hen niet meer toegankelijk is. Dit komt neer op een uitsluiting van een specifieke groep mensen en dat heeft natuurlijk niemand voor ogen. Ook de lokale overheid dient daar zeer scherp op te zijn.
  - Ten tweede zijn dat de hondenbezitters in het algemeen. Die komen daar elke dag of enkele keren per week. Voor velen vormt de extra tijd die je kwijt bent om naar het losloopgebied te lopen en weer terug een behoorlijke complicatie in de dagelijkse routine.
  - Ten derde levert de beoogde sluiting een onoverkomelijke barrière op voor de Honden Uitlaat Services, omdat het niet praktisch uitvoerbaar is om met een hele roedel honden aan de lijn het hele stuk te moeten lopen voordat de honden los mogen. Die gaan dus naar andere losloop plekken met alle negatieve consequenties van dien voor die lokaties, terwijl het Rozendaalse Veld onbenut zou blijven. Menig officieel erkende Honden Uitlaat Service dreigt hierdoor in het bestaansrecht te worden aangetast en vele hondenbezitters die intensief van deze service gebruik maken zullen moeten overwegen of zij hun hond kunnen houden. Dit geldt onder meer voor mijn vrouw en mij.
  - Kortom, de beoogde sluiting van het traject van de Kluizenaarsweg als toegang voor gemotoriseerd verkeer tot het Rozendaalse Veld belemmert de benutting van de bestemming die het Rozendaalse Veld heeft en dat is nou juist niet de bedoeling van scenario C. En laten we vooral realistisch zijn, eventuele busjes of treintjes die op piekmomenten zouden worden ingezet gaan deze onnodige problemen echt niet verhelpen.

Alles overziende levert de beoogde sluiting niets of niets wezenlijks op aan voordelen, het draagt niet bij aan de doelstelling van Scenario C en het veroorzaakt veel nadelige effecten voor mens en milieu. Tenslotte hebben we nog een suggestie voor de verkeersveiligheid: maak van de Kluizenaarsweg een voorrangsweg en zet een STOP bord neer aan weerskanten van het kruispunt. Dat dwingt racefietsers die vanaf de Bovenallee naar beneden stuiven om af te remmen en even af te stappen en dat maakt het kruispunt veel veiliger.

Met vriendelijke groet,

Jurgen Geerlings en Heleen Geerlings-Reens
Vossenberglaan 13 6891 CJ Rozendaal

Mede namens alle ondertekenaars van bijlage 1 bij deze brief

37

BIJLAGE 1 bij Bezwaar tegen afsluiting Kluizenaarsweg in Scenario C van het Masterplan Veluwezoom 3 en 4 oktober 2021

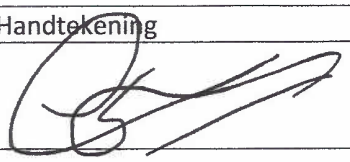
Naam	Adres	Handtekening
E. Abbink	Vossenberglaan 15	
H. Abbink	Vossenberglaan 15	
C.J. Thoff	Steenhoek 16	
W.T. Bekker	Jagermeesterlaan 10	
Celina Klappers	Jagermeesterlaan 10	
HAJR Uijterwaal	Vossenberglaan 11	
Anton F.C. Schippers	V. Galenlaan 16 Volp	
A. Schippers-Spek		
G. op 't Roodt	Vossenberglaan 11	
Hella Andreoli	Steenhoek 16 Rosendaal	
M.J.M.M Vos	De Genestet laan 3	
Wilma v. Aalten,	Rosendaalselaan 7 Wyl Aalten Hermsen	
Johan v. Aalten,	" "	
Els Drosten,	Rosendaalselaan 16A	
Eelke Kootstra,	Rosendaalselaan 16A	
Louise Dieleman,	Vossenberglaan 1	
Sanne Prins,	Jagermeesterlaan 17	
Gerry Misnt	Vossenbeylaan 19	
Reonca Prins,	Jagermeesterlaan 17	

BIJLAGE 1 bij Bezwaar tegen afsluiting Kluizenaarsweg in Scenario C van het Masterplan Veluwezoom

3 en 4 oktober 2021

Naam	Adres	Handtekening
Mara Smits	Hertog v. Gelrestraat 29	
B. van de Loo	De Genestetlaan 10	
M. van de Loo	de Genestetlaan 10	
F. van de Loo	Jachtlaan 1	
~~A. Willemse~~	~~De Genestetlaan 14~~	
JC Brick	B+ Haarlaan 25	3 okt 2021
M. van den Camp	Bernard ter Haarlaan 23	
↳ wij ondertekenen dit alleen onder de voorwaarde dat		
↳ het scenario C wordt besloten.		
A. Willemse	De Genestellaan 14	
↳ wij ondertekenen dit alleen als scenario		
↳ C wordt gekozen		
H. van Geelen	B. te Haarlaan 22.	
L. BRACKEL	JACHTLAAN 2 ROSENDAAL	
G.P. Smit - Karjasemita	Arnhemsestraatweg 29, Velp	
v.d. Wyngaert	Steenhoeve 9	
	Roland v.d. Wijngaert.	
J. Muiderink	Mamanc	
J.M. Muiderink		
Hugo en Jacqueline	Kanstanje-Dorst	
Harry Corbeek	Jagermeesterlaan 12	
Wim Schemink	Vossenberglaan 29	

Bijlage 1

Naam	Adres	Handtekening
Hans Jaap Smit	Arnhemsestraatweg 29 Velp	

Geachte gemeenteraadsleden van Rheden en Rozendaal,

Ik sta hier vandaag voor u als trotse inwoner van de gemeente Rheden.
Ik zal u uitleggen waarom. Na 30 jaar discussie rondom de Posbank hebben de colleges van Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten, gekozen voor scenario C. Dus niet scenario A, waarin nagenoeg niets veranderd. Niet voor scenario B, wat een halve maatregel is. Nee ! Zij hebben gekozen om het Nationaal Park Veluwezoom echt te beschermen. Dit getuigt van visie en duidelijkheid!

Mijn naam is Marc van Heijgen en ik sta hier vanavond alleen. Maar vergis u niet … ik spreek in namens de Coalitie Veluwezoom. Een hecht samenwerkingsverband van 15 partijen dat tot doel heeft om constructief mee te praten en betrokken te zijn bij het Masterplan Veluwezoom. De Coalitie bestaat uit bewonersgroepen en ondernemers langs de gehele Veluwezoom, natuurorganisaties en een bond voor ouderen. De Coalitie is ontstaan tijdens de klankbordgroep van het Masterplan Veluwezoom. Daar bleek dat alle groepen die nu samen de Coalitie vormen hetzelfde idee hadden voor het Nationaal Park Veluwezoom. Dit idee hebben wij uitgewerkt tot een aanvullend scenario, scenario C+

Omdat alle raadsleden dit plan gemaild hebben gekregen en omdat wij al een presentatie over ons plan hebben mogen houden op 23 september voor een afvaardiging van raadsleden, zal ik de inhoud van het plan hier nu achterwege laten.

De afgelopen weken zijn er veel artikelen in de pers verschenen over het al dan niet afsluiten van het Nationaal Park Veluwezoom. Dit onderwerp doet zoals iedereen heeft gemerkt veel stof opwaaien. Deze avond zal dan ook niet anders zijn. Het lijkt wel of iedereen een mening heeft over dit onderwerp. En eigenlijk gaat alle kritiek over datgene wat na afsluiting niet meer mogelijk is. Maar laten we dit eens omdraaien en eens kijken wat iedereen er bij wint als we het nationaal park wel afsluiten voor gemotoriseerd verkeer.

Denk dan bijvoorbeeld eens aan:

- dat de mensen eindelijk weer eens ongestoord van de natuur kunnen genieten en geen hinder ondervinden van auto- en motorlawaai.

- dat er minder uitstoot is van stikstof is en meer biodiversiteit komt

- dat de verkeersveiligheid aanzienlijk verbetert en dat ook mensen met een scootmobiel veilig de Posbank op durven te rijden. Deze laatste zin is overigens op verzoek van mijn eigen schoonvader.

- dat bezoekers worden verleid om langer in het gebied verblijven, met een positief effect voor de dorpen, de landgoederen en kastelen en natuurlijk de horeca!

- dat de leefbaarheid voor de omwonenden verbetert en dat de rondjes-Posbank-rijdende auto's en motoren niet meer door de buurten rijden.

- En…misschien wel het allerbelangrijkste : dat de flora en fauna op de Veluwezoom zich weer kan herstellen.

Om visueel inzichtelijk te maken hoe de Veluwezoom er echt uit kan gaan zien als u kiest voor scenario C, hebben wij op woensdag 13 oktober 2 landschapsarchitecten uitgenodigd. U krijgt hiervoor een uitnodiging.

In de pers wordt inmiddels veel gesproken over de afsluiting van de Posbank. Maar de Posbank wordt niet afgesloten! Het gebied blijft voor iedereen toegankelijk maar niet meer voor gemotoriseerd verkeer. Scenario C is er juist op gericht dat iedereen ongestoord kan genieten van het Nationaal Park Veluwezoom.

Ook maken mensen zich zorgen over de toegankelijkheid van minder-validen en ouderen. Maar voor iedereen toegankelijk betekent wat ons betreft ook echt voor iedereen. Belangrijk is dat het hier om een scenario gaat. De invulling volgt na uw beslissing. Wij willen graag in samenspraak met met doelgroepen als minder-validen, ouderen en de opdrachtgevers van het Masterplan Veluwezoom, zoeken naar de beste oplossingen.

Tot slot: na 30 jaar discussie over de Posbank, willen wij de colleges van Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten complimenteren met hun keuze voor het afsluiten van het gebied voor gemotoriseerd verkeer. Dit scenario is het enige scenario wat duidelijkheid schept en dat tegemoet komt aan de wensen van natuurliefhebbers, bewoners en ondernemers in het gebied. Wij hopen dan ook dat u het college steunt en net zo'n moedige beslissing zult nemen. De generaties na ons zullen u dankbaar zijn.

Het is nu tijd dat we dit Nationaal park, dit Natura2000-gebied, dit stilte-gebied haar waarde teruggeven. Wij vragen u te kiezen voor scenario C en daarmee een basis te leggen voor scenario C+.

Dank u wel.

Inspreekbijdrage

Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom

5 oktober 2021

Gezien de wens om verkeersoverlast en natuurschade in het Natura 2000 gebied in te dammen ligt scenariokeuze C of C+ voor de hand. Deze grijpt het meest in op de verkeersstromen en daarom is een betrouwbare voorspelling van de gevolgen van groot belang. Voor het segment richting het Rozendaalse veld hangen de gevolgen sterk af van hoeveel en welke honden losloopplekken worden aangewezen. Dit valt buiten de scope van de scenariokeuze. Echter, in de geboden opties valt op dat de Kluizenaarsweg niet benoemd wordt, terwijl deze wel degelijk een aan- en afvoer functie zal hebben als deze niet afgesloten wordt.

Daarom het volgende voorstel:

-1. Bij scenariokeuze C of C+ en afsluiting van de Bovenallee, dient in samenhang met aan te wijzen uitlaatplaatsen voor honden, een **betrouwbare voorspelling** gedaan te worden van verkeersstromen, **inclusief de Kluizenaarsweg**. Deze voorspelling zal dan gebruikt moeten worden om het Masterplan verder in detail uit te werken. Afsluiting van de Kluizenaarsweg na Openluchttheater de Pinkenberg is daarbij een optie afhankelijk van de voorspelling.

-2. Als de route Kluizenaarsweg openblijft, dan is het wenselijk om voor deze weg budget vrij te maken voor onderhoud en herinrichting (voor een max. snelheid van 30 km/u). De weg ligt immers op een steile helling en het versleten verband van de stenen veroorzaakt nu al geluidsoverlast voor omwonenden en natuur.

Inspreekbijdrage Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom 5 oktober 2021 dhr J. de Mik.

Scenario's A, B en C:

- Colleges van B&W Rheden en Rozendaal hebben besloten dat scenario C (of C+) de voorkeur heeft. Dat is begrijpelijk. Scenario A en B hebben simpelweg niet of onvoldoende effect op de verkeersoverlast. Scenario C komt het meest tegemoet aan de wens verkeersoverlast voor natuur en omwonenden terug te brengen. Bij de uitgangspunten en de uitwerking van Scenario C zijn er echter wel zaken die aandacht behoeven.

In de uitgangspunten/criteria worden Rozendaal en haar inwoners niet genoemd

- De in de paragraaf genoemde uitgangs-/aandachtspunten en criteria zijn allen op de Posbank-gericht. Op geen enkele wijze wordt de problematiek van de overlast in de gemeente Rozendaal genoemd.
  Bij de uitwerking van de plannen is dit goed te zien. De plannen zijn Posbank-centrisch De belangen van de inwoners van Rozendaal worden niet of te weinig afgewogen.

Aanpassingen op scenario C gewenst:

- 1: **Sluit kruising Beekhuizenseweg/Kluizenaarsweg af**

  Als er niets gebeurt met de Kluizenaarsweg, en deze afslag zou vanuit de Beekhuizenseweg open blijven, dan ontstaat wederom een 'rondje' waarvan moet worden verwacht dat motorrijders en toertochten deze blijven gebruiken.

- 2: **Houdt het Rozendaalse veld bereikbaar via de Beekhuizenseweg of via de Kluizenaarsweg**

  Het Rozendaalse veld heeft een belangrijke rol voor hondenbezitters die deze plek kunnen gebruiken voor een grote wandeling.
  Als hondenbezitters het Rozendaalse veld niet of onvoldoende kunnen bereiken, zullen zij zullen uitwijken naar Rozendaal De Koningsberg is een klein en lokaal losloopgebied. Dit gebied is te klein om al deze hondenbezitters op te kunnen vangen.

- **3: het afsluiten van het Rozendaalse veld leidt tot grote verstoring van het wild in de gebieden rond Rosendael**

  De honden zullen dan, net als in de winter in de omliggende natuurgebied uitgelaten gaan worden. Dit leidt tot ernstige verstoring van het wild in de omliggende natuurgebieden. Voor het handhaven van het losloopverbod in de natuurgebieden zullen het jaar rond door de gemeente Rozendaal BOA's ingezet moeten worden. Deze structurele kosten van effectief toezicht zal door de gemeente Rozendaal gedragen [moeten] worden

  Daarnaast zal de parkeer- en gebruiksoverlast voor bewoners van de historische kern en het rijksmonumentale landgoed Rosendael door het afsluiten van het Rosendaalseveld zeer ernstig worden.

Jurrien de Mik, bewoner historische kern Rozendaal Rozendaalselaan 4 [rijksmonument]

- 4: **Leg de parkeerdruk en overlast niet op het grondgebied van de gemeente Rozendaal.**

  Door het invoeren van betaald parkeren in de gemeente Rheden in scenario C en C+ zal in het bezoek en het parkeren verschuiven naar de parkeerplaatsen en het openbaar terrein in de gemeente Rozendaal. In de huidige situatie is er al sprake van parkeeroverlast bij de activiteiten die op kasteel Rozendaal georganiseerd worden.

Posbank - Rozendaalse Veld – inspraak Theo Kooijmans – 5-10-2021

De Posbank moet op slot. Zou het na 30 jaar dan eindelijk lukken? Ik hoop het niet hoor. Tijdens de lockdowns was een ritje over de Posbank een van de weinige mogelijkheden om er toch even uit te kunnen. Logisch dat het dan drukker is. Geholpen door de effecten van corona wordt de sluiting nu doorgedrukt.

Het plan rammelt, er wordt gebruik gemaakt van gevoelsargumenten. Het is te druk en de natuur moet beschermd worden. Hoezo te druk? Er wordt vooral gekeken naar extremen, de overlast op piekmomenten. Neem dan maatregelen om die extremen te dempen maar daarvoor is het niet nodig om de boel volledig op slot te gooien. Ook het natuurbeschermingsargument is maar matig onderbouwd. Gebaseerd op een algemeen vogelonderzoek die de hele Veluwe als onderwerp heeft plus een 13 jaar oude paper uit 2008. Wat wel aan de hand is, is een toename van wild, zwijnen, herten en reeën. En op het veld kwinkeleren de veldleeuweriken dat het een lieve lust is. Die voelen zich kennelijk prima in deze omgeving.

Bijna 64 % van de bezoekers komt uit de directe omgeving (minder dan 20 km) en nog geen kwart van de bezoekers woont verder weg dan 40 km. Alleen daaruit al blijkt dat de Posbank voorziet in een grote behoefte. Veel mensen zijn voor hun bewegingsvrijheid afhankelijk van de auto. De bevolking in de regio vergrijst en het aantal minder validen neemt toe. Gaan we het hen steeds moeilijker maken?

Het meest absurde aan dit plan is de sluiting van de Kluizenaarsweg voor gemotoriseerd verkeer. Daardoor wordt het Rozendaalseveld in de praktijk onbereikbaar voor honderden mensen die daar hun hond uitlaten. Het veld vervult een, ik kan het niet genoeg benadrukken,

zeer belangrijke sociale functie. Hebt u dat wel eens onderzocht, de sociale functie van deze plek? Hoe belangrijk die is voor grote groepen mensen die daar met hun hond hun wandeling maken. Waar mensen elkaar ontmoeten, waar vriendschappen ontstaan, waar vereenzaming wordt bestreden, waar mensen die minder goed ter been zijn toch nog hun dagelijkse rondje kunnen maken. Maar ook belangrijk voor het socialiseren van de honden zelf. Een plek waar mens en hond genieten van de weidsheid, de ruimte en de gezonde buitenlucht. En die sociale functie strekt zich ook uit naar de digitale wereld waar mensen met elkaar contact maken, discussiëren en genieten van elkaars verhalen.

Sluiting van de Kluizenaarsweg is er met de haren bijgesleept. Ik heb de titel van mijn inspraak niet voor niets Posbank & Rozendaalse Veld genoemd. Sluiten van de Posbankroute heeft niets te maken met het bemoeilijken van de toegang naar het Rozendaalse Veld. Welk belang hebben de belangenverenigingen bij het bemoeilijken van de toegang naar het Rozendaalse Veld? Geen enkele!

Dat er een enorm aantal mensen wordt geraakt blijkt wel uit de petitie die op internet door bijna 2000 mensen (1957 om 14 uur vanmiddag) is ondertekend. Ik weet niet hoeveel de handtekeningenactie op het Rozendaalse Veld zelf heeft opgeleverd maar dat zullen er volgens mij ook ver over de 1000 zijn. De Geërfden van Velp die vinden eveneens dat het Rozendaalse Veld met de auto bereikbaar moet blijven. En de Geërfden, dat zijn geen 5 of 10 mensen, maar dat zijn duizenden inwoners van Velp! Er is een facebook-pagina Hondenlosloopgebied Rozendaalse Veld waar bijna 1000 mensen lid van zijn. Daaronder ook enkele raadsleden. Nee, blokkeren van de Kluizenaarsweg is asociaal, een asociaal plan.

In de stakeholder reacties zie ik ook nog een interessante reactie van de Eigenaar van het Rozendaalse Veld. Die is voorstander van optie C, volledige afsluiting, dus ook van de Kluizenaarsweg. Waarom staat er niet bij wie die eigenaar is? We weten allemaal dat dat de gemeente Rheden is. Die draait haar eigen burgers hier dus een anonieme loer en naait de hondenbezitters in de gemeente een oor aan. Bah, wat een achterbaks gedoe!

Er zijn alternatieve oplossingen in het Masterplan Veluwezoom opgenomen maar die zijn vooral voor de bühne.

Ik dring er bij u op aan dat het Rozendaalse Veld via de Kluizenaarsweg bereikbaar blijft voor gemotoriseerd verkeer. Ik dring er daarnaast op aan geen overhaaste besluiten te nemen en meer gedegen onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de ervaren overlast op de Posbank te beteugelen. Denk erom, het gaat om het dempen van de extremen, uitwassen! Toon uzelf eens creatief. Probeer eens buiten uw eigen lokaal-politieke universum te stappen.

En ik waarschuw alvast de stakeholders die een voorkeur hebben voor scenario C+, de extra's (voorzieningen als parkeertransferia en meer busvervoer) en daarmee impliciet voor optie C (volledige sluiting) hebben gekozen. Daarmee zijn volgens mij een aantal clubs over de streep getrokken. Die krijgen het deksel op de neus. De gemeente begint nu al te piepen dat er geen geld voor C+ is. Maar ja, u kent het spreekwoord: veel beloven, weinig geven doet de gek in vreugde leven!

Samenvattend: Weg met dit plan! Houd de Kluizenaarsweg open voor de auto!

Dank voor uw aandacht!

Theo Kooijmans
Nassaustraat 27
6862 BP Velp
theo.kooijmans@gmail.com
06 338 669 60

Politiek Rheden (blog van Theo Kooijmans) met de tekst van deze inspraak
https://politiekrheden.blogspot.com

Petitie Rozendaals Veld moet bereikbaar blijven (avaaz)
https://secure.avaaz.org/community_petitions/nl/gemeente_rheden_rozendaalse_veld_moet_bereikbaar_blijven/

Facebook-pagina Hondenlosloopgebied Rozendaalse Veld
https://www.facebook.com/groups/811114822272004

Rheden, 6 oktober 2021

Masterplan Veluwezoom: parkeerproblemen voor eigen inwoners in de maak?

Voorzitter, leden van de raad,

Helaas lukte het mij wegens ziekte niet om in te spreken tijdens uw voorbereidende vergadering van maandag 5 oktober. Daarom hierbij schriftelijk wat ik toen had willen zeggen.

Allereerst een compliment. Over de drukte op de Posbank wordt al lang gepraat. B&W zijn in korte tijd met meerdere partijen tot een gemeenschappelijk voorstel gekomen, terwijl er ook ruimte was voor inspraak. Dat kan twee dingen betekenen: er is goed en hard gewerkt, of de oplossing is evident. Volgens mij is hier beide het geval. Ja, ook ik ben op hoofdlijnen blij met dit plan. De natuur wordt weer meer natuur.

Maar daarmee zijn we er wat mij betreft niet; ik geef daarom graag twee punten mee.

Ten eerste: één van de mooiste dingen die ik ooit op de Posbank heb gezien is niet dat zwijn of dat hert, maar Stichting Ambulancewens die een terminaal zieke liefhebber nog één keer dat uitzicht liet zien. Ook voor mensen die gewoon slecht ter been zijn is de Posbank nu een unieke plek: per auto midden in de natuur. Mijn vraag is of u bij de uitwerking wil kijken in hoeverre voor deze groepen een uitzondering kan worden gemaakt – de infrastructuur ligt er al dus dat lijkt niet veel te hoeven kosten.

Ten tweede, en dat gaat meer over mezelf als bewoner van de Arnhemsestraatweg: over het parkeren is opvallend weinig opgeschreven, wellicht als gevolg van de tijdsdruk, maar het betreft hier toch een vraagstuk op zich. Ik mis onderbouwing en vooral uitgangspunten voor de uitwerking van het parkeren, en stel uw raad voor om het college twee uitgangspunten mee te geven.

Allereerst het aantal plekken. Bij de vergelijking van de effecten van de scenario's gaat het vooral over verkeersintensiteiten en verkeersveiligheid. Het enige wat het college schrijft bij scenario C is: “Gemotoriseerd verkeer parkeert aan de randen van het gebied op de bestaande parkeerplekken Beekhuizen, Bezoekerscentrum Veluwezoom en de Lappendekken; en eventueel op een of meerdere nieuwe, goed ingepaste parkeerplekken aan de rand. Bijvoorbeeld nabij de kruising Beekhuizenseweg en Kluizenaarsweg.” Waarom denkt het college hier het woord ‘eventueel’ te kunnen gebruiken?

Ik heb het even voor u uitgerekend met behulp van bladzijde 35: scenario C schrapt maar liefst 60% van de huidige parkeercapaciteit in het gebied (van de 521 nu beschikbare parkeerplaatsen in het gebied* worden er straks 313 onbereikbaar). Nou, wat dan? Die extra transferia bij de snelweg komen er voorlopig niet. Waar moeten al die auto’s die we nu zien blijven?

En dan het betaald parkeren, dat komt als maatregel een beetje uit de lucht vallen. Verwachten dat de meeste mensen bij betaald parkeren met het OV zullen komen is een illusie, dat lukt alleen in Amsterdam en andere steden met hele hoge parkeertarieven – en als je die hier invoert weet je zeker dat half Rheden straks vol auto's staat. Verwachten dat veel mensen op een ander moment komen, lijkt me ook niet heel reëel. Want: het is simpel! Parkeren aan de Arnhemsestraatweg of net daarachter is veel aantrekkelijker: kost niks en de extra wandeling door landgoed Heuven is bepaald geen straf. Het gebeurt nu ook al regelmatig.

Zoveel parkeerplaatsen schrappen en betaald parkeren invoeren – organiseren we als gemeente parkeerproblemen voor onze eigen inwoners? Waar kan ons bezoek straks z'n auto nog kwijt? Moeten we om negen uur 's ochtends onze verjaardag gaan vieren? Parkeren is een ondergeschoven kindje in dit voorstel, deels begrijpelijk bij deze tijdsdruk, maar als de raad nu enkel ja zegt heeft het college zowat een blanco cheque op dit punt.

Het lijkt me daarom wijs als u twee uitgangspunten meegeeft voor de uitwerking.

Eén: parkeercapaciteit die verdwijnt, komt ook weer terug, uiteraard voor zover nodig op de meeste piekdagen. Niet 'eventueel'.

Twee: als de invoering van vergunningparkeren vroeger of later nodig is als gevolg van het masterplan, komt de rekening niet bij de bewoners, maar daar waar hij thuishoort: bij de veroorzakers.

Of zorg op z'n minst voor een integraal parkeeronderzoek en -voorstel, dat ook in gaat op mogelijke parkeeroverlast en de kosten van beheersmaatregelen.

Bedankt voor uw aandacht!

Met vriendelijke groet,

Pauljan Kuijper

p.kuijper@gmail.com

* Dit is inclusief invalideparkeerplaatsen maar exclusief de wei bij het bezoekerscentrum

Geacht College, geachte leden van de gemeente raden,

Rondjes rijden over de Posbank en de natuur bekijken vanuit je autostoel of van achter het vizier van je motorhelm is in de toekomst niet meer mogelijk. Dat is maar goed ook.
De natuur heeft niets aan rond rijders. De natuur moet je op andere wijze beleven.

Het voorstel aan de Gemeenteraden van Rheden en Rozendaal is om voor scenario C te kiezen, maar dat betekent dat het rondje Posbank wordt ingeruild voor een rondje Rozendaal/Velp.
Omhoog via de Bovenallee (lekker slalommen langs de bloemperken die worden aangelegd), dan wat bochten en vervolgens rechtsaf de Kluizenaarsweg naar beneden en dan via de Ringallee en de Roozendaalseweg weer naar het begin punt voor nog een rondje.
Op het kaartje bij scenario C wordt dit wijselijk weggelaten.

Wat verder opvalt op het kaartje is het volgende. In de legenda staat dat nieuwe parkeerplaatsen worden aangegeven met een rode~P. Op de kruising met de Kluizenaarsweg staat de P in zwart, maar daar is toch nog geen parkeerplaats. Daar zou nog een nieuwe parkeerplaats moeten worden aangelegd. Een foutje om u op het verkeerde been te zetten?

In het Raadsvoorstel staat: “Doorgaand verkeer op de Posbank is niet meer aanwezig”.
Prachtig, maar de Kluizenaarsweg is toch geen doorgaande weg. Waarom zou deze dan afgesloten moeten worden? Argumenten daarvoor worden niet gegeven. Er is geen onderzoek gedaan naar de parkeerdruk zoals bij de andere parkeerplaatsen wel gedaan is. Geen telling van het gemotoriseerde verkeer. Het is kortom een idee dat dit plan binnen gesjoemeld is.

Afsluiting van het gedeelte van de Kluizenaarsweg naar de achterheide (het Rozendaalseveld) brengt mee dat een groot stuk bos in een Natura 2000 gebied moet worden gekapt om parkeerplaatsen aan te leggen. Parkeerplaatsen die nog geen 2 kilometer verder op aanwezig zijn. Welke (natuur)winst denken de participanten hiermee te behalen?
Is het reëel te veronderstellen dat een te verlenen aanlegvergunning voor de parkeerplaatsen standhoudt bij de Raad van State?

Stelt u zich de situatie eens voor. De kluizenaarsweg is afgesloten voor gemotoriseerd verkeer en de mensen die hun hond vrij willen laten lopen moet parkeren op de BovenAllee.
Er is slechts een smal bospad dat naar het hondenlosloopgebied leidt. Na een beetje regen is dat een modderig geheel.
Dat zullen mensen links laten liggen en massaal gebruik gaan maken van de Kluizenaarsweg, want er is toch geen gemotoriseerd verkeer meer.
Fietsers die van de heide afkomen zullen hetzelfde denken. Er is hier geen gemotoriseerd verkeer dus we kunnen extra hard naar beneden fietsen. Liefst in donkere kleding zodat ze niet opvallen in de schaduw.
Wat ik dus mis in deze plannen is een permante plek voor een (dieren)ambulance of een landingsplaats voor de traumahelikopter.

Rest de vraag hoeveel mensen hun honden aan het lijntje zullen houden met de belofte dat zij straks los mogen lopen. Vaker en meer loslopende honden in dat gebied zal het gevolg zijn. De kans dat ze, op weg naar het echte losloopgebied een handhaver tegenkomen is gering. De gemeente Rheden, Rozendaal en Natuurmonumenten kampen nu al met een gebrek aan menskracht om toezicht te houden.
Het afsluiten van de Kluizenaarsweg is derhalve om meerdere redenen een rampzalig idee.

Velp, 5 oktober 2021 J.M. Schaeffer

Inspreekbijdrage Scenariokeuze Masterplan Veluwezoom 5 oktober 2021

Inleiding

- De noodzaak van ingrijpende aanpassingen van de verkeerstromen op de Posbank en Veluwezoom wordt van harte onderschreven. Dat sprake is van toenemende verkeersoverlast voor de natuur en omwonenden is evident.
- Daarbij springt in het oog dat volgens het uitgevoerde onderzoek 88% van de motoren en 40% van de auto's de Posbank slechts oprijden voor het rijplezier, en niet voor het natuurgebied.
- Er zijn toenemende zorgen dat de verkeersdrukte in de toekomst alleen maar zal verergeren. Ook de tendens dat steeds meer gemeenten dijken en andere routes afsluiten voor gemotoriseerd verkeer doet vrezen dat het van kwaad tot erger wordt.
- Zou alleen de gemeente Rheden ingrijpen, dan is de verwachting dat de overlast in de gemeente Rozendaal helemaal niet meer te overzien zal zijn.

Scenario's A, B en C:

- Colleges van B&W Rheden en Rozendaal hebben besloten dat scenario C (of C+) de voorkeur heeft. Dat is begrijpelijk. Scenario A en B hebben simpelweg niet of onvoldoende effect op de verkeersoverlast. Scenario C komt het meest tegemoet aan de wens verkeersoverlast voor natuur en omwonenden terug te brengen. Bij de uitwerking van Scenario C zijn er echter wel zaken die aandacht behoeven.

Aanpassingen op scenario C gewenst:

- 1: Sluit kruising Beekhuizenseweg/Kluizenaarsweg af

  Als er niets gebeurt met de Kluizenaarsweg, en deze afslag zou vanuit de Beekhuizenseweg open blijven, dan ontstaat wederom een 'rondje' waarvan moet worden verwacht dat motorrijders en klassieker toertochten deze onverminderd aantrekkelijk zal vinden. We moeten er rekening mee houden dat het doel (het weren van gemotoriseerd verkeerd door een einde te maken aan zgn 'rondjes') niet of aanzienlijk minder behaald wordt. Bovendien is te verwachten dat bewoners van de Kluizenaarsweg worden geconfronteerd met motorverkeer die er thans niet is.

- 2: Houdt het Rozendaalse veld bereikbaar via de Beekhuizenseweg of via de Kluizenaarsweg

  De vraag rijst of het verstandig is nieuwe parkeerplaatsen aan te leggen en de huidige parkeerplaatsen bij het Rozendaalse veld af te sluiten.
  Ten eerste zijn de nieuwe parkeerplaatsen geprojecteerd waar nu al veel wild aanwezig is. Ook gaat dit zorgen voor gevaarlijke situaties omdat loslopende honden dan gemixt worden met een populaire fietsroute bij wielrenners. Bovendien moeten er dan nieuwe parkeerplaatsen worden aangelegd terwijl deze nu reeds bij het Rozendaalse veld aanwezig zijn. De vrees is ook dat als hondenbezitters het Rozendaalse veld niet of onvoldoende kunnen bereiken, zij zullen uitwijken naar de rand van Rozendaal (Koningsberg bijvoorbeeld), en dat de druk op de natuur daar sterk zou toenemen. In de wintersituatie als de Beekhuizenseweg afgesloten is zie je al dat de hondenbezitters het kleine losloopgebied op de Koningsberg als uitwijk uitlaatplek gebruiken. Dit gebied is te klein met als resultaat dat de honden ook los laten lopen in de natuurterreinen er omheen.

> Geachte burgemeester, wethouders en raadsleden,
>
> Mijn naam is Jaap Westhof, voorzitter van de VMCR te Rheden. Ongeveer 25 jaar geleden stond ik hier ook om een pleidooi te houden, zodat de hei open bleef voor de model vliegers. Wij mochten blijven, de hei werd auto-vrij en wij kregen een vergunning om met 1 auto op de hei te mogen komen.
> Als nu het gemotoriseerde verkeer niet meer bij de parkeerplaats bij de brandtoren kan komen, dan is voor de modelvliegtuig het drama compleet.
> Ben je liefhebber van tennis, voetbal of watersport, dan ga je met de auto naar de parkeerplaats en binnen 5 minuten ben je op locatie om de hobby of sport uit te oefenen.
> Bij de modelvliegers is dat anders, zij moeten altijd nog minimaal 400 meter lopen, voordat met de activiteit begonnen kan worden.
> Ziet U het voor U, dat de modelvliegers binnenkort thuis eerst de modellen moeten inladen en de fietsen achterop moeten bevestigen (als je al een trekhaak hebt en een fietsdrager) om daarna naar het transferium te moeten rijden. Fietsen afladen, vliegtuigmodellen vastzetten op de fiets , naar boven fietsen, alles afladen, 400 meter lopen en dan beginnen met waarvoor je gekomen bent. Heb je genoeg gehad van het vliegen, dan doen we het verhaal net zo, maar dan omgekeerd.
> En dan te bedenken dat wij aan de natuur niets te kort doen, we hoeven geen accommodatie, geen kunstgras of kunsthei of iets wat overdekt is.
> Als de modelvliegers weg zijn, verraad niets onze tijdelijke aanwezigheid op de hei.
> Ja , misschien de voetstappen.
> De parkeerplaats bij de Brandtoren onbereikbaar maken zorgt voor een langzame dood van de de modelvliegers op de hei.
> Derhalve vraag ik de bestuursleden van de gemeente, om een weg (via Velp of Rozendaal) open te laten of een vergunning te verlenen, zodat de modelvliegers van deze locatie gebruik kunnen blijven maken.
>
> Ik dank U voor de aandacht

2021-10-04
Aan B&W en de gemeenteraadsleden van Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten Beheereenheid Veluwezoom

Masterplan Veluwezoom, schriftelijke inspraakreactie van KNNV Arnhem, Vereniging voor veldbiologie

KNNV Arnhem ondersteunt het besluit van de colleges van Rheden en Rozendaal om de wegen op en rond de Posbank en het Rozendaalse Veld te sluiten voor gemotoriseerd verkeer (variant C uit het Masterplan).

Naar onze mening is het al jarenlang veel te druk met auto's en motoren in de natuurgebieden op de Zuid-Oost Veluwezoom. Deze gebieden herbergen veel bijzondere natuurwaarden. Zowel het bijzondere landschap als wat betreft het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten planten, korstmossen, paddenstoelen, insecten, reptielen, vogels, zoogdieren enz. Net als elders op de Veluwe gaat de natuur hier steeds verder achteruit en de bedreigingen zijn legio. Het verkeer maakt direct en indirect (stikstof) onderdeel uit van deze bedreigingen en maakt slachtoffers onder planten en dieren zoals reptielen als zandhagedis en hazelworm (een kleine slang). Deze koudbloedige dieren liggen vaak op te warmen op zwart asfalt. Naast stikstof bedreigt ook verdroging in toenemende mate het voortbestaan van soorten. Het gemotoriseerd verkeer is echter een bedreiging waar we per direct wat aan kunnen doen.

Wat betreft het Rozendaalse Veld waarvan een deel bestemd is als losloopgebied voor honden, kan opgemerkt worden dat de loslopende viervoeters een grote bedreiging vormen voor vogels die op de grond broeden, zoals de beschermde nachtzwaluw en boomleeuwerik. Soorten die sterk onder druk staan.

Scenario C betekent ook voor onze vereniging dat het lastiger wordt om excursies dieper in het gebied te organiseren. Desalniettemin kiezen we voor de rust in het gebied en het natuurbelang. Voor dit grotere belang zijn wij bereid ook zelf in te leveren.

We moeten af van het idee dat personenauto's en motoren geschikte vervoermiddelen zijn om diep in deze natuurgebieden door te dringen. Het gemotoriseerd rondtouren over de Posbank en het haarspeldbochtjes draaien bij Beekhuizen kan echt niet meer. Het is tijd te kiezen voor natuur, rust en ruimte. Vervolgens kunnen fietsers en voetgangers gaan genieten van de stilte en mooie uitzichten op deze wegen.

KNNV Arnhem is een vereniging en vooral gericht op natuurstudie en verdieping. Daarnaast behoren het vermeerderen van kennis van de veldbiologie, het aankweken van belangstelling voor de natuur evenals het bijdragen aan natuur- en landschapsbescherming tot de doelstellingen. De vereniging is actief in elf gemeenten, waaronder de gemeenten Rheden, Rozendaal en Arnhem.

Namens het bestuur van KNNV Arnhem,
Tineke Brussaard (Secretaris)

mw. H. Dalm

5 oktober Rozendaalse Veld

Inleiding:
Ik ben afgestudeerd in actief bodembeheer aan hogeschool Larenstein. Bij actief bodembeheer wordt een heel gebied, gemeente in kaart gebracht wat betreft cultuurhistorische waarde, bodemverontreiniging enz. Van daaruit wordt gekeken waar mogelijkheden liggen binnen een gebied. Hierbij zijn veel raakvlakken met het masterplan voor de Veluwezoom.

Wat ik mis in het hele masterplan is de wensen/behoefte van de gebruikers. Er worden geen alternatieven geboden. → geen draagvlak gecreëerd

Afsluiten van het Rozendaalse veld voor gemotoriseerd verkeer betekend verplaatsing van het probleem. De vraag is welk probleem er eigenlijk is. Vergrassing buiten het losloopgebied nog erger dan binnen losloopgebied. Adders, gladde slang worden regelmatig waar genomen. Leeuweriken zie je nu meer dan paar jaar geleden.
- overbelasting andere gebieden, er zijn weinig andere gebieden waar honden veilig los mogen lopen. Park Zypendaal is al overbelast, Ossendaalse laantje bijna geen mogelijkheid om je auto kwijt te raken. Park Klarenbeek ook weinig tot geen parkeer gelegenheid. Koningsberg, beperkt gebied, beperkt parkeren
- Loslopen is voor honden belangrijk voor hun welzijn. Socialisatie is heel belangrijk om overlast in woonwijken te voorkomen
- Vergroot het probleem van loslopende honden in gebieden waar het niet mag.
- Discriminatie van mensen en honden met een beperking, zij kunnen niet eerst naar boven lopen

Door de Posbank af te sluiten zal de druk op andere gebieden toenemen. Zeker als er betaald parkeren wordt ingevoerd bij Beekhuizen en het bezoekerscentrum zoals in het plan staat. Het aantal bezoekers zonder hond op het Rozendaalse veld zal toenemen.

Nieuwe parkeerplaats Bovenallee/kluizenaarsweg
- door de 4 parkeerplaatsen aan de Kluizenaarsweg op te heffen zal de nieuw te realiseren parkeerplaats heel groot moeten worden.
- Hoe zien de gemeentes dit voor zich?
- Er moeten heel veel bomen worden gekapt, veel grond worden verzet. Hoe zit het met de stikstofdepositie waardoor veel bouwprojecten stil liggen?
- Hoe wordt de verkeersveiligheid gegarandeerd? Voor fietsers blijft het een doorgaande weg zowel naar Rozendaalse Veld als richting Beekhuizen.
- Per auto minimaal 12,5 m2 alleen parkeren, in en uit rijden niet meegerekend.
- Door het bos omhoog lopen betekend veel contact tussen honden en zwijnen. Belasting van dit bosgebied neemt fors toe

Mogelijke oplossingen:
- betaald parkeren, werken met jaarkaarten net als leisurelands
- Alternatieve losloopgebieden bieden om drukte en belasting te spreiden
- Meer samenwerken met verschillende organisaties, hussen, scholen en andere gebruikers om het gebied te beheren. Je ziet dat het Rozendaalse veld de heidewerkgroep heeft gemist.
- Meer controle in en om het gebied. Om het gebied op loslopende honden, in het gebied op jagende honden.
- Meer controle op commercieel gebruik, laatst had een hele groep van een opleiding een gezellig dagje uit bij de laatste parkeerplaats. Halve parkeerplaats vol, deel naast parkeerplaats vol met stoelen, vlaggetjes in de bomen ed.

Geachte raadsleden van Rheden en Rozendaal,

Namens Buitenplaats Beekhuizen en Boutique Hotel Beekhuizen ben ik blij met de mogelijkheid die er vandaag geboden wordt om u in het kort onze visie te geven op het Masterplan Veluwezoom.

Wij hebben samen met andere belanghebbenden inbreng mogen hebben in de totstandkoming van de scenario's. Het was een plezierig en open proces, en we zien in elk scenario de gegeven input van de verschillende aanwezige stakeholders geheel of gedeeltelijk terug.

Het zijn drie uiteenlopende scenario's geworden en elke inwoner, ondernemer of andere belanghebbende zal een persoonlijke voorkeur hebben; en wij uiteraard ook. Wilt u als raadsleden de verschillende belangen behartigen, dan vraagt dit straks in de uitwerking absoluut om concessies, klein of groot.

Wij zijn persoonlijk voorstander van menselijk ingrijpen om dit prachtige natuurgebied te beschermen en de natuur te laten herstellen in het belang van komende generaties. Maar óók zien we de wens om dit gebied open en toegankelijk te houden voor inwoners en andere bezoekers. Onze oproep is om dit duurzaam met elkaar te organiseren.

Als ondernemingen die gevestigd zijn aan de doorgaande route naar de Posbank –zowel qua route als qua eindpunt een unieke beleving – ervaren wij dagelijks de enorme druk op de natuur door passanten. Het zíjn niet alleen de excessen op zonnige zondagen, of als de heide bloeit. Het is stelselmatig te druk en lawaaierig vanwege allerlei soorten gemotoriseerd verkeer. Ik nodig u graag uit om het geluid zelf te komen ervaren: het is werkelijk oorverdovend.

En hoewel de cijfers aangeven dat het aantal ongevallen kennelijk meevalt, is de ervaring in de dagelijkse praktijk met het aantal bijna-ongevallen zodanig groot dat ons personeel en onze gasten in hoge mate een gevoel van onveiligheid ervaren.

We zouden eigenlijk blij moeten zijn met onze zichtlocatie, maar dat zijn we niet. De natuur wordt bedreigd door de toenemende drukte, de overlast voor mens en dier is enorm, en het is nú het moment om in te grijpen. En laat het dan ook maar meteen goed gebeuren.

Scenario C is daarom het meest wenselijke scenario. En nog veel beter: scenario C+. Met als waardevolle toevoeging dat inwoners, ondernemers en bezoekers in de toekomst op een brede wijze met elektrisch (openbaar) vervoer het gebied in kunnen. Dat elektrisch openbaar vervoer dan wel in fases moet worden uitgebouwd, is begrijpelijk.

Natuurlijk moet er oog zijn voor de minder goed ter been zijnde inwoner of bezoeker, en voor diegenen met een laag inkomen, en voor de dagelijkse wandelaar, al dan niet met hond. Ook wij hebben enkele aandachtspunten vanuit onze bedrijfsvoering, en ook wij hebben gasten die op leeftijd zijn en vervoer nodig hebben om het gebied te kunnen beleven.

Maar laten we vooral in de eerste plaats afspreken om met elkaar de inspanning te willen leveren om de natuur te behouden. En het dan aan de uitwerkingsfase overlaten om knelpunten op flexibele wijze met elkaar op te lossen en waar nodig concessies te doen.

Waar een wil is, is een weg, of in dit geval, eigenlijk juist géén weg meer.

Bedankt voor uw aandacht.

Met vriendelijke groeten,
Judith Stoevelaar

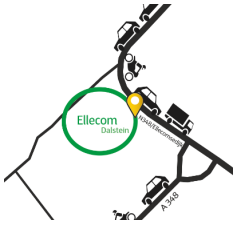

Masterplan Veluwezoom en Ellecom/Dalstein

Inspreektekst
buurtteam N348/Ellecomsedijk,
5 oktober 2021

Wout Teunissen, Chella Harreveld,
Hanny Brouwer, Betty Suurenbroek,
contactpersoon M 06 44 25 17 28

team@n348ellecomsedijk.nl

Geachte raad,

Je zal er maar mogen wonen, aan de rand van de Veluwezoom - een prachtig natuurgebied, dat nu 'verkeer-stil' wordt. Daarmee krijgen flora en fauna de kans om te herstellen en de aanwonenden rust. Geweldig voor natuur en mens.

Je zal er maar wonen, in Ellecom/ Dalstein, een mooie woonwijk in deze Veluwezoom, maar ook pal naast de N348/Ellecomsedijk. Feitelijk een snelweg met permanent verkeerslawaai zonder afscherming. We zijn bezorgd, want uit talloze nationale en internationale rapporten blijkt; veel lawaai is ongezond.

Masterplan Veluwezoom en wij

We zijn blij met de keuze voor scenario C/C+ van het Masterplan, maar willen daarbij specifiek aandacht vragen voor de verkeerstromen via de aan- en afvoerwegen. Immers in het plan wordt het verkeer in de dorpen beperkt en bij voorkeur buitenom geleid. En buitenom kan niet anders dan over de A348 en bij Ellecom over de N348/ Ellecomsedijk. Dat betekent dus nóg meer verkeer langs onze woonwijk.

7e verkeersproject over de Ellecomsedijk

Dit Masterplan is het 7e verkeersproject van gemeente Rheden en/of provincie Gelderland waarvoor de Ellecomsedijk essentieel is. In 4 eerdere projecten is niet ingezoomd op de directe geluidsgevolgen voor woonwijk Dalstein. In 2 nog lopende projecten zijn we wel belanghebbende, maar is nog zeer de vraag of maatregelen tegen geluidshinder genomen gaan worden. De gevolgen voor ons zijn: permanent geluid van veel verkeer, indringend geluid van vrachtverkeer en piekgeluid van motoren en snelheidsovertreders. Het belast de kwaliteit van onze dorpse woonomgeving, het overheerst de landelijke en omgevingseigen geluiden.

Sinds 2018, na de motie Ellecomsedijk, heeft u op verschillende manieren van ons gehoord. In onze brief van 10 september jl. beschrijven we de actuele stand van zaken.

Is geluidshinder dan zo erg?

In 2018 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie richtlijnen uitgebracht voor omgevingsgeluid. Deze zijn gebaseerd op nieuwe inzichten waaruit blijkt dat geluidsbelasting niet alleen ernstige overlast veroorzaakt, maar ook zeer negatieve effecten op de (volks)gezondheid heeft. Vorig jaar heeft het RIVM een rapport uitgebracht dat deze richtlijnen onderschrijft én adviseert om het Nederlandse beleid te verbeteren door nadrukkelijk de gezondheidseffecten van geluid te verminderen.

In dit advies is de gezondheidsnorm voor omgevingsgeluid 53 dB. We hebben sterke aanwijzingen dat de geluidsbelasting in onze wijk al jarenlang ruim hierboven is. In 2011 bleek namelijk al in de startnotitie van Traverse Dieren dat onze wijk zeer slecht scoort op de gezondheidseffectscreening. Het verkeer is sindsdien alleen maar toegenomen, de prognose is 32.000 voertuigen per etmaal. Op onze locatie is echter nog nooit een geluidsmeting uitgevoerd en eenduidige en transparante berekeningen ontbreken. Evenmin is bekend bij welke waarden maatregelen getroffen worden.

Is een oplossing heel moeilijk en heel duur?

Dat valt reuze mee. Er zijn veel mogelijkheden om de gezondheidsschade van aanwonenden te beperken.
1. Rijstijlaanpassing, kost niets, het scheelt zelfs brandstof en uitstoot. 2. Het verlagen van de maximum snelheid. 3. Het anders inrichten van de weg. 4. Het meten en handhaven van de wettelijke snelheid. 5. De technische oplossing die eenvoudig uitvoerbaar is: het plaatsen van diffractoren vanaf de moestuinen van Twickel tot aan de A348. Dit zijn wanden niet hoger dan de vangrail, ze buigen het geluid af dat zo als het ware op de weg blijft. Ze zijn bewezen effectief en duurzaam. En de kosten? Ongeveer 4 ton. Eenmalig. Een schijntje in vergelijking met het budget van 1.7 miljoen euro voor het Masterplan Veluwezoom en het past perfect in de omgevingsvisie buitengebied Rheden (2019).

Wij hebben 2 vragen aan u:

1. Erkent de gemeente Rheden dat de bewoners van Dalstein belanghebbenden zijn bij het Masterplan?
2. Is de gemeente Rheden bereid de gevolgen van het Masterplan Veluwezoom voor de leefbaarheid in de wijk Dalstein inzichtelijk te maken en te compenseren?

We horen graag uw antwoord!

Geachte raadsleden,

Ik beperk mijn bijdrage tot het afsluiten van de Kluizenaarsweg voor gemotoriseerd verkeer. Hoewel deze weg in de gemeente Rozendaal ligt, heeft onze gemeente direct belang vanwege het bereikbaar houden van haar eigendom, het Rozendaalse veld.

Het plan om de Posbank te ontlasten, gaat uit van een aantal problemen. Passen die problemen ook op de Kluizenaarsweg? Naar mijn stellige overtuiging niet.

1. Afsluiting doorgaande wegen: de Kluizenaarsweg is al doodlopend voor gemotoriseerd verkeer.
2. Geluidsoverlast en te hard rijden: in de praktijk komen er geen motoren op deze weg; en de weg is zo smal, dat auto's stapvoets moeten rijden om elkaar te passeren.
3. Parkeerprobleem: bij uitzondering doet zich dit voor; de meeste tijd is er plaats genoeg.
4. Aantrekkingskracht van het gebied: het Rozendaalseveld is een uniek hondenuitlaatgebied; het overgrote deel van de bezoekers zijn mensen met honden om te genieten van de mogelijkheid hun hond hier vrij te laten lopen. En vrijwel iedereen komt uit de directe omgeving. In de jaren 90, toen ik verantwoordelijk wethouder was van het gebied, is er al eens een poging gedaan om de honden te weren. Zou dit een eerste stap kunnen zijn om dit weer in gang te zetten? Dat zou een heel slechte stap zijn!

Kortom, via een omweg en zonder discussie vooraf deze afsluiting neer te leggen, is een slechte zaak. Gewoon openhouden die weg!

Els van Hout-Notermanns

026 4953219

Inspreek notitie Stichting Red Heuven en de Posbank

1. De Stichting is sterk voorstander van scenario 3 (volledige afsluiting van de Posbank voor alle gemotoriseerd verkeer

2. De Stichting heeft een breed draagvlak : a) aanwonenden belangrijkste aanrijroute Posbank (Schietbergseweg/Arnhemsestraatweg b) lokale horeca (de Ruif/de Deel) en c) Veluwe Actief (Peter Overstegen)

3. Belangrijkste doelen Stichting : 1) geen uitbreiding P-plaatsen in gebied Heuven 2) 30% vermindering van de verkeersstroom over de Schietbergseweg (Schietberg is geen Kalverstraat) 3) spreiding van de huidige verkeerstromen over het gehele werkgebied van de Gemeente Rozendaal en Rheden (van Rozendaal t/m Laag Soeren)

4. De Stichting heeft hiertoe een uitgebreid Parkeer/Verkeersplan uitgewerkt waarbij gebruik wordt gemaakt van minimaal 700 nu al beschikbare Parkeerplaatsen door het gehele gebied

5. Op de lange termijn kunnen daar nog vele duizenden Parkeerplaatsen aan toegevoegd worden buiten het werkgebied (o.a. Waterberg/Arnhem en Eerbeek/Brummen)

6. Het is de bedoeling de bezoekers via matrixborden en slimme apps te helpen een vrije parkeerplaats te vinden en vandaar uit het natuurgebied in te gaan te voet met de (elektrische)fiets of evt. scooter etc.

7. Deze oplossing is goedkoop, snel uitvoerbaar en in lijn met het provinciale spreidingsbeleid

NU: Toegang naar Nationaal Park Veluwezoom

Auto's <u>vooral</u> via Zuiden: afslag Veluwezoom op A348

"Rondje Posbank" mogelijk voor gemotoriseerd verkeer

Groot verkeersknelpunt en onveiligheid mn op Arnhemsestraatweg/Schietbergseweg

Auto's (met bikes) parkeren **in** Nationaal Park

Toekomst: Toegang naar Nationaal Park Veluwezoom

Spreiden verkeer en parkeerplaatsen aan alle randen van Veluwezoom

Afsluiten wegen in nat. Park voor gemotoriseerd verkeer

Beperken gemotoriseerd verkeer Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg

Geen uitbreiding P's bij Heuven/BC/Houtplaats

Betaald parkeren op P in nationaal park zelf

Waar Transferia?

Oost-Veluwe: Eerbeek

Zuid-west Veluwe: Carpool Waterberg/Postillion motel en evt grotere P Schelmseweg Rozendaal

Zuid-Veluwe: evt Transferium A348/de Groot dan wel P nof voor rotonde Snippendaalseweg

Afstanden tot de Posbank **met**

- Eerbeek: 11 km
- Zuid-west Veluwezoom: Carpool Waterberg: 9 km
- Evt Transferium A348 dan wel Worth Rheden: 5- 7 km

Quick Wins mogelijk: min 700 P’s

1. **betere benutting en bewegwijzering naar al bestaande of aangeboden P’s**
2. **Auto’s met MTB niet aan zuidkant te laten parkeren**
3. **Auto’s met (e-)bike niet aan zuidkant te laten parkeren**

Voorbeelden:

P gemeentehuis weekend, P kasteel Rozendaal 100 onbenutte P’s, P carpool Waterberg bij hotel Postillion
P Sterrebos Ellecom, P achter Callunaplein Dieren aangeboden, P oude station Eerbeek aangeboden,
P manege de Spreng Laag Soeren aangeboden
(zie: plan Veluwezoom heeft vele (aanrij)kanten plus detail toelichting, ism St Toeristisch Platform ZO Veluwezoom))

Geografische spreiding parkeren Veluwezoom:

Veluwezoom heeft vele (aanrij)kanten

Rood: quick wins,
blauw te onderzoeken/-ontwikkelen

Opgesteld door:
Stichting Red Heuven en de Posbank
Stichting toeristisch Platform Zuid-Oost-veluwezoom
Versie 2: september 2021

Voor details over aantallen p's, specificatie, criteria en aanrijroutes, zie "Details Plan Spreiding Parkeerplaatsen Veluwezoom.pdf".

Samenvatting: spreiding verkeer en P's

1. **Geografische spreiding verkeer en betere benutting P's** is wenselijk in elk scenario, zeker bij scenario 3. Anders wordt verkeers- en parkeerdruk enorm op Arnhemsestraatweg/Schietbergseweg/Heuven.
2. **Beperken P's rondom Schietbergseweg/Heuven** (nu 340 p's, ex overloopweide 300 p's), is in elk scenario nodig: grootste verkeersknelpunt.
   Nu op piekdagen elke 4 seconde gem. een auto, 7000 verkeersbewegingen overdag.
   Geen overloop-parkeermogelijkheid meer daar, geen uitbreiding P's. Max 2000 verkeersbewegingen Schietberg-laag.
3. **Begin met 3 quick wins**: betere benutting bestaande P's en geografisch spreiden P's MTB en P's fietsers aan randen en in dorpen met bewegwijzering levert zo capaciteit van min. 700- 1000 P's op. Veluwezoom heeft vele (aanrij-)kanten.
4. **Afvangen verkeer: 3 lagen om verkeers-druk naar hotspots te ontlasten**:
   A: A12/A50: verleiden naar P's Zuid-West, en Noord en Noord-Oost Veluwezoom
   B: A348 : verschillende afslagen benutten (niet 1) en evt P's op /aan die A348
   C: Arnhemsestraatweg: extra P voor/bij rotonde Snippendaalseweg.
   C: P Schelmseweg net voor Rozendaal
5. **€ Betaald parkeren** dicht bij natuur voor "insteek"-P's langs Schietbergseweg Rheden (P Houtplaats en P Heuven/BC), P lappendeken de Steeg en P Beekhuizen/Woodz.
   Plus handhaving
6. **Onderzoek** interessante mogelijkheden voor extra parkeer-capaciteit op (middel)**langere termijn**.

Spreiding in P
Veluwezoom heeft vele aanrij-kanten!

- **Nu:** verkeer vanaf A348 direct geleid naar Posbank/Heuven/BC.
  Met Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg als aanrijroutes (meer dan 120 woningen direct aangrenzend). **Nationaal Park Veluwezoom is meer dan Posbank**!
  Wenselijk om verkeershotspot te ontlasten: communicatie afstemmen betrokken partijen en geografische spreiding.

- **Spreiding P naar doelgroepen**: auto's met (e)-bikes/MTB's verleiden gratis te parkeren op verder weg gelegen plekken op noordelijke en oostelijke Veluwezoom en puntje-Zuid-Westen. Door grotere actieradius (ebikes in meerderheid) gaan zij sowieso dwars door hele Nationaal Park en alle recreatiezones heen.

- **Criteria (nieuwe) locaties PP**:
  - zo min mogelijk bewoners langs aanrijroute
  - Zo min mogelijk verstoring voor natuur, zo min mogelijk CO 2 uitstoot auto's qua aanrijroutes.
  - Aansluiting bij bestaande fiets/wandelroutes
  - waar mogelijk spinoff naar lokale ondernemers
  - Ontlasten "probleemspot" Schietbergseweg en Arnhemsestraatweg, na eerste afslag (N785) van doodlopende A348

- **Quick wins op korte termijn** mogelijk bij al bestaande PP door
  1. betere benutting en bewegwijzering al bestaande P's en 2. MTB-ers niet aan zuidkant te laten parkeren en 3. bezoekers met eigen fiets buiten park te laten parkeren

Quick win 1: betere benutting al bestaande P’s door bewegwijzering

quick win 1: betere benutting P's door bewegwijzering en (matrix)- borden

- Naar schatting min. 700 – 1000 pp beter te benutten
- Noorden: 2 bestaande P's aan Groenendaalse weg, grenzend aan MTB en fiets-routes. Via **A50**
- **P Carpool Waterberg Postillion Motel Arnhem**, afslag **A12/A50**
- P kasteel Rozendaal: 200 p's, hooguit half vol. Afslag **A12**, Schelmseweg
- P Sterrebos Ellecom (Twickel): amper gebruikt, **A348** afslag Dieren
- **P gemeentehuis Rheden de Steeg (weekend) A348** afslag de Steeg
- P kasteel Middachten de Steeg Kasteel, rivier en bos! **A348** afslag de Steeg
- Ondernemers cq gemeente Brummen (**P bij oude treinstation Eerbeek, gemeente wil graag transferium daar**), Laag Soeren en Dieren (Callunaplein) hebben gratis bestaande P's aangeboden. En P Station Dieren. Allemaal veilig en dichtbij fiets/ wandelroutes. (**A50 ofwel A348** afslag Dieren)
- Gebruik 3 al bestaande **matrixborden** voor bewegwijzering!
- **Vaste borden (3 ipv 1) Veluwezoom** wenselijk voor afslagen op A348 (van provincie) en A12/A50
- Goed nadenken over **benaming van P's.** Wandel startpunt, fiets- startpunt, MTB route oid: in werkgroep verder uitwerken.

Toegang via Eerbeek/Noorden/Oosten

Toegang via Eerbeek naar Nationaal Park Veluwezoom

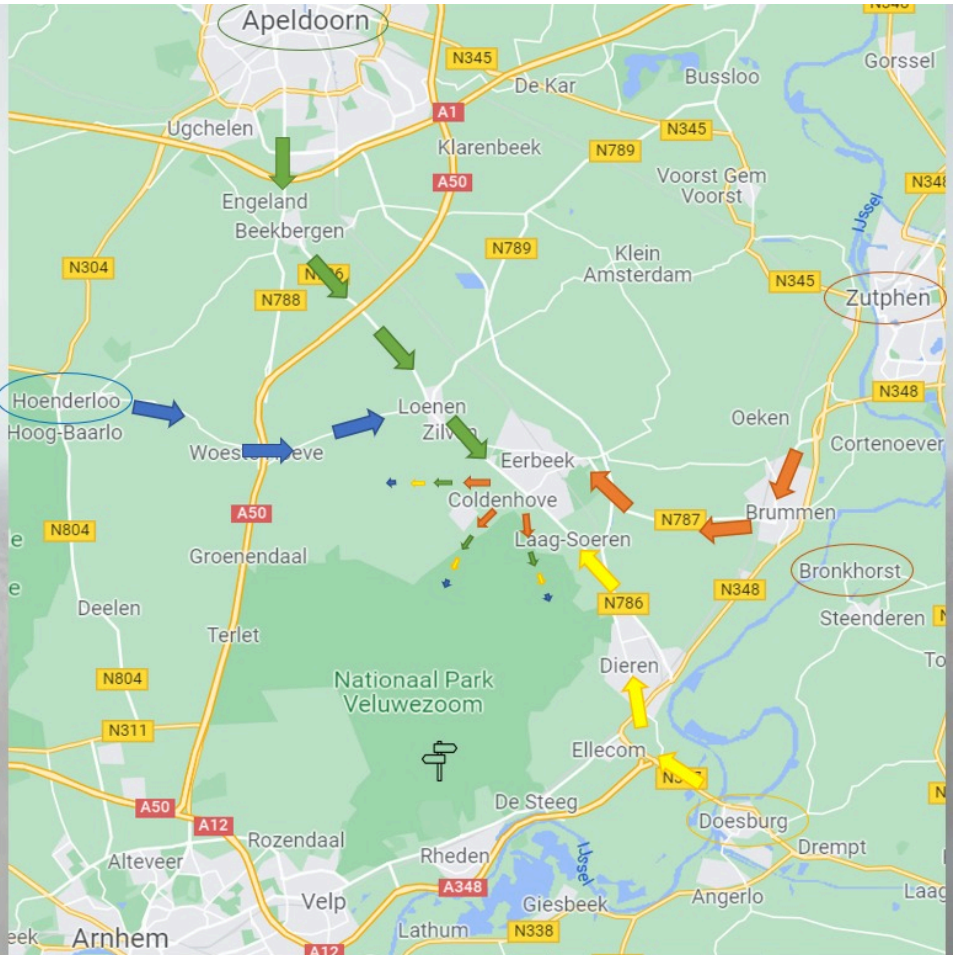
Afstanden tot Eerbeek:

- Zutphen
  Auto: 15 km
  Fiets: 12 km
- Apeldoorn
  Auto: 17 km
  Fiets: 17 km
- Hoenderloo
  Auto: 15 km
  Fiets: 15 km
- Doesburg
  Auto: 15 km
  Fiets: 13 km
- Bronkhorst
  Auto: 24 km
  Fiets: 11 km

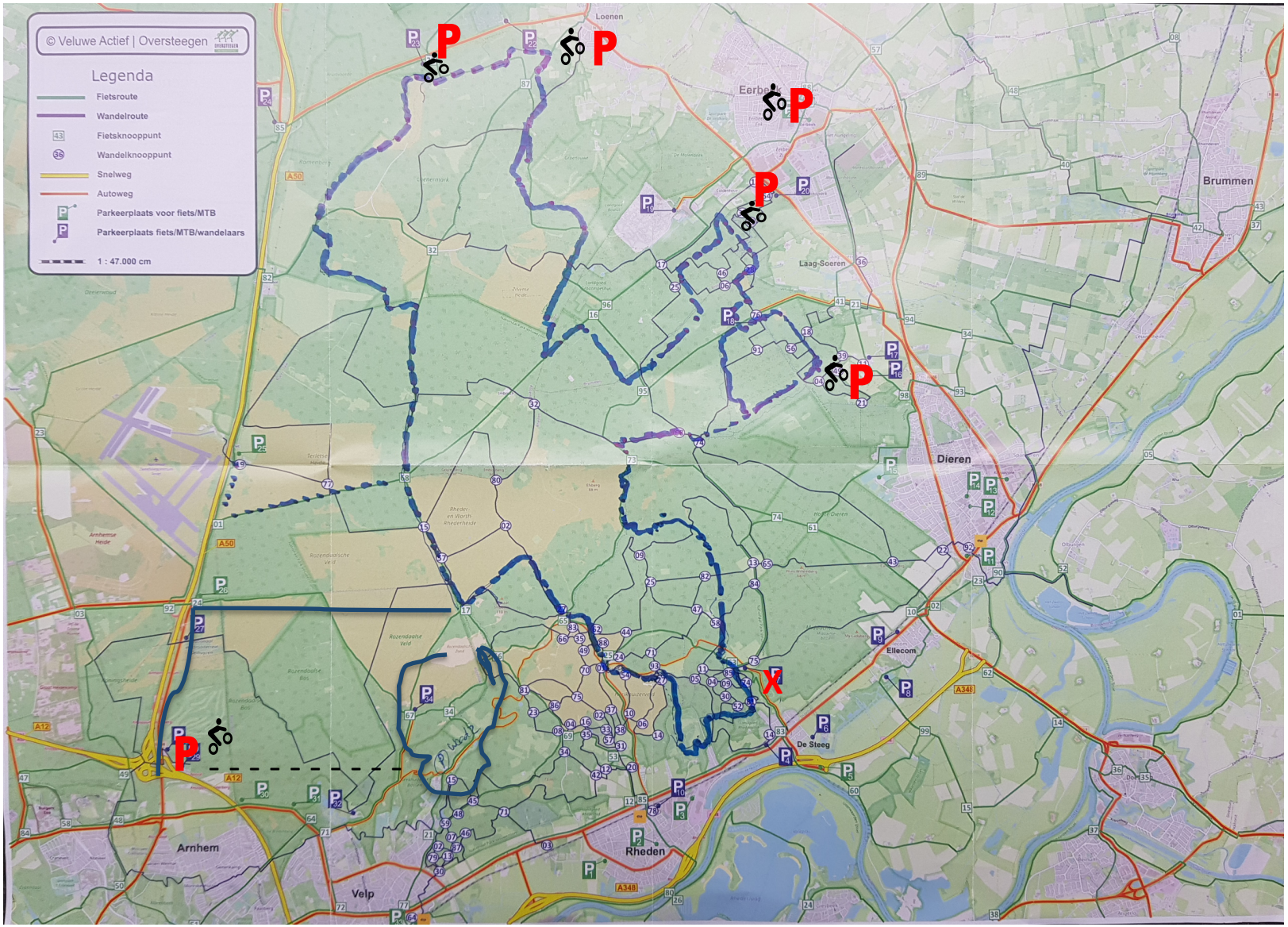

Afstanden van Eerbeek tot de Posbank

- Auto: 18 km
- Fiets: 11 km

Quick win 2: MTB-ers parkeren Noord, Oost en Zuid-west

Ad Quick win 2: spreiding P voor MTB-ers

- Schatting: min. 60 – 80 auto's per weekend-dag die parkeren bij Heuven/ Houtplaats/Posbank/Lappendeken met hun MTB.
- Advies: **Startplek MTB-er aan de buitenrand Veluwezoom en niet aan Zuid-kant**. Dit betekent: Lappendeken de Steeg **geen** officiële startpunt MTB noemen, verwijderen site NM! (En die P wordt betaald parkeren in toekomst.)
- MTB-ers vanuit A50/A12 "afvangen" en laten parkeren aan Zuid-West, Noord en Oost kant Veluwezoom, verder overleg met MTB verenigingen (is er al)
- **Advies: 5 a 6 officiële startpunten MTB-route weg van Zuiden Veluwezoom**:
  - **Noorden Groenendaalseweg** vlakbij MTB en fiets-routes, verbinding met MTB Kootwijk. **Loenen**: Bike en eat voor veilig parkeren in dorp (ook verhuur).
  - **Zuid-west: P Postillion** ontwikkeling gestart mmv gem. Arnhem**.** Voordeel: verbinding MTB route Schaarsbergen en MTB route Oosterbeek, en toekomstige verbinding MTB route Veluwezoom (over 2 tot 3 jaar klaar, nu al wordt die verbinding legaal gebruikt). Afspoelplek MTB komt binnenkort. Douches aanwezig. Bewegwijzering in de maak.
  - Oost P partycentrum Bosque (**Eerbeek**) , bestaande startplaats voor MTB. Vraag of ondernemer MTB-ers blijft faciliteren.
  - **Eerbeek VSM station**: veilig parkeren. Medewerking van gemeente Brummen. Er komt ook MTB kinder-baantje (voorjaar 2022)
  - P manege De Spreng **Laag Soeren** (ondernemer en vereniging wil, P klaar, douches aanwezig), dependance NM ernaast: Priesnitz

Quick win 3: start fietsroutes

Ad Quick win 3: start fietsroutes

- Naar schatting **200-300 auto's** met eigen fietsen op auto per weekend-dag (Heuven/BC, Houtplaats, Lappendeken en Posbank).
- Meerderheid fietsen is tegenwoordig **ebikes met grote actie-radius**. Niet noodzakelijk om in het Park Veluwezoom te starten. Parkeren dus buiten Nationaal Park Veluwezoom, waar goede aansluiting is met fietsknooppunten
- Er start nu officieel geen enkele fietsroute meer in Park Veluwezoom, vooral houden zo in kader parkeren. **Veluwezoom is doel route**, **niet startplek**.
- **Advies**:
  - Aangeven dat er rondom nationaal Park (niet in het Park) veilige parkeerplaatsen zijn, aansluitend bij fietsknooppunten. Zorgen dat alle gemeenten/betrokkenen dit communiceren
  - Bij overnachtende toerist: huur of breng fiets daar naar toe ipv naar Park Veluwezoom te komen met auto om fiets te huren.
  - Matrixborden (3 in bezit) op Arnhemsestraatweg en/of A348 vanaf nu gebruiken om mensen te verwijzen naar P's, met symbool fiets (plus evt wandelaar erbij)
  - Bij voorkeur vaste borden op A348 voor minder verkeersbelasting op Arnhemsestraatweg
  - P's geschikt voor auto's met fietsen aan rand en in dorpen (vlakbij fietsroutes): Alle P's voor mountainbikers (via A12/A50). Daarnaast P Sterrebos, P gemeentehuis Rheden, P Callunaplein Dieren, P NS Dieren, P kasteel Rozendaal etc

Conclusie Quick wins

- Zo'n 300 – 380 p's per dag te winnen bij Heuven en Lappendeken door **MTB en fietsen** buiten gebied cq in dorpen te laten parkeren, inclusief goede bewegwijzering en info op websites. Veluwezoom is doel route, en niet de startplek.
- Zo'n min. 700 – 1000 p's. per dag te winnen door **betere benutting van bestaande P's** of aangeboden P's van ondernemers aan randen die niet of half vol zijn, door bewegwijzering, (matrix)borden en communicatie.
- Binnenkort **beginnen** met bijv.: P gemeentehuis Rheden + P Sterrebos, P MTB-ers weg van A348 (Carpool Waterberg bij Postiljon oa), geen MTB-ers bij P Lappendeken, P kasteel Rozendaal
- **Afsluiting Posbank kan makkelijk en is wenselijk**, vanwege verkeers- en parkeerdruk door rondjes-en Posbank rijders. Combineer met betaald parkeren voor P's Heuven/BC, de Houtplaats, De lappendeken en Beekhuizen.
- **Uitbreiding P's Heuven/BC en Houtplaats niet wenselijk** (nu al 340 P's totaal) en voorlopig overbodig, ook geen overloop-parkeer mogelijkheid
- Uitbreiding P Beekhuizen naar 200 p's als betaalde insteek-parkeerplaats?
- En: Voor langere termijn zijn er zeker interessante mogelijkheden!

Mogelijkheden P's te onderzoeken/-ontwikkelen (blauw)

Toelichting P's te onderzoeken/ontwikkelen

In planning door gemeente Arnhem: **Transferium Schaarsbergen** in Veluwezoom West (2026??).

Haalbaarheid onderzoeken van nieuwe P's op langere termijn met partijen zoals Rijkswaterstaat, provincie, gemeenten, Geldersch Landschap en andere partijen

- Transferium A348 Rheden (interessant voor ondernemers Rheden): mn voor fietsers?
- Transferium Riverstone/de Groot Rheden aan A348 (ook verbinding rivier)
- P landbouwgrond bij rotonde Snippendaalseweg tussen arnhemsestraatweg en spoor (nu maisveld). Dit ontlast drukte deel Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg. Direct bij natuur en vlakbij Posbank en uitzichtpunt. Ook voor wandelaars.
- Andere nieuwe P's bij Worth Rheden: begraafplaats, Roskam, anders?. Onderzoeken
- P Schelmseweg: 2 al bestaande PP uitbreiden? Dicht bij snelweg A12, geen omwonenden aanrijroute, vlakbij kasteel Rosendael en wandel en fiets-routes. Geldersch Landschap = eigenaar
- Out of the box:
  - bezoekerscentrum NM verplaatsen naar Arnhemsestraatweg bij Snippendaalse weg inclusief P en museale functie.
  - NM koopt hotel Roskam? P Roskam?
  - Oude asielzoekers-centrum?

Andere opties:

- P Sportvereniging Pinkenberg, vereniging wil wel
- P sportvelden Polysport Adm. Helfrichlaan in Dieren. Al bewegwijzerd. Ook voor wandelaars
- P Rhedens Lyceum Dieren in weekend, overleg met directie?
- Evt uitbreiden bij P Terlet? Zie verder detail overzicht document:

Resumerend conclusies en advies

- **Veel te winnen nu al** met geografisch spreiden parkeren en beter benutten van P's
- **Verkeer verleiden vanaf A12 en A50** om niet afslag A348 te nemen
- **Ontzie verkeers-hotspot** Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg
- **Experimenteren**: niet wachten op 4 jaar, nu al experimenteren met afsluiting, (matrix)-borden, P gemeentehuis etc, starten afstemming horeca en NM en andere grondeigenaren over betaald parkeren, 30 km/uur etc etc
- **Afstemming** wenselijk ook onderling met verschillende grondeigenaren NM, Geldersch Landschap, gemeenten, Twickel en toeristisch platform etc over communicatie mbt Veluwezoom/Posbank en mogelijkheden toekomst.
- Bezoekerscentrum NM is gastvrije plek van voornaamste grondeigenaar Park Veluwezoom waar mensen vooral wandelend en fietsend naar toe komen. **Benaming transferium P's bij Heuven/BC is niet wenselijk!**
- Veluwezoom is niet gelijk en meer dan Posbank: communicatie
- **Werkgroepen** starten**,** en we willen graag onze know-how inbrengen!

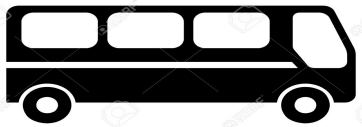
Bijlagen

- Over betaald parkeren
- Over bereikbaarheid Posbank paviljoen en busje
- Over speciale dagen
- Over Eerbeek/Brummen en toerisme
- Over gronden vlakbij rotonde snippendaalseweg

Parkeren en betalen “insteek”- P’s

- **Betalen voor P dichtbij natuur in Zuiden Veluwezoom** is cruciaal in kader regulering verkeer, inclusief controle. Niet te goedkoop en per uur. P Houtplaats en P Heuven/BC (samen 340 P’s), P Woodz Beekhuizen (100/110 P’s), P Lappendeken (200 P’s)
- Woodz Beekhuizen heeft geen ‘eigen’ parkeerplekken voor gasten, P houtplaats en P Ruif/Deel wel (elk zo’n 60 P’s)
- Parkerende bezoekers gaan nu door elkaar heen: horecagasten bezoeken ook park, parkbezoekers parkeren ook op horeca-plekken
- **Advies**
  - Uitwerken parkeersysteem met betreffende partijen Houtplaats, de Ruif/Deel, en Woodz Beekhuizen en NM (dan wel grondeigenaren).
  - Betalen voor iedereen die daar parkeert, wel duidelijk laten wat P’s van horeca zijn. Systeem dat horeca-bezoekers uitrijkaart oid kunnen krijgen
  - NM wenst korting of gratis parkeren voor leden, verstandig? Ander systeem bijv. leden kunnen parkeerkaart aanvragen 1 of 2 keer per jaar?
  - Overleg met Woodz/Beekhuizen in hoeverre eigen P’s voor gasten op eigen terrein kunnen worden gerealiseerd dan wel uitbreiding P’s aldaar naar 200 P totaal

Als Posbank zelf niet met auto bereikbaar is..

- Posbank(paviljoen) **makkelijk wandelend bereikbaar** via P Heuven/ Houtplaats (1,5 km) en P lappendeken de Steeg (2,5 km). Of via P Beekhuizen (4 km), P Sterrebos (5 km), P gemeentehuis Rheden (4 km). Hou die P's voornamelijk gericht op wandelaars.
- Voor mensen bijv. **slecht ter been** mogelijkheid bieden:
  - (electrische) **bus** op zaterdag (2 tot 4 keer per maand)? Te reserveren en te betalen (je bent anders ook parkeergelden kwijt). Commerciële partij die ontheffing krijgt en heel rondje Veluwezoom doet met bus? NM?
  - Parkeren auto op industrieterrein Rheden, A348 als dat er komt, gemeentehuis en/of P station Dieren etc?
  - Zaterdag of zondag een vast rondje bus waar mensen op en af kunnen stappen aan randen gehele Veluwezoom?
  - Bus met chauffeur huren is mogelijkheid, kost ongeveer 400 – 800 euro. Te bekostigen door deel parkeergelden uit rest park Veluwezoom, instapgeld ofwel sponsoring ondernemers, Postcodeloterij etc?
  - Andere ideeën???
  - **start werkgroe**pje om verder uit te werken

Speciale dagen en bereikbaarheid Heuven/Posbank

- Voor lammetjes-dag en bloeiende heide-dagen etc. zijn evt bussen in te zetten voor mensen die niet met fiets of OV willen/kunnen komen..
- Ook weer: Parkeren auto op industrieterrein Rheden (meteor), A348 als dat er komt en/of P station Dieren, gemeentehuis Rheden of nader te bepalen/ontwikkelen plekken.
- Bij evenementen door NM etc zijn soms tijdelijk misschien meer p's nodig dan de 340 p's die daar zijn..
  - Eigenaar P restaurant de Ruif: maandag parkeren mogelijk (dan restaurant gesloten). Nog overleg met restaurant Houtplaats? (dinsdag gesloten)
  - NM heeft ook nog eigen P bij kantoorgebouw: te gebruiken voor speciale dagen NM? …
- Nader uit te werken door bijv zelfde **werkgroep bus**.

Eerbeek/Brummen en toerisme

Eerbeek-Brummen middelpunt omliggende toeristenrekkers

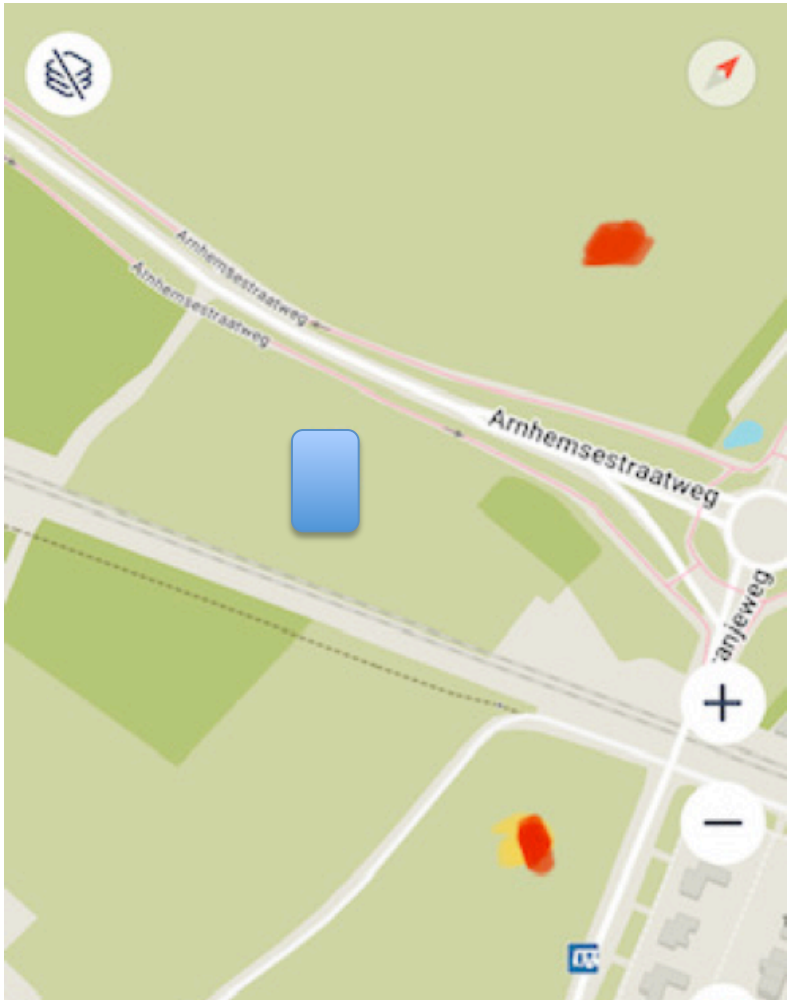
Aantal toeristen per jaar

- **Zutphen**
  4,5 Miljoen (2018)
- **Apeldoorn**
  1,2 Miljoen (2019)
- **Doesburg**
  1 Miljoen (2018)
- **Nationaal Park Veluwezoom**
  1,5 Miljoen

Andere populaire plaatsen onder toeristen
Hoenderloo
Bronkhorst

Grond bij rotonde snippendaalseweg

Landbouwgrond aan Arnhemsestraatweg tussen spoorlijn en straatweg heeft vele voordelen als extra parkeerplek:

- geen direct omwonenden
- Minimaal 300 – 500 P's mogelijk
- Meteen in bos bij Snippendaalseweg: en zowel voor wandelaars als fietsers
- Afslag naar P is makkelijk te aan te leggen
- Stichting Red Heuven en de Posbank kent namen grondeigenaren

Velp 5 oktober 2012

Als een duiveltje uit een doosje kwam 3 weken geleden het bericht naar buiten dat de Kluizenaarsweg, de toegangsweg naar één van de mooiste en grootste hondenlosloop gebieden van Nederland, het Rozendaalse Veld afgesloten dreigt te worden voor gemotoriseerd verkeer. Dit omdat het opgenomen is in het Masterplan- Scenario C de Veluwezoom, rond de afsluiting van de posbank, door de gemeente Rheden en Rozendaal.
Wij als jarenlange vaste bezoekers van dit gebied dreigen hierdoor gedupeerd te worden.

Er is direct door ondertekende een handteken actie gestart op papier.
En er is massaal getekend (1415 handtekeningen) door de direct betrokken en gedupeerde vaste bezoekers van dit geweldige honden losloopgebied, waar velen waaronder ondergetekende jaren lang dagelijks wandelen met de honden in goede harmonie.
Deze petitie wil ik u namens de bezoekers van het Rozendaalse veld aanbieden,
Samen met de argumenten tegen deze wegafsluiting.

Maruschka van Mullem
Marja Berghege

Argumenten tegen afsluiting RV

* Het Rozendaalse veld moet met gemotoriseerd verkeer toegankelijk blijven. Het is een doodlopende weg en niet direct verbonden met de toegangsweg naar de Posbank.

*.Het zou voor velen die slecht ter been zijn(dat zijn er meer dan we denken en vermoeden), niet meer mogelijk zijn om met hun hondje een ronde op het Rozendaalse Veld te kunnen doen. Dat geldt tevens ook voor de oude en ook zeer jonge honden. Door eerst ruim 2 kilometer door het bos, wat vol loopt met wilde zwijnen, met de honden aan de lijn omhoog te moeten lopen, is het voor zeker deze doelgroepen niet meer te doen. Daarbij levert dat zeer gevaarlijke situaties op voor mens en dier.

*Het veld heeft een belangrijke en sociale functie voor velen, oa contact met medehondeneigenaren, groepjes en vriendschappen die spontaan ontstaan, niet te vergeten zeer belangrijk de hondensocialisatie.

* Belangrijk voor het welzijn van de honden om los met elkaar op het veld te lopen:

a. socialisatie met andere honden

b. opvoedkundig aspect voor de hond, doordat honden elkaar op het veld tegenkomen, samen spelen, rennen, stoeien maar ook elkaar corrigeren. Dit is zo belangrijk in een (gezond) hondenleven en ook heel fijn voor de baasjes te zien dat je hond geniet en ook via andere honden leert wat zijn of haar plek is. Maar ook in alle rust en in afzondering met bv een angstige hond te trainen en werken aan het zelfvertrouwen.

*Dan de HUSsen: die hebben vergunning om met hun uitlaatroedels daar te lopen en hebben hun bus nodig om er naar toe te rijden, zij nemen honden mee die anders de hele dag in huis zitten.

* Drukte door de weeks is niet meer aan de orde. In de corona tijd werd het wel drukker met bezoekers. Nu is het op doordeweekse dagen weer rustig met een "normaal" aantal honden en uitlaters.

* In het weekend m.n. op zondag is het met goed weer drukker!(mede door auto's met fietsen achter op en groepjes hardlopers die vanaf de parkeerplaatsen starten)

*Door afsluiting worden andere mindere grotere losloopgebieden meer belast, evenals meer overlast in de woonwijken...

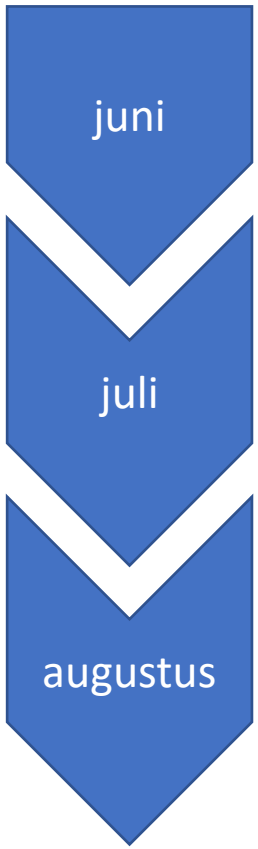
* Nieuwe parkeerplaatsen aanleggen is een grote kostenpost en ook slecht voor het milieu. En er moet een groot stuk bos worden gekapt, hoezo behoud van de natuur????

* Welke inbreng hebben de geërfde hierin.

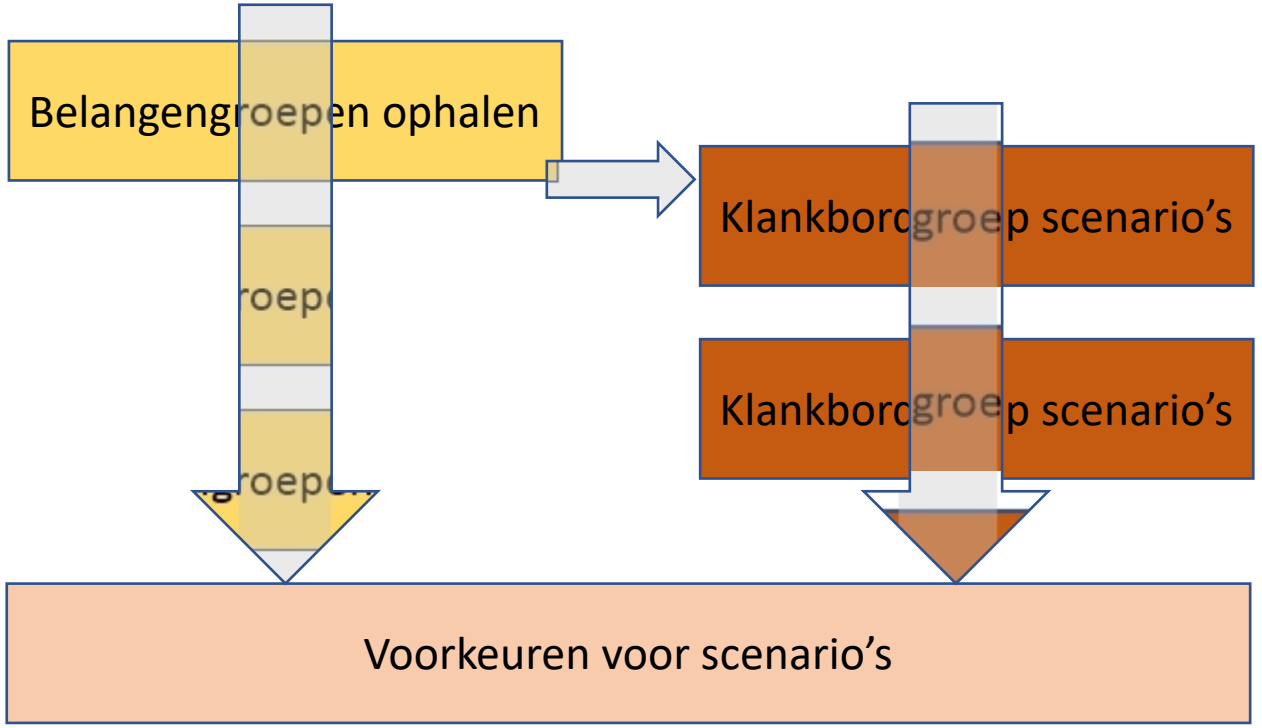
Voorstel:

1. Is er ooit een telling gedaan om hoeveel verkeer het gaat nu werkelijk, d.m.v. verkeersteller op de Kluizenaarsweg?
2. Slagboom met pasjes tegen betaling, zo sluit je ook de vele fietsers en hardlopers die met de auto naar de parkeerplaatsen rijden uit.
3. Vergunningen afgeven?
4. Desnoods afsluiting RV evt. alleen in de weekends met name op de zondag

Participatie scenario-onderzoek

Vragenlijst online

5 Thema’s

- Versterken natuurwaarden
- Ruimte en stilte rondom de Posbank
- Toegankelijkheid en gastvrijheid
- Verbinding Veluwezoom
- Basisvoorwaarden (veilig, betaalbaar, robuust)

Waarom scenario C?

- Versterken natuurwaarden ✓✓✓
- Ruimte en stilte rondom de Posbank ✓✓✓
- Toegankelijkheid en gastvrijheid ✓
- Verbinding Veluwezoom ✓
- Basisvoorwaarden (veilig, betaalbaar, robuust) ✓✓✓

Onderzoeksvragen volgende fase

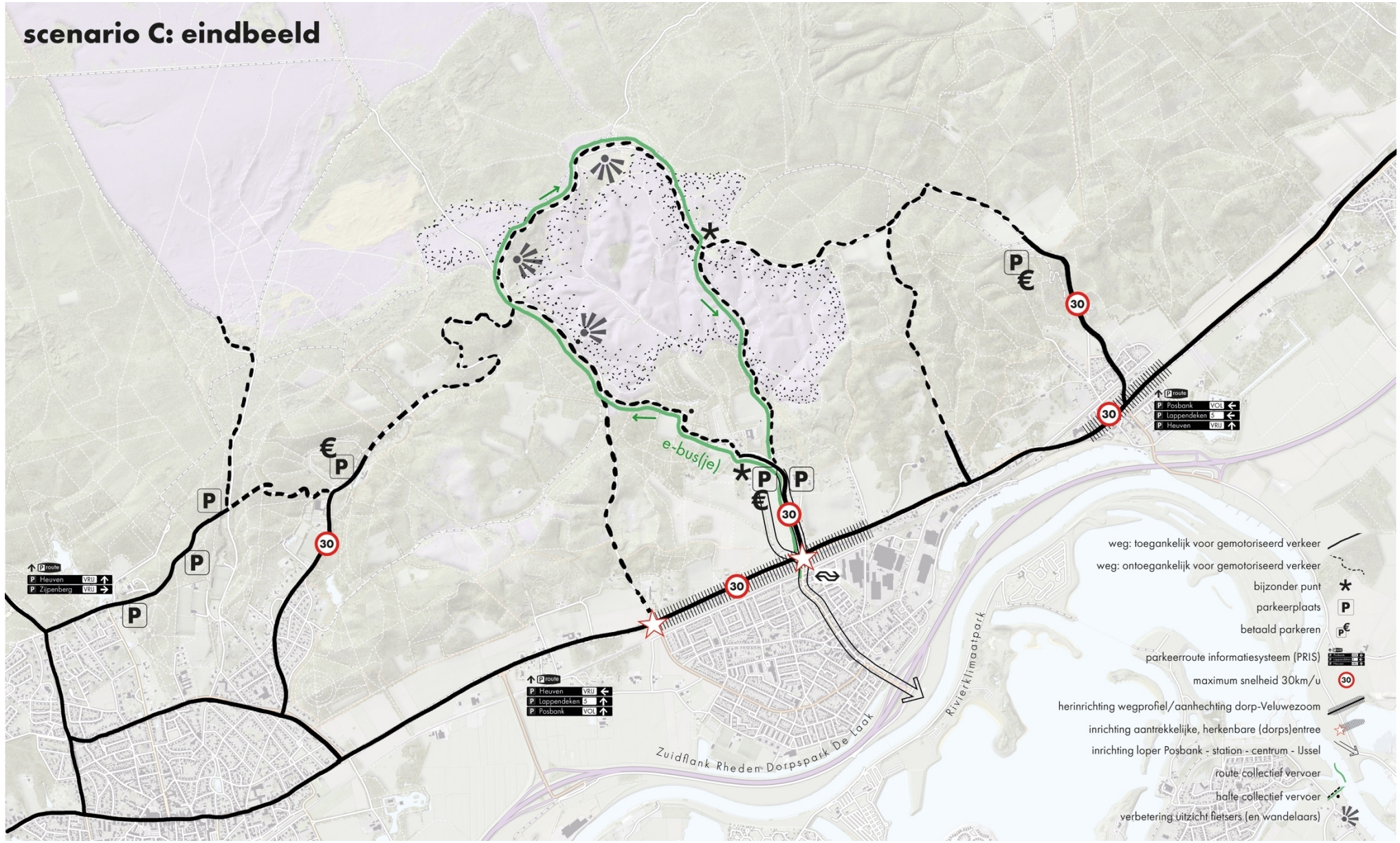
- Spreiding parkeergelegenheid en effect betaald parkeren
- Haalbaarheid collectief vervoer (busje)
- Bereikbaarheid voor ouderen en mindervaliden
- Maatregelenpakket
- Fasering invoering maatregelen
- Kosten en dekkingsmiddelen

Vervolgproces

- Besluitvorming Rheden 19 oktober
- Besluitvorming Rozendaal 2 november

- Uitwerking masterplan
- Besluitvorming masterplan Raden januari 2022

scenario C: eindbeeld
e-bus(je)
Zuidflank Rheden Dorpspark De Laak
Rivierklimaatpark
30
P
€
weg: toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
weg: ontoegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
bijzonder punt
parkeerplaats
betaald parkeren
parkeerroute informatiesysteem (PRIS)
maximum snelheid 30km/u
herinrichting wegprofiel/aanhechting dorp-Veluwezoom
inrichting aantrekkelijke, herkenbare (dorps)entree
inrichting loper Posbank - station - centrum - IJssel
route collectief vervoer
halte collectief vervoer
verbetering uitzicht fietsers (en wandelaars)

Analyse Vragenlijst Masterplan Veluwezoom – Ophalen van Informatie

Aantal respondenten: 1073 (gecorrigeerd voor dubbele reacties)
Data vragenlijst: 16-06-2021 t/m 05-07-2021

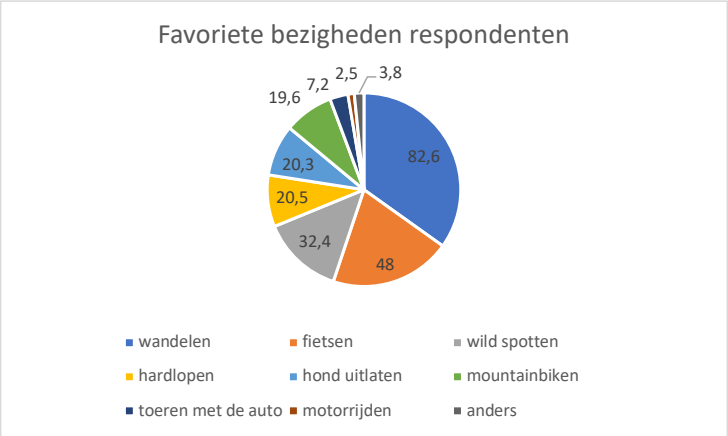

Figuur 1: Spreiding respondenten Nederland

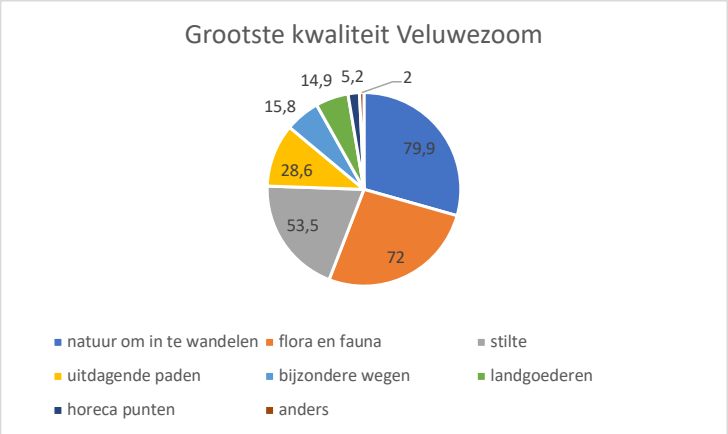
Figuur 2: spreiding respondenten Veluwezoom

Vraag 1:

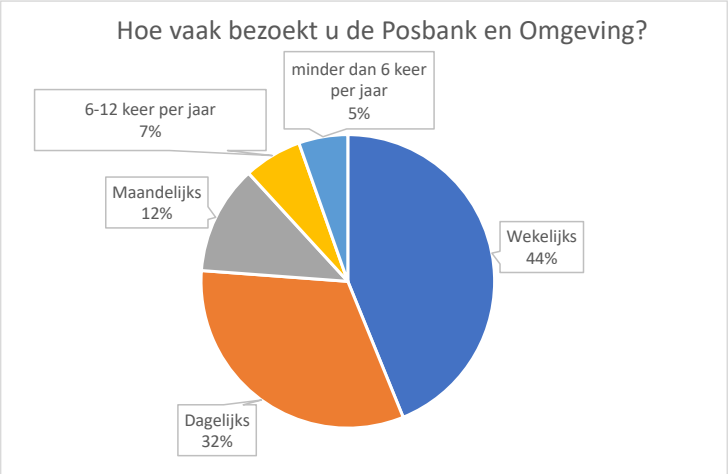

Anders: paardrijden (21), modelvliegen (2), rolstoel/minder valide (4), wonen (2)

Vraag 2:

Vraag 3:

Vraag 4: ervaart u weleens overlast tijdens uw bezoek aan de Posbank en omgeving?

- 8,7% nooit
- 29,7% 25% van de bezoeken
- 30,8% 50% van de bezoeken
- 22,1% 75% van de bezoeken
- 8,8% altijd

Vraag 5: welke overlast ervaart u?

- Motorverkeer 64,7%
- Te veel drukte in natuurgebieden 57,7%
- Autoverkeer 54%
- Afval in de natuur 46,9%
- Geluidsoverlast 46,9%

- Onveiligheid in verkeer 35,3%
- Fietsverkeer 30,3%
- Parkeerproblemen 10,0%
- Ontoegankelijkheid van horecapunten door drukte 3,4%
- Afgesloten wegen 3,1%
- Anders, namelijk: 3,0%

Anders: hondenuitlaatcentrales/loslopende honden (5), MTB op wandelpad (6), brommers op fietspad, wandelaar op MTB/fiets pad (3)

Vraag 6: houdt u rekening met drukke momenten op de Posbank en stemt u uw bezoek hier op af?

- Bij drukte blijf ik thuis 37,3%
- Bij drukte ga ik naar een andere locatie in NP VZ 32,1%
- Bij drukte ga ik naar een gebied buiten NP VZ 21,3%
- Bij drukte ga ik ook gewoon naar de Posbank 5,4%
- Ik ben niet op de hoogte van drukte 3,9%

Vraag 7: wanneer u op de Veluwezoom bent bezoekt u dan ook:

- Enkel Posbank 36,5%
- De dorpen rondom de Veluwezoom 35,6%
- De landgoederen 29,5%
- De IJsselvallei 21,3%
- De Liemers 5,8%
- Anders, namelijk: 16,3%

Anders: met name inwoners van het gebied, middacheter bossen, MTB routes

Vraag 8: vind u dat er maatregelen genomen moeten worden op de Posbank en waarop zouden deze dan gericht moeten zijn:

- Verminderen van overlast in natuurgebieden 69,9%
- Versterken natuurwaarden 46,4%
- Verbeteren verkeerssituatie 45,8%
- Er zijn geen maatregelen nodig 6,7%
- Anders, namelijk: 8,5%

Anders: natuur op eerste plaats, parkeermogelijkheden, bredere wegen, gescheiden fietspaden, toegang beperken, betere ruiterpaden, afsluiten gemotoriseerd verkeer, educatie MTB'ers en wandelaars, handhaving wederzijds respect bezoekers

Vraag 9: als u het voor het zeggen had wat zou u dan willen veranderen?

Met opmerkingen [BvW1]: Op basis van de eerste 550 reacties, maar trend is duidelijk.

Kernwoorden	**Aantal keer benoemd (uit eerste 550 reacties)**
Geen gemotoriseerd verkeer	73
Minder gemotoriseerd verkeer	59
Pendelbus/tram, elektrisch OV	43
Meer/grote parkeerplaatsen aan de rand	36
Strengere handhaving regels	27
Eenrichtingsverkeer	26
Geen motoren	18

Betaalde toegang/parkeerplaats	18
Minder MTB'ers	17
Betere spreiding bezoekers	16
Druktemeter met quota's	16
Doorgaande wegen onderbreken	16
Betere informatievoorziening/educatie	12
Verbieden groepsvorming motoren/wielrenners	10
Meer gebied alleen voor natuur	10
Houdt toegankelijk	11
Afvalproblematiek oplossen	9
Stilte als selling point	9
Scheiding weg wielrenners/auto's	9
Verkeersremmende maatregelen	7
Geluids flitspalen	7
Snelheidsbeperkingen	6
Sluit horeca Posbank	6
Minder PR Posbank	5
Scheiding MTB en wandel/ruiter paden	4
Betere paden buiten de Posbank	2
Geen evenementen op Posbank	2
Verbeteren ruiterpaden	2
Behoudt losloopgebied honden	2

Vraag 10: voorbeeldige situaties voor de Veluwezoom?

- NP Hoge Veluwe: eenrichtingsverkeer, betaald parkeren, toegangspas voor het hele jaar, witte fietsenplan
- Holterberg: afsluiten wegen (slagboom)
- Drentsche Aa en Weerribben: P&R buiten de stadskern
- Openlucht museum Arnhem
- Zuiderzee museum
- Achterhoek: alleen aanwonenden mogen met de auto op zandwegen en in natuurgebieden
- Montferland: betere routes/parkeerplaatsen voor ruiters
- Kootwijk (Heetweg): knip in de weg
- Midden Drenthe: inwoners hebben korte lijn met boa's
- Utrechtse heuvelrug
- Groningen, Houten, Barcelona, Parijs: autoluwe binnensteden
- Renesse: transferiums
- Amsterdam: vergroten areaal stadsparken om drukte te verminderen
- Ginkelse heide: weinig parkeerruimte en weinig horeca --> rustig
- Limburg: daar waar geen horeca is is het rustiger
- Kroondomein

- Vorden: betalen voor parkeren -> minder autodruk
- Empense/tondense heide: vaste ronde waar iederen zich aan houdt
- Limburg: dijken zijn afgesloten voor motors, veel meer afvalbakken
- Amsterdamse bos, NP zuid-kennemerland: geen parkeerplekken in het gebied
- Hakvoort: parkeergeld
- Uiterwarden Wageningen: natte en droge gebieden verbinden
- Westerbouwing: kabelbaan omhoog
- Delden: landgoed Twickel
- Fort pannerden: 1 km afstand parkeerplaats met elektrische tuktuk
- Carolina hoeven middachten: alleen te voet/fiets bereikbaar
- Zuid-Oost Drenthe: bargerveen
- Gelders landschap loenermark: geen doorgaand gemotoriseerd verkeer, vrij fietsen op allen paden.
- Utrecht: lekdijk, motorverbod 1 maart tot 1 november
- Drenthe, Balloërveld en Dwingelderveld: meer toegangen spreiding drukte
- Nunspeet: transferium
- Sallandse heuvelrug: parkeerbeleid, meer verschillende entrees
- Hoog Buurlo Alverschotweg: wildscherm
- Beekse bergen: busrit met uitleg
- Biesbosch: bepaalde plekken alleen voor bootjes met elektrische motor
- Nijmegen: apart MTB pad Brunssummerheide: apart MTB pad
- Bergen aan zee: aan de zeeweg staat soms een bord ‘bergen aan zee is vol’
- Giethoorn en de wieden: (noodgedwongen) niet volledig bereikbaar per auto
- Ede: mooie nieuwe paaltjes bij ruiterpaden, maaien en rooien
- Paleispark Apeldoorn: geen honden en geen fietsen toegestaan
- Radio Kootwijk: betaald parkeren
- Vlissingen: zonnewagentjes
- Kroondomeinen
- Den Haag: Meijendaal, slagbomen, vol = vol.
- Deelerwoud: parkeerplaats rondom
- Lathum: recreatieschap toegang met slagbomen
- Kasteel Dorweth: grote parkeerplaats vanwaar je kan wandelen en fietsen
- Waddeneilanden:
  - Terschelling: alleen fietsend recreatief verkeer
  - Vlieland: autovrij
  - Schiermonnikoog: alleen auto’s van bewoners (met uitzonderingen)
- Duinen/strand:
  - Waterleidingduinen: toegangsprijs heffen
  - Duinreservaat: jaarkaart voor parkeren
  - Loonse en Drunse duinen: aparte MTB routes
  - Egmond aan zee: betaald wandelen
  - Den Haag tot Noordwijkerhout: recreatief gebruik van wegen alleen met toestemming van Dunea
  - Voornes duin: rolstoelpad
  - Maasduinen: gemotoriseerd tot ingang daarna wandel en fietsgebied
  - Strand Blankenberghe: alle typen rolstoelen en strand/bosbrancard beschikbaar
- Buitenland:
  - Tirol: gratis shuttlebussen
  - Zwitserland/Oostenrijk: effectieve controles
  - Eisenach: parkeren bij Hackfort Wartbug
  - Noorwegen: mens past zich aan aan natuur
  - Scandinavië/VS: informatievoorziening
  - Canada/VS: pas aanschaf voor ingang national park
  - Oostenrijk: auto’s onderaan de berg, dB beperking bij bepaalde passen, tolheffing gemotoriseerd verkeer
  - Nieuw Zeeland: cathedral cove shuttle bus
  - Frankrijk: Puy de Dome, parkeerplaatsen aan de rand van het gebied

- Eiffel NP: entreegeld en toegangstijden
- Engeland: recht van overpad over privé-land, grotere rol OV, national trust, parken worden niet afgesloten, respect voor cultuur en natuur
- Zweden: geen loslopende honden
- Alaska: danali park, alleen met de bus het gebied in
- VS: Zion NP en Yellowstone NP, slagbomen, kentekenregistratie met toegangsbewijs/abonnement
- Valencia: informatie voorziening omtrent impact vervuiling in het aquarium
- Beierse woud: Hans-Eisenmann-Haus, goede educatie
- Duitsland: informatievoorziening, schuilhutten, betere bewegwijzering, grote uitnodigende borden die bezoekers vragen om afval bij zich te houden in een zakje
- Kehlsteinhaud Berchtesgaden, parkeren beneden -> pendelbus
- Etna, OV vervoer naar krater
- IJsland, bus naar landmannalaugar
- Wintersport gebieden
- Zwitserland: dorpen zonder gemotoriseerd verkeer, Davos meerder bezoekersstromen
- Luxemburg: Müllerthal, 121 km mogelijkheden om te wandelen en op verschillende plekken te starten, met uitstekend OV
- Zwitserland/Duitsland: klimlocatise die enkel per elektrische trein/bus bereikbaar waren
- Noorwegen: Bergen kabelbaan de berg op

ARNHEMSE LUCHTVAART CLUB

Secretariaat: W.Heijne, Dr.Schaepmanstraat 31, 6904 BL, Zevenaar.

Zevenaar, 6 oktober 2021

Aan: Burgemeester en Wethouders gemeente Rozendaal,
Burgemeester en Wethouders gemeente Rheden,
Gemeenteraadsleden van Rheden en Rozendaal.

Geacht college, geachte raad.

Namens bestuur en leden van de Arnhemse Luchtvaart Club moet ik mijn grote spijt constateren dat, ondanks dat wij ons tijdig gemeld hebben als belanghebbende in de toekomst van het Rozendaalse Veld, wij niet uitgenodigd zijn voor overleg in deze, in de laatste twee jaar. Na het zien van de insprekers op de raadsvergadering van Rheden en Rozendaal gisteravond 5 oktober, vond ik het meer dan vervelend dat wij daartoe niet de kans hebben gekregen. Via Dhr. Mur hebben we maandag 3 oktober, excuses ontvangen namens de gemeente Rheden, maar niettemin wil ik ons belang toch nog onder Uw aandacht brengen.

De Arnhemse Luchtvaart Club is als lid van de KNVvL (Koninklijke Nederlandse Verening voor Luchtvaart, afdeling Model) altijd, sinds 1930, zeer zorgvuldig met de natuur op het Rozendaalse Veld omgegaan, haar leden hebben al die jaren met veel plezier hun hobby op het Rozendaalse veld kunnen uitoefenen. Door de jaren heen hebben we tal van keren met de gemeente overlegd over het gebruik van het veld en zijn er goede afspraken gemaakt met betrekking tot mogelijke druk op het veld. Naast het Rozendaalse Veld hebben we getracht elders de mogelijkheid te vinden om te vliegen, en dat is gedeeltelijk gelukt. Wij mogen bij meerdere boeren op hun weilanden vliegen als het gras niet te lang is. U begrijpt dat dit door het jaar heen niet altijd een oplossing biedt. Wij vliegen met zweefvliegtuigen, deels zijn die uitgerust met een electromotor om op te stijgen, maar het grootste deel start met behulp van een rubberlijn en vliegt geluidloos.
Het onmogelijk maken om het Rozendaalse veld te bereiken heeft een grote impact op onze hobby, eerlijk gezegd klopt het ook niet met afspraken die gemaakt zijn met de invoering van Natura 2000, waarin gesteld werd dat alle bestaande activiteiten voortgang zouden mogen vinden. De afspraken die wij (de verenigingen uit Arnhem, Nijmegen, Rheden en Zevenaar) met de gemeente Rheden gemaakt hebben en schriftelijk vastgelegd, laatstelijk nog in 2013, worden op de manier eenzijdig teniet gedaan mocht het komen tot een afsluiting.

Namens bestuur en leden verzoek ik U dan ook, welke status het Rozendaalse veld gaat krijgen in het Masterplan, rekening te houden met onze langjarige verbintenis met het veld en Uw beide gemeenten.

Getekend,

Wout Heijne, secretaris ALC.

Aan het gemeentebestuur van Rozendaal.

Hierbij geven wij enige overwegingen met betrekking tot de plannen voor de afsluiting Rozendaalse Veld en Posbank.

Op zich vinden wij het een sympathiek plan, wel erg vergaand. Veel hangt af van de uitwerking.

Grote overlast (en vervuiling) is er vooral in de zomer bij de Posbank.

Bussen laten rijden in de winter lijkt moeilijk realiseerbaar.

Een eerste stap zou kunnen zijn:

- Afsluiten doorgaande wegen, alleen heen-en-weer-verbindingen met parkeerplaatsen in het gebied zoals nu naar het Rozendaalse Veld;

- Overal 30 km instellen en handhaven op snelheid en geluidsoverlast;

- Na zonsondergang afsluiten dmv slagbomen? en handhaven!

- Op drukke dagen wel geheel afsluiten en voorzien in alternatief vervoer.

De toegankelijkheid voor ouderen en minder validen door een uitzonderingsregel mogelijk maken?

Zeker geen bomen kappen voor meer parkeerplaatsen.

Vooral veel publiciteit over het hoe en waarom van de maatregelen; ook landelijk.

Na een jaar evalueren en zonodig verdere maatregelen treffen.

Met vriendelijke groeten,

Loes en Bert

6881GS Velp

Geachte mevrouw/heer,

Gaarne willen wij via deze email reageren op de voorgenomen afsluiting van de Kluizenaarsweg als onderdeel van scenario C van het Masterplan Veluwezoom.

Ruim 50 jaar gebruiken wij dagelijks het Rozendaalse Veld als wandelplek met de honden die we in al die jaren hebben gehad.
Een fantastisch terrein en geweldig voor de hond. Een heerlijke uitlaatplek waar hij of zij los mag lopen. Dergelijke plekken zijn zeer zeldzaam in Nederland.
Het heeft ons dan ook erg veel verdriet gedaan om te lezen wat de plannen zijn van het Masterplan Veluwezoom. Wij spreken in dit geval alleen
van de afsluiting van de Kluizenaarsweg.
Doordat wij dagelijks onze wandeling maken op het Rozendaalse Veld hebben we veel mensen leren kennen. Velen zijn moeilijker ter been geworden,
maar hun rondje met de hond doen ze daar graag. Deze mensen (en horen daar inmiddels ook bij) kunnen niet eerst 2 km met een aangelijnde hond naar
het Rozendaalse Veld lopen en daarna weer terug. Wij zien sommigen met krukken en die kunnen het rondje nog doen. Geweldig en dat zou jammer zijn dit af te nemen.

Voor wat betreft het autoverkeer naar het hondenlosloopgebied van het Rozendaalse Veld. De auto's, en dat zijn op doordeweekse dagen niet zo veel, rijden alleen de Kluizenaarsweg op en neer en parkeren op de desbetreffende parkeerplaatsen. Het is geen doorgaand verkeer dus er lijkt ons niet veel overlast.

Wij weten eigenlijk niet wat we moeten schrijven, want wij zijn erg teneergeslagen van uw voornemen.
Hopen dat u uw voornemen nogmaals zou willen overwegen en de Kluizenaarsweg naar het hondenlosloopgebied van het Rozendaalse Veld voor
auto's toegankelijk te houden.

Met vriendelijke groet,

Froukje

Mede-ondertekenaars

Hilda
Johan
Bert
Henk
Adriana

Geachte raadsfracties van Rheden en Rozendaal,

Scenario C…is dat nou de juiste keuze voor Nationaal Park Veluwezoom? Wat gaat dit scenario nou precies betekenen voor de natuur? Hoe ziet het eruit als er straks geen gemotoriseerd verkeer meer door het Nationaal Park rijdt? Wat betekent ‘verbinding zand met water’? Hoe ziet dat er dan concreet uit? Zijn er vergelijkingen te maken met andere gebieden in Nederland? Wat maakt scenario C de beste keuze voor recreanten, omwonenden en ondernemers?

Ludwin Budde (landschapsarchitect) en Toby van Bloppoel (ontwerper Openbare Ruimte en Landschap - groenadviseur) zijn als adviseur betrokken bij de Coalitie Veluwezoom en gaan een presentatie verzorgen waar op dit soort vragen wordt ingegaan. Na de presentatie zal iedereen een beeld hebben bij wat een keuze voor scenario C, als basis voor scenario C+, concreet kan betekenen voor Nationaal Park Veluwezoom.

Wij nodigen u graag uit voor deze presentatie op:

woensdagavond 13 oktober van 20.00 - 22.00 uur

in het Dorpshuis in Rheden

Meester B. van Leeuwenplein 3 in Rheden

Wilt u uiterlijk maandag 11 oktober via mail laten weten of u aanwezig kunt zijn en met hoeveel mensen?

Met vriendelijke groet,

Namens de Coalitie Veluwezoom

INCLUZIO
RHEDEN.

HALFJAARRAPPORTAGE

1 JANUARI T/M 30 JUNI 2021

Samen Sterker

VOORWOORD 3
ALGEMENE ONTWIKKELINGEN EN KENGETALLEN 4
SAMENWERKINGSPARTNERS 10
DE GEMEENTE ALS SAMENWERKINGSPARTNER 13
DOELSTELLINGEN EN KPI'S
- FACILITEREN VAN ONTMOETING 14
- INWONERSINITIATIEVEN 18
- MANTELZORGONDERSTEUNING 20
- OPVOEDONDERSTEUNING 21
- HUISWERKBEGELEIDING 23
- JEUGDOVERLAST 25
- TRANSFORMATIE BASISBEGELEIDING 27
- TOELEIDING SOCIALE BASIS 30

INCLUZIO RHEDEN.

HALFJAARRAPPORTAGE

1 JANUARI T/M 30 JUNI 2021

Samen Sterker

VOORWOORD

1 januari 2021 is Incluzio Rheden gestart met de uitdagende opdracht om de sociale basis in Rheden en Rozendaal te versterken. Met een team van 35 medewerkers maakten we een hele uitzonderlijke start mee. Ga er maar aanstaan: starten met een grotendeels nieuw team in coronatijd betekent dat we online moesten opstarten en elkaar alleen via TEAMS of in een kleine groep zagen. Maar nog belangrijker: de hele samenleving zat nog op slot. Dat betekende voor de inwoners dat ook zij niet bij elkaar mochten komen, de buurthuizen waren grotendeels dicht, vrijwilligers zaten thuis en alle begeleiding moest individueel gegeven worden. Kortom: deze opstart vroeg heel wat creativiteit van onze mensen om te zorgen dat we de inwoners toch goed konden ondersteunen. Maar we gingen ondanks deze beperkingen vol enthousiasme van start.

En dat is gelukt, op een onorthodoxe manier. Inwoners die basisbegeleiding hadden zijn door ons overgenomen, waarbij de begeleiding grotendeels thuis plaatsvond. Voor kinderen en jongeren organiseerden we activiteiten in de buitenlucht. Wij ondersteunden dorps- en buurthuizen om in kleine groepen die inwoners op te vangen over wie men zich het meeste zorgen maakte. Er ontstonden wandelgroepen en online lunches. Het schoolmaatschappelijk werk zocht de samenwerking met de scholen. En we maakten online kennis met vrijwillige en formele organisaties om afspraken te maken over de samenwerking. De informatiepunten in de dorpen waren alleen op afspraak, telefonisch en per mail te bereiken. Gelukkig mocht alles op 5 juni weer open en konden we eindelijk volop van start.

Het was een pittige tijd. Daarom ben ik zó trots op wat mijn collega's samen met de vrijwilligersorganisaties ondanks alles hebben neergezet in Rheden en Rozendaal. Veel inwoners hebben de weg naar Incluzio al gevonden. De basis is gelegd, dit is echter nog maar de eerste stap. De volgende fase is de naamsbekendheid vergroten, samenwerking concreet maken en de inwoners die we begeleiden verder verbinden aan de sociale basis. Want het Rhedens Model blijft ons uitgangspunt om met allen een netwerk te vormen rond die inwoners die ondersteuning nodig hebben. Voor ons hoort iedereen erbij en gezamenlijk maken we van ieder dorp een sterker dorp!

Else Leih
Programmaleider Incluzio Rheden

Leeswijzer
Na een toelichting op de algemene ontwikkelingen, kengetallen en samenwerkingspartners, zoomen we in op de kritieke prestatie indicatoren die we met de gemeente zijn overeengekomen. Een groot aantal KPI's wordt jaarlijks gemeten en komt dus niet in deze halfjaarrapportage voor.

Om onze nieuwe werkwijze te illustreren geven we extra aandacht aan verhalen van inwoners, vrijwilligers en medewerkers. Bij iedere KPI geven we tevens aan wat de aandachtspunten zijn voor het komend halfjaar.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN EN KENGETALLEN

INSTROOM KLANTEN

Vanaf de start van Incluzio Rheden kwamen de vragen van inwoners op verschillende manieren bij ons binnen:

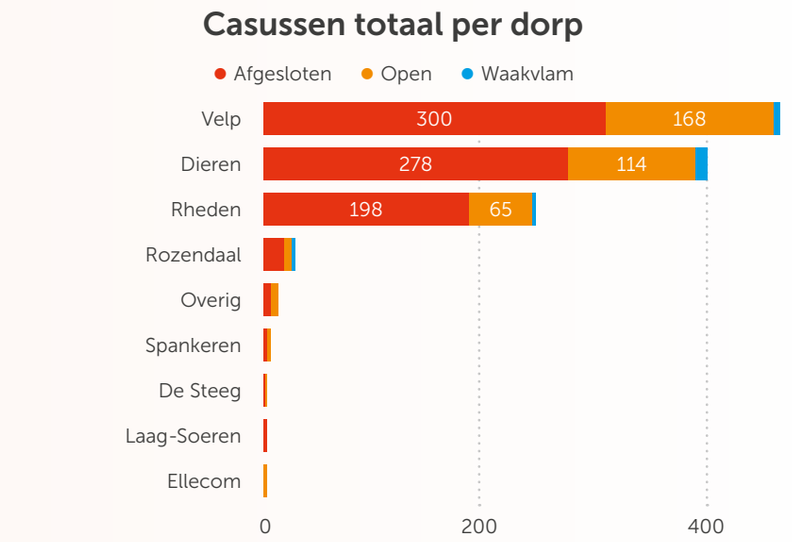
- 4 januari gingen er 3 informatiepunten open, namelijk in Dorpshuis Rheden, Buurthuis De Poort in Velp en Bibliotheek Dieren. Alle informatiepunten zijn telefonisch en per mail bereikbaar. Helaas mochten de fysieke punten tot 5 juni alleen op afspraak open. Ondanks de beperkingen door Corona weten veel inwoners ons al te vinden, vooral telefonisch.
- Via de gemeente voor het overnemen van geïndiceerde basisbegeleiding. Hiermee waren we in november al gestart. De basisbegeleiding is op 1 juli op een paar inwoners na helemaal overgenomen.
- Via Rijnstad voor het overnemen van inwoners van (school)maatschappelijk werk.
- Via verwijzingen van netwerkpartners, zoals zorgaanbieders, scholen, huisartsen, vrijwilligersorganisaties etc.

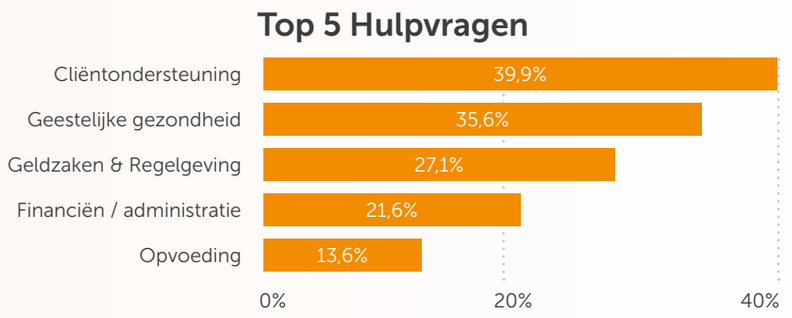
Bijna duizend (989 unieke cliënten) inwoners van de gemeente Rheden klopten het afgelopen halfjaar aan bij Incluzio of werden naar ons doorverwezen. In totaal behandelden onze medewerkers 1.216 unieke hulpvragen. We worden dus al goed gevonden, terwijl we nog niet zo lang onderweg zijn. De aanloop heeft waarschijnlijk ook te maken met onze focus op samenwerking in de dorpen. We ontmoetten nieuwe klanten, gingen in gesprek met de dorps- en buurthuizen, legden contact met netwerkpartners in zorg en welzijn over samenwerken en doorverwijzen en gaven veel presentaties om ons voor te stellen. De motor is inmiddels aardig warm gedraaid. Voor veel inwoners en samenwerkingspartners zijn Incluzio-medewerkers inmiddels vertrouwde gezichten.

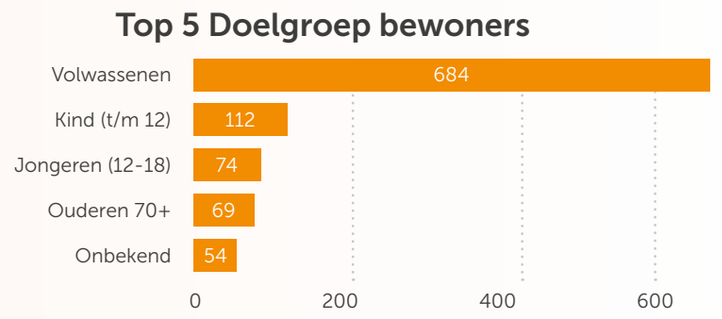
[Zie voor een toelichting op de afgesloten casussen ‘afgesloten dienstverlening’.]

Unieke casussen	Unieke cliënten	Afgesloten casussen
1216	989	811

KENGETALLEN HULPVRAGEN

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN EN KENGETALLEN

SOORTEN CONTACTEN

Wanneer we langer durende ondersteuning bieden, spreken we van werkstroomcasussen. We spreken van korte contacten als een klant een enkelvoudige vraag heeft die om kortdurende ondersteuning vraagt (maximaal 4 uur) of wanneer het gaat om informatie en advies. We hadden op 1 juli 711 werkstroomcasussen en 505 korte contacten. Wanneer werkstroomcasussen worden afgesloten, blijft de klantcoach contactpersoon van de inwoner, deze kan altijd weer bij ons terecht. Reden van afsluiting kan zijn dat de hulpvraag beantwoord is en de inwoner het zelf weer kan, of dat een inwoner wordt doorverwezen naar de sociale basis of naar specialistische begeleiding. Soms spreken we met de inwoner af dat we de vinger aan de pols houden voor zogenaamde waakvlamcontacten.

SOORTEN HULPVRAGEN

Inwoners kunnen meerdere soorten hulpvragen hebben waar we hen bij ondersteunen. Kijken we naar de top-5 van hulpvragen, dan zien we dat **cliëntondersteuning** de boventoon voert. Het gaat hierbij merendeels om inwoners die voorheen geïndiceerde basisbegeleiding hadden en behoefte hebben aan brede ondersteuning in het dagelijks leven.

Als tweede veelvoorkomende hulpvraag werd **geestelijke gezondheid** geformuleerd. De ervaren disbalans in draagkracht en draaglast wordt vertaald naar een beperkte geestelijke gezondheid. We zien inwoners met langdurige stress, traumatische ervaringen en een aanhoudend gevoel overvraagd te worden.

Bij in totaal 48,7% van de hulpvragen gaat het om geldzaken/regelgeving en financiën/administratie. Inwoners met vragen op het gebied van **geld- en regelzaken** vonden hun weg naar de informatiepunten en de sociaal raadsvrouw. Dit betrof vaak een enkelvoudige vraag en een kortdurend contact. Bij vragen over **financiën en administratie** gaat het veelal om inwoners die langduriger ondersteuning willen zoals hulp bij brieven, administratie en financiële zorgen. Dit betreft zowel de groep die door een live event (scheiding, overlijden, wijziging leefsituatie) moet reageren op de financiële gevolgen alsook de groep die door inkomens- of budgetproblemen in de financiële problemen dreigt te komen en mogelijk een problematische schuld ontwikkelt. Onze medewerkers zagen veel inwoners met een administratieve chaos en relatief veel aanvragen bij de Voedselbank. Naast onze klantcoaches, die de individuele vragen en begeleiding van inwoners doen, heeft onze sociaal raadsvrouw de afgelopen maanden veel vragen beantwoord.

Armoede en schulden

We merken dat een groot aantal vragen van inwoners te maken heeft met financiële problemen. Daarom hebben we een overleg gehad met een aantal organisaties die zich hiermee bezighouden, zoals de gemeente, Schuldhulpmaatje, Humanitas Formulierenbrigade en Thuisadministratie en STOER. Ook hebben we nauwe afspraken met SUN (Stichting Urgente Noden) waarnaar onze sociaal raadsvrouw klanten mag doorverwijzen. We maken een gezamenlijke 'klantreis' waardoor helder wordt wie wat doet, wat de witte vlekken zijn en wat we aanvullend op willen zetten met elkaar. We hebben al vastgesteld dat er een groep is die duurzaam hulp bij financiën en administratie vraagt en niet leerbaar lijkt te zijn. Hiervoor moet gezamenlijk nieuw aanbod ontwikkeld worden.

Ook merken we dat laaggeletterdheid een rol speelt: niet alle brieven worden goed begrepen, waardoor ze niet altijd een goede opvolging krijgen. Daarom hebben we vanuit het Taalhuis extra financiering gekregen voor een training 'Voor hetzelfde geld' voor 20 inwoners, opgezet door de Stichting Lezen en Schrijven. Lees hier het praktijkverhaal.

Op verzoek van de gemeente gaan we de slachtoffers van de toeslagenaffaire ondersteunen. We starten binnenkort met gezamenlijke bijeenkomsten onder begeleiding van de sociaal raadsvrouw, omdat we merken dat deze gedupeerden er ook behoefte aan hebben met elkaar in gesprek te gaan.

Door onze aanwezigheid op de scholen via het schoolmaatschappelijk werk en de directe samenwerking rondom gezinnen en kinderen krijgen we veel vragen over **opvoedondersteuning**. [Zie voor een toelichting 'opvoedondersteuning'.]

COLLECTIEVE ACTIVITEITEN

In de geest van onze opdracht proberen we - als dit passend is - in te zetten op collectieve activiteiten bij hulpvragen. Helaas heeft deze beweging vertraging opgelopen door de coronamaatregelen. Door strikte regels rondom groepsactiviteiten heeft het merendeel van de klanten individuele begeleiding gekregen, in plaats van groepsbegeleiding of dagbesteding.

Gelukkig hebben we ondanks de maatregelen, toch activiteiten kunnen aanbieden voor kwetsbare inwoners. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: activiteiten voor ouderen en wandelgroepen in de Poort (Velp), en een creatieve activiteit in de Oase (Dieren). We konden ons ook op andere manieren aanpassen aan de coronamaatregelen. Zo boden we zoveel mogelijk buitenactiviteiten, zoals sportactiviteiten voor de jeugd of wandelgroepen.

Vanaf 5 juni zijn de coronamaatregelen versoepeld en zijn groepsactiviteiten weer mogelijk: onze medewerkers stonden in de startblokken en vanaf dat moment zien we een flinke stijging van het groepsgerichte aanbod. [Zie voor een toelichting 'faciliteren van ontmoeting'.]

DIGITALE BEGELEIDING

Bij de start in januari begonnen we meteen met digitale trainingen die inwoners zelfstandig kunnen volgen, eventueel aanvullend aan begeleiding. Er zijn inmiddels 104 e-learnings beschikbaar onder de noemer Gezonde Boel. Denk hierbij bijvoorbeeld aan autisme, somberheid in coronatijd, alcoholverslaving, slaapproblemen etc. Zo kunnen inwoners en hun netwerk zelf kennis opdoen over hun situatie, tips krijgen en oefeningen doen.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN DIE VAN INVLOED ZIJN OP DE OPDRACHT

- Door de coronamaatregelen heeft de ontwikkeling van onze informatiepunten vertraging opgelopen. Voor vragen waren inwoners lange tijd aangewezen op de telefoon, terwijl we ook graag laagdrempelig dicht bij de inwoners willen zijn. De informatiepunten zijn nu allemaal in de running, maar we willen meer vrijwilligers aan boord die ze goed kunnen bemensen, samen met onze professionals.
- We merken dat veel mensen door corona in een isolement zijn geraakt, ook kinderen en jongeren. We merken een enorme toename aan vragen bij het schoolmaatschappelijk werk. We verwachten dat dit na de zomer een groot aandachtspunt voor ons wordt.
- We merken dat inwoners van Rheden hun problemen voor zich houden en pas hulp vragen als het echt niet meer kan. Dit is het sterkst in het dorp Rheden. Onze aanpak is er daarom op gericht om er meer op af te gaan, bijvoorbeeld samen met de woningcorporatie en gemeente in probleemwijken aanbellen. Dit gebeurt nu al in Rheden West waar Vivare een renovatieproject doet.

KLACHTENOVERZICHT

Er zijn 8 klachten binnengekomen:

- 5 klachten kwamen binnen via oude zorgaanbieders, zij waren het niet eens met de werkwijze of vonden dat het traject te lang duurde;
- 2 klachten kwamen rechtstreeks van inwoners, zij waren het niet eens met de klantcoach;
- 1 klacht kwam in december binnen via de gemeente, waarbij de inwoner bij de oude aanbieder wilde blijven. Dat is uiteindelijk gebeurd.

Alle klachten zijn in behandeling genomen door onze projectleider Transformatie en afgehandeld. Waar nodig is onze werkwijze aangepast.

Daarnaast kwamen er meldingen binnen van 2 inwoners die het niet eens waren met het triage besluit. Wij hebben hen gewezen op de mogelijkheid om bezwaar te maken bij de gemeente. En we hebben enkele meldingen binnen gekregen over het geen contact kunnen krijgen met een individuele klantcoach, waarop we actie hebben ondernomen.

ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN VOOR KOMEND HALFJAAR:

- Werken aan naamsbekendheid zodat de inwoners Incluzio en de informatiepunten nog beter weten te vinden.
- Doorontwikkeling van de collectieve dienstverlening en de samenwerking nu het weer mag na de lockdown.
- De bereikbaarheid van de informatiepunten verbeteren door naast de professionals vrijwilligers in te zetten.

Toeslagenaffaire

DE STRESS VAN IEDER DUBBELTJE TE MOETEN OMDRAAIEN

De parlementaire enquête moet nog worden gehouden, maar nu al staat vast dat - tussen 2004 en 2019 - bij zo'n 26 duizend ouders (en 70 duizend kinderen) ten onrechte kinderopvangtoeslag is teruggevorderd. Dit treft ook 80 gezinnen in Rheden. De Belastingdienst hanteerde een spijkerhard invorderingsbeleid, waardoor duizenden Nederlanders gedupeerd werden.

Wat zo'n houding van een overheidsdienst kan betekenen voor een jonge alleenstaande moeder, blijkt uit het verhaal van Anne Groot* uit Dieren. Haar kinderopvangtoeslag werd stopgezet en het geld werd zonder pardon teruggevorderd. Op het dieptepunt van haar crisis verdwenen blauwe enveloppen in een lade en bleef de telefoon rinkelen bij onbekende nummers. Steeds verder dook ze weg, omdat haar schuldeisers zich niet interesseerden voor haar kant van het verhaal.

Nu kan ze er met een zelfverzekerde lach over vertellen – de toekomst glanst immers weer, alsof er een nieuwe is besteld. Maar had haar een jaar geleden naar de gebeurtenissen gevraagd en ze was onzeker uit haar woorden gekomen, twijfelend of ze ergens toch niet zelf verantwoordelijk was voor haar ellende.

'Om daar maar gelijk korte metten mee te maken', zegt klantcoach Mieke Hermans, 'Anne kan prima met geld omgaan. Beter dan ik. In de tijd dat ze onder bewind stond moest ze het doen met vijftig euro per week en nog hield ze geld over.' Groot knikt bevestigend. Het probleem was niet dat ze teveel geld uitgaf, het probleem was dat er geld werd geëist dat niet binnenkwam.

Een onterechte schuld die niet kon worden terugbetaald groeide met de maand vanwege boetes en rentes. Sociaal raadsvrouw Anita Peters: 'Het probleem is dat we wettelijk de weg zijn ingeslagen naar wantrouwen. De Belastingdienst heeft de houding aangenomen van: u bedondert ons en maakt misbruik van onze regelingen. Daarop zullen we handhaven.'

Groot, Hermans en Peters: som hun achternamen op en je hoort een commentator spelers opnoemen die elkaar de bal toe spelen tijdens een wedstrijd. Dat het drietal in de begeleiding van Groot ook in het echt een team vormt, is niet zo'n gekke gedachte. 'Soms waren het net twee pitbulls en lieten ze niet meer los in gesprekken met bijvoorbeeld de Belastingdienst', zegt Groot. 'Ik weet niet hoe ik eruit was gekomen zonder hen.'

Groot vroeg vanwege haar schulden om een bewindvoerder. Het was Peters die deze erop moest attenderen dat Groot gedupeerde was in de Toeslagenaffaire. Ze zette het proces in gang dat uiteindelijk leidde tot een compensatie vanuit de 30-duizend-euro-regeling (Catshuisregeling), waar volgens de Rijksoverheid 21 duizend Nederlanders recht op hebben. De volgende stap is het inschakelen van een sociaal advocaat die een compensatie gaat eisen voor het inmiddels 6-jarige dochtertje van Groot, waarvoor ook een regeling is opgesteld.

In hoeverre verandert die 30 duizend euro het leven van Groot? Ze moet er even over nadenken. 'Lange tijd heb ik alleen maar gedacht: ik zou er alles voor over hebben om zonder die schuld te leven en uit het bewind te komen. Dat is het belangrijkste. Die 30 duizend euro is voor mijn toekomst, daar kan ik nu aan gaan werken. Want ik heb een aantal jaren weggegooid. Zonder deze hele toestand had ik waarschijnlijk een opleiding afgerond en was ik nu aan het werk.'

Maar, zegt Hermans, dat Groot weer volop perspectief ziet, komt niet door die 30 duizend euro. 'Anne is een vechter. Ze had al veel eerder stappen gemaakt om haar leven weer op de rit te krijgen.' Zo is ze al een tijdje weer aan het werk in

een kledingzaak en begint ze binnenkort aan haar kappersopleiding. Hermans: 'Toen ik de eerste keer bij Anne aankwam zag ik een depressieve vrouw, maar ze heeft zichzelf uit het moeras weten te trekken.'

Het ging een tijdje niet goed, vertelt Groot. 'Ik ben totaal niet materialistisch ingesteld, maar als je ieder dubbeltje moet omdraaien, krijg je wel stress. Ik kon geen nieuwe bril voor mezelf kopen, zwemlessen voor mijn dochtertje waren te duur. Dat gaat aan je knagen: doe ik het wel goed voor haar? Zo werd ik steeds onzekerder en ben ik uiteindelijk ook bij een psycholoog beland.'

Samen met Hermans vond ze de weg omhoog. Wat begon bij een pakket van de Voedselbank eindigt straks met een zelfredzaamheidstraining bij haar bewindvoerder. Daarin moet ze laten zien dat ze goed met geld kan omgaan. Ze krijgt steeds meer ruimte: eerst weekgeld, dan maandgeld en uiteindelijk zelf de huur betalen.

Dat wordt een fluitje van een cent, denken Hermans en Peters. 'Het mooie van Anne is dat zij veel kwaliteiten heeft. Maar in armoede worden die onderdrukt, dat zie ik vaker. Mensen worden letterlijk minder vaardig, ook omdat ze behandeld worden alsof ze dom zijn. Het is aan ons professionals om te helpen die negatieve spiraal te doorbreken.'

**Anne Groot is een gefingeerde naam, omdat zij niet graag breed bekend wil staan met haar persoonlijke verhaal. De echte naam is bekend bij Incluzio.*

SAMENWERKINGSPARTNERS

We hebben kennis gemaakt met een groot aantal dorps- en buurthuizen, vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties, en veel online presentaties gegeven voor zorgaanbieders, huisartsen, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties. Vanuit het Rhedens Model zoeken we de samenwerking en gaan we in gesprek: welke ondersteuning willen ze van Incluzio en hoe zien ze de samenwerking? Een aantal voorbeelden van samenwerkingen die hieruit zijn voortgekomen:

- In Velp is een netwerk opgezet rond de problematiek van eenzaamheid onder ouderen. De eerste bijeenkomst is geweest en tijdens de Week tegen eenzaamheid in september zal dit netwerk zichzelf presenteren.
- Door de informatiepunten in De Poort en Dorpshuis Rheden is er een nauwe samenwerking met deze buurthuizen en worden activiteiten afgestemd.
- Inloophuis Dieren gaat samen met ons analyseren welke vragen en behoeften er zijn bij inwoners uit de wijk die om onze begeleiding vragen, om vervolgens gezamenlijk nieuwe activiteiten te ontwikkelen die daarop aansluiten.
- We hebben met een aantal partijen een subsidie gehonoreerd gekregen bij ZonMw voor een project Maatschappelijke diensttijd (MDT) voor jongeren. Daarmee zijn ruim 90 jongeren bereikt. Er loopt nu een aanvraag voor een vergelijkbaar project voor de komende twee jaar.
- Humanitas Formulierenbrigade en de informatiepunten/sociaal raadsvrouw verwijzen naar elkaar door en maken werkafspraken. De sociaal raadsvrouw helpt bij aanvragen voor SUN.
- In Velp loopt een pilot met 3 jeugdhulppartijen om nauw samen te werken rond casuïstiek, op- en afschalen en het delen van expertise. We analyseren welke vragen er leven en ontwikkelen daar aanbod op.
- Met Een Plus zijn we aan het werk om Welzijn op Recept in te voeren; huisartsen en paramedici verwijzen naar Incluzio voor patiënten die geen medische maar psychosociale problemen hebben.
- Er zijn afspraken gemaakt met de casemanagers over onderling doorverwijzen en in het dorp Rheden start in het najaar een pilot om gezamenlijk aanbod te ontwikkelen voor inwoners met dementie.
- We nemen deel aan het gebiedsontwikkeloverleg, samen met de gemeente, Vivare en de politie. In het verlengde daarvan doen we mee aan de integrale wijkaanpak in Stenfert.
- Incluzio maakt onderdeel uit van het Taalhuis, het Sportakkoord en het Preventieakkoord.
- Per 1 januari is de nieuwe vacaturebank voor vrijwilligerswerk gestart: www.geldersehanden.nl/rheden

Vaste samenwerkingspartners zijn sowieso STOER en MVT, waarvoor we ook de coördinatoren en een ondersteuner leveren. Met hen hebben we ieder kwartaal overleg om af te stemmen en nieuw aanbod te ontwikkelen voor de doelgroep ouderen. Ook voor NIO leveren we de ondersteuning, o.a. door een coördinator te financieren en samen te werken aan de sociale kaart. [Zie voor een toelichting ‘inwonersinitiatieven’.]

Bovenstaande is slechts een selectie van het aantal samenwerkingspartners. Het elkaar leren kennen en komen tot concrete samenwerking zal ook het komend halfjaar nog veel aandacht krijgen.

Een deels toegankelijke samenleving

Wie het eenmaal kan, staat er eigenlijk nooit meer bij stil. Toch is het een voorwaarde voor tal van onze bezigheden: goed Nederlands spreken, schrijven en lezen. Wie hiermee problemen heeft, leeft in een samenleving die maar deels toegankelijk is. Bedenk maar eens hoe lastig het is om dan een mailtje te sturen, een medicijnenbijsluiter te lezen, of een beroep te doen op je rechten bij een overheidsinstelling.

Zo'n 2,5 miljoen volwassenen in Nederland hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen (Algemene Rekenkamer, 2016). Is er een manier om hen alsnog in het Nederlands te onderwijzen? Een simpele oplossing is er natuurlijk niet – de groep is enorm en de redenen voor taalachterstand zijn daarom divers. Toch doen ze bij het Taalhuis Veluwezoom een dappere poging om zoveel mogelijk mensen te begeleiden in het bijspijkeren van het Nederlands.

In Rheden en Rozendaal wordt het Taalhuis sinds 2017 gevormd door een samenwerkingsverband van bibliotheek Veluwezoom, welzijnspartijen (waaronder sinds begin dit jaar Incluzio), het Regionale Opleidingscentrum Rijn IJssel (ROC), Vluchtelingenwerk en stichting Lezen en Schrijven en de gemeente. Samen brengen ze ieder hun expertise in, zodat inwoners zo optimaal mogelijk geholpen kunnen worden.

'Taal is een basisvaardigheid', zegt Marleen Hulst, coördinator van het Taalhuis, 'en daarom verbonden met allerlei andere vaardigheden. Om een voorbeeld te geven. Mensen die moeite hebben met taal, ondervinden vaak ook problemen op andere leefgebieden, zoals bijvoorbeeld het aanvragen van zorgtoeslag of het regelen van de administratie. Logisch, omdat alle uitingsvormen van de overheid talig zijn. Een administratie op orde houden zonder goede kennis van de Nederlandse taal is bijna onmogelijk.'

Daarom biedt het Taalhuis de nieuwe cursus *Voor 't zelfde geld* aan, een cursus speciaal ontwikkeld voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven en daarom ook problemen ondervinden met hun administratie. 'We zijn nu bezig met de werving van mensen die graag hulp krijgen en vrijwilligers die hen gaan begeleiden', zegt Hulst. 'Alle samenwerkingspartners van het Taalhuis zetten hun eigen kanalen in. We hopen deelnemers te krijgen vanuit de gemeenteafdeling Werk en Inkomen, de Formulierenhulp van Humanitas en Schuldhulpmaatje, maar bijvoorbeeld ook via de dorpsteams van Incluzio.'

Wat betreft de inhoudelijke uitwerking, zijn de bibliotheek Veluwzoom en Incluzio verantwoordelijk: de eerste zorgt voor het lesmateriaal, terwijl de laatste de zorg voor vrijwilligers op zich neemt. Samen begeleiden ze de deelnemers. Hulst: 'Voor mij is dit een goed voorbeeld van effectieve samenwerking tussen de bibliotheek en welzijnspartijen. Als we mensen met een taalachterstand willen helpen, dan moet je zijn op de plekken waar ze er problemen van ondervinden. Doordat Incluzio beweegt in de haarvaten van samenleving; zijn zij op vaak die plekken.'

Voor 't zelfde geld start in september en loopt tot het einde van dit jaar. Er is plek voor twintig deelnemers, verspreid over de drie kernen. Bij succes wordt het programma volgend jaar voortgezet. Hulst: 'Het mooie van het Taalhuis is dat je vooraf al weet hoe groot de impact is op iemands leven wanneer hij of zij beter Nederlands kan praten, lezen of schrijven. Ik heb eens iemand meegemaakt die haar eigen kinderen nooit had kunnen voorlezen. Door taallessen op latere leeftijd lukte dat wel. Dat betekende zó veel voor haar.'

Meters maken als vrijwilliger

De Serre in Rozendaal is een ontmoetingsplek die je niet zo vaak tegenkomt: er wordt expliciet gekozen voor een wat meer belezen, cultureel geïnteresseerde doelgroep. Ook deze inwoners komen immers graag samen voor een kopje koffie en een gesprek.

'Een bingo spelen of een avondje meezingen; die activiteiten zijn snel elders te vinden', zegt Esse van Hall, coördinator bij de Serre. 'Maar wat als je liever een boek bespreekt, of samen naar een muziekstuk luistert? Dan moet je ook ergens terecht kunnen. Zo'n plek is precies wat De Serre biedt.'

De kiem van De Serre werd zes jaar geleden gelegd, alhoewel de doelgroep toen nog niet zo duidelijk was. De gastheren en gastvrouwen nodigden in de loop der tijd bevriende musici uit voor een concert, ex-collega's voor een lezing en lokale kunstenaars voor een tentoonstelling. Zo sleep het profiel van de ontmoetingsplek zich scherper en scherper: De Serre werd een plek die cultuur ademt en het gesprek daarover centraal stelt.

'Inmiddels hebben we een beetje naam gemaakt', zegt Van Hall. 'En krijgen we zelfs aanmeldingen van muzikanten of andere artiesten die graag iets komen spelen bij ons.'

De Serre wordt volledig gerund door vrijwilligers die rondom activiteiten gastheer of -vrouw zijn. Van Hall was er in die rol bij vanaf het begin. Sinds twee jaar coördineert hij het programma, naast dat hij nog steeds meedraait als vrijwilliger. 'Voor mij is dit een manier om iets te doen wat ik écht leuk vind', zegt hij. 'Uiteindelijk bleek dat zelfs de weg naar mijn baan.'
Een aantal jaren geleden raakte Van Hall vanwege een medische situatie werkeloos. Thuiszitten was geen optie, dus ging hij op zoek naar vrijwilligerswerk. Van Hall: 'Ik dacht toen: ik kies iets wat me interesseert en kwam toen uit bij werk voor een mediatheek op een middelbare school. Naast mijn interesse in boeken, kon ik daar organisatorisch het een en ander opzetten. Dat organiseren en het mensen naar de zin maken, dat kan ik bij De Serre ook volop doen.'

Bovendien, geeft van Hall aan, is vrijwilligerswerk een manier om vaardigheden op te doen die je anders niet zo snel zou leren. 'Je kunt overal aan de slag op uiteenlopende niveaus. Voor bepaalde banen kom je door een gebrek aan diploma's niet in aanmerking, maar als vrijwilliger kun je toch meters maken. Uiteindelijk werk ik nu bij de facilitaire dienst van dezelfde school waarvoor ik vrijwilligerswerk deed in de mediatheek. Ik help nu bij het organiseren en realiseren van een goede onderwijssituatie voor de docenten en leerlingen.'

In de toekomst ziet hij zichzelf nog meer vrijwilligerswerk doen, maar voorlopig is hij druk zat met het werk voor De Serre. Hij hoopt er nog een tijdje aan boord te blijven omdat een bekend gezicht belangrijk is voor inwoners. 'Dat mis ik eerlijk gezegd wel in het sociaal domein. Nu is het Incluzio dat het welzijnswerk uitvoert en hebben we binnen deze organisatie wéér andere mensen met wie we moeten samenwerken.'

Toch gaat hij met frisse moed de samenwerking aan. 'Het is altijd even zoeken, maar ik hoop dat we elkaar kunnen versterken. Wij hebben een mooie plek voor een bepaalde doelgroep inwoners, maar zouden graag meer inwoners deze kant op krijgen. Incluzio ziet juist heel veel inwoners, dus wie weet kan de organisatie ons hierbij helpen.'

Vooralsnog staat op 29 september een lezing gepland over de wederopbouw van Arnhem. Daarnaast is er elke woensdagochtend een open inloop met koffie en thee. Voor meer informatie zie: www.dekerkvanrozendaal.nl (klik op button 'De Serre van Rozendaal').

Vanaf september is het dorpsteam van Incluzio op de laatste woensdagochtend van de maand aanwezig met een informatiepunt, waar iedereen terecht kan met vragen.

DE GEMEENTE ALS SAMENWERKINGSPARTNER

SAMENWERKING ALGEMEEN

Naast opdrachtgever is de gemeente vooral samenwerkingspartner in het sociaal domein. De programmaleider van Incluzio Rheden heeft wekelijks overleg met de accountmanager van de gemeente Rheden om de voortgang van de opdracht en openstaande punten af te stemmen, waarbij maandelijks de beleidsambtenaar van Rozendaal aansluit. Zowel van Incluzio als van de gemeente vraagt de manier van aanbesteden om een nieuwe rolverdeling en goede afspraken daarover. Daarom is er met externe begeleiding een traject uitgevoerd om de samenwerkingsrelatie met beleid en toegang praktisch vorm te geven.

SAMENWERKING MET BELEID

In maart zijn 2 bijeenkomsten gehouden met de medewerkers van de beleidsafdeling om inhoudelijk af te stemmen en werkafspraken te maken. Wij werken in de praktijk al nauw samen, bijvoorbeeld rond de dorpsaanpak, schuldhulpverlening, eenzaamheid, Taalhuis en onderwijs. Incluzio heeft meerdere presentaties aan gemeenteambtenaren gegeven, ook 2 bij de afdeling Werk en Inkomen.

SAMENWERKING ROND TOEGANG

Vanaf oktober 2020 hebben we in een gezamenlijke werkgroep het toegangsproces vormgegeven. Uitgangspunten: we willen dat een inwoner weet waar hij moet zijn voor welke vragen, en dat deze maar 1 keer zijn verhaal hoeft te doen. Om te zorgen voor afstemming met de gemeente hebben we wekelijks een gezamenlijke triage, 1 keer rond jeugd en 1 keer Wmo. Medewerkers van Incluzio dienen onderbouwde plannen en op basis daarvan kan de gemeente indicaties afgeven op specialistische begeleiding. Incluzio heeft samen met de gemeente trainingen zakelijk indiceren gevolgd, zodat we weten welke informatie de gemeente nodig heeft. Er is twee keer een tussenevaluatie geweest. In het komend halfjaar willen we de werkwijze nog beter op elkaar afstemmen en werken vanuit 1 plan. Verder ligt er een voorstel om te komen tot een gezamenlijk leertraject met de medewerkers van Incluzio en de gemeente, te starten bij jeugd en daarna Wmo.

Belangrijkste aandachtspunt bij de overname van klanten met geïndiceerde basisbegeleiding was de communicatie over de veranderingen: inwoners begrepen de wijzigingen niet, en oude aanbieders waren niet tijdig meegenomen. Gedurende het traject zijn we daar samen met de gemeente steeds verbeteringen in gaan doorvoeren. Daarnaast heeft de communicatie over onze informatiepunten (waar kan de inwoner terecht met welke vragen) onze aandacht via de website en krant, via de gemeente en netwerkpartners. We merken dat dat vaak herhaald moet worden.

BESTUURLIJK OVERLEG

De programmaleider van Incluzio Rheden had maandelijks overleg met de wethouders Wmo en Jeugd om de opstart goed te begeleiden. Via drie memo's is tussentijds informatie gegeven over de voortgang van de opdracht. Er heeft 1 bestuurlijk overleg plaatsgevonden op directie-wethouder niveau. De programmaleider heeft bij de gemeenteraad van Rheden en die van Rozendaal een presentatie gegeven over de nieuwe werkwijze. Bij de evaluatie van de transformatie in de raad van Rheden heeft Incluzio twee inwoners aangedragen die geïnterviewd zijn en is de programmaleider geïnterviewd.

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:

- Incluzio gaat in de tweede helft van het jaar werkbezoeken voor raadsleden van Rheden en Rozendaal organiseren.
- Doorontwikkelen van het toegangsproces zodat doorlooptijden na triage sneller zijn en de samenwerking verbeteren met niet-gemeentelijke verwijzers die soms nog zoekende zijn naar de juiste route en snelle afstemming en inzet van zorg.

FACILITEREN VAN ONTMOETING

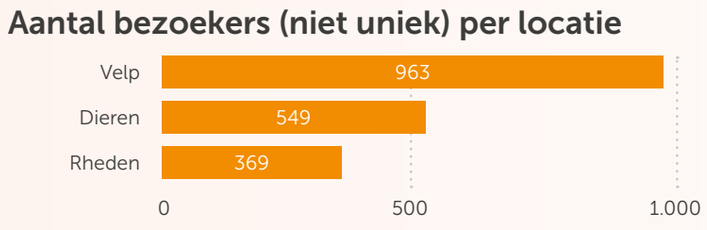
In 2021 voeren we een nulmeting uit van het aantal deelnemers van ontmoetingsactiviteiten en open inlopen. Doel is een 15% stijging van het aantal deelnemers in de komende jaren.

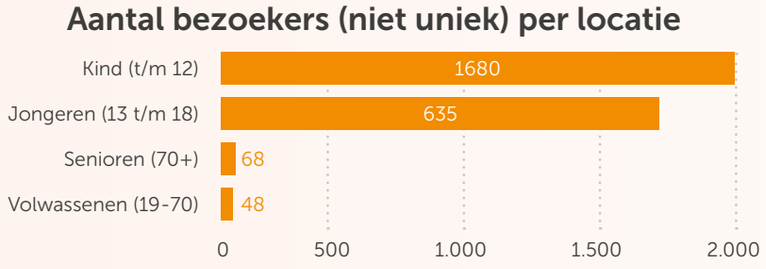
KPI

Unieke activiteiten
23

Aantal bijeenkomsten
182

Aantal bezoekers (niet uniek)
1881

Het gaat hierbij om de activiteiten die Incluzio uitvoert of organiseert, maar ook om de activiteiten die we uitvoeren in samenwerking met anderen. Zoals aangegeven bij ‘algemene ontwikkelingen’, hebben de coronamaatregelen een flinke invloed gehad op het organiseren van activiteiten. Lange tijd was er alleen een beperkt aanbod voor kwetsbare groepen onder begeleiding van Incluzio-medewerkers en bepaalde buitenactiviteiten voor de jeugd of wandelgroepen. Sinds de versoepelingen van begin juni schiet het aanbod van activiteiten de lucht in. Deze ontwikkeling willen we de komende periode voortzetten. Inwoners die voorheen dagbesteding kregen, kunnen steeds beter terecht bij onze groepsactiviteiten. Ook willen we aanbod inrichten op basis van de behoeften van inwoners.

Naast de geregistreerde activiteiten hebben we tijdens de lockdown in samenwerking met onze onderaannemer Alles voor Sport buitenactiviteiten georganiseerd in Velp Zuid. Vooral de wandelgroepen waren een groot succes:

UNIEKE ACTIVITEITEN: 8
AANTAL BIJEENKOMSTEN: 183
AANTAL DEELNEMERS: 510

In lijn met het Rhedens Model is de werkwijze vanuit de dorpsteams als volgt:

- Incluzio ziet kansen voor een nieuwe (groeps) activiteit, met name omdat er behoefte is bij de inwoners die we individueel begeleiden of die vragen hebben;
- Incluzio overlegt met bestaande (vrijwilligers) organisaties, met name de dorps- en buurthuizen, of zij het herkennen en of zij het met onze ondersteuning willen oppakken;
- Wanneer de organisaties het niet willen oppakken en de behoefte er wel is, pakt Incluzio het op. Soms betekent dat ook dat er een ruimte in een buurthuis wordt gehuurd, waarbij de activiteit door Incluzio wordt georganiseerd. En het kan ook dat daar vervolgens vrijwilligers voor geworven worden.

We merken dat het soms nog zoeken is met de vrijwilligersorganisaties hoe we dit op een goede gezamenlijke manier doen. Gelukkig weten we elkaar steeds beter te vinden, ook als ze vinden dat we te snel gaan.

HET RHEDENS MODEL

VOORBEELDEN VAN ACTIVITEITEN VOOR VOLWASSENEN:

- Buurthuis De Poort en Incluzio organiseren gezamenlijk elke 14 dagen open middagen met voorlichting en workshops over bijvoorbeeld financiën, steunouder, gezonde leefstijl, Gezonde boel en cybercrime met de politie;
- In Velp start een Samen Sterker groep waar mensen met autisme ervaringen uitwisselen;
- Incluzio begeleidt Dorpshuis Rheden bij een wekelijkse open inloop;
- Er starten ook wandelgroepen in Rheden en Dieren, waar ook een mannengroep is gestart;
- In Rheden West gaat Incluzio met Vivare de straat op, om contacten te leggen, aan leefbaarheid te werken en te helpen met het opzetten van buurtnetwerken;
- In Dieren is een NAH Café: lotgenoten leren elkaar kennen en organiseren bijeenkomsten rond thema's;
- In Dieren is een Mamma Café voor jonge moeders gestart: een ontmoetingsplek voor (alleenstaande) moeders om ervaringen uit te wisselen en gezellig koffie te drinken. Ook hier wordt de inhoud vormgegeven in samenspraak met de deelnemers. Indien gewenst wordt deze aanpak in Velp overgenomen;
- Samenwerking met Stichting het Juridische Huis: in samenwerking met rechtenstudenten is één keer in de week een inloopmoment gepland. Inwoners kunnen er terecht voor gratis juridisch advies.

VOORBEELDEN VAN ACTIVITEITEN VOOR JEUGD:

- Samen met het Sportbedrijf zijn er veel buitenactiviteiten georganiseerd, o.a. op de sportvelden;
- Het project Maatschappelijke diensttijd heeft al meer dan 90 jongeren in de leeftijd van 14-27 jaar bereikt die met elkaar activiteiten voor de Rhedense samenleving organiseren;
- Next Level - een inloop voor jongeren die behoefte hebben aan meer rust, structuur en kleinere groepen - op 3 locaties. Deze activiteit is ontstaan doordat we merkten dat kwetsbare jongeren door Corona nog meer in een isolement zijn gekomen;
- Meideninloop op 3 locaties: het creëren van een veilige en fijne plek voor meiden van 12 tot en met 18 jaar, waar zij hun verhaal kwijt kunnen, elkaar kunnen ontmoeten en zichzelf kunnen uiten d.m.v. creatieve en sportieve activiteiten. Tijdens de meideninloop wordt er gesignaleerd welke thema's en welke vraagstukken er spelen, waarna hierop aanbod kan worden ingericht. Deze groep was nog niet voldoende in beeld en heeft aparte aandacht nodig.

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:

- Doorontwikkelen groepsactiviteiten, samen met dorps- en buurthuizen.
- Mensen die voorheen dagbesteding hadden een nieuwe plek geven (was nu allemaal begeleiding aan huis).
- Aanbod op veel voorkomende vragen op basis van een analyse naar de behoeften, zoals financiële problemen, toeslagenaffaire, etc.

Ineens hield het op

Als ik er over praat, komen de emoties nog steeds omhoog. Mijn leven is zó anders geworden. Ik heb een werkende vrouw en twee werkende kinderen, waarvan er een al uit huis is. Overdag is hier niemand. Inmiddels heb ik elk hoekje van het huis wel gezien, maar toch kan ik niet naar buiten. Niet eens een rondje lopen, omdat er iets met mij kan gebeuren.

Op zondagavond 10 mei vorig jaar moest ik met de ambulance mee naar het ziekenhuis. Ik bleek een herseninfarct te hebben. Ik zei tegen de ambulancebroeder dat ik niet mee wilde, omdat ik de volgende dag moest werken. Dat geeft wel aan hoe belangrijk mijn baan was. Ik werkte bij de Gazelle-fietsenfabriek in het dorp, dit was iets heel groots voor mij. Drieëndertig jaar lang ging ik er veertig uur per week naar toe. Ik kende er iedereen. En opeens hield het op.

Ik heb het daar nog steeds moeilijk mee. Mijn doel is altijd geweest om weer aan het werk te gaan bij Gazelle, als was het maar een paar uur. Dan zou de rest ook wel komen. Ik heb ondanks mijn epilepsie een mooie carrière gehad en daar ben ik trots op. Na mijn herstel bij revalidatiecentrum Klimmendaal raakte ik er langzaam maar zeker aan toe om weer iets te gaan doen. Het maakte me niet uit wat; al was het ergens aardappels schillen.

Het duurde allemaal wel erg lang moet ik zeggen. Bij de gemeente kwam mijn dossier onder een stapel papieren terecht en pas toen de verpleegkundige belde om druk te zetten, kon ik ergens terecht. Nu help ik twee halve dagen per week op kwekerij 't Hof met de planten en bloemen. Als ik me goed voel, plak ik daar nog een dagje aan vast.

Inmiddels is het duidelijk geworden dat werken bij Gazelle er niet meer in zit. Het herseninfarct in combinatie met mijn epilepsie maakt dat ik niets meer alleen kan doen; er moet altijd iemand bij me zijn. Maar ik wil niet bij de pakken neerzitten, want ik wil nog wel een poosje mee. Daar begint het mee: de wil om er nog iets van te maken. Het NAH-café *(Niet Aangeboren Hersenletsel, redactie)* van Incluzio helpt mij daarbij. Elke laatste vrijdag van de maand komen we samen met mensen die dezelfde aandoening hebben. Heel erg fijn, want alleen als het je overkomt, weet je wat een herseninfarct betekent.

Er zijn nu twee bijeenkomsten geweest. De afgelopen keer heb ik een slagroomtaart meegebracht voor bij de koffie. We staan stil bij onze problemen, maar maken er ook gewoon een fijne middag van. De komende tijd gaan we het hebben over rouwverwerking, daar kijk ik speciaal naar uit. Ik hoop dat het helpt bij het verwerken van het verlies van mijn baan bij Gazelle.
We zijn nu nog met een klein groepje van zes man, maar van mij mogen er wel meer mensen aansluiten. Het hoeft geen enorme groep te worden, maar ik denk dat meer mensen in de gemeente geholpen zouden zijn met het café. Als je een herseninfarct krijgt of iets vergelijkbaars, dan kom je in een diep dal terecht. Maar je kunt er uit klimmen, dat lukt mij langzaam maar zeker. Die boodschap zou ik graag aan anderen meegeven.'

INWONERSINITIATIEVEN

In 2021 meten we het aantal inwonersinitiatieven dat bekend is op de sociale kaart met als doel een stijging van 15% van het aantal initiatieven in de komende 2 jaar.

KPI

Incluzio heeft een samenwerking met het NIO (Netwerk Informele Ondersteuning) opgestart om te komen tot een (digitale) sociale kaart voor Rheden en Rozendaal. Gezamenlijk hebben we een standaard softwarepakket uitgekozen waarmee we aan de slag zijn gegaan: WijkConnect. Hiermee zijn al diverse sociale kaarten ontwikkeld en zodoende stonden er formats klaar die inwoners op wijk- en dorpsniveau kunnen gebruiken.

Het NIO is de regiehouder van de sociale kaart. Incluzio treedt faciliterend op en maakt deze sociale kaartuitingen financieel mogelijk, evenals een vergoeding voor een projectleider die namens het NIO optreedt. Incluzio brengt daarnaast de informatie in die we bij het kwartier maken in de dorpen hebben verzameld. En uiteraard zorgen we dat onze activiteiten opgenomen worden in de sociale kaart.

De sociale kaart gaat als nulmeting dienen voor deze KPI, en op basis daarvan gaan we meten of het aantal bewonersinitiatieven toeneemt.

Ván, vóór en dóór inwoners

Een gloednieuwe digitale sociale kaart waarop zoveel mogelijk grote én kleine activiteiten in de gemeente te vinden zijn. Na de zomer gaat hij in de lucht, zodat alle inwoners van Rheden en Rozendaal weten wat er allemaal gebeurt in hun straat, buurt, dorp en gemeente.

De sociale kaart is ván, vóór en dóór inwoners, beklemtoont Maud van Braam namens het Netwerk Informele Ondersteuning (NIO). 'We kregen de afgelopen jaren veel signalen van inwoners dat er behoefte is aan een plek waarop alle mooie initiatieven in onze gemeente te vinden zijn. Die gaat er met de sociale kaart nu komen.'

Na uitgebreid onderzoek onder inwoners en professionals werd duidelijk hoe zo'n sociale kaart er uit moet zien. Een voorname wens was dat inwoners eigenaarschap ontwikkelen over de kaart, zodat zij de kaart blijven voeden. Wie iets organiseert, kan dat gemakkelijk op de kaart zetten. Maar ook iemand die bijvoorbeeld wil sjoelen, of een daghap wil halen, kan straks in een oogopslag zien waar hij moet zijn.

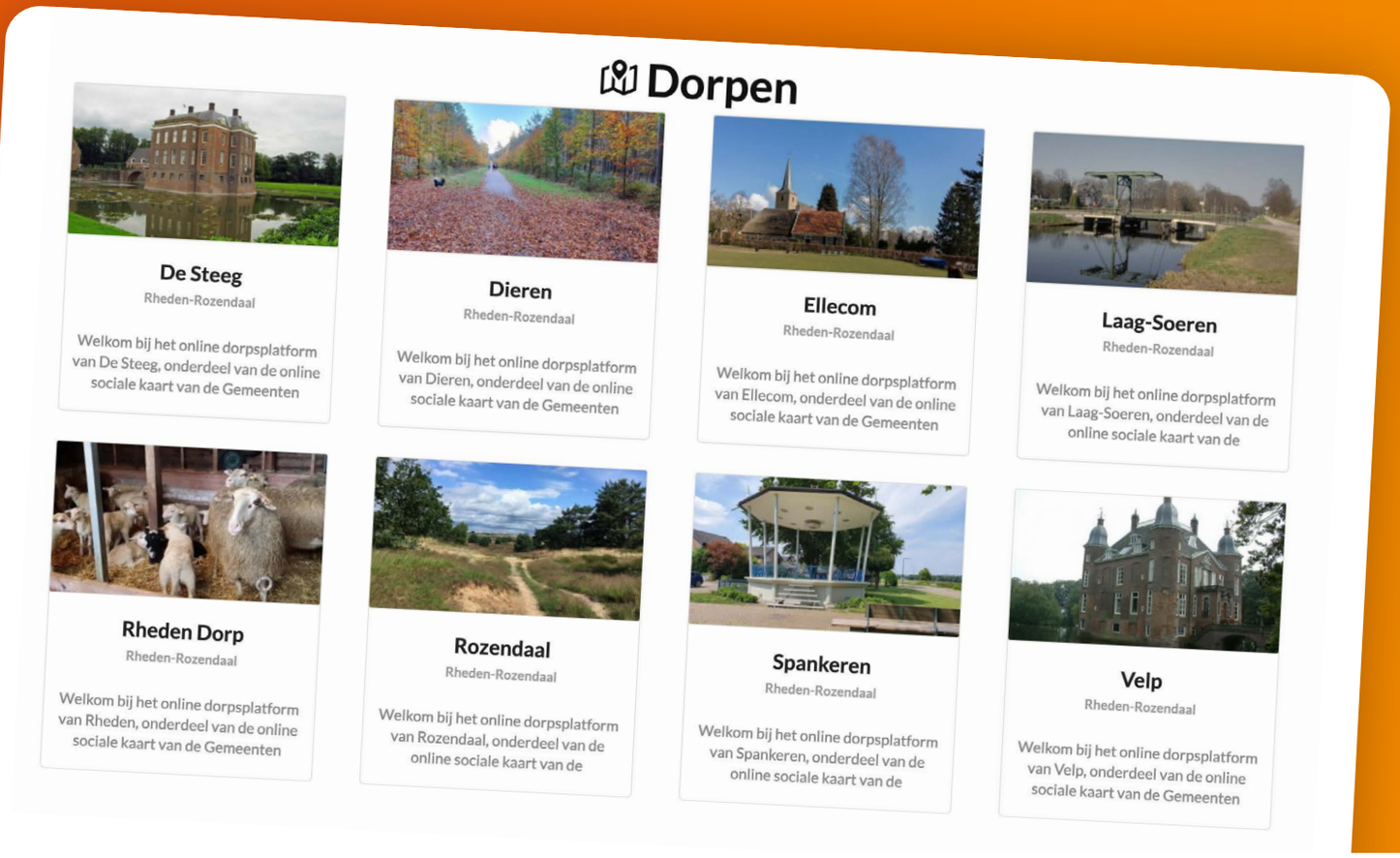
'Het is van groot belang dat de kaart up to date blijft', zegt Van Braam, die daarom een werkgroep opstelt van inwoners. Zij gaan blijvend de ontwikkeling van de sociale kaart aanjagen.

'Denk aan het schrijven van goede teksten, het maken van foto's en flyers. Uit elke kern willen we een paar mensen aan het team toevoegen zodat we een goede spreiding binnen de gemeente hebben.'

Hoewel de sociale kaart een digitaal platform is, zal er ook aandacht komen voor fysieke uitingen. Niet iedereen kan immers uit de voeten met een computer. Zo komen er kaartjes met relevante informatie uit de betreffende buurt.

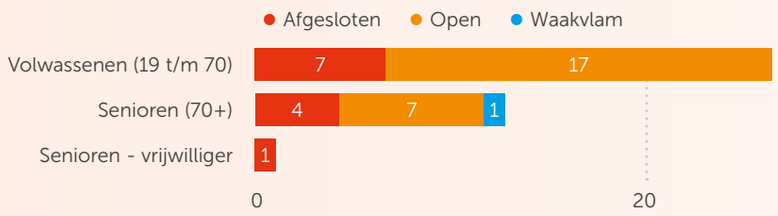
Van Braam: 'We zouden bijvoorbeeld kaartjes bij de kapper kunnen neerleggen, waarnaar tijdens een knipbeurt kan worden verwezen.'

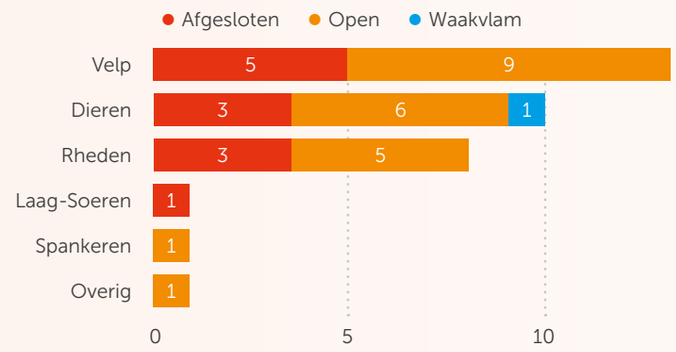
De kaart is te vinden op wegwijsinrhedenrozendaal.nl. Uiteraard kunnen ook sociaal professionals er hun voordeel mee doen bij het zoeken naar activiteiten voor inwoners. De lancering van de sociale kaart staat gepland voor september en zal straks feestelijk bekend worden gemaakt.

MANTELZORGONDERSTEUNING

In 2021 geven 15 overbelaste mantelzorgers aan zich minder overbelast te voelen. KPI

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:
Wanneer we een vraag krijgen van een inwoner, gaan we specifiek na of er een mantelzorger is en of er sprake is van overbelasting. En we meten of onze ondersteuning leidt tot minder overbelasting. Als we zorg hebben voor mantelzorgers en hen ondersteunen, blijft het hele 'systeem' goed werken.

In totaal hebben 37 mantelzorgers aangegeven belasting te ervaren. Er hebben nog geen metingen na afronding van een traject plaatsgevonden, dit moet in de tweede helft van het jaar opgepakt worden. Daarnaast zijn mantelzorgers vaak wel in beeld, maar nog niet als 'klant' geregistreerd. We merken dat onze aandacht in het eerste halfjaar vooral uitgegaan is naar de klant, omdat daar de eerste hulpvraag werd gesteld. Wij kijken wel naar wat het netwerk kan doen, maar nog niet altijd of er sprake is van overbelasting.

We werken rond mantelzorgers goed samen met MVT en hebben afspraken over onderlinge doorverwijzing.

JONGE MANTELZORGERS

Maar hoe bereik je de jonge mantelzorger? Hoe bied je hen de mogelijkheid even los te komen van de zorg en op een laagdrempelige manier hun zorg met professionals te delen? Incluzio Rheden, MVT en Pro Persona Connect organiseerden op de dag van de jonge mantelzorger een Wipe Out met gratis sport, spel en uitdaging voor alle Rhedense jongeren van 12-16 jaar. Met een 50 meter lange stormbaan, een sweeper, rodeostier, klimberg, afmatbaan en een zeephelling.

Farid Chahbari, dorpscoach Jeugd, kijkt tevreden terug op de Wipe Out. 'Via een flyer in een goed gevulde goodie bag konden de jongeren aangeven of ze mantelzorger zijn en behoefte hebben aan ondersteuning of informatie. Ruim 100 jongeren leefden zich op de sportdag uit. En aan degenen die aangaven mantelzorger te zijn en hierbij graag ondersteund willen worden, wordt passende hulp geboden.'

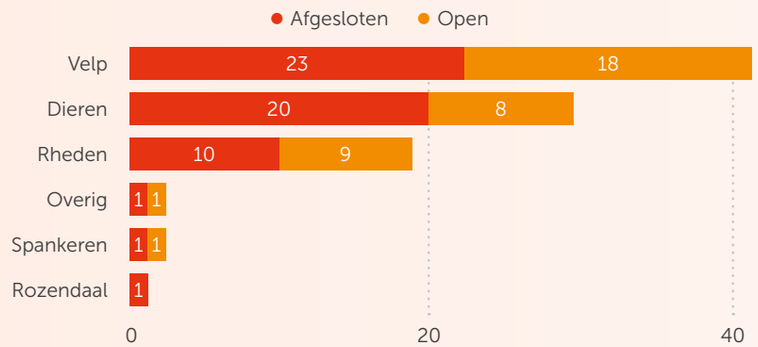
OPVOEDONDERSTEUNING

75% van de ouders met opvoedondersteuning geeft aan deze inzichten en vaardigheden succesvol toe te passen.

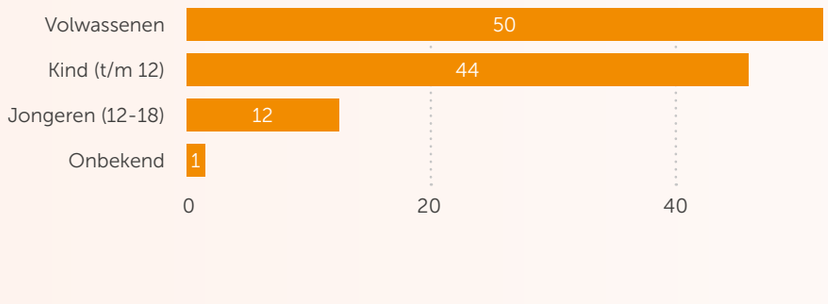
KPI

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:
Bevragen van de ouders die al wat langer in beeld zijn of zij de inzichten en vaardigheden succesvol toepassen.

Casussen opvoeding per dorp

Doelgroep

Het aantal hulpvragen over opvoedondersteuning is hoog. Ouders zijn echter nog niet gevraagd of zij tevreden zijn met de ondersteuning waardoor we de KPI nog niet hebben gemeten. Hieraan zullen we in de tweede helft van het jaar aandacht besteden.

De meeste vragen over opvoeding komen binnen via het schoolmaatschappelijk werk, waarbij het vaak gaat om de combinatie van kind/jongere en ouder. Dat verklaart waarom het aantal unieke cliënten veel groter is dan het aantal casussen. We merken een enorme toename van het aantal vragen bij het schoolmaatschappelijk werk ten opzichte van vorige jaren. Ook de zwaarte van de problematiek neemt toe, een geluid dat we ook horen bij de scholen. Een van de oorzaken hiervoor is waarschijnlijk de coronacrisis, waardoor meer kinderen in een isolement zijn geraakt. Daarnaast is onze werkwijze anders: we voeren meer leerlinggesprekken en de zichtbaarheid van het schoolmaatschappelijk werk op de scholen is groter. Ouders en kinderen/jongeren lijken ons beter en eerder te kunnen vinden. We verwachten daarom nog een nog sterkere toename.

In mei is de landelijke methodiek **Steunouder** aangekocht, waarbij kinderen uit een gezin met problemen 1 of 2 dagdelen in de week bij een ondersteunend gezin zijn. Hierdoor wordt het gezin ontlast. Er zijn al 6 steunouders gevonden en getraind. In de tweede helft van het jaar zullen we hen aan probleemgezinnen koppelen.

Unieke casussen hulpvraag opvoeding
93

Unieke cliënten hulpvraag opvoeding
107

Afgesloten casussen
56

Vertrouwen op je eigen gevoel

‘Ik kwam bij schoolmaatschappelijk werker Kiki (Rammelt, redactie) voor mijn zoontje. Zij was betrokken bij zijn schoolsituatie en gaf aan dat als ik hulp wilde voor problemen thuis, dit mogelijk was. Tot nu toe had ik dit altijd afgehouden, maar de situatie was onhoudbaar.

Toen mijn zoontje elf maanden was, kwam ik er alleen voor te staan. Vanaf dat moment ging hij veel naar zijn oma. Zo kon ik blijven werken en de touwtjes aan elkaar knopen. In het begin was ik er vooral erg dankbaar voor, maar gaandeweg zag ik dat mijn zoontje het steeds moeilijker kreeg. Hij was vaak vervelend en kreeg problemen op school.

Bij mijn moeder kreeg hij heel andere dingen te horen dan bij mij. Eerlijk gezegd heb ik hem ook nooit goed grenzen aangegeven. Mijn moeder is altijd zo streng geweest, dat wilde ik juist niet doen bij mijn kinderen. Maar ondertussen golden bij mijn moeder weer hele andere regels.

Mijn moeder nam de rol van opvoeder aan en zo kwam mijn zoontje in een loyaliteitsconflict. Maar dat het zo zat, werd mij pas duidelijk in de gesprekken met Kiki. Ik heb altijd goed gepraat over wat er gebeurde en de situatie een beetje weggewuifd. Twijfelde aan mijzelf: zie ik het nu goed? Of overdrijf ik alleen maar?

Kiki hielp mij om weer op mijn gevoelens te vertrouwen. Ze gaf een aantal concrete tips rondom opvoeding: drie keer waarschuwen en dan straffen bijvoorbeeld. Dat deed ik eerder niet, maar het schept duidelijkheid en mijn zoontje weet waar hij aan toe is.

Het belangrijkste advies was ingrijpen in het contact tussen mijn moeder en zoontje. Dit moment stelde ik steeds weer uit, uiteindelijk heb ik er een half jaar tegenaan gehikt. Maar het was minder spannend dan ik dacht. Toen ik tegen mijn moeder zei dat we het voorlopig anders gingen doen en mijn zoontje niet meer alleen op bezoek kwam, voelde ik me sterk.

We zijn nu een tijdje verder en met mijn zoontje gaat het zichtbaar beter: thuis en op school. De relatie met mijn moeder heeft natuurlijk een knauw gekregen, maar het verdriet erover is afgenomen. Het voelt alsof ik zelf weer de touwtjes in handen heb en dat is het allerbelangrijkste.’

**Dit verhaal is anoniem opgetekend omdat de geïnterviewde niet graag bekend wil staan met haar persoonlijke verhaal. De echte naam is bekend bij Incluzio.*

HUISWERKBEGELEIDING

In 2021 meten we het aantal jongeren dat toegeleid is naar huiswerkbegeleiding, al dan niet uitgevoerd door Incluzio, met als doel een stijging van 15% van het aantal jongeren met huiswerkbegeleiding in de komende 2 jaar.

KPI

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:
Uitbreiding van de huiswerkbegeleiding door ervoor te zorgen dat vrijwilligers en stagiairs meer op eigen benen kunnen staan en contact met de scholen over het aanmelden van leerlingen.

Unieke activiteiten	Aantal bijeenkomsten	Aantal bezoekers (niet uniek)
3	24	51

Er kwamen signalen binnen over de behoefte van jongeren aan huiswerkbegeleiding. Daarom hebben de dorpscoaches Jeugd en de schoolmaatschappelijk werkers zich gezamenlijk ingezet om huiswerkbegeleiding op te zetten.

We zijn in mei gestart met de begeleiding, toen we langzaam weer open mochten. Juist nu is huiswerkbegeleiding hard nodig voor kinderen die door corona een achterstand hebben opgelopen. Incluzio organiseert zelf huiswerkbegeleiding in Buurthuis De Poort in Velp en in Dieren. Daarnaast werken we nauw samen met ABC-taalondersteuning, die extra ondersteuning biedt op taal voor kinderen van 4 tot 6 jaar.

De meeste kinderen worden aangemeld via collega's en nog niet veel via de scholen. Vanwege de maatregelen mochten we alleen kleine groepen starten van maximaal vijf personen. Het komend half jaar willen we meer scholieren begeleiden. Hiervoor is het ook belangrijk dat we werken aan de begeleiding van vrijwilligers en stagiairs: soms hebben zij nog veel professionele ondersteuning nodig, zeker in deze opstartfase. De komende periode willen we ervoor zorgen dat ze beter op eigen benen kunnen staan.

Iedereen moet dezelfde kansen hebben

Alle maandagmiddagen buiten haar vakanties staan omcirkeld in de agenda van Ellen Ferman. Dan is ze in het Velpse buurthuis De Poort, waar ze een aantal scholieren helpt met hun huiswerk. Zo gaat haar bijna veertigjarige ervaring als docent Frans niet verloren. En misschien nog wel belangrijker: een aantal leerlingen krijgt nét dat extra zetje om aan school te werken.

In het Second House, de ruimte waar scholieren aan hun huiswerk zitten, voelt Ferman zich als een vis in het water. ‘Ik heb tijdens mijn loopbaan altijd goed gekeken of de kinderen in de klas het naar hun zin hadden’, zegt Ferman. ‘Want dat is het belangrijkste: goed in je vel zitten en doen wat bij je past. Van mij hoeft niet iedereen een 9 te halen.’

De afgelopen jaren zag ze de prestatiedruk onder jongeren toenemen. Bang als ze waren om een niveautje lager terecht te komen door een slecht rapport, schoot de stress in de klaslokalen omhoog. Ook in Velp ziet ze het terug. Daarom zoekt ze het gesprek op over ambities. ‘Dat zijn leuke gesprekken, want je ziet leerlingen op een andere manier naar school en hun prestaties kijken. Opeens gaat het dan om de vraag: waarom wil ik iets eigenlijk?’

De leeftijden en niveaus van de scholieren bij de huiswerkbegeleiding lopen flink uiteen. Zo biedt Ferman taalondersteuning aan een vijfjarig Somalisch jongetje dat naar het speciaal onderwijs gaat, begeleidt ze een eerstejaars gymnasium leerling en helpt ze een achttienjarige jongen bij de voorbereiding op zijn vrachtwagenchauffeurs-examen. Ferman: ‘Af en toe moet ik even iets opzoeken, bijvoorbeeld als het over de wat moeilijkere wiskunde gaat. Maar meestal werken we gewoon vanuit lesmateriaal.’

De afgelopen jaren stuurden steeds meer ouders hun kinderen naar professionele huiswerk-begeleiding. Meerdere onderzoekers, zoals Daury Jansen en Louise Elffers van de Universiteit van Amsterdam, waarschuwen voor het effect hiervan op de kansengelijkheid van jongeren. Met name kinderen van migrantenouders komen zo op achterstand te staan, omdat zij de bijlessen niet kunnen betalen.

Ferman: ‘Dat is wel iets waar ik me zorgen over maak. Ik vind dat iedereen dezelfde kansen moet hebben. Dat ik hier in het klein iets kan doen aan die ongelijkheid, geeft me veel voldoening. Daar doe ik het voor.’

Mocht iemand overwegen om net als haar vrijwilligerswerk te gaan doen, dan zou Ferman het iedereen aanraden. ‘Ik zou zeggen: zet die stap. Ik ga altijd met een goed gevoel weg omdat ik iets bijdraag aan de samenleving. Dat gevoel gun ik iedereen.’

JEUGDOVERLAST

Ten opzichte van het jaar 2020 vermindert het aantal overlastmeldingen in de openbare ruimte over jeugd met 15% in 2023.

KPI

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:
Wij willen op korte termijn in gesprek gaan met de gemeente, boa's en politie om de samenwerking omtrent het outreachend werk te bespreken. Daarbij maken we een gezamenlijke analyse van de achtergrond van de overlastmeldingen om daarmee nog beter aan te sluiten bij het jeugdwerk en overlast te voorkomen of te verminderen.

Het afgelopen halfjaar is onze dorpscoach Jeugd/jongerenwerker dagelijks de straat op gegaan om in contact te staan met de jongeren. De jongerenwerker brengt in kaart wat de ontmoetingsplekken van jongeren zijn en speelt hier preventief op in door de jongeren aan te spreken op hun gedrag en de signalen te delen met de partners. Achter de schermen speelt de jongerenwerker een belangrijke rol in de samenwerking met partners als de gebiedsmanager, integraal veiligheid, de politie en de boa's met als doel om jongeren te ondersteunen in hun ontwikkeling en de leefbaarheid te vergroten. De jongerenwerker ondersteunt jongeren op een laagdrempelige manier met hun vragen en vormt wanneer nodig de brug naar onderwijs, werk en andere vormen van ondersteuning.

OUTREACHEND JEUGDWERK IN CORONATIJD

Begin dit jaar hield de avondklok de jongeren in zijn greep. Vanuit de gemeente werd de jongerenwerker gevraagd om zijn rol te spelen in een stukje voorlichting(sregels) en handhaving. De jongerenwerker is dagelijks voor het aanbreken van de avondklok de straat op gegaan om jongeren te informeren en naar huis te sturen. Wij hebben geconstateerd dat de jongeren zich erg goed aan de avondklok hebben gehouden. Echter wij hebben ook geconstateerd dat jongeren zich goed aan de regels kunnen houden wanneer er een boete boven hun hoofd hangt als zij dit niet doen. Jongeren houden minder goed afstand van elkaar omdat zij in mindere mate bang zijn voor de gevolgen van corona. 'Wij worden toch niet echt ziek' zijn woorden die de doelgroep regelmatig uitspreekt. Een van de gevolgen van het feit dat jongeren geen afstand van elkaar nemen is dat buurtbewoners regelmatig een melding doen bij de politie. Dit heeft invloed gehad op het aantal overlastmeldingen. Met de eerste versoepelingen merkten wij dat dit invloed heeft op het aantal jongeren op straat. Voor de jongeren voelde het alsof zij eindelijk hun vrijheid terug kregen. In combinatie met het lengen van de dagen zagen wij veel groepen jongeren op straat. Ook dit heeft voor meer werk voor het jongerenwerk gezorgd.

WERKWIJZE BIJ OVERLASTMELDINGEN

Naar aanleiding van een melding die bij de jongerenwerker binnenkomt, gaat de jongerenwerker de jongeren in kaart brengen, waarbij hij samen met de doelgroep en de buurt naar een oplossing werkt. Het kan betekenen dat aanspreken op gedrag voldoende is maar de bemoeienis van de jongerenwerker kan ook resulteren in andere interventies die voortvloeien uit een integrale samenwerking met partners. Onderstaande cijfers zijn door ons opgevraagd bij de politie en de boa's:

	Politie	**Boa's**
01-01-2020/ 30-06-2020	203 meldingen	110 meldingen
07-07-2020/ 31-12-2020	261 meldingen	61 meldingen
01-01-2021/ 30-06-2021	198 meldingen	18 meldingen

Op dit moment ligt er geen vastgelegde afspraak dat meldingen standaard worden doorgestuurd naar de jongerenwerker, en er zijn geen AVG-afspraken. Daarnaast hebben wij ook geen inzage in hoe deze cijfers zijn opgebouwd.

Een grote pluim voor Mohamed

Outreachend dorpscoach jeugd Mohamed Bouraarassi knoopt wekelijks gesprekjes aan met groepjes jongeren in de gemeente, het liefst op de plekken waar ze graag rondhangen. Mocht er daar dan een keer overlast zijn, dan is aanspreken makkelijker – hij kent ze immers.

Maar soms blijkt aanspreken alleen, niet genoeg. Bijvoorbeeld bij de overlast rondom het Oranjeplein in Velp, gelegen aan het Guus Dijkhuizenplantsoen. Omwonenden klaagden over schreeuwende jongeren, scheurende scooters en soms zelf vandalisme of pestgedrag.

'Wij kregen een grote mond als we de jongeren er op aanspraken', zegt een van de omwonenden. Er zijn een paar keer stenen door de ruiten gegaan. We voelden ons op een gegeven moment echt onveilig.'

Dat bewoners zich niet meer veilig voelden in hun eigen huis, was voor Bouraarassi de reden om in zijn aanpak een stap verder gaan. Normaal poogt hij begrip te kweken voor de verschillende standpunten: de jongeren wilden een centraal gelegen plek om samen te komen, terwijl de omwonenden daarentegen 's avonds laat van hun rust wilden genieten.

Het gesprek leverde echter te weinig op, de overlast bleef. Bouraarassi: 'We hadden iets nodig waarop we konden terugvallen als we jongeren aanspraken op hun gedrag. Zo ontstond het idee van een bord met daarop een aantal afspraken.'

Bouraarassi bracht het plan in tijdens vaste overlegmomenten met gemeente en de politie. In samenspraak werd er een bord geplaatst met de volgende regels: 1) na tien uur niemand meer op het plein, 2) niet met scooters het plein op, 3) afval opruimen en 4) geen alcohol. Zo kunnen omwonenden letterlijk wijzen op de regels die gelden rondom het plein.

Volgens een bewoner aan het Oranjeplein gaat het sindsdien veel beter. 'Het bord bewijst zijn waarde. Als er om half elf 's avonds toch nog geschreeuwd wordt, dan kunnen omwonenden rustig op het bord wijzen. Er wordt dan niet meer gevraagd: hoezo moeten wij hier weg?'

Waar de overlastmeldingen bij de politie jarenlang binnenstroomden, is het nu rondom het Oranjeplein al een aantal weken stil. Toch houden de omwonenden nog een slag om de arm: 'We zitten al een tijdje in deze situatie, de angst is er nog dat er straks toch weer overlast komt. Maar voorlopig zijn we ontzettend blij. Mohamed verdient een grote pluim voor zijn werk.'

**Dit verhaal is anoniem opgetekend omdat de geïnterviewde niet graag bekend wil staan met haar persoonlijke verhaal. De echte naam is bekend bij Incluzio.*

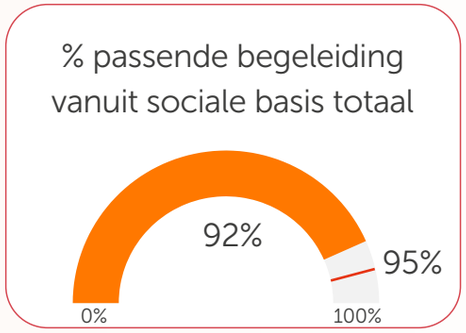
TRANSFORMATIE BASISBEGELEIDING

95% van de inwoners met een indicatie basisbegeleiding die door de gemeente zijn overgedragen krijgen passende ondersteuning uit de sociale basis.

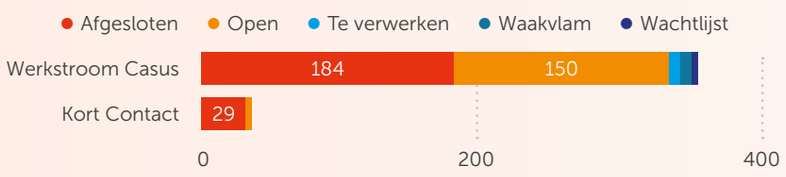
KPI

Unieke casussen
378

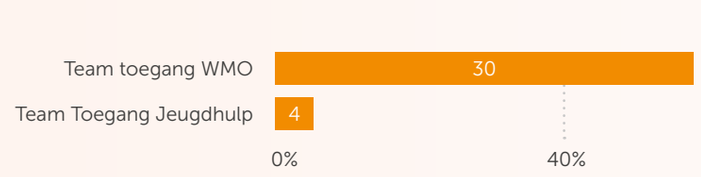
Unieke cliënten
385

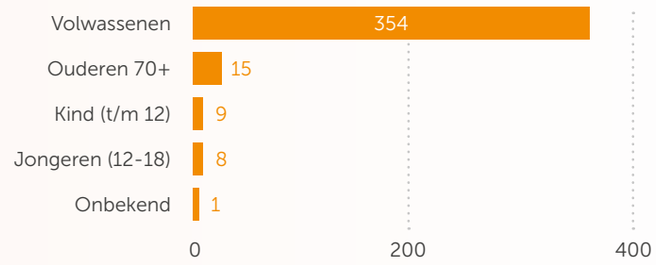
Casussoort

Doorverwijzingen bewoners terug naar

Top 5 Doelgroep bewoners

Op 1 juli zijn volgens de gemeente bijna alle inwoners met geïndiceerde basisbegeleiding overgedragen aan Incluzio, te weten 385 klanten. Dit zijn er meer dan het aantal casussen, omdat enkele casussen gaan over de begeleiding van een echtpaar of een ouder met kind. Op 22 juli sloot Incluzio een onderaannemerscontract af met Zorgboerderij De Munnikenhof, zodat vanaf dat moment ook de 7 inwoners die daar dagbesteding doen, zijn overgenomen.

DE AANPAK VAN OVERNAME

De gemeente informeerde inwoners waarvan de indicatie basisbegeleiding afliep via een brief, waarin werd aangegeven dat Incluzio contact ging opnemen voor een keukentafelgesprek. Ook de bestaande zorgaanbieder werd geïnformeerd met het verzoek mee te werken aan een warme overdracht. Een klantcoach van Incluzio had vervolgens een gesprek aan huis met de inwoner en, als de inwoner dat wilde, met de bestaande zorgaanbieder. Uit ervaring blijkt dat de eerste stap bij klanten die we overnemen bestaat uit het elkaar leren kennen en vertrouwen creëren. Pas na ongeveer 2 maanden is er ruimte bij inwoners om een volgende stap te maken richting meer groepsactiviteiten, deelnemen aan de sociale basis, inzetten van vrijwilligers, etc. Zoals eerder aangegeven vond de begeleiding door de lockdown grotendeels aan huis en individueel plaats. Pas vanaf juni is het mogelijk deze stappen richting de sociale basis te maken.

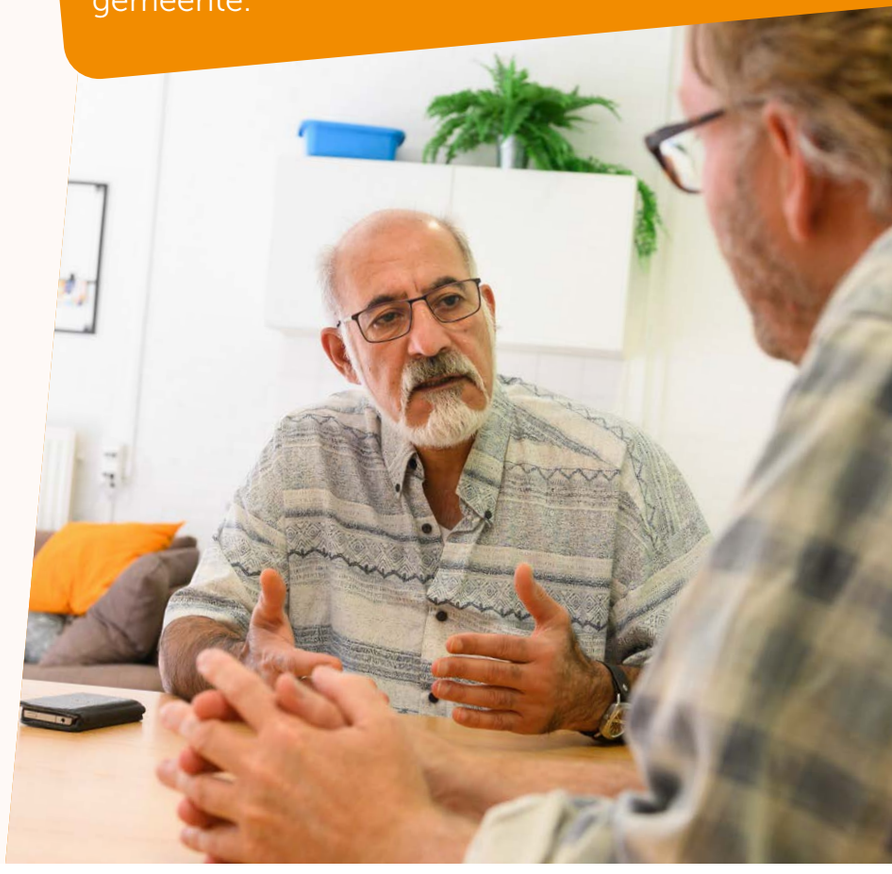
PASSENDE ONDERSTEUNING VANUIT DE SOCIALE BASIS

Incluzio heeft inmiddels 92% van de overgenomen groep inwoners geheel of gedeeltelijk passende ondersteuning kunnen bieden. De 8% waarvoor geen passende ondersteuning geboden is, is ingebracht in triage met de gemeente en dus terugverwezen naar toegang Wmo of Jeugd. Er is elke week een triage Wmo en een triage Jeugd, zodat we snel kunnen schakelen. Hier bespreken we wanneer het basis, danwel specialistische begeleiding is. Soms is de hulpvraag basis, maar vraagt de complexiteit toch om specialistische ondersteuning. Soms is ongeplande zorg nodig via o.a. een crisisdienst, is er sprake van suïcide, etc. Door de gesprekken in de triage wordt het voor ons en de gemeente steeds duidelijker waar de grenzen in ondersteuning liggen. Vaak kunnen we wel iets doen bijvoorbeeld iemand met zware problematiek die nu wel naar een inloop gaat en zich beter is gaan verzorgen of een wandelgroep. Dit kan al helpen. En soms is een tijdelijke verlenging van de indicatie helpend om tot een geleidelijke overgang naar Incluzio te komen.

Een deel van de groep gaf aan geen begeleiding te willen. De vier belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Bij ons zijn 5 inwoners bekend die de huidige zorgaanbieder willen houden en bezwaar hebben gemaakt bij de gemeente;
- De inwoner geeft aan zelfstandig verder te kunnen met zijn netwerk of is geholpen met een doorverwijzing naar algemene voorzieningen in de sociale basis;
- De inwoner geeft aan dat hij van niemand meer hulp wil en zelf contact opneemt als hij weer ondersteuning nodig heeft;
- Ondanks herhaaldelijk en op meerdere manieren proberen, wil de inwoner geen contact. Wanneer we ons daar zorgen over maken i.v.m. de veiligheid van de persoon brengen we dat in triage in. Incluzio heeft 2 inwoners ingebracht:
  - Een inwoner met dagbesteding en begeleiding die stopte bij RIBW, geen hulp wilde van Incluzio maar wel zorgelijke signalen bleef afgeven. Daarom is RIBW opnieuw ingezet.
  - Een inwoner wilde geen hulp en liet Incluzio niet binnen. Er was sprake van vervuiling als gevolg van verslavingsproblematiek. In dit geval is via zorgbemiddeling Iriszorg ingezet.

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:
We willen met de gemeente in gesprek om te kijken of we bij zeer zorgwekkende situaties en/of zorgmijders afspraken kunnen maken over de aanpak en over het snel kunnen inzetten van een crisisdienst. Ook regie wordt een aandachtspunt: we willen integraal werken voor een gezin en soms zijn er meerdere organisaties betrokken, ook vanuit specialistische ondersteuning. We maken afspraken wie voor de inwoner regiehouder is en hoe we de samenwerking rond de inwoner/het gezin vormgeven met meerdere partijen, inclusief de gemeente.

Aansluiting bij het dorpsleven

'Als dorpscoach richt ik me vooral op het ontwikkelen en begeleiden van activiteiten waarvan Rhedenaren gebruik kunnen maken. Maar in een specifiek geval een paar maanden geleden, was het handig om individueel een gesprek aan te gaan.

De indicatie van een inwoner uit Rheden liep af en hij wilde een gesprek met een coach. Omdat de vraag onder andere ging over aansluiting vinden bij activiteiten in het dorp, kon ik misschien wat betekenen.

Joep ontving mij samen met zijn moeder en ambulant begeleider. Toen ik aangaf wat mijn rol was en waarvoor ik kwam, gingen de wenkbrauwen even omhoog bij zijn moeder en begeleider. Zij hadden gehoopt dat ik zou aanbieden om ambulante begeleiding over te nemen.

In plaats daarvan vertelde ik dat we graag zouden willen kijken hoe we zijn vragen konden oppakken door mee te doen aan activiteiten die in het dorp worden aangeboden. Joep werd steeds enthousiaster. Dat gold gelukkig ook voor de ambulant begeleider. Dit is precies wat we zoeken, zei ze op een gegeven moment. Zeker omdat zij het zelf niet kon bieden omdat ze Rheden niet zo goed kende.

Joep is een hele slimme jongen die worstelt met druk. Qua kennis zit het helemaal goed maar op de universiteit heeft hij last gekregen van psychische problemen. Daarom had hij een indicatie voor een ambulant begeleider voor twee uur iedere twee weken. De vraag was: wat te doen als deze indicatie afliep? Het risico op angsten en zelfs een psychose was er immers nog steeds.

Dat bleek helemaal niet zo moeilijk te zijn. Het belangrijkste was dat hij zich kon mengen in het leven in Rheden en daarnaast was een contactpersoon belangrijk, voor het geval dat het niet goed ging. Daarvoor hebben wij onze klantcoaches natuurlijk. Ik heb hem tijdens het gesprek gevraagd of hij het van tevoren ziet aankomen dat het niet goed gaat. Niet altijd, zei hij, dus daarom beloofde ik een vinger aan de pols te houden.

Nu is Joep elke maandag bij de open inloop van het Dorpshuis in Rheden. Hij weet ontzettend veel en daarom gaan mensen graag met hem in gesprek. Hij wandelt op dinsdag mee bij de door Incluzio opgezette wandelgroep en ook bij de groep van Woonzorgnet. Voor een financiële vraag kwam Humanitas in beeld. Ik heb hem echt zien opknappen.

Toch kwam hij laatst een beetje gestrest over. Op de vraag of alles ok was, antwoordde hij bevestigend. Maar toen ik doorvroeg en aangaf dat hij niet altijd op het juiste moment aan de bel trekt, besloot hij toch maar even in gesprek te gaan met onze klantcoach. De volgende dag nam mijn collega Corry al contact op om polshoogte nemen. Zo werken we binnen een team versterkend aan elkaar.

Ik vertel dit verhaal vaker omdat het wat mij betreft een goed voorbeeld is hoe we soms kunnen kiezen voor afschalen. Voor Joep is vooral de aansluiting bij het dorpsleven belangrijk en een vertrouwenspersoon voor als het niet zo goed met hem gaat. Dat kunnen we hier in Rheden prima bieden zonder indicatie.'

Joep is een gefingeerde naam. De echte naam is bekend bij Incluzio.

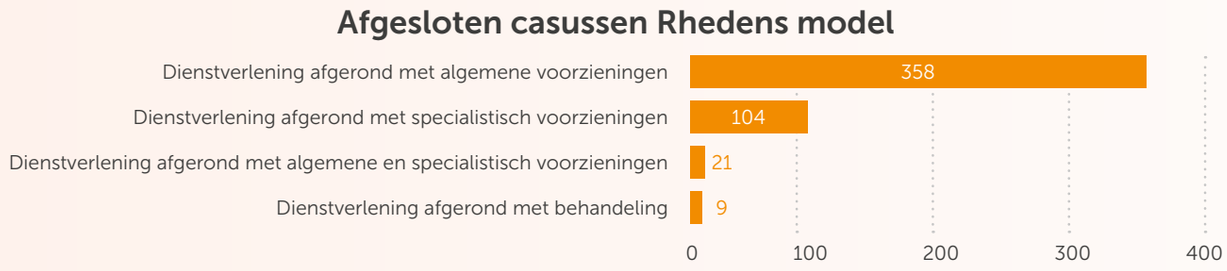

TOELEIDING SOCIALE BASIS

In 2021 is 65% van de inwoners waarvan de dienstverlening is afgesloten, toegeleid naar het steunsysteem conform het Rhedens Model.

KPI

Totaal afgesloten casussen	Totaal afgesloten casussen met voorzieningen	Afgesloten casussen met voorziening binnen schil 4	Afgesloten casussen met voorziening buiten schil 4
811	492	379	113

Van de 811 afgesloten casussen zijn er 492 casussen afgesloten met voorzieningen. Dit is 61%. Het soort voorzieningen waarmee is afgesloten wordt als volgt onderscheiden:

- 379 casussen zijn afgesloten met algemene voorzieningen via het informele steunsysteem volgens het Rhedens Model, bestaande uit familie en vrienden, persoonlijke buurtnetwerken, (georganiseerde) vrijwilligers en voorliggende (groeps)voorzieningen. Daarvan zijn er 358 volledig opgelost met algemene voorzieningen, en 21 hebben een combinatie met een specialistische voorziening. Dit gaat dus om 44% van de totale populatie afgeronde trajecten.
- 113 casussen zijn volledig afgerond met specialistische voorzieningen of behandeling (9). Aangezien Incluzio de toegang is voor alle welzijns- en zorgvragen in de gemeente, gaat het hier ook om inwoners die zich bij ons melden maar waarvan na een gesprek blijkt dat toch specialistische begeleiding nodig is. Bovendien geeft een deel van de inwoners met specialistische begeleiding aan geen combinatie met basisbegeleiding meer te willen, waarop deze wordt afgesloten.

De overige 319 casussen zijn afgerond om de volgende redenen:

- het ging om informatie en advies, waarbij de vraag beantwoord is zonder dat er een voorziening nodig was. In dit geval konden inwoners zelf weer verder;
- de begeleiding is afgerond, de doelen zijn bereikt;
- het gaat om inwoners die geïndiceerde basisbegeleiding hadden en aangegeven hebben geen hulp meer te willen (zie de toelichting bij Transformatie basisbegeleiding).

Op dit moment hebben we geen analyse van de inwoners die het weer zelf kunnen. Deze groep valt ook onder het Rhedens Model (eigen kracht) en moet opgeteld worden bij het percentage van 44%. Dit vraagt om een doorontwikkeling van deze KPI.

VERSTERKEN VAN DE SOCIALE BASIS

Om meer kwetsbare inwoners toe te kunnen leiden naar de dorps- en buurthuizen en andere vrijwilligersorganisaties, is het nodig om door te denken hoe zij zich voor deze doelgroepen in kunnen zetten en waar de grenzen liggen. Er zijn het afgelopen halfjaar een paar situaties geweest waar dat niet goed verliep. Bijvoorbeeld een inwoner die dronken op een activiteit kwam, waarmee de vrijwilligers geen raad wisten. Of inwoners die zich niet welkom voelden in een bestaande groep. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de activiteiten inclusiever worden, maar wel behapbaar blijven voor vrijwilligers in de begeleiding? Momenteel lopen daarover gesprekken met de dorpshuizen, STOER en MVT. Die gesprekken gaan onder meer over de grenzen aan vrijwilligerswerk, het trainen in gastvrijheid van vrijwilligers en het verlagen van drempels om gebruik te maken van collectief aanbod.

AANDACHTSPUNT VOOR KOMEND HALFJAAR:

- Versterken van de sociale basis, met name de samenwerking met vrijwilligers rond kwetsbare inwoners.
- Leerpunt voor deze KPI: de KPI gaat alleen over afgesloten dienstverlening. Daardoor zijn in de cijfers niet de inwoners opgenomen die blijvend begeleiding hebben bij Incluzio. Ook deze dienstverlening is een algemene voorziening en valt onder de sociale basis. Wij zullen met de gemeente bespreken hoe we deze KPI zo kunnen omvormen dat deze beter aansluit op het doel van de KPI, namelijk dat er minder specialistisch maatwerk wordt ingezet en meer gebruik wordt gemaakt van de sociale basis.

Ik ben een tweede leven begonnen

‘Op een gegeven moment besefte ik: dit had anders kunnen aflopen. De hele tijd had ik gedacht dat het allemaal wel meeviel, al zag ik wel dat de artsen flink bezig waren met mijn hart. Later vertelden ze dat ik geluk heb gehad.

Een hartaanval overleven voelt alsof je een tweede kans krijgt. Maar die kans grijpen, dat is nog een tweede. Zonder de mensen om me heen was het nooit gelukt. Dit was mijn tweede portie geluk: er waren allerlei mensen die mij onder hun armen grepen.

Corry Snoek, klantcoach van Incluzio Rheden, was één van hen. In het begin zei ze: ‘Als we iets zelf niet in huis hebben om jou te helpen, dan weten we de weg ernaar toe wel.’ En dat bleek. Elke twee weken kwam ze langs om een vinger aan de pols te houden. Langzaam maakte ik stapjes uit een diep dal.

Want die hartaanval, die stond niet op zichzelf. De afgelopen jaren ben ik mijzelf steeds meer gaan verwaarlozen. Als ik erop terugkijk is het een heel geleidelijk proces geweest. Het begon bij mijn baan als senior residentieel jeugdwerker, op anderhalf uur reizen van mijn woonplaats hier in Rheden. Daardoor kwam ik altijd laat en uitgeput thuis. Ik heb in de dertig jaar dat ik hier woon amper contact gemaakt met mijn buren. Tegelijk liet ik steeds minder horen aan vrienden en familie en ging ik steeds slechter voor mezelf zorgen.

Totdat mijn lichaam dus zei dat het genoeg was geweest. Eenmaal uit het ziekenhuis, ben ik samen met Corry mijn leven op orde gaan brengen. Ze zwengelde van alles aan. Er bleek zo veel mogelijk te zijn waarvan ik geen weet had. Om maar een paar voorbeelden te noemen waarvan ik gebruik heb gemaakt: de regiotaxi, huishoudelijke hulp, een bedrijf dat teveel spullen kon afvoeren.

Corry vroeg mij wat ik vroeger had gedaan en ik liet haar mijn tekeningen uit die tijd zien. Daarop stelde zij voor om aan te sluiten bij een creatieve club in het dorpshuis. Binnenkort ga ik voor het eerst. Om mijn financiën op orde te krijgen komt er nu iemand van Humanitas langs, nadat sociaal raadsvrouw Anita Peters mij al hielp met belastingvragen rond de erfenis van mijn moeder.

Mijn kinderen hebben mij ook een tijdje goed ondersteund. Mijn dochter heeft me in het ziekenhuis bijgestaan en bij thuiskomst ervoor gezorgd dat ik door maatschappelijk werk begeleid werd.

Mijn zoon is samen met zijn vriendin twee maanden bij mij ingetrokken om klusjes te doen en het gezonde leven er weer in te brengen. Voordat zij kwamen was ik al moe na een blokje om, nu loop ik zo’n vijf kilometer. Ik ben afgevallen, wat goed is voor mijn bloeddruk en suikerziekte.

Ik ben een tweede leven begonnen en wil daar volop van genieten. Ik denk aan gitaarlessen en wil graag als vrijwilliger aan de slag. Het gevoel van opgenomen zijn in een groter geheel; dat wil ik niet meer kwijt. De afgelopen maanden heb ik ervaren dat anderen om mij geven en dat ik van betekenis ben voor hen. Dát is het grote verschil met mijn leven voor de hartaanval.’

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	28-09-2021
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 21 september 2021

Besluit:
Vaststellen

5 Programmabegroting 2022 80% versie

Besluit:
Aanhouden

6 Bekrachtiging opdracht aanleg en beheer glasvezelkabel De Connectie t.b.v. gemeentehuis

Besluit:
Bijgaande opdracht (Bijlage 1) voor aanleg en beheer van glasvezelkabel ten behoeve van het gemeentehuis bekrachtigen

7 Opdracht basisregistraties BAG, BGT en WOZ en bijhouden Wkpb aan De Connectie

Besluit:

1. Aan De Connectie opdracht te verstrekken voor de uitvoering van de basisregistraties BAG, BGT en WOZ en bijhouden Wkpb aan De Connectie conform Bijlage 1, met ingang van 1 januari 2021.
2. Aan portefeuillehouder, dhr. Warmerdam mandaat verlenen tot het verlenen van mandaat aan De Connectie voor die uitoefening van de basisregistraties

8 Sluiting openbare B&W vergadering

Dit doen we in Gelderland voor het klimaat

Doe je ook mee?

Gelders klimaatplan in het kort

provincie Gelderland

Doe je ook mee?

“De wereld wordt wakker. Er komt verandering, of je het nu leuk vindt of niet.” Dit is de laatste zin van de speech van klimaatactiviste Greta Thunberg waarin zij ons de mantel uitveegt. Beleidsmakers, politici, deze generatie: we krijgen er flink van langs. Thunberg is een dame die heel wat teweegbrengt. Of je het met haar eens bent of niet, het laat zien welke indruk één mens kan maken. Dat is wat zij ons leert. Iedereen is nodig om de wereld duurzaam en daarmee leefbaar te houden.

De wereld schrikt inderdaad wakker, er is beweging. Tegelijkertijd warmt de aarde sneller op dan voorspeld. Ik ben al zo’n dertig jaar bezig met milieu en klimaat. Pas de afgelopen jaren zie ik dat er meer actie wordt ondernomen. Dat moet, want de tijd om te discussiëren ligt achter ons. We moeten handelen.
Nu, vandaag. Ik zie hiervan mooie voorbeelden tijdens mijn werkbezoeken. Bij de baksteenindustrie, waar voor de helft minder CO_2 wordt gebruikt én die meer energie gaat besparen. Bij een bewonerscollectief in Zutphen die hun gebouw wil verduurzamen. Ook spreek ik betrokken jonge mensen, zoals Jong RES. Zij roepen op om ja te zeggen tegen windturbines. Al deze positieve krachten gaan we benutten.

In het Gelders Klimaatplan staat wat wij als provincie gaan doen om te zorgen voor minder broeikasgassen. Maar het Gelders Klimaatplan is vooral voor jou. Het laat zien wat ons allemaal te doen staat. Dat is niet weinig en niet gemakkelijk. Maar ik ben ervan overtuigd dat we het kunnen, samen: heel Gelderland in 2050 klimaatneutraal.

Jan van der Meer
Gedeputeerde Klimaat en Energie

Gedeputeerde Jan van der Meer overhandigt bewoners van een straat in Renkum de prijs voor het winnen van de wedstrijd ‘Auto van de Straat’.

Samen werken we aan een klimaatneutraal Gelderland

De aarde warmt te snel op. Een stijgende temperatuur is slecht voor mensen, dieren en de natuur. In het Klimaatakkoord van Parijs hebben landen daarom afspraken gemaakt om hier wat aan te doen. In Gelderland zorgen we ervoor dat we in 2030 ruim de helft minder broeikasgassen uitstoten, zoals CO_2. Zo voorkomen we dat de aarde verder opwarmt. We zijn hier volop mee bezig en moeten vooral de vaart erin houden, want 2030 is al over minder dan tien jaar. Als iedereen de schouders eronder zet, kunnen we nóg een stap verder: Gelderland klimaatneutraal in 2050.

Gelders Klimaatplan

In het Gelders Klimaatplan staat wat we als provincie de komende 10 jaar gaan doen om de CO_2-uitstoot met meer dan de helft te verminderen. Dit doen we samen met gemeenten, waterschappen, bedrijven, organisaties en inwoners. Om de klimaatdoelen te halen hebben we elkaar nodig en moeten we zo veel mogelijk samenwerken. We zijn al volop aan de slag, maar de tijd dringt en we moeten grotere sprongen maken. De maatregelen zijn verdeeld over 5 sectoren:

- gebouwde omgeving
- mobiliteit
- industrie en bedrijven
- landbouw en landgebruik
- duurzame energie

Zelf aan de slag

In deze verkorte versie van het Gelders Klimaatplan lees je over de 5 sectoren en de maatregelen die we nemen. En je ziet wat je als inwoner van Gelderland kunt doen. Gebruik de informatie om jouw kennis over het klimaat op te frissen. We hopen dat je geïnspireerd raakt om ook zelf aan de slag te gaan.

Klimaatneutraal, wat is dat?
Klimaatneutraal betekent dat je maatregelen neemt om de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO_2, te beperken en dat je CO_2 uit de lucht haalt (afvangt) door bijvoorbeeld meer bomen te planten. Zo voorkom je klimaatverandering en zijn de uitstoot en afvang in evenwicht.

Waarom zijn broeikasgassen zoals CO_2 schadelijk?
Broeikasgassen houden de warmte van de aarde vast, waardoor de aarde opwarmt. Door de stijgende temperatuur smelt het ijs van gletsjers en de noord- en zuidpool. Het waterniveau stijgt, er komen meer hevige regenbuien en meer hittegolven. Het klimaat verandert dus. Dat is schadelijk voor mensen, dieren en natuur.

Gebouwde omgeving

Tot 2030 moeten zeker 500.000 huizen worden verduurzaamd. Dat betekent dat huizen niet meer verwarmd worden door boilers op aardgas, maar door warmtenetten, warmtepompen of infrarood-panelen. Ook de elektriciteit die in de huizen wordt gebruikt is duurzaam opgewekt met bijvoorbeeld zonnepanelen en windmolens. Ook andere gebouwen zoals winkels, kantoren, scholen, ziekenhuizen en buurthuizen moeten worden verduurzaamd.

Wat gaan we doen?
Provincie Gelderland, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken hard aan een duurzame gebouwde omgeving. We zetten vol in op deze tien maatregelen:

- 200 'Wijken van de toekomst'
- 6 Gelderse proeftuinen aardgasvrije wijken
- 11.000 sociale huurwoningen verduurzamen
- lening toekomstbestendig wonen
- maatschappelijk vastgoed verduurzamen
- 80.000 aansluitingen op warmtenetten
- gemeenten ondersteunen bij de warmtetransitie
- energieloketten ondersteunen
- circulaire conceptbouw ondersteunen
- initiatieven CO_2-reductie ondersteunen

"Bij elke verandering in ons huis denk ik aan verduurzaming. Nieuwe vloer? Direct isoleren en vloerverwarming. Nieuwe tuin? Meer groen en regenwater afkoppelen."

Ria, inwoner wijk van de toekomst

Klimaatmaatregelen gebouwde omgeving

6 Gelderse proeftuinen aardgasvrije wijken

warmtenetten (Gelders Warmte Infrabedrijf)

gemeenten ondersteunen bij de warmtetransitie

11.000 sociale huurwoningen verduurzamen

200 'Wijken van de toekomst'

School

circulaire conceptbouw stimuleren

energieloketten ondersteunen

lening toekomstbestendig wonen

initiatieven CO_2-reductie ondersteunen

maatschappelijk vastgoed ondersteunen

Mobiliteit

We willen dat mensen in Gelderland makkelijk kunnen reizen. Veilig, snel, betaalbaar én klimaatneutraal. We stimuleren mensen vaker het openbaar vervoer of de fiets te gebruiken. Daarvoor leggen we bijvoorbeeld meer snelfietspaden aan. Ook verbeteren we de mogelijkheden om slim te reizen: er komen knooppunten waar reizigers makkelijker kunnen overstappen naar een ander duurzaam vervoermiddel. Bijvoorbeeld van trein naar fiets of van auto naar fiets. Verder streven we ernaar dat eenderde van alle auto's in minder dan tien jaar elektrisch rijdt. Ook vrachtauto's moeten elektrisch gaan rijden. De ontwikkelingen om waterstof als brandstof te gaan gebruiken gaan snel. Om dat goedkoper en gemakkelijker te maken, is onderzoek nodig. Daar zorgen we voor met bedrijven en instellingen.

Wat gaan we doen?
Provincie Gelderland, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken hard aan duurzame mobiliteit. We zetten vol in op deze tien maatregelen:

- meer laadpunten creëren
- meer elektrisch vervoer en transportmiddelen op waterstof
- meer snelfietspaden en fietsenstallingen aanleggen
- minder en schoner zakelijk reizen stimuleren
- emissieloze bussen en treinen inzetten
- reizigers met 'hubs' verleiden slim en schoon te reizen
- innovaties met waterstof stimuleren
- wegen energieneutraal onderhouden
- aanleg emissievrije zones in de stad ondersteunen
- maatschappelijke initiatieven ondersteunen

"Het gebruik van de deel-auto zit helemaal in ons systeem. De auto rijdt heerlijk stil en zonder uitlaatgassen en het delen met buurtgenoten bevalt goed."

Wout Westerhof, deelnemer Deelauto van de Straat

Klimaatmaatregelen mobiliteit

meer snelfietspaden en stallingen

hubs voor slim en schoon reizen

meer elektrisch- en waterstofvervoer

wegen energieneutraal onderhouden

waterstof innovaties

meer laadpunten

emissieloze bussen en treinen

emissievrije zones in de stad

minder en schoner zakelijk reizen stimuleren

ondersteunen maatschappelijke initiatieven

Industrie en bedrijven

De industrie stoot ook veel CO_2 uit. In Gelderland zijn dat bijvoorbeeld steenfabrieken en de metaal-, papier- en voedingsmiddelenindustrie. Er zijn allerlei manieren om meer energie te besparen en minder vervuilende stoffen uit te stoten. Bijvoorbeeld door schone energiebronnen te gebruiken, zoals zonne- en windenergie, biogrondstoffen of groene waterstof. Veel van deze ontwikkelingen staan nog in de kinderschoenen en zijn nog te duur. Daarom investeren we samen met bedrijven en het Rijk in onderzoeken. Met grote en kleinere bedrijven werken we aan energiebesparing en minder CO_2-uitstoot.

Wat gaan we doen?
Provincie Gelderland, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken hard aan duurzame industrie en bedrijven. We zetten vol in op deze tien maatregelen:

- duurzame energie voor de industrie
- kennis over verduurzamen delen
- zonnepanelen op bedrijfsdaken
- energiescans voor besparing faciliteren
- toekomstbestendige, duurzame bedrijventerreinen
- groene waterstof in de energiemix
- CO_2 afvangen en opslaan
- CO_2 gebruiken als grondstof
- meer biogrondstoffen gebruiken
- start-ups en innovaties die aan CO_2-reductie bijdragen ondersteunen

“Wij ondernemen steeds duurzamer. Wij recyclen koffiebekers en koffiedik. Maken van plastic afval koffiemeubels en geven koffiemachines een tweede leven. Ik weet inmiddels dat je meer voor het klimaat kunt doen dan je denkt.”

Henk Jan Westhoff, ondernemer van een koffiebedrijf uit Drempt

Klimaatmaatregelen industrie en bedrijven

Landbouw en landgebruik

De agrarische sector is belangrijk voor Gelderland en onze inwoners. Meer dan de helft van ons grondgebied is agrarisch en er zijn veel mensen werkzaam in land- en tuinbouw, en de hele voedselketen. We ondersteunen de sector bij het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen zoals methaan en stikstof. Zo investeren we in de eiwittransitie, zodat plantaardig eten mogelijk wordt en zetten ons in tegen voedselverspilling. Maar ook met kennis, vernieuwing en financiële steun werken we samen aan een duurzame en natuurinclusieve landbouw met een goed verdienmodel voor boeren.

Wat gaan we doen?
Provincie Gelderland, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken hard aan duurzame landbouw en landgebruik. We zetten vol in op deze maatregelen:

- natuurinclusieve kringlooplandbouw stimuleren
- emissiereductie in veehouderij
- duurzame mestproductie en -gebruik
- meer bossen
- minder voedselverspilling
- verduurzamen van glastuinbouw
- minder vlees- en zuivelconsumptie
- plantaardige eiwitproductie
- koolstof vastleggen in landbouwgrond voor bodemverbetering

“Ik ontvang elke week een biologisch groentepakket van de lokale zorgboerderij. Zo voel ik me verbonden met mijn directe omgeving en de lokale boer en draag ik bij aan duurzaam bodembeleid, natuurbehoud en biodiversiteit.”

Aycha, inwoner van Schaarsbergen

Klimaatmaatregelen landbouw en landgebruik

natuurinclusieve kringlooplandbouw stimuleren

minder voedselverspilling

minder vlees- en zuivelconsumptie

verduurzamen van glastuinbouw

emissiereductie in veehouderij

CO_2

koolstof vastleggen in landbouwgrond voor bodemverbetering

meer bossen

duurzame mestproductie en -gebruik

plantaardige eiwitproductie

(Duurzame) energie

We gebruiken steeds meer elektriciteit. Denk aan het verwarmen van je huis met een warmtepomp of het opladen van je elektrische auto. In het Klimaatakkoord staat dat in 2030 70% van alle elektriciteit duurzaam moet zijn. Met zon en wind kunnen we op korte termijn duurzame energie opwekken. Daarom zie je steeds meer zonnepanelen en windmolens in het landschap. In 6 Gelderse regio's onderzoeken we samen met inwoners en andere betrokkenen waar we windmolens en zonnepanelen het beste kunnen plaatsen. Zodat met de minste overlast de meeste duurzame energie wordt opgewekt. De plannen hiervoor noemen we ook wel de Regionale Energiestrategieën.

In 2050 moet alle elektriciteit duurzaam worden opgewekt. Hiervoor is een goed werkend elektriciteitsnet ook belangrijk. Kernenergie, waterkracht en groene waterstof (gemaakt met duurzame energie) kunnen helpen voor de lange termijn. We ondersteunen ook onderzoek naar geothermie (aardwarmte) en aquathermie (verwarmen met water) als nieuwe warmtebronnen.

Wat gaan we doen?
Provincie Gelderland, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken hard aan de duurzame opwek van elektriciteit. We zetten vol in op deze maatregelen:

- meer zonne-energie opwekken uit zonnepanelen op bedrijfsdaken, huizen, zonnevelden en door innovaties
- meer windenergie opwekken
- regionale energiestrategieën (RES) ondersteunen
- onderzoek naar aardwarmte (geothermie)
- biogrondstof als energiebron
- energie opwek uit water (aquathermie)
- mogelijkheden van het energienetwerk onderzoeken

"Met zonnepanelen dragen we bij aan duurzaamheid. Dat voelt goed. Natuurlijk speelt de besparing op onze energiekosten ook mee. Zo vangen we twee vliegen in een klap: duurzamer en goedkoper!"

Annet, inwoner van Oosterbeek

Klimaatmaatregelen (duurzame) energie

meer windenergie opwekken

regionale energiestrategieën (RES) ondersteunen

onderzoek naar aardwarmte (geothermie)

meer energie uit zon

biogrondstof als energiebron

energie opwek uit water (aquathermie)

mogelijkheden van het energienetwerk onderzoeken

meer zonne-energie opwekken uit zonnepanelen op bedrijfsdaken, huizen, zonnevelden en door innovaties

Wat kan jij doen?

Of we nu plannen maken voor windmolens, zonnepanelen op het dak leggen, vaker de fiets pakken of minder eten verspillen: we doen allemaal wat voor het klimaat. De overheid, bedrijven en jij en ik. Met de Gelderse uitwerking van het Nationale Klimaatplan willen we bedrijven en inwoners zekerheid geven over wat we als overheid doen. We stimuleren daarmee dat bedrijven durven te investeren en dat inwoners zich uitgenodigd voelen om mee te doen en weten dat wij hun initiatieven ondersteunen.

“Als klimaatcoach breng ik mensen bij elkaar zodat we elkaar inspireren om klimaatbewuster te leven. Samen sta je sterker, blijven we hoop houden en met praktische tips kom je verder. ”

Manu Busschots, Klimaatcoach bij KlimaatGesprekken

Wat ga jij doen?

Om klimaatverandering tegen te gaan kan ook jij wat doen. Welke van deze maatregelen heb jij al genomen?

Kies voor schoon en slim vervoer:
- fiets
- deelauto
- elektrische of waterstofauto
- openbaar vervoer

Energievoorziening:
- investeer in lokale windprojecten of zonneparken
- vraag gratis advies bij een energieloket

In/om de woning:
- gebruik ledlampen
- isoleer je woning
- wek je eigen energie op
- gebruik energiezuinige apparaten
- zet de verwarming lager
- gebruik groenafval als compost in je tuin
- meer groen en minder tegels in de tuin
- verbouw je eigen groente in een moestuin
- herstel een apparaat in plaats van vervangen

Koop:
- producten die duurzaam zijn geproduceerd
- bij lokale bedrijven of boeren in de buurt
- bij CO_2-neutrale bedrijven
- tweedehands
- minder of geen dierlijke producten

Wat kan jij voor het klimaat doen?

Kies voor schoon en slim vervoer:
- fiets
- deelauto
- elektrische of waterstofauto
- openbaar vervoer

Energievoorziening:
- investeer in lokale windprojecten of zonneparken
- vraag gratis advies bij een energieloket

In/om de woning:
- gebruik ledlampen
- isoleer je woning
- wek je eigen energie op
- gebruik energiezuinige apparaten
- zet de verwarming lager
- gebruik groenafval als compost in je tuin
- meer groen en minder tegels in de tuin
- verbouw je eigen groente in een moestuin
- herstel een apparaat in plaats van vervangen

Koop:
- producten die duurzaam zijn geproduceerd
- bij lokale bedrijven of boeren in de buurt
- bij CO_2-neutrale bedrijven
- tweedehands
- minder of geen dierlijke producten

Samen aan de slag voor een gezond klimaat

We hopen dat je geïnspireerd bent om samen met ons klimaatverandering tegen te gaan. Want als we allemaal wat doen bereiken we sneller ons doel: Gelderland energieneutraal.

Ga voor meer informatie naar:
www.milieucentraal.nl
www.regionaalenergieloket.nl
www.iedereendoetwat.nl

Wil je het hele Gelderse Klimaatplan lezen, klik dan hier.

IEDEREEN DOET WAT.

September 2021

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

21 500 108

Geachte Gemeenteraadsleden,

In maart 2022 is het zover: de gemeenteraadsverkiezingen. Op het gebied van klimaat en energie komt er in de periode 2022 - 2026 veel op de gemeenteraad af. Daarom organiseert het Gelders Energieakkoord (GEA) een reeks masterclasses, gegeven door onafhankelijke experts en gericht op de (bestuurlijke) kennis die nodig is om klimaatbeleid te maken en te realiseren. Deze masterclasses geven lokale politici van alle partijen een goede basis voor verdere meningsvorming en achtergronden in debatten, beleidsvorming en beleidsuitvoering.
Masterclass Masterclasses Gelders Energieakkoord - Gelders Energieakkoord

1. **Donderdag 28 oktober 2021:** masterclass 'Klimaat & broeikasgassen' over klimaatverandering, het effect van broeikasgassen en de laatste inzichten. ***Lees verder.***
2. **Woensdag 24 november 2021:** masterclass 'Zon & wind op land' over de landschappelijke uitdagingen voor de realisatie van zon- en windprojecten. ***Lees verder.***
3. **Dinsdag 11 januari 2022:** masterclass 'E-mobility' over (de kansen voor) emissieloos vervoer (OV, goederen en personen) en de gebouwde omgeving. ***Lees verder.***

De masterclasses vinden plaats in de Buitensociëteit van Theater Hanzehof in Zutphen: een zaal met veel ruimte, die op elke mogelijke covid-maatregel is in te richten.

Naast de mesterclass vanuit het GEA wordt ook door de Stichting Klimaatgesprekken een online inspiratiesessie georganiseerd op
zondag 14 november van 15:00 – 17:15 uur: Online Inspiratiesessie - KlimaatGesprekken

- Delen van inspirerende verhalen
- Tips van groene acties en de kansen die er in Gelderland zijn
- Hulp bij klimaatacties

Weervrouw Margot Ribberink (klimaatcoach bij KlimaatGesprekken) is de hosts van deze sessie en zal haar unieke ervaringen en tips delen.

Als u meer wil weten over wat de provincie Gelderland doet op dit onderdeel dan kunt u dit teruglezen in de samenvatting van ons Gelders Klimaatplan (zie bijlage).

Met vriendelijke groet,

Jan van der Meer
Gedeputeerde Energie en Klimaat, Milieu en Gezondheid en Openbaar Vervoer

026 359 90 35 | j.van.der.meer@gelderland.nl | www.gelderland.nl

Fractie PHILIPPO
pakt door, samen met D66

T@B

CDA

Motie vreemd aan de orde van de dag "Borstonderzoek"

De gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam, in vergadering bijeen op donderdag 23 september 2021.

Constaterende dat:

- de staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- het wenselijk zou zijn om ook de leeftijdsgrens voor het borstonderzoek te verlagen van 50 naar 35 jaar;
- het hier weliswaar gaat om landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.
- wij hebben afgesproken dat preventieve zorg een speerpunt van ons is.

Overwegende dat:

- deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening;
- ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf vijftig jaar in Nederland van deze preventieve voorziening gebruik maken;
- de meeste vrouwen die borstkanker krijgen ouder zijn dan 50 jaar en dat de kans om borstkanker te krijgen bij hen veel groter is.
- in Nederland 1 op de 7 vrouwen borstkanker krijgt en derhalve het via bevolkingsonderzoek belangrijk is dit zo vroeg mogelijk te ontdekken. De kans op een succesvolle behandeling is dan groter.
- er dan vaak een minder ingrijpende behandeling nodig is waardoor er veel leed bespaard wordt.

Spreekt uit:

- dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en moet worden gestopt;
- dat dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar de staatssecretaris.

Besluit de griffier opdracht te geven:

- er bij de demissionaire staatssecretaris, door toezending van deze motie, op aan te dringen dat hij de maatregel intrekt en er alles aan doet om te realiseren dat de tweejaren termijn zo consequent mogelijk wordt toegepast;
- deze motie bij de gemeenteraden in Nederland en de leden van de Tweede Kamer bekend te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties:

Fractie PHILIPPO	T@B	CDA	PvdA
Robert Philippo	Dick Fijnekam	Timon van Zessen	Max van den Bout

Het Besluit 23 september 2021

Is aangenomen met 11 stemmen voor (Fr. Philippo 1; T@B 3; CDA 1; PvdA 2 en SGP 4) en 4 stemmen tegen (ChristenUnie 4)

gemeente Simpelveld

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

Onderwerp: Borstonderzoek

De gemeenteraad van Simpelveld in vergadering bijeen op 7 oktober 2021

Gelet op artikel 34 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad.

Toelichting: *(indien van toepassing)*

Constaterende dat:

- dat de staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- dat als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- wenselijk zou zijn om ook de leeftijdsgrens voor het borstonderzoek te verlagen van 50 naar 35 jaar;
- dat het hier weliswaar gaat om landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.

Overwegende dat:

- dat deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening;
- dat ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf vijftig jaar in Nederland van deze preventieve voorziening gebruik maken;
- in Nederland krijgt 1 op de 7 vrouwen borstkanker. Het bevolkingsonderzoek is bedoeld om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken. De kans op een succesvolle behandeling is dan groter. Ook is vaak een minder ingrijpende behandeling nodig.

Verzoekt het college:

- dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en moet worden gestopt;
- dat dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar de staatssecretaris;
- er bij de demissionaire staatssecretaris, door toezending van deze motie, op aan te dringen dat zij haar maatregel intrekt en er alles aan doet om te realiseren dat de tweejaren termijn zo consequent mogelijk wordt toegepast;
- deze motie bij de gemeenteraden in Nederland en de leden van de Tweede Kamer bekend te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

gemeente Simpelveld

Naam en ondertekening:

A. Ernes (CDA)

P. Spirk (Burgerbelangen Simpelveld)

F. Ortmans (Leefbaar Simpelveld)

R. Erkens (Lokaal Actief)

R. Honings (SAMEN 1)

Invullen door de griffier

VOOR	14 BB, LS, LA, CDA, SI
TEGEN	-
RESULTAAT	UNANIEM AANGENOMEN

Motie vreemd aan de orde van de dag nr 21M23

Onderwerp: Preventief borstonderzoek

De raad van de gemeente Oostzaan in vergadering bijeen d.d. 13 september 2021,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

1. de staatssecretaris van volksgezondheid heeft besloten de tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van twee naar drie jaar jaarlijks;
2. als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar landelijk niet mogelijk is aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen,

overwegende dat:

3. het besluit tot deze maatregel op korte en lange termijn tot een verslechtering leidt van deze preventieve voorziening;
4. uit het preventieve borstonderzoek blijkt dat 1 op de 7 vrouwen borstkanker krijgt. En juist dankzij preventief borstonderzoek naar borstkanker is er een grotere kans op succesvolle en vaak een minder ingrijpende behandeling;
5. ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf 50 jaar gebruik maken van deze voorziening in Nederland;
6. het aantal vrouwen dat borstkanker ontwikkelt, nog steeds stijgende is;
7. door het coronavirus het onderzoek al vertraging heeft opgelopen;
8. meer vertraging kan leiden tot meer en zwaardere behandelingen van borstkanker;

9. meerdere gemeenten een protest als het onderhavige hebben doen uitgaan naar het landelijke bestuur,

spreekt uit:

- dat deze maatregel ongewenst en onverantwoord is en het besluit moet worden herzien;
- dat dit signaal zo breed mogelijk moet worden uitgedragen vanuit de volksvertegenwoordigers in ons land naar de staatssecretaris van volksgezondheid,

verzoekt ~~het college van burgemeester en wethouders~~ de Griffier om:

1. er bij de staatsecretaris, door toezending van ook deze motie, op aan te dringen tot het intrekken van deze onwenselijke maatregel;
2. deze motie bij de gemeenteraden in Nederland en bij de leden van de Tweede Kamer bekend te maken,

en gaat over tot de orde van de dag.

T. Flens (CDA)
A.C. Jongert (GroenLinks)

- de oproep aan de staatssecr. om het personeels tekort dat deze maatregel noodzakelijk maakt zsm op te lossen

Mede ondertekend door:

VVD	GroenLinks	CDA
D66	PvdA	

Aangenomen/verworpen/ingetrokken (in te vullen door griffier)

			Voor	Tegen
1	Dhr E.A.M.A. Stokvis	VVD		
2	Dhr R. Blokzijl	VVD		
3	Mw J.G. Lagerwaard	VVD		
4	Dhr M.P. Alblas	VVD		
5	Dhr B.A.M. Baaten	VVD		
6	Dhr A.C. Jongert	GL		
7	Mw M.H.J. van der Pol-Gase	GL		
8	Mw A.M.C. van Duijnhoven	GL		
9	Mw N. van Dansik	GL		
10	Dhr T. Flens	CDA		
11	Mw A.M. Visser	CDA		
12	Dhr S.G.R. Julius	D66		
13	Dhr E.J. Taams	PvdA		

Griffier

Zonder hoofdelijke stemming aangenomen

Harlinger Onafhankelijke Ouderen Partij
HOOP
reflecteert naar de samenleving

D66

GROEN LINKS HARLINGEN

WAD'N PARTIJ HARLINGEN

Motie

Motie conform artikel 34 van het RvO van de raad van de gemeente Harlingen.

Betreft: Motie vreemd aan de orde van de dag.

Onderwerp: Periodiek borstonderzoek

De raad van de gemeente Harlingen, in vergadering bijeen op 22 september 2021

Constaterende dat:
- De staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodieke borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- Als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- Er bij steeds meer vrouwen beneden de 50 jaar borstkanker vastgesteld wordt;
- Het weliswaar landelijk beleid is , maar dat de raden als primaire volksvertegenwoordiging een belangrijke signaalfunctie hebben op het gebied van de volksgezondheid.

Overwegende dat:
- Deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening;
- Ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf 50 jaar in Nederland van deze preventieve voorziening gebruik maken;
- In Nederland 1 op de 7 vrouwen borstkanker krijgt;
- Het bevolkingsonderzoek is bedoeld om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken, omdat de kans op een succesvolle behandeling dan groter is;
- Door het coronavirus het onderzoek al vertraging heeft opgelopen. Meer vertraging kan leiden tot meer en zwaardere behandelingen van borstkanker.

Is van mening dat:
- De genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en dat deze zo snel mogelijk weer moet worden teruggebracht naar een tijdsinterval van 2 jaar;
- Ook overwogen moet worden om de leeftijdsgrens te verlagen van 50 naar 35jaar;
- Dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar de staatssecretaris.

Verzoekt het college:

- Er bij de demissionaire staatssecretaris, door toezending van deze motie, op aan te dringen dat hij zijn maatregel zo spoedig mogelijk intrekt en er alles aandoet om te realiseren dat de tweejarentermijn zo consequent mogelijk wordt toegepast.

Verzoekt de griffie:

- Deze motie bij de gemeenteraden in Nederland en de leden van de Tweede Kamer bekend te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van HOOP, D66, GroenLinks en Wad'nPartij Harlingen,

Ankie Hoendervoogt,
Tjepke van der Pol,
Stephanie Geurtz,
Wim Wildeboer.

Stemverhouding:

	PvdA	CDA	HB	VVD	WPH	GL	HOOP	D66	CU	Totaal
Voor										
Tegen										

Deze motie is

- ☒ Aangenomen want overgenomen door B+W
- ☐ Verworpen
- ☒ Overgenomen
- ☐ Ingetrokken

.....
Raadsgriffier

LOKAAL BELANG

VOOR: 17
TEGEN: 0

Raadsfractie gemeente Maasgouw

UNANIEM AANVAARD

MOTIE
Borstonderzoek vrouwen

De raad van de gemeente Maasgouw in vergadering bijeen op 5 oktober 2021;

Constaterende:
- Dat de staatssecretaris voor volksgezondheid heeft besloten de tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks.
- Dat als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen.
- Dat het hier weliswaar gaat om landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.

Overwegende:
- Dat deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot een verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening.
- Dat ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf vijftig jaar in Nederland van deze voorziening gebruik maken.
- In Nederland 1 op de 7 vrouwen borstkanker krijgt. Het bevolkingsonderzoek bedoeld is om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken waardoor de kans op een succesvolle behandeling dan vanzelfsprekend groter is. Ook is vaak een minder ingrijpende behandeling nodig.
- Dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en moet worden gestopt.
- Tevens overwogen moet worden om de leeftijdsgrens te verlagen van 50 naar 35 jaar.
- Dat dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar staatssecretaris Blokhuis.

VERZOEKT HET COLLEGE VAN B&W OM:

Er bij de demissionair en toekomstige staatssecretarissen, door toezending van deze motie, op aan te dringen dat de maatregel wordt ingetrokken en er alles aan doen om te realiseren dat de tweejarentermijn zo consequent mogelijk wordt toegepast.

VERZOEKT DE GRIFFIE OM:

Deze motie namens Maasgouw ter kennis te brengen bij de leden van de Tweede Kamer en alle gemeenteraden in Nederlandse gemeenten.

en gaat over tot de orde van de dag.

Raadsleden Lokaal Belang:
S. Blomen, A. van Dam, M. van Herten, G. Hilbrink, B. Impelmans, S. Oosterwaal, G. Vervoort, E. Vrinzen.

Gemeente Hillegom

Motie

Vreemd aan de agenda

Nr.
Status unanieme aangenomen

Onderwerp: motie borstonderzoek

De raad van gemeente Hillegom in vergadering bijeen op 14 oktober,

overwegende dat,

- Dat de staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen tijdelijk te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- Dat als reden hiervoor is vermeld dat het momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- Dat het hier weliswaar gaat om landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.

van mening dat,

- Dat deze maatregel op korte en langere termijn leidt tot verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening;
- Dat ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf vijftig jaar in Nederland van deze preventieve voorziening gebruik maken
- In Nederland krijgt 1 op de 7 vrouwen borstkanker. Het bevolkingsonderzoek is bedoeld om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken. De kans op een succesvolle behandeling is dan groter. Ook is vaak een minder ingrijpende behandeling nodig.
- Dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is en moet worden herzien en weer tweejaarlijks moet worden uitgevoerd;
- Door dit bevolkingsonderzoek circa 50% van de nieuwe diagnoses bij vrouwen van 50-77 jaar wordt ontdekt;
- Dat dit signaal vanuit de volksvertegenwoordigingen in ons land zo breed mogelijk moet worden overgebracht naar de staatssecretaris;

gehoord de beraadslaging,

- dringt er bij de demissionaire staatssecretaris, door toezending van deze motie, op aan dat zij haar maatregel intrekt en er alles aan doet om te realiseren dat de tweejaren termijn zo consequent mogelijk wordt toegepast;
- Deze motie bij gemeenteraden in Nederland en de leden van de Tweede Kamer bekend te maken.

en gaat over tot de orde van de dag.

Hillegom, 2021,

Namens de fractie(s) van

Bloeiend Hillegom
Ria Heemskerk- Rekké

CDA
Kees Langeveld

	M	

MOTIE vreemd aan de orde

Agendapunt: 9

Onderwerp: Borstonderzoek vrouwen

De raad van de gemeente Druten in vergadering bijeen op 30 september 2021;

Constaterende, dat:

- De staatssecretaris voor Volksgezondheid heeft besloten het tijdsinterval voor het periodiek borstonderzoek voor vrouwen te verlengen van tweejaarlijks naar driejaarlijks;
- Als reden hiervoor is vermeld dat het, momenteel en de komende drie jaar niet mogelijk is landelijk consequent aan de termijn van twee jaar te kunnen voldoen;
- Het hier weliswaar gaat over landelijk beleid, maar dat ook de raden als primaire volksvertegenwoordiging op het terrein van volksgezondheid een belangrijke politieke signaalfunctie hebben.

Overwegende, dat:

- Deze maatregel op korte en lange termijn leidt tot verslechtering van deze uiterst belangrijke preventieve voorziening.
- Ongeveer 1 miljoen vrouwen vanaf de vijftig jaar in Nederland van deze preventieve voorziening gebruik maken;
- In Nederland 1 op de 7 vrouwen borstkanker krijgen. Het bevolkingsonderzoek is bedoeld om borstkanker zo vroeg mogelijk te ontdekken, zodat de kans op een succesvolle behandeling groter en wellicht minder ingrijpend is.

Roept het college van B&W op:

- Bij de demissionair en toekomstige staatssecretarissen, door toezending van deze motie, kenbaar te maken dat wij van mening zijn dat de genomen maatregel ongewenst en onverantwoord is. Erop aandringt de maatregel in te trekken en er alles aan doet te realiseren dat de tweejarentermijn zo consequent mogelijk wordt toegepast.
- Deze motie bij de gemeenteraden in Nederland en de leden van de 2e kamer bekend te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

	M	

Namens de fractie(s) van:

Dorpslijst Horssen	**Dorpslijst Afferden**
Ben van Ooijen	John Reijers
Dorpslijst Puiflijk – Druten Zuid	**Dorpslijst Deest**
Mustafa Enkur	Ellen Thomassen
Kernachtig Druten	**Sociaal Maas en Waal**
Gerard Worm	Diny Uitdehaag
CDA Druten	**Welzijn Druten**
Johan Wiersma	Haci Aslan

Aldus besloten in de openbare vergadering van: **30 september 2021**

de raadsgriffier,	de voorzitter,
M.J. van IJsseldijk	C.A.A. van Rhee-Oud Ammerveld

Attachments: page

Request for contact from strategic advisor from ministry BZK to discuss various matters concerning registration & problems of migrant workers + thank you mail 1
Dutch + English translation of advice send to strategic advisor 2-7
Information from EC-Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion 8-10
Mail send to EC, Employers, ministry BZK and SZW in reaction on mail from EC 11-13
Thank you mail from 'Aanjaagteam' for contribution (refused to pay my contribution) 14
First draft of report from aanjaagteam, send to government, no mention of EU-laws 15-24
Letter from ministries to the president of the Tweede Kamer about EU-workers and social security – No mention of, or reference to EU-883/2004 + 987/2009 25-42
Letter from staatsecretaris R. Knop to Tweede Kamer regarding BRP – no mention of registration BRP mandatory for obtaining social rights as mentioned EU-883/2004 + 987/2009 43-55
Letter from minister Koolmees of SZW to Tweede Kamer subject status & rights migrant workers – no mention of EU-principle of freedom of movement of workers enshrined in article 45 TFEU 56-74
Mail from Europa Advies concerning registrations + social security & responsibility 75-77
Mail from ministry BZK about registration BRP 78-79
Mail to ministers – employers – EU referring to EU-laws and ask them to respect these laws as immediate and lawful protection of migrant workers in the Netherlands+2 80-85
Letter from minister Koolmees to Tweede Kamer about current position migrant workers – no reference to EU-laws 86-88
Letter send to Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid – description of the general problems and how to resolve them according to the EU-laws 89-90
Letter from Tweede Kamer 91
Mail to Denis Genton in reaction of his mail about legal situations concerning migrant workers 92-93
Mail to EU-case law + ministries about on going unlawful situation in the Netherlands and despite all efforts to inform employers, ministries with request to act according to the present laws there is and never was any reaction, only denial, referring to laws without acting on them 94-95
Letter from griffie Tweede Kamer, send my letter to the relevant members of the committee 96
Letter to mensenrechten.nl, request for support for obtaining funds to seek justice with Dutch court as European Committee informed me: enforcing the law is for national courts to decide. 97-98
Research for obtaining some statistics from over 500 migrant workers 99-105
None of them in BRP

Geacht college en raad,

Met referte naar de mail naar u verzonden per datum 23 augustus jl. met betrekking tot de status en rechten van arbeidsmigranten als EU-werkers in Nederland laat ik u hierbij weten dat per 07 oktober bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens melding wordt gemaakt van de schending van mensenrechten van de in Nederland verblijvende arbeidsmigranten, met als referentienummer 46011/21. BIJLAGE.

Gericht tegen ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, verantwoordelijk voor de Basis Registratie Personen en de correcte uitvoering en opvolging van de wetgeving van de Europese Unie inzake de voorwaarden voor registratie, inclusief de vooraanstaande rol van individuele gemeenten waar het gaat om de noodzaak tot registratie B.R.P. i.v.m. aanspraken die arbeidsmigranten kunnen maken als EU-werkers op de Nederlandse sociale wetgeving en faciliteiten.

Onder verwijzing naar de relevante EU-wetsartikelen heb ik het Europese Hof van de Rechten van de Mens een compleet dossier verzonden als ondersteuning van de melding van de schending. Inclusief het verzoek mij als organisatie in staat te stellen om via gerechtelijke procedures de status van arbeidsmigranten als EU-burgers in Nederland af te dwingen en te garanderen volgens EU-wetgeving.

Gehele dossier zoals verzonden naar Europese Hof voor Rechten van de Mens met de onderdelen vermeld in bijgaand overzicht (scan_2021005) kunt u verkrijgen voor bedrag van € 395,00, ex BTW. Dit inclusief verklaringen en statements gericht aan het Hof.

U bestelt dossier via info@mrgert.nl. ovv DossierEU
U ontvangt proforma rekening voor bedrag van € 395,00 + € 82,95 = € 477,95.
Na ontvangst op Rabo rekening NL66RABO 0372 8710 38 ontvangt u binnen 7 werkdagen het complete dossier met inbegrip van factuur.
Vermeldt bij betaling: Dossier EU + verzendadres.

De omzet wordt onder andere gebruikt voor gang naar de voorzieningenrechter om in overeenstemming met Europese regelgeving bij de werkgevers, de uitzendorganisaties af te dwingen dat zij haar EU-werkers, arbeidsmigranten bij de arbeidsovereenkomst direct informeert over haar rechten en plichten.

Met name over procedure en positie in geval van onvrijwillige werkeloosheid bij einde contract of ontslag. Recht om als werkzoekende te verblijven, de te volgen procedure, opties die er zijn m.b.t. repatriëring of voortzetting van verblijf in Nederland, in plaats van deze werknemers bij einde arbeidsovereenkomst het verblijf per direct te ontzeggen waardoor zij ten laste komen van de maatschappij als dak- en thuislozen met alle problemen van dien of geheel anoniem onder de radar verdwijnen.

Investeren in voorlichting, beleid over arbeidsmigranten. Hoe met hen om te gaan als de tijdelijke bewoners in plaats van te reageren op overlast en opleggen voorschriften, sancties.

Met vriendelijke groet

Gert

5-10-2021, Barneveld

Geachte raadsleden van Nederland,

Kinderen vanaf 13 jaar moeten sinds 25 september een coronapas laten zien voor een kop thee in de kantine, als ze met vrienden naar de bioscoop willen of met hun vader naar het stadion gaan. Zonder dat er wetenschappelijke argumenten aan ten grondslag liggen, moet iedereen van 13 jaar en ouder een coronatoegangsbewijs tonen om toegang te krijgen tot horeca, evenementen, sportwedstrijden en theatervoorstellingen.

Wat voor gevoel roept het bij u op dat op dit moment miljoenen mensen in ons eigen Nederland worden buitengesloten op basis van een vrije keuze? Een keuze om zich wel of niet te laten vaccineren? Wat doet dit met u als mens? Welke emoties komen los als ik u vertel dat de apartheid weer is begonnen? Is dat als vloeken in de kerk? Of zit er een kern van waarheid in?

Hoelang gaat het duren voordat u de supermarkt niet meer inkomt zonder QR code? Wat voor gevoel komt in uw lichaam op u als ik u vertel dat dit de toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen gaat worden als het aan het demissionair kabinet ligt? Het kabinet waar momenteel een minister de laan uit wordt gestuurd omdat ze zich uitspreekt over de corona pas. Durft u naar eer en geweten uw burgers te vertellen dat een code helpt met de bevordering van de volksgezondheid?

Durft u uw hart te laten spreken of is het versteend door alle prikkels om u heen? Is het geen tijd om kleur te bekennen? Bent u voor of tegen de apartheid? Of vindt u dat ik nu een stap te ver ga door hier een vergelijking in te maken? In wat voor samenleving wilt u uw kinderen zien opgroeien? Een samenleving gestoeld op liefde en wederzijds respect of één van dwang en buitensluiting?

Over wat voor wereld droomde u toen u kind was? Ik durf te zeggen dat de meeste van ons een wereld voor zich zagen vanuit liefde en vrede op aarde. Of ben ik nu te idealistisch? Als ik zou stellen dat we vandaag nog alle hongerproblemen uit de wereld kunnen helpen, zou u daarmee in stemmen?

Verbaast u zich niet over het gemak waarmee er constant wetten worden overtreden en nieuwe worden bijgemaakt? Door een demissionair kabinet die daar helemaal geen bevoegdheid voor heeft?

Is artikel 1 van de grondwet niet heel duidelijk?

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Niet normaal maken wat niet normaal is.

Deze zin werd uitgesproken op 4 mei herdenkingsdag 2020. Mocht u zich deze speech niet herinneren. Dan volgt hier een passage.

Oorlog werkt generaties lang door. Nu, 75 jaar na onze bevrijding, zit de oorlog nog steeds in ons. Het minste wat we kunnen doen is:

Niet wegkijken.

Niet goedpraten.

Niet uitwissen.

Niet apart zetten.

Niet 'normaal' maken wat niet normaal is.

En: onze vrije, democratische rechtsstaat koesteren en verdedigen. Want alleen die biedt bescherming tegen willekeur en waanzin.

Wat zou de koning hiermee bedoelt hebben? Zou u willen dat de QR code onze toekomst gaat worden? Er wordt al gepraat om alle gegevens, bank co2 uitstoot en medische gegevens hieraan te koppelen. Niet genoeg punten dan geen eten kunnen kopen? Is dit hoe ver het moet komen veroorzaakt door virus met een enorme overlevingskans?

Is dit de toekomst waarvan u als kind gedroomd hebt? In wat voor wereld gaan onze kinderen en kleinkinderen opgroeien? Een toekomst waarin u constant gemonitord wordt bij alles wat u doet? Waar u elk jaar meerdere vaccinaties moet nemen om bij de "maatschappij" te horen. Kunt u uzelf recht aankijken in de spiegel en zeggen dat dit nog steeds om onze gezondheid gaat?

Kunt u, als raadslid, mij vertellen waarop deze zogenoemde "corona maatregelen" zijn gebaseerd zonder daarvoor naar de rijksoverheid of uw burgemeester te verwijzen? Weet u nog het hoe en waarom?

Wat gaat uw keuze zijn? Kiest u vanuit angst om te sterven of uit liefde om te leven? Wat roept uw hart? Gaat u het gesprek aan met uw medemens?

Met warme groet,

Richard Slager

Dwars door deze stad. Dwars door dit land. Voor de ogen van landgenoten. Het leek zo geleidelijk te gaan. Elke keer een stapje verder.
Niet meer naar het zwembad mogen.
Niet meer mogen meespelen in een orkest.
Niet meer mogen fietsen.
Niet meer mogen studeren.
Op straat worden gezet.
Worden opgepakt en weggevoerd.

Versie 11 oktober 2021

Lange termijnagenda raad

Gemeente ROZENDAAL

Planning	Werkelijk	Onderwerp	Toelichting
9 feb.	✓	Onderzoeksrapport De Del	
	✓	Milieujaarprogramma 2021	
	✓	Verkeersoplossing Kerklaan / Beekhuizenseweg	
	✓	Aanpassen nota ruimtelijke kwaliteit	
	✓	Bestemmingsplan De Pinkenberg	
	✓	Benoeming nieuwe wethouder en tijdsbestedingsnorm	
	23 mrt.	Regionaal Programma Werklocaties 2021-2024 (RPW)	Door raad verplaatst naar maart
	21 sept.	Aanlichten Poort van de Aarde (= verlichting kunstwerk Kapellenberg)	Voorstel niet tijdig gereed
23 mrt.	✓	Turap 1	
	✓	Grex De Del	
	✓	Beleidskader minimabeleid en schuldhulpverlening 2021-2024 en verordening schuldhulpverlening (SHV)	
	✓	Regionaal Programma Werklocaties 2021-2024 (RPW)	
	✓	Aanpassing APV, parkeren in de berm	
	✓	Aanwijzingsbesluit Griffier en instellen werkgeverscommissie	
	X	Plan van aanpak Rozendaal 2030: De kracht van klein	Van de agenda afgehaald
20 apr.	✓	Ontwerpbegroting VGGM	Extra raadsvergadering, besluitvormend
25 mei	✓	Jaarrekeningen / begrotingen div. samenwerkingsverbanden (ODRA, BVO DRAN, MGR SD CG, Gelders Archief, GO regio Arnhem Nijmegen)	Zienswijzeprocedure
	✓	Regelingen Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (Informatieprotocol en toe- en uittredingsregeling)	
	✓	Wijziging GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	O.a. i.v.m. toetreding gemeente Beuningen tot GMRAN
	✓	RES 1.0	

Versie 11 oktober 2021

Planning	Werkelijk	Onderwerp	Toelichting
	✓	Krediet inhuur Sociaal Domein	
	✓	Concept Regionale agenda en ontwerpbegroting Groene Metropoolregio	I.o.m. Presidium verplaatst naar 6 juli met raadsavond op 15 juni
6 juli	✓	Installatie kinderburgemeester	
	✓	Concept Regionale agenda en ontwerpbegroting Groene Metropoolregio	
	✓	Jaarrekening 2020	
	✓	Turap 2	
	✓	Kadernota 2021	
	✓	Vaststellen kaders rechtmatigheidsverantwoording jaarrekening	
21 sept.	X	Regionale uitvoerings-/samenwerkingsafspraken Beschermd Wonen	Raadsinformatiebrief op de lijst van ingekomen stukken van 21 september
	✓	Uitvoeringsprogramma 2022 Energietransitie	
	X	Verlichting Kunstwerk Poort van de Aarde	Raadsbehandeling niet nodig. Portefeuillehouder komt met mededeling naar de raad
	✓	Invoering Document Management Systeem (DMS)	
		Transitievisie Warmte	Verplaatst. Wordt behandeld in raadsinformatiebijeenkomst 19 oktober
		Algemene Plaatselijke Verordening	Commissiebehandeling VERPLAATST, was juli
	X	Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio	Geen raadsbesluit noodzakelijk, alleen raadsinformatiebrief
2 nov.		Programmabegroting 2022 en meerjarenbegroting 2022-2025	
		Turap 3	Was gepland voor december
		Aanleg fietspad begraafplaats Kluizenaarsweg	Verplaats naar de raad van december
		Scenario's uitvoeringsplan/masterplan Veluwezoom	
		Transitievisie warmte	Raadsbehandeling/besluitvorming VERPLAATST, was sept.
		Algemene Plaatselijke Verordening	Raadsbehandeling/besluitvorming VERPLAATST, was sept.

Versie 11 oktober 2021

Planning	Werkelijk	Onderwerp	Toelichting
		Digitale Agenda 2021-2022	Verplaatst naar raad december
		Definitieve regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	NIEUW Vervolg op raadsbesluit 6 juli
14 dec		Bezoek unitchef politie	Raad(scommissie)
		Partiële herziening Dorpsschool Rozendaal	(onder voorbehoud)
		Regionale Verstedelijkingsstrategie	
		Nieuwe belastingverordeningen	
		Digitale Agenda 2022	Was gepland voor november
		Aanleg fietspad begraafplaats Kluizenaarsweg	
		Governancewijziging MGR	
		Frauderisicoanalyse	
		Evaluatierapportage voortgang uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050	
		Regionale visie op samenwerking en opdrachtgeverschap Sociaal domein	NIEUW
		Beschermd Wonen: Kadernotitie vervolg Samen aan Zet	NIEUW
		Subsidieverordening The Economic Board	NIEUW Ingebracht door GMRAN om formeel-juridische redenen
		Wijzigen Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen' (GR BVO DRAN)	NIEUW
Febr 22		Verplichte onderdelen Omgevingswet	
22 maart		Laatste raadsvergadering in oude samenstelling	
		Onderzoek geloofsbrieven nieuw gekozen leden	
		Afscheid vertrekkende raadsleden	
24 maart		Installatie raad in nieuwe samenstelling	

Versie 11 oktober 2021

Raadsinformatiebijeenkomsten (Openbaar tenzij ander aangegeven)

23 feb	Raadsinformatiebijeenkomst raad sociaal domein + VGGM-brandweerzorg	Lokaal
9 mrt	Raadsinformatiebijeenkomst Energietransitie en RES en Plan van Aanpak Rozendaal 2030	Lokaal, besloten
10 mrt	Raadsinformatiebijeenkomst RES	Regionaal
11 mrt	Raadsinformatiebijeenkomst Begroting VGGM, kostenverdeelsleutel brandweer	Regionaal
16 mrt	2e raadsinformatiebijeenkomst Begroting VGGM	Regionaal
20 apr	Raadsinformatiebijeenkomst sociaal domein	Lokaal
10 mei	Regionale raadsinformatieavond MGR SD	Regionaal
11 mei	Raadsinformatiebijeenkomst RES	Lokaal
18 mei	Regionale raadsinformatieavond MGR SD	Regionaal
15 juni	Raadsbijeenkomst Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (GMRAN): concept Regionale agenda en ontwerpbegroting	Lokaal
17 juni	Raadsinformatiebijeenkomst organisatieontwikkeling	Lokaal, besloten, fysiek in aula 'Het Rhedens'
22 juni	Controlecommissie	Lokaal
29 juni	Financiële Raadsinformatie-avond	Lokaal
8 sept	Bijeenkomst ODRA Huisvestingsplannen en EML-inspecties	Regionaal
14 sept	Controlecommissie	Lokaal, fysiek, gemeentehuis
20 sept	Raadsontmoeting Groene Metropoolregio	Regionaal
23 sept	Informatieavond alternatief plan Coalitie Veluwezoom	Lokaal Rheden – Rozendaal, gemeentehuis Rheden
28 sept	Werkbezoek Bibliotheek Velp	Lokaal
5 okt	Raadsinformatiebijeenkomst Masterplan Veluwezoom Rheden-Rozendaal	Lokaal (Rheden-Rozendaal)
12 okt	Raadsinformatiebijeenkomst Sociaal Domein	Lokaal, besloten, fysiek, gemeentehuis.
19 okt	Raadsinformatiebijeenkomst Transitievisie warmte	Lokaal
28 okt	Raadsinformatiebijeenkomst Samenwerking en opdrachtgeverschap Sociaal domein (of 9 nov)	Regionaal, online
9 nov	Raadsinformatiebijeenkomst Samenwerking en opdrachtgeverschap Sociaal domein (of 28 okt)	Regionaal, online
23 nov	Controlecommissie	Lokaal, gemeentehuis 19:00 – 20:00
30 nov	Raadsinformatiebijeenkomst Digitale Agenda	Lokaal, gemeentehuis: 20:00 – 22:00

7 dec	Raadsinformatiebijeenkomst omgevingswet en participatiebeleid	

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	05-10-2021
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 28 september 2021

Besluit:
Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 28 september 2021

Besluit:
Vaststellen

4 Programmabegroting 2022
Collegevoorstel en raadsvoorstel volgen volgende week

Besluit:
Bespreken

5 Turap 3 2021

Besluit:

1. De derde tussenrapportage ter kennisname aan te bieden aan de gemeenteraad

6 Regionale agenda 2022 en opgaven van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

Besluit:
1. De raad voor te stellen:
- Kennis te nemen van de regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio

Arnhem-Nijmegen 2022.
- Het college toestemming te geven om de 5 opgaveovereenkomsten af te sluiten.
2. De 5 opgaveovereenkomsten, onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad, vast te stellen.

7 Besluit bezwaarschrift afwijzing omgevingsvergunning uitweg Ringallee 9

Besluit:

1. Aanhouden

8 Gezamenlijke aanbesteding publieke laadinfrastructuur voor elektrische auto's

Besluit:

1. Bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst aan te gaan met de provincie Overijssel op gebied van openbare laadinfrastructuur, waarin de volgende afspraken zijn vastgelegd:
   a) Provincie Overijssel mandaat en volmacht te verlenen om namens de gemeente een openbare Europese aanbesteding te organiseren ten behoeve van alle deelnemende gemeenten, inclusief alle daarvoor te nemen besluiten. Tevens wordt provincie Overijssel gemachtigd tot het ondertekenen van de concessieovereenkomst.
   b) Provincie Overijssel mandaat en volmacht te verlenen om namens de gemeente het contractmanagement met de concessiehouder te voeren gedurende de looptijd van de concessieovereenkomst.
   c) Provincie Overijssel mandaat en volmacht verlenen om namens de gemeente de plaatsings- en exploitatietermijn te verlengen, conform de verlengingsopties in het Beschrijvend Document. De provincie treedt hierover uiterlijk 6 maanden voor het aflopen van de plaatsings- en exploitatietermijn in overleg met de gemeente.
   d) Provincie Overijssel mandaat en volmacht te verlenen voor indien nodig het inzetten van de optie om een concessievergoeding te innen bij concessiehouder. De concessievergoeding wordt gebruikt voor het beheer en onderhoud van de plankaarten, aanvraagportaal, monitoringssysteem en contractmanagement voor de periode na 2023 door de provincie Overijssel. De provincie treedt hierover uiterlijk 6 maanden voor het invoeren van de concessievergoeding in overleg met de gemeente.
   e) provincie Overijssel mandaat en volmacht te verlenen om namens de gemeente het contract met EVnetNL B.V. te ondertekenen en

contractmanagement hierover te voeren gedurende de looptijd van de overeenkomst met EVnetNL B.V. voor de publieke laadpalen op een bestaande netaansluiting van EVnetNL B.V.
2. De raad hierover mondeling te informeren in de raadsvergadering van 2 november 2021.

9 Gespreksagenda kennismaking GS op 12 oktober 2021

Besluit:

Vaststellen

10 Transitievisie Warmte gemeente Rozendaal

Besluit:

1. Aanhouden

11 Sluiting openbare B&W vergadering

MEMO

Aan	:	College
Van	:	H. Jacobsen
Onderwerp	:	3e kwartaal 2021 subsidieverlening energietransitie
Datum	:	6 oktober 2021

Inleiding
Vanaf 1 januari 2020 kunnen inwoners van Rozendaal een verzoek indienen voor de subsidie energietransitie.
Om het college op de hoogte te houden is besloten om ieder kwartaal een update te geven van het aantal huishoudens dat een aanvraag heeft ingediend en inzicht te geven voor welke maatregelen de subsidie wordt aangewend.

Er is een krediet ad. € 300.000,- beschikbaar gesteld voor het verlenen van subsidies energietransitie. Van dit bedrag is € 211.687,35 als subsidie toegezegd. Dit komt omdat niet iedere aanvrager in aanmerking komt voor het maximale subsidiebedrag ad. € 1.000,-.

Overzicht subsidie energietransitie per kwartaal 1 januari 2020 t/m 31 december 2021

Kwartaal	1e 2020	*2e 2020*	*3e 2020*	*4e 2020*	*1e 2021*	*2e 2021*	*3e 2021*
Aanvragen	65	130	155	187	196	208	220
zonnepanelen	52	109	125	144	154	161	170
dakisolatie	1	4	4	6	9	10	10
spouwmuurisolatie	4	7	9	10	12	13	14
vloerisolatie	6	9	9	15	15	16	17
HR+ glas	7	13	19	25	27	32	34
Uitbetalingen	19	72	119	135	155	177	186

Toelichting

Tot 1 oktober jl. hebben 220 huishoudens een subsidieaanvraag ingediend bij de gemeente.
De aanvragen komen uit 37 verschillende straten uit onze gemeente. Het merendeel van de aanvragen heeft betrekking op de plaatsing van zonnepanelen,

namelijk 170 stuks.
De overige aanvragen hebben betrekking op de maatregelen:

- HR++ glas 34 stuks
- spouwmuurisolatie 14 stuks
- dakisolatie 10 stuks
- vloerisolatie 17 stuks

Het bovenstaande getal komt opgeteld boven de aangegeven 220 stuks, maar dat heeft ermee te maken dat sommige huishoudens meerdere maatregelen laten uitvoeren (b.v. de combinatie aanbrengen HR++ glas met spouwisolatie).

Tot op dit moment hebben 186 huishoudens het subsidiebedrag ontvangen.

Monumenten

In het kader van de subsidie verlening energietransitie heeft de eigenaar (s) van één gemeentelijk monument zonnepanelen aangebracht en hebben twee eigenaren van een rijksmonument ook zonnepanelen aangebracht en één eigenaar (s) van een rijksmonument dak- en spouwmuurisolatie laten aan brengen en HR++ glas.

Position Paper
14 oktober 2021

ANWB reactie op het besluit sluiting Posbank voor gemotoriseerd verkeer

Naar aanleiding van besluitvorming in de colleges van B&W van Rheden en Rozendaal op 14 september 2021

Geachte leden van de gemeenteraad in Rheden en Rozendaal,

Op 14 september 2021 hebben uw beide colleges van B&W een besluit genomen over de toekomst van de Veluwezoom en specifiek over de toegankelijkheid van de Posbank. Binnenkort vergadert u over dit besluit waarin is gekozen voor 'scenario C'. De Posbank is hiermee niet meer toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer. Als alternatief zou op drukke dagen een (elektrisch) busje moeten gaan rijden tussen station Rheden en het Paviljoen voor bezoekers die naar de Posbank willen.

De ANWB wil met deze brief uw aandacht vragen voor de gevolgen van dit besluit. Want ondanks dat de ANWB begrip heeft voor het nemen van maatregelen (maar de voorkeur had voor 'Scenario A') is met de keuze voor 'scenario C' de toegang tot de Posbank voor grote groepen mensen niet meer mogelijk. U kunt daarbij denken aan minder validen, ouderen die niet beschikken over een e-bike en gezinnen met kleine kinderen. Hiermee werken beide colleges een inclusieve samenleving tegen en werken zij mee aan een beperkte toegankelijkheid van de natuur. Enkel 'een busje' op drukke dagen gaat dit probleem niet verhelpen. Daarvoor moeten er veel meer en verregaande alternatieven ontwikkeld en gekozen worden. Het spreekt voor zich dat aan zulke alternatieven een fors prijskaartje hangt.

Een tweede aspect is de verkeersveiligheid. Wanneer alle bezoekers van de Posbank op de fiets, met de step en te voet van dezelfde wegen gebruik gaan maken, vergt dit aandacht voor de inrichting van deze wegen. Niet alleen voor het gevoel van veiligheid, maar juist ook om deze veiligheid daadwerkelijk te realiseren. Alleen een verkeersbord in de berm is volstrekt onvoldoende.

Als laatste wil ik u graag attenderen op het volgende. De ANWB heeft in september dit jaar een groot ledenonderzoek uitgevoerd naar de beleving van de Veluwe. Aan dit

onderzoek hebben 2053 ANWB leden deelgenomen, waarvan 376 bewoners van het gebied en 1677 bezoekers. De voorlopige conclusies zijn dat het overgrote merendeel van het publiek (88%) een gevoel van rust op de Veluwe ervaart. Slechts 1 op 3 vindt dat het te druk is op de Veluwe. Onder bewoners ligt dit aandeel wat hoger (28% respectievelijk 35%). Men wil vooral meer informatie over piekmomenten, zodat men kan besluiten een ander moment te kiezen voor een bezoek aan de Veluwe. Daarnaast is men absoluut tegen betalen voor toegang tot de natuur. Zo is 72% tegenstander van betaalde toegang en 55% tegenstander van betaald parkeren. Wij delen de definitieve resultaten van ons onderzoek binnenkort met de media en de stakeholders op de Veluwe.

Ik hoop dat u met bovenstaande de discussie in uw raad met de juiste argumenten kunt voeren en tot een weloverwogen besluit komt bij de uitvoering van het gekozen scenario, met veel betere en verdergaande maatregelen dan die nu op tafel liggen. Een besluit dat tevens recht doet aan de bedoelingen van de naamgever van de Posbank, de heer G.A. Pos, de tweede voorzitter van de ANWB. Hij wilde dat zoveel mensen kunnen genieten van een prachtig stukje natuur.

Met vriendelijke groet,

Peter Leonhart
ANWB | Regiomanager Public Affairs
E | pleonhart@anwb.nl

GROTE BETROKKENHEID VORMT RECREATIEZONERINGSPLAN

Er is de afgelopen maanden veel geïnvesteerd in communicatie met bewoners, gebruikers en ondernemers over recreatiezonering op de Veluwe. Met de input van veel betrokkenen ligt er nu een recreatiezoneringsplan dat moet zorgen voor een goede balans tussen natuur en recreatie. Daarmee wordt kwetsbare natuur ontzien en blijft goede recreatie mogelijk. De provincie, terreinbeheerders en gemeenten werken daarvoor nauw samen.

Gezamenlijke visie

Als er in de komende jaren niets gebeurt, verdwijnt er kwetsbare natuur in de Veluwse Natura 2000-gebieden. Denk aan vogelsoorten, reptielen en enkele plantensoorten. Daarom trekken terreinbeheerders, 'groene' experts en provincie Gelderland gezamenlijk op. Recreatiezonering is een onderdeel van verschillende natuurherstelprogramma's, die bijdragen aan het herstel van de Veluwse biodiversiteit.

Goede basis voor de toekomst

Gedeputeerde Peter van 't Hoog: "Terreineigenaren, gemeenten, bewoners- en gebruikersorganisaties en ondernemers hebben een belangrijke rol gespeeld bij het maken van het plan. Er zijn evenwichtige keuzes gemaakt met oog voor de verschillende belangen. Soms ging dat gepaard met heftige discussies. Maar dat heeft wel geholpen om een goede balans te vinden. Daarmee leggen we een goede basis voor de toekomst van de Veluwe. Veel dank aan iedereen die zich hiervoor heeft ingespannen".

Kaart en maatregelen

De zoneringskaart geeft in grote lijnen weer op welke plek meer nadruk ligt op recreatie en op welke plek meer op natuur. Bij de kaart horen zoneringsmaatregelen om dat te bereiken. Voorbeelden van te nemen maatregelen zijn het verleggen en sluiten van paden, aanpassen van routes en tijdelijke omleiding tijdens het broedseizoen. Maar ook het verbeteren of realiseren van recreatieve voorzieningen als een wildobservatiepunt of een nieuwe uitkijktoren. Recreanten worden beter geïnformeerd over de toegangsregels in gebieden en tenslotte wordt waar nodig handhaving meer ingezet.

Over de kaart en maatregelen zijn vele gesprekken gevoerd met onder meer omwonenden en ondernemers. Dat heeft op een aantal locaties geleid tot aanpassing van de zoneringskaart.
Op grote delen van de Veluwe komt de zonering al overeen met de huidige inrichting en het gebruik van de terreinen en zal men geen of weinig verandering gaan ervaren. Op een aantal plekken zijn de maatregelen wat ingrijpender, maar voorop staat dat de Veluwe toegankelijk en beleefbaar blijft. Provincie Gelderland werkt samen met partners aan een mooie gezonde Veluwe, waar de bewoners en de bezoekers van elders ook over 30 jaar nog van kunnen genieten.

Van ons allemaal

Komende weken kunnen alle betrokken gemeenten reageren op het zoneringsplan. In 2022 start de vaststellingsprocedure door Gedeputeerde Staten van Gelderland. In februari/maart 2022 is er de mogelijkheid een zienswijze in te dienen. Het volledige recreatiezoneringsplan, de zoneringskaart en een samenvatting zijn te vinden op www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl

Niet voor publicatie: voor persvragen neem contact op met Tim van den Brink via t. 0263599401 of via t.van.den.brink@gelderland.nl

Geachte heer, mevrouw,

Het afgelopen jaar werkten de provincie, terreinbeheerders en gemeenten aan het Recreatiezoneringsplan voor de Veluwe, een unieke samenwerking op deze schaal.

Met alle constructieve input van bewoners, ondernemers en gebruikersgroepen ligt er een Recreatiezoneringsplan dat moet zorgen voor een goede balans tussen natuur en recreatie, tussen beschermen én beleven. Recreatiezonering is onderdeel van een bredere aanpak voor natuurherstel op de Veluwe. Het Recreatiezoneringsplan is ook een basis voor andere ontwikkelingen voor de balans tussen recreatie en natuur: route-ontwikkeling, bezoekersmanagement, Veluwemarketing, evenementenbeleid etc.

Vanmiddag om 17.00 uur wordt het concept Recreatiezoneringsplan openbaar gemaakt met publicatie op de website, een persgesprek en bijgevoegd persbericht.

Het concept Recreatiezoneringsplan is vanaf dat moment te vinden op www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl. Ook de samenvatting van het plan, de zoneringskaart en een kort filmpje over het plan zijn daar vanaf 17.00 uur te vinden.

Digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden op 3 november
Eerder stuurden wij u via de griffies een aankondiging van een digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden over het Recreatiezoneringsplan. De bijeenkomst vindt plaats op woensdag 3 november vanuit de studio van de provincie. De bijeenkomst is van 19.30 tot uiterlijk 21.00 uur en wordt uitgezonden vanuit de studio van de provincie. We nodigen u nogmaals van harte uit om digitaal deel te nemen. Dat kan via de volgende link https://vimeo.com/event/1350908. Vooraf aanmelden is niet nodig.

Gedeputeerde Peter van ‘t Hoog is daarbij aanwezig, net als een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders en een bestuurder van een gemeente. Tijdens de bijeenkomst geven wij informatie over het plan, houden we een aantal gesprekken én beantwoorden wij uw vragen die u in de chat kunt stellen.
We vragen u om uw mobiele telefoon bij de hand te houden omdat wij graag aan alle digitaal aanwezigen een paar vragen willen stellen.

Digitale informatiebijeenkomst voor belanghebbenden op 23 november
Op dinsdag 23 november organiseren we eenzelfde digitale informatiebijeenkomst voor belanghebbenden: bewoners, ondernemers en gebruikersgroepen. Zij worden via verschillende kanalen uitgenodigd. Deze digitale bijeenkomst vindt plaats van 19.30 tot uiterlijk 21.00 uur. Ook hierbij is gedeputeerde Peter van ‘t Hoog aanwezig, net als een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders en een aantal belanghebbenden.
U bent ook uiteraard welkom om ook hierbij aan te sluiten, in dit geval via de link https://vimeo.com/event/1350918 . Ook voor deze bijeenkomst is aanmelden niet nodig.

Vervolg
Het Recreatiezoneringsplan is onderdeel van het eerder vastgestelde Beheerplan Natura 2000. Besluiten over het zoneringsplan worden door het college van Gedeputeerde Staten (GS) genomen. In januari 2022 behandelt GS het Recreatiezoneringsplan en wordt besloten

tot een inspraak procedure. Eenieder is daarna in de gelegenheid om via een zienswijze een reactie op het plan te geven. Na beantwoording van deze zienswijzen en eventuele aanpassingen van het plan, stelt GS het Recreatiezoneringsplan naar verwachting in het voorjaar vast. Op enkele onderdelen van het plan is beroep mogelijk bij de rechtbank.

Er is door veel partijen hard gewerkt aan het Recreatiezoneringsplan. Een goed plan is essentieel, maar de daadwerkelijke uitvoering zorgt voor de positieve effecten op natuur- en belevingskwaliteit. Net als bij het opstellen van het plan, vraagt dat een gezamenlijke inspanning van een groot aantal partijen. Dat is een meerjarig proces. Het huidige Recreatiezoneringsplan is bovendien niet het absolute eindbeeld voor de Veluwe. De komende jaren worden ongetwijfeld nieuwe inzichten opgedaan die tot aanpassingen leiden.

Met vriendelijke groet

Hans van Altena,
Programmamanager Recreatiezonering

Recreatiezonering om de Veluwe te beschermen én te beleven. Recreatiezonering is één van de deelprogramma's voor natuurherstel op de Veluwe.
Voor meer informatie: www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl

provincie
Gelderland

Regio Centraal Gelderland

SAMEN, VOOR ELKAAR

UITNODIGING

RAADSINFORMATIEBIJEENKOMST

Onderwerp:

Samenwerking & Opdrachtgeverschap

Jeugd, Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

klik hier voor meer informatie

Datum

donderdag 28 oktober 2021
dinsdag 9 november 2021

Tijdstip

19.30 uur

Locatie

Online via Ms Teams. **Klik hier** om u aan te melden.

UITNODIGING

RAADSINFORMATIEBIJEENKOMST

Samenwerking en opdrachtgeverschap
Jeugd, Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Graag nodigen wij u namens de samenwerkende gemeenten in de regio Centraal Gelderland uit voor een plenaire (digitale) bijeenkomst. Het doel is om de raden in de regio te informeren over Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Aanleiding
Vanaf 2015 heeft de gemeentelijke uitvoering van de Jeugdhulp volop de aandacht. Op basis van verschillende rapporten over de decentralisatie van Jeugdhulp, is door het Kabinet geconcludeerd dat het noodzakelijk is om de samenwerking tussen gemeenten in de regio te versterken.

Om te laten zien dat er geen vergaande wettelijke bepalingen nodig zijn om gemeenten met elkaar te laten samenwerken is in een ledenraadpleging van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in juni 2020 de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) aangenomen. Met deze norm spreken gemeenten zich collectief uit dat en hoe ze willen samenwerken. Gemeenten erkennen hiermee dat een goed functionerend zorglandschap, op onderdelen, bovengemeentelijke en bovenregionale samenwerking vereist.

De NvO beschrijft de thema's en focust met name ook op vraagstukken die over gemeentegrenzen heen gaan. Hebben we de ondersteuning en zorg voor onze jeugdigen en ouders goed en toegankelijk ingericht, hoe werkt dat in de praktijk, en hoe houden we het betaalbaar? Met het vaststellen van de Norm voor Opdrachtgeverschap hebben gemeenten uitgesproken dat ze medio 2021 met een regionale zienswijze, gaan vastleggen dat én hoe ze willen samenwerken.

In Centraal Gelderland wordt binnen het sociaal domein al een aantal jaar intensief samengewerkt. Samenwerken doen we niet alleen onderling, met 11 gemeenten, maar ook met aanbieders, met ervaringsdeskundigen en met partners in aangrenzende domeinen. De kijk op 'Samenwerking en opdrachtgeverschap sociaal domein' is daarom niet nieuw en beginnen we niet op nul. We bouwen voort op onze bestaande samenwerking en op de zienswijzen die we in 2013 met elkaar hebben vastgesteld. De 'nieuwe' zienswijze 2021 is bedoeld om onze afspraken over de samenwerking tussen gemeenten onderling, en het opdrachtgeverschap richting onze zorgaanbieders transparant te maken, te herijken en te verstevigen. De focus ligt op de borging van verschillende soorten (zorg)functies, een zorgvuldige transformatie van het zorglandschap en vermindering van de bureaucratie.

Met twee raadsinformatiebijeenkomsten willen wij de raden in Centraal Gelderland de gelegenheid geven zich te laten informeren over de inhoud van de regionale zienswijze. Het streven is om de notitie **'Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang'** in december aan de gemeenteraden voor te kunnen leggen.

Regionaal Portefeuillehouders sociaal domein

Arnhem · Doesburg · Duiven · Lingewaard · Overbetuwe · Renkum · Rheden · Rozendaal · Wageningen · Westervoort · Zevenaar

Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, WMO, Beschermd Wonen

Regio Centraal Gelderland, 18 oktober 2021

concept voor consultatie

Inhoud

Voorwoord ... 3

1 Inleiding ... 4

1.1 Waarom deze notitie? ... 4

1.2 Reikwijdte ... 4

2 Werken vanuit een regionale visie ... 5

3 Samenwerking in Centraal Gelderland ... 6

3.1 Verschillende samenwerkingsniveaus ... 7

3.1.1 Bovenregionale samenwerking ... 7

3.1.2 Landelijke samenwerking en afspraken ... 8

3.2 Hoe ziet de governance eruit? ... 8

3.3 Communicatie ... 9

4 Inkoop en contractafspraken ... 11

4.1 Zorgvormen ... 11

4.2 Bekostiging en tarieven ... 11

4.3 Monitoring eisen en voorwaarden ... 12

4.4 Monitoring inzet van aanbieders en producten ... 12

4.5 Transformatie ... 12

4.6 Beheersbaarheid aantal aanbieders ... 13

4.7 Tussentijdse openstelling ... 13

4.8 Onderaannemers ... 13

4.9 12 maanden geen ondersteuning ... 13

4.10 Lokale verschillen mogelijk ... 14

5 Kwaliteit en handhaving ... 15

5.1 Kwaliteit en rechtmatigheid ... 15

5.2 Fraude preventie ... 15

5.3 Ondermijning ... 16

5.4 Handhaving ... 16

6 Lokale teams en de toegang tot jeugdhulp ... 17

6.1 Toegang tot Jeugdhulp ... 17

6.2 Overlegtafels Jeugd ... 18

7 Gewenste ontwikkelingen Jeugdhulp ... 19

7.1 Waar staan we? ... 19

7.2 Waar willen we naar toe binnen het jeugddomein? ... 19

7.2.1 Regionale Transformatieprojecten Jeugd ... 19

7.2.2 Bescherming en veiligheid ... 20

7.2.3 Bovenregionale transformatieprojecten Jeugd ... 20

7.2.4 Hervormingsagenda Jeugdzorg 22
7.2.5 Overzicht van de belangrijkste regionale en bovenregionale projecten 22
8 Gewenste ontwikkelingen Beschermd wonen en maatschappelijk opvang 23
8.1 Waar willen we naar toe binnen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang? 23
8.2 Transformatieplan Beschermd Thuis 'Samen aan Zet' 2019-2021 23
8.3 Waar willen we naartoe? Beschermd Thuis in 2033 24
9 Samenwerking met andere domeinen 25
9.1 Gezondheid 25
9.2 Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 25
9.3 Onderwijs 26
9.4 Veiligheid 26
9.5 Veiligheidshuis 26
9.6 Omgeving 27
10 Bijlagen 28
10.1 Bijlage 1: Lokale visies op het sociaal domein 28
10.2 Bijlage 2: De uitgangspunten voor het sociaal domein nader uitgewerkt 32
10.3 Bijlage 3: Norm voor opdrachtgeverschap 35
10.4 Bijlage 4: Overlegtafels in Centraal Gelderland 37

Voorwoord

De visie op samenwerking in de regio Centraal Gelderland is een uitwerking van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) die de VNG namens alle Nederlandse gemeenten heeft opgesteld. In deze norm is afgesproken dat gemeenten hun samenwerking in een regiovisie vaststellen en daarmee transparant maken hoe zij samenwerken en invulling geven aan het opdrachtgeverschap.

De aanleiding voor de NvO is de vaststelling dat gemeenten een verantwoordelijkheid hebben om regionale samenwerking te verbeteren en het opdrachtgeverschap te versterken om daarmee een goed functionerend zorglandschap vorm te geven. Voor Jeugdzorg geldt dat naast goede afspraken over regionale samenwerking, er op onderdelen ook duidelijkheid moet zijn over bovenregionale samenwerking. Met deze regiovisie willen we daarvoor goede oplossingen bieden, rekening houdend met het beperken dan wel verminderen van onder andere de bureaucratische last voor aanbieders. Diezelfde opdracht geldt voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.

Voor onze regio heeft dit geresulteerd in een weergave van onze regionale samenwerking zoals wij daaraan hebben gebouwd vanaf 2013 (vaststelling regionale visie op het Sociaal Domein). Daarmee biedt dit document een helder beeld op het ‘wat’ en het ‘hoe’ van onze regionale samenwerking, gericht op het gezamenlijk zo efficiënt mogelijk inzetten van beschikbare tijd en middelen.

Die samenwerking strekt van lokaal met onze inwoners tot en met de bovenregionale afstemming op bestuurlijk niveau en wordt op blz. 7 en 9 schematisch en grafisch weergegeven. Wij stemmen op alle fronten regionaal af over hoe wij opereren, zonder afbreuk te doen aan onze lokale richtinggevende principes voor transformatie en uitvoering binnen het sociaal domein. Onze kracht ligt niet alleen in het samen optrekken maar juist ook in het elkaar ruimte geven, zodat we kunnen samenwerken. Te weinig ruimte leidt tot scheuringen, teveel ruimte leidt tot loslaten. Het is een voortdurend zoeken naar de juiste balans, die wij met elkaar gevonden denken te hebben. Die juiste balans is geen statisch gegeven. Dat kan ook niet binnen een omgeving die sterk in beweging is. Wat op ons afkomt op het gebied van Beschermd Wonen en op het gebied van Jeugd (verbeteragenda jeugdbescherming en het programma Kind en Gezinsbescherming) binnen strakke financiële kaders zal nog de nodige sturingskunst van alle gemeenten op zich en in samenhang vragen. Daarom kijken we elkaar voortdurend in de ogen om af te stemmen, zodat samenwerken geen moeten is maar een willen, omdat het leidt tot behoud van het goede en verbetering voor onze inwoners. Alleen vanuit die optiek is samenwerking vruchtbaar en dus dienstbaar aan onze inwoners.

1 Inleiding

1.1 Waarom deze notitie?

In de ledenraadpleging van de VNG op 10 juni 2020 is de Norm voor Opdrachtgeverschap[1] aangenomen (zie bijlage 3). Met deze norm zeggen gemeenten collectief dát ze willen samenwerken en hoe ze dat willen doen. In de norm staat de regiovisie centraal. In deze visie spreken gemeenten onderling af op welke taken op het gebied van het sociaal domein ze samenwerken en welke inhoudelijke ontwikkelingen er in de regio gewenst zijn.

In Centraal Gelderland wordt binnen het sociaal domein al een aantal jaar intensief samengewerkt. Samenwerken doen we niet alleen onderling, met 11 gemeenten, maar ook met aanbieders, met ervaringsdeskundigen en met partners in aangrenzende domeinen. Deze Visie is daarom niet een nieuw document, we beginnen niet op nul. We bouwen voort op onze bestaande samenwerking en op de regiovisie die we in 2013 met elkaar hebben vastgesteld. Deze 'nieuwe' regiovisie 2021 is bedoeld om onze afspraken over de samenwerking tussen gemeenten onderling, en het opdrachtgeverschap richting onze zorgaanbieders transparant te maken, te herijken en te verstevigen.

1.2 Reikwijdte

Deze regiovisie, die we eerder zien als een nadere notitie op samenwerking en opdrachtgeverschap, heeft primair betrekking op het sociaal domein. In het bijzonder op de taken die de gemeenten hebben op het gebied van de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Voorbeelden van deze regionale samenwerking binnen het Sociaal Domein zijn de regionale inkoop van maatwerkvoorzieningen voor Jeugdhulp en Wmo ondersteuning, de doordecentralisatie Beschermd Wonen, de bovenregionale samenwerking met betrekking tot Jeugdbescherming en essentiële functies voor complexe jeugdzorgaanvragen en de inkoop van inburgering. De deelnemende regiogemeenten komen tot afstemming op uitgangspunten en samenwerking op transformatie en beleidsontwikkeling. Er is wel een verschil waarop de samenwerking is georganiseerd en geformaliseerd voor verschillende onderwerpen.

Daarnaast zoeken we afstemming met veel aanpalende terreinen en domeinen. Waar mogelijk worden in dit document ook deze verbanden aangegeven.

[1] De Norm voor Opdrachtgeverschap dient niet te worden verward met het opdrachtgeverschap in relatie tot inkoop. Het opdrachtgeverschap in relatie tot inkoop gaat expliciet over verschillende modellen van opdrachtgeverschap die bepalen hoe en welke taken en verantwoordelijkheden bij de marktpartijen worden neergelegd. Wat besluiten gemeenten zelf te doen en hoe willen gemeenten hierop sturen. Daarmee is het opdrachtgeverschap in relatie tot inkoop volgend op de Norm voor Opdrachtgeverschap en de regio visie op samenwerking.

2 Werken vanuit een regionale visie

In 2013 hebben de gemeenten het document 'Zorg voor de Jeugd, visie van de regio Arnhem[2]' vastgesteld. “Lokaal wat kan en regionaal wat moet” was daarbij een gedeeld uitgangspunt. Hierbij is afgesproken niet te gaan voor een gezamenlijke betaling en verevening. Immers, elke gemeente ontvangt de middelen vanuit het Rijk die passend zijn voor de problematiek en omvang van haar populatie. Hiermee zorgen we er voor dat de discussies over de inhoud blijven gaan; het organiseren van goede en betaalbare zorg en inkoop daarvan voor onze inwoners.

Nu in 2021, acht jaar later, zijn de uitgangspunten van de regionale visie op het sociaal domein nauwelijks veranderd. De basis voor de regionale visie ligt nog steeds bij optelsom van de 11 lokale visies. Ter illustratie daarvan hebben we de huidige lokale uitgangspunten op het sociaal domein bijeengebracht (zie ook bijlage 1). Hieruit blijkt weer dat in alle lokale visies een aantal gelijke uitgangspunten zijn neergelegd. Deze punten kunnen rekenen op een breed draagvlak en vormen de basis voor de regiovisie.

De lokale visies hebben de volgende uitgangspunten als gemeenschappelijke noemer:

- We zetten de vraag van onze inwoners centraal. Daar hoort maatwerk bij. Iedereen heeft andere behoeften en andere mogelijkheden. Daar proberen we met elkaar de juiste en passende hulp bij te vinden;
- We gaan uit van het versterken van de eigen kracht (zelfstandigheid) van onze inwoners;
- We willen de zorg zo nabij mogelijk organiseren;
- We willen dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien:
- We willen zorgen dat onze inwoners zo veel mogelijk kunnen deelnemen (meedoen) aan het sociaal verkeer en streven daarmee naar een inclusieve samenleving;
- We gaan uit van positieve gezondheid;
- We onderschrijven de transformatie naar de nieuwe GGZ (ambulantisering, herstelbenadering);
- We zetten in op normaliseren. Immers, niet voor ieder probleem is ondersteuning of hulp nodig;
- We willen hulp en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar houden en werken daarom ook gezamenlijk aan transformatie;
- Voorkomen is beter dan genezen, daarom zetten we in op preventie;
- We werken middels een integrale aanpak en stemmen zoveel mogelijk af / werken zoveel mogelijk samen tussen de verschillende zorgvormen binnen het sociaal domein.

Zie voor een toelichting op de uitgangspunten bijlage 2.

[2] De regio Arnhem is later omgedoopt in de regio Centraal Gelderland.

3 Samenwerking in Centraal Gelderland

De organisatie van opdrachtgeverschap bij gemeenten bestaat uit twee delen, de politiek-bestuurlijke organisatie met de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders die de politiek-bestuurlijke rationaliteit van macht en emotie inbrengt, en de ambtelijke organisatie voor de inhoudelijke en procedurele inbreng.

De politiek-en bestuurlijke aspecten worden lokaal doorlopen middels voorstellen van het college aan de raad binnen de begrotingscyclus waar het gaat om de middelen en kaders. Voor de uitwerking van de opdracht dragen de ambtelijke organisaties zorg, onder supervisie van de bestuurders.

De wetgever heeft middels de Wmo en de Jeugdwet de raad en/of het college de opdracht gegeven zorg te dragen voor de ondersteuning van hun inwoners. Binnen die wettelijke kaders besluit de raad inzake de lokale kaders en de middelen.

Beleidsmatig werken we samen in het volgen van de laatste ontwikkelingen, het delen en up-to-date houden van de benodigde kennis en het delen van ervaringen. Op financieel vlak hebben we sinds 2013 onze afspraken zo simpel mogelijk gehouden: de gebruiker betaalt. Daarmee voorkomen we complexer vereveningsregelingen en de daarmee gepaard gaande bestuurlijke drukte. Tevens hebben we besloten op inkoop en transformatie samen te werken om daarmee de bureaucratische lasten voor aanbieders zo beperkt mogelijk te houden.

Voor aanbieders geldt dat het maken van afspraken met één samenwerkende organisatie veel minder inzet kost dan het maken van vergelijkbare afspraken met elf gemeenten. Voor gemeenten geldt dit voor de organisatie van het contractbeheer, het relatiemanagement en contractmonitoring op kwaliteit en rechtmatigheid. Inkoop SDCG ondersteunt de regio, als expert, adviseur, vraagbaak en procesbegeleider, vanuit haar inkooptaken (juridisch/contractueel, strategisch, procesmatig).

3.1 Verschillende samenwerkingsniveaus

Samenwerken doen we op verschillende niveaus: lokaal, regionaal, bovenregionaal en landelijk. In onderstaand schema zijn de belangrijkste onderwerpen per niveau weergegeven.

Niveau	Welke voorzieningen?	Beleid	Inkoop
Lokaal	• Algemene voorzieningen • Lokaal gecontracteerde voorzieningen	• Lokaal beleid	• Elke gemeente afzonderlijk: lokale subsidies en contracten
Regionaal	• Regionaal gecontracteerde maatwerk- en specialistische voorzieningen	• Regionale transformatieprojecten	• regionale contracten
Bovenregionaal (alleen jeugd)	• Specialistische voorzieningen	• Bovenregionale transformatieprojecten	• Bovenregionale afspraken, ingebed in regionale inkoop
Landelijk (alleen jeugd en beschermd wonen voor wat betreft de voorzieningen voor zintuiglijk gehandicapten)	• Hoog specialistische voorzieningen	• Landelijke programma's	• Landelijk Transitie-arrangement, ingebed in regionale inkoop

Tabel 1: De verschillende samenwerkingsniveaus

3.1.1 Bovenregionale samenwerking[3]

Ook in bovenregionaal verband werken we, op het jeugddomein, op sommige thema's met 7 regio's samen. We zoeken elkaar (bestuurlijk) op waar het samenwerking noodzakelijk is en meerwaarde heeft. We werken inhoudelijk samen als we een gezamenlijk belang hebben dat niet afzonderlijk te organiseren is (noodzakelijk) en zodat we samen sterker staan (meerwaarde). Concreet gaat het om het borgen van de beschikbaarheid, kwaliteit, betaalbaarheid (schaalvoordelen) en transformatie van hoog specialistische zorg. Het gaat om maatwerkoplossingen en nieuwe vormen van jeugdhulp waar de regio's zelf te weinig volume hebben om krachtig te sturen op de noodzakelijke vernieuwing.

Daarnaast wordt aan de hand van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming gewerkt aan uniforme contracten met gecertificeerde instellingen en aan samenwerkingsafspraken met Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen, de Raad voor de Kinderbescherming en de lokale teams om de bescherming van kinderen en gezinnen beter te laten verlopen.

Bijzonder aan Gelderland is de aanwezigheid van veel jeugdvoorzieningen met een landelijke functie. Dit schept een grotere verantwoordelijkheid dan de eigen Gelderse populatie. De gemeenten waar de voorzieningen gehuisvest zijn, hebben dan ook meerdere belangen dan alleen jeugdhulpbelangen. Ook de financiële houdbaarheid van de voorzieningen in relatie tot de verdeling in het land speelt hierin mee. Het vergt zorgvuldige afstemming om deze voorzieningen te transformeren en te komen

[3] Op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang zijn er op dit moment geen bovenregionale samenwerking en/of afspraken gemaakt, wel is sprake van een landelijke inkoop van voorzieningen voor zintuiglijk gehandicapten door de VNG.

tot een evenwichtig regionaal en landelijk voorzieningenniveau. Hier trekken we dan ook zoveel als mogelijk en noodzakelijk is, samen op.

In hoofdstuk 7 wordt de bovenregionale samenwerking Jeugd verder toegelicht.

3.1.2 Landelijke samenwerking en afspraken[4]

De VNG sluit raamovereenkomsten namens alle gemeenten op basis van een Programma van Eisen voor een aantal nader omschreven functies en aanbieders[5]. In het Landelijke Transitiearrangement (LTA) is afgesproken dat de landelijke afspraken voor de specialistische jeugdhulp voor drie jaar gelden. Het gaat hier om specialistische zorg binnen relatief kleine voorzieningen met landelijke schaal. Landelijke raamcontracten zijn bedoeld voor specifiek aanbod waarvoor geen regionale alternatieven voor handen zijn.

Gemeenten hoeven minder contracten af te sluiten, en worden juist ontlast in het sluiten van contracten met aanbieders waar ze relatief weinig van afnemen. Doordat er voor een deel van de jeugdhulp landelijke raamcontracten worden gesloten, is er meer inzicht in de inhoud en spreiding van de meest specialistische functies binnen het zorglandschap.

De ontwikkeling van de landelijke afspraken dient in nauwe samenhang met de ordening van de zorg op lokaal en (boven)regionaal niveau te worden gevolgd en afgestemd.

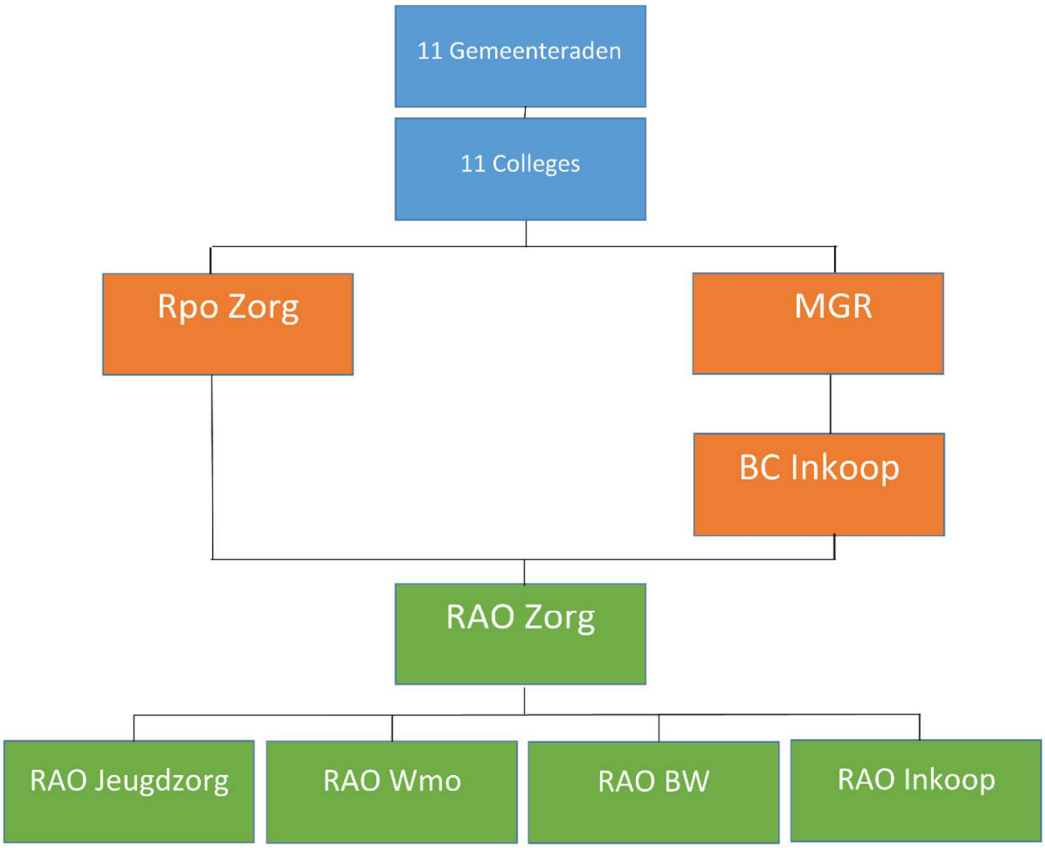
3.2 Hoe ziet de governance eruit?

In 2017 is de regionale samenwerking geformaliseerd middels een Gemeenschappelijke Regeling: De Modulair Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland (MGR) met als eerste module de module Inkoop. Met de komst van de Gemeenschappelijke Regeling zijn op dat moment ook de diverse overlegvormen als onderdeel van het governance plan verder geformaliseerd.

“De naam module Inkoop is vervolgens gewijzigd in Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland (verder te noemen Inkoop SDCG). “Naast Inkoop SDCG, zijn ook het Werkgevers Service Punt (WSP), het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) en het Werkgeverschap van medewerkers uit de Sociale Werkvoorziening (WgSW) als module ondergebracht bij de MGR”. De werkvoorziening zelf (de activiteiten) is overgenomen door de gemeente Arnhem (het huidige Scalabor).

De samenwerking tussen gemeenten verloopt via meerdere ambtelijke en bestuurlijke overleggen (Regionaal Portefeuillehoudersoverleg Zorg). In het schema op de volgende pagina zijn deze overleggen zo goed mogelijk in beeld gebracht.

[4] Op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang zijn er op dit moment geen bovenregionale samenwerking en/of afspraken gemaakt.
[5] Doelgroep Hoog specialistische jeugdzorg, weinig voorkomend

3.3 Communicatie

De kwaliteit van onze regionale samenwerking wordt tevens bepaald door de kwaliteit van onze communicatie. De informatie die wij met elkaar delen moet efficiënt en effectief zijn en erop zijn gericht inhoud en processen op elkaar af te stemmen. Dat vraagt in ons samenwerkingsmodel om communicatie op maat. Daar waar op ambtelijk gebied voortdurend de diepte wordt gezocht, vraagt communicatie met het bestuur om goed onderbouwde hoofdlijnen zonder het detail niveau dat ambtelijke noodzakelijk is. Datzelfde geldt voor de communicatie met onze raden. Deze laatste vindt voornamelijk plaats vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen. Hierin is gesteld dat het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling voor het vaststellen van hun (meerjaren beleids)begroting de raden in de gelegenheid stelt om kennis te nemen van de (financiële)voornemens. Daarop kunnen de raden gebruik maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze om op die manier hun invloed uit te oefenen. De jaarstukken worden ter kennisname aan de raden gestuurd. Naast deze formele informatieve verbinding met de raden organiseert de module Inkoop met regelmaat (regionale)thema bijeenkomsten en komt op uitnodiging ook toelichting geven op het reilen en zeilen van de MGR.

Ook de communicatie met onze aanbieders kent een vergelijkbaar onderscheid. Daar waar de bestuurders op hoofdlijnen delen, gaan ambtenaren, managers, uitvoerders, klanten en ervaringsdeskundigen in op de details van producten, tarieven en transformatie. Tot slot, en dat is zeker niet het sluitstuk, maar een van de meest belangrijke elementen, de communicatie met onze inwoners. Die wordt voornamelijk, zij het wel op gelijke leest geschoeid, lokaal uitgevoerd via onze gemeentelijke sites en via onze lokale toegangen, de menselijke maat, zo dicht mogelijk bij onze inwoners.

Naast het inhoudelijk aspect dat op maat moet zijn, kijken we ook naar het instrument dat wij voor communicatie inzetten. Zo heeft de MGR op haar site uitgebreide informatie inzake inkoop, kwaliteit en tarieven en kunnen uitvoerders inloggen op Vendorlink om hun uitvoering te ondersteunen. Ook voor mededelingen maakt de MGR gebruik van haar site. Daarnaast maken we gebruik regionaal en lokaal van nieuwsbrieven voor aanbieders en voor onze raden. Deze worden ambtelijk en bestuurlijk op inhoud afgestemd, maar hebben daarnaast allemaal hun eigen lokale vertaling, vanuit de flexibiliteit van onze samenwerking en de afspraken die wij hierover regionaal hebben gemaakt.

De toegankelijkheid van informatie is ook een punt van aandacht, wederom op maat. De lokale toegangen hebben andere behoeften dan inwoners of aanbieders. Daar passen we het aanbod van informatie op aan: toegankelijk, functioneel en effectief.

Communicatie is geen onderwerp dat vanzelf gaat. Het vraagt voortdurend om bewustwording en op elkaar gericht zijn: wie heeft wat nodig. Daarom is input en reflectie vanuit de gebruikers voor ons van groot belang om kritisch te blijven op de kwaliteit en die te kunnen blijven aanpassen/behouden.

4 Inkoop en contractafspraken

Inkopen is veel meer dan enkel aanbesteden. Inkopen is het proces van vraagontwikkeling (strategische keuzes, beleid, monitoring, evalueren), specificeren, onderhandelen, contracteren, bewaken/monitoring, nieuwe vraagontwikkeling. Het breed en in onderlinge samenhang inzetten van verschillende instrumenten bepaalt in hoge mate de effectiviteit van gemeenten bij de inkoop.

Inkopen is dan ook geen statisch proces. Inkopen gaat, naast het uitvoeren van een aanbesteding, ook over het realiseren van gezamenlijke opgaven. Inkopen is daarmee het totale proces waarin plaats moet zijn voor zoeken, onderzoeken, experimenteren en bijstellen.

Het is dan ook van belang om te onderzoeken en te definiëren welke problemen er moeten worden opgelost, lokaal en regionaal. Samenwerkende gemeenten dienen zichzelf dan ook een aantal kritische vragen te stellen binnen- interne en externe analyses. De regio dient een duidelijke zorgvraag te bepalen, trends te ontdekken, de markt van aanbieders te verkennen, te bepalen hoe er gestuurd moet worden op de toewijzing, op inhoud, kwaliteit en samenwerking met en tussen aanbieders.

De regio wil door ontwikkelen naar netwerk gedragen zorg gericht op de specifieke hulpvraag, waar de cliënt leiden is. Waar preventie in beeld is, georganiseerd en waar er sprake is van professionele toewijzing op het moment dat alleen ondersteuning met maatwerk nog een oplossing is.

Dan kan er gekozen worden voor de best passende opdrachtgeversvorm. De meest bekende hierin zijn het Hoofdaannemersmodel en het Catalogusmodel. En pas daarna wordt gekozen voor het best passende bekostigingsmodel. Bekostiging is slechts één klein instrument binnen de sturing op contractering.

Hiermee is de inkoop tevens een belangrijk aspect voor het realiseren van transformaties.

4.1 Zorgvormen

Het zorgsysteem binnen de regio Centraal Gelderland is ingericht in zorgvormen. Hierbij maken we onderscheid tussen Wmo (Wet maatschappelijk ondersteuning) en de Jeugdzorg (Jeugdwet).
De Wmo wordt ingezet om zelfstandig te kunnen wonen en mee te kunnen doen in de samenleving. De Jeugdwet is specifiek voor kinderen en jongeren die ondersteuning nodig hebben. Een aantal zorgvormen wordt ingezet voor beide groepen (Wmo & Jeugd):

- Zorgvormen Wmo: Beschermd Wonen en Huishoudelijke Ondersteuning
- Zorgvormen Wmo & Jeugd: Activerend Werk, Groepsbegeleiding en Begeleiding
- Zorgvormen Jeugd: Behandeling, Jeugdbescherming en Verblijf

4.2 Bekostiging en tarieven

In de voorbereiding op de Inkoop 2020 is uitgebreid onderzoek gedaan naar de best passende bekostigingsvorm. Voor vrijwel alle producten is gekozen voor een inspanningsgerichte Bekostigingsvorm (PxQ). Op basis van regionale en bovenregionale afspraken wordt een taakgerichte bekostigingsvorm toegepast voor specifieke taken of functies (locaties waar jeugdigen kunnen verblijven bij crisissituaties of landelijke functies).

Tarieven zijn transparant en opgebouwd op basis van kostprijselementen uit de AmvB reële prijzen. De regio heeft bij het tot stand laten komen van de tarieven gebruik gemaakt van input uit de markt en ondersteuning van een externe specialist.

4.3 Monitoring eisen en voorwaarden

Binnen de nieuwe contractering per 1 juli 2020 zijn aanbieders gehouden aan alle eisen en voorwaarden die in de kwalificatie met hen zijn overeengekomen. Binnen onze Toelatingsprocedure zijn de eisen en voorwaarden als volgt opgebouwd:

- Algemene eisen en voorwaarden geldend voor alle gecontracteerde aanbieders
    - Algemeen programma van eisen
    - Algemene inkoopvoorwaarden
    - Specifieke inkoopvoorwaarden
- Zorgvorm specifieke eisen en voorwaarden geldend voor alle aanbieders gecontracteerd binnen een bepaalde zorgvorm
- Product specifieke eisen en voorwaarden gelden voor alle aanbieders gecontracteerd voor een bepaald product.

Naast het geven van een zorgtoewijzing dient de lokale toegang de uitvoering van de gegeven opdracht, op deze onderdelen, te monitoren. Indien aanbieders geen uitvoering geven aan toegewezen opdrachten zoals dit is afgesproken dient de lokale toegang hiervan een signaal af te geven in het contractmanagementsysteem, Vendorlink.

Daarnaast wordt de contractmonitoring uitgevoerd vanuit de kwaliteitscoördinatie (Signaalgericht toezicht, Proactief toezicht, rechtmatigheidstoezicht, kwaliteitstoetsing, jaarrekeningcontrole, maand- en jaarverantwoordingen) en de contractgesprekken.

De contractgesprekken worden voor een deel gevoerd met de belangrijkste gecontracteerde aanbieders in de regio, maar ook worden gesprekken gevoerd op basis van signalen. Tijdens de contractgesprekken wordt gewerkt vanuit een agenda, maar in ieder geval wordt met aanbieders ook gesproken over de bijdrage van de aanbieder aan regionale transformatie en beleidsdoelen.

4.4 Monitoring inzet van aanbieders en producten

De 11 gemeenten monitoren zelf de inzet van aanbieders in hun gemeenten, de doelmatigheid van de producten en zij volgen daarbij opvallende trends. Om de ontwikkelingen en de effecten van het lokaal en regionaal beleid op regionaal niveau te kunnen volgen wordt gewerkt aan een regionale monitor. Daarvoor is het noodzakelijk dat alle gemeenten hun gegevens delen. In de zomer van 2021 zijn nog niet alle gemeenten op de regionale monitor aangesloten.

4.5 Transformatie

De samenwerkende gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland staan voor uitdagingen met het oog op politieke-, economische-, budgettaire-, bestuurlijke- of organisatorische ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen kunnen, onder andere, teweeg brengen dat:

- Een krimp of groei van cliënten ontstaat:
- Producten worden aangepast;
- Producten worden vervangen door nieuwe producten;
- Producten worden beëindigd;
- Producten worden samengevoegd ten behoeve van flexibel maatwerk;

- Producten worden omgezet van maatwerkvoorziening naar algemene voorziening;
- Pilots worden geïnitieerd en uitgevoerd;
- Andere vormen van financiering worden ontwikkeld;
- Tarieven wijzigen;
- Aanvullende afspraken bij het SAP (Standaard Administratie Protocol) worden toegevoegd of aangepast;
- Programma's van eisen worden aangepast;
- Specifieke Inkoopvoorwaarden worden aangepast;
- Het aantal deelnemende gemeenten wijzigt (toetreden, uittreden).

Met de voorwaarde dat aanpassingen tijdig worden gecommuniceerd en, in principe, vooraf worden verkend met betrokken aanbieders, is het mogelijk binnen de semi open toelatingsprocedure aanpassingen door te voeren.

4.6 Beheersbaarheid aantal aanbieders

De geschiktheid, kwaliteit en rechtmatigheid van gecontracteerde aanbieders is bij inschrijving op de Inkoop 2020 uitgebreid getoetst. De hoogwaardige toetsing aan de voorkant heeft ook geleid tot beduidend minder aanbieders per gemeente. Dit was ook één van de uitgangspunten voor de Inkoop 2020 en de toelatingsprocedure heeft hierin zijn werk gedaan.

4.7 Tussentijdse openstelling

Na de uiterste inschrijfdatum is de toelatingsprocedure gesloten voor nieuwe toetreding. Alleen wanneer gemeenten aangegeven dat er sprake is van onvoldoende gecontracteerd aanbod op een product of een bepaalde specialiteit wordt gemist, kan worden overgegaan tot een tussentijdse openstelling.

4.8 Onderaannemers

Inschrijving met onderaannemers was bij de inkoop 2020 toegestaan. Aanmelding van nieuwe onderaannemers is in een procesbeschrijving geregeld. Gemeenten kunnen, per zorgvorm en/of product zelf kiezen of zij aanmelding van nieuwe onderaannemers willen toestaan.

Wanneer het is toegestaan om nieuwe onderaannemers aan te melden, worden de onderaannemers uitgebreid getoetst.

4.9 12 maanden geen ondersteuning

Per gemeente is het mogelijk om per zorgvorm de toetreding van aanbieders te beëindigen die 12 maanden of langer geen ondersteuning hebben geleverd aan die specifieke gemeente. Uiteraard moeten gemeenten, vanuit de vraag goed bepalen of er voldoende gecontracteerd aanbod is, maar de mogelijkheid bestaat om evolutionair het aantal aanbieders te verminderen en te komen tot een uitgebalanceerd aanbod.

4.10 Lokale verschillen mogelijk

In een brief 'Perspectief voor de jeugd' van 20 maart 2020 (kenmerk 1663105-203241-J) die minister Hugo de Jonge aan de Tweede Kamer heeft geschreven, geeft hij zijn zienswijze aan over de wettelijke ondersteuning van regionale samenwerking op het gebied van jeugdhulp. Hierin is opgenomen dat aanpassing van regelgeving voorbereid op de volgende terreinen:

1. Gemeenten in een regio werken (ten minste) samen bij de organisatie van specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering;
2. Gemeenten werken samen in vaste regionale verbanden voor specifieke taken;
3. Zorgvormen die in ieder geval regionaal georganiseerd dienen te worden;
4. Regio's komen tot bovenregionale afstemming over bepaalde onderwerpen.

De regelgeving heeft tot doel een effectieve samenwerking te ondersteunen maar ook om in te kunnen grijpen wanneer het niet goed gaat met de regionale samenwerking.

Binnen de regio Centraal constateren we dat de regionale samenwerking stevig staat. Daar mogen we trots op zijn. Eén van de uitgangspunten binnen onze Regio is dat het inkoopsysteem flexibel moet zijn en gemeenten de gelegenheid moet bieden om per zorgvorm te kunnen bepalen of zij regionaal contracteren of hier lokaal uitvoering aan willen geven. De regionaal gekozen semi open toelatingsprocedure biedt hierin alle mogelijkheden. Gemeenten kunnen regionaal meedoen, maar ook de keuze maken om bepaalde zorgvormen lokaal in te kopen. Ook biedt de Toelatingsprocedure gemeenten de gelegenheid om, binnen bepaalde kaders, pilots uit te voeren.

Voorbeelden van het flexibele karakter van de regionale toelatingsprocedure is de lokale inkoop van de gemeente Rheden en Rozendaal voor de zorgvormen Begeleiding en Behandeling. Deze gemeenten hebben de keuze gemaakt om een deel van deze zorgvormen niet meer binnen de regionale inkoop af te nemen. Daarnaast hebben de gemeente Overbetuwe en de gemeente Wageningen de huishoudelijke ondersteuning lokaal ingekocht. Binnen de regionale contractering bereidt de gemeente Wageningen op dit moment een pilot voor op de zorgvorm Behandeling en voert de gemeente Arnhem een pilot uit op de zorgvorm Begeleiding voor zowel jeugd als Wmo.

Gemeenten die voor zorgvormen zijn uitgetreden kunnen later de keuze maken om weer toe te treden. Gemeenten kunnen binnen de regionale samenwerking eigen lokale keuzes maken binnen de grenzen van doelmatigheid en rechtmatigheid. Van de resultaten van de verschillende pilots die lokaal of regionaal worden uitgevoerd houden we elkaar op de hoogte, zodat we hier in gezamenlijkheid van kunnen leren.

Ten behoeve van het beperken van bureaucratische inzet voor aanbieders, is het van belang om als regio in de inkoop zoveel mogelijk samen te (blijven) optrekken. Voor kosten die aanbieders maken in dubbele aanbestedingen of uitvragen voor offertes moet immers ook dekking zijn en dat werkt onbedoeld prijs opdrijvend. Het is zaak om elkaar daarop scherp te houden.

5 Kwaliteit en handhaving

Met betrekking tot de naleving van de gestelde eisen en voorwaarden wordt regionaal ingezet op de toetsing en handhaving op zowel kwaliteits- als rechtmatigheidsniveau. De inrichting en uitvoering van preventie, toezichts- en handhavingstaken op regionaal niveau zorgt voor een grotere nalevingsbereidheid en een inwoner die krijgt waar hij recht op heeft.
Daarnaast wordt ingezet op de samenwerking tussen de diverse toezichthouders en functionarissen binnen de regio, met als doel een integrale aanpak kwaliteit en rechtmatigheid te bewerkstelligen. Inmiddels zijn er diverse instrumenten ontwikkeld die hieraan een bijdrage leveren, waaronder het regionaal signalenoverleg, de jaarrekeningenanalyse en de uitvoer van quick scans.

5.1 Kwaliteit en rechtmatigheid

Zoals uitgelegd in paragraaf 4.3 (monitoring eisen en voorwaarden) zijn alle eisen en voorwaarden belegd in onze inkoopdocumenten. Binnen onze Toelatingsprocedure zijn de eisen en voorwaarden als volgt opgebouwd:

- Algemene eisen en voorwaarden geldend voor alle gecontracteerde aanbieders
    - Algemeen programma van eisen
    - Algemene inkoopvoorwaarden
    - Specifieke inkoopvoorwaarden
- Zorgvorm specifieke eisen en voorwaarden geldend voor alle aanbieders gecontracteerd binnen een bepaalde zorgvorm
- Product specifieke eisen en voorwaarden gelden voor alle aanbieders gecontracteerd binnen een bepaald product.

Bij inschrijving op de Inkoop 2020 zijn de geschiktheid, kwaliteit en rechtmatigheid van gecontracteerde aanbieders uitgebreid getoetst. Dit was ook één van de uitgangspunten van deze inkoop. Naast de schriftelijke beoordeling hebben aanbieders ingeschreven met een plan van aanpak (specifiek voor iedere zorgvorm) en zijn met alle aanbieders verificatiegesprekken gevoerd.

Op dit moment ligt de focus op het vervolg: het bewaken van de kwaliteit en de rechtmatigheid: Is er geleverd wat er is afgesproken en heeft het opgeleverd wat is afgesproken. Het indiceren op input-output staat sturing op outcome niet in de weg.

Vanuit dit perspectief trekken we regionaal op omdat de urenbelasting lokaal incidenteel een te zware wissel trekt op de lokale ambtelijke inzet. Tevens wordt de verbinding gemaakt met Veiligheid, waarbinnen de focus meer ligt op preventie van fraude en het voorkomen van ondermijning.

5.2 Fraude preventie

Als regio is het onze wens dat onze inwoners van passende zorg gebruik kunnen maken én om de voorzieningen ook naar de toekomst betaalbaar te houden. Daarbij past het niet dat bedrijven en instellingen in de zorg hoge winsten behalen. We kunnen dit niet 100% voorkomen, maar streven er naar door preventieve toetsing de rotte appels uit onze contracten te weren. Daartoe werken wij regionaal in het analyseren van de data uit jaarrekeningen, indicaties en verzilvering om uitschieters te kunnen traceren en met hen in gesprek te gaan.

5.3 Ondermijning

De verweving van (drugs)criminaliteit met meerdere maatschappelijke sectoren in ons land strekt zich ook uit tot binnen het sociaal domein. Voor onze regio is het zaak om ervoor te zorgen dat we goed geïnformeerd zijn, dat signalen direct worden opgepakt zodat criminaliteit geen voet aan de grond krijgt.

Zowel bij ondermijning als bij de preventie van fraude is het essentieel dat de verschillende gemeentelijke domeinen – met name openbare orde en veiligheid en het sociaal domein –, maar ook de partners in de keten elkaar op alle niveaus blijvend weten te vinden. Aangezien veel zorgaanbieders regionaal (of zelfs landelijk) actief zijn, wordt door de projectgroep 'Samen Weerbaar' gewerkt aan een aanpak georganiseerd in districten om de pak- en slagingskans te vergroten. Daar waar mogelijk zullen processen voor het gehele district gestandaardiseerd worden. Dit geldt in elk geval voor het proces van (fraude)signaal tot interventie en het maken van samenwerkingsafspraken met de partners (denk aan politie, OM, IKZ, IGJ).
Om deze districtelijke aanpak te laten slagen, is het essentieel dat naast de regionale ontwikkelingen, de gemeenten een aantal (organisatorische) randvoorwaarden op orde brengen, zodat zij een volwaardig partner in de aanpak kunnen zijn.

Om signalen te kunnen opvangen, interpreteren en doorzetten, is het van belang dat alle medewerkers van gemeenten, de inkooporganisatie maar ook onze inwoners alert zijn en weten waarop te letten. Informatie en kennisdelen zijn vanuit dit aspect essentieel en krijgen lokaal en regionaal dan ook onze aandacht in de vorm van thema bijeenkomsten (kennisdelen). Met betrekking tot onze inwoners is het van belang dat onze toegangen informatie kunnen verstrekken, een luisterend oor bieden en alert zijn op hoe door aanbieders met onze inwoners wordt omgegaan.

5.4 Handhaving

Om een bepaalde mate van naleving te bewerkstelligen of af te dwingen hebben we diverse handhavingsmiddelen ter beschikking. Uitkomsten van onder andere onderzoeken bij aanbieders kunnen ertoe leiden dat wordt besloten over te gaan tot handhaving.
Herstelaanbod is een eerste stap in het bevorderen van naleving van de gestelde eisen en voorwaarden, waarbij de uitvoering van de verbetermaatregelen worden gemonitord. Afhankelijk van de aard kan bij ernstige tekortkomingen, fouten of misstanden kan worden overgegaan tot het inzetten van een formele maatregel, waaronder een bestuurlijke boete, een cliëntenstop en/of beëindiging van het contract.

Momenteel ligt de focus op de ontwikkeling van een regionaal handhavingskader, waarin zowel de regionale als de lokale handhavingsmaatregelen uiteen zijn gezet en ondersteunen in een eenduidige aanpak van malafide zorgaanbieders.

6 Lokale teams en de toegang tot jeugdhulp

Elke gemeente is zelf verantwoordelijk voor het vormgeven van een Lokaal Team. Vanuit de regionale visie vinden wij het belangrijk dat alle Lokale Teams voldoen aan dezelfde basiseisen. We sluiten daarbij voor een groot deel aan bij de inzichten die KPMG, in opdracht van de VNG en het ministerie van VWS, in beeld heeft gebracht:

- Het is nodig dat Lokale Teams voldoende inhoudelijke expertise beschikbaar hebben;
- Lokale Teams horen zicht te hebben op de individuele en collectieve vraagstukken;
- Lokale Teams leveren ook zelf (kortdurende) concrete ondersteuning;
- Er is een goede visie nodig van de gemeenten op de inrichting van de toegang/ Lokale Teams.
- Er is inzicht en overzicht nodig met betrekking tot gecontracteerde aanbieders. Welke aanbieders doen het goed, beter dan anderen en wat zijn de specialismen van je aanbieders. Dit ondersteunt een afgewogen toewijzing op het moment dat dit van het Lokale Team wordt gevraagd.

Op basis van deze inzichten zijn **vijf basisfuncties voor de Lokale Teams** benoemd.

1. Veilige leefomgeving: houdt altijd oog voor een veilige leefomgeving van de inwoner;
2. Tijdig signaleren van de vraag: wees outreachend en maak verbinding met de inwoner en zijn omgeving;
3. Handelen met een brede blik: verhelder de vraag, plan van en met het huishouden en verleen ondersteuning, beleg de regie, maak duidelijke afspraken en houd een vinger aan de pols;
4. Vindt bereikbare en toegankelijke hulp: wees toegankelijk en vindbaar en voer een goede triage uit;
    a. Ken het preventieve veld (sociale participatie, fysieke gezondheid, mentale gezondheid, wonen, Algemene Dagelijkse Levensbehoeften /huishouden, mobiliteit, regie, opvoeden, financiën, werk en opleiding)
    b. Ken je sociale kaart
    c. Weet wat de lokale algemene voorzieningen zijn
    d. Ken de voorliggende voorzieningen
5. Leren en verbeteren: verzamel inzichten, ga erover in gesprek en durf te veranderen.

De gemeenten in de regio onderschrijven deze basisfuncties. De individuele gemeenten zijn ieder zelf verantwoordelijk voor het beleggen van deze 5 basisfuncties in hun Lokale Teams.

6.1 Toegang tot Jeugdhulp

Waar alleen de gemeente verantwoordelijk is voor de toegang tot Wmo, loopt de toewijzing van jeugdhulp via drie verschillende lijnen:

1. **Via de Lokale Teams van de gemeente**
   Deze Lokale Teams zijn lokaal georganiseerd. Gemeenten hebben hun eigen keuzen gemaakt in de vormgeving, inrichting en doorontwikkeling van de Lokale Teams.

2. **Via de huisartsen, jeugdartsen en medische specialisten (alleen voor jeugdhulp)**
   De medisch specialisten zijn een belangrijke verwijzer voor kinderen en jongeren, met name naar de jeugd-GGZ. Op lokaal niveau hebben gemeenten en huisartsen afspraken gemaakt over de inzet van jeugdhulp, de samenwerking en de inzet van praktijkondersteuners (POH). De afspraken zijn verschillend, er is nog geen dekkend netwerk van praktijkondersteuners.

3. **Via de Jeugdbescherming (Gecertificeerde Instellingen, ook alleen voor jeugdhulp)**
   Jeugdbeschermers zetten vaak jeugdhulp in ter ondersteuning van de jongeren en het gezin waar zij in opdracht van de Rechtbank op toezien. Het gaat vaak om duurdere vormen van jeugdhulp, waaronder verblijf.

Ondanks dat de toegang tot specialistische jeugdhulp ook via andere kanalen dan de gemeente loopt, is de rol van de Lokale Teams bij de toewijzing tot gespecialiseerde jeugdhulp uitermate belangrijk. In de contractering van onze maatwerkvoorzieningen is de afspraak dat ook bij geautoriseerde verwijzing de ondersteuningsplannen door aanbieders moeten worden afgestemd met de Lokale Teams. Op deze wijze hebben gemeenten zicht en enige controle op aard en de duur van ingezette zorg en ondersteuning waarvoor zij betalen.

6.2 Overlegtafels Jeugd

In de regio worden verschillende overlegtafels georganiseerd waar individuele jeugdcasussen met specifieke problematiek besproken kunnen worden om besluiten te kunnen nemen over het waarborgen van de veiligheid en/of de inzet van hulp. Dit gebeurt met toestemming en zo mogelijk in aanwezigheid van betrokkenen. De belangrijkste overlegtafels zijn:

- **Beschermingstafel**
  Doel: besluitvorming of er al dan niet een beschermingsonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming moet worden ingezet, inclusief het maken van veiligheidsafspraken

- **Perspectiefoverleg**
  Doel: optimale analyse maken van de situatie van de jeugdige en het creëren van duurzaam perspectief; beter maatwerk met integrale, passende oplossingen voor jongeren en gezinnen met complexe problematiek; voorkomen en verminderen van het aantal uithuisplaatsingen en het aantal jongeren in verblijf; zorgen voor passende in-, door- en uitstroom van de jeugdige.

- **MDA++(multi disciplinaire aanpak)**
  Doel: intersectoraal regie voeren vanuit een systematische visie en aanpak waarbij structurele veiligheid van gezinnen voorop staat.

- **MDO (multi disciplinair overleg) Huiselijk Geweld**
  Doel: Het komen tot een gezamenlijk persoonsgericht plan van aanpak dat leidt tot het stoppen van het geweld en een veilig perspectief biedt.

Zie bijlage 4.

7 Gewenste ontwikkelingen Jeugdhulp

7.1 Waar staan we?

In 2000 had 1 op de 27 kinderen in Nederland een vorm van jeugdhulp, in 2021 is dat 1 op de 8! De regio heeft, net als de rest van Nederland, te maken gehad met een dramatische toename van het gebruik van jeugdhulp. Deze is vele malen groter dan verwacht bij de overdracht van de jeugdzorg naar gemeenten in 2015. Het doel van de decentralisatie was juist gericht op minder zorg en met name het indammen van de steeds verder oplopende kosten van vóór 2015. De gedachte was dat zorg nabij zou leiden tot minder en kortere inzet van de jeugdhulp. Wat we echter zien is een enorme toename die moeilijk te duiden valt.

Het onderzoek naar de financiële tekorten binnen de Jeugdzorg, van AEF 'Stelsel in Groei', laat zien dat de kosten vanaf 2017 flink zijn gestegen. In het onderzoek wordt gesteld dat er niet direct sprake is van een stijging van het aantal jongeren met jeugdzorg als wel de achterblijvende uitstroom en de hogere kosten per jongere in zorg per jaar. Dit geldt zowel voor individuele als voor groepsgerichte voorzieningen.

Het onderzoek laat echter ook zien dat er met preventie en vroegsignalering binnen de Jeugdzorg weliswaar sprake is van een stijging in de kosten van de Jeugdzorg, maar dat over de andere domeinen, sprake is van een netto positief financieel effect.

Aanpak in een vroeg stadium kan erger voorkomen en daarmee inzet op zwaardere zorg.

De situatie is voor onze regio niet anders dan voor anderen. Er is sprake van afbakening tussen de verschillende domeinen en een stijging van kosten binnen de Jeugdhulp, maar een netto positief effect over alle domeinen heen. Deze situatie vraagt om een uitgebalanceerde samenwerking met de andere domeinen, lokaal en regionaal, met investering op het (preventieve) voorveld. Het is aan onze regio om te besluiten hoe we hier mee om willen gaan.

7.2 Waar willen we naar toe binnen het jeugddomein?

Binnen het jeugddomein hebben we uitdagingen op bovenregionaal, regionaal en lokaal niveau. De uitdagingen op regionaal en bovenregionaal niveau zijn aan het einde van deze paragraaf in een figuur verder uitgewerkt. De uitdagingen op lokaal niveau verschillen per gemeente, en zijn daarom niet uitgewerkt in deze regionale visie.

7.2.1 Regionale Transformatieprojecten Jeugd

Onze regionale ambities zijn vastgelegd in het Transformatieplan jeugd 2018-2021. Dit jaar hebben we met name gebruikt om hierbinnen een laatste eindsprint te trekken. Op korte termijn zal besloten moeten worden hoe we met deze projecten verder willen gaan.

Versterken van de lokale toegang

We organiseren kennis- en inspiratiesessies voor managers en medewerkers van de lokale teams en we gaan onderzoeken hoe we zorg op school kunnen verbeteren.

Transformatie van ambulante specialistische jeugdhulp

Om minder verblijf te kunnen realiseren, is het noodzakelijk dat we ons ambulante aanbod door ontwikkelen zodat meer problematiek behandeld kan worden in de thuissituatie. Hierbij werken we intensief samen met aanbieders, en zetten we in op gepast gebruik. De belangrijkste thema's in 2021 zijn het faciliteren van de beweging naar 0 door het ontwikkelen van ambulante alternatieven; het ontwikkelen van sturingsinstrumenten gepast bij gebruik ASJ; aanbieders investeren in gepast gebruik.

Transformatie van verblijf

In dit thema wordt gewerkt aan het terugdringen van het aantal jongeren in verblijf (algemeen) en op terreinvoorzieningen in het bijzonder. De belangrijkste thema's in 2021 zijn het doorontwikkelen van het Perspectiefoverleg; de transitie van de Jeugdzorgplus; het maken van afspraken met het Collectief van aanbieders verblijf; en het ontwikkelen van Kleinschalig verblijf.

Complexe scheidingen

In 2021 zijn we gestart met een pilot digitaal scheidingsloket. Daarnaast zijn we bezig met het ontwikkelen van meer passend en voorliggend aanbod op dit thema, het ontwikkelen van een expertteam door consulenten extra te scholen op dit onderwerp. En gaan we starten met een pilot uniform hulpaanbod.

7.2.2 Bescherming en veiligheid

Naast de vier thema's vanuit het Regionaal Transformatieplan uit 2018 wordt gewerkt aan een verbetering van de aanpak rondom veiligheid en bescherming van kinderen en gezinnen. Daarbij worden de afspraken die gemaakt zijn rondom de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming vertaald naar de praktijk in Centraal Gelderland. Daarnaast wordt gewerkt aan een verbetering van de samenwerking tussen Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, raad voor de Kinderbescherming en Lokale Teams. Dit gebeurt onder andere via het voorbereiden van een toekomsttuin (pilot) voor bescherming en veiligheid.

7.2.3 Bovenregionale transformatieprojecten Jeugd

Bovenregionale samenwerking kennen we op dit moment alleen binnen het jeugddomein. Het gaat daarbij om het maken van afspraken over de beschikbaarheid van (hoog) specialistisch jeugdzorgaanbod.

De zeven Gelderse jeugdhulpregio’s Achterhoek, Centraal Gelderland, Food Valley, Midden-IJssel / Oost-Veluwe, Nijmegen, Noord-Veluwe en Rivierenland werken met elkaar samen. De samenwerking komt voort uit de overtuiging dat regio’s samen meer weten dan alleen, dat regio’s van elkaar kunnen leren en dat er efficiencyvoordelen te behalen zijn door dingen samen te doen. Bovenregionale inhoudelijke afstemming is het uitgangspunt. Er is geen sprake van bovenregionale contractering.

Bovenregionaal Expertisecentrum Gelderland BOEG
BOEG is een netwerkorganisatie die aangestuurd wordt door een stuurgroep namens de 7 Gelderse Jeugdhulpregio's. BOEG heeft een netwerk van superspecialisten om de regionale expertteams te ondersteunen, organiseert hulp bij vastgelopen casussen, en voorzieningen die de hiaten in het zorglandschap oplossen. Daarnaast faciliteert ze de kennisontwikkeling. Formeel valt BOEG onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Nijmegen, die als coördinerende gemeente in Gelderland door VWS is aangewezen om een bovenregionaal netwerk voor jeugdhulp te ontwikkelen en vorm te geven.

Transformatie JeugdzorgPlus
Jeugdzorgplus en 3 milieu voorzieningen. Jeugdzorg plus is een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan kinderen en jongeren die niet bereikbaar zijn voor lichtere vormen van hulpverlening. Zonder behandeling vormen zij een risico voor zichzelf of hun omgeving. Een verzoek tot Jeugdzorgplus kan worden ingediend door een gemeente, de Raad voor de Kinderbescherming, een Gecertificeerde Instelling of de Officier van Justitie. De kinderrechter beslist of een jongere in de Jeugdzorgplus geplaatst wordt. De Gelderse regio's willen in gezamenlijkheid kijken naar hoe JeugdzorgPlus anders kan worden georganiseerd: kleinschaliger (geen leefgroepen maar gezinshuizen) en dichterbij (meer nabij in de regio). De vastgoedtransitie is een verdere aanleiding om tot een bovenregionaal afgestemd inhoudelijke visie op JeugdzorgPlus te komen, met een bijpassend plan. We willen voorkomen dat de afbouw per JeugdzorgPlus instelling op zichzelf staande projecten worden en er te scherp wordt afgebouwd, onder een telkens verschillend regime. Op 1 oktober moet er een strategisch vastgoedplan liggen dat is afgestemd tussen aanbieders en gemeente. Trekker is regio Midden-IJssel/ Oost-Veluwe, die nauw samenwerkt met Ermelo en Arnhem als account houdende gemeenten van respectievelijk 's Heeren Loo en Pactum / OG Heldring.
Drie milieu voorzieningen zijn eveneens bedoeld voor kinderen en jongeren met zware problematiek. Er wordt niet allen hulp geboden, maar ook onderwijs en vrije tijd. Het is een open voorziening. In de zomer van 2021 werkt het Ministerie van VWS aan een regeling om ook deze voorzieningen te vormen. Ook zal dit bovenregionaal worden opgepakt.

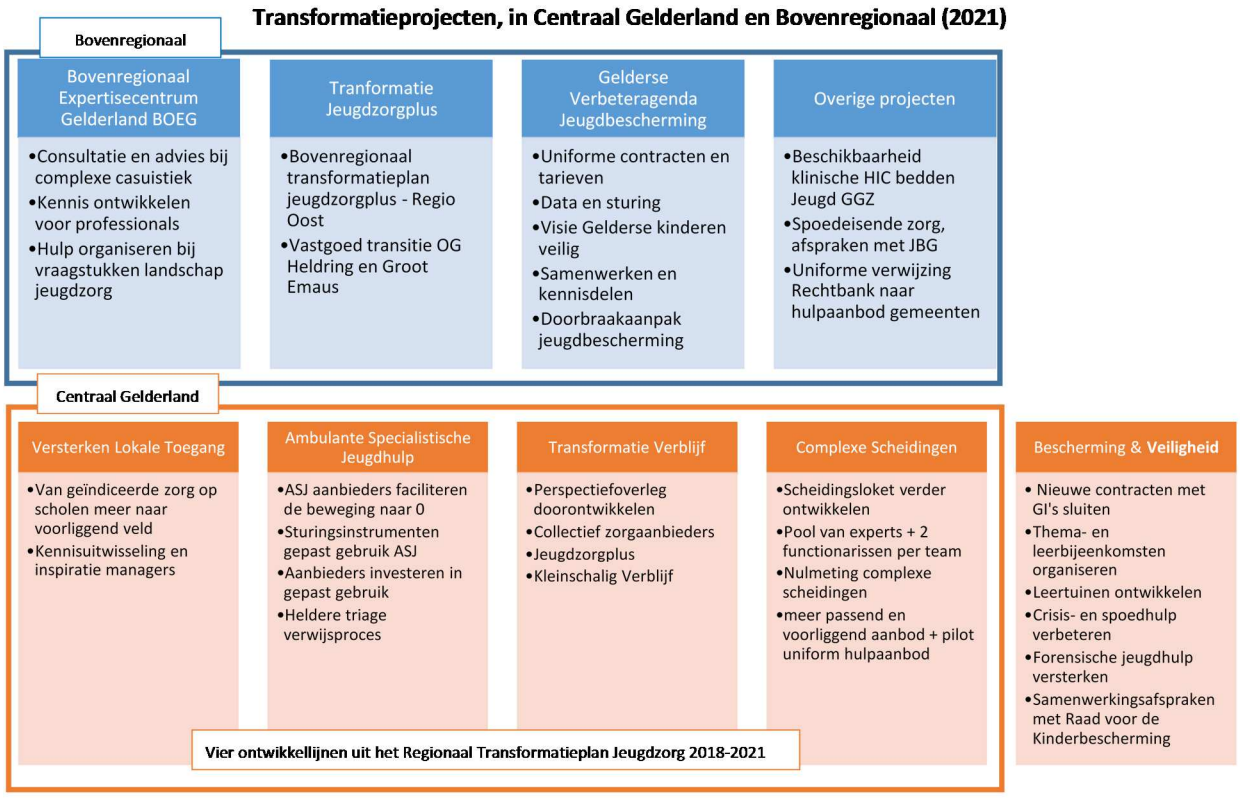
Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming
Onder jeugdbescherming wordt formeel verstaan het uitvoeren van kinderbeschermingsmaatregelen zoals toezicht, voogdij of uithuisplaatsing en jeugdreclassering. De Verbeteragenda is tot stand gekomen na het landelijke Inspectierapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'. Het is een gezamenlijk project waar afspraken gemaakt gaan worden over uniformering in de inkoop van de functies jb/jr. De ambitie van de regio's is dan om te komen tot uniforme contractering van jb/jr bij de vier Gelderse organisaties voor jeugdbescherming (de Gecertificeerde Instellingen of GI's): eenduidige productcodes, eenduidige tarieven en eenduidig contractmanagement. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de samenwerking in het veiligheidsnetwerk, samen met Veilig Thuis-organisaties, Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, Lokale Teams, gemeenten en jeugdhulpregio's. Daarmee wordt tevens geanticipeerd op het landelijke Toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming. Trekker van de verbeteragenda is de regio Centraal Gelderland als accounthoudende regio voor de Jeugdbescherming Gelderland.

Overige projecten
• **Beschikbaarheid High Intensive Care plekken:** dit is een klinische Jeugd-GGZ voorziening met bedden. De Gelderse jeugdregio's hebben afspraken gemaakt over de solidaire bekostiging van deze bedden zodat de beschikbaarheid gegarandeerd is voor de kinderen. Trekker is Nijmegen.
• **Spoed Eisende Zorg**: Er is een team Spoedeisende Zorg (SEZ) van Jeugdbescherming Gelderland die direct (binnen 3 uur) intervenieert in een crisissituatie bij een jeugdige (en zijn gezin). Ook hier is de beschikbaarheid nu gegarandeerd. Trekker is de jeugdregio Achterhoek.
• **Uniforme verwijzing rechtbank naar hulpaanbod gemeenten**: Er is een pilot gestart Uniforme verwijzing van de Rechtbank naar hulpaanbod scheidingsinterventies in Gelderland (UHA Gelderland). Doel is een jeugdige zo snel mogelijk de meest passende hulp te bieden, als zijn ouders scheiden en hij daardoor in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. Trekker is Regio de Achterhoek.

7.2.4 Hervormingsagenda Jeugdzorg

Rijk en gemeenten hebben in juni 2021 afgesproken om op korte termijn afspraken te maken over een hervormingsagenda. Daarmee moet het jeugdstelsel op den duur beter gaan werken en financieel houdbaar worden. Dat hebben ze besloten naar aanleiding van het oordeel van de arbitragecommissie over de tekorten in de jeugdzorg. De exacte impact van deze hervormingsagenda is nog niet duidelijk, wel wordt verwacht dat er meer taken en verantwoordelijkheden komen te liggen bij de (boven)regionale samenwerking in de jeugdzorg.

7.2.5 Overzicht van de belangrijkste regionale en bovenregionale projecten

8 Gewenste ontwikkelingen Beschermd wonen en maatschappelijk opvang

8.1 Waar willen we naar toe binnen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang?

Hoewel alle gemeenten wettelijk verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen op grond van de Wmo 2015, is op dit moment de gemeente Arnhem nog centrumgemeente voor beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. De centrumgemeente ontvangt de financiële middelen en voert de taak voor de regio uit, met uitzondering van de gemeente Wageningen.

Het Rijk heeft besloten om vanaf 1 januari 2022 te starten met de (inhoudelijke) doordecentralisatie van beschermd wonen. Dit betekent dat beschermd wonen vanaf 1 januari 2022 ook qua uitvoering de taak van elke gemeente wordt. Vier jaar na inwerkingtreding van de doordecentralisatie van beschermd wonen zal een besluit over maatschappelijke opvang worden genomen. Omdat de doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang is opgeschoven, wordt maatschappelijke opvang in dit hoofdstuk verder niet uitgewerkt.
De financiële doordecentralisatie op basis van een objectief verdeelmodel gebaseerd op het inwoneraantal, start een jaar later en werkt met een ingroeipad van 10 jaar (2023-2032).

De doordecentralisatie en transformatie beschermd wonen is gebaseerd op het *rapport 'Toekomst Beschermd Wonen, van Beschermd wonen naar een Beschermd Thuis'* van de commissie Dannenberg. In dit rapport wordt een nieuwe visie op beschermd wonen en maatschappelijke opvang gegeven. Deze visie gaat uit van een inclusieve samenleving waarin ook mensen met psychische problematiek midden in de samenleving kunnen leven en meedoen. De gemeenten staan dus voor een grote transformatieopgave om een breed palet aan voorzieningen en woonvormen te bieden, variërend van zelfstandig wonen met lichte vormen van begeleiding tot gespecialiseerde opvang en beschermd wonen. In de regio Centraal Gelderland speelt daarnaast dat in vergelijking met regio's elders in het land, het aantal plaatsen beschermd wonen in verhouding tot het aantal inwoners, hoog is en ook niet gelijkmatig is verspreid over de diverse regiogemeenten. Op basis van wat we nu weten over de uitwerking van het toekomstige financiële verdeelmodel, hebben we straks minder middelen te besteden aan beschermd wonen.

De transformatieopgave vraagt samenwerking binnen de gemeente, tussen de gemeenten en ook met aanbieders en woningcorporaties. De Rijksoverheid en de VNG hebben afgesproken dat iedere centrumregio in Nederland komt tot een regionaal plan waarin de visie en concrete uitwerking op het gebied van de transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang regionaal wordt ingevuld.

8.2 Transformatieplan Beschermd Thuis 'Samen aan Zet' 2019-2021

In 2016 is er een eerste visiedocument opgesteld voor de transformatie: het *visiedocument Beschermd Thuis Regio Centraal Gelderland.* Daarin omarmen we als gemeenten de beweging naar een inclusieve samenleving en zijn een aantal uitgangspunten bepaald.

Het Transformatieplan Beschermd Thuis 'Samen aan Zet' (vastgesteld door de regio Centraal Gelderland in 2019), bouwt voor op de visie van een Beschermd Thuis, en geeft een eerste richting en kaders voor de verdere uitwerking de komende jaren. Aan de hand van een aantal benoemde

ontwikkellijnen zijn een spoorboek en een programmaplan gemaakt[6]. We streven ernaar om met extra inzet op preventie en versterking van de lokale ondersteuningsstructuur onze inwoners snel en adequaat te helpen en meer mensen in staat te stellen om met ondersteuning zelfstandig te wonen en te participeren in onze samenleving. Tegelijkertijd zorgen we er samen voor dat er een regionaal vangnet in stand blijft voor wie dat toch nodig heeft.

8.3 Waar willen we naartoe? Beschermd Thuis in 2033

De gemeenten werken in het programma 'Samen Aan Zet' verder aan de actualisatie, verbetering en versterking van de regionale samenwerking op het gebied van beschermd wonen. De vastgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap voor beschermd wonen[7] vormt het kader voor de regionale samenwerking. In de norm staat dat gemeenten in regionaal verband dienen samen te werken vanuit een gedeelde visie. Ook dient te worden aangegeven hoe gemeenten in regioverband zorgdragen voor de beschikbaarheid en continuïteit van hulp en ondersteuning aan inwoners met een psychische kwetsbaarheid, hoe de toegang tot de gecontracteerde hulp geregeld is en hoe gemeenten bovenregionaal samenwerken. De NvO verplicht om verder binnen een regio dezelfde contractvoorwaarden te hanteren en zich te houden aan dezelfde zorgvuldigheidseisen bij de inkoop.

Aan de hand van een viertal actielijnen (regiovisie, governance, financiën en toegang) wordt in 2021 de huidige visie geactualiseerd en een nieuwe kadernota gepresenteerd. In de toekomst zal worden gewerkt met een gezamenlijke regionale begroting. De toegang tot beschermd wonen zal worden vormgegeven via een ‘hybride model’. Dit betekent dat de toegang lokaal wordt georganiseerd in combinatie met extra (regionale) expertise die indien nodig kan worden ingezet. Centraal in het plan staat het vormgeven van ‘beschermd thuis’ in een variatie van woonvormen en het verder door ontwikkelen van de lokale infrastructuur in de gemeenten. Preventie, vroegsignalering en zorg en ondersteuning dichtbij zijn centrale thema’s.

In een bestuurlijk akkoord en convenant worden de samenwerkingsafspraken tussen de 10 gemeenten[8] bekrachtigd. De kadernota “Samen aan Zet, de volgende stap in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis wordt afzonderlijk aan de gemeenteraden in de regio ter besluitvorming voorgelegd.

[6] Voor maatschappelijke opvang is het beleidskader *'Minder Opvang Beter Leven'* de basis van het reguliere beleid en aanvullend het recent vastgestelde plan '*Van opvang naar Wonen*' (2021).
[7] De NvO geldt zowel voor beschermd wonen als voor maatschappelijke opvang. Gelet op het uitstel van de doordecentralisatie van MO, worden er nog geen samenwerkingsafspraken voor MO uitgewerkt.
[8] Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar

9 Samenwerking met andere domeinen

Het Sociaal Domein staat niet op zichzelf. Het heeft raakvlakken met en werkt veel samen met andere domeinen. De belangrijkste stippen we hieronder kort aan. Dat zijn de domeinen gezondheid, onderwijs, veiligheid en omgeving. Aandachtspunt hierbij is dat de verschillende domeinen waarmee wordt samengewerkt deels zelf vanuit een andere regio samenwerken dan de regio Centraal Gelderland. Dit kan voor het maken van afspraken een complicerende factor zijn.

9.1 Gezondheid

De Wet Publieke Gezondheid (Wpg) regelt de overheidsbemoeienis rondom de Publieke Gezondheidszorg in Nederland. In deze wet is Publieke Gezondheid als volgt omschreven:

"de gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkómen en tijdig opsporen van ziekten."

De Publieke Gezondheidszorg wordt collectief door de overheid georganiseerd en richt zich o.a. op het bewaken, beschermen en bevorderen van de publieke gezondheid. Ook legt de Publieke Gezondheid een sterk accent op preventie.

De wet schrijft voor dat gemeenten een GGD in stand houden waar taken vanuit de wet Publieke Gezondheid belegd zijn. Daarbij kan bijv. gedacht worden aan uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg. Elke regio bepaalt zelf hoe groot de inzet van de GGD op de verschillende taakvelden is. De GGD is een belangrijke partner in het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. De GGD werkt vanuit verschillende taakvelden aan het voorkomen van gezondheidsproblemen bij de burger en draagt ertoe bij dat de aanwezige gezondheidsproblemen als zo min mogelijk belastend worden ervaren waardoor het beroep op de nodige geïndiceerde hulp kan worden beperkt.

9.2 Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) is het uitgangspunt dat elk in Nederland wonend kind recht heeft op een gegarandeerd pakket aan zorg. Alle jeugdigen hebben het recht om zo gezond mogelijk op te groeien in een gezonde en veilige omgeving en zich te ontwikkelen tot gezonde volwassenen.

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) zet zich in om het opgroeien en opvoeden van kinderen zo goed mogelijk te laten verlopen, zodat gezondheidsproblemen worden voorkomen, eventuele afwijkingen tijdig worden opgespoord en ouders/verzorgers informatie krijgen en hun vragen beantwoord worden.

De hele Jeugdgezondheidszorg (dus ook -9 maanden t/m 18 jaar, prenataal) is door 15 deelnemende gemeenten[9] bij GGD Gelderland Midden belegd. De JGZ heeft een belangrijke functie om vroegtijdig problemen bij jeugdigen te signaleren. Deze signalerende functie biedt zinvolle informatie voor de inrichting van het voorveld op lokaal niveau en met vroegtijdige signalering kan mogelijk het beroep op jeugdhulp worden voorkomen. Daarnaast heeft de JGZ zelf een aanbod van preventie-activiteiten en interventies, zoals stevig ouderschap en voorzorgtrajecten.

[9] Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar

9.3 Onderwijs

Iedere gemeente in de regio Centraal Gelderland heeft een (vorm van een) Lokale Educatieve Agenda waarin met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties afspraken zijn gemaakt over het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie, het bestrijden van onderwijsachterstanden en de inschrijving en toelating. De lokale educatieve agenda is een selectie van actuele thema's die schoolbesturen en gemeente belangrijk vinden en die om actie vragen.

Daarnaast vindt er regionale afstemming plaats tussen het onderwijs en gemeenten middels het (verplichte) OOGO.

Net als de JGZ heeft het onderwijs een belangrijke signalerende functie om mogelijke problemen vroegtijdig te herkennen. Daarmee kunnen enerzijds onderwijsachterstanden worden tegen gegaan. Anderzijds kan vroegtijdig begeleiding worden geboden waarmee een beroep op zwaardere jeugdhulp kan worden voorkomen.

Een regionaal aandachtspunt is de afstemming onderwijs-jeugdhulp. Hoe zorgen we er voor dat partijen elkaar goed weten te vinden en er passende oplossingen gezocht en gevonden worden om te voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten. De samenwerkingsverbanden spelen daar een belangrijke rol in. In de regio is een sluitend geheel van samenwerkingsverbanden gevormd. De gemeenten in de regio Centraal Gelderland zijn verdeeld over 4 samenwerkingsverbanden primair onderwijs en 4 voor het voortgezet onderwijs.

De schoolbesturen in een samenwerkingsverband maken afspraken over hoe voor elke leerling zo goed mogelijk passend onderwijs kan worden gerealiseerd. In het samenwerkingsverband worden afspraken gemaakt over welke begeleiding in de reguliere scholen kan worden geboden, welke kinderen geplaatst kunnen worden in het speciaal onderwijs en over de verdeling van de ondersteuningsmiddelen.

9.4 Veiligheid

Gemeenten en hun maatschappelijke partners hebben een belangrijke rol en taak in het organiseren van veiligheid voor kinderen. In paragraaf 8.2 is de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming al als bovenregionaal project benoemd. Er worden o.a. afspraken gemaakt over de samenwerking in het veiligheidsnetwerk dat bestaat uit Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), de GI in samenwerking met gemeente en aanbieders. Daarnaast wordt er samengewerkt met het Veiligheidshuis.

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij beoordelen de veiligheid, stellen vervolgens de betrokken hulpverlening op de hoogte en schakelen het wijkteam in.

De Raad voor de Kinderbescherming vraagt middels een rapportage aan de rechtbank om een jeugdbeschermingsmaatregel. Ook controleert de Raad de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregel (uitgevoerd door een GI) en kan zij een zaak opnieuw op zitting brengen.

9.5 Veiligheidshuis

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Midden kennen we twee Veiligheidshuizen:

- Veiligheidshuis Regio Arnhem
- Veiligheidshuis West-Veluwe Vallei.

Sinds 2014 werken de twee Veiligheidshuizen nauw samen, waarbij er sprake is van één organisatiestructuur.

Het veiligheidshuis West Veluwe Vallei en Regio Arnhem is een netwerksamenwerking tussen straf- en zorgpartners en gemeenten, waarin zij komen tot een keten overstijgende persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek.

Alle partners kunnen een probleem rond een persoon, (gezins)systeem of gebied inbrengen in het Veiligheidshuis. Dit kan in de vorm van een adviesvraag of als aanmelding voor een overleg. Er volgt een Multi Disciplinair Overleg (MDO) als de casuïstiek passend is voor het Veiligheidshuis. Hieraan nemen alle belanghebbende lokale en regionale ketenpartners deel. De partners in het overleg komen tot een plan van aanpak dat een maatwerkcombinatie is van repressie, bestuurlijke interventies en zorg. De strafrechtelijke aanpak kan dienen als stok achter de deur voor zorg- en hulpverlening. Op haar beurt kan de zorg- en hulpverlening een effectieve aanvulling zijn op de strafrechtelijke aanpak.

Het veiligheidshuis organiseert naast het genoemde MDO Huiselijk Geweld het MDA++, het Perspectief overleg en de Beschermingstafel. Deze overlegtafels worden in bijlage 4 kort toegelicht.

9.6 Omgeving

De nieuwe omgevingswet wordt naar verwachting het komend jaar ingevoerd. Gemeenten formuleren daarvoor een Omgevingsvisie. In deze visie staat de inwoner centraal en wordt naar zijn omgeving gekeken vanuit zijn behoeften en belangen. Daarmee is een Omgevingsvisie dan ook overkoepelend en integraal verbindend, net zoals de visies op het Sociaal Domein. Immers, voor onze inwoners bestaat er geen indeling in domeinen van het dagelijks leven. Het is dan ook logisch om aan te sluiten op dat dagelijks leven. Wat betekent wonen voor de inwoners? Sport en vrije tijd, Gezondheid en schone lucht, beweging en deelnemen aan het maatschappelijk verkeer? Het is dan ook logisch dat wij ook hierin met elkaar verbinding zoeken en hebben. Wonen en behoefte aan woonruimte stopt niet bij de grenzen van de gemeente, dat geldt voor iedere inwoner maar specifiek voor kwetsbare inwoners. Zodoende zoeken wij vanuit onze regionale samenwerking op het sociaal domein ook hierin samenwerking.

10 Bijlagen

10.1 Bijlage 1: Lokale visies op het sociaal domein

Arnhem

Onze ambitie is groot. We willen binnen één generatie het verschil maken. Dat vraagt om focus op de drie belangrijkste maatschappelijke opgaven die we voor ons zien:

1. Iedere Arnhemmer heeft dezelfde **kans**en op persoonlijke ontwikkeling; a**lle Arnhemmers kunnen het maximale uit zichzelf halen. Er zijn gelijke ontwikkelkansen voor iedereen.**
2. Een **stabiele basis voor alle Arnhemmers**; **a**lle Arnhemmers hebben de basis **op orde; voldoende inkomen (bij voorkeur door betaald werk), een geschikte woning, een veilige en gezonde (leef)omgeving en een gezonde leefstijl.**
3. Alle Arnhemmers kunnen **in veiligheid en vrijheid** l**even.** In Arnhem kun je zijn wie je bent. Verscheidenheid en acceptatie kenmerken onze stad.

Er gaat veel goed in Arnhem. Het kan nog beter als we in de wijken samen werken aan meer continuïteit (lange termijn), meer focus (keuzes maken) en erger voorkomen (preventie).

Doesburg

1) We verbinden de decentralisaties en zorgen voor een integrale aanpak in een Doesburgse context met maatwerk voor de bewoners.
2) De vraag van de mensen wordt centraal gesteld en niet het aanbod van zorgaanbieders.
3) Uitgangspunt is: één gezin, één plan, één hulpverlener/regisseur. Voorkomen moet worden dat meerdere hulpverleners langs elkaar heen werken binnen een gezin.
4) Bij de uitvoering van de nieuwe taken in het sociale domein staan begeleiding naar werk, activering, participatie, preventie en eigen verantwoordelijkheid centraal.
5) We streven naar minder bureaucratie en meer sturing op resultaat.
6) Inwoners worden goed geïnformeerd en betrokken bij het sociale beleid.

Duiven

Inwoners van gemeente Duiven en Westervoort kunnen een betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Waar nodig reiken we handvatten aan gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staat hierbij centraal, zodat we - waar nodig - de juiste en passende ondersteuning bieden**.**

Lingewaard

Onze inwoners verdienen een samenleving waarin iedereen kan meedoen, waarin mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen als dat nodig is. We leven echter in een complexe samenleving, waarin het voor veel mensen niet vanzelfsprekend is om mee te doen. Het is de taak van de gemeente om inwoners te helpen zo goed mogelijk deel te blijven nemen aan de samenleving. Daarnaast helpen we (groepen) inwoners die hun wijk of dorp aangenamer willen maken voor hun medebewoners.

Om dit concreet te maken, doen we acht beloften aan onze inwoners:

1. Iedereen hoort erbij
2. Er zijn voldoende mogelijkheden bij je in de buurt om andere mensen te ontmoeten
3. Wij helpen je jouw goede ideeën uit te werken
4. Je weet waar je terecht kunt met jouw vragen of problemen
5. Wij kijken naar je om
6. Er is aanvullende hulp en ondersteuning als je dat nodig hebt
7. Je krijgt de hulp die bij jouw situatie past
8. Wij houden een vinger aan de pols

Overbetuwe

Een sterke sociale basis[1], kwaliteit van leven van onze inwoners, voldoende mogelijkheden om talenten te ontwikkelen en een leefbare en inclusieve samenleving[2]. Dát is onze ambitie. Zorg voor elkaar is in essentie de verantwoordelijkheid van onze inwoners zelf. Moeders en vaders zorgen voor hun kinderen, kinderen zorgen voor hun oudere ouders, geliefden zorgen voor elkaar, buren zorgen voor hun buurtgenoten en buurtgenoten zorgen voor hun buurt. Dat is onze sociale basis. Een basis waar relaties tussen mensen het fundament zijn, vraagt om samenwerking en vakmanschap en een faciliterende en stimulerende gemeente die het gemeenschappelijk belang bewaakt. Het gewone leven en het gesprek met onze inwoners, van mens tot mens, inspireert ons. We handelen integraal vanuit de inwoner, vanuit mogelijkheden en vertrouwen.

Daar waar inwoners ondersteuning nodig hebben, bieden we die. Samen met alle professionals in het welzijns- en zorgveld van Overbetuwe werken we vanuit één integraal Sociaal Team Overbetuwe. Het STO kan inwoners op allerlei manieren faciliteren, ondersteunen, de weg wijzen, een keukentafelgesprek inzetten voor vraagverheldering en een ondersteuningsplan opstellen. We zetten ons in om signalen vroegtijdig te signaleren en ondersteuning nabij, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed te organiseren.

Renkum

- Nabij en snel: wanneer nodig, is er hulp snel en nabij de inwoner. Dit willen we bereiken door dorpsgericht te werken. Per kern wordt een netwerk van partners ontwikkeld dat elkaar kent.
- Kracht van het collectief: we brengen de collectieve mogelijkheden nog beter in beeld en bij een hulpvraag wordt bekeken wat het collectief of algemene voorzieningen kunnen betekenen, zoals een sportvereniging of welzijnsorganisatie.
- Zicht op zorg: we hebben meer zich op de kwaliteit, het resultaat, de kosten en de duur van hulp en ondersteuning aan onze inwoners, geboden door zorgaanbieders.
- Veiligheid voorop: bij het ondersteunen van onze inwoners zetten wij en onze partners veiligheid altijd voorop.
- Transparant: wij zijn transparant naar onze inwoners en netwerkpartners, ook wanneer iets niet zo goed gaat. Samen zoeken we naar oplossingen.
- Meedoen en inspraak: alle kinderen en jongeren kunnen meedoen. Bovendien hebben kinderen en jongeren zeggenschap en een stem als er hulp en ondersteuning nodig is.
- Vroeg signalering en tijdig handelen: om te voorkomen dat hulpvragen van onze inwoners groter worden, willen we deze tijdig in beeld hebben. Samenwerking met partners is daarbij cruciaal, denk aan scholen, huisartsen en JGZ. Wij gaan nauwer op deze partijen aansluiten.
- Normaliseren: het is tijdens het opgroeien en opvoeden normaal om af en toe tegen problemen aan te lopen. Het ene kind ontwikkelt zich anders dan het andere. We willen waar mogelijk problemen en verschillen meer normaliseren en bekijken wat ouders en kinderen zelf kunnen. Wanneer iets je zelf lukt geeft dat vaak vertrouwen.
- Kansrijke start: omdat de eerste 1000 dagen van een kind cruciaal zijn voor een goede start zetten we in op: preventie, vroeg signalering, doorontwikkelen ondersteuningsaanbod en ontmoeting en elkaar steunen bij de prenatale zorg.

Rheden

Wij bieden zorg en ondersteuning voor inwoners die dit nodig hebben in het leven van alle dag. De inwoner is het vertrekpunt. De zorg en ondersteuning organiseren we zo dichtbij en zo licht (normaal) mogelijk. De sociale basis biedt een stevig en breed scala aan ondersteuning en op de juiste momenten wordt specialistische maatwerkondersteuning geboden. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn: eigen regie en eigen verantwoordelijkheid, preventief voor curatief, collectief voor individueel, algemene voorziening voor specialistisch maatwerk en een netwerksamenwerking met een beperkt aantal, op samenwerking en resultaat gerichte, partners.

Rozendaal

Wij bieden zorg en ondersteuning voor inwoners die dit nodig hebben in het leven van alle dag. De inwoner is het vertrekpunt. De zorg en ondersteuning organiseren we zo dichtbij en zo licht (normaal) mogelijk. De sociale basis biedt een stevig en breed scala aan ondersteuning en op de juiste momenten wordt specialistische maatwerkondersteuning geboden. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn: eigen regie en eigen verantwoordelijkheid, preventief voor curatief, collectief voor individueel, algemene voorziening voor specialistisch maatwerk en een netwerksamenwerking met een beperkt aantal, op samenwerking en resultaat gerichte, partners.

Wageningen

Beleidskader Samen Wageningen uit 2017.

Er zijn 5 Wageningse principes en 11 hoofdlijnen. De 5 principes zijn:

1) We willen problemen zoveel mogelijk voorkomen, maar als er problemen zijn een oplossing kunnen bieden. We vinden dat de overheid daar een rol in heeft, door mensen te helpen bij het maken van slimme keuzes voor hun gezondheid en welzijn.
2) We zetten de inwoner centraal. Daarbij hoort maatwerk. Iedereen heeft andere behoeften en andere mogelijkheden. Daar proberen we met elkaar de juiste hulp bij te vinden, waarbij we ongelijke gevallen ongelijk durven te behandelen. We willen keuzevrijheid, ook bij het wel of niet meedoen in de buurt, wijk of stad. We hebben respect voor ieders eigen ruimte. Gemeente en professionele hulpverleners praten niet óver, maar mét de inwoner.
3) We doen het samen. We waarderen wat iedereen voor elkaar doet in Wageningen en willen dat ondersteunen. Zodat we er samen voor kunnen zorgen dat iedereen mee kan doen. Met elkaar gaan we voor samenredzaamheid.
4) We gaan uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen in het contact tussen gemeente, inwoners, zorgaanbieders en werkgevers. We willen naar een andere manier van verantwoorden: niet tellen, maar vertellen. Geen nadruk op cijfers, maar op ervaringen. Geen controle, maar samenwerking met wederzijds respect waarin we elkaar aan kunnen spreken op gemaakte afspraken.
5) We zoeken actief naar vernieuwing. Een nieuwe invulling van zorg, met vertrouwen in elkaar, samenredzaamheid en maatwerk waar regels tekortschieten vraagt om innovatie, frisse ideeën en experimenteerruimte. Voor gemeente, zorgaanbieders, werkgevers én voor inwoners.

De 11 hoofdlijnen:

1. Het gemeentelijk beleid is gericht op iedere inwoner (algemeen beleid), met oog voor doelgroepen met specifieke behoeften (specifiek beleid).
2. Voorkomen is beter dan genezen, daarom zetten we in op preventie.
3. We herkennen en waarderen wat al goed gaat, om dat te versterken en stimuleren. Daarbij laten we ruimte voor vernieuwing.
4. Er is laagdrempelige toegang tot informatie, hulp en ondersteuning voor iedereen.
5. Iedereen moet (zinvol) mee kunnen doen en wordt daarbij zo nodig ondersteund.
6. Contact is gebaseerd op basis van wederzijds respect, omdat we allemaal anders zijn en gehoord en gezien willen worden.
7. We zetten ieders mogelijkheden om zichzelf te redden centraal; waar mogelijk met inzet van informele ondersteuning en waar nodig met professionele hulp
8. We gaan uit van eigen regie voor iedereen, ook wanneer diegene ondersteuning krijgt.
9. We vertrouwen op de kracht van eigen netwerken; gemeente en professionals bieden ondersteuning waar nodig om overbelasting te voorkomen en beperken niet met regels.
10. Waar netwerken ontbreken, ondersteunen we bij het vormen en onderhouden van een netwerk
11. We zorgen voor evenwicht tussen het informele netwerk, vrijwillige hulp en professionele hulp door goede afstemming en samenwerking.

Westervoort

Inwoners van gemeente Duiven en Westervoort kunnen een betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Waar nodig reiken we handvatten aan gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staat hierbij centraal, zodat we - waar nodig - de juiste en passende ondersteuning bieden.

Zevenaar

Beleidsvisie/ Leidende principes

1. Rechtszekerheid – We doen wat nodig is
2. Primaire levensbehoeften – Eigen verantwoordelijkheid
3. Positieve Gezondheid – Samen verantwoordelijk
4. Van en voor inwoners – Inclusieve samenleving
5. Integrale benadering – De mens staat centraal
6. Participatie – Netwerk samenleving
7. Regionale Samenwerking – Slim volgen in de basis en vooroplopen waar nodig

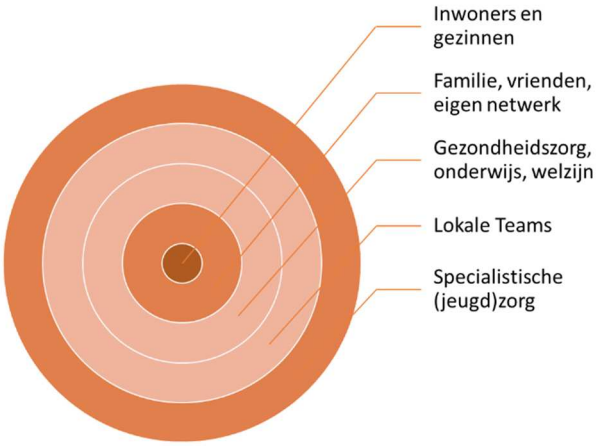
Daarnaast is er een vertaling gemaakt ambities:

Ambitie 1 Wij doen (alleen) wat nodig is.
Ambitie 2 Meer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving.
Ambitie 3 Meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

10.2 Bijlage 2: De uitgangspunten voor het sociaal domein nader uitgewerkt

De inwoner centraal

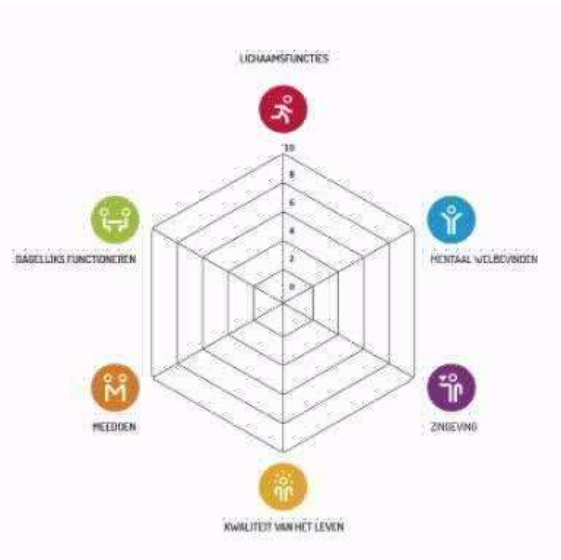
Inwoners en gezinnen staan centraal en maken waar dat mogelijk is gebruik van eigen mogelijkheden binnen hun sociale omgeving. Basisvoorzieningen zijn daarmee preventief en voorliggend. Alleen waar deze basisondersteuning niet toereikend is, wordt ondersteuning op maat geboden.

Positieve gezondheid als uitgangspunt

Het concept positieve gezondheid biedt een brede kijk op gezondheid en ziekte. Centraal staat het vermogen van mensen om met de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen van het leven om te gaan. Niet langer wordt de nadruk gelegd op wat een persoon door zijn ziekte of stoornis niet kan doen, de nadruk ligt op het aansluiten bij en versterken van wat iemand wél kan. In de nieuwe GGZ vinden we een vergelijkbare denkwijze terug in de herstelbenadering. Positieve gezondheid en de nieuwe GGZ richten zich op normaliseren en veel minder op diagnosticeren.

Vanaf de decentralisatie hebben wij gezien dat de producten die aanbieders in de markt zetten nog voornamelijk aanbod gestuurd zijn, terwijl vanuit het oogpunt van transformatie de vraag van de inwoner centraal zou moeten staan en niet het aanbod. De paradigma shift richting positieve gezondheid en herstelbenadering vraagt ook om een andere houding van alle betrokkenen: van professionals, van opleiders en van bestuurders. Hoewel er al zeker stappen in de goede richting zijn gezet is er nog veel werk te doen. Wij zijn ons er echter van bewust dat dit een cultuurverandering is die tijd vergt.

Normalisatie en de-medicaliseren

De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling heeft in zijn publicatie van 2012 "*ontzorgen en normaliseren. Naar een sterke eerstelijns jeugdzorg*" al gewezen op het belang van normaliseren. Niet ieder probleem hoeft gemedicaliseerd te worden of vraagt om een oplossing door de inzet van geprofessionaliseerde hulpverlening.

Normaliseren is wederkerig en strekt zich uit over het hele sociaal domein. Het vraagt van alle betrokken partijen om anders te kijken en anders te handelen. De nadruk komt meer te liggen op het accepteren dat een leven niet perfect is, dat hobbels en tegenslag erbij horen en dat wij moeten

leren, opnieuw leren misschien, om ermee om te gaan. Het vraagt meer eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid (zelfredzaamheid) van onze inwoners. Het vraagt ook terughoudendheid van de inwoner richting overheid, niet alle mankementen kunnen worden verholpen, hooguit gecompenseerd. Willen wij ons stelsel lokaal, regionaal, landelijk toegankelijk en betaalbaar houden, dan moeten wij ons dit met elkaar realiseren. Dat stelt eisen aan de toegang naar zorg én het stelt eisen aan diegene die om toegang vraagt. Er steekt ook een stukje solidariteit in: het teveel voor de één resulteert in het te weinig voor een ander.

Preventie

Preventie gaat om het voorkomen van problematiek én om het voorkomen dat een probleem onnodig erger wordt. Belangrijk is dat preventieve voorzieningen voor de inwoner makkelijk te bereiken zijn en de toegang heel laagdrempelig is georganiseerd.
Hierbij dient te worden gedacht aan oplossingen binnen verschillende domeinen:

- Sociale participatie
  - Mantelzorgondersteuning
  - Algemene dagvoorzieningen
  - Welzijnswerk
  - Ontmoetingspunten
  - Vrijwilligerswerk
  - Verenigingen
  - Vrijetijdsbesteding
  - Sociaal contact
- Fysieke gezondheid
  - Huisarts
  - Ergotherapie, fysiotherapie
  - Sportzorgprogramma's
  - Preventieprogramma's
  - Zelfhulpgroepen
  - Sporten
  - Zelfzorg
  - Gezonde leefstijl en advies
- Mentale gezondheid
  - Cursussen/trainingen
  - Maatschappelijk werk
  - Inloopfunctie
  - Lotgenoten contact
  - Zelfhulpgroepen
  - Buddysysteem
  - Zelfzorg
  - Gezonde leefstijl en advies
- Wonen
  - Algemene woonbegeleiding
  - Woonservice
  - Inwonend bij ander
  - Leefbaarheid
  - Klussendienst
  - Levensloop bestendig wonen
- ADL/Huishouden
  - Respijtzorg
  - Gemaksdiensten
  - Maaltijdservice
  - Vrijwillige thuishulp
  - Eetpunt
  - Burenhulp
  - Gebruikelijke zorg
  - Zelfzorg
- Mobiliteit
  - Algemeen groepsvervoer
  - Scootmobielpool
  - Openbaar vervoer
  - Buurt/dorpsvervoer
  - Burenhulp
  - Meerijden
  - Gebracht worden
  - Eigen vervoer
- Regie
  - Maatschappelijk werk
  - Sociale netwerkversterking
  - Vertrouwenspersoon
  - Buddy
  - Vrijwilliger
  - Mantelzorg
  - Eigen regie
- Opvoeden
  - Gezinscoach
  - Opvoedcursussen
  - Zelfhulpgroepen
  - School

    - Familie
    - Buurt
    - Positief opvoeden
- Financiën
    - Kredietbank
    - Sociaal raadslieden
    - Budgetvoorlichting
    - Schuldhulpmaatje
    - Thuisadministratie
    - Budgetkring
    - Financieel zelfstandig
- Werk/opleiding
    - Werkbemiddeling
    - Sollicitatietraining
    - Onderwijsbegeleiding
    - Loopbaanoriëntatie
    - Maatschappelijke stage
    - Vrijwilligerswerk

De ene gemeente binnen onze regionale samenwerking is verder in de ontwikkeling van het preventieve veld als de andere. De kracht van de regionale samenwerking is juist om van elkaar te leren. Wat gaat goed, wat werkt en wat niet.

10.3 Bijlage 3: Norm voor opdrachtgeverschap

De NvO Jeugd geeft richting aan de samenwerking tussen gemeenten bij het organiseren en inkopen van jeugdhulp, beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De NvO geeft duidelijkheid over wat in ieder geval regionaal en bovenregionaal tussen regio's afgesproken wordt. Hoe invulling aan de samenwerking wordt gegeven is een gemeentelijke, regionale of bovenregionale aangelegenheid.

De NvO Jeugd bestaat uit acht afspraken: [10]

1. Gemeenten stellen in regionaal verband een **regiovisie** op die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld. De regiovisie komt tot stand in overleg met aanbieders (en voor jeugd met gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en volwassenen en ketenpartijen.	Wat hebben wij geregeld in CG?
2. De regiovisie geeft helderheid hoe gemeenten, tenminste voor de looptijd van deze visie, in regioverband de beschikbaarheid en **continuïteit van jeugdfuncties** en zorgfuncties voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang borgen (waarbij voor jeugd als leidraad de lijst met functies uit de regeling Jeugdautoriteit kan dienen, die regionaal een eigen invulling kan krijgen), alsmede aangeeft wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.	
3. De regiovisie gaat in op de wijze waarop de lokale toegang verbonden is met de regionaal gecontracteerde hulp en regionale maatschappelijke opvang, met de **vijf basisfuncties voor lokale teams** als leidraad.	
4. Regio´s kiezen in hun regiovisie een niet-vrijblijvende **governance**, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio.	
5. Regio's geven in hun regiovisie aan hoe en voor welke functies ze **bovenregionaal samenwerken**, met als doel dat deze bovenregionale functies beschikbaar blijven.	
6. Regio's verplichten zich tot **beperking van administratieve lasten** door 1) de drie uitvoeringsvarianten consequent toe te passen; 2) bij regionale contractering als gemeente dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer te hanteren.	

[10] De NvO Beschermd wonen is vergelijkbaar. De exacte voorwaarden hiervoor zijn opgenomen in de Kadernota Samen aan Zet: 2022-2025.

7. Gemeenten houden zich aan **zorgvuldigheidseisen voor inkoop**. Dit betekent dat ze inzetten op tijdige start en afronding van contractering, op meerjarige contracten en op continuïteit van zorg bij aflopende contracten.	
8. Regio´s hanteren in hun contractering **reële tarieven** en kunnen rekenen op transparantie van aanbieders in de opbouw van hun tarief.	

10.4 Bijlage 4: Overlegtafels in Centraal Gelderland

MDO Huiselijk Geweld	➔ Voor wie? Systemen of individuen bij wie sprake is van complexe problematiek met (ernstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling en/of eergerelateerd geweld en/of stalking. ➔ Doel: Het komen tot een gezamenlijk persoonsgericht plan van aanpak dat leidt tot het stoppen van het geweld en een veilig perspectief biedt. Dit plan komt tot stand in samenwerking tussen ketenpartners uit de domeinen zorg, veiligheid en gemeenten, onder procesregie van het Veiligheidshuis. Dit plan van aanpak is systeemgericht. Er wordt gekeken naar hulp en/of behandeling aan de dader om terugval te voorkomen. Er is aandacht voor veiligheid, opvang en nazorg van de slachtoffers. Specifiek is er aandacht voor de kinderen ➔ Organisatie: georganiseerd vanuit Veiligheidshuis Regio Arnhem ➔ Aanmelden: Aanmelden kan via: https://www.veiligheidshuizen.nl/veiligheidshuizen/veiligheidshuis-west-veluwevallei-en-regio-arnhem
MDA++	➔ Doel: intersectoraal regie voeren vanuit een systematische visie en aanpak waarbij structurele veiligheid van gezinnen voorop staat. ➔ Organisatie: via Veiligheidshuis Regio Arnhem ➔ Aanmelding: https://www.veiligheidshuizen.nl/veiligheidshuizen/veiligheidshuis-west-veluwe-vallei-en-regio-arnhem
Perspectief overleg	➔ Voor wie? Een jeugdige waarbij uithuisplaatsing dreigt of een jeugdige die geen verblijfs- of hulpverleningsperspectief heeft. Jeugdigen met complexe problematiek, die valt onder de jeugdwet. ➔ Doel: optimale analyse maken van de situatie van de jeugdige en het creëren van duurzaam perspectief; beter maatwerk met integrale, passende oplossingen voor jongeren en gezinnen met complexe problematiek; voorkomen en verminderen van het aantal uithuisplaatsingen en het aantal jongeren in verblijf; zorgen voor passende in-, door- en uitstroom van de jeugdige. ➔ Organisatie: georganiseerd vanuit veiligheidshuis Regio Arnhem ➔ Aanmelding: via Perspectieftafel-regiocentraal@arnhem.nl
Beschermings tafel	➔ Voor wie? De minderjarige, van wie de ontwikkeling stagneert of dreigt te stagneren, en zijn ouders ➔ Doel: besluitvorming of er al dan niet een beschermingsonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming moet worden ingezet, inclusief het maken van veiligheidsafspraken. ➔ Organisatie: georganiseerd vanuit Veiligheidshuis Regio Arnhem ➔ Aanmelding via beschermingstafel-regioarnhem@arnhem.nl

Geachte gemeenteraadsleden,

De nieuwsbrief van oktober is verschenen. U vindt de nieuwsbrief hieronder of hier.

We wijzen erop dat in de nieuwsbrief informatie staat over de boardvergadering van 24 september jl. en het Bestuursakkoord tussen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board.

Wij versturen de links naar de volgende nieuwsbrieven eveneens op deze manier. Wilt u de nieuwsbrief voortaan ook rechtstreeks ontvangen? U kunt zich hier eenvoudig aanmelden. Daarnaast zijn actief op Twitter en LinkedIn. U kunt onze accounts volgen.

Met vriendelijke groet,

| DIRECTEUR

The Economic Board.com
Lifeport

085 – 040 9980
bureau@theeconomicboard.com

Mercator II, Toernooiveld 300
6525 EC Nijmegen
www.theeconomicboard.com

economicboard | The Economic Board
nieuwsbrief | The Economic Board

GEMEENTE ROZENDAAL

VERGADERSCHEMA COMMISSIE en RAAD 2022 (oude samenstelling)

Concept-agenda raad en commissie in B&W (di)	Vaststelling agenda's door presidium (ma)	Vergaderstukken (digitaal) beschikbaar IBabs en website (do)	Raads- en Commissie-vergadering (di)	Reservedatum raad (di)
18 jan	24 januari	27 januari	8 februari	22 februari
1 maart	7 maart	10 maart	22 maart*	23 maart

Voorjaarsvakantie 26 februari t/m 6 maart 2022

* Laatste vergadering raad in oude samenstelling/onderzoek geloofsbrieven nieuw gekozen raadsleden

GEMEENTE ROZENDAAL

VERGADERSCHEMA COMMISSIE en RAAD 2022 (nieuwe samenstelling)

B&W-vergadering: Voorstel concept-agenda raad en commissie (di)	Presidium: Raads- en commissieagenda (ma)	Publicatie raads- en commissieagenda en vergaderstukken: iBabs en website (do)	Commissie- en Raadsvergadering (di)	Reservedatum Raad en Commissie (di)
1 maart	7 maart	10 maart	24 maart (do)*	---
29 maart	4 april	7 april	19 april	26 april
3 mei	9 mei	12 mei	31 mei	7 juni
7 juni	13 juni	16 juni	5 juli	12 juli
7 juni	13 juni	16 juni	12 juli**	19 juli
30 augustus	5 september	8 september	27 september	4 okt
4 oktober	10 oktober	13 oktober	1 november***	8 nov
15 november	21 november	24 november	13 december	20 december

Zomervakantie 23 juli t/m 4 september 2022

* Installatie raad in nieuwe samenstelling
** Behandeling kadernota
*** Behandeling begroting 2023

Geachte raadsleden van Rheden,

Afgelopen weekend hebben wij het concept-amendement met een scenario D van een aantal leden van uw raad ontvangen. Middels dit schrijven laten wij u weten dat dit amendement niet verenigbaar is met de gestelde doelen in de Regiodeal Veluwe en de ambitie van Natuurmonumenten om de natuurkwaliteit en -beleving in Nationaal Park Veluwezoom te verbeteren. Het aannemen van dit amendement zal leiden tot afketsen van de Regiodeal. Volgens Natuurmonumenten is dit het slechts denkbare scenario, dat zal leiden tot oncontroleerbare autonome groei van recreatiedruk op Nationaal Park Veluwezoom. Wij hopen dat u die mening deelt en roepen u daarom op het amendement aan te passen tot een scenario C met bepaalde randvoorwaarden.

Afketsen Regiodeal
Het nog uit te werken masterplan valt onder *actielijn 2a: Bestemmingsmanagement* van de door het Rijk en provincie vastgestelde Regiodeal. Er komen middelen beschikbaar als het uit te werken masterplan voldoet aan "*er worden logische toegangspoorten naar de Veluwe gecreëerd, van waaruit bezoekers als vanzelf de meest gewenste routes kunnen volgen om het gebied te ontdekken. Daarmee wordt: de recreatie op de Veluwe bijgestuurd, congestie op (te) populaire locaties voorkomen en ervoor gezorgd dat kwetsbare natuur wordt ontzien. Doelen van deze aanpak zijn: - minder recreatieve druk op kwetsbare natuurgebieden; - minder overlast, meer leefbaarheid voor bewoners; - behoud van belangrijke voorzieningen in het landelijk gebied (winkels, zorg, OV).*"

Het voorgestelde scenario D draagt niet bij aan deze doelen: De Posbank blijft 100% van de tijd per auto bereikbaar, er ontstaan juist onlogische en verwarrende verkeerssituaties waardoor congestie en onveiligheid toeneemt, en er is geen enkele reden om aan te nemen dat kwetsbare natuur wordt ontzien. Bovendien wordt het drukker op de Schietbergseweg, waardoor leefbaarheid voor bewoners afneemt. Instemmen met dit amendement leidt daarom tot een afwijzing van de Regiodeal. Ook stelt de Regiodeal eisen aan de participatie van bewoners en belangengroepen. Het is onwaarschijnlijk dat deze groepen betrokken blijven bij de keuze voor dit amendement.

Oplossingsrichting
Uw raad heeft nadrukkelijk aangegeven meer aan de knoppen te willen zitten bij de inhoudelijke totstandkoming van het masterplan. In de voorbereidende vergadering kwamen een aantal aandachtspunten helder naar voren:

- Herzie het afsluiten van de Kluizenaarsweg;
- Houd de Posbank altijd toegankelijk voor mensen die minder goed ter been zijn; en
- de termijn waarop maatregelen doorgevoerd worden is onduidelijk en mogelijk te snel.

Aangezien u met het voorliggende raadsbesluit alleen een keuze maakt in denkrichting/scenario van het masterplan, kunt u bovenstaande aandachtspunten in een motie of amendement als randvoorwaarden toevoegen aan uw raadsbesluit. Deze komen dan terug in de uitwerking van het masterplan. U kunt daarnaast bijvoorbeeld ook nog een raadswerkgroep in het leven te roepen die samen met de al bestaande klankbordgroep meekijkt bij de verdere uitwerking van het masterplan. Hiermee stelt u de regiodeal veilig en borgt u uw inhoudelijke aandachtspunten.

Tot slot
Natuurmonumenten werkt graag met u aan toekomstbestendige invulling van Nationaal Park Veluwezoom, daarom zijn we dit traject met u en de vele belanghebbenden aangegaan. Natuurkwaliteit **én** natuurbeleving vormen daarbij altijd onze belangrijkste toetsingscriteria. We hebben geen enkele aanleiding om aan te nemen dat het in het amendement voorgestelde scenario D leidt tot meer natuurkwaliteit, meer spreiding en meer rust in Nationaal Park Veluwezoom. Het voorgestelde scenario C, waar breed draagvlak voor is bij bijna alle verschillende belangengroepen uit uw gemeente, biedt daarentegen wel dat perspectief op het verbeteren van natuurkwaliteit en -beleving. Natuurmonumenten is een vereniging en burgerbeweging van natuurliefhebbers. Participatie van leden en omwonenden / belanghebbenden is voor ons daarom vanzelfsprekend. Het amendement zoals dat nu voorligt is zo zeer in strijd met onze uitgangspunten, dat ik genoodzaakt ben me te beraden op de positie van onze vereniging in dit proces, omdat het ongeloofwaardig is richting onze achterban. Een ledenraadpleging onder onze leden heet namelijk uitgewezen dat zij in meerderheid voor de lijn van scenario C kiezen.

We hopen van harte dat u er voor kiest om samen met ons scenario C, met uw randvoorwaarden, uit te werken in het masterplan. Op die manier kunnen we gezamenlijk op gecontroleerde wijze de recreatie en natuurkwaliteit in Nationaal Park Veluwezoom hand in hand laten gaan. We hopen dat u deze kansrijke impuls verkiest boven het laten afketsen van de regiodeal en daarmee autonome groei van de nu al ongewenste situatie.

Met vriendelijke groet,

Jeroen de Koe
Gebiedsmanager Veluwezoom

Rheden, 18 oktober 2021

Geachte raadsleden van de VVD, CDA, GPR-B en D'66 van de gemeente Rheden,

Een paar dagen voor de stemming over het scenario voor het Masterplan Veluwezoom lijkt u te gaan kiezen voor gemotoriseerd verkeer en tegen de natuur.

Teleurstellend. Niet alleen de uitkomst, maar met name het feit dat u lak heeft aan het democratische partcipatieproces dat heeft plaatsgevonden en aan de uitkomsten van drie enquêtes die voor zich spreken:

- In de enquête die de Gelderlander hield in 2019 was 60% van de 5161 stemmers vóór afsluiting van het Nationaal Park Veluwezoom voor gemotoriseerd verkeer.
- In de enquête die Studio Rheden hield op 3 december jongstleden was 54% voor afsluiting van het Nationaal Park voor gemotoriseerd verkeer.
- In de klankbordsessies voor het Masterplan was 75% voor afsluiting van het Nationaal Park voor gemotoriseerd verkeer.

In de ophaalsessies (waar overigens iedereen zich voor aan kon melden) en klankbordsessies van het Masterplan Veluwezoom is hard gewerkt door vele bewonersgroepen, ondernemers en natuurorganisaties om de scenario's uit te werken. Een goed en krachtig staaltje burgerparticipatie.

We kunnen niet anders concluderen dat u daar helaas niet van gediend bent. Binnen een paar dagen wordt een amendement in elkaar gedraaid. Hoera, het 'Rondje Posbank' blijft bestaan! Niet op de echt drukke dagen, dan wordt het rondje vervangen door een 'heen-en-weertje Posbank', waarbij vooral Velp, Rheden en De Steeg het verkeer erbij krijgen dat niet meer door Rozendaal naar de Posbank kan.

In plaats van te luisteren naar burgers die actief hebben meegedacht over een oplossing voor de problematiek van de Posbank (die al meer dan 25 jaar speelt) en een visie voor de toekomst hebben ontwikkeld, laat u sentiment en korte-termijn denken een grote rol spelen en beslist u op details. Geen visie, geen lef. Nee, u wilt graag meer onderzoek naar het effect van geen uitlaatgassen van motoren en auto's in het Nationaal Park en de komende jaren nog eens even aankijken hoe het met de natuur gaat. Want u gelooft het allemaal zo net nog niet met die natuur.

Rheden: de enige gemeente die een 18^{e}Global Goal heeft omarmd: deel en geef door! Het op een duurzame manier de aarde doorgeven aan ons nageslacht.

Scenario D levert in geen enkel opzicht een bijdrage aan de Global Goals waaraan de gemeente Rheden zich heeft gecommiteerd.

Als u dinsdag niet kiest voor scenario C, dan kan de gemeente Rheden de komende jaren toch nog in het nieuws komen. Maar niet op een positieve manier. Het Nationaal Park Veluwezoom zal zeker de eerste prijs winnen in de verkiezing voor het lawaaiigste stilte-gebied van Nederland! Daar is, dankzij u, gelukkig geen verder onderzoek meer voor nodig!

Met vriendelijke groet,

Rhedens Dorpsbelang	Ondernemend Rheden en De Steeg (ORDS)
Stichting Wurfbain's Hof	IVN – werkgroep duurzame Veluwezoom
Belang Beekhuizen	Ellecoms Belang
Toeristisch Platform Veluwezoom	Initiatiefgroep A-348
BG De Steeg / Posbank	Vogelwerkgroep Arnhem e.o
Ondernemers Dieren, Ellecom, Laag-Soeren en Spankeren (DELS)	BG De Steeg en Havikerwaard
Centrale Organisatie Samenwerkende Bonden Ouderen (COSBO)	Stichting Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom

Brandbrief

voor raadleden Rheden en Rozendaal
Tegen amendement
18 oktober 2021

RED HEUVEN
Stichting Red Heuven & De Posbank

We hebben gehoord van het plan van CDA, VVD, D'66 en GPRB om een amendement in te dienen op 19 oktober 2021 tijdens de raadsvergadering mbt het masterplan Veluwezoom.
Dit amendement komt neer op een "scenario D", zonder afsluiting van doorgaande wegen in het Nationaal Park (behalve in het "hoogseizoen" 1/4- 1/10), wel met continue afsluiting van delen van de Beekhuizense weg, en de Posbank en de "haarspeldbochten" sowieso altijd bereikbaar te houden voor gemotoriseerd verkeer via de Schietbergseweg.

Wij vinden dit een **schofferen** van het participatie-proces met allerlei belangen- en bewonersgroepen tijdens de klankbord-meetings. Hier zijn 3 scenario's gewikt en gewogen en al wat verfijnd en een zeer ruime meerderheid was voor het verder uitwerken van scenario C: afsluiten van doorgaande wegen voor gemotoriseerd verkeer en de laatste paar km's naar de Posbank nog bereikbaar voor mensen slecht ter been of anderszins via een busje.

Bovendien is dit "scenario D" **niet doordacht**:

- Zeker in februari/maart en in oktober/november is er sprake van massale verkeerstromen en verkeersdruk: hoe zo alleen in 'hoogseizoen" 1 april tot 1 oktober? Alle mooie weekend-dagen zijn hoogseizoen!
- De Schietbergseweg wordt de enige toegangsweg naar de Posbank, het zal de schietbergse-baan worden. Inwoners langs de aanrijroute Arnhemsestraatweg en Schietbergseweg te Rheden en uitrijroute de Steeg zullen immens veel extra verkeersoverlast ervaren en de verkeersveiligheid wordt nog slechter;
- Hoezo delen van de Beekhuizenseweg afsluiten en voor de rest niet? Dat gaat het rondrijden of het op en neer rijden niet tegen en geeft alleen maar meer gereden km's dwars door de natuur!
- De druk op natuur in dit Natura 2000 gebied wordt niet minder, gereden km's wordt niet minder: alleen maar meer. Nu al staat biodiversiteit onder druk en wordt het wild verstoord. En het is nog maar de vraag of scenario D aanspraak kan doen op de gelden van provincie Gelderland, gereserveerd voor maatregelen in het Masterplan Veluwezoom tbv natuurherstel.

De Stichting Red Heuven en de Posbank roept de opstellers van dit amendement dan ook op om dit amendement in te trekken, dan wel de overige fracties om dit amendement NIET aan te nemen. "**Durf lef te hebben**" en ga voor scenario C. Details kunnen later uitgewerkt worden (zoals openhouden van Rozendaalse Veld en wanneer en routes van een busje) maar durf nu te kiezen voor scenario C.

De stichting Red Heuven en de Posbank wil natuurherstel en meer verkeersveiligheid op landgoed Heuven en rondom de Posbank. Vooral de verkeersdrukte zal dan verminderd en gespreid moeten worden. De Stichting brengt dit op allerlei manieren en bij vele partijen voor het voetlicht.
De Stichting heeft een uitgebreid Parkeer/Verkeersplan uitgewerkt waaronder quick wins met minimaal extra 700 P's in het werkgebied van de Gemeente Rozendaal en Rheden (van Rozendaal t/m Laag Soeren) en ook gericht op parkeren in Oost- en Zuidwest Veluwezoom.

Geachte Raad,

Onderstaand artikel/mening van Natuurmonumenten (zie link onder) kan ik als bewoner van de Rozendaalse Smidsberg aan de voet van de Posbank alleen maar onderschrijven. Als we nù niks doen aan de immense verkeersdruk op dit prachtige gebied, is er straks geen 'groene long' meer. Dan is het definitief afgelopen met Gelders Arcadië cq het ook door de (lokale) politiek zo veelgeprezen 'groene hemeltje op aard'. Dat een deskundige club als Natuurmonumenten 'verbijsterd' is over de recente keuze (scenario D) van de gemeenteraad van Rheden zegt genoeg. Bij Natuurmonumenten zitten tenslotte de groene experts, de mensen die het gebied regelmatig monitoren en al jaren (tevergeefs) aan de alarmbel trekken.

Een korte impressie als bewoner van de Smidsberg van een weekendje Posbank bij mooi weer? Lawaai, lawaai en nog eens lawaai. Auto's en motoren die constant stevig optrekken als ze de heuvel bij het kasteel op moeten. Auto's en motoren die momenteel zelfs nòg sneller optrekken, omdat ze als eerste bij (en om) de recent aangebrachte obstakels willen rijden. 'Want we hebben toch gewoon maling aan die lastige tegenliggers?' (Levensgevaarlijk is de situatie nu, nog gevaarlijker dan voor de reconstructie. Vooral bovenaan de heuvel bij de parkeerplaats van bistro Beaune ontbreekt nagenoeg ieder goed zicht op de andere weghelft door de onlangs aangebrachte obstakels. Alleen voertuigen (komend vanuit het bos) die dimlicht voeren zijn nog enigszins zichtbaar. En onze wielrenners? Die racen met groot gemak en met soms extreem hoge snelheden tussen de obstakels door. Het wachten is op de eerste schuiver of erger.
Verder constateren wij ook veel meer autoverkeer sinds de opening van bistro 'Beaune'. Nieuw is ook dat steeds meer auto's tot vlakbij de entreedeur van het restaurant rijden; want ja, het regent soms in Nederland en dan wil je liever niet die tien meter lopen van de parkeerplaats naar de ingang van de bistro. En wachten we op iemand? Laten we toch lekker het motortje lopen, heerlijk die warmte…) Kortom, nog meer gemotoriseerde druk op dit toch al zo kwetsbare natuurgebied.
Met halfbakken maatregelen, zoals 30-kilometerzones, komen we er echt niet; keer op keer zie ik met eigen ogen dat veel bezoekers gewoon maling hebben aan die 30 kilometerwegen in en om Rozendaal.
Dus beste Raad: kies een keer voor een scenario met lef! Sluit het gebied af voor gemotoriseerd verkeer en kies voor stil, groen elektrisch vervoer vanaf enkele centrale parkeerplaatsen naar de diverse bestemmingen in gebied. Er zijn alternatieven genoeg! Alleen zo is er hopelijk over een aantal jaren nog een mooi, groen hemeltje op aard. Het is nu niet 'vijf voor twaalf' beste politici, het is al lang twaalf uur geweest.

Bewoner van de Rozendaalse Smidsberg

Link:
Natuurmonumenten 'teleurgesteld en verbijsterd' dat auto's welkom blijven op Posbank
https://www.gld.nl/nieuws/7417178/natuurmonumenten-teleurgesteld-en-verbijsterd-dat-autos-welkom-blijven-op-posbank
#omroepgelderland #gld

Uitnodiging
Raad op Zaterdag | online | 6 november 2021

Na succesvolle digitale bijeenkomsten in het voorjaar zal er opnieuw een digitale Raad op Zaterdag plaatsvinden op zaterdag 6 november.
De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (NVvR) nodigen u graag weer uit om deel te nemen. Er is keuze uit verschillende sessies over actuele onderwerpen.

Doelgroep
Het programma is speciaal voor (deel/duo)raadsleden, commissieleden, steunfractieleden, fractiemedewerkers, griffiers en griffiemedewerkers.

Programma
Het programma duurt van **10.00 - 12.50 uur** en bestaat uit drie rondes.

Meer informatie en de omschrijving van de sessies vindt u op de website.

Deelname is gratis. Let op! Schrijf u snel in want, VOL = VOL.

Aanmelden

Met vriendelijke groet,
Vereniging Nederlandse Gemeenten en
de Nederlandse Vereniging van Raadsleden

Antwoorden op vragen raadsvergadering 2 november 2021

GEMEENTE ROZENDAAL

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
R'74	V	**Turap 3 2021: Winstneming verkoop Steenhoek** Dienen we geen vennootschapsbelasting (25%) te betalen over de boekwinst van de grondverkoop aan de ontwikkelaar?
	A	Nee, hier is geen Vpb-plicht van toepassing. De VPB-plicht geldt als er is voldaan aan alle onderstaande voorwaarden: - Er is sprake van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid - Er is sprake van deelname aan het economisch verkeer - Er is winststreven - Er wordt in concurrentie getreden Dat is hier niet het geval.
BGR	V	**Turap 3 2021: Financieel overzicht Steenhoek** In deze turap staan de verkoopopbrengst van de Steenhoek en de verkoopkosten Steenhoek. Vanaf 2018 heeft de gemeenteraad diverse kredieten ten laste van de Algemene Reserve verstrekt ten behoeve van de Steenhoek en de projectontwikkeling (ca. € 170.000). Graag een overzicht van alle gemaakte kosten tot nu toe, eventuele overgebleven bedragen uit niet volledig gebruikte kredieten en indicatie van nog te verwachten toekomstige kosten (bijv planschades).
	A	Dit overzicht stellen wij op als wij het project Steenhoek afsluiten. Dit zal uiterlijk bij de jaarrekening 2021 plaatsvinden.
BGR	V	**Regionale agenda Groene Metropool-regio Arnhem - Nijmegen** Bij deelname aan alle 5 de deelopgaven, wat is de verwachte tijdbelasting op onze ambtenaren? En op het college? Hoe luiden de Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten? Wij veronderstellen dat deze opgavenovereenkomsten jaarlijks terugkeren op de agenda van alle deelnemende gemeenten. Klopt dat?
	A	De tijdbelasting van ambtenaren is gering, omdat wij de beperkte ambtelijke capaciteit alleen daar inzetten waar deze nodig is. Dit geldt ook voor de bestuurlijke deelname. De Algemene voorwaarden opgave-overeenkomsten zijn toegevoegd aan de raadsstukken. Op dit moment sluiten we opgave-overeenkomsten af voor één jaar. De bedoeling is dat dit volgend jaar meerjarige overeenkomsten worden. Op het moment dat de opgave-overeenkomsten een langere looptijd krijgen, komen deze niet jaarlijks terug, maar pas aan het eind van de overeengekomen looptijd.
BGR	V	**Scenario's Masterplan Veluwezoom** Wie is beslissingsbevoegd omtrent honden wel/niet aan de lijn op het Rozendaalse Veld?

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	A	Publiekrechtelijk is de gemeente Rozendaal bevoegd omdat het Rozendaalse Veld in het gemeentelijk grondgebied ligt. Op grond van onze APV is het niet verboden om honden op het Rozendaalse veld los te laten lopen. Het Rozendaalse Veld is echter eigendom van de gemeente Rheden. Privaatrechtelijk is Rheden bevoegd. Rheden heeft als eigenaar van het terrein het recht om regels ten aanzien van het betreden van zijn terrein te stellen.

Antwoorden op vragen Programmabegroting 2022

GEMEENTE ROZENDAAL

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	BGR	V	<u>Winstwaarschuwing</u> Bij het aanbieden van de begroting geeft u een winstwaarschuwing. Wij ontvangen graag per relevant issue (brandweer/ICT/ Uitkering Gemeentefonds etc.) een best case en worst case scenario, kortom de bandbreedte tussen tegenvallers en meevallers.
		A	De winstwaarschuwing geldt voor voorzienbare ontwikkelingen met financiële consequenties die wij nu nog niet volledig in beeld hebben en dus ook niet van scenario's kunnen voorzien. In de Kadernota zijn ontwikkelingen genoemd die impact gaan hebben op de meerjarige exploitatie. Een voorbeeld daarvan is de noodzakelijke aanpak voor bomenonderhoud. Voor de onderwerpen die specifiek in de vraag genoemd worden geldt het volgende: - De kosten voor de huisvesting van de brandweer zijn niet bekend. Het vraagstuk rond tot de huisvestingskosten is complex. De verwachting is dat de VGGM op z'n vroegst in de begroting van 2024 de eerste effecten hiervan kan opnemen. - De ICT-kosten zijn – voor zover voorzienbaar bij het opstellen van de begroting – verwerkt en worden verder aan de raad voorgelegd in een voorstel voor de Digitale Agenda (laatste kwartaal 2021). - Het effect van de herijking van het Gemeentefonds, alsook overige verwachte ontwikkelingen in het Gemeentefonds (in het bijzonder gelden Jeugd) zijn in lijn met advisering van VNG en de Provinciaal toezichthouder verwerkt.
	BGR	V	<u>Overzicht advieskosten bureaus/ZZP-ers</u> Voor de volledigheid ontvangen wij graag het toegezegde overzicht.
		A	Dit overzicht wordt in de week van 25 oktober op de LIS geplaatst.
	BGR	V	<u>Structureel tekort exploitatie Dorpsschool</u> Uit eerdere turap blijkt dat de VVE jaarlijks een exploitatietekort zal hebben. Hoeveel bedraagt deze voor de gemeente Rozendaal en waar kunnen wij deze vinden in de begroting?
		A	Dit tekort bedraagt € 10.750 per jaar zoals gemeld in de turap. Dit is opgenomen in de begroting bij programma 4, taakveld 4.1.
	BGR	V	<u>Heroverweging aanpak beklinkering</u> Onderhoud en aanleg is duurder dan oorspronkelijk aangegeven. U geeft aan dat u in Q1 2022 een voorstel voorlegt voor herziene meerjarige aanpak. Betekent dit dat **deze** gemeenteraad nog over een herziening gaat beslissen? En betekent dit dat beklinkering wordt losgelaten?
	PAK	V	Graag nog een nadere toelichting op de oorzaak meerkosten klinkers.
		A	Het voorstel voor een herziene meerjarige aanpak voor het wegenonderhoud zal begin 2022 gereed zijn. Het is daarmee ook een keuze van de raad (via het Presidium) of dit voorstel aan de nieuwe of de huidige gemeenteraad voorgelegd wordt. Voor 2022

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			volstaat klein onderhoud en is er geen groot onderhoud voorzien aan onze wegen. Vanaf 2019 zijn de prijzen voor arbeid en vooral voor materialen flink gestegen. Een andere oorzaak voor de meerkosten is dat voor de meerjarige onderhoudskosten (2019-2029) de aanbestedingsbedragen van 2019 gebruikt. In 2019 waren dit zeer 'scherpe' offertes en geen goede basis om de meerjarige onderhoudskosten mee te berekenen.
27	BGR	V	Financiële consolidatie Onderwijs Onder 4.1 Baten (en Lasten) Openbaar Basisonderwijs wordt over 2022 een sprong gemaakt van ca. 27K (43K) naar 125K (141K) en voor 2023 76K(92K) om dan weer te zakken naar 27k (43K) in de jaren 2024 en 2025. Wat betreft dit?
27	R'74	V	Specificatie extra lasten onderwijs Toelichting op de extra lasten onder 4.1 Basisonderwijs en 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken zijn erg summier. Graag specifieke bedragen van de geraamde meerkosten.
		A	Het gaat om een extra bijdrage voor het Nationaal Programma Onderwijs, in totaal € 99.541 voor twee schooljaren. Het is een tijdelijke bijdrage, die budgettair neutraal in de begroting is opgenomen. Bij 4.3 gaat het om de specifieke uitkering Voor- en vroegschoolse educatie. Ook deze is budgettair neutraal opgenomen in de begroting. Voor 2022 gaat het om een bedrag van € 64.000.
	BGR	V	Bomen en groen Wanneer kan de gemeenteraad de inventarisatie incl. noodzakelijke extra kosten voor onderhoud en vervanging van het bomenbestand verwachten? Tijdens de behandeling van de kadernota is aangegeven dat extra aandacht aan onderhoud openbare ruimte moet worden geschonken. Hiermee is in deze begroting nog geen rekening gehouden, klopt dat? Wanneer kan de gemeenteraad een update van de groenvisie (2015-2020) verwachten?
		A	Voor 2022 is een bedrag van € 15.000 opgenomen. Met dit bedrag stellen wij in het voorjaar een meerjarig plan op voor het openbaar groen, waarin rekening wordt gehouden met klimaatverandering en biodiversiteit.
30	BGR	V	Subsidieplafond gemeentelijke monumenten Voorgesteld wordt dit op € 8.000 te stellen. Is dat een reëel bedrag of eigenlijk te laag om gemeentelijke monumenten in stand te houden?
		A	Aanvragen voor een subsidie worden afgehandeld op basis van de subsidieverordening gemeentelijke monumenten. In beginsel is de subsidie 20% van de subsidiabele kosten met een maximum van € 5.000,-. Op basis van deze verordening en de ervaringen van de afgelopen jaren is dit bedrag opgenomen. De laatste jaren is dat voldoende gebleken.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
	BGR	V	<u>Lagere kosten ongediertebestrijding</u> Eerder waren de kosten hoger uitgevallen door meer overlast van ratten en steenmarters. Is deze overlast dus verminderd?
		A	De kosten voor ongediertebestrijding (vooral eikenprocessierups en ratten) hebben wij de afgelopen jaren in de begroting stapsgewijs verhoogd van € 6.000 naar € 31.000. Door een efficiëntere bestrijdingsmethode van de eikenprocessierups kunnen wij deze begrotingspost verminderen naar € 27.000. Overigens zijn er dit jaar geen meldingen geweest over steenmarters. Meldingen over ratten zijn tot nu aanzienlijk minder dan vorig jaar. In 2020 zijn er veel ratten uitgeroeid en de plekken waar veel overlast was zijn zo aangepast dat ratten zich er niet prettig voelen.
44	BGR	V	<u>Financiële consolidatie Volksgezondheid en Milieu</u> Lasten milieubeheer 7.4 gaat van 51k naar 170k en weer terug naar 50k, waarom? De funding gebeurt door onttrekking uit de reserve, is dat de Algemene Reserve?
		A	Bij de kadernota hebben we aangegeven door te willen gaan met de energietransitie en een budget vrij te maken voor klimaatadaptatie. Hiervoor is een bedrag van in totaal € 120.000 opgenomen dat wordt onttrokken uit de Algemene Reserve conform het besluit van de raad. Voor de jaren daarna bieden wij de nieuwe raad een voorstel aan.
	BGR	V	<u>OZB</u> Rozendaal krijgt een strafkorting op de middelen van het gemeentefonds omdat zij niet optimaal gebruik maakt van de belastingruimte die Rozendaal heeft. Hoeveel bedraagt die strafkorting? En hoe hoog zou de OZB moeten worden om deze strafkorting niet meer te hebben?
		A	Rozendaal krijgt net als alle andere gemeenten korting op de OZB-heffing in het gemeentefonds. Dit is geen strafkorting, omdat het deel uitmaakt van de reguliere verdeelsystematiek. Deze korting bestaat uit de totale WOZ-waarde woningen x 80% x het gemiddelde OZB tarief in Nederland. Voor niet-woningen wordt gerekend met 70% in plaats van 80%. Onder aftrek van deze korting (€ 341.000) houdt Rozendaal op de totale OZB-opbrengst van € 450.000 ongeveer € 109.000 over. Wij hebben nog ruimte om onze OZB met € 270.000 te verhogen, zonder dat hierop een verrekening plaatsvindt. Het bedrag van € 270.000 is de nog beschikbare ruimte aan belastingcapaciteit, voordat de provinciale norm voor de artikel 12 status wordt bereikt.
	BGR	V	<u>Risicoprofiel</u> Al jaren is het risicoprofiel vrijwel ongewijzigd, terwijl de accountant in haar jaarlijkse rapportages de laatste jaren regelmatig wijst op toenemende risico's en enkele genoemde risico's zich ook al hebben voorgedaan met aanzienlijk hogere bedragen. Gaat u het risicoprofiel en de onderwerpen in 2022 herzien, ook met het oog op het in control statement (rechtmatige bestedingen) dat vanaf boekjaar 2022 door B&W moet worden afgegeven?
		A	Voor zover wij risico's kunnen voorzien, nemen wij deze op in het risicoprofiel.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
64	BGR	V	Algemene Reserve Welke claims liggen er op de Mobiele Algemene Reserve?
		A	Dit betreft de (rest)kredieten voor: Verandermanagement € 25k, bestemmingsplannen 13k, Omgevingswet 36k, bestemmingsplan Steenhoek 14K, aansluiting DSO 10K, geluid/camera raadszaal 42K, omgevingsvisie 56K, verkeersveiligheid/klimaat 38K, verkeersmaatregelen 79K, Pinkenberg 88K, energietransitie 102K, beplanting Steenhoek 15k en enkele kleinere posten.
71	BGR	V	Herijken interne beleidslijn voor inkoop en aanbesteding In het najaar begint u met de herijking. Wanneer is deze afgerond?
		A	Het inkoop- en aanbestedingsproces is voortdurend onderwerp van aandacht. De in het najaar 2021 geplande herijking leidt in het eerste kwart van 2022 tot een aangescherpte interne werkwijze voor inkoop en aanbesteden.
74	BGR	V	Integriteit Bij de beantwoording van onze vragen Begroting 2021 (najaar 2020) gaf u aan een werkbijeenkomst integriteit voor de gemeenteraad in 2021 te organiseren. Wordt deze nog gehouden en dan in 2022 nieuwe raad?
		A	Vanwege het belang van het onderwerp willen wij begin 2022 met de raad en de organisatie gezamenlijk een sessie organiseren over integriteit. De voorbereiding daarvoor is inmiddels opgepakt. In de nieuwe raadsperiode komt het onderwerp wederom (op een nader te bepalen moment en manier) aan de orde. Het is belangrijk dit onderwerp periodiek te agenderen.
	BGR	V	Gemeenschappelijke regelingen MGR -> Bijdrage Rozendaal in 2020 bedroeg € 66.000, voor 2022 wordt het bedrag van € 30.000 aangehouden, is dat reëel? GR Groene Metropool -> bijdrage Rozendaal is € 2,50 per inwoner, totaal 2022 € 2.978, geldt de bijdrage alleen per volwassen inwoner?
		A	MGR: Het genoemde bedrag onder verbonden partijen is foutief weergegeven in deze paragraaf. De juiste jaarlijkse verwachte bijdrage betreft € 69.917. Dat bedrag is wel juist verwerkt in de (cijfermatige) begroting. GMRAN: De bijdrage is uiteraard gebaseerd op alle inwoners. De bijdrage is in 2022 lager dan € 2,50 per inwoner vanwege de bijdrage van de provincie.
84	BGR	V	Kavel(s) nieuwe wijk Er wordt gesproken over optie op laatste kavel. Wanneer verloopt die optie? Verderop staat dat de feitelijke levering van kavels wellicht wordt uitgesteld waardoor deel van de lasten dan pas in 2022 wordt gerealiseerd. Betekent dit dat de baten al wel in 2021 worden geboekt?

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			Onderaan staat dat dit eventuele uitstel geen nadelige financiële consequenties heeft, er is al voldoende winst gemaakt om de kapitaallasten van de school voor vele jaren af te dekken. Voor hoeveel jaar?
		A	De optie verloopt eind dit jaar. Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording) moeten de lasten worden verantwoord in het jaar dat de werkzaamheden zijn verricht. De baten moeten worden verantwoord in het jaar dat de verkoopakte bij de notaris is gepasseerd. Op dit moment zijn de afschrijvingslasten voor ruim 34 jaar afgedekt. Het restant van de benodigde afschrijving (40 jaar in totaal) kan naar verwachting worden gedekt uit de restant van de nog te nemen winst op de grondexploitatie.
14	R'74	V	Invulling vacature RO Zijn de kosten voor de invulling van de RO functie nu gestegen of per saldo gedaald?
		A	De RO kosten zijn als organisatiekosten gestegen, maar drukken niet meer op de individuele projecten en dalen dan per saldo voor de gemeente.
15	R'74	V	Overheadkosten Onder 0.4 lijken de kosten voor de overhead in 22 aanzienlijk te stijgen tov begroting 21: van €1467k naar €1680k. Graag een toelichting
		A	Dit is het gevolg van een aantal ook bij de kadernota genoemde ontwikkelingen, zoals controleplan/werkzaamheden interne controle € 43.000, inhuur P&O € 12.000, Wet open overheid € 29.000 , digitalisering € 24.500, flexibele schil € 5.000, in dienst medewerker RO € 24.000 en een aantal kleinere aanpassingen.
20	R'74	V	Renovatie fietspad Wordt het tracé vanaf de Kluizenaarweg tot in het bos (500 á 1000m) niet gerenoveerd? Is dat gemeente Rheden? De staat van dat stuk is ook nodig toe aan renovatie.
		A	Het genoemde fietspad is in beheer van de gemeente Rozendaal. Het fietspad is inderdaad niet in optimale staat. Meenemen in renovatie fietspad begraafplaats/Kluizenaarsweg is zeker het overwegen waard, maar de kosten stijgen dan met circa € 100.000.
23	R'74	V	Bibliotheek op school Uit welk onderwijsbudget wordt de pilot 'bibliotheek op school' gefinancierd? Is dat structureel budget? Hoe borgen we de 'bibliotheek op school' voor een langere periode?
		A	De pilot Bibliotheek op school (t/m schooljaar 2022-2023) wordt gefinancierd uit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Ons voorschot voor 2022 is nu bekend: € 64.000. Hiervan kan de helft worden meegenomen naar 2023. Financiering van de proefperiode is hiermee geborgd.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
24	R'74	V	NPO-middelen Is inmiddels duidelijk welke invulling wordt gegeven aan de NPO-middelen op IKC de Dorpsschool?
		A	Bij de besteding van deze middelen werken we samen met gemeente Rheden en de schoolbesturen. De plannen voor de besteding zijn nog niet afgerond.
25	R'74	V	Muziekonderwijs Waarom moet muziekonderwijs door de gemeente worden gefinancierd?
		A	Dit is een politieke vraag. Financiering van muziekonderwijs hoeft niet, maar is een keuze van het huidige gemeentebestuur. We hebben een overeenkomst met het schoolbestuur afgesloten voor de duur van deze collegeperiode. Een nieuw college, binnen de kaders gesteld door een nieuwe raad, kan hier desgewenst een nieuwe keuze maken. Inhoudelijk sluit het financieren aan bij maatschappelijke ontwikkelingen zoals 'Meer (aandacht voor) Muziek in de klas' en het belang dat de school hecht aan Cultuur met Kwaliteit en muziekonderwijs.
25	R'74	V	Leerlingenvervoer Onderwijs en leerlingenvervoer: kunt u toelichten waar die extra uitgave van €16000 uit is opgebouwd en waarom deze ook doorwerken in 2023-25?
		A	Bij leerlingenvervoer gaat het om een openeindregeling. Er maken meer kinderen gebruik van (vier in plaats van drie). Of deze uitgaven doorwerken in 2023-2025 is onbekend, dat hangt samen met de leeftijd van de kinderen.
29	R'74	V	Buurtsportcoaches Waar komt de inzet van de buurtsportcoaches terug in de begroting? Zijn deze ondergebracht bij Incluzio? Wordt hun inzet geëvalueerd?
		A	Wij maken geen gebruik van de inzet van buurtsportcoaches. Wel participeren wij via de gemeente Rheden in de regeling Combinatiefunctionarissen Sport en Cultuur ('Sjors Sportief en Sjors Cultureel'). Financieel en administratief is dit voor ons de beste manier om in deze landelijke regeling te participeren. De combinatiefunctionarissen werken voor alle basisscholen in Rheden en Rozendaal.
29	R'74	V	Leefstijlinterventies Waar zien we de extra Rijksmiddelen voor leefstijlinterventies terug (extra uitkering via Spuk sportakkoord) en wat gaat Rozendaal hiermee doen? € 22.571,15 in 2021, kan worden ingezet in 2022.

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
		A	In totaal ontvangen wij € 42.571,15 voor 2021. Bij de besteding werken wij samen met de gemeente Rheden in een lokaal 'Sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal 2020 t/m 2022'. De gemeentelijke budgetten worden hierbij samengevoegd. Een kerngroep beoordeelt aanvragen uit Rheden en Rozendaal.
	R'74	V	Onkruidbestrijding Waarom geen paragraaf over onkruidbestrijding?
		A	In lijn met de begroting van voorgaande jaren hebben wij hiervoor geen aparte paragraaf opgenomen. Onkruidbestrijding is onderdeel van programma 2 Verkeer en vervoer.
33	R'74	V	Programmakosten sociaal domein Herziene samenwerkingsafspraken met Rheden: Waar zien we de programmakosten terug? Hoe hoog zijn deze?
		A	De programmakosten, dus de uitgaven aan voorzieningen zoals bijstandsuitkeringen, vinden we terug bij de afzonderlijke wetten. De herziene samenwerkingsafspraken werken overigens niet één op één door in de programmakosten, maar in de uitvoeringskosten. Deze uitvoeringskosten zijn verspreid over een aantal taakvelden in programma 6: 6.3 inkomensvoorzieningen, 6.6 Wmo en 6.72 jeugd. De uitvoeringskosten Rheden bedroegen € 222.000 en zijn bijgesteld naar € 117.500. Hier staat tegenover dat Incluzio nu een deel van de werkzaamheden doet waarvoor per saldo een bedrag van € 76.000 is opgenomen onder 6.71 en 6.72.
33	R'74	V	Meerkosten governance en subsidies De nieuwe governance brengt veel extra taken voor Rheden met zich mee (meer overleg, vaker aanleveren gegevens e.d.). (1) Is met deze extra kosten rekening gehouden in deze begroting?: (2) Wat houdt de subsidielijst precies in? (3) Kan de afhandeling van deze kleinere subsidies gedaan worden door een ondersteunende medewerker i.p.v. beleidsmedewerker?
		A	1. Over het opdrachtgeverschap wordt nog een advies uitgebracht. De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet geheel duidelijk. Hierover zullen wij u nog een voorstel doen toekomen. De uiteindelijke uitgaven hangen ook samen met de toekomstige invulling van het sociaal domein in eigen huis. In oktober 2021 vond daarover een raadsinformatiebijeenkomst plaats. 2. De subsidielijst is een overzicht van kleine subsidies (€ 5.000 of minder) waarover ons college in één keer een besluit neemt. 3. De werkverdeling beschouwen wij als interne bedrijfsvoering. De afhandeling van subsidies is onderdeel van het advies voor de toekomstige taakinvulling.
36	R'74	V	Sociale werkvoorziening Hoeveel SW-medewerkers uit de gemeente Rozendaal zijn na 2022 nog ondergebracht bij Scalabor? Het aantal SW-medewerkers neemt gestaag af. Dat zou betekenen dat de kosten van Scalabor in de komende jaren alleen maar toenemen. Dat weegt straks niet meer op tegen het aantal SW-ers dat je daarmee bedient. Wat is het plan van Scalabor in deze?

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
		A	Het gaat in Rozendaal om twee medewerkers. Voor de hele populatie maakt Scalabor plannen om in te spelen op de geschetste ontwikkeling.
40	R'74	V	Maatwerkdienstverlening 18- De kosten voor maatwerkdienstverlening 18- stijgen fors. (1) Wat is de belangrijkste reden van die stijging? (2) En zou - zoals aangegeven op pagina 38 - in de meerjarenbegroting niet een daling van deze post te zien moeten zijn i.v.m. minder maatwerk en meer voorliggende/algemene voorzieningen?
		A	1. Bij de uitgaven voor jeugdhulp zien wij de uitgaven voor maatwerkdienstverlening en geëscaleerde zorg als één geheel. In de Begroting voor 2021 is hiervoor in totaal € 198.935 opgenomen. Dit bedrag is lager dan de werkelijke uitgaven in 2020 en ligt in lijn met de begroting voor 2022 en verder. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van budgetten, maar samen zijn de posten vrijwel even groot als in de begroting 2022. Er is dus geen sprake van een forse stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. De afgelopen jaren hebben we wel een toename gezien in het aantal kinderen dat een maatwerkvoorziening ontving. Dat ging gepaard met stijgende uitgaven. 2. We verwachten dat op termijn het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening afneemt en deze meer gebruik maken van de voorliggende/algemene voorzieningen. Maar we hebben ook te maken met stijgende uitgaven door o.a. ondersteuning voor jeugd en gezin bij huisartsen; hogere uitgaven aan regionale beleidscapaciteit en hogere tarieven voor de jeugdbescherming. We hebben ervoor gekozen dit budgettair neutraal te verwerken in de meerjarenbegroting.
40	R'74	V	Prenatale huisbezoeken Prenatale huisbezoeken moeten gemeenten vanaf 1 januari 2022 aanbieden. Zijn hierover al afspraken gemaakt met de JGZ? Moet dit niet genoemd worden bij de ontwikkelingen?
		A	Vanaf 1 januari 2022 moeten gemeenten prenatale huisbezoeken door de Jeugdgezondheidszorg aanbieden aan kwetsbare zwangeren. Hiervan is in Rozendaal niet of nauwelijks sprake. Wij ontvangen hiervoor middelen in het gemeentefonds en maken afspraken met de JGZ om deze verantwoordelijkheid in te vullen.
40	R'74	V	Coronasteun welzijn inwoners Gemeenten hebben veel coronasteun ontvangen om extra inzet te plegen op mantelzorgondersteuning, sociaal en mentaal welbevinden e.d. Wat zien de Rozendalers hiervan terug? Waar komen deze middelen terug in de begroting? (dit is namelijk ook van toepassing op 2022).
		A	Deze middelen worden verantwoord bij de Algemene Uitkering. Alle compensaties zijn niet geoormerkt toegevoegd aan het gemeentefonds. Ons college heeft ervoor gekozen hier geen specifiek beleid op te ontwikkelen. Verzoeken om coronasteun

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			worden op hun merites beoordeeld en gehonoreerd. De kosten die hiermee gemoeid zijn, worden verantwoord op het desbetreffende taakveld.
56	R'74	V	Inflatiepercentage Waarom wordt nog steeds gerekend met 1,5% inflatie, terwijl die momenteel ver boven de 2% ligt en volgend jaar naar verwachting ook?
		A	Wij hebben ons hierbij gebaseerd op de meest recente circulaire van het gemeentefonds. Deze rekent met een inflatie van rond de 1,5% jaarlijks. Als de inflatie anders uitpakt heeft dat ook zijn weerslag op het gemeentefonds.
75	R'74	V	Aansturing ICT Hoe is de expertise/eindverantwoordelijk toezicht inzake ICT organisatorisch momenteel binnen het ambtelijk apparaat geborgd met name als het gaat om het aansturen van de externe partijen (Xantion, De Connectie). Of vormt dit juist onderdeel van de genoemde "voorgenomen organisatorische invulling" en moet daar nog inhoud aan gegeven worden?
		A	De benodigde expertise en capaciteit in het 'i-domein' (waaronder opdrachtgeverschap naar partners zoals Xantion en De Connectie) zijn op dit moment op onderdelen onvoldoende geborgd en/of georganiseerd. Er zijn stappen nodig om risico's in de bedrijfscontinuïteit beheersbaar te houden en om grip te krijgen op het zich snel ontwikkelde i-domein. In de aangekondigde Digitale Agenda (raadsinformatieavond voorzien op 30 november en besluitvorming 14 december) worden voorstellen gedaan om hier invulling aan te geven.
76	R'74	V	Lagere huisvestingskosten De huisvestingskosten 2022 zijn lager begroot dan 2020 ; hoe is dit te verklaren met de sterk gestegen energiekosten ?
		A	Het betreft hier het saldo van de baten en lasten van de huisvestingslasten. De ontvangen huur was in 2020 lager door een nadelige afrekening over het jaar daarvoor. Dat geeft een enigszins vertekend beeld.
80	R'74	V	Correctie? Laatste regel: € 2169.700 moet zijn € 21.697?
		A	Dat moet zijn € 169.700.
85	R'74	V	Actieplan Privacy 2021/2022 Voor de functie van Functionaris gegevensbescherming en de Privacy Officer wordt gebruik gemaakt van een extern bureau. Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming van toepassing, aldus de tekst, hetgeen onder meer inhoudt:

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro (!) op te leggen. Bij incidenten is de gemeente uiteindelijk verantwoordelijk. In hoeverre is de te leveren kwaliteit door de externen geborgd en in hoeverre is de gemeente als opdrachtgever in staat toe te zien op de geleverde kwaliteit? In het verlengde daarvan: is de (gedelegeerde) aansprakelijkheid geregeld in de contracten met de externen en beschikken deze over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die in relatie staat met bij de gehanteerde boetebedragen?
		A	De contractuele afspraken en het continue gesprek over de kwaliteit van de dienstverlening is onderwerp van de gebruikelijk opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie tussen de gemeente als opdrachtgever en de betreffende externe partij. De gemeente Rozendaal blijft altijd zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Zodoende is er geen sprake van een gedelegeerde verantwoordelijkheid voor de bedoelde boeteclausule.
89	R'74	V	<u>Stand eigen vermogen</u> Het eigen vermogen is een bedrag van € 9.349.274 en op blz 64: € 9.604.134. Hoe is dit verschil te verklaren en welke afwijkingen zitten er met de Turap 2021 (€ 8.796.000) ?
		A	De tabel op bladzijde 64 is niet juist. In de bijlage de juiste cijfers. Het verschil met de cijfers van de turap heeft verschillende oorzaken. De stand van 31-12-2021 is een andere dan de stand van 1-1-2022. In deze laatste stand zijn de vastgestelde stortingen over 2022 verwerkt. Daarnaast is het moment van het opstellen van de turap een andere dan het moment van het opstellen van de begroting, wat ook tot verschillen leidt.
89	R'74	V	<u>Vervanging Mercedes en Iseki trekker</u> Is de begrote vervanging van de Mercedes en Iseki trekker voor dit bedrag nodig en wat is afschrijvingstermijn van beide voertuigen?
		A	De afschrijvingstermijn is conform de financiële verordening 5 jaar. Na deze 5 jaar wordt bekeken of de investeringen op dat moment noodzakelijk zijn.
90	R'74	V	<u>Lease of koop kopieermachine</u> Is leasen van de kopieermachine niet beter dan aanschaffen van een nieuwe wanneer deze aan vervanging toe is i.v.m. sterk veranderende vraag door digitaal werken?
		A	U mag erop vertrouwen dat deze afweging goed belegd is in onze bedrijfsvoering.
	PAK	V	<u>Herijking Gemeentefonds</u>

Pagina	Fractie	V/A	Vraag en antwoord
			Op 20 oktober 2021 stond in de Gelderlander een verhaal over de consequenties op de begroting tgv het kabinetsvoorstel voor herijking van het gemeentefonds. Hier kwam Rozendaal gunstig uit. Is dit meegenomen in de voorliggende begroting?
		A	Rozendaal komt gunstig uit de herverdeling. Voor 2023 hebben wij conform het ingroeimodel € 15 per inwoner meegenomen, in 2024 € 30 en in 2025 € 45.
	PAK	V	<u>Lasten wijkteams</u> 6.3 Financiële consolidatie, lasten wijkteams 6.2 oplopen met 1 euro per jaar?
		A	Dit is een fout. Dit moet zijn € 0 voor elk jaar.
	PAK	V	<u>Kosten riolering</u> 7.3: lasten 7.2 riolering waarom in 2025 50 k€ lager?
		A	Deze lagere lasten zijn conform het vastgestelde en geldende rioleringsplan opgenomen. Overigens kan dit bedrag veranderen na het opstellen van een nieuw rioleringsplan.

Geachte griffie,
Eerder stuurden wij u een aankondiging voor de digitale informatiebijeenkomst over het Recreatiezoneringsplan voor raadsleden en de link naar het concept Recreatiezoneringsplan. Wij kregen wat vragen over de link naar de bijeenkomst die, wellicht wat 'verstopt', in onze mail van 12 oktober was opgenomen. Daarom het verzoek om onderstaande mail naar de raadsleden te versturen.

Geachte heer, mevrouw,

Eerder stuurden wij u via de griffie een aankondiging van een digitale informatiebijeenkomst voor raadsleden over recreatiezonering en een link naar het concept Recreatiezoneringsplan op www.recreatiezoneringopdeveluwe.nl .

Op woensdag 3 november is deze digitale bijeenkomst voor raadsleden van 19.30 tot uiterlijk 21.00 uur en wordt uitgezonden vanuit de studio van de provincie. We nodigen u nogmaals van harte uit om digitaal deel te nemen. Dat kan via de volgende link https://vimeo.com/event/1350908. Vooraf aanmelden is niet nodig.

Gedeputeerde Peter van 't Hoog is daarbij aanwezig, net als een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders en een bestuurder van een gemeente. Tijdens de bijeenkomst geven wij informatie over het plan, houden we een aantal gesprekken én beantwoorden wij uw vragen die u in de chat kunt stellen.
We vragen u om uw mobiele telefoon bij de hand te houden omdat wij graag aan alle digitaal aanwezigen een paar vragen willen stellen.

Digitale informatiebijeenkomst voor belanghebbenden op 23 november
Op dinsdag 23 november organiseren we eenzelfde digitale informatiebijeenkomst voor belanghebbenden: bewoners, ondernemers en gebruikersgroepen. Zij worden via verschillende kanalen uitgenodigd. Deze digitale bijeenkomst vindt plaats van 19.30 tot uiterlijk 21.00 uur. Ook hierbij is gedeputeerde Peter van 't Hoog aanwezig, net als een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders en een aantal belanghebbenden.
U bent ook uiteraard welkom om ook hierbij aan te sluiten, in dit geval via de link https://vimeo.com/event/1350918 . Ook voor deze bijeenkomst is aanmelden niet nodig.

Met vriendelijke groet

Hans van Altena,
Programmamanager Recreatiezonering

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	12-10-2021
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 5 oktober 2021

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 5 oktober 2021

Besluit:

Vaststellen

4 Programmabegroting 2022 en Meerjarenbegroting 2023-2025

Besluit:

1. De ontwerp-programmabegroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2025 vast te stellen;
2. De raad voor te stellen de programmabegroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2025 vast te stellen.

5 Algemene plaatselijke verordening (APV) 2021

Besluit:

1. De raad voorstellen een nieuwe APV voor Rozendaal vast te stellen, onder intrekking van de oude verordening

6 Transitievisie Warmte gemeente Rozendaal

Besluit:

1. Kennis te nemen van de Transitievisie Warmte voor de gemeente Rozendaal en bijbehorend Raadsvoorstel.
2. Deze Transitievisie Warmte ter vaststelling door te geleiden naar de raad.

7 Voortgang subsidieverlening energietransitie 3e kwartaal 2021

Besluit:

1. Voor kennisgeving aannemen
2. Op de leesmap van de raad plaatsen

8 Besluit bezwaarschrift afwijzing omgevingsvergunning uitweg Ringallee 9

Besluit:

1. Het collegebesluit om een uitwegvergunning voor het perceel Ringallee 9 te weigeren in stand te laten en in de heroverweging nader te motiveren conform het advies van de bezwaarschriftencommissie.

9 Sluiting openbare B&W vergadering

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	19-10-2021
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)
Afwezigen	S.P. Warmerdam (wethouder)

1	**Opening openbare B&W vergadering**
2	**Besluitenlijst openbare B&W d.d. 12 oktober 2021** *Besluit:* Vaststellen
3	**Niet openbare notulen B&W d.d. 12 oktober 2021** *Besluit:* Vaststellen
4	**Bibliotheek op school** *Besluit:* • Aanhouden
5	**Intentieovereenkomst Dementievriendelijke Samenleving** *Besluit:* • In te stemmen met het ondertekenen van de intentieovereenkomst 'Netwerk dementie Arnhem en omstreken' om te komen tot een dementievriendelijke samenleving.
6	**Sluiting openbare B&W vergadering**

Circulaire impactladder stimuleert straks circulair bouwen

Een consortium van C2C ExpoLAB, Volantis en Madaster ontwikkelt op dit moment een circulaire impact ladder in opdracht van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Dit instrument stimuleert het gebruik van circulaire materialen (het wat) en geeft advies en handvatten over de implementatie in elke fase van het bouwproces (het hoe). Deze impactladder is naar verwachting in januari 2022 beschikbaar.

Meer over de circulaire impactladder

Groene Metropoolregio onderzoekt kansen en bedreigingen van logistiek

Logistiek zorgt voor leven in de regio Arnhem-Nijmegen. Dankzij logistiek worden supermarkten bevoorraad, medicijnen thuisbezorgd en huizen gebouwd. Maar logistiek zorgt ook voor veel verkeer, en dus voor drukke en onveilige wegen, geluidsoverlast en uitstoot van CO2 en andere schadelijke stoffen. Hoe benutten we de kansen die logistiek biedt en hoe verkleinen we de bedreigingen? Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft de HAN University of Applied Sciences de opdracht gegeven dit uit te zoeken.

Meer over het logistieke onderzoek

The EU Office of the Northern Netherlands bezoekt Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Bestuurders en ambtenaren uit Groningen, Leeuwarden, Assen en Emmen namen onlangs een kijkje in onze Groene Metropoolregio. Het bezoek was een initiatief van The EU Office of the Northern Netherlands samen met ons team Public Affairs. Naast nieuwe contacten leverde het bezoek

aanknopingspunten op voor samenwerking op thema's als energie, klimaatadaptatie en stedelijke herinrichting. Zowel op landelijk als op Europees niveau.

Lees verder

'We hebben elkaar nodig'

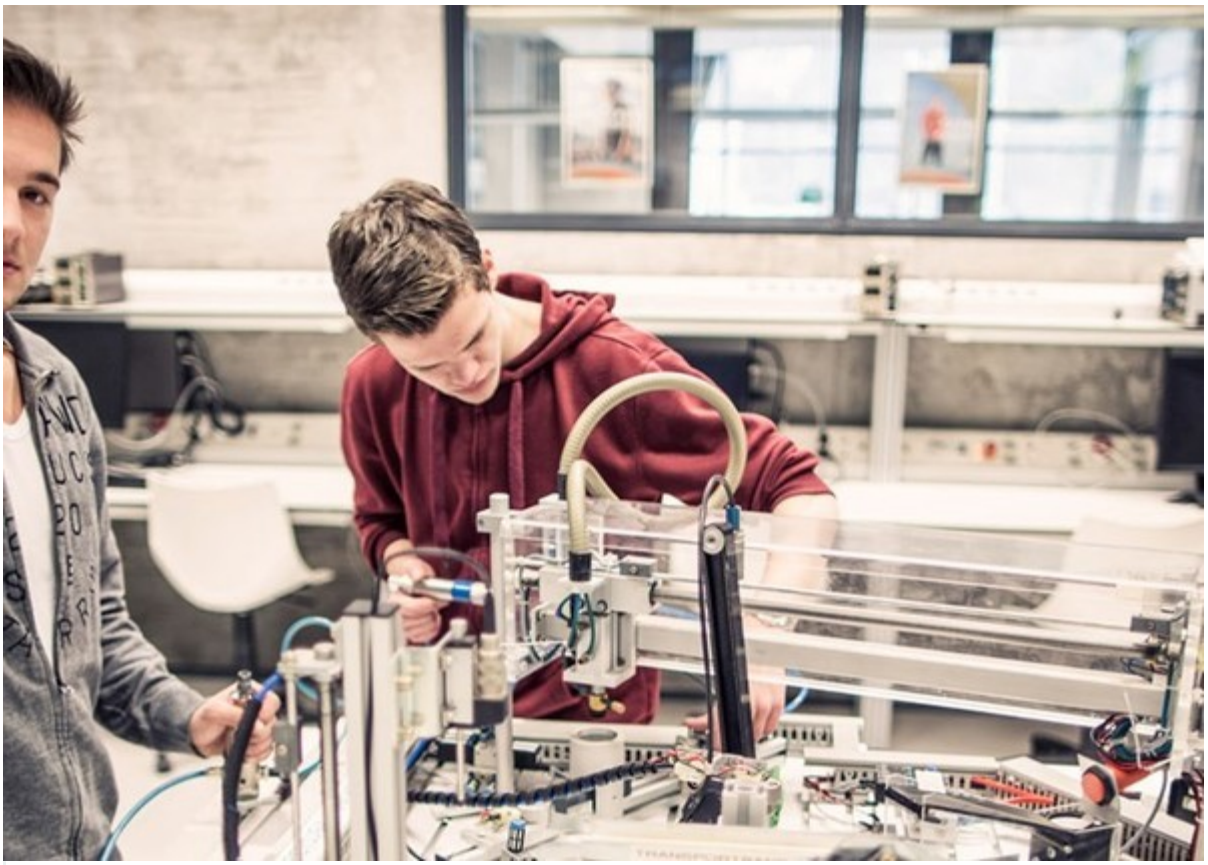
Er staat veel te gebeuren in de regio Arnhem-Nijmegen. Groot onderhoud aan wegen en bruggen, 60.000 nieuwe woningen tot 2040, steeds meer bedrijven die zich er vestigen. Dat vraagt om intensieve samenwerking tussen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Rijkswaterstaat. "We hebben elkaar nodig om deze prachtige regio bereikbaar, duurzaam en leefbaar houden", stelt Marjolijn van de Zandschulp, hoofdingenieur-directeur (HID) van Rijkswaterstaat Oost-Nederland.

Lees het interview met Marjolijn

Bestuurders Regio Overleg(t) voor het eerst weer fysiek bij elkaar

Op woensdag 6 oktober kwamen de bestuurders van de achttien gemeenten voor het eerst weer fysiek bij elkaar voor de Regio Overleg(t). In de Turmac Cultuurfabriek werden zij warm ontvangen door wethouder Carla Koers en gemeentesecretaris Danielle Jansen van gemeente Zevenaar.

Lees verder

Mensen maken het verschil: regio Arnhem-Nijmegen stelt agenda Human Capital op

Om nu en in de toekomst over voldoende en goed gekwalificeerd personeel te beschikken, moeten vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Hier willen we als regio voor zorgen. Daarom gaan we samen met The Economic Board, de Groene Metropoolregio en provincie Gelderland aan de slag met een regionale agenda Human Capital.

Meer over de Human Capital Agenda

Wist je dat……..

……er meer aandacht in de Tweede Kamer is voor de Groene Metropoolregio? Maandag 27 september sprak de Tweede Kamer met demissionair ministers Ollongren en Schouten over Groen in en om de Stad, waarbij initiatiefnemers Bromet (GroenLinks) en Boswijk (CDA) veel aandacht hadden voor de uitdagingen van de Groene Metropoolregio: hoe voeg je meer woningen én meer landschap toe? Het debat en (nog aan te nemen) moties dragen bij aan onze inzet om met het Rijk een Verstedelijkingsakkoord hierover te sluiten, inclusief afspraken over bereikbaarheid en economie.

……Gijs Nederstigt vanaf 1 november de speerpunttrekker is van ons project Mobiliteitshubs en knooppunten? Gijs is ook verkeerskundige bij de gemeente Zevenaar. Hij is te bereiken via gijs.nederstigt@groenemetropoolregio.nl

……Lenny Putman de nieuwe procesregisseur is van de Regionale Energiestrategie (RES)? Op onze website stelt zij zich verder aan u voor. Lenny is te bereiken via lenny.putman@groenemetropoolregio.nl

……er op onze website een overzicht te vinden is van onze mensen van het bedrijfsbureau en hun contactgegevens?

Meer informatie?

Wil je je abonneren op deze nieuwsbrief? Ga naar onze website. Heb je vragen naar aanleiding van deze nieuwsbrief? Laat ze weten via info@groenemetropoolregio.nl. Meer informatie is te vinden op onze website.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Nijverheidsweg 2a, 6662 NG Elst
Tel: 06-31102119, info@groenemetropoolregio.nl

VNG Bestuurdersdag en ALV
Goed u weer te zien!

Geachte heer/mevrouw,

Op vrijdag 26 november 2021 organiseert de VNG de jaarlijkse Bestuurdersdag met aansluitend de Algemene Ledenvergadering (ALV). Net als voorgaande jaren zijn alle gemeentebestuurders van harte welkom. Voor veel van u zal dit weer de eerste keer zijn dat u elkaar fysiek ontmoet. Daarom heeft deze Bestuurdersdag de titel ***Goed u weer te zien!***

Locatie
De VNG Bestuurdersdag en ALV vindt plaats in het NBC Congrescentrum in Nieuwegein, van 10.00 – 16.30 uur. Bij het NBC moet iedere gast een geldig coronabewijs kunnen tonen. Deze kan gegenereerd worden middels de CoronaCheck-app. Meer informatie over de app en het genereren van een bewijs is te vinden op de website van de overheid.

Programma
10.00 - 10.30 uur Ontvangst met koffie en thee op het *Goed u weer te zien!* netwerkplein

10.30 - 11.15 uur Plenair programma VNG Bestuurdersdag
*VNG-voorzitter **Jan van Zanen** opent de Bestuurdersdag en geeft daarna het woord aan **Marcia Luyten** (econoom, cultuurhistoricus en presentator). Zij gaat in gesprek met **Tom van der Meer** (hoogleraar Politicologie aan de Universiteit van Amsterdam) en **Thom de Graaf** (vicepresident Raad van State).*

11.15 - 12.30 uur Ronde met deelsessies
De VNG-commissies presenteren in deelsessies de belangrijkste actuele ontwikkelingen op hun thema en de plannen voor de komende periode. In de deelsessies is vanzelfsprekend ruimte voor vragen en discussie. Meer informatie over de deelsessies, vind u hier.

12.30 - 13.45 uur Lunch
Tijdens de lunch is er volop gelegenheid om te netwerken en aan te schuiven bij de VNG-commissies op het Goed u weer te zien! netwerkplein.

13.45 - 15.30 uur ALV*

15.30 - 16.30 uur Afsluitende borrel

Algemene Ledenvergadering
Op de agenda staan onder meer de volgende onderwerpen:

- VNG Agenda 2022;
- VNG Inzet voor de kabinetsformatie;
- Verantwoording over uitvoering moties, inclusief stand van zaken op actuele thema's:
    - Herijking Gemeentefonds
    - Klimaatakkoord
    - Hervormingsagenda jeugd
    - Financiële compensatie en systematiek Abonnementstarief Wmo
    - Versterking integrale dienstverlening gemeenten
    - Raadsverkiezingen

- Werving nieuwe leden VNG bestuur en commissies na de raadsverkiezingen
- VNG Visie 2030

De agenda en de stukken van de ALV krijgt u uiterlijk vier weken van tevoren toegezonden. De vergadering wordt live openbaar gestreamd, zodat alle vertegenwoordigers van de gemeenten de vergadering via www.VNG.nl/ALV kunnen volgen. Hiervoor is geen toegangscode nodig.

* Het bestuur heeft besloten de ALV in een hybride vorm aan te bieden. Een hybride ALV betekent dat u de keus heeft of u online deelneemt aan de ledenvergadering of dat u naar de fysieke ledenvergadering komt. Let wel, dit geldt enkel voor de ALV van 13.45 tot 15.30 uur.

Aanmelding
U kunt zich hier aanmelden voor de VNG Bestuurdersdag en ALV en aangeven aan welke deelsessie u wilt deelnemen.

Voor de meningsvorming binnen de VNG is het goed als zoveel mogelijk leden meepraten en hun mening delen. Ik hoop u dan ook te kunnen begroeten op 26 november a.s. in Nieuwegein.

Met hartelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Algemeen directeur

Raad op Zaterdag 6 november

De begroting, participatie, gemeenschappelijke regelingen, toegankelijkheid, jeugdzorg, macht en tegenmacht, en inburgering: onderwerpen die zoal aan de orde komen in de workshops van deze digitale Raad op Zaterdag.

Kijk voor het programma, praktische informatie en aanmelden op:

- https://2021.raadopzaterdag.nl/

Blog Omgevingswet

Representatieve en participatieve democratie staan op gespannen voet met elkaar. Beiden zijn belangrijk, maar het is zoeken naar de brug tussen die twee. De sleutel ligt in gedrag en gedragsbeïnvloeding, betoogt Pascale Georgopoulou in blog nr. 50 voor de VNG Raadsledennieuwsbrief.

- Lees het blog De Roos van Leary

VNG-reactie op de Rijksbegroting 2022

Bijzondere ledenbrief

Wat wil het kabinet? Wat betekent dit voor gemeenten? In deze bijzondere ledenbrief (verschenen op 29 september) delen we onze reactie op de Rijksbegroting. We geven een samenvatting van de voor gemeenten belangrijke kabinetsvoornemens in de Rijksbegroting 2022 en de betekenis daarvan voor u als gemeente.

Lees meer

Bestuur

donderdag 28 oktober 2021

In gesprek over nut en noodzaak lokale rekenkamer

Bestuur

De lokale rekenkamer kan de gemeenteraad helpen om zijn controlerende rol beter uit te voeren. Bijna 1 op de 10 gemeenteraden maken echter onvoldoende of geen gebruik van een lokale rekenkamer.

Lees meer

dinsdag 26 oktober 2021

Opmerkingen van de VNG op begroting BZK en gemeentefonds

Bestuur

De Tweede Kamer behandelt deze week de begroting BZK en die van het gemeentefonds. In een position paper, gericht aan de Kamerleden, vragen we onder meer aandacht voor de interbestuurlijke en financiële verhoudingen.

Lees meer

maandag 11 oktober 2021

Actieplan voor meer toegankelijke gemeenteraadsverkiezingen

Bestuur

Voor meer dan 2 miljoen Nederlanders gaat stemmen niet vanzelf. Dat komt bijvoorbeeld door een lichamelijke of (licht) verstandelijke beperking. Maar er zijn ook mensen die moeite hebben met lezen. Om te zorgen dat verschillende groepen kiezers ook bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 makkelijker kunnen stemmen is een vernieuwd Actieplan Toegankelijk Stemmen opgesteld door de ministeries van BZK en VWS, de VNG, de NVVB en de Kiesraad.

Lees meer

donderdag 30 september 2021

Ollongren: digitaal vergaderen blijft

Bestuur

Digitale raadsvergaderingen worden blijvend mogelijk gemaakt. Demissionair minister Kajsa Ollongren van Binnenlandse Zaken is bezig met een uitwerking, schrijft ze aan de Tweede Kamer. Volgens haar heeft digitaal vergaderen voordelen die ‘complementair’ zijn aan de fysieke bijeenkomsten.

Lees meer

Bijeenkomst: Raadsacademie (Drachten)

Bestuur

Deze Raadsacademie is een gecombineerde bijeenkomst met de Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De dag is bedoeld om de kennis van (kandidaats)raadsleden bij te spijkeren en hen te informeren over hun eigen vakgebied.
zaterdag 20 november

Lees meer

Bijeenkomsten: Klaar voor 4 jaar

Bestuur

Wat voor raadslid wilt u zijn? Een behartiger van de belangen van inwoners, partijachterban, dorp of wijk? Of wilt u straks uitsluitend de klachten van inwoners aan de orde stellen of verkiest u juist liever een rol om de keuzes van het college uit te leggen?

Om goed aan start te komen voor de nieuwe raadsperiode houdt de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden de komende maanden voor raads- en kandidaat-raadsleden een aantal 'Klaar voor 4 jaar' bijeenkomsten en workshops.
vanaf zaterdag 13 november

Lees meer

Webinar: Benut de kansen van het uitdaagrecht!

Bestuur

Bent of wilt u in uw gemeente aan de slag met het uitdaagrecht? Hoe zorgt u er als gemeente voor dat initiatieven succesvol opgepakt kunnen worden? Wilt u meer uitnodigend besturen en bent u op zoek naar concrete tips en adviezen vanuit de praktijk? Doe dan mee aan dit webinar zodat u na de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar goed uit de startblokken kunt komen.
dinsdag 9 november

Lees meer

Griffiedag ProDemos

Bestuur

Deze jaarlijkse Griffiedag is een inspirerende en informatieve dag voor alle raadsgriffiers en griffiemedewerkers. Op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 wordt aandacht besteed aan hoe gemeenten inwoners kunnen motiveren om actief te worden in de lokale democratie.

vrijdag 5 november

Lees meer

Bijeenkomst: Het Verhaal van Lokaal (lokale omroepen en de lokale democratie)

Bestuur

Hoe is het anno 2021 gesteld met de waakhondfunctie van de lokale omroepen? Wat is de rol van gemeenten en andere overheden? Hoe kunnen zij de krachten bundelen? Ga in gesprek met vertegenwoordigers van gemeenten, andere overheden en de wetenschap over de stand van zaken van de lokale journalistiek.
vrijdag 12 november

Lees meer

Coronavirus COVID-19

dinsdag 26 oktober 2021

Podcast over bestuurlijke verhoudingen tijdens coronacrisis

Coronavirus COVID-19

In de nieuwste podcast uit de serie Nederland na de crisis spreken raadslid Bahreddine Belhaj (Lelystad) en burgemeester Paul Depla (Breda) over de bestuurlijke verhoudingen tijdens de coronacrisis. De centrale overheid liet zich nadrukkelijk gelden, hoe zorgen we dat lokale overheden ook betrokken blijven?

Lees meer

VNG dialoog in coronatijd: Herstel na corona met (g)een plan

Coronavirus COVID-19

Veel gemeenten hebben een herstelplan of -agenda om te werken aan het herstel van de gevolgen van de coronacrisis. In dit webinar staan we stil bij de verschillende manieren waarop gemeenten dit aanpakken. Wat kunnen we leren van elkaar?
donderdag 11 november

Lees meer

Europa en internationaal

donderdag 30 september 2021

Veranker de Global Goals in de gemeenteraadsverkiezingen

Europa en internationaal

Willen we in 2030 de Global Goals behalen, dan moeten we lokaal in actie komen, aldus VNG-voorzitter Jan van Zanen. Samen met jongeren, bedrijfsleven, inwoners, cultuur en in samenwerking met de nationale overheid. Dat was de toon op de plenaire sessie en de VNG-workshop op de zesde SDG Action Day.

Lees meer

Financiën

vrijdag 15 oktober 2021

Maak spoed met betere financiering decentrale overheidstaken

Financiën

De VNG is verheugd met het aannemen van de Tweede Kamermotie (Van Dijk-Grinwis) om de financiering van decentrale overheidstaken te verbeteren. We roepen de Kamer op bij het kabinet aan te dringen op spoedige uitwerking.

Lees meer

Informatiesamenleving

dinsdag 5 oktober 2021

Cybermagazine 2021 met advies, voorbeelden en tips

Informatiesamenleving

Hoe wapenen overheidsinstanties zich tegen cybercriminaliteit? Welke tips zijn er te geven? Bestuurders van diverse overheidsorganisaties vertellen in Cybermagazine 2021 over hun ervaringen met het werken aan informatieveiligheid.

Lees meer

vrijdag 1 oktober 2021

Handelingskader lokaal bestuur in een digitale samenleving

Informatiesamenleving

Wat zijn de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van digitale veiligheid en de betekenis daarvan voor gemeenten? De onderzoeksgroep Cybersafety van NHL Stenden Hogeschool onderzocht het en komt met een handelingskader dat bestuurders voorbereidt op de digitale veiligheidsproblemen van de komende jaren.

Lees meer

Maatschappelijke ondersteuning en zorg

woensdag 27 oktober 2021

Monitor dienstverlening hulpmiddelen: verbeteringen nodig

Maatschappelijke ondersteuning en zorg

Er is een eerste monitor uitgevoerd over de dienstverlening bij het toekennen, verstrekken en onderhoud van hulpmiddelen. Deze nulmeting is gedaan onder cliënten met een complexe hulpmiddelenvraag: zij geven de algehele dienstverlening van gemeenten en leveranciers gemiddeld een krappe voldoende (6-).

Lees meer

Milieu en Mobiliteit

woensdag 29 september 2021

Opt-in-systeem ongeadresseerd reclamedrukwerk mag

Milieu en Mobiliteit

Gemeenten zijn bevoegd om een opt-in-systeem (ja/ja-sticker op brievenbus) voor ongeadresseerd reclamedrukwerk in te voeren. Dat zegt de Hoge Raad in zijn arrest van 24 september 2021.

Lees meer

Omgevingswet

vrijdag 15 oktober 2021

Benoeming adviescommissie – Mandaat aan college

Omgevingswet

Gemeenten zijn bezig met het instellen van de Adviescommissie over de omgevingskwaliteit, als opvolger van de welstand- en monumentencommissie. De vraag is gesteld of alleen de raad leden van de Adviescommissie kan benoemen en ontslaan, of dat dit ook aan B&W kan worden overgelaten.

Lees meer

maandag 4 oktober 2021

Podcast: De rol van de programmamanager

Omgevingswet

In de nieuwe podcast van de serie ‘de Raad en de Omgevingswet’ gaat Pascale Georgopoulou in gesprek met Peter Commissaris, programmamanager invoering Omgevingswet bij de gemeente Alphen aan den Rijn. Samen hebben zij het over de rol van de programmamanager in de ondersteuning van de Raad.

Kijk voor het blog van Pascale Georgopoulou bovenaan deze nieuwsbrief.

Lees meer

donderdag 30 september 2021

Wijziging VNG Model Erfgoedverordening

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking. Deze wet heeft gevolgen voor de Erfgoedverordening, omdat deze verordening ook regels bevat over de fysieke leefomgeving.

Lees meer

Sociaal domein

vrijdag 8 oktober 2021

Stein is de Meest Toegankelijke Gemeente 2021

Sociaal domein

De gemeente Stein is verkozen tot de Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland in 2021. Stein springt eruit met een Sociale Inclusie Agenda waarin op een duidelijke en toegankelijke manier het beleid is opgeschreven. De gemeente Zwolle won de aanmoedigingsprijs.

Lees meer

Moties gemeenteraden

Bekijk de aangenomen moties die gemeenten naar de VNG stuurden. (Recente moties o.a. over afschaffing 6-maandentermijn toetsing huur, borstonderzoek en huishoudelijke hulp Wmo.)

Om goed aan de start te komen voor de nieuwe raadsperiode, houdt de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden de komende maanden, voor raads- en kandidaat-raadsleden, enkele 'Klaar voor 4 jaar' bijeenkomsten en workshops. Hier zal onder meer worden ingega op vragen als: Wat voor raadslid wil je zijn? Ben je een behartiger van de belangen van inwoners, of wil je straks uitsluitend de klachten van inwoners aan de orde stellen?

De bijeenkomsten bestaan uit een plenair gedeelte en een tweetal workshops. In het plenai gedeelte zal Maarten de Winter, specialist op het thema “timemanagement en werkdruk”, spreken over hoe je als raadslid met positieve energie, invulling kan geven aan het raadswerk. Tijdens de workshops zal er worden ingegaan op onder meer: de persoonlijke communicatie als raadslid, macht, tegenmacht, koers en controle én debating. Zo kan je als raadslid sterk en krachtig van start gaan in de nieuwe raadsperiode.

Doelgroep
De bijeenkomsten Klaar voor 4 jaar zijn bedoeld voor (aspirant) raadsleden. Stuurt u deze uitnodiging vooral door naar aspirant-raadsleden.

Programma
Het programma duurt van **09.30 - 13.45 uur** en bestaat naast het plenaire gedeelte uit twee workshoprondes.

Meer informatie en de omschrijving van de sessies vindt u op de website.
De workshopomschrijvingen worden daar zo spoedig mogelijk geplaatst.

Deelname is gratis. Let op! Schrijf u snel in want, VOL = VOL.

Met vriendelijke groet,
de Nederlandse Vereniging van Raadsleden

Aanmelden

BURGERNET

Samen voor een veilige buurt

Kwartaalverslag Burgernet

Eenheid Oost-Nederland

3e kwartaal 2021

Inhoudsopgave

Oost-Nederland

1. Gelderland-Zuid 4

1.1 Burgernetdeelnemers 4

1.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten 4

1.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Gelderland-Zuid 5

2. Gelderland-Midden 6

2.1 Burgernetdeelnemers 6

2.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten 6

2.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Gelderland-Midden 8

3. Noord- en Oost- Gelderland 9

3.1. Burgernetdeelnemers 9

3.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten 9

4. IJsselland 12

4.1 Burgernetdeelnemers 12

4.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten 12

4.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Noord- en Oost-Gelderland 13

5. Twente 14

5.1 Burgernetdeelnemers 14

5.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten 14

5.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Hengelo 15

Eenheid Oost- Nederland

Oost Nederland-totaal:

Deelname:

Deelnemers aan spraak en SMS berichten	**389.876 (toename 842)**
Deelnemers aan e-mail(opsporings)berichten	**354.079 (toename 249)**
Burgernetapp (nieuwe) downloads kwartaal 3	**6.588**
Volgers Facebook Burgernet	**17.000**

Inzet:

- **Meldkamers: 293 opsporingsberichten**

- **Politie basisteams:**

De inzet van Burgernet(mail) door de basisteams vertoont een wisselend beeld. Ongeveer de helft van de teams betrekt en informeert Burgernetdeelnemers redelijk tot zeer goed. De samenvatting daarvan vindt u in onderstaande tabel, met daarin het aantal gepleegde woninginbraken in het 3e kwartaal, afgezet tegen de verzonden opsporingsberichten (Burgernetmail). Meer uitgebreide informatie treft u aan in de rapportage. In totaal werden er 295 opsporings- en informatieve berichten verstuurd.

			Woninginbraken	Burgernetmail
GLZ	Nijmegen Noord	zeer goed	37	30
GLZ	De Waarden	zeer goed	45	30
NOG	IJsselstreek	zeer goed	46	35
GLM	IJsselwaarden	zeer goed	7	6
NOG	Veluwe Noord	zeer goed	44	38
NOG	Achterhoek West	goed	29	19
GLZ	Nijmegen Zuid	goed	21	9
GLM	Rivierenland Oost	goed	25	12
GLM	Rivierenl West	goed	19	10
GLM	Arnhem Noord	goed	52	32
GLM	Veluwe Vallei N	goed	37	20
NOG	Achterhoek Oost	matig	32	3
NOG	Apeldoorn	matig	58	18
GLM	Arnhem Zuid	matig	33	7
GLZ	Tweestromenland	matig	51	15
GLM	Veluwe Vallei Z	matig	26	7
NOG	Veluwe West	matig	21	3
IJSS	IJsselland Zuid	matig	41	1
IJSS	IJsselland Noord	geen inzet	19	0
IJSS	Vechtdal	geen inzet	20	0
IJSS	Zwolle	geen inzet	39	0
GLM	Ede	geen inzet	76	0
TWE	Enschede	geen inzet	48	0
TWE	Twente Midden	geen inzet	50	0
TWE	Twente Noord	geen inzet	31	0
TWE	Twente Oost	geen inzet	38	0
TWE	Twente West	geen inzet	20	0

1. Gelderland-Zuid

1.1 Burgernetdeelnemers

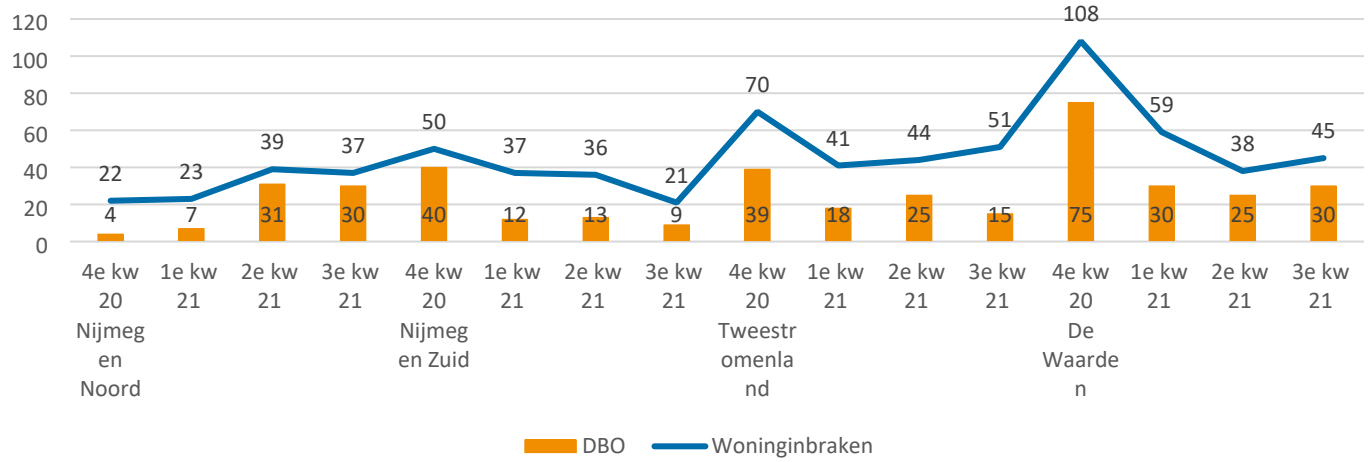
Basisteam	Gemeente	Totaal Burgernetdeelnemers sms/spraakbericht	% deelnemers t.o.v. aantal inwoners	Totaal Burgernetdeelnemers e-mailberichten	Appdownloads in 3e kwartaal 21
Nijmegen Noord/Zuid	Nijmegen	20.016	11,4	17.694	374
Tweestromenland	Berg en Dal	5.695	16,3	5.059	37
	Beuningen	4.966	19,3	4.602	38
	Druten	2.407	12,8	2.278	23
	Heumen	2.756	16,8	2.507	24
	West Maas en Waal	3.694	19,5	3.313	21
	Wijchen	7.679	18,8	7.114	49
De Waarden	Buren	4.488	17,0	4.260	33
	Culemborg	3.366	11,9	3.096	85
	West Betuwe	6.996	13,9	6.294	81
	Maasdriel	3.214	13,1	3.020	35
	NederBetuwe	4.645	19,7	4.217	37
	Tiel	7.043	17,0	6.343	119
	Zaltbommel	5.075	18,1	4.605	52
		82.040	**14,8**	**74.402**	**1.008**

Tabel 1: Aantal Burgernetdeelnemers per gemeente

1.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Nijmegen Noord	Nijmegen	0	4	7	31	**30**
Nijmegen Zuid	Nijmegen	26	40	12	13	**9**
Tweestromenland	Berg en Dal	6	8	3	7	**2**
	Beuningen	2	7	3	2	**2**
	Druten	2	3	1	1	**3**
	Heumen	4	5	2	4	**1**
	West Maas en Waal	0	7	2	4	**3**
	Wijchen	5	9	7	7	**4**
De Waarden	Buren	4	10	2	5	**4**
	Culemborg	4	7	2	0	**2**
	West Betuwe	5	11	8	5	**7**
	Maasdriel	2	7	0	2	**3**
	Neder-Betuwe	10	11	9	4	**7**
	Tiel	7	21	6	6	**2**
	Zaltbommel	2	8	3	3	**5**
		79	**158**	**67**	**94**	**84**

Tabel 2: Aantal verstuurde digitale buurtonderzoeken per gemeente

Figuur 1: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = digitale buurtonderzoeken (oranje kolom)

Toelichting:

Met **84 digitale buurtonderzoeken** in het 3e kwartaal werden **3.091 deelnemers** binnen het district gericht per mail geïnformeerd over woninginbraken en/of andere wetenswaardige zaken in hun woonwijk.

1.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Gelderland-Zuid

De meldkamer verzond in het 3e kwartaal **50 opsporingsberichten** in de vorm van een SMS of spraak- en Appbericht over vermissingen en misdrijven (heterdaadacties).

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Nijmegen Noord	Nijmegen	7	9	6	41	**13**
Nijmegen Zuid	Nijmegen	16	5	9	22	**10**
Tweestromenland	Berg en Dal	9	2	3	9	**4**
	Beuningen	1	2	0	4	**4**
	Druten	3	0	0	2	**1**
	Heumen	5	1	1	9	**1**
	West Maas en Waal	0	1	0	6	**0**
	Wijchen	3	1	2	10	**1**
De Waarden	Buren	2	0	0	6	**0**
	Culemborg	3	3	2	0	**2**
	West Betuwe	0	2	2	8	**2**
	Maasdriel	1	0	1	2	**4**
	Neder-Betuwe	2	4	5	8	**1**
	Tiel	8	5	5	15	**6**
	Zaltbommel	5	1	2	4	**1**
		65	**36**	**38**	**146**	**50**

Tabel 3: Aantal uitgezette Burgernetacties

2. Gelderland-Midden

2.1 Burgernetdeelnemers

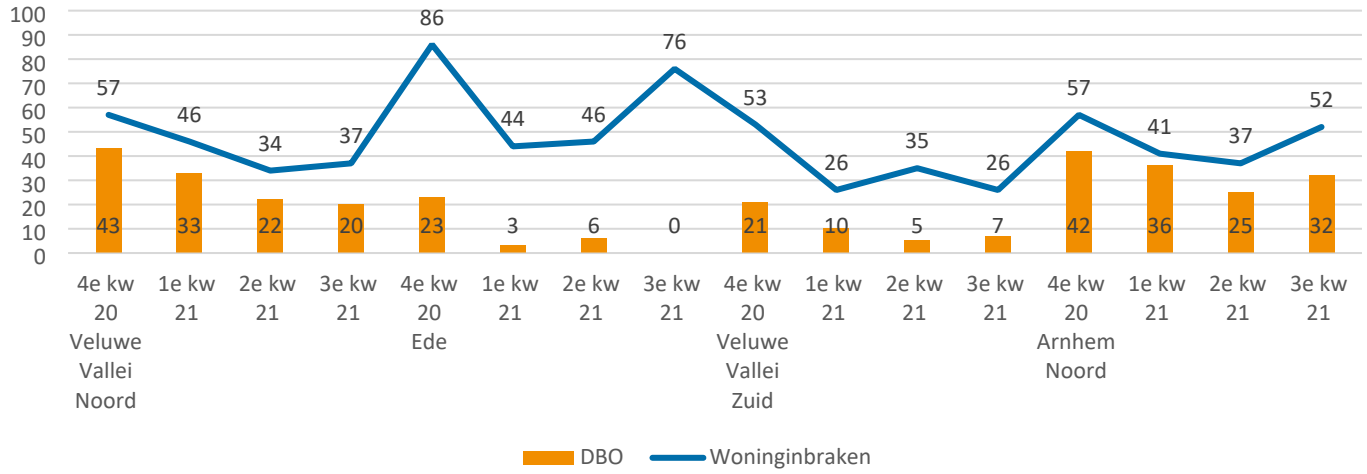
Basisteam	Gemeente	Totaal Burgernetdeelnemers sms/spraakbericht	% deelnemers t.o.v. aantal inwoners	Totaal Burgernetdeelnemers e-mailberichten	Appdownloads in 3e kwartaal 21
Veluwe Vallei Noord	Barneveld	6.633	11,5	5.901	132
	Nijkerk	4.662	10,9	4.047	92
	Scherpenzeel	1.281	13,0	1.113	13
Ede	Ede	11.300	9,8	10.005	265
Veluwe Vallei Zuid	Renkum	3.646	11,6	3.221	65
	Wageningen	3.621	9,4	3.110	63
Arnhem Noord /Zuid	Arnhem	15.347	9,8	13.627	459
Rivierenland West	Lingewaard	4.822	10,3	4.357	88
	Overbetuwe	5.274	11,1	4.723	91
IJsselwaarden	Doesburg	1.430	12,4	1.305	86
	Rheden	5.409	12,4	4.819	114
	Rozendaal	331	21,0	320	0
Rivierenland Oost	Duiven	3.990	15,7	3.663	77
	Westervoort	2.229	14,6	2.055	20
	Zevenaar	5.770	13,3	5.293	84
		75.745	**11,0**	**67.559**	**1.649**

Tabel 4: Aantal Burgernetdeelnemers per gemeente

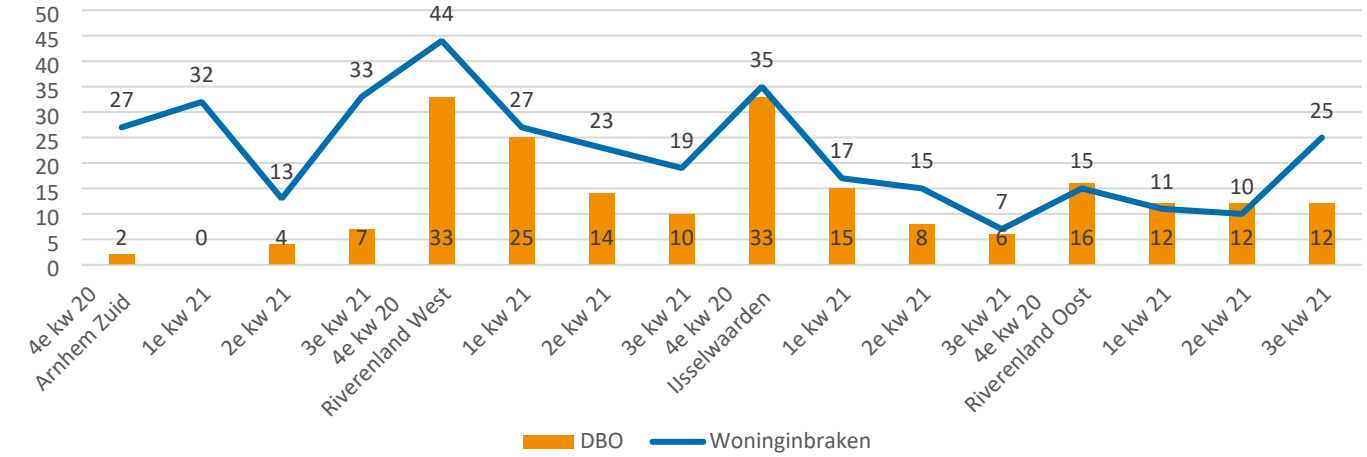
2.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Veluwe Vallei Noord	Barneveld	12	20	8	17	**13**
	Nijkerk	13	15	22	3	**6**
	Scherpenzeel	6	8	3	2	**1**
Ede	Ede	15	23	3	6	**0**
Veluwe Vallei Zuid	Renkum	10	10	4	2	**3**
	Wageningen	11	11	6	3	**4**
Arnhem Noord	Arnhem	36	42	36	25	**32**
Arnhem Zuid	Arnhem	4	2	0	4	**7**
Rivierenland West	Lingewaard	16	17	11	7	**8**
	Overbetuwe	5	16	14	7	**2**
IJsselwaarden	Doesburg	0	2	2	2	**2**
	Rheden	16	29	13	5	**4**
	Rozendaal	0	2	0	1	**0**
Rivierenland Oost	Duiven	20	4	4	1	**1**
	Westervoort	8	1	4	4	**2**
	Zevenaar	6	11	4	7	**9**
		178	**213**	**134**	**96**	**94**

Tabel 5: Aantal verstuurde digitale buurtonderzoeken (DBO) per gemeente.

Figuur 2: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = digitale buurtonderzoeken (DBO) (oranje kolom)

Figuur 3: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = digitale buurtonderzoeken (DBO) (oranje kolom)

Toelichting:

In het 3e kwartaal werden er in het district Gelderland-Midden **94 Burgernetmails en informatieberichten** verstuurd, waarbij **4.898 deelnemers** gericht werden geïnformeerd over woninginbraken en/of andere wetenswaardige zaken in hun woonwijk.

2.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Gelderland-Midden

De meldkamer verzond in het 3e kwartaal **83 opsporingsberichten** in de vorm van een spraak of SMS en App-bericht over vermissingen en misdrijven (heterdaadacties).

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Veluwe Vallei Noord	Barneveld	8	7	5	19	**6**
	Nijkerk	3	2	3	7	**2**
	Scherpenzeel	0	1	1	4	**1**
Ede	Ede	15	13	12	25	**13**
Veluwe Vallei Zuid	Renkum	7	4	4	4	**6**
	Wageningen	2	6	2	8	**2**
Arnhem Noord	Arnhem	9	14	10	57	**18**
Arnhem Zuid	Arnhem	5	10	4	17	**9**
Rivierenland West	Lingewaard	1	1	1	8	**4**
	Overbetuwe	4	6	2	9	**2**
IJsselwaarden	Doesburg	0	1	1	5	**4**
	Rheden	6	3	6	14	**8**
	Rozendaal	1	0	0	2	**1**
Rivierenland Oost	Duiven	3	2	6	4	**2**
	Westervoort	0	0	0	6	**1**
	Zevenaar	3	2	4	13	**4**
		67	**72**	**61**	**202**	**83**

Tabel 6: Aantal uitgezette Burgernetacties

3. Noord- en Oost- Gelderland

3.1. Burgernetdeelnemers

Basisteam	Gemeente	Totaal Burgernetdeelnemers sms/spraakbericht	% deelnemers t.o.v. aantal inwoners	Totaal Burgernetdeelnemers e-mailberichten	Appdownloads in 3e kwartaal 21
Achterhoek Oost	Aalten	3.708	13,7	3.534	72
	Berkelland	7.122	16,1	6.724	69
	Oost Gelre	5.625	18,9	5.340	82
	Winterswijk	5.340	18,4	4.911	108
Achterhoek West	Bronckhorst	6739	18,5	6.457	48
	Doetinchem	5.707	9,9	5.113	170
	Montferland	6.298	17,6	5.871	111
	Oude IJsselstreek	7.263	18,3	6.707	57
IJsselstreek	Brummen	3.983	19,1	3.602	76
	Lochem	5.429	16,2	5.029	73
	Voorst	4.806	19,7	4.418	69
	Zutphen	5.746	12,1	5.355	112
Apeldoorn	Apeldoorn	20.181	12,5	18.462	420
Veluwe Noord	Elburg	3.890	16,8	3.776	50
	Epe	5.519	16,8	4.957	76
	Hattem	787	6,4	773	25
	Heerde	3.465	18,6	3.198	41
	Nunspeet	3.616	13,3	3.398	45
	Oldebroek	3.417	14,5	3.240	43
Veluwe West	Ermelo	4.025	15,0	3.765	51
	Harderwijk	5.871	12,5	5.275	105
	Putten	3.628	14,9	3.401	51
		122.165	**14,8**	**1113.306**	**1.954**

Tabel 7: Aantal Burgernetdeelnemers per gemeente

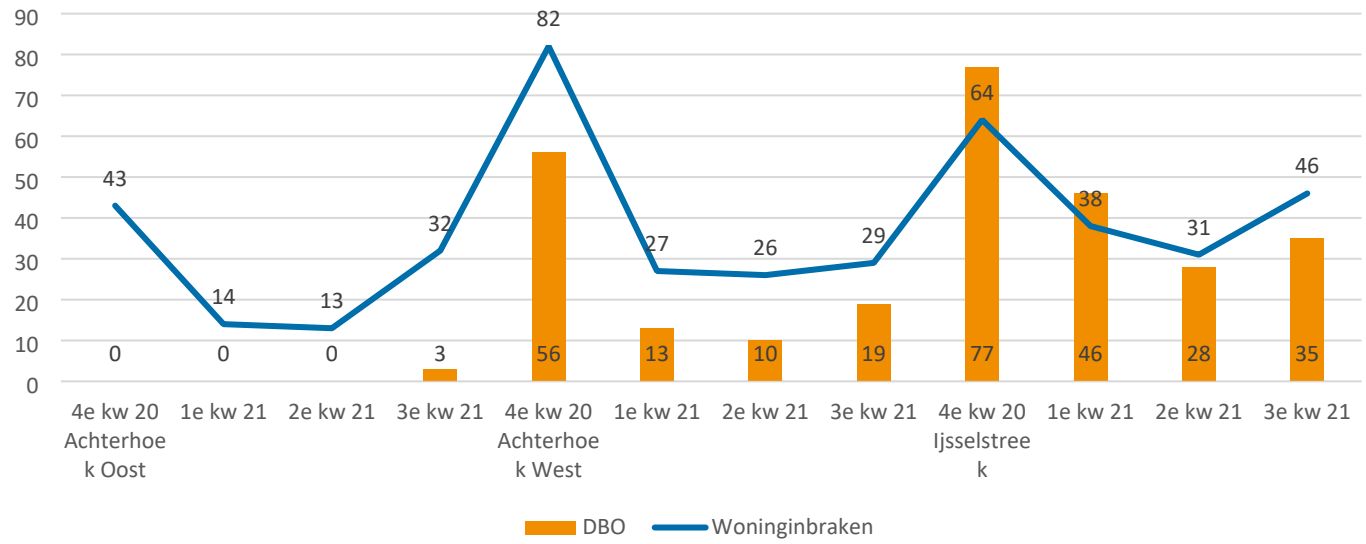
Toelichting:

3.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten

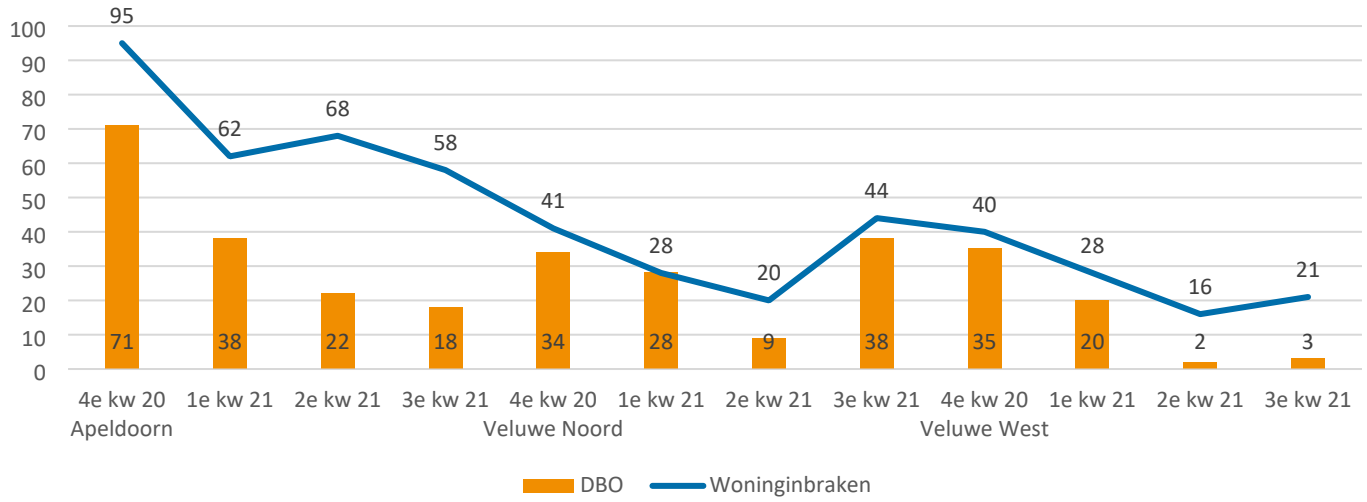
In het 3e kwartaal werden er in het district Noord en Oost-Gelderland **116 Burgernetmails en informatieberichten** verstuurd, waarbij **15.125 deelnemers** heel gericht geïnformeerd werden over woninginbraken en/of andere wetenswaardige zaken in hun woonwijk.

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Achterhoek Oost	Aalten	0	0	**0**	**0**	**0**
	Berkelland	0	0	**0**	**0**	**0**
	Oost Gelre	0	0	**0**	**0**	**2**
	Winterswijk	0	0	**0**	**0**	**1**
Achterhoek West	Bronckhorst	6	15	**2**	**2**	**6**
	Doetinchem	8	17	**6**	**3**	**6**
	Montferland	7	8	**5**	**3**	**4**
	Oude IJsselstreek	6	16	**0**	**2**	**3**
IJsselstreek	Brummen	9	17	**8**	**7**	**6**
	Lochem	18	17	**10**	**10**	**9**
	Voorst	8	20	**4**	**3**	**7**
	Zutphen	9	23	**24**	**8**	**13**
Apeldoorn	Apeldoorn	24	71	**38**	**22**	**18**
Veluwe Noord	Elburg	3	3	**1**	**1**	**10**
	Epe	14	10	**7**	**4**	**2**
	Hattem	4	0	**2**	**0**	**3**
	Heerde	5	4	**5**	**1**	**5**
	Nunspeet	20	7	**9**	**1**	**9**
	Oldebroek	11	10	**4**	**2**	**9**
Veluwe West	Ermelo	4	9	**2**	**0**	**1**
	Harderwijk	8	10	**14**	**0**	**1**
	Putten	7	16	**4**	**2**	**1**
		171	**273**	**145**	**71**	**116**

Tabel 8: Aantal verstuurde digitale buurtonderzoeken per gemeente

Figuur 4: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = digitale buurtonderzoeken (DBO) (oranje kolom)

Figuur 5: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = digitale buurtonderzoeken (DBO) (oranje kolom)

Toelichting:

3.3. Opsporingsberichten politiemeldkamer Noord- en Oost- Gelderland

Meldkamer Noord- en Oost-Nederland verzond in het 3e kwartaal **79 opsporingsberichten** in de vorm van een spraakbericht of SMS en Appbericht over vermissingen en misdrijven (heterdaadacties).

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Achterhoek Oost	Aalten	1	0	2	1	**1**
	Berkelland	2	2	2	2	**3**
	Oost Gelre	1	0	0	1	**1**
	Winterswijk	2	3	0	2	**6**
Achterhoek West	Bronckhorst	1	1	2	6	**4**
	Doetinchem	5	6	6	9	**3**
	Montferland	0	1	1	5	**3**
	Oude IJsselstreek	0	0	1	1	**4**
IJsselstreek	Brummen	1	1	1	17	**3**
	Lochem	0	1	1	15	**1**
	Voorst	0	1	0	6	**1**
	Zutphen	9	1	2	11	**5**
Apeldoorn	Apeldoorn	17	12	8	38	**23**
Veluwe Noord	Elburg	1	0	1	4	**0**
	Epe	5	3	0	8	**1**
	Hattem	0	2	0	2	**0**
	Heerde	2	1	1	1	**1**
	Nunspeet	3	2	1	5	**4**
	Oldebroek	1	0	0	2	**2**
Veluwe West	Ermelo	6	3	0	3	**5**
	Harderwijk	7	2	1	3	**7**
	Putten	3	1	2	3	**1**
		67	**43**	**32**	**145**	**79**

Tabel 9: Aantal verzonden opsporingsberichten

4. IJsselland

4.1 Burgernetdeelnemers

Basisteam	Gemeente	Totaal Burgernetdeelnemers sms/spraakbericht	% deelnemers t.o.v. aantal inwoners	Totaal Burgernetdeelnemers e-mailberichten	Appdownloads in 3e kwartaal 21
IJsselland Noord	Kampen	6.663	12,5	6.504	117
	Staphorst	3.580	21,3	3.567	35
	Steenwijkerland	7.965	18,2	7.544	86
	Zwartewaterland	3.508	15,6	3.212	20
Zwolle	Zwolle	11.463	9,1	10.219	319
Vechtdal	Dalfsen	3.975	14,1	3.609	52
	Hardenberg	8.680	14,3	7.986	101
	Ommen	2.735	15,5	2.290	39
IJsselland zuid	Deventer	11.711	11,7	10.893	248
	Olst-Wijhe	2.348	13,0	1.989	25
	Raalte	6.535	17,5	5.572	110
		69.163	**13,2**	**63.385**	**1.152**

Tabel 10: Aantal Burgernetdeelnemers per gemeente

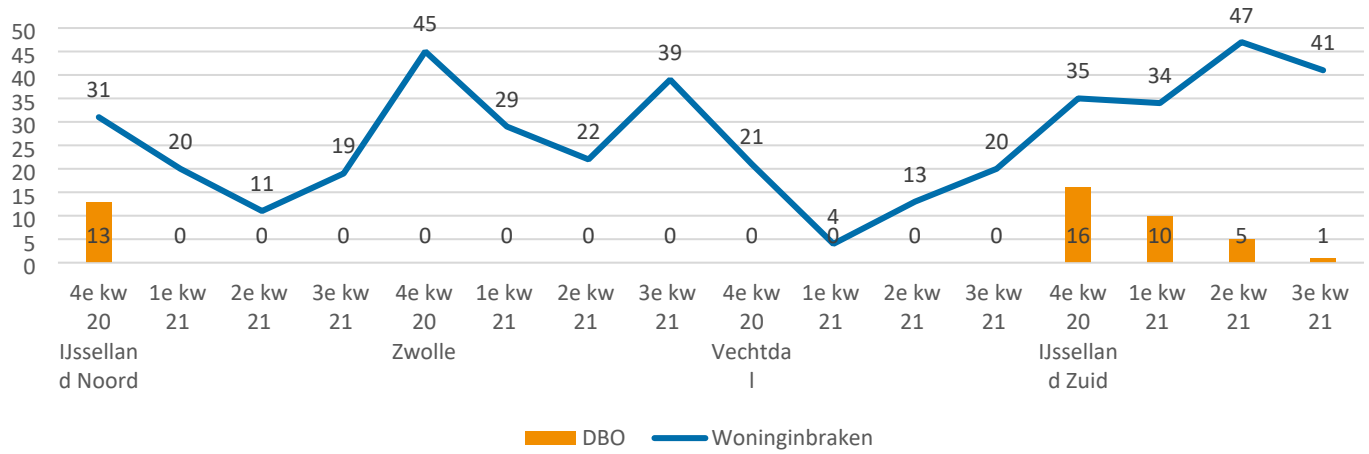
Toelichting:

4.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten

In het 3e kwartaal werd er door de teams **1 Burgernetmail en/of informatiebericht** verstuurd, waarbij **46 deelnemers** gericht geïnformeerd werden over woninginbraken en/of andere wetenswaardige zaken in hun woonwijk.

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
IJsselland Noord	Kampen	3	7	0	0	0
	Staphorst	1	1	0	0	0
	Steenwijkerland	3	5	0	0	0
	Zwartewaterland	2	0	0	0	0
Zwolle	Zwolle	0	0	0	0	0
Vechtdal	Dalfsen	0	0	0	0	0
	Hardenberg	0	0	0	0	0
	Ommen	0	0	0	0	0
IJsselland Zuid	Deventer	15	14	8	5	1
	Olst-Wijhe	0	1	0	0	0
	Raalte	4	1	2	0	0
		28	**29**	**10**	**5**	**1**

Tabel 11: Aantal verstuurde digitale buurtonderzoeken per gemeente

Figuur 6: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden opsporingsmails = Digitaal buurtonderzoek (oranje kolom)

Toelichting:

4.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Noord- en Oost-Gelderland

Meldkamer Noord- en Oost-Gelderland verzond in het district IJsselland in het 3e kwartaal **56 opsporingsberichten** in de vorm van een spraakbericht of SMS en Appbericht over vermissingen en misdrijven (heterdaadacties).

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
IJsselland Noord	Kampen	6	3	2	2	**7**
	Staphorst	1	1	0	2	**1**
	Steenwijkerland	4	2	4	0	**5**
	Zwartewaterland	1	1	1	0	**0**
Zwolle	Zwolle	16	11	17	20	**19**
Vechtdal	Dalfsen	0	2	3	1	**1**
	Hardenberg	2	1	3	6	**4**
	Ommen	1	0	2	1	**3**
IJsselland Zuid	Deventer	7	5	8	20	**11**
	Olst-Wijhe	4	1	2	3	**2**
	Raalte	1	3	0	3	**3**
		43	**30**	**42**	**58**	**56**

Tabel 12: Aantal verzonden opsporingsberichten

5. Twente

5.1 Burgernetdeelnemers

Basisteam	Gemeente	Totaal Burgernetdeelnemers sms/spraakbericht	% deelnemers t.o.v. aantal inwoners	Totaal Burgernetdeelnemers e-mailberichten	Appdownloads in 3e kwartaal 21
Twente West	Hellendoorn	2.871	8,0	2.693	41
	Rijssen-Holten	3.170	8,3	2.902	61
	Wierden	2.003	8,2	1.602	36
Twente Noord	Almelo	4.848	6,6	3.612	117
	Twenterand	3.036	8,9	2.829	25
Twente Midden	Borne	1.591	6,8	1.621	27
	Haaksbergen	1.179	4,8	1.073	41
	Hengelo	4.159	5,2	3.760	152
	Hof van Twente	2.417	6,9	2.479	27
Noordoost Twente	Dinkelland	1.873	7,1	1.491	30
	Losser	2.031	9,0	1.731	22
	Oldenzaal	2.339	7,3	1.582	22
	Tubbergen	1.746	8,2	1.467	22
Enschede	Enschede	7.500	4,7	6.585	202
		40.763	**6,5**	**35.427**	**825**

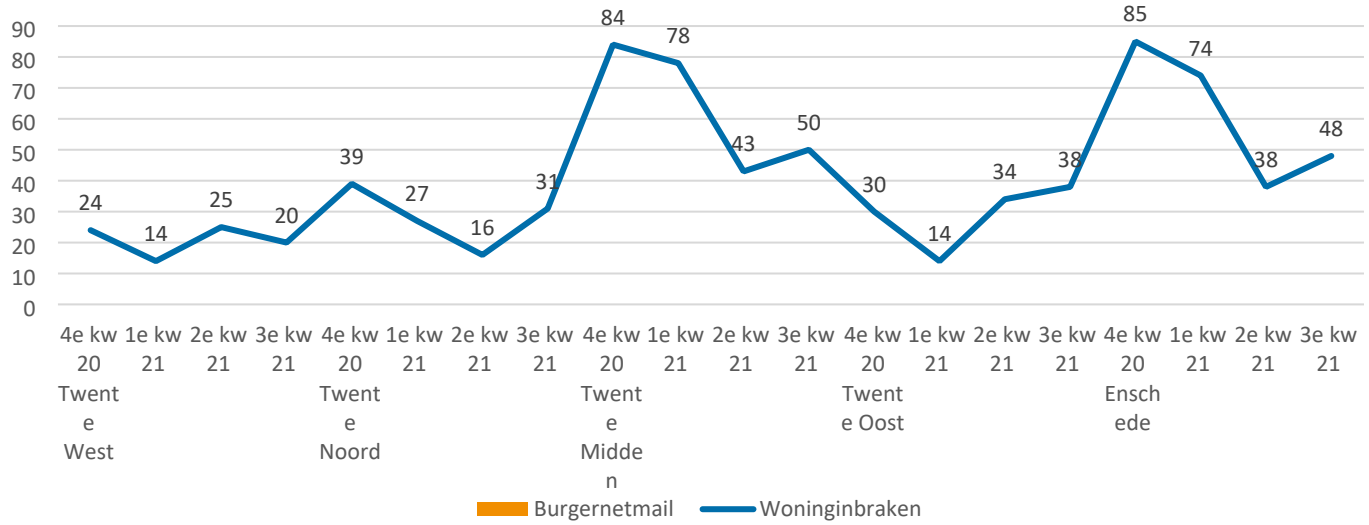
Tabel 13: Aantal Burgernetdeelnemers per gemeente

Toelichting:

5.2 Burgernetmail en informatieve berichten door basisteams en gemeenten

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Twente West	Wierden	0	0	0	0	**0**
	Rijssen-Holten	0	0	0	0	**0**
	Hellendoorn	0	0	0	0	**0**
Twente Noord	Twenterand	0	0	0	0	**0**
	Almelo	0	0	0	0	**0**
Twente Midden	Borne	0	0	0	0	**0**
	Hof van Twente	0	0	0	0	**0**
	Hengelo	0	0	0	0	**0**
	Haaksbergen	0	0	0	0	**0**
Twente Oost	Tubbergen	0	0	0	0	**0**
	Oldenzaal	0	0	0	0	**0**
	Dinkelland	1	0	0	0	**0**
	Losser		0	0	0	**0**
Enschede	Enschede	1	0	0	0	**0**
		2	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 14: Aantal verstuurde digitale buurtonderzoeken per gemeente

Figuur 7: Ontwikkeling woninginbraken (blauwe lijn) en verzonden Burgernetmails (oranje kolom) – In Twente niet van toepassing -

Toelichting:
De Burgernetmailfunctie wordt ondanks oplopende woninginbraken in Twente (nog) niet gebruikt.

5.3 Opsporingsberichten politiemeldkamer Hengelo

Meldkamer Hengelo verzond in het 3e kwartaal **25 opsporingsberichten** in de vorm van een spraakbericht of SMS en Appbericht over vermissingen en misdrijven (heterdaadacties).

Basisteam	Gemeente	3e kw 20	4e kw 20	1e kw 21	2e kw 21	3e kw 21
Twente West	Hellendoorn	0	0	1	**2**	**0**
	Rijssen-Holten	2	0	2	**1**	**0**
	Wierden	1	0	2	**0**	**1**
Twente Noord	Almelo	4	4	4	**7**	**3**
	Twenterand	0	0	0	**1**	**0**
Twente Midden	Borne	0	2	2	**0**	**2**
	Haaksbergen	0	1	2	**0**	**2**
	Hengelo	0	5	8	**11**	**2**
	Hof van Twente	2	2	1	**2**	**2**
Noordoost Twente	Dinkelland	1	2	0	**1**	**1**
	Losser	0	0	1	**2**	**1**
	Oldenzaal	0	0	0	**3**	**0**
	Tubbergen	3	0	0	**0**	**0**
Enschede	Enschede	16	6	8	**10**	**11**
		29	**22**	**31**	**40**	**25**

Tabel 15: Aantal verzonden opsporingsberichten

Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2022

30 praktische handvatten ter inspiratie voor de lokale programma's

Introductie

ONL voor Ondernemers komt op voor de belangen van de ondernemers en heeft als doel om het brede ondernemersklimaat te verbeteren. ONL is daarmee de stem van de ondernemer uit het Midden- en Kleinbedrijf (MKB). Dit betekent dat ONL actie onderneemt en aanbevelingen doet op basis van directe en continue inbreng van ondernemers uit het hele land. Of het nu gaat om de verschillende concrete beleidsvoorstellen, het Sociale Akkoord 2021 of dit Ondernemersmanifest, ondernemers bepalen de agenda en ONL zorgt ervoor dat de stem van de ondernemers gehoord wordt.

In Nederland zijn ongeveer 1,5 miljoen MKB-bedrijven. Deze 1,5 miljoen bedrijven zijn verantwoordelijk voor +/- 60% van de toegevoegde waarde en 70% van de werkgelegenheid van alle bedrijven in Nederland. Het MKB is de motor van de lokale economie en is betrokken bij veel lokaal maatschappelijke initiatieven. U kunt als politieke partij veel doen om de ondernemers in staat te stellen henzelf en uw gemeente te laten floreren. Want, het geld moet eerst verdiend worden. Een gemeente die ondernemerschap stimuleert is goed voor de ondernemingen, voor de mensen die er werken, voor de lokale economie en samenleving. Het zorgt ervoor dat bedrijven zich in uw gemeente willen vestigen, dat er werkgelegenheid ontstaat en dat de lokale economie kan groeien. Ondernemers zorgen voor winkels, horeca en andere producten en diensten in uw gemeente, waarmee niet alleen de lokale bevolking, maar ook toeristen en bezoekers bediend worden. Naast de economische functie vervult het MKB ook een belangrijke lokale maatschappelijke functie. Zij sponsoren verenigingen en evenementen en bieden onder meer leer-werkplekken aan voor jongeren.

ONL presenteert, in opvolging van het Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2018, het Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2022. Het manifest biedt uw partij handvatten richting een definitief verkiezingsprogramma en, waar mogelijk, een coalitie- of collegeakkoord. Ook steeds meer lokale ondernemersverenigingen komen met goede uitgeschreven plannen ter verbetering van het lokale ondernemersklimaat. Met de handvatten in het ONL-manifest en plannen van lokale ondernemersverenigingen realiseert u meer bedrijvigheid, werkgelegenheid en levendigheid in uw gemeente.

Als lokale politiek bent u erg belangrijk voor ondernemers en met deze handvatten heeft u de kans om echt iets te doen. U vormt het eerste en meest directe aanspreekpunt voor een ondernemer. De door u genomen maatregelen zijn direct voelbaar bij lokale ondernemers. Voor ondernemers in uw gemeente is het zeer belangrijk dat de onderstaande punten in de definitieve verkiezingsprogramma's en het coalitie- of collegeakkoord worden opgenomen.

Oktober 2021

Lokale verbinding

- **1) Een ondernemer-contactpersoon bij alle gemeenten.** Ondernemers hebben een aanspreekpunt nodig waar ze met hun vragen of klachten terecht kunnen. Ondernemers ervaren het contact en de communicatie met de gemeente nu vaak als te bureaucratisch en onoverzichtelijk. Koppel een vast contactpersoon aan ondernemerschap. Een contactpersoon kan de ondernemer op weg helpen in het gemeentelijke systeem, brengt ondernemers in contact met de juiste afdeling en helpt bij het vinden van gemeentelijke formulieren. De contactpersoon moet het vertrouwen tussen de gemeente en de ondernemer doen laten toenemen. De menselijke maat als uitgangspunt.

- **2) Start een periodiek ondernemersoverleg om in gesprek te blijven met ondernemers.** Zorg voor een vaste structuur waarmee de politiek gedurende de raadsperiode in gesprek blijft met ondernemers. Vraag aan ondernemers om mee te denken en help ondernemers bij het aanpakken van de problemen waar zij tegenaan lopen. Laat het een wisselwerking zijn tussen politiek en ondernemers. Het stimuleert onderlinge lokale verbinding, zowel economisch als maatschappelijk. Er wordt ruimte gecreëerd tot het uitwisselen van ideeën.

- **3) Durf over gemeentegrenzen heen te kijken.** Grenzen remmen goede plannen en ondernemingen af, neem deze weg en werk nauw samen met buurgemeenten. Ondernemers willen ondernemerschap niet geremd zien worden doordat buurgemeenten andere regelgeving hanteren. Ondernemers willen kansen grijpen. Gemeenten moeten dit kunnen faciliteren door een harmonisatie van regelgeving.

- **4) Benoem een gemeentelijke of regionale ondernemersombudsman.** Ondernemers raken steeds vaker verstrikt in het web van lokale wet- en regelgeving, dienstverlening en communicatie door gemeenten. Er moet op lokaal of regionaal niveau een onafhankelijke autoriteit komen die (a) een (adviserende) uitspraak kan doen over het handelen van een gemeente en (b) verschillende stakeholders eenvoudig bij elkaar kan brengen in geval van gemeentegrensoverschrijdende ondernemersinitiatieven.

- **5) Creëer langetermijnstrategieën op recreatie, toerisme en de verduurzamingsopgave.** Ondernemers hebben behoefte aan een duidelijk toekomstperspectief. Het zorgt dat ondernemers zich kunnen focussen op de langere termijn, dat creëert (investerings)zekerheid in de planning en ondernemersdoelstellingen.

- **6) Gemeenten en ondernemers moeten de handen in één slaan wat betreft marketing.** Om bedrijven, toeristen en potentiële nieuwe inwoners te trekken moeten factoren als ligging, ondernemersklimaat, arbeidspotentieel en infrastructuur beter en blijvend benoemd worden. Investeer in een doorlopende marketingstrategie.

Lokaal ondernemersklimaat

- **7) Stimuleer financiering van kleine kredieten voor MKB-ondernemers.** Help kleine kredietaanbieders met het geschikt maken van de kredieten voor de lokale ondernemers, financieel, dan wel adviserend. Werk samen met kredietaanbieders en adviseurs om ondernemers te wijzen in de zoektocht naar financiering.

- **8) Stimuleer lokale innovatieve bedrijven als smart-ups, scale-ups en vooruitstrevende familiebedrijven.** Creatieve ondernemingen kunnen van grote toegevoegde waarde zijn voor de gemeente. Het trekt kennis en werkgelegenheid aan. Gemeenten moeten dit koesteren en hierop investeren. Er zijn al legio gemeentelijke en provinciale voorbeelden van instrumenten als MKB-regiodeals en voucherregelingen om ondernemers te ondersteunen bij de stap naar verduurzaming, innovatie, digitalisering, bedrijfsopvoling en/of ondernemersvaardigheden. Leer van andere gemeenten om de vooruitstrevende Nederlandse bedrijven te stimuleren.

- **9) Geef ondernemers meer zeggenschap over budgetten die specifiek voor hun omgeving zijn gereserveerd.** Denk aan de herinrichting van bedrijventerreinen of winkelstraten. Ondernemers weten als geen ander wat er nodig is om de locatie een (economische) impuls te geven, zowel qua vormgeving als uitstraling. Betrek ondernemers meer en beter bij de bouwtekeningen en budgettaire invulling.

- **10) Voorkom leegstand in de winkelstraten.** Ga in gesprek met ondernemers over het tegengaan van overconcentratie en de mogelijkheid van het transformeren of multifunctioneel gebruik van winkels en horeca. Maak dit laatste als gemeente ook mogelijk door positieve vergunningverlening.

- **11) Verleng de tijdens corona opgezette 'koop-lokaal' acties en behoud de papieren reclamefolders.** Wat we lokaal kunnen doen, moeten we echt lokaal doen. De lokale krant en reclamefolders helpen hierbij. De toegevoegde waarde van papieren reclame bindt consument en ondernemer. De consument heeft profijt van de acties en de ondernemers van de consumentenaanloop. Tegelijkertijd zijn ondernemers in bredere zin bereid om op andere manieren actief bij te dragen aan -en mee te denken over manieren tot- het verder verminderen van restafval.

- **12) Stimuleer ondernemerschap door de precariobelasting terug te laten vloeien naar de ondernemers.** De belasting op reclame-uitingen (precariobelasting) is een doorn in het oog van ondernemers. Laat deze precariobelasting terugvloeien naar ondernemers/het lokale ondernemersklimaat. De belasting op het gebruik van de openbare ruimte moet in verhouding staan tot de kosten die de gemeenschap maakt voor het verschaffen en onderhouden van die ruimte.

- **13) Zet in op het behoud van cruciale faciliteiten voor ondernemers als geldautomaten en voldoende parkeerplaatsen.** Basisfaciliteiten zijn nodig om de stads- of dorpskern levendig te houden. Zo beperkt het toeristen als er een geldautomaat ontbreekt en leidt een gebrek aan parkeerplaatsen tot minder klanten. Creëer meer, veiligere en goedkopere parkeerplaatsen, eventueel aan de stads- of dorpsrand.

Regeldrukeffecten

- **14) Stroomlijn de 5 processen waar ondernemers het meeste last van hebben.** Neem als gemeenten de verantwoordelijkheid om de 5 lastigste regeltrajecten te identificeren en investeer in het stroomlijnen van deze 5 processen. Trek hierbij samen op met ondernemers.

- **15) Nieuwe regels worden eerst getoetst aan een MKB-haalbaarheidstoets.** Nieuwe of aangepaste lokale regelgeving moet ook voor kleine ondernemers behapbaar en uitvoerbaar zijn. Om deze garantie te kunnen geven is een toets noodzakelijk. De gevolgen van nieuwe regelgeving moeten eerst voldoende in kaart zijn gebracht.

- **16) Vereenvoudig het proces van vergunningaanvragen.** Geef binnen 6 weken duidelijkheid door het beperken van de afgiftetermijnen en zorg voor transparantie in het proces. Benader aanvragen met een open en positieve blik door te kijken naar wat wel kan, in plaats van wat niet kan. Mocht het de gemeentelijke organisatie niet lukken om een besluit te nemen binnen de gestelde termijn dan wordt de vergunning automatisch verleent. De ondernemer mag niet de dupe worden van de stroperigheid bij de gemeente.

- **17) Bestemmingsplan: snel schakelen is de sleutel.** Het bestemmingsplan mag geen belemmering zijn voor creativiteit. Het vaststellen van ruime kaders is nodig voor het plannen van de ruimte en essentieel voor de investeringszekerheid. Echter, er moet altijd ruimte zijn voor maatwerk. Zoek gericht naar oplossingen, kijk in mogelijkheden.

- **18) Stapeling van toezicht, advies en centraal aanspreekpunt.** Regels zijn regels en moeten worden gecontroleerd. Zorg ervoor dat er regie is op de controle, zodat de ondernemer niet eindeloos dezelfde informatie naar verschillende controlerende overheidsinstanties moet sturen. Zorg voor bundeling van controles, zodat een ondernemer niet alsmaar verschillende inspecteurs over de vloer heeft.

Ontzorg ondernemers

- **19) Betaal als gemeente de rekeningen op tijd.** Iedere overheidsinstantie moet binnen 30 dagen haar rekeningen betalen. Dit lukt nog niet in elke gemeente even goed. Ga als gemeente het overleg aan met de leveranciers over e-facturatie om de betaaltermijnen te verkorten. E-facturatie is eenvoudig in omgang en versnelt het betalingsproces.

- **20) Steun de startende ondernemers** met bruikbare informatie over het ondernemerschap, het loket voor ondernemers binnen de gemeentelijke organisatie en gegevens van de ondernemersvereniging(en). Geef startende ondernemers de steun die ze nodig hebben. Het stimuleert het lokale ondernemerschap met een nieuwe dosis inspiratie en creativiteit.

- **21) Compenseer ondernemers voor rechtmatig overheidsoptreden (bij bijvoorbeeld een wegafsluiting).** Gemeenten moeten zich maximaal inspannen om te voorkomen dat ondernemers nadeel ervaren van onderhoudswerkzaamheden. Het komt nog te vaak voor dat de lokale politiek besluit tot het afsluiten of vernieuwen van een weg, maar de ondernemer die hierdoor direct geraakt wordt niet tegemoetkomt met een vergoeding. Volgens staand overheidsbeleid maken ondernemers aanspraak op een vergoeding die de geleden schade compenseert, de nadeelcompensatie. Ondernemers snappen dat onderhoud in de publieke ruimte nodig is, maar zijn tegelijkertijd vaak angstig om de relatie met de gemeente op het spel te zetten voor de nadeelcompenstatie. De gemeente moet zich blijven realiseren dat een ondernemer afhankelijk is van de bereikbaarheid van zijn of haar zaak.

- **22) Verlaag de OZB, net als de leges en lasten.** Het zwaar belasten van ondernemerschap werkt negatief op het lokale ondernemersklimaat. Lokale belastingen en leges worden nu vaak gebruikt als sluitpost voor de gemeentelijke begroting. Ondernemers hebben het zwaar (gehad) door corona en de stijgende kosten voor energie, inkoop en lonen. De OZB moet in iedere gemeente structureel worden verlaagd. De grondslag voor leges en lasten is vaak onduidelijk en er zijn grote verschillen tussen gemeenten.

(Digitale) Veiligheid

- **23)** Ondernemers wijzen op het belang van gedegen cybersecurity en de gevaren en kansen van het online actief zijn. Cybersecurity wordt steeds belangrijker, het aantal digitale aanvallen op ondernemers neemt helaas toe. **Voor gemeenten ligt er een verantwoordelijkheid om ondernemers te wijzen op de gevaren en kansen van cybersecurity**. Gemeenten moeten ondernemers hier blijvend over informeren.

- **24) Versterk politie- en boa-inzet.** In plattelandsgemeenten en op bedrijventerreinen krijgen ondernemers steeds vaker te maken met ongewenste gasten. Criminelen die ondernemers willen gebruiken om illegale praktijken wit te wassen. Gemeenten moeten meer inzetten op het tegengaan van ondermijning door het intensiveren van de beveiliging van bedrijventerreinen en in de regio.

Verduurzaming

- **25) Begeleid ondernemers bij hun wens tot verduurzaming met advies en bundel kennis.** Veel ondernemers staan open voor de verduurzamingsopgave. Alleen, de kennis over het 'hoe' ontbreekt. Gemeenten moeten ondernemers adviseren richting de bestaande subsidies, vergunningen en type verduurzaming. Tegelijkertijd kunnen gemeenten verschillende ondernemers die zich bezighouden met verduurzaming bij elkaar brengen in een kennisnetwerk om tot initiatieven te komen om andere ondernemers mee te krijgen. Ondernemers leren het liefst van andere ondernemers.

- **26) Investeer in het energienet.** Als ondernemers de verduurzamingsslag willen maken is het aan de lokale overheid om dit te faciliteren. Het energienet zit in grote delen van Nederland 'vol'. Gemeenten moeten, in overleg met hogere overheden, zo snel als mogelijk starten met het uitbreiden van het energienet.

Wonen

- **27) Werk het woningtekort weg.** De personeelstekorten lopen flink op. Dit staat ondernemerschap in de weg. In sommige branches zijn ondernemers genoodzaakt de openingstijden in te perken. Om nieuwe mensen aan te kunnen trekken moeten er de komende jaren heel veel betaalbare woningen gebouwd worden, zowel binnen- als buiten de dorp- en stedelijke kernen en daar waar mogelijk in de hoogte. Een belangrijke versnellingsopgave zit bij de vergunningverlening en de bureaucratische molen. Geef particulieren en ondernemers de mogelijkheid om snel over te gaan op het bouwen van nieuwe woningen of het aanpakken van bestaande woningen of kantoorgebouwen.

- **28) Bouw betaalbare starterswoningen.** Het woningtekort onder starters is enorm groot. Ondernemers op zoek naar jonge talenten kunnen deze niet binden bij gebrek aan huisvesting. Bouw specifiek woningen in het starterssegment in de prijsklasse tussen de 200.000 en 300.000 euro zodat ook de alleenstaande jonge talenten een huis kunnen kopen.

Arbeidsmarkt

- **29) Zet in op de samenwerking tussen ondernemerschap, onderwijs en gemeente.** Kijk waar lokaal personeelstekorten zijn en probeer lokaal of regionaal een opleiding te starten in specifiek deze branche of beroepsgroep. Stimuleer ondernemers en onderwijsinstellingen in het uitwisselen van kennis door stages, gastcolleges, werkbezoeken en werk-leerbanen. De gemeente kan de interactie tussen ondernemers en onderwijsinstellingen faciliteren om techniek, vakmanschap en ambachten beter op de kaart te zetten. Let hierbij specifiek op de kleinere MKB-bedrijven die nu veelal onvoldoende worden meegenomen.

- **30) Benader actief mensen zonder een baan.** Er is een groot personeelstekort. Er zijn in Nederland meer openstaande vacatures dan werklozen. Help de mensen zonder baan, al dan niet via omscholing, aan een baan. Zorg dat vraag en aanbod van arbeid bij elkaar komt via een actief gemeentelijk loket. Heb daarbij extra aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Geachte leden van bestuur en raad,

Het is niet makkelijk voor bestuurders en raadsleden om in werkelijk alles een juiste beslissing te nemen. Bij voorzieningen in de openbare ruimte van elke gemeente en feitelijk in de gehele maatschappij zouden evenwel de veiligheid en gezondheid van burgers de eerste zorg moeten zijn. Niet wat wij ergens installeren maar wijzelf en anders wel onze kinderen zijn de toekomst.

Gedegen en meerzijdige informatie is daarom een noodzakelijke vereiste voor juiste beslissingen. Bijgaand vindt u een actuele en gerichte boekinhoud met informatie die de veiligheid en gezondheid van onszelf en onze partner en kinderen op de eerste plaats zet.

Indien dit in het geheel niets voor u of voor sommigen van u is – wat hoe dan ook voorstelbaar is – dan legt u het gewoonweg opzij. Het gaat om honderd procent vrijblijvende informatie die uitsluitend het welzijn van alle burgers, dus ook wijzelf en onze partner en kinderen en familie, maar uiteindelijk de gehele maatschappij zoals die alsmaar meer de onze is op het oog heeft. Niets minder of meer dan dat.

Vriendelijke groet,

J. Vissers

DE TOEKOMST
VAN
DE TOEKOMST

wat doen we met
5G
en wat doet
het met ons

Interviews met wetenschappers en specialisten
op de 5G Top met gastheer Josh del Sol

De inhoud van dit boek is alleen voor informatieve doeleinden. Elke spreker geeft uiting aan eigen ervaringen, inzichten, conclusies en oplossingen. Veel interviews met of beeldmateriaal van de meeste sprekers en overige genoemde personen zijn op internet te vinden.

De gegevens over 5G tussen een aantal interviews ('Is 5G nodig?') zijn met toestemming van de auteur overgenomen uit het artikel 'How deep is 5G fake news?' (Wall Street International Magazine, WSIMAG.COM, 23/1/21) van elektrotechniek/telecomingenieur Miguel Coma.

Buiten de tekst vallende opmerkingen staan tussen rechte haken.

INHOUD

Inhoudsopgave **3**
Voorwoord **7**
HOE STAAT HET MET 5G? **9**
De interviews **11**
De frequenties **275**
Begrippen **276**
Afkortingen **279**
HOE KAN HET DAT IK NIKS WIST? **281**
Onvolledige geschiedenis **282**
Bibliografie **286**
Videografie **289**
WAT KAN IK VOOR MEZELF DOEN? **292**
Tips **293**
Adressen **297**
De vertalers **300**

●

DE INTERVIEWS

1. Devra Davis, PhD, MPH **11**
Wetenschappelijke kennis over elektromagnetische velden (EMV's)
Kennis die de industrie je niet laat weten
Uitwerking van millimetergolven op de gezondheid
De manier waarop de industrie het speelt

Enige vroege rapportage **26**

2. Magda Havas, PhD **28**
Biologische effecten van elektromagnetische velden
De opkomst van elektrohypersensitiviteit
Effecten van EMV's op je gezondheid
Eenvoudige oplossingen voor bescherming thuis

Zory's 6000 documenten **42**

3. Robert F. Kennedy, Jr. **45**
Gevaren van 5G voor de gezondheid van kinderen
De satellietwaanzin van 5G
De industrielobby en gekaapte instanties
Rechtenschending en 'wetens en willens'

4. Paul Héroux, PhD **56**
Schadelijke effecten van radiofrequente straling (RF)

Vrije zuurstofradicalen en metabolische verstoring
Niet-thermische effecten van RF
Technische problemen met het internet-der-dingen

5. Patrick Wood **71**
5G: De agenda voor totale controle
Het verband tussen 5G en technocratie
Economie gebaseerd op energieverbruik en surveillance?
Het sociaalkredietbeleid (en andere gevaarlijke agenda's)

6. Ronald Melnick, PhD **85**
Duidelijk bewijs van kanker: Het NTP-onderzoek van 30 miljoen
Uitkomsten van het Amerikaanse NTP-onderzoek
Kanker, tumoren, hartstoornis en DNA-schade
Waarom negeert de overheid dit bepalende onderzoek?

7. Timothy Schoechle, PhD **99**
Gemeenten die geen 5G maar glasvezel kiezen
Voorbeeldsteden bieden bekabelde oplossingen
Het voorlichten van gemeentebestuurders
Lokale en regionale overheden die samenwerken

8. David Greenfield, PhD **117**
Verslaafde maatschappij: Techverslaving en 5G
Veiligheid van je kind achter het scherm en bij games
Zich wel of niet overgeven aan techverslaving
Bewustheid over verslavend ontworpen technologie

9. Sharon Goldberg, MD **133**
Wetenschap over radiofrequente straling en 5G
RF, suikerziekte, psychische kwalen en zelfdoding
Weerlegging van wat industrie en overheid beweren
Algemene misvattingen aangaande EMV's

10. Cece Doucette, MTPW, BA **148**
De bescherming van onze kinderen
Hoe schoolbesturen en gemeenteraden te informeren
Omgaan met angst en barrières in communicatie
Contact met medeburgers en bestuurders

11. Trevor Marshall, PhD **167**
Ontmaskering van mythen over 5G
Onaanvaardbare risico's van 5G-zenders
Verschil tussen 5G uit de ruimte en op de grond
Stappen voor bescherming van jezelf en je gezin

12. Larry Gust, EE, BBEC, EMRS **177**

Je huis beschermen tegen EMV's en 5G
Bouwbiologisch Instituut: Experts in veiligheid
Soorten en bronnen van EMV-straling
Beste methoden voor bescherming

13. Raymond Broomhall, LLB, GDLP **194**
Hoe 5G-opstelpunten worden geweerd en opgeheven
De juridische procedure stap voor stap
De achilleshiel van de telecomindustrie
Gemeenschapsbanden en verandering bewerkstelligen

14. Beverly Rubik, PhD **206**
Effecten van EMV's op het menselijk bioveld
Het begrijpen van het menselijk bioveld
Hoe jezelf te beschermen tegen 5G
EMV-effecten op levende bloedcellen

15. Raphaël Mahaim, PhD **218**
Regionale overheden in verzet tegen 5G
Waarom de Zwitsers 5G in de ban doen
Industriële antwoorden op overheidsbesluiten
Het informeren van bestuursfunctionarissen

16. Kevin Mottus **229**
Volledig falende regelgeving rond 5G
Waarom beschermt de overheid de burger niet?
De FCC is een gekaapte instantie
De meest succesvolle acties om te ondernemen

17. Theodora Scarato, MSW **245**
Gemeentelijke overheden en lokale acties
Wetenschappelijke kennis over effecten van EMV's en 5G
Hoe overheidsinstanties in gebreke blijven
Strategieën voor gemeenten om zich te weren

18. Patrick Colbeck **259**
Sleutels in de strijd voor gerechtigheid
Waarom onze politici 'toondoof' zijn voor de risico's
Het belang van discussie over de gevaren en voordelen
Over het hebben van een moreel kompas

●

BA: Bachelor of Arts (kandidaat)
BAppSc: Bachelor of Applied Science (ingenieur)
BBEC: Building Biology Environmental Consultant (bouwbioloog)
EE: Electrical Engineer (ingenieur)
EMRS: Electromagnetic Radiation Specialist (expert)

GDLP: Graduate Diploma of Legal Practice (kandidaat)
LLB: Bachelor of Laws (kandidaat)
LT: Luitenant
MD: Doctor of Medicine (arts)
MPH: Master of Public Health (doctorandus)
MSc: Master of Science (doctorandus/ingenieur)
MSW: Master of Social Work (doctorandus)
MTPW: Master of Technical and Professional Writing (tekstschrijver)
PhD: Doctor of Philosophy (doctor)
RN: Registered Nurse (verpleegkundige)
USNR: United States Naval Reserve (marine-reservist)

VOORWOORD

Dag lezer,

Hierbij heeft u een boek in handen met nogal een inhoud.
Zoudt u het een en ander eens willen bekijken en in overweging willen nemen?

Waar gaat het dan over?

In de zomers van 2019 en 2020 werd in Amerika een kritische Top gehouden. Een veertigtal in hun vakgebied gerenommeerde wetenschappers, specialisten, gezondheidswerkers en opiniemakers werd geïnterviewd door de jonge presentator Josh del Sol, die eerder naam had gemaakt met zijn onthullende en schokkende documentaire 'Take Back Your Power'.
Het ogenschijnlijke thema van de Top was elektrosmog, technologie, de contouren van 5G. Maar het uiteindelijke thema bleek veeleer de toekomst van ons allemaal te zijn.
Aan bod kwam een menigte onderwerpen: veiligheid, gezondheid, uw en mijn kind, energie, betrouwbaarheid van overheden en instanties, China, dieren, aansprakelijkheid, surveillance, gadgets, alternatieven, oplossingen, satellieten, de buren, transitie, wetenschappelijke kennis, geld, bewustheid, lobbyen, de wet, gemeente en provincie, historische perspectieven, de Europese Unie, u en ik persoonlijk, en nog heel erg veel meer. Een bruisende kookpot vol met een knetterende inhoud.

De interviews werden via beeldverbindingen gehouden en later door middel van een spraakherkenningsprogramma getranscribeerd en digitaal bijeengezet.
Als samensteller van dit boek heb ik uit die intrigerende verzameling de interviews geselecteerd die me het meest substantieel en relevant voorkwamen. Want alleen aan woorden heb je niets: die doen geen werk, zogezegd. Samen met een heel aantal vrijwilligers ben ik de teksten gaan vertalen.

Waarom is het nodig?

In de lage landen is het in menig opzicht beter dan in andere landen. Maar niet wat de eigenlijke gezondheidstoestand van de leefomgeving betreft: kijk om u heen, lees de krant, volg het nieuws. Een van de vele factoren hierin is wat we elektrosmog zijn gaan noemen, iets wat niemand waarneemt maar altijd en overal aanwezig is. Geen schaap ontkomt.
Nederland hanteert voor de uitgezonden telecomstraling zelfs de hoogste limiet ter wereld en heeft de ambitie een digitale koploper te willen zijn. Dat wil zeggen, overheid en bedrijfsleven en defensie zien het zo. Dus gezond verstand heeft grenzen.
Wat is de huidige situatie overal, tot hoever kunnen we gaan, kun je zonder na te denken blijven toevoegen, welke prijs ligt om welke hoek te wachten? Een algemene bewustheid en geïnformeerdheid hieromtrent laten zeer te wensen over. De verantwoordelijke instanties betonen zich allereerst sussend of afhoudend of blijven zich verlaten op inmiddels ruim achterhaald dogma: niets aan de hand, gaat u slapen. Wie in de boekhandel of bibliotheek gaat kijken, vindt niets tot nauwelijks iets. Ook de nieuwe buren hebben echt geen idee waar het om te doen is.
Dat is de reden voor dit boek, voor de noodzaak van dit boek. En daarom is er behalve de interviews ook zeer veel ter zake doende informatie opgenomen, waaronder veel dat u als lezer niet zo een, twee, drie gedacht zou hebben.

Dus wilt u het geheel of een deel eens bekijken en doodgewoon zien wat u vindt? Want uw mening is belangrijker dan u nu en dan zelf denkt.
Met dank alvast voor het overwegen, ongeacht de uitkomst.

Vriendelijke groet,
samensteller J. Vissers.

HOE STAAT HET MET 5G?

Jullie wetenschappers waren zo bezig met of ze het wel of niet konden, dat ze er niet bij stilstonden of ze het wel zouden moeten.
– Acteur Jeff Goldblum in de film *Jurassic Park* (1993).

Wel, ICNIRP doet niet ter zake. Stel ter vergelijk: je wilt zeker zijn dat niemand de snelheidslimiet overschrijdt, dan zet je de snelheidslimiet op 1000 kilometer per uur. Iedereen zal zich aan de limiet houden, niemand die er overheen gaat. Iedereen die dat wil, kan tot 999 kilometer per uur gaan zonder de snelheidsregels te overtreden.
– Prof. Denis Henshaw van de Universiteit van Bristol in de documentaire *Resonance: Beings of Frequency* (2014).

De mensen die aan mobiele technologie werken, zijn voornamelijk ingenieurs. Ze hebben geen idee van wat er in een levende cel gebeurt. Toch doen ze daar uitspraken over. Ze gaan uit van de aanname dat iets alleen een effect op het welzijn van een levend organisme kan hebben, als het genoeg intensiteit heeft om weefsel op te warmen. Dat is hetzelfde als zeggen: We weten dat een ei als je het kookt hard wordt. Maar wat ze niet weten, is dat als je een ei niet kookt, het een kuiken wordt. Ze hebben niet het flauwste idee hoe dat gebeurt. Maar ze doen uitspraken die suggereren van wel.
– Dr. Andrew Goldsmith van de Faculteit Biologie van Imperial College London in de documentaire *Resonance: Beings of Frequency* (2014).

De netto opbrengst van één antenne voor mobiele communicatie bedraagt meer dan € 6000 per dag.
– Airtel Móvil, 2014.

Waarom denken jullie in het Westen toch altijd maar dat we jullie willen vernietigen? Dat is niet nodig, jullie zijn zelf al bezig het te doen.
– Vladimir Poetin, President Russische Federatie.

De effecten van niet-ioniserende straling zijn hetzelfde als die van ioniserende straling 'in slow motion'.
– Prof. Oleg Grigoriev van de Russische Federatie, Friends House, Londen, juni 2015.

De ICT-sector is een van de meest vervuilende sectoren aan het worden. De schatting is dat dit jaar in Nederland 50 miljoen apparaten worden afgedankt. Elk jaar neemt de hoeveelheid door Nederlanders weggegooide apparaten met 860.000 stuks toe. De ICT-sector is wereldwijd verantwoordelijk voor naar schatting 3 à 6 procent van de uitstoot van broeikasgassen.
– Utrecht Sustainability Institute, voorjaar 2021.

Je kijkt naar je mobiel, maar hij kijkt ook naar jou terug.
– Digitaal strateeg Ilyaz Nasrullah, *Met het oog op morgen*, 19 juli 2021.

1. WETENSCHAPPELIJKE KENNIS OVER ELEKTROMAGNETISCHE VELDEN

Dr. Devra Davis

Dr. Devra Lee Davis (1948) is een epidemiologe die bekend staat om haar kritische uitgesprokenheid inzake industriële verontreiniging. De risico's van draadloze technologie voor mens en milieu zijn in haar ogen groot. Dr. Davis is oprichter en directeur van de Environmental Health Trust (2007), een actieve organisatie-zonder-winstoogmerk die op de eigen website EHTRUST.ORG informatie en actuele berichtgeving bijeenbrengt over radiofrequente straling en de wereldwijde maatschappelijke impact. Dr. Davis is een bekroond en internationaal gerenommeerd wetenschapper alsook voorzitter van de bestuursraad voor Milieustudies en Toxicologie aan de Amerikaanse Nationale Academie van Wetenschappen. Tegenwoordig is ze ook gasthoogleraar Medicijnen in Israël en Turkije. Devra Davis heeft 200 artikelen op haar naam staan, ze schreef voor The Huffington Post, en is auteur van drie boeken: 'When Smoke Ran Like Water' (2002) over milieuvervuiling, 'The Secret History of the War on Cancer' (2007) over kankerpreventie, en 'Disconnect' (2010). Het laatste boek vertelt de waarheid over de straling van mobiele telefoons en wat de industrie heeft gedaan om die te verbergen, en hoe je jezelf en je gezin kunt beschermen. Devra Davis is een geziene spreker op een menigte congressen en webbijeenkomsten. Ze is getrouwd met een econoom, woonachtig in de staat Wyoming, en heeft vijf kleinkinderen.

Josh: Vandaag aanwezig op de 5G Top is Dr. Devra Davis. Devra, bedankt dat je er bent.
Dr. Davis: Fijn om er te zijn.
Josh: Devra, je bent een pionier geweest. Je hebt niet alleen het voortouw genomen inzake draadloze communicatie, maar ook op het gebied van andere grote problemen op aarde. Dus bedankt voor al het werk dat je hebt gedaan tijdens je carrière. Ik waardeer het enorm.
Dr. Davis: En jij bedankt voor wat je naar voren brengt.

Verouderde veiligheidstests

Josh: Goed, we gaan het hebben over kunstmatige elektromagnetische velden, meer bepaald over radiofrequente straling (RF). Hoe weten we dat die onveilig is?
Dr. Davis: We hebben onderzoeken die bij dieren zijn gedaan en onderzoeken die bij mensen zijn gedaan. De reden dat we onderzoeken bij dieren doen, is dat we proberen effecten bij mensen te voorspellen om te voorkomen dat die zich voordoen. Helaas hebben we bij deze telecomtechnologie – zoals in veel andere gevallen, waaronder die van lood en asbest – eerst de technologie geïntroduceerd en daarna pas de vraag gesteld of het ook effect heeft op onze gezondheid. We hebben RF-straling nooit aan veiligheidstests onderworpen. Zeker niet de soort straling die we tegenwoordig hebben door blootstelling aan mobiele telefoons en tablets, die dicht bij het lichaam worden gehouden.
Onze tests voor die apparaten zijn 22 jaar oud en zijn niet veranderd sedert men veronderstelde dat de gemiddelde gebruiker een man was van 1,80 meter, met een hoofd van 12 pond, die gedurende 6 minuten sprak – voor het bepalen of dat hoofd opwarmde. Die teststandaard is verouderd en niet langer toepasselijk, gezien de miljarden mobielgebruikers van tegenwoordig die jong en klein zijn en geen idee hebben van de noodzaak zichzelf te beschermen tegen microgolfstraling.
Josh: Verderop in dit interview gaan we dieper in op de specifieke onafhankelijke onderzoeken die zijn gedaan naar millimetergolfstraling. Want die is cruciaal bij de overgang naar 5G. De industrie zelf heeft geen onderzoeken gedaan. Maar er zijn wel onafhankelijke onderzoeken geweest, en jij gaat er een paar voor ons samenvatten.
Dit wordt dus een dijk van een interview. Voordat we er induiken, wil ik even... zou je een overzicht kunnen geven? De belangrijkste zaken of de kernpunten die je in je boek *Disconnect* bespreekt.

Het spel van de industrie

Dr. Davis: In mijn boek *Disconnect* vertel ik hoe geschokt ik was, toen ik vernam dat de Britse regering in het jaar 2000 een topcommissie van wetenschappers had die de regering adviseerde niemand onder de leeftijd van zestien een mobiele telefoon te laten gebruiken. Dat was vanwege bezorgdheid over de blootstelling van jongeren, met hun zich nog ontwikkelende schedel. En het was gebaseerd op onderzoeken die in het jaar 2000 waren gedaan.
De VS negeerden die wetenschap en hadden feitelijk al in 1996 besloten dat er op dit gebied geen onderzoek meer nodig was. Er was een door de industrie gefinancierd onderzoek van de overheid en de industrie samen die heel weinig resultaat opleverde. Ze gingen ervan uit dat de straling van mobiele telefoons, omdat die zwak is – wat ook zo is – derhalve geen effect kan hebben. Want ze dachten dat het enige effect kon komen van de sterkte van de straling. Nou, ze hadden het mis. Het is niet de sterkte van de straling maar de puls.
Het signaal van een mobiele telefoon is heel complex. Het heeft een bepaalde frequentie – dat is hoe snel het gaat – en het heeft een bepaalde sterkte – dat is hoeveel energie het heeft. Ook al kan het een geringe sterkte hebben, dan nog heeft die onregelmatige abnormaal pulserende straling een effect – gedurende duizenden minuten op duizenden tijdstippen in ons leven.
Wij weten dat, omdat er onderzoeken zijn gedaan met celkweken van mensen en dieren. Die toonden aan dat in hersencellen van ratten, als die worden blootgesteld aan heel zwakke gepulseerde signalen van de straling van een mobiele telefoon, zich schade aan het DNA ontwikkelt. Dat vond plaats in 1994.
Als reactie op die onderzoeken zette de industrie een soort oorlogjes op touw om de wetenschap weg te drukken. Ze probeerden de geldkraan van wetenschappers dicht te krijgen. Ze probeerden te voorkomen dat de resultaten gepubliceerd werden nadat het werk geaccepteerd was. Dat staat allemaal gedocumenteerd in mijn boek *Disconnect*.

National Toxicology Program

Dr. Davis: Nu hebben we de resultaten van het National Toxicology Program-onderzoek bij dieren. Dat is het grootste onderzoek dat ooit gedaan is, een onderzoek van 30 miljoen dollar, dat bijna een decennium in beslag nam – wat niet had gemoeten. Ze bestudeerden daarin niet alleen de DNA-schade in het hele dier. Ze vonden ook duidelijk bewijs van zeldzame tumoren van de zenuw in het hart en enig bewijs van glioom, een hersenkanker.
Wat dit onderzoek vooral belangrijk maakt, is dat onderzoeken bij mensen dezelfde zeldzame kankers hebben aangetoond. Namelijk een kwaadaardig glioom in de hersenen, en een tumor aan de akoestische zenuw – die de meeste blootstelling krijgt omdat je daar de telefoon houdt. Hoewel dat akoestische neuroom, die tumor, meestal niet fataal is, kan het verwoestende gevolgen hebben voor iedereen die dat krijgt. Waaronder gehoorverlies, en uitval van de zenuwen van het gezicht – zodat je een soort verlamming krijgt.
Dit onderzoek van het National Toxicology Program werd onderworpen aan een ongekende drievoudige collegiale toetsing. Dat was nooit eerder gedaan. Het National Toxicology Program – ik heb daar in de wetenschappelijke adviesraad gezeten – kent normaal gesproken een blinde beoordeling. De patholoog en de statisticus zitten in een kamer en kijken naar A en B en C. Ze weten niet of A of B of C de blootstelling heeft gehad, of dat het de controlegroep is, of iets anders. Ze kijken en noteren wat ze voor zich hebben en beoordelen en rangschikken het.
Ze waren verbaasd toen ze de resultaten hadden, die duidelijk bewijs van kanker lieten zien. Ook meervoudige kankers in verschillende organen bij ratten, naast enige schade aan het hart van muizen

en ratten. De schade aan het hart bij beide dieren komt overeen met het feit dat het hart van het knaagdier vrij dicht onder het huidoppervlak zit.
Het is natuurlijk moeilijk om deze dieren mobiele telefoon-gesprekken te laten voeren. Dus je stelt hun hele lichaam bloot aan een stralingsniveau dat geen opwarming of zo veroorzaakt, maar die in het leven van de dieren dezelfde blootstelling nabootst die wij als mensen tijdens ons hele leven krijgen, als je dat stelt op 70 jaar. Bij deze dieren, die in hun twee jaren worden blootgesteld aan levenslange straling, ontwikkelt zich die kwaadaardige kanker alsook schade aan het DNA.
Normaal gesproken betekent zoiets een doelpunt in de wereld van de wetenschap. Want bij de overheid behoort het namelijk als volgt te werken. Als het National Toxicology Program iets evalueert – of dat nu een medicijn of iets chemisch of straling is – dan zou dat moeten inhouden dat de FDA, de Food and Drug Administration, er iets mee moet doen.

Belangenconflict

Josh: Hoe komt het dat de overheidsinstanties – de FDA die de opdracht gaf voor deze studie, de Centers for Disease Control (CDC), en overige instanties – zich niet achter de oren krabben vanwege deze enorm belangrijke bevindingen? Ik bedoel, toen dit NTP-onderzoek werd uitgevoerd – een onderzoek van 30 miljoen – was het 1998 en zaten we bij 2G en 3G. We hebben nu 5G. Het onderzoek werd gedaan om uit te vinden of 2G en 3G veilig waren, en ze kwamen erachter dat die niet veilig waren. We zitten nu bij 5G. En al die instanties die er niets mee doen. Waarom niet?
Dr. Davis: Ik moet die vraag aan Dr. Jeffrey Sherman stellen. Dat is de directeur van het Centrum voor Radiologische Apparatuur bij de FDA. Toevallig is zijn vrouw Allison Sherman, en zij is praktijkhoofd bij Arnold & Porter, dat betrokken is bij het verkrijgen van goedkeuring voor radiologische en andere medische apparaten. Er kan dus sprake zijn van een belangenconflict, iets dat volgens mij in normale tijden wel aandacht zou hebben gekregen.
Dr. Sherman heeft een opmerkelijke verklaring afgelegd. Ik heb in mijn hele geschiedenis van 40 jaar werken in de hogere regionen van de overheid nog nooit zoiets meegemaakt, zowel binnen de overheid als erbuiten. Dr. Sherman zei dat de uitkomsten van dit NTP-onderzoek niet relevant zijn voor mensen. Wat dit bovenal vreemd maakt, is dat we dierproeven gebruiken bij de ontwikkeling van medicijnen, de beoordeling van chemicaliën, de beoordeling van pesticiden. Maar hij zegt, hoewel we dezelfde tests gebruiken met dezelfde protocollen die al 40 jaar standaard zijn, dat in dit specifieke geval hij persoonlijk denkt dat het niet relevant is. Want, zo zegt hij, de blootstellingen waren niet echt helemaal relevant voor mensen.

Een gekaapte instantie

Dr. Davis Laat me je iets vertellen, Josh. De testruimtes waren gebouwd door Zwitserse ingenieurs, die de Zwitserse overheid adviseren. Ze ontwerpen technologie voor industriële tests over de hele wereld. Het afwijzen van hun testsystemen zet het hele programma voor schut. Waarom 30 miljoen aan testsystemen uitgeven, terwijl trouwens de voorgangers van Dr. Sherman het hele onderzoeksontwerp goedgekeurd hadden?
Het onderzoek had dus een goedgekeurd ontwerp, beoordeeld door wetenschappers van de overheid in samenwerking met experts uit de industrie. Maar nu de resultaten u niet aanstaan, meneer, zegt u dat ze niet relevant zijn. Trouwens, u bent gehuwd met iemand die een heel gezond salaris verdient met het pushen van toegepaste apparatuur. Ik denk dat het schandalig is.
De CDC is in feite gekaapt. Ze hebben de onderzoeksadviseur, genaamd Kenneth Foster, ingeschakeld om te helpen met hun website. Hem werd als expert gevraagd hun site door middel van afzonderlijk

bekabelde apparatuur te wissen. We hebben in onze bestanden concepten van het eerste advies dat de CDC schreef, namelijk het nemen van voorzorgsmaatregelen, het vermijden van blootstelling van kinderen, enzovoort. Maar deze Foster herschreef de aanvankelijke opzet die voorbereid was door CDC-wetenschappers. Dus nu leest het als een inforeclame voor draadloze apparatuur.
Het is een enorm belangenconflict. Deze man wordt al jaren door de industrie onderhouden. En toch werd hij als adviseur opgenomen in de regering. Ik weet niet in hoeverre ze daar beseffen hoe omstreden als expert hij was.
Je hebt dus de CDC die de industrie vraagt om hun website bij te stellen. Dan gebeurt er natuurlijk hetzelfde op andere posten binnen de overheid. Het gevolg daarvan is een overheid met een draaideur. Je weet wel, zoals ook bij de de FCC, de Federal Communications Commission.
Veel leden die nu commissaris zijn bij de FCC, zijn rechtstreeks afkomstig van Verizon, de Cell Phone Telecommunication Industry Association, en anderen. De afgelopen twee decennia zijn ze regelmatig heen en weer gegaan tussen de branche die ze moeten reguleren en het regulerende instituut. Zodat de FCC zichzelf momenteel ziet als facilitator voor de industrie, en totaal niet als beschermer van de volksgezondheid en de veiligheid.
Josh: Het rapport van de Ethische Faculteit van Harvard beschreef dat heel duidelijk. Dat zei in essentie dat de FCC wellicht de meest gekaapte instantie is.
Dr. Davis: Ja, dat rapport van Norman Alster van het Safra Center for Ethics van de Harvard-universiteit. Dat zei het inderdaad precies zo: de FCC is een gekaapte instantie. Door de nauwe band die er bestaat met de industrie kan de FCC al jarenlang niet onafhankelijk opereren.

Elektromagnetische wezens

Josh: De zogenaamde veiligheidsonderzoeken zijn gebaseerd op thermische effecten: opwarming, zoals je zei. Maar er zijn duizenden onderzoeken die allemaal biologische schade of effecten van RF-straling aantonen. Hoeveel onderzoeken zou je zeggen, collegiaal getoetste en gepubliceerde wetenschappelijk onderzoeken die concluderen dat er een verband bestaat tussen RF-straling – niet-natuurlijke elektromagnetische velden – en biologische effecten?
Dr. Davis: Er is echt een aanwas van literatuur over effecten op planten; ook over vogels, bijen en konijnen, evenals over ons. Er bestaan op dit moment vele duizenden onderzoeken. Helaas wordt veel daarvan besproken in literatuur die maar weinigen van ons daadwerkelijk lezen. Ik ben geen expert in wortelstokken van planten, maar ik weet wel dat ze door elektromagnetische straling worden aangetast. Er is steeds meer bewijs van schade aan bomen, schade bij insecten en bijen.
De reeks van organismen die worden aangedaan door RF-straling lijkt slechts beperkt te worden door de vraag of we hebben geprobeerd het te bestuderen of niet. Iedere keer dat we zoeken naar een effect, lijkt het er ook waarachtig te zijn.
Levende wezens zijn afhankelijk van elektriciteit. Wij zijn allemaal elektromagnetische wezens. Ons hart en onze hersenen zouden zonder elektromagnetische velden niet werken. Dat is hoe we impulsen heen en weer sturen. Dat is wat ons hart doet kloppen. We zijn dus elektrische fenomenen.
Dat een verandering in de mate van blootstelling aan *exotisme*, vreemde elektriciteit, geen effect zou hebben op onze natuurlijke elektrische eigenschappen slaat helemaal nergens op. Het geldt voor planten. Het geldt voor vogels. We hebben allemaal verschillende elektromagnetische eigenschappen die hun functie hebben. Extra blootstelling geven aan onze systemen is iets waar we heel erg mee moeten uitkijken.
Het valt niet te ontkennen dat de kans op schade nogal groot is. We hebben daar bewijs voor uit onderzoeken die bij bacteriën en virussen zijn gedaan. We weten dat je cellen sneller kunt laten groeien. Maar dat is niet goed. Ja, als je een oudere vrouw bent en je wilt een correctie aan je gezicht

versnellen, dan kun je een zogeheten laser-RF nemen, een microgolflaser. Dat zal de groei van weefsel daadwerkelijk versnellen. Maar we weten niet of het ook de groei van huidkanker zou kunnen versnellen. Er is reden om te denken dat dat zou kunnen. We weten ook dat deze straling met voldoende hoog vermogen de huid het gevoel kan geven in brand te staan.

Epidemie van ziekten

Josh: We hebben epidemische toenames – haast exponentieel in sommige gevallen, één onderzoeker zei meer dan drie dozijn – van chronische ziekten onder journalisten in de laatste generatie. Allemaal neurologisch, autoimmuun. Aandoeningen van verschillende soort, ze nemen allemaal enorm toe. Wat zegt de wetenschap over de rol die RF-straling speelt bij deze toenames van chronische ziekten onder journalisten?
Dr. Davis: Het korte antwoord als wetenschapper is: ik weet het niet. Maar dit is wat ik je kan vertellen. Chronische ziekte heeft meerdere oorzaken. Voeding is belangrijk. Ons leven wordt steeds meer geëlektrificeerd. Dat heeft bepaalde voordelen, je krijgt immers sneller hulp bij noodsituaties. In acute noodsituaties is het een goede zaak.
Maar de rol van elektromagnetische velden bij autisme, autoimmuunziekten, schildklieraandoeningen en chronische pijn kan op dit moment niet volledig worden beoordeeld. Er is niemand die de vraag stelt. Kijk echter maar eens naar het werk van Dr. Martha Herbert en anderen op Harvard. Zij is ervan overtuigd dat wanneer je de blootstelling van kinderen aan toxische stoffen in hun omgeving vermindert, en toxische chemicaliën en elektromagnetische velden weghaalt, je ze een kans geeft te groeien en gedijen en zich gezond te ontwikkelen. Maar blijf je ze blootstellen – kinderen met al een leerstoornis tablets en dergelijke geven omdat het ze kalmeert – dan ben je in feite de kraan aan het glimmend poetsen die het later in het leven erger zal maken. Helaas zien we daar tegenwoordig overal ter wereld voorbeelden van.

Afstand is je vriend

Josh: Voor we ingaan op wat we weten over millimetergolven nog even dit. De eerste stap die iedereen kan zetten om de straling te verminderen, is je telefoon in de vliegtuigstand zetten als je hem niet gebruikt, vooral 's nachts. Zet 's nachts ook de WiFi uit. Weg met draadloze toetsenborden en muizen, kijk op internet en koop bedrade randapparatuur, een bedrade router, enzovoort. En dit is nog maar een lijstje van dit moment. Laat je zogenaamde slimme meter weghalen en vervangen door een analoge meter. Dat moet je echt doen.
Dr. Davis: En zorg voor een vaste lijn voor je telefoon, en sta daar ook echt op. Er was een rechtszaak tussen de overheid en Verizon, en die zeiden dat ze meer zouden voorzien in vaste lijnen. Je hebt daar recht op.
Dus zorg voor een vaste lijn, ga naar een kringloopwinkel, daar kun je een vaste telefoon vinden. Of koop er een via een website. Maak er een gewoonte van je telefoon uit te zetten, denk radicaal. Zet hem uit, zet hem in de vliegtuigstand als je hem niet nodig hebt. En draag hem nooit op je lichaam als hij ingeschakeld is, behalve voor uiterst korte perioden.
Geef nooit als zoethouder een telefoon aan kinderen, tenzij die in de vliegtuigstand staat en je eerst wat voor afleiding dan ook die je wilde geven hebt gedownload. Misschien moet het wel, als je wanhopig bent. Maar onthoud: afstand is je vriend.
iPads horen op tafel; ze heten dan ook *tablets*. Dus leg ze op tafel, ze horen niet op je lichaam. Ze worden getest op 20 centimeter afstand van een volwassen mannelijk lichaam, een man van 220 pond. Ze horen nooit op de lichamen van jonge kinderen.

Er zijn bepaalde apparaten – de iPod-bijtring en de iPhone-rammelaar – die zouden echt nooit op de markt mogen worden gebracht. Die zijn van zichzelf zó gevaarlijk voor kinderen.
Dus simpele voorzorgsmaatregelen. Onthoud dat als het signaal zwak is, je telefoon extra hard moet werken om verbinding met de zendmast te maken. En die te onderhouden. De helft van alle straling uit de telefoon gaat naar jou toe als je hem op je lichaam hebt. Hou hem dus van je lichaam af. Gebruik bij een zwak signaal je telefoon alleen als er werkelijk een noodgeval is.

5G en millimetergolven

Josh: Op de website van Environmental Health, EHTRUST.ORG, heb je een lijst opgesteld van onafhankelijke onderzoeken over millimetergolfstraling, de straling van 5G. Dat is ongelooflijk belangrijk, vooral omdat de industrie tijdens een hoorzitting van de Senaat in februari 2019 heeft toegegeven geen onderzoek betreffende 5G te doen. Ze zijn het niet van plan en stellen in de toekomst ook geen budget beschikbaar. Dus is het nu aan ons; de industrie staat het zichzelf niet langer toe ernaar om te kijken.
Ik wil je vragen een kort overzicht te geven van de belangrijkste onafhankelijke onderzoeken naar de millimetergolfstraling van 5G en de veiligheid.
Dr. Davis: Dr. Cindy Russell van de Universiteit van Stanford heeft een uitstekend verslag geschreven in het *Journal on Environmental Research*. Dat is te vinden op haar website. Ze heeft het over de volksgezondheid en de gevolgen van 5G voor het milieu. Ze merkt op dat, aangezien 5G een combinatie van heel korte hoogfrequente golflengten is, het zonder precedent zal zijn in wat het voor mensen zal betekenen.
Wat nog belangrijker is... maar laat me je eerst vertellen wat 5G is. 5G bestaat uit een combinatie met 3G en 4G om te kunnen werken. Wat verder nodig is, is een reeks antennes die zich binnen een paar honderd meter van elkaar bevinden, soms vlak bij je slaapkamerraam. Volgens de huidige regels, die door de overheid zijn aangenomen, kun je geen bezwaar maken om gezondheidsredenen tegen de plaatsing van een antenne. Je mag alleen bezwaar maken op esthetische gronden.
Er zijn een paar effecten bekend van 5G. Het is de modulatie van het signaal waar we ons de meeste zorgen over maken. Want het is extreem snel. Het heeft het vermogen de werking van al onze gezonde zenuwen en cellen te veranderen. Het membraan dat onze cellen omgeeft kan het meest aangedaan worden, door de verstoring van de wijze waarop calcium in en uit de cel gaat.

Onderhuidse effecten

Dr. Davis: We weten bovendien uit onderzoeken die in Israël zijn gedaan, dat millimetergolven het meest worden geabsorbeerd in het allerbovenste laagje van de huid. Je denkt in eerste instantie dat zoiets weinig belang heeft. Maar daar blijken zich de zweetkanalen te bevinden. Elk mens heeft er honderden miljoenen. Je kunt ze beschouwen als een soort spiraalvormige antenne, een dubbele helix. En zodoende kunnen ze blootstelling aan het oppervlak naar binnen toe doorgeven.
Dan nog iets, dat is behandeld in een paar blogs over elektronische technologie. Een groeiend aantal publicaties toont aan dat 5G de potentie heeft voor ernstige biologische effecten. Men ziet versnelde groei van bacteriën, voornamelijk doordat de groei van wat slecht voor je zou zijn onderdrukt wordt, en wat goed is sterft af. Als gevolg daarvan communiceren de cellen niet goed meer, omdat ze onderling zijn blootgesteld aan millimetergolven.
Er is één bepaald onderzoek gedaan bij mensen die binnen 80 meter afstand van een GSM-antenne woonden, een 3G-antenne. Ze werden vergeleken met mensen die in de buurt van antennes woonden die verder weg stonden. Men ontdekte in het bloed van degenen die dichtbij woonden verhoogde

indicaties van DNA-schade, indicaties van wat een microkern wordt genoemd. Zoiets is niet best, dat wil je niet hebben. Het was echt een significant verschil. Je kunt dus DNA-schade oplopen; en daarvan weten we dat het een voorloper is van kanker.
We moeten ons dus heel ernstig bewust zijn van het feit dat er een hoeveelheid onderzoeken is die problemen aantonen. Het meest problematisch vind ik de effecten op het milieu, op bomen en insecten. Er zijn meer dan duizend verschillende bestuivende insecten. Maar wij richten ons vooral op de honingbij, want die heeft ietsje status gekregen. Het is een enigszins charismatisch steekbeestje, als je wilt.
Er zijn onderzoeken waarbij ze een mobiele telefoon in een gezonde korf stopten. Een tweede telefoon, die was uitgeschakeld, deden ze in een andere gezonde korf, plus nog een ter controle in een derde korf die men in het geheel niet blootstelde. Na twee weken van slechts twee uur blootstelling per dag ging men kijken. De korf met de uitgeschakelde telefoon was prima. De controle ook. Maar de bijen van de eerste korf, met de ingeschakelde telefoon, waren gestopt met dansen. Ze hielden ook op met het produceren van honing en sommige bijen kwamen nooit meer terug.

Dieren en cryptochroom

Josh: Dat ging om een onderzoek bij 2G of 3G. Er is geen 5G of millimetergolfstraling onderzocht, toch?
Dr. Davis: Dat klopt. Maar we weten uit andere onderzoeken dat 5G-straling het cryptochroom in het insect verstoort. Cryptochroom is een soort aangeboren GPS. Het maakt dat dieren kunnen migreren, het stelt ze in staat om te navigeren. Het is aangetroffen in elk trekdier dat tot nu toe is bekeken, onder andere vogels en bijen.
Onderzoeksverslagen in gezaghebbende wetenschappelijke tijdschriften melden dat cryptochroom kan worden ontregeld door blootstelling aan millimetergolven. De titel van een recent artikel luidt in feite: 'Cryptochroom: de magneetsensor met een cryptische kant'. Cryptisch, omdat het zich duister kan gedragen.
Er zijn onderzoeken die aantonen dat millimetergolven met lage intensiteit, dus geen hoog vermogen, kunnen bewerkstelligen dat cryptochroom vrije radicalen creëert. We weten dat vrije radicalen schadelijk zijn en allerlei degeneratieve ziekten veroorzaken – waar je eerder wat over vroeg.
Josh: Ik wil wel even zeggen hoe fantastisch het is dat je al dit onderzoek hebt bijeengebracht, en dat je het nu allemaal hier doorgeeft. Je verwijst ook naar studies die op je website staan. Ik waardeer het buitengewoon dat je deze geweldig belangrijke informatie over millimetergolven samenvat, al die kennis die we hebben.
Welke onderzoeken met millimetergolven zijn er nog meer die belangrijk zijn om iets over te weten?

Kanker door straling

Dr. Davis: Er was ook een onderzoek over wat er met microben in de grond gebeurt in een stad in India. Let wel, microben in de grond waarvan wij denken dat die niet zo belangrijk zijn. Maar ze zijn absoluut cruciaal voor de landbouw, net als bijen. Dat onderzoek toonde aan dat de microben die de meeste blootstelling hadden vanwege een zendmast, ook het meest aangetast waren. En er zijn Australische studies die aantonen dat kinderen in kleuterscholen met een naburige antenne-installatie vele malen meer blootstelling hadden dan kinderen met meer afstand.
Andere onderzoeken die ook in India zijn uitgevoerd, hebben aangetoond dat mensen die dichter bij zulke antennes wonen, biochemische meetwaarden van schade in het bloed hebben waarvan wij weten dat die een grotere kans op kanker voorspellen. Het betekent nog niet dat ze kanker zullen krijgen. Het betekent wel dat er bij hen meer aanwijzing is voor schade dan bij mensen die verder weg wonen.

Ik denk dat die ene Israëlische studie uitzonderlijk belangrijk is – die studie over de zweetkanalen. Die geeft aan hoezeer een uitermate alomtegenwoordig deel van het menselijk lichaam onderhevig kan zijn en hoe dat zijn weerslag heeft binnen de huid. Want ja, de huid is in essentie het grootste orgaan dat we hebben. We weten dat millimetergolven de membranen verzwakken. Dat houdt in dat elke toxische chemische stof waaraan je wordt blootgesteld – of het nu gaat om cosmetica, pesticiden of schoonmaakmiddel – tot dieper in het lichaam kan worden opgenomen.
Er zijn in feite enkele toepassingen in de geneeskunde waarbij millimeter- en microgolfstraling bij mensen met kanker wordt gebruikt om de medicijnopname voor chemotherapie te bevorderen. Er zijn dus niet uitsluitend slechte effecten; het kan ook voor medische behandeling worden gebruikt. Maar dit gegeven zegt ons ondertussen wel iets. Als we namelijk de membranen kunnen openen – wanneer we dit doen om de toepassing van chemotherapie te bevorderen – wat doen we dan met deze blootstelling onze kinderen aan, gedurende vele maanden en vele, vele jaren.
We weten dat insecten die voortdurend worden blootgesteld, na verloop van tijd ook enige verandering in hun gedrag, in hun morfologie gaan vertonen. Ze zien er anders uit en gedragen zich anders. En ook dat is een signaal. Samen met mijn collega's – Lloyd Morgan, Anthony Miller, en Hugo Schooneveld – hebben we onderzoeken van blootgestelde mensen bekeken. We vonden niet alleen toenames van hersenkanker, maar ook toenames van een zeldzame vorm van kanker van de speekselklier, evenals verhoogde percentages zaadbalkanker, leukemie en schildklierkanker.

Iedereen waarschuwen

Josh: Ik wil hier even inspringen. Basketballer LeBron James – was dat geen speekselkliertumor wat hij had?
Dr. Davis: Ja, klopt.
Josh: En aan de kant waar hij zijn mobiele telefoon hield, toch?
Dr. Davis: Dat klopt.
Josh: Klopt het ook dat hij daarna een enorm contract van Samsung kreeg?
Dr. Davis: Dat weet ik niet. Je zult aan hem moeten vragen wat zijn idee is over hoe hij die tumor heeft gekregen. Weet je, een contract met Samsung is... Samsung wil doen wat juist is, en apparaten gaan produceren met de juiste hardware en software. En ook doen wat de Israëli's doen, en de Fransen en de Belgen, namelijk iedereen waarschuwen. Gebruik een koptelefoon, of de luidsprekertelefoon, draag je mobiele telefoon niet direct op je lichaam.
Het zou ook een goede zaak kunnen zijn. Misschien is LeBron James wel de persoon die het kan laten gebeuren.
Josh: Ja, het zou goed zijn als dat gebeurde. Maar ik denk dat... Weet je, ik kan je vertellen dat hij een aanzienlijk sponsorcontract bij Samsung heeft gekregen. Maar ik heb niet gehoord dat hij toegeeft problemen met de straling te hebben. Laat ik het dan zo zeggen.

Dwaze toepassingen

Dr. Davis: Misschien zullen we LeBron James moeten voorlichten over het feit dat dit voor hem een geweldige kans is om miljoenen mensen te helpen de schadelijke effecten te vermijden. Want we weten ook dat als je millimetergolven combineert met bijkomende factoren, je nog slechtere reacties krijgt. Er zijn enkele zeer gedetailleerde technische onderzoeken die aantonen dat je meer gen-beschadiging krijgt als je meer microgolfstraling hebt. En er zijn ook nog andere onderzoeken waar ik naar heb gekeken. Het is een heel erg belangrijke kwestie.
We weten niet hoe we 5G in onze leefomgeving moeten meten. Dat is omdat het niet eerder heeft

bestaan. Het Europees Parlement vermeldde onlangs in een beleidsrapport dat Singapore in het geheel geen 5G voor consumenten zal invoeren.
Je vraagt je misschien ook af: waar zijn die 5G-telefoons waarover we steeds horen? Men heeft ons tot nu toe wel ermee bestookt, maar bestaan doen ze nog niet. De reden is dat ze om goed te werken enkele tientallen antennes in één telefoon nodig hebben. En men zei dat te zullen *vouwen*. Maar het viel volledig uit elkaar bij de eerste prototypes die naar een aantal mensen waren gestuurd om uit te testen.
De waarheid is dat je voor spraak geen 5G nodig hebt. Heus niet. De enige bestaansgrond voor 5G is de promotie van het internet-der-dingen; zodat je koelkast kan kletsen met je koffiepot en de luier van je kind. Je wilt niet weten wat de meest dwaze toepassing is waarover ik de afgelopen tijd heb gehoord. Een apparaat voor op de billen van je baby, zodat je weet wanneer de luier moet worden verschoond.
Josh: Wauw, dat is overdreven.

Technologisch imperatief

Dr. Davis: Je kunt dat soort zaken gerust crimineel noemen. Ik denk dat we moeten erkennen dat wat we hier zien een *technologisch imperatief* is. Waarbij het feit dat technologie iets kan, ook betekent dat mensen het willen proberen. Maar het idee dat we iets kunnen, mogen we nooit verwarren met dat we het ook moeten doen. Er zijn een paar zaken die we gewoon niet moeten doen. We zouden geen draadloze spullen op de billen of de voetjes van onze baby moeten doen; behalve bij een medisch noodgeval dat een buitengewoon hoog niveau van monitoring zou vereisen.
De Russen verdienen erkenning voor het feit dat ze hier jarenlang onderzoek naar hebben gedaan. Zij zijn zich terdege bewust van de effecten. We hebben nu de controverse over wat er in vredesnaam is gebeurd met onze diplomaten in Cuba en China. Er is met MRI bevestigde hersenschade bij ambassadepersoneel gedocumenteerd. *Time Magazine* had daar een lacherig verhaal over. Ze citeerden experts uit de branche overigens, die zeiden dat de aandoening was veroorzaakt door een vorm van hysterie. Dat is beledigend voor de betrokkenen.
Het is in diplomatieke kringen algemeen bekend dat de Russen al jaren met microgolfwapens spelen. Maar wij doen dat ook. Het idee creëren dat het alleen maar gaat om hysterie, is natuurlijk vooral wat je ook wilt dat er gebeurt, als je op het punt staat nog meer stralingsblootstelling aan het hele land te gaan geven.
Om 5G te laten werken, heb je om de paar honderd meter antennes nodig. Er zullen bomen moeten worden gekapt, want het kan niet zo goed door bomen heen. Iedereen zal moeten toelaten dat er soms iets recht voor je raam wordt geplaatst. Het hele systeem zal worden geïntegreerd in bouwprojecten en in duurdere buurten zal het eruitzien als een decoratieve boomlantaarn.
Maar in principe zit er 3G en 4G in. Dus ze nemen de meer krachtige signalen van 3G en 4G, brengen die van de berg naar je slaapkamerraam, en wachten tot 5G wordt ingeschakeld. Maar dat zal nog een tijd niet gebeuren. Want ze moeten het eerst nog bouwen.
Het rapport van het Europees Parlement stelt dat de VS uniek in de wereld zijn, in zoverre dat het hier gaat om een werkwijze van eerst-maken-en-dan-zien.

Veiligheid boven alles

Josh: Het is een race die er gaande is.
Dr. Davis: Het is een precaire race. De Chinezen, de Koreanen en de Japanners hebben dichte stedelijke configuraties, zoals we die in de Verenigde Staten nooit hebben gehad. Is er een stad zo dichtbebouwd als Tokio, Chengdu of Shanghai? Er is geen stad zoals de Chinese steden. Het zijn de dichtst bevolkte

steden ter wereld en in de geschiedenis van de wereld. Ga naar Chongqing en je ziet reusachtige appartementsgebouwen van 50 verdiepingen hoog en 40 eenheden breed. Zo'n dichtheid heb je nergens.
Maar weet je hoe al die mensen hun signalen krijgen? Via bekabeling. De prioriteit ligt in die landen bij militaire en medische doeleinden en bij onderzoek. En daar hoort die ook. Ziekenhuizen, de politie, het leger, dat zijn degenen die toegang nodig hebben en daarom zijn die ook bekabeld. Zelfs nu nog is alles bekabeld, bijna geen uitzondering. Geen enkel ziekenhuis wil voor de meest essentiële communicatie afhankelijk zijn van een draadloos systeem. Ook politiebureaus vertrouwen dat niet. En niet één bank die draadloze communicatie zal gebruiken.
Nou, wat zegt dat ons? Waarom zouden wij het wel doen, als de best beveiligde communicatiesystemen en techbedrijven zelf, en bedrijven die niet buiten beveiliging kunnen, niet op draadloos vertrouwen?

Vergelijking met tabak

Josh: In een artikel van je uit mei 2019 op *medium.com* zeg je dat wetenschappers die in de jaren '50 en '60 de schadelijke effecten van tabak aantoonden, moesten vechten om serieuze aandacht en financiële ondersteuning. De geldigheid van hun inzichten werd pas aanvaard toen de tol van ziekten en dood niet langer kon worden ontkend. Is dat ook wat er moet gebeuren om dit huidige probleem op te lossen?
Dr. Davis: Ik hoop het niet. Daarom zit ik erover te praten. Maar het is wel mijn angst. Weet je, ik was een jonge wetenschapper in de jaren '80. We kregen bij de Nationale Academie van Wetenschappen de opdracht om te evalueren of het veilig was om sigaretten te roken in vliegtuigen. Jij bent te jong om het je te herinneren, maar er was een tijd dat je in een vliegtuig stapte en dat het er vol rook stond.
Het duurde vier jaar om het rapport openbaar te krijgen. Daar stond in dat op het eind van een zes uur durende vlucht de gedeelten voor niet-rokers en rokers niet verschilden in de mate van vervuiling. Tegenwoordig is dat voor niemand een schok om te horen, maar toen was het nieuwe wetenschappelijke kennis. Hoewel een echte wetenschapper geen moment zou hebben getwijfeld, want het is natuurlijk logisch. Als je rookt in een beperkte ruimte, zal het zich overal verspreiden.
Wel, dat rapport kwam uit. En binnen korte tijd, enkele jaren, begon men het roken in de nabijheid van jonge kinderen te verbieden. Want in een ander rapport van de Nationale Academie toonden we eveneens aan dat kinderen van rokende ouders vaker opgenomen werden met longontsteking, bronchiolitis en astma. Dat maakte nog de meeste indruk.
Moeten we dan nu laten zien dat kinderen en mensen met veelvuldig gebruik van mobiele telefoons een latere spraakverwerving of autisme of ADHD hebben, meer gedragsproblemen en minder empathie? Ik denk inderdaad dat we op het punt staan dat aan te tonen. Helaas zal het algemene publiek eerst wakker moeten worden aangaande wat we onze kinderen aandoen, om te begrijpen dat we een stap terug moeten zetten.
De technologie is in zichzelf niet slecht. Maar het is wel zo dat ermee spelen voor een kind net zo weinig geschikt is als auto rijden of whisky drinken. We moeten het ze wel leren. We moeten de technologie veiliger leren gebruiken, zoals nu met bedrade verbindingen. Mensen moeten standaard een kabel naar en in hun huis hebben. Een kabel naar je huis en draad in je huis. Een bekabelde internetverbinding is veiliger: sneller en veiliger. Dat moeten we begrijpen. En als je de koffiepot wilt laten kletsen met het toilet en de wasmachine, ga je gang en zet daar de WiFi voor aan. Maar ik hoef het niet.

Russisch roulette

Josh: Er is een citaat van Robert C. Kane, een leidinggevende telecomingenieur. Hij onderwierp zichzelf vrijwillig aan testen met RF-straling. Hij zei: 'Nooit in de geschiedenis van de mensheid zijn er praktijken geweest zoals we die nu zien, wat betreft het vermarkten en distribueren van produkten die vijandig zijn aan het menselijke biologische systeem, door een industrie die volledig met de effecten bekend is.' Vertel ons over Robert C. Kane, over dit citaat en de betekenis van wat hij hier blootlegt.
Dr. Davis: In de jaren tachtig, toen mobiele telefoons net werden ontwikkeld, gaf hij zich vrijwillig op als proefpersoon om wat vroege prototypes van die telefoons te testen. Ze hadden een hoger vermogen bij dezelfde frequentie als wat we tegenwoordig hebben, ongeveer 900 miljoen cycli per seconde: 0,9 gigahertz. Zo'n zeven jaar later kreeg hij een meervoudig glioblastoom, een kwaadaardige hersentumor.
Hij raakte geïnteresseerd en wilde meer over de biologische effecten te weten komen. Hij ontdekte al het oude onderzoek dat de Russen hadden gedaan en al het semi-geheime werk over biologische effecten dat toen vrijkwam. Hij schreef een boek, getiteld *Cellular Telephone Russian Roulette*. Daarin zei hij dat het precies Russisch roulette is als je een mobiele telefoon tegen je hoofd houdt.
Ik heb over hem gesproken met Gandhi, een andere ingenieur die in die tijd bij Motorola werkte. Die vertelde dat Motorola alle overige ingenieurs daadwerkelijk ontmoedigde om zelfs maar met Kane te praten. Ze behandelden hem als paria, want ze wilden natuurlijk niet dat zijn ongerustheid algemeen bekend zou worden.
Kane stierf helaas kort na de publicatie van zijn boek, waarin hij verslag deed over wat hij wist en wat er was gebeurd met hem. Hij had verschillende hersentumoren gekregen. Er was geen enkele twijfel bij hem – en vandaag ook niet bij mij – dat de straling van mobiele telefoons hersenkanker veroorzaakt, een heel zeldzame hersenkanker. Hij onderging het ultieme lot van te zijn blootgesteld, eigenlijk was hij een proefkonijn.

Blootstelling reduceren

Dr. Davis: We moeten ons de vraag stellen: in welke positie willen we onze kinderen hebben? Moeten zij nu de proefkonijnen worden? Gaan we afwachten en de aantallen slachtoffers tellen? We weten dat we het zo deden met lood in benzine en in de lucht. We weten dat we het zo deden bij asbest en vinylchloride, en onlangs nog bij brandvertragers.
In al deze gevallen hebben we eerst de technologie op grote schaal geïntroduceerd. En toen wachtten we af en de mensen zeiden: 'Nou, misschien is het toch niet een goed idee. We kunnen er maar beter even naar kijken.' Maar hoe meer we ernaar keken, hoe erger het leek te zijn. Tot er uiteindelijk zo veel mensen waren met aandoeningen en zo veel sterfgevallen dat we zeiden: 'Nou, het is misschien toch maar beter om het anders te doen.'
De reden dat Environmental Health bestaat, en de reden dat ik mijn boek *Disconnect* heb geschreven – de waarheid over de straling van mobiele telefoons – is dat ik geloof dat we door te praten met steeds meer mensen zoals jij en ook anderen, gaan beseffen dat we niet willen dat iedereen een proefkonijn is. We willen niet dat onze kinderen en kleinkinderen proefkonijnen zijn.
Je kunt eenvoudige voorzorgsmaatregelen nemen, zoals een hoofdset of de luidsprekertelefoon gebruiken, je mobiel minder gebruiken, of hem als antwoordapparaat gebruiken. En gesprekken via spraakprotocollen houden op een bedrade computer. Dat is veel veiliger en praktisch is het goed te doen. Het vermindert je blootstelling.
Straling kan gunstig zijn, zoals in de geneeskunde, maar het kan dus ook schadelijk zijn. We hebben inmiddels genoeg kennis om te weten dat we onze blootstelling moeten reduceren.

Kwaliteit van sperma

Josh: Ik wil even meer in de wetenschap duiken. Je hebt op je website een link naar enkele onderzoeken over millimetergolfstraling. In 2012 werd een Russisch onderzoek uit 1977 door de CIA vrijgegeven en voor publicatie goedgekeurd. De titel luidt *Effecten van niet-ioniserende elektromagnetische straling*. Wat kun je ons over dat onderzoek vertellen? Welke uitkomsten waren er en wat is hun betekenis?
Dr. Davis: Dat is een Russisch rapport over millimetergolven dat door de CIA werd geëvalueerd. Het toonde aan dat er morfologische schade was – fysieke en biochemische schade bij mensen en dieren – na blootstelling aan millimetergolven. Het betrof de huid, de organen, het bloed, het beenmerg, weefsels en enzymen. Dus beginnend bij het gehele lichaam, dan het lichaam in, vervolgens de bloedsomloop, daarna het weefsel, en het nucleïnezuurmetabolisme. Het rapport toonde een breed scala van biologische effecten door millimetergolven aan.
Dat onderzoek is trouwens een van de vele voorbeelden. Ik heb dozen vol in mijn huis van Dr. Zory Glaser, die werkte voor het Marine-instituut voor Onderzoek. Het gaat om geheimgehouden onderzoek dat de effecten aantoont van blootstelling aan millimetergolven met lage sterkte op de celgroei, op de manier waarop de membranen werken, en op de manier waarop weefsel zich al dan niet herstelt. Er worden veel voorbeelden gegeven.
Als je kijkt op onze website, zie je een hele hoop verschillende onderzoeken die biologische effecten van millimetergolven aantonen. Dr. Magda Havas heeft er ook heel veel.
Bij al deze effecten is het belangrijk om te begrijpen dat destijds biologische effecten van langdurige blootstelling nog nooit waren onderzocht. Nooit. De veiligheidslimieten waren vastgesteld op basis van uitsluitend kortdurende blootstelling om verhitting te voorkomen. Waarom weten we dat dat fout is? Omdat de Mayo-kliniek en de Cleveland-kliniek mannen vertellen dat als ze gezonde kinderen willen, ze hun mobiele telefoon uit hun broekzak moeten halen. Hou die telefoon bij je lichaam vandaan.
De Cleveland-kliniek is een gerespecteerde medische instelling en de directeur van het programma daar, Ashok Agarwal, is een medische professor met meer dan vierhonderd publicaties. Hij heeft herhaaldelijk gezegd dat er duidelijk bewijs is dat de straling van mobiele telefoons de testikels kan schaden. En ook het gedeelte van het mannelijk voortplantingsorgaan dat verantwoordelijk is voor de produktie en kwaliteit van het sperma; alsook het mitochondriaal DNA, dat de motor is van het sperma.
Deze onderzoeken zijn tien jaar geleden gepubliceerd en laten effecten zien van de straling van mobiele telefoons zoals die tien jaar geleden bestonden. Een Iraanse onderzoeker genaamd Massoud Safrenash is onlangs naar hiertoe verhuisd en doet baanbrekend onderzoek naar de uitwerking op het testiculair proteoom. We weten dat je schade aan de testes kunt krijgen, bij 2G, 3G en 4G.
Josh: Nou, als dat een scepticus niet overtuigt, dan weet ik het eerlijk gezegd niet meer. Wat we gewoon nodig hebben is bewustheid. We moeten een kritische drempel zien te bereiken en mensen zouden zich betrokken moeten gaan voelen.

Een efficiënt wapen

Dr. Davis: Het is bekend dat het oog het meeste risico loopt. Het oog heeft namelijk geen koelmechanisme. Zelfs al heb je maar een klein beetje schade, dan is dat onomkeerbaar voor het oog. En je krijgt geen tweede paar ogen. Hetzelfde geldt voor schade aan de gehoorzenuw. Er is ook duidelijk bewijs dat je effecten krijgt aan het celmembraan.
In de Oost-Europese landen maken ze gebruik van millimetergolven bij de behandeling van verschillende ziekten. Wel, wat zegt dat ons: dat je millimetergolven kunt gebruiken voor behandelingen. Alles in de geneeskunde dat te gebruiken is om het een of ander te behandelen, kan

ook een tweesnijdend zwaard zijn. Aspirine bijvoorbeeld is geweldig bij veel toepassingen, maar onder sommige omstandigheden kan het dodelijk zijn.
Josh: Laten we hier nog op ingaan, voordat we het gesprek gaan afronden. Ik wil je nog vragen wat je ons kunt vertellen over het verband tussen 5G en militaire technologie voor massabeheersing, het Active Denial System.
Dr. Davis: Ik weet dat je daar een bepaalde video over kunt vinden: van het Ministerie van Defensie dat het 5G-wapen demonstreert. Dat werkt op ongeveer 95 gigahertz; dat is binnen het 5G-bereik. Het is dezelfde frequentie die je hebt bij een 5G-antenne die mogelijk op je huis wordt gezet. Wat je ziet, is dat bij hoog vermogen de huid van mensen aanvoelt alsof die in brand staat. Het is een heel effectief middel om mensenmassa's in bedwang te houden. Het Pentagon heeft erover lopen opscheppen.
Maar wij moeten onszelf de volgende vraag stellen. Je kunt dus zulke antennes op een gebouw of je huis hebben en die zullen wel minder vermogen hebben. Maar wat als er iemand besluit om ze over te nemen en er meer vermogen aan te geven? Daarbij is het ook nog vrij effectieve afluisterapparatuur, om dat ook nog even te vermelden.
Je hebt zo veel verschillende tweesnijdende zwaarden hier. Het is prachtige technologie, voor medisch en militair en industrieel gebruik. Maar dat is ook waar die thuishoort. Ik wil dat niet bij de slaapkamer van mijn kleinkinderen hebben.

Gerichte stralen

Josh: Bij 5G-infrastructuur gaat het over de straalvorming. Het is een *directioneel* iets: ze kunnen het op specifieke doelen richten.
Dr. Davis: Het wapen werkt door middel van straalvormende technologie. Je bundelt de straling en concentreert die op een heel klein gebiedje, waardoor je kunt richten op degenen die je in bedwang wilt houden. Wie in de straal komt, heeft het gevoel dat de huid in brand staat.
De 5G van het draadloze systeem zoals het is voorgesteld, zal een vergelijkbare straalvormende component hebben. Het gaat om duizend gelijktijdig werkende antennes die op hetzelfde moment kunnen zenden en ontvangen. Daardoor kan alles veel sneller. Het is als een snelweg met 50 rijstroken over een halve kilometer, in plaats van wat we nu hebben: een snelweg met 10 rijstroken over drie kilometer. Dus je gaat wel sneller, maar over een kortere afstand.
Ik denk niet dat het dat waard is. Ik denk dat we moeten doen wat anderen al doen. En dat is 5G proberen in te passen in een bekabeld systeem, als je het wilt – als je ervoor wilt betalen. Sommige mensen willen dat inderdaad, maar het zou een keuze moeten zijn.
Josh: Timothy Schoechle is duidelijk vóór bekabelde technologie en hij spreekt daar op deze Top heel stellig over. Ik wil nog je mening vragen over een ander aspect dat met 5G heeft te maken. We horen dat 20.000 of mogelijk meer satellieten de hele aarde met 5G-frequenties zullen bestralen.

Het weer en satellieten

Dr. Davis: Het is een nachtmerrie. Ik heb moeite het me voor te stellen, op allerlei niveaus, werkelijk waar. Alleen al wat betreft de uitwerking op de stratosfeer.
Er is feitelijk een zeer belangrijk rapport dat ik onder je aandacht wilde brengen; misschien dat je het niet gezien hebt. Het is geschreven door wetenschappers van de NOAA, de National Oceanographic and Atmospheric Administration. Wetenschappers van het Office of Naval Reserves hebben eraan meegeschreven.
Zij waarschuwen dat het voorgestelde landelijke raster van 5G de mogelijkheid om het weer te voorspellen zal verstoren. Want dat zal ongeveer dezelfde frequentie gebruiken als de satellieten die

nu de luchtvochtigheid boven de Verenigde Staten meten. Als je dezelfde breedte gebruikt, die er dicht genoeg bij ligt, dan verstoor je de mogelijkheid voor weersvoorspelling. Daar waarschuwt de NOAA dus voor.
Er is een memo over opgedoken; ik zal je die nog bezorgen. Daarin stond dat als we hiermee doorgaan, we de mogelijkheid om het weer te voorspellen in gevaar brengen. Plus dat het zal interfereren met het functioneren van de luchtvaart. De signalen blokkeren namelijk; ze liggen dicht genoeg bij de breedtes die voor de luchtvaart en de meteorologie benodigd zijn om het een zooitje te doen worden.
Tot nu toe heeft de FCC dat genegeerd. Zal er iemand het risico willen nemen in een vliegtuig te stappen dat de piloot niet correct kan besturen omdat er te veel interferentie is met 5G-verkeer? Ik dacht het niet.
Volgens mij zijn we op dit ogenblik waar we waren met de auto's in de jaren zestig. We wisten dat ze veiliger gemaakt moesten worden – geen enkele twijfel. We wisten dat de equivalenten van airbags en veiligheidsgordels noodzakelijk waren. En dat is ook wat er nodig is ten aanzien van onze draadloze apparaten.
Er kunnen de nodige verbeteringen in de hardware worden gedaan, wat betreft die straalvorming en de gerichte signalen. En er zijn verbeteringen in de software nodig, waardoor apparaten niet 900 keer per minuut naar de zendmast pingen. Misschien kan vijf keer per minuut voldoende zijn voor de meeste toepassingen.
We hebben ook babyveilige routers nodig, zoals China ze heeft. Het is Huawei die ze maakt. Een babyveilige router is een router die zichzelf uitschakelt als hij niet wordt gebruikt, en inschakelt als hij wel wordt gebruikt. En inderdaad, er is een vertraging van komma twee vijf seconden: een kwart seconde. Nou zeg.
We zijn zo ongelooflijk verwend geraakt, en geconditioneerd, om al deze zaken te hebben. Maar weet je, we realiseren ons niet welke prijs we betalen voor die ogenblikkelijke verbondenheid.

De digitale kloof

Josh: De verzekeringsbranche is wel degelijk op de hoogte. Lloyds of London, Swiss RE, de Fortune 500-verzekeringsmaatschappijen, die verzekeren in het geheel niets dat met draadloos te maken heeft. Ze plaatsen het in de hoogste lange termijn: de hoogste risicocategorie voor verzekering. Dus het lijkt wel of die megabedrijven, of dan toch degenen die erachter zitten, dat die gewoon...
Het lijkt wel een razernij, een soort pakken-wat-je-pakken-kan, een kolk waar ze allemaal in tuimelen. Ze zetten doodeenvoudig alles in, en doen dat zo snel ze maar kunnen. Het is haast of ze weten dat als het tijd genoeg krijgt – als er voldoende onderzoek en bewustheid komt, en als ze werkelijk onderzoek hadden gedaan – dat er dan een moment komt waarop ze het niet meer zoals nu kunnen blijven doen. Zie jij die bubbel barsten?
Dr. Davis: Weet je, ze hebben ook kinderen. Ik ben daar wel geweest. Mensen uit de branche nemen inmiddels contact met me op en ze vragen om nog net een beetje meer te doen. Dan zeg ik: 'Kom op, zeg, jongens. Jullie weten best wat je moet doen.' Ik heb allerlei mensen gesproken.
Google biedt nu aan gemeenten glasvezel aan. In St. Louis hebben ze kabel liggen. En in Chattanooga hebben ze ook kabel. Die steden hebben de hoogste internetsnelheden in de Verenigde Staten, omdat ze bekabeld zijn. Je kunt mobiel breedband in de steden hebben: steden kunnen al hun inwoners breedband bieden. En doe je het zo, dan verdwijnt de digitale kloof, als je dat maar doortrekt naar en in de huizen.
Maar met wat we nu aan het doen zijn, leg je een fundament voor draadloosheid. Dat zal echter, zoals ook diverse bekende mensen waarschuwen, een ramp zijn. We willen geen fundament voor nog meer draadloze communicatie. Wat we willen is breedband-internet via een kabel naar en in onze scholen en

huizen.
We weten dat er veel verzet is onder leraren en ouders op scholen. De kinderen leren niet goed als ze de hele dag achter een computer zitten; dat werkt niet. Steeds meer ouders sturen hun kinderen – net zoals veel mensen in Silicon Valley – naar Vrije Scholen, waar computers pas vanaf twaalf jaar zijn toegestaan. Steeds meer ouders begrijpen dat je het gebruik door kinderen moet beperken.
Je wilt best dat kinderen digitale burgers worden. Dat ze leren coderen, dat ze leren iets te maken, iets met techniek te doen. Maar niet met uitsluiting van hun vermogen om naar buiten toe te gaan en te spelen en te rennen en voetballen. Want die dingen zijn ook een belangrijk onderdeel van het kind zijn. Momenteel is het zo, dat onze kinderen dat aan het verliezen zijn. We zien allerlei problemen die verband houden met dat kinderen niet mobieler zijn; bijvoorbeeld obesitas. Dat heeft natuurlijk te maken met industrieel bewerkt voedsel en nog een hele hoop andere zaken. Maar apparaten zijn beslist ook een van de factoren.
Als we dit begrijpen, dan kunnen schoolbestuurders ook begrijpen dat ze belazerd zijn. Ze zijn doodgewoon belazerd door Betsy DeVos en haar kompanen, die jarenlang niet anders hebben gedaan dan openbare scholen te beschouwen als een markt waar ze computers konden pushen. Leraren zouden uiteindelijk vervangen kunnen worden door computers. Toen er schoolstakingen waren in Los Angeles, beweerden ze dat de kinderen toch konden leren, want ze hadden immers computers. Maar kinderen leren niet van computers. Kinderen leren van leraren met computers.
Ouders zouden nooit voor langere tijd hun kinderen alleen achter een computer moeten laten. Ze zouden moeten zorgen erbij te zijn. Als je niet bij je kind bent wanneer het bezig is op een computer, dan is er een probleem voor jullie beiden.

Een veilige wereld

Josh: Heb je eventueel nog laatste tips, voordat we dit besluiten? Waarom of hoe denk je dat we veilige technologie kunnen afdwingen? En is het mogelijk om een ander tempo aan te brengen – of misschien kun je zeggen: een positievere richting aan de toekomst geven?
Dr. Davis: Wij hebben veiligheidskaarten ontwikkeld. Die staan beschikbaar op onze website, zodat je deze informatie kunt delen. Als je iemand ziet met een baby of een peuter die op een telefoon kauwt, dan kun je wat informatie geven, zodat mensen begrijpen waarom dat geen goed idee is. We willen niet zorgen dat mensen in deze geplaagde wereld van vandaag zich schuldig voelen over wat ze doen. We willen ze informatie geven, zodat ze verstandige keuzes kunnen maken. Zodat we gezonde gezinnen en gezonde keuzes in een veiliger wereld kunnen hebben.
Om dat mogelijk te maken, moeten we beter geïnformeerd worden over wat deze technologie inhoudt. Wat die kan doen; wat die niet zou mogen doen. We moeten veilige ruimtes en veilige plaatsen instellen. De gezinseettafel zou absoluut een plek moeten zijn waar niemand een digitaal apparaat bij zich heeft, behalve als mama of papa bereikbaar moet zijn voor de brandweer of het ziekenhuis. Het is heel belangrijk om in het gezinsleven bepaalde tijden en ruimtes zonder apparaat te hebben. Ga naar buiten, hang een beetje rond, doe dingen die gezinnen vroeger samen deden voordat we zo verstrikt raakten in al die technologie.
Ik vind het inspirerend dat jij er bent, Josh. Ik voel me bemoedigd door het succes dat je tot nu toe hebt gehad. Ik denk dat wat je doet heel belangrijk is. Vergeet nooit wat Margaret Mead heeft gezegd: 'Het enige dat de wereld ooit heeft veranderd, is een kleine groep nadenkende burgers die samenwerken.' Dat is waar we hier mee beginnen. We zijn al onderweg. Er zijn veel mensen geweest die er leiding aan hebben gegeven, en ik ben blij een van hen te zijn.

ENIGE VROEGE RAPPORTAGE

*Erwin Schliephake, 'Kurzwellentherapie: Die medizinische Anwendung kurzer elektrischer Wellen' (**1929-32**). ¶*

*Harold J. Cook e.a., 'Early Research on the Biological Effects of Microwave Radiation: **1940-1960**', University of Michigan (1979).*

*J.R. Lester & D.F. Moore, 'Cancer Mortality and Air Force Bases', Journal of Bioelectricity 1 (1982): over de periode **1950-1969**.*

*John T. McLaughlin, 'A Survey of Possible Health Hazards from Exposure to Microwave Radiation', Hughes Aircraft Corporation (**1953**).*

*Kuo-Chiew Quan, 'Hazards of Microwave Radiation: A Review', Industr. Med. Surg. 29 (**1960**).*

*E.A. Harrison, 'Biological Effects of Microwaves: A Bibliography and Abstracts, Report on **1964-1979**'.*

*Yu.A. Osipov, 'Labor hygiene and the effect of radiofrequency electromagnetic fields on workers', Leningrad (**1965**).*

*W. Bergman, 'The Effect of Microwaves on the Central Nervous System', vert. Ford Motor Company (**1965**).*

*Nicholas H. Steneck e.a., 'The Origins of U.S. Safety Standards for Microwave Radiation'**,** Science 208 (1980): over de blootstellingslimiet waartoe in **1966** werd besloten.*

*Yu.A. Kholodov, 'The Effect of Electromagnetic and Magnetic Fields on the Central Nervous System' (**1966**).*

*H. Pollack & J. Healer, 'Review of the Information on Hazards to Personnel from High-Frequency Electromagnetic Radiation', Institute for Defense Analyses (**1967**).*

*Alexandr Samuilovich Presman, 'Electromagnetic Fields and Life' (**1968**). ¶*

*Stephen F. Cleary, 'Biological Effects and Health Implications of Microwave Radiation: Symposium Proceedings', Richmond (**1969**).*

*Leo Birenbaum e.a., 'Effects of Microwaves on the Eye', IEEE, BME-16 (**1969**).*

*William Ross Adey, 'Neurophysiological Effects of Radiofrequency and Microwave Radiation' (**1969**).*

*R.J. MacGregor, 'A Brief Survey of Literature Relating to the Influence of Low Intensity Microwaves on Nervous Function', The Rand Corporation (**1970**).*

*Leo P. Inglis, 'Why the Double Standard? – A Critical Review of Russian Work on Hazards of Microwave Radiation', IEEE Symposium (**1970**).*

*Zorach R. Glaser, 'Bibliography of Reported Biological Phenomena (''Effects'') and Clinical Manifestations Attributed to Microwave and Radio-Frequency Radiation', Naval Medical Research Institute (**1971-1977**): in begin vermelding van ruim 2000 onderzoeken naar biologische effecten van EMV's.*

*Karel Marha, 'Electromagnetic Fields and the Life Environment' (**1971**).*

*John D. LaMothe, 'Controlled Offensive Behavior – USSR (U)', Defense Intelligence Agency (**1972**).*

*J. Healer, 'Program for Control of Electromagnetic Pollution of the Environment: The Assessment of Biological Hazards of Nonionizing Electromagnetic Radiation', Office of Telecommunications Policy/NITA (**1972-1979**).*

*Przemysław Czerski e.a., 'Biologic Effects and Health Hazards of Microwave Radiation: Proceedings of an International Symposium', Poland Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej Rada Naukowa/WHO/FDA/HEW, Warschau (**1973**).*

*P. Polson e.a., 'Mortality in Rats Exposed to CW Microwave Radiation at 0.95, 2.45, 4.56, and 7.44 Ghz: Final Technical Report', US Army (**1974**).*

*H. Huizenga, 'Advies inzake de gevaren van microgolfstraling en de daaruit afgeleide aanvaardbare stralingsniveaus', Gezondheidsraad (**1975**).*

*CIA, 'Translations on USSR Science and Technology/Biomedical Sciences: Effects of Nonionizing Electromagnetic Radiation' (**1977**).*

*Nancy Wertheimer & Ed Leeper, 'Electrical Wiring Configurations and Childhood Cancer' (**1978**).*
*James Kinn & Elliot Postow, 'Index of Publications on Biological Effects of Electromagnetic Radiation (0-100 GHz)', EPA (**1980**): vermelding van 3627 internationale publicaties over biologische effecten van EMV's.*
*Jeremy K. Raines, 'Electromagnetic Field Interactions With the Human Body: Observed Effects and Theories', NASA (**1981**).*
*NCRP, 'Biological Effects and Exposure Criteria for Radiofrequency Electromagnetic Fields: Recommendations of the National Council on Radiation Protection and Measurements, Report No. 86' (**1986**).*
*Scott M. Bolen, 'Radiofrequency/Microwave Radiation Biological Effects and Safety Standards: A Review', US Air Force Materiel Command (**1988**).*

[Vrijwel elke publicatie is te vinden op internet of (¶) MICROONDES.WORDPRESS.COM]

2. BIOLOGISCHE EFFECTEN VAN ELEKTROMAGNETISCHE VELDEN

Dr. Magda Havas

Dr. Magda Havas behaalde haar Ph.D. aan de Universiteit van Toronto en deed postdoctoraal onderzoek aan de Cornell-universiteit. Inmiddels is ze emeritus professor van de instituten voor milieu en gezondheid van de Trent-universiteit in Peterborough, Ontario. Magda Havas doet onderzoek naar de biologische effecten van niet-ioniserende elektromagnetische velden (EMV's). Ze heeft een belangrijke hoeveelheid historisch onderzoek onder haar beheer, het archief van Dr. Zory Glaser, en doet daarvan verslag op haar website, MAGDAHAVAS.COM. *Er staan meer dan 180 publicaties op haar naam en ze is mederedacteur/auteur van vier boeken, waaronder 'Public Health SOS: The Shadow Side of the Wireless Revolution'. Magda Havas kreeg internationale erkenning voor zowel vroeger werk betreffende zure regen en verontreiniging door metalen als huidig onderzoek naar elektrosmog en elektromagnetische therapie. Ze gaf meer dan 360 lezingen in 30 landen en op 24 universiteiten of colleges.*

Josh: Vandaag heeft Dr. Magda Havas zich bij ons gevoegd. Zij is al vele jaren toonaangevend in het onderzoek naar elektromagnetische velden en gezondheid. Dr. Havas, dank dat u hier vandaag bij ons bent.
Dr. Havas: Tot genoegen.
Josh: Ik wil me eerst graag bezighouden met uw geschiedenis en ook met essentiële informatie over de wetenschappelijke kennis die er is. Dan verder met wat we kunnen doen via de oplossingen die u aandraagt in dit gesprek. Ik kijk ernaar uit om er met u in te duiken. Dit is in feite pas ons eerste gesprek, hoewel ik uw werk al vele jaren volg. Dus erg fijn om u nu te kunnen spreken.
Hoe kwam het dat u betrokken raakte in het gebied waarin u onderzoek heeft gedaan?

Van zure regen naar microgolven

Dr. Havas: Ik heb onderzoek gedaan naar zure regen en verontreiniging door metalen. Dat was mijn oorspronkelijke achtergrond als Ph.D.-student; en daarover ging ook het eerste onderzoek dat ik deed na mijn afstuderen aan de Universiteit van Toronto. Ik raakte daar ongeveer in 1975 bij betrokken. Midden jaren '90 kregen we de *Wet schone lucht* en dat was waar we uiteindelijk naar hadden gestreefd. Het doel van zoveel wetenschappelijk onderzoek was om uiteindelijk het beleid te veranderen, zodat het verzuren van de meren zou stoppen en de gezondheid van de mensen zou verbeteren.
Toen we eenmaal de *Wet schone lucht* hadden, raakte ik eigenlijk mijn belangstelling kwijt om nog verder te gaan met onderzoek naar zure regen. We hielden een aantal jaren het herstel van de meren in de gaten. *Schone lucht* maakte echt een groot verschil voor het milieu. Want het milieu reageerde een stuk sneller dan wetenschappers geloofden dat het zou doen, en dat was heel veelbelovend.
Ik realiseerde me evenwel op dat punt in de tijd dat ik plezier had in onderzoek op een gebied dat wetenschappelijk controversieel is. Dat houdt in essentie in dat wetenschappers het er niet met elkaar eens zijn. Dus zoiets als: de ene kant heeft gelijk, dus dan heeft de andere kant het mis. Als er zoveel controverse bestaat, weet je nooit waar het heen kan gaan. Ik hou er dus overduidelijk van als het allemaal nog onbekend is in de wetenschap.
Daarnaast wilde ik ook iets doen dat echt een belangrijke impact kon hebben op het milieu en de menselijke gezondheid. In die tijd doceerde ik een vak dat Verontreinigingsecologie heette, waarbij we ons bezighielden met een heleboel verschillende soorten van vervuiling in het milieu. De meeste chemisch; maar niet allemaal. Ik dacht, ik wil bijdragen door in mijn lessen elektrosmog te introduceren; welk effect dat op kinderen heeft, bijvoorbeeld meer gevallen van leukemie. Dat was een

van de vroegste onderzoeksgebieden.
Zo raakte ik er helemaal in betrokken, vanuit nieuwsgierigheid, en omdat ik er les over wilde geven. Het kostte me ongeveer drie jaar om de bestaande literatuur door te nemen, alvorens er een eigen persoonlijke mening over te kunnen hebben. Want het was relatief nieuw gebied voor me. Ik was meer in chemische toxines thuis dan in elektromagnetische. Dus ik had een hoop te leren.
In die tijd zag je hetgeen ik las overal. Er waren mensen die zeiden dat kinderen die bij hoogspanningslijnen wonen een grotere kans hebben om leukemie te krijgen. Weer anderen zeiden dat de onderzoeken niet correct waren uitgevoerd en dat daar niets van waar was. Maar na drie jaar raakte ik ervan overtuigd dat er niet alleen een verband was met kinderleukemie, maar dat mensen die beroepshalve blootgesteld zijn ook een groter risico lopen om diverse typen kanker te krijgen.
Vervolgens veranderde ik van uitsluitend kijken naar laagfrequente EMV's in verband met elektriciteit naar aandacht voor de zogeheten *vuile elektriciteit*. En uiteindelijk ging ik door naar de hogere frequenties: radiofrequentie en microgolfstraling. Dus ik doorliep in mijn onderzoek het volledige spectrum: vanaf extreemlaagfrequent en dan helemaal omhoog naar de microgolven.

Een beetje een missie

Josh: U zei midden jaren '70 betrokken te zijn geraakt in het onderzoek naar zure regen en de hele discussie eromheen. En midden jaren '90 kwam er die wetgeving. Dat heeft dus een periode van 20 jaar gekost. Waar zitten we momenteel wat betreft de draadloze discussie? In hoeverre zijn dezelfde zaken van toepassing en zitten we in een zelfde situatie? En wanneer komt het kantelpunt dat we gewoon veilige technologieën eisen, en die zelfs afdwingen?
Dr. Havas: Wat betreft zure regen, daar raakte ik vrij vroeg bij betrokken, toen het nog maar net internationaal herkend werd. Wat betreft elektromagnetische vervuiling hangt het ervan af waar je begint te kijken. Als je teruggaat naar bepaalde historische literatuur over bijvoorbeeld microgolfstraling, dan kom je bij de jaren '40 en '50 uit. Dat gaat dus veel langer terug.
Mijn betrokkenheid daarmee dateert van het jaar 2000. Dat was feitelijk het eerste jaar dat ik erover publiceerde. Maar ik begon al in 1995. Het kostte me vijf jaar voor ik voelde genoeg op dit gebied te weten om te publiceren. Dus nu ben ik hier zo'n twintig jaar mee bezig; maar het begon al voor ik er daadwerkelijk bij betrokken raakte.
We lopen dus wat achter op zure regen. Ik denk dat de reden daarvan is, dat zure regen in vergelijking relatief eenvoudig is. Maar als je het hebt over elektromagnetische vervuiling, daar zijn veel meer bronnen van, het is veel gecompliceerder. Je krijgt ook meer tegenwind, in die zin dat we niet aan het proberen zijn zoiets als het aantal schoorstenen verminderd te krijgen.
Weet je, het is een beetje een missie; waarbij we in wezen mensen vragen hun gebruik van bepaalde draadloze technologie te verminderen. Maar mensen zijn dol op hun speeltjes. Dus er is heel veel weerstand. We vragen niet alleen aan de industrie om te veranderen; wat in feite was wat we deden bij zure regen. We proberen nu echt mensen te stimuleren om veranderingen aan te brengen in de manier waarop ze leven en wat ze doen in hun huizen, ten einde de blootstelling te minimaliseren en zich ertegen te beschermen. Dat is een stuk lastiger om te doen.

Soorten straling en licht

Josh: Wat zijn de verschillende soorten elektromagnetische vervuiling en welke effecten hebben die?
Dr. Havas: Als we het hebben over niet-ioniserende straling, dan valt die naar mijn idee uiteen in vier categorieën. De eerste categorie is *extreemlage frequenties.* Dat behelst zowel elektrische als magnetische velden.

De tweede is iets dat *vuile elektriciteit* heet: elektriciteit van slechte kwaliteit. Dat is in het kilohertzgebied; je hebt het over duizenden cycli per seconde. Het is radiofrequentie, maar het komt via de kabel en straalt van de kabel uit.
We hebben ook zoiets als *grondstroom*. Dat is een combinatie van lage frequentie en radiofrequentie. Het vloeit via de grond, dus het treft mensen op een andere manier.
En dan is er natuurlijk de *microgolfstraling.* Die heeft veel hogere frequenties, maar valt nog steeds binnen de radiofrequentie.
We kunnen nog verder doorgaan naar infrarood en zichtbaar licht. Die zijn nog altijd onderdeel van het niet-ioniserende deel van het elektromagnetische spectrum. Ik doe ook onderzoek met licht, vaak vanuit therapeutisch perspectief: hoe het kan helpen om te genezen, in plaats van dat het schade toebrengt.
Josh: Licht: inclusief rood licht, infrarood-therapie, waar we vooraf wat over hebben gepraat?
Dr. Havas: Juist. En blauw licht ook. Blauw licht, inclusief ultraviolet, is heel goed voor alle soorten huidproblemen die mensen hebben; bijvoorbeeld psoriasis. Ultraviolet heeft een slechte naam gekregen. Maar er zijn een paar heel goede therapeutische aspecten aan UV, indien je het spaarzaam gebruikt. Dus ik doe onderzoek binnen al deze gebieden.

Effecten van elektrosmog

Josh: Wat zijn in uw onderzoek en het totaal van de wetenschap de belangrijkste biologische effecten van elektromagnetische vervuiling, ofwel EMV's of radiofrequente straling? Die termen zijn uiteraard allemaal synoniem.
Dr. Havas: Om alles onder een noemer te hebben, noem ik het *elektrosmog*. Weet je, elektrosmog is alle vormen van niet-natuurlijke niet-ioniserende straling. Dat is hoe ik het gebruik.
De gevolgen voor de gezondheid vallen in drie categorieën. Eén is uiteraard kanker. Twee is problemen in de voortplanting; met name aantasting van het sperma, daar hebben we veel gegevens over. Maar je ziet ook miskramen, problemen bij het nageslacht – na blootstelling in de baarmoeder aan elektromagnetische straling. Een groot aantal daarvan heeft neurologische aandoeningen, leerstoornissen, dat soort zaken. Voor mij valt dat allemaal onder voortplantingsproblemen.
Dan een derde gebied. Dat is nogal groot en veranderlijk, het heeft geen echt goede vorm. Het betreft vooral neurologische maar ook hormonale problemen. We neigen ertoe ze bijeen te voegen onder de term *elektrohypersensitiviteit*, wat een verzamelnaam is voor alle overige zaken.
Dus die drie categorieën: kanker, de voortplanting, elektrohypersensitiviteit. Daar vind je de belangrijkste biologische responsen op elektrosmog.

Objectief tegenover subjectief

Josh: Ik zou graag dieper willen ingaan op een paar specifieke onderzoeken die u heeft gedaan op dit gebied. Ik herinner me een aantal video's over verschillende invalshoeken en onderwerpen die u liet zien. Een daarvan ging over elektrohypersensitieve patiënten, ofwel mensen die het kunnen voelen en/of symptomen vertonen zodra een draadloze bron van elektrosmog wordt ingeschakeld. Kunt u ons vertellen over dat specifieke werk dat u heeft gedaan?
Dr. Havas: Het primaire gebied van mijn onderzoek is: hoe diagnosticeren we iemand die elektrohypersensitiviteit heeft, gebruik makend van *objectieve* technologie, *objectieve* methoden. Je kunt mensen vragen hoe erg hun hoofdpijn is – of iets anders dat ze hebben. Dat betreft een *subjectieve* reactie, die duidelijk echte waarde heeft, met name voor de persoon. Maar in de wetenschap zit dat lager op de totempaal van betrouwbaarheid. De mate van pijn die jij ervaart en de mate van pijn die ik

ervaar, kunnen heel verschillend zijn. Er kan een ondraaglijke pijn zijn, die echter voor jou minimaal is; terwijl dezelfde hoeveelheid pijn mij compleet kan vloeren. Er is dus geen eenduidigheid.
Je kunt je pijn verergeren door andere dingen die je doet. Je kunt zelfs aannemen dat het allemaal in je hoofd zit, in tegenstelling tot iets dat echt fysiologisch is. Dus de vraag is, welke fysiologische reacties bij mensen kunnen we *meten?* En hoe zorgen we dat deze informatie bij de gezondheidszorg komt? Dat zijn op dit moment mijn voornaamste onderzoeksgebieden.

Diabetes en elektrohypersensitiviteit

Dr. Havas: We hebben gewerkt met mensen die diabetisch zijn. Als je diabetes hebt en ook elektrohypersensitief bent, heb je kans dat blootstelling aan elektrosmog in de omgeving invloed heeft op je bloedsuiker. Regulering van bloedsuiker is voor iemand met diabetes een van de zwakke schakels. De invloed blijkt voor zowel diabetes type 1 als type 2 te gelden. Dus je kunt diabetes type 1 hebben en elektrohypersensitief zijn, of diabetes type 2 hebben en elektrohypersensitief zijn, of een van die twee zonder dat je elektrohypersensitief bent.
Op die manier begonnen we met mensen te werken; want meten van bloedsuiker is een *objectieve* methode. Het is volstrekt betrouwbaar, erg nauwkeurig. We begonnen met mensen die diabetisch waren maar verschillende omstandigheden hadden. We vermeerderden hun blootstelling aan elektrosmog, of verminderden hun blootstelling, en documenteerden dan de veranderingen in hun bloedsuiker.
Ik zal een voorbeeld geven van dat onderzoek. Want ik denk dat het relevantie heeft voor een heel grote populatie.
We werkten met een vrouw uit New York die diabetes type 2 had. Ze gebruikte geen enkele medicatie. Ze regelt haar bloedsuiker door middel van de voeding. Als ze meer koolhydraten en suikers binnen had gekregen dan haar lichaam fijn vond, ging ze 20 minuten wandelen. Tijdens die 20 minuten van inspanning werd dan het bloedsuiker verbruikt en zakte terug naar normaal. Ze deed dat op telkens verschillende dagen, maar altijd na 20 minuten zakte het terug. Heel erg betrouwbaar. Op sommige dagen wilde ze niet naar buiten om te wandelen, want het regende, was te donker, of wat dan ook. Dan deed ze haar wandeling op een loopband die ze thuis had. Ze mat haar bloedsuiker voor ze op de loopband stapte, en ze mat haar bloedsuiker na die 20 minuten lopen op de band. Maar iedere keer dat ze op de band liep, ging haar bloedsuiker omhoog, niet naar beneden.
Als je dit aan dokters vertelt, geloven ze je in eerste instantie niet, je verbrandt namelijk echt suiker. Dus hoe kan dan het suikerniveau in je lichaam omhoog gaan? Terwijl het toch zo betrouwbaar is.
Een van de dingen die we als mogelijke verklaring vonden, is dat het lichaam van mensen die elektrohypersensitief zijn, bij blootstelling aan elektrosmog heel vaak een stressreactie vertoont. Een verhoogde sympathische stressreactie, die net als een vecht-of-vluchtrespons is. Als het lichaam zo'n vecht-of-vluchtrespons heeft, zal dat meer suiker in het lichaam geven; zodat je die suiker kan verbruiken om wat dan ook te doen, weet je, wegrennen voor de sabeltandtijger.
Die stressrespons verhoogt dus het bloedsuiker. Maar bij diabetici die niet de juiste hoeveelheid insuline hebben, of als er bepaalde problemen meespelen, gaat het bloedsuiker niet naar beneden. Dus als mensen met diabetes een blootstelling krijgen aan elektromagnetische vervuiling waar ze gevoelig voor zijn, dan is de kans groot dat hun bloedsuiker omhoog gaat, en wel binnen 10 à 20 minuten. Het is een heel snelle reactie. Zet je ze vervolgens in een elektromagnetisch *schone* omgeving, dan gaat hun bloedsuiker naar beneden. Het is dus vrijwel zeer voorspelbaar.
Feitelijk noemen we dit een andere soort diabetes, we noemen het type 3, in plaats van 1 of 2. We noemen het diabetes type 3, ofwel iets dat opgeroepen wordt door de omgeving. Dit is iets dat erg belangrijk voor dokters is om te weten. Want als ze hun patiënten vertellen om gewoon een beetje te

trainen – maakt niet uit of het op een fiets of loopband of iets elektronisch is – dan gaat dat niet op indien je ook elektrisch gevoelig bent. Dus we moeten dokters laten weten dat dat geen passende manier is voor elektrisch gevoelige mensen.

Elektromagnetische wezens

Josh: Ik persoonlijk heb wel wat lopen worstelen met de termen elektrosensitiviteit of elektrohypersensitiviteit. Dat geldt ook voor een paar andere mensen die ik ken. Want het lijkt haast of er iets abnormaals of vreemds of geks is aan een hypersensitieve persoon. Zo van: 'O, maar jij bent gewoon hypersensitief, jij hebt overal last van.'
Maar echt, het zou ook *microgolfziekte* genoemd kunnen worden. Het is iets dat boven op de toxische lading van stressoren en gifstoffen uit het milieu komt. Ik bedoel, een andere manier waarop je het zou kunnen beschrijven is: elektromagnetisch bewust. Je bent eenvoudig bewuster, je staat meer in wisselwerking met je omgeving.
Zou u het daarom nog even over die term kunnen hebben, om ons te helpen hem wat te herkaderen? Voor mensen die erg gevoelig zijn voor deze velden. Gewoon om ze te helpen, door het misschien wat meer context te geven. Dat het misschien niet zo is dat ze slachtoffer zijn voor de rest van hun leven. Dat ze wezens zijn met een eigen kracht, en dat er manieren zijn om dat te zien. Dat er dingen zijn die je kunt doen om ervan weg te komen.
Dr. Havas: Helemaal met je eens. Weet je, dat gedoe van: Waarom 'elektrohypersensitiviteit' en waarom niet gewoon 'elektrosensitief'? Daar had ik het heel veel jaren geleden met professor Olle Johansson over. Die zei dat 'hypersensitiviteit' gebruikt wordt omdat wij allemaal elektrosensitief zijn. Want weet je, wij zijn feitelijk wezens van licht.
Een van de meest indringende lessen die ik geleerd heb van het onderzoekswerk dat ik doe, is weg te gaan van de chemische denkwijze over hoe het lichaam werkt naar meer een energetisch begrijpen. Als je eenmaal zo gaat kijken, vind ik, vallen er een heleboel dingen op hun plek en blijken ze logisch te zijn. Terwijl je anders op je hoofd blijft krabben omdat het maar niet wil kloppen. Het is net als met het Copernicaanse model van het universum en het zonnestelsel: de aarde als centrum tegenover de zon als centrum.
Denk nu aan ons als elektromagnetische wezens: elke cel in ons lichaam heeft gewoon een elektromagnetisch geladen potentiaal op het membraan. Al onze neurologische activiteit en chemische reacties zijn eveneens elektromagnetische reacties. Als je eenmaal op die manier naar het menselijk lichaam gaat kijken, dan zijn we allemaal elektrosensitief. Dat betekent dat we in een bepaalde mate reageren op alles in onze omgeving dat een lading heeft, alles dat op een of andere manier beweegt. Ben je elektrohypersensitief, dan betekent het gewoon dat de mate van blootstelling aan straling veranderingen in je lichaam veroorzaakt die vaak negatief zijn. Dat zijn zaken waarvan je niet wilt dat ze gebeuren. De rest van ons is waarschijnlijk in *homeostase,* een evenwicht van lichaamsprocessen. We gebruiken energie om die homeostase te handhaven. We veranderen niet noodzakelijkerwijs; we krijgen niet noodzakelijkerwijs zo'n hoofdpijn. Maar het kost wel een boel energie om te zorgen dat de hoofdpijn niet komt. Je gaat dan een zekere drempel over als je lichaam niet langer die homeostase kan handhaven. En je begint symptomen te krijgen.
Het soort symptomen dat je krijgt, hangt af van de zwakste schakel in je lichaam. Wat ik al noemde: ben je diabetisch, dan zal het je bloedsuiker zijn. Heb je multiple sclerose – we hebben eveneens gewerkt met mensen die MS hebben – dan zal het een neurologische verstoring kunnen zijn.

Neurasthenie of microgolfziekte

Dr. Havas: Je vroeg of we het *microgolfziekte* kunnen noemen; zo werd het vroeger inderdaad genoemd. Dat was de naam die ze er tijdens de Tweede Wereldoorlog aan gaven, toen microgolven voor het eerst werden gebruikt. Kunstmatige microgolven, weet je; door mensen gemaakte microgolven werden daadwerkelijk in de leefomgeving toegepast.
Daarvóór werd het *neurasthenie* genoemd. Dat gaat terug tot het begin van de 19e eeuw. Die term werd gebruikt voor vrouwen die bij de telegrafie en telefonie werkten. Destijds moest je stekkers ergens in stoppen voor een telefoongesprek en dan kon je een schok krijgen. Die vrouwen stonden bloot aan vrij hoge niveaus van elektromagnetische straling, en in feite gaf hun zenuwstelsel het gewoon op. Ze kregen last van extreme vermoeidheid, chronische pijn – soms stortten ze in, ze gingen gewoon van hun stokje. Neurasthenie is een verzwakking van het zenuwstelsel. Dat is de eigenlijke betekenis. Dus dat was oorspronkelijk de diagnose.
Daarna werd het microgolfziekte, of radiogolfziekte. Dat was toen er allemaal terminals waren en veel secretaresses achter hun computer met een groot beeldscherm zaten. Toen werd het *schermdermatitis* genoemd. Dus bij mensen die effecten ondervonden heette het schermdermatitis. Dr. Johansson in Zweden heeft daarover gerapporteerd. Hij liet zien dat er sprake was van een reactie van ons weefsel op de straling.
Tegenwoordig noemen we het gewoon elektrohypersensitiviteit. Ik noem het in feite snelle-verouderingssyndroom; want de cellen in je lichaam verouderen en je hebt de symptomen van verouderen. Dus zaken als slecht slapen, chronische vermoeidheid, chronische pijn, moeite met de concentratie. Dat zijn allemaal symptomen die we ook hebben als we verouderen.
Veel van de mensen waar ik mee praat, zeggen: 'Nou, weet je, ik word gewoon ouder, het is hartstikke normaal.' Maar neem je ze mee naar een elektromagnetisch schone omgeving, dan verdwijnen veel van hun symptomen. Dus het is niet echt verouderen. Naar mijn mening is het een snelle veroudering, maar dan een die teruggedraaid kan worden. Dat laatste is het goede nieuws voor mensen die aan deze ziekte lijden.

Toename van chronische ziekten

Josh: Andere sprekers op deze 5G Top hebben het over de rol van peroxynitriet, over oxidatieve stress, disfunctie van de mitochondriën, en nog een stel andere factoren die als veroorzakers kunnen of moeten worden gezien. Misschien ligt hier ergens een verklaring van wat er achter de toename van chronische ziekten zit onder journalisten in de afgelopen generatie. Er zijn onder journalisten meer dan 36 soorten chronische ziekte die volgens de statistieken allemaal snel toenemen. Wat vindt u daarvan, Dr. Havas? Hoe significant is elektrosmog als factor voor deze autoimmune, neurodegeneratieve en nog andere degeneratieve chronische ziekten die we zien toenemen?
Dr. Havas: Er zijn inmiddels echt honderden verhandelingen over vele soorten ziekten waarbij oxidatieve stress een rol speelt. Er zijn verschillende enzymen die oxidatieve stress tegengaan; maar onderzoek toont aan dat de anti-oxidanten ervan door elektrosmog worden uitgeschakeld. Als dan de hoeveelheid vrije radicalen in je lichaam sterk toeneemt, zullen die een hoop schade aanrichten. In principe kunnen alle symptomen die gedocumenteerd zijn door oxidatieve stress komen. Dus ik denk dat dit absoluut fundamenteel is voor wat er gaande is.
Neem mitochondriën: jij weet, net als waarschijnlijk veel mensen, dat die de energie in je cel produceren. Heb je geen actieve mitochondriën, dan is er geen cellulaire energie. De cel kan dan haar werk niet doen en gaat uiteindelijk dood. Dus deel hiervan is: weer opladen. De manier om te herstellen is jezelf weer opladen. Zodat de batterij in elke cel niet leegraakt, tot aan het punt waar hij niet meer kan functioneren.
Dit staat, naar ik denk, absoluut centraal bij kanker; bij aantasting van het sperma; het staat centraal in

de neurologische en hormonale verstoringen waarmee we te maken hebben. In de basis kan ik het eens zijn met andere mensen die jij spreekt over wat er op een zeer fundamenteel en fysiologisch niveau gebeurt.

Oorzaken en symptomen

Josh: Als mensen elektrosensitief zijn, of elektrohypersensitiviteit hebben, dan *voelen* ze in verhevigde mate. Wat ervaren ze bijvoorbeeld? Hoe weet je of je in die categorie van elektromagnetisch meer bewuste mensen valt?
Dr. Havas: Heel vaak zullen deze mensen een bepaald symptoom krijgen. Het begint vaak met hoofdpijn bij mensen die gauw geneigd zijn om bijvoorbeeld mobiele telefoons of snoerloze huistelefoons te gebruiken. Ze zullen het merken wanneer ze die hoofdpijn krijgen; en hoe lang het duurt voordat die weer verdwijnt. Als ze vaak goed op hun symptomen letten, zullen ze merken dat het in een bepaalde omgeving gebeurt. En als ze weggaan uit die omgeving, dan verdwijnt het symptoom. Dus je moet uitzoeken wat er in je omgeving is, idealiter door het te meten. Maar kun je niet meten, zet dan dingen aan en uit om je te ontdoen van de potentiële elektrosmog. Verminderen je symptomen, dan is er kans dat je reageert op wat je juist hebt uitgeschakeld.
Een van de aanbevelingen voor mensen die denken dat ze misschien elektrohypersensitief zijn, is 's nachts de elektriciteit in je huis uit te zetten. Kijk of je dan beter slaapt. Zet de WiFi twee dagen uit en kijk of er symptomen verdwijnen. Of je het nu allemaal tegelijk doet en in één keer van een vervuilde omgeving naar een elektromagnetisch schone omgeving gaat en daarop reageert... dus of je het zo doet of één voor één, dat maakt niet echt uit. Maar merk je verbetering, dan weet je dat er iets is in wat je net veranderd hebt dat goed voor je is. Dus verander je het terug, dan zal het weer schadelijk voor je zijn. Dit is zo'n beetje de eenvoudigste manier om het te doen.
Je kunt ook een andere manier van testen hebben. Daarbij sturen we bloedmonsters op en kijken we wat de uitslag te zien geeft. Heel vaak hebben deze mensen een vitamine B12-tekort. Soms een tekort aan ijzer of andere tekorten die bij de symptomen passen. Dan moet je dus om te herstellen meer doen dan alleen maar dingen uitzetten. Je moet je systeem weer opbouwen; want daar zijn essentiële bouwstoffen en elementen en dat soort zaken aan onttrokken.
Josh: Dus niet alleen de stressoren uit de weg gaan, maar uit de weg gaan en daarnaast opnieuw opbouwen. Vertel ons wat mensen kunnen doen om zichzelf te beschermen, en hun lichaam weer op te vijzelen – en zelfs de geest. Welke manier speelt hier een rol bij?

De blootstelling reduceren

Dr. Havas: Normaliter vertel ik mensen dat er vier dingen zijn die je moet doen. En ik gebruik er een ezelsbruggetje voor: RIDE.
De 'R' staat voor *Reduceer je blootstelling*. Je zult niet herstellen tenzij je je blootstelling reduceert. Bij sommige mensen helpt zelfs een kleine vermindering al. Andere mensen hebben misschien wat stevigers nodig. Dat betekent dat ze mogelijk echt enkele dagen tot een paar weken naar een omgeving moeten verhuizen waar helemaal niets is. Er zijn plekken in verschillende delen van de wereld waar je naartoe kunt gaan, om je blootstelling te reduceren en om te herstellen.
Dus de blootstelling reduceren is essentieel. Ik raad vaak aan om een heel simpele, goedkope meter aan te schaffen om uit te vinden waaraan je wordt blootgesteld. Het gebruik van zo'n meter is een geweldige manier om iets over je omgeving te weten te komen.
Josh: Ik heb een Cornet, die ik wel kan aanbevelen. Een van de dingen die ik fijn vind, is dat deze de specifieke frequentie toont die overheersend is. Dus probeer je te identificeren wat er waar vandaan

komt, en welke frequentie dat heeft, dan is dat nuttig. Het nadeel van zulke elektrosmogmeters is dat ze maar tot een bepaalde frequentie gaan, bijvoorbeeld 8 gigahertz. Maar dat is nog altijd een groot gebied van het spectrum, vergeleken met een heleboel meters.
Uiteindelijk zullen we apparaten nodig hebben die tot in het millimetergolfgebied gaan, toch?
Dr. Havas: Correct. Maar die zijn er nog niet. De meters die we wel hebben, zijn extreem duur. Dus het zullen alleen het leger en de overheid zijn die het kunnen meten – tot we meters met een redelijker prijskaartje krijgen.
Die Cornet-meter van jou is er inderdaad eentje die je kunt gebruiken. Maar ik raad ook aanvullende aan, want deze meet alleen de radiofrequentie: wat door de lucht gaat – of zo ongeveer. Ik raad er ook een voor vuile elektriciteit aan, een zogeheten *microsurge*-meter. Je steekt die in een stopcontact, dan geeft hij een waarde, en wij kunnen je vertellen wat die waarde wil zeggen. We weten welke waarden gezond zijn en welke niet. Verder raad ik mensen ook aan om de laagfrequente elektromagnetische velden te meten.
Er is ook een TriField Meter, die alle drie de velden meet. Degene die ik heb is gloednieuw en verbeterd ten opzichte van oudere modellen. Hij is behoorlijk goed voor zowel de magnetische als de elektrische velden. In het verleden kon hij alleen de magnetische aan.
Je kunt dus verschillende apparaten kopen wat betreft de blootstelling aan de verschillende typen van elektrosmog waar we het over hebben. En heb je te maken met grondstroom: dat is weer totaal verschillend. Dan moet je de stroom meten die feitelijk door de grond gaat of binnenkomt op je waterleiding, die normaliter geaard is. De leidingen in je huis dus.
Kortom: RIDE – reduceer je blootstelling. Werk met meters als je kunt. Zo niet, dan zijn er nog andere manieren om het te doen.

Immuunsysteem & gif & emotie

Dr. Havas: De 'I' staat voor je *Immuunsysteem*. Want heel vaak hebben mensen die gevoelig zijn geworden een aangetast immuunsysteem. Tenzij je het weer opbouwt, zal het heel lang duren voor je weer hersteld bent. Ik ben geen arts, dus ik vertel mensen niet hoe ze dat moeten doen. Maar wat ik wel zeg is: ga op zoek naar goede gezondheidszorg en zie alle essentiële voedingsstoffen te krijgen die je lichaam nodig heeft. Elke vorm van tekort moet worden aangevuld. Dat zo ongeveer.
Er zijn nog wel andere zaken die goed zijn voor het immuunsysteem. Maar omdat ik geen medische bevoegdheid heb, ga ik mensen geen specifieke dingen aanbevelen.
De derde letter is de 'D' en die staat voor *Detoxificeren:* ontgiften.
Je kunt gifstoffen in je lichaam hebben die je ontvankelijk maken voor elektromagnetische vervuiling. Dat kunnen chemische gifstoffen zijn, het kunnen biologische gifstoffen zijn, het kunnen metalen implantaten zijn. Er zijn een heleboel zaken die je gevoelig kunnen maken voor de straling. Dus je moet ontgiften. Ook dat moet je weer op een heel beheerste manier doen, onder toezicht van iemand die weet hoe je dat op de juiste manier moet doen. Als je het te snel doet, word je erg ziek. Dat is niet het doel waarnaar we hier streven. Het doel is je gezond voelen en ook echt gezond zijn.
Het laatste is *Emotie*. De 'E' in RIDE staat voor emotie.
Er zijn tegenwoordig veel mensen die zich beginnen te realiseren dat ze elektrohypersensitief zijn. Iedere keer als ze een zendmast zien, kunnen ze hysterisch worden. Want je kunt denken: *ik word bestraald*. Zelfs als de mast niet jouw richting op staat. Iets van de schade *kan* dus soms ook komen door een emotionele reactie op zo'n stressor. Maar of het nu emotioneel is of fysiologisch, je lichaam kan het verschil niet weten en zal dus reageren.
Het gaat dus om het onder controle krijgen van wat je denkt, het besef dat je kunt herstellen van een dergelijke schade. Om vervolgens stappen te ondernemen die je de kracht geven om het ook echt te

doen. Dat is wat ik denk dat er moet gebeuren. Dus *emotie* en *eigen kracht* – dat zijn de twee zaken waar de 'E' voor staat.
Als je geen controle over je denken weet te krijgen, zul je niet herstellen. We hebben het hier dus over iets dat heel erg belangrijk en een erg serieus onderdeel is van deze hele situatie.

Leef je eigen leven

Josh: Ik zou graag willen benadrukken dat ik zelf... ik bedoel, het leven in zijn algemeenheid met al de snelheid, al de stress, wat er allemaal op ons afkomt... en dan het werkelijk begrijpen van die ontspoorde agenda's, die op winst gerichte, schadelijke agenda's. We moeten onze eigen innerlijke kracht echt zien te vinden, nietwaar? Ik bedoel, misschien moeten we omwille van dit alles nu even alleen op zielsniveau praten... Hoe belangrijk is het om een manier te hebben om je te verbinden, jezelf te bekrachtigen, of het nu door gebed of meditatie is? Iets doen met de angst die opkomt als we ons zo heel erg van dit alles bewust worden.
Dr. Havas: Ja, ik moet weer zeggen dat dit niet mijn gebied van specialisatie is. Dus ik probeer geen advies te geven. Maar goed, laten we het er ook op spiritueel niveau over hebben.
Weet je, misschien bedrieg ik mezelf, maar ik ben baas over mijn eigen brein, even goed als ieder ander. Ik kan tegen mezelf zeggen dat dit of dat me werkelijk helpt, dat zus of zo goed voor me is. Wat ik zeg is dit: je denken is echt heel erg sterk, en je vertelt jezelf gewoon dat je meester over je omgeving kunt zijn. Jij bent de regisseur van je eigen film, het leven dat jij leidt. Tot op zekere hoogte kun jij bepalen hoe je dat leven zult leiden, hoe je zult reageren op wat er in je omgeving is.
We hebben geen macht over wat er met ons gebeurt, maar wel over hoe we erop reageren. Als je begint die macht te ontwikkelen – of het nu door meditatie of gebed is: welke methode je ook volgt – zodra je beseft dat je op elke manier die jij zelf kiest op iets kunt reageren, dan geeft dat echt kracht.

Perceptie van werkelijkheid

Dr. Havas: Ik doe als expert veel getuigenissen bij rechtszaken. Ik herinner me de eerste keer dat ik bij zoiets betrokken was. De jurist die de cliënten met wie ik werkte vertegenwoordigde, zei: 'De andere kant zal je nu in de getuigenbank aanvallen. Ze zullen proberen je emotioneel van streek te maken, zodat je niet helder meer denkt. Zodra je dan een fout maakt, springen ze er bovenop en scheuren ze je aan stukken.' Ik herinner me nog precies wat hij tegen me zei. 'Als ze de wetenschappelijke kennis aanvallen: laat ze dat maar doen. Maar zodra ze jou *persoonlijk* gaan aanvallen, dan zul je winnen. Want jij bent in zekere zin irrelevant, je bent alleen maar de boodschapper die overbrengt welke wetenschappelijke kennis er bestaat. Dus als ze beginnen met jou persoonlijk aan te vallen, dan weet jij dat je aan het winnen bent.'
Ik was in die rechtszaal in British Columbia, Canada, en ze waren erg grof en beledigend tegen me. Ze waren bezig met proberen me van streek te maken. Maar ik ging wat naar achteren zitten, haalde adem, en zei tegen mezelf: Oké, dit is wat er normaal gebeurt, ga er gewoon in mee. Vat het niet persoonlijk op.
Toen begonnen ze me echt aan te vallen. En ik dacht: We zijn aan het winnen. In plaats van dat ik van streek raakte, dacht ik: O, dit is geweldig. Dus hun macht om me aan te vallen werkte gewoon niet.
Josh: Omdat je in die gemoedstoestand was, en er ook in kon blijven.
Dr. Havas: Omdat ik ervan uitging dat we aan het winnen waren. Weet je: goed nieuws. Of het ook werkelijk waar was, dat was irrelevant, snap je? Want dit was hoe ik het zag. En echt, het is moeilijk om te bepalen wat nou precies jouw perceptie en wat de werkelijkheid is. Perceptie is dus heel belangrijk. Maar mijn houding was gewoon: We zijn kennelijk aan het winnen. Dat was goed, ik ontspande

gewoon. Wat ze probeerden te doen had geen uitwerking meer.
Ik denk dat mensen deze boodschap in hun eigen leven kunnen toepassen. Weet je, een heleboel van ons worstelen elke dag met problemen wat betreft de eigen gezondheid, die van je gezin, financiële en persoonlijke problemen. Ik denk dat het gewoon belangrijk is om te zeggen: Alles wat er gebeurt, gebeurt op de manier zoals het hoort: maak er het beste van. Verander alles in iets positiefs in zoverre als je dat kunt. Ik denk dat zo'n houding daadwerkelijk helpt bij het omgaan met bepaalde negatieve zaken die je tegenkomt.

Medisch en militair gebruik

Josh: Zoals u zegt, Dr. Havas, het gaat allemaal over bewust worden en wat je vervolgens verkiest te doen met die bewustheid. Want je bepaalt zelf de kijk die je hebt. Maar laten we teruggaan naar de wetenschap. In hoeverre is er volgens u in medische kringen een bewustheid wat de effecten van elektrosmog betreft?
Dr. Havas: Dat wisselt werkelijk van plek tot plek. Ik denk dat de Europese medische wereld voorloopt op ons in Noord-Amerika. In Rusland en de Oostbloklanden deden ze al heel lang geleden onderzoek naar de helende effecten van elektromagnetische energie. Ze deden ook onderzoek vanuit militaire belangstelling, al lang geleden. Zo waren ze zich op onderling verschillende manieren bewust van zowel de helende als de schadelijke effecten van elektrosmog.
Misschien dat sommige mensen nog weten dat onze ambassade in Cuba werd aangevallen. Die in China ook, en eerder ook in Moskou. Er is bewijs dat het mogelijk voor een deel om microgolfstraling ging. Dat is een fenomenaal wapen. Weet je dat wat wij voor communicatie gebruiken in die vorm ook echt een fenomenaal wapen is? En moeilijk om te ontdekken.
Dokters in Europa zijn zich hier redelijk bewust van. Daar bestaan verschillende organisaties. In Noord-Amerika zijn het vooral de natuurgenezers en alternatieve genezers die zich meer dan de traditionele Westerse dokters hiervan bewust zijn. Ik denk dat dit komt doordat Westerse dokters aan handen en voeten gebonden zijn aangaande wat ze wel of niet met hun patiënten kunnen doen. Om die reden houden velen zich simpelweg aan de protocollen die ze hebben. Zo van: dit is de kwaal, en dat is de pil die je iemand aanbeveelt.
Daarom krijgen wij niet de soort medische zorg die we volgens mij verdienen – de soort gezondheidszorg van de artsen die we verdienen. Natuurgeneeskundige chiropractors en nog een heleboel anderen met een alternatieve praktijk spreken veel meer met hun patiënten. Ze leren van hun patiënten, en passen vervolgens wat ze geleerd hebben toe bij de hulp aan andere patiënten. Het hangt echt af van wat voor dokter je bent en waar je je ergens in de wereld bevindt.

Terug naar Moeder Aarde

Josh: We hebben het er al even over gehad, maar heeft u nog meer of andere suggesties voor hetgeen mensen kunnen doen om zichzelf te beschermen?
Dr. Havas: Als je eenmaal weet waar je aan bent blootgesteld, en je minimaliseert de blootstelling, dan zijn er nog meer dingen die je kunt doen. Het klinkt misschien een beetje gek, maar een wandeling in het bos, in contact met de natuur zijn, is ontzettend belangrijk en echt verjongend.
Nikola Tesla is zowat de vader van de wisselstroom. Hij is verantwoordelijk voor een aantal van de zaken die wij nu bespreken; zowel uit schadelijk als helend perspectief bekeken. Hij wandelde elke dag 15 kilometer in Central Park. Ik denk dat het daardoor is dat hij tot ver in de 80 bleef leven, terwijl er om hem heen mensen stierven die rond de 60 waren. Hij leefde echt langer dan anderen die net als hij aan veel straling waren blootgesteld. Hij zou beslist een vroege elektrohypersensitieve persoon mogen

heten. Wat hij deed, hoe hij zich voedde, dat hij die lange wandelingen maakte – allemaal zaken die echt belangrijk zijn.
Dus in contact met de natuur zijn, echt goed geaard zijn. Ik bedoel contact met zand op het strand, met zout water, met gesteente. Dat is gewoon fenomenaal om de elektronen op een echt gezonde manier door je lichaam te laten stromen. Dat zou ik mensen ook adviseren – om dat waar en wanneer maar mogelijk te doen.
Josh: Het heeft in elk geval mijn leven veranderd. Hoe vaker ik in de bossen kan zijn – recht tegenover waar ik woon, buiten bereik van mobiele telefoons – hoe beter. Hoe meer energie je hebt, des te meer vitaliteit, en des te beter voelen we ons. Het gaat echt om teruggaan naar de natuurlijke frequenties, cycli als het 24-uursritme, het natuurlijk zonlicht, de energieën in het bos, weg van al het kunstmatige.
Dr. Havas: We leven tegenwoordig in een heel kunstmatige omgeving, met overal beton. Als we reizen zitten we in een metalen doos die auto heet. We wonen in huizen die vol met bedrading en van alles zitten. We zijn dus echt heel ver van de natuur weg gegaan. Ik denk dat terugkeren en vrede sluiten met Moeder Natuur en dan gewoon maar een boom omhelzen of op blote voeten lopen heel erg belangrijk is.

PEMF: gepulseerde EMV's

Josh: Ik sprak Wolfgang Jaksch, die de algemeen directeur en tevens oprichter van Swiss Bionic is. Hij heeft wel met u samengewerkt. U hebt meegewerkt aan de zogeheten PEMF-techniek, die via analoge golfvormen de natuurlijke frequenties simuleert, zodanig dat je het lichaam ermee kunt ondersteunen. Ik heb daar zelf best positieve ervaringen mee. Maar hoe kijkt u naar PEMF, zoals die ligmatten van Swiss Bionic, het idee achter die techniek, namelijk EMV's gebruiken voor heilzame doeleinden?
Dr. Havas: Nou, omdat ik gewerkt heb met mensen die elektrohypersensitief zijn, ben ik altijd wel op zoek naar manieren om ze te kunnen helpen. Toen ik voor het eerst van die PEMF-matten hoorde... goh, dat is echt heel wat jaren geleden. Mijn eerste reactie was: werkt het echt? Kloppen de beweringen die gedaan worden? Kunnen elektrohypersensitieve mensen dit wel gebruiken? Want ze zijn zo gevoelig. Ik kreeg toen een iMRS 2000; ik herinner me niet precies welke. De eerste test deed ik bij mezelf, een bloedtest. Ik weet het nog, een test met levend bloed. Ik bekeek een druppel bloed onder mijn microscoop. Ik zag hoe de cellen zich bij elkaar voegden, en of ze ademden, dat soort zaken. Ik weet ook nog dat ik een beetje verbaasd was over hoe ongezond mijn bloed eruitzag, hoewel ik me in een elektromagnetisch schone omgeving bevond.
Toen deed ik een sessie van 10 minuten op die mat, heel laag ingesteld. Direct erna keek ik weer naar mijn bloed en ik zag losse cellen die vrij stroomden, bloed dat er echt gezond uitzag. Toen realiseerde ik me dat de eerste keer dat ik mijn bloed bekeek... die eerste vingerprik was nadat ik op de computer had gewerkt. Dus ik was niet blootgesteld aan microgolven, maar zeker wel aan de straling die het toetsenbord en mijn computer afgeven.
Ik herinner me dat ik de volgende dag dacht: Oké, ik ga nu een heel zorgvuldig experiment doen. Mijn huis is elektromagnetisch schoon; mijn lab is ook elektromagnetisch schoon. Dus ik deed het opnieuw. Toen stelde ik mezelf opzettelijk aan van alles bloot. Als ik mezelf blootstelde aan WiFi, of een snoerloze looptelefoon, of een mobiele telefoon, dan kleefde binnen tien minuten elke cel in mijn bloed in een formatie onderin samen.
Dus een van de dingen die ik kan zeggen, is dat blootstelling aan PEMF-techniek je bloedcirculatie verbetert. Ik beveel mensen in feite aan: als je de hele dag achter de computer zit, doe dan een sessie van 10, 20, 30 minuten op een PEMF-apparaat en dan laad je jezelf op een positieve en niet op een negatieve manier weer op. Dus de techniek werkt.
Er zijn heel veel produkten in omloop, maar ze verschillen nogal. Sommige zijn meer voor medisch

gebruik; andere meer voor thuisgebruik. Ik denk dat het echt belangrijk is dat mensen die elektrogevoelig zijn deze techniek proberen, want sommigen kunnen er iets aan hebben.
Maar sommige mensen zijn nog te gevoelig en moeten eerst herstellen. Ze moeten hun immuunsysteem opbouwen, detoxificeren. Maar als je dat eenmaal tot een bepaalde mate gedaan hebt, dan kun je die PEMF-techniek proberen. En of je nu gepulste elektromagnetische velden gebruikt of lichttherapie... met lichttherapie bereik je dezelfde soort zaken. Je kunt er je lichaam enorm veel goed mee doen.
Josh: En op lage sterkte gebruiken, zoals ik zei, als je gevoelig bent – als je aan de gevoelige kant bent. Als je er een neemt om aan de slag te gaan, begin dan met de lage niveaus en bouw het langzaam op.
Dr. Havas: Correct. En als je je bewust bent van hoe je lichaam op allerlei zaken reageert, dan weet je of die PEMF-techniek goed voor je is of niet. Sommige mensen kunnen dat niet. Maar ben je wel zo gevoelig, dan zou je moeten kunnen merken of het goed voor je is of niet.

Wit licht met veel blauw

Josh: Hoe zit het met blauwlichtfilters, Dr. Havas? Ik heb een bril die niet van die oranje maar heldere glazen heeft. Ik vind dat wel fijn, want alles ziet er in wezen helder uit. Aan het eind van de dag voel ik meer energie. Maar u hebt ook zo'n bril.
Dr. Havas: Ja, ik heb de mijne hier bij me.
Josh: Wat zijn uw gedachten erover?
Dr. Havas: Bij de mijne zie je geen blauwe breking. Dus hij laat niet veel blauw licht door.
Josh: Precies.
Dr. Havas: Een van de dingen die we geleerd hebben, is dat licht heel belangrijk is... kunstlicht. Ik heb lampen uitgetest. Want elektrosensitieve mensen kunnen geen spaarlampen verdragen. Ze zeggen allemaal: 'Ik haat die dingen om wat voor reden dan ook, ik voel me niet goed bij zo een in de buurt.' Sommige LED's vallen ook in die categorie.
Dus we hebben een aantal tests met lampen gedaan. Wat we zien, is dat spaarlampen radiofrequente straling afgeven; ze veroorzaken ook vuile elektriciteit. En bij sommige straalt er ultraviolet licht uit. Alleen bij die met een dubbele laag aan de bovenkant wordt het UV-licht afgeschermd, dan het is er niet meer.
Spaarlampen hebben een inferieur spectrum; het is geen vol spectrum. Hoog in het blauw, echt laag in het rood, afhankelijk van het type lamp. Dus heb je koel wit licht, dan heb je echt hoge niveaus blauw. Warmer licht bevat meer rood.
We weten dat te veel blauw licht vooral 's avonds niet goed voor ons is. Maar begin je de ochtend met blauw licht, bijvoorbeeld bij een winterdepressie, dan maakt wit licht met veel blauw je juist wakker. Dat is dus iets goeds. Maar 's avonds moet je dat niet hebben. 's Avonds heb je juist het tegenovergestelde nodig.
Dus ik hoop dat iemand de perfecte lamp zal ontwerpen, met een ideaal spectrum en geen van de negatieve bijverschijnselen. Zodat we binnenshuis blootstellingen aan heilzaam licht kunnen hebben.

Lampen die ziek maken

Josh: Zonlicht, het dag-en-nachtritme, naar de zonsopgang kijken op een heldere ochtend. Hoeveel waarde wat betreft heilzaamheid heeft dat allemaal volgens u?
Dr. Havas: Ik denk dat als je naar buiten kunt om de zonsopgang te zien – je bent goed geaard en ziet de zon opkomen of ondergaan – dat is allemaal buitengewoon prima. Hoe meer tijd je buitenshuis maar dan niet in een stedelijke omgeving kunt doorbrengen, hoe beter het me lijkt voor iedereen.

Josh: U noemde die compacte spaarlampen, spiraallampen. Ik hoorde al meer dat die straling afgeven. Zijn ze ontworpen om uiteindelijk te passen in de 5G-netwerken?
Dr. Havas: Ongelukkig genoeg ontwerpen ze nu lampen die met je mobiele telefoon communiceren. Het zijn lampen die je met je mobiel aan en uit kunt doen. Je kunt ze zelfs waar vandaan dan ook dimmen.
Ik ging naar een lichtbeurs en er waren een heleboel mensen die lampen produceren op die beurs. Ik zei: 'Kan iemand me zijn beste lamp toesturen?' Gewoon een waarvan zij vonden dat die echt hun beste lamp was. En ik kreeg een lamp, maar die was radiofrequent, hij gaf microgolfstraling af. Zodra je hem erin had gedraaid en aandeed, was het of je er nog een WiFi bij had in huis. En dat enkel van één lamp; het niveau was heel hoog.
Dus ik ben met de fabrikant gaan praten. Ik denk dat hij de president of algemeen directeur van de onderneming was. Ik zei: 'Dit kun je niet doen, je maakt je klanten... Mensen die je produkt kopen worden ziek van die straling.' En hij had geen idee dat het zo was. Toen zei hij: 'Helaas is dit wel de richting die iedereen op gaat.' En hij wilde niet buiten de boot vallen. Dus ondanks het feit dat hij besefte dat er schadelijke effecten waren, was hij niet bereid te veranderen en te zeggen: 'Deze lampen gaan we niet meer produceren, want we willen geen mensen ziek maken.'

Een 'perfecte storm'

Josh: Er moet een veel bredere bewustheid komen, en veel meer aansprakelijkheid, niet? Ik bedoel, een heleboel bedrijven die zich met draadloze technologie bezighouden zijn onverzekerd. Ze verzekeren zich eenvoudig niet. En we weten ook dat Lloyds of Londen ze niet zal verzekeren. Swiss RE heeft een aantal rapporten laten opstellen over de risico's van draadloosheid. En over 5G.
Laten we daar ook nog even naar kijken. Andere sprekers hebben het ook gehad over 5G en wat dat kan betekenen. Maar wat zijn uw gedachten? Hoeveel telt het dat we meedoen aan een verschuiving van bewustheid wat 5G betreft en in verband daarmee actie ondernemen? Hoe groot zijn de risico's van 5G?
Dr. Havas: Ik persoonlijk denk dat die erg groot zijn. Dat komt doordat 5G niet enkel millimetergolven is, weet je. Ze zeiden dat ze hogere frequenties gaan gebruiken. Dat is al erg genoeg. Maar die hogere frequenties... Ik weet van geen enkele test met langdurige blootstellingen. Er is alleen getest op kortetermijneffecten; zowel therapeutische effecten als mogelijke schadelijke effecten.
Dat er antennes zullen komen – honderdduizenden antennes, bij elk derde of vijfde huis één – die deze straling zullen uitzenden zonder dat we weten wat het met de bevolking zal doen, dat is misdadig. Niet alleen is het stom; het is waarachtig misdadig dat ze dat gaan doen. Het is totaal ondenkbaar dat we de farmaceutische industrie zouden toestaan om ons te dwingen een medicijn in te nemen dat ze nooit hebben getest wat betreft de menselijke gezondheid. Maar dat is in wezen wel wat er aan het gebeuren is.
We zullen hier allemaal aan blootgesteld worden. We hebben geen keus, wat voor mij een ander probleem met die technologie is. Het gaat niet alleen om millimetergolven. Wat ze in feite zullen gebruiken is 600 megahertz of 700 megahertz, afhankelijk van het land en de locatie. En ik denk echt dat een antenne voor elk derde of vijfde huis enkel maar een excuus is om nog enkele andere frequenties te gebruiken.
Mensen zijn al ziek door de stralingsniveaus waar ze momenteel aan worden blootgesteld. Voeg dan die volgende laag van 600 tot 700 megahertz toe, en daar bovenop de millimetergolven. Zo krijg je een 'perfecte storm'. Er is geen plek waar je die straling kunt vermijden als je woont in een stedelijke omgeving. Woon je op het platteland, dan zul je nog een zekere tijd gevrijwaard blijven. Maar overheden en de industrie zeggen dat het overal uitgerold zal worden en dat ze niemand in de kou

zullen laten. Hoewel sommigen van ons maar wat graag in de kou zouden blijven.
Ik vind dus dat het onverantwoordelijk is om zo'n grote populatie bloot te stellen aan een technologie waarvan we totaal niet weten wat die met de menselijke gezondheid zal doen.

Liever niet doemdenken

Josh: Heeft u nog laatste gedachten die u mee wilt geven?
Dr. Havas: Ik maak me oprecht zorgen om de volgende generatie. We hebben jonge mensen die in scholen aan straling worden blootgesteld. Ze staan bloot aan WiFi, slimme meters, en thuis ook nog weer een heleboel technologie. Ik denk dat we het vele malen beter moeten doen, wat betreft het beschermen van onze kinderen en jongeren. Als we ze niet beschermen, zullen we geen toekomst hebben.
Ik heb er een hekel aan een soort van doemdenker te zijn. Ik heb juist een heel positieve instelling wat betreft alles. Ik geloof echt dat we uiteindelijk zullen winnen en dat deze technologie een heel eind teruggedraaid zal worden. Zo gauw er almaar meer en meer mensen ziek worden, zal men niet meer kunnen ontkennen dat er verband is.
Maar ik denk vooral dat we het veel en veel beter moeten doen wat betreft het beschermen van de kinderen. Ik zou scholen, schoolbesturen, ouders echt willen stimuleren goed op hun kinderen te letten en veiliger gebruik te maken van de technologie. Let wel, niet geen technologie, maar wel veilig gebruik van technologie. We moeten een beetje van die verslaving af komen, en nog wat andere zaken waar we tegenaan lopen. De volgende generatie beschermen, weet je.

ZORY'S 6000 DOCUMENTEN

''Begin april 2010 stuurde een bevriend iemand me een gescand document met de titel 'Bibliografie van gerapporteerde biologische verschijnselen (''effecten'') en klinische manifestaties toegeschreven aan microgolf- en RF-straling'.
De eerste verschijningsdatum van het document was 4 oktober 1971, en wat ik had gekregen was de tweede druk met herzieningen, verbeteringen en toevoegingen, gedateerd 20 april 1972. Het was een Onderzoeksrapport (Project MF12.524.05-0004B, Rapport no. 2) in opdracht van het Medisch Onderzoeksinstituut van de Amerikaanse Marine, en de auteur was Zorach ('Zory') R. Glaser, PhD, LT, MSC, USNR.
Op bladzijde 4 van dit document van 106 bladzijden stond een veiligheidsclassificering met 'vrijgegeven', en een verspreidingsverklaring met: 'Dit document is goedgekeurd voor openbare uitgave en verkoop; verspreiding zonder beperking.'
Tot mijn verbazing zag ik dat het per 1971 meer dan 2300 verwijzingen bevatte naar documenten die de biologische effecten beschreven van RF- en microgolfstraling van verschillende technologieën, waaronder radar en mobiele communicatie, navigatieapparatuur, en fysiotherapeutische apparaten voor warmtebehandeling (diathermie) met micro- en kortegolven.
Wat een verbazingwekkende vondst, vooral omdat de Wereldgezondheidsorganisatie en de mobiele-telecomindustrie alsmaar blijven verkondigen dat er geen geloofwaardig onderzoek bestaat dat aantoont dat niet-ioniserende, niet-thermische microgolfstraling schadelijk is bij niveaus die <u>onder</u> onze bestaande thermische richtlijnen liggen.
Terwijl ik door het rapport en de vermeldingen bladerde, vond ik honderden verwijzingen naar vertaald werk uit Tsjechische, Russische, Duitse en Poolse laboratoria; verwijzingen naar werk van de Amerikaanse marine, het leger en de luchtmacht; naast rapporten en documenten van de overheid, waaronder veel ongepubliceerd en nooit eerder in de literatuur vermeld materiaal.
Wat een schatkist vol onderzoeken naar de effecten van microgolfstraling op de biologie en de gezondheid!
Ik vroeg me af of Dr. Glaser nog leefde, en/of nog altijd actief was op het gebied van de biologische effecten van RF (radiofrequentie) en microgolven, want ik had geen idee hoe oud hij destijds in 1972 was. Dus zocht ik op het Internet naar hem, vond een telefoonnummer, en belde. Ik kreeg een antwoordapparaat met de stem van een jonge vrouw, en liet een bericht achter met dat ik Dr. Glaser wilde spreken en, als dit het juiste telefoonnummer was, of hij zou willen terugbellen. (Naar zou blijken had ik het nummer van Dr. Glaser's volwassen dochter.) Ik wilde Dr. Glaser bedanken voor het opmerkelijke werk dat hij had gedaan door zoveel verwijzingen over dit onderwerp bijeen te brengen.
De volgende dag (zaterdag) belde Dr. Glaser me, en we hadden een lang, geanimeerd gesprek over zijn onderzoek van de afgelopen tientallen jaren en over het onderzoek dat mijn belangstelling had, en die bleken opmerkelijk overeen te komen. Hij liet me weten dat hij negen aanvullingen op de oorspronkelijke bibliografie had verzorgd, en dat hij nu ruim meer dan 6000 studies vermeld had staan over de effecten van RF- en microgolfstraling op de biologie en de gezondheid. En een aantal hiervan waren studies die aantoonden dat blootstelling aan RF/microgolfstraling in staat was om, onder bepaalde voorwaarden/omstandigheden, veranderingen te veroorzaken, waarvan sommige als gevaarlijk beschouwd moesten worden (zelfs bij lage niveaus waar zulke blootstelling geen opwarming van het lichaam gaf). Hij zei dat hij me kopieën zou sturen of verwijzingen naar de aanvullingen die in zijn bezit waren.
Voor wie nieuw is op het gebied van de gevaren van RF/microgolfstraling: de landelijke richtlijnen in Canada, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Japan, Nieuw-Zeeland, en de richtlijnen die door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) worden geadviseerd, zijn gebaseerd op de thermische effecten. 'Maakt het je niet warm, dan laat het je

koud,' wordt er gezegd. Deze landen/organisatie ontkennen dat elektromagnetische velden (EMV's) onder de thermische drempel voor microgolfstraling biologische effecten veroorzaken. Landen als Rusland, Bulgarije, Hongarije, Polen, de Tsjechische Republiek, Zwitserland, China, Italië, Luxemburg, en m.n. Salzburg in Oostenrijk geloven dat niet-thermische microgolfstraling je kan schaden, en daarom hebben ze veel behoudender veiligheidsrichtlijnen voor mensen.

Dr. Glaser wordt nog altijd beschouwd als een van de internationale experts op het gebied van biologische effecten van RF/microgolven, en ik was erg onder de indruk van zijn kennis, zijn inzichten, en zijn historische blik op het geheel.

Net voordat we ons lange telefoongesprek vol inkijkjes op de carrières van ons allebei beëindigden, vroeg ik hem, toevallig, of hij nog papieren exemplaren had van alles waar hij naar verwees.

Dr. Glaser zei: 'Grappig dat u het vraagt. Ik heb ze in feite allemaal. Ik bewaarde de rapporten in mijn huis (de kelder, de zolder en de garage) gedurende een aantal jaren na mijn afscheid bij de FDA. En daarna verhuisde ik ze naar een grote huurruimte voor opslag. Door de jaren heen heb ik ze (in totaal zo'n 45 tot 50 grote dozen) aangeboden aan wetenschappers die onderzoek op dit terrein doen, en aan de overheid en universiteitsbibliotheken, maar niemand leek ze te willen hebben. Ik liep eraan te denken om ze weg te doen, want ik ben nu toch echt met pensioen, en de opslag ervan is vrij kostbaar.'

Dr. Glaser zei nog dat een aantal advocaten, en wat personen die voor de mobiele-telecomindustrie werkten, hem om delen van zijn verzameling hadden gevraagd. Maar hij had daar nee tegen gezegd, omdat hij het gevoel had dat de informatie onder de grond zou verdwijnen. Hij gaf aan dat hij wilde dat de verzameling beschikbaar kwam voor het publiek.

Voor ik wist wat ik zei, vroeg ik of ik ze mocht hebben. Ik zou ze als pdf digitaliseren, online zetten, en via het Internet voor het publiek beschikbaar maken. Hij dacht er een lang ogenblik over na, en zei ten slotte 'ja', met het voorbehoud dat ik ze zou ophalen, of zou betalen om het te laten doen. Voor een universitair wetenschappelijke onderzoeker als ik was dit een kans die gelijk stond met het winnen van de loterij!

Ik vernam dat hij in Maryland woonde (tussen Baltimore en Washington, DC), en toevallig zou ik eind april lezingen geven over de gezondheidseffecten van microgolfstraling op het Johns Hopkinsinstituut voor Volksgezondheid (zijn universiteit waar hij in 1990 zijn MPH-graad behaalde), en we besloten elkaar te ontmoeten. Hij kwam naar mijn lezingen, en werd er feitelijk zelfs deel van door mee te doen, op mijn verzoek. Hij beantwoordde bepaalde vragen die gesteld werden door studenten en professoren, en deelde zijn expertise met de aanwezigen, vanuit de hoop dat de zorgen over de mogelijke gevaren van blootstelling aan RF/microgolfstraling door het publiek in overweging zouden worden genomen.

Later bezochten we de gehuurde opslageenheid, die afgeladen vol stond met allemaal dozen met duizenden rapporten en uitgeprinte documenten. Dr. Glaser zei zelf dat hij een hamster was, hij bewaarde echt alles. Na snel even wat van deze schatkamer vol kennis te hebben ingekeken – ik zag een studie die onder slechts negen mensen was verspreid en over gezondheidsaanbevelingen ging die werden genegeerd – besloten we dat ik de documenten na het sorteren en uitschiften van ongerelateerd materiaal zou komen ophalen. Een paar maanden later vloog ik naar Baltimore, huurde een verhuisbus, en bracht de dozen die uitpuilden van de rapporten en geprinte documenten mee terug.

Het plan was om de documenten te laten scannen (te beginnen met degene die het moeilijkst te vinden waren, waaronder rapporten van de overheid en vertalingen van buitenlandse technische artikelen) als pdf-bestanden om te doorzoeken, en ze beschikbaar te maken op mijn website. Dat zou uiteraard een hele tijd in beslag gaan nemen.

Ik sorteerde de verzameling en vond een heel aantal 'juweeltjes'. Ik maakte uittreksels (desgewenst) en zette samenvattingen in lekentaal op mijn website. De reeks is te vinden onder de kop 'Uit Zory's archief'.

Het allereerste document dat ik samenvatte (en

beschikbaar maakte) was het document dat het werk van Dr. Glaser voor het eerst onder mijn aandacht bracht, zijn bibliografie uit 1971/1972.''
– Magda Havas

[Overgenomen met toestemming van de auteur. Zie verder ZORYGLASER.COM.]

3. GEVAREN VAN 5G VOOR DE GEZONDHEID VAN KINDEREN

Robert F. Kennedy Jr.

Robert F. Kennedy Jr. (1954) is een advocaat, activist, natuurliefhebber, valkenhouder en schrijver. Hij stelt zich op aan de kant van het milieu, het recht, gezondheid en minderheden, en keert zich deels ook internationaal demonstratief tegen overheden, het leger en industrieën vanwege wangedrag in die sectoren. Kennedy begon zijn carrière als assistent van de openbare aanklager in New York. Van 1986 tot 2017 was hij hoofdjurist van de Natural Resources Defense Council (NRDC), een nonprofit-organisatie. Naast vele andere functies was hij 30 jaar lang adjunct-professor Milieuwetgeving aan de Rechtenfaculteit van de Pace-universiteit. Kennedy voerde campagne voor Presidentskandidaat Al Gore en President Obama en schreef veel kritische artikelen en meer dan 10 boeken, waaronder kinderboeken. Hij heeft een woelig levenspad belopen en wordt enerzijds gezien als een held, 'de Kennedy die ertoe doet', anderzijds worden sommige van zijn inzichten zeer bekritiseerd.

Josh: Meneer Kennedy, ik hoef uw werk en achtergrond niet te introduceren. Iedereen zal u ongetwijfeld kennen. U bent een telg van de meest vooraanstaande familie in de Verenigde Staten en bent niet bang om uit de gratie te vallen. U durft een knuppel in het hoenderhok te gooien, met name voor de gezondheid en de rechten van kinderen, en bent bereid machthebbers de waarheid te zeggen. Voor we het gaan hebben over uw kijk op 5G, wil ik u om te beginnen een vraag stellen. Is er een keerpunt in uw leven geweest, of is het geleidelijk gebeurd, of is het misschien genetisch bepaald dat u uw huidige rol van vrijheidsstrijder hebt aangenomen, en bereid bent om een vuist te maken voor wat u als gerechtigheid ervaart?

Snelste vogel ter wereld

Robert Kennedy: Ik kreeg als heel klein jochie al te maken met milieuproblematiek. Ik was het liefst buiten, ik hield van rivieren, beekjes en dieren. Van jongs af aan was ik enorm bezig met de natuur. Ik was me bewust van de vervuiling. Dat was in de late jaren '50 en vroege jaren '60. In Washington DC waren cementfabrieken die rook uitbraakten en het roet daalde neer op je kleren. In die tijd was er veel luchtvervuiling in ons land, waar jaarlijks tienduizenden mensen aan overleden. Ik was me erg bewust dat er diersoorten verloren gingen.
In 1963 hield ik me intensief bezig met roofvogels, valken, die richtte ik al heel jong af. Een min of meer iconische vogel voor mij was onze oostelijke variant van de slechtvalk [Falco peregrinus anatum of *duck hawk*], de meest spectaculaire roofvogel ter wereld. Die was zalmroze met prachtige witte veertjes boven de snavel. Een paartje van die vogels nestelde op de toren van een oud gebouw in Washington DC. Als ik naar mijn vader ging die procureur-generaal was, of naar mijn oom in het Witte Huis, verheugde ik me altijd enorm. Want daar kon ik over Pennsylvania Avenue uitkijken en in de verte het oude postkantoor zien met die vogels er bovenop. Het waren de snelste vogels ter wereld. Ze haalden bijna 390 kilometer per uur, en ik kon ze met die ongelooflijke snelheid door Pennsylvania Avenue zien aankomen en recht voor het Witte Huis, zo'n 15 tot 20 meter boven het dak, duiven uit de lucht zien plukken. Dat vond ik spannender dan het bezoek aan mijn oom in het Witte Huis. Maar in 1963, hetzelfde jaar waarin mijn oom werd vermoord, stierf ten gevolge van DDT deze vogel hier uit. Toen ik opgroeide kon ik vanwege de vervuiling niet in de Charles of de Potomac of de Hudson zwemmen. Ik herinner me dat in 1969 de Cuyahoga-rivier in brand stond. Ik herinner me de olieramp in het Santa Barbara-kanaal, en dat Lake Erie – de grootste visgrond, goed voor de helft van alle vis in het Grote Merengebied – dood werd verklaard. En dat in 1970 daar 20 miljoen mensen voor de straat op gingen. Ik was toen zestien en ging naar New York om mee te demonstreren.

Mijn betrokkenheid bij het milieu begon al jong. Op mijn achtste schreef ik mijn oom de President of ik met hem in het Witte Huis over de vervuiling mocht komen praten. Hij nodigde me uit en we zaten een poosje in het Oval Office. Daarna regelde hij een afspraak voor me met Rachel Carson [auteur *Dode lente*, 1962], die me thuis in Hickory Hill kwam opzoeken. Zij was iemand die in die tijd door hem in bescherming werd genomen tegen aanvallen van Monsanto, zijn eigen Ministerie van Landbouw, en de minister van Binnenlandse Zaken. Ik ben er altijd bij betrokken geweest.

Advocaat en milieurecht

Toen ik advocaat werd, begon ik eerst voor vissers van de Hudson die vervuilers aanklaagden. Ik werkte mee aan de oprichting van de Waterkeeper Alliance, die nu met 350 *waterwachters* in 44 landen de grootste waterbeschermingsliga ter wereld is. Ik ben tegen heug en meug in de vaccinatieproblematiek getrokken. Destijds procedeerde ik namens diverse waterwachters in de Verenigde Staten en Canada tegen, naar ik meen, 38 kolencentrales en cementovens door heel Noord-Amerika, hoofdzakelijk vanwege kwiklozing. Dat is waar we op gericht waren.
De Food and Drug Administration (FDA) had juist een onderzoek gedaan waaruit bleek dat 100 procent van de zoetwatervis in de Verenigde Staten een gevaarlijk hoog kwikgehalte bevatte, merendeels veroorzaakt door de kolencentrales. Terwijl deze rechtszaken liepen, reisde ik het land door om toespraken daarover te houden. Maar overal waar ik kwam, zaten er vrouwen op de eerste rij die naderhand op me af kwamen – heel keurige dames. De meeste waren mensen met een beroep: apothekers, artsen, juristen, en er was ook een psychiater bij die Sarah Bridges heette. Ze boden me steevast wetenschappelijke rapporten aan en zeiden: 'Als u oprecht bezorgd bent over de blootstelling van kinderen aan kwik, dan moet u ook naar het kwik in vaccins kijken.' Maar ik ging dat lange tijd uit de weg.
Toen kwam iemand me thuis in Cape Cod opzoeken. Zij had een kind dat autisme had gekregen door een vaccin en had een schadevergoeding via de rechtbank ontvangen, die erkend had dat het autisme door het vaccin was veroorzaakt. Ze zei: 'Ik ga niet weg voordat u deze studies hebt gelezen.' En ze overhandigde me een hele stapel wetenschappelijke rapporten.
Ik ben het lezen van wetenschappelijke teksten wel gewend. Als kind wilde ik wetenschapper worden, dat is ook een van de redenen waarom ik hierin verzeild ben geraakt. Vrijwel al mijn zaken, en ik heb er honderden gehad, bevatten een of andere wetenschappelijke controverse. Voor mij is wetenschappelijke teksten lezen dus geen punt.
Toen ik ervoor ging zitten, trof me onmiddellijk de enorme kloof tussen wat de gevestigde wetenschappelijke en medische orde over vaccins en kwik naar buiten bracht en wat individuele wetenschappers er zelf over zeiden. Die discrepantie zoog me een wormgat in. Dat heeft in menig opzicht tot een kentering in mijn loopbaan geleid en me weggevoerd van wat ik eigenlijk liever doe, namelijk watervervuilers aanklagen en me met energie- en milieuproblematiek bezighouden. En veel meer tijd in de gezondheid van kinderen steken.

Children's Health Defense

Josh: Toen u zag hoe de schadelijke aspecten van vaccins toegedekt werden, hebt u de organisatie Children's Health Defense opgericht. Hoe past 5G in dat initiatief?
Robert Kennedy: Children's Health Defense komt op voor de gezondheid van kinderen en ageert met name tegen de blootstellingen aan giftige stoffen, waaronder pesticiden zoals glyfosaat. Wij hebben een beslissende rol gespeeld in de zaak en de procesvoering rond Roundup. En PFAS, en andere pesticiden, en fluoridering. 5G sluit dus goed aan bij waar we mee bezig zijn.

Onze kinderen lopen en zwemmen tegenwoordig rond in een toxische soep. We zien al veel ontstekingen en andere reacties met synergetische gevolgen door allerlei verschillende oorzaken. 5G kan daar een verergerende factor in worden. We weten dat elektromagnetische golven kinderen hard treffen, en sterker inwerken op foetussen en kinderen dan op volwassenen. We weten dat ze immuunactivatie en ontsteking veroorzaken. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft bepaald dat ze 'waarschijnlijk' kankerverwekkend zijn. Het gaat om de mobiele telefoons die iedereen bij zich draagt, die met 2,4 GHz werken, en al bij zwak vermogen de genen ontregelen en de elektrische stroompjes in ons lichaam verstoren.
Wij maken ons ernstige zorgen omdat onze toezichthoudende instantie, de Federal Communications Commission (FCC), aan de leiband van het bedrijfsleven loopt. Het is zo'n beetje het prototype van een door het bedrijfsleven geannexeerd overheidsorgaan. De telecomindustrie met zijn vele biljoenen dollars is zeer machtig. En dan heb je ook nog de militaire betrokkenheid, wat het nog eens stukken lastiger maakt. Op bepaalde punten zijn ze onschendbaar. Het is moeilijk ze te vervolgen. Ze zijn lastig onder de democratische discipline te brengen. Ze zijn in sommige situaties bij voorbaat vrijgesteld van aansprakelijkheid voor effecten op de volksgezondheid.

Mensen als proefkonijnen

Robert Kennedy: Big Data is tegenwoordig overal. Er zijn in de samenleving zo veel machtige belangen die willen dat 5G er komt. De grote techjongens in Silicon Valley zoals Elon Musk en Amazon, die al die satellieten lanceren. Telecomgiganten, het Pentagon, de CIA, en allerlei andere belanghebbenden slaan onze data op. En dan speelt ook dat we moeten concurreren met de Chinezen, de Russen, en andere wereldmachten. Dit systeem kan als wapen worden gebruikt, het kent militaire toepassingen. Het wordt er zonder veel na te denken doorgedrukt.
Een paar maanden geleden kwamen een paar CEO's uit de telecomindustrie voor de Senaat en hun werd gevraagd: 'Hebben jullie ooit enig gezondheidsonderzoek inzake 5G gedaan?' Ze zeiden: 'Nee.' 'Hebben jullie dan geld gereserveerd voor gezondheidsonderzoek?' Ze zeiden: 'Nee.'
Dat lijkt nogal vreemd, want we weten dat er echt duizenden collegiaal getoetste publicaties over dit onderwerp zijn die aantonen dat niet alleen 5G, maar ook al 4G schadelijke gevolgen heeft voor de ontwikkeling van foetussen en pasgeborenen, en voor jonge kinderen. Hersentumoren en andere vormen van kanker, DNA-schade, veranderingen in de genexpressie, neurologische effecten, cognitieve stoornissen, verminderde werking en kwaliteit van het sperma, veranderingen in de stofwisseling, hart- en vaatziekten, leer- en geheugenstoornissen, en nog tal van andere zaken.
4G en 5G kunnen beide het hele ecosysteem op zijn kop zetten. Dat heeft nog niemand bestudeerd. Niemand weet wat voor uitwerking het zal hebben. Maar intussen volgt het zijn eigen logica en wordt het zonder enige belemmering of discussie door het politieke proces heen geloodst. Het is een kolossale nachtmerrie, een wereldwijd experiment waarin mensen worden gebruikt als proefkonijnen.

Effecten van straling

Josh: De Brusselse minister van Milieu en Stadsvernieuwing heeft gezegd: 'De Brusselaars zijn geen laboratoriumratten. Ik kan 5G hier niet toelaten.' Maar ik wil nog even op het milieu doorgaan, op de gevolgen van 5G voor het milieu. Dus bestuivende insecten, dieren, de bodem. Ik weet dat daar bepaalde studies over bestaan. Wat kunt u ons vanuit uw perspectief van milieuadvocaat vertellen over die kant van de 5G-kwestie?
Robert Kennedy: Wetenschappelijk gezien bezit ik onvoldoende kennis. Maar ik ken iemand die Allan Shope heet, een beroemd architect en een koploper op milieugebied. Hij heeft ook een bijenstal bij zijn

huis in Millbrook, New York, met heel veel korven. Tien jaar geleden bezocht ik hem thuis en hij zei: 'Ik wil je wat laten zien,' en hij pakte mijn mobiele telefoon. Hij legde de zijne, die op trilfunctie stond, op een van de bijenkorven en belde daarna met de mijne. Toen zijn telefoon ging, vlogen alle bijen de korf uit, inclusief de koningin.
Ik zei: 'Allemachtig, dat heb ik nog nooit meegemaakt.' Ik heb in mijn leven veel bijen gezien. Maar zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Er moet heel wat gebeuren wil de koningin de korf verlaten. Ik vroeg: 'Waarom heeft dit zo'n effect?' Hij zei: 'Geen idee waarom dit gebeurt.'
Ik weet niet of iemand hier iets over weet, maar het is verontrustend. Het feit dat iets dergelijks zo'n empirisch waarneembaar gevolg heeft. Dat ik het met mijn eigen ogen kan zien. Het feit dat wij toelaten dat 20.000 satellieten dit op alles en iedereen af gaan sturen.
In Standing Rock protesteerde ik mee tegen de pijpleiding. Ik ben zelf niet geraakt, maar ze hadden daar een elektronisch stralingswapen. Ik werd wel aangevallen met een geluidswapen dat ze gebruikten.
Josh: Wauw!
Robert Kennedy: Ze hadden ook waterkanonnen. Andere mensen die wel blootgesteld zijn aan die elektromagnetische wapens, of wat het dan ook zijn, hebben het beschreven. Ze zeiden dat het voelde alsof hun huid verschroeide en dat ze alleen nog maar weg wilden vluchten.
Een ander probleem is dat zelfs de laaghangende satellieten zich bevinden in de ionosfeer. Maar dat is een uiterst kwetsbaar onderdeel van het fysiologische ecosysteem van de aarde. We hebben geen idee wat er gebeurt als we de ionosfeer op deze manier verstoren. Er zijn nog zo veel onbeantwoorde vragen, en het is zo'n onmetelijk groot experiment. Er is geen plek ter wereld waar je eraan zult kunnen ontsnappen.
Een positief punt is dat er mensen en plekken op aarde zijn, zoals je al aangaf, waar ze zeggen: 'We willen die antennes hier niet. Laten we eerst maar eens afwachten wat wetenschappers hierover zeggen.' Mensen stellen zich te weer, er is een heel aantal gemeentes dat zich verzet. En die slag hebben ze gewonnen. Maar het gaat om een zeer machtige industrie en dit zijn maar kleine eilandjes. Straks zullen ze het van iedereen winnen, ook in de ruimte, en hebben we niets meer te kiezen.

De macht van industrieën

Josh: U was een van de voortrekkers in de aanklacht tegen Monsanto bij die eerste grote rechtszaak. Wat is uw visie op wat u in het geval van Monsanto ziet gebeuren en hoe dat bedrijf wellicht zal sneuvelen? Allereerst, denkt u dat Monsanto ten onder gaat? En ten tweede, als er een vergelijking valt te maken met wat we bij de telecomgiganten zien, zullen die dan ook op termijn ten onder gaan? Hoe ziet u dat in grote lijnen, eerst voor wat betreft Monsanto, en dan voor de grote telecombedrijven en 5G?
Robert Kennedy: Ik was betrokken bij alle drie de Monsanto-zaken. Je zou kunnen zeggen dat het vergelijkbaar is. Het is een heel machtige industrie met een gekaapte overheidsinstantie, de FDA. Monsanto heeft 40 jaar lang onder één hoedje kunnen spelen met gekaapte regelgevers binnen die instantie, waar het ging om onderzoek naar de veiligheid van hun pesticiden en bestrijdingsmiddelen. Wij hebben daadwerkelijk toegang tot die instantie gekregen en de argumentatie kunnen bestuderen. Daaruit kwam glashelder naar voren dat er mollen in de FDA zaten, die voor Monsanto en niet voor het Amerikaanse volk werkten. Als gevolg daarvan kregen wij met z'n allen het best werkende en meest gebruikte pesticide in de geschiedenis van de mens. Inmiddels is het alom aanwezig in vrijwel al ons voedsel, in ons water en in de lucht.
Dit was een grootscheeps en wereldwijd experiment op de hele mensheid. Het heeft een duidelijk effect op bestuivende insecten en overige soorten. Het heeft effect op het microbioom, op het

macrobioom, op alle overlevingssystemen van de mens. Maar het kon ze niets schelen, want ze verdienden er geld mee. Ze logen over de wetenschappelijke kennis.
In de telecomindustrie staan miljarden op het spel, het gaat niet om miljoenen maar om biljoenen dollars. Deze industrie heeft vriendjes in de top van de Republikeinse partij en binnen andere politieke partijen over de hele wereld. Dit zou wel eens een heel moeilijk te bevechten tegenstander kunnen zijn, omdat ze politiek zo veel macht hebben.

Juridische mogelijkheden

Josh: Er is een jurist in Tasmanië, Australië, die ik ook voor deze Top heb geïnterviewd: Raymond Broomhall. Hij heeft in Australië en Tasmanië het voortouw genomen door een procedure aan te spannen, met als positief resultaat dat 2500 kleine 5G-cellen werden tegengehouden. Het is een heel nieuwe ontwikkeling. Hij zorgde ervoor dat 1600 opstellingen er niet kwamen. En 900 stuks zijn door het telecombedrijf ontmanteld, nadat Broomhall samen met gemeenten aangifte van een strafbaar feit had gedaan, op grond van medische attesten van artsen betreffende individuele patiënten. Mogelijk hoort u voor het eerst hierover. Wat vindt u van dit resultaat en deze procedure? Misschien dat we ook na dit gesprek contact hierover kunnen blijven houden. Ik stel uw oordeel erg op prijs.
Robert Kennedy: Ik denk dat er op lokaal niveau veel juridische mogelijkheden zijn om 5G aan te vechten. Zoals gebruik maken van wetten als de NEPA, de *Wet nationaal milieubeleid*. Dat is een wet die verplicht tot een effectrapportage betreffende het milieu, en in alle staten zijn gelijksoortige versies van kracht. Daar zie ik goede kansen.
Ze hebben zo weinig wetenschappelijke kennis, ze kunnen geen kosten-batenanalyse laten zien. Want die is nooit gemaakt, ze beschikken niet over de kennis om die te maken. Ze willen de zaak alleen maar bespoedigen en ze gebruiken politieke invloed om dit door te duwen.
Volgens mij zijn er dus mogelijkheden om ze aan te vechten en eilandjes te creëren waar ze niet kunnen komen met hun handel. Het probleem is, als ze de ruimte ingaan, kun je er nergens en op geen enkele manier meer aan ontkomen.

Niet te verzekeren risico

Josh: U raakt aan een uniek aspect van 5G en draadloze infrastructuur of apparatuur. Voor zover bekend is geworden, verzekeren de grote verzekeringsmaatschappijen geen apparaten, technologie of zendmasten die elektromagnetische straling produceren. Het schijnt dat de branche zichzelf moet verzekeren. Ik weet dat Lloyd's of London heeft geweigerd. De grote verzekeraar Swiss Re heeft een verklaring uitgebracht waarin met zoveel woorden staat dat 5G en elektromagnetische straling in de hoogste lange termijn valt, hun hoogste risicocategorie. Hoe denkt u over dat verzekeringsaspect van de zaak?
Robert Kennedy: De verzekeringsbranche is de ultieme beoordelaar van risico. Het zijn geen hippies in zelfgeverfde T-shirts die zeggen: 'Oh, dit is nieuwe technologie die veel te gevaarlijk is.' Dit zijn mannen-in-pak van Wall Street en Fleet Street die zeggen: 'We hebben deze technologie bestudeerd en als de mogelijkheid bestond daar als verzekeraar aan te verdienen dan hadden we die wel gevonden. Maar dit is zo riskant, dat we alles wat we eraan verdienen tien- of twintigvoudig kunnen verliezen. Dat gaan we niet doen.'
Met de kernindustrie ging het ook zo. De kernindustrie kan niet worden verzekerd, dus ging de industrie naar het Congres en werd er midden in de nacht dankzij een smerige juridische truc de Price-Anderson-wet aangenomen. Die ontslaat kerncentrales en de nutsbedrijven waaraan ze toebehoren de facto van aansprakelijkheid voor schade door straling in het geval van een lek of een ongeluk. Ze zijn

dus onverzekerd, maar het Congres heeft de weg naar financiering vrijgemaakt.
Aanklagen kan dus inderdaad. Behalve wanneer ze een list bedenken – zoals de vaccinindustrie heeft gedaan door vrijstelling van aansprakelijkheid te verkrijgen – zullen ze denk ik ook aangeklaagd worden en veel geld moeten betalen. We leven tegenwoordig in een beangstigende wereld, want grote spelers als de kernindustrie en de vaccinindustrie hebben het Congres gewoon kunnen kopen, zodat aan hen vrijwaring van aansprakelijkheid is verleend voor aan mensen toegebracht letsel. We zullen moeten zien of dat de telecomindustrie ook lukt.

Zwakke plekken onderzoeken

Josh: U hebt het nu over juridische immuniteit. Ergens in het begin van ons gesprek merkte u op, of leek u te suggereren, dat daar misschien wel een weg tussendoor te vinden valt, zelfs in het vaccinverhaal. Ze zijn dus misschien wel minder onschendbaar dan gedacht. Zoals u weet staat in de Telecommunicatiewet van 1996, artikel 704, dat gemeentebesturen de plaatsing van zendmasten niet op grond van milieuoverwegingen kunnen weigeren. Maar die toekenning van immuniteit wordt nu ook doorgelicht. Mensen realiseren zich dat die misschien niet zo dichtgetimmerd is als ons werd voorgespiegeld. Hoe ziet u dit – of het nu gaat over het vaccinverhaal en de vaccinfabrikanten, of over de regelgevers en aanbieders van telecom en 5G?
Robert Kennedy: Ik geloof niet dat ik de vraag begrijp.
Josh: De vraag is deze: hebben ze echt volledige juridische immuniteit of denken wij dat alleen maar?
Robert Kennedy: Ze genieten zeker een beperkte immuniteit, als een gemeente probeert om ze tegen te houden. Een gemeente kan geen verordening tegen zendmasten aannemen op grond van het risico dat die vormen voor de volksgezondheid. Maar ik weet niet hoeveel verder die wet reikt. Houdt die in dat je ze niet kunt dagvaarden op grond van de *Wet nationaal milieubeleid*, om ze te dwingen tot een milieueffectrapportage die duidelijk is over de gezondheidsrisico's? Dat lijkt me niet. Dat is iets waar ze volgens mij niet onderuit komen.
Ik denk dat we verzet moeten organiseren en echt overal juristen bij moeten zien te betrekken. We moeten de muren van het fort gaan onderzoeken op zwakke plekken, juridisch zwakke plekken. En dan vervolgens doen wat ons te doen staat, via alle mogelijke uitingen, alle door Martin Luther King genoemde middelen om onze zaak te bepleiten: ageren, regelgeving, procederen. En ik zou daar nog aan toe willen voegen: innoveren. Al deze zaken tegelijk. We zullen ons als tegenbeweging moeten laten horen en ons verzet daaromheen opbouwen.

Een leger van lobbyisten

Josh: Hoe belangrijk is het dat we onze gekozen bewindslieden informeren en verantwoordelijk houden?
Robert Kennedy: Ook de burgers!
Josh: Ja.
Robert Kennedy: Mensen hebben geen idee dat dit gaande is. Ze zijn zich hier volstrekt niet van bewust. En dat komt de bedrijfstak wel goed uit, denk ik, want niemand stelt vragen. We moeten veel meer moeite doen om het publiek en de bewindslieden voor te lichten, en om echt goede bondgenoten in het Congres te krijgen, die de juiste vragen stellen, die getuigen oproepen en hoorzittingen organiseren, zodat burgers het gaan begrijpen.
Josh: Ik sprak Patrick Colbeck, voormalig Senator van Michigan. Hij gaf enig inzicht in hoe onze vertegenwoordigers denken en hoe er op dat niveau verandering te bewerkstelligen is. Hij zei dat 20 procent van de gekozen bewindslieden met onwrikbare standpunten aan de ene kant staat, 20 procent

aan de andere kant, en dat 60 procent te beïnvloeden valt. Maar vrijwel iedereen wordt ontzettend door lobbyisten onder druk gezet. Is dat ook iets wat u ziet? En hebt u ideeën over hoe je daarin kunt doordringen? Hoe kunnen we in het hele land en wereldwijd aan pleitbezorgers onder de gekozen bewindslieden komen?
Robert Kennedy: Het wordt alsmaar moeilijker, omdat geld zo'n grote rol speelt. De telecomsector is net zoals de olie-industrie en de farmaceutische industrie. Ze steken veel geld in lobbyen op Capitol Hill. Ze hebben al veel Congresleden in hun zak. Ze weten iedereen te vinden. Ze hebben honderden lobbyisten.
Op dit moment zijn er geen publieke organisaties die een aanwezigheid hebben op Capitol Hill. Dus dat betekent nul lobbyisten die tegen 5G zijn op Capitol Hill. Terwijl zij honderden lobbyisten hebben die pro zijn. Daar moeten we wat aan doen, dat tekort zullen we moeten terugdringen.
Dan is er ook nog de aanwezigheid van burgers. Politiek – de democratie en het democratisch beleid – wordt door twee dingen bepaald. Het ene is geld, het andere is inzet. En de inzet zal volgens mij van onze kant moeten komen. Zij hebben het geld en ook zeer machtige bondgenoten, die een verborgen hand in dit proces hebben.
De inlichtingendienst en het militaire apparaat zien dit als een nationale veiligheidskwestie. En uiteraard richt men zich steeds meer op cyberoorlogvoering. Het zal als een noodzaak gezien worden om deze cyberwapenwedloop met de Chinezen niet te verliezen. 'Kijk dan wat zij aan het doen zijn, we weten waar ze mee bezig zijn, we moeten ze dus voor blijven.'
Al deze imperatieven zullen wel hun ambassadeurs hebben die op Capitol Hill in oren fluisteren, en die zeggen dat er niet naar onze kant geluisterd en niet naar gezondheidsaspecten gekeken moet worden. Wij zullen zelf onze eigen voorvechters moeten vinden.

Geïnformeerde toestemming

Josh: Vertel iets over *informed consent*, geïnformeerde toestemming. Wat voor een principe is dat, en waarom is het belangrijk voor onszelf en onze kinderen, de generaties die na ons komen.
Robert Kennedy: De meerderheid is het erover eens dat geïnformeerde toestemming een fundamenteel recht is. Denk maar aan ingrepen die een effect op de gezondheid zullen hebben. Dit is iets dat sterk is opgekomen na de Tweede Wereldoorlog, waarin mensen in concentratiekampen en elders onderworpen waren aan ongewenste experimenten en medische ingrepen – dus proeven op mensen. De Code van Neurenberg, de Verklaring van Helsinki, en tal van andere internationale ethische verdragen, proclamaties en elementaire mensenrechtenverklaringen, die erkennen allemaal dat geïnformeerde toestemming voorafgaand aan ingrepen die gevolgen voor de gezondheid kunnen hebben een wezenlijk en fundamenteel mensenrecht is.
Als je al die satellieten de ruimte in stuurt zonder ook informatie erover te geven... zonder die informatie heb je geen toestemming. Zoals het nu is, heeft niemand enige informatie. En ze sturen die dingen gewoon de ruimte in.
Zorg dat je transparant bent. Het is specifiek aan hen gevraagd door de Senaat: 'Hebben jullie enig wetenschappelijk onderzoek gedaan of proefondervindelijk vastgesteld dat dit veilig is?' Wij hebben geen gegevens die aantonen dat het veilig is. Het is enkel en alleen propaganda. We hebben totaal geen feiten. Er zijn allerlei onderzoeken waaruit blijkt dat dit niet veilig is.

[*Videofragment hoorzitting Senaat*]
Senator Blumenthal: *Ik ben van mening dat burgers het recht hebben om te weten wat de gevolgen voor de gezondheid zijn, zonder vooruit te lopen op wat wetenschappelijk onderzoek misschien zal uitwijzen; dat hun de verzekering toekomt dat er onderzoek zal worden gedaan naar vragen die er bestaan. Mijn*

vraag in het bijzonder aan u, meneer Gillen en meneer Berry, is daarom: Hoeveel geld heeft uw branche uitgetrokken om aanvullend onafhankelijk – ik benadruk onafhankelijk – onderzoek mogelijk te maken? Is dat onafhankelijke onderzoek gaande? Is het al afgerond? Waar kunnen consumenten er iets over vinden? Ik heb het over onderzoek naar de biologische gevolgen van deze nieuwe technologie.
CEO Gillen: *Voor zover ik weet lopen er op dit moment geen door de branche ondersteunde studies. Ik kom graag met u bespreken wat de mogelijkheden zijn als u denkt dat er meer studies moeten komen; wij zijn altijd voor meer wetenschappelijke kennis. Wij gaan ook af op wat wetenschappers ons vertellen.*
Senator Blumenthal: *Dus uw antwoord op mijn vraag naar hoeveel geld is in feite: geen cent.*
CEO Gillen: *Daar kan ik (hapert) geheel met u in meegaan, Senator. Bij mijn weten zijn er momenteel geen onderzoeken gaande die door de branche worden ondersteund.*
Senator Blumenthal: *Weet iemand anders van toezeggingen door de branche om onderzoek te doen, te ondersteunen, te financieren, er wetenschappelijk aan bij te dragen, eraan te beginnen?*
CEO Berry: *Nee, er is mij niets bekend van —*
Senator Blumenthal: *Dus er loopt feitelijk geen enkel onderzoek. We varen zo ongeveer blind wat betreft onze gezondheid en onze veiligheid. Dank u, meneer de Voorzitter.*

Inbreuk van technologie

Josh: Of het nu om 5G gaat dat wordt uitgerold zonder enig onderzoek naar de veiligheid, of om vaccins die verplicht worden gesteld ondanks allemaal duidelijke risico's die de wetenschap aangeeft: hoe kan het dat deze programma's zonder geïnformeerde toestemming blijven doorgaan? Wat zijn eigenlijk de gevolgen als we nu niet een grens trekken om onszelf en onze kinderen te beschermen tegen de inbreuk van al deze technologie? Wat voor implicaties heeft het als dit doorgaat? Van wie is eigenlijk ons lichaam? En van wie is eigenlijk het lichaam van onze kinderen – als we dit allemaal zomaar toelaten?
Robert Kennedy: Al deze vragen komen samen in een centrale vraag. Die is: kunnen wij de integriteit van onze democratie bewaren? Of zullen onze democratische rechten door al het grote geld in de politiek worden ondermijnd en ondergeschikt gemaakt aan ondernemingswinsten? Dat is wat we nu zien gebeuren. We zien hoe het politieke proces gedomineerd wordt door een soort kleptocratie van ondernemingen. Alle menselijke gedragingen zijn nu onderworpen aan een vorm van regelgeving waarbij de hoogste prioriteit de winst van die ondernemingen lijkt te zijn. We worden allemaal tot handelsobject gemaakt. Het landschap wordt een handelsobject. Onze kinderen worden een handelsobject.
Het is een schokkende ontwikkeling van de Amerikaanse democratie, die ooit begon met als hoogste idealen: menselijke waardigheid, onafhankelijkheid, menselijke vrijheid, recht op zelfbeschikking, luisteren naar wat mensen zeggen. Tegenwoordig hebben we te maken met een Congres dat grote techbedrijven actief aanspoort om kritiek of cruciale informatie over farmaceutische producten te censureren. Op Capitol Hill zijn nu 1500 farmaceutische lobbyisten werkzaam. De andere industrieën zullen hetzelfde doen. Ze zullen ook 'onjuiste' informatie censureren.
In Texas is vorige maand een wet aangenomen die het strafbaar maakt – een misdrijf – om deel te nemen aan demonstraties tegen pijpleidingen. We komen op een punt in onze democratie waar het een misdrijf zal zijn om van mening te verschillen met of kritiek te leveren op een onderneming. Met vaccins zijn we daar al. Vaccins zijn een winstgevend geneesmiddel – een industrie van 50 miljard dollar – dat wettelijk al verplicht is gesteld, en met geweld en tegen hun wil aan Amerikaanse burgers wordt opgelegd.
Iedereen vindt dat de grote techondernemingen veel te veel macht hebben. Maar wij hebben politieke leiders die hen adviseren om alle kritiek te censureren, om foto's van kinderen met letsel door vaccins

te censureren, om letsel door vaccins per besluit af te schaffen door simpelweg te stellen dat het niet bestaat, en ook niemand toe te staan om erover te praten! Het is een uitermate gevaarlijke situatie waar we naartoe gaan. Het is kafkaësk.
Maar dit alles effent dus de weg voor 5G. Het is duidelijk iets wat slecht voor de mens is. Het zal goed zijn voor het militair-industriële complex, maar het zal niet goed zijn voor de gemiddelde burger. Toch zullen ze proberen het aan ons op te dringen omdat zo veel mensen eraan zullen verdienen.

Censuur en de media

Josh: Over censuur gesproken, ik zou graag uw mening horen over wat we allemaal aan censuur zien. Met name wat betreft vaccinkeuze, veiligheid van vaccins, onze rechten. Het verwijderen van boeken en films van Amazon en tegenwoordig ook van sociale media, en zelfs gewoon commentaar – doen ze dat omdat ze ergens bang voor zijn? Ik bedoel de farmaceutische industrie. Of doen ze het eenvoudig omdat ze het kunnen?
Robert Kennedy: De farmaceutische industrie wil geen discussie. Ik doe dit werk al heel lang. In reguliere kranten als *The New York Times*, de *LA Times*, de *Chicago Sun-Times*, de *San Francisco Chronicle* of *The Boston Globe* heb ik sowieso nog nooit een opiniestuk mogen schrijven. In *The Huffington Post* en enkele andere liberale blogs kon dat een tijd lang wel. Maar de laatste keer dat ik een opiniestuk in *The Huffington Post* heb mogen schrijven was in 2009. Dat is nu een decennium geleden. Zelfs de zogenaamd liberale blogs, die geacht worden het tegengif te vormen voor de macht die ondernemingen hebben over de samenleving en de democratie, zijn er op een of andere manier van overtuigd geraakt dat ze mee moeten doen aan deze censuur-pletwals.
Tegenwoordig geldt dit ook voor de sociale media, Facebook en Google. Die hebben hun eigen banden met de vaccinindustrie. Google is nu een vaccinonderneming. Ze werken samen met GSK, GlaxoSmithKline, een vennootschap ter waarde van zo'n 600 miljoen dollar. Ze maken niet alleen samen vaccins, GSK heeft daarnaast een contract om data te verzamelen, zodat Google informatie over onze gezondheidstoestand kan detecteren, je hartslag kan meten als je je mobieltje vasthoudt. Plus wat Alexa of Siri over ons aan de weet kunnen komen als we in huis rondlopen. Deze data verzamelen, en geneesmiddelen en vaccins enzovoorts ontwikkelen, en die dan rechtstreeks aan ons te koop aanbieden.
We leven in een beangstigende wereld. Dit soort farmaceutische ondernemingen beheerst ziekenhuizen, beheerst de medische wereld, beheerst de pers. Nu beheersen ze de sociale media en uiteraard ook de TV. Ik las naar ik meen gisteren dat het gemiddelde avondjournaal 22 reclamespots heeft, waarvan er 17 afkomstig zijn van farmaceutische bedrijven. Met al die dollars reclamebudget – 9 miljard per jaar wordt er in de Amerikaanse media besteed – kopen ze ook inhoud. Dat is slecht voor de democratie, want democratie is afhankelijk van een geïnformeerd publiek.

Iedereen moet meedoen

Josh: U heeft het over *big data*. U heeft het over alle belangenverstrengeling achter de schermen. Welke betekenis voor kinderen heeft het, wat er met 5G aan surveillance en datavergaring komt?
Robert Kennedy: Ik heb zeven kinderen. Het maakt me bang als ik denk aan de wereld waarin ze aan het opgroeien zijn. Want wat ze ook doen, ze zullen volgens mij nooit uit het oog zijn van een of ander surveillancesysteem. Dat is griezelig. Het is griezelig om te bedenken hoe je onder die omstandigheden een democratie kunt handhaven.
Josh: Ik heb een hoop respect voor u – dat u zogezegd de koe bij de horens hebt gevat en vecht voor de goede zaak. Iedereen die u volgt ziet dat. We zijn dankbaar dat u er bent. Wat moeten we doen om het

tij te keren?
Robert Kennedy: In brede zin denk ik dat we het geld uit de politiek moeten weghalen. We moeten verwijzen naar gerechtelijke uitspraken hierover en terugkeren naar hoe het vroeger was en de integriteit van onze democratie herstellen. Op individueel niveau zou iedereen dit moeten verdedigen. Iedereen zou zich betrokken moeten voelen. Je kunt je niet meer veroorloven om thuis te zitten en doen alsof dit niet gebeurt. Want het gebeurt nu, de slechteriken winnen en we moeten onze democratie terugpakken.

Is 5G nodig
voor snelheid?

5G kan snelheden tot ruim 1000 megabits per seconde (Mbps) leveren. Videoconferenties van hoge kwaliteit vergen slechts 0,3 Mbps; high-definition (HD) gebruikt 1,5 Mbps. Op een mobiel apparaat kan de hoogst waargenomen beeldkwaliteit gehaald worden met 1,5 Mbps. Netflix beveelt 5 Mbps aan voor HD streamen op een groot scherm. Telegeneeskunde (inclusief operatie en medische beeldweergave) kan tussen minder dan 2 Mbps en 40 Mbps vragen. De ideale snelheid om internet te doorzoeken is 8 Mbps. Voor ultra-HD (4K) video (voor zeer groot scherm) beveelt Netflix 25 Mbps aan. De behoefte aan snelheid voor virtuele realiteit beweegt zich tussen een paar en enkele honderden Mbps bij uitzonderlijk diep ingebedde toekomstige toepassingen. Hier sneuvelt de mythe: de meest recente 4G-technologie kan met 1000 Mbps al deze snelheden aan. Verbeteringen in beeldcompressie zoals beloofd door artificiële intelligentie (AI) kan de gevraagde snelheid zelfs nog meer drukken.

4. SCHADELIJKE EFFECTEN VAN RADIOFREQUENTE STRALING

Dr. Paul Héroux

Dr. Paul Héroux is een wetenschapper met ervaring in natuurkunde (PhD), techniek (15 jaar) en gezondheidswetenschappen (30 jaar). Hij begon zijn carrière in het Hydro-elektrisch Onderzoeksinstituut te Varennes in Québec, een wereldvermaard elektrotechnisch laboratorium. Na afronding van zijn traject met leergangen Biologie en Geneeskunde, raakte hij geïnteresseerd in volksgezondheid. Voor een project over verband tussen laagfrequente magnetische velden en beroepsgerelateerde vormen van kanker werd hij benoemd tot hoofddocent aan de Medische Faculteit van de McGill-universiteit. Daar leidt Paul Héroux momenteel het programma rond beroepsziekten. Binnen dit programma doceert hij Toxicologie en Gezondheidseffecten van elektromagnetisme.

Josh: Bij ons vandaag op de 5G Top is Dr. Paul Héroux. Paul, welkom.
Dr. Héroux: Hallo, hoe is het?
Josh: Goed, dank je. Bedankt dat je hier de tijd voor neemt.
Dr. Héroux: Graag gedaan.
Josh: Je hebt een heel solide biografie, Paul, nogal een achtergrond. Wil je daar nog iets aan toevoegen?
Dr. Héroux: Wel, om in dit onderzoeksveld te werken moet je je in veel disciplines inlezen. Ik denk dat een belangrijk probleem in dit onderzoeksveld is, dat veel betrokkenen òf iets weten van techniek òf iets weten van gezondheid, maar dat weinigen thuis zijn aan beide kanten van die kloof.
Josh: Wel, bedankt dat je helpt om dat gat te overbruggen. Mijn eerste vraag is: de telecomindustrie en de elektriciteitsbedrijven beweren dat er geen methode kan worden ontwikkeld om schade door EMV's – elektromagnetische velden – aan te tonen. Wat kun jij ons daarover vertellen?

Causaal verband

Dr. Héroux: Het meest elegante dat ik daarover kan zeggen, is dat het onzin is. Het idee dat er geen methode bestaat, is door de industrie gepopulariseerd, in essentie om regulering uit de weg te gaan. Met andere woorden: als je beweert dat er geen mechanisme is, dan is er geen basis, dus geen effect – alles gaat in rook op. Je kunt dit zelfs in de discussie met biologen bereiken door eeuwig en altijd de dam op te werpen van bewijs dat nodig is om een mechanisme te erkennen. Dus als je een stug brein hebt, dan vind je ook niks.
Helaas is de industrie in staat geweest dit standpunt vanuit zo veel verschillende hoeken stem te geven dat het zelfs mensen beïnvloedde die mogelijk wel beter weten – of zouden moeten weten. Epidemiologen bijvoorbeeld zien de effecten van deze straling op menselijke populaties, bij zowel de lage als de hogere frequenties. Maar de papegaaiwerking, de elkaar napratende opinie binnen de industrie, is dat we niet weten wat het mechanisme is.
Als excuus kan ik aanvoeren dat ze geheel ingebed zijn in de cultuur van moleculen en biochemie. Dat maakt het voor hen ook niet eenvoudig om de mechanismen te zien.
In werkelijkheid was men het al snel eens nadat deze met elektromagnetische straling verband houdende problemen ook in de Westerse wereld werden ontdekt. Men bood een oplossing, we hebben immers goed inzicht in wat er aan de hand was. Maar dat werd totaal genegeerd. Want je kunt de dam zo hoog maken als je wilt.
De mechanismen die de werking van elektromagnetische velden verklaren, zijn wel degelijk bekend. Ze zijn beter bekend dan die van de meeste geneesmiddelen die nu op de markt te krijgen zijn. Maar als je van mening bent dat we een mechanisme niet kunnen accepteren totdat ook het laatste volgens ons belangrijke aspect ervan is opgehelderd, dan zul je nooit iets toegeven.

Dat is wat de industrie in essentie heeft gedaan – hoe ze in essentie vanuit eigen belang hebben gehandeld.

Spanningsafhankelijke calciumkanalen

Josh: Over mechanisme gesproken: is jouw visie gelijk aan die van wetenschappers die het over de rol van spanningsafhankelijke calciumkanalen en peroxynitriet hebben, en nog andere elementen die in dat model voorkomen?
Dr. Héroux: Als je iets weet van wetenschap, dan is het dat iedere wetenschapper net weer een wat andere mening heeft, een andere invalshoek bij een bepaald probleem. De ene wetenschapper richt zich op het ene en ik heb me op het andere gericht. Ik kijk gericht naar de belemmering van het metabolisme in de mitochondriën en hoe dat vrije zuurstofradicalen genereert. Hoe het verschillende ziektes kan beïnvloeden.
In het verleden kwam calcium naar voren door het werk van Ross Eddy. Wat Ross Eddy vond, is dat er uitstoot van calcium optrad in de cellen van het zenuwstelsel wanneer hij een toegepaste straling onderbrak. De reden waarom dat effect optrad, is dat als je straling toepast, dan minimaliseer je het metabolisme. Zet je de straling stop, dan krijgt de cel de kans om calcium uit de cel te drijven, wat de cel eerder niet kon. Dus calcium kwam er naar mijn mening per ongeluk bij kijken. Het is niet de hoofdrolspeler, maar wel een onmiddellijk gevolg van elektromagnetische straling.
Als je een bepaald onderzoeksveld in diskrediet wilt brengen, kun je altijd wijzen op de verschillen tussen wetenschappers. Want die kijken allemaal naar hetzelfde brok, maar vanuit verschillende hoeken. Dus als je de verschillen wilt uitvergroten, dan kun je de uitlatingen van deze of gene wetenschapper citeren en die van Héroux en zeggen dat er inconsistenties zijn. Die kant kun je altijd op. Maar ik denk dat zowel het werk van anderen als het mijne volstrekt geldig zijn.

Thermische effecten

Josh: Om even terug te gaan naar de door de industrie gehanteerde normen: je weet dat ze nog steeds enkel thermische effecten erkennen. Zou je het daarover willen hebben? Wat is jouw visie op het perspectief van de industrie: dat opwarming het enige mechanisme is. Hoe kijk jij naar opwarming die wordt veroorzaakt door RF-straling?
Dr. Héroux: Wel, opwarming is een criterium dat door de industrie is geïsoleerd om een plan te ontwerpen voor bescherming van de bevolking. Gewoon omdat het een extreem effect is dat optreedt bij zeer hoge intensiteit. Het isoleren van dit criterium zou de industrie de vrije hand geven om vrijwel elk soort systeem van telecommunicatie uit te rollen wat ze maar willen. Ze bereiken dat door mensen in commissies geplaatst te krijgen die deze richting zijn toegedaan.
Met andere woorden, historisch gezien heeft de industrie specifiek onderzoek naar opwarming ondersteund. En de wetenschappers die zogezegd gesteund werden om het onderzoek naar opwarming uit te voeren, neigen natuurlijk naar deze variabele – niet naar een andere. Ze hebben dus een kleine gemeenschap van wetenschappers gecreëerd die opwarming als het enige beschouwen en niets anders willen zien.
Je kunt een sterke eenzijdigheid creëren door universiteiten wat financiële ondersteuning toe te werpen, door nadrukkelijk deel te nemen aan de commissies van de beroepsgroep en via het aantal deelnemers het verloop van de discussie wezenlijk te beïnvloeden. Dat is precies wat er is gebeurd.

Vrije zuurstofradicalen

Josh: Kun je wat meer vertellen over vrije zuurstofradicalen en ons een beetje helpen een beeld en begrip te vormen van hoe EMV's en RF-straling vrije zuurstofradicalen veroorzaken?
Dr. Héroux: Zoals je weet, zijn vrije zuurstofradicalen een heel belangrijke speler in de biologie. In die zin, dat we weten dat vrije zuurstofradicalen wezenlijk radicalen zijn die de cellen inwendig kunnen aanvallen en beschadigen. Ze zijn onderdeel van de normale celstofwisseling. Tijdens je leven maak je onvermijdelijk vrije zuurstofradicalen aan, in het normale verloop van het levensproces.
Al in de vijftiger jaren van de vorige eeuw ontwikkelden mensen als Denham Harmon de theorie dat feitelijk het ouder worden deels te wijten is aan de vrije zuurstofradicaal. Sindsdien, een beetje zoals bij het besef van stress in de psychologie, heeft de notie postgevat dat vrije zuurstofradicalen biologisch optreden bij een aantal ziektes. Dus zal elke oorzaak die vrije zuurstofradicalen genereert in meer of mindere mate als schadelijk worden beschouwd. Uiteraard kan een kleine hoeveelheid vrije zuurstofradicalen in sommige gevallen afweermechanismen stimuleren. Maar in het algemeen worden ze gezien als veroorzakers die de aanleg tot verschillende ziektes, zou ik zeggen, kunnen verergeren.
Die vrije zuurstofradicalen worden sterk – laat ik zeggen onvermijdelijk – opgewekt door elektromagnetische straling. Want elektromagnetische straling verandert de stofwisseling in de mitochondriën, die kleine beestjes in je cel. Als je de overdracht van lading belemmert, stimuleer je de polarisatie van mitochondriën. Er is maar één waarde, 139 millivolt, die voor de mitochondriën optimaal is. Pas je straling toe, dan gaat dat omhoog. Pas je die straling gedurende geruime tijd toe, dan zal de cel het compenseren door de stofwisseling te verhogen. Stop je dan de straling, dan wordt de polarisatie te laag.
Dus hoe je het ook bekijkt, afwijken van de optimale waarde geeft meer vrije zuurstofradicalen dan in een bepaald weefsel normaal is. Als je bijvoorbeeld als individu zwaktes hebt in je pancreas, je hersenen, je hart, je spijsvertering, waar dan ook, dan zal toename van vrije zuurstofradicalen daar de ontwikkeling van kwalen versnellen. Op deze manier zal elektromagnetische straling – wat een zeer onregelmatige vorm van blootstelling betekent, waartegen het lichaam geen verweer heeft – in principe afwijking geven van de optimale waarde.
Er zijn in de fysiologie vele voorbeelden van vergelijkbare systemen in de mitochondriën. Het is bijvoorbeeld bekend dat in mitochondriën er slechts één optimale concentratie van ijzer bestaat. Een hogere of lagere concentratie is heel erg slecht voor je. Dat is waarom er in het menselijk lichaam allerlei moleculen zijn die de concentratie van ijzer beheren. Maar wat elektromagnetische straling betreft, dat is totaal kunstmatig. We hebben in de afgelopen 100 jaar geen tijd gehad om compensatie te bieden aan deze totaal nieuwe oorzaak; want onze mitochondriën zijn volgens het ontwerp van ons lichaam al twee miljard jaar aanwezig. Ze kunnen zich niet aanpassen aan, laat ik zeggen, de projecten van de technische gemeenschap binnen die korte tijdsspanne van 100 jaar.
Josh: Is peroxynitriet (ONOO-) een voorbeeld van een vrije zuurstofradicaal?
Dr. Héroux: Ja, dat klopt. Je kunt je wel voorstellen dat er een hele dierentuin aan moleculen is gecreëerd. We hebben enzymen zoals katalase, die gevormd zijn van waterstofperoxide en die allerlei voorzorgsmaatregelen inhouden die de fysiologie heeft genomen om de schadelijke stoffen uit het lichaam te verwijderen.

Metabolische verstoringen

Josh: Je hebt het in jouw werk ook over actief metabolische verstoringen, niet? Kun je uitleggen wat dat zijn en hoe die in verband staan met EMV's?
Dr. Héroux: De belangrijkste molecule in het lichaam is ATP, adenosinetrifosfaat. Ben je daarmee bekend?
Josh: Ja. Ik ben geen wetenschappelijke expert op dat gebied. Dat moet ik wel duidelijk maken als een

soort van *disclaimer*. Maar ja, ik ben bekend met ATP.
Dr. Héroux: Nou, hoeveel weeg je?
Josh: 90 kilo.
Dr. Héroux: Oké, dan verbruik je 90 kilo ATP per dag.
Josh: Oké.
Dr. Héroux: Of, in andere woorden… dat genereer je. Je verbruikt het. Dat is je dagelijkse omzet. Het is dus een substantie die voor de cel zoiets is als geld. En je weet dat geen enkele regering wil dat het geld opraakt. Je weet wat er gebeurt met de regering van de VS als de President de tent sluit, toch?
Josh: Ja, die werkt dan niet meer.
Dr. Héroux: Alles stopt. In de cel is het niet anders. Je kunt niet zonder ATP. Dus ook al is er elektromagnetische straling in de omgeving, de cel weet dat het ATP niet mag opraken. Daarom is er een grote molecule, genaamd AMPK alfa, die tot taak heeft de boel in de gaten te houden en processen in werking te zetten, zodat alles binnen het budget blijft. Elke keer als je elektromagnetische straling in de omgeving hebt, dan zorgt dit enzym ervoor dat de cel in leven blijft.
Deze processen gaan constant door. Je past straling toe, en AMPK alfa moet aan het werk. En verderop in de processtroom heeft dat gevolgen voor praktisch ieder fysiologisch systeem in de cel.
De waarheid is dat we betrekkelijk ongevoelig zijn voor de aanwezigheid van elektromagnetische straling, tenzij we hypersensitief zijn. Dus enkele mensen kunnen het voelen, de meesten kunnen dat niet, dankzij AMPK alfa. Maar wat AMPK alfa je niet vertelt, is wat het allemaal moet doen om die straling te compenseren. Eigenlijk, wanneer je compensatie moet bieden voor iets in je omgeving, dan verhindert dit dat je andere dingen doet die je zou willen doen op cellulair niveau. Dit leidt in feite tot een soort van metabolische uitputting, wat zwaarder wordt naarmate je ouder bent of naarmate jouw fysiologische systemen kwetsbaarder zijn.
Daarom geeft elektromagnetische straling nogal wat verschil, afhankelijk van het feit of je telefoneert of niet. Zelfs al loop je alleen maar over straat, dan ben je onderhevig aan straling die pulseert – wat wil zeggen dat het komt en gaat. Binnen die stralingspulsen zijn er episodes, die ook weer variaties in zichzelf hebben. Al die straling, die zich volkomen atypisch in je omgeving bevindt, vereist dat onze biologie voortdurend aanpassingen doet. Het is die aanpassing die uiteindelijk kanker kan bevorderen, neurologische ziektes, diabetes, en ga maar even door.

Nieuwe ziektes

Josh: Dus of iemand nou elektrosensitief is of niet, de effecten voelt of niet... het lichaam moet bij blootstelling aan 4G, 5G, alle soorten van RF-straling, op een chemisch niveau compenseren, en dat vereist gebruik van meer energie. De metabolische processen worden negatief beïnvloed, of je het nou voelt of niet kunt voelen. En die metabolische processen zijn – zoals jij zo te horen suggereert – gekoppeld aan de toenames die we zien in al de neurologische ziektes en autoimmuunziektes en degeneratieve chronische ziektes. Klopt dat?
Dr. Héroux: Ja, er zijn veel ziektes in aantal toegenomen in de afgelopen eeuw, telkens wanneer we onszelf blootstelden aan nieuwe stralingstypes. Ik wil niet de indruk wekken dat al deze ziektes geheel en al veroorzaakt worden door elektromagnetische straling. Maar aangezien straling heel erg nauw verband houdt met vrije zuurstofradicalen, is het vooruitzicht dat ze deze ziektes zullen bevorderen.
Aan het begin van de vorige eeuw bestond er klaarblijkelijk praktisch geen diabetes. Je kunt zeggen dat er toen ook geen diagnose was. Maar de toename is zeer, zeer significant geweest. En toen digitale mobiele telefoons werden geïntroduceerd, waren er tevens opnieuw toenames.
Waar dat dus op duidt, is dat naar alle waarschijnlijkheid de omgeving die wij door de techniek van elektromagnetische straling hebben gemaakt – een omgeving die miljarden keren is geïntensiveerd ten

opzichte van hoe het oorspronkelijk was – een reële invloed heeft op de ziektes waar we intussen op enige wijze aan gewend zijn geraakt. We gaan allemaal dood aan kanker, we hebben allemaal Parkinson, we hebben allemaal Alzheimer.
Als je slachtoffer bent van deze ziektes, dan denk je dat het op de een of andere manier onvermijdelijk is. Maar misschien is dat niet zo. Als we beter zouden zorgen voor onze omgeving, zou de aanwezigheid van deze ziektes wellicht afnemen. Naar mijn mening is het dus zeer de moeite waard om geleidelijk aan onze elektromagnetische omgeving te saneren. We zullen de kosten ervan substantieel terugverdienen door een afname van kosten voor de gezondheidszorg.

Onomkeerbaar proces

Josh: Dus jij zegt dat de wetenschap zeer sterke aanwijzingen heeft dat EMV's een van de belangrijke oorzaken zijn van de toename van deze ziektes? Is dit op de lange termijn dan een onomkeerbaar proces, als je eenmaal tot een bepaald niveau blootgesteld bent geweest? Kan het niet keren? Hoe zie jij dat op de lange termijn, zowel op een individueel niveau van blootstelling als cumulatief – door de hele maatschappij heen?
Dr. Héroux: Wel, je raakt hier een zeer delicaat onderwerp aan. Als je een techneut bent, neem je als antwoord op deze vraag aan dat, nou ja, als die straling schadelijk blijkt te zijn, nou, dan zetten we hem toch uit en dan wordt alles weer normaal. Maar biologen weten beter.
De reden waarom een bioloog zich hier zorgen over zou kunnen maken, is dat sommige dingen in de biologie... of anders gezegd, de evolutie van de soort kan in een bepaalde richting worden gestuurd op een manier die onomkeerbaar is.
Als je kijkt naar de evolutie van de mens, vanaf wat in wezen miljarden en miljarden jaren geleden eencellig was, 2 tot 3 miljard jaar geleden... Wat er is gebeurd, is dat we eigenlijk sinds de vroegste tijden afhankelijk waren van een passende bevoorrading met ATP. Dat is de mantra geweest voor alle levende systemen. Kijk je naar de verschillende processen in de evolutie, zelfs de voortplanting... het sperma dat richting de eicel snelt, dat is eigenlijk een ATP-race. Het is een echte 100 meter-sprint richting eicel. Wat je wilt hebben is efficiënt ATP, efficiënte energie, want het leven voelt dat het niet zonder kan.
Maar nu kom je in de moderne wereld en je besluit te gaan storen in dit ATP-voortplantingsmechanisme. We gaan het in de war brengen. Wat zal er in de loop van de tijd gebeuren bij toepassing van deze verstoring op de voortplantingscellen in het lichaam? Is het mogelijk dat de mitochondriën op bevolkingsniveau zullen veranderen?
We zijn nu vaardig geworden in zaken als reageerbuisbevruchting, en hebben kennis vergaard over de evolutie van hele populaties van mitochondriën in cellen... Weet je, in de menselijke eicel bevinden zich ... wat zou jij zeggen, Josh? Hoeveel mitochondriën zitten er in één enkele menselijke eicel?
Josh: Ik heb geen idee
Dr. Héroux: Wel, het is een derde van een miljoen.
Josh: Wauw!
Dr. Héroux: Daar zit dus een hele populatie.
Pas je nu velden toe op deze mitochondriën, dan verander je die populatie misschien wel in een heel bepaald type populatie. Doe je dat tientallen jaren achtereen, dan verstoor je in essentie de efficiency van de ATP-fabriek.
Dit betekent dat de belangrijkste aandrijver van de menselijke evolutie en de evolutie van alle dieren en planten wordt gedeclasseerd. Of in andere woorden: de aandelenmarkt herkent niet meer dat het hier gaat om een zogeheten *blue chip*, een vertrouwde waarde. Je grijpt dus mogelijk op een onomkeerbare wijze in.

Wat gaat er gebeuren met mensen en met alle levende systemen? Het betekent niet dat alles doodgaat. Het betekent gewoonweg dat je een omleiding oplegt aan de biologie die daar niet op bedacht was. Tot op heden hebben we gerekend op ATP en de mitochondriale stofwisseling in alle organismen op deze planeet.
Mensen die het kunnen weten, zeggen dat de problemen zullen aanhouden. Dus verstoren van dit hele mechanisme is echt voor eigen risico.
Josh: Wauw, dat is een heftige kijk, een heftig inzicht. Dank je wel voor je uitleg hierover, speciaal over de risico's met betrekking tot de mitochondriën in de eicel. We weten dat een vrouw geboren wordt met alle eitjes die ze gedurende haar hele leven zal produceren, toch?
Dr. Héroux: Klopt.

Biologische aanpassing

Josh: Als ik even mag schakelen. Ik ben een leek met belangstelling voor kwantummechanica. Dus dit is voor mij interessant. Je hebt in je werk besproken dat telecomsignalen een fractale structuur, een fractale aard hebben. Kun je ons daar meer over vertellen?
Dr. Héroux: Wat ik daarmee bedoel, is dat je bij de overdracht van data door middel van elektromagnetische golven een draaggolf hebt. De draaggolf kan 950 megahertz, 1,9 gigahertz of 2,45 gigahertz zijn. De signalen variëren continu op de frequentie.
Om gegevens aan het signaal mee te geven, creëer je een modulatie. Dat wordt in de industrie aangeduid als Time Domain Multiple Access, TDMA. Dat houdt in dat je het signaal op de draaggolf in kleine stukken knipt. Je hebt ook FDMA, wat staat voor Frequency Domain Multiple Access. Dan verander je de frequentie, je verandert de hoogte heel erg snel. Binnen de blokken en variatie die je verzendt, zitten de gecodeerde data. Dat wil dus in wezen zeggen dat er in het signaal onderbrekingen moeten zijn voor die data.
Als je rondloopt in een stad, word je uiteraard op verschillende niveaus aan straling blootgesteld, afhankelijk van je nabijheid tot een antenne. Maar ook als je je mobiele telefoon tegen je hoofd aan houdt, word je aan meerdere niveaus van straling blootgesteld. Dus op heel veel tijdschalen is het signaal sterk variabel.
Denk nu nog eens aan de compensatie die biologische systemen moeten toepassen, als je te veel van deze onregelmatigheden toevoegt aan het signaal, waardoor je uiteindelijk de aanpassingslast van het biologische systeem laat toenemen.
Nu bevat je lichaam zelf ook elektrische systemen. Maar dat zijn heel erg oude elektrische systemen. Die zijn onderdeel van de natuurlijke straling. Het magnetisch veld van je hart bijvoorbeeld is honderd keer zwakker dan de magnetische velden van hoogspanningsleidingen.
Het hart heeft in de loop van de eeuwen veel tijd gehad om zich aan te passen en de signalen aan te kunnen. Maar nu ineens voeg je – binnen de afgelopen 100 jaar – honderd keer meer niveau aan het signaal toe. Het is niet geheel onverwacht dat je niet in staat bent om je meteen aan te passen.
Op heel veel verschillende tijdschalen, ongelukkig genoeg, eist elektromagnetische straling van het lichaam, van de cellen en de mitochondriën, om zich aan te passen aan verschillende wisselende omstandigheden.

Fractalen en blokgolven

Josh: Ik stel die uitleg over de aanpassing die van ons gevraagd wordt, ook al zijn we ons er niet van bewust, zeer op prijs. Dat maakt het begrijpelijk, helemaal omdat we die telecomsignalen niet kunnen zien. Onze hersenen... het is alsof we die informatie niet op een bewust niveau verwerken. Dus dat

helpt.
Ik heb nog een vraag. Je had het over signalen die in stukken zijn geknipt. Heeft dat iets te maken met blokgolven? En als tweede, gaat het om het opknippen van de signalen, wat dan wordt doorgestuurd in een paar milliseconden en dan stopt? Is het een voortdurend aan-uit-mechanisme en is dat wat de eigenlijke fractaal creëert die je noemde?
Dr. Héroux: Ja, dat klopt. In zoverre dat je bijvoorbeeld in de specifieke toepassing van mobiele telefoons elektromagnetische straling moet uitzenden. Daarbij wordt het geluid van de stem die je wilt verzenden ineengedrukt tot een fractie van de oorspronkelijke duur. Pers dat digitaal samen en activeer dan een oscillator die de draaggolf produceert en codeer de data voor een korte periode. Dus typisch weet je dat je signalen hebt die maar 10% van de tijdsduur van jouw stemsignaal innemen. Dat wordt in principe gedaan om veel gebruikers dezelfde frequentie te laten gebruiken. Het systeem kan je natuurlijk ook in een enkelvoudig telefoongesprek overzetten naar een andere frequentie, wat weer een nieuwe aanpassing vereist.
Al deze uitstekende technische ideeën, die prima zouden werken in een optische vezel, zijn voor mensen enigszins problematisch als ze eraan worden blootgesteld. Want digitale overdracht betekent dat je een plotselinge verandering nodig hebt, zoals jij zegt een blokgolf. Dit geeft een grote verhouding tussen signaal en geluid. Het wordt makkelijk en over lange afstand door versterkers vernieuwd.
Maar deze digitale verzending betekent in wezen een schok. Als je schokken krijgt in allerlei soorten tijdvensters, dan wordt dat voor ons biologische systeem erg moeilijk om te hanteren. Want het is straling waar we nooit mee te maken hebben gehad in de afgelopen twee miljard jaar.

De beleving van tijd

Josh: Ik vraag misschien te veel, maar ik doe het toch. Denk je dat deze mechanismen waar jij het nu over hebt, invloed hebben op bijvoorbeeld de manier waarop wij als biologische wezens tijd beleven?
Dr. Héroux: Ik denk dat het onvermijdelijk is. Maar de hersenen hebben niet zo'n geweldig vermogen om informatie aan zichzelf terug te geven. Je kunt bijvoorbeeld het serotonineniveau in je hersenen veranderen door een banaan te eten, maar je voelt dat niet. Je bewustzijn is een soort ballon die vrij door de atmosfeer zweeft, en je krijgt niet noodzakelijkerwijs informatie over zaken die niet uitzonderlijk kritiek zijn. Dus als jij vertraagt, denk je dat anderen versnellen. En als jij versnelt, denk je dat alle anderen ongelooflijk traag zijn.
We denken bijvoorbeeld dat de straling van mobiele telefoons de gevoeligheid van je gehoor vermindert. Dat gebeurt niet op een gigantische manier, maar wel op een aantoonbare manier. Het beïnvloedt vermoedelijk ook je denken. Het is zeer goed gedocumenteerd dat blootstelling aan de straling van een mobiele telefoon ertoe neigt het geheugen aan te tasten. Toch maken we gebruik van die straling. We willen die straling op scholen in gebruik hebben, bij jonge kinderen.
Het is een aspect dat in het algemeen niet wordt herkend, maar deze straling heeft directe mentale invloeden die niet makkelijk worden ontdekt. Maar ja, weet je, ook lood heeft effect, als neurotoxische stof. En we zien de effecten bij mensen. De slachtoffers zijn zich er totaal niet van bewust, ze zijn alleen net wat dommer.
In de jaren twintig van de vorige eeuw werd het mogelijk om tetraethyl-lood in benzine te stoppen. Als gevolg daarvan leverden 15 miljoen Amerikaanse kinderen 10 punten van hun IQ in, maar zonder dat te weten. General Motors zal er nooit voor worden gedagvaard, het enige wat je hebt is een Amerikaanse bevolking die dommer is geworden.
Je zult dus ontegenzeglijk ondermijnende invloeden krijgen, maar het betekent niet dat je ze ook gaat voelen.

De effecten van 5G

Josh: Heb jij het specifiek over effecten van 5G? Wat zie je gebeuren nu 5G wereldwijd wordt uitgerold?
Dr. Héroux: 5G is zoals je weet slechts een uitbreiding van het mobiele systeem. Dus het eerste effect van 5G – wat ook echt de bedoeling is van de industrie – is de toename van het gebruik van mobiele telefoons. Ze willen dat je elk jaar een nieuw mobieltje koopt; want ze zijn afhankelijk geworden van hun succes. Of in andere woorden, mensen zijn heel erg gehecht geraakt aan hun mobiele telefoons. Daarom willen ze de datasnelheid verhogen, zodat mensen er meer en meer en nog meer gebruik van maken. Dit betekent helaas dat bij toenemend gebruik van je mobiele telefoon je jezelf in feite meer zult blootstellen. En als de mensen meer willen, dan zul je overal meer antennes nodig hebben om meer signaal te kunnen verzenden. Dus dat is het eerste probleem.
Er is een tweede probleem: je wilt dus de snelheid van de data vergroten. Dat betekent dat je de frequentie moet verhogen, want de bit-snelheid staat in verhouding tot de frequentie. Dus om meer data te kunnen doorgeven, moet je de frequentie verhogen. Maar door de frequentie te verhogen, verdicht je de straling op het oppervlak van het lichaam. De industrie zegt dan: 'O, wel, is het niet geweldig? We gaan helemaal niet zo diep het menselijk lichaam in.'
Weet je, alles hangt natuurlijk samen met je gezichtspunt. Praat met Professor Olle Johansson van het Karolinska-instituut in Zweden, een specialist op het gebied van de effecten van deze straling op de huid. Hij gelooft dat melanomen daadwerkelijk worden veroorzaakt door elektromagnetische straling, niet per se door ultraviolette straling.
Wat dit punt betreft, moet je in aanmerking nemen dat 5G-straling, zelfs met de hoogste frequenties, veel dieper kan doordringen dan ultraviolette straling, waarvan al bekend is dat die kanker veroorzaakt. Het is dus op geen enkele manier waar dat je immuun zou zijn voor effecten op de gezondheid als je enkel de frequentie verhoogt. Dat klopt niet.
Iets anders is, dat je bij een enorme toename van de vraag naar dataoverdracht overal antennes moet neerzetten. Dat betekent dat de mensen die we hypersensitief noemen... Ik weet niet of jij er een paar kent, maar ik weet dat velen van hen op zoek zijn naar plekken waar de straling en de frustratie niet al te hoog zijn. Een wildgroei aan antennes overal betekent dat de antennes steeds dichterbij komen. Dat betekent dat deze mensen geen kant meer op kunnen. Dat beangstigt hen. Want in hun beleving, hoewel ze misschien maar een klein deel van de bevolking uitmaken, zijn zij het die de straling echt merken. Sommigen van hen voelen het zodra er straling is. Dus die mensen moeten weg van de straling. Sommigen schermen hun huizen af en kunnen nauwelijks de deur uit. Voor hen is dit een groot probleem.
En nog iets anders is dat 5G-antennes verschillen van de antennes die we hiervóór hadden. In het verleden vonden ze ergens een stuk land of een dak en daar zetten ze dan de antennes. Nu zullen ze die overal binnen buurten neerzetten. Dat betekent dat dit de komende tientallen jaren gaat bepalen wat we zullen beschouwen als een normale leefomgeving. Anders gezegd, deze draadloze verbondenheid – wat naar mijn mening glasvezel had moeten worden – zal deel van ons leven worden, net zoals hoogspanningsleidingen het geworden zijn.

Verlies van privacy

Dr. Héroux: Dan is er natuurlijk nog als laatste ingrediënt het besef dat de wildgroei overal aan elektromagnetisch signaal in de afgelopen tientallen jaren een verlies van privacy betekent. Willen we een maatschappij waarin bijna alles wat we doen en denken toegankelijk is voor een ander? Want met 5G, vanwege de gerichte straling, zullen ze niet alleen weten in welk deel van de stad je bent, ze zullen ook weten in welke kamer je bent. En andere vormen van informatie kunnen verkregen worden via de

apparaten die ze je in de toekomst graag willen verkopen en die straling en gegevens uitzenden. Ze zullen alles weten wat je doet.
Willen wij zo'n soort maatschappij? In hoeverre beperken we het individu in het hebben van privacy? Moet van alle apparaten die contact maken met het internet-der-dingen die functie niet uitgeschakeld worden op het moment dat ze aan je verkocht worden? Dat je dus moet toestemmen, wellicht op jaarbasis. En dat er een goed zichtbare vermelding moet zijn die zegt dat er informatie aan derden wordt doorgezonden. Want anders ben jij eigendom van een ander.
Je ziet dat dit al geprobeerd wordt in de software-industrie. Ze trainen je om toe te stemmen. Er is software die vraagt: 'Geeft u ons toestemming om met dit apparaat data uit uw domein te betrekken?' Je hebt dan twee keuzes: 'Ja' of 'Ik zal erover nadenken'. Dit zegt alles over de intenties van de industrie. Misschien maak je je zorgen over spionage door buitenlandse regeringen. Maar wat denk je van bespionering door je eigen regering? En wat van bespionering door elk bedrijf? Je bent een individu, wat blijft er over van je rechten – is dat ook geen reden tot zorg?

Gerichte straling

Josh: Heel erg bedankt voor dit verhaal. Je helpt ons alles in een context te plaatsen, dat is erg behulpzaam.
Je had het daarnet over de gerichte straling bij 5G. Kun je ons iets vertellen, Paul, over de oorsprong en het doel van deze richtstralen en de toepassing ervan in 5G, en wat het met zich meebrengt.
Dr. Héroux: Er is een veelbekeken video van Tom Wheeler, de voormalige directeur van de FCC, de Federal Communications Commission. Daarin zegt hij 5G te willen gaan inzetten zonder op normeringen te wachten.
5G is het resultaat van innovatief nieuwe zaken, ontwikkeld door Amerikaanse technici. Eigenlijk is de straalvorming die gebruikt wordt in 5G al een oud gegeven. Anders gesteld, als je een groot aantal antennes in serie hebt in plaats van één enkele antenne, dan kun je in feite de straling besturen. Bij radar, zoals je weet, laat je antennes continu ronddraaien om te weten waar de vliegtuigen of schepen vandaan komen. Het voordeel van een reeks antennes is dat je niets hoeft te draaien. Je kunt de straal subtiel bijstellen via internet en deze of die kant op sturen.
De Russen bijvoorbeeld waren de eersten – dat was in 1981 – die deze techniek toepasten, in het radarsysteem van de MiG-31. Een heel krachtige radar, die het voor een gevechtsvliegtuig mogelijk maakte een signaal één richting uit te zenden. Daarna volstrekte stilte. Dan nog weer een signaal, en weer totale stilte. Zo kun je een vijand blijven volgen zonder aldoor je eigen positie te verraden.
Dus hoe werkt het in 5G? Binnen een breedte van 5 tot 10 graden worden in één richting stralen afgevuurd, ongeveer zoals bij een laser, in de richting van de klant die om communicatie vraagt. Het is een heel goede manier om meer informatie te verpakken in een bepaald volume. In die zin dat we eerst verschillende frequenties gebruiken en dan verschillende tijdvakjes; dus de frequenties in het frequentiedomein, en de tijdvakjes in het tijdsdomein. En nu verdelen we het volume in stukjes, want we kunnen stralen gebruiken die heel erg smal zijn. Dit betekent dat we nog meer data kunnen versturen, is dat niet geweldig? Maar het geeft je ook exacte informatie over waar de klant zich bevindt. Door al de straalvorming kun je meer apparaten hebben in een bepaalde ruimte.
Maar met zo'n straal, die een hogere frequentie heeft – hogere frequenties dringen niet zo goed door – moet wel het stralingsniveau sterker. Want hogere stralingsfrequenties laten zich minder goed verzenden. Ze worden gemakkelijk tegengehouden door blaadjes en regen en dat soort zaken. Dus ze zijn niet honderd procent betrouwbaar – dus wil je een sterker niveau van signaal. Bovendien wordt deze straling geabsorbeerd door water en zuurstof in de lucht: de lucht is niet zo doorlatend. En dan is er nog de antenneopening, die kleiner is bij deze frequenties.

De combinatie van al deze factoren betekent grotere hoeveelheden straling. Het wordt meer een laserachtig iets. Anders gezegd, gebruik jij de straling niet, dan hoef je er niet aan blootgesteld te zijn, behalve als je je in de straalweg bevindt. Gebruik je hem wel, dan sta je op dat moment bloot aan zeer sterke straling. Dus over een verloop van tijd zal er grotere variatie zijn in de mate waarin we zijn blootgesteld.
Dit is een hogere technologie die rechtstreeks is afgeleid van toepassingen door het leger. Het is niet nieuw, het gaat om een logische uitbreiding van wat draadloze systemen kunnen.

Gecreëerde behoefte

Dr. Héroux: Dit alles roept om een notie over hoeveel draadloosheid we eigenlijk nodig hebben in ons leven. Naar mijn mening hebben we de belangrijkste bijdragen aan draadloze systemen voor communicatie nu wel gehad. Ik denk niet dat het echt nodig is dat je in de bus driedimensionale films kunt downloaden.
Alle reclame rond 5G stoelt in wezen op het creëren van de behoefte om de apparaten die je hebt te upgraden. Ze beloven je toepassingen die misschien wel maar misschien ook niet werken. Het zijn fantasieën. Die kunnen alleen werkelijkheid worden – althans vele ervan – als je de hoeveelheid data enorm laat toenemen. Zo'n toename van de hoeveelheid data zal alleen mogelijk zijn met glasvezel.
Wat betreft auto's: de industrie en de telecombedrijven proberen autofabrikanten en ieder ander ervan te overtuigen dat zelfrijdende auto's zonder 5G niet mogelijk zijn. Maar dat is niet waar. Er bestaan al zelfrijdende auto's die volledig werken met laserscans en een computer met zichtfunctie. Dat zal 5G overtreffen; want het is niet afhankelijk van telecommunicatie, het kan rondom zien wat er gebeurt.
De toekomst stort dus niet in als we geen 5G hebben. Maar het zit in de aard van de industrie om jou de indruk te geven dat je doodvriest als je niet de volgende upgrade van je spullen hebt. Dus zal het zo zijn.
Josh: Dus jij zegt dat zelfrijdende auto's geen 5G nodig hebben. Maar dat is wel een van de speerpunten van de voorstanders van 5G. En je benoemt de aspecten van surveillance en privacy bij 5G. En beide aspecten houden verband met het internet-der-dingen.
Is er nog meer dat je kwijt wilt over het internet-der-dingen en mogelijke problemen ermee?

Het internet-der-dingen

Dr. Héroux: Het internet-der-dingen is het technische idee om elk object te verzadigen met registrering via internet vanuit de gebruikers. Dus wil je je commerciële basis uitbreiden, dan is het volgende dat je doet: zenders plaatsen in alles wat je verkoopt. Vanuit die objecten zullen voortdurend data worden uitgewisseld. Anders gezegd, alles in de hele wereld gaat data uitwisselen.
Wat er met de mensen gebeurt te midden van al die straling is een heel klein beetje onbekend. Maar het idee van overal zenders te hebben leidt enigszins tot een probleem. In de techniek bestaat iets wat we de Wet van Shannon noemen. Die zegt dat de hoeveelheid data die je kunt versturen afhangt van de verhouding tussen signaal en ruis. Verhoog je het aantal stralende systemen en materieel, dan neemt de ruis toe. Als de ruis toeneemt, moet je steeds selectiever filteren en digitaliseren. Je kunt zeggen: de ruis onderdrukken ter verbetering van de signaaloverdracht.
Ik zou het een overduidelijk zichzelf beperkende mogelijkheid willen noemen, dat internet-der-dingen. Ten eerste willen we misschien helemaal niet dat alles data doorgeeft. Ik wil bepaald niet naar een winkel toe gaan en iets kopen dat me gaat bestralen zonder dat ik het weet. Ik denk dat dat heel erg belangrijk is.
Maar het belangrijkste is dat de droom dat alles straling uitzendt, feitelijk een droom is van technici die

te horen hebben gekregen dat die straling hoegenaamd geen enkel effect heeft. Hun perceptie van de werkelijkheid kan in bepaalde zin soms vervormd zijn.
Die perceptie is op een andere manier ook door de NASA vervormd. De NASA schetst een bepaald beeld; en Hollywood schetst een bepaald beeld. Want dat heeft amusementswaarde: wij mensen die de ruimte verkennen en beschavingen uit andere melkwegstelsels ontmoeten, enzovoort.
De waarheid is dat dit niet snel zal gebeuren. Niet alleen omdat er daarginds niet zo veel beschavingen zijn. De belangrijkste reden is dat ze ongelooflijk ver weg zijn. En ver weg wil zeggen: vergeleken met de duur van een menselijk leven. Waar de NASA weinig over spreekt, is wat er met mensen gebeurt als ze de ruimte ingaan. Er gebeuren niet zulke goede dingen met mensen als ze de ruimte ingaan.
Technici hebben de neiging zichzelf een roze toekomstbeeld voor te spiegelen. Oké, dat is de motor van hun industrie. Maar ze hebben ook de neiging nogal blind te zijn voor de vraag hoe een mens het zal hebben binnen die technologische ontwikkeling.
Met het internet-der-dingen is het een beetje hetzelfde. Ze willen ons overtuigen dat er een behoefte is. Maar in feite zal er eigenlijk enkel een behoefte zijn binnen een fabriek, zeg maar, waar je wilt dat alle apparaten met elkaar communiceren. En ze praten ook snel over het onderwerp heen van interferentie en betrouwbaarheid. Terwijl als je gewoon glasvezel gebruikt... Weet je wat de verhouding in overdrachtscapaciteit is tussen 5G en glasvezel?
Josh: Glasvezel is waarschijnlijk... ik weet het niet. Als ik zou moeten gokken, dan is het tien keer meer data door glasvezel, en veel veiliger. Maar ik weet het niet.

Voordelen van glasvezel

Dr. Héroux: Zoals je weet is glasvezel volkomen veilig, want het signaal blijft altijd binnen de vezel. Kijk eens naar 4G, daarmee heb je 1 gigabyte per seconde. En met 5G kom je misschien uit op 10 gigabyte per seconde. Bepaalde mensen zeggen mogelijk zelfs wel 20 gigabyte per seconde. Maar met glasvezel...
Bell Labs heeft laten zien dat er met een verdeler 100 miljoen gigabyte per seconde gaan over twee kilometer. Daar valt niet tegen te concurreren. Het betekent niet dat we op dit moment de elektronische techniek commercieel gezien beschikbaar hebben om die snelheden te halen. Maar op dit moment bestaat er tussen glasvezel en draadloos absoluut geen vergelijk.
Als je glasvezel installeert, kan dit uiteindelijk enorme snelheden bereiken als je de elektronica verbetert. En omspan je de aarde 3½ maal met glasvezel die mechanisch stabiel is – want het zit in de grond en er vallen geen bomen bovenop – dan heeft het een uitval van eenmaal in de 35 jaar. Dus dat is volledig andere koek.
Met andere woorden, elke hoogontwikkelde samenleving zal in de toekomst glasvezel nodig hebben en daarvan afhankelijk zijn. De telecombedrijven trouwens gebruiken het zelf, want ze kennen hun zaakjes. Maar op dit moment lijkt het, laat ik zeggen, commercieel aantrekkelijker om alles draadloos te hebben. Want mensen kopen dan mobieltjes en abonnementen. Terwijl als je glasvezel naar een gebouw trekt, dan kan de eigenaar een router kopen en het hele perceel van internet voorzien.
Dus wij willen gewoon dat de telecombedrijven geld verdienen. Soms zouden we ze moeten vertellen hoe dat zou moeten.
Josh: Ik had als onderdeel van deze Top een geweldig gesprek met Dr. Timothy Schoechle. Hij bepleitte een heel duidelijk plan om bestaand koper en nieuwe vezel te gebruiken. Dat is een interview dat ik ook van harte kan aanbevelen.
En even voor de helderheid: mijn gok was dus tien keer sneller. Maar ik leer gaandeweg bij met al die expertise aan boord. Wat jij nu zegt, is dat glasvezel zeker vijf tot tien miljoen keer sneller is dan 5G.
Dr. Héroux: Er is aangetoond dat het die potentie heeft.

Josh: Oké.
Dr. Héroux: Dat wil zeggen: mogelijk heeft het die. Natuurlijk is het zo dat, als je vezel naar je huis hebt, de snelheid beperkt wordt door de dragende vezel die de telecomfirma in bedrijf heeft. Maar wat ik zeg is dat door het upgraden van de investeringen in glasvezel in de toekomst de snelheid op een ongelooflijke manier kan toenemen. Terwijl je bij draadloos steeds het hele systeem moet vervangen.
Josh: Timothy Schoechle en ook anderen waren echt pleitbezorgers. Ze werkten samen met gemeentebesturen en praatten die bij. Ze lieten hen zien dat het niet alleen hun taak is om de kiezers te beschermen en ervoor te zorgen dat hun gezondheid niet wordt geschaad. Ze moeten ook naar het grotere plaatje en naar oplossingen kijken, de efficiëntie van bekabelde oplossingen zoals glasvezel, voor gebouwen en bedrijven en huizen. Dus bedankt dat je dat naar voren brengt.
Je noemde de NASA als voorbeeld. Dat deed me aan iets denken dat ik je ook nog wil vragen. Over de kwestie van die satellieten, het satellietsysteem voor het verzenden van 5G-signalen. We hebben gehoord dat er 20.000 of meer satellieten zullen worden ingezet. Hoe zie jij dat?

Leger van satellieten

Dr. Héroux: Ik heb niet alle aspecten van zo'n satellietenleger onderzocht. Er zitten natuurlijk kanten aan die vrij simpel zijn. Als je zoveel satellieten naar een baan om de aarde stuurt, zul je ook wel zoveel raketten nodig hebben om ze te brengen. Dat zorgt wellicht voor vervuiling.
Vanuit het oogpunt van het elektromagnetische milieu denk ik dat het een interessante oplossing is. Wil je namelijk een snelle wereldwijde communicatie, dan zou je op het dak van huizen grote antennes met veel gaas kunnen zetten, die met heel kleine hoeveelheden signaal toekunnen. Je zou satellieten kunnen hebben die vanuit de ruimte telecomsignalen met een heel laag niveau versturen voor huisgebruik. In zekere zin zouden dat vaste systemen zijn. En die antennes zouden natuurlijk ook zonnecellen kunnen zijn. Dus een zonnecel kan een dubbelfunctie krijgen als internetantenne met een heel laag niveau.
Weet je, we protesteren tegen 5G, omdat dat de antennes voor mobiele telefonie zoveel dichter bij ons brengt. Maar als er een telecomtechniek zou zijn die ons van die antennes verlost, dan zouden we daar volgens mij blij mee zijn, omdat het de blootstelling van mensen vermindert.
Dit is een oplossing die feitelijk wereldwijde dekking zou kunnen bieden, met mogelijk heel lage blootstelling, die volkomen door mensen wordt verdragen. Het zou zeer effectief kunnen zijn door die mogelijkheid van koppeling van zonnecellen aan antennes voor ontvangst en verzending. En niemand die dan daarbij in de weg staat.
Josh: Een lage sterkte, aha. Dus jij zegt dat er een manier is volgens jouw zienswijze om een op satellieten gebaseerd communicatiesysteem te hebben. Bijvoorbeeld een satellietschotel op het huis voor communicatie met een op satellieten gebaseerd systeem met een lage sterkte. En het moet wetenschappelijk gezien laag genoeg zijn om geen schade te veroorzaken. Liever zoiets, dan die kleine cellen vóór elke 2 tot 10 huizen die alle kanten op vuren. Jij zegt dat zoiets veilig kan gebeuren?
Dr. Héroux: Ja, gekeken vanuit de blootstelling aan elektromagnetische straling. Als we dan toch een draadloze vorm gaan gebruiken en geen glasvezel – hoewel dat nog altijd veel sneller is – dan zou dat de minst schadelijke oplossing zijn die je kunt bedenken.
Ik heb in mijn huis een atomische klok, die feitelijk wordt gesynchroniseerd door een antenne in Colorado. Dat gebeurt door middel van extreem lage signaalsterktes. Het is niet heel snel, maar het is wel een heel lage sterkte. Het telefoonsysteem dat we nu hebben maakt gebruik van signaalsterktes die aanzienlijk hoger zijn.
Wat we zouden moeten doen als we draadloze techniek gebruiken, is dat we de laagst mogelijke stralingsniveaus hanteren. We hoeven draadloze communicatie niet noodzakelijkerwijs geheel uit te

sluiten. We weten ook dat we dat niet zullen doen.
Josh: Dank je wel dat je een beeld schetst van deze mogelijke oplossing. Over het minimaliseren van de risico's ben ik het helemaal met je eens. Het zal moeilijk zijn in alle opzichten een trein die al rijdt te stoppen. Maar als we die trein met goede intentie kunnen omleiden, met kennis van zaken, met zorg voor de mensheid, dan moet dat toch te doen zijn, niet?

Mens en technologie

Dr. Héroux: Ik denk wel dat je gelijk hebt. Niemand wil vooruitgang tegenhouden. We willen allemaal meer toegang tot data hebben. Waar het ook toe leidt. Hopelijk zijn mensen verstandig genoeg om het in juiste banen te leiden.
Wat we niet willen, is dat we onszelf meteen al in onze voet schieten door telecommethodes te ontwikkelen die rechtstreeks schadelijk zijn voor de gezondheid. We willen dat de mens en de technologie samen opgroeien, en niet ten koste van elkaar.
Josh: Ja, dank je wel. We gaan nu afronden en ik besluit met een vraag die hiermee verband houdt. Want het gaat ook over onze kinderen. We beginnen te beseffen dat het effect van verslaving aan technologie, verslaving aan beeldschermen, kinderen die mobiels gebruiken, veel erger is dan we hebben voorzien. Het probleem komt veel meer op de voorgrond. Het heeft biologische gevolgen en gevolgen op sociaal gebied.
Wat kun jij zeggen over kinderen en smartphones of verslaving aan alle technische spullen? Kun je hier in het gesprek wat wijsheid en inzicht inbrengen, misschien ook wat kennis?
Dr. Héroux: De provincie Chandon in China probeert de manier waarop kinderen met mobiels omgaan onder controle te krijgen, vanwege de toename van bijziendheid. Je ziet ook vergroeiingen in de wervelkolom.
Er zijn wat aspecten aan mobiele telefoons die erg verontrustend zijn, en ik hoop dat we ze de baas kunnen. Eén ervan is de obsessie dat we geen bericht mogen missen, plus de toename van de hoeveelheid. Het verbrokkelen van de aandacht... deze media neigen ertoe je aandacht te trekken voor commerciële doeleinden. Dat betekent dat in de toekomst een boek een uitdaging zal zijn. Want dat is een stuk minder opwindend dan de beelden op je mobiele telefoon die op en neer dansen om hun intensiteit te verhogen. Dat gaat over de opwinding van ons visuele systeem, het verbrokkelen van ons vermogen voor aandacht.
In veel gemeenschappen waar ik ooit wel kwam, praatten de mensen veelal met elkaar. Nu loopt iedereen met z'n neus op het telefoonscherm. Uiteraard praten ze tegen iemand of iets. Maar kijk je bijvoorbeeld naar de kwaliteit van de communicatie in e-mails of reclame – dat staat niet gelijk aan menselijke communicatie.
We moeten niet toestaan dat het ene het andere volledig gaat overvleugelen. Mobiele telefoons geven geweldige toegang; met een nieuw ontwerp zou je blootstelling tot een minimum kunnen beperken. Dat is wat we moeten doen.
Wees maar niet bang, we gaan je mobiele telefoon niet afpakken. We willen hem alleen beter maken en jou de mogelijkheid geven van onvoorstelbare communicatiesnelheid met een basisstation, en jij die de baas blijft over je eigen mobiel.
Josh: Je zou bijvoorbeeld thuis en in gebouwen een systeem kunnen hebben waarbij je een soort dokstation voor je telefoon hebt. En dat snel en eenvoudig bekabelen. Dat je je telefoon alleen draadloos gebruikt als je in een vertrek zonder dokstation bent, ja?
Dr. Héroux: Ja, zoiets. Wellicht is ook het een goed idee om in plaats van microgolven gebruik te maken van de lichtfrequenties waar wij als levende systemen mee zijn opgegroeid. Zoals bij Li-Fi; ik neem aan dat je daar wel van gehoord hebt. Dat zou de biologische effecten verminderen. En met een dokstation

zou je dan contactloos via licht je telefoon kunnen opladen en met ongelooflijke snelheid data op je telefoon zetten.
We kunnen dus wel een technologie hebben die gezond is, als we er maar om vragen.

Is 5G nodig
voor responstijd?

De industrie beweert dat 5G responstijden (latenties) zou kunnen bieden die lager liggen dan 1 milliseconde (ms), maar in telegeneeskunde is de retourlatentie al onmerkbaar beneden de 300 ms. Videostreamen vraagt 25-75 ms. Online gamen wordt op 50 ms gezet. Om geen gevoel te geven dat je tussen pagina's in moet wachten, heeft zoeken op het Web 25-50 ms nodig. 4G voldoet aan deze latenties met slechts 30-40 ms in reële omstandigheden. Bedrijven met grote productieketens die nog lagere latenties nodig hebben, zouden een eigen netwerk met 5G Fase 2 kunnen installeren.

5. 5G: DE AGENDA VOOR TOTALE CONTROLE

Patrick Wood

Patrick Wood is een econoom, financieel analist, auteur en spreker. Hij is een vooraanstaand criticus wat betreft duurzame ontwikkeling, groene economie, VN-agenda's, mondialisering en technocratie. Zijn aandacht richt zich op kwesties als zelfbeschikking, eigendomsrecht en persoonlijke vrijheid. Patrick Wood schreef vijf boeken, waaronder 'Technocracy Rising: The Trojan Horse of Global Transformation' en 'Trilaterals Over Washington, delen 1 en 2', het laatste samen met wijlen Anthony Sutton. Patrick Wood is een expert inzake de historische Trilaterale Commissie en haar beleid en politieke inzet voor een zogenaamde Nieuwe Internationale Economische Orde, geprojecteerd als de essentie van duurzame ontwikkeling op wereldschaal.

Josh: Nou, Patrick, laten we er direct maar induiken. We zullen de waarheid enigszins van de leugens scheiden en wezenlijk een aantal punten met elkaar verbinden en het geheel dan verder uitdiepen. We zullen ons bezighouden met oplossingen. We zullen proberen het grotere plaatje te begrijpen, als we het over technocratie hebben.
Je hebt het woord *technocratie* echt een zetje gegeven in ons woordenboek, Patrick. We willen begrijpen hoe technologie met opzet is ingezet om het nieuwe controlemechanisme in onze maatschappij te worden.
Vertel ons over jouw kijk. Wat houdt 5G in? Wat is het internet-der-dingen, en wat hebben ze met elkaar te maken? Wat is de agenda die erachter zit?

De wieg van technocratie

Patrick: Laat me eerst even een beetje achtergrond geven. Technocratie werd oorspronkelijk bedacht in 1932 op de Universiteit van Columbia. Maar ze werden eruit geschopt, de hele groep werd van Columbia afgeschopt om verschillende redenen. Toen begonnen ze een commerciële onderneming genaamd Technocracy Incorporated. Dat kende een lidmaatschap, mensen die contributie betaalden, met lidmaatschapskaarten. Het was erg populair in Amerika, op een gegeven moment waren er bijna 600.000 mensen die een lidmaatschapskaart hadden. Het was een vrij grote beweging.
Tegen het einde van de jaren dertig ging het als een nachtkaars uit. Maar in de late jaren '60, vroeg jaren '70, werd het gereanimeerd door de oprichting van de zogeheten Trilaterale Commissie – in 1973 meer in het bijzonder – met David Rockefeller en Zbigniew Brzeziński. Brzeziński had een boek geschreven, overigens terwijl hij nog op Columbia zat, genaamd *Between Two Ages: America's Role in the Technotronic Era*. Dat bracht de moderne voortzetting van technocratie weer op gang. We zouden het neo-technocratie kunnen noemen. Ik kies ervoor dat niet te doen, omdat er toch niemand is die weet wat technocratie is. Dus ik hoef dat onderscheid niet echt te maken.
Het is deze Trilaterale Commissie die in 1992 de doctrine van technocratie bij de Verenigde Naties heeft aangeleverd, onder de vlag van duurzame ontwikkeling. We horen dat vandaag de dag overal: duurzaam dit, duurzaam dat – duurzame ontwikkeling. Het gaat om een op grondstoffen gebaseerd economisch systeem dat afhangt van de toewijzing van middelen. Geen toewijzing via een op prijzen gebaseerd economisch systeem – zoals we vandaag de dag doen – maar directe toewijzing van middelen door de 'beheerders' van die middelen.

De Verenigde Naties

Patrick: Nu hebben de VN zo'n beetje het idee gekregen om een mondiale gemeenschappelijk trust op

te zetten, waar de middelen aan zullen worden overgedragen. Zij zullen dan de toewijzing beheren, en de verlening van vergunningen en dergelijke betreffende de middelen, en jij en ik zullen in principe buitengesloten zijn. Het programma veegt privé-eigendom volledig van tafel: niet toegestaan. De Verenigde Naties hebben gezworen het kapitalisme en vrije ondernemerschap volledig te zullen uitroeien, ten einde dat te vervangen door duurzame ontwikkeling.
Dit alles is het basisidee en ik behandel dat allemaal in mijn boek. Dus daar ga ik nu niet verder op in. Maar dat is zo'n beetje het achterliggende verhaal.
In de oorspronkelijke bijbel, als je wilt, van technocratie, werd het de *Technocracy Study Course* genoemd, voornamelijk geschreven door M. King Hubbert. Dat was ook de man die in 1954 met de zogenaamde *piekolie*-theorie kwam. Daar hebben we ook veel over gehoord. Hubbert was medeoprichter van de organisatie Technocracy Incorporated. Ze beschreven daarin de criteria die nodig waren om technocratie te laten wortelen. Energiebeheer was in die criteria nummer één. Ze wilden elke snipper energie die gebruikt werd binnen het economische systeem opsporen. Als tweede wilden ze alles in de maatschappij in het oog houden en nauwgezet volgen. Alle consumptie, alle produktie, de plaatsen waar mensen zich bevinden, wat ze doen, enzovoort. Toen hadden ze de technologie nog niet. Maar die is er tegenwoordig wel.
Ik geloof dat ze de dag dat die technologie er aan zat te komen al konden zien, alleen al doordat ze op Columbia in hetzelfde gedeelte waren gehuisvest als waar de vroege start van IBM plaatsvond. Dat maakte toen de eerste Hollerith-computer, de tabulator. Die werd later in Duitsland en Europa en zo verder gebruikt voor het bijhouden van statistieken en voor zaken als concentratiekampen, dat soort nare zaken. Hoe dan ook, ze verkeerden in het gezelschap van visionairs. En ze beschouwden zichzelf toch al als visionairs, ze zaten per slot op Columbia.
Dat is dus de achtergrond. De technologie is sinds 1973 sterk gegroeid. Vandaag de dag hebben we zaken waar men toen nog niet eens aan dacht. Zoals computers, zoals softwaretechnologie bijvoorbeeld, hoe enorm dat vooruit is gegaan. We hebben nu kunstmatige intelligentie. Dat was in 1973 nog niet echt een discipline. De mogelijkheid om gegevens te versturen zoals we die nu hebben, via draadloze technologie, dat hadden we in 1973 nooit kunnen bedenken.
Dit hele nieuwe corpus, dit recente geheel van technologie, wordt nu ingezet voor de oorspronkelijke doelen van technocratie. Dat is mijn punt in dit hele verhaal.

Zonder latentietijd

Patrick: De technologie is dus vooruitgegaan. Sommige mensen zouden zeggen: 'Nou ja, het gaat gewoon om mensen die dingen uitvinden.' Dat is waarschijnlijk in zekere zin waar. Maar zodra de technologie is uitgevonden, wordt ze door deze groep technocraten gekaapt en verdraaid, zo je wilt: tot wapen gemaakt en gebruikt tegen de groep die men wil beheersen. Dat is waar we vandaag de dag zijn. We spreken hier over 5G, en laat ik dit er even uitgooien: 5G gaat niet over mobiele telefoons. Maar zo wordt het wel verkocht. 'Jullie mobiels zullen zoveel sneller kunnen.' Je kunt de nieuwste en geweldigste iPhone hebben, voor welke prijs dan ook. Waarschijnlijk zul je tegen de tijd dat hij uitkomt 2000 dollar betalen voor een smartphone die werkt met 5G. Je kunt films downloaden in drie seconden, in plaats van drie minuten. 'Wauw,' zeggen ze, 'wat een voordeel!'
Maar het gaat niet om een snellere mobiele telefoon. Ik heb de toespraken beluisterd van de algemeen directeuren van Verizon, T-Mobile en AT&T, en je ziet ze zonder uitzondering kwijlen. Niet over spraakoverdracht of communicatie tussen mensen op mobiele telefoons. Nee, ze kwijlen vanwege het internet-der-dingen. Daar hebben ze het onophoudelijk over: dat 5G het internet-der-dingen gaat laten werken, zodat alle gegevens kunnen worden verzameld. Alle gegevens van alle apparaten die met het internet kunnen worden verbonden, zullen *in real time* worden opgehaald.

Ik zeg *in real time*, maar voor de meeste mensen is het moeilijk te begrijpen wat dat eigenlijk betekent. De huidige draadloze technologie – 4G – is zonder twijfel snel. Maar 5G brengt het op een geheel ander niveau. Niet alleen zijn de snelheden van gegevensoverdracht hoger, veel hoger. Er is nog een andere factor in internetcommunicatie, en die heet *latentie*. Dat heeft te maken met hoe lang de eerste kleine ping erover doet om te zeggen: 'Ik ben klaar om te zenden,' en de andere: 'Ik ben klaar om te ontvangen.' Dat moet de hele tijd heen en weer – heen en weer. Om te bepalen: 'Ben je klaar om te ontvangen? Ben je klaar om te zenden?'
Dit klinkt als iets heel gerings. In een typische thuissituatie met een WiFi-router kan de latentietijd zo'n 20 à 30 milliseconden zijn. Wij zeggen dan: 'O, maar dat is echt snel.' En dat is het ook. Maar het is geen *real time*: het is niet ogenblikkelijk.
5G-technologie heeft de latentietijd teruggebracht tot één milliseconde of minder. Dat is ongelooflijk, dat is absoluut revolutionair. Dit betekent dat sensors die in een stad zijn ingebed, hun gegevens zonder enige tussentijd terug kunnen sturen naar de centrale computer. Daar wacht kunstmatige intelligentie om alles te analyseren, modelleren, alle nuttige informatie eruit te halen.
Dat is hetgeen waar de grootste bedrijven over kwijlen. Die gegevens willen ze hebben. In de jaren zeventig, Josh, zeiden we: Volg het geld, volg de macht. Dat is nog steeds tot op zekere hoogte waar. En natuurlijk is dat zo. Het lijkt of geld er altijd wel iets mee te maken heeft.
Tegenwoordig echter, als je het hebt over technocratie, bekijk je het zo: Volg de data, volg de macht. Ga de data achterna. Kijk naar de stroom van gegevens. Kijk wie ze ontvangt – niet verzamelt – kijk wie ze ontvangt. En wat doen ze er vervolgens mee?
Alle mensen in de datawereld van vandaag stellen dat data de nieuwe olie van de 21e eeuw vormen. Ze hebben helemaal gelijk. Het geld en de waarde tegenwoordig, de stroom van inkomsten zit in de data die deze technocraten uit de maatschappij weten te halen.
Het gaat over de slimme stad, het aanbrengen van allemaal sensors overal. Laat het lantaarnpalen met microfoons en camera's en 5G-zenders zijn. Of sensors in liften en gebouwen en thermostaten en slimme meters in huizen en bedrijven, slimme meters voor het water en het gas, al dat soort dingen. Ook autonome voertuigen die rondrijden door de stad, en zo meer. Al deze dingen zullen verbonden worden met het internet-der-dingen.
Tegen de tijd dat ze klaar zijn met de invoering van 100 procent slimme-stadtechnologie in een gegeven gebied, zal een computer met genoeg vermogen in staat zijn de stad echt ogenblikkelijk te modelleren. En alles om te draaien, en op verschillende manieren te kijken naar stadsdelen al naar gelang men wil. Dit is nooit eerder mogelijk geweest.

Sociaalkredietsysteem

Josh: Wat zijn een paar van de toepassingen? En voordat je daarop antwoordt: ik heb een goede vriend die het volgende gezegde heeft bedacht: 'Wij laten je beven, omdat wij om je geven.' Dus we gaan, zeg maar, een paar engere gebieden in om te zien wat die technologie inhoudt, waar die voor zou kunnen worden gebruikt. Zodat we ermee om kunnen gaan, weten wat er echt gebeurt, om het debat erover te bevorderen, collectief bewust van koers te veranderen. Want daar hebben we het hier over, niet? De tijd nemen om onze tanden in deze werkelijkheid te zetten. Oplossingen onderzoeken. Bewust ermee aan de slag gaan.
Maar laten we enkele zaken noemen, Patrick. Wat zijn jouw grootste zorgen? Wat zie jij wat betreft toepassingen, nu en in de toekomst, van deze technologie?
Patrick: De waarheid van het hele corpus waar we het hier over hebben, is sociale controle. Daar ging technocratie allereerst over. En dat is waar het vandaag bij de VN om gaat, als je het hebt over duurzame ontwikkeling: Agenda 21, Agenda 2030, de New Urban Agenda, en zo verder. Het draait om

sociale controle. Dat is waar de Green New Deal over gaat die AOC [Democratisch congreslid Alexandria Ocasio-Cortez] in ons land heeft ingevoerd – met vuur en bliksem, mag ik wel zeggen. Iedereen heeft het er nu over.
Maar het gaat dus over sociale controle. Dat jij doet wat ze willen dat je doet. Het neemt de privé-keuze weg, de keuze van de burger. Het neemt alle zorgen van de burger weg en zegt in wezen... Weet je, het is zo'n enorme egotrip: 'Wij weten wat het beste voor je is. Jij moet ons vertrouwen en al jouw beslissingen door ons laten nemen.' Wat je koopt, wat je slikt, waar je heen gaat, wat je consumeert, hoeveel kinderen.
Alles onder de zon is voorzien. Alles ligt voor hen op tafel, zodat ze sociale controle kunnen uitoefenen over jou en mij. Dit is niet slechts per ongeluk of onbedoeld. Nee, het was vanaf het begin zo. En we voelen nu echt waar dat bijt, Josh. Dit is het probleem.
Kijk naar China. Dat heeft het sociaalkredietsysteem ingevoerd, dat iedere persoon in dat land heeft beïnvloed. Alle 1,4 miljard mensen zijn in het sociaalkredietsysteem ingevoerd, met hun foto, biometrische gegevens, alle data. De overheid weet alles wat er gebeurt.
Nu passen ze kunstmatige intelligentie toe om alle mensen in het land te rangschikken en tellen en sorteren. De buitenbeentjes – onruststokers zoals jij en ik – die worden gewoon uit het systeem gehaald en uitgesloten. Er staan in China nu 13 miljoen mensen op de zwarte lijst die gedegradeerd zijn tot tweederangsburger. Ze kunnen niet reizen zoals andere mensen. Ze kunnen niet naar dezelfde scholen gaan zoals andere mensen. Ze kunnen niet in dezelfde gebieden wonen zoals andere mensen. Ze kunnen niet dezelfde dingen kopen die andere mensen willen kopen.
Dit is zo dystopisch. Het gaat zelfs verder dan dystopie. Dit is wat er op ons land afkomt. Want zo klopt het hart van technocratie. Het hart van sociale controle.

Surveillancetechnologie

Josh: Ik herinner me dat jij schreef over zaken als precriminaliteit. Zoals in die film, *Minority Report*, veel mensen zullen die waarschijnlijk wel kennen. Zou je dat willen aansnijden, en ook iets willen zeggen over specifieke andere toestanden waar jij over bericht op TECHNOCRACY.NEWS, je website? En andere speciale manieren waarop deze technologie wordt toegepast?
Patrick: Precriminaliteit is wel een vrij goed voorbeeld. In ons land heb je vandaag de dag een uitrol van surveillancetechniek die heel erg lijkt op, of identiek is aan, wat er in China wordt ingezet. Amerikaanse bedrijven maken gebruik van die technologie en verkopen hem aan politieafdelingen in heel Amerika. Exact hetzelfde concept en dezelfde functionaliteit als de software die China gebruikt, om mensen op straat te identificeren, met een bewakingscamera. Ze volgen mensen met naam en al, weet je, zo'n doosje of wat dan ook, of een ballon boven je hoofd. Daarop staat: 'Hier gaat Josh del Sol. Hij gaat koffie halen bij zijn favoriete koffietent.' Ik noem maar wat.
Dat is de technologie die nu in Amerika verkocht wordt aan politieafdelingen in het hele land, door agressieve krijtstreeppakken, weet je, geen IBM-verkopers. Want dat is het beeld dat je krijgt als je het over professionele verkopers hebt.
Ze gaan de politieafdelingen langs om die surveillancesoftware te slijten. De politieafdelingen lebberen het op een ongelofelijke manier op. Veel mensen zullen zeggen: 'Het is niet legaal,' of: 'Dat deugt niet,' wat dan ook. 'Wij willen dat niet hier.'
Dan komen de politieafdelingen erachter, Josh, dat er geen landelijke regelgeving is. Er is geen enkele landelijke regelgeving of wet die een lokale politieafdeling belet dit alomtegenwoordige type van surveillancesoftware in te zetten. En ook elke vorm van AI-software voor analyse van precriminaliteit die ze te pakken kunnen krijgen. Het is gewoon een kwestie van geld.
Politieafdelingen hebben niet veel geld. Dus toen de prijs van die software in combinatie met hardware

omlaag ging, dachten steeds meer politieafdelingen: 'Dit kunnen we ons wel veroorloven. We kunnen ons ontdoen van mogelijk een half dozijn politieagenten die overbodig zijn, hun salarissen gebruiken we om die surveillancesoftware te betalen.' En dat is wat ze hebben gedaan. Het verspreidt zich nu over heel Amerika.

Vertekenende software

Patrick: Individuele Amerikanen hebben de achterstand in hun begrip van politiehandhaving in ons land niet ingelopen. Maar als men deze precriminaliteitstechniek inzet om te proberen te voorspellen waar een misdaad zal plaatsvinden – en wanneer en door wie – gaat het een heel erg gevaarlijke kant op.
Voor technocratisch denken is het volkomen acceptabel om 90 procent accuraat te zijn. Kunnen ze iets voor elkaar krijgen dat 90 procent accuraat is, dan vinden ze het te gek. 'Geweldig, we hebben precriminaliteitsanalyse en we kunnen het inzetten en dit en dat en zus en zo doen.' Maar dit is wat ze doodgewoon negeren: hoe zit het met die 10 procent? Hoe zit het met de 10 procent die opgepakt wordt voor iets waar ze niets mee te maken hadden?
Dit is zo'n gevaarlijke, utopische manier van denken; en Amerikanen zelf hebben er nog geen idee van. '90 procent is goed genoeg.' Dat is niet de manier waarop het ooit in Amerika heeft gewerkt. Ons rechtssysteem, de rechtsstaat – oké, het is niet perfect. Misschien zijn mensen niet altijd perfect. Maar de rechtsstaat past dezelfde wet op iedereen op gelijke manier toe. En niet met software voor precriminaliteitsanalyse of iets dergelijks die werkt met kunstmatige intelligentie. Die zal niet voor iedereen op gelijke manier van toepassing zijn.
Het is bewezen dat er vertekening in zit. Of anders gezegd, de vertekening van de programmeur zit nu in de software gebakken. En 90 procent nauwkeurigheid laat de andere 10 procent in de kou staan. Zodat iemand gepakt kan worden voor elk stom vergrijp dat je kunt bedenken. En zelfs al word je ten slotte niet schuldig bevonden, dan ligt ondertussen je leven in puin, enkel door de beschuldiging dat je iets gedaan zou hebben.

Slimme-regioinitiatieven

Josh: Het is duidelijk eng om van de rechtsstaat te gaan naar een systeem met kunstmatige intelligentie, dat veronderstellingen doet die de rechten van mensen aantasten. Want daar hebben we het hier over. Het is technocratie. Het bevat de mogelijkheid van chaos. De mogelijkheid van volledige en blinde afhankelijkheid van het systeem, het verlies van individuele rechten en de gemeenschappelijke orde. Dat is duidelijk verontrustend.
Patrick, je hebt ook gewerkt aan het blootleggen van slimme-regioinitiatieven. Slimme steden en slimme-regioinitiatieven. Vertel daar wat meer over.
Patrick: Wel, ten eerste: we hebben dus die technologie. We bespraken al een beetje wat voor zaken er in die slimme steden zullen komen. We hebben ook een hoop overgeslagen; het is een erg complex terrein. Het is een groot terrein, maar we hebben de basis gelegd.
Er bestaat een aantal werkelijk verontrustende technologieën die deze technocraten aan steden proberen op te leggen – om hun datapomp erin geïnstalleerd te krijgen, zodat ze data uit de steden kunnen halen. Het geld zit in de data: onthouden. Als je grote ondernemingen zoals de AT&T's van de wereld hoort over het uitrollen van slimme urbane technologie in hele steden, dan hebben ze het over het installeren van een enorme datapomp in de stad.
Nu is er een probleem met steden. Niet wat ons betreft; wij zijn de stad. Het probleem voor hen is dat je van die vervelende gemeentebesturen hebt die alsmaar vragen blijven stellen. Die steeds maar

willen weten: 'Hoe zal dit dan onze burgers beschermen?'
En we hebben ook volksvertegenwoordigers, toch? Wij zijn het die hen kiezen. Misschien dat we ze niet allemaal mogen. Ik vind die van mij niet allemaal even leuk, maar ze staan wel in de frontlinie om de mensen in de gemeente te beschermen. Om dingen te doen voor de gemeente op de manier waarop de gemeente wil dat die worden gedaan.
Technocraten en die hele slimme-stadclub haten gemeenteraden, omdat er zo veel zijn. Er zijn duizenden en duizenden gemeenten in het hele land die nu toch zo'n beetje wakker zijn, als je wilt. Ze houden dit soort zaken in de peiling.
In plaats van te proberen rechtstreeks naar een gemeente te gaan om te onderhandelen over het invoeren van slimme-stadtechnologie, loopt er momenteel in Phoenix, Arizona, een proefprogramma, waar elke andere gemeente in het land als een havik naar kijkt. Het heet het Slimme Regio Initiatief. Het is daar ook begonnen, aan de Universiteit van Arizona, die zichzelf de meest duurzame universiteit van het land noemt. Ze bieden zelfs een doctorstitel in duurzame ontwikkeling aan. Dus ze zijn er echt mee bezig.

Alles in één vette klap

Patrick: Dat is dus waar ze mee zijn gekomen. En ze hebben drie andere ngo's in het gebied mee gekregen. Een ervan is een soort kamer-van-koophandelachtige organisatie. Een andere is gewoon een beginnende nieuwkomer, een of ander bedrijf dat data-ontwikkeling beheert. En ze hebben allemaal samen dit consortium opgericht: het Slimme Regio Initiatief.
Dit lijkt heel erg op het concept van een Raad van Overheden, dat al in het hele land wordt toegepast. Dus een vorm van regionaal bestuur – duidelijk ongrondwettelijk overigens – maar het is er al wel. We hebben een lokale raad van overheden die het Maricopa Bestuursverband heet [Maricopa: gebied rond Phoenix]. Het betreft 22 gemeenten en 4,2 miljoen mensen, iets in die geest. En het Slimme Regio Initiatief werkt met dit Maricopa Bestuursverband samen om slimme-stadtechnologie te ontwikkelen, die vervolgens in de hele regio zal worden toegepast.
Josh: Zonder instemming of toelating of goedkeuring van enig stadsbestuur. Dat is de basis van die FCC-wet die in essentie een machtsgreep is, toch? Ik bedoel, ze willen niet dat ze ergens toestemming voor moeten vragen.
Patrick: Je hebt absoluut gelijk. Die gemeenten hebben geen enkele inbreng bij deze groep. Er zijn geen gekozen ambtenaren die behoren tot die bepaalde groep. In het geval van het Maricopa-verband wordt elke gemeente veronderstelt één raadslid bij te dragen aan die grotere Regionale Raad. Maar dat geeft de inwoners van de gemeenten geen vertegenwoordiging.
Dit is een model van de Europese Unie, de hemel bewaar me, waar elk land één of twee vertegenwoordigers naar het Europese Congres mag sturen. Die krijgen dan twee minuten per jaar om iets te zeggen – en dan klagen ze.
Deze vorm van regionaal bestuur is totaal bizar. Maar wat betreft die slimme-stadtechnologie: dat kleine gezellige consortium van de academische wereld, de Universiteit van Arizona, en andere nonprofit-groepen met allemaal verschillende motieven voor deelname, die hebben gewoon gezegd: 'Wij weten wat het beste is voor deze regio.' Maar ze weten nul komma nul over de regio, behalve dan dat de meesten van hen er verblijf houden. Ze kennen geen van de 4,2 miljoen mensen in de regio.
Dit hele gebeuren, het hele programma, Josh, is volkomen nep, wat mij betreft. Het moet van de kaart geveegd worden. Maar omdat de gemeenten en het Maricopa-verband erin betrokken zijn, heeft het in de ogen van de mensen die er wonen opeens een nieuwe autoriteit: 'Joh, je bedoelt dat het Slimme Regio Initiatief zegt dat we het zo moeten doen, hm?' Dat is wat gezegd werd. 'Nou, dan denk ik dat we het maar beter zo kunnen doen.' Ze bekijken wat er besloten wordt niet eens kritisch.

Ondertussen is dit een absolute goudmijn voor de AT&T's, de T-Mobiles, enzovoort, van de wereld. De Verizon's die binnenkomen om die datapomp neer te planten. Want ze hebben nu een uniforme inzet van de technologie voor de hele regio kunnen krijgen. Bedenk eens hoeveel waardevoller dit voor ze is. In plaats van 22 individuele systemen, waarover onderhandeld moet worden, die ingepast moeten worden, enzovoort, krijgen ze nu alles in één vette klap. En ze krijgen het sneller, want in één keer kan de hele regio worden gedaan.
Ondertussen weet men nergens in deze regio hier, dat kan ik je vertellen, er ook maar iets van. De mensen zijn het zich totaal niet bewust. Er is geen publiciteit geweest. Misschien wat persberichten, maar geen enkele publiciteit.
Wat nog vele malen erger is: mensen uit het hele land kijken naar Phoenix als voorbeeld. Ze wachten af en zeggen tegen zichzelf: 'Als zij het doen, joh, dan liften we gewoon mee. We komen achter jullie aan, wij gaan het ook doen.' Zelfs in Europa zijn er mensen die momenteel naar de situatie in Phoenix kijken. Die willen hetzelfde doen. Zulke slimme-regioinitiatieven opzetten. De hele technologie, het complete pak van dingen in een hele regio invoeren. In ons geval, in Phoenix, hebben ze 22 gemeenten en 4,2 miljoen mensen te pakken: in één vette klap.

Een race met China

Josh: De slimme meters werden doorgevoerd als een maatregel voor het klimaat. 5G wordt uitgerold in naam van het gebruikersgemak, of het gelijke tred houden met de technologische vooruitgang, of de concurrentie met China. Het is een soort nieuwe Koude Oorlog, toch? Die wellicht zo ongeveer is opgezet tussen de VS en China. Is dat niet wat onze President zei – de reden waarom hij 5G wil... 6G... elke soort G?
Patrick: Ja, inderdaad – elke soort G. De huidige President heeft gezegd dat de Verenigde Staten de 5G-oorlog moeten winnen. Als je zoiets ingewikkelds als dit hebt, is een race ervan maken de beste manier om het snel mogelijk voor elkaar te krijgen. Ik heb dat al zo vaak gezien. Ik deed het met mijn twee zonen toen ze jong waren. Je hoefde maar voor te stellen: 'Laten we een race houden. Laten we rennen,' wat dan ook. 'Ja, kom.' Nou, die wilden het wel tegen elkaar opnemen. Ze raakten er gegarandeerd wat energie mee kwijt, maar verder niets.
Volgens de President hebben we 'altijd een race met China. We moeten China verslaan.' Iedereen, direct. 'Dit is een uitdaging, het is een uitdaging.' 'O, verdomme, je hebt gelijk, we moeten China verslaan.' 'Waarom?' 'Nou, weet je, die mensen daar doen allerlei dingen met hun burgers, of wat dan ook. We moeten ze hartstikke verslaan en het zelf nog erger doen.' Ik zeg dit bij wijze van grap. 'We moeten het nog erger doen met onze burgers.'
Dit is de mentaliteit, volgens mij, bij de overheid. Ze zeggen: 'We moeten China verslaan in deze race.' Ze versnellen daadwerkelijk de uitrol van 5G in ons land. We hebben gezien hoe ze het via de FCC spelen, waar je daarnet naar verwees. Ze ontnemen gemeenten zo hun zeggenschap over onafhankelijke onderhandelingen met de aanbieders. We zitten nu met een landelijke dwang van bovenaf ten behoeve van de uitrol van dat 5G-spul.
En het gaat zelfs verder dan dat. Want al die slimme-stadzaken waar we het over hebben, Josh, die maken deel uit van een groter bouwsel dat infrastructuur heet.
Infrastructuur – dat is voor ons zoiets als: 'Er is een kuil voor mijn huis. Ik wil dat het in orde wordt gemaakt.' Of: 'Hier verderop is een brug die onveilig is. Die moet gerepareerd worden.'
Maar dat is geen infrastructuur voor technocratisch denken. Infrastructuur is al het elektronische spul dat in het hele land moet worden uitgerold, om alle mensen in alle gemeenten met elkaar te verbinden. Plus alle datacentra om samen alle data op te slurpen. Dat is infrastructuur.
Onlangs nog had de President een ontmoeting met Senator Chuck Schumer en Nancy Pelosi [Voorzitter

Huis van Afgevaardigden], waarbij een overeenkomst was gesloten voor uitgaven aan infrastructuur in Amerika. Schumer kwam uit de vergadering – hij is een aartsvijand van deze President, hij heeft een bloedhekel aan hem, waarschijnlijk is het wederkerig – maar hij kwam uit die vergadering en zei: 'We hadden een geweldige vergadering met de President. Hij stelde nog meer geld voor dan wij deden voor infrastructuur. Hij heeft de pot verhoogd.' De President legde 2 biljoen dollar als uitgaven voor infrastructuur op tafel.
Josh: Wauw.
Patrick: Dat is gigantisch. Waar gaan die 200 miljoen dollar naartoe? Hebben ze het over bruggen? Kuilen in de weg? Een nieuw wegdek voor de snelwegen? Nee, dat is niet waar het om gaat. Ze hebben het over de infrastructuur die we bespraken. Het land bedekken met slimme-stadtechnologie en alles wat daarvoor nodig is. Het grootste sociale constructieproject in de geschiedenis van de wereld.
Josh: Wauw. Even wachten, is het 2 biljoen of 200 miljoen?
Patrick: 2 biljoen.
Josh: 2 biljoen, oké. Want dat zijn twee getallen die nogal van elkaar verschillen. Dat wilde ik eventjes duidelijk hebben. Wauw.
Ik wil dit allemaal wel in de juiste context plaatsen. Ik vind het best moeilijk om dat nu te doen, behalve dat ik kan zeggen dat dit dus wel het grootste is wat er momenteel gaande is. Maar ik wil iedereen aanraden om ook eigen onderzoek te doen en je hierover te laten voorlichten. Over dit aspect van 5G dat echt aan alles raakt.
Patrick, je kunt mensen misschien helpen om het waarom te begrijpen. De dingen in het grotere geheel te zien, zodat we in staat te zijn een nog groter aantal mensen te bereiken met deze informatie.
Het gaat niet alleen over onze gezondheid. Er is diepe bezorgdheid omdat dit alles maar doorgaat, zonder enig veiligheidsonderzoek vooraf. Zie jij het ook zo?
Patrick: Zeker, zeker.
Josh: We hebben nog veel te bespreken. Dus ga alsjeblieft verder. Help ons om het allemaal wat in verband te zien. En dan, weet je, willen we uiteindelijk naar wat de beste stappen zijn die we kunnen zetten.

Mensen gezien als vee

Patrick: Ik wil het volgende nog toevoegen. Het soort denken dat bij die hele technocratische club heerst, gaat terug tot de jaren dertig. Je ziet het door de hele Verenigde Naties heen.
Als wij het over middelen hebben, dan denken we aan hout, olie, landbouwprodukten, dingen die we uit de aarde halen, grondstoffen. En water zien we ook als een middel.
Maar voor de technocratische geest horen jij en ik daar ook bij. Alle mensen liggen gewoon als middel op tafel, bij alle overige middelen. Dat moet allemaal samen bewerkt en beheerd worden, om zogezegd de planeet te redden. Ik zeg dat figuurlijk. Want het is iets wat zij zeggen.
Maar geloof me, ze redden de planeet niet. Mensen worden gereduceerd tot gewoon ook een middel op aarde, niet anders dan vee of schapen, of geiten of wat dan ook. Zelfs de bomen in het bos, en het land waarop bloemkool wordt geteeld bij de boerderij. Wij zijn enkel middelen om te beheren. In hun geest zijn wij niet beter dan een koe of een schaap. We zijn er dus gewoon om beheerd te worden.
Amerikanen of anderen die bezorgd zijn over de gezondheidseffecten van 5G maken zich druk en gaan overal naartoe om te protesteren. Als ze een technocraat tegenover zich krijgen, denkt de technocraat: 'Waarom heb je het tegen mij? Waarom zou het mij iets kunnen schelen? Waar gehakt wordt vallen spaanders. Dus wat is het probleem? Je bent gewoon een middel, snap je dat niet? Gewoon een middel. Het gezondheidsprobleem? Wij geven niet om gezondheidsproblemen. Weet je, als je 50.000 stuks vee op een hoeveelheid land hebt, dan wil je natuurlijk niet de hele kudde kwijtraken. Dat zou dom zijn.

Maar vee in een veeteeltbedrijf gaat om allerlei redenen dood. Ze halen een tractor en werpen het in de laadbak en brengen het weg. Ze rijden ermee naar de worstmolen of zo, weet ik het.'
Dat doet bij mij een andere slechte gedachte opkomen over een oude film, genaamd *Soylent Green*. Ik wou dat niet, hoor. Maar ja, als je de mensheid reduceert tot gewoon dieren. De mentaliteit die daaruit spreekt is gevaarlijk, anti-menselijk, naar mijn mening. Het is volstrekt anti-menselijk.
Dus alle zorgen over gezondheid, als je technocraten aanspreekt, zijn voor dovemans oren. Ze zullen je niets te melden hebben, want ze kijken je aan en zeggen: 'Je bent echt gek, om ons hierover aan te spreken. Er is gewoon niets om je zorgen over te maken. Wie ben je feitelijk? Je bent gewoon een dier, net als alle andere dieren.'

De Club van Rome

Josh: Laten we het over dit soort anti-menselijke mentaliteit hebben. Misschien dat dit op microniveau het deel is waar we innerlijk mee worstelen. Het kan dissociatief denken, of het ego, of wat dan ook zijn, niet? Maar op macroniveau lijkt het... ja, of er iets, hoe of waar het ook vandaan komt... of er een soort collectieve onbewustheid en een doodswens is of zoiets, zogezegd. Een doodswens en die dan geprojecteerd op andere mensen, onder het mom van controle. Dit is wat ik – of een ander aspect hiervan – ook elders ben tegengekomen. Misschien toen ik je werk over de Club van Rome las. Die creëerden met hun conclusies in principe de context voor deze strijd. Wat deed de Club van Rome, wat hebben ze gezegd en wat kunnen wij ermee?
Patrick: Laat me allereerst zeggen dat de Club van Rome en de Trilaterale Commissie elkaar voor een behoorlijk deel overlappen. Dat vind je beschreven in ons boek *Trilaterals Over Washington* uit de jaren zeventig.
Wat de Club van Rome deed, was een soort klimaatpaniek creëren: de hemel valt naar beneden! Ze stelden dat we een radicaal tekort aan middelen in de wereld hebben. En als we die middelen niet verstandiger verdelen, gaan we feitelijk allemaal dood. De mensheid komt knarsend tot stilstand.
Nou, hun boek, hun werk, genaamd *De grenzen aan de groei* uit 1972, vond breed en alom verspreiding onder de wereldwijde elite in het bijzonder. Ik betwijfel of veel mensen tegenwoordig ooit van dat boek hebben gehoord. Maar het had een enorme impact bij de wereldwijde elite.
Dus toen schreef de Club van Rome in essentie alles voor wat de Verenigde Naties vandaag de dag met het beheer van middelen doen. Een op alle middelen gebaseerd economisch systeem, beheer van alle middelen. Sutton en ik schreven dat feitelijk, ook al begrepen we technocratie aanvankelijk nog niet zoals ik het nu doe. We zeiden dat het doel van de mondiale elite was alle middelen direct in handen te krijgen. Niet alleen het geld dat eruit voortkomt, dat wordt gegenereerd, maar echt direct de middelen in handen.
Het klopt ook. In historische zin klopt het helemaal voor hen. Niet voor mij, wel voor hen. Want er komt een tijd dat geld geen nut meer heeft. Er komt een tijd dat geld per definitie waardeloos wordt, want ze bikken er elk jaar wat meer vanaf. Sedert 1913 heeft de dollar 99 procent van zijn waarde verloren. Er komt een tijd dat het 100 procent is en dat geld niets meer vertegenwoordigt. We zitten trouwens momenteel bijna op dat punt.
Maar als geld waardeloos wordt – ik denk dat ze dat al in '73 zagen – wat doe je dan daarna nog? Wel, als je de middelen in beheer en bezit hebt, dan maakt het niet uit wat voor soort boekhouding je erop pleegt. Als jij de middelen hebt en alle anderen willen ze hebben, dan hoef je maar te wachten tot het zich vanzelf oplost. En dan heb jij alles weer in bezit, want je hebt de middelen op zak.
Dit is de reden waarom de Verenigde Naties bezig zijn geweest met het opslokken van erfgoedgebied en dergelijke over de hele wereld. Dit is de reden waarom in ons land, vandaag de dag in Amerika, de overheid ik denk zo'n 36 tot 38 procent van het totaaloppervlak van onze natie bezit. Dat is eigendom

van de overheid. En mensen zeggen: 'Wat? Heeft onze overheid zoveel eigendom in bezit?' Ja zeker, dat is zo. 'Mag dat dan zomaar?' Wel, de grondwet zegt niet dat het mag, maar ze hebben het gewoon gedaan. Dat is dus land dat jij en ik niet kunnen gebruiken voor legitieme economische doeleinden. Ook de Verenigde Naties hebben dit overal ter wereld gedaan.
De wereldwijde elite is dus nu in een positie om, zoals ik denk, op een dag het hele financiële systeem los te laten. Het zal geen belang meer hebben voor hen, omdat ze de middelen hebben om zichzelf opnieuw uit te vinden op welke manier ze zichzelf maar opnieuw willen uitvinden, als de dag daar is.

Investeren in kansgebieden

Josh: Je bent met je werk voor een deel in zogenoemde kansgebieden terechtgekomen. Wat zijn dat, kansgebieden?
Patrick: Dat is iets nieuws. En ik ben geschokt. Mensen zeggen: 'Hoe kun jij nou geschokt zijn?' Maar ik ben geschokt door zaken die ik tegenkom en die ik nooit aan heb zien komen. Ik leg echt wel mijn oor te luisteren wat betreft een heleboel zaken, maar dit hele concept van kansgebieden heb ik pas onlangs ontdekt.
Het vloeit voort uit een wet van het Congres uit december 2017, ondertekend door onze huidige President. Het werd de *Wet belastingverlaging en banen* genoemd. In die wet was een bepaling opgenomen voor het creëren van kansgebieden.
De veronderstelling is dat het om lage-inkomensgebieden binnen de staten gaat, en dat bepaalde belastingvoordelen zullen gelden wanneer je in die kansgebieden investeert. Het zijn geoormerkte gebieden die door de gouverneurs van elke staat mochten worden aangewezen. 'Nou, wil jij dan ook niet dat er in je staat kansgebieden zijn?'
Ze zijn dus begonnen met het intekenen van kaarten, maakt niet uit hoe, voor elke staat. Een jaar later, december 2018, ondertekende de President een decreet dat een nationale administratieve raad in het leven riep, met ook wat kabinetsleden erin. Die gaat het initiatief voor kansgebieden in heel Amerika begeleiden. Dus het heeft ook zijn beslag binnen de overheid.
Het is een enorm iets. Momenteel, Josh, zijn er 8700 kansgebieden in heel Amerika gecreëerd, en iedereen wil geld gaan investeren in deze gebieden. Nou, wat is daarmee aan de hand? Stel, je hebt enige have die een heel lage belastinggrondslag heeft; anders gezegd, je kocht het misschien voor een stuiver en nou is het 100 dollar waard. Als je die have verkoopt, zul je ellendige bedragen moeten betalen aan vermogenswinstbelasting. Grote beleggers haten dat, omdat het enkel hun vermogen opstuwt en ze er dan de hoogst mogelijke inkomstenbelasting over moeten betalen. Dus ze willen overal waar ze kunnen vermogenswinstbelasting vermijden.
Wel, die opzet met kansgebieden staat iemand toe om de bedoelde activa te verkopen, het geld te herinvesteren in de kansgebieden, en hun vermogenswinstbelasting voor minstens zes jaar voor zich uit te schuiven. Dat is echt kolossaal.
Wat we tot nu toe in de praktijk hebben gezien, is dat de grootste kans ligt in het opzetten van publiek-private partnerschappen, waarin mensen hun geld kunnen samenvoegen voor die kansgebieden. Ze kunnen het geld investeren in gemeenten ten behoeve van wat ze maar zouden willen: lantaarnpalen, camera's, straatsensors, maakt allemaal niet uit. Op die manier dus hun geld investeren en alle voordelen eruit trekken. En hun belastingen schuiven ze voor lange tijd naar voren.

Episch datagraaien

Patrick: Tot nu toe heb ik al heel vroeg een aantal kansgebieden gevonden waarvan ze zeiden: 'Dit is onze kans om daar slimme-stadtechnologie in te voeren' – een gebied met lage inkomens. Nou, een

gebied met lage inkomens heeft geen mogelijkheid om zoiets als dit echt te bestrijden, want ze hebben er een laag inkomen en beschikken over geen middelen. Ze hebben waarschijnlijk geen politieke infrastructuur en ook gewoon het geld niet. Misschien niet eens scholing. Dus, het is gemakkelijk om daar die maatregelen ingevoerd te krijgen.
De grote vraag is hier: waar kwam die wetgeving van 2017 vandaan? Wie was er vóór? En waar ging het allemaal over?
Wel, een organisatie genaamd Economische Innovatie Groep was een soort van primaire ngo achter die wetgeving. De oprichter en uitvoerend voorzitter is Sean Parker. Voor mensen die de naam Sean Parker niet kennen, lees ik een paar regels voor uit zijn biografie: 'Hij was op 19-jarige leeftijd medeoprichter van Napster, en op 21-jarige leeftijd van Plaxo. In 2004 werkte hij samen met Mark Zuckerberg en toen zetten ze het online sociale netwerk Facebook op.' Heb je wel eens van Facebook gehoord? 'Hij was tevens de eerste voorzitter van Facebook.'
Die biografie gaat zo maar door. Je snapt het wel. Hier heb je iemand die Meneer Data zelf is, nietwaar? Hij stuwt dit project voort. Nou, ik kan je wel vertellen, dat gaat helemaal over data. Weet je nog wat ik zei: 'Volg de data, volg de macht'? Dit is datagraaien van epische proporties. We zullen wel zien hoe het uitpakt.

5G en transhumanisme

Josh: Voor we het gaan hebben over wat we zelf kunnen doen, Patrick, wil ik nog het volgende bespreken. 5G verbonden met het internet-der-dingen, verbonden met AI, verbonden met transhumanisme. Hoe zie jij dat?
Patrick: Nou, ik heb dit eigenlijk al vaker proberen aan te geven, transhumanisme zowel als technocratie...
Josh: Wacht, laten we het eerst definiëren. Wat is transhumanisme?
Patrick: Transhumanisme is het religieuze voorstel dat de mens aan de menselijke conditie kan ontsnappen door het gebruik van geavanceerde technologie. Dat wil in lekentaal zeggen: onsterfelijk kunnen worden. Ze willen ontsnappen aan de dood, daar komt het op neer. Deze filosofie en de vader van het transhumanisme, en ook de vader van de technocratie, dat betreft allemaal dezelfde persoon. Het is toevallig een en dezelfde persoon. Je kunt de boeken erop nakijken, als je het niet gelooft, doe maar.
Zijn naam is Henri de Saint-Simon. Dat was een Franse filosoof die leefde rond 1800. Hij schreef uitgebreid over beide onderwerpen en wordt nu als de vader ervan beschouwd. Hij ontwikkelde het religieuze concept van *sciëntisme*. Wetenschap zou de oplossing zijn voor elk menselijk vraagstuk. Heb je een probleem? 'Wetenschappers komen met een oplossing, want die zijn beter dan alle anderen. Ze zijn slimmer en ze kunnen de toekomst voorspellen.'
We gaan niet verder op sciëntisme in, maar er is veel over sciëntisme geschreven. De schrijver C.S. Lewis heeft overigens enkele artikelen tegen het sciëntisme gepubliceerd; hij heeft het bestreden, ontmaskerd, zo je wilt.
Transhumanisme is gebaseerd op het concept van sciëntisme: we kunnen de technologie gebruiken om aan de dood te ontsnappen. Want dat is het ultieme probleem.
Josh: Versmelting van mens en machine.
Patrick: Klopt. Ik beschrijf het zo: technocratie verhoudt zich tot de vorming van de maatschappij zoals transhumanisme tot de mensen die erin zullen wonen – als dat iets zegt. Een technocratische maatschappij zou idealiter bestaan uit *transhumanen*. De transhumane filosofie van heden gelooft dat ze met gebruik van deze geavanceerde technologie een mensheid 2.0 zal scheppen. Ze geloven met name door genetische modificatie de krachten van de evolutie letterlijk te kunnen kapen. Nu is evolutie

natuurlijk geen christelijk Bijbels concept. Diegenen echter met een allereerst evolutionaire denkwijze – die dus vinden dat alles toeval is: weet je, het gebeurde gewoon – die geloven dat ze door middel van de wetenschap het evolutieproces kunnen overnemen en de toekomstige evolutie zelf kunnen sturen. Dit is echt krankzinnig; ik zeg dat niet graag. Het is gewoon, wauw, die mensen sporen niet. Ze denken de mensheid 2.0 te zullen maken. Want de mensheid 2.0 zou het perfecte soort mensheid zijn om in een zuiver technocratische maatschappij te leven.
Josh: Als je 'zij' zegt – zoals die elite – dan heb je het over de Trilaterale Commissie, de Club van Rome, de Bilderberg Group, niet?
Patrick: Iedereen die deze filosofie aanhangt, zeker. Ik bedoel, er zijn miljarden mensen buiten deze elitegroepen die je maar aan hoeft te kijken om te zien dat ze zich met sciëntisme bezighouden. Je kunt ze technocraten noemen, je kunt ze transhumanen noemen. Ze hebben misschien geen enkel idee wat de wereldwijde elite doet. Maar de filosofie is doorgesijpeld, de religie ervan is in het denkproces van mensen doorgesijpeld, en het is een religie. Sciëntisme is een religie.
Josh: Het is niet alleen maar materialisme. Dit kan er dus gebeuren: de diepten van verdorvenheid waar het menselijk denken heen kan gaan, als dat ons wezen, de waarde, de vonk van goddelijkheid of de ziel in de ander niet meer ziet.
Patrick: Wetenschap wordt een god, dat is waar het op neerkomt. Voor een sciëntist is wetenschap een god. Wetenschap kan geen kwaad doen. Wetenschap staat vast. Wetenschap is onbetwistbaar. Doe wat de wetenschap zegt. Ga niet lopen ontkennen of je wordt gestraft.
Uiteindelijk is het tot en met een religieus voorstel. De wetenschap komt er te staan als een soort onverstoorbare god die antwoord kan geven op alles wat de mens wil weten. Alle waarheid wordt gevonden in de wetenschap. 'Luister maar naar de wetenschap. Luister niet naar God. Luister niet naar ethiek of moreel debat of wat dan ook. Luister maar naar de wetenschap.'

Ga je ermee bemoeien

Josh: Nou, je hebt ons wel wat gegeven om over na te denken, Patrick. Bedankt dat je je licht op al deze zaken hebt willen laten schijnen. En het waarom ervan hebt willen uitleggen, het grotere plaatje, hoe alles rond 5G met elkaar verband houdt. Ik waardeer het ten zeerste.
Nu gaan we afronden. Wat kun je ons nog vertellen over oplossingen? Waar kunnen mensen in jouw ogen het beste hun energie in steken, voor positieve resultaten in de toekomst?
Patrick: Op dit punt is de enig mogelijke verdedigingslinie die we kunnen betrekken het lokale niveau: de gemeente en de regio. Ik zou mensen aanmoedigen om lokaal actief te worden. Leer de mensen in je gemeenteraad kennen. Stel jezelf kandidaat. Stel jezelf beschikbaar voor allerlei soorten functies in de hele gemeente en de omgeving. Ook provinciaal, maakt niet uit in wat voor soort bestuur je komt en wat voor plek je aan welke tafel inneemt.
Iemand – overigens een liberaal – stelde het eens zo voor aan een vriend van mij: 'Als je niet aan de tafel zit, dan ben je de maaltijd.' Dat moet je dus niet meer doen.
Meng je in lokale burgerlijke aangelegenheden en je kunt een groot verschil maken. Als voorbeeld, en juist daar: San Francisco. San Francisco, het bastion van vrijzinnigheid en progressiviteit in Amerika. Ik ben er geboren. Ik kan weten dat er geen enkele stad in Amerika is die progressiever en liberaler is dan San Francisco. Onlangs heeft de gemeenteraad daar technologie voor gezichtsherkenning uit de stad verbannen.
Josh: Geweldig.

Platforms voor lokale actie

Patrick: Vertel me niet dat gemeenten geen macht hebben, want dat hebben ze wel degelijk. Maar als burgers niet aan het gemeentebestuur, aan de ambtenaren en aan raadsleden vragen om namens hen een standpunt in te nemen over deze kwesties, dan zullen ze dat ook niet doen. Je moet actie ondernemen en je ermee bemoeien.
Dat is trouwens een van de redenen waarom ik vorig jaar Citizens for Free Speech heb opgezet. En daaruit kwam dan weer LOCALACTIVIST.ORG voort. Dat is gewoon een sociaal netwerk-platform voor mensen die met lokale acties bezig zijn om dit soort dingen aan te pakken. Ik nodig iedereen van harte uit om zelf een kijkje te komen nemen als je wil: LOCALACTIVIST.ORG. En geloof me, als je binnenkomt en je bent niet oprecht, of je bent een trol, of je denkt iets te kunnen komen halen, dan gooien we je er sneller uit dan je zult beseffen.
Het is een privé-netwerk voor mensen zoals wij, die werkelijk een bijdrage willen leveren en actie willen voeren om het land op lokaal niveau weer in orde te krijgen. Kijk zelf maar op CITIZENSFORFREESPEECH.ORG en LOCALACTIVIST.ORG.
Josh: Patrick, heel erg bedankt. Ik raad ook hogere kaders absoluut aan om dat boek van je te lezen, *Technocracy Rising*. En ook het vorige boek, *Trilaterals Over Washington*.
Je voegt hier zo'n wezenlijk, op onderzoek gebaseerde diepte toe – geen complotdenken of zoiets. Je helpt om het echt te begrijpen, en daar gaat het om.
Patrick: Mijn laatste boek ook trouwens, *Technocracy: The Hard Road to World Order*. Ik weet niet of je dat al gezien hebt.
Josh: Nee, nog niet. Bedankt dat je het nog even meldt.
Patrick: Natuurlijk. Dat gaat vooral ook over wat we hier hebben besproken: via actuele voorbeelden die initiatieven en zulke zaken laten zien. Hoe ze technocratie invoeren. Dus heel erg de moeite waard. Ik noem dat de lijnen naar elkaar doortrekken.
Josh: Precies, ja. En voor iedereen geldt, ik zeg dat nu gewoon vanuit mijn hart, dat het belangrijk is om met de ambtenaren van je gemeente in gesprek te gaan en ze te informeren. En niet alleen de ambtenaren, maar ook de mensen in de wijk en nog andere mensen, zowel online als niet online. Ik zou iedereen op een of andere manier willen aanmoedigen om dit interview maar ook de andere interviews te delen met de mensen van de lokale overheid. Daarom organiseren we deze Top. Het is echt belangrijk dat we begrijpen dat het type onderzoek dat we hier doen, met Patrick en de anderen tijdens de Top, het denken en de zienswijze van mensen in machtsposities en op sleutelposten in het lokale bestuur kan veranderen. We hebben niet alles genoemd, maar weet dat het onze bedoeling is dit naar zo veel mogelijk mensen uit te dragen.

Is 5G nodig
voor verbinding tussen
alle apparaten?

Met 5G zullen 1 miljoen apparaten per vierkante kilometer kunnen worden verbonden. Maar dat kan ook al bereikt worden met een combinatie van verschillende alternatieve technologieën voor IoT (Internet of Things, internet-der-dingen).

6. DUIDELIJK BEWIJS VAN KANKER: HET NTP-ONDERZOEK VAN 30 MILJOEN

Dr. Ronald Melnick

Dr. Ronald Melnick werkte als leidinggevend toxicoloog en onafhankelijk adviseur gedurende 28 jaar bij het National Toxicology Program van het National Institute of Environmental Health Sciences (NIEHS), dat onderdeel is van de National Institutes of Health (NIH). Hij leidde het ontwerp en de interpretatie van toxicologische en mechanistische studies over chemicaliën in het milieu en de werkomgeving. Hij was lid van talloze wetenschappelijke beoordelingscommissies en adviespanels, onder andere bij het Environmental Protection Agency (EPA), de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het International Agency for Research on Cancer (IARC). Het IARC classificeerde in 2011 radiofrequente straling als mogelijk kankerverwekkend. Dr. Melnick leidde het NTP-onderzoek naar straling van mobiele telefoons. Vóór het eind van het onderzoek ging hij met pensioen, maar hij nam nog wel deel aan de collegiale toetsing in 2018. Dr. Melnick werkte tevens een jaar bij het Office of Science and Technology Policy van het Witte Huis.

Josh: Deelnemer aan de Top vandaag is Dr. Ronald Melnick. Ron, heel erg bedankt dat je bij ons bent.
Dr. Melnick: Ik ben blij om erbij te zijn. Dank je.
Josh: Mag ik je Ron of Ronald of Dr. Melnick noemen?
Dr. Melnick: Mijn vrienden noemen me Ron.
Josh: Oké. Dank je wel. Je had de leiding over het onderzoek van het National Toxicology Program naar radiofrequente straling dat 30 miljoen dollar kostte en ongeveer twintig jaar geleden werd geïnitieerd. Je verhaal komt dus echt uit de eerste hand. We krijgen belangrijke informatie van iemand die daadwerkelijk het echte wetenschappelijke werk heeft gedaan. We horen zijn mening over het onderzoek, de uitkomsten, de veiligheidsnormen, en over 5G. Een belangrijk interview dus.
Dr. Melnick: Ja, alleen graag een punt ter verduidelijking. Ik leidde het ontwerp. Ik ging met pensioen voordat de onderzoeken waren afgerond. Ik nam wel deel aan de collegiale toetsing van het onderzoek.
Josh: Dat was in 2018.
Dr. Melnick: In 2018, ja.

Het National Toxicology Program

Josh: Ron, je hebt een uitgebreide achtergrond en het is fijn om er met je over te kunnen praten. Ik wil graag diep op de dingen ingaan. Ik wil ze echt begrijpen en proberen een duidelijk beeld te krijgen van het NTP-onderzoek dat door de overheid werd gefinancierd. Hoe groot was het qua omvang en wat was jouw rol daarin?
Dr. Melnick: Ik vraag me af of ik zelfs niet een stapje verder terug moet, voor mensen die misschien niet weten wat het National Toxicology Program is.
Josh: Graag.
Dr. Melnick: Het National Toxicology Program dateert van 1978. De toenmalige secretaris van Gezondheid en Welzijn vond het beter om de verschillende instanties in HEW (dat tegenwoordig DHHS heet) samen te voegen tot één programma – in plaats van allemaal eigen toxiciteitsonderzoeken te doen. Dus het National Toxicology Program is eigenlijk een combinatie van meerdere instanties. Op dit moment omvat het de Food and Drug Administration (FDA), de Centers for Disease Control (CDC), en de National Institutes of Health, met als hoofdkantoor het NIEHS. Het kwam voort uit een onderzoeksprogramma over kanker dat werd uitgevoerd bij het National Cancer Institute, dat uiteindelijk naar het Research Triangle Park in North Carolina verhuisde. Daar heb ik ruim 28 jaar doorgebracht bij het National Toxicology Program van het NIEHS.

Josh: Oké, geweldig. Dank je.
Dr. Melnick: Het National Toxicology Program accepteert nominaties voor onderzoeken uit meerdere bronnen – alle bronnen feitelijk. Die kunnen via instanties binnenkomen. De belangrijkste bron van nominaties is meestal het National Cancer Institute. Maar ze kunnen van de Occupational Safety and Health Administration komen, of van de EPA, misschien zelfs de FDA, maar ook van burgers of vakbonden of welke groep dan ook. De nominaties worden beoordeeld en uiteindelijk belanden de geselecteerde kandidaten in algemene zin binnen het National Toxicology Program. Straling van mobiele telefoons kwam vanuit de FDA bij het National Toxicology Program binnen.
Josh: Die gaven de opdracht voor dit grote onderzoek?
Dr. Melnick: Zij vroegen het.
Josh: Oké.

Opwarming van weefsel

Dr. Melnick: Gevraagd werd om dierproeven uit te voeren teneinde te beoordelen of er een risico voor mensen bestaat door de straling van mobiele telefoons. De blootstellingsrichtlijnen die op dat moment bestonden, waren gebaseerd op thermisch letsel ofwel opwarming van weefsel bij kortdurende blootstelling. Ze vonden het belangrijk dat we probeerden te begrijpen of er al dan niet gezondheidseffecten op de lange termijn zijn van niet-thermische blootstellingen, indien je het opwarmingseffect zou willen reduceren.
Zoals de meeste mensen weten, gaat het om straling van microgolven. Als je wordt blootgesteld aan een hoog niveau, veroorzaakt dat opwarming. Daarom zet je je eten in de magnetron. Maar bij lagere niveaus kun je het opwarmingseffect minimaliseren. Dat is zoals de straling van mobiele telefoons is. Maar zijn er ook zonder de opwarming van weefsel mogelijk nog effecten op de gezondheid?
Josh: Dus je kijkt naar mogelijke effecten die optreden op niveaus ver onder de drempel van wat noodzakelijk is om weefsel te verwarmen – waar dus de normen op zijn gebaseerd?
Dr. Melnick: Ja.
Josh: Oké.
Dr. Melnick: Ik kan je wat meer vertellen over die norm als het je interesseert.
Josh: Graag.

De blootstellingsnormen

Dr. Melnick: De norm is ontwikkeld als resultaat van blootstellingen. Die werden gedaan bij apen; ze werden blootgesteld aan dit type microgolfstraling. Er was een dosis – ik zal proberen het uit te leggen – en die was 4 watt per kilogram. Dat is eventjes een numerieke waarde om in het hoofd te houden; maar daarbij steeg dus de lichaamstemperatuur *niet* met één graad Celsius. Dat werd dan het richtpunt voor blootstellingen aan mobiele telefoons.
Die waarde van 4 watt per kilo werd gedeeld door 50, als bepaling dat dit een veilige dosis zou zijn voor blootstelling van het hele lichaam bij mensen. En 4 gedeeld door 50 is 0,08 watt per kilo.
Maar er is nog een andere norm bij betrokken, naast die voor blootstelling van het hele lichaam. Het andere aspect is *lokale* blootstelling van weefsel. Voor een gram weefsel stelden ze de blootstellingswaarde op 1,6 watt per kilo.
Deze waarden worden SAR genoemd: *specifieke absorptieratio* [of SAT: absorptietempo]. Als je dat in het menu van je mobiele telefoon opzoekt, moet je kijken onder *Instellingen algemeen – Juridische informatie – Straling.* Zo kom je erachter wat de toegestane blootstelling of emissie is van je mobiele telefoon – waar hij op getest is. De norm is dus 1,6 watt per kilo.

Deze cijfers zijn belangrijk, want ze liggen ten grondslag aan het ontwerp van het onderzoek.
Josh: Waarom is het cijfer voor blootstelling van het hele lichaam een veel stringentere drempelwaarde, terwijl het andere cijfer voor blootstelling aan een specifiek punt veel hoger ligt?
Dr. Melnick: Ik weet niet precies waarom. Het hele lichaam, zoals ik al zei – dat was gebaseerd op een temperatuurstijging, een stijging van de gehele lichaamstemperatuur. Je hebt bijvoorbeeld blootstelling als je langs een zendmast wandelt of er dichtbij bent; het hele lichaam wordt dan blootgesteld. Maar als het hele lichaam wordt blootgesteld, dan kan er best wat weefsels betreft een hoger niveau zijn, zolang het hele lichaam maar binnen de limiet blijft.
Ik wil daar iets over uitleggen, namelijk het belang van het verschil tussen de waarden 1,6 en 0,08. De NTP-onderzoeken waren ingericht voor 1,6 watt per kilo. Dat heeft te maken met de plek van de antenne, want die zendt de straling van de mobiele telefoon uit. Stel, ik houd een mobiele telefoon tegen mijn hoofd. Het weefsel dat wordt verwarmd, is het weefsel dat zich vlak naast de antenne bevindt. Dus mijn zorg geldt die 1,6 watt per kilo voor dat weefsel. Zou ik die waarde door mijn hele lichaamsgewicht delen, dus ook mijn enkels, mijn kuiten, de rest van mijn lichaam, dan zou dat de blootstelling van het lokale weefsel vrijwel doen wegvallen.
Je hebt dus een lokale SAR van 1,6 watt per kilogram, en een SAR voor het hele lichaam van 0,08 watt. Bij het ontwerp van de NTP-studie ging het me vooral om die 1,6 watt per kilo, want dat is de toegestane blootstelling.

Afstand is bepalend

Josh: We zitten dus op 1,6 watt per kilo, dat is de SAR-norm, de specifieke absorptieratio. Dat is de toegestane drempel voor microgolfstraling van een mobiele telefoon voor het weefsel er vlak naast. En daarbij wordt alleen uitgegaan van opwarming. Oké, ga verder alsjeblieft.
Dr. Melnick: De experimenten bij het NTP werden gedaan met dieren. Je kunt de SAR niet meten bij levende dieren of bij mensen. Er moet een model voor worden bedacht. De waarde die je in je mobiele telefoon kunt vinden, wordt verkregen door de antenne naast een simulatievloeistof te houden, een vloeistof met eigenschappen die te vergelijken zijn met weefsel. En dat geeft een model voor de analyse.
Het komt neer op hoe dicht de antenne bij het weefsel is. Is de antenne verder weg, dan neemt de impact met een kwadraat van de afstand af. Dus verdubbel ik de afstand tussen de antenne en mijn hoofd, dan is de impact een kwart in plaats van de helft.

Waarom dierproeven?

Dr. Melnick: Het NTP doet dus onderzoek op dieren. En waarom doen we onderzoek op dieren in plaats van op mensen? Nou, allereerst...
Josh: Ethiek.
Dr. Melnick: Dat is een van de redenen. Een andere reden is dat veel ziekteprocessen bij dieren op dezelfde manier plaatsvinden als bij mensen. Elke voor de mens kankerverwekkende stof die we kennen, is ook kankerverwekkend gebleken in dierproeven die op de juiste wijze zijn uitgevoerd.
Een andere reden is de kwestie van verstoringen als je onderzoek bij mensen doet. Ze worden blootgesteld aan één invloed, maar er zijn ook andere invloeden in de omgeving die zich voordoen. En lag het nu aan de specifieke invloed waarop je je richtte, of was het een gevolg van andere storende factoren? Met dieren echter kunnen we zeer zorgvuldig een onderzoek ontwerpen om de blootstelling bij die dieren echt op de juiste manier te meten.
Als er ten slotte een verwacht effect is, dan kunnen de regulerende instanties de gegevens gebruiken

om blootstellingen te verminderen teneinde de risico's te beperken. Kankers kunnen een lange reactietijd hebben. Het kan dertig jaar duren voordat we echt weten of iets veilig is of niet. Dit in tegenstelling tot dierproeven, waarbij het in veel minder jaren te doen valt.
Josh: Het was dus een onderzoek van twintig jaar. En het gebeurde met de straling van 2G en 3G, toch? Kun je dat bevestigen?
Dr. Melnick: Het onderzoek duurde ongeveer twintig jaar. Maar het betrof eigenlijk het onderzoek naar chronische blootstelling van dieren. Het was een onderzoek in fasen. De dieren in het kankeronderzoek werden in feite ruim twee jaar blootgesteld.
Josh: Dus twee jaar lang data verzamelen, klopt dat?
Dr. Melnick: Twee jaar lang blootstelling. Ik kan de verschillende stappen in het proces een beetje doornemen.
Josh: Een kort overzicht, ja. Dat zou nuttig zijn.

Het risico vaststellen

Dr. Melnick: De feitelijke blootstelling betreffende kanker besloeg dus twee jaar. Ik was de projectleider van het ontwerp van het experiment. Want hoe doe je dat, dierproeven met de straling van mobiele telefoons? Je ziet natuurlijk wel eens een tekenfilm met mobiele telefoons en dieren. Maar in de werkelijkheid moesten we een manier vinden waarop we dieren aan de straling konden blootstellen zonder hun normale leven te verstoren.
Er waren wel een paar onderzoeken gedaan naar dit type straling. Indertijd vonden we ze niet voldoen om te begrijpen of er wel of niet een effect is. Toen het onderzoek werd uitgevoerd – en dit is belangrijk – werd ervan uitgegaan dat het enige effect van dit type straling opwarming is. Want het is niet-ioniserende straling, dat wil zeggen: het verbreekt geen chemische verbindingen.
Dus die hypothese wilden we beproeven: is er een effect dat niet met opwarming te maken heeft? En als er zo'n effect is, kunnen we dan genoeg informatie verzamelen voor wat we een dosis-responsanalyse noemen? Kunnen we de risico's min of meer kwantificeren; want dierproeven kun je wat dit betreft als relatief *ongevoelig* beschouwen.
We werken meestal met 50 exemplaren. Maar bij dit onderzoek hadden we 90 dieren per groep. In een dergelijk onderzoek bereik je pas statistische significantie als je een toename van minstens 5 procent ziet ten opzichte van het controleniveau.
Nu zou 5 procent in een menselijke populatie epidemisch zijn. Dierproeven worden dus meestal gedaan met veel hogere niveaus van blootstelling dan wat mensen ondervinden. Door middel van een dosis-responsanalyse proberen we in te schatten wat het risico is bij lagere niveaus. Het is dus duidelijk dat een risico van 10 procent onaanvaardbaar is. Maar wat is wel aanvaardbaar? Is één op de 1000 een risico?
We denken dat 250 tot 300 miljoen mensen in de VS een mobiele telefoon hebben, dus één op de 1000 is een hoop mensen. Hoe zit het met één op de 100.000? Of één op de miljoen? Dat zijn moeilijke vragen als het gaat om wat het aanvaardbare risico is. Het is iets dat het Hooggerechtshof in de jaren '80 heeft behandeld. Wat is een aanvaardbaar risico? Wil je hun conclusie horen?
Josh: Zeker. Wat zeiden ze?
Dr. Melnick: Ze gokten het een beetje. Als het risico minder was dan één op de miljard, dan was het niet-significant. Was het groter dan één op de 1000, dan was het uiterst significant. Dus ze lieten een groot gat tussen één op de 1000 en één op de miljard. Het EPA nam één op de miljoen aan. De OSHA, de Occupational Safety and Health Administration, nam één op de 1000 – wat nogal verschilt.
We willen in elk geval weten wat het risico is. Want als je het risico begrijpt, kun je proberen het te verkleinen door het apparaat aan te passen of andere voorzorgsmaatregelen te nemen.

Galmkamer met schoepen

Josh: Voor we ingaan op de bevindingen, wil ik toch graag nog dit even bevestigd hebben: het ging om 2G- en 3G-technologie, klopt dat? En waren het muizen of ratten; of welke dieren werden er gebruikt?
Dr. Melnick: We gebruiken muizen en ratten. De belangrijkste effecten werden gezien bij ratten.
Josh: Oké.
Dr. Melnick: In principe betreft het 2G. Veel van 3G is nog steeds zoals bij 2G, het is alleen sneller. Dus dit allemaal wat betreft het opzetten van het onderzoek, en daarom nam het veel tijd in beslag. Ik nam contact op met ingenieurs en natuurkundigen van het National Institute of Standards and Technology, want een andere groep daar had ons geholpen met straling van elektriciteit, de zeerlaagfrequente straling.
Ik sprak daar iemand, hij heette Perry Wilson, en we hadden het over het concept van galmkamers. We gingen de haalbaarheid na van proeven doen in een zogeheten *anechoïsche* galmkamer. Dat is een ruimte die lijkt op een grote magnetron. In die ruimte heb je een antenne en die zendt de straling uit. Verder heb je nog schoepen of reflectoren die de straling alle richtingen op kaatsen. Zo heb je binnen korte tijd een homogene omgeving met deze radiofrequente straling.
We wilden bekijken of we onze dierproeven in zo'n galmkamer konden doen. Dus moesten we aantonen dat je een homogene omgeving kon maken, zodat dieren die zich in het ene deel van de kamer bevinden, hetzelfde stralingsniveau krijgen als dieren in een ander deel. Het heeft wel even geduurd om dat te ontwikkelen.
We hebben contact gezocht met een groep in Zürich, Zwitserland. En we hielden ons bezig met het modelleren van de aard van de absorptiedosis bij dieren en hun specifieke weefsels bij blootstelling in een galmkamer. Dus zij ontwikkelden het bepaalde model voor het kwantificeren bij de frequenties die we gebruikten, op het niveau van de te absorberen doses. We gebruikten twee frequenties: 900 megahertz en 1800 megahertz. Want dat zijn de centrale frequenties die voor mobiele telefooncommunicatie gebruikt worden.
Josh: Geldt dat voor 2G, respectievelijk 3G?
Dr. Melnick: Ja. Ik geloof dat die nog altijd gebruikt worden. Ja, 3G en... ik weet het niet zeker. Maar ik denk ook 4G. 5G dat wordt heel anders. 5G heeft een veel hogere frequentie.

Bewegingsruimte en water

Josh: Laten we kijken naar de bevindingen. Wat heb je ontdekt?
Dr. Melnick: Ik was nog niet klaar...
Josh: Oké, ik ben een beetje ongeduldig. Maar ik zal het loslaten. Want je legt hier wel een erg belangrijke basis, alvorens we op de bevindingen ingaan. Ga alsjeblieft verder.
Dr. Melnick: Dat probeer ik te doen...
Dus even terug, we wilden naar andere effecten behalve opwarming kijken. Dus we deden wat we een thermische proefstudie noemden, waarin we dieren aan verschillende stralingssterkten blootstelden. We lieten temperatuurmetingen doen; want we wilden de lichaamstemperatuur met niet meer dan één graad Celsius laten stijgen. Omdat dat de basis is voor de richtlijnen voor mobiele telefoons.
Er waren vier ratten waarbij we in plaats van 4 watt per kilogram tot 6 watt per kilogram konden gaan. Dat werd uiteindelijk de hoogste blootstelling die we bij onze ratten gebruikten.
Zoals ik al eerder zei, ga je meestal veel hoger zitten bij een toxiciteitsonderzoek. Je doet dan een kwantitatieve risicoanalyse en extrapoleert vervolgens naar lagere waarden. Maar we konden niet hoger gaan dan 6, omdat je bij 6 het opwarmingseffect zou krijgen.

Het eerste wat we nu moesten doen, was het hoogste niveau vaststellen. We gebruikten de gangbare modulatie. Je hebt GSM, het Global System for Mobile Communication, dat algemeen in gebruik is in Europa. Ik geloof ook bij twee netwerken in de VS. Ik dacht AT&T; ik weet niet zeker of het ook bij T-Mobile is. De andere is CDMA, Code Division Multiple Access. Dat zijn modulaties waarmee je veel personen toegang geeft tot het netwerk. Dus we hebben zowel GSM als CDMA in onze onderzoeken opgenomen.
Om een onderzoek meer gewicht te geven, vergroten we het aantal dieren. Een normaal NTP-onderzoek heeft 50 dieren per groep. Toen we naar het chronische gedeelte overgingen, verhoogden we dat naar 90, met als hoogste blootstelling nu dus 6 watt per kilogram. We gebruikten ook 3 watt per kilogram, en 1,5 watt per kilogram. Dus in wezen de dosis halveren, zodat als er een effect was, het mogelijk zou zijn om een dosis-responsanalyse uit te voeren voor een kwantitatieve risicoanalyse.
Om een hogere gevoeligheid te krijgen bij de ratten namen we ratten vanaf de zwangerschap tot de bevalling en dan verder nog twee jaar.
Een typisch NTP-onderzoek duurt twee jaar: vanaf ongeveer zes weken oud. Maar laat me eerst nog iets uitleggen over de galmkamer, ik denk dat dit ook belangrijk is.
In een galmkamer lopen de dieren vrij in hun kooi rond. Dat is belangrijk, want bij eerdere onderzoeken zaten de dieren gedurende de blootstelling opgesloten in buizen. Bij eerdere proefnemingen hadden de dieren ook geen toegang tot water; daarom waren de blootstellingsperioden beperkt tot twee uur per dag.
We wilden de blootstellingsduur vergroten, want we konden de blootstellingsdosis niet verhogen. We bedachten een manier waarop de dieren tijdens de blootstelling aan water konden komen. Je kunt er niet zomaar een fles in zetten, want die fles water zou energie opnemen en warmer worden. Je kunt de fles niet afschermen en gewoon met een flinke slang werken. Dat water zou ook opwarmen en je zou strooieffecten kunnen hebben tussen de dieren als ze aan het drinken zijn. Dus we hadden een automatisch watersysteem in het ontwerp met een klepje, zodat de dieren konden drinken zonder dat hun kop aan de straling was blootgesteld.

Schwannomen en gliomen

Dr. Melnick: Het onderzoek werd gedurende twee jaar na oplevering van het ontwerp gehouden. Er waren meerdere effecten bij de ratten. Enkele van de waargenomen effecten waren toenames van schwannomen in het hart. Schwanncellen zijn de cellen die de myelineschede om de zenuw vormen. Dat was één soort van tumoreffecten bij de mannetjes. De andere soort was een glioom. Dat is een hersentumor die ook werd waargenomen bij de blootgestelde dieren en niet bij de controledieren.
We hadden dus vier groepen. We hadden een controlegroep, precies dezelfde kamer, met schoepen. Er was zelfs ook een antenne; maar die kreeg geen stroom. De andere groepen werden, onder exact dezelfde omstandigheden, blootgesteld aan verschillende stralingsniveaus; we handhaafden gedurende het onderzoek 1,5 watt, 3 watt, of 6 watt per kilogram voor de dieren. Naarmate ze groter werden kon de intensiteit van blootstelling toenemen, maar de daadwerkelijke dosis SAR bleef constant.
Josh: Dus jullie vonden schwannomen in het hart. Is dat een kwaadaardige tumor?
Dr. Melnick: Ja.
Josh: En dan gliomen in de hersenen, klopt dat?
Dr. Melnick: Dat is juist. Daarbij komt, als je naar die effecten kijkt voor het nemen van een besluit, hoe sterk is dan het bewijs? Het zijn zeldzame tumoren, die je bij de controlegroepen niet vaak ziet, en dat geeft dit tegen de rest van de achtergrond meer prioriteit. Je ziet dus een klein aantal toenames, maar omdat het om een zeldzame tumor gaat die je in zo'n programma nauwelijks tegenkomt, heeft het

meer relevantie.
Josh: En zijn schwannomen en/of gliomen zeldzaam?
Dr. Melnick: Ja, die zijn ongebruikelijk.

Geen risicoanalyse

Josh: Je zei dat het Hooggerechtshof tussen de één op de 1000 en één op de miljard aangaf, ergens in dat grijze gebied, maar de OSHA neemt één op de 1000. En het EPA één op de miljoen. Wat zijn de getallen ten aanzien van de NTP-studie? Hoeveel toename van die twee kankertumoren was er?
Dr. Melnick: Je kunt die vraag alleen beantwoorden als iemand een risicoanalyse met de gegevens doet. En dat is niet gebeurd. De bedoeling van dit onderzoek – genomineerd dus door de FDA – was dat er een kwantitatieve risicoanalyse kon worden gedaan. En als die kon worden gedaan, dan zou de informatie aan de FCC worden verstrekt, die de richtlijnen vaststelt. De bedoeling zou zijn richtlijnen te ontwikkelen die de gezondheid beschermen, in plaats van richtlijnen op grond van de aanname dat je absorptie en geen opwarmingseffect hebt. Maar die kwantitatieve risicoanalyse is dus niet gedaan.
Josh: Met andere woorden, de FDA vroeg om het onderzoek uit te voeren en dat werd ook gedaan. Er waren significante bevindingen, die toename van kanker aantoonden – die kankerachtige tumoren. Wat gebeurde er toen? Lieten ze het gewoon liggen – of wat is de uitwerking van deze bevindingen geweest? Ben je tevreden met het effect dat ze hebben gehad?
Dr. Melnick: Nou, ik ben niet tevreden. Dat is zeker. Want de FDA zei dat we deze informatie niet op mensen kunnen toepassen.
Josh: Waarom?
Dr. Melnick: Ze gaven geen reden. Ze *verklaarden* het gewoon. De directeur van de afdeling Radiologische draadloze apparatuur stelde dat gewoon zo: dit is niet van toepassing op mensen. Maar dat slaat eenvoudig nergens op, want de FDA nomineerde het, met de bedoeling dat we een kwantitatieve... een risicoanalyse voor mensen zouden doen. Dus de FDA onttrekt zich in wezen aan haar verantwoordelijkheid en heeft de intentie van haar eigen nominatie niet waargemaakt.

Adviezen voor gebruikers

Josh: Je schreef een artikel waarin je zei: 'De FDA stelt dat *''bestaande blootstellingsrichtlijnen zijn gebaseerd op bescherming tegen acuut letsel door thermische effecten van blootstelling aan radiofrequente straling, maar ze bieden mogelijk geen bescherming tegen niet-thermische effecten van langdurige blootstelling''*. Maar door dit nieuwe standpunt in te nemen, en de NTP-uitkomsten te negeren, onttrekt de FDA zich duidelijk aan haar verantwoordelijkheid wat betreft de beoordeling van de impact van radiofrequente straling op de menselijke gezondheid.'
We zouden nu verschillende kanten op kunnen. Maar alleen al de betekenis van het besef dat er ongeveer 30 miljoen dollar is geïnvesteerd: om te kijken of mobiele telefoons op of onder het toegestane niveau kanker bij ratten veroorzaken! En het antwoord is dat er een significante toename was van schwannomen in het hart en gliomen in de hersenen. En daar lieten ze het toen bij.
Ik zou de volgende vraag willen stellen. Het is speculeren, maar we weten wat de vakgroep Ethiek van Harvard over de FCC heeft geschreven: namelijk dat die door de industrie wordt beheerst. Maar in de andere interviews tijdens deze Top hebben we ook over de FDA van alles gehoord. Wat is er feitelijk aan de hand, en wat voor betekenis heeft dit, Ron? Het onderzoek werd uitgevoerd, er werd kanker aangetoond, en toen lieten ze het voor wat het was. In wat voor plaatje past dit?
Dr. Melnick: Ik kan je niet vertellen waarom ze het zo hebben besloten. Het enige dat ik kan zeggen, is dat ze op dit punt, voor zover ik weet, besloten er niets mee te doen. De informatie was feitelijk al

beschikbaar gekomen in 2016, toen de NTP enkele gedeeltelijke bevindingen publiceerde vanwege de mogelijke impact van deze bevindingen op de algehele bevolking. De tumoren in het hart en de tumoren in de hersenen – dat was in 2016 al bekend.
Het kan zijn dat ze niet willen dat mensen denken dat hun mobiele telefoon een risico van kanker met zich meebrengt. Misschien hebben ze andere redenen. Ik kan niet zeggen of de industrie al dan niet invloed heeft, maar het is zeker een mogelijkheid. Maar vanuit het oogpunt van de volksgezondheid lijkt het me dat je de risico's wilt begrijpen, en kwantificeren, en er iets aan wilt doen. Voorzorgsmaatregelen aanbevelen, in ieder geval voor mensen.
Op veel sites zie je tegenwoordig: Als u zich zorgen maakt, kunt u dit en dat en zus en zo doen. Een gewone burger die gebruik maakt van een mobiele telefoon, denkt misschien: 'Als de FDA zich geen zorgen maakt, en als de FCC zich geen zorgen maakt, waarom zou ik me dan zorgen maken?' Volgens mij hadden ze op zijn minst moeten zeggen: 'Dit en dat is wat je zou moeten doen, gezien de uitkomsten die we te zien krijgen bij de bepaling van de risico's.' Dat zou ook een beetje meer druk op de industrie zetten, om de hoeveelheid straling die door de telefoons wordt afgegeven te reduceren.
De industrie heeft inmiddels wel enige verbetering doorgevoerd op hun mobiele telefoons, tot nu toe. Zoals ik al zei, de straling komt van de plek waar de antenne zit. Die locatie heeft grote invloed op de dosis die het weefsel daar krijgt. De antenne is nu verplaatst van vlak naast je oor naar het spreekgedeelte. Dus wat lager; dat geeft wat meer afstand. Maar het hangt af van hoe mensen hun mobiele telefoons gebruiken. Wat mij betreft: geef in elke geval bepaalde aanbevelingen, gewoon verstandige adviezen. Mensen sms'en meer, en dat is goed, want dan hou je je telefoon niet naast je hoofd. Maar weten mensen het als het signaal zwak is? Je kunt dat op je telefoon zien, het aantal streepjes. Als het signaal zwak is, moet de telefoon harder werken om de communicatie goed te houden. Hij zendt dan meer straling uit dan bij een sterker signaal.
Josh: In sommige gevallen is het duizenden keren meer. Ik heb het daadwerkelijk getest met mijn Cornet elektrosmogmeter. Het is echt schokkend hoeveel de straling van je telefoon omhoog gaat als je maar één of twee streepjes hebt.
Dr. Melnick: Precies, maar de meeste mensen weten dat niet. De FDA zou moeten bevorderen dat dit soort informatie er is, in plaats van enkel te zeggen: we negeren het gewoon.

Acceptatie en aansprakelijkheid

Josh: Op welke andere manier zouden de FDA en de FCC moeten reageren op de NTP-uitkomsten? Hoe moeten ze die toepassen?
Dr. Melnick: Ze zouden een kwantitatieve risicoanalyse moeten doen. We zouden moeten kunnen nagaan wat de blootstellingsniveaus zijn. Het zou om een blootstelling en blootstellingsduur kunnen gaan die te associëren zijn met een kankerrisico van bijvoorbeeld één op 100.000. Neem dat als risico: dat mensen weten dat het risico, zeg maar, één op de 1000 is voor één uur per dag bellen, een jaar lang. Ik verzin deze cijfers maar even. Dat je weet dat het risico één op de 1000 is als je jouw mobiele telefoon één uur per dag naast je hoofd houdt. Dan zouden mensen kunnen zeggen: 'Nou, dat is geen risico dat ik wil accepteren.' En daar zouden ze dan naar handelen.
Er is nog een aspect, voor kinderen, waar ik me ook zorgen over maak. De straling dringt in de hersenen van een kind dieper door. Hersenen zijn gevoeliger voor factoren die het weefsel beschadigen in het geval van het zich nog ontwikkelende brein. Er worden veel soorten speelgoed voor kinderen gemaakt die een punt van zorg zijn. Want kinderen zien geen verschil tussen een echte telefoon en een apparaat dat erop lijkt. Dat zou aan banden gelegd moeten worden.
Als je het risico niet kent... Het is moeilijk te weten hoe mensen reageren. Als ze het risico begrijpen en de FDA zou aanbevelingen doen... Bijvoorbeeld, we werken aan het reduceren van het emissieniveau.

Maar geef dan in de tussentijd wel die adviezen. Weet je, als je in een lift staat, en je hebt nog maar één streepje, dan is dat misschien geen goed moment om te bellen. Je stoort ook nog eens de andere mensen die met jou in die besloten ruimte zijn.
Josh: Ja, hier geldt een soort van aansprakelijkheid – kan dat niet? Ik bedoel, het is misschien niet jouw expertise, jouw terrein van expertise. Maar wat – als je nadenkt over de redenen die de industrie en de overheid hebben – als ze dan zouden zeggen: Zit je in een lift, of heb je maar één streepje, hou dan de telefoon niet naast je hoofd. Dat zou dan werken.
Maar misschien willen ze zoals zij het bekijken geen paniek veroorzaken. Want echt, ze maken zich zorgen over hun aansprakelijkheid zodra dit een bepaalde drempel zou bereiken. Waarom anders verzekeren Lloyds of London en overige grote verzekeringsmaatschappijen geen draadloze produkten van bedrijven?
Dr. Melnick: Daar had ik niet aan gedacht. Maar het is wel logisch.

Aanname tegenover effecten

Josh: Wat kwam je verder nog tegen?
Dr. Melnick: Laat me dit noemen: naast de tumoren waren er nog een paar andere effecten. Er was ook een aandoening genaamd cardiomyopathie, hartspierziekte. Dat is een aandoening van de spierweefsels van het hart, die een heel duidelijke dosis-respons te zien gaf. En er was DNA-schade in de hersenen van ratten.
Er is een aantal mechanistische onderzoeken gedaan sedert de evaluatie van het IARC in 2011. Die zouden aanwijzingen kunnen bevatten over waarom er waarneembare DNA-schade in de hersenen optreedt. Bovendien, zoals ik al zei, werden de ratten blootgesteld tijdens de dracht, dus in de baarmoeder, en de jongen hadden verminderd lichaamsgewicht.
Er lijken zich dus ook andere effecten voor te doen. En feitelijk, als je dit soort effecten ziet, weten we nu dat die eerste aanname – die het onderzoek moest aanvechten – onjuist is. De aanname dat het enige effect opwarming van het weefsel kan zijn is onjuist, want we hebben geprobeerd het effect van temperatuur tot het uiterste te beheersen.
Nu, met meerdere van deze effecten, kunnen we niet langer op aannames vertrouwen, als je het hebt over draadloze apparaten.
Josh: En in de vroege jaren ‘70 inventariseerde Dr. Zory Glaser voor het Amerikaanse marine-onderzoek 2300 rapporten, met vijf pagina's lang allemaal effecten van microgolfstraling met verschillende intensiteit. Dat moet ook vermeld worden. Ik noemde dat in mijn documentaire *Take Back Your Power*.
Nu is mijn vraag: jij hebt dus naar verschillende effecten gekeken en je hebt verschillende effecten gezien bij dit NTP-onderzoek. Hoe zit het met alle andere mogelijke effecten waar niet naar is gekeken? Je kunt ervan uitgaan dat dit soort blootstelling aan microgolfstraling het leven treft – de biologie op meerdere terreinen treft. Ik wil het daarbij over jouw rol hebben, want je hebt behoorlijk veel werk gedaan voor het IARC-panel van de WHO.
Dr. Melnick: Dat klopt.
Josh: Ik wil je ook vragen: welk effect had het NTP-onderzoek op het IARC? En zou je in het kort de werkzaamheden die je hebt verricht voor het IARC kunnen samenvatten?

Het Interphone-onderzoek

Dr. Melnick: Het IARC-panel kwam in 2011 samen. Er waren toen NTP-gegevens beschikbaar. Het IARC-panel kwam op dat moment, zoals je waarschijnlijk weet, tot de vaststelling dat radiofrequente

straling *mogelijk* kankerverwekkend was voor mensen.
Het IARC heeft een bepaald type van proces dat de meeste mensen waarschijnlijk niet begrijpen, ze hebben er geen idee van. Men nodigt mensen van over de hele wereld uit om naar Lyon te komen, Frankrijk, om een zogeheten monografie voor te bereiden. Dat is feitelijk een boek. Voor de radiofrequente straling van mobiele telefoons, evenals bij chemicaliën, verdeelt men de deelnemers in vier groepen. De ene groep kijkt naar de blootstellingen en emissies. De tweede kijkt naar de kankeronderzoeken bij dieren. De derde naar de beschikbare studies aangaande mensen of de epidemiologie. En de vierde groep kijkt naar de mechanistische informatie die op dat moment beschikbaar is.
Het IARC had een zogezegd multinationale evaluatie van gsm-straling gesponsord, onder de naam Interphone. Die had grote invloed op de discussies tijdens de IARC-bijeenkomst. Daarnaast was een aantal onderzoeken gedaan door de Zweedse wetenschapper Lennart Hardell. Hij had ook gerapporteerd over talloze onderzoeken waarin een verhoogd risico op hersenkanker was gevonden; het ging om tumoren, gliomen. Ze vonden ook schwannomen van de zenuwschede bij het oor; wat een overeenstemming laat zien tussen het NTP-onderzoek en de onderzoeken bij mensen. Destijds werden onderzoeken bij dieren als beperkt beschouwd.
Er waren geen overeenkomstige onderzoeken met conventionele modellen. Er was een aantal zogeheten promotie-aanzetten van studies of co-carcinogene onderzoeken die een positief effect lieten zien; maar het was erg beperkt. IARC maakt gebruik van bepaalde termen. *Beperkt* betekent dat de gegevens betreffende dieren niet overtuigend waren.

Mogelijk kankerverwekkend

Dr. Melnick: De gegevens betreffende mensen werden eveneens als beperkt beschouwd. De reden daarvoor is dat er verschillende soorten onderzoeken bij mensen zijn uitgevoerd. Een daarvan is een zogeheten *casus-controle-onderzoek*. Dat is een onderzoek waarin je bijvoorbeeld mensen hebt die een bepaalde tumor hebben, of zijn overleden aan een tumor: een bepaald type kanker hebben. Je kijkt naar die populatie; die kan bijvoorbeeld van een ziekenhuis komen. Dan vergelijk je de kenmerken van die populatie met een zelfde populatie die dat type kanker niet heeft. Dus geslacht, leeftijd, wellicht andere factoren, alles verder hetzelfde.
Het Interphone-onderzoek en de onderzoeken van Hardell waren casus-controle-onderzoeken. Het probleem dat tijdens de bijeenkomst naar voren kwam, was dat een casus-controle-onderzoek een vertekening kan bevatten. Want je ondervraagt mensen ofwel hun nakomelingen achteraf over het telefoongebruik van de persoon met kanker. Ze ontwierpen de vragenlijst zodanig dat die zich niet uitsluitend op die ene kwestie leek te richten. Maar er kan een vertekening in zitten als iemand zegt: 'O, maar zeker, hij gebruikte zijn mobiele telefoon aan deze kant van het hoofd en dat is ook waar de tumor ontstond.' Je hebt dan dus die mogelijkheid van vertekening.
Het andere type onderzoek betreft de zogeheten *cohortonderzoeken*. Daarbij bekijk je een grote populatie en probeer je binnen die populatie te zien of de tumorverhouding hoger ligt bij mensen die vaker mobiele telefoons gebruiken, vergeleken met een populatie waarin geen of veel minder gebruik van mobiele telefoons is. Dit type onderzoeken gaf negatief resultaat; maar ze hadden grote problemen aangaande de classificatie van de blootstelling.
Nemen ze bijvoorbeeld een grote populatie, weet je, duizenden en duizenden mensen, dan bekijken ze soms de belgegevens. Maar die geven mogelijk niet het gebruik weer van daadwerkelijk degene die het telefoonabonnement heeft. Dus de cohortonderzoeken waren negatief. De casus-controle-onderzoeken, van Interphone, waren positief bij het hoogste blootstellingsniveau, evenals de onderzoeken van Hardell.

Het IARC-panel kwam toen tot de conclusie dat de gegevens ten aanzien van mensen beperkt waren. *Beperkt* betekent niet dat er geen effecten waren. Het betekent dat er een oorzakelijke interpretatie was die geloofwaardig was; maar je kon toevallige vertekening of verwarring niet in redelijke mate uitsluiten, en daarom hielden ze het op beperkt. Dus als je zowel wat mensen als dieren betreft beperkt resultaat hebt, dan kwalificeert het IARC dat als 'mogelijk kankerverwekkend' voor de mens. *Beperkt* wat betreft mensen maar *voldoende* wat betreft dieren zou tot 'waarschijnlijk kankerverwekkend' voor de mens hebben geleid.

De Wereldgezondheidsorganisatie

Josh: Er is een beweging onder wetenschappers, of in de wereld van de wetenschap, om radiofrequente straling te herclassificeren als 2A: 'waarschijnlijk kankerverwekkend', of groep 1: 'erkend kankerverwekkend'.
Dr. Melnick: Hardell en ook anderen hebben meer onderzoeken gedaan. In Frankrijk heb je nog een onderzoek met positieve uitkomsten wat betreft gliomen. Er loopt een nominatieproces bij het IARC voor onderzoeken die aangemeld zijn en in de nabije toekomst geëvalueerd worden. Ze hanteren tussenpozen van vijf jaar. Voor zover ik weet, is radiofrequente straling besproken en staat het op de lijst voor herevaluatie. Ik denk niet dat het eerlijk is om te zeggen dat de maatschappelijke druk om het als zus of zo te kwalificeren ermee te maken heeft. Want het is een evaluatieproces.
In 2011 ging het om ongeveer 25 mensen. Oordeel heeft een grote rol bij dit alles. Weet je, ik heb mijn eigen overtuiging ten aanzien van wat passend zou zijn; maar anderen denken er mogelijk anders over. Het gaat om een wetenschappelijk debat tussen de experts tijdens de bijeenkomst, die vervolgens met een conclusie komen.
Josh: Ik wil iets nog meer uitdiepen voor we bij het eind van het gesprek komen. Je zei dat de FDA zich aan haar verantwoordelijkheid onttrekt door de gegevens van dit NTP-onderzoek van 30 miljoen dollar niet te erkennen en ernaar te handelen. Onttrekt de Wereldgezondheidsorganisatie zich hier ook niet aan haar verantwoordelijkheid?
Dr. Melnick: Ik denk dat ze in een proces zitten. Het duurt even om alle gegevens bijeen te brengen voor een panel. Voor zover ik weet, zit het in het schema. Ik weet niet of het ook op het rooster staat, maar het zit in de plannen voor de komende vijf jaar om radiofrequente straling te herevalueren.

Aanname tegenover bewijs

Josh: Schakelen we door naar 5G. Want intussen, zoals we weten, zet de industrie de implementatie daarvan in de Verenigde Staten en de rest van de wereld door. Dat gebeurt zonder enig onderzoek te hebben gedaan dat de veiligheid ervan aantoont, en zonder zelfs ook maar van plan te zijn onderzoek te doen. Ik heb heel sterk het gevoel dat het komt doordat ze weten wat ze zullen aantreffen als ze echt gaan kijken; als ze daadwerkelijk onderzoek zouden doen. Maak jij je veel zorgen over wat er gebeurt, en zo ja, waarom?
Dr. Melnick: Nou, ik kan wel een aantal redenen geven. Een daarvan is, zoals je net zei, het terugvallen op aannames zonder gegevens. De aanname is: 'Oké, dit is veilig.' Maar we hadden van de radiofrequente straling van mobiele telefoons moeten leren dat aannames niet noodzakelijk echt in het belang van de volksgezondheid zijn. Dus ik zeg dat er een *bewijs* van veiligheid moet zijn in plaats van enkel een *verklaring* van veiligheid.
Het is zelfs zo: kort geleden was er een hoorzitting in de Senaat over 5G en Senator Blumenthal bracht deze vraag naar voren. Hij wilde zekerheid krijgen over de veiligheid en kreeg te horen: 'Wel, er is geen consistent bewijs van schade.' Ja, want er zijn geen onderzoeken. En als je geen onderzoeken hebt, kun

je natuurlijk geen bewijs van schade aantonen. Maar je kunt de aanname dat het veilig is niet hard maken. Dat is voor mij dus een probleem.
De andere kwestie zijn de antennes. Door de wijze waarop 5G werkt, komt de uitstraling niet erg ver. Die gaat ook niet door gebouwen heen. Daarom komen de antennes in wijken heel dicht op elkaar te staan. Ik hoor dat ze misschien zo'n 200 tot 300 meter uit elkaar komen te staan: op lantaarnpalen, iets boven straatniveau, gewoon met mensen die in de buurt lopen. Als je dus in de stad langs een lantaarnpaal loopt, dan ben je in de buurt van een antenne, die een type straling uitzendt waarover we wat effecten betreft weinig weten.
Nu dringt 5G niet in dezelfde mate als radiofrequente straling in het lichaam door. Goed, daar hadden ze het over, oké. Het wordt dus grotendeels in de huid geabsorbeerd. Maar ben je buiten... weet je nog dat ik het over verstoringen had? Als je buiten in de omgeving bent, dan ben je blootgesteld aan meer dan alleen 5G-straling. Op een zonnige dag sta je bloot aan UV-straling. Als UV-straling van invloed is op het ontstaan van melanomen, wat gebeurt er dan als je 5G-straling en UV-straling samen hebt?
We kunnen zeggen: òf we gaan ervan uit dat er geen effect is, òf we gaan de hypothese testen en aantonen dat er geen effect is. Want hoe zit het met de ogen? Is er risico voor het gezichtsvermogen als mensen langs die antennes lopen? Is er enig letsel? Ik weet die antwoorden niet. Maar er is helemaal niemand die kan zeggen de antwoorden te hebben, want er zijn geen testen uitgevoerd.
Dus ik vrees dat we de bevolking blootstellen aan iets zonder de risico's of de gezondheidseffecten ervan te kennen. En ik zou blij zijn als er geen nadelige gezondheidseffecten waren. Maar ik zou gelukkiger zijn, als ik bewezen wist dat er geen nadelige effecten voor de gezondheid zijn, in plaats van enkel maar een bewering.

Het voorzorgsprincipe

Josh: We weten van Dr. Devra Davis en anderen die we op deze Top spreken, dat er onafhankelijke onderzoeken zijn naar millimetergolfstraling die echt buitengewoon ernstige biologische effecten laten zien. Er is een aanwijzing dat de effecten in het lichaam kunnen doordringen. Eén onderzoek gaat over de zweetkanalen en hoe die kunnen fungeren als spiraalvormige antennes, die de energie het lichaam in zenden en dieper vanbinnen effecten veroorzaken. Uiteraard een zorgwekkende situatie.
Wat zou er vanuit jouw perspectief nodig zijn om het paradigma te wijzigen, de manier waarop de zaken door de industrie worden gedaan, dat 'graaien maar', claims van veiligheid die door niets worden ondersteund? Ze gaan alleen voor winst, ze duwen en rammen het erdoor, maakt niet uit hoe. Je noemde het voorzorgsprincipe – dat niet in alle landen van Europa wordt erkend – of het principe van de weging van bewijs. Wil je daar misschien nog iets over zeggen, wat denk je dat er nodig is?
Dr. Melnick: Het is momenteel een moeilijke situatie, want 5G is ook politiek. In de politieke sfeer waarin we zitten, zijn we in concurrentie met de Chinezen. Zij ontwikkelen 5G, en wij moeten van ze winnen.
De politiek beheerst ook wat er zal gebeuren en omzeilt daarbij gemeentebesturen. Zoals zij denken over de vraag of je zendmasten binnen een gemeente mag plaatsen – dat kun je niet maken. Het enige wat ze zeggen, is: het kan, het is veilig, dus we gaan het doen.
Ik denk dat we eerst de nodige kennis moeten verzamelen. Want de eigenschappen van 5G zijn nog niet ten volle bepaald. We weten niet eens wanneer we het over 5G hebben: wat wordt er exact door die antennes uitgezonden? Wat zijn de specificaties daarvan? We weten alleen dat het 5G is, en dat het een hoge frequentie wordt. Hoe test je iets als je niet eens de specificaties hebt van wat je aan het testen bent?
Volgens mij zou het – in plaats van dat we hier instappen – het beste zijn om eerst te bepalen: dit is veilig, en dat is schadelijk. Breng de industrie en de wetenschappelijke gemeenschap bij elkaar en zeg

dat we deze kwestie willen aanpakken. We willen veiligheid hebben voor de gezondheid. Wat moeten we doen om zeker te weten dat we geen gezondheidsrisico's vergroten door de installatie van deze nieuwe antennes in onze wijken? Dan krijg je de ene kant tegenover de andere kant. En als de politiek de voorkeur geeft aan één kant, dan heeft die dus gewonnen.
De FDA zegt dat we het NTP-onderzoek naar radiofrequente straling zullen negeren. Voor zover ik kan zien, wordt er ook geen druk op ze uitgeoefend om iets te doen, behalve door mijzelf en anderen die zich ertegen uitspreken. De overheid heeft zich stil gehouden. Als ze wat zouden doen, en ze zouden de risico's aantonen, dan zou dat problemen kunnen geven voor de industrie, voor de overheid zelf, of de FCC. Als RF-straling een risico vormt, wat dan te doen met 5G? Daar hebben ze geen antwoord op.

Aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid

Josh: We moeten dus echt, wat jij zegt, de volgende stap zetten in reactie op dit ongelooflijk belangrijke onderzoek dat jij ontwierp. Want het NTP-onderzoek is bedoeld voor een risicoanalyse door de FDA.
Dr. Melnick: Dat zou een eerste stap zijn; met intussen een gelijktijdige aanbeveling om voorzorgsmaatregelen te nemen.
Josh: En ook de frequenties van 5G onderzoeken, veel breder kijken, de wetenschap erbij halen. Om dat te laten gebeuren is de stem van de bevolking nodig. Zoals je zei, jij en een aantal anderen spreken zich hiertegen uit. Maar we hebben mensen nodig die druk uitoefenen op de instanties, die helaas door commerciële belangen worden beheerst. En ook aansprakelijkheidsacties om ze verantwoordelijk te houden; verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid moeten er zijn.
Dr. Melnick: Helaas werkt ons systeem zo, dat als de regulerende instanties niets doen, de beslissing in de rechtbank wordt genomen. Het zijn de rechtszaken die soms iets afdwingen dat door de overheid wordt genegeerd. Zo is het gegaan met een aantal chemicaliën. Ik ben bij geen rechtszaken over radiofrequente straling betrokken, maar ik begrijp dat er momenteel enkele lopen wat betreft mensen die hersenkanker hebben gekregen.
Dat is voor mij niet de manier waarop onze gezondheid zou moeten worden beschermd. Het is beter als de overheid, wetenschappers, de regulerende instanties en de industrie samen zouden werken en zouden zeggen: we willen geen problemen, hoe kunnen we die vermijden?
Josh: Dank je wel. Dr. Ronald Melnick, heel erg bedankt voor je tijd, voor je jarenlange werk als wetenschapper en je hulp bij het definiëren en in perspectief krijgen van dit probleem; voor je inspanningen om deze kwestie op te lossen. Nogmaals bedankt.
Dr. Melnick: Ik hoop werkelijk dat er ooit een oplossing komt. Er is trouwens nog iemand die... ik weet niet of je hem geïnterviewd hebt of dat hij geïnterviewd zou worden... heb je met Senator Blumenthal gesproken? Hij bracht namelijk deze kwestie naar voren, maar kreeg geen antwoord. Heeft hij sindsdien nog antwoord gekregen? Gaat hij er nog achteraan? Want – en daar hadden we het al over – het draait om de mensen die in het geweer komen. Met een Senator erbij sta je sterker; net als met mensen die een beetje kennis van de materie hebben. Het zou interessant zijn om te horen wat Senator Blumenthal zegt op jouw vragen.
Josh: We zijn er niet in geslaagd om contact met hem te leggen, maar het is een heel goed idee. We hebben eigenlijk helemaal niets meer terug gehoord.
Dr. Melnick: Ik wil best contactpersoon zijn.
Josh: Dank je.

Is 5G nodig
voor industriële processen?

Wat betreft IoT (Internet of Things, het internet-der-dingen), industrieel IoT (I-IoT), communicatie tussen machines: de industrie beweert vaak dat 5G noodzakelijk is voor IoT. Maar 5G zou feitelijk nog meer verwarring kunnen brengen op een reeds uitgebreide en complexe markt, waar infrastructuren met elkaar concurreren. Daarentegen zouden robots, camera's, snijlasers, precisieboren, enz., in hoog geautomatiseerde produktieketens waar verbindingen met lage latenties nodig zijn, baat kunnen hebben bij een lokaal privaat 5G-netwerk met vergrote veiligheid. Daar is geen publiek 5G-netwerk voor nodig.

7. GEMEENTEN DIE GEEN 5G MAAR GLASVEZEL KIEZEN

Dr. Timothy Schoechle

Dr. Timothy Schoechle (1943) is een expert in communicatietechnologie. Hij is een Ph.D. met een internationaal adviesbureau voor computertechniek en standaardisering. Dr. Schoechle was faculteitslid van het Technisch Instituut van de Universiteit van Colorado en onderzoekshoofd bij het National Institute for Science, Law and Public Policy. Zijn rapporten 'Getting Smarter About the Smart Grid' [Meer weten over het slimme net] en 'Re-Inventing Wires: The Future of Landline and Networks' [Herbekabeling: De toekomst van vaste lijnen en netwerken] nemen een unieke plek in bij het denken over oplossingen voor de problemen die opdoemen bij de overhaaste uitrol van het nog ongeteste 5G en de zogenoemde kleine cellen.

Josh: Bij ons is aangeschoven Dr. Timothy Schoechle. Dr. Schoechle, bedankt dat u vandaag bij ons bent op de 5G Top.
Dr. Schoechle: Dank je, Josh. Het is een genoegen.

Hoe staat het met 5G?

Josh: Wel, Dr. Schoechle, wat is 5G? Welke bedoelingen of welke gestelde doelen zijn er?
Dr. Schoechle: 5G betekent de vijfde generatie van mobiele-telefonienetwerken. De industrie is ruwweg om de tien jaar met een nieuwe generatie mobiele telefoons gekomen. En dit is wat er nu wordt ingevoerd. Het is nog niet klaar, het zit in het vroegste stadium. In wezen gaat het om een prototype. Het wordt in enkele steden getest, maar het is nog niet echt af. De technische normen staan nog niet vast en het spectrum is nog niet toegewezen.
Josh: Wat zijn de beweerde voordelen van 5G? Hoe probeert de industrie het door te drukken en ondersteund te krijgen?
Dr. Schoechle: Het doel is, zoals de industrie zegt, om snellere verbindingen te realiseren en daardoor minder vertraging in responstijden. Want druk je op een knop, dan is er een zekere vertraging in de respons. Wat ze willen, is die vertraging minimaliseren. Ze hebben een hoop nieuwe toepassingen beloofd. Het varieert van het internet-der-dingen, wat dat dan ook zal zijn, tot zelfrijdende voertuigen en virtuele werkelijkheid. Maar ik denk dat het onvermijdelijk snellere video en met name meer advertenties zal gaan betekenen.

Een nieuwe generatie

Josh: Zijn er andere, misschien verborgen redenen, die kunnen verschillen van hoe het ons wordt verkocht? Wat zijn de werkelijke redenen achter 5G – als die anders zijn dan wat u zonet zei?
Dr. Schoechle: Als je wat verder gaat kijken, dan zul je constateren dat ze meer telefoons moeten verkopen, en meer chips; ze willen meer data verzamelen. Dat is waar het in de industrie om draait. De statistieken voor de verkoop van smartphones zijn de laatste paar jaren erg dramatisch. Zelfs Apple Computer, dat enorm veel geld ermee heeft verdiend, ziet een afname. Hun verkoopcijfers voor smartphones hebben de afgelopen twee jaar een daling laten zien, met name in het ontwikkelde deel van de wereld. Ze hebben een nieuwe generatie van mensen nodig die een nieuwe telefoon kopen. Dat is eigenlijk de kern van de zaak. Jij moet een nieuwe telefoon kopen, we moeten meer chips maken, en nieuwe manieren vinden om de consument meer verslaafd aan deze spullen te krijgen.
Josh: Dus geld, grip, en winst. En data natuurlijk, zoals u benoemde.
Dr. Schoechle: Ja. Ze hebben al die toepassingen die ik beschreef beloofd. Maar het komt echt neer op

reclame. De primaire functie van het hele net is advertenties aan jou toe te sturen. Het bepalen van je locatie, jou als doelwit gebruiken, het verzamelen van al je data, zodat de advertenties nog beter op jou als gebruiker aansluiten. Daar zal het bij 5G ook over gaan.

Meer masten en cellen

Josh: Buiten het verzamelen van data en het meer gericht adverteren, dankzij die preciezere data – wat zijn uw zorgen met betrekking tot 5G? En ook de richting die de telecomindustrie op gaat?
Dr. Schoechle: Er is wel een aantal zorgen. Allereerst werken 5G en 4G samen op een manier die we bij eerdere generaties niet zagen. 5G zal niet eens spraak verzorgen; dus voor een smartphone met spraakfunctie heb je beide nodig. In feite zal het 4G zijn dat daarvoor wordt gebruikt; meer specifiek 4G LTE, *Long Term Evolution*. Dat houdt een periode van tien jaar in. Het gaat dus om samenvoeging met 5G; waarbij 5G het eigenlijke deel met hoge snelheden van data is, maar de fundering bestaat uit 4G-technologie.
Er is nog een andere belangrijke factor, namelijk dat 5G een heel nieuw frequentiegebied gebruikt. Er wordt in elk geval gezegd dat het dat zal gebruiken. Dat gebied is hiervoor nog nooit gebruikt en het heeft eigenschappen die we niet kennen. Het gaat om millimetergolven, je zit in de gigahertzen. Het bereik en de uitstraling verschillen zeer van de nu gebruikte frequenties, die rond de 1 gigahertz liggen, tussen 1 gigahertz en 900 megahertz. De frequenties van 5G zullen tot dicht bij de 20 à 30 gigahertz liggen en een veel korter bereik hebben. In plaats van 5 tot 8 kilometer, zal het bereik misschien maar een meter of 50 tot 100 zijn. Ten gevolge hiervan zullen ze meer zendmasten of antennes moeten opstellen.
Dus kwamen ze met het idee van de *kleine cellen*. Dat is het idee om een cellulaire zender in elke lantaarnpaal te stoppen, misschien om de 30 meter of minder. Door dit in elke buurt te doen, verzadigen ze in principe de gehele omgeving met die millimeterfrequenties. Zo komen ze aan voldoende dekking voor iedereen en zeker voor alle apparaten in voertuigen of bewegende objecten.
Wel, wat is hier zo anders aan? Ze konden het zich niet veroorloven om licenties te moeten kopen voor het opstellen van al die cellen. Dus zorgden ze ervoor dat in minstens de helft van alle staten wetten werden aangenomen die de lokale regelgeving omzeilen. Zo krijgt de industrie toegang tot de openbare ruimte voor het plaatsen van die kleine cellen, waar ze maar willen: straatlantaarns, parkbanken, gebouwen, alles. Zonder ook de volledige kosten te hoeven betalen. De gemeente mag dan opdraaien voor de feitelijke kosten.

Een massa-experiment

Josh: Zijn dat de zogeheten ALEC-wetten, waar u het over hebt? Of gaat het om andere wetgeving?
Dr. Schoechle: Er waren in feite twee strategieën. De eerste was om de ALEC-organisatie mee zien te krijgen; die stelt modelwetten op. Ze brachten modelwetten uit en volgens mij zijn die tot nu toe in meer dan twintig staten aangenomen, teneinde dit mogelijk te maken: het omzeilen van gemeentelijke regelgeving.
Josh: Het betekent American Legislative Exchange Council, klopt dat?
Dr. Schoechle: Juist, de American Legislative Exchange Council. Dat is een libertaire denktank die modelwetgeving opstelt rond een hoeveelheid thema's. En dit is er één van.
Als steun in de rug zorgden ze dat de Federal Communications Commission (FCC) dezelfde regelgeving op nationaal niveau uitbracht, voor het omzeilen van de gemeentelijke regelgeving. Want de voorzitter van de FCC is een telecomjongen van aanbieder Verizon. Dan weet je dus wel wat hun agenda is.
Dit wordt nu in de rechtbank aangevochten. Die wetten worden aangevochten. Alles wordt nu

aangevochten; het hangt in de lucht. Want toen de mensen eindelijk wakker werden en zagen wat er gebeurde, of stond te gebeuren, is er nogal wat heisa gekomen.
Dan zit er nog een heel andere dimensie aan. Los van het ontnemen van de rechten van gemeenten op de kwaliteit van hun eigen gezondheid, veiligheid, en milieu, staat nog de kwestie van de grote vraagtekens rond elektromagnetische straling. We weten dat er met de huidige mobiele telefoons een mogelijk risico is. Dat is de laatste jaren uit onderzoek naar voren gekomen. Het speelt al veel langer, maar recent onderzoek heeft dat punt en de zorgen erover aangescherpt.
Daar komt nog het nieuwe van 5G bij; want dat gebruikt niet alleen de oude maar ook nieuwe frequenties. Hoe die zich gedragen en wat hun effect is – biologisch en wat betreft de gezondheid – dat is allemaal nog een compleet mysterie. Het is dus een massa-experiment op een enorme bevolking. Dat is nu hetgeen waarmee ze komen.

Verouderde limieten

Josh: In 2019 legde Senator Blumenthal tijdens een hoorzitting van de Senaat een aantal leidinggevende vertegenwoordigers van de top van de telecomindustrie het vuur na aan de schenen. Die gaven toen in wezen toe dat ze geen tests hadden gedaan wat betreft de gezondheidseffecten van de 5G-frequenties, en dat ze ook niet van plan waren om het te doen. Er is geen budget voor, en ze zijn ook niet van zins om er geld voor uit te trekken. En ondertussen gaan ze gewoon door. Wat zijn uw gedachten hierover? Hoe komt het dat dit zo gebeurt?
Dr. Schoechle: In het verleden respecteerde iedereen de FCC-limieten voor straling. Het probleem is dat die achterhaald zijn, ze zijn al tientallen jaren over datum. Ze waren gebaseerd op oude problemen met radar, microgolven, de opwarming van weefsel.
De afgelopen jaren echter is er een enorme hoop bewijs verzameld dat aantoont dat niet de thermische effecten of opwarming belangrijk zijn. Er zijn namelijk andere effecten – niet-thermische effecten van niet-ioniserende straling – die een risico kunnen betekenen voor de gezondheid.
De FCC heeft geen enkele mogelijkheid of zelfs maar interesse voor onderzoek naar medische, biologische of epidemiologische kwesties. Dat zullen ze ook niet gauw doen, en ze zijn het ook niet van plan. De FCC dwaalt maar wat tussen de bomen van het bos en weet gewoon niet wat te doen. Ze hebben ook niet de juiste mensen in hun staf. Dus het blijft liggen. En de industrie probeert het onder het tapijt te vegen.
Josh: We hebben dus massale toenames in data-oogsten, wat verband houdt met de opzet van 5G. We hebben gezondheids- en milieueffecten waar we niet echt iets vanaf weten. Men zet door zonder dat er testen worden gedaan. En intussen zeggen onafhankelijke onderzoeken dat er een probleem kan zijn. Dan is er het doordrukken van wetten waar u over sprak: op landelijk niveau, via de FCC, en in elke staat, door middel van die ALEC-wetten.

Gekaapt internet

Josh: Ik citeer uit uw recente publicatie, *Re-Inventing Wires*. Daarin zegt u: 'Internet is een van de bepalende technologieën van onze samenleving geworden. Het is ons centrale medium voor handel en communicatie, en in belangrijkere mate nog voor het publieke debat, ieders betrokkenheid, en ons democratisch bestel. Het internet is echter gekaapt door commerciële belangen die de beschikbaarheid, de kwaliteit, de inhoud, en de media die werken met snelle verbindingen zijn gaan herdefiniëren en beperken.'
Wat is het gevaar? Wat is de koers waarvan we ons bewust moeten zijn, welke actie moeten we wellicht ondernemen tegen die kaping? Kunt u ons gezien uw decennialange ervaring in een leidende

positie in de communicatiewereld een beeld schetsen? Wat betreft deze kaping door commerciële belangen. Dat ze gewoon wetten erdoor drukken, en maar doorgaan zonder enige vorm van testen. Wat zijn de gevaren daarvan? Hoe moeten we dit zien?
Dr. Schoechle: Het oorspronkelijke concept achter internet was heel anders dan wat we vandaag de dag hebben. Geloof het of niet, maar er was een tijd, zo rond 1995, dat het volledig niet-commercieel was. Er was toen discussie over de vraag of het commercieel moest worden of niet. Of er commerciële activiteiten en reclame op internet moesten worden toegestaan.
De overheid heeft toen besloten het in principe als produkt te zien en vrij te geven. Want het was een netwerk van de overheid; die beheerde het ook. We hebben kunnen zien hoe zich dat ontwikkelde. Het is bijna moeilijk je voor te stellen dat kinderen die nu opgroeien met hun smartphones niet het flauwste idee hebben hoe het ooit was.
Wat ik met kaping bedoel, is dat het primaire verdienmodel van internet reclame is. Dat is ver verwijderd van het oorspronkelijke concept. Want het was communicatie. Ik weet niet wat daaraan kan worden gedaan, of er sowieso iets aan gedaan zou kunnen worden.
Er zijn enkele uitstekende boeken verschenen van academici die dit allemaal onder de loep nemen. *Anti-Social Media* is er een. Een ander boek dat ik net heb gekregen, is van een Harvard-professor in de Rechten en heet *Surveillance Capitalism.* Dat gaat over het gegeven dat dit zakenmodel is veranderd in een Frankenstein-machine die alles overneemt. Al die reusachtige ondernemingen hebben ongelooflijke politieke macht en kapitaal en veranderen onze hele samenleving. Ook wat dit betreft weet ik niet precies wat je eraan zou moeten doen.
Eén element dat ik bespreek, is dat dit de ongelijkheid tussen rijken en armen vergroot. Er zijn mensen mèt toegang en mensen zonder toegang. Ik vind dat iedereen toegang zou moeten hebben. Er zou een basale toegang moeten zijn en niet op basis van toegang via de telecomindustrie. Basale toegang via een glasvezelnet in elke gemeente. Dat effent het speelveld tenminste een beetje. Zodat het niet zo sterk en uitsluitend op commerciële doeleinden gericht is. Dan kunnen andere doeleinden die voor steden en gemeenten belangrijker zijn erin worden opgenomen.

Van monopolie naar triopolie

Josh: U heeft het over een *triopolie*, in plaats van een monopolie, als iets wat er gebeurt. Zoals we weten vindt de uitrol van 5G en de planning ervoor momenteel wereldwijd plaats. Maar in de Verenigde Staten, zegt u, hebben we een triopolie. Hoe ziet u dat? Wat houdt dat triopolie in en welke bedreiging vormt het?
Dr. Schoechle: Je zegt het goed, want in de Verenigde Staten is het anders dan elders. Het voornaamste verschil is dat we hier een volledig geprivatiseerd systeem hebben, voor vrijwel alles van elektriciteit tot en met communicatie. Midden jaren '80 ontdeden we ons van het telefoniesysteem, het Mob Bell System, omdat het een monopolie was. Dat had technische vernieuwing belemmerd en de prijzen hoog gehouden. Maar het zorgde er ook voor dat de prestatienormen hoog bleven. Belangrijker was echter dat het vernieuwing tegenhield.
Het idee was nu om dat monopolie op te breken en zo weer vernieuwing in het systeem terug te krijgen. Nou, dat werkte. Maar helaas, wat gebeurde er sindsdien niet allemaal. En dat met name door de Telecommunicatiewet van 1996, door de herstructurering die volgde. In de naam van vernieuwing hebben ze de algehele draadloosheid ontketend, en tegelijkertijd de voet van het pedaal genomen wat betreft bekabeling: de oude netwerken en alle nieuwe kabelnetwerken. In die tijd waren het op koper gebaseerde netwerken, koperen kabels. Tegenwoordig is het allemaal glasvezel. Maar glasvezel die naar je huis toe loopt, valt onder een andere regelgeving dan de glasvezel die er ligt voor je mobiele diensten.

In principe zat de industrie op die manier voor een dubbeltje op de eerste rij. Dus vormden alle telecombedrijven zich om naar draadloosheid. Dat rapport van mij, *Re-Inventing Wires*, gaat vrij gedetailleerd in op hoe het allemaal heeft kunnen gebeuren en wat daarop volgde. Het komt neer op een herstructurering van de industrie via een volledig bandeloos en ongereguleerd kapitalisme. Het resulteerde in een opnieuw samensmeden van de Bell-bedrijven, tot een nieuw triopolie dat zelfs krachtiger is dan het oude Bell-monopolie.
Dat triopolie bestaat uit Verizon en AT&T – in feite de overblijfselen van het Mob Bell System – en de kabelindustrie. Dat heeft zich volledig omgevormd tot één enorm triopolie, dat de internettoegang in dit land beheerst en de prijzen kunstmatig hoog houdt. Verder levert het slechte service en remt het iedere vorm van vernieuwing af.

Zelfrijdende auto's

Josh: Dat hele aspect van zelfrijdende auto's en 5G, waar gaat dat volgens u heen? Het lijkt een ongelooflijk ambitieus initiatief om zelfrijdende auto's te hebben die bestuurd worden via mobiele signalen en straling. Ik heb al nieuwsberichten gezien over ongelukken en situaties die fout gaan. Hoe ziet u dat dit hele gebeuren zich zal ontwikkelen?
Dr. Schoechle: Ik ben er erg sceptisch over. Er zijn twee aspecten. Eén ervan is de zelfrijdende auto of het autonome voertuig zelf. Het andere is het gebruik van 5G.
Er is namelijk een fundamenteel probleem. Het klinkt leuk om over een autonoom voertuig te praten. Maar als je er goed over nadenkt, waarom wil je er eigenlijk een? Waar is het voor, waar is het goed voor? Is het gewoon omdat het iets nieuws is en nog weer een manier om geïntegreerde circuits te verkopen? Dus auto's volproppen met elektronica? Data van mensen verzamelen en daar op een of andere manier aan verdienen? Sowieso om data te verzamelen? Is dat waar het echt om gaat?
Waarom hebben wij een autonoom voertuig nodig? Mensen vinden het leuk om in hun auto te rijden. Je kunt scenario's bedenken waarin je achterover leunt en een krant leest en je laat rondrijden, zeker. Er zijn beslist mensen die dat misschien leuk vinden. Maar ik denk niet dat er een markt voor is, hooguit een van afzetters.
Daarnaast zijn de technische problemen eromheen ongelooflijk groot. Het vereist in essentie dat elke vierkante centimeter waar de auto naartoe kan nauwkeurig in kaart wordt gebracht. En dat je die data actueel houdt. Niet alleen in kaart brengen, maar ook actueel houden. Een auto kan niet op een weg rijden waar net een brug is weggehaald. Dat weet de auto niet.
Ik begrijp niet waarom het economisch zou zijn. Wie zal die auto's kopen? Waarom zou iemand ze kopen? Je hoort aldoor wel over Uber. 'O, Uber zal beslist overstappen op zelfrijdende auto's.' Maar het basisverdienmodel van Uber gaat over het externaliseren van de kosten van arbeid en auto naar de werknemer. Het komt neer op profijt trekken van de werknemer. Het is een arbeidsmodel dat ze deelpacht noemen, moderne slavernij. Anders gezegd, het is zelfs erger dan slavernij. Want je moet niet alleen voor je eten zorgen, maar ook zelf je autoverzekering betalen, en de auto onderhouden. Verder bieden ze medewerkers het absolute minimum dat die nog zullen aanvaarden voor ze nee zeggen. Dat is het verdienmodel van Uber.
Het voordeel voor Uber was, dat ze geen auto's hoeven aan te schaffen en te onderhouden. Maar als ze kiezen voor autonome voertuigen, zouden ze die beide zaken *wel* moeten doen. Dan zouden ze niet het voordeel hebben van werknemers die de lasten van hun vloot dragen. Dus waarom ter wereld zou Uber het doen?
Het is gewoon een hype, het doet het goed op de beurs. Het gaat over alleen maar over aandelen verkopen.
Josh: Luchtkastelen.

Gigantisch piramidespel

Dr. Schoechle: Het gaat helemaal over de verkoop van aandelen en op de beurs genoteerd staan. Maar mensen zijn een klein beetje ongerust aan het worden, want ze zien wat de koers doet sinds de beursgang. Hetzelfde geldt voor een bedrijf als Lyft.
Laten we die kwestie van de markt voor autonome voertuigen wat breder trekken. Ik denk dat Google feitelijk begonnen is door General Motors bang te maken, en alle andere autofabrikanten, zoals Toyota. Ze lieten iedereen denken dat de auto van de toekomst er een zal zijn die vol elektronica gepropt zit. En iedereen moest daarin meegaan, anders zou je het niet redden. Maar ze hadden geen idee van wat het voorstelde. Behalve Google. De jongens van Silicon Valley begrijpen de verkoop van chips, software, apps. Daar weten ze echt alles van.
Dus maakten ze de autoindustrie bang. Zorg dat je erbij bent, nu instappen. Het lijkt op een gigantisch piramidespel. En ze drijven het steeds verder op. Nu is iedereen naarstig op zoek naar het autonome voertuig. Terwijl niemand werkelijk weet waarom het nodig is.
Josh: Dus 5G, autonome voertuigen, het internet-der-dingen – wie weet ook *der mensen*, in de visie van de grote ondernemingen – en AI: artificiële intelligentie. Is dat het?
Dr. Schoechle: Klopt grotendeels. Dat AI is ook weer hetzelfde, gewoon weer een woord. Oude wijn in nieuwe zakken. Dat woord kennen we al vanaf dat ik in deze business zit. In de jaren '70 kreeg ik belangstelling voor computers. Toen ging het over wat we in die dagen zo ongeveer als AI zagen. Vandaag de dag is AI een woord dat rondzoemt. Het is een manier om aandelen op te stuwen. Het gaat enkel over het maken van computers en de algoritmen in die computers, niets nieuws onder de zon. Je hebt natuurlijk wel nieuwigheden, bijvoorbeeld neurale netwerken die de spits van AI vormen. Het is nogal een discussie op zich wat betreft waar het wel of niet heen zal gaan.

Pakken-wat-je-pakken-kan

Josh: Ik begin het een beetje te zien. Alles bijeen zou dit zomaar de volgende zeepbel kunnen zijn die barst.
Dr. Schoechle: Ik denk dat het ook grotendeels een zeepbel is. Het gaat voornamelijk over investeringen op de aandelenmarkt. Over het positioneren van beginnende bedrijfjes, bedoeld voor toekomstig beursaanbod. Over Silicon Valley, dat de rest van de wereld gek blijft maken met hun spullen.
Ik geloof dat er de laatste jaren een scepticisme is ontstaan, dat alleen maar sterker wordt. Wat je ziet, is dat men dat hele Silicon Valley – en grote bedrijven als Google, Facebook, Amazon, zelfs Apple – een beetje door begint te krijgen. Apple is vermoedelijk de minst kwalijke of ernstige van degene die ik heb genoemd. Er is in ieder geval een directeur van Apple die geprobeerd heeft om in te gaan op twijfels over dit alles. Hij heeft er wat over geschreven.
Maar die andere jongens gaan gewoon maar door met geld graaien. Zuckerberg is de belichaming van die mentaliteit van pakken-wat-je-pakken-kan, en intussen de mensen vertellen wat ze willen horen.

Herbekabeling

Josh: Laten we het over uw publicaties hebben, die twee belangrijke rapporten die u hebt gepubliceerd. Eerst *Getting Smarter about the Smart Grid*, en daarna *Re-Inventing Wires*. Daarin gaat het over concrete oplossingen, en als uitgangspunt neemt u bekabelde netwerken. Help ons om dat wat te begrijpen. Want volgens mij bestaat het idee dat bekabelde netwerken en vaste telefoonlijnen

ouderwets zijn, of op de een of andere manier niet meer bruikbaar. Zeg het me als ik het mis heb, maar even na het jaar 2000 had je een geweldige investering in de aanvankelijke uitrol van glasvezel, voor bekabelde netwerken met hoge snelheden. Ook dat werd toen zo goed als gekaapt. Welke belangrijke ontdekkingen en ideeën staan er in die rapporten, waarmee u de wereld daadwerkelijk helpt om het probleem met 5G op te lossen?
Dr. Schoechle: Ik noem het herbekabeling, want als ik kabel zeg, dan bedoel ik koperen kabel. Ethernet met name is de technologie die we bijna allemaal met koper gebruiken. Maar we hebben ook nog de oude DSL-netwerken voor telefonie en zo. En dan heb je nog glasvezel.
Glasvezel is het voornaamste middel geworden om informatie te versturen. Zelfs voor mobiele netwerken. Mensen denken volgens mij dat hun mobiele telefoon op de een of andere manier rechtstreeks met de *cloud* praat. Ze weten niet hoe het echt werkt, want het werkt gewoon. Ze beseffen niet dat hun mobiele gesprek de laatste 300 meter of een kilometer, als je wilt – mogelijk maximaal 8 kilometer – naar een basisstation gaat dat door middel van glasvezel verbonden is met een wereldwijd netwerk. Want dat is hoe het werkt. Waar ik op wijs, is dat het knelpunt in dat hele systeem het draadloze gedeelte is.
Er is één ding aan draadloosheid dat heel erg handig is. Draadloos werkt goed voor iets dat beweegt. Dus ben je onderweg, dan is het erg handig. Maar ben je op een vaste plek, dan krijg je een veel betere prestatie en word je beter bediend via een bekabelde verbinding. Laten we dus zorgen dat er naar elk huis en elk bedrijf glasvezel wordt aangelegd, in plaats van alleen naar al die basisstations. Dan is er een eerlijk vergelijk mogelijk.

Eigen vezelnetwerk

Dr. Schoechle: Het triopolie is doende geweest deze ontwikkeling te beperken en heeft alle glasvezelaanleg omgeleid naar hun zendmasten. Daar zijn momenteel een paar enorme rechtszaken over; want ze hebben miljarden dollars verschoven. Ze hadden hun abonnees vergoeding voor dat geld moeten geven, dat gebruikt had moeten worden voor verbetering van hun telefoondienst. Maar dat gebeurde niet. In plaats daarvan werd het gebruikt voor verbetering van de basisstations.
De oproep die ik doe, is voor een nieuwe beweging, die inmiddels al gaande is in elke stad en elke gemeente in het land. Een oproep om eigen glasvezel aan te leggen, net zoals ze allemaal eigen riolen, eigen waterleiding, en eigen straten hebben. Glasvezel naar iedereen, want het is een noodzaak in de huidige maatschappij. Zonder internet kun je niet solliciteren. Je hebt geen toegang tot de openbare informatie. Waarom moeten we afhankelijk zijn van een draadloos netwerk in andermans handen? Bij vezelnetwerken heb je dat niet.
Josh: Vertel nog wat meer over de voordelen van bekabeling naar elk pand.
Dr. Schoechle: Iedereen kan dan thuis toegang hebben met hoge prestaties, zodat je echt thuis kunt werken. Want met glasvezel heb je symmetrisch verkeer: even snel uploaden als downloaden. De oudere DSL- en kabelsystemen leveren een dergelijke symmetrie niet. Maar mobiele systemen ook niet. Die zijn gemaakt voor het downloaden van advertenties, films, dat soort zaken. Ze zijn niet voor symmetrisch verkeer gebouwd.
Het mooie van glasvezel zou zijn, dat je inpandig een server kunt hebben. Die kun je dan gebruiken voor je bedrijf. Daardoor zou dat beter lopen. Een andere factor is, dat er een hoop automatisering staat aan te komen. Laten we met name het energiebeheer als voorbeeld nemen. Dat is een gebied waar ik veel in doe. Het gaat over distributie en opslag van zonne-energie.
We zouden ons hele energiesysteem kunnen omzetten van steenkool en fossiele brandstof naar zonne-energie en opslag in accu's. Daarbij wordt het erg belangrijk om de elektriciteitsstromen binnen een gemeente in essentie terstond te kunnen beheren. En om die energie heen en weer te verhandelen, om

de prestatie van zo'n distributienetwerk te optimaliseren. We noemen dat vaak een microzonnenet. Zoiets heeft communicatie met hoge snelheden nodig om te werken. Glasvezel zou daarvoor ideaal zijn. Interessant genoeg, zijn er in het hele land al veel glasvezelnetwerken aangelegd. Zo heeft Longmont in Colorado een elektriciteitsbedrijf dat eigendom is van de gemeente. Ze hebben daar ook glasvezel naar iedere klant aangelegd. Die kan dus niet alleen elektriciteit maar ook internet krijgen. Meer dan 55 procent in de gemeente is klant. Je hebt gigabyte-toegang tot internet met symmetrisch verkeer voor 49 dollar per maand. Daar kan niets tegenop. Het is vergelijkbaar met stromend water op elke plek in je huis.

Een verstandig net

Josh: U stelt in uw eerste rapport, *Getting Smart About the Smart Grid*, enkele oplossingen voor. U heeft het niet over een slim net maar over een verstandig net. Kunt u daar iets meer over vertellen? En dan met name over het gedoe met die meters en dat soort zaken. Wat voor elektriciteitsmeters zouden we moeten hebben? Wat zou u aanraden om zo efficiënt mogelijk met die lokaal beheerde, geïntegreerde zonne-energie en nieuwe technologie te komen tot een verstandig net?
Dr. Schoechle: Dat is waar ik het al een beetje over had. Stel, je hebt een elektriciteitsnet en parallelle glasvezel die alles verbindt. Dan ben je er nog niet met alleen de meterstanden bijhouden. Je moet ook de energiestromen beheren. Anders gezegd: elk gebouw heeft een soort intelligent station of portaal nodig dat de energiestroom in dat pand beheert. Het moet ook het opwekken en de opslag van energie van het pand vereffenen. En dan via het lokale distributienet en het glasvezelnet met de naburige panden communiceren om die stroom weer binnen de gemeente te vereffenen. Op zo'n manier kan de hele gemeente tot een buitengewoon hoge graad worden bediend met zonne-energie.
Josh: Maar zonder slimme meters, toch?
Dr. Schoechle: Die meters vormen een interessant probleem. Ze waren oorspronkelijk bedoeld ter regulering van de beheerder plus het beheer van het energiegebruik per locatie. Ze zouden misschien eens per maand worden uitgelezen door een nutsbedrijf.
Maar ze hebben de kar voor het paard gespannen. De nutsindustrie ontdekte veel geld te kunnen verdienen aan het slimmemeternet door een volkomen overbodig draadloos communicatienet te installeren. Dat hoefde helemaal niet draadloos te zijn. Het leek zinniger dan de oorspronkelijke prototypes van die meters, die begin of midden jaren '90 werden ontwikkeld en nog bedraad waren en via het telefoonnet werkten. Ze ontdekten meer geld te kunnen verdienen door een extra netwerk te verkopen. En dat was dus een draadloos net. Het gaat in feite om het geld. Want de nutsindustrie verdient haar geld met kapitaalretouren op activa.
Dus die meters werden één grote geldmachine. Terwijl ze eigenlijk deel zouden moeten zijn van een beheerssysteem voor huizen dat volledig per locatie werkt. En dat dan vervolgens verbinding maakt. Het zou misschien eens per maand factuurgegevens kunnen versturen naar een nutsbedrijf.
Zoals het nu is opgezet, is het zinloos. Het nutsbedrijf slurpt met tussenpozen 15 keer de data op, maar heeft verder geen idee wat het ermee aan moet. Ze sturen je een maandrekening. En de data verkopen ze aan een derde, voor een of ander compleet ander doel. Het is volkomen onzinnig.
Wat ik probeer te doen, is terugkeren naar wat het oorspronkelijke concept van de slimme meter was, namelijk een onderdeel zijn van een beheerssysteem voor de energie in een pand. Op een of andere manier ontstond op basis daarvan de illusie van slimme meters en een gigantische computer in de lucht of zo die ieders broodrooster in de gaten kan houden. En dan ook nog op een of andere manier de energiestroom beheert. Maar dat kan niet. Ze hebben daar ook helemaal geen interesse in.

Slimme meters en data

Josh: Is bij de oplossingen die u hebt uitgestippeld nog altijd een digitale meter nodig, voor het beheer in de thuissituatie? Of kan het ook een analoge meter met de juiste technologie zijn, die geen data slurpt, zoals u het stelt?
Dr. Schoechle: Mensen willen de analoge meters, want daar zit geen zender in. Ze stralen geen microgolven uit. Je wilt geen microgolfzender in huis hebben.
In feite zitten er in veel moderne apparatuur al meters ingebouwd. Een omvormer voor zonne-energie bijvoorbeeld. Die meet de hoeveelheid energie die wordt geproduceerd door de zonnepanelen, en de hoeveelheid energie die het huis in gaat. Er is niets mis mee als je die informatie lokaal gebruikt om de energiestroom te beheren. Een digitale meter is best in orde, het is geen radio. Het probleem is de zender, want die verandert het in een microgolfzender, net zoals radar. Waarom hebben we dat nodig? Het antwoord is: we hebben het niet nodig. Het is compleet nutteloos, overbodig, en contraproduktief.
Josh: We weten dus dat de slimme meters geïnstalleerd zijn om mensen in de gaten te houden en om data te verzamelen. Dat men meestal niet eens weet hoe die data echt te gebruiken; hoewel ze in sommige gevallen te gelde worden gemaakt. Je weet niet naar wie de data gaan.
Bij 5G is het principe hetzelfde: data oogsten, controle, winst, alles onder de vlag van gebruikersgemak. Dat brengt me bij de volgende vraag. Hoe begrijpt u het: moeten die slimme energiemeters en de 5G-infrastructuur gaan samenwerken? Of is dat niet de bedoeling?
Dr. Schoechle: Ik weet het niet. Ik bedoel, ik neem aan dat ze zullen proberen ook die geldkoe te melken. De nutsbedrijven moeten geld verdienen. Dus als ze er geld uit kunnen halen, zullen ze dat zeker doen. Ze moeten wel de regulerende instanties zo ver zien te krijgen dat ze daarmee weg kunnen komen.
De data hoeven het pand helemaal niet te verlaten, ze zijn op de plek zelf nodig. Feitelijk heeft het pand data van het netwerk nodig, van de energiebedrijven, en niet andersom. Het energiebedrijf heeft helemaal geen data nodig van het pand. Het pand moet van het energiebedrijf op onverschillig welk moment de data hebben over de energieprijs. Wat je een prijs opvragen noemt, een prijsopgave. De data gaan nu in de omgekeerde richting. Dus zijn er data nodig, dan zou dat hiervoor zijn.
Ik vind het idee van een glasvezelnet voor het beheer van energiestromen momenteel feitelijk het meest vooruitstrevende. Je hebt een technologie die transactieve energie heet, wat een onmiddellijke, lokale handel in energie inhoudt. Weet je, met korte intervallen van 5 minuten tussen woningen en gebouwen in een distributienet. Daartoe zijn we in staat. Dat zou dat distributienet erg efficiënt kunnen maken. En er is niemand die data hoeft te verzamelen en verkopen. Het gaat om minimale data, die in het pand blijven. Er hoeven geen data naar het elektriciteitsbedrijf of het hoofdnet gestuurd te worden. Ze dienen voor lokaal netbeheer.

Zon en wind en water

Josh: Wat betreft de oplossing met een verstandig net: kunt u ons iets vertellen over hoe efficiënt de produktie en opslag van zonne-energie is? Waar staan we nu en hoe ontwikkelt het zich? Is het inzetbaar met het oog op grootschalige transitietechnologie?
Dr. Schoechle: We hebben de laatste paar jaren enorme veranderingen gezien wat betreft de prijs van zonnepanelen en zonne-energie. We zijn er nog lang niet, maar het is al wel aan het komen. Het verandert in dezelfde mate als de energieopslag en de technologie erachter doen. Zonnepanelen kunnen al concurreren met iedere andere vorm van elektriciteit.
We zien voorstellen voor de aankoop van zonne-energie uit grote windmolenparken en de grotere zonne-installaties voor 1 of 2 dollarcent per kilowattuur. Dat is ongelooflijk, zeker vergeleken met steenkool en andere conventionele bronnen, waarbij het op bepaalde plaatsen 8 tot 10 cent of meer

per kilowattuur kost.
Zonne-energie kan dus al concurreren met elke andere bron van energie. Het probleem met zonne-energie is uiteraard de opslag. Dus koppel je zonne-energie aan goede opslag, dan heb je de perfecte oplossing.
De opslag is nog altijd erg duur, hoewel we de laatste paar jaren de prestaties drastisch omhoog zien gaan. De komende jaren zal het blijven verbeteren, want in elektrische voertuigen gebruiken ze dezelfde soort batterijtechnologie. En wereldwijd zijn er enorme inspanningen aan de gang ter verbetering. De vooruitgang bij voertuigbatterijen komt dus ook ten goede aan de gebruikers van vaste batterijen in huizen, gebouwen, en zelfs lokale netwerken. Het is concurrerend wat dit betreft. Zonne-energie met opslag kan momenteel op tegen aardgas en wint het van steenkool.
Josh: Ik woon in de buurt van Seattle. Wat zou u daarover kunnen zeggen? Wij hebben geen 300 dagen zon, zoals jullie in Boulder. Hoe inzetbaar is het voor een klimaat met veel meer bewolking?
Dr. Schoechle: In Seattle heb je een hoop waterkracht en dat aspect telt ook mee. Dat kan ingevoegd worden bij hetzelfde elektriciteitsnet. Hoewel waterkracht veel grootschaliger is. Ik heb het gevoel dat kleine distributietechnologieën beter zullen werken dan sterk gecentraliseerde. Maar jullie hebben die waterkracht, dus dat is er al. Je hebt ook een hoop wind in jullie regio.
Wat betreft je vraag over zonne-energie: je hebt gewoon meer nodig als het niet zo zonnig is. Hier rond Denver hebben we gemiddeld 300 dagen zon per jaar. Zoveel heb je niet in Seattle. Dus zou je meer zonne-energie nodig hebben. Duitsland heeft de reputatie een van de landen te zijn die het meeste met zonne-energie doen. En het is daar zeker niet zonniger dan in Seattle. Dus het kan wel, maar je hebt gewoon meer hoeveelheid nodig.

Deugdelijk ontwerpen

Josh: Dus windenergie en in mindere mate ook zonne-energie. Maar bij deze technologie lijkt het standaard zo te zijn dat je ook magnetische velden en/of vuile elektriciteit krijgt, transiënten en zo. Heeft u kans gezien om naar technologieën te kijken die zonne-energie, maar vooral ook windenergie, schoner of veiliger maken? Om de zorgen van mensen weg te nemen.
Dr. Schoechle: De technologie om dat te doen hebben we. Maar er hangt wel een prijskaartje aan. Als het de lui die de apparatuur maken niet kan schelen, dan zullen ze die niet maken. Maar sommige nieuwe omvormers die we hebben, omvormers voor huizen, kunnen extreem schoon werken. Ze veroorzaken geen vuile elektriciteit, ze schonen de elektriciteit juist op.
Bepaalde oudere apparatuur geeft behoorlijk veel troep. Wat we in feite vuile elektriciteit noemen, is verstoring die door slordige, goedkope elektronica ontstaat. Maar als je meer zorg aan het elektronica-ontwerp besteedt, zoals sommige fabrikanten doen, dan is het heel netjes, heel schoon.
Hetzelfde kan over LED-lampen en spaarlampen gezegd worden. Die hebben vaak echt slordige goedkope voeding, slecht ontworpen. Omdat het de mensen die het ontwierpen niet kon schelen. Maar kan het ze wel schelen, dan koop je deugdelijk ontworpen elektronica.
Voor grote windmolens geldt hetzelfde. De elektrische problemen daarvan zijn aanzienlijk, maar dat kan worden beperkt door een juist ontwerp. Doorgaans ben ik geen fan van grote windmolenparken, want dat moet allemaal verstuurd worden. Dat betekent dus transmissiesystemen, en die geven allerlei soorten straling en troep. Ze kosten ook veel geld, het is kapitaalintensief.
Hier ligt een kans om ons elektrisch stelsel om te vormen, van een 100 jaar oude gecentraliseerde kapitaalintensieve structuur naar een nieuwe structuur van een massamarkt met gedecentraliseerde distributie. De produkten daarvoor kunnen gebruikersvriendelijk worden ontworpen.
Josh: Dus als gemeentes, lokale overheden en particulieren dergelijke technologie omarmen, nemen we letterlijk weer de macht in eigen handen, en uit de greep van multinationale

ondernemingsbelangen. En we voorkomen dat we in een surveillance-economie verzeild raken, toch? We voorkomen dat onze rechten worden overgenomen door een of ander surveillancebedrijf dat surft op een slim net, een 5G-net, het internet-der-dingen.
Dr. Schoechle: Daar kan ik het helemaal mee eens zijn. Mijn filosofie draait in principe om: kleiner is soms beter. Want dan heb je niet die institutionele bouwwerken en kapitaalstructuren, die politiek gezien zo onbeheersbaar zijn. Als we de voorkeur geven aan lokale zeggenschap en lokaal gedistribueerde technologie, dan zullen we onze leefomgeving op een veel wenselijker manier kunnen vormgeven. Als de boel wordt beheerst door grote ondernemingen, heb je niets te zeggen over wat ze doen en ontwerpen. Met kleinere markten werkt het beter. Bij elke markt die te groot wordt, zal het uit de hand lopen. Want je krijgt overheersing door ondernemingsbelangen.

Produkten voor energieopslag

Josh: Ik vraag u nu om enigszins toe te lichten welke specifieke voorkeuren u hebt voor bepaalde technologieën. U zei dat bij voldoende motivatie het mogelijk is om vuile elektriciteit of transiënten door windenergie en zonne-energie op te schonen. De technologie daarvoor hebben we. Het gaat gewoon om een zekere bewustheid bij producenten en op de markt. Dan is het mogelijk.
Mijn vraag betreft de opslag of de energieproduktie. Een jaar of twee terug hoorden we veel over Tesla's Powerwall, dat zou het nieuwste je van het zijn. Het neusje van de zalm, zogezegd. Een voor iedereen haalbaar produkt voor gewone energieopslag.
Is dat een produkt dat u zou aanbevelen? Of zijn er nog geavanceerdere produkten? Waar bent u het meest enthousiast over, als we het over energieopslag hebben? Misschien dat u iets wilt zeggen over bepaalde energieproduktie? Voel u vrij om specifieke merken of bedrijven te noemen.
Dr. Schoechle: Wat betreft schone en vuile stroom liggen er echt kansen voor zo'n distributiesysteem met opslag en kleine omvormers, van die huisapparatuur voor het omzetten naar gelijkstroom. Er zou een markt kunnen ontstaan voor een overgang naar huishoudelijke apparaten op gelijkstroom, wat de schoonste vorm van elektriciteit is. Veel mensen beseffen dat niet, maar als je een nieuwe vaatwasser of een ander groot apparaat koopt, dan zit daar al een gelijkstroommotor in. Binnenin heb je gelijkstroom. Ze maken het zo dat het op wisselstroom loopt, want dat heb je overal. Maar zou de markt zich op gelijkstroom richten en zou dat overal beschikbaar zijn, dan zou dat fabrikanten van grotere apparaten veel kosten besparen, want ze hoeven die omzetting niet te doen. De kosten zouden zo een stuk lager zijn.
Systemen met zonne-energie zijn uit zichzelf gebaseerd op gelijkstroom: de produktie en opslag waar ik het over had. In de branche voor accu's en omvormers bestaat discussie of accu's een hoog of laag voltage moeten hebben. Ik neig naar een voorkeur voor een laag voltage.
Een batterijsysteem met 48 volt is een standaard die al veel jaren in gebruik is. Thomas Edison was daar een pionier in. Volgens hem moest het in een net niet hoger zijn dan 50 volt. Hij heeft een hoop accutechnologie ontwikkeld, die feitelijk nu pas een weg naar de markt vindt.
De Powerwall, volgens wat ik begrijp, is er om redenen van efficiëntie. Dat gaat met een veel hoger voltage, omdat het goedkoper is om systemen voor zonne-energie in te richten op gelijkstroom met hoge spanning. Het probleem is echter dat het uiterst gevaarlijk is. Je hebt er geen systeem mee dat gebruikersvriendelijk is. Je kan niet lopen prutsen in een Powerwall, want het is extreem gevaarlijk om met zulke hoge voltages te werken, vooral bij gelijkstroom.
Maar 48-voltbatterijen kun je overal kopen en er gewoon in zetten. Dat kun je als gebruiker doen; het is gewoon toegankelijk voor gebruikers. Net zoals de nieuwe omvormers die je hebt, van bedrijven als Outback, Snyder Electric, Magnum. Dat zijn in essentie gelijkstroomsystemen met laagspanning die goed met zonnepanelen werken. Gelijkstroom met hoogspanning vormen ze om naar accuvermogen

met laagspanning, voor gebruik in woningen. Dan heb je dus een aansluiting met gelijkstroom.
Er komen nu nieuwe produkten op de markt, bijvoorbeeld voor verlichting. Verlichtingssystemen die gelijkstroom met laagspanning gebruiken. Alle apparaten die je gebruikt, telefoons, computers, die werken allemaal op gelijkstroom met laagspanning. Het geldt voor al die dingen. Als je een stopcontact in de muur hebt, dan is het 110 volt [Europa 230 volt]. Maar alles wordt omgezet naar gelijkstroom met laagspanning.

Stroom via data

Dr. Schoechle: De nieuwe standaarden voor bekabeling die ik in mijn rapport bespreek, gebruiken ethernet waarmee je binnen een gebouw data verzendt met dezelfde snelheid als via glasvezel buiten het gebouw. Eén gigabyte per seconde als je wilt. Koper kan dat heel goed. En dat niet alleen, er komen nu ook nieuwe versies van ethernet uit. Ik zit in normcommissies en daar zijn we ermee bezig. De technische standaarden die dit ondersteunen betreffen nieuwe USB-versies met ethernet inbegrepen plus gelijkstroom over dezelfde draad. Dan kun je thuis draad hebben die zowel gigabytes aan data als stroom levert. Dus in plaats van data via stroom, heb je stroom via data en hoogspanningslijnen. Je stopt je smartphone in een oplader in de muur, en je haalt data binnen, en tegelijk laad je met een en dezelfde stekker de batterij op. Een nieuwe versie van USB.
Josh: Dus het is stroom via data, in plaats van data via stroom. Net als de – hoe heette het ook weer? Niet de Powerwall. Maar u weet wel, die technologie waarmee je internet via het elektriciteitsnet in je huis hebt. Dat heb ik getest en dat geeft vreselijke vuile stroom, ontzettende transiënten.
Dr. Schoechle: Ja, daar zijn al jaren verschillende versies van voorbijgekomen. Ik heb er veel mee gewerkt en dat is niet de oplossing. Maar dit nieuwe gaat het wel worden: stroom via data.
Josh: Dus bij die oplossing geen problemen met vuile elektriciteit of transiënten?
Dr. Schoechle: Nee, het is volledig afgeschermd en het werkt prima. Het levert gelijkstroom.
Josh: Ik weet nog een overgangstechnologie. Hebt u van MoCA gehoord, Multimedia over Coax Alliance? Ik heb het in vier woningen geïnstalleerd. Kent u dat?
Dr. Schoechle: Ik heb de naam wel gehoord. Maar ik moet zeggen niet helemaal op de hoogte te zijn wat betreft MoCA.
Josh: Wat u doet is de echte oplossing. MoCA is een soort overgangstechnologie, met in feite een adapter tussen je bekabelde router en het tv-kabelsysteem van het hele huis. Dan heb je internet in elk vertrek dat een tv-contact heeft, net zoals in mijn eigen huis. Ik heb het al in een aantal woningen aangelegd. Het is een heel werkzame oplossing, die ik beslist kan aanraden.

Neem je macht terug

Josh: Ik wil terug naar de kwestie van 5G en uw kabeloplossingen. Het lijkt of het een strijd is tussen gemeentelijke overheden en de burgers die feitelijk met hun gemeentelijke overheden moeten samenwerken voor het behoud van lokale rechten. Zelfs ook individuele rechten. Zoals wat we bespraken: die lokaal en per woning beheerde technologieën. En het is een strijd tegen de FCC, de Federal Communications Commission, of de grote ondernemingsbelangen die de FCC in hun greep hebben. Sedert alles voor het eerst in de openbaarheid kwam, heeft dat tot gevolg gehad dat meer dan 300 gemeentelijke overheden in heel de Verenigde Staten met juridische stappen tegen de FCC dreigen. Mensen spreken er hun lokale vertegenwoordigers op aan. Gemeenteraden volgen het met argusogen. Wat zou u zeggen tegen gemeentelijke overheden die zoiets hebben van: 'Ik kan zien wat dit allemaal inhoudt, ik zie echt wel het belang van deze discussie. Maar ik weet het niet wat betreft een juridische strijd. Ik weet het niet wat betreft tegen de belangen van grote ondernemingen of de FCC ingaan.' Wat

zou u misschien als aanmoediging zeggen tegen gemeenteraadsleden die proberen te zien hoe ze het beste verder kunnen gaan?
Dr. Schoechle: Ik zou zeggen dat je ertegen op moet komen. Ze moeten moed tonen en zich realiseren dat ze hun burgers vertegenwoordigen. Ze zijn er om de mensen die in hun gemeente wonen te vertegenwoordigen. Dat is hun werk. En als ze dat niet kunnen, dan moeten ze een stap opzij doen voor een ander die het wel kan. En niet zeggen: 'Maar onze handen zijn gebonden door landelijke wetten, door de FCC, zelfs door wetten van onze eigen staat.' Weg met hen. Je moet vechten om dit te veranderen, zoals jij het zegt: 'Neem je macht terug!' Die moet je terugnemen en dat zal niet gemakkelijk zijn. Mensen zullen een hoop werk moeten verzetten om het te laten gebeuren.

Op lokaal niveau beginnen

Dr. Schoechle: Uiteindelijk is alle politieke macht lokaal. Het begint op lokaal niveau, het niveau van de gemeenteraad en de regio. Als democratie daar niet werkt, dan werkt ze nergens. Het moet daar beginnen. Je moet vechten met elk middel dat je kunt vinden.
Al die steden en gemeenten hebben zich verenigd. Per staat zijn er organisaties van steden en gemeenten om hun belangen te vertegenwoordigen. Hun opdracht is de openbare ruimte. Gemeentelijke overheden beheren de openbare ruimte en het is hun verantwoordelijkheid de gezondheid te beschermen, de veiligheid, de leefomgeving van de bewoners die zij vertegenwoordigen. Dat is waar je moet beginnen.
Het vereist een hoop lobbywerk om de wetten van alle staten terug te draaien, die ALEC-wetten te ontmantelen die uitgevaardigd zijn terwijl we allemaal sliepen of de andere kant op keken. Het is een gevecht tegen de FCC. Volgens mij heeft de Natural Resources Defense Council [soort Milieudefensie] een aanklacht ingediend. Ik weet dat in elk geval veel gemeenten daarbij hebben aangehaakt.
Je hebt ook organisaties in Colorado, bijvoorbeeld de Colorado Communication and Utilities Alliance. Die vertegenwoordigt een heel aantal steden en gemeenten in die staat. En die sloot zich aan bij die aanklacht van het NRDC. Dus het gaat vooruit. Ik weet niet hoever ze nu zijn, maar het doel is in essentie wat de FCC heeft gedaan ongedaan te maken. Er worden ook in het Congres wetten naar voren gebracht. Soms maken mensen er via hun vertegenwoordigers zelfs een raciale kwestie van; we zullen wel zien of democratie echt werkt. Hebben we iets dat beter is?
Josh: Het is een vuurproef. De democratie wordt beproefd, toch?
Dr. Schoechle: Absoluut. Het is een test. De onderneming als een instituut, dat is de wortel van dit alles. De manier waarop wij ondernemingen – die, zoals ik ze noem, Frankensteinachtige scheppingen van de mensheid – hebben laten worden. Het is een machine die is losgeslagen. De technologie en de organisatie van menselijke bedrijvigheid zijn uiterst efficiënt en effectief. Maar het is volledig doorgeslagen. We hebben het gewoon laten gebeuren.
Er worden nu voorstellen gedaan om het weer onder controle te brengen. Bijvoorbeeld antitrust-wetten. Er is een geweldig boek van Tim Wu, *The Curse of Bigness*, ik weet niet of je ervan hebt gehoord. Hij zou de handhaving van de antitrust-wetten nieuw leven willen inblazen. En er stond in *The New York Times* een hoofdartikel van de medeoprichter van Facebook, waarin hij stelde dat ze het moeten opsplitsen. Dat is precies waar Wu over schrijft.
We moeten dus stemmen op die mensen die ervoor zorgen dat dit ook echt gebeurt. Er zijn een hoop andere aspecten aan de machtsuitoefening door ondernemingen. Ze kunnen intact blijven, maar er moet wel iets aan gebeuren. Er is iets dat B Corp heet [*benefit corporation*] en daar zou het naartoe kunnen gaan. Het is een opkomende beweging, vooral onder brouwerijen volgens mij. Het betreft een efficiënte manier voor ondernemingen met een vriendelijker gezicht en wat ze allemaal zouden kunnen doen. Het begint gewoon met lokale inzet.

Het piepende wiel

Josh: Dus lokale actie en politieke wil, ja? Hoe belangrijk in dit verband is het dat mensen leden van hun gemeenteraad aanspreken en ze informeren?
Dr. Schoechle: Dat is van vitaal belang. Want gemeenteraden worden de hele tijd echt overspoeld met kwesties. Ik ken enkele raadsleden in mijn gemeente en zij moeten stukken van honderden pagina's lezen. Ze krijgen niet te veel betaald, als ze al overal voor betaald worden. Ze hebben geen staf, maar ze moeten wel de besluiten nemen.
Wat er uiteindelijk gebeurt, is dat besturen van staten en gemeenten door bureaucraten en managers worden beheerst, en niet door de raadsleden met hun gebrek aan tijd. Doe dus wat je kunt om het makkelijker te maken voor onze bestuurders, onze raadsleden, door ze bij de les te halen om de zaak te bespoedigen. Ze zullen echt alles wat jij kunt doen op prijs stellen. Wat niet wegneemt dat ze overspoeld worden. Een oud gezegde luidt: Het piepende wiel krijgt het vet. Zorg dus dat je het piepende wiel bent als je hun aandacht wilt.
Josh: Dus we zouden ervoor pleiten dat mensen in het klein actie ondernemen, samen met duizenden anderen die dat ook in hun eigen situatie doen. Je gemeenteraadsleden informeren over welke wetenschappelijke kennis en oplossingen er zijn. Wat zijn uw gedachten over een algemene strategie als deze? Dat mensen samenwerken met hun gemeenteraad voor een besluit tegen de machtsgreep van de FCC en voor het behoud van het eigen plaatsingsrecht van het lokale bestuur. Wat via welke juridische procedure dan ook het meest effectief voor gemeenten zal blijken te zijn. Daarnaast stappen die sommige steden inmiddels al zetten voor het beheer en de ontwikkeling en uitbouw van hun eigen lokale infrastructuur, bijvoorbeeld een lokale infrastructuur van glasvezel tot aan elk pand. En wat die uitbouw betreft, daar hoort eigenlijk nog bij: wat zou het advies aan steden zijn betreffende de toewijzing van gelden? Maar eerst wat u van die strategie vindt. Dus het juridisch gevecht aangaan met Big Brother en tegelijk een stappenplan maken voor de uitbouw van een bekabelde en veilige oplossing.
Dr. Schoechle: Ik denk dat het allereerst nodig is om gewoon te weten wie de lokale bestuursleden zijn, de gemeenteraad. Leer ze kennen, zodat je ze kunt ontmoeten, samen een kop koffie drinken. Ga er niet vanuit dat ze in de zak van de tegenpartij zitten. Wees gewoon eerlijk tegen ze en vertel wat je denkt. En zorg dat je vrienden hetzelfde doen. Ik denk eigenlijk dat ze dat op prijs stellen. Ga er niet vanuit dat je alles en iedereen tegen je hebt. Ga er doodgewoon vanuit dat je de boodschap voldoende keren moet herhalen tot ze hem echt horen. Hou in je achterhoofd dat ze het erg druk hebben. Wat was het andere punt?
Josh: Dat ging over het tegelijk stelling nemen tegen de dwingelandij van de grote ondernemingen, het gecentraliseerde beheer, en over de feitelijke aanleg van de lokale infrastructuur, dus een basis voor een bekabeld netwerk naar alle huizen.

Alleenrecht aanvechten

Dr. Schoechle: Een van de dingen die we heel normaal vinden, is dat steden en gemeenten riolering hebben ten behoeve van de inwoners, en waterleiding. In sommige delen van het land is dat gek genoeg ooit een probleem geweest. Waarom geen schoon drinkwater voor iedereen? Het betreft de meest basale functie van een stad, van een overheid.
Een volgende stap langs deze lijn is zorgen dat iedereen toegang tot internet heeft. Maar helaas, destijds in 2005, terwijl we sliepen of zo, waarde ALEC rond. Dat maakte dat in minstens twintig staten wetten werden aangenomen die het gemeenten verboden om glasvezel of wat voor communicatienet

dan ook aan te leggen. Het ging naar ondernemingen, private ondernemingen met hun eigen agenda. We moeten dat ongedaan maken. We moeten erop terugkomen en zorgen dat die wetten worden afgeschaft. Onlangs hebben ze hetzelfde geflikt met die kleine cellen. Maar dit ging gewoon over glasvezel, de aanleg van glasvezelnetwerken.
In Colorado kon je gelukkig weigeren, steden konden er onderuit door te stemmen. Ze konden die hele vervloekte boel weigeren. Maar die grote ondernemingen zullen proberen waar ze maar kunnen hun alleenrecht in beton te gieten. Dat hebben ze ook gedaan. Daardoor hebben sommige staten, ongeveer twintig staten dus, een ernstig probleem.
De FCC ging daar feitelijk tegenin. De oude FCC ging er tegenin, maar werd door de rechter tegengehouden. Het werd een gevecht in de rechtszaal. De FCC stond in dezen aan de goede kant, in een poging om breedband via glasvezel mogelijk te maken voor Chattanooga, Tennessee. Ik heb dat in mijn rapport beschreven, het hele gevecht.
Maar die hele boel moet ongedaan worden gemaakt. In het geval van bedrijven die al eigenaar zijn van het elektriciteitssysteem kan het heel snel gebeuren. Chattanooga, Tennessee, was een voorbeeld van een gemeentelijk elektriciteitssysteem dat aan glasvezel begon. Enkele jaren terug was dat je van het. Longmont, Colorado, heeft nu het nieuwste van het nieuwste. Het is een stad van ongeveer 100.000 inwoners, van wie er ongeveer 50.000 elektriciteit hebben en nu potentieel glasvezel. Als ze willen kunnen ze dat systeem omzetten naar een geavanceerd net voor gedistribueerde stroom.
Zonne-energie zit in heel Colorado enorm in de lift. We realiseren ons terdege wat de huidige crisis betekent, met klimaatverandering, de fossiele brandstoffen, en de vervuiling. Ik vind het werkelijk verbazingwekkend wat er alleen al het afgelopen jaar is gebeurd in een aantal steden in Colorado: doelstellingen van 100 procent hernieuwbare energie voor hun gemeente.

Eigen elektriciteit

Josh: Dus als basis een geïntegreerd glasvezelnet zoals in – was het Longmont?
Dr. Schoechle: Klopt.
Josh: Dat dus als basis om het eigen beheer terug te pakken, de eigen rechten terug te nemen, en eigenlijk tegelijk de eigen inwoners op de lange termijn te beschermen tegen de grote ondernemingsbelangen. De volgende vraag. Heeft u een blauwdruk of routekaart voor gemeenten om dit financieel haalbaar te maken? Dat ze de verantwoording kunnen nemen voor de aanleg? Hoe wordt het gedaan? Wat kunt u raadsleden aanbevelen?
Dr. Schoechle: Wel, die gevallen waar ik het zojuist over had. Ik denk dat Chattanooga het kon doen omdat ze geholpen werden door een forse subsidie van de landelijke overheid. Ze moesten nog altijd veel geld ophoesten, maar dit gaf het echt vaart. Longmont heeft ook wat landelijk geld gekregen om van start te gaan. Een paar lokale elektriciteitscoöperaties die ik ken in deze regio, Colorado, New Mexico, kregen ook wat geld voor glasvezel in hun systemen.
De basis is dat het de gemeenten zijn die kunnen innen en met obligaties werken. Een voorbeeld is de stad Fort Collins. Daar hebben ze een tijd terug al gekozen voor een elektriciteitssysteem in eigen beheer. Het probleem is dat het grotendeels op steenkool draait. Maar ze proberen uit te vinden of ze het kunnen omzetten naar zonne-energie. Ze besloten vorig jaar een obligatievergunning te verstrekken voor ongeveer 150 miljoen dollar om glasvezel toe te voegen aan het elektriciteitsnet. Zodat ze hetzelfde kunnen doen als Longmont. Het is een hoop geld, maar ze kunnen het aan. Het betaalt zich aantoonbaar terug, in Chattanooga loopt het al een aantal jaren. Het is nu nog te vroeg om cijfers van Longmont te kunnen laten zien. Maar Chattanooga kon aantonen dat de opbrengst voor de eerste jaren omgerekend naar de lokale bedrijvigheid een miljard dollar bedroeg.
Het kan dus de hele economie van een gemeente doen opleven. Je ziet dat je met zulke infrastructuur

de lokale economie nieuw leven kunt inblazen, vooral in dit tijdperk van verschuiving in conventionele manieren van zakendoen en werkpatronen. Arbeid en werkgelegenheid zijn aan het veranderen, er komt steeds meer verantwoordelijkheid bij jezelf te liggen, je moet je eigen broek ophouden of thuis werken. Dat noemen ze de giga-economie of zoiets.
Communicatie wordt hierdoor nog belangrijker dan het ooit geweest is. Bedrijven functioneren beter als ze goed communiceren. Ik denk dat zo'n investering van gemeenten via obligaties voor de aanleg van een vezelnetwerk zichzelf dubbel en dwars terugbetaalt. Ze moeten de moed hebben om het te doen.

Met recht terugvechten

Josh: Lokale overheden hebben de macht om het moeilijk te maken voor het grote triopolie om hun bestemmingsrecht en recht op aanleg te ontnemen. Ze kunnen bijvoorbeeld met hercertificeringskosten werken. Dat staat op de websites van de Environmental Health Trust, Americans for Responsible Technology, Telecom Power Grab, en nog wat andere sites met allerlei informatie. Heeft u dat gezien? Ze geven daadwerkelijk voorbeeldwetten, voorbeeldbesluiten voor hercertificeringskosten die het onrendabel moeten maken – in elk geval een stuk minder rendabel – voor telecomaanbieders om overal kleine cellen te plaatsen. Verder ook verordeningen voor minimumafstanden. Ik geloof 500 meter, als ik me goed herinner. Bijvoorbeeld de minimumafstanden voor opstelpunten in woonwijken en bij scholen. Wat zijn uw gedachten over die machtsmiddelen van lokale overheden?
Dr. Schoechle: Ik denk dat het klopt, ik hoor het ook van anderen. Ik moet wel zeggen dat ik het niet weet, ik ben niet echt op de hoogte van deze specifieke opties. Maar ik denk dat het hun verantwoordelijkheid is om dit soort zaken te doen. Lokale overheden kunnen en moeten dit doen uit naam van de basale belangen van hun burgers en het beheer van de openbare ruimte. De milieukwesties die hiermee verband houden vormen een ontzettende verantwoordelijkheid.
Josh: Het Hooggerechtshof van Californië heeft onlangs een uitspraak of oordeel bevestigd. Het stelt met zoveel woorden dat San Francisco in dit geval, maar ook iedere andere gemeente, meer macht heeft dan ons is verteld op grond van de Telecommunicatiewet uit 1996. Er zijn namelijk verschillende manieren om die wet te interpreteren. En het blijkt niet helemaal te kloppen dat gemeentelijke overheden krachtens artikel 704 van die wet geen bevoegdheden zouden hebben. Dat is dus onlangs in Californië bevestigd ten gunste van de gemeenten.

Optimistisch zijn

Josh: Het wordt het tijd om dit boeiende gesprek te gaan afronden We hebben zowat alles doorgenomen. Het is fascinerend om de oplossingen te zien die u aandraagt en hoe die op verschillende terreinen kunnen werken. Heel erg bedankt. Graag nog kort uw gedachten over wat we zien betreffende de noodzaak van lokale inzet, door lokale individuen en overheden, samenwerken met de gemeente. Bijeenkomsten, stellingname, zowel individueel als collectief, op lokaal niveau iets nieuws creëren, toch? Want als er niets gebeurt, gaan de grote ondernemingen gewoon door met hoe zij het doen. Zou u als besluit nog suggesties hebben die helpen om de kern van de boodschap te zien?
Dr. Schoechle: Wel, ik denk dat je uitstekende zaken benoemt. Een van de dingen die kunnen worden gedaan om voordeel te halen uit wat je opsomde, is een betere communicatie tussen steden en gemeenten. Hier in Boulder en Colorado hebben we wat ondervinding met steden die leren om het samen te doen, echt samen te werken. Ze delen de opgedane kennis met elkaar. Want ze hebben allemaal dezelfde algemene problemen. Veel zaken zijn specifiek voor een gemeente, maar veel zaken

ook niet. Ze komen tot een hoop gezamenlijke oplossingen.
Bij bepaalde zaken die je noemde kom je op het terrein van het delen van informatie en ervaringen. En soms wordt het eenvoudiger als je juridische kosten deelt. Het geeft ook moed als je ziet dat je niet alleen bent in wat je aanvecht. Je hebt collega's in andere gemeenten met wie je samen kunt optrekken. Ik denk dat zich een aantal verbanden aan het vormen is die zich richten op meerdere kwesties. Dat is beslist een weg voor lokale bewegingen bij het leren kennen van het terrein en het zorgen dat raadsleden zich van deze zaken bewust zijn.
Josh: Bent u optimistisch over de toekomst? Zo ja, welke sleutels bezitten wij als mensen met het oog op een positieve toekomst?
Dr. Schoechle: Nou, ik weet het niet. Ik moet gewoon optimistisch zijn. Want ik zou anders niet weten wat ik moest doen. Ik denk dat het deel van mijn aard is. Volgens mij is er altijd een weg. Bekijk gewoon iedere situatie. Een van de dingen die ik als ondernemer al vroeg heb geleerd, is bij elke catastrofe naar de mogelijkheden te kijken. Doorgaans is ergens wel een manier om er voordeel in te zien.

Is 5G nodig
voor zelfrijdende auto's?

Zelfrijdende auto's of autonome voertuigen (AV's) gebruiken een veelheid aan sensoren voor de waarneming van de onmiddellijke omgeving. Apparatuur met artificiële oftewel kunstmatige intelligentie (AI) vervangt de menselijke bestuurder. Als AI 'getraind' is om goed te rijden, kan het in het voertuig worden gezet en de weg op – zonder 5G. AV's maken ook gebruik van V2X-communicatie (voertuig-naar-alles) om gegevens uit te wisselen met eender uitgeruste voertuigen in de nabijheid en met weginfrastructuur (zoals stoplichten). Ook hierbij is 5G niet noodzakelijk. WiFi, 4G en licht kunnen voor V2X-communicatie zorgen.

8. VERSLAAFDE MAATSCHAPPIJ: TECHVERSLAVING EN 5G

Dr. David Greenfield

Dr. David Greenfield is de oprichter en medisch directeur van het Center for Internet and Technology Addiction en klinisch hoofddocent Psychiatrie aan de medische faculteit van de Universiteit van Connecticut. Naast een hoeveelheid artikelen in medische vakbladen en handboeken schreef hij 'Virtual Addiction', een boek dat in 1999 een vroege alarmbel luidde aangaande het groeiende probleem van digitale verslaving. Dr. Greenfield is redacteur van verscheidene tijdschriften over psychiatrie en verslaving. Hij geeft lezingen over de hele wereld en verschijnt in allerlei mediaprogramma's. Zijn recente werk richt zich op de neurobiologie en psychofarmacologie van dwangmatig gebruik van internet, de smartphone en overige technologieën, alsmede het afgeleid zijn onder het autorijden.

Josh: U bent echt een expert op het gebied van technologieverslaving. U houdt zich al tientallen jaren daarmee bezig en uw werk zit behoorlijk in de lift. Vertelt u er eens wat over.
Dr. Greenfield: Ik hou me hier sinds half tot eind jaren '90 mee bezig. Het is voor mij niet iets nieuws om te zien hoe verslavend internet is. Mijn achtergrond is de verslavingsgeneeskunde, ik was een heel aantal jaren verslavingsarts. Eind jaren '90 begon ik met het werk en enig onderzoek betreffende internetverslaving. Toen had je enkel nog inbel-verbindingen, we hadden geen smartphones of laptops of WiFi of tablets, het was een heel andere tijd. Maar zelfs toen al zagen we dat die technologie potentieel verslavend was en dat mensen echt moeite hadden met het uitzetten. Het is overduidelijk drastisch veranderd, door het gemak waarmee we nu toegang hebben en de snelheid van het internet en de alomtegenwoordige beschikbaarheid.
Josh: U vertelde vlak voor dit gesprek dat u gisteravond met een nachtvlucht was thuisgekomen. U zit in heel veel mediaprogramma's. Dit probleem is explosief aan het groeien en u bent hier echt een pionier in. Wat zijn de wegen die u bewandelt?

Twee soorten verslaving

Dr. Greenfield: Het betreft zowel een goede als een slechte zaak. Daarbij herinnert het me aan hoeveel ouder ik ben dan een hoop anderen. Want, zoals gezegd, ik ben al sinds half tot laat jaren '90 bezig. Nou ja, wat is er niet gebeurd, zeg.
Het heeft nu een beetje een omslagpunt bereikt. De snelheid en de toegang tot de technologie en de ongelimiteerde draadloosheid zijn ongelooflijk toegenomen. Vooral met de smartphones, die de dominante toegang tot internet zijn, of zijn geworden. Het is daardoor op een ander niveau gekomen, waarbij de gemiddelde mens moeite heeft met zijn of haar omgang met het eigen techgebruik; laat staan de mensen die uit psychiatrisch oogpunt misschien als echt verslaafd te diagnosticeren zijn. Dat betreft een relatief klein aantal vergeleken met de meesten van ons, die de technologie in het dagelijkse leven gewoonweg overmatig gebruiken.
Er zijn dus eigenlijk twee groepen. Er zijn mensen die echt klinische problemen hebben, tot op het punt dat hun leven niet meer hanteerbaar is. En daarnaast de rest van ons, met waarschijnlijk overmatig gebruik. In zoverre dat, hoewel ons leven niet onbeheersbaar is, we vermoedelijk een stuk gezonder en gelukkiger zouden zijn als we minder tijd met die apparaten doorbrachten.
Josh: De afgelopen jaren heb ik gezien dat mensen in het algemeen wel een beetje weten hoe ingrijpend een verslaving aan je smartphone en alle techspullen is. Je hebt bepaalde filmpjes. Ik herinner me er een van een paar jaar geleden op YouTube. Dat heette *Look Up*. Je zag hoe je het leven kunt mislopen. Er waren twee verschillende tijdlijnen: een daarvan is dat je met je mobieltje bezig bent en daardoor de persoon mist die voorbijloopt, terwijl je juist die had moeten ontmoeten. Dat filmpje is

meer dan vijftig miljoen keer of zo bekeken. En je hebt er nog een paar.
Dr. Greenfield: Het punt met technologie, elke met internet verbonden schermtechnologie, is dat het tijd vreet. Het is niet te doen zonder dat je ogen eraan vastgeplakt zitten. Maar alles dat elders om jouw ogen en aandacht en concentratie vraagt – lees: de werkelijkheid, het leven – vereist dat je niet op het scherm kijkt. Dus naar de mate waarin je een evenwichtig leven wilt hebben, naar buiten wilt kijken, een mooie boom zien die bloeit, kun je niet op je scherm kijken. Het is echt het een of het ander, je kunt niet op twee plaatsen tegelijk zijn.
Je moet niet denken in twee werelden te kunnen leven. Je kunt deelname aan de wereld hebben, een echte relatie of intimiteit, genieten van de natuur, tijd aan je werk of studie besteden, of aan de liefde van je leven. Maar je kunt dat niet doen als je op je telefoon of laptop of tablet bezig bent. Dat gaat niet. Dus je moet een keus maken. De technologie geeft je de illusie dat je geen keus hoeft te maken, dat je het allemaal kunt hebben. Dat je op je apparaat bezig kunt zijn en nog altijd het leven ten volle kunt beleven. Maar dat is eenvoudig niet waar.

Een moment van niets

Josh: Het lijkt wel of het om een beslissend moment gaat. Dat wij als samenleving en, belangrijker nog, als individuen uiteindelijk moeten kiezen.
Dr. Greenfield: Ja. De keuze doet zich nu echt voor, iedere keer als jij je telefoon pakt of bezig gaat op een tablet. Op dat moment moet je zeggen: Heb ik dit nu werkelijk nodig, is dit waar ik wil zijn, wil ik hier mijn tijd aan besteden?
Ik wil niet al te gevoelig doen, maar we hebben allemaal een beperkte tijd op deze planeet. We hebben allemaal 24 uur in een dag. Er is niemand die meer krijgt. We hebben allemaal een beperkte tijd van leven, ook al weten we niet hoeveel. Wat telt is, hoeveel daarvan wil je met apparaten bezig zijn geweest?
Momenteel brengen we 4 tot 6 jaar, het hangt af van wie je bent, met onze apparaten door, alles bij elkaar opgeteld. Dus de vraag is, wil je op het eind van je leven 5, 10, 15 of 20 jaar van je bewuste bestaan met een apparaat bezig zijn geweest? Wat geeft dat je? Op welk moment bepaal je of het, zoals ik het benoem, toegevoegde waarde heeft? Geeft het behalve afleiding, een vermindering van verveling – waar we zo doodsbenauwd voor zijn – ook toegevoegde waarde? We voelen ons ongelooflijk ongemakkelijk met een paar minuten verveling. Of als we even een moment van niets hebben. Wat overigens de oorsprong van alles is.

Verslaafd aan apparaten

Josh: Dan nu wat betreft 5G en het internet-der-dingen. U noemde dat die schermen meerdere jaren van ons leven opeisen. Wat zijn bij de huidige stand van de technologie, met 5G en het internet-der-dingen nog erbij, uw zorgen als we kijken naar techverslaving?
Dr. Greenfield: Vanuit medisch oogpunt wil ik het volgende over verslaving zeggen. Hoe sneller het zenuwstelsel een stof opneemt, maar ook gedrag – of het nu gaat om drugs, gokken, internet, voeding wat dit betreft ook – hoe sneller die stof of een bepaald gedrag het zenuwstelsel binnenkomt, des te sneller volgt een ervaring van genot of verhoogd dopamineniveau, wat heel normaal is. Internet geeft meer dopamine, net als zo veel andere stoffen of gedrag. Hoe korter de reactietijd tussen de klik op de knop of een veeg met je hand over het scherm en het verschijnen van de inhoud die je zocht, des te verslavender zal die stof of dat gedrag zijn. In dit geval dus internet. Dus reageert je telefoon vrijwel onmiddellijk, dan is dat veel verslavender.
Mijn voorspelling zou zijn, gebaseerd op wat ik de afgelopen twintig jaar heb gezien, dat wanneer we

met 5G de toegangssnelheid tot internet verhogen – dat geldt met name voor de mobiele apparaten – we nog meer problemen krijgen met mensen die hun apparaten niet neer kunnen leggen. Ze hebben het gevoel verslaafd te zijn of er serieus aan vast te zitten.
Josh: Ziet u het uitdraaien op een dystopische toekomst, zoals in de film *The Matrix*, of dat niet?
Dr. Greenfield: Ik vond *The Matrix* prima, ik hou wel van die film. Het punt van zo'n dystopisch verhaal is dat het gefundeerd is op een eventuele kern van mogelijkheden. Het moge duidelijk zijn dat we hopen dat het niet zoals in *The Matrix* zal gaan. Maar ik denk beslist – als we kijken naar onze leefstijl en ons gedrag en hoe we momenteel met machines en apparaten omgaan – dat alles nu een stuk meer lijkt op sciencefiction dan het 25, 30, 40, 50 jaar geleden deed. We zijn veel meer schermgericht en veel meer afgeleid en beheerst door onze apparaten dan we ooit geweest zijn.
Zal het zover komen dat we vastzitten aan onze apparaten en niet meer met elkaar praten? Ik weet het niet. Ik denk dat dystopische fantasieën allereerst gemaakt worden als een wekroep voor ons, bij het bepalen van welke kant we uiteindelijk op willen. Zo van: daar zouden we wel een beetje over na mogen denken. Ik bedoel, dat is waar we het hier over hebben. Maar kunnen we er nog over nadenken, ligt hier werkelijk een keuzemoment voor ons? Het gaat niet zozeer over het voorspellen van de toekomst; want die kan niemand voorspellen.

De gemiddelde gebruiker

Josh: Hoe belangrijk is deze kwestie voor een gewoon iemand, die niet zo erg worstelt met een eventueel klinisch vast te stellen techverslaving – dus de meesten van ons?
Dr. Greenfield: Enige kennis daarover is onduidelijk, want er is niemand die normale mensen echt heeft bestudeerd. We neigen er meer toe mensen met een probleem te bestuderen. Maar ik zou durven zeggen dat 80 procent van de gemiddelde gebruikers zal toegeven hun apparaten soms overmatig te gebruiken – dat ze het zelf als een verslaving zouden omschrijven. Dat betekent niet dat ze aan de medische criteria voor verslaving voldoen, maar wel dat ze zouden zeggen: 'Ik ben er gewoon aan verslaafd.' Ik bedoel, dat hoor je vrijwel iedere dag.
Deze week sprak ik iemand van ons medisch centrum in Californië, ze stelde wat vragen over mijn werk. Maar wat ze vroeg ging niet zozeer over wat ik medisch gesproken deed, ze was bezorgd om zichzelf. Ze maakte zich zorgen over hoe vaak ze ermee bezig was, en of ze moest denken aan verminderen.
Ik denk werkelijk dat de meesten van ons, zeker in die orde van 80 procent, overmatig met onze apparaten bezig zijn. Kijk maar eens naar je schermtijd. De meeste telefoons registreren de tijdsduur, afhankelijk van hoe oud je telefoon is. Het is beslist niet ongewoon als dat 2 tot 6 uur per dag is – dus op die kleine schermpjes. Volgens mij is de vraag: wil je daar echt 2 tot 6 uur per dag aan besteden?
Josh: Ik heb een smartphone. Meestal heb ik hem op de vliegtuigstand, of aan een draad, als ik thuis in mijn kantoor ben. Maar als ik 's ochtends mijn telefoon pak, om berichten te bekijken of te reageren, of alleen maar e-mail op de computer – als ik dat doe voor ik bewust begin aan mijn dag, dan merk ik dat de dag niet zo goed verloopt als anders. Kunt u daar wat over zeggen? Maakt de technologie ons slaafser en passiever? Zijn we niet meer zo wakker en fris als we onze dag minder bewust beginnen?
Dr. Greenfield: Bezig zijn op een apparaat en op het scherm is een passieve activiteit. Je verrijkt niet echt je ervaring en bent daar ook niet echt mee bezig. Je bent een passieve consument van je ervaring. Wat jij net zei, of je een betere dag gehad zou hebben als je niet had gekeken, dat weet ik niet. Ik zeg wel dat als ik 's morgens kijk, dan slokt het me echt op. Het kost me 10 tot 15 minuten om op gang te komen. Want ik loop de nieuwsberichten door, kijk naar wat er in de wereld gebeurt, en ik weet niet of dat wel zo'n goed gebruik van mijn tijd is. Dus of het uiteindelijk de kwaliteit van mijn dag beïnvloedt of niet, dat weet ik niet. Daar kan ik niets over zeggen. Maar ik zeg wel dat het je opslokt.

Het komt alweer op keuzes neer. Aangezien je een beperkte hoeveelheid tijd hebt, bevalt het idee me om jezelf er wel iets van toe te staan, als je dat inderdaad kunt. Maar dan een bepaalde hoeveelheid, zodat je uiteindelijk niet een overmatige hoop tijd verspilt.

Met of zonder telefoon

Dr. Greenfield: Er zijn ook nog neurologische factoren. Als je jezelf een overdosis genoegen geeft, door middel van het gebruik van internet, dan wordt je vermogen om genoegen aan het werkelijke leven te beleven minder.
Josh: Dat lijkt me een belangrijk punt.
Dr. Greenfield: Het is een neurologische kwestie, het is niet psychologisch. Als je jezelf via het scherm de hele dag door met dopamineshots hebt overladen, dan ontwikkelt zich een zogeheten beloningstekort. We noemen dat het beloningstekortsyndroom. Het idee is, dat je jezelf feitelijk met dopamine verzadigt, en dan kun je niet meer op een natuurlijke manier een dopaminebeleving zoals onder normale omstandigheden krijgen. Want je hebt jezelf als het ware buitenom met dopamine gedoseerd. Het eindigt ermee dat je het normale niveau van dopamine verlaagt. Je normale niveau van genoegen.
Dit is iets wat je aldoor ziet. Mensen die, als ze letterlijk geen scherm voor zich hebben, niet weten wat ze moeten doen. Ze kunnen niet meer gewoon alleen maar zitten. Ik durf te zeggen, als je ergens bent in een situatie waar je moet wachten – de wachtkamer, of een vliegveld, of een of ander lokaal of restaurant – dat je dan praktisch niemand meer ziet zonder een telefoon naast zich.
Dit is pas sedert een jaar of tien zo. Wat deden we vóór die tijd, als we in dergelijke omstandigheden waren? Volgens mij zaten we maar gewoon wat. Misschien lazen we een boek. Maar merendeels zaten we gewoon maar wat en we dachten. We hadden bepaalde gedachten. We hadden misschien inspirerende ideeën. Of we zaten wat te praten met iemand. Mensen hadden een gesprek met hun buurman of begonnen misschien een conversatie.
Ik was onlangs in een café in Palm Springs en naast me zat een man met ook een kop koffie en we begonnen een praatje. Geen van ons tweeën had zijn telefoon open liggen. Ik weet zeker dat als een van ons met zijn telefoon had gezeten, geen van ons beiden een gesprek was begonnen. Want je telefoon laat de wereld en iedereen weten dat je nergens voor open staat.

Snelheid is verslavend

Josh: Wat is het verband – als er een verband is – tussen de snelheid van de technologie of internet en de aard van de verslaving?
Dr. Greenfield: Ik heb daar eigenlijk al op gezinspeeld. De snelheid bepaalt of internet om zo te zeggen je bloedstroom in gaat, of feitelijk je zenuwstelsel. Hoe groter de snelheid, des te korter de tijd tussen het aanklikken en de invoer die de hersenen krijgen door wat voor inhoud dan ook die je bekijkt. Hoe korter de snelheid, of liever, hoe groter de snelheid en hoe korter de responstijd, des te verslavender is het. Daarom is crack verslavender dan gespoten of gesnoven cocaïne.
Josh: Omdat het ogenblikkelijk is?
Dr. Greenfield: Omdat het ogenblikkelijk is. Alles wat snel is, is verslavender dan iets dat meer responstijd vergt. Twintig jaar geleden, toen ik begon met mijn werk, moest je inbellen voor internet. Het duurde 2 tot 3 minuten voor een foto op het scherm verscheen. In die tijd zagen we geen hoge niveaus van verslaving, want het was traag. Hoewel we toch wel iets zagen.
Tegenwoordig heb je een smartphone en alles wat je hoeft te doen, is een veeg met je hand en je ziet het. En dat is nog bij 4G. Mijn theorie zou zijn dat we een grotere mate van verslaving en een hoger

niveau van overmatig gebruik en ook werkelijk misbruik zullen zien bij hogere snelheden. Daarbij denk ik niet dat dit de komst van 5G zal tegenhouden. Ik denk dat, zodra de kinderziektes eruit zijn, het als een gek uitgerold zal worden.
Josh: Wat we met deze Top voor ogen hebben, is door middel van bewustheid en doordachtheid proberen een tegenwicht te bieden. Dus, nogmaals, fijn dat u hieraan deelneemt.
Dr. Greenfield: Ik wil niet pessimistisch zijn, maar ik denk dat er heel erg veel geld achter deze technologie zit. Dus de motivatie is om het maar gewoon uit te rollen. Want technologisch gezien is er niet een noodzaak die het bepaalt, maar wel het gemak.
Josh: Ja, dat wat wordt verkocht is overduidelijk het gemaksaspect. Een bioscoopfilm in 6 seconden binnenhalen.
Dr. Greenfield: Dat is waar. Dat zul je kunnen doen. De vraag is, is dat iets goeds? Dit is dezelfde discussie die we al langer hebben over een hoop andere voordelen die de technologie ons brengt: betekent dat we iets *kunnen* doen ook dat we het *moeten* doen?

Afgeleid onder het rijden

Josh: U noemde een soort van ogenblikkelijke beloning, de dopaminefactor bij een almaar sneller netwerk.
Dr. Greenfield: Omdat je zenuwstelsel het aanklikken associeert met dopaminetoevoer. Hoe sneller je het doet, des te verslavender kan het eventueel worden.
Josh: Zijn er nog andere punten waar we voor uit moeten kijken, wat betreft mogelijk negatieve gevolgen van sneller en sneller, boven op dat soort systeem van ogenblikkelijke beloning?
Dr. Greenfield: Het gaat nog niet eens om het sneller en sneller. Het gaat om de hoeveelheden van het gebruik. Want hoe sneller het is, des te aantrekkelijker zal het zijn, wat theoretisch het aantal mensen met overmatig gebruik en daadwerkelijk misbruik zal doen toenemen. Het is ook buitengewoon afleidend.
Dat brengt ons bij het punt van het gebruik tijdens het autorijden. De technologie geeft je de illusie dat je iets snel kunt doen. Dus je zit in je auto, je pakt je telefoon, en je denkt bijvoorbeeld: Nou, laat ik even snel hierop een update sturen, want nu met 5G kan ik het nog sneller doen. De waarheid is, dat het maar een fractie van een seconde kost om in een ongeluk te belanden. Behalve dus als jij je vingers met de snelheid van het licht kunt bewegen, en je apparaat kunt oppakken en weer neerleggen in 0,3 of 0,5 seconde. Want anders ben je alsnog een kandidaat voor een ongeluk.
Nogmaals, mijn zorg is dat het de illusie geeft dat je iets veel sneller kunt doen; terwijl de waarheid anders is. We hebben al een recordaantal slachtoffers vanwege afgeleid zijn onder het autorijden. Vandaag de dag heb je meer kans op omkomen door een ongeluk wegens afgeleid zijn, of vanwege een ander die afgeleid was, dan door oorzaken die met alcohol verband houden.
Josh: Wauw! Heeft u nog meer statistieken hierover? Ik weet dat het inderdaad gigantisch is.
Dr. Greenfield: Als je het een of ander apparaat gebruikt, is er een 7 keer grotere kans op een ongeluk onder het autorijden. Er zijn meer dan 1.600.000 incidenten en ongelukken per jaar die met afgeleid zijn onder het autorijden te maken hebben. Het zijn er echt heel erg veel.
Telefoneren in de auto is eigenlijk zoals Russisch roulette. Overigens doen de meesten van ons het. We deden een paar jaar geleden met AT&T een onderzoek waarbij we mensen gewoon eerlijk ernaar vroegen. Het ging om 1000 mensen uit alle staten en lagen en leeftijden. En 80 procent geeft toe het onder het autorijden te doen.
Het zijn niet alleen de anderen. Jij bent het, en ik, iedereen doet het. Het is niet voorbehouden aan een bepaalde leeftijdsgroep. Het zijn niet uitsluitend mensen onder de 21. Heel erg veel mensen maken onder het rijden gebruik van hun apparaten.

Josh: Nou, die kan ik in mijn zak steken. Wat kunt u ons vertellen over de mogelijke fysieke verslaving, als die er tenminste is, van bepaalde frequenties en de straling zelf?

Een jojo-ervaring

Dr. Greenfield: Voor ik iets zeg over frequenties en straling – waar ik dus geen expert in ben – kan ik je vertellen dat een van de dingen die we bij smartphones zien een hoger niveau van cortisol is. En dat is een stresshormoon.
Wat gebeurt er als we het cortisol verhogen? Dit vindt trouwens al plaats zodra je de telefoon ziet. Je hoeft hem nog niet eens aan te raken of aan je oor te hebben. Als je je telefoon ziet, dan zet je het al in gang. De bijnieren zullen cortisol afgeven. Nogmaals, het is een stresshormoon. Uiteraard is het negatieve daarvan dat je je lichaam in een stresstoestand brengt. Je natuurlijke reactie op die stresstoestand is je telefoon pakken om te kijken. En als je dan kijkt, krijg je feitelijk een geringe verlaging van het cortisolniveau.
Je komt zo door de hele dag heen terecht in een jojo-ervaring van cortisol verhogen, kijken, dan weer verhogen, en dat steeds weer opnieuw. Dat is een van de redenen waarom je de dwang voelt om je telefoon niet neer te leggen. Want zouden we dat doen, dan stijgt het cortisolniveau, en dan moeten we weer kijken om het omlaag te krijgen.
Die frequenties – nogmaals, ik ben geen expert wat betreft het verslavende van bepaalde radiofrequenties. Ik bedoel, ik weet dat het radiofrequente energie is en dat het een vorm van elektromagnetische straling is. Maar ik weet niet of en hoe iemand verslaafd kan raken aan een specifieke frequentie van straling.
Josh: Er zit zo veel geld en gerichtheid achter de smartphone en heel die technologie, wat betreft het ontwerp en de ontwikkeling en marketing, met de verkoop als stuwende motivatie. Wordt het allemaal met opzet gemaakt om verslavend te zijn?
Dr. Greenfield: Ik geloof niet dat toen de mobiele telefoon werd ontwikkeld, er iemand in een miljoen jaar had kunnen denken dat die verslavend kon worden. Volgens mij waren ze gewoon iets hartstikke tofs en helemaal te geks aan het uitvinden. Dat is ook voor het grootste deel zo.
De moderne versie van de smartphone is pas 10 jaar oud. Apple was er feitelijk een pionier mee. Maar ik denk dat ze vrij snel beseften dat het wel iets verslavends kon hebben. Ik denk niet dat er tot 2010 of 2012 enig op gegevens gebaseerd vermoeden bestond dat het echt een ernstige verslaving kon worden. Ik denk dat dat iets betrekkelijk nieuws is. Het is nog geen tien jaar dat we gegevens hebben over het gedrag van mensen en hun gebruik van de smartphone.
Destijds, denk ik, zagen ze er gewoon geld in. Niet alleen de telecomindustrie, maar ook de aanbieders, de softwarejongens, iedereen die er profijt van had dat wij onze ogen op het scherm hielden, absoluut. Ik denk wel dat ze wisten dat het verslavend was.
Ik denk dat het nu weer naar een positieve kant verschuift, omdat er aanzienlijke druk is geweest door consumentgroepen, door klanten, en nu ook door de overheid. Er zijn inmiddels voldoende gegevens om te zeggen: 'Ho ho, niet zo snel. We hebben wel even een probleem.' Je kunt niet gewoon maar die technologie blijven uitrollen en niks doen met de bijwerkingen en wat er verder mee aan de hand is. Ik denk wel dat het aan het veranderen is. Ik denk dat we in de maatschappij op een nieuw punt komen, met een grotere verantwoordelijkheid vanuit de techbranche. Dat dit ook echt iets is dat gebeurt.

Facebook en verslaving

Josh: Ik wil het kort hebben over bepaalde specifieke websites of apps. Laten we bijvoorbeeld Facebook nemen. Daar hoor je heel veel duidelijk tegenstrijdige meningen over.

Dr. Greenfield: Facebook is ontworpen om verslavend te zijn. Dat was het nagenoeg vanaf het begin.
Josh: Heeft een van de oprichters het nu zelf niet over de gevaren van Facebook?
Dr. Greenfield: Ja, dat doet hij. Ik heb filmpjes van hem gezien en een paar van zijn presentaties. Facebook was feitelijk de uitvinder van de sociale-waarderingslus. Ze waren heel slim. Ze ontdekten in essentie dat mensen waarde haalden uit het plaatsen van berichten en commentaren daarop, en de *likes* die ze dan weer kregen op wat ze hadden geplaatst. Dus het eigenlijke idee achter Facebook, hoewel de bedoeling aanvankelijk sociaal was, is dat het een zakelijk platform betreft. De opzet en de manier waarop het werkt, hebben als doel jouw ogen op het scherm gericht te houden. Dat gebeurt niet door wat je verkoopt of aanbiedt of in de markt zet, maar door die sociale-waarderingslussen. Als ik iets plaats, en iemand geeft daar commentaar op, dan is het meest waarschijnlijke dat je doorgaat en nog een keer kijkt.
Ze zijn echt heel slim. Wat ze doen, is de *likes* en commentaren uitdelen volgens een variabel versterkend schema, dat uitermate bestand is tegen uitdoven. Wat gewoon een andere manier van zeggen is voor verslavend.
De *likes* komen niet één op één binnen. Als jij iets plaatst – een foto van jezelf die iedereen leuk vindt, een commentaar dat iedereen leuk vindt – dan krijg je alle *likes* niet tegelijk, ook al zijn ze allemaal binnen een kort tijdsbestek geplaatst. Zij delen de *likes* uit volgens een variabel, onvoorspelbaar patroon dat jou steeds aan het kijken houdt. Het is dan waarschijnlijk dat je weer iets plaatst, want je verhoogt elke keer je dopamine – elke keer als je een van die kleine *hits* of kleine *likes* of een commentaar krijgt.
Facebook was en is dus gemaakt om verslavend te zijn. Nogmaals, ik denk wel dat ze onder druk staan. Want iedereen weet dit nu min of meer, en ze zullen aan hogere normen moeten voldoen. Ik denk dat de dagen voorbij zijn van techbedrijven die elektronica produceren die onlosmakelijk samenhangt met verslaving zonder wat voor consequenties dan ook.
Als laatste geldt dit natuurlijk voor de videospellenindustrie. Die zal enorm profiteren van hogere toegangssnelheden. Want veel spellen worden nu nog gespeeld op van die losse draagbare apparaten. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft onlangs haar definitieve stem gegeven om videospelverslaving als een officiële psychiatrische stoornis aan te merken. Het hoeft geen betoog dat de videospelindustrie uiterst agressief reageerde, hun lobbyorganisatie is er niet blij mee. Want ze willen geen grenzen gesteld zien aan het gebruik. Ze denken dat, als mensen merken dat het verslavend is, het invloed kan hebben op onbeperkt gebruik.

Aanvullende realiteit

Josh: Een van de mogelijkheden waarmee ze 5G verkopen, is VR-apps: virtuele realiteit. We weten dat de wetenschap rode vlaggen plaatst bij een draadloos apparaat met millimetergolven zo dicht op je ogen. Hoe bezorgd bent u uit het oogpunt van techverslaving over VR en over *Augmented Reality*, een aanvullende realiteit, die als digitale ervaring op de echte beleving van de wereld wordt gelegd?
Dr. Greenfield: Ik ben geen grote fan van virtuele of aangevulde ervaringen als primaire manier om onze wereld te beleven. Ook al denk ik zeker dat er toepassingen voor zijn. Ik zou tegen je liegen als ik zei dat er geen positieve toepassingen kunnen zijn voor VR-technologie. Maar tegelijk baart het me enigszins zorgen dat we deze technologie erdoor duwen zonder echt te weten wat alle gevaren zijn. Mijn grootste zorg is dat het uitermate dwingend en verslavend zal worden. Dat mensen er gewoon te veel mee bezig zijn en op die manier de onbalans creëren die ik zo vaak tegenkom.
Wat betreft het dicht bij je gezicht hebben van die radiofrequente energie, nogmaals, ik heb onvoldoende kennis om daar iets verstandigs over te kunnen zeggen. Anderen kunnen dat beter doen. Ik ben een radioamateur met een vergunning. Dus ik ben voldoende bekend met RF-technologie en RF-

energie om te weten dat radiofrequente energie veranderingen in weefsels veroorzaakt. Genetische schade is daarbij niet het geringste. Het warmt weefsels ook op.
Ik weet genoeg om een antenne die uitzendt niet met mijn vingers aan te raken. Want je kunt jezelf branden. Maar er kunnen dus ook genetische effecten zijn. Maar nogmaals, ik weet er niet voldoende van.
Josh: Oké, bedankt. We kunnen niet een expert in alles zijn. Mag ik er na dit gesprek een link over sturen?
Dr. Greenfield: Ja, ook al zal ik bang zijn om het te lezen.

Eerstepersoonschietspellen

Josh: Nu een vraag over videospellen, voor we het gaan hebben over oplossingen voor onszelf en onze kinderen. Er bestaat volgens mij wat discussie. De spellenindustrie bijvoorbeeld wil niet dat wij denken dat kinderen, tieners, volwassen mannen en vrouwen die eerstepersoonschietspellen spelen negatieve effecten ervan ondervinden – in de vorm van agressievere neigingen in het echte leven. Hoe kijkt u naar die vorm van fascinatie en het almaar grotere aanbod van eerstepersoonschietspellen?
Dr. Greenfield: Het baart me grote zorgen. Uiteraard behandelen we veel mensen die een probleem hebben vanwege schietspellen. Je moet de geschiedenis van het eerstepersoonschieten begrijpen. Dat werd door het leger ontwikkeld. Het aanvankelijke doel van eerstepersoonschietspellen was soldaten of rekruten ongevoelig maken voor het dragen van een geweer en het schieten op mensen. Het was uiterst effectief, het werkte erg goed. De spellen werden in feite als een soort wervingsmiddel op de website van het leger gezet. Maar ze merkten dat kinderen er buitensporig veel gebruik van maakten. Toen gingen spelontwikkelaars ze als zelfstandige spellen maken, vanwege de lol die mensen in het schieten hadden.
Er zijn dus een hoop gegevens over de ongevoeligheid die door deze spellen wordt bevorderd, dat is allemaal ruim gepubliceerd. Ze hoeven niet noodzakelijk de oorzaak van geweld te zijn, maar ze maken iemand wel ongevoelig voor het beleven en het zien van geweld.
Uiteindelijk is zo'n soort afvlakking niet per se iets wat we graag in onze cultuur hebben. Daarbij komt het feit dat die spellen heel erg verslavend zijn. Het schijnt dat ze bepaalde empathiescores ten aanzien van geweld verlagen. Ik bedoel, je doodt mensen en ziet 500 keer per week hersenen in het rond spatten. Dat zal de manier beïnvloeden waarop je tegen mensen aankijkt, ook al gaat het om schermbeelden.
Ik wil ter verdediging van die spellen wel zeggen dat er geen definitieve gegevens zijn die echt aantonen dat ze geweld veroorzaken.

Voorwaarde voor een ramp

Josh: Wat voor gevaren zou een eventuele trend van afnemende empathie in de algehele samenleving kunnen inhouden?
Dr. Greenfield: Ik denk dat we inderdaad een trend van afnemende empathie zien. Er is om de andere dag een massale schietpartij. Je moet wel een flink verlaagde empathie hebben als je daadwerkelijk een geweer pakt en op een groep onschuldige mensen schiet. Dat is geen normaal gedrag. Het staat buiten kijf dat het aantal van deze gebeurtenissen behoorlijk is gestegen, vooral in de VS.
Er is dus iets gaande in onze cultuur, en ik beweer in geen geval dat ik alle antwoorden heb. Mensen voelen zich rechtelozer, meer afgescheiden. Of om het anders te zeggen: niet empathisch verbonden. Ze hebben beslist niet het gevoel gezien te worden in hun behoeften, om wat voor reden dan ook. Combineer al deze factoren met de lage drempel voor het bezit en de verkrijgbaarheid van wapens, en

je hebt een perfecte voorwaarde voor een ramp. Dat is wat we nu ook zien. Ik bedoel, het komt nog maar zelden voor dat er een week is zonder een massaschietpartij van deze aard. Het is niet normaal.
Josh: Precies! Bedankt.
Dr. Greenfield: Het is echt niet normaal. En het is voor geen enkele maatschappij normaal. Maar kijk je naar de algemene gegevens over geweld en veiligheid in de wereld – buiten de VS dan, want dit geldt in feite ook voor buiten de VS – dan zijn we niet onveiliger dan 100 jaar geleden. Dus het idee van teruggaan naar die goeie oude tijd, toen alles beter was, dat klopt niet.
Ik predik niet iets dat te maken zou hebben met dat ik een technofoob of zo zou zijn. Technologie is niet het kwaad hier. Nee, het is de manier waarop we de technologie gebruiken. En daarnaast nog, meer in het algemeen, het sociale klimaat buiten die technologie om. Technologie is daar maar een deel van.
We zijn dus niet onveiliger, maar er is interessant genoeg wel een aantal factoren dat mensen het gevoel geeft minder veilig te zijn. Meer afgescheiden, rechtelozer, met minder te verliezen. Je moet echt een gevoel hebben niets meer te verliezen te hebben als je een geweer pakt en ergens een ruimte binnenloopt en begint te schieten.

Wie is de massaschutter

Josh: Ik zag enkele gegevens en onderzoeken betreffende massaschutters. Behoorlijk wat van de recente schutters zouden *gamers* zijn en/of psychiatrische medicatie gebruiken. Wilt u over een van deze twee gegevens wat commentaar geven?
Dr. Greenfield: Ik heb dezelfde onderzoeken gezien. En ik zou de eerste zijn om te zeggen dat er een verband lijkt te zijn. Maar we mogen niet zomaar aannemen dat het ene het andere veroorzaakt. Het is niet causaal.
Maar ik heb dus dezelfde gegevens gezien. Het is duidelijk niet vreemd om te denken dat iemand die gaat schieten in een ruimte vol onschuldige mensen die ongewapend zijn, vermoedelijk een of ander psychiatrisch probleem heeft. Of dat gediagnosticeerd is, of actief behandeld wordt of niet, dat is een ander verhaal.
Ik heb het ook allemaal wel gelezen. Dat ze vaak ervaring of een verleden hebben met het spelen van eerstepersoonschietspellen. Het is moeilijk om te weten of dat een oorzakelijke factor was of gewoon een manier waarop ze hun vaardigheid hebben verbeterd. Want die eerstepersoonspellen zijn feitelijk een heel goede vaardigheidstraining in echt schieten.
Josh: Voor het leger.
Dr. Greenfield: Ja, voor het leger. Maar in wezen voor iedereen. Ik bedoel, je leert beter te schieten. Het betreft een belevenis die analoog is aan het vasthouden van een geweer. Het is niet hetzelfde, dat zeg ik niet. Ik bedoel, de spellenindustrie is al niet zo heel erg blij met me. Ik zeg niet dat als je eerstepersoonschietspellen speelt, je eerder ergens naar binnen zult lopen en een massaschietpartij aanricht.
Aan de andere kant denk ik niet dat het feit te negeren valt, dat toegang tot eerstepersoonschietspellen sommige mensen informatie geeft die ze misschien niet hadden moeten hebben. Het probleem is, hoe bepaal je wie dat zijn? Er is geen verschil met die lui die een vliegtraining volgden en met vliegtuigen het World Trade Center in vlogen. Maar moet je dan iedereen uitsluiten van het volgen van een vliegtraining, omdat sommigen die daaraan deelnemen met een vliegtuig een gebouw in vliegen?
Het is een dunne lijn die zegt tot hoever je kunt gaan. Je komt bij een heel bepaald punt. Weet je, straf je mensen voor misdadig denken? Straf je mensen omdat ze bepaalde gedachten hebben; of omdat ze dingen doen die gedaan zijn door andere mensen die gewelddadig waren? Dat is dus gevaarlijk terrein.

Algoritme voor criminaliteit

Josh: Er bestaat een verband tussen deze kwestie en 5G. Bepaalde politiedepartementen hebben namelijk al een afdeling voor precriminaliteit opgericht.
Dr. Greenfield: Wat betreft die precriminaliteitsafdelingen is mijn indruk dat er ook behoorlijk wat tegendruk is. Want mensen worden bepaald nerveus over die precriminaliteitsafdelingen en databanken die naar variabelen kijken die gebruikt worden om misdaad te voorspellen. De lijn tussen zoiets en een veroordeling voor misdadig denken is ontzettend dun. Ik denk dat wij – gelukkig – een wetssysteem hebben dat dit gevaar onderkent. Er is dan ook terecht verzet tegen.
Oppervlakkig gezien klinkt het best goed. Want vind je iemand die een misdaad gaat plegen, en heb je een algoritme dat dit foutloos kan voorspellen, dan is dat geweldig. Het probleem is, hoe moet het in het geval van fouten? Maar ook in het geval van mensen die zo'n misdaad nooit gepleegd zouden hebben, maar die eenvoudigweg gedrag vertoonden dat op zich beschouwd in verband met zo'n misdaad zou kunnen staan?

Gezonde keuzes maken

Josh: Laten we het vanuit uw perspectief over oplossingen hebben. Wat kunnen we doen om onszelf te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van 5G, het internet-der-dingen en hyperconnectiviteit?
Dr. Greenfield: Eigenlijk is kiezen de beste manier om jezelf te beschermen. Namelijk kiezen voor iets anders. Maar je kunt ook wat aan je gebruik doen, zoals een koptelefoon opzetten die wat afstand schept tussen jou en het apparaat, zodat je het niet direct tegen je oor aan hebt, zogezegd.
Buiten de medische en psychologische factoren kun je verschillende keuzes maken. Je kunt de verleiding weerstaan van wat ik *processornijd* noem. Dat is het idee dat je de grootste, de beste, de nieuwste telefoon moet hebben, omdat je anders op een of andere manier alles mist wat het leven je te bieden heeft, zonder die laatste versie van een iPhone of een Android-telefoon. De fabrikanten willen natuurlijk dat wij allemaal het idee hebben dat het nieuwste en grootste altijd beter is. Natuurlijk zullen ze het idee versterken dat het leven jou dan veel meer betekenis en voldoening zal geven. Maar niets kan meer onwaar zijn dan dat. De waarheid is dat hoe meer tijd je met je apparaat bezig bent, des te minder kwaliteit zal je leven hebben. Einde verhaal.
Dus maak bewuste keuzes. Kies waaraan je je geld en je tijd gaat besteden. Weet je, ik heb een iPhone 6. Die is jammerlijk verouderd en ik kan een gevoel hebben van: 'O, mijn god, ik wil die nieuwe hebben, want die nieuwe wordt veel en veel beter.' Maar je weet natuurlijk niet wat beter is, want je hebt hem nog nooit gebruikt.
We moeten dus eens goed nadenken over het idee dat groter, sneller, nieuwer en meer ook echt beter is. We leven in een cultuur waarin meer beter is. Maar meer is niet noodzakelijk beter. Beter is beter. De vraag is: hoe maak je je leven beter? Welke dingen zullen de kwaliteit van je leven verhogen? Ik durf te zeggen dat er niet één stukje technologie is – ik kan dit zonder meer zeggen – dat je leven beter zal maken, in de zin van gelukkiger en gezonder. O, je zult beslist van bepaalde aspecten wel meer genieten. Het is geweldig om Netflix te kunnen streamen en in één keer naar zes afleveringen van *Game of Thrones* te kunnen kijken. Maar aan de andere kant is er de vraag: Zal dat je een gelukkiger en gezonder mens maken? Waarschijnlijk niet. Dus: maak keuzes. Het komt erop aan gezonde keuzes te maken. Dat geldt tussen twee haakjes ook voor voeding, net zo goed als voor al het overige dat we doen.

De waarde van tijd

Josh: Hoe kunnen ouders hun kinderen beschermen en hen voorbereiden op het gebruik van al de technologie in onze wereld?
Dr. Greenfield: Helaas zijn ouders net zo vaak met deze apparaten bezig, of gebruiken die bijna net zo overmatig, als hun jonge en wat oudere kinderen. In het begin was dat niet het geval. Het waren de tieners die voorop liepen. Maar de statistieken zijn nu veranderd.
Ik had gisteren een consult met een videospelverslaafde van 13 jaar, wat niet ongewoon meer is. Een van de dingen die we bespraken is: als ik met dit kind ga werken om het bij zijn verslaving te helpen, dan moeten we met het hele gezin werken. We moeten tot nieuwe richtlijnen in het gezin te komen. Wanneer wordt de technologie gebruikt en hoe wordt die gebruikt. Want als de ouders het voorbeeld niet geven, dan zal het niet werken. Het is niet voldoende om te zeggen: 'Hé, je moet dit of dat minder doen,' en dan zelf je telefoon te pakken. En als je kinderen zeggen: 'Waarom doe jij het wel?' te zeggen: 'Ik gebruik het voor mijn werk, dus dat is oké.' Dat werkt niet meer. Daar kun je niet meer mee wegkomen. Je kinderen zullen het oneerlijk noemen. Ze zullen geen noodzaak zien voor een gezonder computergebruik – of, zoals ik het noem, bewuster computergebruik of duurzaam techgebruik – in het gezin. Het kan alleen als iedereen het doet.
Dus wat je ook doet, je zult het gezamenlijk moeten doen als je kinderen minderjarig zijn en thuis wonen. Dat zou mijn allereerste aanbeveling zijn.
Een andere aanbeveling is om te zorgen voor een of ander systeem – of het nu een los apparaat is of een aparte app of iets als Circle. Er zijn ook nog andere op de markt, die allemaal concreet je toegang tot verschillende apparaten in de gaten houden en begrenzen. Ik denk dat iedereen dat zou moeten doen, niet alleen je jonge of wat oudere kind. Het is iets dat we allemaal zouden moeten doen.
Je hebt dan per dag een bepaalde tijdsduur op je iPhone en daar ga je dan niet overheen. Weet je, bijvoorbeeld dat je maar één uur per dag hebt om te doen wat je moet doen, of anderhalf uur of wat dan ook. Dan denk je beter na over een half uur besteden aan domme nieuwsverhalen die aan jou zijn gelinkt voor de verkoop van bepaalde produkten. Het draait erom dat je jouw tijd als een waardevol en beperkt gegeven ziet.

Welke grenzen stellen

Josh: Ouders moeten dus allereerst hun eigen relatie met de technologie uitwerken. Heeft u, speciaal voor de kinderen, een kader of een suggestie per leeftijd en de hoeveelheid tijd per dag?
Dr. Greenfield: We hanteren enkele algemene suggesties. Dat zijn suggesties die al sedert enige tijd worden aanbevolen door verschillende medische instituten. Je hebt in de VS de Academie voor Kindergeneeskunde, de Psychiatrische Vereniging voor Kind en Adolescent, de Maatschappij voor Verslavingsgeneeskunde, en de Psychologische Vereniging. Al deze instituten zijn met ideeën gekomen over wat gezond techgebruik is.
Het moet natuurlijk niet allemaal naar de letter genomen worden, want elke situatie is weer anders. Maar over het algemeen geldt het volgende. Van 0 tot 2 jaar: geen tech. Jouw kind zou geen scherm moeten zien voor het 2 jaar oud is. Nou, ik kan je niet zeggen hoe vaak ik zuigelingen in een kinderwagen zie en papa en mama die met hun telefoon lopen of ermee bezig zijn, en dat het kind ook een telefoon vasthoudt, waar het naar kijkt. Dat zie ik echt geregeld. Of een ouder die met een kind loopt, of ze dragen het, en het kind huilt en dan krijgt het een telefoon om vast te houden. Of ze houden het een telefoon voor.
Ik was laatst op het vliegveld en een tweejarige was aan het huilen. Zijn vader hield hem vast, het was niet prettig om aan te horen. Om het kind kalm te krijgen, hield hij het kind een telefoon voor het gezicht. Nou, geweldig zeg. Het maakte het kind kalm. Maar het leert nu ook – door klassieke conditionering en versterkende beloning – dat naar het scherm kijken de manier is om je stemming en

gevoel te sussen. Ik bedenk liever niet wat dat kind over een jaar of 6, 8 of 10 zal doen.
Dus over het algemeen: geen scherm onder de 2 jaar. En maar mondjesmaat van 2 tot 6 à 7 jaar: onder de 1 uur per dag totale schermtijd. Vanaf 7 of 8 jaar tot jongvolwassen bevelen we aan: niet meer dan 2 uur totale schermtijd per dag. Totale schermtijd betekent: ook de televisie. Want de grens tussen internet en televisie is gewoon verdwenen, alles wordt nu gestreamd. Voorheen gebeurde naar de televisie kijken meer afzonderlijk; maar mensen doen wat ze met de televisie deden nu op hun apparaten.
Dus in het algemeen geldt: 2 uur per dag. Dat betekent niet noodzakelijk inclusief huiswerk of studeren. En als het gaat nijpen, zijn applicaties die alles in de gaten houden of beperken of blokkeren handig. Want het is erg moeilijk om je kind alsmaar in de gaten te houden. Als je kind zegt dat het zijn huiswerk doet, maar dan naar Facebook of iets van Netflix gaat, dan zul je dat niet weten. Dat is waar apps die bewaken wat er gebeurt erg handig zijn. Want je kunt zien waar je kind zijn of haar tijd aan besteedt.
Misschien komt dit als een schok, maar kinderen liegen. En ze liegen niet alleen, ze hebben ook een vervormd beeld van hoeveel tijd ze met hun apparaten bezig zijn. En jij hebt dat zelf ook.
Eén ding dat we vonden in ons onderzoek van eind jaren '90, was dat mensen die op hun scherm bezig zijn tijd en ruimte anders ervaren. Ze dissociëren: ze beleven een vervorming van de tijd. Je denkt 10 minuten bezig te zijn, maar in werkelijkheid is het een uur. Dat is normaal. Maar op die manier kan het scherm je stemming en bewustzijn veranderen en de tijd en de werkelijkheid vervormen.
Het is heel erg dwingend. De industrie vindt het geweldig, want het houdt je ogen gericht op het scherm. Maar dit vertelt je ook dat het gaat om een digitale drug. En dat erover nagedacht moet worden, want je maakt er ontzettend makkelijk overmatig gebruik van.

Totale verbondenheid

Josh: Wat betreft de specifieke apps die u aanraadt, u noemde Circle. Zijn er nog meer zulke, en kunt u die andere ook aanbevelen?
Dr. Greenfield: Geloof het of niet, maar er zijn er feitelijk dozijnen. Qustodio is er ook een. Maar bijna alle mobiele-telefoonfabrikanten en internetproviders of telecomaanbieders hebben zelfstandige gratis apps die bij hun service horen en die je kunt gebruiken. Soms heb je met aparte apps die je zelf koopt – zoals Circle dus en andere – meer flexibiliteit en mogelijkheden. Ze kunnen meer dan alleen je telefoon in de gaten houden.
Mijn voorkeur gaat uit naar iets dat alle schermgebruik bijhoudt, dus inclusief televisie, laptop, iPad, telefoon. En ook iets dat je meer flexibiliteit geeft. Die zijn heel makkelijk in het gebruik, maar het kost je een uur of twee om alles te installeren.
Josh: Het is wel goed hier even de aanbeveling te doen om ook het privacybeleid van zo'n app goed te bekijken. Want we zijn inmiddels allemaal op de hoogte van het type kapitalisme dat er achter digitale surveillance zit. Je moet er zeker van zijn dat je de gegevens over wat je doet en wat je kinderen bekijken niet aan derden geeft.
Hoe kijkt u tegen een toekomst van volledige onderlinge verbondenheid aan? Is er reden voor ernstige bezorgdheid? Op welke manier kunnen we hier het beste doorheen laveren?
Dr. Greenfield: Ik wil het niet al te dystopisch zien. Maar ik maak me wel zorgen over alles met alles verbinden, dat je niet kunt functioneren zonder dat internet met jouw leven is verknoopt. Het maakt me lichtelijk nerveus wat betreft de kwetsbaarheid van onze levens. Want internet werkt gewoon niet altijd; en het levert ook niet altijd echt wat op. Je kunt ook gehackt worden of afgeluisterd of gevolgd. Dat vind ik wel vrij zorgelijk.
Ik probeer niet paranoïde te zijn. Maar ik vind het niet plezierig dat mijn koelkast via internet beheerd

zou kunnen worden. Ik hou er ook niet van als andere dingen in mijn leven in toenemende mate in de gaten gehouden worden via internet. Dat maakt me afhankelijk van iets buiten mij; terwijl ik geen mogelijkheid heb om erbij te kunnen. Ik ben geen digitale ingenieur. Ik weet niet hoe al die spullen werken en hoe ze met elkaar verbonden zijn. Ik heb de kennis niet om het te repareren. Het maakt me dus veel afhankelijker van wat een andere instantie zegt dat ik moet doen en hoe ik het moet doen.
Nog iets wat ik onprettig vind, is hoeveel tijd het vreet wanneer iets het niet doet. Het werkt allemaal steevast niet zoals het verondersteld wordt om te doen. Je kunt je complete huis op al die internet-toestanden aansluiten, al je apparaten erdoor laten beheren. Maar als het niet werkt, kost het vier uur aan de telefoon met een helpdesk om uit te vinden waarom de lichten niet aangaan zoals jij het wilt. Vroeger zette je gewoon een knop om en het werkte en meestal ging dat prima.
Er is nog een probleem met al deze technologie. Het geeft het idee dat hoe meer je het toepast, des te geweldiger is het en des te beter zal je leven zijn. Maar ik vraag me dat werkelijk af. Ik zet vraagtekens bij de algemene aanname dat meer beheer via internet het leven zal verbeteren. Dat zou inhouden dat een mens tegenwoordig, nu iedereen compleet verbonden is, gelukkiger is dan voorheen. Maar dat is niet wat ik overal zie. En het blijkt ook niet uit de gegevens.
Wij zijn niet gelukkiger door volledig met elkaar verbonden te zijn. Ik weet niet of algehele verbondenheid ook ongelukkigheid veroorzaakt. Hoewel ik wel twijfels heb. Maar het maakt ons zeker niet gelukkiger en beslist ook niet gezonder.

In het klein beginnen

Josh: Ergens aan het begin van het gesprek had u het over stilte. Dat daar eigenlijk alles vandaan komt. Ik geloof dat u het zo ongeveer stelde. U benoemde wat we kunnen doen om de controle weer terug te pakken, de nadelige gevolgen van overmatig gebruik te verminderen, door al deze technologie niet zo veel te gebruiken. Wat zijn verder nog zaken waarop we ons kunnen richten, wat kunnen we doen? Waar kun je je energie op inzetten? U noemde dus stilte. Heeft u nog andere tips over wat het meest zinvol is voor wie zich wil terugtrekken uit al de technologie?
Dr. Greenfield: Allereerst denk ik dat het oké voor je moet zijn wanneer er doodgewoon niets is. Het moet goed voelen. Probeer jezelf aan te leren dat iets als verveling geen probleem is – of een moment dat je niet bezig of afgeleid bent. En als ik zeg een moment, dan bedoel ik ook werkelijk een moment. Ik bedoel, ik heb het over een minuut.
Begin dus echt heel klein. Sta je in de rij voor een balie, pak dan niet je telefoon. Of in de wachtkamer van de dokter, of in de rij op het vliegveld. Weersta eenvoudig de neiging om jezelf af te leiden. Begin gewoon klein. Ik bedoel, begin met een minuut. Of anders twee, drie minuten.
Je zult je eerst ongemakkelijk voelen. Je zult je echt beroerd voelen. Maar wat gebeurt er in de loop van de tijd? Je zult je dan meer en meer met gewoon niets op je gemak gaan voelen. En als ik zeg niets, dan is het niet zo dat je afwezig bent of zo. Want je bent altijd in jezelf. En daar kun je leuke ideeën hebben, of ergens aan denken. Je kunt praten met andere mensen die voor je zijn, om je met hen te verbinden of voor wat interactie.
Maar ik moet je wel waarschuwen. Als jij op een plek de enige bent die niet met je telefoon zit, dan zullen mensen je in het begin bekijken alsof je een vreemde bent. Eigenlijk is dat erg interessant. Want toen het andersom was en dit allemaal nog in opkomst was – wat nog niet eens zo heel lang geleden is – en als mensen dan hun telefoon pakten, waren zij het die de buitenstaanders waren. Maar nu ben jij de vreemde eend in de bijt.
Ik zat laatst in de wachtkamer en ik was de enige persoon die niet met een telefoon bezig was. En ongelogen – ik voelde me ongemakkelijk. Ik voelde me echt niet op mijn gemak, want ik week af, ik deed anders. En ik begon me af te vragen of de anderen zich ongemakkelijk zouden voelen door het feit

dat ik niet op een schermpje zat te kijken.
Je moet dus enigszins door het gevoel heen van er niet bij te horen door die paar minuten buiten alle verbinding. Maar geleidelijk zullen die minuten wat meer minuten worden, en soms zul je echt gaan kiezen. 'Weet je wat, als ik mijn hond uitlaat, neem ik mijn telefoon nu eens niet mee. Ik ga alleen maar met mijn hond lopen en met mezelf in het nu zijn, in de omgeving, en niet afgeleid.' De eenvoudige waarheid is dat maar heel weinig van wat we krijgen door die apparaten – iets dat door ons is aangeklikt of ons is opgedrongen – echt nodig is om te overleven.

Achtergrond en voorgrond

Josh: Ik liep gisteren in het bos en een gedachte kwam in me op, een soort van wens. Het was iets als: 'Laat me aanwezig zijn in wat er op dit moment echt gebeurt.' Ik stopte met lopen, ik luisterde alleen maar, ik hoorde de vogels, de wind in de bomen. Zelfs nu ik erover praat, voel ik het levende ervan, een soort terugkeer van een subtiele werkelijkheid.
Dr. Greenfield: Het vraagt dat je ervoor zorgt met je bewustheid in het heden te zijn. Ik doe iets soortgelijks. Als de bloemen bloeien, wat deze maand weer zo'n beetje op zijn eind is, dan stop ik bij iedere plant die me wat doet. Vijf seconden, tien seconden. Ik bedoel, dat is alles wat er nodig is, het kost geen uur. Je hoeft er geen uren naar te staan staren. Ik neem dan uitsluitend datgene wat die plant is in me op. Mijn gedachten zijn bij die plant. Ik ben niet aan het mediteren, of raak niet in een trance. Ik kijk uitsluitend naar die plant en neem hem gewoon in me op, in plaats van dat het iets op de achtergrond is.
Want dat is waar het in feite om gaat. Wat laat je op de voorgrond toe; tegenover dat wat je meer op de achtergrond laat bestaan. De meesten van ons ervaren ons eigen leven – en de technologie bevordert dat – alsof het iets is dat op de achtergrond bestaat. Want alles rondom is rumoer. Maar ik zeg dat jouw leven bepalend zou moeten zijn, niet het rumoer dat je aldoor maar afleidt.

Het goede nieuws

Josh: Dr. David Greenfield, vertel nog kort iets over uw werk, uw recente werk, om dat ook nog even te belichten. En over uw website, waar mensen nog wat meer informatie kunnen halen.
Dr. Greenfield: Nou, ik werk dus op het terrein van internetverslaving. Ik hou veel lezingen voor publiek of vakgenoten, meestal uit de medische gemeenschap en de verslavingszorg. We hebben een polikliniek en een meer speciale variant, waar mensen uit het hele land voor behandeling naartoe komen. Ze pakken het vliegtuig of de auto. Je kunt ook een behandeling via beeldcontact krijgen, als je niet in de buurt woont of niet in staat bent om te komen.
Momenteel zitten we in een bepaald proces, een samenwerking met Odyssey Behavioral Health. We openen een van de eerste grootschalige behandelcentra waar mensen een paar maanden kunnen wonen om weer het leven zonder technologie te ervaren. Dus in essentie een soort van herstel- of retraiteoord. Het is bedoeld voor mensen die echt dusdanig overspoeld zijn door technologie, dat hun leven lichtelijk uit de rails is gelopen.
Verder hebben we dus een website, VIRTUAL-ADDICTION.COM, die in verschillende gedaanten al meer dan twintig jaar in bedrijf is. We zijn hem aan het vernieuwen, we hopen de nieuwe versie binnenkort gereed te hebben. Dat is nu allemaal gaande. Er staan heel veel bronnen en verwijzingen op.
In de wijdere wereld bestaan ook heel wat bronnen over hoe je om zou kunnen of moeten gaan met technologie. Common Sense Media is bijvoorbeeld een belangrijke bron, die we wel aanbevelen. Er bestaan feitelijk heel erg veel gegevens.
Het goede nieuws is, dat de bewustheid wat betreft gebruik en daadwerkelijk misbruik van technologie

groter is dan ooit tevoren. Toen ik begon, werd het als een vrij ongebruikelijk fenomeen gezien. Nu is het gewoon onderdeel van wat er allemaal speelt. Ieder van ons begint zichzelf nu vragen te stellen over zijn of haar al of niet overmatige gebruik. Dus het zijn wel goede tijden.
Het is mijn hoop dat we met z'n allen de juiste kant op gaan. Maar soms hebben we een klein duwtje nodig om daar te komen.

Is 5G nodig
voor drones?

Voor drones is verbinding in drie dimensies nodig. Momenteel gebruiken drones voornamelijk op de drone gerichte grondantennes en bestaande satellietcommunicatie. Mobiele netwerken zijn ontworpen om gebruikers op dan wel in de buurt van de begane grond te bedienen – geen drones die op grote hoogte vliegen. Mobiele netwerken kunnen een optie zijn voor kleine laagvliegende drones met een klein bereik maar hebben te maken met veel technische uitdagingen. Er zouden 'snelwegen' kunnen worden gecreëerd met naar boven gerichte 4G- en 5G-antennes om drones te geleiden, maar daar zou geen publiek 5G-netwerk voor nodig zijn.

9. WETENSCHAP OVER RADIOFREQUENTE STRALING EN 5G

Dr. Sharon Goldberg

Dr. Sharon Goldberg is een gecertificeerd arts met tientallen jaren ervaring in de integratieve interne geneeskunde. Ze was assistent-hoogleraar aan het Mount Sinai-ziekenhuis in New York, het Albert Einstein College of Medicine en de medische faculteit van de Universiteit van Miami. Als onderzoeker heeft ze veel kennis en technische ervaring inzake de analyse van elektromagnetisch velden en toegepaste remedies. Ze is één van een kleine maar groeiende groep artsen die de gevorderde leergang elektromagnetische straling aan het Bouwbiologisch Instituut heeft afgerond. Dr. Sharon Goldberg werkte mee aan publicaties op het gebied van aanvullende diëten, voeding en volksgezondheid, en analyse van het autonome zenuwstelsel. Ze is redactioneel medewerker van het tijdschrift 'Electromagnetic Biology and Medicine'.

Josh: Heel veel dank voor je aanwezigheid, voor de tijd die je hier voor ons neemt. Sommige mensen kennen je misschien al. Diegenen die bekend zijn met 5G en de inhoud van je verklaring over 5G, afgelegd in de hoorzitting voor de Energiecommissie in het Michigan House... Dat was eind 2018.
Ik kijk heel erg uit naar dit gesprek. We zullen een aantal krachtige en onderbouwde feiten en perspectieven presenteren. Dus ik wil er graag induiken.
Tussen haakjes: Larry Gust is ook aanwezig op deze Top.
Dr. Goldberg: Fantastisch. Hij was één van mijn docenten op het Bouwbiologisch Instituut.

Straling van mobiele telefoon

Josh: Goed... We springen er maar meteen in. Hoe werd jij je voor het eerst bewust van de effecten van elektromagnetische straling?
Dr. Goldberg: Wel, net als ieder ander dacht ik niet na over het dragen van een mobiele telefoon in mijn zakken, op mijn lichaam, hoewel ik dat ding voortdurend gebruikte. Ongeveer vijf jaar geleden toen ik bij de Universiteit van Miami werkte, waar mijn mobiele telefoon mij werd geleverd door de Faculteit Geneeskunde, was het tijd voor een nieuwe telefoon. Ik wilde graag een iPhone. Ik had een BlackBerry. Ik nam de nieuwe telefoon mee naar huis en had een telefonische vergadering van twintig minuten terwijl ik het apparaat op speaker had gezet. Aan het eind van het gesprek stond mijn vinger in brand. Het voelde als een zenuwpijn die een diabeticus in zijn tenen kan voelen. Een brandende pijn in mijn vinger. Ik dacht: 'Wauw, dit is niet goed. Wat gebeurt hier?'
Die avond begon ik te lezen over elektromagnetische velden van telefoons en de gezondheidseffecten. Ik was geschokt toen ik zag dat er eigenlijk heel veel wetenschappelijke kennis aanwezig was die aantoont dat de gevallen die we behandelen in het ziekenhuis en in klinieken voor interne aandoeningen... Er is veel wetenschappelijke kennis die aantoont dat de fysiologie en effecten van elektromagnetische velden elkaar deels overlappen. Dus dat was voor mij een enorme schok, en een openbaring. De volgende ochtend bracht ik mijn telefoon terug naar de administratie en vroeg ik om een telefoon met een lage SAR, die ik de week daarop kreeg.
Josh: Dus een telefoon met een lagere straling? SAR – zoals in *specifieke absorptieratio*.
Dr. Goldberg: Precies.
Josh: Minder straling van microgolven, toch?
Dr. Goldberg: Ja.
Josh: Oké.
Dr. Goldberg: Het gaat om de hoeveelheid straling per eenheid van gewicht. Het is een meetmethode. Het is niet zo'n geweldige, maar hij meet in elk geval iets. In dit geval was de telefoon die mij was

gegeven een iPhone 5, die – dat hoorde ik pas vele jaren later – in feite een telefoon is met een hoge straling. Die heb ik geruild tegen een die, althans op papier, een lagere straling had. Dus zo ben ik erin geïnteresseerd geraakt. Dat was vijf jaar geleden. Maar daarna ben ik pas echt geïnteresseerd geraakt, omdat ik – zoals je al zei – wat onderzoek had gedaan. En ik had veel onderwijs gegeven aan medisch studenten en artsen. En één van de dingen die een groot vraagstuk vormen voor alle artsen, is dat onze patiënten elk jaar alleen maar zieker en zieker worden.
Toen ik twintig jaar geleden begon, bestond de interne geneeskunde feitelijk uit geriatrie. Jonge mensen die op de afdeling interne geneeskunde in het ziekenhuis werden opgenomen, hadden allemaal ook echt een reden om daar te zijn. Ze waren er niet zomaar. Als ik zeg dat ze een reden hadden om daar te zijn, dan bedoel ik dat het bijvoorbeeld dialysepatiënten waren, of dat ze epilepsie hadden. Ze konden een auto-immuunziekte hebben of een acute infectie. Of andere problemen. Maar alles was gewoon duidelijk en we wisten waarom ze daar waren.
Wat er echter de afgelopen twintig jaar is gebeurd, is dat patiënten op de afdeling interne geneeskunde steeds jonger worden. Met steeds vaker een samenloop van ziektebeelden. Dus een langere lijst met klachten waarmee ze binnenkomen. En waslijsten aan medicijnen. Dit is dus een probleem geworden voor ik denk wel alle artsen, maar ook voor de opleiders die te maken hebben met medische studenten. Want in mijn laatste paar jaar aan de Universiteit van Miami zag ik iets dat ik nog nooit eerder had gezien, namelijk medische studenten die zich op de eerste dag van hun stage meldden en er even ziek als patiënten uitzagen. Dat kon je in hun ogen zien. Ze waren eigenlijk al op. Hoe kun je aan iemand uitleggen hoe je een simpel medisch probleem moet behandelen, zoals buikpijn, bij een patiënt die een hele geschiedenis heeft van beroerte, hartaanval, kanker... een lange lijst met problemen. Dus zo ben ik erin betrokken geraakt.

Over microgolven

Josh: Wat voor algemene misvattingen zijn er volgens jou zoal rond EMV's? Ik ga er overigens van uit dat EMV, elektromagnetische frequenties en elektromagnetische straling verwisselbare termen zijn.
Dr. Goldberg: Ja... Ik denk dat er veel misvattingen zijn, heel veel. Ik zal er twee noemen. De grootste is dat we in de wetenschappelijke literatuur maar blijven horen over die controverse, of het debat, of elektromagnetische velden nou wel of niet... Het lijkt me goed als ik specifiek zal praten over straling door microgolven. Omdat ons eigenlijke onderwerp 5G en EMV-straling is.
Ik heb het nu over microgolven. De misvatting is dat we niet genoeg wetenschappelijke kennis zouden hebben om een beslissing te nemen over de vraag of we het publiek al dan niet moeten waarschuwen, en actie moeten nemen om de blootstelling te verlagen. Dit is complete onzin. We hebben hard bewijs dat microgolven wat ik zou willen noemen een breed spectrum aan ziektes kunnen verwekken. Dus ze veroorzaken allerlei soorten ziektes. Ze zijn een verwekker van veel soorten kanker. Dus je ziet kanker in veel verschillende delen van het lichaam.
We begrijpen een hele hoop basismechanismen van hoe het komt. Die snappen we. Dus het is vanuit wetenschappelijk perspectief complete onzin als je hoort: 'We hebben meer onderzoek nodig. Het is allemaal nog betwist. Er is niets om over te discussiëren.' Dat is denk ik de grootste misvatting op dat punt.
Iets anders waarvan ik denk dat mensen het niet meekrijgen, is dat wij aannemen dat er op dit punt richtlijnen zijn die de gezondheid beschermen. Dat iedereen de richtlijnen van de FCC – de Federal Communications Commission – voor EMV's noemt; alsof die de menselijke gezondheid beschermen tegen microgolven. Niets is minder waar. In de eerste plaats zijn die richtlijnen tientallen jaren oud. De reden dat ze zo hoog zijn vastgesteld, is omdat, toen al die mensen op een conferentie bij elkaar kwamen om uit te puzzelen op welke punt ze de limiet zouden stellen, defensie in die tijd microgolven

nodig had voor militaire telecommunicatie en radar. Dat was erg belangrijk. Als je terugkijkt, dan was het geloof ik in de late jaren ’60 toen ze deze limieten voor het eerst vaststelden. En ze hebben die met opzet zo hoog vastgesteld om militair gebruik mogelijk te maken. Op dat moment was dat belangrijk, omdat we geloofden dat het land bedreigd werd door een nucleaire oorlog. En dat was belangrijk. Dus daar is het allemaal begonnen.
Het probleem is dat de richtlijnen nooit zijn herzien. Dus ze zijn gebaseerd op de onjuiste aanname dat als microgolven... We noemen dat het thermische effect. Wat dat in essentie betekent, is dat als het niveau van straling niet voldoende is om je op te warmen, dan is het ook niet voldoende om je schade toe te brengen. Waarvan we nu echter weten dat dat totaal onjuist is.
We wisten eigenlijk al in de jaren ’70 dat het onjuist was. Dat kan ik je laten zien. Ik heb een boek uit 1976 getiteld *Biological Effect of Microwaves*. Ze schrijven in dat boek met zoveel woorden dat je er nog niet bent met te zeggen dat schade ten gevolge van blootstelling aan microgolven te maken heeft met het thermische effect en niets anders. Maar dat is niet waar. Ze schrijven het in dat boek; en dat is van 1976.
Dus wat betreft de reikwijdte van de richtlijnen ter bescherming van de gezondheid, de FCC-richtlijnen die de hele tijd als een garantie voor veiligheid worden geciteerd: die zijn niet relevant voor de chronische dagelijkse blootstelling die we in ons land zien. Ze zijn uitsluitend van toepassing voor een blootstelling van 30 minuten of minder. Dus het gaat over kortetermijnblootstelling. Ze werden ontwikkeld door technici, met name mensen uit de militaire industrie. Artsen en mensen met een opleiding op het gebied van publieke gezondheid werden niet geconsulteerd.
Dus ik denk dat dit echt de twee grote misvattingen zijn. Het is belangrijk te beseffen dat er op dit moment geen echte richtlijnen zijn. Dat absoluut niemand op gereguleerde wijze waakt over onze gezondheid. Er is geen regelgeving. Want de richtlijnen zijn eenvoudigweg te hoog.
Josh: En uitsluitend gebaseerd op het thermische effect. En ze kijken niet eens naar al die duizenden studies, waarnaar in dat boek uit de jaren ’70 wordt verwezen, toch?

Oude wetenschap

Dr. Goldberg: Inderdaad. Ik wilde nog twee dingen aan je laten zien. Hier is nog een boek... Ik heb deze uitgekozen omdat ze zo goed zijn... Deze is van het Medisch Onderzoeksinstituut van de Marine, uit 1971. Het is een bibliografie over de stralingseffecten van microgolven, waarmee ze in 1971 bekend waren. Het leest makkelijk. Het is ook echt een bibliografie. In feite een soort waslijst van alle effecten die ze in de jaren ’70 zagen als gevolg van microgolfstraling.
Als je kijkt naar hoe de publieke gezondheid gedurende de afgelopen twintig jaar is verslechterd... En ik zeg niet dat dit bewijst dat microgolfstraling de oorzaak is van alles. Wat ik zeg, is dat er zeer overtuigende wetenschap is die aantoont dat heel veel van de chronische aandoeningen die we vandaag de dag zien, gekoppeld worden aan techniek. En dat ze daaraan gekoppeld worden in oudere wetenschap die voor iedereen volledig toegankelijk is.
Om je even een voorbeeld te geven... We hebben momenteel een epidemie van zelfmoorden in de Verenigde Staten: depressie en zelfmoord. Dat is al een tijdje zo. Sommige staten hebben te maken met een toename van 50% in het aantal zelfmoorden. Dat is afschuwelijk. Dat komt niet alleen omdat het barre tijden zijn. Ik bedoel dat er iets structureels aan de hand is.
Dus als je nu naar die bibliografie kijkt, wat staat daar dan? Er is een hele sectie over psychologische ziektebeelden: pagina 9, sectie F, de studie van menselijk gedrag. En wat zagen ze? Op nummer 1 staat neurasthenie, wat zij beschrijven als een algemeen gevoel van malaise. Op nummer 2 staat depressie. Nummer 4: angst. Nummer 8: hallucinaties. Nummer 11: toename van prikkelbaarheid. Slapeloosheid, geheugenverlies. En dit is niet de enige bron.

We weten dat die connecties er zijn. Dus we hoeven alleen maar het stof van al die oude onderzoeken af te blazen en ze te koppelen aan onze huidige gezondheidssituatie. En dat moeten we nu echt doen. We kunnen ons niet nog meer zieke mensen veroorloven. We kunnen dat niet betalen. We kunnen het ons gewoon niet veroorloven.

De NTP-studie

Josh: We noemden Larry Gust al, de bestuursvoorzitter van het Bouwbiologisch Instituut, met wie we ook een gesprek hadden. Wie meteen in de oplossingen willen duiken: hij beschrijft stap voor stap hoe je je huis kunt beschermen tegen EMV-bronnen, zowel binnenshuis als buiten, wat je allemaal moet doen. Dus dat gesprek beveel ik iedereen aan.
We hebben ook gesproken met Dr. Ronald Melnick. Een zeer indringend gesprek. Hij ontwierp één van vele duizenden studies, een voortreffelijke studie, een studie van het National Toxicology Program over straling van mobiele telefoons. Oorspronkelijk werd hiertoe laat jaren '90 opdracht gegeven door de Food and Drugs Administration, de FDA. En toen de resultaten in 2016 voor een deel – en in 2018 volledig – werden gepubliceerd, zei de FDA feitelijk: 'We doen geen risicoanalyse. We gaan niet naar de gegevens kijken. We gaan niet naar de resultaten kijken. Het is niet van toepassing op mensen.' Wat vind je daarvan?
Dr. Goldberg: Wel, mijn eerste reactie hierop is, dat ik het nut niet inzie van het financieren van onderzoek als we de resultaten ervan wegwapperen als ze ongelegen komen. Dat is er nou juist precies gebeurd. En van wat ik begrijp... en misschien is het niet voor de volle honderd procent waar, maar ik heb aan een paar oudere onderzoekers die meegewerkt hebben aan dit soort studies gevraagd: 'Wel, is dit ooit eerder gedaan?' Want de studies van het National Toxicology Program zijn echt wel de gouden standaard voor onderzoeken naar blootstelling aan toxische middelen in de Verenigde Staten. Als het NTP een onderzoek doet naar een bepaald middel, en die studie toont een verband aan, dan zal dat middel een etiket krijgen en op de lijst komen van onze ATSDR, het Agency for Toxic Substances. Ik hoop dat ik geen fout maak met waar die afkorting voor staat.
Maar zo ging het altijd. Ik vroeg hun: 'Is dit de eerste keer dat dit gebeurt? Hoe is het mogelijk dat we een positief NTP-onderzoeksresultaat hebben, dat duidelijk de connectie laat zien met kanker in de hersenen en in het hart, en beschadiging van het DNA, en hartkwalen?' Die zijn een voorbode van hartfalen. 'Hoe is het mogelijk dat deze studie werd afgerond en er vervolgens geen actie op wordt ondernomen?' En ik kreeg geen duidelijk antwoord. Wat ik begreep, is dat dit de eerste keer was dat een onderzoek van het NTP gewoon compleet is genegeerd.
Wat betreft de vraag of de resultaten al dan niet toepasbaar zijn op mensen, dat is vanuit het perspectief van de onderzoeker een goeie vraag. Wat dit impliceert, is dat we het onderzoek moeten herhalen op mensen. Dat geven ze aan, toch? Dit is echt een belangrijk punt wat betreft microgolfstraling en ons vermogen om dat, sinds 2019, te onderzoeken. Want we hebben zo veel basiskennis en klinisch onderzoek, en het is zo duidelijk dat er schade optreedt in connectie met blootstelling aan microgolfstraling, dat het niet mogelijk is om de blootstelling van mensen te onderzoeken. Omdat we weten dat die blootstelling gevaarlijk is.
Met andere woorden, als je een studie wilt doen op mensen, dan moet je met een volledige uiteenzetting van je onderzoeksplan verschijnen voor een officiële commissie, die het toetst. Onderdeel van de toetsing is de vraag wat de bestaande onderzoeksresultaten zeggen over de blootstelling die je voor de deelnemers aan je studie had bedacht. Bij microgolven zullen ze raar opkijken en in de lach schieten. Ze zullen zeggen: 'Hier kunnen we op geen enkele manier toestemming voor geven. Het is ethisch niet verantwoord om een groep mensen, deelnemers, bloot te stellen aan een invloed waarvan we weten dat die schade toebrengt aan het DNA, lekkage veroorzaakt in de bloed-

hersenbarrière, lekkage van de celmembranen, problemen met de calciumkanalen...' Enzovoort.
Elk afzonderlijk onderdeel van deze primaire effecten is echt een enorm obstakel. Maar we hebben een hele waslijst met gevolgen die geassocieerd worden met blootstelling aan microgolven. Dus om je vraag te beantwoorden, het is echt misleidend om te zeggen dat de resultaten niet van toepassing zijn. De enige manier om dit te onderzoeken was met laboratoriumdieren. Je kunt het niet met mensen onderzoeken. Dus het is misleidend. Dat is mijn nogal uitgebreide antwoord.

Kleine cellen

Josh: Wat zijn je belangrijkste zorgen rond gezondheid en 5G?
Dr. Goldberg: Wel, in de eerste plaats, als je kijkt naar de wetenschappelijk kennis over microgolfstraling en zendmasten in het algemeen, dan maakt de afstand tot de antenne veel uit. Voor de klinische gevolgen, en voor de symptomen. Mijn belangrijkste zorg rond 5G – en dat is gebaseerd op mijn begrip als a-techneut – is wat er nu gebeurt: dat ze die kleine cellen plaatsen. De rechtvaardiging voor die kleine cellen is het gebruik van millimetergolven, die later nog zullen komen. Want microgolven met de hoogste frequenties planten zich niet zo ver voort. Dus de basisstations of kleine cellen moeten dichter bij de huizen worden geplaatst.
Maar wat ik nu begrepen heb, is dat in die kleine cellen niets met millimetergolven wordt geïnstalleerd. We gebruiken de bestaande netwerken en brengen alles dichter bij huis. Dat is bijzonder zorgelijk, gelet op de effecten voor onze gezondheid. Dus dat is denk ik nummer één.
Het tweede punt is, dat 5G wordt uitgerold zonder enige voorafgaande veiligheidstest. We horen van de FCC en van de telecomindustrie dat – wel, misschien hebben ze die woorden niet gebruikt – zij denken dat het veilig is. Dat er geen enkele reden is om aan te nemen dat het schadelijk is. Maar als je echt kijkt naar de wetenschappelijke literatuur, dan snap ik niet waar ze het over hebben. Want we hebben genoeg onderzoeken rond millimetergolven die gezondheidseffecten laten zien. Ze laten biologische effecten zien. We weten dat er serieuze reden tot bezorgdheid is voor schade aan de ogen. We weten dat millimetergolven in verband staan met staar, met schade aan het hoornvlies. Dat is wat de wetenschap ons leert.
Dus schade aan de ogen is een grote zorg. Een andere zorg is het effect op het immuunsysteem. Effecten op de endogene opioïden. Dus effecten op het zenuwstelsel. Mogelijk effecten op de stemming, zeer waarschijnlijk effecten op de stemming. En de grootste zorg is wat mij betreft – hoewel het moeilijk is om een rangorde toe te kennen – de effecten op bacteriën. Want we weten dat millimetergolven een antibiotische resistentie veroorzaken in staphylococcus en E.coli. Ik bedoel... denk eens aan al die besmettingen met de superbacterie MRSA. Dat soort dingen. Maar ook de besmettingen die je ziet met E.coli.

Wetenschappelijk bewijs

Dr. Goldberg: Het is eigenlijk wel te begrijpen, als je erover nadenkt vanuit wetenschappelijk perspectief. Want het effect van elektromagnetische velden op levende cellen en levende systemen in het algemeen is, dat als je ze gedurende langere tijd blootstelt, dan roept dat een stressreactie op. En als bacteriën die toxinen produceren gedurende langere tijd onder stress komen te staan, wat doen ze dan? Die gaan toxinen produceren, want dat is hoe ze zich verdedigen. Dus zo'n cocktail is biologisch aannemelijk.
Daar maak ik me dus ernstig zorgen over. Dat we uitstekend wetenschappelijk bewijs hebben om te kunnen zeggen dat die techniek met millimetergolven schadelijk is. En dat we al weten dat de bestaande netwerken schadelijk zijn. Dus we moeten ze niet nog dichter naar onze huizen brengen; dat

slaat gewoon nergens op. Dat zijn de belangrijkste zorgen.
Vervolgens leidt dit nog eens tot een 24/7 opgelegde bestraling van de totale bevolking. Bijvoorbeeld zwangere vrouwen, kinderen, mensen met chronische kwalen, ouderen, we weten dat die een hogere kans hebben op nadelige effecten. Dus er is geen *informed consent* – geen 'wetens en willens', om het zo te zeggen. En ze kunnen er op geen enkele manier voor kiezen om de blootstelling te ontlopen.
Josh: In deze Top noemt Dr. Devra Davis een aantal specifieke onderzoeken en de conclusies. Onderzoeken die specifiek gedaan zijn naar de straling van millimetergolven. Onafhankelijke studies. En Sayer Ji heeft een memo die hij ontvangen heeft, die een aantal nogal schokkende feiten onthult over het onderwerp satellieten bij 5G. En het plan, zoals het bekrachtigd is. Het is nu een feit. Het is niet enkel nog maar een idee. Het is een feit dat er een plan is, volgens de FCC en al dat soort instituten, om eind 2020 ongeveer 20.000 satellieten gelanceerd te hebben. Waarbij Amazon, OneWeb en SpaceX drie van de toonaangevende bedrijven zijn. En de toestemming voor elk bedrijf gaat geloof ik over vijf miljoen watt. Wil je daar nog iets over zeggen? Het aspect van de satellieten bij 5G en of dat op zichzelf niet al een aanzienlijke bedreiging vormt?
Dr. Goldberg: Nou ja, ik denk dat het hele concept... ik denk, waar het allemaal op neerkomt, is dat als je mensen al niet aan microgolven kan blootstellen in een laboratorium, in een gecontroleerde omgeving... als je dat ethisch gezien al niet kan doen... omdat we zoveel bewijs hebben dat het schade toebrengt... dan zou geen van deze technologieën uitgerold mogen worden. Het is illegaal. Er zijn allerlei wetten die geacht worden ons te beschermen tegen experimenten. Maar dit is experimenteren met mensen. Dit is experimenteren met de planeet. Het is experimenteren met de menselijke gezondheid. Met het welzijn van insecten. Onze vogels. Het is gewoon onmenselijk.

Onderzoeken liegen niet

Josh: Wat zou je willen zeggen op de claims van de FCC en de industrie dat er geen bewijs is voor schade door 5G of microgolven, of straling van millimetergolven?
Dr. Goldberg: Wel, ik denk dat ze de publicaties moeten lezen. Dat is wat ik te zeggen heb. Ik weet zeker dat het voor een heleboel van degenen die je interviewt voor deze Top erg eenvoudig zou zijn als we een uur of twee met die mensen bij elkaar konden zitten. Maar ik weet zeker dat ze niets van ons willen horen. De onderzoeken liggen er. Ze zijn toegankelijk voor mensen die er kennis van willen nemen. En ja, bij de wetenschap rond EMV's heb je enige opleiding nodig om de onderzoeken te begrijpen en te interpreteren. Maar het is geen extreem ingewikkelde wetenschap. Dat is het niet. Het is behoorlijk zwart-op-witte materie. Het is niet iets wat vatbaar is voor interpretaties. We weten dat schade aan het DNA een heel ernstige bevinding is. Je wilt geen schade aan het DNA. We willen geen lekke celmembranen. We willen al die dingen niet die we vinden, we willen geen schade aan het hoornvlies of aan het immuunsysteem.
Waar het op neerkomt, is dat microgolven ingrijpen in de normale huishoudelijke functies van het lichaam. Dat is wel zo'n beetje de ultieme boodschap om mee naar huis te nemen. Wanneer je een groep mensen microgolven toedient, worden ze ziek. Omdat het lichaam niet in staat is zijn eigen ding te doen. Al die verschillende mechanismen, die verschillende... Onze fysiologie moet in staat worden gesteld om intact te blijven. En dat gebeurt niet. Dat is waar het in feite om draait. Die satellieten, ik begrijp niet dat het gebeurt. Maar het is zeer beangstigend.
Josh: Ja. Je had het over straling door millimetergolven, en de wetenschap die dat koppelt aan schade aan de ogen, aan het hoornvlies. En ook schade aan de huid. Dat zou al moeten volstaan. Maar de industrie claimt dat de inwerking van millimetergolven niet dieper gaat dan de huid. Wat wil je daarover kwijt?
Dr. Goldberg: Wel, zonlicht gaat ook niet dieper dan de huid, is het niet? We weten dat blootstelling aan

zonlicht een hele tsunami aan gebeurtenissen in het lichaam op gang brengt. Neuro-hormonale processen, produktie van vitamine D, effect op de stemming. Dus dat argument kan door een eerstejaarsstudent Medicijnen worden ontkracht. Het slaat nergens op.
Josh: En we weten dat Dr. Devra Davis het heeft over een bepaalde studie, over de zweetkanalen en hoe die als antennes werken en de energie als een spiraal dieper in het lichaam brengen. Dat is dan nog een aspect dat die claim ontzenuwt.
Dr. Goldberg: Precies. En de zenuwbanen in onze huid. We hebben receptoren in de huid. Dus ja, dat klopt.

Studenten

Josh: Waarom is er binnen de medische wereld dan zo weinig bewustzijn over schade ten gevolge van EMV's?
Dr. Goldberg: Wel, in de eerste plaats... dat bewustzijn is aan het groeien, godzijdank. Er zijn verschillende redenen. Ik denk in de eerste plaats dat artsen dezelfde kranten en dezelfde nieuwsprogramma's op de televisie zien. Helaas behandelen de gangbare media deze kwestie niet. Dat doen ze om een veelheid aan redenen niet. Ze willen geen advertentiegeld verliezen. Er zijn belangen die botsen. Ze bespreken het gewoon niet. Artsen horen precies hetzelfde wat iedereen hoort, en dat is dat er wel een soort discussie gaande is. Dat we het nog niet weten. We weten het niet. Zijn mobieltjes veilig, zijn ze niet veilig? Ze krijgen allemaal dezelfde informatie.
Josh: Het komt erop neer dat ze niet goed worden opgeleid, klopt dat?
Dr. Goldberg: Ze worden hierin niet opgeleid. Tijdens de studie geneeskunde is er geen discussie over elektromagnetische velden. Je krijgt dezelfde ingeblikte uitleg. 'Als het ioniserende straling betreft, dan is het schadelijk. Niet-ioniserende straling is niet schadelijk.' Terwijl we weten dat dat niet waar is, aan de hand van vijftig jaar aan wetenschappelijke literatuur die beschikbaar is.
Maar artsen hebben het druk en ze hebben de zorg voor patiënten binnen hun eigen specialisme. En ze moeten binnen hun eigen specialisme heel wat literatuur doorlezen. Dus om dan ook nog over de wetenschap rond EMV's te lezen... In de eerste plaats, het komt niet in de medische tijdschriften. Om die reden. Het zit niet op hun radar. Dat is niet bedoeld als grapje. Ze denken er niet over na.

Microgolfsyndroom

Dr. Goldberg: Het interessante aan wat er nu gebeurt, is dat er toch een groeiende belangstelling ontstaat, speciaal onder medisch studenten. Het Instituut voor Bouwbiologie, waar Larry Gust zijn faculteit heeft, heeft momenteel niet één, maar twee MD/MPH-studenten. Dat is een gecombineerde opleiding tot arts. In de huidige lichting van het master-programma Maatschappij en Gezondheid zitten studenten die onlangs zijn afgestudeerd als RN/MPH. Dat zijn verpleegkundigen met een graad in Public Health, met veel ervaring in gedrag en gezondheid en psychiatrie. En er is nog een derde verpleegkundige. Het zijn kleine klassen. Het is geen enorme collegezaal met honderden mensen. Maar het is veelbetekenend. Vanuit de beroepsgroepen binnen de gezondheidszorg schrijven zich elk jaar steeds meer mensen in voor deze cursussen. Omdat ze geïnteresseerd zijn in het gebruik van EMV-therapie bij onderzoek en klinische zorg.
Josh: Heb jij het idee dat artsen de facto gevallen zien van wat we kunnen aanduiden als microgolfsyndroom – of symptomen die veroorzaakt zijn door EMV's – en het niet als zodanig herkennen?
Dr. Goldberg: Ja, absoluut.
Josh: En in welke mate? Op welk schaal denk jij dat dat gebeurt?

Dr. Goldberg: Wel, dat vind ik moeilijk te zeggen. Maar wat iedereen denk ik moet begrijpen, is dat er een hoop wordt gekletst. Als we het hebben over elektrosensitiviteit, of de term die wordt gebruikt: elektromagnetische hypersensitiviteit, wat feitelijk een wetenschappelijk onjuiste benaming is... Want hypersensitiviteit impliceert een buitensporige sensitiviteit. Dat iemand gevoeliger is dan zou moeten, dat het een soort van disproportionele reactie is. Maar wat de wetenschap laat zien, is dat blootstelling aan microgolven alle mensen raakt. Sommige mensen zijn in staat om het te voelen. Dus sommige mensen nemen elektrische straling echt waar. Sommige mensen zijn elektrosensitief. Wat dat naar mijn mening wil zeggen, is dat zij een verband hebben gelegd tussen de blootstelling en hun problemen. Maar wat er feitelijk gebeurt, is dat iedereen door microgolfstraling wordt geraakt, alleen hebben die anderen het verband niet gelegd.
Wat betreft het herkennen van microgolfsyndroom in de kliniek of in het ziekenhuis, kan ik je een paar echt klassieke gevallen vertellen die ik heb gezien. Dat zou werkelijk een waarschuwing moeten zijn. De belangrijkste voorbeelden betreffen jongeren, in de leeftijd van studenten aan een hogeschool, of jongvolwassenen, die tekenen van dementie vertonen. Met cognitieve schade. Met verlies van het kortetermijngeheugen. Het is dat cognitieve probleem in combinatie met wat we noemen orthostatische hypotensie. Ze worden duizelig bij het opstaan. Hun bloeddruk is laag. Ze kunnen hun bloeddruk niet op peil houden.
Dus gewoonlijk als je die twee dingen samen ziet en je alle andere oorzaken hebt geëlimineerd, dan is dit heel gebruikelijk. Je ziet dit heel veel bij jongvolwassenen die vanaf jonge leeftijd over een mobiele telefoon konden beschikken. Vaak vertellen ze: 'O, mijn vader gaf me een mobiele telefoon toen ik negen of tien jaar was.' Dus ze zijn gedurende lange tijd blootgesteld geweest. Dat is iets wat ik tegenkom.

Vroege dementie

Dr. Goldberg: Een tweede type ziektegevallen doet zich voor in de vorm van gedragsveranderingen, speciaal bij jongere kinderen. Kinderen die extreem humeurige stemmingen gaan vertonen. En dat specifiek gepaard met hoge bloeddruk. Maar het kan zich op allerlei manieren voordoen.
Josh: Gaat dat dan vooral over ADHD, of eigenlijk elke gedragsverandering?
Dr. Goldberg: Wel, op pediatrisch gebied is dat voor mij een beetje lastiger om te zeggen. Omdat ik me met de ouders bezighoud. Ik zal dit even toelichten. Want mensen kunnen zich afvragen: 'Oké, hoe kun je van iemand een diagnose stellen, of hoe kun je vaststellen dat deze problemen te wijten zijn aan blootstelling aan microgolven of elektromagnetische velden?'
De manier om dat uit te zoeken... Want het is een klinische diagnose. Je kunt er geen test op loslaten. Of een studie verzinnen die deze diagnose ondersteunt. Je weet het als de blootstelling aan elektromagnetische velden bij deze bewuste patiënt zo veel mogelijk wordt verlaagd. En soms is dat niet volledig mogelijk. Als bijvoorbeeld hun huis vlak onder of naast een enorme elektriciteitsleiding ligt. Dan kun je niks doen. Het is het magnetisch veld. Dus voor sommige mensen is het heel lastig om het probleem op te lossen. Maar voor ieder ander...
Laten we zeggen, er komt iemand binnen. Er komt een student binnen van een universiteit, en hij heeft een heel lage bloeddruk, is duizelig als hij opstaat. Krijgt zijn bloeddruk niet omhoog. Hij is niet uitgedroogd, en vertoont tekenen van vroege dementie en verlies van het kortetermijngeheugen. Dat kan echt indrukwekkend zijn. Dus dan zou de behandeling zijn, dat iemand als Larry of een andere bouwbioloog naar dat huis gaat en het huis doormeet op de vier belangrijkste elektromagnetische velden waarvan we weten dat ze de gezondheid schaden. En als zij de blootstelling zo veel mogelijk verminderen, en als je dan een grote verandering ziet in de symptomen, dan heb je je diagnose.
Maar dit is gedeeltelijk waarom artsen niet echt in staat zijn om zo'n soort diagnose te stellen. Het is

lastig omdat ze het niet echt in hun eentje kunnen doen. Ze moeten samenwerken met een bouwbioloog of een technicus. Of met iemand die daarin is opgeleid en die de apparatuur heeft om het meetwerk thuis te kunnen doen.

Gezondere auto's

Josh: Oké. Dan nu wat andere aspecten van 5G. Eén van de veelbesproken en beschreven aspecten ervan is dat hele gedoe met die zelfrijdende auto's. Dr. Timothy Schoechle heeft daar op deze Top over gesproken. En hij zei: 'Zelfs als we zelfrijdende auto's willen, zelfs voor die mensen die dat willen, dan zijn draadloze communicatie en 5G niet nodig.' Dus dat wil ik aan jou vragen. Heb jij een visie op het internet-der-dingen, zelfrijdende auto's, of ander aspecten die te maken hebben met de geplande uitrol van 5G?
Dr. Goldberg: Ja. Zoals ik al zei, is één van de grootste problemen waar we nu mee te maken hebben, dat de wetenschappelijke literatuur die we hebben heeft stilgelegen en tientallen jaren stof heeft vergaard. We hebben te maken met een discrepantie tussen wat er in de industrie gebeurt en wat de wetenschap te melden heeft over de invloed van elektromagnetische velden op de menselijke fysiologie. En door dit vacuüm in regelgeving zijn er niet echt wezenlijk beschermende richtlijnen voor de gezondheid om de industrie in banen te leiden.
We hebben te maken met de ontwikkeling van allerlei soorten produkten die verschillende EMV's verspreiden waarvan we weten dat ze schadelijk zijn voor mensen – of die de basis van onze fysiologie raken. Auto's zijn een heel goed voorbeeld van technologie die we moeten verbeteren. En die we eigenlijk nogal eenvoudig kunnen verbeteren door gewoon te kijken naar wat de EMV's zijn van een gemiddelde auto. In welke zin zijn er problemen? En vervolgens, hoe kunnen we de auto opnieuw construeren om de mate van blootstelling te verlagen?
Om een voorbeeld te geven. De meeste nieuwe auto's hebben tegenwoordig Bluetooth ingebouwd. Dan ga je rijden. Je stapt in. Je stapt in met je telefoon. Je telefoon zendt microgolven uit. De Bluetooth zendt microgolven uit. Op verschillende frequenties. De auto is gemaakt van staal. We weten dat microgolven wanneer ze metaal raken worden teruggekaatst, en je krijgt een nog grotere intensiteit aan vermogen. Als je met een stralingsmeter in die auto zit, dan zie je dat de hoeveelheid straling torenhoog wordt. En dat is alleen nog maar de blootstelling aan microgolven. Andere auto's kunnen WiFi hebben en andere bronnen van microgolven. Ik heb zelf geen gloednieuwe auto. Daar zorg ik wel voor.
Dus dan hebben we het alleen nog maar over microgolven, oké? Auto's hebben een magnetisch veld, en afhankelijk van hoe de auto is ontworpen, kunnen die magnetische velden echt heel hoog zijn. En we weten dat magnetische velden bijvoorbeeld samenhangen met obesitas – we hebben prima literatuur die dat aantoont. Speciaal wanneer er sprake is van prenatale blootstelling aan een magnetisch veld. Dan hebben baby's een grotere kans om obesitas te krijgen. En er is allerlei literatuur over magnetische velden.
Dus auto's zenden microgolven uit. Auto's zenden heel krachtige magnetische velden uit. Dus bij die nieuwere auto's, elektrische auto's, zijn de magnetische velden gigantisch. En wie rijdt er mee op de achterbank? De kinderen rijden mee op de achterbank. Dus de kinderen worden opgescheept met deze enorme magnetische velden. En dan heb je nog elektrische velden. En je kunt ook te maken hebben met wat we vuile elektriciteit noemen. Elektrische vervuiling door zogeheten *harmonischen*.
Dus de vraag is: zouden we een gezondere auto kunnen maken? En natuurlijk kunnen we een gezondere auto maken. We moeten kijken naar de wetenschap, en zeggen: Oké, dit is wat de wetenschap ons zegt. We moeten kennis nemen van de wetenschappelijke inzichten en zeggen: Oké, we moeten onze wetenschappelijke kennis gebruiken om gezondere auto's te maken.
En hoe kan dit een kentering brengen in de publieke gezondheid? Wel, het kan een enorm effect

hebben op de publieke gezondheid. Als iemand in een gezondere auto rijdt dan zou dat de blootstelling aan een veelheid aan velden verlagen. Bijvoorbeeld, de mensen die de hele dag in hun auto doorbrengen. Taxichauffeurs... Ik woonde vroeger in het centrum van New York en ik kan me nog herinneren dat er zoiets kwam als Taxi TV. Het is een groot scherm en passagiers op de achterbank van de auto kunnen naar advertenties kijken. Ik neem aan dat het taxibedrijf daar geld voor krijgt. Dus daar heb je dat scherm. Natuurlijk zit er bedrading in de stoel. Wat gebeurt er met de chauffeur die dat scherm in z'n rug heeft, wat zijn de velden in die auto's? We weten ook dat er een epidemie van zelfmoorden is geweest onder taxichauffeurs in New York.
Ik zeg niet dat ik hierop het antwoord heb. Wat ik zeg, is dat we niet eens vragen stellen. We moeten die vragen juist wel stellen. Als er een epidemie is van zelfmoorden, hoe gaan we dan om met het feit dat de wetenschap depressie en stemmingsproblemen koppelt aan EMV's? We hebben te maken met een epidemie aan diabetes. We moeten deze vragen stellen. Met technologie moeten we vragen blijven stellen.
Nog een goed voorbeeld is onze medische apparatuur. Dat was bijvoorbeeld nieuw voor mij. Ik heb pas ontdekt dat ze gebruikmaken van apps op de mobiele telefoon om de glucose bij patiënten met diabetes type 1 voortdurend in beeld te hebben, wat echt een heel goed idee lijkt. Maar als we weten dat microgolfstraling oxidatieve stress veroorzaakt, en dat weten we... En we weten dat een aantal van de meest gevreesde complicaties bij diabetes type 1, zoals retinopathie [ziekte aan het netvlies], nauw verbonden is met oxidatieve stress. Wel, wat doet het iemand met diabetes type 1 als die op zijn telefoon staart en daarmee oxidatieve stress aan de ogen teweegbrengt? We moeten over deze dingen nadenken. Omdat we het ons gewoon niet kunnen veroorloven om mensen nog zieker te maken dan ze al zijn. En ze zijn al zieker dan ze zouden moeten zijn.

Weloverwogen keuze

Josh: Je zei dat auto's veiliger gemaakt moeten worden, en je gaf voorbeelden over het waarom en hoe. Laten we dan eens kijken naar hoe auto's gemaakt worden. Wat is er nodig om fabrikanten te laten stoppen met elkaar te beconcurreren door de nieuwste draadloze gadgets in te bouwen? Een soort competitieve wapenwedloop, gebaseerd op nieuwe slimmigheidjes. En dan van dat concept verschuiven naar dat we auto's op basis van wetenschap veilig moeten maken. Wat zou daarvoor nodig zijn? Is het alleen maar een kwestie van bewustwording? Is het een kwestie van aantallen? Is het dat genoeg mensen zich erover uitspreken? Hoe zie je dat voor je?
Dr. Goldberg: Wel, de grote massa moet worden geïnformeerd. Want de mensen weten het niet. Nu, met de gangbare media die dit onderwerp niet uitdiepen, klinken mensen die het er wel over hebben alsof ze gestoord zijn. Want nu is het: 'O, ik heb in *The New York Times* gelezen dat er geen bewijs is dat aantoont dat mobiele telefoons schadelijk zijn.' Het publiek moet worden voorgelicht. En het publiek moet worden voorgelicht op landelijk niveau of per staat. Het moet komen van onze instituten voor volksgezondheid. Of de CDC [Centers for Disease Control].
Ik zou op dit moment niet weten wie zich ermee wil bezighouden. Maar ik denk dat het een goed idee is om op het niveau van de staten te beginnen. Want die krijgen de medische rekening gepresenteerd, als mensen in het laatste stadium van nierfalen in het ziekenhuis verschijnen en acuut aan de nierdialyse moeten. Mensen die geen recht hebben op Medicaid... uiteindelijk moeten de staten betalen voor Medicaid [soort steunfonds]. Naarmate mensen zieker worden, zul je meer en meer jonge mensen zien die worden doorgesluisd naar Medicaid. Omdat ze herseninfarcten krijgen. Ze krijgen een hartaanval. Ze krijgen hartfalen. Ze krijgen dat soort rampzalige gevolgen voor hun gezondheid. Ze krijgen kanker en kunnen niet werken. Ze verliezen hun inkomsten. Dat is wat er gebeurt.
Ik denk, als we kijken naar hoe we de mensen in elke staat kunnen voorlichten, dat de Departementen

voor Volksgezondheid een goede start zijn. In de eerste plaats moeten ze begrijpen wat de gevolgen zijn van microgolfstraling voor de gezondheid. Als dat gebeurd is en ze begrijpen het, en het komt uit betrouwbare bron, dan kunnen ze in elk geval weloverwogen keuzes maken.
Een weloverwogen keuze zou kunnen zijn: 'Oké, ik wil een gezondere auto. Een auto met lage EMV's.' Of het kan zijn: 'Ik wil in mijn huis internet via een bekabeld modem en niet via een WiFi-router.' Of: 'Ik wil geen WiFi in mijn huis.' Of: 'Ik wil een vaste telefoon.' Het zouden een heleboel verschillende keuzes kunnen zijn. Maar het begint allemaal met een publiek dat goed is voorgelicht en zich bewust is dat er wel degelijk een probleem is. Want op dit moment is er niet veel besef. Vanwege alle verwarring die eigenlijk met opzet door de telecomindustrie in de pers is gecreëerd. Dat is waar we nu mee te maken hebben.
Josh: Ja. Het bewustzijn lijkt vooral beperkt te zijn tot internet, niet? Dus het komt niet via de traditionele kanalen. Het komt niet via de media of de academische instituten of de regering. Met name de hogere regeringsniveaus. De landelijke overheid bijvoorbeeld.
Dr. Goldberg: Kan ik nog iets zeggen?
Josh: Graag zelfs.
Dr. Goldberg: Er is één krant die deze kwestie wel bespreekt, en ook goed bespreekt. Die heet *The Epoch Times*. Ik had nog nooit van deze krant gehoord, tot een journalist contact met me opnam voor een interview. Ik heb me er inmiddels op geabonneerd. Ze hebben echt een goed katern rond lichaam en geest. Het is een heel goede krant. Dus er is één krant die dit bespreekt. Maar misschien zijn er nog wel meer.

Kijk naar de wetenschap

Josh: Van de gangbare kranten stelt een toenemend aantal op zijn minst de vraag: 'Is 5G veilig?' Zoals *The Daily Telegraph,* de *Chicago Tribune*, ook het tijdschrift *WIRED*. Zelfs tijdschriften over techniek. Zelfs het *IEEE* publiceert een aantal studies over 5G, over hoe millimetergolffrequenties schade laten zien. Dus dit soort besprekingen bestaan. Wat we nodig hebben... dit is eigenlijk gericht aan mensen met een spilfunctie op het gebied van volksgezondheid... Wat zijn de belangrijkste boodschappen waar zij op moeten letten? Of het nu gaat om mensen die hen aanschrijven, hun gekozen vertegenwoordigers of andere belanghebbenden, of dat het naar aanleiding van deze oproep gebeurt. Wat zou je tegen mensen op bepaalde posten willen zeggen?
Dr. Goldberg: Tegen mensen die binnen volksgezondheid werken of wetgevers?
Josh: Ja.
Dr. Goldberg: Wel, ik wil niet in herhaling vallen. Maar ik zeg het nog maar weer een keer. Het heeft geen zin om wetenschappelijk onderzoek te financieren als we het vervolgens onder tafel schuiven. Dus in de eerste plaats moeten we beginnen om werkelijk te kijken naar de wetenschap. We moeten kijken naar de onafhankelijke wetenschap. Niet naar de wetenschap die gefinancierd wordt door de industrie rond draadloze communicatie. Omdat we weten dat er dan sprake is van een duidelijke vooringenomenheid. En dat de resultaten van medische studies dan gerelateerd zijn aan de financiers van die studies, die we nu al jaren kennen.
Dus er zijn oplossingen beschikbaar voor onze grootste uitdagingen op het gebied van gezondheid. En die oplossingen zijn te vinden in de wetenschap rond elektromagnetische velden en gezondheid. En echt, als je een bevolking gedurende langere tijd bestraalt met microgolven, dan worden ze ziek. Als je stopt met die bestraling of de blootstelling verlaagt dan worden veel symptomen beter. Dus dit vertaalt zich in een verbetering van de volksgezondheid. Ik kan het niet garanderen. Maar dat is wat de wetenschap ons zegt.
Je kunt het niet overtuigender bewijzen dan we al bewezen hebben. Net zoals we niet in staat zullen

zijn om dit soort dingen op mensen uit te testen, zoals ik al eerder heb gezegd. Dus we moeten aan de slag met de bestaande wetenschap waar we over kunnen beschikken. Er is een grote hoeveelheid beschikbaar. Dus gericht op praktische oplossingen en wat er werkelijk aangepakt moet worden; want we hebben wel te maken met een economisch imperatief. We moeten actie ondernemen. We kunnen niet doorgaan met traineren. Omdat we ons niet meer zieke mensen kunnen veroorloven.
Dus om te beginnen hebben we een glasvezelnetwerk nodig. We hebben glasvezel nodig naar onze huizen en kantoren. Er zijn zo veel redenen waarom dat veel beter is dan 5G. Zo veel redenen. Ik weet zeker dat jij hier meer sprekers hebt die daarover praten.
Josh: Ja, Dr. Timothy Schoechle geeft inderdaad voorbeelden van hoe je dat moet doen. Hoe een stad de zeggenschap over de eigen infrastructuur terugpakt en gaat bekabelen. Hij geeft concrete voorbeelden van steden die dat al gedaan hebben.
Dr. Goldberg: Fantastisch! Ja, er zijn zo veel redenen waarom iedere wetgever naar glasvezel zou moeten kijken, als een veel intelligentere keuze. Vanwege de snelheid en cyberveiligheid, de zekerheid, geen masten die bij storm omwaaien. Er zijn zo veel redenen, afgezien van die omtrent gezondheid. Maar om te beginnen hebben we absoluut glasvezel nodig. Dat is zo'n beetje de basis van dit alles.
We moeten gaan kijken naar gevoelige bevolkingsgroepen. We moeten naar onze kinderen kijken. Dus scholen moeten bekabeld worden. Er is geen reden om in scholen WiFi te gebruiken. We weten nu dat elektrosmog duidelijk geassocieerd wordt met kanker, beschadiging van DNA, hartspierziekte. Dat weten we. Er zijn serieuze juridische kwesties als we ermee doorgaan om deze gedwongen bestraling op te leggen aan kinderen in scholen. Dus scholen moeten bekabeling krijgen. Ze moeten het gebruik van apparaten door kinderen echt heroverwegen, om meerdere redenen. Maar nogmaals, ik voer dit terug naar de economie, omdat ik denk dat mensen daar uiteindelijk naar luisteren.
Josh: Dat is de taal die we verstaan.

Epidemieën

Dr. Goldberg: Ja. Als je nog eens bedenkt hoe de wetenschap is losgekoppeld van onze politiek en onze manier van doen. We hebben een epidemie van diabetes in de Verenigde Staten. Dat weet iedereen. En ik zal je zeggen, op school gebruiken kinderen laptops, ze gebruiken die chromebooks. Ze worden blootgesteld aan microgolven, waar we uitstekende wetenschappelijke onderzoeken over hebben die een verband met diabetes aantonen. We hebben ook uitstekende wetenschappelijke onderzoeken die een verband aantonen met oxidatieve stress. Ik hoop dat dit allemaal niet te technisch is...
De kinderen pakken die apparaten en zetten ze pal op hun buik. Dus als dat apparaat is ingesteld op ontvangst via WiFi, dan zendt het microgolven uit, oké? Dus je krijgt straling van microgolven recht boven de pancreas en boven de lever. En waarom is dat relevant? Omdat we weten dat oxidatieve stress aan de lever en de pancreas processen geeft van diabetes, processen van wat we NASH noemen [niet-alcoholische steatose hepatitis]. Dat komt door een vervette lever, één van de belangrijkste indicaties voor levertransplantatie. Het leidt tot levercirrose. Dus oxidatieve stress is een factor in de ontwikkeling van NASH-cirrose. En wat betreft de pancreas, die heeft weinig afweermiddelen tegen oxidatieve stress.
Dus dit is wat we onze kinderen aandoen. En dan, we begrijpen dat niet, hoe komen we aan die epidemieën van diabetes? Waarom rijzen de aantallen van NASH-cirrose de pan uit? Kan ik dit bewijzen? Nee, ik kan het niet bewijzen. Maar we hebben het fundament van onze wetenschap. En we moeten die fundamentele wetenschap, bekostigd met het belastinggeld van onze grootouders, gebruiken. We moeten die echt gaan gebruiken. We zouden die nu heel goed kunnen inzetten. Maar op dit moment wordt het genegeerd.
Iets anders wat scholen betreft, want we hebben het nu over kinderen, is dat de antennes voor mobiele

telefonie niet op scholen gericht zouden moeten staan. Zendmasten zouden niet op schoolgebouwen geplaatst mogen worden. Ze zouden zich niet in de nabijheid van scholen moeten bevinden. Scholen zouden een leefomgeving moeten hebben met lage EMV's. Vanwege wat de wetenschap ons leert. Dus daar zou je mee kunnen beginnen.

Wetens en willens

Dr. Goldberg: Nog een heel belangrijke interventie zou zijn om apparaten die microgolven uitstralen verplicht van een label te voorzien. Dus als je een Xbox of een PlayStation of een mobiele telefoon wilt kopen, dan moeten die apparaten een label hebben. Veel mensen beseffen niet dat hun videospellen microgolven uitstralen. Net als hun babyfoons en hun snoerloze huistelefoons. Dus die moeten een label hebben. Het moet echt iets worden van *informed consent:* 'wetens en willens' dus. Als je dan iets koopt, zou er een soort bijsluiter moeten zijn die zegt: 'Aangetoond is dat microgolfstraling blablabla...' Ik zal niet de hele lijst langsgaan. Zo'n soort praktijk van 'wetens en willens' zou het moeten zijn. Zodat de consument ten minste een afgewogen beslissing kan nemen. Omdat we weten dat het niet iedereen wat kan schelen. Sommige mensen maakt het niets uit. Ze kopen die spullen sowieso. En dat is prima. Maar sommige mensen maakt het wel wat uit. Het zal een heleboel mensen wèl iets uitmaken. Speciaal ouders zullen bezorgd zijn. Zwangere vrouwen: ik garandeer je dat het hun wel iets uitmaakt. Maar nu weten ze het niet eens. Mensen weten het gewoon niet. Dus we moeten gedragsregels opstellen die het mensen makkelijker maakt om gezonde keuzes te doen. Dus daar zouden we mee kunnen beginnen. Maar uiteraard zouden we 5G niet moeten uitrollen. Je moet geen microgolven vanuit de ruimte willen hebben. Het is hoogst onethisch. Als je mensen daar niet aan mag blootstellen in een laboratorium, dan zou het ondernemingen ook niet toegestaan mogen zijn om ons eraan bloot te stellen. Dit is experimenteren op mensen.
Josh: Nog even voordat we dit gesprek afronden. Er zijn mensen die naar de meta-theorie kijken, d.w.z. het bestuderen van alle onderzoeken en het bij elkaar brengen ervan. Oxidatieve stress, stikstofoxide, disfunctie van de mitochondriën, DNA-schade, peroxynitriet, enzovoort. Het doel is het ontwerpen van een nieuw model om het hoe en wat te begrijpen van de oorzaken van al die recente epidemieën van chronische ziektes waar geen bacterie of virus aan te pas komt.
Ik weet dat jouw werk, jouw onderzoek daar ook aan raakt. Wil je daar nog iets aan toevoegen, of iets in een ander licht plaatsen, als je kijkt naar het aantal van deze epidemieën die zo toenemen? Autisme, Alzheimer en andere hersenaandoeningen, al dat soort dingen. In welke mate denk jij dat de blootstelling aan EMV's een oorzakelijke rol speelt in wat er zich in het scenario van onze huidige gezondheidstoestand afspeelt?

Op het werk

Dr. Goldberg: Wel, het is lastig om getallen te geven of een schatting te maken. Maar de manier om dit te onderzoeken is wat we noemen een onderzoek naar remedies. Dat betekent dat we de principes van de bouwbiologie toepassen om alle EMV's die je in huis hebt, in je kantoor, te reduceren en dan de persoon zelf te observeren. Dat zou je dan moeten doen in groepen patiënten met specifieke aandoeningen. Gebaseerd op mijn klinische ervaring... als je spreekt met andere artsen die samen met bouwbiologen remedies tegen EMV's in hun praktijk integreren – we noemen dat het bijsturen van omgevingsfactoren – dan is het nogal ongelooflijk, de reacties die je ziet als mensen in staat zijn om invloed uit te oefenen op hun blootstelling.
Dus we moeten groepen binnen de bevolking gaan onderzoeken. Er zijn onderzoekers die interesse hebben om dat te gaan doen. Dat zou de enige manier zijn om echt antwoord te kunnen geven op deze

vraag. Het probleem is, dat je de mate van blootstelling thuis kunt aanpassen, maar de blootstelling op het werk is zeer problematisch. Als je kijkt naar de manier... dit heeft weer te maken met de kloof tussen wat de wetenschap zegt en het ontbreken van regelgeving voor menselijke blootstelling aan EMV. Dus iemand gaat naar zijn werk... Als je bijvoorbeeld het gebruik van draadloze apparaten ziet in winkels, ga naar Starbucks en kijk naar wat de mensen op hun hoofd en aan hun lijf meedragen. Kijk naar politieagenten. Die dragen van die draadloze bodycamera's. Ze hebben een walkietalkie. Ze zitten in een patrouillewagen met een laptop. Ik neem aan met WiFi; maar dat weet ik niet zeker.
Dus mensen worden in hun werk op een gigantische manier blootgesteld aan microgolven. Dat kunnen ze niet aanpassen. Tot er dan een keer erkenning komt binnen de wereld van de bedrijfsgezondheid. Mede door te begrijpen dat het verlagen van de blootstelling de produktiviteit van de werknemer zal verhogen. Voor bedrijven die zelf zorg dragen voor verzekering zou het de kosten van hun gezondheidszorg moeten verlagen.
Even terug naar het voorbeeld van de politieagenten. Die moeten vuurwapens hanteren. Ze bevinden zich in situaties waarin hun leven mogelijk in gevaar komt. We weten dat blootstelling aan sterke microgolven uit apparaten met verschillende frequenties – de walkietalkie, de bodycamera – we weten dat dit soort blootstellingen lekkage veroorzaakt in de bloed-hersenbarrière, het veroorzaakt problemen in de cognitieve functie, het reageren. Dat is wat de wetenschap ons vertelt.
We moeten de feiten dus aan elkaar koppelen en ook echt gaan kijken naar de blootstellingen op het werk. Ik ben ervan overtuigd dat blootstelling aan EMV's een speerpunt moet zijn in de interventies die noodzakelijk zijn op het gebied van de volksgezondheid.
Josh: Ja.
Dr. Goldberg: Dit is wat we de komende jaren moeten doen.
Josh: Ja. We moeten onze politieagenten, alle beroepsgroepen, en onze kinderen in het klaslokaal beschermen tegen de straling van microgolven.
Dr. Goldberg: Ja.
Josh: We moeten ook echt onze politieagenten beschermen.
Dr. Goldberg: Ja.
Josh: En alle anderen. Veel betrokkenen bij de brandweer zeggen nee tegen zendmasten en 5G-antennes op hun posten. Zoek even op internet en je vindt dat daarin veel aan het gebeuren is. Ze moeten zich ook beschermen tegen blootstelling.
Wel, Dr. Sharon Goldberg, heel veel dank voor je tijd vandaag. Dit gesprek is zo rijk en veelomvattend geweest, en heel boeiend over wat de wetenschap ons leert over microgolfstraling, en millimetergolfstraling.
Dr. Goldberg: Dankjewel.
Josh: Ik zou iedereen willen aansporen om dit te delen. Want zo bereiken we de drempel van de kritische massa. Zo bereiken we waar we het over gehad hebben. Bewustzijn creëren, zodat er binnen onze maatschappij andere keuzes kunnen worden gemaakt. Andere keuzes door de autofabrikanten. En dat we onze gekozen vertegenwoordigers aanspreken en informeren en ze verantwoording laten afleggen over het maken van de juiste keuzes.

Is 5G nodig voor slimme steden?

Slimme steden zouden zware gebruikers kunnen worden van IoT, het internet-der-dingen. Maar ook hier kunnen bestaande IoT-technologieën voor deze verbindingen zorgen. Die hebben geen 5G nodig.

10. DE BESCHERMING VAN ONZE KINDEREN

Cece Doucette

Cece Doucette heeft een master-graad in Professioneel Schrijven en een bachelor-graad in Communicatiewetenschappen. Haar beroep is technisch schrijver. Ze hielp het eerste openbare-schooldistrict in de Verenigde Staten bij de invoering van het 'Goed gebruik'-programma voor draadloze apparaten. Ook werkte ze samen met de openbare bibliotheek in haar stad om als eerste in het land een filmreeks over radiofrequente straling (RF) en gezondheid aan te kunnen bieden, met daarnaast de mogelijkheid voor inwoners om een stralingsmeter te lenen. Cece werkte met beleidsmakers in Massachusetts aan de voorbereiding van enkele wetsvoorstellen betreffende de volksgezondheid en RF-straling. Verder werkte ze met het Departement voor Volksgezondheid aan het opstellen van infomateriaal over RF.

Josh: Vandaag is Cece Doucette bij ons. En ik zeg het maar gewoon: Cece is wat je noemt een echte communicatie-ninja. Welkom, Cece, op de 5G Top.
Cece: Hartelijk dank, Josh. Hartstikke fijn om hier vandaag bij jou te zijn.
Josh: Je staat in de voorste gelederen als het over elektromagnetische straling en communicatie gaat. Je hebt een website die mensen helpt met informatie. Je bent zeer actief en zorgt daadwerkelijk voor veranderingen in de wereld. Jouw verhaal over hoe je in deze rol terechtkwam is heel interessant. Vertel daar eens over.

Boek over WiFi-straling

Cece: Toen mijn kinderen naar school gingen, hoorden we alsmaar over 'de klas van de 21ste eeuw' en alle nieuwe spullen die we nodig zouden hebben om onze kinderen in het leven te laten slagen. Een aantal van ons ging daarin mee. Ik hielp met het werk voor ons lokale leermiddelenfonds. We hadden zeven campagnes voor dingen als draadloze infrastructuur, iPads, chromebooks, smartboards, mini-pads, en alles waarvan we dachten dat we het echt moesten hebben voor onze kinderen.
Toen begon ik rechtstreeks voor de school te werken, als fondsencoördinator. In die positie ontdekte ik DonorsChoose, een crowdfunding voor leraren. Ik dacht: Al onze budgetten zijn tot op het bot gereduceerd, laten we eens kijken of we niet wat extra geld kunnen krijgen. Dus ik maakte reclame voor ons programma, we zetten meer dan honderd projecten op, en die kregen we ook gefinancierd. Onze hele gemeente steunde ons geweldig. Maar we kregen nog meer, bijvoorbeeld iPads, chromebooks, weet je, al die draadloze technologie.
Op een avond in mijn leesclub las een vriendin van mij, die elektrotechnicus is, een boek getiteld *Zapped* [Ann Louise Gittleman, 2011]. Ze had het erover dat WiFi-straling biologische schade scheen te kunnen veroorzaken. Weet je, het was een leesclub. Maar ik onthield het wel.
Niet lang daarna las ik ergens anders iets over hetzelfde. Mijn reactie was: O, als dit ook maar een beetje waar is, dan wil ik het gewoon weten. Want ik had al die spullen binnengebracht in onze scholen.

Standaard Antropomorfe Man

Cece: Als je een beetje globaal op internet zoekt – bijvoorbeeld met een zoekzin als 'Is WiFi veilig' of 'Is draadloze technologie schadelijk' – dan kom je onderzoeken tegen die gedaan werden onder condities waarbij er geen schade werd gezien. Dat wist ik toen nog niet. Het was 2012, 2013. Maar als technisch schrijver behoort onderzoek tot mijn repertoire van vaardigheden. Dus ik ging er dieper induiken.

Het verbaasde me echt hoeveel onderzoeken er zijn – collegiaal getoetste wetenschappelijke publicaties – die laten zien dat draadloze technologie grote schade veroorzaakt. En ik vond gewoonweg al die wetenschap. Maar ik vond ook dat andere landen hun burgers en met name de kinderen al lang beschermden. Want wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kinderen geen kleine volwassenen zijn, ze groeien biologisch nog. Hun DNA groeit nog, hun immuunsysteem ontwikkelt zich nog, hun centrale zenuwstelsel is nog in ontwikkeling. Maar wij bestralen ze met wat tweerichtingsverkeer van gepulste microgolven blijkt te zijn.
Sommige mensen zeggen dan: 'Ja, maar het is van zo'n laag niveau. Het maakt niet echt uit, het veroorzaakt geen opwarming.' Dat is precies de tweespalt waarin we nu zitten.
Ik ontdekte dat in de jaren '90 wij onze algemene blootstellingslimieten voor straling alleen gebaseerd hebben op hoeveel warmte van de antenne van een mobiele telefoon er nodig is voor een temperatuurstijging in het hoofd van een pop. Zoek het maar op en bekijk hem eens. SAM [Standaard Antropomorfe Man] is een heel bepaalde pop, die precies is zoals de meest fitte 10 procent van al onze militairen. Het is een volwassen man van 100 kilo en 1,88 meter lang. Nou, de meesten van ons zijn niet zo geschapen, toch?
Al wat ze deden, was een mobiele telefoon bij het hoofd van SAM houden. Niet eens tegen het hoofd aan. Ze stopten een sonde in het hoofd, waarin een gel op waterbasis zat, en zeiden: Hoeveel warmte van dit apparaat in een half uur is er nodig om de temperatuur met één graad te verhogen? Dat is wat ze deden. En met de uitkomst bepaalden ze onze algemene blootstellingslimieten.
En testten ze daarbij ook op veiligheid? Nee. Er zijn met geen enkel draadloos apparaat veiligheidstests uitgevoerd. Het kon allemaal op de markt komen doordat de FCC, de Federal Communications Commission, deze enkel op opwarming gebaseerde limieten goedkeurden.

Onderzoeken over vruchtbaarheid

Cece: We hebben tegenwoordig letterlijk duizenden onderzoeken van over de hele wereld. Ik mocht vicevoorzitter zijn van een technologiepanel bij de National Institutes of Health. Het was een rondetafelconferentie over gezondheid en gebouwen. Er zaten wetenschappers in ons panel. Een van hen had allemaal onderzoek hierover verzameld. Hij had het per wetenschappelijke categorie geordend: welke groep van onderzoeken toont welk gezondheidseffect aan. Dat laatste is heel erg belangrijk. Want de industrie is jarenlang blijven ontkennen dat er schade is.
Op dit punt ving mijn reis aan. Ik kwam onderzoeken tegen die zeiden: Dit is echt heel schadelijk voor ons, en vooral voor onze kinderen. Maar het soort onderzoeken dat me echt in gang zette, ging over vruchtbaarheid. Ze hadden sperma van mannen en stelden dat bloot aan een laptop die aanstond. Ze zagen verandering in het DNA, vertraagde beweeglijkheid van het sperma, veel minder levensvatbare spermacellen – binnen slechts een paar uur blootstelling.
Ik dacht: Dit kan niet waar zijn. Een van mijn dochters was vijftien en we hadden haar net met kerst een laptop gegeven. En waar houdt ze die uiteraard? Recht boven haar voortplantingsorganen. Dat gaf me de moed om wat te doen en te zeggen: 'Ik denk dat we hier een probleem hebben.'

Informatie opsturen

Cece: Toen begon ik die onderzoeken naar iedereen toe te sturen. Het schoolbestuur, de schoolverpleegkundige, de leraren exacte vakken, het schoolhoofd, alle bestuurders van ons district. Zoals je weet, deed de Franse Nationale Bibliotheek in 2008 de WiFi weg. Want een decennium geleden wisten ze al welke schade het veroorzaakt. En er waren regio's in Italië en België en Israël waar ze de WiFi uit de scholen verwijderden. Daarom dacht ik: Dit lijkt echt ernstig te zijn.

Eerst wilde het Openbaar Onderwijs van de stad Ashland niet eens bevestigen dat ik de informatie naar ze had opgestuurd. Ik kreeg letterlijk nul op rekest. Maar uiteindelijk begon de voorzitster van het schoolbestuur ook in de materie te duiken. Ze pakte de telefoon en belde een EMV-expert die hier aan de oostkust was. Want ze wilde hem spreken. Zij is jurist, ze heeft vier kinderen, en leidt gastprogramma's in ons ziekenhuis en de vrouwengevangenis. Dus echt een zorgzaam iemand, niet? Ze deed wat ze doen moest en belde die EMV-expert, Ray Pealer. Hij zei: 'Weet u dat u de eerste persoon van een school bent die de telefoon pakt en me opbelt?' In al de jaren dat hij dit deed, was zij de eerste persoon van een school die zich hierom bekommerde en contact zocht met iemand die verstand had op dit gebied.
Josh: Wauw, en dat was vier jaar geleden, toch?
Cece: Ja, nu vijf.

Het opwarmingsdogma

Cece: Ze dook er helemaal in, en ik dook er ook helemaal in, we deelden de informatie. Maar zij vertegenwoordigde maar één stem in het hele schoolbestuur.
's Avonds bij de benzinepomp kwam ik een ander bestuurslid tegen. Hij zei: 'Wauw, Cece, zet jij echt 's nachts je router uit?' Ik zei: 'Ja.' In die tijd was ik nog aan het uitvinden hoe je het moest aanpakken. Het eerste wat ik doen wilde, was onze nachtrust veilig stellen.
Hij zei: 'Ik ben technicus, ik ben al dertig jaar met techniek bezig. Maar ik had geen flauw idee dat er dit mee aan de hand is.' Ik zei: 'Ik weet het. Maar wie weet het wel, toch?'
Een ander lid van ons schoolbestuur is getrouwd met een ingenieur. Onze ingenieurs, natuurkundigen en technici hebben allemaal alleen maar over thermische effecten te horen gekregen. Dus in hun denkwijze heb je ladingen hitte nodig voordat je enige schade ziet. Ze hebben geen idee dat er duizenden onderzoeken zijn die biologische effecten bij niet-thermisch niveau aantonen.
Er was toen nog een vrouw, ze was voorheen voorzitter geweest, en die was er echt heel erg mee bezig. Ze ging bij toplobbyisten op landelijk niveau langs. En toen ze terugkwam, zei ze: 'Moet je meemaken, zeg. De top 100 van alle lobbyisten aller tijden zit helemaal vol met mensen van telecom, kabel, energie, technologie.' Dus beetje bij beetje begon ze erachter te komen dat hier echt een mogelijk belangenconflict lag.
Het vijfde bestuurslid van de school was nieuw dat jaar. Zij zag ervan af om er iets van te vinden, omdat ze nog te weinig vaste grond onder de voeten had.
Wat er volgens mij uiteindelijk gebeurde is dit. De leden van het schoolbestuur zijn leraren, maar hun ouders hebben heel andere achtergronden. Daarom voelden ze zich op wetenschappelijk en medisch terrein niet zeker genoeg om een echte beslissing te nemen. Maar toen ze de kleine lettertjes in de gebruiksaanwijzing van al onze apparaten lazen, hadden ze wel even iets van 'uh-oh, uitkijken'.

De kleine lettertjes

Cece: Het volgende is voor iedereen die een mobiele telefoon heeft. Pak je telefoon, log in, ga naar *Instellingen* en dan naar *Algemeen* en *Juridische informatie en regelgeving*. Helemaal onderaan staat *RF-straling*. Want dat is waar het hier om gaat. Het is radiofrequente straling, die door de branche fijntjes 'energie' wordt genoemd. Nou, maar het is mooi microgolfstraling, twee richtingen op. Dat is waar het op neerkomt. In die kleine lettertjes van je gebruiksaanwijzing staat: *Hou dit apparaat op die en die afstand van je lichaam, anders overschrijd je mogelijk de FCC-limieten voor algemene blootstelling aan straling.*
De meeste mensen schrikken als ze dat zien. 'Jee, ik stop dat ding altijd in mijn beha, of in mijn

broekzak, mijn jaszak, onder mijn riem, in mijn kontzak.'
Geen wonder dat het Amerikaanse Kankergenootschap nu een verdubbeling tot verviervoudiging meldt van darmkanker en rectale kanker, ook onder jongvolwassenen. Die kleine lettertjes zeggen niet alleen: *op afstand van je lichaam houden*, maar ook: *gebruik de handsfree-optie*. Als je bezig bent op je telefoon, dan moet je weten dat een mobiele telefoon vijf of zes aparte antennes heeft. Die antennes pulsen constant microgolfstraling naar je toe om contact te maken en houden met de dichtstbijzijnde zendmast of router. Waarom zou je bij volle verstand zes microgolfantennes naar je toe laten pulseren, nou?
Als je dit weet, kun je ervoor kiezen om alleen de antenne die je op dat moment nodig hebt te gebruiken. Zet al het overige in de vliegtuigstand of uit. Je hebt een netwerkantenne, een data-antenne, een Bluetooth-antenne, een WiFi-antenne, een GPS-antenne, en tegenwoordig ook een hotspot-antenne. Want de industrie gebruikt ons gewoon voor hun netwerk, toch? Dat hebben we dus niet nodig.

Problemen op school

Cece: Toen het schoolbestuur de kleine lettertjes las, realiseerden ze zich dat er voor hen een juridische kant aan zat. Want ze hadden de kinderen en de leraren al die technologie gegeven zonder daarnaast ook lessen over veilig gebruik.
In het begin hoopte ik dat het probleem echt gezien zou worden en dat we het zouden oplossen. Maar als dit op de agenda van plenaire vergaderingen van het schoolbestuur stond, had je ouders die het woord namen. Bijvoorbeeld een natuurkundeprofessor, een dierenarts, techneuten, en ingenieurs. Die zeiden ongeveer: 'Onze kinderen verdienen het beste wat we ze kunnen geven. We moeten het niet in ons hoofd halen om een stap achteruit te doen wat betreft de technologische ontwikkeling.'
Ik denk dat in hun opleiding uitsluitend verteld is dat ze zich moeten houden bij de FCC-limieten. Maar we weten nu dat de veiligheid daarvan nooit getest is; daarom beschermen die de biologische gezondheid niet. Die mensen zijn blijkbaar nooit dieper in de materie gedoken.
Het werd dus een heel moeilijk onderwerp bij ons in de stad. Maar dat respecteer ik. Want wie wil weten dat deze prachtige technologie, waarvan we allemaal afhankelijk zijn geworden, slecht voor ons is? En dat we onze kinderen er echt schade mee toebrengen?
Wat ze toen in Ashland wel goed deden, was een comité oprichten met daarin ook een lid van het schoolbestuur, namelijk de vorige voorzitter, die veel ervaring had. Verder het hoofd van de IT en de algemeen directeur van onze school. Omdat ze niet wilden dat deze kwestie de stad zou verdelen, kwamen ze met *Goed gebruik voor mobiele apparaten*. Het is een bordje en daarop staat: *Zet een apparaat uit als je het niet gebruikt. Zorg dat je geen apparaten om je heen hebt die voortdurend straling pulseren voor contact met het dichtstbijzijnde zendstation. Zet uit wat je niet nodig hebt als je begint. Zet de WiFi alleen aan als het nodig is*.
We hebben nu overal van die routers en WiFi-punten in onze scholen en onze huizen. Die pulseren constant van die toxische microgolfstraling. Zet dus de WiFi uit. En zoals zelfs de fabrikanten melden: zet mobiele apparaten altijd op een stevige ondergrond. Hou ze niet tegen je lichaam aan. Als ze aanstaan, moet je ze niet op iets van metaal zetten, want metaal versterkt de straling. Denk aan kinderen met ringen in hun oor, beugels of andere piercings, metaal in hun beha, of een bril. Al die dingen trekken straling naar zich toe. Dus nooit iets van metaal eronder.

Machteloze toezichthouder

Cece: Op de eerste dag na de zomervakantie, als alle leraren en leidinggevenden terugkomen, gaven we

op onze scholen trainingen hierover – de dag voordat de leerlingen komen. Er zijn dan trainingen over pesten, de fysieke omgang met kinderen, hoe je moet melden bij verdenking. Tussendoor zaten een paar dia's geschoven over *Goed gebruik van mobiele apparaten*.
Ik zat daarbij. Het schoolbestuur had me eerder laten zien wat ze hadden betreffende *Goed gebruik*. Maar nu, toen ze het presenteerden, ging het helemaal nergens over veiligheid. Ze vertelden het personeel helemaal niets over die microgolfstraling en dat het twee richtingen op gaat. En dat de wetenschappelijke literatuur aantoont dat het uitzonderlijk schadelijk is.
Dus ik was in de war. De volgende dag maakte ik een afspraak met onze toezichthouder. Ik zei eerst: 'Bedankt.' Want ik heb video's uit het hele land gezien van ouders die het zijn gaan onderzoeken, en die uiteindelijk erachter komen wat de reden is dat hun kind zo ziek is. Ze beginnen erover bij hun schoolbesturen, maar die liggen nu zozeer met de industrie in bed dat ze niets willen horen. Dus ik zei: 'Dank u zeer, meneer Adams, ik ben heel dankbaar dat we in elk geval dit bordje hebben hangen. Maar het verontrust me wel dat de leraren niet verteld is waar het exact om gaat.'
Hij zei: 'Eerlijk gezegd kan ik niet meer doen dan wat het schoolbestuur me heeft opgedragen. Dat wil zeggen: het trainen van de staf en dat bordje ophangen.' Ik zei: 'Maar kunnen we ze dan niet vertellen dat het microgolfstraling is?'
Hij was pas begonnen als onze toezichthouder – de zesde in vijf jaar. We hebben een heleboel verloop in ons district. Hij was nog niet eerder toezichthouder geweest. Het was de voormalige directeur van onze middelbare school. Hij moest alle mensen van de administratie en ook de leraren van de andere scholen nog leren kennen.
Dus daarom dacht ik: Hoe kunnen we dit nu verder in de scholen verspreiden? Kunnen we het alsjeblieft aan de ouders vertellen? Als ook de ouders alleen maar weten dat ze thuis alles moeten uitzetten, vooral tijdens het slapen, als onze lichamen aan het herstel van de cellen en aan regeneratie moeten werken. WiFi blokkeert dat vermogen van ons lichaam.
Maar hij hief alleen maar zijn handen in de lucht en zei: 'Het spijt me, meer dan dit kan ik op dit moment niet doen.' Toen dacht ik: Hoe kunnen we mensen dan het recht op weten geven?

Meten is weten

Cece: De volgende stap was naar de afdeling Bedrijfsgezondheid. Daar kwam ik erachter dat ze geen idee hadden dat WiFi onschadelijk is.
Josh: Schadelijk – sorry, dat ik je onderbreek.
Cece: O, ja. Dus ik had een gesprek met onze bedrijfsarts. Hij werkte er al in de jaren '90, toen er echt overal telecommasten begonnen te komen. Hij zei: 'Destijds kregen we van de gemeente te horen dat als er iemand over de leefomgeving zou beginnen, we met lege handen staan. We konden niets doen.' Ik zei: 'Hoe dat zo?' Hij zei: 'Gemeenten moeten het beleid van de staten volgen. En de staten moeten het landelijk beleid volgen. En op dat niveau is door middel van de Telecomwet uit 1996, sectie 704, het volgende bepaald: *Als iemand schade aan de leefomgeving claimt, en ook als daar schade aan de gezondheid onder wordt gerekend, dan zal er geen beroep mogelijk zijn.*'
Ik ging van dat gesprek weg en krabde op mijn hoofd. Wat doen we nu? Ik wist dus dat onze gezondheidsdienst en de bedrijfsarts totaal geen besef hiervan hadden.
Ik vroeg een gesprek met Senator Karen Spilka aan, zij is onze vertegenwoordiger hier in Ashland. Toen ze in de regio was, hadden we tijdens kantooruren een gesprek in de plaatselijke koffiebar. Ik bracht haar op de hoogte over de wetenschappelijke kennis. Ik had een meetapparaat bij me en mat de straling van haar mobiele telefoon, en ook die van de laptop van haar regiochef. Beide apparaten stonden aan en de waarden vlogen meteen de schaal af.
Ze keken me aan: 'Echt waar?' Ik zei: 'Echt waar. En niemand die dit weet.'

Ik vroeg: 'Is er vanuit uw positie iets wat we kunnen doen; zodat we mensen in elk geval het recht geven om dit te weten? Zodat ze hun eigen keuzes kunnen maken? Net zoals we dat doen met drugs, alcohol, tabak, pornografie, gokken, al die verslavende zaken. Sommigen mensen zullen ervoor kiezen, anderen zullen er niet voor kiezen. Als ze dan maar weten hoe toxisch het is. Maar we zijn het moreel verplicht vooral onze kinderen te beschermen.'

Hoop maar nergens op

Cece: Senator Spilka bracht me in contact met een juriste op haar kantoor en samen schreven we een heel eenvoudig wetsvoorstel om de mensen gewoon het recht op weten te geven. Vervolgens: een commissie samenstellen, het Departement van Volksgezondheid erbij, het Departement van Onderwijs, beleidsmakers, en dan iedereen om de tafel. Vervolgens ook experts erbij – industrie-onafhankelijke wetenschappelijke experts.
Het voorstel werd in 2015 onder mijn naam ingediend. We hebben in Massachusetts een cyclus van twee jaar. Van allerlei mensen kreeg ik te horen: 'Nou, hoop maar nergens op.' Want om te beginnen, als een wetsvoorstel de naam van een inwoner draagt, kan dat als een rode vlag voor de wetgevers zijn. Ze moeten in die twee jaar letterlijk duizenden wetsvoorstellen behandelen. En als het voorstel niet rechtstreeks wordt gesteund door een Senator of afgevaardigde, besteden ze er mogelijk geen tijd aan om het goed te bekijken.
Ik dacht: Oké, maar het is al beter dan hoe we begonnen. Mensen zeiden ook: 'Een wetsvoorstel dat voor de eerste keer wordt ingediend, wordt bijna nooit aangenomen.' Zo werkt het systeem hier gewoon. Ook Senator Spilka waarschuwde me. Ze zei: 'Ik had wat voorstellen over kinderbescherming, en het kostte heel veel sessies voordat we die eindelijk erdoor hadden.' Ik zei: 'Oké, maar het is al beter dan hoe we begonnen.'
Mijn wetsvoorstel kwam dus ter behandeling. Ik had geen idee hoe het wetgevend proces bij ons werkt. Het was echt een educatie voor me. Ze brachten het wetsvoorstel in, de Senaat stelde het voor, het Huis knikte van ja, en toen werd het aan het overkoepelend Comité voor Volksgezondheid toegewezen.
Ik zei: 'En wat gebeurt er nu?' Ze zeiden: 'Ergens binnen nu en achttien maanden komt er een openbare hoorzitting over je voorstel, en dan krijg je drie minuten om het te bepleiten.' Ik dacht: Drie minuten, da's niet veel. Maar het is al beter dan hoe we begonnen, niet?

Het recht op weten

Cece: Ik deed alles wat ik kon verzinnen om mijn stad te informeren. Raadsleden informeren; deze kwestie algemeen bekend proberen te maken. Want eigenlijk is het heel simpel. De boodschap is niet *geen technologie*, maar wel *veilige technologie.* Alles wat je nodig hebt, is een uurtje informeren en dan weten mensen dat er collegiaal getoetste en onafhankelijke gepubliceerde wetenschap is die waarschuwt voor grote risico's. Maar hoe kom je aan zelfs dat ene uurtje met mensen?
Ik dacht: Oké, ik heb alles gedaan wat ik kon bedenken voor mijn school, voor thuis, mijn stad, mijn staat. Nu mag ik even op adem komen, ooit op een dag komt mijn voorstel ter hoorzitting.
In juli van dat jaar kreeg ik een telefoontje van iemand die verwees naar mijn wetsvoorstel. Eerst dacht ik aan het kantoor van Senator Spilka, dat ze me zouden vertellen dat mijn voorstel aan de beurt was voor een hoorzitting. Maar het bleek een fantastische vrouw hier in Massachusetts te zijn, Patricia Burke. Zij had uitgedokterd hoe toxisch de slimme elektriciteitsmeters zijn. En daarbij was ze tegengekomen dat ik dat wetsvoorstel had geschreven.
Dus zij was het die belde en ze zei: 'We hadden in Massachusetts feitelijk een wetsvoorstel om mensen

het recht te geven die slimme meters te weigeren. Want die zenden de hele dag door microgolfstraling uit. En je weet nooit wie zich aan de andere kant van de muur bevindt. Het kan een kind zijn, een zwangere vrouw, iemand op leeftijd. We weten dat het een hoop slechts betekent voor je cognitieve vaardigheden. Vooral oudere mensen zijn kwetsbaar. Verder is iedereen die een of ander gezondheidsprobleem heeft ook kwetsbaar. Dus hoe gezond is het dan voor ons, nietwaar?'
Ik dacht: Wauw! En nog eens wauw! Eindelijk iemand met wie ik erover kon praten. De eerste twee jaar had ik alleen op mijn eigen verstand en gevoel gevaren om dit allemaal uit te diepen. Ze vertelde dat er een panel experts naar het parlement van Massachusetts zou komen om te spreken over radiofrequente straling en om de wetgevers te vragen naar het *recht op weten*.

De wetenschappelijke kennis

Cece: Toen ik de telefoon neerlegde, voelde ik me als een kind in een snoepwinkel. Goh, niet alleen had ik iemand gevonden met wie ik erover kon praten, ik zou ook naar het parlement gaan en een paar van de grootste experts in de wereld hierover horen.
Toen ik dan in het parlementsgebouw kwam, stond de hele zaal vol met andere ouders en inwoners uit Massachusetts die al eeuwen hiermee bezig waren. En ik maar denken dat ik de enige was! Nu kon ik contacten leggen met al die mensen uit de hele staat.
Maar we waren daar om te luisteren naar Dr. Devra Davis. Zij is genomineerd voor de Nobelprijs wat betreft klimaatverandering. Sinds zij heeft uitgezocht wat deze technologie precies doet, zit ze boven op deze kwestie. Haar organisatie, de Environmental Health Trust, heeft geweldig bronnenmateriaal. Ze hebben een stel fantastische instrumenten ontwikkeld voor academici en voor andere mensen, echt heel goed materiaal over 5G en het internet.
Dr. Davis was gekomen om te vertellen over de wetenschappelijke kennis die we hebben. Ze had Dr. Sharma [hoofd stralingsonderzoek Indiase regering] laten overkomen, tijdens zijn vakantie, om te vertellen wat er in India gebeurt. Dr. Sharma en zijn team hebben een aantal vruchtbaarheidsonderzoeken en nog andere wetenschappelijke experimenten gedaan. Hun niveau van stralingsblootstelling was hoog, net zo hoog als nu nog bij ons in de Verenigde Staten. Door zijn aanbevelingen heeft hij het tienvoudig omlaag gebracht. Ze zijn nog bezig aan het moeizame proces om het te verwezenlijken, maar het staat bij hen in elk geval op papier dat je burgers niet dusdanig bloot moet stellen.

Steunbetuigingen verzamelen

Josh: Een geweldig voorbeeld van dat het mogelijk is. Het gebeurt ook in andere landen. En zelfs in de Verenigde Staten en Canada zijn er dingen gaande. Maar er is nog meer nodig, we horen er te weinig over – meer aandacht. En er zijn meer mensen nodig en meer actie. Jij doet geweldig werk, een soort pionierswerk. Je bent actief betrokken bij de wetgeving. Jaren geleden hadden we die toestanden hier met de slimme meters. Praat ons eens bij. Wat is er sindsdien allemaal gebeurd? Hoe zit het met de Departementen van Volksgezondheid en Onderwijs in Massachusetts? En heb je zicht op wat er op landelijk niveau gebeurt?
Cece: In het kort, over 2015 tot 2019. Mijn wetsvoorstel kreeg bij die eerste zitting een positief advies van het koepelcomité van Volksgezondheid. Dat kwam doordat ik het geluk had in contact te komen met zo veel deskundigen, wetenschappers, artsen, experts in volksgezondheid, en zo veel mensen die ziek zijn geworden of een dierbare hebben verloren door blootstelling aan radiofrequentie. Telkens als een wetsvoorstel in een zitting behandeld zou worden, maakte ik een standaardbrief en zette die online: 'Mensen, als je een paar minuten hebt, stuur alsjeblieft steunbetuigingen.'

We konden informatie geven aan het Departement van Volksgezondheid, en aan anderen die mee ondertekenden, elk comité dat met een van de wetsvoorstellen te maken had, alle leden van het bureau van de Procureur-generaal. Misschien weten mensen dat niet, maar het is te danken aan onze gezamenlijke Procureurs-generaal dat tabak uiteindelijk bekend kwam te staan als het gif dat het is. Want zij waren het die de rechtszaken tegen Big Tobacco aanspanden.
Ik wilde dat iedereen er samen met ons wat van zou opsteken. En mensen waren echt gul met hun tijd en stuurden steunbetuigingen in.
Mijn wetsvoorstel kwam over de eerste grote hobbel heen. Maar toen werd het gebundeld met een hoop andere wetsvoorstellen, die er niet echt iets mee te maken hadden. Het werd samen met al die andere voorstellen voor nadere bestudering opgestuurd.
In een volgende zitting, in 2017, 2018, bracht Senator Spilka mijn wetsvoorstel weer naar voren. Maar deze keer steunde ze het rechtstreeks. Dat was enorm, want ik begrijp dat ze niet veel wetsvoorstellen rechtstreeks steunt. Ze had een heel prominente positie als voorzitter van het Senaatscomité van Toezicht. Daarom moest ze kieskeurig zijn betreffende wat ze steunt. Het was echt zo'n eer dat ze dat deed!
Er werd opnieuw positief over het wetsvoorstel beslist en het werd niet voor verdere bestudering doorgestuurd. Nu kwam het bij de Besluitencommissie te liggen. Maar daar verstreek op 30 december van dat jaar de termijn.

Verwachting en werkelijkheid

Cece: Ik ging kijken of Senator Spilka mijn voorstel het jaar daarop terug zou brengen. Maar te elfder ure kwam ik erachter dat zij, omdat ze verkozen was tot voorzitter van de Senaat, in die nieuwe rol geen wetgeving meer kon introduceren. Ik dacht: Hoe moet het nu met mijn wetsvoorstel?
Gelukkig was er Jack Patrick Lewis, onze vertegenwoordiger van Massachusetts. Hij bracht het wetsvoorstel terug en poetste het zelfs wat op, om bij deze tijd te passen. Want we krijgen nu met 5G te maken, de 5e generatie-technologie, en welk risico dat voor onze gemeenschap zal betekenen.
Jack Lewis bracht dus mijn wetsvoorstel terug en nu ligt het weer bij een comité. Hopelijk wordt het binnen een paar maanden behandeld in een openbare hoorzitting. Ik zeg tegen mensen: Alsjeblieft, alsjeblieft, stuur steunbetuigingen, zodat deze zaak niet kan worden genegeerd.
Dit is wel een van de moeilijkste lessen die ik heb geleerd. Toen ik hieraan begon, verwachtte ik dat onze vertegenwoordigers zouden reageren zoals wij als ouders doen. Dat ze zouden zeggen: Probleem, analyse, oplossing. Als er iets is dat onze kinderen schade berokkent, laten we daar dan meer over te weten komen. Laten we uitvinden wat er moet worden gedaan, en hoe we het moeten doen.
Helaas zijn er tegenwoordig zo veel zaken waar onze vertegenwoordigers zich mee bezig moeten houden, boven op de kwesties waar het grote publiek luid en voltallig zijn mening over uit. Ze moeten hun beperkte energie en tijd steken in zaken waar het hardst over wordt geschreeuwd. Het is hartverscheurend, want we zouden echt allemaal onze kinderen moeten beschermen. Maar dit is hoe het systeem werkt.
In Massachusetts is echter toch iets geweldigs gebeurd. We begonnen met Senator Spilka en mijn wetsvoorstel, en met een wetsvoorstel van Senator Moore voor de mogelijkheid tot weigeren van een slimme meter. Maar toen kwamen er ook allemaal andere wetsvoorstellen uit alle hoeken van onze staat. Massachusetts gaat van het hele land aan kop: 19 wetsvoorstellen over van alles, van scholen tot nutsbedrijven en volksgezondheid. We hebben heel erg veel prima informatie, die andere staten, andere inwoners, ook kunnen bekijken als ze denken: Hé, waarom doen we dat ook niet bij ons?
In New Hampshire gebeurde iets dat echt geweldig was. Er is een uitstekende film, *Generation Zapped.* Die hebben we in het parlementsgebouw vertoond. En ook bij de National Institutes of Health, toen we

daar in de zomer een symposium hadden. Veel mensen vroegen me als gastvrouw voor een filmvertoning bij hen in de openbare bibliotheek. En ook in een van de scholen hier, de Bijzondere School van River Valley. Hun rector zag er voldoende verdienste in en vond het goed dat we hem daar vertoonden. Dat was een enorme opsteker voor onze scholen. Echt een mooi voorbeeld.

Als het kwartje valt

Cece: Iemand uit New Hampshire kwam daar naartoe gereden, iemand met elektrohypersensitiviteit. Ze wilde die film zien. En toen moest ik mee naar Stratham in New Hampshire om daar voor haar een filmvertoning te houden. Ze wilde de film aan haar afgevaardigde laten zien. Maar die kon die avond niet, hij had andere verplichtingen. Later, toen hij op campagne was en huis aan huis kwam om stemmen te werven, nodigde ze hem binnen. Ze bracht hem volledig van alles op de hoogte, en het kwartje viel toen hij echt naar de wetenschappelijke kennis begon te kijken.
Hij nam niets voor zoete koek aan. Hij dook helemaal in de materie, hij is van beroep ingenieur. Nou, dit ging tegen alles in wat hij vanuit zijn ingenieursvak wist. Apparaten die radiofrequente straling afgeven. Maar hij bekeek de wetenschappelijke uitkomsten en zei 'Wauw'. Daarop schreef hij een wetsvoorstel. Hij belde me en vroeg om er even naar te kijken. En dat deed ik. Vervolgens poetste hij het nog een beetje op. Toen sprongen ze allebei in zijn auto en reden vanuit New Hampshire hier naartoe. We zaten aan mijn keukentafel en we hadden het over elektromagnetische straling.
Hij bracht zijn wetsvoorstel in en het werd toebedeeld aan het Senaatscomité voor technologie, wetenschap en energie – geloof ik. Maar ook in dat comité had niemand enig idee. Ze maakten echter wel anderhalf uur vrij, zodat we ze goed konden informeren.

Experts aan het woord

Cece: De gepensioneerde president van Microsoft in Canada, Frank Clegg, probeert er inmiddels ook bekendheid aan te geven. Hij wist altijd al voldoende om thuis nooit WiFi te willen hebben. Maar hij begreep het nog niet echt; hij werkte bij Microsoft toen ze zich nog alleen met software bezighielden. Hij ging op onderzoek uit, hij dook er helemaal in en kwam toen met de boodschap: 'De limieten van de FCC en Veiligheidscode 6 van Canada zijn niet veilig.'
Na zijn pensionering heeft hij zich hieraan gewijd. Eigenlijk zou hij gewoon met zijn kleinkinderen allerlei dingen moeten kunnen doen, een goede opa zijn. Dat doet hij ook. Maar hij richtte ook de organisatie Canadians for Safe Technology op. Hij probeert in het Canadese parlement hetzelfde te doen als wij: informatie geven over veilige technologie. Hij was erg voorkomend. Hij kwam met het vliegtuig naar die hoorzitting in New Hampshire.
Dr. Paul Héroux van de McGill-universiteit was er ook. Hij is niet alleen onderzoeker maar ook professor aan de medische faculteit van McGill, dat naar ik begrijp het Harvard van Canada is. En hij vertelde onze wetgevers echt met passie over wat hij precies in zijn petrischaaltjes ziet wanneer hij kankerverwekkende stoffen blootstelt aan EMV's. En wat het biologisch met ons doet. Het was zo indrukwekkend, dat al de parlementsleden in New Hampshire ook echt zaten te luisteren.
Daarop hielden ze een plenaire stemming en mijn voorstel werd aangenomen. Het is nu naar de Senaat van New Hampshire. In plaats van in een pakket Technologie, stopten ze het nu bij Gezondheid en welzijn. En daar hoort het ook, want we moeten ons met de biologische effecten bezighouden. Een wetsvoorstel van vertegenwoordiger Abrami, voorstel 522, betrof de impact van 5G en draadloze technologie op zowel de gezondheid als het milieu.
We hopen echt dat het voorstel wordt aangenomen. Er zitten namelijk maar zes leden in het Comité voor gezondheid en welzijn. Eigenlijk wisten we eerst niet onder welk comité het voorstel zou vallen.

Maar een van de mensen die het wetsvoorstel mee ondersteunen is Tom Sherman, en hij is voorzitter van het Comité voor gezondheid en welzijn. Het is een maag-darmspecialist, ik had de gelegenheid hem te ontmoeten. Hij heeft een heleboel van zijn praktijkuren opgegeven om te helpen met deze wetgeving.

Gekaapte instanties

Cece: Na de hoorzitting in New Hampshire was er een vrouw, Deb Hodgson heet ze, die hier de bal verder aan het rollen hield. Ze organiseerde op school een vertoning van *Generation Zapped* voor de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. Bravo dus, voor nog weer een school die de durf had om dit belangrijke onderwerp op te pakken en in onze gemeente besproken te krijgen. Nogmaals, het zijn echt mensen met durf die in New Hampshire het voortouw nemen. Zowel onze vertegenwoordiger van Massachusetts als de Senator kwamen naar de filmvertoning in onze gemeente om over deze kwestie te praten.
Ik sprak over wat er in dat rapport van Harvard stond: *Gekaapte Instantie*. Hoe de FCC, onze regulerende instantie, wordt beheerst door de industrieën die ze zou moeten reguleren. Dat was voor mij een heel stuk informatie dat ontbrak. Want ik dacht dat we toch zeker wel iemand achter ons hadden staan. Maar ik verloor mijn onschuld toen ik ontdekte dat de FCC beheerst wordt door mensen uit de industrie. Echt letterlijk.
Je had eerst de Cellular Telephone Industry Association, de CTIA. Die ging zichzelf later The Wireless Association noemen. Het hoofd daarvan, Tom Wheeler, werd uiteindelijk het hoofd van de FCC. Hij vertrok net op het moment dat Donald Trump President werd. Nu is Ajit Pai het hoofd van de FCC. Ik geloof dat die een vooraanstaande jurist bij telecomaanbieder Verizon was. We hebben dus helemaal niemand die ons beschermt. Ze haalden al het budget weg bij de programma's van het EPA en de FDA, die de niet-thermische effecten zouden onderzoeken.
Tijdens de vertoning van *Generation Zapped* in New Hampshire begon ik te spreken over de corruptie die we op het landelijk niveau hebben. Toen zag ik dat de Senator graag de microfoon wilde hebben. Ik gaf hem die en hij ging met zijn gezicht naar het publiek staan en zei: 'Dit is precies wat we keer op keer hebben meegemaakt met de chemie-ondernemingen, met al dat andere toxische spul dat ze gewoon maar in ons milieu gedumpt hebben. Het is geen verrassing voor mij dat dit nu met Big WiFi gebeurt, net zoals het met Big Tobacco gebeurde. En met Monsanto en glyfosaat. En met genetische modificatie, enzovoort.'
Dus fantastisch, dat we die kanjers in New Hampshire hebben, die de koe gewoon bij de horens vatten. Misschien dat er binnenkort al een commissie in New Hampshire kan worden samengesteld om iets aan 5G te doen. Maar ondertussen is het al wel in heel Massachusetts uitgerold.

Typerende symptomen

Cece: Senator Spilka en ik ontmoetten een vrouw tijdens een bijeenkomst met wat andere burgers. Ze kwam al jaren voor zaken in Boston. Ze vertelde dat ze deze herfst in School Street liep – een van de hoofdstraten in het centrum van Boston. Plotseling was het of ze beweging in haar schedelplaten voelde en of er iets op haar hersens drukte. Haar hart begon sterk onregelmatig te kloppen. Ze kreeg erg last van angst. Ze keek omhoog en daar zat wat ze een kleine cel noemen, vlak boven haar hoofd. Toen ze later bij de Northeastern-universiteit kwam, voelde ze hetzelfde. Ze keek weer omhoog en daar zat ook zo'n kleine cel.
Na die bijeenkomst ontmoette ik een professor van de faculteit Geneeskunde, een scheikundige. Ze was naar een vertoning van *Generation Zapped* geweest. Ze vroeg: 'Kan het migraine veroorzaken?' Ik zei:

'Dat is een klassiek eerste symptoom van het toxische van microgolfstraling.' Ze zei: 'Mijn arts heeft me net medicijnen tegen misselijkheid voorgeschreven.' Ik zei: 'Dat is nog een klassiek symptoom.' Hoofdpijn, bloedneus, misselijkheid, duizeligheid, angst, depressie, suïcidegedachten. Want we weten dat het vooral het centrale zenuwstelsel hard treft. Cognitieve verstoringen, geheugenproblemen, huidproblemen. Onze huid blijkt vol kleine antennetjes te zitten. Die straling – vooral de millimetergolven die gebruikt zullen worden voor 5G – heeft een enorme impact op onze huid, die ons grootste orgaan is. En ook op de ogen. En die kunnen we niet afschermen, toch?
5G gaat overigens niet zelfstandig functioneren. Het is niet zo dat we van al die zendmasten af komen, die hele grote. Dat ze zullen verdwijnen en dat we dan alleen 5G hebben. Nee, want die piepkleine millimetergolfjes van 5G kunnen niet door gebouwen heen, of door bladeren of regen. Dat is anders bij de langere golven van 3G en 4G, die we nu hebben.
De oplossing die ze hebben voor een snellere downloadtijd, voor een slimme stad, voor zelfrijdende auto's, is opstelpunten in al onze woonwijken neerzetten, om de 2 tot 12 huizen in elke straat. We zullen dus nooit meer een pauze krijgen wat betreft microgolfstraling.

Van het ene in het andere

Josh: Het zo belangrijk dat iedereen meedoet. Jij bent een echte pionier. Andere sprekers hebben het meer over de wetenschappelijke kennis. Maar jij hebt echt geholpen om deze beweging en dit proces op een hoger niveau te krijgen, vooral wat betreft de communicatie met onze bestuurders. Wanneer pioniers een opening maken, wordt het voor mensen makkelijker om te volgen.
We beschikken dus over een aantal bronnen van informatie. Je had het al over *Generation Zapped*. Ik heb een Cornet-meter. Die helpt supergoed om het voor mensen zichtbaar en hoorbaar te maken; je kunt de microgolfstraling daadwerkelijk zien en horen.
Cece: Dat maakt verschil, dat maakt echt een enorm verschil. Goed trouwens, dat je over die meter begint. Want toen ik van het ene in het andere tuimelde, dacht ik ook weer: Probleem, oplossing – oké? Ik ontdekte dat er meters bestaan die radiofrequentie detecteren. Dus toen dacht ik: Ik ben fondsencoördinator. Ik weet dat we een geldpotje in de stad hebben dat door onze gemeenteraad wordt beheerd, en dat je een verzoek kunt indienen voor kleine toewijzingen. Ik dacht: Laten we zorgen zo'n meter voor onze bibliotheek te krijgen. Dan kan iedereen in onze stad hem uitproberen en er iets van gaan begrijpen. En ook eentje voor de scholen. Meten en verbeteren.
Ik diende een verzoek in voor twee meters en het werd afgewezen. Ze reageerden van: 'We hebben totaal geen idee waar dit over gaat. Kom een volgende keer maar terug.' Dus ik kwam een volgende keer terug. Toen zeiden ze: 'Het is waarschijnlijk meer iets voor de Welzijnsraad.' Ik wist dat onze Welzijnsraad weinig op de hoogte was. Maar ik zei: 'Oké.'
Toen kwam mijn wetsvoorstel aan de beurt op een openbare hoorzitting. Ik kreeg drie minuten om het te bepleiten. Ik liet de wetenschappelijke kennis zien, en Ashland's *Goed gebruik*, en mijn meter. Ik kon zien dat niet één persoon van het koepelcomité voor Volksgezondheid wist dat deze kwestie bestond. Ik kon het zien aan de uitdrukking in hun ogen. Dus ik dacht: Op deze manier kom ik er niet.
Daarom maakte ik het tot een prioriteit om af te spreken met elke individuele vertegenwoordiger en Senator in alle comités die nu al deze wetsvoorstellen toegewezen hadden gekregen. Daar leerde ik van dat je mensen echt hierover moet voorlichten. Je kunt ze niet gewoon een e-mail sturen, want hun postbus zit overvol. Ze hebben nooit gehoord dat het schadelijk is, waarom zouden ze dus zelfs maar luisteren? Ik dacht: Ik kan beter naar mijn stad teruggaan.
Toen kocht ik zelf een meter, een Acoustimeter. Ik ging terug naar onze gemeenteraad en vroeg met elk raadslid apart een gesprek aan. Bij een van hen kwam ik thuis en die had nog een ander raadslid uitgenodigd. We liepen door zijn hele huis en ik liet zien wat daar de stralingswaarden waren. Een

ander raadslid sprak ik in een koffiebar. En eentje kwam bij mij thuis. Met weer een andere had ik een lunchafspraak. Een voor een liet ik ze zien waar dit nu echt over gaat.
Daarna diende ik mijn aanvraag opnieuw in. Ze waren nog steeds zenuwachtig, want het was een twistpunt in onze gemeente. Maar ze zeiden: 'In principe verlenen we je voorwaardelijke subsidie voor één Acoustimeter.' Dat hield in: als de bibliotheek hem in de uitleen wilde opnemen.

Meter met gebruiksaanwijzing

Cece: Hoe kwam ik op het idee voor een meter in de bibliotheek? Nou, destijds werd er reclame gemaakt voor spaarlampen in onze huizen, van die spiraalachtige. Overigens veroorzaken die een hoop schadelijke vuile elektriciteit. Maar goed, als onderdeel van die campagne gaven ze alle bibliotheken een stroommeter die mensen konden lenen. Je nam dat ding mee naar huis en stak hem in het stopcontact. Dan kon je zien hoeveel gewone gloeilampen gebruiken in vergelijking met die toxische spiraallampen met hun vuile elektriciteit, maar die dus energie besparen. Dat gaat echter wel ten koste van je gezondheid. Niet zo best.
Josh: Ze zitten vol met kwik. En wat gebeurt er met al die lampen als ze op hun eind zijn? Ze zitten vol kwik en dat komt in het milieu terecht. Krankzinnig.
Cece: Of je laat er eentje vallen. Ik heb in mijn leven waarschijnlijk wel zo'n twee dozijn lampen laten vallen. En nu heb ik toxisch kwik in huis. Dus ja, reden te meer.
Maar we hadden dus die stroommeter al te leen in de bibliotheek. Om ook nog een stralingsmeter erin te krijgen, moest ik het voordragen aan het bibliotheekbeheer. Nogmaals, het is voor sommige mensen een moeilijk punt om te accepteren, want misschien hebben ze hun hele carrière lang gehoord dat het volkomen veilig is.
Eén meneer zat met zijn armen over elkaar en vond het allemaal maar onzin. Eén vrouw wilde de meter zo snel als kon mee naar huis nemen, om te kijken hoe het daar zat. Een derde zei: 'Ongeacht onze persoonlijke mening is het onze rol om een informatiekanaal te zijn voor de gemeente. Is dit een middel dat onze gemeente zou kunnen helpen, dan moeten we stemmen of we dit op zullen nemen.' Dus dat deden ze. Ze stemden 4 tegen 1 vóór opname van de stralingsmeter.
Dus ik kocht die meter en gaf hem aan de bibliotheek. We stelden ook een kleine gebruiksaanwijzing op. Echt iedereen kan in je eigen gemeente hetzelfde doen. De toezegging voor die Acoustimeter bedroeg ongeveer 400 dollar.

Van groen naar geel en rood

Cece: Die meter, als je geen radiofrequente straling in de omgeving hebt, knettert een beetje ten teken dat hij aanstaat. Heb je een groen lichtje, dan zit de straling op een niveau waarvan de wetenschappelijke gemeenschap nog altijd aan het uitzoeken is of er biologische effecten zijn. Heb je een geel lichtje, dan kun je mogelijk niet meer slapen, want het beïnvloedt je slaapcyclus. Misschien krijg je hoofdpijn, waar dan de dokter geen oorzaak voor kan vinden, of een bloedneus, misselijkheid, duizeligheid, concentratieproblemen, chronische vermoeidheid, geheugenproblemen. Dat komt allemaal door de elektrische gevoeligheid.
Dan heb je een rood lichtje. Er zijn letterlijk duizenden onderzoeken die allemaal schadelijk effect bij dit niveau aantonen. Kankers, DNA-schade, onvruchtbaarheid bij mannen, vroege aanzet van Alzheimer, ADD en ADHD, en ook nog autisme. Zo'n meter kan je dus laten zien waaraan je wordt blootgesteld.
Toen ik hem tijdens het gesprek met Senator Spilka aanzette, vloog het zo de schaal af. Bij mij thuis zien we hem knipperen op groen, want ik werk nu op een bedrade PC. Ik heb wat er aan antennes in

mijn PC zit op de vliegtuigstand gezet. Ik heb de draadloze muis vervangen door een bedrade muis; want de draadloze bleek ook te stralen. Het draadloze toetsenbord is weg, ik gebruik mijn oude toetsenbord met draad weer. Mijn printer zat altijd al aan een draad, net als de computerkast.
Op een dag zat ik hier en het voelde alsof de aarde me naar beneden zoog. Terwijl ik toch heel goed geslapen en gezond biologisch gegeten had. Ik wist dat er iets aan de hand was. Ik deed mijn Acoustimeter aan en het bleek om mijn printer te gaan. Het vloog de schaal af. Ik dacht: Hoe kan dat nou? Want het WiFi-lampje op de printer brandde niet.
Ik bekeek online de gebruiksaanwijzing. Toen bleek dat er twee antennes in de printer zaten, hoewel hij dus bedraad is. Mijn dochter was thuis gekomen van school en moest iets printen vanaf haar laptop. Ze zette de WiFi aan maar vergat helemaal om hem weer uit te doen. We wisten niet dat er twee antennes in zaten. Dus ik zocht *Instellingen* op en zette ze allebei uit. En het was opgelost.

Doe het niet in je eentje

Cece: Wij waren de eersten in de Verenigde Staten met een stralingsmeter die je kunt lenen. Hij is alleen beschikbaar voor inwoners van Ashland, Massachusetts. Want hij is betaald met geld van onze stad. Maar andere gemeentes zouden dit ook kunnen doen.
We maakten ook als eersten in de VS een zesdelige reeks documentaires met discussie. Die ene vrouw, Patricia Burke, had zich dus al veel langer verdiept. We overlegden met onze bibliotheek, de Vrienden van de Bibliotheek, en we organiseerde het tegelijk met een boerenmarkt. We namen jouw film, *Take Back Your Power*, en lieten ook een paar presentaties van andere experts op dit gebied zien. We lieten *Generation Zapped* en *Microwaves, Science and Lies* zien, en nog een paar andere echt goede films.
Dus een zesdelige reeks documentaires plus discussie in een periode van een paar maanden. Dat kan in iedere gemeente. Er zijn goede voorbeelden van wat je samen van onderop kunt doen. Dit is wat er nodig is om een verandering op grote schaal te bereiken. Je moet zorgen dat mensen deze informatie krijgen.
Mijn advies is verder: Doe het niet in je eentje. Dat was namelijk mijn eerste fout. Ik was al twintig jaar vrijwilliger in mijn gemeente, ik werkte rechtstreeks voor onze scholen en had het beste voor met de kinderen. Ik dacht dat ik gewoon maar mijn hand hoefde op te steken en kon zeggen: We hebben hier een probleem, laten we het oplossen. Als het een gaslek was, zouden scholen onmiddellijk geëvacueerd worden.
In 2011 classificeerde de Wereldgezondheidsorganisatie deze radiofrequentie, alle radiofrequente straling, als *mogelijk* kankerverwekkend. Mobiele telefoons, zendmasten, magnetrons, babyfoons, Bluetooth, chromebooks, iPads, stappentellers: alles zendt deze toxische straling uit. We zouden dit met name ver van onze kinderen moeten houden. Maar nee dus.
Ik raakte zo ver van het middenveld af dat ik een hele heisa tegen me kreeg. Dus doe het niet in je eentje. Als ik het opnieuw kon doen, zou ik een vergunning voor het vertonen van *Generation Zapped* kopen en vijfentwintig van mijn beste vrienden met hun gezin in mijn huiskamer of de bibliotheek uitnodigen. Dan kun je er gewoon bij gaan zitten en hoef je het niet te verkopen. Je kunt zo luisteren naar de belangrijkste wetenschappers in de wereld, dokters, epidemiologen en mensen die schade ondervinden door deze technologie.
Mensen zien dan eindelijk het verband: dit is de reden waarom je 's nachts wakker bent. Dit is dus wat je kinderen schaadt. Dit is waarom je kinderen uit hun vel springen. Weet je: angst, depressie, zelfmoordgedachten onder onze jeugd. Nog nooit in de evolutie van de mensheid hebben we dit in deze mate gezien. Het is geen toeval. De wetenschap zegt ons dat dit het centrale zenuwstelsel hard raakt.

FCC, FDA, EPA en DNA

Cece: Iedereen kan dit dus doen. Maar je moet wel uit je veilige wereldje komen. Dat was moeilijk voor mij. Maar verdorie, ik las die vruchtbaarheidsonderzoeken net nadat ik mijn dochter een laptop had gegeven. Neem me niet kwalijk, zeg. Ik vond het niet leuk om er iets van te zeggen. Ik wil eigenlijk alleen maar aardig zijn, vriendjes met iedereen. Ik hoop ook dat ik dat ben. Maar dit is een gesprek dat je gewoon moet aangaan.
Als je met vuur en bliksem binnenkomt, wil iedereen meteen weg. Niemand die het erover wil hebben. Als je begint met de aanval: 'Het is jouw schuld, jij hebt al dat spul hier binnengebracht,' wie zal er dan naar je luisteren? Van de wet mag het allemaal, dus mensen hoeven niet naar je te luisteren.
We moeten er met een op samenwerking gerichte houding aan beginnen. En dan zeggen: 'Weet je, het National Toxicology Program, van onze eigen regering, heeft een 20 jaar durend onderzoek van 30 miljoen dollar gedaan. Ze hadden verwacht aan te tonen dat mobiele telefoons veilig zijn; want dat was technologisch het standpunt toen ze begonnen. Maar in plaats daarvan zat een panel van het National Toxicology Program drie dagen lang over de conclusies gebogen. Ze zijn wereldleider wat betreft toxicologisch onderzoek: welke stoffen zijn het die mensen ziek maken, wat is er schadelijk voor de planeet?
Ze stelden statistisch significante DNA-beschadiging vast, duidelijk bewijs van harttumoren, en enig bewijs van tumoren in de hersenen, de schildklier, de bijnieren, enzovoort, enzovoort. *Duidelijk bewijs* is het hoogste niveau van publieke waarschuwing dat ze naar buiten kunnen brengen. Op 1 november 2018 kwam het eindrapport beschikbaar. En nu is het de plicht van de FDA, de Food and Drugs Administration, om dit op te pakken en er in meer algemene zin iets mee te doen. Maar dat hebben ze nagelaten.
Josh: Ze doen gewoon hun werk niet.
Cece: Nee, ze doen hun werk niet. Het is uiterst ongebruikelijk dat ze zoiets niet meteen oppakken en er gevolg aan geven en het bekend maken bij het publiek. Het is net als de FCC een gekaapte instantie. Vermoedelijk is er ook in de FDA en het EPA, het Environmental Protection Agency, sprake van belangenverstrengeling met de industrie. Maar het publiek heeft het recht om te weten.
De industrie komt soms met spinsels als: 'Er is meer dan één onderzoek nodig dat dezelfde uitkomsten geeft.' Nou, vlak na dit onderzoek van het National Toxicology Program kwam het Ramazzini-instituut in Italië met eveneens een groot publiekelijk gefinancierd onderzoek. En de uitkomsten waren precies hetzelfde. Dus dat Ramazzini-onderzoek ligt er ook. We hebben helemaal niet meer bewijs nodig.
Wat we moeten doen is voorlichting geven aan het publiek. Zodat mensen kunnen zeggen: 'Dit is gewoon te erg. Ik ga niet zitten wachten tot de politiek het ooit oppakt.' Want politiek beleid kan tientallen jaren kosten en dit is iets wat we al tientallen jaren weten. We hebben mensen nodig die durven, mensen die van onderop komen en in alle rust het gesprek aangaan, die iets doen met al het fantastische materiaal dat we hebben. Bijvoorbeeld een vertoning van *Generation Zapped* organiseren. Je kunt naar de website van de film gaan, hij is op dvd te verkrijgen. Er zijn wel beperkingen vanwege auteursrechten. Maar je mag hem met je eigen familie delen. Bij vijftien mensen of meer moet je een licentie kopen. De fantastische producente Sabine El Gemayel heeft vier jaar van haar leven aan dit project gegeven. Door middel van crowdfunding heeft ze de specialisten betaald die de film maakten: de muziek, de promotie, alles. Ze moet die tijd wel terug zien te verdienen.
Dus organiseer een vertoning van *Generation Zapped.* Maar respecteer de licentieregels. Laten we haar eer aandoen door de licenties via onze bibliotheken, scholen, en door middel van openbare vertoningen te betalen.

Online-cursus maken

Cece: Op mijn tocht ontmoette ik Brett en Lynne West uit Engeland. Brett was vroeger ambulancier in Zuid-Afrika. In Engeland werkte hij als technicus. Hij installeerde WiFi-systemen in enorme bouwprojecten. Toevallig belandde er een bericht van de American Academy of Environmental Medicine (AAEM) op zijn bureau. Dat is een groep artsen die de raadselachtige gevallen krijgen, waar andere artsen geen raad mee weten. Het zijn merendeels specialisten inzake de leefomgeving.
Deze AAEM had in 2013 een melding gestuurd aan de toezichthouders van scholen: 'Zorg alsjeblieft voor bekabeling en stel onze kinderen niet aan WiFi bloot.' Brett zag dat en hij dacht: Wat is daarmee? Dus hij dook in die materie. Hij is heel intelligent. Hij snapte al gauw dat we niet zouden moeten kiezen voor draadloosheid. We moeten bekabelde technologie hebben en slechts minimaal gebruik van draadloosheid maken. Hij zei: 'Ik ben technicus, ik begin een bedrijf om dit aan te pakken. Ik ga erop uit en laat mensen zien hoe ze bepaalde zaken kunnen oplossen.'
Maar hij kwam al snel tot het besef dat je niet iets kunt oplossen als mensen helemaal niet weten dat er een probleem is. Je zult ze eerst moeten informeren. Toen zocht hij contact met Dr. Devra Davis van de Environmental Health Trust. Hij zei: 'Bedankt voor alles wat u hebt gedaan. Het gaat mij om toestemming. Ik ben namelijk bezig online-cursussen te maken om het grote publiek snel te kunnen informeren. Mag ik daarbij naar de Environmental Health Trust verwijzen?' Ze zei: 'Absoluut. En in Massachusetts woont iemand die Cece Doucette heet en die successen heeft geboekt met scholen en wetgeving. Misschien wil je ook met haar praten.'
Dr. Davis bracht me dus in contact met Brett. Ik zei: 'Ja zeker. Ik ben technisch schrijver van beroep. Zeg het maar als er iets is waarmee ik zou kunnen bijdragen. Graag.' Dus ik en Brett en zijn vrouw Lynne, die de grafische vormgeving en de pr doet.
Daarna introduceerde Dr. Davis ons bij Dr. Mikko Ahonen, die ook een van de grote experts in de wereld is. Hij heeft samen met Dr. Lennart Hardell en nog anderen onderzoeksprojecten in Europa gedaan. Mikko Ahonen zat toen net in een periode tussen twee universiteitscontracten in. Dus we hadden samen een soort bubbel, van een mooie kleine drie maanden, waarin we allemaal keihard werkten – ik, Brett, Lynne, en Mikko.
Ons doel was om uit de grote hoeveelheid wetenschappelijke literatuur datgene te destilleren wat we snel aan het grote publiek kunnen uitleggen. Wat is het dat de collegiaal getoetste, niet door de industrie gefinancierde wetenschappelijke onderzoeken zeggen? Welke risico's zijn er? En wat doet de internationale gemeenschap?
Wij in de Verenigde Staten lopen ver achter. Frankrijk heeft al een wet om de kleintjes in de kleuterscholen, de crèches, en de kinderdagverblijven te beschermen. In het verdere onderwijs staat de WiFi standaard uit. Je zet hem alleen aan als je hem nodig hebt. Maar in de VS heb je altijd en overal WiFi.
Wij destilleerden uit alles een cursus van een half uur voor scholen en gezinnen, voor minder dan de prijs van een bioscoopkaartje. We zouden het graag gratis doen, maar we hebben kosten om onze systemen draaiend te houden. Programmeurs huren, ontwerpers, en een accountant en zo. En het draait nu, de website heet Wireless Education. Daar vind je onze cursus voor scholen en gezinnen.

Cursus voor op het werk

Josh: Ik heb de cursus gisteren gedaan. Hij is uitstekend. Het kostte minder dan een half uur om hem helemaal te doen. Ik zit al lang in deze materie en ik vond dit een van de beste, meest precieze manieren om 20 minuten te spenderen. Het wordt erg helder gebracht. Ik stak er een hoop van op. Ik kan hem iedereen ten zeerste aanbevelen: WIRELESSEDUCATION.ORG.
Cece: Dank je. Dus jij hebt de cursus voor scholen en gezinnen gedaan. We realiseerden ons dat ook

mensen op het werk nog altijd enorme hoeveelheden straling krijgen. Daarom hebben we een tweede cursus gemaakt, voor veiligheid op het werk: Corporate Induction Safety Awareness. Die kost ongeveer 25 dollar, wat weinig geld is voor een bedrijfscursus. We wilden het een beetje zoals Robin Hood doen. Werknemers kunnen leren de technologie veilig te gebruiken. Want je wilt niet recht onder een WiFi-punt zitten, toch? Je wilt niet gedwongen worden om een draadloze headset te gebruiken; want dan heb je de hele werkdag straling op je hoofd. Je wilt niet werken met een laptop of mobiele telefoon van je werkgever zonder ook te weten hoe je die veilig gebruikt, nietwaar?
In onze bedrijfscursus zeggen we: 'Als je een licentie koopt voor een cursus ten behoeve van je werknemers, dan kun je een lokale school aanwijzen. Wij zijn een organisatie zonder winstoogmerk, en wij geven dan een licentie aan die school.'
Josh: Fantastisch.
Cece: Ja, we wilden er een beetje vaart in brengen en een stimulans voor een win/win-situatie geven, voor onze kinderen, voor onze gemeente, voor werkende mensen.

Je bent niet alleen

Josh: Ik wil terugkomen op iets dat je zei, ik geloof toen je vertelde over hoe je die stralingsmeter in de bibliotheek probeerde te krijgen. Dat ze toch zeiden: 'Het is onze functie om een informatiekanaal te zijn.' Er zullen heel veel mensen zijn die denken: Oké, ik voel me bij deze kwestie betrokken en wil graag deel van de oplossing zijn. Want we weten dat er een oplossing moet komen. Maar we voelen ook de enorme tijdsdruk, vooral nu 5G zo gepusht wordt. Wat zou jij willen zeggen tegen mensen die zich door jouw verhaal geïnspireerd voelen, door jouw ervaringen, je kennis, je inzichten? Mensen die misschien nog altijd een beetje angstig zijn. Zo van: Maar wat dan àls? Geef ons tot besluit een beetje aanmoediging mee.
Cece: Ik zou zeggen: Je bent beslist niet alleen. En dat geeft een goed gevoel, te weten dat er ook anderen zijn die zo denken. Ik kan je niet zeggen hoe toegankelijk iedereen blijkt te zijn. Mensen willen je echt helpen.
Dus begin bijvoorbeeld een Facebook-pagina. Organiseer een buurtgesprek in je huiskamer, informeer de mensen om je heen. Het is ongelooflijk hoeveel energie dat geeft.
In Cape Cod, hier in Massachusetts, heb je een kleine gemeente. Het is daar beschermd gebied. Ze dachten dat er gewoon wat onderhoud aan de kerktoren werd gedaan. Maar toen bleek dat T-Mobile zenders aan het opstellen was. Midden in een heel kleine buurtschap; en met een bibliotheek er vlak naast. Verder nog een snoepwinkeltje, een school aan de overkant van de straat, en wat woonhuizen. De kerk krijgt een bedrag voor die zenders in de toren.
Een paar inwoners kwamen erachter. En die vertelden het aan een vriend, die het weer verder vertelde. Ze hebben nu een Facebookpagina met ongeveer 200 mensen die zich allemaal heel krachtig uitspreken. 'Wij willen dit niet in onze buurt.'
Dat is wat we met 5G ook moeten doen. Ik weet dat het je ongemakkelijk doet voelen. Niemand heeft ooit gedacht dat we hiermee bezig zouden moeten gaan. Maar heb gewoon een klein beetje moed, informeer een paar mensen in je omgeving, en ga dan heel geleidelijk verder.
In Cape Cod begonnen ze dus een Facebookpagina: Centerville Concerned Citizens. Een plaatselijke kunstenaar, die eigenlijk gepensioneerd was, kregen ze zover dat hij een prachtig schilderij maakte. Dat gaan ze nu veilen om geld te hebben voor een eventuele rechtszaak. Ze willen er echt keihard voor vechten.

In je gezin beginnen

Cece: Er zijn hopen mensen die mee willen doen. Maar doe het dus niet alleen, want je wordt onder het tapijt geveegd. Alles is nu veel meer in de openbaarheid. Maar toen ik begon, had ik niemand om mee te praten.
We hebben *Generation Zapped*, een film die prijzen heeft gewonnen. Bijvoorbeeld voor beste documentaire op het DC Independent Film Festival, en op het Women's Independent Film Festival. Hij werd geselecteerd voor het United Nations Association Film Festival. Dus voorlichting geven aan de hand van *Generation Zapped* kan nooit fout gaan.
Dan in je gezin. Kun je niet iedereen bij elkaar krijgen, zeg dan gewoon: 'Doe even deze kleine cursus over draadloze communicatie. Dan zie je wat de feiten zijn. En als je die hebt begrepen, gaan we om de tafel zitten.' Zeg dan: 'Oké, wat zouden we als eerste willen doen? Misschien vinden we het allemaal goed om 's nachts alles uit te zetten. Dat we zorgen dat onze nachtrust tenminste kan doen wat nodig is om gezond te blijven.' Daarna zorg je misschien overal in huis voor draad. Het is makkelijk om uit te vinden hoe dat moet; we kunnen je daar wel mee helpen. En dan begin je in de gemeente.
We moeten echt oppassen. Een zelfrijdende auto komt niet ver zonder overal kleine cellen. Die staan er aan te komen. Men is ze in sommige gemeentes al aan het invoeren. Ze pakken het heel slim aan. Meestal beginnen ze met één cel op een paal. Soms hebben ze geen zin om op toestemming van de commissie te wachten. Dan hangen ze misschien een cel aan een kabel. Ik las in een artikel dat men ze in Engeland onder putdeksels wil installeren.
Wacht dus niet, ga direct naar je gemeente. Zeg: 'Wij maken ons zorgen. Hier zijn bronnen waaruit we begrijpen dat het toxisch is. Misschien dat jullie er nog nooit over gehoord hebben. We maken jullie geen verwijt. Maar we moeten dit gesprek met ons allen aangaan.'

Bekende sprekers erbij

Cece: Er is iets geweldigs dat je in je gemeente kunt gebruiken. Het National Institute for Science, Law, and Public Policy in Washington, DC, heeft een rapport voor gemeenten opgesteld. Het heet *Re-Inventing Wires: The Future of Landlines and Networks* ['Herbekabeling: De toekomst van vaste lijnen en netwerken'].
Weet je, als we eerlijk tegenover onszelf zijn, moeten we toegeven dat draadloze technologie makkelijk is, maar ook erg onbetrouwbaar. Het signaal is traag, het valt weg, je data zijn vogelvrij. Die zendmasten doen de waarde van je huis dalen. En zo worden er minstens 11 goede redenen in dat rapport gegeven. Het is gratis en staat online. Het is een goed document om met je gemeente te delen.
Kort geleden hadden we in Massachusetts een geweldig forum. Het heette *Kritische vragen over de veiligheid van blootstelling van onze kinderen aan WiFi in scholen*. Want we moeten vooral onze kinderen beschermen.
Een van de sprekers was Dr. Ron Melnick. Hij ontwierp dat onderzoek van de overheid dat 30 miljoen dollar kostte en waarbij duidelijk bewijs van kanker en DNA-schade werd aangetoond. En Frank Clegg, gepensioneerd president van Microsoft Canada en klokkenluider, hij was er via Skype. Verder Dr. Martha Herbert, een kinderneuroloog van Harvard, die het autisme-lab in het Massachusetts MC heeft opgericht. Zij vertelde precies wat de straling met onze hersenen en die van onze kinderen doet.
We hadden ook Theodora Scarato van de Environmental Health Trust. Die hebben echt geweldig veel informatie. Iedereen moet hun site bekijken en daar eens rondneuzen, dan zie je het. Zij vertelde wat Europese landen doen. Italië, Rusland. Dingen die wij hier niet doen voor de bescherming van onze burgers. En dan nog Dr. David Carpenter van de Universiteit van Albany. Hij zit in een panel dat de Wereldgezondheidsorganisatie adviseert.

Alles overzichtelijk bijeen

Cece: De boodschap was aldoor hetzelfde. Er is nooit enig veilig niveau van microgolfstraling geweest. Als een bepaalde stof eenmaal als kankerverwekkend is geïdentificeerd, dan is elke dosis ervan kankerverwekkend. Dus een veilige manier voor het gebruik van microgolfstraling is er niet. Daar komt het op neer.
Maar kaart het aan op je school, maak gebruik van dat platform, dat is niet ongewoon. En kaart het aan met de gemeente. Neem *Re-Inventing Wires* door.
Als technisch schrijver verdronk ik er bijna in, toen ik het begon te onderzoeken. Ik kon niets vinden om direct te delen. Daarom begon ik alles maar gewoon in categorieën te zetten. Ik maakte voor mezelf een heel simpel zoekbestand, geen toeters en bellen. Als je op internet 'Cece Doucette understanding EMFs' intypt, dan zie je het allemaal staan. Alles in categorieën: de impact op kinderen, WiFi in scholen, soorten kanker, de wetenschappelijke kennis, DNA, wat de industrie beweert...
Ik heb ook geprobeerd om het te bekijken als iemand die het gesprek met een ingenieur of natuurkundige of technicus aangaat. Hoe ziet het er vanuit hun standpunt uit? Ik verzamelde een aantal bronnen die vanuit hun perspectief zinvol zouden kunnen zijn. Luister maar naar ingenieur Jeromy Johnson, die er een TedX Talk over gaf, echt heel erg goed. En naar Dr. Ron Melnick, een gewezen wetenschapper en natuurkundige in dienst van de overheid. Hij doet nu zijn best om openbaar te maken dat we onszelf een slechte dienst hebben bewezen door dit op de markt te brengen. Dat heb ik allemaal bijeengezet voor natuurkundigen en ingenieurs.
Ik heb ook een pagina gemaakt voor gemeentebestuurders. Want alles wat zij weten is dat ze een fijne inkomstenbron krijgen door onze rechten op de openbare ruimte aan de industrie te geven. En als je één aanvraag honoreert, want zo is de wet, dan moet je ook elke andere partij toelaten. Dus het kan met één antenne aan één paal beginnen. En dan heeft iedereen dat recht. Maar jij krijgt dan een ontzettende dosis straling. Alles wat zij weten is dat het een geweldige inkomstenbron is om het krappe gemeentebudget mee aan te vullen.
Ik heb bijeengezet wat de industrie je vertelt, wat je verder nog moet weten, en wat voor oplossingen er zijn. Zoek het dus maar op: 'understanding EMFs'. En wil je er echt diep induiken, of zoek je bronnen om te delen, lees dan *Re-Inventing Wires*, of bekijk *Questioning the Safety of Our Children's Exposure to Wireless Radiation in Schools* of de film *Generation Zapped*. Of ga naar WIRELESSEDUCATION.ORG. We kunnen jouw hele gemeente, je school, of al je werknemers, binnen echt een half uur trainen. Bij elke cursus hoort een blad met tips, om door te geven. En we werken met groepskorting. Het enige dat we willen, is het algemene publiek beschermen, maar vooral onze kinderen.

Is 5G nodig
voor slimme netten
en slimme meters?

Slimme netten willen hun diensten automatiseren met IoT-sensoren en werkzaamheid op afstand. Slimme meters registreren het gebruik van elektriciteit, water en gas van aangeslotenen. Automatisering van cruciale slimme netten heeft om uitval te vermijden uiterst betrouwbare glasvezel- en andere kabelinfrastructuur nodig. Voor niet-cruciale toepassingen en slimme meters zijn reeds bestaande IoT-technologieën beschikbaar. 5G levert geen voordelen voor slimme meters en slimme netten.

11. ONTMASKERING VAN MYTHEN OVER 5G

Dr. Trevor Marshall

Professor Trevor Marshall (1948) is een Australische biomedische wetenschapper. Hij ontwikkelde het Marshall-protocol, een programma ter genezing van chronische ontstekingsziekten. Trevor Marshall studeerde aan de Universiteit van Adelaide en behaalde zijn Ph.D. in 1985 aan de Universiteit van West-Australië. In de jaren '70 doceerde hij techniek aan het Technologie-instituut in Lae, Papoea-Nieuw-Guinea. In 1978 schakelde hij over op biotechnologie. Trevor Marshall schreef veel artikelen en hield veel lezingen of presentaties. Tegenwoordig is hij directeur van de Autoimmunity Research Foundation in Californië en adjunct-professor aan de Faculteit Gezondheidswetenschappen van de Universiteit van Murdoch in Australië. Hij neemt deel aan veel internationale gezondheidsraden en congressen.

Josh: Trevor Marshall, bedankt dat u dit gesprek met me wilt hebben. Vertelt u wat over uw achtergrond.
Trevor: Nou, eens kijken. Toen ik op de middelbare school zat, was ik een zendamateur. Ik gebruikte radiogolven om met al mijn vrienden te praten. Toen in 1963 gebruikte ik microgolven. Ik behaalde een record voor Australië – ik kom oorspronkelijk uit Australië voor ik immigreerde. Ik vestigde het Australische lange-afstandsrecord voor de 600 megahertz, de 576 megahertz-band om precies te zijn. Dat is ook precies de reden waarom de afstand voor stemoverdracht bij T-Mobile hier op 210 kilometer ligt.

Wie van de drie

Trevor: Ik volgde de satellieten. Ik was nog maar tien toen de Spoetnik omhoog ging. Die bliepjes bleef je horen op de kortegolfradio. En toen met de eerste draagbare sets in '63-'64 had ik een hoop antennes achter het huis staan om te luisteren naar de satellieten. Ik probeerde te begrijpen waar het allemaal over ging. De afstandsmeting decoderen en dat soort dingen. Dus ik ben niet bang voor satellieten, ik ken ze wel, en ook de technologie.
Tot 1978 gaf ik college. Toen verkaste ik naar de Universiteit van West-Australië en begon ik aan klinisch onderzoek. Ik studeerde voor mijn Ph.D. Het ging over suikerziekte. Ik probeerde mathematisch uit te puzzelen wat de oorzaak en het effect van suikerziekte was bij een individu. En toen kwam ik in 1982, 37 jaar geleden, naar de Verenigde Staten.
Sindsdien heb ik hier in Californië gewerkt aan een heel aantal zaken. We werkten met bepaalde fotonica aan heel vroege scanners, de SPECT/CT-scanners die ze in Japan aan het ontwikkelen waren. En een aantal andere wetenschappelijke zaken. En toen, ongeveer in 2001, begon ik me serieus bezig te houden met moleculair onderzoek. We hebben een doorbraak bereikt in het begrip en de behandeling van chronische ziekten. We hebben daar ongeveer een dozijn collegiaal getoetste rapporten over. Dus dat is waar we nu zijn. Alles komt zo ongeveer samen.
Josh: Beschouwt u zich meer als doctor of als technologisch ingenieur of wetenschapper?
Trevor: Allemaal. Ik ben geïnteresseerd in hoe je het moet aanpakken; dat is het ingenieursgedeelte. En ik hou me bezig met wetenschap; want er is medisch gezien en wat 5G betreft zo geweldig veel wetenschappelijks. Ik heb medische praatjes gehouden op heel veel conferenties in de hele wereld. Die staan op mijn YouTube-kanaal: YOUTUBE.COM/DRTREVORMARSHALL. Ik interesseer me in al die gebieden. Ik heb het uitstekend naar mijn zin.

Trojaans paard

Josh: Hoe kijkt u naar 5G? Welke aard heeft het? Wat gebeurt er eigenlijk? Wat is waar en wat is mythe? Help ons om het begrip van 5G helder te krijgen.
Trevor: Ja, nou, iedereen heeft er weer een beetje een ander idee van. Maakt niet uit welk bedrijf of wat voor consument. Je weet eigenlijk niet wat mensen tegen je zeggen als ze het over 5G hebben.
Ik zie in 5G een Trojaans paard. Een paar jaar terug deed Google het een en ander met die ballonnen op grote hoogte. Dat Loon-project van ze. En er was discussie over het eerste stel satellieten dat omhoog ging voor communicatie over de hele planeet.
Ik denk dat de bedrijven die nu onze telecomdiensten leveren, zich realiseren welke bedreigingen deze nieuwe methoden inhouden. Een van de grootste is veel meer aanbod van bandbreedte. Het signaal gebruikt namelijk de hogere frequenties en millimetergolven, tegenover de microgolven die nu worden gebruikt. Dus het bevat veel meer informatie. De kepen, zeg maar, waarmee de data op de draaggolf worden gemoduleerd komen een stuk sneller, er kunnen veel meer data worden verzonden. Dit gaat ver voorbij de grenzen van wat op de grond opererende telecombedrijven weten te bereiken met het huidige 4G. Maar ze wilden wel hun eigen aandeel erin. Ze wilden zich verzekeren van een bepaald gedeelte van het millimeterspectrum. Hun lobbyisten begonnen de politici te bewerken en overtuigden die ervan dat het niet genoeg was voor alleen maar de satellieten, met hun directe zicht op ons.
Als je microgolven uitzendt, is het heel belangrijk dat je het punt kunt zien waar je naartoe zendt. Alles dat er tussenin staat, dempt het signaal, maakt het zwakker. Satellieten kunnen dus hoge frequenties gebruiken, want ze hebben vanaf 550 kilometer hoog direct zicht op de aarde. Terwijl jij wellicht niet rechtstreeks zicht hebt op een zendmast die een halve of hele kilometer verderop staat. Er staan huizen tussen en bomen, misschien is er zelfs heuvelachtig terrein.
Dus besloten ze om in elk geval ook wat van die bandbreedte voor zichzelf zeker te stellen. Ze gingen naar de FCC, die zoals je weet de frequenties veilt, de 27, 24 en 37 gigahertz-breedtes; en die dat nu ook voor de 49 gigahertz en wellicht hoger zal doen. Ze hebben zich verzekerd van wat bandbreedte voor een heel lage som, vergeleken met wat ze betaalden voor de microgolffrequenties.

Kosten en baten

Trevor: Het volgende probleem waren de kosten van de zendmasten. Dat kost een hoop: je hoort wel dat 25.000 per maand vrij gewoon is als een telecombedrijf een mast wil plaatsen op privaat of industrieel terrein in een kleinere stad. Ik heb het niet over de grotere steden, dat zijn speciale gevallen. Ik heb het over kleinere steden of stedelijk gebied.
Als ze zoveel huur moeten betalen voor de masten, kunnen ze zo'n gebied niet dicht genoeg volzetten. Dus kwamen ze met het volgende idee. Waarom niet alle antennes in de straten: we kunnen ze gewoon op de lantaarnpalen zetten. We kunnen gemeentebesturen dwingen ons bijna voor niets de vergunning te geven. Wel, de huur die ze betalen voor die lantaarnpalen stelt bijna niets voor: 700 dollar per maand is redelijk gebruikelijk. Dat is een enorm verschil, dat hen in staat stelt om wat ze willen in wezen kosteloos uit te rollen.
Het volgende dat ze besloten, was om het snel te doen. Want Elon Musk had zijn eerste stel satellieten al hangen, en zou er eind 2019 al online mee gaan, terwijl de rest van de satellieten in 2020 moest volgen. Volledige dekking van de Verenigde Staten en wellicht inderdaad ook de wereld. Amazon stuurt ook satellieten omhoog. Google heeft nog altijd die ballonnen, die momenteel boven bepaalde gebieden van de aarde functioneren.
Dus als de telecombedrijven vasthouden aan het bedrijfsmodel dat ze al zo lang hanteren, zullen ze moeten wedijveren met deze nieuwe bron van internet. Want satellieten zijn sneller. Elon Musk beweert feitelijk dat zijn satellieten sneller zijn dan glasvezel in de grond, want de snelheid van het licht halveert ruwweg als het door vezel gaat. Daardoor wint hij wat hij verliest, door de hoogte in te

gaan. Het is erg interessant wat het allemaal gaat worden.

Wat is 5G?

Josh: Maar wat betreft 5G, wat is 5G?
Trevor: Nou, het gaat om een ontwikkeling. Wat er gebeurde was dit. De telecomindustrie ging naar de politiek en de lobbyisten zeiden: Luister, er moeten meer data naar de mensen, de data moeten sneller. En nu dit internet-der-dingen wordt uitgebouwd, moeten we veel meer klanten kunnen bedienen dan we momenteel hebben. Hun koffiepot zal rechtstreeks signalen terugzenden naar een centrale server ergens en dat moet allemaal verbinding hebben, net als mensen met hun mobiele telefoons.
Josh: Het slimme huis, slimme meters, enzovoort.
Trevor: Ja. Toen dachten ze: Wacht eens, wat dacht je van slimme auto's? Dat betekent een hele berg klanten. Dus laten we dat ook maar doen.
Zo evolueerde 5G zo'n beetje. Ik heb er de laatste paar jaren naar gekeken. Wat we nu hebben, is een ratjetoe. Iedereen holt als een dolle de markt op. Maar ze slagen er niet in om het zich gaandeweg door zichzelf te laten bekostigen. Mensen blijken niet bereid te zijn om ervoor bij te betalen. Kabel en glasvezel voldoen prima voor het meeste dat iedereen zo'n beetje thuis heeft staan. Niemand houdt je tegen als je een 5G-router ergens in een hoekje neerzet en dan verbindt met glasvezel. Dan heb je 5G-snelheid nog voor het is uitgerold.

De zendmast dichtbij

Josh: Ik wil hier even inspringen met een vraag. Wat wil het zeggen als je thuis de WiFi aan hebt en je kijkt op de router en dan staat er: 2.4G en dan 5G. Wat betekent dat?
Trevor: Dat is een andere 5G.
Josh: Aha.
Trevor: Het betekent 5 gigahertz. Het is een WiFi-standaard. Je hebt 2.4 gigahertz/5 gigahertz. De technische aanduiding is 802.11AB.
Josh: O, dus het wil niet zeggen dat je 5G in huis hebt. Dat wilde ik even helder hebben. Het blijkt dat sommige mensen dat idee hebben.
Trevor: Nee. Het betekent niet dat je 5G in huis hebt. Hoewel sommige telecombedrijven – ik kan het me van T-Mobile herinneren – adverteren met een 5G-router in huis als je abonnee bent. En ze hebben graag dat je hem bij het raam zet, dan krijgen alle buren het ook mee. Overal is een dergelijke fijnmazige uitbouw gaande om marktpositie te bezetten, wat de grondgebonden telecombedrijven momenteel zien wegglippen. Want waarom gebeurt het? Niemand dacht dat Musk met één raket 60 satellieten omhoog zou weten te brengen, en dat ze bijna allemaal zouden werken. Dat was ongelooflijk. En om ze in positie te krijgen, hebben die satellieten stuwkracht aan boord om te manoevreren. Dat is qua technologie wel een stap verder dan verwacht.
Josh: Nou, hoe groot is het verschil in risico met 5G vanaf de grond – 4G opgewaardeerd tot 5G dan – of 5G vanuit de ruimte?
Trevor: De meesten van ons hebben op een gemiddelde afstand van 800 meter een zendmast in de buurt staan. Zeg maar 900 meter, net iets meer. Die mast kan tussen de 12 en 50 meter of zo hoog zijn. De zender bovenin straalt uit met een effectief vermogen van ongeveer 1000 watt, ietsje meer of minder. Dat wil zeggen dat de mensen die dicht bij de mast wonen niet meteen als eieren gekookt worden. Dus 1000 watt is gebruikelijk voor een mast.
Goed, laten we bekijken wat we nu tegenover ons hebben, met een regering die toelaat dat er masten in de straten geplaatst worden – of voor elke tweede inrit. Dan hebben we het over een afstand van,

zeg maar, 9 meter tot aan je huis. Dus eerst 900 meter en nu 9. Het signaal komt nu dus van veel dichterbij: 100 keer dichterbij. De vorm waarin het signaal wordt uitgezonden, lijkt op een bol die uitloopt in een kegel. De sterkte neemt af met het kwadraat van de straal, niet de straal als kwadraat van de afstand. Dat wil zeggen dat 100 keer afstand een relatieve sterkte vertegenwoordigt van 10.000 keer – het verschil tussen het signaal in je huis vanaf die mast op 900 meter of vanaf een antenne bij je huis.
10.000 is een behoorlijk aanzienlijk getal. Niemand weet nog hoeveel vermogen er in die kleine cellen komt; ze zijn nog bezig met het uitdenken. Ik schat het op ongeveer 10 watt of 100 keer minder. Dat geeft nog altijd 100 keer meer blootstelling aan straling dan het huidige niveau bij mensen in huis. Maar mensen worden momenteel met 4G op de masten al ziek. Er zijn stapels onderzoeken die aantonen dat er bij de eerdere generaties, 2G en 3G, al toenames van ziekte waren binnen een afstand van 300 meter tot de mast. Maar nu komt echt iedereen binnen een bereik waar je het risico loopt ziek te worden van de straling.

Vijf streepjes

Josh: Hoe is dat vergeleken met de satellieten?
Trevor: Satellieten zitten op een hoogte van 550 kilometer. Ik heb al die getallen daadwerkelijk uitgerekend; daarom weet ik het zo precies. Dit betekent dat het signaal als het de grond bereikt vrij zwak is. Precies sterk genoeg voor een mobiele telefoon.
Normaal met 4G is het signaal bij je huis... daar heb je dat getal weer. Het is 10.000 keer sterker dan nodig is voor een goed signaal voor je mobiel. De signaalsterktes zijn ongeveer logaritmisch en 10.000 dat is 40 decibel. Het is, zeg maar, het verschil tussen vijf streepjes op je mobiel en de sterkte die je vandaag de dag meestal wat meer ergens achteraf hebt.
Als het signaal van een satelliet aan de grond komt, is het bij een goed ontworpen antenne net genoeg buitenshuis voor vijf streepjes op je mobiel. Hoeveel afzwakking je krijgt door dakmateriaal en die zaken, dat weten we niet, dat staat nog te bezien. Buitenshuis dat is wel bekend, dat kun je berekenen, de signaalsterkte is laag. Toch heeft dat nog een biologisch effect, alle leven blijkt namelijk uitermate gevoelig te zijn voor elektromagnetische straling. Maar het effect is minder dan nu met 4G.

Signaal kwijt

Josh: Dit heeft ook een aspect in de surveillance over de gehele planeet. Ik bedoel, dat is een van de grootste zorgen wat betreft die satellieten.
Trevor: Ja, zeker. Maar je kunt er niet dichtbij mee komen. Met die kleine cellen bij je in de straat kunnen telecombedrijven tot op een meter, een halve meter, weten waar de telefoon in je huis is. Ze kunnen het zien als je 's ochtends opstaat, als de telefoon van de slaapkamer naar de douche gaat, bijvoorbeeld. En ze kunnen het zien als hij naar de keuken gaat. Een complete plattegrond van je dagelijkse gedrag kan met zo'n precisie worden getekend.
De satellieten kunnen dat niet echt – voor een specifieke plek en met zo'n precisie. Ze krijgen misschien wel wat gps-signaal van de telefoons, als de gps in het huis kan komen. Satellieten kunnen wel alle signalen op de planeet zien, maar ze kunnen de positie niet nauwkeurig bepalen.
Josh: Niet nauwkeurig... Niet tot op zowat een decimeter, zoals wellicht de kleine cellen in de hele buurt. En die satellieten... moet je telefoon ook niet terugcommuniceren met de satelliet als je telefoon sterker moet zenden?
Trevor: Ja, dat gebeurt. Maar het kan van je hoofd af worden gericht. Ik heb ontwerpen van Sony gezien en van nog een paar andere die aan 5G-telefoons hebben gewerkt. Samsung is net begonnen;

Sony is al even bezig. In principe is de telefoon iets langer: hij komt boven je hoofd uit. Bovenaan zit een richtantenne; dat gaat elektrisch. Verandert er fysiek iets, dan blijft hij toch gevoelig in de richting van de satelliet.
Josh: Wat gebeurt er als je de telefoon vlug opzij draait, of als je hem zijwaarts gebruikt, of hoe het maar kan gaan?
Trevor: Ja, dat is weer een heel ander verhaal. Dan krijg je geen signaal. Kleine bewegingen kan het wel hebben, maar niet als...
Josh: Ik bedoel wat betreft straling. Als hij naar boven wijst, dan zendt hij naar boven. Maar wat gebeurt er als je, zeg maar, je hand er voor houdt als je hem opzij draait, of iets dergelijks?
Trevor: Wel, net als bij alle millimetergolven: het uiteindelijke kortegolfsignaal van 5G zal bijna helemaal gedempt worden door een hand of menselijk lichaam of een ander merendeels waterig medium. Alles dat water bevat, zal het hele signaal absorberen. Dus ja, mensen zijn nu eenmaal objecten die water bevatten, en als je tussen je mobiel en de 5G-mast komt, ben je het 5G-signaal kwijt.

De kinderen

Josh: Welke frequenties zitten er in 5G? Zijn het allemaal millimetergolven of... waar hebben we het over?
Trevor: Nee, momenteel hernemen ze de frequentiebanden van 4G met ruimte voor het 5G-signaal, om toch alvast naar 5G te kunnen gaan. Maar de frequenties zijn nog dezelfde. 678-900 megahertz zijn de belangrijkste, daarmee dring je door tot in huizen en gebouwen. Dat is ook hoe de grondgebonden telecombedrijven het aan je verkopen, in plaats van te adverteren met dat je bij thuiskomst meteen verbinding kunt maken met de router die je hebt. Nee, ze roepen: 'Wij leveren een signaal dat sterk genoeg is om door muren heen te gaan.'
Daarom is het signaal zo'n 10.000 keer sterker dan nodig is binnen een gemiddeld huis. De meeste huizen zijn namelijk vrij goed afgeschermd, dus is er meer sterkte nodig. Dat is hoe ze hun netwerk uitbouwen.
Josh: En wat dan bijvoorbeeld met kinderen die voor het huis spelen?
Trevor: Die staan bloot aan het signaal dat van de mast komt. Dat zal zoals gezegd 10.000 tot 100.000 keer sterker zijn met de uitrol van de kleine cellen. Want die kinderen zitten dan op zo'n 6 à 9 meter afstand van de kleine cellen. Echt heel dichtbij.
Josh: Wat weten we over hoe groot het risico is?
Trevor: De wetenschap zegt dat het niveau van de risico's veel te hoog ligt. Dat kun je ook zien. Mensen bij ons in de gemeente, mensen die getuigenissen hebben afgelegd in de gemeenteraad. Zo'n vijftig mensen heb ik de afgelopen maanden gezien, die ontzettend ziek zijn en de dokter kan ze niet helpen. Er is geen medicijn dat tegen hun ziekte helpt. Het maakt mensen die gevoelig zijn voor de huidige niveaus eenvoudig invalide. En als het intensiever wordt, als er nog meer straling komt, zullen er meer en meer mensen door geschaad worden.
Sommige mensen ondervinden geen last. Maar de meeste mensen... nee, ik moet niet zeggen de meeste. Pas nog was er een onderzoek, waarin werd gesteld dat 30 procent van de bevolking in Engeland in milde mate elektrohypersensitief is. Dus die zullen over 10 jaar problemen krijgen met dezelfde chronische ziekten als die waardoor we ons nu al afvragen of alles nog wel klopt. Die chronische ziekten ontwikkelen zich langzaam en op een bepaald moment nemen ze het over, en er komt wel een keer een diagnose, maar het vergt zo'n 10 tot 20 jaar voor ze zich daadwerkelijk laten kennen. Ik heb het over auto-immuunziekten, ontsteking van gewrichten, hersenen, ruggemerg, cognitieve stoornissen, vermoeidheidssyndroom, dat soort onverklaarbare voorheen onbekende chronische ziekten.

Anderen ondervinden meteen last. Sommigen hebben alleen last in de buurt van een mast. Ze voelen dat hun huid gaat jeuken, wat veel voorkomt met die kleine cellen, want mensen komen veel dichterbij. Opeens is het: 'Hé, wacht eens, ik voel iets. Net of mijn huid jeukt.' Weer anderen hebben natuurlijk andere symptomen. Maar weet je, er is echt een direct effect.
Dan heb je een langetermijneffect op het immuunsysteem. Je immuunsysteem wordt gevloerd en daardoor word je in die 10 tot 20 jaar bevattelijk voor een chronische ziekte. Maar je hebt ook mensen die er totaal geen last van hebben; net als met roken. Ik gebruik roken hier even als voorbeeld: niet iedereen gaat dood aan longkanker.

Proefkonijnen

Josh: Dus u zegt dat dit alles op wetenschap is gebaseerd. Hoeveel onderzoeken zijn er volgens u die effecten aantonen van het soort straling waar we het over hebben, van 5G?
Trevor: Geen. En de reden waarom ik dat zeg, is dat er nog geen onderzoeksgegevens bestaan van hoe het is na de komst van 5G. Die bestaan er niet eens van nadat 4G kwam. Maar voor 4G kunnen we wijzen op mensen die nu de pineut zijn; en op hun artsen, de specialisten die deze mensen niet kunnen helpen. Dus we hebben wel wat gegevens, wat betreft 4G. Maar niet wat betreft 5G, het is nog niet uitgerold. Maar het zal beslist erger worden. Hoeveel erger? Moeilijk te zeggen.
Josh: De mensen zijn in wezen proefkonijnen. We worden behandeld als proefkonijnen door de telecomindustrie, die zoals we weten de overheid mee heeft weten te krijgen.
Trevor: Ja, we zijn allemaal onvrijwillige deelnemers aan een reusachtig experiment.
Josh: U zei dat er geen onderzoeken over 5G zijn. En de industrie geeft toe dat ze geen onderzoeken doen. Dat zeiden ze begin 2019 in een hoorzitting van de Senaat. Wel, hoeveel onderzoeken zijn er alleen al over de radiofrequente elektromagnetische straling van al onze draadloosheid, algemeen gesproken: onderzoeken die wijzen op schade bij de blootstellingsniveaus waar we het over hebben?
Trevor: Talloze onderzoeken. Tienduizenden onderzoeken. Het gaat terug tot de Eerste Wereldoorlog. En zelfs nog daarvóór. De vroege pioniers bijvoorbeeld overleden door auto-immuunziektes. Marconi stierf aan hartspierziekte, wat toen nog een onbekende aandoening was.
Dus helemaal terug tot de Eerste Wereldoorlog, toen de schepen werden uitgerust met de eerste kortegolfzenders. Mensen werden daar ziek van. En in de Tweede Wereldoorlog kreeg je radar. Dat was een stuk erger. Het was bekend dat onder radarpersoneel veel ziekte voorkwam. Toen kreeg je de opkomst van tv-stations en FM-radio, de AM-radio werd een stuk sterker. Ook daarvan kwamen een hoop meldingen over ziekten.

Achilleshiel

Trevor: De meeste onderzoeken worden in een laboratorium gedaan. Daar heb je de omstandigheden in de hand. Daarom werk je niet met onderzoeken achteraf. Er zijn er een aantal waarbij ze wel hebben geprobeerd om 2G te simuleren. En een kleiner aantal achteraf met 3G. Maar weet je, je kunt een onderzoek nu eenmaal alleen maar doen als je het ook echt en waarachtig kunt doen.
Zoals je zegt, de industrie doet geen onderzoek inzake 5G, net zomin als ze het deden bij 4G. Ze hebben er wat betreft 4G vrijwel mee weg weten te komen. Als je dat bedenkt... Zet maar eens een stapje terug en denk daaraan.
Waar we het nu over hebben... daar hadden we het over moeten hebben bij de komst van 4G. Maar dat gebeurde niet. En dus is 5G in zekere zin een achilleshiel die telkens opnieuw terugkeert. Want we zijn ons inmiddels allemaal bewust dat er iets aan de hand is: iets dat ons allemaal pas over een tijd te pakken neemt. We zijn ons bewust dat er maar heel weinig kennis is over welke effecten er zijn op de

lange termijn.
Josh: Dus mensen zijn in wezen onwetend gehouden over dit hele verhaal. Want de gangbare media brengen het niet. En regeringen vertellen ons dat het veilig is. Hoe komt het dat er maar één...
Trevor: Nee, nee. Het Californische Departement van Gezondheid schatte in 2002 al dat 3 procent van de bevolking in Californië last had van elektromagnetische straling.
Josh: Oké. Maar daar horen we nu niets meer over, toch?
Trevor: Nee, het werd stilgezwegen. Professor Moskowitz van de Universiteit van Berkeley moest de staat Californië voor de rechter dagen om openbaarheid gedaan te krijgen van de verklaringen die tien jaar eerder waren opgesteld. Daarin werden de mensen gewaarschuwd om heel voorzichtig met hun telefoongebruik om te gaan. En zelfs toen voorkwam de industrie op alle juridische fronten het besluit dat het zonder meer redelijk zou zijn als verkopers een bordje hadden met: Dit kan uw gezondheid beschadigen. Ze wilden niet dat het er kwam. Ze gebruiken alle beschikbare middelen om te beletten dat consumenten iets aan de weet komen.
Josh: Kunt u nog iets zeggen over wat u een achilleshiel van deze 5G-agenda noemde?
Trevor: Nou ja, mensen hebben het nu toch echt over een mogelijk risico. Dat deden ze eerder niet. Het wordt breed besproken. Jij en ik hebben het erover, en het komt ook in de regionale kranten. Dat is werkelijk heel wat, hoor.

'5G' op je scherm

Josh: Nu nog over een van de andere mythen, hoe we die moeten zien. Wat houdt het in als je '5G' op je telefoon ziet?
Trevor: Hangt van je telefoon af. Er zit software in je telefoon die beslist wat je op je scherm krijgt. Als je klant bent van T-Mobile en er is sprake van een signaal in het 600 megahertz-bereik – wat een bekend frequentiegebied is voor het moduleren met 5G-algoritmes – dan komt er '5G' op je scherm. Het is ietsje sneller dan 4G, maar niet zo veel sneller, misschien gemiddeld vijf keer.
Josh: Dus dat betekent niet noodzakelijk dat er millimetergolffrequenties worden uitgezonden – zoals het superhoge 24 gigahertz?
Trevor: Precies.
Josh: Dus dat betekent '5G' op je mobiel niet?
Trevor: Nee, precies. 5G is primair een methode van dataoverdracht op het signaal, een methode om het signaal te moduleren. De hoeveelheid informatie die wordt bevat met de data op het signaal.
Josh: Maar weet u welke plannen aanbieders en satellietbedrijven met de millimetergolffrequenties hebben?
Trevor: Sony heeft bepaalde technologie waarmee ze komen. Ik verwacht wel dat ze die in licentie aan Apple zullen geven, dat lijkt me zo. Samsung heeft een nieuwe divisie opgezet voor millimetergolven en satellietcommunicatie. Maar wat je nu ziet is in feite 4G Plus. Als het Trojaanse paard dat 5G heet niet zo effectief was geweest in het overreden van politici om het installeren van masten in onze woonomgeving te vergemakkelijken, dan zou ik het nu over 4G Plus hebben en niet over 5G.
Josh: Dus de grootste zorg die u hebt over 5G – of zogezegd dan 4G Plus – is dat de zendmasten niet op grote afstand staan, maar grofweg om de 2 tot 5, 6, 7 huizen. Heb ik dat goed?
Trevor: 75 meter, om het 3e of 4e huis veelal. De FCC hanteert 75 meter in haar regulering. Dat is krankjorem. Verizon zegt over 600 meter te kunnen zenden en ze stellen zich in op 600 meter. Maar de regulering voor masten om de 75 meter staat nu zwart op wit. Dus als er kinderen aan het spelen zijn, of mensen op het trottoir lopen, krijgen ze niet alleen een signaal van dichtbij, maar ook heel erg sterke signalen van wat verderop. Denk er eens aan, 300 meter... Belangrijke grote onderzoeken hebben voor die afstand al sterktes aangetroffen met betrouwbaar vastgestelde gezondheidseffecten.

Josh: Dus we weten dat er binnen 300 meter ernstige gezondheidseffecten zijn. Maar nu kan het dus op 60 tot 90 meter voor je huis zijn; waar je kinderen misschien aan het spelen zijn. En die zijn heel erg gevoelig voor de sterk toegenomen hoeveelheid blootstelling.
Trevor: Wel, zoals ik zei, als je 90 meter afstand tot de cel neemt en je vergelijkt het met de 900 meter van de zendmast een eind verder weg – zoals het nu nog is – dan houdt dat in dat je kinderen een 10.000 keer hoger niveau van straling te verwerken krijgen.
Josh: 10.000 keer. Want, zoals je zei...
Trevor: 100 keer de afstand in het kwadraat.
Josh: De wet van de omgekeerde kwadraten, in termen van blootstelling en straling...
Trevor: Ja.

Oplossingen

Josh: Dus, Trevor, stel dat wij van deze Top en iedereen die zich met bewustheid bezighoudt erin slagen om deze boodschap over te brengen. Denkt u dat het een oplosbaar probleem is, zijn er soms al oplossingen onderweg? Hoe moeten we dit aanpakken?
Trevor: Iedereen die hier kennis van neemt, moet naar het eigen gemeentebestuur gaan en uitvinden wat het standpunt is over het toelaten van de installering van kleine cellen binnen het stedelijk gebied. Veel steden, onder andere waar ik woon, hebben de telecombedrijven carte blanche gegeven. Ze kunnen die dingen overal plaatsen. Het is een ramp. Sommige steden, vooral verderop in het gewest Marin in Noord-Californië, hebben gezegd: Nee, in geen geval. Je gaat hier geen enkele mast neerzetten, geen enkele kleine cel in een woonwijk. Want het is al 37 jaar zo.
Maar waar ik woon, wordt het momenteel in de wijken uitgerold. Dat gebeurt plotseling. 's Nachts in één keer plaatsen ze honderd cellen.
Josh: Wat vindt u van bekabelde oplossingen, glasvezel naar de huizen en bedrijven toe, zoals Timothy Schoechle aanbeveelt?
Trevor: Kabel is het beste. Ik ben op twee manieren aangesloten. Ik heb glasvezel naar mijn huis, aangelegd door Verizon. En coaxkabel met modem. Dat was ooit voor de tv, maar nu geeft het heel snel internet. Dat is zo snel als je maar zou willen, veel effectiever dan wanneer je het draadloos probeert.
Josh: En ziet u de mogelijkheid voor plaatselijke overheden en besturen om hun eigen infrastructuur te beheren? Dezelfde weg te bewandelen als sommige pioniersteden die voor bekabeling zorgen naar alle gebouwen, elke woning, als alternatief voor 5G?
Trevor: O, absoluut. De meer vooruitstrevende gemeenten, zoals in het verleden ook de onze, zijn al zover. En die hebben overal glasvezel; wat het beste is. Maar weet je, kabel is ook vrij goed. Ander gebruik van de tv-kabel, met versterkers; en dan de telecombedrijven voor internet – dat is betrekkelijk eenvoudig.

Ondergang

Josh: Oké. Als we geen actie ondernemen... als je naar de mensheid als geheel kijkt en we ondernemen geen actie, wat denkt u, hoe groot zullen de problemen zijn die hiervan komen?
Trevor: Volgens sommigen zal dit de ondergang van de beschaving tot gevolg hebben. Het is bekend dat mensen gesteriliseerd raken als ze hun mobiel in hun broekzak houden, bij hun portemonnee of zo. We weten dat het steriliteit bevordert. In Engeland is de vruchtbaarheid onder mannen met 25 procent afgenomen. En de aantallen van ziekten zullen oplopen. Onze medische instellingen weten nu al geen raad met de ziekten die het gevolg zijn van de blootstellingen tot op heden. Dus wat betreft toekomstige blootstellingen...

Toen ik in 1978 begon met het onderzoek aan suikerziekte, kwam het nog niet echt veelvuldig voor. Maar dat is steil toegenomen sedert ongeveer de jaren '60 en '70, tot waar we nu zijn. Het is zo erg geworden dat de RAND Corporation een onderzoek in de VS onder volwassenen heeft laten doen. Daar kwam uit dat 60 procent van de volwassenen medicijnen voorgeschreven heeft gekregen voor één of meer kwalen. En dat 12,5 procent vijf of meer kwalen heeft. Dat is dus echt een probleem in de tegenwoordige wereld, maar zeker voor de toekomst. Alleen al de gezondheid van de bevolking.

Elektrosmog

Trevor: De wetenschappelijke kennis die er is, hebben we door allerlei onderzoeken, zoals jij die tenminste begrijpt. Dat houdt in: gecontroleerde omstandigheden, met een groep die wel en een groep die niet wordt blootgesteld. Dat kun je niet eens meer doen; iedereen wordt tegenwoordig blootgesteld aan elektrosmog. Een dergelijk gecontroleerd onderzoek is niet eens meer mogelijk. Maar dat is waar mensen aan denken als je zegt: onderzoek.
Je kunt de blootstelling van een individu nog wel op een andere manier doen. Je haalt mensen weg uit de straling en laat ze plaatsnemen in een kooi van Faraday-achtige omgeving. Of ergens heel ver weg. Je moet een hoop doen voor een onderzoek, wil je nog iets krijgen dat een behoorlijke wetenschappelijke ondergrond heeft.
Josh: Wat levert het op als je in je eigen huis de elektromagnetische straling saneert of reduceert?
Trevor: Je kan proberen het uit je huis weg te houden. Je kunt met koolstofverf werken: koolstofverf op de buitenste muren. Je kunt energiebesparend glas in de ramen laten zetten, dat kaatst radiofrequente signalen vrij goed terug. Je kunt denken aan een dak van metaal, zoiets zet wel zoden aan de dijk. Maar verder dan dat... veel meer is er niet. Het signaal komt door kieren heen, je lichaam is zo uitnemend gevoelig.
Als je een elektrogevoelig persoon bent, kun je afschermende kleding dragen, dat geeft een zekere graad van bescherming. Maar je conditie krijg je er niet mee terug. Het is gewoon zo ingrijpend. Want als de moleculen in je lichaam beschadigd raken, moet het lichaam ze herstellen, en het lichaam doet het volgens een eigen schema. Dat duurt echt dagen.
Josh: Daarom voelt het zo goed als je een beetje vakantie neemt en de natuur in gaat, de bossen in. Al is het maar voor een paar dagen. Of een langere tijd zonder helemaal iets. Na een dag of wat voel je je al een stuk beter... Wel, Trevor, bedankt voor dit gesprek. Wilt u nog iets zeggen?
Trevor: Iedereen moet naar het eigen gemeentebestuur gaan om uit te vinden hoe het ermee staat. Hebben ze besloten om kleine cellen toe te laten in de woonomgeving? Je moet het echt zien tegen te houden dat ze kleine cellen in de woonwijken installeren.

Is 5G nodig
voor landbouw?

Fabrikanten bepleiten de inzet van robots en drones met AI voor het beheer van oogsten en vee via ultrakwalitatieve beeldweergave. De industrie stelt dat AI de menselijke agrariër zou kunnen vervangen. Afgezien van de vraag of machines ons voedsel moeten produceren, moet worden gezegd dat 5G niet nodig is wanneer AI in landbouwmachinerie zit. Zonder 5G is nog altijd een snellere verwerking met de laagst mogelijke responstijden mogelijk – waarbij geen gewassen, vee en bestuivende insekten worden blootgesteld aan de elektromagnetische straling van 5G.

12. JE HUIS BESCHERMEN TEGEN EMV'S EN 5G

Larry Gust

Larry Gust is een gecertificeerd specialist op het gebied van schimmel, chemicaliën en elektromagnetische straling. Hij begon ooit met een opleiding tot elektrotechnisch ingenieur en daarna tot organisatiedeskundige. Vanaf 1967 werkte hij als procesontwikkelaar bij Dow Chemical, van 1969 tot 1992 als manager van de afdeling Kwaliteitsbeheersing bij Mobil Oil. In 1987 werden zowel hij als zijn vrouw ziek in verband met hun woon- en werksituatie. Larry Gust volgde van 1988 tot 1992 de opleiding Binnenklimaat aan het Bouwbiologisch Instituut in Florida (BUILDINGBIOLOGYINSTITUTE.ORG). Sinds 1996 is hij werkzaam als bouwbiologisch adviseur en docent. Hij richtte enkele firma's en een website op: GUSTENVIRO.COM. Larry Gust is nu voorzitter van de bestuursraad van het Bouwbiologisch Instituut.

Josh: Fijn om weer met je te praten, Larry. We spraken elkaar volgens mij voor het eerst in 2013 in Los Angeles, toen we bezig waren met een vroege versie van mijn documentaire *Take Back Your Power*. Het was geweldig je toen te ontmoeten. Je hebt levensreddend werk gedaan voor een hoop mensen op jouw gebied. Hoe ze hun huis veiliger kunnen maken. Dat is bij iedereen op deze Top een van de belangrijkste onderwerpen. Ik ben erg benieuwd naar dit gesprek. Jij gaat de bronnen van EMV-straling benoemen, een voor een. En daarna bespreken we specifieke oplossingen, de dingen die jij voor je klanten doet.

Wat is bouwbiologie?

Josh: Je bent van het middelbaar en hoger management bij Mobil Oil naar het verbeteren van de levens van mensen gegaan. Voor hoeveel klanten, hoeveel mensen, hoeveel gezinnen zou je zeggen dat je als bouwbioloog hebt gewerkt?
Larry Gust: Oei, het is 26 jaar. Moeilijk om te zeggen. 2500, 2000, zoiets ongeveer. Eerst in Atlanta, Georgia. Verder San Diego. Daarna Los Angeles. Nu het wijde gebied rondom Los Angeles.
Josh: Wat is bouwbiologie?
Larry Gust: Bouwbiologie is na de Tweede Wereldoorlog in Duitsland ontstaan. Bepaalde mensen – architecten, mensen in de bouw, leefomgevingsgerichte artsen – merkten een slechtere gezondheid bij mensen die werkten met naoorlogse constructiemethoden en materialen. Ze concludeerden dat het nodig was om dat te bestuderen. Dat vormde de aanzet tot het ontstaan van de bouwbiologie.
Denk maar eens aan de verschillende betrokken disciplines. Die zijn doorgaans redelijk verkokerd, men praat niet met elkaar. Maar bouwbiologie brengt ze samen. Wij kunnen dus naar alle verschillende aspecten kijken en met een aanpak komen voor het binnenmilieu die meer op gezondheid is gericht. Eerst en vooral kijken we naar woonhuizen. Maar het gaat zeker ook op voor bedrijven.
Josh: Kun jij zeggen dat EMV, elektromagnetische straling, het belangrijkste aandachtspunt voor bouwbiologen is geworden?
Larry Gust: Jammer genoeg is dat waar. Weet je, ik heb het hele gamma van de bouwbiologie doorlopen. Dat wil zeggen: schimmel, meeldauw, chemicaliën, stof, vocht. Maar tegenwoordig maakt elektromagnetische vervuiling het leeuwedeel uit van mijn praktijk. Want het is zo alom aanwezig. En het is zo problematisch.

Een kooi van draad

Josh: Laten we eens bekijken wat er zoal is. Vertel ons eens waar de elektromagnetische straling waar we in onze huizen mee te maken hebben vandaan komt.

Larry Gust: Ik noem het kunstmatige elektromagnetische straling. Want je hebt ook natuurlijke elektromagnetische straling, afkomstig uit de ruimte en van de Aarde. Daar zijn we allemaal mee opgegroeid. Ons lichaam is eraan gewend om daarmee om te gaan. Maar niet met die kunstmatige straling.
Die straling komt in de vorm van wat ik netstraling noem. Dat komt mee met de elektriciteit die je in je huis hebt, via de leidingen in de muur voor de kamerverlichting en dergelijke. Die vormen – stel je het maar eens voor – een wirwar van draden, een kooi van draad in de muren en soms ook de vloer en de plafonds. Een kooi die jou omgeeft.
Dat geeft bepaalde soorten straling. Daar zullen we het nog over hebben als we bij de details komen. 10 of 15 jaar terug was dat allemaal erg belangrijk. Ik ben daar, zoals gezegd, al zo'n 26 jaar mee bezig. Door zulke situaties aan te pakken hebben we voor een hoop verbetering in de gezondheid van mensen kunnen zorgen.
Maar met de komst van het draadloze tijdperk is er van buitenaf radiofrequente straling – hoogfrequente straling, telecomstraling – in onze leefomstandigheden gekomen. De mensen hebben die technologie omarmd. Ze hebben hun eigen omgeving vervuild via de apparaten die ze kopen en in hun huis halen. Spul dat hen feitelijk ziek maakt – of dat op den duur zal doen.
Dat zijn dus al twee gebieden. Maar laat me daaraan toevoegen dat je met je elektriciteitsnet ook magnetische velden hebt. Dat komt van de bedrading af. Buiten kun je ook te dicht in de buurt van magnetische velden komen. Plus dan de elektrische velden die van de bedrading af komen.
Het komt door de manier waarop we onze huizen hiermee voorzien hebben. We hadden het ook anders kunnen doen, maar dat hebben we niet gedaan. Geloof het of niet, maar met alle elektronica kwamen er bepaalde apparaten waarvoor we de term *niet-lineaire voeding* gebruiken. Die veroorzaakt wat we vuile elektriciteit noemen, transiënten. Bij ons heet het elektrische *microsurge*-vervuiling. De industrie heeft lange tijd de benaming elektromagnetische interferentie ofwel EMI gehanteerd. EMI zegt feitelijk iets over hoe die vuile elektriciteit het functioneren van apparaten kan storen, en niet zozeer iets over mensen.
Josh: Dus je hebt ten eerste velden afkomstig van het elektriciteitsnet: elektromagnetische straling in verband met het lichtnet in onze huizen, de bedrading en het magnetisch veld dat daarvan uitstraalt, plus vuile elektriciteit of vuile stroom die er een onderdeel van is. En ten tweede heb je de telecomstraling, radiofrequente straling – RF.
Larry Gust: Ja, klopt.

Olifant in de kamer

Josh: Kun je iets vertellen over de radiofrequente bronnen en die kant van de zaak belichten?
Larry Gust: Het is de olifant in de kamer geworden. Je moet bekijken waar het vandaan komt. Je hebt het gebruikelijke telecomsysteem, in principe bestaand uit het 3e-generatiesysteem, ofwel 3G; dan het 4e-generatiesysteem, ofwel 4G; en nu de uitrol van het 5e-generatiesysteem, ofwel 5G. Hier op de Top bespreek jij vooral het laatste. Dat komt van buiten je huis. Daar kun je in principe niets tegen doen, behalve jezelf afschermen. Ik denk dat we het daar straks nog over hebben.
Josh: Maar je kunt ook actie ondernemen, en het gesprek aangaan met de regering, en bijeenkomsten organiseren. Maar goed, we hebben het nu over reduceren. Want daar hebben mensen vragen over. Ze zeggen: 'Je kunt er niets tegen doen.' Dat is wat ik vaak hoor. Maar je kunt het dus wel degelijk reduceren.
Larry Gust: Ja, maar om nog even door te gaan op wat je net zei. We moeten in elke afzonderlijke staat tot aan het hoogste bestuursniveau gaan, en zorgen dat in elke staat protest wordt aangetekend tegen het feit dat lokale vrijheden ons worden ontnomen. Met alle staten samen hebben we de middelen en

de juristen voor verzet tegen de landelijke overheid. Zodat we kunnen zorgen dat er iets gedaan wordt aan die telecomwetten die sinds 1996 gelden. Plus alles wat daaruit voortvloeit en waardoor de overheid de mensen in de gemeentes kan vertellen wat ze wel en niet mogen doen.
Maar dat is even apart van wat ik voor de rest te zeggen heb. Het is van levensbelang dat mensen uit hun stoel komen en actief iets gaan doen in hun gemeente. Want nu gebeurt het allemaal.
Josh: Precies. Hoeveel zorgen maak jij je om de uitrol van 5G?
Larry Gust: Ik ben zeer bezorgd over 5G. Want verpakt in dat zogenoemde 5G zit het onlangs openbaar geworden gegeven dat ze 4G-antennes op 5G-opstelpunten gaan zetten. Er is nogal verschil tussen 4G en 5G. 5G werkt alleen bij een vraag naar verkeer met zeer veel data, bijvoorbeeld video. Maar 4G is wat we nu al hebben, dat werkt de hele tijd door. En dat krijg je nu dus buiten je huis vlak bij je slaapkamerraam. Dat is een verontrustend negatief aspect aan wat ze van plan zijn.

Elektriciteitsnet en draadloosheid

Josh: Goed, twee gebieden dus. Ten eerste de straling in verband met het elektriciteitsnet. En ten tweede alle draadloosheid, de radiofrequente straling. Laten we een en ander gaan benoemen. Wat betreft het elektriciteitsnet kennen we de slimme meters of het slimme meetsysteem, of hoe je het wilt noemen. Digitale meters dragen bij aan een hoger niveau van vuile elektriciteit, de transiënten waar we het over hadden.
Larry Gust: Ja, maar daarmee zit je tussen de bronnen binnenshuis en buitenshuis in. Zo'n meter zit bij jou op het huis, maar ook bij de buren. [In de VS zitten de meters buiten.] En de hoogfrequente RF die door de meters wordt uitgezonden is geen gering punt. Vooral als de meter van de buren recht tegenover jouw raam zit. En een zekere hoeveelheid uitgezonden RF komt op je bedrading je huis binnen. Zoals je daarnet zei: er is ook een aandeel vuile elektriciteit dat verband houdt met die meters. Want je hebt een niet-lineaire voeding die de elektronica in de meter bedient, zodat ze kunnen doen wat ze moeten doen.
Maar vergeleken met alle overige bronnen van vuile elektriciteit in de huizen van buren en de doorsneewoning van de meeste mensen tegenwoordig, is het aandeel van die meter niet speciaal groot. Het heeft ons nog moeite gekost om de vuile elektriciteit ervan te vinden. De frequentie van het signaal is een stuk lager dan alle andere vuil en troep die er op de bedrading in je huis zit.
Maar het radiofrequente signaal is weer iets heel anders. Dat zat eerder nooit op de bedrading – voordat die meters er kwamen.
Josh: De radiofrequente energie schijnt de bedrading in het huis als een antenne te gebruiken. Dus met iedere pulsatie van de meter gaat het door het hele huis heen. Is dat iets dat je bent tegengekomen?
Larry Gust: Het komt op de bedrading, zeker. Maar ik weet niet of het hun bedoeling is om die ook als antenne te gebruiken.
Josh: Nee, niet functioneel gezien. Ik bedoel als bijverschijnsel.
Larry Gust: RF gaat op alles van metaal. Het gaat op de bedrading, op buizen, pijpen, de waterleiding. Het verwarmingssysteem. Het volgt alle mogelijke geleidende routes door je hele huis heen.

Slimme meters

Josh: Wat raad jij mensen aan die een slimme meter op hun huis hebben zitten? Welke stappen kunnen ze wat dat betreft ondernemen?
Larry Gust: Bij ons in Californië heb je de mogelijkheid tot weigeren. Dat was een harde noot, die gekraakt werd door een burgerinitiatief dat tegen onze Commissie Openbare Voorzieningen vocht, tot ze capituleerden en weigering toelieten. Dat is ook zo in andere hoeken van het land. Maar in sommige

staten en gemeenten niet. Daar moet opnieuw met de Commissie Voorzieningen gestreden worden voor het recht op verwijdering van die meter. Dat is de allereerste stap.
Je zou de meter ook kunnen verplaatsen. Afhankelijk van hoeveel ruimte je hebt en of je eigenaar bent. Maar wie betaalt er voor het verwijderen en verplaatsen naar een plek wat verder van je huis af? En scherm je hem dan af, zodat de meter niet richting je huis straalt? Dat heb ik bij één specifiek geval in Florida gedaan. Zo moet je ermee omgaan.
Er zijn bepaalde filtermethodes die we kunnen bespreken, voor het aandeel vuile elektriciteit op je hele stroomnet. Misschien doen we dat straks wel. Maar daarmee schoon je dus ook de vuile elektriciteit van de meter op.
Het is veel moeilijker om de straling van 1 gigahertz weg te filteren – of 2,4 gigahertz – wat die meters gebruiken. Want ze zenden of via het lokale netwerk in dat gebied naar het energiebedrijf, of ze communiceren met de apparaten in je huis. En de apparaten melden dan terug wat ze aan het doen zijn, die informatie gaat dan van het apparaat naar de meter. Dit is niet iets wat we hebben genoemd, maar dit vormt ook nog een interne bron in een huis met alle moderne apparatuur. Het is hetzelfde als je WiFi die uitzendt. En het zit in je koelkast, je wasmachine, je droger, overal in.
Je moet bij de aankoop van apparaten echt je best doen om uit te vinden of er zoiets in zit. De meeste mensen die in de verkoop werken weten niet waar je het over hebt – de verkoper of verkoopster in de winkel. Je moet zelf zien uit te vinden wat er wel of niet in een apparaat zit dat je wilt aanschaffen.
De trend is om dit overal in te stoppen. Dus het energiebedrijf kan dan je airco uitzetten als er een piek is in de vraag naar stroom. Ze kunnen je afsluiten als je hun niet bevalt of de rekening niet betaalt. Zonder dat er ook maar iemand naar je huis toe komt.
Dat zijn dus de externe bronnen, buiten het telecomgedeelte.
We hebben niet besproken hoe het is, zoals in Californië, wanneer je dicht op elkaar woont. Ik zit op drie meter afstand van het huis van de buren. Wat als zij een fijn sterke WiFi hebben zitten aan de muur van hun huis die vlak bij mijn huis is? Dat is nog een externe bron die een probleem kan vormen. Een DECT-telefoon of snoerloze huistelefoon die ze hebben kan ook problematisch zijn. Mensen zijn heel gesteld op dat soort telefoons. Je neemt hem gewoon mee, je loopt ermee naar buiten, en een meter of 30 verderop heb je nog altijd ontvangst. Die zijn door de jaren heen almaar krachtiger geworden om zulke prestaties te kunnen leveren.

Spaarlampen en LED's

Josh: Voor we ingaan op andere apparaten thuis die zenden, wil ik je iets over een ander gebied vragen. Wat zijn jouw gedachten over spiraalspaarlampen, spaarlampen in het algemeen, en al de overige boosdoeners betreffende het elektriciteitsnet? En ook toepassingen.
Larry Gust: Er zijn bepaalde zaken die ik net als jij en iedereen in huis heb. Bijvoorbeeld mijn computer. Die heeft een voeding die vuile elektriciteit veroorzaakt – die elektrische vervuiling met allemaal *microsurges*. Maar ik kan niet zonder computer.
Ik moet echter geen spaarlampen overal in huis hebben. Die heb ik weggehaald. Ik moet ook geen LED's met zo'n voeding hebben. Er zijn tegenwoordig ook LED's zonder voeding. Die werken rechtstreeks op de netspanning. Daarom geven ze geen vervuiling.
Je kunt ook nog altijd terug naar gewone gloeilampen. Die zijn nog wel ergens in de verkoop. Ik heb een voorraadje van verschillende sterkten. De reden hier is dat het lichtspectrum van spaarlampen en LED's niet echt bevorderlijk is voor de gezondheid van je ogen. Behalve dan als je dure LED's neemt. Je hebt LED's waaraan ze een vol spectrum hebben meegegeven. Daarin ontbreekt het rood niet. En het blauw is afgezwakt; want dat kan oxidatie in de ogen geven. Het betreft niet de elektromagnetische straling waar je normaal aan zou denken. Maar je wilt dit niet in je huis hebben – een hoop licht dat je

gezondheid op de lange duur schaadt.
Josh: Wat ik wel kan waarderen aan dit onderwerp is dat het zo veel lagen heeft. Er zijn zo veel raakpunten met ons leven en zo veel verschillende soorten technologieën. Dus we moeten echt serieus over veiligheid en reduceren nadenken. Daarom heeft wat jij doet zo veel waarde.
Goed. Dus alles met een voeding draagt bij aan vuile elektriciteit. Bij de oplossingen later in het gesprek zullen we het over methoden hebben om die op te schonen. Laten we ons nu richten op bronnen van elektromagnetische straling in huis die we nog niet hebben besproken.
Larry Gust: Dat zijn er nogal wat. Eerlijk gezegd, zou je eigenlijk bijna wel een betaalbare RF-meter moeten kopen.
Josh: Precies. En wij bevelen de Cornet aan. Ik weet dat er ook een Acoustimeter is. En Safe Living Technologies heeft ook een kleine meter.
Larry Gust: Ja, de Safe and Sound-meter.
Josh: Inderdaad, *veilig en goed*. En Gigahertz Solutions heeft ook meters, als je een wat groter apparaat wilt.
Larry Gust: Ik denk dat de meeste mensen misschien meer hebben aan een meter met lichtjes die een bepaald gebied aangeven, in plaats van wat cijfers. Zo weet je in elk geval iets over de dingen die je in huis haalt. Je wist misschien niet eens dat die straling en pulsaties uitzenden.

Laptop en computer

Larry Gust: Nu wat je vraag betreft over wat er allemaal in je huis is. Het aantal zaken dat we in huis hebben is toegenomen. Eerst had je de WiFi-router. En de computer die draadloos verbinding maakt met de router. Dat werkt twee richtingen op. Je hebt de straling van je laptop of je computer naar de router. En je hebt de straling van de router terug naar je laptop of computer. Welke is het ergst?
Je zit recht tegenover je laptop of je computer en daar is het stralingsniveau 10.000, 20.000, 30.000 microwatt. Dat is een aanzienlijke straling.
Stel, je hebt een printer, en de router op je bureau, zoals bij de meeste mensen op kantoor. Een nieuwe router geeft 100.000 microwatt af. Mogelijk zelfs 200.000 boven op wat je computer uitstraalt. Daarmee heb je op kantoor een heel hoog niveau van energiedichtheid.
Josh: Microwatt per vierkante meter, toch?
Larry Gust: Ja, microwatt per vierkante meter.
Josh: En wat zeggen de richtlijnen van de bouwbiologie? Je had het over 100.000 of 200.000 van een router.
Larry Gust: 1000 wordt als een uiterste gezien.
Josh: En daarboven moet je je dus zorgen maken?
Larry Gust: Ja. Van mij hoef je je totaal geen zorgen te maken als het onder 0,1 microwatt is. Maar dat bestaat tegenwoordig in vrijwel geen enkele situatie meer. Wat ik wil proberen, is om het bij mensen op 10 microwatt per vierkante meter te krijgen.
Josh: Op de Cornet-meter – dat is voor die mensen die er zo een hebben – zie je 1.00, dat is de aanduiding voor 1.000 microwatt. Maar jij had het over nog lagere waarden, waar je op uit zou moeten zien te komen. Goed, WiFi-routers dus. En draadloze computers. Wat hebben we nog meer?

De apparaten op kantoor

Larry Gust: Wat heeft iedereen zo'n beetje op kantoor? Een snoerloze looptelefoon met ergens ook een basisstation. Dat is het apparaat dat met een stekker aangesloten is op het net van de telefoonmaatschappij. Zij noemen het een wandcontact, geloof ik. Maar dat apparaat staat ergens en

zendt altijd uit. Dat ding geeft de meeste straling, zelfs als je niet belt. Het blijft signaal geven als je naar buiten loopt, op het eind van de straat heb je nog altijd verbinding. De sterktes daarvan zijn alsmaar meer toegenomen.
Dus dat komt bij de 100.000 van de router, en de 10.000 of 30.000 van je computer. Uiteindelijk zit je met bijna een half miljoen microwatt in het kantoor. Wat een idioot hoog niveau is.
Dit zijn de belangrijkste zaken die we nu al tijden binnenshuis hebben. In elk geval een jaar of tien. En daar bovenop hebben we nog eens al onze nieuwe systemen voor amusement gevoegd.
We hebben slimme televisies. Die pulseren. Als je ernaar luistert, ze bliepen de hele tijd. Heb je kabeltelevisie, dan hoort er zo'n zwarte doos bij. In plaats van dat die op infrarood werkt, op licht dus, gaat het nu via RF. Je ontvanger zendt aldoor een bakensignaal uit, zodat de afstandbediening in je hand het kan vinden. Dat allemaal samen is ongeveer een 300.000 tot 400.000 microwatt, precies waar jij op de bank zit.
Apple TV en Roku zenden pulsen uit. Zelfs als je een Apple TV met draad aansluit op internet, dan nog zendt hij pulsen uit. Dus ook al heb je hem bedraad. De Apple TV 5 en nieuwere modellen gebruiken RF om met de afstandsbediening en de eigen zwarte doos te communiceren. Ik raad mensen aan die zwarte doos van Apple in aluminiumfolie te verpakken. Daarmee verminder je het signaal drastisch. Er komt nog altijd wel straling van de draden achterop, maar het scheelt aanzienlijk. En je kunt nog steeds de afstandsbediening gebruiken. Maar de pulsatie is minder waar jij naar de tv zit te kijken.
Ben je klaar met kijken, schakel dan de Apple TV helemaal uit. Je zou een apart stekkerblok kunnen nemen voor al je apparatuur voor amusement, met een knop erop die je uitzet als je klaar bent. Dan heeft alles wat maar pulseert geen stroom meer en staat dus uitgeschakeld.

Printers en muizen

Josh: Wat is er nog meer op kantoor? Zijn er nog andere zaken in een kantoor die je wilt benoemen? Randapparatuur, printers, de muis, het toetsenbord. Hoe zit het daarmee?
Larry Gust: Dat is een heel goed punt. De meeste printers kunnen draadloos werken. Dus nog meer WiFi, die verbazend sterk is. Want je wilt overal in het hele pand kunnen printen, niet? Dus dat moet net als bij een router door het hele pand heen worden verzonden. Je kunt bij de meeste printers de WiFi-functie uitzetten, maar daar kun je niet altijd op vertrouwen. Je zet hem uit, hij werkt niet meer, maar toch geeft hij nog steeds een signaal. En misschien is er niet één printer maar staan er meerdere.
Iedereen heeft een draadloos toetsenbord en een draadloze muis. Dat gaat allemaal via Bluetooth. Dat is zo gemaakt dat je tot 80 cm afstand een goed signaal hebt. Maar het is erg sterk. Dat betekent ook weer een 3000 à 4000 microwatt straling voor je hand. Ik bedoel, het gaat dwars door je hand heen. Het is niet nul komma nul met een draad eraan. Nee, als je een draadloze muis hebt is het echt behoorlijk veel sterker. En je draadloze toetsenbord zendt natuurlijk ook een Bluetooth-signaal uit.
Josh: In hoeverre dragen volgens jou een draadloze muis en een draadloos toetsenbord bij aan pijnlijke handen oftewel *carpale tunnel*?
Larry Gust: Ik denk dat die een hoop bijdragen.
Josh: Daar is nu ook veel over bekend, toch?
Larry Gust: Ja. Ik heb klanten bij wie het een enorm verschil maakte, afhankelijk van hoe gevoelig ze waren, zodra ze die zaken weg hadden gedaan – ook door het reduceren van de elektrische velden rond de werkplek. Hoofdpijn, wazig denken, sommige mensen hadden geen andere keus dan toch ermee door te werken. Het was een geschenk uit de hemel om ervan verlost te zijn.
Je kunt nog steeds bedrade muizen en bedrade toetsenborden kopen. Met je gezondheid moet je geen risico nemen, je hebt die draadloze niet echt nodig. Het gaat perfect om op de oude manier te werken.

Blauwlichtfilters

Josh: Nu we het hebben over kantoor, wat voor gedachten heb jij over blauwlichtfilters?
Larry Gust: Wat mij betreft zijn die een goed idee. Of zorg dat je zoiets als Iris hebt. Dat is een app die je installeert op je laptop en daardoor verandert de kleurweergave. Het vermindert het effect op je ogen. Ik heb er een op mijn iPhone. Die heb ik de meeste tijd op de vliegtuigstand staan. Behalve als ik de straling echt zo volledig mogelijk wil vermijden. Want ik wil niet op zekere dag in hetzelfde schuitje als mijn klanten belanden.
Maar blauwlichtfilters, onder het tv-kijken voor je naar bed gaat, dat is echt een heel goed idee. Met name als je merkt dat er een verband is tussen tv-kijken en niet in slaap kunnen komen. Het komt door de inwerking van het blauwe licht van het scherm op de hoeveelheid melatonine.
Josh: Voor mij betekende het echt alle verschil. Het was een van de belangrijkste dingen waardoor ik beter sliep en meer energie had.
Goed, we hebben de tijd op kantoor en de tijd van ontspannen wel gehad, niet?
Larry Gust: De tijd van ontspannen, ja. En de slimme meter, dat pulserende geval opzij van je huis. Meters voor gas en water hebben we nog niet gehad. Dat gaat ook de kant van de slimme meters op. Er zit veel verschil in de systemen die ze gebruiken. Afhankelijk van wat er bij het nutsbedrijf is besloten, verzenden die meters over het algemeen hun informatie niet zo frequent als de elektriciteitsmeters. Ze geven geen bakensignalen af voor de omringende meters, om te laten weten dat ze klaar zijn om te verzenden of ontvangen.
Het volgende is wel iets om op te wijzen. Tussen die elektriciteitsmeters zitten er ook die een verzamelfunctie hebben. En niemand die jou vertelt of je een verzamelmeter op je huis hebt zitten. Maar dat kan er dus een zijn die alle signalen van alle meters van de omliggende huizen verzamelt en doorstuurt. Dat is omdat de andere huizen dan niet dicht genoeg bij een centraal punt staan, de zendmast voor dat gebied. Dat betekent dus voor jou een vele malen hogere straling dan alleen van jouw meter.
Josh: Het is overduidelijk misdadig. De documentaire die ik heb gemaakt, *Take Back Your Power*, brengt die kwestie van de slimme meters in de openbaarheid. Hij is in principe op internet te vinden. Misschien dat je wat moet zoeken, hij is op YouTube geweerd geweest.

Babyfoon boven de wieg

Josh: Welke gedachten heb je over nog wat andere apparaten? Misschien dat mensen elders in huis nog een snoerloze looptelefoon met een basisstation hebben. Of misschien ook een babyfoon.
Larry Gust: Een babyfoon is pure kindermishandeling. Heel wat mensen letten via een scherm op de baby en hangen een WiFi-zender pal boven de wieg. Dat is een enorm heftig apparaat voor zo'n wurm van maar een paar pond. Het is gewoon echt misdadig om het zo te doen. Het zou ook met een bedraad systeem kunnen.
Kijk bijvoorbeeld op TECHWELLNESS.COM. Dat is een website die mensen helpt met zaken die ze zelf niet kunnen doen. Ze hebben daar systemen staan die je kunt gebruiken. Je kunt het signaal via het elektriciteitsnet laten lopen. Dan kan dat vervloekte straalding uit de kamer van je kind weg, mocht je thuis geen ethernetkabel hebben.
Als je alles in huis met draad doet, bedenk dan maar dat het voor je eigen gezondheid is. Ik bedoel, van welk nut ben jij voor de baby als je ziek of dood bent? Wat betreft die baby moet jij nog een jaartje of twintig gezond blijven.
Ouders moeten aan hun eigen gezondheid denken. Niet alleen voor morgen, maar ook voor de lange, lange termijn. Dus zouden ze in hun huis alles met draad moeten doen. Maar dan werkt de draadloze

babyfoon niet. Dus moet je die ook bedraden.
Tegenwoordig bestaat er wel een hoop hulp voor mensen. Het enige wat je hoeft te doen, is op zoek te gaan en dan vind je alles wat je nodig hebt.
Josh: Jouw website GUSTENVIRO.COM is een uitstekende bron. Ook voor andere informatie.
Larry Gust: Je kunt doorklikken naar websites van anderen en nog weer een hoop informatie.

Telefoon en satelliet

Josh: We hadden het daarnet over snoerloze huistelefoons ofwel DECT-telefoons – snoerloze vaste telefoons. Wat voor een telefoon moet het zijn als je nog altijd een vaste lijn hebt?
Larry Gust: Het moet echt een bedrade telefoon zijn. Als je een snoerloze looptelefoon tegen je oor houdt, gaat de straling dwars door je hersens heen.
Josh: En het basisstation van de meeste DECT-telefoons staat de hele tijd te zenden. Dat verbaasde me toen ik erover hoorde.
Larry Gust: Dat verbaast mij niets. Aldoor aan het zenden. Zodat de handtoestellen weten dat er iets is waar ze op in kunnen haken.
Een handtoestel zendt niet, behalve bij verbinding. Dat is dan een klein pluspunt, want als je belt gaat het door je hoofd heen. Dat is geen goed idee, want het is een beetje het kleine broertje van je mobiele telefoon. We weten dat er verband wordt gelegd tussen je hoofd op zo'n manier blootstellen en hersentumoren en nog andere zaken.

Draagbare gadgets

Josh: Wil je voor we op specifieke oplossingen ingaan nog iets kwijt over gadgets om te dragen? Zoals fitnessmeters, het Apple-horloge. Heb je daar gedachten over?
Larry Gust: Alles dat draadloos informatie van de ene plek naar de andere stuurt is niet goed voor je. Mensen die fitnessmeters dragen krijgen over de hele arm uitslag. Zo'n ding zendt pulsen uit en je arm fungeert dan als ontvanger voor de eigen bedrading van je lichaam, het energiesysteem van de cellen. Je draagt het misschien boven op een chakra. Vanuit dat gezichtspunt is het volkomen onzinnig. Er is dan ook een hoop negatieve kritiek op gekomen.
Apparaten zonder draad die gegevens versturen moet je mijden. Want het gaat door de lucht maar tegelijkertijd ook door jou heen. En door je kinderen, je partner, en iedereen om je heen.
Josh: Ja. We sluiten het hier af wat betreft dingen in huis. Wat je zei: zorg ervoor geen slimme koelkast te kopen. En dat je niet overal in huis allerlei apparaten hebt met een draadloze functie. Daar moeten we dus zelf zorgvuldig op letten, nietwaar?
Larry Gust: Met name omdat – en dat hebben we niet genoemd – het pulseren een vast onderdeel is van alles wat met draadloze digitale communicatie te maken heeft. Ze wisten dertig jaar terug al dat het buitengewoon veel meer biologisch effecten had dan de elektrische en magnetische velden van ons elektriciteitssysteem. Alles werkt nu op digitale basis. Dus de hele tijd door krijg je al die pulsaties. Daarom is het ongelooflijk belangrijk je gezondheid serieus te nemen en al dat spul uit je omgeving weg te halen. Het kan erg ongemakkelijk zijn, maar het betaalt zich op den duur uit.

Symptomen door straling

Josh: Mooi, hoe we zo bij de oplossingen komen. Want het belangrijkste voor veel mensen is toch: 'Wat kan ik dan doen?' Maar voor we daar induiken: welke symptomen zie jij bij jouw klanten, voorafgaand aan een sanering van hun huis? En wat staat er in de wetenschappelijke literatuur? Wat voor

symptomen zijn het die elektromagnetische straling als oorzaak hebben?
Larry Gust: De symptomen ten gevolge van elektromagnetische straling overlappen elkaar. Gaat het om de elektrische of om de magnetische velden van het elektriciteitsnet, of is de oorzaak RF-straling? Het lijkt een beetje op een grabbelton. Onderling totaal verschillende mensen pikken er onderling totaal verschillende dingen uit en krijgen vervolgens allerlei verschijnselen in hun lichaam.
Je hebt een soort van elektrische ziekte. Dan worden net als bij geelzucht je ogen geel. Maar je moet in je achterhoofd houden dat het niet bij iedereen de hele waslijst is.
Je kunt ook concentratieproblemen ondervinden. Dat is dus wel iets geweldigs voor in scholen, nietwaar? Waar je studenten iets probeert te leren.
Josh: WiFi op scholen, draadloze laptops – dat is echt een enorm ding. Iedereen zou de documentaire *Generation Zapped* moeten bekijken. En het dan delen met ouders, de directeur, het schoolbestuur.
Larry Gust: Zo is het. Verder: moeheid, slaapstoornis, prikkelbaarheid, hoofdpijn, depressie. We zien bij zo veel tieners dat ze depressief zijn. Ze slapen met hun telefoon. En ze hebben allemaal draadloze spullen in hun kamer. Alles moet draadloos, want ze willen zonder draad door het hele huis kunnen zwerven.
Wat nog meer? Verstoorde spijsvertering, misselijkheid, duizelingen, verlies van eetlust, spiertrekkingen, gevoelloosheid, tintelingen. Dat laatste is iets dat je in je vingers kunt hebben als je met een draadloos toetsenbord werkt. Verder tinnitus – ruis in de oren.
Ik zou je niet kunnen zeggen hoeveel klanten ik niet heb gehad die met de komst van de slimme meter opeens last kregen van suizen in het oor. Met WiFi hadden ze geen moeite. Maar slimme meters hebben een heel scherpe, hoge energiepulsatie en dat lijkt bij veel mensen de laatste druppel te zijn voor een reactie. Lichthoofdigheid heb je ook nog. Dat zijn zo enkele symptomen waarmee mensen ten gevolge hiervan te maken krijgen.

Verbetering door reduceren

Josh: Je zegt dat je in 26 jaar ruim 2000 mensen hebt geholpen. Ongelooflijk dat je met zoveel levens in aanraking bent geweest. Wat heb je gemerkt bij jouw klanten, welke verbeteringen van symptomen heb je gezien? Geef wat voorbeelden als je wilt.
Larry Gust: O, niet kunnen slapen komt heel vaak voor.
Josh: En verbetert het?
Larry Gust: Je hebt mensen die 's nachts veel keren uit bed komen, omdat ze niet kunnen slapen. Ze worden wakker door hartkloppingen. Ik weet niet hoeveel mensen het zijn bij wie de symptomen verdwenen vanaf de eerste nacht dat ze de netgroep van de slaapkamer uitzetten. Of anders binnen een redelijke tijd, laten we zeggen een paar weken, afhankelijk van hoe ernstig hun lichaam er eerst aan toe was.
Depressies verdwenen. En ik noemde al hoofdpijn, aldoor maar hoofdpijn. Vanaf dat die slimme meter geïnstalleerd was, hadden mensen last gekregen van hoofdpijn. En prikkelbaar zijn, en niet kunnen nadenken of een besluit nemen.
Een hoop mensen zijn waarschijnlijk wel bekend met MCS: meervoudige chemische sensitiviteit. Die mensen zijn overgevoelig voor parfums, ze zijn hun concentratie kwijt, en dat soort dingen. De symptomen lijken op die van chemische allergieën. Maar dit is een elektroallergie en dat lijkt er ook wel op.
Er bestaat veel wetenschappelijk onderzoek. Er worden associaties gevonden met kanker, Alzheimer, ALS, Parkinson. Ook een hoop gevallen rond de hersenfunctie worden met RF-straling in verband gebracht, want het dringt de hersens binnen.

Zware metalen en straling

Josh: Welke symptomen zien we nog meer? Je vertelt dat je klanten met name verbetering ondervinden op het gebied van slapen, hartkloppingen, depressies die verdwijnen.
Larry Gust: Absoluut, wat je allemaal noemt. Hartkloppingen, allergische reacties, spierkrampen, zeven keer in de nacht naar het toilet moeten. En dat vermindert allemaal als je de elektrische velden of de elektromagnetische straling in je omgeving reduceert.
Ik had het over ADHD en het autismespectrum. Een van de dingen waaraan gedacht wordt bij autisme, is dat zulke kinderen een hoop chemicaliën in hun lijf hebben. En chelatietherapie zou daar deels bij kunnen helpen. Het verwijdert zware metalen en dergelijke uit het lichaam.
Ik heb gevallen meegemaakt waarbij ze alles deden wat voorgeschreven was, maar ze kregen dat spul niet uit hun lichaam weg. Het ging om een autistische jongen en een gewoon meisje. Voor ik kwam, was bij beiden een test afgenomen. Toen kwamen we erachter dat er sterke magnetische velden waren waar ze sliepen, plus RF van de router direct onder hun slaapkamers. En natuurlijk de elektrische velden die iedereen in de slaapkamer heeft. We schakelden dat allemaal uit en ze raakten die zware metalen in een ommezien kwijt.
Er is een wisselwerking tussen al deze zaken die we in onze leefomgeving hebben. Chemicaliën, straling, wat we in ons lichaam stoppen, en wat we weer kwijtraken. Het verandert de manier waarop we functioneren, inclusief hoe de hersenen van die kinderen werken.
Josh: Is het niet interessant dat vrijwel de meeste symptomen waar jij het over hebt al vermeld stonden in een overzichtsrapport uit 1971 van de marine? Daar staan verwijzingen naar 2300 studies in. Ik noem dat ook in mijn documentaire. Al deze symptomen worden opgesomd als zijnde gevolgen van blootstelling aan microgolven. Het is niet alleen jij die het beweert, en zonder wetenschappelijke grond of zo. Nee, die wetenschappelijke kennis bestaat gewoon.
Larry Gust: Ik begrijp dat er tegenwoordig ongeveer een 10.000 studies zijn over de effecten van kunstmatige elektromagnetische straling op de gezondheid, bij allemaal verschillende frequenties. Het begon destijds met marineonderzoek naar radar, de stralingseffecten van radar en communicatie. Die bevindingen zijn na 50 jaar van wetenschappelijk onderzoek niet veranderd. Precies hetzelfde.

Magnetische velden

Josh: Laten we ons dan nu met oplossingen gaan bezighouden. Het eerste gebied is het elektriciteitsnet, de magnetische en elektrische velden, met inbegrip van vuile elektriciteit. Wat is het dat mensen wat dit betreft kunnen doen?
Larry Gust: Magnetische velden komen door fouten in de bedrading. Je moet niet te dicht in de buurt komen van apparaten met sterke magnetische velden. Je kunt een Gaussmeter kopen, daarmee meet je de magnetische velden. Je gaat door je hele huis heen en zo kom je aan de weet waar sterke magnetische velden zijn. Schakel je de stroom van het hele huis uit, de hoofdschakelaar in de meterkast, en zijn die velden weg, dan zitten er fouten in de bedrading. Schakel je de stroom uit en verandert het wel maar zijn ze niet helemaal weg, dan zijn er waarschijnlijk parallelle neutrale leidingen die stroom je huis in brengen op de waterleiding en de kabel-tv-aansluiting. Dat heeft niets te maken met je eigen bedrading. Het is het ene of het andere, of beide in dit bepaalde geval.
Stel, je slaapt aan de andere kant van een muur met de keuken. Als daar dan een koelkast staat, kun je sterke magnetische velden hebben als het bed in de slaapkamer dicht bij die plek van de koelkast staat. Je moet dus enig idee hebben van wat de bronnen zijn. Dan kun je de indeling van de kamer aanpassen om het te verhelpen. Want afstand is je vriend bij magnetische velden van een bron op één bepaalde plek, bijvoorbeeld een tv. Of de airco: de ventilator in de airco. Of de motor van de koelkast, of die van

de vriezer. Die gebruiken heel veel elektriciteit en creëren heel sterke magnetische velden.

Elektrische velden

Larry Gust: Bij de meeste huizen tegenwoordig zit de elektrische bedrading in kunststof leidingen in de muren. In een paar steden, Chicago en New York, zijn het metalen leidingen. Of het is een flexibele behuizing. In die steden zijn het zwakke elektrische velden bij de muren. Maar 99 procent van alle huizen heeft sterke elektrische velden.
De makkelijkste oplossing is de netgroepen opzoeken die het probleem veroorzaken. Bijvoorbeeld in je slaapkamer. 's Nachts daarvan de stroom uitschakelen, je hebt 's nachts over het algemeen geen elektriciteit nodig. Misschien een koelkast of de airco. Dan moet je misschien de groepen aanpassen, zodat ze aan kunnen blijven terwijl de rest uit staat.
Er zijn heel goedkope testsets voor je lichaamsspanning om te gebruiken. Probeer het voor jezelf maar eens uit door de lichaamsspanning te meten van iemand die op bed ligt. En dan de stroom uit- en weer inschakelen. Alle stoppen uit, en vervolgens telkens ééntje aan om uit te vinden welke van de slaapkamer is. Plak er een sticker op en maak een schema met daarin elk slaapvertrek in je huis.
Josh: Wat vind jij van lampen of elektrische wekkerradio's, met name als ze niet geaard zijn? Maakt dat veel uit?
Larry Gust: Jij denkt aan een stekker met randaarde, het elektrische veld van een draad met drie aders. De plus, de aarde, en de min. Dat geeft een zwakker elektrisch veld. Maar niet echt voldoende om het probleem op te lossen. Ik bedoel, we proberen op minder dan 0,3 volt per meter te komen. In de meeste slaapkamers is het 10 tot 30 volt per meter. Dat is echt veel en veel te hoog. De enige manier om dat op te lossen is die netgroep uit te schakelen.
Trek de stekkers van de lampen eruit, dat scheelt al iets. Maar dan heb je nog altijd wat er vanaf de bedrading in de muur komt en daar kun je niet bij.
Je kunt je slaapkamer afschermen met een bepaalde soort verf. En nu begint het echt ingewikkeld te worden. Als je de muren op die manier verft, dan moet je het buiten met een pen in de grond aarden. Op die manier hef je de elektrische velden op, en de verf houdt ook de RF tegen. Sommige mensen willen wellicht hun slaapkamer tegen RF afschermen. Dan vang je twee vliegen in één klap. Maar je moet wel oppassen met wat je binnen allemaal aangesloten hebt staan. Alle bedrading naar je lamp, naar je wekkerradio, zelfs de oplader van je telefoon, die geven allemaal elektrische velden die niet buitengesloten zijn. Dus moet je de stekker eruit trekken of iets met een knop of zo regelen, in elk geval iets dat de situatie daadwerkelijk verbetert.

Vuile elektriciteit

Josh: En wat doen we met vuile elektriciteit?
Larry Gust: Vuile elektriciteit wordt veroorzaakt door iets dat ergens in zit. Je elektronica, je spaarlampen, de oudere LED's. Je zou alle LED's en spaarlampen weg kunnen doen.
Railsystemen hebben van die MR16-lampen die op 12 volt branden. Die creëren een ontzettende hoop verstoring. Dat weet ik van tests vroeger in mijn huis. Maar je hebt ze niet nodig. Je hebt andere typen verlichting met een nieuwer soort LED's zonder omvormers. Die werken rechtstreeks op de netspanning. En je hebt ook systemen waar die in passen.
Als je dat allemaal hebt gedaan in huis, is er nog de computer. Er zijn relatief goedkope apparaten die je bij je computer erin steekt en die een en ander verhelpen. Wat je dan ten slotte overhoudt is alle vervuiling die je buren veroorzaken, en de plaatselijke industrie, en kantoorgebouwen. Dat zit allemaal op de netleidingen en komt zo je huis binnen.

Opschonen met filters

Josh: Hoe filter je vuile elektriciteit, of hoe schoon je het op?
Larry Gust: Je hebt een filterapparaat voor het hele huis nodig dat alle vuil op de plus- en minpolen voor zijn rekening neemt. En die zijn er, je hebt een aantal verschillende merken. Maar daar gaan we het niet over hebben, lijkt me. Of kunnen we wel zeggen om welke merken het gaat?
Josh: Geen probleem. Een van de mensen die ik sprak is Terry Stotyn. Hij is een expert in vuile elektriciteit en heeft een apparaat dat SineTamer heet en dat uitstekend blijkt te helpen. Maar wat beveel jij aan? Zijn er apparaten die jouw voorkeur hebben?
Larry Gust: Ik heb altijd de Satic Filter gebruikt. Dat is een filter die ook bedrijven gebruiken om de stroomvoorziening en verstoringen in het gareel te houden. Er zijn ook eenheden gemaakt die voor gebruik in je woning zijn. Ik denk dat je gewoon op internet moet kijken welke verschillen er tussen vergelijkbare apparaten zijn en wat ze wel of niet kunnen. Kijk welke je geschikt vindt voor gebruik in je huis.
Ik heb geen idee wat de SineTamer kan kosten. Een Satic Filter voor het hele huis kost inclusief installeren 1400 dollar [1150 euro].
Josh: Wacht even, jij bedoelt dus de Satic. Ik dacht dat je zei Stetzer.
Larry Gust: Nee, ik bedoel de Satic.
Josh: Je hebt namelijk ook Stetzerfilters. Wat vind je daarvan? En Greenwayfilters. Verschillende merken voor één stopcontact en niet voor het hele huis.
Larry Gust: Die zijn ook heel redelijk, er zit een bepaalde condensator in die de pieken of pulsen van de vuile elektriciteit absorbeert. Die kosten 30 dollar [25 euro]. Die van daarnet kost 1400 dollar, maar daar zitten inwendig veel meer toestanden in. De manier waarop die omgaat met de vervuiling op je elektriciteitsnet is anders dan bij de goedkopere. Dus je krijgt naar gelang je betaalt.
De duurdere filters doen nog weer andere dingen. Ze voorkomen dat de computer zichzelf opblaast als je overspanning op je net hebt. Als de bliksem inslaat. Of er zijn problemen op het net. Ze passen een stroomcorrectie toe. Wat je dan wel geld kan besparen.
Iedere fabrikant beweert weer net wat anders over wat je algemeen genomen qua besparing kunt verwachten. Je spaart niet je hele elektriciteitsrekening uit, alleen maar een gedeelte. Maar dat is dus wel iets dat ze doen.
Het gaat bij deze dus om drie dingen. Ze halen die piekjes van de vuile elektriciteit weg. Hoewel, ik moet voorzichtig zijn: ze reduceren die aanzienlijk. En voor veel mensen is dat voldoende. Ze schonen de spanningspieken op. Dan kunnen die je elektronische apparatuur niet verknallen. Ze hebben ook enig effect op je elektriciteitsgebruik. Je bespaart op het gebruik van je koelkast, de airco, de verwarming.
Josh: Een van de dingen die Terry zegt, is dat hij er niet zo heel erg mee te koop loopt, maar hij heeft klanten die zeggen dat het 10 tot 30 procent en soms nog meer scheelt op hun elektriciteitsrekening.
Larry Gust: Jawel.
Josh: Gewoon door de elektriciteit voorafgaand aan het gebruik op te schonen, de netstroom die je via je bedrading in je huis hebt. Dat je dus niet langer voor die transiënten betaalt, die pieken, toch?
Larry Gust: Zeker, zeker. Je kunt een hoop plezier hebben van wat we hier bespreken. Je bespaart op je elektriciteitskosten en dan heb je dat apparaat er in een paar jaar uit. Kost het je uiteindelijk niks, werkt het gratis. Dat is toch prachtig?

Een aantal oplossingen

Josh: Laten we naar andere oplossingen of strategieën gaan kijken. Specifiek wat betreft RF, en met name alle draadloosheid binnenshuis. Wat kun je daarover vertellen?
Larry Gust: Allereerst en vooral wat je meteen het huis uit moet doen: dat is de WiFi. Dat houdt in dat je met ethernet moet werken. Je kunt overal bekabeling naartoe trekken. Maar dat kun je ook door een installatiebedrijf laten doen.
Of anders ethernet via de elektriciteit, het ethernetsignaal over het elektriciteitsnet laten lopen. Dat is mogelijk niet zo goed voor mensen die zeer ernstig gevoelig zijn voor elektrische velden. Voor de meesten van ons – het is maar een zwak signaal – zal het vermoedelijk in orde zijn. Wil je het echter grondig en uiterst zorgvuldig doen, dan moet het voor mensen die heel erg gevoelig zijn via specifieke ethernet-bekabeling. Die kan door je hele huis heen. Met ethernet over het elektriciteitsnet kun je veertig afzonderlijke computers aansluiten zonder dat het een chaos wordt. Zo kun je het doen.
Je hebt ook vergelijkbare apparaten om je signalen op de tv-bekabeling te zetten. Dat hebben veel huizen tegenwoordig. Dus dat zijn de oplossingen.
Vervang snoerloze huistelefoons door vaste telefoons. Je kunt een reguliere AT&T-verbinding nemen met een vaste lijn naar je huis. Of je gebruikt Voice over Internet Protocol (VoIP). Daarbij gaat de spraak via de kabel, of via de glasvezel van AT&T. Dat is allemaal goed.
Je kunt je mobiele telefoon laten doorverbinden met een vaste lijn. Tekst kun je vanaf je computer verzenden. En dan zet je af en toe je iPhone of Apple Android aan om te kijken of er iets is.
Josh: Je mobiel kan toch ook aan een draad? Je ziet adapters voor ethernet online.
Larry Gust: Ja, dat kan. Het werkt foutloos vanaf de iPhone X. Bij eerdere versies was het problematisch.
Josh: Wat mobiele telefoons en adapters voor ethernet betreft, dat begint steeds beter te worden. Ik heb een iPhone 6 en ik moet wel twee adapters gebruiken. Maar het werkt vrij goed. Speciaal voor gewoon alleen internetverbinding.
Ik wil nog wel wat vragen over hoe het zit met ethernetoplossingen voor het hele huis. Je hebt een technologie die MoCA 2 heet. Die maakt gebruik van de tv-bekabeling in je huis. Wat kun je over MoCA 2 vertellen?
Larry Gust: Daar wilde ik daarnet al wat over zeggen. Het mooie is dat je buiten het elektriciteitsnet blijft. Dus waarschijnlijk minder problemen met interferentie. Zoals bij sommige huizen. Ik heb één klant en bij hem krijg je het signaal gewoon niet echt ver. Er is een of ander signaal met een hogere frequentie dat zijn huis binnenkomt. Via de tv-bekabeling zou het waarschijnlijk wel lukken, gesteld dat je dat in elk vertrek hebt. Volgens mij is dat in elk huis sinds de jaren '80 het geval. Dus met MoCA is een uitstekende methode.
Josh: Sommige mensen met een WiFi-router die via ethernet is aangesloten, willen toch liever niet de WiFi uitzetten. Je hebt een bedrijf dat Little Tree Group heet. Die maken hoezen van stralingwerend materiaal, een soort zak die je om de router kunt doen.
Larry Gust: Hartstikke goed. Dat is net zoiets als je Apple TV inpakken, waar we het eerder over hadden. Maar alle draden die aan de achterkant zitten, werken als antennes en die stralen nog wel uit. Heb je echter niks anders, gebruik dan zo'n hoes. Of verpakken in aluminiumfolie. Je kunt ook zelf stralingwerende kleding dragen. Dat is op allerlei plaatsen online prima te vinden.

Stralingwerende materialen

Josh: Laten we het over stralingwerende stof hebben. Voor in huis, maar ook als kleding. Wat kun je vertellen over het materiaal en de mate waarin het beschermt?
Larry Gust: Je moet goed kijken naar wat ze aanbieden en welke produkteigenschappen ze vermelden en voor welke frequenties het werkt. Hoeveel daarvan houdt het tegen?

Swiss Shield maakt geweven stoffen, vrij veel zelfs. Je hebt iets dat Swiss Shield Wear heet. Dat kun je verwerken in kleding die je draagt. En Swiss Shield Natural. Dat is een soort geweven mousseline. Heel fijne draad en heel dicht geweven. Dat geeft van alles waarschijnlijk de beste prestatie.
Als algemeen principe geldt dat tussen de in elkaar geweven draden nog altijd gaatjes zitten. En de straling komt door die gaatjes heen. Hoe hoger de radiofrequentie, hoe korter de golven. Dus die gaatjes moeten steeds kleiner en kleiner worden om nog effectief te zijn. Op het ogenblik speelt de vraag of de bestaande weefsels nog wel zullen helpen tegen de straling van 5G. Dat valt nog te bezien. Met 5G zouden ze in beginsel naar 6 gigahertz willen gaan. Daar zou het meeste van wat we nu hebben niets tegen kunnen uitrichten. Het is enkel maar beproefd tot aan 2,5 of 3 gigahertz.
Mijn voorkeur gaat uit naar metaal. Want metaal houdt alles buiten. Dus aluminiumfolie. Maar dat kun je niet op je ramen doen. Dan zou je aan afschermende vitrage moeten denken. Je hebt dus verschillende keuzes.
Nog een materiaal van Swiss Shield is Daylite. Dat ziet eruit als van die horren voor je ramen, maar het is net een beetje fijner. Het heeft wel iets grotere mazen, dus het werkt minder goed. Maar nog wel voor de lagere frequenties. Het is goed voor 20 dB – een signaal van die sterkte. Heb je een signaal van 10.000 microwatt, en komt daarvan toch nog 1 procent binnen, dan is dat zelfs voor sommige mensen nog te veel.
Je moet doodgewoon weten wat er buiten allemaal is: wat hetgeen is waartegen jij je huis vanbinnen probeert af te schermen. Pas dan kun je een goede beslissing nemen over welk materiaal je waarvoor aanschaft.

Stralingwerende kleding

Josh: Hoe sta jij tegenover stralingwerende kleding?
Larry Gust: Ik heb veel klanten gehad die beweren dat ze niet zonder op pad konden. Iedere klant reageert weer anders. Er zijn mutsen op de markt met een voering van die stof. Mensen beweren dat ze zonder niet kunnen functioneren.
Ik heb klanten gehad die een soort van slaapzak hadden laten maken, en dan ritsen ze zich in het vliegtuig helemaal in. Het stukje voor je gezicht is van die Swiss Shield-stof waar je doorheen kunt kijken. Dat gedeelte is dan iets minder, maar de rest van de zak schermt buitengewoon behoorlijk af. Zo kunnen ze toch comfortabel reizen. Dan ziet het er maar raar uit, hebben ze besloten, maar je kunt reizen en je wordt niet ziek. Dus je kunt een hoop met die stof doen.
Josh: Er komt ook steeds meer stof die wat beter oogt.
Larry Gust: Schaf het aan, probeer het en kijk wat het voor je doet. Ik had een verkeersvlieger als klant en die was overgevoelig geworden. Ik bedoel, je hebt een hoop straling in de cockpit van een vliegtuig. Hij was zo sensitief dat hij de brandstofpomp direct naast hem voelde aanslaan. Hij droeg een sjaal van verschillende lagen van een stof als Natural, wat voor hem een geschenk uit de hemel was.

Een klamboe om het bed

Josh: Dan hebben we nog twee gebieden. Wat zijn jouw gedachten betreffende mensen die 's nachts echt alles weg willen hebben, mensen die gewoon echt heel veel moeite met slapen hebben? Wat vind je van een baldakijn, zo'n klamboe om je hele bed?
Larry Gust: Nou, het begint echt waar je slaapt. Dat is nummer één, belangrijker dan al het andere. Er zijn een paar keuzes. Je kunt de muur verven met stralingwerende verf. Je kunt zorgen dat de ramen niets doorlaten. Dan moet je glas van type HR++ hebben. Je kunt ook bepaalde folie op de ruiten plakken.

Mensen die dat allemaal niet kunnen doen omdat ze hun appartement huren, hebben zeker veel aan zo'n tent. Ik noem het een tent. Ze zijn gemaakt van Daylite. Dat is niet zo goed als Natural, want dat is meer zoals mousseline. Het ene ventileert beter dan het andere. Het is maar net hoe gevoelig je bent. Hoe ver is het dat jij moet gaan? Mensen die het gewoon nodig hebben zeggen: 'Die ventilatie kan me niet schelen, als ik maar kan slapen. Ik merk het toch niet als ik slaap.'
Het gaat erom hoe sterk het signaal is, de straling. Ik bedoel, je hebt bepaalde plekken waar je zowel met muurverf als met zo'n tent moet werken om de niveaus voor heel erg sensitieve mensen voldoende naar beneden te krijgen. Het hangt dus van de omstandigheden af.
Josh: Mijn laatste vraag, je noemde het al, gaat over die stralingwerende verf. Heb je daar nog tips voor? Bepaalde merken die je goed vindt? En moet het altijd geaard worden?
Larry Gust: Ik zou me houden bij een merk dat voldoet aan militaire specificaties. Spul dat ook aan het leger wordt geleverd, volgens hun eisen, de specificaties die het leger opgeeft. Je hebt veel verschil in de overige merken. Ik gebruik eerlijk gezegd al jaren YShield. Dat komt uit Duitsland, het is gemaakt voor het Duitse leger en werkt uitstekend.
Aarden is niet nodig als je RF wilt reduceren. RF wordt weerkaatst en niet afgeleid. Zo'n 97 tot 99 procent wordt weerkaatst. Slechts een klein beetje wordt door de verf geabsorbeerd. En een heel klein beetje straalt door. Ik bedoel, met twee lagen is het 99,9997 procent effectief.
Je verft alles. En dan verf je er nog drie lagen overheen, want het is zwart, weet je. Dat zwart moet je bedekken. Als je het wit wilt hebben, moeten er eerst drie lagen kleur over om het zwart weg te krijgen.
Bij de kozijnen moet je eerst bekijken hoe grondig je het wilt doen. Zijn ze van polyester, is het PVC? Want daar gaat de RF dwars doorheen. Je zou ze kunnen verven. Wil je tot het gaatje gaan, verf dan je kozijnen.
Voor PVC zul je speciale verf moeten gebruiken. Anders bladdert die stralingsverf er weer af. Maar er bestaat grondverf. Dus het is mogelijk.
Je hebt ook raamfolie die je kunt plakken. Die laat 80 procent daglicht door en blokkeert verder voor 99,999 procent, ongeveer. Ik heb de getallen niet in mijn hoofd. Misschien heb je wel HR++ glas, want de meeste ramen hebben dat sinds de jaren '90. Dat houdt uitstekend tegen.
We hadden het ook over een meter kopen. Met een eigen meter loop je alles in je huis na en kun je een goede beslissing nemen.

Signalen van de cellen

Josh: Zijn er nog laatste gedachten wat betreft tips, strategieën, perspectieven?
Larry Gust: Het enige is, dat ik zo veel levens heb gezien die geruïneerd werden doordat ze zozeer last van deze gevoeligheid kregen. Mensen zijn gewoon niet meer in staat om te functioneren. De beer is los, zogezegd, terwijl wij proberen de kooi dicht te krijgen. Dit is echt iets dat iedereen raakt, of je nu symptomen hebt of niet. Het raakt je zodra je ergens bent waar een hoog niveau van RF is. Het doet iets binnen in je lichaam. Je voelt het misschien niet, maar het gebeurt wel.
Professor Martin Blank is helaas overleden. Hij zette namens alle wetenschappers die oproep aan de Verenigde Naties online – de 5G Appeal. Daarin vertelt hij over de signalen die van de cellen komen, en wat de mensen vertellen die dat soort signalen van hun cellen krijgen. Ze zeggen meer dan wanhopig te zijn. Wij moeten actie ondernemen om onze leefomgeving op te schonen. Maar het begint echt bij de plek waar je slaapt.

[Vraag deskundige hulp en advies. Nederlandse adressen staan achter in dit boek. Zie verder: Ruud Sikking, *Informatie over elektromagnetisme en gezondheid*; Josh del Sol, *7 Essential Ways to Make Your*

Home Safe from 5G and EMF Radiation; Carolien Schooneveld, *Elektrostress: Wat is het en wat doe je eraan?* – alle drie vrij op internet.]

Is 5G nodig
voor geneeskunde
op afstand?

Bij telechirurgie en teleconsultatie gaat het soms om röntgenfoto's, echografie, RMI en robotische operaties, en dat vraagt extreem betrouwbare netwerken. Een betrouwbaar netwerk is typisch bekabeld. Mobiele netwerken als 5G zijn alleen toepasselijk bij dummies. De snelheden die teleconsultatie vraagt (2-6 Mbps), evenals de latenties (beneden de 300 milliseconden), kunnen al met 3G behaald worden. Medische centra zonder gespecialiseerde artsen in afgelegen gebieden kunnen teleconsultatie bieden met bekabelde netwerken. Zeer afgelegen klinieken kunnen bestaande satellietnetwerken gebruiken. 5G-technologie levert geen voordeel voor telegeneeskunde.

13. HOE 5G-OPSTELPUNTEN WORDEN GEWEERD EN OPGEHEVEN

Raymond Broomhall

Raymond Broomhall is een in Tasmanië en Australië beëdigd en praktizerend advocaat. Hij behaalt daadwerkelijke resultaten in het verweer tegen 5G. Zijn specialiteit is complexe gevallen en ongebruikelijke juridische benadering. Hij werkt graag aan zaken die vakgenoten als te lastig zien. Raymond Broomhall wordt veel gevraagd over de hele wereld, met name voor zaken betreffende elektromagnetische straling en de plaatsing van kleine cellen. Daarin behaalt hij successen. Hij wordt als een van de toonaangevende juristen op dit terrein beschouwd. Raymond Broomhall bezit een uitgebreide juridische bibliotheek en een grote collectie over vroeg-koloniale wetgeving.

Josh: Ik ben heel benieuwd naar dit interview. Wat jij te melden hebt is grandioos en zet mensen op juridisch gebied in hun eigen kracht. Het laat zien wat er mogelijk is. Want je hebt in Australië en Tasmanië een juridische procedure ontwikkeld en in stelling gebracht. En iets dergelijks kan ook in andere landen worden ingezet. Je bent erin geslaagd om honderden opstelpunten van kleine cellen en 5G-installaties tegen te houden of te laten verwijderen. Klopt dat?
Raymond: Duizenden, geen honderden.
Josh: Oké, geweldig. Dat wilde ik even helder hebben, want ik wil niets overdrijven. De dingen moeten kloppen. Want dit is heel groot nieuws. Het is een belangrijk onderwerp op deze Top.
Allereerst zullen we het hebben over wat je hebt bereikt. We zullen het hebben over de theoretische kant, over de toepasbaarheid, en wat er verder gezegd moet worden over de procedure. Daarna duiken we in de stappen van jouw plan. Je hebt een document van drie pagina's opgesteld en we zullen de procedure bespreken.
Dus laten we beginnen. Vertel ons over enkele resultaten voordat we aan de theorie en een overzicht beginnen. Wat voor resultaten behaal je met die juridische procedure?

Eerste succesactie

Raymond: Het heeft wel eventjes geduurd. Ik denk dat het kwartje viel toen ik begon te zien wat de beste benadering was. Het mooie van wat ik heb gedaan, is dat ik voor een hoop van het werk niet eens naar de rechtbank toe hoef. Die telecomjongens zijn gaan beseffen dat het ze te veel kost. Ze zien hun vuile was liever niet voor de rechter. Ze besloten vrij snel om zich terug te trekken.
Het succes dat ik had, ik denk dat... Het begon waarschijnlijk in Wilsons Creek. Dat is in New South Wales, zuidoostelijk Australië.
In New South Wales hadden we een kwestie met een telecombedrijf dat een zendmast ging neerzetten. We hebben een procedure gestart waarin we het hadden over de criminele kant ervan, en ook over het principe van voorzorg. Ik ben een advocaat met het juiste instrumentarium, zodat ik de plaatsing kon tegenhouden zonder te hoeven procederen. We hadden daar succes mee en konden die mast tegenhouden.
Toen was het hek van de dam. We realiseerden ons dat een medisch attest buitengewoon belangrijk was.
Vervolgens had ik een geval met acht artsen in één straat. Er werd daar een kleine 5G-cel geïnstalleerd op een paal van het elektriciteitsnet vlak naast een kinderslaapkamer. Die acht artsen in de straat besloten mij erbij te betrekken voor assistentie. Maar in die tijd werkte ik ook nog voor dertig andere organisaties en buurtschappen door heel Australië in connectie met dit ene netwerk en deze ene telecomaanbieder. Dus in wezen namen we het op tegen het hele netwerk plus die aanbieder.
De aanbieder had al 900 kleine cellen geïnstalleerd. Dat wil zeggen op van die palen door heel

Australië. Ze moesten er nog 1600 doen. Dus bij dat ene bepaalde netwerk ging het om 2500 opstellingen.

Krachten bundelen

Josh: 2500 opstellingen, 900 al geïnstalleerd, en dan nog 1600 in de planning. Was dit door heel Australië of alleen in één staat?
Raymond: Eén staat. Ze hadden al 130 miljoen dollar uitgegeven voor het netwerk.
Het beste was om nu alles bijeen te brengen, de krachten te bundelen met die acht artsen, en met een medische expertvisie op de proppen te komen.
We lieten het telecombedrijf opdraven bij een openbare consultatie. En tijdens die bijeenkomst vloerden we ze gewoon. We nodigden ook de gemeenteraad uit om het bij te wonen, wat ze inderdaad deden, en leden van andere lokale besturen.
Uiteindelijk hadden we daar erg veel succes mee, met als gevolg dat ze de stop eruit trokken.
Josh: Wauw. Maar wanneer speelde dit dan? Wanneer was het proces, en wanneer behaalde je dit resultaat?
Raymond: Het was feitelijk in augustus. Maar in januari was het afgerond.
Josh: In 2018, en afgerond in 2019.
Raymond: Ja, klopt.
Josh: Goed, geweldig. Ik bedoel, dit betekent echt iets.
Heb je ooit gehoord dat iemand elders in de wereld zo'n proces is begonnen? Dat ze het niet alleen tegen wisten te houden, maar dat er ook kleine cellen en 5G-masten zijn ontmanteld?
Raymond: Niet dat ik weet. Voor zover ik kan zien, ben ik vermoedelijk als enige hiermee bezig geweest. Ik heb een adviseur en nog andere juristen die me helpen. Ik heb een klein netwerk en een klein team dat hiermee bezig is.
Josh: Je bent als advocaat bevoegd voor Australië en Tasmanië, toch?
Raymond: Ja, Tasmanië is deel van Australië. We hebben in Australië zeven staten en bestuurlijke gebieden. Dus ik kan door heel Australië mijn werk doen. Absoluut.

De procedure

Josh: Goed, je gaat ons nu vertellen over de procedure. Is die zonder meer toe te passen? En kan die ook in andere Westerse landen worden ingezet? Vertel ons eerst iets over de internationale toepasbaarheid, voordat we bekijken hoe het allemaal werkt.
Raymond: Zoals ik het zie, is het allemaal heel eenvoudig, gewoon gezond verstand. En ik denk dat iedereen die het bekijkt, zal vinden dat het over de hele wereld toegepast kan worden.
Josh: We zorgen dat je document met jouw richtlijnen online komt te staan, zodat iedereen het kan binnenhalen. Geef ons stukje bij beetje de theorie, misschien ook wat details, maar eerst de theorie. Waar ben je op uitgekomen en wat gebruik je in de juridische procesvoering dat het tot dusver zo'n duidelijk succes heeft opgeleverd?

Artsen en wetenschap

Raymond: De beste manier waarop ik het kan uitleggen is als volgt. Het draait erom dat je niet alleen de telecombedrijven, maar ook gemeenteraden, Parlementsleden en iedere beleidsmaker laat weten dat die niet-ioniserende elektromagnetische straling feitelijk een mogelijk risico van letsel betekent. En om het bewijs daarvoor aan te dragen: zorg dat alles erover zwart op wit staat. Zodat je bij verweer

tegen een telecombedrijf het expliciet kunt onderbouwen.
In principe vraag je aan een arts of een praktizerend medicus om naar de wetenschappelijke kennis hierover te kijken. Zodat ze gaan beseffen dat...
Weet je, ze beweren dat er geen vastgestelde gezondheidseffecten zijn. Daar draaien ze altijd maar weer omheen: nee, er zijn geen gezondheidseffecten vastgesteld. Dat wil zeggen: er is geen wetenschappelijke zekerheid of het wel of niet veilig is en of het daadwerkelijk letsel veroorzaakt. Maar er zijn duizenden studies openbaar die aantonen dat het wel degelijk schadelijk is. En daar komt dan het voorzorgsbeginsel om de hoek. En dat houdt in essentie in dat als er wetenschappelijke onzekerheid bestaat, je de kant van de voorzichtigheid dient te kiezen.
Wat ik effectief gedaan heb, is mensen uit de medische praktijk de wetenschappelijke kennis laten analyseren. Het is aan hen om aan te geven of ze wel of niet geloven dat het schadelijk is – of er risico op letsel bestaat.
Als mijn cliënt dat advies heeft, dan is de bedreiging van die bepaalde elektromagnetische straling die afkomstig is van de buurman, dus rechtens het telecombedrijf, voldoende om het voor de strafrechter te brengen. Dit is in de basis het principe.
In essentie maken we gebruik van het voorzorgsbeginsel. We omzeilen de nationale wetgeving, die het een en ander probeert door middel van telecomwetten en landelijke normering. Bij ons in Australië is het de ACMA die dat doet. In de VS heet het de FCC, is het niet? Het komt erop neer dat we die gepasseerd hebben.
Toen realiseerde ik me dat dit dus de truc is. Alles volledig links laten liggen en rechtstreeks een beroep doen op het Wetboek van Strafrecht. En dan een verzoek indienen tot inbewaringstelling of *dreigen* met een verzoek tot inbewaringstelling. En dat bleek voldoende te zijn.
Wanneer ze beseffen dat niet alleen het telecombedrijf, maar ook hun werknemers, iedereen die betrokken is bij de besluitvorming, inclusief de adviseurs in de diverse colleges – als er ook maar iemand van hen instemt met een geweldpleging jegens mijn cliënt of dat toelaat, dan is dat voldoende reden om in een rechtscollege aan te sturen op een tegen diegene gerichte inbewaringstelling.

Medische verklaring

Josh: Jij maakt dus gebruik van het medische apparaat en het gezag daarvan binnen het wettelijke systeem. Het gezag dat de Wet toekent aan een verklaring van een arts inzake de gezondheid en/of het welzijn en/of de geestelijke of lichamelijke toestand van diens patiënt en het risico op letsel. En die verklaring heeft juridisch gezag en relevantie.
Raymond: Zo zit het. Want wie is er voor gezondheid verantwoordelijk? Is dat een wetenschapper? Of een arts? Moeilijker kan ik het niet maken.
Josh: Even tussendoor. Zelfs de instanties hebben helemaal geen specifieke wetenschappers. Het zijn voor het merendeel ingenieurs. Maar, ga verder...
Raymond: Ja, klopt. Wel, je hebt ook psychologen die geen medische achtergrond hebben. Je hebt feitelijk van alles. Het punt is dat in onze maatschappij de opinie van een arts daadwerkelijk... daar zijn het artsen voor. Daarom hebben ze een medische praktijk. Het is aan hen om te laten weten hoe het zit en een diagnose aangaande een bepaalde patiënt te stellen. Een risicoanalyse geven: analyseren wat het beste is voor hun patiënt. Dat is de truc.

Experts voor de rechter

Josh: Wat kom je tegen; hoeveel artsen zijn er die bereid blijken, als ze op de hoogte zijn gebracht of zijn voorgelicht over de beschikbare wetenschappelijke kennis? Zijn artsen over het algemeen bereid

om zo'n attest te schrijven voor een patiënt van ze?
Raymond: Ja hoor, beslist. Zodra mensen beseffen...
Weet je, de hele kwestie is deze. Als we naar de rechter gaan, dan heeft dat verder niets te maken met hoe de artsen het beoordelen. Oké?
Waar het op neerkomt, is dat... het komt neer op de patiënt. Of die de bedreiging van de elektromagnetische straling als reëel ervaart of niet. Of die persoon zich in redelijkheid bedreigd voelt dat er letsel zal optreden. Ik hoef de rechter niet uit te leggen hoe de arts tot zijn visie gekomen is. Dat is het mooie ervan.
Het enige wat ik moet doen, is zeggen dat de arts zijn visie heeft gegeven; dat mijn cliënt gestaafd door die expertvisie een redelijke bedreiging ervaart van mogelijk letsel hierdoor. En meer hoef ik niet te doen. Ik hoef de wetenschap er niet bij te halen.
Het ergste dat er gebeurde – dat leerde ik een hele tijd geleden – was als ik experts bij me had. Ingenieurs, natuurkundigen, allemaal voor de rechter. Maar je hebt altijd een tegenargument van de andere partij. Door wat ik nu heb gedaan, heb ik dat allemaal achter me gelaten.
Josh: Ja, want je wijkt af van hoe de andere partij het doet. Het is eenvoudig een arts te vragen een attest betreffende die ene patiënt te schrijven. Weet je, in wezen troef je hun verdediging, zeg maar, totaal af.
Raymond: Bij kop en kont het raam uit.
Zodra artsen dit begrijpen, en zich realiseren dat ze de vrijheid hebben een diagnose te stellen en een behandeling voor te schrijven, enzovoort... Het enige wat ik beweer ten aanzien van deze ene persoon... het enige dat ik aan de arts vraag: 'Is dit veilig?'
Mijn cliënt zit in de put en gaat naar de arts en zegt: 'Sorry, dokter, ze gaan een mast pal naast mijn huis zetten, of een kleine cel, of weet ik het wat voor 5G-opstelpunt of hoe het mag heten. Sorry, dokter, kunt u me zeggen... kunt u alstublieft naar de wetenschappelijke kennis kijken en me vertellen of het veilig is?'
Josh: Ja. En de juridische kant... vertel eens. Je verstuurt aanzeggingen.
Raymond: Absoluut.

Wetboek van Strafrecht

Josh: Vertel ons hoe jij het Strafrecht erbij haalt en gebruikt. Hoe de juridische kant van de procedure verloopt.
Raymond: Nou, hoe het werkt is als volgt. Zoals bij alles in het recht, moet je de andere partij altijd in kennis stellen, zodat ze onder... het gaat allemaal over toestemming. Wat je in een zekere zin doet, is dat je je toestemming intrekt om blootgesteld te worden aan elektromagnetische straling.
Het Wetboek van Strafrecht bijvoorbeeld... Ik zal je een goede definitie van geweldpleging geven, dan begrijp je wat het inhoudt. Dan begrijp je ook welke zin het heeft.
Maar in Queensland... ik hou het even daarbij, want in elke staat verschilt het. Je zult merken dat we in Australië aan geweldpleging een licht andere context geven. Maar je hebt het ook in het VK en in de VS. Maar geweldpleging is in feite het principe waarmee we hier werken.
Ik lees het even voor. Dit is het Wetboek van Strafrecht van Queensland, sectie 425. Als definitie van geweldpleging staat daar:
'a. Iemand die slaat, aantast, stoot, of op andere wijze geweld toepast op de persoon van een ander, zij het direct of indirect, zonder de toestemming van de andere persoon, of met toestemming van die andere persoon als die toestemming verkregen is door bedrog, of die door enige lichamelijke daad of gebaar probeert of dreigt enige vorm van geweld toe te passen op iemand anders zonder de toestemming van die persoon, onder zodanige omstandigheden dat de persoon die de poging of bedreiging uitvoert

daadwerkelijk of kennelijk de actuele mogelijkheid heeft de andere persoon te schaden, die persoon wordt geacht geweld jegens de andere persoon te plegen en de daad wordt geweldpleging genoemd.'
Ik refereer nu aan het punt geweld toepassen:
'Toepassing van geweld omvat mede het inzetten van hitte, lucht, elektrisch vermogen, gas, geur, of iedere andere substantie of welke zaak ook in zulke mate toegepast dat letsel of persoonlijk ongemak wordt veroorzaakt.'
Josh: Interessant zeg. Zowel elektrisch vermogen als letsel en persoonlijk ongemak – wat waarschijnlijk ook dreiging inhoudt.
Raymond: Klopt, ja. Dus je kunt letsel hebben in de vorm van angst op enige wijze. Of je kunt het hebben als persoonlijk ongemak.
En dat is alles wat ik doe. Ik richt me op het persoonlijk ongemak, snap je?

Jurisprudentie

Josh: Even terug. Dit is de strafrechtelijke... de definitie van strafbare geweldpleging zoals die geldt.
Raymond: De reden waarom ik die bepaalde sectie in het Strafboek van Queensland gebruik, is dat er in Queensland van alle staten in Australië het meest in wetten is vastgelegd. Je zult zien dat die wetgeving alle jurisprudentie in zich draagt. In principe heeft alle jurisprudentie zich sinds lang geleden ontwikkeld om te resulteren in deze specifieke definiëring van geweldpleging. En je zult zien dat dit waarschijnlijk wereldwijd van toepassing is.
Josh: In de VS heb je toch ook nog altijd recht gebaseerd op jurisprudentie, niet? Want er zijn mensen die zeggen dat het niet langer het geval is...
Raymond: Jazeker. Maar jurisprudentie is eigenlijk gewoon het recht zoals vastgelegd in de uitspraken van afzonderlijke zaken. Dus als er een zaak van het hoogste rechtscollege afkomt, waarbij bepaalde wetgeving of een bepaalde daad is geïnterpreteerd, dan wordt het jurisprudentie. Zo noemen we het dan.

Aansprakelijkheid

Josh: Dan wil ik je nog wat vragen, voordat we het volgende gaan proberen te begrijpen.
Jij gebruikt aanzeggingen, je gebruikt jurisprudentie. In 2017 heb ik meegeholpen aan een organisatie die InPower Movement heet. We spanden aansprakelijkheidsprocessen aan, met gebruikmaking van jurisprudentie en aanzeggingen en schikkingen. Sindsdien heb ik de organisatie in handen gelaten van mijn medeoprichter Cal Washington en het dagelijks bestuur.
Even snel, wat is jouw kijk op waar InPower zich qua aansprakelijkstelling mee bezighoudt?
Raymond: Ik doe het net anders, want ik ga niet... Nee, ik kan er eigenlijk niets van zeggen. Ik zou het moeten uitzoeken, ik heb het niet paraat.
Maar er zitten een hoop kanten aan. In wezen zal het doorgaans hetzelfde zijn als wat wij doen, want wij werken ook met aanzegging van aansprakelijkheid. Dus we sturen een aanmaning en een aanzegging van bezwaar. Dat is feitelijk wat we doen.
Aan die aanzegging hechten we een juridische uitleg, die vertelt wat de wet zegt en wat de wettelijke aansprakelijkheid inhoudt volgens het civiele recht en het strafrecht. En daar hechten we dan ook dat medische attest aan vast.
In essentie is het simpelweg die drie documenten. En dat volstaat om te zorgen dat ze luisteren.
Dus in principe een aanmaning en een aanzegging van bezwaar, wat in feite een begeleidend schrijven is. In de aanzegging melden we er niet in toe te stemmen om blootgesteld te worden aan elektromagnetische straling. We stemmen er niet in toe dat het van jouw perceel in mijn perceel komt.

Dat is het in wezen.
Dat doen we allemaal bij elkaar en dan versturen we het.

Individueel of samen

Josh: Dus het eerste wat je doet is de aanzegging en die stelt de voorwaarden, klopt dat?
Doen mensen dit individueel of formuleren ze het gezamenlijk als een groepsvordering?
Raymond: Je kunt het op allebei de manieren doen. Ik heb groepen gehad die een organisatie-zonder-winstoogmerk of samenwerkingsverband hebben opgericht. Bijvoorbeeld in Wilsons Creek, en die gemeenteraadskwestie van Randwick. Waar we 2500 5G-opstellingen van TPG weg kregen.
Dat deden we via een groepsproces. Maar in andere steden zijn het individuen die iets bereiken. Het kan op beide manieren.
Josh: Je noemde die tweede zaak, de gemeenteraad van Randwick. Je voerde op lokaal niveau een proces met de gemeenteraad. En dat had toen ook een nationaal effect. Doelde je daarop?
Raymond: Ja...
Dus hoe het in wezen werkt: je doet een aanzegging. Je zegt, ik stem hier niet in toe. Technisch gesproken betekent het een geweldpleging als er bij de andere partij de intentie bestaat om jou letsel aan te doen.
De truc is nu, als je een aanzegging doet, dat je zegt: 'Hoor eens, ik heb een medisch attest. Dit hier is bij mijn weten elektromagnetische straling, en ik ervaar een redelijke bedreiging. Want de dokter zegt dat het letsel kan betekenen.'
Nu is er nog geen sprake van geweldpleging. Dat is pas als zij hierop zeggen: 'Luister, wij negeren dat medische attest. We gaan dus gewoon door. We plaatsen het opstelpunt en we gaan jou bestralen.'
Dat is een bedreiging. Dat is bedreigen met geweldpleging.
Dus technisch gesproken gaat het pas in als zij positief actie ondernemen om met hun straling te beginnen. Ze hoeven nog niets te installeren. Ze hoeven alleen nog maar te zeggen: wij gaan ermee door, we luisteren niet naar jouw informatie, enzovoort.
Dat betekent voor ons het sein om een en ander in werking te stellen.

Waarschuwing of dreigement

Josh: Wat gebeurt er in het geval dat de andere partij stilzwijgt en niets van zich laat horen?
Raymond: In mijn aanzegging, de aanzegging die ik heb uitgewerkt, zeg ik... ik lees het even voor:
'Indien u van plan bent mijn gevoel van bedreiging alsmede het medische attest te negeren, en dit kenbaar maakt door daadwerkelijk gedrag dat duidt op voortzetting, dan zal ik voornoemd intentioneel gedrag zien als een intentionele bedreiging van fysieke geweldpleging jegens mij en mijn gezin door middel van het blootstellen aan elektromagnetische straling.'
Dus als zij stilzwijgen en er niets op terug laten weten, dan zeg je... ik lees verder:
'Neemt u er goede nota van dat wanneer u niet binnen 14 dagen na de dagtekening van deze brief reageert, dat het zal worden opgevat als intentie om mijn perceel te bestralen. Ik zal dan geen andere keus zien dan verhaal te zoeken bij de rechter.'
Nou, dat staat er dus in de brief.
Josh: Dus je moet eigenlijk beleefd een waarschuwing of een dreigement afgeven. Klopt dat?
Raymond: Ja. Allemaal heel bedaard. Gewoon van: Luister, hoor eens, ik moet u even laten weten, zeg maar, het is mijn plicht u te laten weten dat wat u mogelijk zult gaan doen enige vorm van aansprakelijkheid met zich mee zal brengen. Ik geloof niet dat u zich realiseert wat u mij eigenlijk aandoet, maar ik laat u dit in elk geval vast weten. U hebt geen excuus nu ik u met mijn aanzegging heb

gewaarschuwd. En als u met mijn aanzegging van bezwaar en medisch attest desondanks doorgaat, stelt u zich bloot aan allerlei vormen van aansprakelijkheid.
Dus wat deze aanzegging feitelijk doet: hij brengt alles in stelling. Hij brengt strafrechtelijke aansprakelijkheid in stelling, en ook genoegdoening volgens het civiele recht.
Stel, er doet zich in de toekomst iets van persoonlijk letsel in een of andere vorm voor. Er wordt misschien over tien jaar kanker geconstateerd. Dan heb je daar met deze eenvoudige brief al in voorzien. Die beschermt jou en jouw recht op aansprakelijkheid. Want ze hebben de informatie gekregen dat het kanker kan veroorzaken.
We noemen dat *mogelijk risico*. En ze hebben het voor hun eigen risico totaal genegeerd. Ze zijn roekeloos en onzorgvuldig geweest in deze kwestie.
Verder benoemen we maatregelen voor afscherming: dat ze compensatie moeten bieden voor het afschermen van je hele huis. Dat staat allemaal in de juridische informatie die ik erbij voeg. Er zijn allerlei mogelijke zaken.
Dus het is een heel technisch document, die juridische bijsluiter. Die is ingesteld op alle mogelijke scenario's. Dus stel bijvoorbeeld dat ze iets als de legale installatie van een meter willen afdwingen, waarbij ze zich helemaal indekken en zeggen: 'U bent aansprakelijk als u niet meewerkt.' Dan gaan wij onmiddellijk aan de slag.

De gewone rechter

Josh: Er zijn een paar vragen die ik nog wil stellen. Want dit is zo belangrijk. Ik bedoel, het is gevoelsmatig hartstikke logisch. Jij stelt je geheel aan de particuliere kant op, en verstuurt een aanzegging vanuit die particuliere kant. Het lukt je om het medische apparaat mee te krijgen en je gaat dan daarmee naar de rechter. Dit is niet wat de andere partij wil.
Raymond: De truc hiervan is, het gaat niet naar de Hoge Raad.
Toen ik pas begon, procedeerde ik tot de Hoge Raad, wat mijn cliënt absoluut een fortuin kostte. En ze bleven het maar gaande houden. Dat was een soort van vertragingsstrategie. Enzovoort, enzovoort, weet je. Ik kreeg door dat dat de truc was...
Ik was eerst terughoudend wat betreft de lagere rechtspraak, die rechtbanken en gerechtshoven. Eenvoudige zaken zoals huisvredebreuk, inbeslagname, kleine zaken. Weet je, de buurman misdraagt zich en pleegt inbreuk op jouw leefsfeer en het wordt een echt probleem. Dan ga je naar de gewone rechtbank voor verhaal.
Maar dat is hoe ik het nu doe, langs de simpele weg. Je ziet dat telecombedrijven daar niet goed mee overweg kunnen. Ze verwachten dat je naar de Hoge Raad gaat. En dan kom ik eraan en doe het via de gewone rechter.
Ik begon te beseffen dat het dat was: hou het simpel, sufferd. En het werkt.

Vervalsers

Josh: Wat de aansprakelijkheid betreft, dit is echt interessant. Als je door de jaren heen deze kwestie van elektromagnetische straling hebt gevolgd, met de grote ontkenningstaktiek van de instanties... Grote verzekeringsmaatschappijen bijvoorbeeld – de onderverzekeraars dekken geen elektromagnetische straling of draadloze produkten. Die weten dat het schadelijk is.
Neem Lloyds of London, of Swiss Re, die doen het niet. 300 topondernemingen hebben recentelijk een verklaring uitgebracht die in essentie zegt: met name 5G betekent de hoogste risicogroep voor de lange termijn. Maar ondertussen is er niemand...
Nou, goed, vertel ons meer over het aspect van de aansprakelijkheid.

Raymond: Ja, je hebt helemaal gelijk. Verzekeringen dekken geen enkel risico dat te maken heeft met elektromagnetische straling.
Misschien kan ik dat het beste uitleggen door naar de volgende zaak te kijken.
Ik heb me verdiept in de tabaksindustrie en die hele gespecialiseerde branche, hoe het daar allemaal toegaat. De verhalen die ze steeds maar bleven rondstrooien. Ze negeerden iedere wetenschappelijke kennis. Zoals met Erin Brockovich [assistente advocatenkantoor wier actie werd verfilmd]: dat er daadwerkelijke gevallen waren waarbij ze wisten dat er sprake was van schade. Maar ze probeerden zich telkens achter leugentjes te verschuilen. In principe is dat wat ik letterlijk aan het licht breng, zo simpel mogelijk; het gaat om de openbaarheid en de aansprakelijkheid.
Je ziet een goed voorbeeld in de misleidende terminologie die momenteel wordt gebezigd. Ik vind dat mateloos frustrerend. Ik acht het zeer, zeer bedriegelijk dat ze dat doen.
Kijk je naar de wetgeving rond inbewaringstelling... Ik neem zonder meer aan dat het vrijwel overal in de wereld zo is dat het niet-ioniserende elektromagnetische straling heet. Nou, die vervalsers geven daar een slinger aan. Ze zeggen nee, nee, we gaan het 'elektromagnetische energie' noemen. Dat klinkt beter.
Oké. Dan noemen we het zo.
Maar dan gaan ze het weer 'radiogolven' noemen.
Josh: Omdat mensen bekend zijn met het idee van radiostations die uitzenden.
Raymond: Ja. Dus wat ze doen, ze creëren... Het is bijna denigrerend en roekeloos wat ze doen, het zodanig versimpelen om het aan rechtspraak te onttrekken.
We hebben specifieke definities in de Wet staan die zeggen dat het elektromagnetische straling is, punt. Maar zij geven er dus een slinger aan.
Dit zijn de mensen die verondersteld worden ons te beschermen. De nationale instanties die ons hiertegen beschermen, die zijn het juist die dit versimpelen. Dat zijn degenen die zeggen dat het volkomen veilig is.
Nee, dat is het zeker niet.
En ook de artsen verklaren dat het niet zo is. En er zijn bergen collegiaal getoetste studies gepubliceerd. Als je gaat zeggen dat we het zo eenvoudiger maken, dan is dat buitengewoon misleidend. Daarmee stellen ze zich bloot aan aansprakelijkheid. Ze beseffen niet waar ze mee bezig zijn.

Het voorzorgsbeginsel

Josh: In het voorgesprek dat we hadden, Ray, vertelde je over iets waar je de laatste tijd mee bezig bent. Volgens mij had je het over publieke aanzeggingen en kranten en zo. Waarom doe je dat? Hoe werkt het? Vertel ons daar eens wat over.
Raymond: Daarbij gaat het ook weer over het principe van toestemming. Het gaat allemaal over... als je bijvoorbeeld iemand ziet die een stadsgebied wil ontwikkelen. Tegen zo iemand moet je altijd zeggen: je moet voor publicatie zorgen, het moet via publicatie openbaar worden gemaakt. Dan weet iedereen het. Als ze een nieuwe wet hebben gemaakt, of ze hebben er een veranderd, dan volgt er gewoonlijk een publicatie.
Alles wat wij moeten doen, is een medisch oordeel en een wettelijk advies in een publicatie zetten. Dan weten we het allemaal. Het gaat erom dat iedereen op de hoogte is gesteld dat dit spul een reëel risico op schade voor ons betekent. Op die manier de aansprakelijkheidskwestie in de openbaarheid brengen. Dat dus het voorzorgsbeginsel moet gelden. Want ja, als er wetenschappelijke onzekerheid bestaat, dan geldt het voorzorgsbeginsel. Hetgeen in principe inhoudt dat we het zekere voor het onzekere moeten nemen.

Doe het zelf

Josh: Dat is heel interessant. Want iedereen met gezond verstand, zeg maar, die weet intuïtief dat we terug moeten naar het voorzorgsbeginsel. Willen we tenminste dat onze soort blijft voortbestaan. We mogen niet langer toelaten dat ondernemingen en grote overheidsbelangen dit almaar verder doordrijven en er gewoon mee wegkomen.
Dat kunnen we niet langer toestaan. Door het voorzorgsbeginsel, en de erkenning ervan, door processen als deze zijn wij, het volk, degenen om het terug in stelling te brengen. Want het systeem zal zichzelf niet reguleren, denk je niet?
Raymond: Nee, dat gebeurt niet...
Eén ding dat ik heb ontdekt in Australië – maar hetzelfde gebeurt ook in de VS en elders – is dat de industrie haar eigen regels bepaalt. Er is geen onafhankelijk lichaam dat die zendmasten test, om te zorgen dat die zich behoorlijk gedragen.
Er is iets waar we nog achterheen zitten, je zult er wel van horen. Dat is de Narda 3006. Dat is ook zoiets. We vonden uit dat er maar drie van zulke meters waren voor gebruik in Australië. Denk je eens in, er staan duizenden en duizenden masten in het hele continent. En dan maar drie van zulke apparaten om de metingen te doen. En twee ervan zijn eigendom van de regulerende instanties.
Wat wij dus gaan doen, we gaan... Ik zeg het je, ze zullen het nog van schrik in hun broek doen. Want ze zullen zich realiseren dat wij er onafhankelijk op uit gaan, met de juiste meters in onze handen.
Ik zeg je, ze hebben altijd zelf hun regels bepaald, en dat hebben ze lang genoeg gedaan. Het is onderhand tijd dat wij die boel eens gaan bemeten. Ik kan niet wachten, eerlijk gezegd.

De industrie reguleren

Josh: Dat is fantastisch, Ray. Maar om nog even op die term terug te komen – dat reguleren. Zoals ik het zei, dat ze zichzelf niet zullen reguleren, daarmee bedoelde ik zichzelf corrigeren, tenzij anderszins gedwongen. Maar waar jij het natuurlijk over had, is dat zij degenen zijn die alles bepalen bij de overheidsinstanties. Dat is ook een soort van zelf reguleren, maar niet in de zin van zichzelf corrigeren aangaande wat juist zou zijn.
Raymond: Ja, ja. Wat wij nu ontdekken, is dat dit iets is dat echt iedereen aangaat. Ik bedoel, er zijn nog een hoop meer dingen die ik heb gedaan.
Ik heb werkelijk een hele hoop dingen gedaan, bijvoorbeeld voor ziekenhuizen, voor scholen. Wie heeft er toestemming gegeven voor WiFi in kinderafdelingen in ziekenhuizen, bij wijze van proefproject? En ook in scholen – wie is het die heeft gezegd dat dat veilig is?
We zijn nu bezig aan een campagne met verzoeken om informatie op grond van de Wet Openbaarheid van bestuur. Bijvoorbeeld dus ook wat betreft het onderwijs.
En wat krijgen we te horen op de vraag wie er toestemming gaf? Zij zeggen dat dat het Departement van Gezondheid was. Dus wij naar het Departement van Gezondheid. Maar die zeggen: nee hoor, wij geven besturen en gezondheidsdiensten van afzonderlijke staten nooit instructies. Dus dat is wat we weten: we worden voorgelogen.
Het is een heel gedoe om de waarheid boven water te krijgen. De enige manier is dat mensen zoals jij – en overal iedereen die er iets aan wil doen – zich realiseren wat er in feite gaande is. De industrie wordt niet gereguleerd, wordt niet gecontroleerd. Het is onderhand tijd dat wij dat voor ze gaan doen. Het gaat allemaal om de macht die wij samen claimen. En soms werkt het.

Grote namen doen mee

Josh: Dat geldt als we werkelijk iets voor elkaar weten te krijgen. Zoals wat jij aan mensen laat zien. Het heeft er alles van dat je bezig bent iets ontzettend belangrijks bloot te leggen.
Laat me je dit vragen. Er zijn verschillende mensen, ik moet daar ineens aan denken, over wie jij me verteld hebt. Mensen die hooggeplaatst zijn in het systeem in Australië en die zich aansluiten. Omdat ze daadwerkelijk de omvang van het risico zien. En ze steunen specifiek jouw werk. Vertel ons over een paar... het is een groeiend aantal, niet?
Raymond: Het is ongelooflijk. Ik heb... waar begin ik? Ik heb een hoop mensen die zich grote zorgen maken. Van hoogleraren in de medische wetenschappen tot populaire beroemdheden, en ook een paar hooggeplaatste politici en juristen.
Een van de mensen die ik nu zo weet te noemen, is de voormalige Voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, van de nationale regering van Australië. Dat is de de heer Peter Slipper. Die doet met ons mee en laat zich momenteel inlichten over kwesties betreffende elektromagnetische straling.
Ik werk ook met hem. Het is echt geweldig. We bouwen het team op. Hij is nu ook lid van de Balie, hij was altijd al advocaat voor hij de politiek in ging. Als Voorzitter van het Huis had hij het op beide flanken voor het zeggen, zowel richting de Eerste Minister als richting de oppositie. Maar dat doet hij dus niet meer. Hij heeft zich losgemaakt van die club mensen. Hij heeft nog wel een hoop connecties in de politiek, en hij heeft natuurlijk nog een hoop krediet. Hij is echt geweldig.
Een andere persoon die ik aan boord heb, is een man genaamd Greg Melnick. Hij is Advocaat Generaal. Hij is ook voorzitter van de Integriteitscommissie in Tasmanië. En vicepresident van het Hof voor Bestuurszaken. En landelijk voorzitter van de Liga van Ex-militairen en Defensiepersoneel. En voormalig secretaris van de Criminologische Inlichtingendienst. En dan ook nog voorzitter van het Internationale Comité voor Reclassering.

Motivatie

Josh: We komen aan het eind van dit interview, Ray. Er is nog één ding dat ik je wil vragen. Wat was voor jou echt de aanleiding om je hierin te begeven?
Raymond: Ik zal je vertellen wat het is geweest. Ik heb gezien wat Erin Brockovich deed en vooral ook hoe ze het deed. En daardoor viel er bij mij een en ander op zijn plek. Zoals zij het beslissende bewijsstuk vond. Zo gebeurde het ook bij mij in Australië.
Er was een hoge medische functionaris bij telecomaanbieder Telstra. Een meneer die Dr. Bruce Hocking heet. Die Dr. Bruce Hocking deed een onderzoek rond een telecommast in Sydney. Hij vond een hoge incidentie van kankerindicaties van kinderleukemie in dat gebied. In twee onderzoeken; niet één, maar twee. Hij zorgde dat hij het collegiaal getoetst kreeg en publiceerde het in het *Australian Medical Journal*.
En raad eens? Hij werd ontslagen.
Goed, toen beseften we dat iedereen in de industrie echt op de hoogte is. De latentieperiode die er daadwerkelijk voor schwannoma's staat... Weet je, glioma's en hersentumoren, die hele zwik. Wist jij dat? Een latentieperiode van 40 jaar.
En dan heb je nog de kwestie van het sperma. En veranderingen in het DNA. En het libido dat bij iedereen terugloopt. Er zijn allerlei soorten kwesties.
Wat voor iedereen schijnt op te gaan betreffende elektromagnetische straling, is dat het iedereen opvalt dat je niet genoeg slaap krijgt. Omdat je melatoninespiegel daalt. Elektromagnetische straling is alsof je 24 uur per dag de zon in je kamer hebt.
Als ik dat melatonineverhaal uitleg aan mensen, dan zeggen ze: 'O, maar dat klopt. Ik merk al tijden dat ik niet goed meer slaap. En het wordt steeds erger. Ik maak me echt zorgen.'

Dit had ik zes jaar geleden niet gedacht. Als ik terugkijk en zie waar ik nu ben. Het is echt heel zorgelijk.

[Raymond Broomhall's document 'Man Made Non Ionizing Electromagnetic Radiation Steps to Prepare Evidence for Litigation and Potential Remedies' is op internet te vinden.]

Is 5G nodig
voor virtuele realiteit?

Virtuele realiteit (VR) vindt meestal binnenshuis plaats met snelle vaste netwerken met lage latentie, zoals WiFi of WiGig. Voor reizigers zijn al ingebedde VR-toepassingen die 4G gebruiken beschikbaar en deze vragen slechts 4 Mbps. 'Augmented reality' (AR, aanvullende realiteit) gebruikt zowel binnen als buiten minder data dan VR en kan zich bedienen van bestaande vaste (WiFi) en mobiele (4G) technologie. Het is goed erop te wijzen dat maar beperkt onderzoek is gedaan naar de gezondheidseffecten van VR, zoals wat betreft het zicht van kinderen.

14. EFFECTEN VAN EMV'S OP HET MENSELIJK BIOVELD

Dr. Beverly Rubik

Dr. Beverly Rubik behaalde haar Ph.D. in Biofysica aan de Universiteit van Californië, Berkeley. Zij is oprichter en hoofd van het Institute for Frontier Science en geniet internationale vermaardheid vanwege haar pionierswerk. In 1992 leidde Dr. Rubik bij de National Institutes of Health (NIH) een forum dat de term 'bioveld' introduceerde; en in 1994 werd het een medisch lemma in de Amerikaanse Nationale Medische Bibliotheek. Dr. Rubik is een geziene spreker over grensverleggend onderzoek en nieuwe methoden en middelen voor genezing. Momenteel werkt ze aan de ontwikkeling van nieuwe fysieke sensoren voor chi, ten behoeve van onderzoek aan het extreemlage licht van biofotonen en de gezondheidsproblemen van mensen die zijn blootgesteld aan de straling van draadloze communicatie. Dr. Rubik schreef meer dan 90 artikelen en ook twee boeken: 'The Interrelationship Between Mind and Matter' (1992) en 'Life at the Edge of Science' (1996).

Josh: Vandaag hebben we Dr. Beverly Rubik te gast. Dr. Rubik, bedankt voor uw tijd en fijn dat u kon komen.
Dr. Rubik: Met plezier, Josh.
Josh: Dr. Rubik, u bent een expert op het gebied van het lichaam gezien als elektromagnetisch voertuig – anders gezegd: met een bioveld. En hoe het zich verstaat met technologie, elektromagnetische velden, onze leefomgeving, 5G, en de andere telecomfrequenties. U hebt als Ph.D. een heel solide en academisch gevormde achtergrond. Ik kijk erg uit naar dit gesprek: de diepte in gaan, helpen om verbanden te leggen, zaken naar het hier en nu brengen, wat betreft eigen kracht en energie, en zien welke veranderingen ieder voor zich kan aanbrengen.
U bent een pionier met een Ph.D., en u houdt zich heel erg bezig met de belangrijke verbanden waarover we het zullen hebben. Zeer interessant, vind ik. Ik houd van grensoverschrijdend werk.
Als eerste wil ik dit vragen: ik heb Dr. Robert Becker's boek gelezen, zijn baanbrekende werk *The Body Electric* uit 1985. Daarin legt hij in prachtig heldere woorden uit dat wij elektromagnetische wezens zijn. Op deze 5G Top gaat het over de elektromagnetische straling in alles dat buiten en om ons heen is. Maar zelf zijn wij dus ook elektromagnetische wezens. We vergeten dat vaak; zo lijkt het tenminste. Hoe noodzakelijk is enig idee van Dr. Becker's werk, om te begrijpen dat wij elektromagnetische wezens zijn?

Overvloed aan straling

Dr. Rubik: Dr. Becker's werk is absoluut fundamenteel. Hij deed onderzoek met salamanders en muizen en liet zien dat die konden regenereren, vooral als je extreem kleine velden toepaste op afgesneden ledematen. Hij was ook iemand met wie ik samenwerkte in commissies bij de National Institutes of Health. Ik kende hem persoonlijk, we schreven samen een artikel. Ik denk dat hij zich vandaag in zijn graf zou omdraaien als hij wist wat voor overdaad aan straling van draadloze communicatie er nu op deze planeet is.
Dr. Becker was bezorgd over 60 Hz, de frequentie van hoogspanningslijnen. Kinderleukemie en hersentumoren door de blootstelling daaraan, scholen die dicht bij de tracés stonden, dat soort problemen. Tegenwoordig hebben we iets volstrekt nieuws, dat tijdens zijn leven nog niet bestond. We hebben een overvloed aan zendmasten; we hebben 5G dat er aankomt, met heel veel antennes voor onze mobiele telefoons. En dan ook nog eens satellieten, die met nog weer hogere frequenties de hele aarde zullen gaan bestralen.

Kleine energieën

Josh: U hebt pionierswerk verricht inzake de complementaire en integratieve geneeskunde. Kunt u ons wat over uw geschiedenis vertellen, en over enkele van de belangrijkste werkterreinen waarop u vooruitgang hebt geboekt?
Dr. Rubik: Ik ben vooral enthousiast over de alternatieve en complementaire geneeskunde. Ik zou graag zien dat we zachtere, mildere medicijnen gebruikten – nog vóór de grote kanonnen van de farmaceutische en allopathische geneeskunde. Ik denk dat het tegenwoordig precies andersom is. Vooral bij de chronische ziekten; waar ze uiteindelijk medicijnen geven of bestralen. Want dat zijn onze grote kanonnen.
Maar waarom niet begonnen met zachtere, mildere therapieën? Vooral omdat levende systemen zo voortreffelijk reageren op heel kleine energetische signalen, zoals bijvoorbeeld in de energetische geneeskunde. Er zijn zaken zoals homeopathie, waar met oneindig kleine doses van een stof wordt gewerkt, die je gebruikt in plaats van enorme doses medicijnen. Buitengewoon kleine doses energie in de vorm van gepulseerde elektrische of magnetische velden kunnen genezing stimuleren. Ik denk dat we eerst die zouden moeten gebruiken, voordat we het zoeken bij de grote kanonnen van de allopathische geneeskunde.

Het bioveld

Dr. Rubik: Ik ben het bioveld gaan onderzoeken, het energieveld van het organisme. Ik wilde proberen te verklaren hoe die uiterst kleine signalen in feite zouden kunnen werken. Ik ben er niet van overtuigd dat ze in eerste instantie op moleculair niveau werken. Al hoort dat er denkelijk wel bij. In allereerste instantie lijken ze het organiserend veld van het organisme te veranderen. Dat is het veld dat vermoedelijk alle biochemie en fysiologie reguleert.
Dus daarom heb ik me op het bioveld geconcentreerd, vanwege de fundamentele wetenschap die kan helpen te verklaren hoe de energetische geneeskunde en subtiele integratieve therapieën zouden kunnen werken. En hoe de gevaarlijke kant van de telecomstraling in onze leefomgeving invloed op ons kan hebben. In die twee vragen ben ik dus zeer geïnteresseerd. En we bespreken hier vooral die gevaarlijke kant.
Josh: Later in dit gesprek hebben we het nog over visueel materiaal dat u heeft. Dat gaat over de analyse van levende bloedcellen bij microgolfstraling. Fascinerend om te zien. Dat is net zoals met de dingen die we in *Take Back Your Power* lieten zien. Het zien van dat soort aanvullende gegevens is heel indringend.
Maar laten we eerst proberen het bioveld te begrijpen. Is dat verwant aan chi of prana, of The Force of levenskracht? Vertel ons hoe het wordt gedefinieerd. Wat is het bioveld, het menselijk bioveld? Waar komt het vandaan?
Dr. Rubik: Ik denk dat de wetenschap met zoiets als het bioveld wellicht het dichtst in de buurt kan komen van zaken als chi of prana. Want dat zijn termen uit andere culturen – uit het oosten. Er hangt een hoop mystiek omheen. Maar ze verwijzen naar een universele levensenergie, die overal in de kosmos aanwezig is. Zeg ik echter bioveld, dan heb ik het over iets waar de wetenschap wat mee kan. Het bestaat uit elektromagnetische velden van foton-emissies in het reële natuurkundige veld – waar we wetenschappelijk zaken kunnen begrijpen en meten.

Kirlian-fotografie

Josh: U heeft onderzocht welke invloed RF-straling en andere elektromagnetische straling op het

menselijk bioveld hebben. U heeft dat gemeten. We kunnen het ook echt visueel waarnemen, toch? Vertelt u daar eens over.
Dr. Rubik: Er zijn veel manieren om naar het bioveld te kijken; er is niet één unieke manier. Wat wij doen, is kijken naar de verschillende velden die uitgaan van het menselijk lichaam. Zelfs de hersenen hebben golven. Het hart heeft golven. Maar ik ben vooral geïnteresseerd in de meer subtiele energieën van het gehele lichaam.
We gebruiken een instrument uit Rusland. Het is feitelijk een camera. Degene die ik heb heet Bio-Well. Het is in de basis een digitale vorm van elektrofotografie met een hoog voltage.
Wel, wat wil dat zeggen? Misschien heb je wel eens van Kirlian-fotografie gehoord; dit is eraan verwant. Je zet je vingers één voor één op een geladen plaat. Dan induceren we met het hoge voltage een lichtuitstraling. Elektronen worden vanuit de vingertoppen uitgestraald en simuleren dan een gasachtige lichtemissie rond de vingers. Op die manier kunnen we iets van het energieveld visualiseren.
Dit verandert behoorlijk bij verstoring, of het nu om iets van medische aard gaat of om stress. Bijvoorbeeld als je een mobiele telefoon dicht bij het lichaam houdt. We kunnen dan onmiddellijk zien, binnen een paar seconden, hoe het bioveld verandert in reactie op de stress van het elektromagnetische signaal.
Josh: Oké. Om het beter te begrijpen: dus het lichaam zendt zelf fotonen van licht uit. En u legt die fotonen vast, of u kunt ze zien met uw Kirlian-fotografie – die speciale technologie die dat kan fotograferen. Heb ik dat juist?
Dr. Rubik: Eigenlijk niet helemaal.
Josh: O, oké.
Dr. Rubik: We hebben een ander apparaat voor het meten van de natuurlijke lichtuitstraling van het lichaam. Dat heet dan emissie van biofotonen. Ik heb een opname van iemand – dat is nog op basis van werk in Japan – die het natuurlijke licht laat zien dat uit enkele vingers komt. In dit geval is dat licht zo minimaal, dat er misschien maar veertig fotonen per vierkante centimeter per seconde uit die hand komen. Het duurt uren om een opname te maken.
Dus wat ik doe, is het lichtbeeld induceren met een hoog voltage. De persoon zet elke vinger één voor één op een schone elektrode met een hoog voltage. Een soort van glaselektrode die tot vijfduizend volt is opgeladen. Dan verschijnt er iets dat een corona-ontlading heet. Je ziet een geïnduceerde kring van licht rond de vinger.
Wat wij doen, is kijken naar de hoedanigheden van dat licht. Hoe rond is de lichtkring om de vinger? Hoe gelijkmatig is die? Is het rafelig?
Al deze zaken vertellen ons iets over de toestand van het organisme. Of de persoon gezond is, of gestrest, of ontspannen.

Russisch onderzoek

Josh: Kunt u nog wat meer vertellen over waar deze verschillen in ons bioveld verband mee houden, wat betreft de symptomen?
Dr. Rubik: De Russen hebben een heel grote databank. Het gaat om zeer veel personen. Ze hebben ook een zogeheten sectoranalyse van elke vingertop gedaan. We weten bijvoorbeeld dat van een bepaalde vinger de sector bij 2 uur – denk aan een ronde cirkel, de wijzerplaat van een klok – mogelijk verband houdt met de schildklier.
Ze hebben echt heel veel mensen onderzocht. Ze kunnen bij mensen een trage of versnelde schildklierwerking zien met die sectoranalyse van elk van de tien vingers. Maar meestal gebruik ik het niet op die manier. Mensen met een holistische praktijk doen dat vaak wel.

Ik kijk als onderzoeker naar bepaalde parameters, zoals het gebied van de lichtuitstraling, de symmetrie tussen het licht van de linker- en de rechterhand. Ook de kwaliteit van de uitstraling: is het rafelig of is het effen?
Ik kan bijvoorbeeld kijken bij iemand die aan yoga doet of vaak mediteert, iemand met een buitengewoon evenwichtig energielichaam. En dan vergelijken met iemand die nog nooit aan yoga heeft gedaan – kijken hoe dat eruitziet. Ik weet hoe op hoog niveau gebalanceerde energie eruitziet, door het bestuderen van een aantal yogi's en mensen die mediteren. Ik weet ook hoe stress eruitziet. Ik zag het bij mensen van wie hun hond stierf. Het waren vaste klanten van me, die voor een meting kwamen. Ik zag hoe de stress bij hen eruitzag.
Het is dus allemaal gedocumenteerd. Er bestaan echt enorme databanken, vooral wat door de Russen wordt bijgehouden. En zij hebben die camera's ontwikkeld, die... ik kan niet zeggen: een diagnose stellen. Dit geldt in de Verenigde Staten niet als een diagnostisch instrument. Maar in verschillende andere landen is een camera zoals ik gebruik beslist wel een diagnostisch instrument.

Mobiel bellen

Josh: Vertel eens wat er gebeurt als u een persoon en diens bioveld observeert bij aanwezigheid van deze straling, deze microgolfstraling. Misschien heeft u ook bepaalde plaatsen met millimetergolfstraling onderzocht. Wat gebeurt er? Welke conclusies haalt u uit uw waarnemingen?
Dr. Rubik: Tot nu toe heb ik alleen 4G-straling van mobiele telefoons, van smartphones getest. We hebben nog geen 5G, maar binnenkort waarschijnlijk wel.
In elk geval zien we dat na 15 tot 25 seconden vasthouden van een telefoon waarmee is gebeld, terwijl hij nog bezig is verbinding te maken... dan zien we al veranderingen in het bioveld. Als mensen de telefoon met één hand vasthouden, dan zie je een onbalans tussen links en rechts. De telefoon wordt bij het bellen voor het gemak meestal in één hand gehouden. Dat geeft al die onbalans tussen links en rechts. Er is ook minder energieuitstraling en meer rafeling van het bioveld, wat op stress wijst.
Dit is klassiek; ik heb dit in veel gevallen gezien. Dat zit ook in de softwareanalyse, dit rafelige beeld als gevolg van stress. De Russische software beoordeelt dat als stress of emotionele druk op een continuüm, van kalmte naar stress en nog grotere stress. Bij elektrogevoelige personen heb ik zelfs enorme stress gezien als ze een telefoon vasthouden – gedurende 25 seconden tot 1 minuut bij het plegen van een telefoontje.
Dit zijn dus blootstellingen van heel korte duur. Bij langere duur, zeg 30 minuten, wat niet ongebruikelijk is – mensen die aan het bellen zijn of een telefoon in hun hand hebben, op een vliegveld of op het werk – zie ik veel ingrijpender veranderingen in het bioveld. Wat je meteen al niet kunt missen, zijn de verschillen tussen enerzijds een effen, ongehinderd vloeien van energie met ronde, perfecte lichtkringen; tegenover anderzijds springerige, rafelige, vervormde beelden met een onbalans tussen links en rechts – vanuit de vingertoppen.

Chronische stress

Josh: Welke ziekte of chronische aandoening of symptomen worden er geassocieerd met wat u observeert – wat u zojuist heeft beschreven, die waarnemingen in het bioveld?
Dr. Rubik: Chronische stress ligt aan de basis van vrijwel alle chronische ziekten. Ik kijk naar veranderingen op de korte termijn. Maar mensen gebruiken hun mobiele telefoons de hele dag door: dus constante blootstelling. Sommigen hebben hun mobiele telefoon in hun broekzak, in hun beha, ze hebben hem bij zich terwijl hij aanstaat. Dus zijn ze continu blootgesteld. Dat betekent chronische stress. En die ligt aan de basis van alle chronische ziektes, of het nu kanker, hart- en vaatziekten, of

autoimmuunziekten zijn, noem maar op. Je ziet hier de bron van chronische ziekten: chronische stress als oorzaak.
Josh: U heeft onderzoeken gedaan, bijvoorbeeld met iemand die een mobiele telefoon tot een half uur vasthield. Wat als je de telefoon tegen het oor houdt, vlak bij het hoofd en de hersenen? Heeft u zulk soort onderzoeken gedaan? Zo ja, hoe ziet dan het bioveld eruit, in vergelijking?
Dr. Rubik: Ik ben nooit bereid geweest een proefpersoon lange tijd een mobiele telefoon tegen het oor te laten houden. Je moet hem echt niet tegen je oor houden. Hij moet minstens een centimeter van je lichaam vandaan.
In de onderzoeken ging het soms wel om korte telefoongesprekjes binnen een centimeter afstand van het oor. Dan zagen we dezelfde stresspatronen. Maar je hoeft hem niet eens dicht bij het oor te houden. Gewoon in je hand, dat is al in het bioveld.
Ik ben er zeker van dat een telefoon bij het oor veranderingen in de hersengolven en andere aspecten van het bioveld veroorzaakt. Maar ik kijk naar het bioveld van het hele lichaam. Dat is in dit geval subtieler dan hersengolven of hartgolven. Dus gewoon bij een mobiel in de hand zie je deze veranderingen al.

Yin en yang

Josh: Ik heb van het HeartMath-instituut of zo gehoord dat het hart, het menselijk hart, een veld heeft dat veel groter is dan zelfs dat van de hersenen. Is dat waar? Wat heeft u gemeten, wat betreft de verschillende delen van ons lichaam en de velden die ze creëren?
Dr. Rubik: Het hart heeft inderdaad een sterker magnetisch veld dan de hersenen. Het hart is de sterkste elektromagnetische zender, en dan de hersenen. De hersenen komen op de tweede plaats. Maar er is meer.
Je hebt de acupunctuur-meridianen, twaalf stuks, zes yin en zes yang: voor de energie van de aarde – dat zijn de yin-meridianen – en de energie uit de lucht. En dan de vele poorten naar deze meridianen, acupunctuurpunten geheten. Die maken deel uit van de energetische anatomie van de oosterse geneeskunde. Verder heb je nog de drie zogeheten *dantians:* de gebieden van het voorhoofd, het hart, en de buikstreek.
Die veranderen allemaal. Ik heb veranderingen waargenomen in de acupunctuurpunten, de elektrische geleiding, als gevolg wanneer iemand een ingeschakelde mobiele telefoon vasthoudt. Dus dat is ook nog een meting. Het is niet erg zichtbaar, maar we hebben de elektriciteit ervan wel waargenomen. En bij alle meridianen zie je verandering naar abnormale patronen.

Een vlam van energie

Josh: We houden tijdens deze Top allerlei verschillende interviews. We spreken Dr. Paul Héroux en anderen. Over hoe RF-straling het mechanisme... wat precies het mechanisme is waardoor we schade in het lichaam zien.
Wat zou u, Dr. Rubik, vanuit uw kijk willen toevoegen aan deze gesprekken voor een begrip van dat specifieke mechanisme? Is het bijvoorbeeld zo dat, zoals weer een andere onderzoeker heeft beschreven, er zoiets is als vrijwel een elektrocutie met laag vermogen – een micro-elektrocutie – die aan de basis ligt van de oorzaak van stress? Dat de elektrische impulsen in onze hersenen, en ons hart en ons hele lichaam, op de een of andere manier gehinderd worden door die kunstmatige elektrische signalen die van buitenaf op ons pulseren? Wilt u daar vanuit uw perspectief iets over zeggen – en misschien ook wat ingaan op dat mechanisme?
Dr. Rubik: Een van de dingen die we over het bioveld weten... laten we bijvoorbeeld de hersenen

nemen. De hersenen kunnen worden getraind om frequenties te maken op het ritme van een externe prikkel. Je kunt via een koptelefoon bijvoorbeeld Tibetaanse klankschalen laten horen die B-frequenties geven – of iets wat hemisferische synchronisatie heet.
Josh: Binaurale *beats*.
Dr. Rubik: Inderdaad, binaurale beats. Die zorgen dat de hersenen een specifieke frequentie maken. Als het lichaam externe velden krijgt aangeboden, dan probeert het naar dat ritme toe te gaan. Dat gaat natuurlijk verder dan het brein en het hart. Er worden heel veel kleine veldjes gemaakt door de moleculen die reageren. Waar ook maar een geladen deeltje in je lichaam beweegt, daar wordt een veld gemaakt. Nou, hoeveel deeltjes zitten er in het lichaam? Je hebt ionen en je hebt moleculen die geladen zijn. Alles beweegt overal.
De conventionele natuurwetenschap zegt dat waar je een bewegend geladen deeltje hebt, je ook een bewegend veld hebt. Ik kijk naar de energetische aspecten hiervan. Anderen kijken naar de moleculaire aspecten. Ik denk dat het twee verschillende verhaallijnen zijn. Maar ik denk niet dat het ene meer waar is dan het andere.
We moeten het lichaam zien als enerzijds een biomoleculaire machine en anderzijds een vlam van energie. En ik heb het over de signalen die deze vlam verstoren, vervormen, waardoor hij ongelijk wordt en geringer. Ik denk bij het bioveld soms, vooral met die lichtkringen die uit een vinger komen, aan de gaspitten van een fornuis. Je kunt de vlam aansteken; maar als hij hapert en onstabiel is, kan hij uitgaan. Dan is er geen goede constante energietoevoer. Dus dan wil je het gas hoger zetten. Je wilt een regelmatig licht hebben van het bioveld. Je wilt dat de energie regelmatig stroomt.
Dat is hoe de ouden het noemden: een gladde onbelemmerde stroom van chi. Dus daar heb ik het over: dat dit aspect wordt verstoord door die externe velden die zo verschillen van onze biologie.
Er is nog een reden waarom ze zo anders zijn. Dit gaat niet alleen over de frequentie van de micro- of millimetergolven. Het gaat ook om hun digitale, sterk gepulste aard.
Wij zitten analoog in elkaar. Ons bioveld is zo stabiel als een vlam, een brandende gasvlam. Dat is ook hoe we willen dat ons energieveld is. Maar zoals je weet: digitale communicatie is sterk gepulst. Het zijn sterke velden, flinke pulsen; gevolgd door perioden van niets; dan meer pulsen. Zo gaat de communicatie tussen de antennes en de mobiele telefoons. En binnenkort ook nog het internet-der-dingen. Dat is het digitale rijk.
Maar wij zijn analoge wezens. Levende wezens kunnen zich op geen enkele manier aanpassen aan dit type digitaal behandelde energie. Dat is onmogelijk. Het verschilt gewoon te veel van hoe wij functioneren – met nagenoeg constante hartslagen en hersengolven en een voortdurende circulatie van energie.

Het leven als energieveld

Josh: U noemde chi, kunt u ons daar meer over vertellen? Ziet u chi op dezelfde of een wat andere manier als *spirit* of bewustzijn of elektriciteit?
Dr. Rubik: De Oosterse filosofie heeft deze zaken met elkaar verbonden. Daar zeggen ze: waar de geest gaat, daar stroomt chi, en vlees en bloed volgen. Dus is het belangrijk wie er de baas is of de dirigent van deze symfonie van energie. Dat is de geest. Het is bewustzijn. Dan beweegt chi. En als derde volgen vlees en bloed.
Zij zouden daar dus elke verandering op moleculair niveau pas nà energetische verandering plaatsen. En het is zeker zo, dat de snelheid van elektromagnetisme gelijk is aan de snelheid van het licht: drie maal 10^8 meter per seconde. Dat is gigantisch, in vergelijking met bijvoorbeeld zenuwprocessen, waar je bij de synapsen moleculaire snelheden hebt van ongeveer 20 meter per seconde. Dat is traag vergeleken bij de lichtsnelheid.

Daarom denk ik dat je veranderingen allereerst in het bioveld ziet. Als het de regulering van de fysiologie en de biochemie betreft, dan gaat het daarna verder met effect op het niveau van de moleculen, de cellen en weefsels. Maar dat kan ik niet bewijzen. Er is nog veel meer werk nodig om dat aan te tonen.
Maar ik denk zeker dat het leven zien als een energieveld een vruchtbare manier is om het leven te begrijpen, net zoals het leven zien als een moleculair organisme weer een andere manier is. Deze twee manieren vullen elkaar feitelijk aan. In de natuurwetenschap beschouwen we het foton als een deeltje van energie, maar ook als een golf van energie. Dat is de deeltjes/golf-dualiteit van de kwantumtheorie. We kunnen dit meenemen naar de kwantumbiologie. Dan zeggen we dat het leven enerzijds een stelletje biomoleculen is. Dat is de klassieke chemische kijk. Maar anderzijds is het een samenhangend veld. En er moet iets zijn dat alles met alles verbindt. Ik zie niet hoe DNA dat doet. Wat verbindt alles wel op een samenhangende manier met alles? Volgens mij is dat het bioveld.

De rol van de geest

Josh: U geniet veel respect in academische kringen. We hadden het over uw werk bij het NIH en andere instanties. Wat zegt u als critici zouden beweren dat u pseudowetenschap beoefent; als ze proberen u minder geloofwaardig te maken omdat dit niet hun type wetenschap is? Hoe beantwoordt u dat?
Dr. Rubik: Ik heb al heel veel jaren van niemand meer zoiets gehoord. In het verleden zou ik hebben gezegd dat ik werk aan een nieuw paradigma van het leven, dat verder gaat dan het leven enkel te zien als een zak biomoleculen. Ik probeer de wisselwerking te zien tussen de geest en de energie, en daarvan weer de wisselwerking met vlees en bloed. Dat is allemaal erg belangrijk, want we zijn bewuste wezens.
Bewustzijn is buiten de conventionele wetenschap gehouden. Dat gaat ten zeerste op voor de biologie en de geneeskunde; want daar moet en zal de geest een grote rol hebben. Maar we zien bij genezingen verbazingwekkende gevallen. Dat mensen anders gaan denken; dat ze spontane vergeving ondervinden, of dat ze visualisatie gebruiken.
We kennen de kracht van bewustzijn, althans in de vroege stadia. Ik denk dat we dit moeten cultiveren en meer gaan leren begrijpen en in de geneeskunde invoegen. Ik denk in elk geval dat zich een paradigma aan het uitvouwen is dat veel wijder is dan de conventionele kijk.
Ik heb al decennia geen woord meer gehoord dat mijn werk ernstig bekritiseert. Ik zie dat dit paradigma vooruitgang boekt in de wetenschap. Er zijn veel jonge mensen die behoorlijk interesse hebben om onderzoek hierin te doen voor een proefschrift. En dat is iets heel goeds. Het paradigma schuift op.
Een wetenschapper drukte het zo uit: 'De wetenschap vordert begrafenis voor begrafenis.' Dat was Max Planck die dat zei. Hij was een van de vaders van de kwantumtheorie.
Dat doet ons herinneren hoe moeilijk het ruim honderd jaar geleden was om kwantumideeën te introduceren. Dat was radicaal. Maar vandaag de dag introduceren we ideeën over een energielichaam, over een bioveld. En ook dat we het een en ander ondervinden van die extreem subtiele velden in onze leefomgeving.

Geldrolletjes van opzij

Josh: Laten we eens kijken naar uw werk met bloedcellen, de analyse van levende bloedcellen. U heeft opvallende effecten gevonden. Dr. Rubik, neem ons mee, hoe worden die veroorzaakt?
Dr. Rubik: Laat ik beginnen met de opzet van dat onderzoek. Er waren tien proefpersonen, in leeftijd variërend van 27 tot 75 jaar. Allereerst moesten ze bloed hebben dat er heel erg goed uitzag. Dus het

waren mensen die zich heel goed voedden. Zag het bloed er in aanvang niet goed uit, dan kon ik ze niet gebruiken voor het onderzoek. De meesten gebruikten mobiele telefoons: ongeveer 80 procent. Het onderzoek was vijf jaar geleden.
Ik begon met een test van bloed uit de vingertop, een druppel op een microscoopglaasje onder een donkerveldmicroscoop. Ik bekeek hoe het bloed er in aanvang uitzag, zonder enige blootstelling nog aan mobiele telefoons. De personen moesten nuchter zijn en vier uur lang geen gebruik maken van WiFi of mobiele telefoons, alvorens naar me toe te komen voor het onderzoek. Na de nulmeting gaf ik ze een mobiele telefoon, een ingeschakelde smartphone met 4G. Maar die belde niet. Ze hielden hem gedurende 45 minuten in een rugzak. Hij kon wel een oproep of sms ontvangen maar deed dat niet.
Toen deed ik een tweede bloedtest. En wat je zag was veranderingen in het bloed. De rode bloedcellen werden kleverig en plakten aan elkaar, op een manier die we *rouleaux* of geldrolletjes noemen. Het is alsof je van opzij naar een rol muntjes kijkt. Op deze wijze raakt de perifere bloedcirculatie aangedaan. De bloedcellen moeten wringen om door de allerkleinste haarvaten van het lichaam te kunnen. Maar met het bloed in deze toestand gaat dat niet. Dus de fijnste bloedsomloop wordt belemmerd.
Ik keek niet alleen naar het bloed uit de vingertoppen. In sommige gevallen, terwijl deze personen de telefoon vasthielden, keek ik later ook nog naar bloed uit de teen, zo ver mogelijk van de telefoon vandaan. En daar vond ik dezelfde klevende rode bloedcellen.
Na deze tweede toestand, die ik de draagpositie noem, liet ik ze de telefoon nog eens 45 minuten lang gebruiken. De proefpersonen gingen online, het internet op. Ze hielden de telefoon ook bij hun hoofd voor twee gesprekjes van 5 minuten. Aan het einde van die 45 minuten nam ik een derde bloedmonster.
Nu ontdekte ik nog verdere verontrustende veranderingen in het bloed. De cellen waren los van de rolletjes gekomen, maar ze waren vervormd. De membranen hadden verandering van vorm; in veel gevallen waren ze stekelig en leken ze op kroonkurken of een zee-egel. In de hematologie worden zulke stekelige cellen feitelijk echinocyten genoemd, naar Echinoderm: *stekelhuidige.* En een hematoloog beschouwt ze als geen gezond signaal. Dit is dus ook weer een teken van een aangetaste perifere bloedsomloop.
Dit waren veranderingen op de korte termijn als gevolg van bijvoorbeeld een blootstelling van 90 minuten straling van een mobiele telefoon. Dat is maar een klein gedeelte van de dag. Mensen gebruiken hun mobiele telefoons, zoals je weet, de hele dag door. Ze worden ook nog blootgesteld aan WiFi en talloze andere bronnen in hun omgeving. Dat wordt nog ééns zoveel meer zodra 5G is geïnstalleerd.
We hebben dus veel om over na te denken, wat betreft effecten. Dit betreft niet alleen het bioveld, maar ook het bloed. Ik moet nog zeggen dat beide tests die ik heb gedaan – die met het bioveld en die met levend bloed onder de microscoop – uitgevoerd zijn bij mensen met een holistische of integratieve praktijk die zich bezighouden met gezondheid en welzijn. Als we dus dit soort veranderingen bij mensen zien, dan weten we dat ze aan het afdwalen zijn van een goed niveau van gezondheid en welzijn.

Gruwelijke gevolgen

Josh: Uw studies betreffen voornamelijk 4G, was het niet zo?
Dr. Rubik: Ja.
Josh: Wat voorspelt u dat er bij 5G gaat gebeuren?
Dr. Rubik: Nou, allereerst halen ze 1, 2, 3, en 4G niet weg. Ze voegen er meer aan toe. Ze voegen niet alleen meer toe in de zin van hogere frequenties. Ze voegen ook een overmaat toe: een enorm aantal zogenoemde *kleine cellen*, waar dan ook maar. In onze woonwijken en overal: om de 75 tot 300 meter,

naar ik begrijp. Want de straling wordt geblokkeerd door water en vegetatie en zo meer. Dus ze moeten veel meer antennes opstellen.
Daarnaast hebben ze plannen voor zo'n 20.000 satellieten in een lage baan om de aarde. Die zullen verschillende frequentiebanden van 5G produceren en de aarde verzengen. Er is dus straks geen plek meer vrij van deze straling. Nu nog wel. Ik bedoel, je kunt nu nog de natuur in gaan en grotendeels uit de buurt van die straling blijven. Vooral in de nationale natuurparken, heb ik gemerkt.
Ik verwacht als gevolg hiervan meer slopende effecten, zowel wat het bloed als het bioveld betreft. Maar in wezen is het moeilijk te voorspellen. We weten het niet. Ook al zijn er veel onderzoeken openbaar; waarvan sommige afkomstig uit het leger. Een aantal 5G-frequenties is gebruikt door het leger, niet alleen voor radar maar ook voor bepaalde niet-dodelijke wapens. Ik begrijp dat 95 GHz wordt gebruikt in het Active Denial-wapen.
Bij het leger zit dus mogelijk kennis waar wij niets van weten. Er zijn wel hele aantallen vrijgegeven documenten, rapporten vanuit de hele wereld, die effecten van deze radarfrequenties aantonen en voorspellen. Ze zijn niet erg gezond.
Ik zou niet alleen veranderingen in het bloed en het bioveld verwachten, maar ook een toename van neurologische veranderingen. Dat zijn zaken waar ik met name bang voor ben. We weten dat 5G op de huid zal inwerken en erdoor zal worden geabsorbeerd. De huid is uiteraard een van de belangrijkste organen en is ten zeerste verbonden met het zenuwstelsel. Maar niet alleen dat. Ten aanzien van het ondergaan van straling – de huid regelt veel van onze stofwisseling. Ik verwacht echt gruwelijke gevolgen van 5G. Als het inderdaad wordt geïnstalleerd.
Ik denk dat we over dit alles nog eens goed na moeten denken. Er zijn al hopen onderzoeken beschikbaar. We moeten dit heroverwegen, voordat we het als een gek overal installeren. Ik denk dat glasvezel een logisch alternatief is. Ik weet dat het duur is. En misschien zijn zaken zoals zelfrijdende auto's dan niet uitvoerbaar. Maar we kunnen de technologie in huizen, in scholen, en ook in de industrie met alleen glasvezel laten werken. Dus dat zou mijn stem krijgen.
Ik weet dat we de technologie moeten blijven uitbreiden en ervoor moeten zorgen dat iedereen verbonden is. We hebben tegenwoordig een mondiaal georiënteerde wereld. Ik ben er geen voorstander van om de technologie die we hebben eruit te gooien. Ik ben voor veilige technologie.

Gunstige frequenties

Josh: Dr. Timothy Schoechle spreekt op deze Top over zelfrijdende auto's. Zelfs al vind je een scenario met zelfrijdende auto's waardevol en wil je het echt, zo zegt hij, dan nog heb je 5G niet nodig. Je hebt geen ogenblikkelijke draadloze communicatie tussen auto's nodig. Het blijkt niet nodig te zijn voor zelfrijdende auto's. Dus interessant.
U noemde ook de Active Denial-technologie, die werkt met 95 GHz als een van de frequenties. Een van de kritieken is dat alle intensiteit of vermogensdichtheid die voor wapens met die frequentie wordt gebruikt, veel groter is dan wat er blijkbaar in 5G komt. Wat zou u daarop zeggen?
Dr. Rubik: Een wapen wordt een heel kort moment gebruikt. Maar 5G hebben we de klok rond, 24 op 7 en 365 dagen in het jaar. Niemand kent nog de uitwerking van chronische blootstelling bij laag niveau aan deze frequenties over langere tijd. Ze zijn nooit over langere termijn bestudeerd. Dus wij zijn de proefkonijnen. Ik vind dat volledig verkeerd. We moeten enig idee hebben aangaande langdurige chronische blootstelling door middel van bepalende experimenten, voordat we ons hierin begeven.
Josh: Welke hoop ziet u voor de toekomst, wat betreft het beschermen van mensen tegen 5G-frequenties?
Dr. Rubik: Ik heb een onderzoek gedaan. Ik weet dat er een zeker aantal technologieën bestaat waarvan wordt beweerd dat ze beschermende werking hebben tegen althans 2G, 3G, 4G. Het zou om

gunstige frequenties gaan. Tegelijk maak ik me zorgen over een hoop apparaten op de markt die *zogenaamd* bescherming geven, maar waarvoor geen enkel collegiaal getoetst onderzoek kan worden getoond. Dus die gaan van tafel.
Ik heb een collegiaal getoetst onderzoek gedaan naar een technologie met enkele heilzame frequenties die gedeponeerd waren. Ik weet niet welke het waren; ik ben niet de uitvinder. Wat je zag was een beter evenwicht in het autonome zenuwstelsel, volgens de lage en hoge frequenties in het harttachogram. De verhouding van die frequenties houdt verband met het autonome evenwicht. Er was ook verbetering met die technologie in een mobiele telefoon, zelfs via het internet.
Er zaten hierbij twintig proefpersonen in mijn onderzoek. Ze raakten de mobiele telefoon zelfs niet aan. Toch was er met, zeg maar, een meter afstand tot de telefoon en met die positieve heilzame frequenties, een verbetering zichtbaar wat betreft stress.
Dus ik vind dat we dit moeten verkennen. Er is geen vooraf geldende theorie die vertelt welke frequenties van dit door God gegeven elektromagnetische spectrum gunstige effecten zouden kunnen hebben op onze gezondheid. Maar het zijn zeker niet die van de magnetron, waarmee je water kookt. Een van de telecomfrequenties zit daar vlak bij. Water koken is geen goed idee als je voor 70 procent uit water bestaat, zoals levende wezens.
Dus we moeten onderzoeken welke heilzame frequenties er in het elektromagnetisch spectrum zitten. Mogelijk kunnen we ze gebruiken als frequenties voor onze communicatie. Of anders misschien in onze technologieën stoppen, om die neutraal te maken, of wie weet beter voor onze gezondheid.

Een meervoudige aanpak

Josh: Een meervoudige aanpak dus. Niet alleen reduceren door middel van kleding en afscherming, niet alleen je richten op wat nuttige technologieën zijn en jezelf daarmee beschermen, niet alleen proberen de voortgang van 5G te stoppen. Nee, het is het geheel. Het is ook het verspreiden van informatie, het vergroten van de bewustheid, plus de verantwoordelijkheid bij onze gekozen bestuurders en de bedrijfsbonzen. Bent u het daarmee eens, dat het feitelijk om een meervoudige aanpak gaat? En als iemand beweert dat er maar één manier is om dit probleem op te lossen, dan maken we ons te klein, toch?
Dr. Rubik: Zeker, ik ben het eens met een meervoudige aanpak. Onze bestuurders moeten heel zorgvuldig luisteren naar de wetenschappers en de medische wereld en de experts. En niet alleen naar de industrie, waar winstmotieven ver boven alles gelden.
Ik walg er eerlijk gezegd behoorlijk van als ik de FCC zie. Het lijkt me daadwerkelijk een gekaapte instantie. Gekaapt door de industrie, volledig meegaand en buigend voor wat de industrie ook maar zegt. Maar de FCC heeft geen enkele expertise wat betreft gezondheid en welzijn en het milieu. We verliezen dus allemachtig veel door deze kleine instantie te laten vertellen wat er moet gebeuren. Zoals ik het begrijp, hebben ze het in 2018 zo geregeld dat de landelijke overheid haar gang kan gaan. Waarbij dan gemeentelijke overheden wat betreft gezondheid en milieu niet veel te zeggen hebben, uitsluitend als het gaat over esthetische kwesties. Dat is belachelijk. Dat ontkracht het doel van gemeentelijk overheden: de welvaart en het welzijn van hun burgers.
Ik denk dat zorgvuldig vermijden ook erg belangrijk is om chronische blootstelling te voorkomen, de onafgebroken blootstelling. Want we weten dat er sprake is van *accumulatie*. Dat je net als bij de röntgenstraling van een radioactieve bron geen constant bombardement wilt hebben. De tandarts beschermt je met een loden schort. Thuis wil je misschien ook afscherming hebben, en afschermende kleding voor je lichaam, een hoes voor je mobiel waardoor hij jou niet bestraalt als je hem in je zak hebt.
Er zijn veel dingen die onze aandacht nodig hebben. Niet in de laatste plaats: zet je mobiel in de

vliegtuigstand. Dat schakelt hem daadwerkelijk uit en dan communiceert hij ook niet met een satelliet. Mensen moeten zich dit allemaal aanwennen om te overleven en gezond te blijven, als we met deze technologie verder willen.
Maar allereerst, denk ik, moeten we de technologie herzien, alvorens hem uit te rollen. Helaas wordt er geen rekening gehouden met ons welzijn. Wel met de winstmotieven, dacht ik zo. Het is een race tussen Azië en de Verenigde Staten, zegt de huidige President. Dat is een heel kortzichtige kijk. Want met zo'n race schieten we onszelf in de voet, als je het mij vraagt.

Lokaal en mondiaal

Josh: We spreken met Dr. Timothy Schoechle ook over oplossingen via bekabeling. En met Theodora Scarato, en diverse anderen, over rechten die de lokale overheden wel degelijk hebben. Over de strategieën die door lokale overheden worden gevolgd – zowel in de Verenigde Staten als in andere landen – om de rollen om te draaien. Om goed en doelmatig terug te vechten tegen de FCC of welke regulerende instantie waar dan ook. Er worden resultaten geboekt. Een hoop gemeenten komen in het geweer en raken erbij betrokken.
Misschien herinnert u het zich nog van april 2019. Je had toen een uitspraak van het Hooggerechtshof in Californië. Die bekrachtigde dat San Francisco – en daarmee elke andere stad – toch echt veel meer macht heeft dan wat de FCC ons wil doen geloven: dat gemeentelijke overheden en burgers niets in te brengen zouden hebben.
Deze uitspraak ligt er gewoon. Dus zelfs de hoogste rechters van afzonderlijke staten bemoedigen ons om niet te geloven dat we machteloos zijn – om werkelijk creatief te denken, als gemeenschap samen te werken. Gemeenten en lokale overheden moeten samenkomen en dit probleem door middel van informatie oplossen. Door bewustheid, en door onze gekozen vertegenwoordigers verantwoordelijk te houden. Niet alleen maar informeren – hoewel dat allereerst nodig is – maar ook daadwerkelijk verantwoordelijk houden.
Ik vind dit zeer bemoedigend, als je naar het grotere geheel kijkt. Maar momenteel... ik bedoel, soms voelt het gewoon alsof er een existentiële crisis gaande is, niet? Of het nu 5G is, of zoiets als met Monsanto, of de kwaliteit van de lucht of het water, of het hele politieke systeem en die verdeeldheid, dat verdeel-en-heers...
Goed, ter afronding, heeft u praktische suggesties om door dit tijdperk heen te komen, waarin we individueel en collectief een soort samenpersing of enorme uitdaging lijken mee te maken?
Dr. Rubik: Ik denk dat het helpt om dingen lokaal te doen. Maar denk ook na over hoe we al die lokaal georganiseerde activiteiten met elkaar kunnen verbinden, om ons uit te spreken tegen het installeren van 5G. Hoe we ons met elkaar kunnen verbinden voor een grotere georganiseerde inspanning om ons uit te spreken. Dat is wel iets waar ik bezorgd over ben. Want ik denk dat al die kleine inspanningen die worden geleverd niet voldoende zijn.
We moeten dus lokaal samen optrekken, maar ons tegelijk mondiaal verbinden en zeggen: 'Nee, het is geen tijd om het uit te rollen. Het is tijd om er nog eens over na te denken, voordat we het uitrollen.' Want als het eenmaal uitgerold is, ben ik bang dat het heel moeilijk zal zijn om het ongedaan te maken. Laten we dus lokaal met onze buren samenwerken. Zorgen dat ze geïnformeerd zijn over wat er gaande is. Zorgen dat mensen weten hoe ze hun mobiele telefoon op de juiste manier moeten gebruiken, zonder zichzelf iets aan te doen. Dat is volgens mij essentieel. De blootstelling aan straling verminderen door zo veel mogelijk verbinding via een kabel te gebruiken. Wat is daar overigens mee gebeurd? Het is werkelijk niet te geloven...
Zoek contact met grotere groepen om te proberen dit te stoppen. Ik denk namelijk niet dat we het lokaal zullen redden, gezien de uitspraken van hogere en nog hogere overheden. Want daar is bepaald,

dat wij enkel ietsje mogelijkheid tot inspraak hebben als het om esthetiek gaat bij de plaatsing. Dat lijkt me echt belachelijk. Ik weet dat er rechtszaken lopen. Maar die kunnen heel erg lang duren, zoals het meestal gaat met rechtszaken.
Dus hoe kunnen we onze lokale activiteiten bundelen en in een groter georganiseerd verband tegenweer bieden? Dat is de vraag die ik achterlaat. Want het moet op de een of andere manier gebeuren. Ik heb geen antwoord.

Oproep aan iedereen

Josh: Ik zou iedereen ten zeerste willen aanbevelen, of het nu dit gesprek betreft of een gesprek met een van de andere geweldige sprekers op deze Top, om het naar al je contacten te sturen, via e-mail of wat voor social media dan ook. Delen met je vrienden en familie en collega's. Want zoals u zegt, Dr. Rubik, de basis is het doorgeven van de bewustheid, het verspreiden van de informatie, de bemoediging dat we dit samen doen en dat *wij* de verandering zijn. We zijn dit met ons allen aan het uitzoeken. En iedereen mag meedoen. We doen het samen, om een verschuiving van het paradigma te bewerkstelligen. Net zoals met uw kennis – waar u zo geweldig over heeft gesproken.
Heeft u nog laatste gedachten voor ons?
Dr. Rubik: Nou, misschien dat er vanwege deze kwestie reëel zoiets als een mondiaal bestuur kan komen. Door mensen, voor mensen, van mensen. Ik zou dat hopen.

Nieuwe stralingsmeter

Josh: Ik hoorde nog dat u betrokken bent bij de ontwikkeling van nieuwe apparatuur om de frequenties te meten, de frequenties van 5G. Klopt dat? Is er een nieuwe meter in ontwikkeling, en werkt u daaraan mee? Want momenteel kost het minstens 10.000 dollar of meer om die hoge gigahertzfrequenties te kunnen meten. Gewone mensen hebben zulke meetapparatuur niet. Kunt u ons meer vertellen?
Dr. Rubik: Wel, wat ik begrijp, op grond van wat ik tegenkom, is dat de meetapparatuur voor de millimeterfrequenties van 5G ontzettend duur is. Je betaalt zo 100.000 tot maximaal 250.000 dollar als je het echt wilt meten. Dat gaat over militaire kwaliteit. Want op de markt is er niets. Niemand zal kunnen vaststellen wat het niveau is in je eigen buurt of je woning. Dat is anders bij 4G. Je koopt voor 200 dollar of zelfs minder een draagbare meter om de bandbreedtes van 4G te meten.
Dit is een enorm probleem. Want we zullen dus op slechts een handvol experts moeten vertrouwen wanneer we willen meten. En ja, ik ben betrokken bij een onderneming om een eenvoudig apparaat te maken. Zodat we minstens een paar van die 5G-banden kunnen meten, wanneer ze het millimetergebied in gaan.
Josh: Welke prijs, schat u, naar verwachting – welke orde van grootheid kan het zijn als het apparaat klaar is?
Dr. Rubik: Nou, dat weet ik nog niet. Laat ik dit zeggen, we zijn nog afhankelijk van verdere financiering om het mogelijk te maken. Het zit in een vroeg stadium. Alleen al de aanschaf van de apparatuur om die frequenties te produceren loopt flink in de papieren. We hebben de meeste apparaten om 5G-frequenties te maken al wel gekocht. Maar de kosten van het apparaat kan ik moeilijk voorspellen. We hopen dat het onder de duizend dollar zal blijven.
Josh: Dat is geweldig nieuws. Dat wordt een zeer waardevol apparaat. Hou ons allemaal op de hoogte, en heel erg bedankt voor al het werk dat u doet en al de informatie en dit gesprek.

15. REGIONALE OVERHEDEN IN VERZET TEGEN 5G

Raphaël Mahaim

Raphaël Mahaim (1983) is lid van de Zwitserse Groene Partij en zit sedert 2007 in het Parlement van het kanton Vaud in het Franssprekende deel van het land. Hij werd tweemaal herkozen. Hij was vooral verantwoordelijk voor het leiden van het verzet tegen 5G en het bewerkstelligen van een moratorium voor de uitrol in het kanton. Raphaël Mahaim heeft een doctoraat in Milieurecht van de Universiteit van Freiburg en een graad in de Rechten van de Universiteit van Lausanne. Hij is partner van het advocatenkantoor R&Associés te Lausanne.

Josh: Raphaël, jij bent dus betrokken geraakt bij de discussie en het debat die zijn uitgemond in het moratorium voor de uitrol van 5G. Alvorens te praten over de gebeurtenissen die daartoe hebben geleid, wil ik allereerst vragen wat jouw persoonlijke redenen en zorgen waren waardoor je in deze discussie rond 5G bent verzeild?
Raphaël: Als lid van de Groene Partij zou ik waarschijnlijk twee dingen willen zeggen, de twee voornaamste elementen die ertoe leidden dat ik me hartstochtelijk druk ging maken over 5G. Mijn voornaamste zorg vanwege de straling betreft de mogelijke gevolgen voor de gezondheid en het milieu. Door het moratorium hebben we de tijd gekregen om de documentatie op te zoeken, het wetenschappelijk bewijs van mogelijke risico's. Ik heb het niet over angst, of over onaangetoond risico. Het gaat om heel serieuze mensen die zeggen dat er risico's kunnen zijn.

Alles met alles verbonden

Raphaël: Ik persoonlijk ben geen ingenieur. Ik ben ook geen wetenschapper. Ik probeer alleen maar om me heen te kijken en te horen wat mensen erover zeggen. Dat zou dus mijn eerste zorg zijn.
De tweede zorg, waarvan ik eveneens geloof dat die erg belangrijk is, heeft te maken met ons energiegebruik en de verkooppraktijken van telecombedrijven voor mobiele verbindingen. Niet alleen betreffende telefoons, maar ook horloges, koelkasten, auto's – zelfs trampolines. Dat is iets dat ik kort dagen geleden zag.
Ik ben erg bezorgd over al die met elkaar verbonden objecten die, algemeen gesproken, kunnen leiden tot een massaal energieverbruik, en in mijn ogen tot klimaatverandering. De uitdagingen waar we wat dit betreft voor staan, zijn zorgelijk en we moeten ons vragen stellen. Ik bedoel dat ik me er vragen bij stel.
Hebben we al die met elkaar verbonden apparaten echt nodig? Zo ja, voor welk doel? Voor wie? Ik geloof beslist dat sommige bedrijven een heel snel internet nodig hebben. Ik geloof ook dat sommige onderzoekers en sommige technische scholen een heel snel werkend internet nodig hebben. Maar ik vraag me echt af of iedereen met het net verbonden auto's of koelkasten nodig heeft. Eerlijk gezegd, door wat ik inmiddels over het onderwerp weet, zou ik liever zeggen: nee. We hebben andere prioriteiten, andere noden, andere sociale vraagstukken, die we moeten aanpakken.
Maar de twee belangrijkste redenen zijn de risico's voor de gezondheid en het mogelijke risico voor de leefomgeving. En aan de andere kant, wat onze democratische reputatie in Zwitserland betreft: het is echt een maatschappelijk punt. Waar gaan we heen, wat willen we, wat hebben we nodig? En natuurlijk, hoe kunnen we de klimaatverandering en dergelijke uitdagingen aanpakken?

Een heel goede vraag

Josh: Jij hebt een heel solide achtergrond wat betreft wettelijke regelgeving. Hoe kunnen we positieve

verandering en echte oplossingen bewerkstelligen, in plaats van valse oplossingen, of oplossingen die de samenleving afleiden of ons op onproductieve wegen brengen? Vertel eens wat er gebeurt met dat moratorium bij jullie in Vaud en in Genève. En volgens mij waren er minstens vier kantons die al eerder andere moratoria of zo hadden. Hoe belangrijk is het debat over 5G momenteel in Zwitserland? En wat precies leidde tot het moratorium waarvoor jij in Vaud de aanzet hebt gegeven?
Raphaël: Een heel goede vraag. Laat ik allereerst beginnen met wat uitleg als advocaat. Want als zodanig houd ik me meestal bezig met milieurecht, bouwrecht, ruimtelijke ordening. En de laatste tijd zag ik een enorm aantal aanvragen voor bouwvergunningen voor specifiek 5G-zenders. En dat vond plaats zonder enige certificering, zonder enige coördinatie.
Als advocaten zijn we gewend aan zeer complexe procedures voor het aanvragen van bouwvergunningen. Ik bedoel, wil je een klein huisje in je tuin bouwen om je fiets of iets anders in te zetten, dan moet dat door een heel complexe procedure heen en dat kost tijd. Het moet gecertificeerd worden, gecoördineerd met eventuele andere vergunningen die in hetzelfde gebied zijn aangevraagd, enzovoort. Maar voor die zenders die de telecomaanbieders in onze regio willen plaatsen, is het zonder die coördinatie gebeurd, zonder die certificering.
In de afgelopen maand zijn er letterlijk honderden van zulke aanvragen gedaan, en niet allemaal van dezelfde aanbieders. Dus die zitten met elkaar in een enorme competitie, en er is geen enkele coördinatie die bijvoorbeeld zegt: 'Oké, ik stel een zender in dit dorp op, doe jij dat in een ander dorp.' Ze vragen gewoon vergunningen aan. Bijvoorbeeld in een klein dorpje waar internet met hoge snelheid niet echt nodig is en waar, weet ik het, misschien drie, vier, vijf zenders kunnen staan, daar zijn door de exploitanten allemaal vergunningen aangevraagd. En dat is waarschijnlijk de eerste aanleiding geweest die tot een sterke reactie heeft geleid, kenmerkend voor juist die kleine dorpen waar mensen zeggen: 'Ik weet niet zo zeker of ik een zender wil op de kerk in mijn dorp. Ik weet niet zo zeker of ik een zender wil op de school of net naast de school, waar mijn kinderen naartoe gaan.'
Dat begon zo ongeveer eind 2018, begin 2019. En vervolgens kwamen de aanbieders, heel interessant, met een massale advertentiecampagne. Belangrijk om te vermelden is dat Roger Federer, onze nationale held – je weet wel, tennis – een van de mensen was die in die advertentiecampagne voorkwam. We konden in elke straat van onze steden een afbeelding van Roger Federer zien, die ons vertelde dat 5G er aankomt, dat het fantastisch is, we krijgen nog meer internet, nog meer snelheid, enzovoort. Het was precies het moment waarop mensen vragen begonnen te stellen over deze ontwikkeling. 'Ik ben er niet zo zeker van dat we dit nodig hebben. Ik ben er niet zo zeker van dat het op deze manier moet. Ik ben er niet zo zeker van dat het zo snel moet, dat het allemaal zo ongecoördineerd moet.'
Het werd heel erg concreet in ons Franstalige deel van Zwitserland. Het begon met een petitie. Een gewone burger begon handtekeningen te verzamelen van mensen die zich zorgen maakten over 5G, en het werd een heel groot succes. Onverwacht, ik denk binnen een paar weken, hadden we echt meerdere, nee honderdduizenden handtekeningen, wat heel zeldzaam is in zo'n klein land als Zwitserland.
Dit gebeurde zo rond maart en april en het werd door ons geleid. Ik bedoel, sommige politici en parlementariërs vragen zich af of je wel moet proberen om echt op politiek niveau te reageren. Maar dat is wat we inderdaad hebben gedaan. En wij van de Groene Partij waren de eersten om te reageren in mijn woonplaats.
En er waren meer aanleidingen, want we hebben een groot kanton. Er werd op heel veel manieren over gesproken op allerlei plaatsen in de kantons waar veel zenders waren gepland. Er kwam een enorme discussie op gang in de kranten, enzovoort.

Moratorium in het kanton

Raphaël: We besloten dat de tijd rijp was was om echt vragen over deze technologie te stellen, over de manier waarop het werd uitgerold, waarom het niet werd gecoördineerd en gecertificeerd. Dus dat deden we. We dachten dat het belangrijk was om inderdaad op dat niveau te handelen.
Misschien nog even een commentaar over die periode. De officiële autoriteit, het Zwitserse Federale Bureau voor het Milieu, heeft interessant genoeg op nationaal niveau een onderzoek bevolen naar de mogelijke risico's voor de gezondheid en het milieu. Dat was eind 2018. Maar ondanks het feit dat ze nog steeds wachten op de uitkomsten van dat onderzoek, werden er al enkele vergunningen voor zenders afgegeven. Wij vonden dat echt belachelijk. Want aan de ene kant zeg je: 'Oké, we moeten onderzoek doen naar de risico's, we moeten nadenken over wat we aan het doen zijn. We kennen het voorzorgsbeginsel, dat een heel erg belangrijk principe is in de Zwitserse wet. Dus we moeten voorzichtig zijn.' Dus het voorzorgsbeginsel aan de ene kant, maar aan de andere kant geven we honderden vergunningen af voor het plaatsen van die zenders door het hele land.
We voelden dus ook dat er een probleem was met een autoriteit die zegt: 'We moeten voorzichtig zijn, we moeten met wetenschappelijk bewijs werken, we moeten het coördineren.' Maar die aan de andere kant op ongecoördineerde en ongecertificeerde manier vergunningen afgeeft.
Daarmee begon het, en toen kwamen wij met – het heet een resolutie in ons Parlement – met deze resolutie die om een moratorium vroeg. En daarover werd gedebatteerd: tot wanneer is dat moratorium nodig, waar vragen we precies om? En we kwamen met andere partijen tot een overeenstemming, want natuurlijk zaten niet alle partijen met ons op dezelfde lijn. Maar we kwamen met de belangrijkste partijen overeen dat we op zijn minst een moratorium nodig hadden tot dit eerste federale onderzoek enig resultaat opleverde. Dat zou waarschijnlijk eind zomer, begin herfst zijn.
Dat moratorium werd uiteindelijk door het kanton en het Parlement aangenomen. Het vraagt om alle plaatsingsvergunningen te bevriezen tot het onderzoek enig wetenschappelijk bewijs, wetenschappelijke resultaten levert over bijvoorbeeld mogelijke gezondheidsrisico's in verband met 5G. Daar staan we dus nu. Dat is het hele verhaal achter het 5G-moratorium in ons kanton.

Vergunningen bevriezen

Josh: Is het een zelfde moratorium zoals wat er in het kanton Genève en nog twee andere is aangenomen?
Raphaël: Ze lijken erg op elkaar. We kunnen het over enkele wettelijke details hebben, maar in de basis zijn ze hetzelfde. Er mogen de komende weken en maanden geen plaatsingsvergunningen worden afgegeven, totdat er meer wetenschappelijk bewijs is door dit onderzoek dat het Zwitserse Federale Bureau voor het Milieu heeft bevolen. Ik geloof dat in Genève niet precies dezelfde woorden zijn gebruikt, maar in de basis is het gelijk.
Josh: Dus moratoria die zeggen: geen vergunningen, geen plaatsingsvergunningen voor kleine cellen van 5G-gerelateerde infrastructuur, klopt dat?
Raphaël: Ja. En misschien mag ik er nog wat commentaar aan toevoegen. Deze moratoria kwamen in de meeste gevallen voort uit de kantons die je eerder noemde, vanuit de Parlementen. En natuurlijk zijn Parlementen er voor regels en wetten, en niet noodzakelijk om vergunningen te verlenen, of de afgifte van vergunningen te bevriezen. In het algemeen, meteen nadat het Parlement dit moratorium had laten passeren, zeiden leden van de regering: 'Oké, we zijn ermee akkoord gegaan die plaatsingsvergunningen te bevriezen, op grond van de stemming in het Parlement, maar ook (en dat is interessant) omdat we niet alle methoden hebben om de straling te meten en op wetenschappelijke wijze te weten dat een zender geen kwaad kan en geen risico betekent voor bijvoorbeeld de gezondheid.'

Want we hebben inderdaad voor die nieuwe dynamische 5G-zenders geen methode om de straling te meten of te berekenen. We wachten tot de nationale overheid ons de instrumenten daarvoor verschaft. Totdat we die instrumenten hebben, die methodiek, geven we geen vergunningen meer af. Dat was ook nog een argument dat door de regering werd gebruikt na de parlementaire stemming om de vergunningen voor zenders te bevriezen, in die vijf of zes kantons die er meer problemen mee hadden.

De macht van een kanton

Josh: Dus Vaud werd het eerste kanton waar dit moratorium van kracht werd. En na ongeveer een week lazen we, ik geloof in *The Switzerland Times*, in een paar belangrijke artikelen dat de industrie hoe dan ook doorgaat. Ze zetten 5G gewoon aan, ze gingen toch van start en zijn van plan om volgens mij 90 procent van het land eind 2019 met 5G-infrastructuur bedekt te hebben, hoewel dus deze moratoria zijn aangenomen. Kun je ons vertellen hoe dat kon gebeuren? Ik bedoel, is dat een aanval op de regels van de wet? Wat gebeurt er nu? Hoe moet het verder? Want ik schreef hier iets over op onze website. En iemand stuurde me een e-mail met commentaar en zei: 'Nee, nee, jij begrijpt niet hoe overheidssystemen en de verschillende niveaus in overheden en al dat soort zaken werken.' Dus vertel een beetje over hoe we dit moeten bekijken.
Raphaël: Allereerst, deze moratoria zijn in 5 of 6 kantons gepasseerd, er is over gestemd, maar we hebben in ons land meer dan 20 kantons. Dus theoretisch en wettelijk gesproken is er in de overblijvende kantons geen discussie geweest en daar is dus geen moratorium. Ik bedoel, de exploitanten, de telco's kunnen daar gewoon van start. Niets staat hun in de weg voor het verkrijgen van vergunningen voor zenders.
Ten tweede: ongelukkig genoeg zijn er al veel vergunningen afgegeven voor er werd gestemd. In de eerste maand van dit jaar werden die honderden aanvragen voor de plaatsing van nieuwe zenders gedaan. Sommige daarvan werden gehonoreerd voordat over die moratoria was gestemd. Want wij – schande over ons – hadden niet snel genoeg gereageerd. Maar ja, zo is het nu eenmaal. Sommige van die vergunningen waren al vóór de politieke discussie afgegeven.
Ten derde: de limiet voor de straling van die zenders is op nationaal niveau gereguleerd. Dus je kunt zeggen dat alles wat wij verboden en niet geautoriseerd hebben wettelijk gezien geen kracht van landelijk niveau heeft, niet onder de landelijke autoriteiten valt. Dus door te stemmen voor deze moratoria hebben we niets veranderd aan de landelijke regels voor de stralingslimieten, aan wat is toegestaan, welke soort zenders, enzovoort. Het enige wat we hebben gedaan, is zeggen dat we het proces van de afgifte van vergunningen hebben bevroren, want die macht heeft het kanton. De voorzitter en ook zelfs de gemeenten geven die vergunningen af. Dus het is een complexe situatie. Samengevat kunnen we zeggen dat we de wet met betrekking tot 5G-zenders niet hebben veranderd. Het enige wat we deden – en dat is natuurlijk toch wel iets – is dat we zeiden: Wees alsjeblieft voorzichtig, denk alsjeblieft na over wat we doen. Dus op kantonniveau: Stop minstens met het afgeven van vergunningen tot we meer weten over de technologie, de mogelijke risico's, en de zaken waarover ik het heb gehad. Dat is dus de situatie – als ik tenminste duidelijk genoeg geweest ben – en dat is goed.

Wachten op het onderzoek

Josh: Toen dat moratorium werd aangenomen, is jullie kanton toen ook echt gestopt met het toekennen van meer vergunningen aan telco's?
Raphaël: Ja. Een van de leden van de regering kwam ook naar het Parlement en kaartte deze zaak aan tijdens het debat in het Parlement. Zij bevestigde dat haar departement, de mensen in de lagere administratie, de komende weken en maanden geen toestemming of vergunning aan telco's zullen

afgeven. Dus dat effect heeft het gehad in ons kanton.
Natuurlijk is het slechts tijdelijk. We wachten af wat er komt, met name wat de uitkomsten van het onderzoek dat op nationaal niveau werd bevolen zullen laten zien. Misschien wordt het moratorium opgeheven of veranderd of aangepast, of krijgen we een nieuwe, definitieve discussie over waarschijnlijk twee of drie maanden.
Josh: In de Verenigde Staten, ik zou zeggen uiteraard, geeft de industrie toe nooit enig onderzoek naar de veiligheid te hebben gedaan. Er zijn geen onderzoeken die bewijzen dat 5G veilig is en ze zijn ook niet van plan om onderzoek te gaan doen. Ze hebben er geen geld voor vrijgemaakt. Ondertussen komt er uit onafhankelijke onderzoeken een heleboel om je zorgen over te maken, met name betreffende het gebied van de millimetergolven.
Ik bedoel, 60 gigahertz tast de zuurstofinname aan. Er is een specifiek frequentiebereik dat verband houdt met de zweetkanalen van de mens en de werking ervan, wat belangrijker is dan je zou denken voor het functioneren van ons lichaam. Er zijn proeven die aantonen dat een bacterie zich kan omvormen tot een andere soort bacterie, en daardoor zelfs het menselijk microbioom kan veranderen. Dat is wat de onafhankelijke wetenschap intussen zegt; maar de industrie doet dus geen eigen onderzoeken. Het is bij ons enorm corrupt, Raphaël, echt verbazingwekkend. Ik weet dat in Europa, met alle onwetendheid, het maar de vraag is of er naar de onafhankelijke wetenschap wordt geluisterd. Maar ik wil je vragen, hoeveel vertrouwen heb jij dat het landelijke rapport in Zwitserland onbevooroordeeld zal zijn en naar daadwerkelijke gezondheidseffecten onder de bevolking zal kijken?

Vragen blijven stellen

Raphaël: Om eerlijk te zijn heb ik niet zo veel vertrouwen. Natuurlijk wil ik ook zien wat de eerste uitkomsten zijn, maar zijn die wetenschappelijk solide, of hebben we nog meer nodig? Als we om meer onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek moeten vragen, dan zullen we dat doen. We doen dat nu feitelijk al enkele jaren. Onder anderen De Groene Partij heeft gevraagd om meer onafhankelijk onderzoek op dit gebied.
Dit is wel interessant om te weten. Ik ken een paar professoren van het EPFL, de École Polytechnique Fédérale de Lausanne, dat is onze technische universiteit hier in Lausanne, die een behoorlijke faam geniet. Ik ken verschillende professoren die daar werken en die me in feite zeggen: 'We weten dat er bepaalde punten zijn, dat er bepaalde kwesties zijn, en enkele van onze collega's hebben onderzoek gedaan, maar de uitkomsten ervan zijn in zekere zin niet gebruikt zoals het zou moeten. Zij baseren zich niet zoals het zou moeten op de wetenschappelijke literatuur, en ook de landelijke bewindslieden, de landelijke autoriteiten niet.'
Dus we blijven doorgaan, we blijven vechten, en we zullen blijven vragen om onafhankelijke uitkomsten. Zeker, je vraag is heel relevant. Ik weet niet of het onderzoek dat door het Landelijk Bureau is bevolen op een of andere manier overtuigend bewijs zal opleveren. Natuurlijk, als er aanwijzingen zijn voor bepaalde risico's, en dat we heel voorzichtig moeten zijn, dan zullen we dat ook gebruiken in de geest van het voorzorgsbeginsel en zeggen: 'Oké, laten we zeer strenge limieten instellen.' Nogmaals, ik ben geen ingenieur, en geen specialist, maar wat ik wel weet is dat we bepaalde zeer strenge regelgeving nodig zullen hebben om ervoor te zorgen dat die risico's zich niet waarmaken.

Discussie over limieten

Josh: Wat betreft de veiligheidsonderzoeken waar je het over had, hier in Noord-Amerika en in veel andere landen kijken ze niet naar de niet-thermische effecten. Naar de huidige wetenschappelijke kennis zijn de officiële veiligheidslimieten van de overheid achterhaald. Hier hanteren we 600 tot 1000

microwatt per vierkante centimeter, en ik denk dat het in veel landen ook zo is. Maar heeft Zwitserland niet een veel lagere, veel veiliger drempel ingesteld voor microgolfstraling?
Raphaël: Een heel goede vraag. Eerlijk gezegd weet ik niet zeker of ik daar het juiste antwoord op kan geven, maar het is wel wat men steeds zegt. Blijkbaar, voor wat ik ervan begrijp, kun je inderdaad zeggen dat de drempel bij ons in sommige gevallen bepaald laag is, maar in andere gevallen is dat niet het geval. Dus blijkbaar zijn we bijvoorbeeld voor sommige delen van het spectrum beter dan de Europese Unie; maar wat betreft andere gevallen en andere risico's zijn we niet zo goed als onze landelijke partijen beweren.
Dit is iets wat ik de komende weken en maanden dus heel grondig zal moeten bestuderen. Maar ja, ik heb er natuurlijk geen enkele invloed op, want het is allemaal op nationaal niveau gereguleerd. Dat is de reden waarom het een discussie is waaraan ik tot nu toe niet heb meegedaan. Maar we zullen deze kwesties moeten aanpakken en we zullen moeten discussiëren over de drempel om te zien of die echt zo veilig is als de Nationale Partij beweert.

Algemeen gespreksonderwerp

Josh: Een vriend van mij in Europa stuurde me iets op – het lijkt me een foto van een krantenkiosk in Genève. Het zag eruit of de voorpagina van de Geneefse krant helemaal over 5G ging, het feit dat ze het toch uitrollen. Je hebt net uitgelegd hoe ze het gaatje kunnen vinden om dat toch te doen. Voor hoeveel mensen is dit een onderwerp van gesprek, hoeveel mensen zijn zich hiervan bewust? Hoeveel mensen zijn op de hoogte, hoeveel procent van de bevolking?
Raphaël: Het was en het is nog steeds een grote verrassing voor me. Het is nu echt heel belangrijke gespreksstof. Ik zou zeggen dat het op dit moment net zo'n belangrijke discussie is als wanneer het om een tijd van veranderingen gaat in ons land. Zo'n twee, drie weken geleden is er een poll gepubliceerd waaruit bleek dat meer dan 50 procent van de bevolking bezig is met 5G, zich zorgen maakt over 5G, over de mogelijke risico's voor de gezondheid.
Tegelijk gaat er geen dag voorbij zonder een krantenartikel over 5G, over nieuwe zenders, over wetenschappelijk bewijs uit het buitenland of van onze Zwitserse universiteiten. Dus ik zou zeggen dat het de afgelopen tijd echt een heel grote politieke discussie is geweest. En dat gaat het ook de komende tijd zijn. En alweer, dat was een beetje verrassend, maar eind afgelopen jaar had je de eerste reclamecampagnes door het hele land en kwamen er wat eerste reacties van enkele partijen en organisaties. Maar het was nog erg beperkt, alleen bepaalde geïnteresseerde mensen. Maar toen verspreidde het zich als het ware over de gehele bevolking, zou ik zeggen.
Dus ja, het is een heel belangrijk onderwerp van gesprek en een grote zorg in ons land, met name in het Franssprekende deel van Zwitserland. Misschien wordt dat grappig gevonden, maar zoals je weet hebben we vier officiële talen in Zwitserland. De belangrijkste is het Duits, dan het Frans, en dan komt Italiaans. Soms speelt het politieke debat of de discussie onder burgers zich heel lokaal in een gedeelte van Zwitserland af en niet in alle delen van het land even sterk. Deze discussie over 5G was de afgelopen periode vooral in het Franssprekende deel van Zwitserland erg belangrijk. Maar in sommige kantons in het Duitssprekende deel van het land kijken ze naar ons en vragen ze zich af waar wij het toch over hebben. Niet iedereen is goed op de hoogte van wat er gebeurt. Toch begint het nu ook langzaam in het Duitssprekende deel door te dringen, ik kan niet goed verklaren waarom.

Kleine dorpen en gemeenten

Josh: Zo zie je maar. Op welke terrein je ook invloed uitoefent, het gaat er gewoon om zich uit te spreken, de informatie te delen. Weet je, uiteindelijk zullen de muren omvallen. Maar ik zou zeggen dat

we moeten zorgen dat het niet te lang duurt, vanwege alle geld en motivatie die de industrie erin heeft zitten. Nu is Genève een van de machtscentra van de Wereldgezondheidsorganisatie. Maar in Genève, net als bijvoorbeeld in Rome en sommige andere steden, hebben bepaalde wijken zich ook hard opgesteld tegen iedere plaatsing van 5G-masten of kleine cellen. Kun je daar wat over zeggen? Is dit een geval van mensen met meer macht en geld en invloed die allereerst voor zichzelf opkomen en primair hun eigen belang verdedigen? Terwijl intussen minder welvarende landen of gebieden of steden onbeschermd blijven. Begrijp je wat ik bedoel? Is dit iets als een begin van een mogelijke klassenstrijd?
Raphaël: Weer een heel interessante vraag. Ik weet het eerlijk gezegd niet. Wat ik heel erg sterk hier in Zwitserland heb gevoeld, is dat deze discussie ook mogelijk is vanwege onze cultuur van democratie. Zoals je misschien weet, hebben we een heel sterke democratie in Zwitserland. We stemmen ongeveer vier keer per jaar over allerlei verschillende onderwerpen. Vorig jaar bijvoorbeeld stemden we over de vraag of boeren die de horens van hun koeien verwijderen subsidies zouden moeten krijgen. Zulke heel specifieke vraagstukken worden besproken en eindigen in Zwitserland erin dat er gestemd wordt door de bevolking.
Er bestaat dus een cultuur van politieke discussie in onze democratie. Ik geloof dat de fout van de exploitanten in dit hele 5G-verhaal is, dat ze die heel specifieke Zwitserse cultuur niet echt hebben gerespecteerd: namelijk hoe wij de zaken aanpakken, alles langzaam voorbereiden, de bevolking de tijd geven om zich erop voor te bereiden, om te reageren op mogelijke veranderingen, enzovoort. Dat is een mogelijke verklaring van die reacties.
Om op je vraag terug te komen: ik weet het eerlijk niet. In mijn beleving kwamen de meeste reacties uit de kleine dorpen, kleine gemeenten met mensen die echt de indruk hadden dat de exploitanten geen aandacht schenken aan hun noden, hun angsten, hun zorgen, hun vragen. Want ze komen gewoon, ze vragen een vergunning, dienen een verzoek in, en installeren dan hun zender, zoals ik al vertelde: op de kerk, naast de school, enzovoort. Dus de reacties uit kleine dorpen en kleine gemeenten waren heel sterk. En of die ook van belangrijke gemeenten of regio's kwamen, dat weet ik niet. Het is niet per se wat ik heb gemerkt. Maar een interessante open vraag.

De kwestie van slimme meters

Josh: Wat zijn jouw gedachten over slimme meters? Ik weet dat in sommige landen, bijvoorbeeld Oostenrijk, iedereen verplicht is om plaatsing toe te laten. Ik ken de situatie in Zwitserland niet. In Frankrijk heb je de grote controverse rond Linky, en zoiets geldt natuurlijk ook voor Engeland en waarschijnlijk de meeste landen. Wat denk je over slimme meters in het algemeen, en zijn die, of in hoeverre zijn die verbonden met de plannen inzake 5G?
Raphaël: Naar mijn mening kunnen slimme meters nodig zijn voor een zeer specifieke groep mensen, of industrieën, of bedrijven. Maar of het voor iedereen in het hele land nodig is, nogmaals, daar sta ik sceptisch tegenover. Het is hetzelfde argument dat ik naar voren probeerde te brengen toen het ging over allerlei zaken die verbonden zijn met 'slimme' dingen.
De eerste vraag is of het nodig is. Want de industrie heeft ook hier enorme financiële belangen, ze stelt zichzelf geen vragen over de eigen noodzaak, maar creëert gewoonweg de vraag en laat ons denken dat we iets nodig hebben, terwijl dat niet zo is. Dus ik kies voor die allereerste vraag: hebben wij dit nodig? Hebben we die onderling verbonden zaken nodig? Hebben we die slimme meters nodig? En daarmee zijn we terug bij jouw vraag.
Eerlijk gezegd zou ik liever nee zeggen. In elk geval niet op de manier waarop ze het nu verkopen, niet op de uiterst ongecoördineerde en respectloze manier waarop ze dit nu proberen uit te rollen. Dus dat zou in theorie mijn antwoord voor dit moment zijn en we zullen zien wat er in de toekomst zal

gebeuren. Maar laten we voorzichtig zijn, is mijn idee, en laten we het niet overhaasten.

Een rol in de discussie

Josh: Wat is jouw visie op wat er zal gebeuren in Zwitserland? Je had bijvoorbeeld de Minister voor Milieu in Brussel die zich tegen 5G verklaarde. Zij zei: 'Wij zullen hier onze bevolking niet als proefkonijnen laten gebruiken.' En ik geloof dat Rusland als land zegt dat ze geen vergunningen van 4G naar 5G doorgeven. Ik moet die details nog krijgen, maar ik begrijp dat Rusland momenteel een heel hard standpunt inneemt wat betreft het overal toestaan van 5G. En zelfs in de VS hebben zoiets als minstens 20 steden, waarschijnlijk inmiddels al wel meer, besluiten en verordeningen uitgevaardigd ter beperking van de plaatsing van kleine cellen, die de basis van 5G vormen; een beperking van de afstand of een bepaling van een minimumafstand tot bijvoorbeeld woningen of scholen – 300 tot 450 meter, zoiets. Maar het schijnt dat mensen echt naar Zwitserland kijken, en naar Brussel, naar dat soort centra van de macht. Landen die internationaal veel respect genieten doordat ze niet in oorlogen verstrikt zijn en waar men van het voorzorgsbeginsel uitgaat, enzovoort. Hoe kijk jij naar wat daar gaande is, en hoe dat misschien inspireert tot een begin van verandering in andere delen van Europa?
Raphaël: Ik ben echt heel blij met het idee dat wij een rol spelen in deze hele discussie. Niet omdat we beter zijn dan andere landen, niet omdat we meer onafhankelijke onderzoekers hebben dan andere landen, want dat is misschien niet het geval. Maar omdat we bij de rijkste landen horen en goed in staat zijn om vragen te hebben over die uitrol van 5G-technologie. En als wij dat doen, betekent het waarschijnlijk dat ieder land het ook kan doen.
Wij kunnen ons in zekere zin permitteren om deze vragen te stellen, gegeven het feit dat wij zeer sterke industrieën hebben, zeer belangrijke universiteiten. Als wij ons deze politieke discussies kunnen veroorloven, als wij de tijd kunnen nemen om na te denken over wat we doen, dan geloof ik dat we ook wereldwijd op een positieve manier een rol kunnen spelen in deze hele discussie. Niet overhaastig met technologie die we nog niet kennen, gezien de risico's. Laten we de tijd nemen om na te denken, te bepalen, te reguleren, de zaken op een intelligente manier te doen.
Ik geloof ook dat we dit op ieder mondiaal niveau moeten doen, dat we de zaken op een intelligentere manier moeten doen. Ik bedoel, de klimaatverandering is een andere zorg die we op een heel serieuze en slimme manier moeten aanpakken. Dat zijn we in het afgelopen tiental jaren niet zo gewend geweest. Volgens mij gaan we nu alleen maar zo snel met pas ontwikkelde technologieën in zee omdat de industrie zegt dat er een noodzaak is, dat het nodig is dat we dit ontwikkelen. Maar ik zeg nee, en ik ben er heel gelukkig mee dat Zwitserland kan bijdragen aan het onderstrepen van deze belangrijke discussies. We moeten het over onze toekomst hebben, over onze ontwikkeling, over onze bevolking, over onze leefomgeving.

Zelf mee gaan helpen

Josh: Wat kunnen mensen doen – in Zwitserland, Australië, de VS, of waar dan ook? Want het ziet er naar uit dat we de krachten moeten bundelen. We moeten echt met betrokkenheid onze gemeentebesturen of provinciale overheden ondersteunen, en druk uitoefenen op de nationale overheid om dit te stoppen. We moeten beseffen dat we allemaal in hetzelfde schuitje zitten. Weet je, er zal niemand uitgeloot worden en niets met deze technologie te maken krijgen, of met de verspilling van energie, of met surveillance. Hoe kunnen we diegenen ondersteunen die een soort positie van poortwachter hebben, en die in gemeentelijke of provinciale besturen het juiste willen doen? Wat kunnen mensen doen?
Raphaël: Ik denk beslist dat nonprofit-organisaties de komende decennia een heel belangrijke rol

zullen spelen. Er zijn veel organisaties, in ons land bijvoorbeeld, die zich zorgen maken over 5G. Wij hebben een flexibele bevolking en ook politici die over 5G nadenken. Dus sluit je aan bij zo'n organisatie, geef wat tijd en energie aan mensen die proberen te vechten voor onze rechten, voor het milieu, de volksgezondheid, enzovoort. Dat kun je als eerste doen.
Als politicus, als groene politicus, zou ik zeggen dat het altijd mogelijk is om lid te worden van een partij die zich bezighoudt met deze kwesties en die de beleidsmakers helpt om te begrijpen wat er op het spel staat. Want dat is wat wij als Groene Partij doen. We hebben duidelijk niet de macht om alles wat we willen voor de toekomst van ons land te doen. Maar in de Parlementen, gemeentebesturen, steden, binnen buurtschappen, hebben we zeker enige macht om invloed uit te oefenen op politieke discussies, zoals die worden gehouden tussen mensen die over 5G hebben gehoord, of over andere milieuzaken. Dus dat is een tweede mogelijkheid.
En natuurlijk is er een derde mogelijkheid die in Zwitserland heel erg belangrijk is. Ik bedoel lokaal verzet met petities tegen 5G-projecten. In Zwitserland kunnen we ons bijvoorbeeld verweren tegen een plaatsingsvergunning die is afgegeven. We kunnen de rechter bijvoorbeeld vragen om een uitspraak te doen: of die vergunning in overeenstemming is met de landelijke en kantonnale wetten. Er zijn dus veel manieren waarop je op heel lokaal niveau kunt proberen de uitrol van 5G-technologie op te houden. Dat zou ook echt een manier zijn die helpt om er samen wat aan te doen.

Proces van bewustwording

Josh: Er is een website hier in de VS die TELECOMPOWERGRAB.COM heet. En nog een van de Environmental Health Trust: EHTRUST.ORG. En je hebt verschillende andere sites die ondersteuning en informatie bieden aan gemeentelijke overheden wat betreft die verordeningen waar ik het over had. Weet je, bijvoorbeeld dat die kleine cellen op bepaalde afstand van mensen moeten zijn. Gemeentelijke overheden kunnen ook zoiets als hercertificeringskosten in rekening brengen. Ze kunnen gebruik maken van hun lokale gezag om van vertegenwoordigers van de industrie en van exploitanten te eisen dat die elk jaar persoonlijk verschijnen voor een hercertificering van de veiligheid van deze technologie en of die wel netjes binnen de wettelijke normen functioneert. Ze kunnen onverschillig wat voor bedrag in rekening brengen. Ze gebruiken hun gezag dan om te zeggen: dit is schadelijk voor ons en dat brengen we in rekening. Als gevolg daarvan zien we dat sommige exploitanten hun installatie terugtrekken, want dan is het niet rendabel. Dus dat is nog een unieke strategie. Ik weet niet of het bij jullie ook zo is.
Raphaël: Ja, absoluut. Ik gaf het voorbeeld van die exploitanten die vergunningen in hetzelfde dorp aanvroegen. Drie of vier exploitanten die een vergunning willen voor een nieuwe 5G-zender in hetzelfde dorp van, laten we zeggen, 500 mensen. Dat is volkomen onzin. En doordat mensen zich daartegen verzetten zal het aantal zenders waarschijnlijk minstens teruggaan van 4 naar 1, misschien zelfs naar nul. Dus ja, bij ons zijn er ook strategieën om de uitrol van zenders op te houden.
Josh: Je hebt eerder aangegeven dat de bewustheid in Zwitserland en andere landen en regio's steeds groter wordt. Dat het in lijn ligt met de discussie over de grote milieukwesties. Ik wil nu overschakelen naar het grotere plaatje of wat er nog meer is dat hiermee verband houdt. Het lijkt of de mensheid zich in een soort crisis bevindt. We zien verschillende aspecten daarvan wat betreft verschillende vraagstukken en problemen in onze wereld. We zien het op persoonlijk vlak, zelfs aan de manier waarop mensen met elkaar omgaan. Alsof ze die druk voelen. Is er volgens jou iets van een bewustwording gaande, zoals met die gele hesjes in Frankrijk, in België, en op andere plaatsen. Dat verspreidde zich snel. Maar in de VS horen we er niets over, het is zelfs niet op het nieuws. Facebook past in feite censuur toe. Gebeuren er volgens jou positieve dingen, zoals bewustwording, voor zover jij weet? Is deze crisis enkel een onderdeel van een proces?

Grote problemen en vraagstukken

Raphaël: Ik ben er sterk van overtuigd dat er iets aan het gebeuren is, en ik denk dat het heel positief is. Het komt waarschijnlijk doordat mensen beginnen in te zien dat we moeten samenwerken voor onze toekomst. We moeten stoppen met alleen aan onszelf te denken, aan onze industrieën, en de winst op de hele korte termijn. Dus ik geloof beslist dat er bewustheid komt wat betreft de kwesties op de lange termijn, de vraagstukken op de lange termijn.
Tijd is natuurlijk het belangrijkste punt bij deze zaken. Je hebt waarschijnlijk wel op de televisie de grote brand gezien die heeft gewoed in de Notre Dame in Parijs. Ik weet niet of je gevolgd hebt wat er in de dagen na die grote brand is gebeurd, want dat was in mijn optiek heel interessant. In de nacht dat het gebeurde was natuurlijk iedereen bedroefd, mensen zeiden dat een van de belangrijkste monumenten in Parijs ten onder ging, enzovoort. Maar de dag daarop beloofden een paar heel rijke mensen in Frankrijk miljoenen euro's te schenken om de Notre Dame te herbouwen. En ik bedoel, waarom ook niet?
Maar interessant is dat, laten we zeggen in de dagen daarna, mensen begonnen te zeggen: 'Wacht eens, als we binnen enkele uren zoveel geld bij elkaar kunnen krijgen om een kerk te redden of te herbouwen, waarom dan die miljoenen euro's niet gebruiken voor nog belangrijker zaken, zoals de milieucrisis, de klimaatverandering?' Ik geloof dat dit ook aantoont dat mensen beginnen te begrijpen dat we met echt grote vraagstukken te maken hebben, echt grote uitdagingen; en we moeten onze krachten, zoals je eerder zei, bundelen. En dat we onze regeringen ervan moeten doordringen dat er meer op het spel staat dan een kerk. Hoewel ik natuurlijk wel geloof dat het belangrijk is de Notre Dame te herbouwen.
Het punt is dat dit laat zien wat er boven lokale en legitieme kwesties zoals in dit geval een brand uit gaat. We hebben veel meer en veel grotere zorgen. Ja, de bewustheid groeit. En ja, 5G is daar onderdeel van.
Misschien nog een laatste commentaar. Ik geloof dat mensen zich meer en meer vragen beginnen te stellen over technologie. Technologie is op een bepaalde manier fantastisch. Ik bedoel, we kunnen elkaar spreken zoals wij nu doen. We zijn 15.000 kilometer van elkaar verwijderd, we praten met elkaar, we hebben een heel interessant gesprek. Dat is technologie. Dat is fantastisch.
Anderzijds betekent technologie ook de ramp in Fukushima in Japan. En technologie betekent ook 5G en de effecten ervan op de gezondheid. Technologie betekent ook energieverspilling en olielekken overal ter wereld om domme redenen.
Dus ik denk dat mensen zich vragen stellen over technologie, want ze zien dat technologie geen geluk brengt. We hebben voor onze toekomst meer nodig dan gewoon maar industrieën die technologieën, nieuwe spullen, nieuwe noodzaken verkopen, nieuw geluk dat die technologie ons zou moeten brengen. Het is dus heel belangrijk, wat we nu aan beweging zien. Het is mijn geloof en wens dat dit hoop brengt voor de toekomst, voor in feite de gemeenschappelijke toekomst van de mensheid.

Iedereen in de bevolking

Josh: Ik ben het met je eens dat we absoluut een grens moeten aangeven. Er moet een doelbewuste en maatschappelijke benadering zijn van nieuwe technologieën. Die moeten worden gekeurd en veilig bevonden zijn voordat ze op de bevolking en met name op de markt kunnen worden losgelaten. Het is volstrekt cruciaal om het voorzorgsbeginsel hoog te houden. Weet je, het is zoiets als de eed van een arts. Allereerst: veroorzaak geen schade. Een arts heeft die verantwoordelijkheid, want het is hun werk om mensen te helpen en de gezondheid veilig te stellen. Dit zou ook moeten gelden voor de industrie en alle directeuren, die winsten behalen door schade te berokkenen aan onze gezondheid.

Dus mensen moeten wakker worden, en jij helpt hen door je betrokkenheid en je voortrekkersrol in Zwitserland. Dank daarvoor, Raphaël. En ik wil ook iedereen aanmoedigen om net als Raphaël te kijken op welke manier je een verbinding met overheden zou kunnen aangaan. Dat is iets dat alle mensen op deze Top bijzonder belangrijk vinden. Want er zijn, net als Raphaël, overal beleidsmakers die onderdeel van de oplossing willen zijn en daar is gewoon informatie voor nodig.
Er is een moment geweest, Raphaël, dat je dingen te weten kwam over deze technologie en over de stand van de wetenschap. En waarschijnlijk kwam het door iemand anders, die zich daar voldoende zorgen over maakte en die het met jou deelde.
Raphaël: Zeker, en laat me daar nog iets aan toevoegen, want ik sta hier honderd procent achter. Als ik, als gekozen volksvertegenwoordiger, nog wat mag zeggen, dan is het dat ik onvoldoende tijd heb voor alle documentatie die nodig is voor de milieuvraagstukken die ik wil aanpakken. Ik wil invloed blijven uitoefenen in het Parlement waar ik deel van uitmaak. Dus ik heb van mensen deze informatie nodig, want in mijn eentje krijg ik het niet allemaal bij elkaar. Dus dat is op een andere manier gezegd wat jij daarnet zei.
Wij hebben gewoonweg hulp nodig. We hebben hulp nodig van burgers, specialisten, wetenschappers, organisaties, betrokken mensen. Als gekozen volksvertegenwoordigers hebben we informatie nodig. Want willen we deel van de oplossing zijn, dan hebben we informatie nodig, bewijzen, wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Het kan niet alleen van ons komen. Het moet van iedereen in de bevolking komen.

16. VOLLEDIG FALENDE REGELGEVING ROND 5G

Kevin Mottus

Kevin Mottus is voorzitter van de Amerikaanse Hersentumorstichting en richt zich op de gezondheids- en veiligheidskwesties die verband houden met de uitrol van 5G. Hij verzamelt al jaren allerlei desbetreffende informatie en reist op en neer naar Washington DC om volksvertegenwoordigers voor te lichten, ten behoeve van een herstel van gezondheid en veiligheid waar er nu blootstelling aan kunstmatige EMV's ofwel RF-straling is. In 2018 was Kevin Mottus kandidaat voor de Senaat van Californië en even daarvoor kandidaat-Congreslid. Hij heeft een zeer informatieve eigen website: 5GINFORMATION.NET.

Josh: Kevin, allereerst bedankt voor al het werk dat je doet met het voorlichten van onze overheidsfunctionarissen. En laten we maar meteen met de deur in huis vallen: hoe gaat het in die wereld? Waarom is daar tot op heden zo weinig respons vandaan gekomen wat betreft de bescherming van de bevolking?

Een gekaapte instantie

Kevin: Ik denk dat het volgende belangrijk is als je ergens woont en te horen krijgt dat er niets aan te doen valt, dat je de blootstelling maar gewoon moet accepteren. Als wethouders zeggen: 'Lokaal kunnen we niets doen,' dan verwijzen ze naar twee instanties en twee organisaties. Daarover wil ik het hebben. Want dit is informatie waarmee je terug kunt gaan naar die wethouders en kunt zeggen: 'Jazeker, er is wel degelijk iets wat jullie eraan kunnen doen.'
Het eerste dat mensen moeten begrijpen, is dat we een gekaapt regelgevingssysteem en een falende regelgeving hebben. Het begint allereerst bij de FCC, de Federal Communications Commission. De FCC houdt toezicht op de standaardrichtlijn voor de blootstelling van mensen aan RF-straling. Je moet goed begrijpen, dat is heel belangrijk, dat de FCC een gekaapte instantie is.
Die mening is niet uitsluitend van mij. De Faculteit Ethiek van Harvard heeft een eigen rapport uitgebracht dat *Gekaapte instantie* heet. Ik geef even de volledige titel: *Gekaapte instantie: Hoe de FCC wordt gedomineerd door de industrie die ze verondersteld wordt te reguleren*. Dat is belangrijk om te begrijpen. Het gaat om een gekaapte instantie.
De voorzitter destijds was een voormalige jurist van telecomgigant Verizon, een van de pas gekozen commissarissen, commissaris Carr. Hij werkte eerder voor een advocatenkantoor dat AT&T en Verizon in rechtszaken bijstond, en ook de CTIA, de Cellular Telecommunications Industry Association. Dus je hebt hier letterlijk, wis en waarachtig, de vos die op het kippenhok past. En dan vragen wij feitelijk de telecomindustrie om zichzelf te reguleren doordat we de zeggenschap aan de FCC geven.
Nog iets anders dat belangrijk is. Ga naar de website van de FCC, en daar staat, ik lees het voor: *'Momenteel is er geen landelijk verplichte standaard voor blootstelling aan radiofrequentie.'* Mensen moeten dus begrijpen dat er geen veiligheidsstandaard voor deze straling is. Je hebt een veiligheidsrichtlijn die gebaseerd is op de aanbevelingen van vier niet-bestuurlijke organisaties die sterk gedomineerd worden door de industrie. En die blijven vasthouden aan een al lang verouderde veiligheidsrichtlijn, die uitsluitend uitgaat van thermische blootstelling en acute verbranding, en korte blootstelling en geen lange duur.
Ten tweede, als de FCC onder druk wordt gezet vanwege de gezondheids- en veiligheidskwesties die er zijn, en dat gebeurt momenteel zeker, dan zeggen ze: 'Wij volgen de adviezen van de FDA.'

Geen veiligheidstests

Kevin: Het is belangrijk het volgende te begrijpen wat betreft de FDA, de Food and Drugs Administration. De FDA heeft geen eerste verantwoordelijkheid voor de blootstellingen; die ligt bij de FCC. De FDA heeft een adviserende rol. Dat maakt een enorm verschil.
Nog iets, de FDA heeft onderzoek gedaan, in samenwerking met de CTIA. Dat is de telecomlobby en brancheorganisatie. Dat laat zien hoe omstreden en gekaapt zelfs ook de FDA is. Je kunt het opzoeken op hun website: CRADA, Cooperative Research and Development Agreement. Daar leggen ze uit dat ze een overeenkomst hebben gesloten met de CTIA en onderzoek hebben gedaan naar de mechanistische studies die kijken hoe het DNA wordt beschadigd, onderzoeksanalyses aangaande de blootstelling.
Dus de belangrijkste onderzoeken wat dit betreft zijn in samenwerking met de CTIA gedaan. Zegt nu de FDA dat dit veilige technologie is, dan geldt als eerste: ze doen geen veiligheidstests. En wat de onderzoeken betreft die ze samen met de CTIA hebben gedaan: we moeten niet verbaasd zijn dat die geen verontrustende uitkomsten hebben opgeleverd.
Laat me dit even van de website van de FDA lezen. Let op: *'Bij wet kijkt de FDA niet naar de veiligheid van consumentartikelen die straling afgeven, zoals mobiele telefoons en vergelijkbare draadloze apparaten, voorafgaand aan de verkoop; zoals dat wel het geval is bij nieuwe medicijnen of medische apparaten.'*
Alsjeblieft, in hun eigen woorden. Dus als zij zeggen dat dit veilig is, weet ik niet waarop ze het baseren, want ze doen geen veiligheidstests.

Verstrengelde belangen

Kevin: Mensen wijzen vaak naar de FCC, en de FCC wijst dan naar de FDA. Maar die zeggen dan: 'De Amerikaanse Kankerstichting zegt dat dit oké is, en er is niet veel om je zorgen over te maken.'
Laten we het dus over die Kankerstichting hebben. Punt een, dat is geen onderzoeksorganisatie. Het is een organisatie die is opgezet om fondsen te verwerven voor hulp aan mensen met kanker, ze bieden ondersteuning. Heel belangrijk om te begrijpen is dat AT&T een van de vennoten van de Amerikaanse Kankerstichting is. Je moet ook begrijpen dat ze een Mondiale Raad hebben, die hen op mondiaal niveau adviseert. Er zitten tien directeuren in die Mondiale Raad. Drie van hen hebben telecomconnecties. Motorola is een van hun mondiale adviseurs. Houd ook in gedachten dat hun kaderleden, sommige van hen, rechtstreeks uit de telecomindustrie komen. Wayne White, een van hun onderdirecteuren, werkte voor AT&T, Verizon, Motorola, Alcatel Mobile en General Electric. Ze hebben voor praktisch elk telecombedrijf gewerkt waar je voor kan werken.
Als dus de industrie wijst naar de Kankerstichting en zegt dat er geen probleem is, dan wijzen ze in essentie terug naar zichzelf. Dat is belangrijk om te weten, want zelf hebben ze het daar niet over. Of het nu gaat om lokale wetgevers, of de industrie zelf, of de media die er niets over willen melden: je moet iets hebben om terug te kunnen zeggen en wel: 'Dit zijn ten zeerste gekaapte en omstreden organisaties en instanties. Jullie moeten naar de bewijzen kijken, jullie moeten weten dat mensen ziek hierdoor worden.'

De Wereldgezondheidsorganisatie

Kevin: De volgende organisatie waar ze naar wijzen is de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie. En dat is fantastisch en prachtig, want de WHO heeft RF-straling al in 2011 aangemerkt als *mogelijk kankerverwekkend*. Het interessante hieraan is, dat er sindsdien voor wetenschappers genoeg wetenschappelijk bewijs is gekomen om overtuigend te kunnen beargumenteren dat er voldoende bewijs is voor de classificatie *klasse 1 kankerverwekkend voor mensen*.

Waarom is dat belangrijk? Als je het kenmerkt als *klasse 1 kankerverwekkend*, dus net als sigarettenrook en lood, dan moet je mensen waarschuwen voor de schade en de blootstelling minimaliseren. En niet maximaliseren, zoals we nu aan het doen zijn.
Het is belangrijk om te begrijpen dat de WHO niet luistert naar haar eigen instantie waar ze mee samenwerkt, het IARC, het International Agency for Research on Cancer, dat de classificatie *kankerverwekkend klasse 2B* gaf. In plaats daarvan verwijst de WHO naar de ICNIRP, een groep door-zichzelf-aangewezenen uit de industrie. En die houden vast aan het verouderde idee van alleen opwarmingseffecten of acute verbrandingseffecten. En dat verder alles onder of vóór die opwarming buiten beschouwing valt.
Als je hier meer over wilt weten, kun je het opzoeken. Anthony Miller, hij is een arts, wetenschappelijk onderzoeker, was lange tijd adviseur voor de WHO, meer dan tien jaar. Hij schreef onlangs een artikel waarin hij voor *klasse 1 kankerverwekkend voor mensen* pleitte, met de bewijzen om dat te ondersteunen. Je vindt het op internet: Anthony Miller, ResearchGate.
Een andere wetenschapper die heel stellig vindt dat het *klasse 1 kankerverwekkend* moet zijn, is Lennart Hardell. Zijn werk en het artikel met de argumenten voor *klasse 1 kankerverwekkend*, vind je onder: Lennart Hardell, ook op ResearchGate. Hij is een arts en professor. Maar wat Dr. Hardell werkelijk typeert en hem in een klasse apart zet, is dat hij van iedereen het meeste onderzoek heeft gedaan. De laatste keer dat we het telden, betrof het 80 verschillende onderzoeken inzake specifiek hersenkanker en de straling van mobiele telefoons. Dus op dit gebied moeten we hem als een absolute autoriteit zien. Hij pleit voor *kankerverwekkend klasse 1* en je vindt hem onder: Lennart Hardell, ResearchGate. Daar staat nog meer informatie.

Follow the money

Kevin: Hardell schreef ook een artikel – ik beveel aan om het op te zoeken – ik geef de titel voluit: *De WHO, radiofrequente straling en gezondheid: een harde noot om te kraken*. Daarin doet hij in principe uit de doeken hoe de WHO een subgroep heeft geformeerd die Het EMV-project heet. Dat project bestaat uit wetenschappers die de industrie gebruikt om zich bij rechtszaken te laten verdedigen. Zij nemen systematisch alle recent gepubliceerde bewijzen door en al wat er voor *klasse 1* is. Ze verwerpen *klasse 1,* maar ook de eerdere classificatie van *klasse 2B*, wat dus *mogelijk kankerverwekkend* betekent.
Hardell legt ongeveer uit wat er in de WHO gebeurt en hoe omstreden die organisatie is. Hij ging persoonlijk met een groep wetenschappers naar de WHO om te praten. Maar men stond daar niet voor open. Begrijp dit goed wat betreft de WHO: twee derde van hun financiering is tegenwoordig afkomstig uit externe bronnen. We hebben documenten die dat aantonen. De grootste geldgever, na de VS, is de Gates Foundation van Microsoft-oprichter Bill Gates. In het jaar dat we bekeken, 2015, kwamen we ook de Unie van Telecomwerkers tegen, die 800.000 dollar doneerde. En Cisco kwam met nog eens 275.000 dollar.
Als de industrie dus terugwijst naar de WHO, dan wijzen ze terug naar een gekaapte instantie. Ze zouden net zo goed naar zichzelf kunnen terugwijzen, want de samenwerking met het eigen IARC wordt uit de weg gegaan. Uitgerekend door de WHO. En ze houden zich nu aan de normering van een door de industrie beheerste groep, de ICNIRP.

De kwestie omzeilen

Kevin: Mensen moeten dit dus begrijpen als ze in gesprek gaan, gewapend met deze informatie, om te voorkomen dat beleidsmakers hun zorgen omtrent de gezondheidseffecten ontkennen. Ze moeten erop staan dat er iets gebeurt. Uiteindelijk geldt dat er voor RF-straling geen enkele veiligheidstest is

gedaan. De test die we voor de huidige mobiele telefoons hebben, blijkt een plastic dummy vol vloeistof te zijn – en geen mensen. Begrijp goed dat dat geen test voor veiligheid is.
Formele veiligheidstesten worden normaliter gedaan door een regeringsinstantie. Dat betekent een onderzoek naar de veiligheid voordat iets de markt op kan. Het houdt ook controle erna in, om te zien of er mogelijke bijwerkingen bij mensen zijn. En of veelgebruikers misschien ook meer bijwerkingen hebben. En hebben mensen die bij een zendmast wonen mogelijk meer last van bijwerkingen? Maar dat doen we dus niet.
Een ander punt is dat dit allemaal volgens een heel strikt proces gaat, een heel formele medische procedure. Dat wordt gewoonlijk gedaan door een overheidsinstantie als – jawel – de FDA. En niet de FCC. Want nogmaals, de FCC is een instantie die frequenties veilt en niet eens een afdeling Gezondheid heeft. Dat is wat mensen tegen hun gemeentebestuur moeten zeggen: de FCC heeft niet eens een afdeling Gezondheid. En toch zeggen ze dat alles veilig is.
Toen ze er laatst naar gevraagd werden: is het nou veilig of niet, konden ze die vraag niet beantwoorden. Want ze kijken er doodeenvoudig niet naar. Ze gebruiken allerlei methodes om dat uit de weg te gaan, de kwestie te omzeilen, het hele punt van gezondheidseffecten gewoon te negeren.

Brieven aan de FCC

Josh: Zie jij het tij op het eind keren, Kevin? Ik bedoel, mensen – wetenschappers, honderden wetenschappers, duizenden burgers – zeggen al jaren tegen de FCC en de andere instanties: 'Jullie normen zijn verouderd. Die zijn niet meer van toepassing.' Maar er wordt niet naar de wetenschappelijke kennis gekeken, die wordt genegeerd, ze gaan gewoon door met hun agenda. Hoe kunnen we het zo ver krijgen dat het tij daadwerkelijk gaat keren, gezien die gekaapte instanties die maar blijven doorgaan en zorgen dat hun agenda erdoor wordt gedrukt?
Kevin: Dat zijn een paar vragen in één. Laat me bij het begin beginnen. Het begint allereerst met mensen die vragen om naar onze gezondheid en veiligheid te kijken. Dat is nu zo'n beetje gaande. Mensen moeten bij hun Congresleden vragen om veiligheidstests. Ze moeten eisen dat de veiligheidsrichtlijnen bij de FCC worden weggehaald en aan de FDA en de National Institutes of Health, de NIH, worden gegeven. Beter nog is aan de NIH met het EPA samen – het Environmental Protection Agency. Ze moeten dat op landelijk niveau van hun Congresleden eisen, ook al is het zo dat mensen eigenlijk liever op lokaal niveau werken.
Maar het is dus begonnen. En dat komt doordat mensen ervoor opkomen en doordat ze aandringen. En iedereen moet nog veel meer aandringen.
Verschillende Congresleden hebben brieven aan de FCC geschreven, zeer specifiek, waarin ze om antwoorden over gezondheid en veiligheid vragen. Laat me vertellen dat de tegenwoordige voorzitter van de FCC, alweer een voormalige jurist van Verizon, heeft geantwoord. Maar zijn antwoord laat duidelijk het probleem zien. We zullen het hebben over enkele vragen die hij niet wilde beantwoorden, vragen die door de Congresleden zelf naar voren werden gebracht.
Allereerst wilde de voorzitter van de FCC, Ajit Pai, radiofrequente straling geen straling noemen. Hij noemde het energie. Dat zijn spelletjes die de industrie en de FCC graag spelen. Maar kijk maar naar de wetenschappelijke literatuur, want daar staat wat het is: het is radiofrequente straling. En daar is echt hetzelfde mee als met andere soorten straling, het werkt alleen langzamer. Maar het is een groot probleem bij voortdurende blootstelling.

Blootstelling en veiligheid

Kevin: Een volgend punt is dat hij zei: 'We zijn al aan het testen.' Ik hoor het hem nog zeggen, niet eens

lang geleden. Hij zei: 'We doen testen die vele uren duren.' Maar wat hij niet zegt is dat ze blootstelling testen: hoeveel blootstelling krijgen mensen? Maar testen voor blootstelling en veiligheid verschillen ten zeerste. Bij veiligheidstesten kijk je naar welke uitwerking het op je heeft. Ondervind je een bepaald effect? Dus dat is totaal andere koek.
En nog iets. Hij zei: 'Als u wilt, dan komt u langs om met de medewerkers van onze afdeling te praten.' Onthoud goed, hij bouwt op ingenieurs, mensen met een ingenieursachtergrond, de technische afdeling van de FCC, en geen gezondheidsafdeling, geen mensen met een biologische achtergrond. Er is niets dat hen kwalificeert om iets over biologische effecten te zeggen, ook al beloven ze iedereen dat het biologisch veilig is.
Dat schreef hij ook in zijn brief. Hij noemde het EPA en dat ze zich verlieten op de aanbevelingen van het EPA. Het was de eerste keer dat ik dat hoorde. Het EPA had ooit een afdeling die deze kwestie uitermate zorgvuldig bekeek. We hebben brieven van de directeur van het EPA – het was bij hen de afdeling Luchtvervuiling. En dat is het ook, het is luchtvervuiling. Het zit in de lucht, die golven doen iets met je cellen, ze veroorzaken schade aan de biologie en de gezondheid. Dus daarom is het vervuiling.
Hun afdeling Luchtvervuiling had dit in portefeuille en ze betaalden wetenschappers om onderzoek te doen. Die zagen wat we ook nu weer zien; dat was twintig jaar geleden. Ze zagen toenames van kankerachtige effecten, toenames van neurologische effecten, toename van schade in de voortplanting, toename van schade aan het immuunsysteem. We hebben een brief van hun directeur waarin hij zegt dat de huidige veiligheidsrichtlijnen niet toereikend zijn voor alle mechanismen van schade.
Dus het was interessant dat voorzitter Pai deze keer over het EPA sprak. Want alle gelden van dat programma zijn door het Congres ingetrokken en hun is gevraagd verdere RF-activiteiten achterwege te laten, omdat die 'aanvechtbare waarde' zouden hebben. Daarom willen wij graag het EPA er meer in betrokken zien – met de benodigde middelen – om naar deze kwestie te kijken. We zouden ook graag toezicht door de NIH hebben – waar onlangs een onderzoek vandaan kwam dat duidelijke bewijzen van schade aantoonde – inzake de richtlijnen voor veiligheid en blootstelling.
Dit was het volgende dat de voorzitter zei: 'Wel, wij richten ons op het IEEE.' Maar het IEEE, het Institute of Electrical and Electronics Engineers, is een technische organisatie, net als de ICNIRP, de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection. Ook die houden net als de fysici vast aan het idee dat uitsluitend het thermische effect schade bij mensen geeft. Hij zei: 'Wel, weet u, wij richten ons op het IEEE en het advies van het IEEE.' Het is op geen enkele wijze van toepassing, maar hij houdt daaraan vast.
Vervolgens zei hij: 'U kunt langskomen, u en uw stafleden, en praten met onze technische afdeling en bekijken wat voor testen we doen.' Nou is het volgende interessant wat betreft 5G. Voor de huidige mobiele telefoons hebben we de SAR. En de SAR zegt iets over de hoeveelheid straling die door je lichaam wordt opgenomen.

Specifieke absorptie-ratio

Josh: Kun je wat over die SAR vertellen?
Kevin: Het betekent: specifieke absorptie-ratio. Het is geen perfecte maat, het zegt alleen iets over het plaatje van het moment. Het houdt ook geen rekening met de duur van de blootstelling, en dat is waar onze grootste zorg ligt. Maar het is tenminste iets. Verder houdt het geen rekening met de niet-thermische effecten. Vanzelfsprekend gebeurt er al iets met je voor er sprake is van opwarming of verbranding. We zien bij langere duur aandoeningen, en die ernstige kankers, en neurologische effecten.
Maar die SAR hebben we dus. En die geldt voor de huidige mobiele telefoons. Voorzitter Pai heeft het

over hun testen, waarbij ze uitsluitend naar opwarming kijken. Nu is het interessante bij 5G, dat ze die SAR niet eens zullen gebruiken. Dus de zeer beperkte kijk die we er nu op hebben – en dat ze wat betreft opname door het lichaam uitsluitend naar opwarming kijken – dat gaan we bij 5G niet eens gebruiken. Bij alles boven 6 gigahertz gebruiken we dat niet. En waarom? Bij 5G zijn de straling en de golven veel korter, vanaf een halve meter tot 25 of 10 millimeter. Dat zijn heel erg kleine millimetergolven. De vorige voorzitter Wheeler had het over 24 en 90 gigahertz tijdens de promotie van 5G.
Je moet begrijpen dat die golven niet zo diep in het lichaam dringen, en door het lichaam heen gaan, zoals de huidige golven wel doen. Mensen moeten dat goed begrijpen: *door het lichaam heen*. Het zal zich nu meer concentreren in de huid en de ogen. Maar als al die straling zich concentreert op een kleiner gebied, zul je veel heviger effecten krijgen, naast ook enige opwarming. Daarom willen ze de SAR niet gebruiken, want ze zullen niet onder hun eigen limieten kunnen blijven.

Opwarming van de ogen

Kevin: We hebben een wetenschapper, Dr. Kim uit het zuiden van Georgia. Die heeft heel overtuigend berekend dat als ze de SAR zouden gebruiken, die 30 keer hoger zou moeten zijn dan bij 4G, wat we nu hebben. Dat is buitengewoon ernstig. In je huid zitten allemaal zenuwen. Beschadig of verbrand je de huid – het meest beschermende deel van je lichaam en, nogmaals, het grootste orgaan dat we hebben – dan zal dat alle zenuwen aantasten die daar ingebed liggen.
Wat nog belangrijker is: opwarming van je ogen, ook al is het maar een beetje, is een zeer ernstige zaak. Want in de ogen zitten geen adertjes zoals in de huid, om bij enige opwarming voor afkoeling te zorgen. De ogen zijn zeer gevoelig voor opwarming. Dat geeft echt heel ernstige effecten.
Dus uiterst interessant weer dat de FCC zegt: 'Wij hoeven de SAR niet te gebruiken, want de golven zullen niet door het lichaam heen gaan, niet in de belangrijke organen van het lichaam, het concentreert zich voornamelijk in de huid en de ogen.' Wat gewoonweg belachelijk is. Alsof je huid en je ogen geen deel van je lichaam zijn, of geen belangrijke onderdelen van je lichaam. Maar zo is hun logica wat dit betreft, en die is volslagen absurd. Ze moeten door Congresleden en functionarissen van afzonderlijke staten en gemeenten op het matje worden geroepen, want dit is belachelijk.
Er worden dus geen echte testen voor veiligheid gedaan. Wat we wel hebben, is een veiligheidsrichtlijn die alleen tegen blootstelling beschermt. En de blootstellingsnorm die we voor de huidige mobiele telefoons hebben – die dus uitgaat van opwarming – gaat niet gebruikt worden bij 5G.
Wat ook heel belangrijk is om te begrijpen, en wat mensen ook aan hun gemeenteraadsleden moeten laten weten, is het ontwerp van 5G. Je krijgt namelijk geconcentreerd gebundelde en gerichte microgolfstraling op je telefoon afgevuurd. Bij het oude 4G heb je wijde golven en je telefoon ontvangt die zoals ook een radio doet. Maar 5G is heel anders, het gaat om zeer geconcentreerde bundels straling die op je telefoon worden gericht. Dus – dat zegt de industrie tenminste – zullen we hiermee een enorme energiebesparing krijgen.
Maar begrijp dit goed: als jij je telefoon bij je hoofd houdt, krijg je die bundel microgolfstraling op je hoofd afgevuurd. En ze houden geen rekening met de mate waarin dat je huid en je ogen opwarmt. Dat is een heel, heel ernstig probleem. Dat valt niet te ontkennen.
Maar dat is hoe 5G is ontworpen. Daarom is het belangrijk dat burgers hun gemeentebestuur inlichten over deze essentiële gegevens. En ze moeten naar Congresleden toe gaan en eisen dat er echte veiligheidsstandaarden komen. En dat hiernaar wordt gekeken, met name gezien het ontwerp van 5G, waarbij zo heel precies op mensen wordt gemikt.

Lobbyen en deelnemen

Josh: Jij stimuleert mensen om hiermee naar hun gekozen vertegenwoordigers te gaan. Vanuit jouw ervaring en de respons die je krijgt: wat is de reden waarom dit nog geen kritische massa heeft bereikt? Komt dat doordat vertegenwoordigers vanwege lobbyen omstreden zijn? Of hebben ze gewoon al deze informatie nog niet? Of is het een combinatie van beide?
Kevin: De telecomindustrie heeft vorig jaar 92 miljoen dollar aan lobbyen besteed. Mensen moeten zich maar eens afvragen hoeveel er van dat geld bedoeld was om te lobbyen bij Congresleden. Die krijgen daardoor verdraaide en onvolledige informatie, en er is daar niemand om dat tegen te spreken. Daarom is het zo belangrijk. Deze hele zaak heeft rechtstreeks met de FCC te maken, het programma komt uit de koker van de FCC. En het Congres ondersteunt het en geeft toestemming voor alles wat de FCC doet.
Je moet er dus op landelijk niveau iets aan doen. Je moet je richten op het Congres en de FCC. Want daar zit het probleem. Het Congres heeft macht van overzicht en moet die macht ook gebruiken. Maar het is nu nog zo dat we Congresleden en Senatoren hebben die de FCC vragen om uitbreiding en daar zelfs op aandringen. Waarom niet op heel veel meer plekken WiFi-zenders installeren? Ze zijn volkomen onwetend, of ze negeren de gezondheidsproblemen. Het is volstrekt niet in orde, het zou niet mogen. We kunnen dat niet toestaan.
Mensen moeten zich dus op het landelijke niveau richten. Ik weet dat dit sommige mensen afschrikt, maar daar is echt geen reden voor. Het zijn *jouw v*ertegenwoordigers. Jij kunt ze opzoeken bij hun lokale afdeling, en in Washington kun je ook met alle beleidsmakers spreken. Elk gebouw is een openbaar gebouw. Elke vergadering is een openbare vergadering. Je hebt het recht, je hebt zelfs de verantwoordelijkheid voor deelname. Dit is een democratie, wij moeten deelnemen.

Vragen aan de FCC stellen

Kevin: Maar laat me nu vertellen wat die paar Congresleden aan de FCC vroegen, en waar de FCC geen antwoord op had. Laat me eerst zeggen welke Congresleden het waren, om hun alle eer te geven. Het waren Congreslid Tom Suozzi, Congreslid Peter DeFazio, en Congreslid Andy Kim. Alle drie schreven brieven die zeer specifiek over gezondheid en veiligheid gingen. Ik wil wijzen op het volgende, het kwam van Congreslid DeFazio en hij kreeg geen antwoord van FCC-voorzitter Pai. De vraag luidde: *'Welk onderzoek uit de wetenschappelijke literatuur hebben de FCC en de FDA gebruikt om te bepalen dat de 5G-technologie geen schadelijke gezondheidseffecten bij mensen zal geven? Graag opgave van wat voor soort studie en om welk onderzoek het gaat.'*
Je moet weten, Senator Blumenthal had in een hoorzitting van de Senaat aan de branche gevraagd: Welke onderzoeken doen jullie ten behoeve van de gezondheids- en veiligheidskwestie bij 5G? En toen was het antwoord: Wij weten van geen onderzoek dat wordt gedaan. Dus de industrie doet geen onderzoek. Ze hebben om goede redenen wel onderzoeken gefinancierd, maar het heeft hun veel moeite gekost om de uitkomsten ongepubliceerd te houden. Want ze weten dat het schadelijk is – als een paal boven water.
Vraag nummer twee: *'Wat ontbreekt er in ons huidige begrip van de mogelijke gezondheidseffecten van 5G-technologie, evenals de mogelijke effecten van radiofrequente straling, op de algemene bevolking?'* En nummer drie: *'Welke inspanningen voor het informeren van het publiek zijn er gedaan door de regering, alsmede door de overheden van staten en gemeentes, betreffende het onderzoek naar radiofrequente straling en de veiligheidsrichtlijnen in verband met de 5G-technologie?'*
De werkelijkheid is dat ze er niet naar kijken. Ze doen er geen onderzoek naar. Ze gaan ervan uit dat het in orde is, want je hebt geen opwarming of verbranding. En daar kunnen ze overigens niet eens van uitgaan, want je krijgt toch wel enige opwarming. Ze stellen de prioriteiten van ondernemingen boven

die van mensen.

Kabel en glasvezel

Kevin: Het interessante is dat ze zeggen: 'Vanwege zakelijke prioriteiten willen we nummer één zijn met de uitrol van 5G.' Maar echt, glasvezel helemaal tot aan je huis is bijna tienduizend keer sneller dan een draadloze verbinding. Je hebt meer cyberveiligheid, meer privacy, en het kan geweldige hoeveelheden data aan. En wat noodsituaties betreft: draadloze systemen kunnen uitvallen, ze kunnen niet zoals vaste lijnen en glasvezel zonder stroom. We kiezen dus feitelijk voor een inferieure technologie.
Als je glasvezel hebt – wat eenvoudig aan te leggen is, het kan vrijwel zoals luidsprekerdraad langs de huidige telefoonlijnen en zo rechtstreeks je huis in – dan heb je een veiliger en superieur alternatief. Maar we kiezen voor hetgeen ze op de markt brengen – draadloze technologie dus – in plaats van dat we dat door ons Congres laten bepalen.
Josh: Tijdens deze Top heb ik ook een gesprek met Dr. Timothy Schoechle. Hij legt uit hoe het met kabel en glasvezel zit. Hij vertelt over een aantal steden die het op zo'n manier hebben gedaan. Er is niets moeilijks aan, de technologie bestaat al en we hoeven alleen maar te eisen dat die wordt toegepast. Samen met de mensen van de gemeente. Want die moeten we helpen om de zeggenschap over hun eigen infrastructuur weer in eigen beheer te krijgen.
Kevin: Het is zoals je zegt, een kwestie van de industrie die de overheid dirigeert. En niet de overheid die de industrie dirigeert, ten behoeve van wat het beste voor de mensen zou zijn. Als je echt een fundament wilt leggen voor de eerstkomende economische revolutie, dan kies je voor glasvezel. Want het interessante met 5G is, dat ze zeggen: 'We hopen snelheden te halen die net zo hoog zijn als met een vaste lijn.' Maar waarom neem je dan niet gewoon vaste lijnen? En vezel is zelfs nog weer sneller dan een vaste lijn. Het is bekend dat er een hoop geld dat bestemd was voor de aanleg van glasvezel door het hele land van richting is veranderd. Het is omgeleid naar de ontwikkeling van draadloosheid. Maar laat ik het hebben over wat Congreslid Kim vroeg en waar voorzitter Pai geen antwoord op gaf. Dit zijn belangrijke vragen voor mensen om te stellen.
Nummer een: *'Welke recente onafhankelijke...'* onafhankelijk is belangrijk, *'... wetenschappelijke studies zijn er die de veiligheid aantonen van de 5G-technologie?'* Dat onafhankelijke is heel erg belangrijk, want de industrie doet een hoop tegenonderzoek. Maar in dit geval mijden ze het, want ze weten dat het heel moeilijk zal zijn om aan te tonen dat het veilig is.
Nummer twee: *'Heeft de FCC of enige andere instantie onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van herhaaldelijke blootstelling over langere tijd aan radiofrequentie zoals aanwezig in 5G-antennes met hoge bandbreedte; zo ja, wat waren de resultaten van zulk onderzoek?'*
Hier heb je het punt van blootstelling over langere tijd, en de zorg daardoor over kanker, schade aan de neurologie, aan het immuunsysteem, de voortplanting. Dit punt gaan ze uit de weg en het moet absoluut op tafel komen voor we die technologie uitrollen – niet tijdens of achteraf.
Nummer drie: *'Zijn er ook telecomaanbieders die onderzoek hebben gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van herhaaldelijke blootstelling over langere tijd aan radiofrequentie zoals aanwezig in 5G-antennes met hoge bandbreedte; zo ja, wat waren de resultaten van zulk onderzoek?'*
Nummer vier: *'Welke samenwerking gaan de FCC en telecomaanbieders aan met plaatselijke overheden en gemeenten om tegemoet te komen aan de zorgen van burgers over het invoeren van 5G?'* Vijf: *'Welke procedure is er voor bewoners om klachten in te dienen bij de FCC over de plaatsing van kleine 5G-cellen in hun buurt?'*
Dus dit Congreslid was begonnen om de juiste vragen te stellen. We moeten echt naar de Congresleden toe om ze te helpen. Het mag niet dat de FCC hier nog langer mee wegkomt, mensen hebben eronder te

lijden. De FCC komt weg met wat ze anderen aandoet, met het invalide maken van mensen. Het is niet overdreven als je zegt dat de FCC wegkomt met het doden van mensen, als je kijkt naar kanker. Want er zijn onderhand duidelijke verbanden vastgesteld met de blootstelling aan straling.

Mogelijkheid om te weigeren

Josh: Laten we dieper ingaan op de wetenschappelijke kennis en de effecten. Geef ons wat meer achtergrond over de wetenschappelijke kennis en de effecten. Hoe weten wij de omvang van de schade die wordt aangericht door RF-straling en 5G?
Kevin: Dat is een uitstekende vraag en het is belangrijk dat ik daar iets over zeg. Ik spreek elke dag artsen en wetenschappers, ik raadpleeg ingenieurs en advocaten. Kankerspecialisten, natuurkundigen, toxicologen, celbiologen, juristen die zich met deze kwestie en met de benadeelden bezighouden – dag na dag. Het is belangrijk om te weten dat de FCC zulke mensen niet heeft. Terwijl zij wel degenen zijn die zeggen dat het veilig is.
Nog iets anders wat betreft wetenschappelijke kennis – belangrijk als je voor jezelf opkomt – is dat beleidsmakers niets geven om wetenschap. Wetenschap kan ze niets schelen, want ze voelen zich niet toegerust om daarmee overweg te kunnen. Daarom verwijzen ze door naar die instanties, die echter gecorrumpeerd en gekaapt zijn.
Wat kun je tegen hen zeggen om te laten zien dat het schadelijk is? Ten eerste kun je zeggen dat er voor 1,9 miljard dollar aan rechtszaken ligt aangaande hersentumoren veroorzaakt door mobiele telefoons. Typ maar in bij Google: *Murray vs Motorola 2001*. Zeer belangrijk, want dit zou niet voor de rechter komen als er onvoldoende bewijs was om ook echt een zaak te zijn. Deze bewuste zaak dient al 17 jaar. Dus dat is de manier waarop de industrie opereert: vertragen en rekken.
Nog een manier om aan te tonen dat er gezondheidseffecten zijn – dat mensen er ziek van worden – is kijken naar de uitrol van slimme meters. Momenteel bestaat er in de helft van onze staten een of andere mogelijkheid tot weigeren. Laat ik liever zeggen: in veel staten. En waarom is dat belangrijk? Dit biedt mensen de keuze om nee te zeggen tegen die draadloze zendertjes die jouw gas en licht meten. Je kunt weigeren door middel van een procedure via een ombudsinstantie of commissie en door te zeggen: 'Ik ben er ziek van geworden.' Er zijn letterlijk honderden en honderden getuigenissen gedocumenteerd van mensen die ziek werden door die draadloze slimme meters met laag vermogen, die volgens de industrie maar zo nu en dan zouden zenden. Zo'n formele optie om te weigeren is bewijs dat mensen er ziek van worden, dat ze gevrijwaard moeten kunnen blijven. Dus dat is een heel belangrijke manier om te laten zien dat er een probleem is.

Ziekte door bestraling

Kevin: Weet je, het is zo overduidelijk dat mensen er ziek van worden. Je had vooraf een vraag over microgolfziekte. Dat is inderdaad wat dit is, het is microgolfziekte. Kijk maar wat je online in Webster's woordenboek vindt bij *microwave sickness*. Daar staat een redelijke definitie.
Onlangs meldden CBS en overige media dat de CIA bekend had gemaakt dat de medewerkers van de ambassade van Cuba in feite microgolfziekte hadden opgelopen. Ze waren bestookt met een microgolfwapen. Er kwam bij medewerkers geen opwarming of verbranding voor, maar ze kregen wel allerlei neurologische kwalen. Hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid. Niet één persoon, nee, meerdere ambassadeleden hadden last. Dat gebeurde allemaal beneden onze veiligheidsrichtlijnen, en het ging om microgolfziekte.
Het programma *60 Minutes* besteedde er interessant genoeg nog een vervolgaflevering aan. Die ging over precies hetzelfde in de Chinese ambassade, waar medewerkers exact hetzelfde meldden. Nou,

waarom zou dat gebeuren? Naar alle waarschijnlijkheid richtten die communistische landen een microgolfwapen op onze mensen om de communicatie af te luisteren. Dat kan beslist mogelijk zijn. Maar je ziet dus bijverschijnselen. En dat hoeft niet te verbazen. Rusland heeft volgens een militair overzichtsrapport dat we hebben vijf keer meer onderzoek gedaan naar de uitwerking van millimetergolven dan de rest van de wereld. Het gaat om hetzelfde als wat er in 5G zit. We moeten ons dus niet verbazen dat ze het als wapen gebruiken.

Experiment met mensen

Kevin: Er zijn dus allemaal duidelijke voorbeelden om aan te tonen dat mensen er ziek van worden. Dat brengt een belangrijk punt naar voren, en ik ben blij dat je het noemde. Het is waarschijnlijk een van de allerbelangrijkste punten.
De instanties beweren dat er geen effecten zijn, geen gezondheidseffecten bij mensen, geen bewijzen van effecten op onze gezondheid. Maar ze zeggen niet – hoewel mensen dat wel aannemen – dat er geen bewijzen van *biologische* effecten zijn. Want die zijn er wel degelijk, er zijn duidelijke bewijzen van biologische effecten. Wie dat niet weet, denkt doorgaans dat biologische effecten en effecten op de menselijke gezondheid hetzelfde zijn. En zo draaien en wurmen ze om de waarheid heen: door zich enkel te richten op gezondheidseffecten bij mensen.
Het probleem daarbij is namelijk, dat je voor duidelijk bewijs proeven op mensen zou moeten doen. Bij dieren echter zien we duidelijk biologische effecten, die aantonen dat je kanker en neurologische schade kunt krijgen, aantasting van het immuunsysteem en de voortplanting. Maar ethisch gezien kun je met mensen geen proeven doen voor een definitief bewijs.
Dat is hoe ze het spelen. Ze weten dat daar ergens de deur kiert. Maar begrijp goed, er zijn duidelijke biologische effecten van RF-straling, over het gehele spectrum. Effecten op de menselijke gezondheid worden duidelijk aangetoond door de voorbeelden die ik heb genoemd. Het wordt toegelaten dat de FCC met ons experimenteert. En zoals het nu is, komen ze daar nog mee weg ook.
Ik hoop dat dit enigszins een antwoord is op je vraag over het onderzoek. Op het eind zal ik nog een aantal websites vermelden, waar je zo veel onderzoeken kunt vinden als je maar wilt.

Millimetergolfwapens

Josh: Even iets wat betreft de berichten in zelfs de reguliere media over de inzet van micrometer- of millimeterwapens voor spionage en over de gezondheidseffecten ervan. Dat regeringen zoiets bij ambassades doen is niets nieuws. Robert O. Becker noemde het al in zijn boek *The Body Electric*. Het gebeurde in de jaren '60 met de ambassade van de VS in Moskou. Hij zegt volgens mij dat beide kanten het deden. Beide landen bespioneerden elkaar en gebruikten die microgolfwapens tegen elkaar. Vertel wat meer daarover. Wat heb je kunnen onthullen? Gebruikten ze echt microgolf- of millimetergolfwapens? Heb je nog andere informatie over dit soort gebeurtenissen, zaken die de reguliere media ons niet laten weten?
Kevin: 5G gebruikt millimetergolven, die korte volgepakte golven zijn. Daarnaast nog gewone microgolven. We hebben een website gemaakt die helemaal over 5G gaat: 5GINFORMATION.NET. Daar vind je een heel aantal zaken.
Een daarvan is een rapport van het leger over de biologische effecten van millimetergolven. Daarin zeggen ze dat de effecten heel duidelijk zijn. Ze zeggen dat veel van deze effecten niet-thermisch zijn en zetten vraagtekens bij de veiligheidsrichtlijnen die we hebben. Dit komt dus van ons eigen leger, zij deden het onderzoek. En ze hebben alle redenen om er niets over kwijt te willen, want ze gebruiken het bij hun operaties en voor hun wapen.

Het leger en de CIA

Kevin: Er is een wapensysteem ontwikkeld dat millimetergolven gebruikt en Active Denial System heet. Voordat ze het konden ontwikkelen, moesten ze onderzoek doen. Het leger vertaalde alle wetenschappelijke studies met name uit Rusland, dat de meeste kennis had. Ze keken naar wat de biologische effecten en de gezondheidseffecten waren om te begrijpen hoe ze het wapen konden gebruiken. Het leger heeft dat allemaal in bezit. Burgers zouden moeten eisen dat hun Congresleden deze informatie krijgen, dat ze toegang krijgen en dat het openbaar kan komen. Dat zou een heel erg goed idee zijn.
Er is nog iets dat je op de website ziet, maar je kunt het natuurlijk ook zelf googlen. Je typt: *Navy Medical Research Institute 1972*. Dan zie je dat toen we radar op de vliegdekschepen kregen, er marinepersoneel met symptomen was. Dat rapport bestaat uit twee delen. Op de eerste twintig bladzijden van het eerste deel staan 122 symptomen gespecificeerd van wat in feite microgolfziekte is. Het gaat over neurologische en genetische effecten, problemen met het immuunsysteem. Er wordt verwezen naar 6000 onderzoeken die de symptomen bevestigen die zich bij die marinemensen voordeden.
Als de industrie zegt dat we geen wetenschappelijke kennis of bewijzen hebben wat betreft schadelijke effecten, dan liegen ze eenvoudig. Mensen kunnen het gewoon zo vinden, het staat op onze site. En het is belangrijk dat ze weten dat een hoop beleidsmakers ervaring bij het leger hebben, dat ze hun oor laten hangen naar wat het leger naar voren brengt.
Dit zijn dus drie bronnen met een geweldige hoeveelheid informatie, waar je gewoon zo bij kunt. En er staat nog iets op onze site dat belangrijk is. Namelijk, zoals gezegd, dat ze geen veiligheidstesten doen voordat het de markt op gaat, maar ook geen onderzoek naderhand. Ze komen niet kijken bij zendmasten als er mensen ziek worden. In het menu van de site vind je tien studies uit verschillende landen over zendmasten en wat daaromheen gebeurt. We zien toenames van neurologische effecten en kanker, in de nabijheid van antennes. Dat is belangrijk, want met 5G komt er om de 100 meter een antenne. Dus het is uiterst belangrijk dat we het daarover hebben. Je moet dus je Congresleden ertoe aanzetten om deze informatie op te zoeken waarop de CIA haar stelling baseert dat onze mensen indertijd met een microgolfwapen zijn aangevallen. Er zijn bewijzen dat ze het hebben onderzocht. Ze hebben naar de bevindingen gekeken. En dat is dus bewijs dat mensen ziek worden van RF-straling en microgolven.

Toegang tot Congresleden

Josh: Wat zouden mensen volgens jou nog meer kunnen doen om zichzelf en hun gezin te beschermen tegen de blootstelling aan de straling van RF en 5G?
Kevin: Precies, laten we het over iets goeds hebben. Mensen moeten hiermee naar voren komen en het zal op nationaal niveau moeten gebeuren. Ze moeten naar hun Congresleden toe en het gesprek aangaan. Het moet echt een heel direct gesprek zijn waarin ze op de ernstige problemen met ons veiligheidsprotocol wijzen, dat er zaken voor RF niet worden toegepast. Dat is wel gebeurd bij een hoop andere middelen op de WHO-lijsten die er zijn om ons te beschermen. Maar voor RF bestond er ontheffing. Dat moet echt voor het voetlicht worden gebracht.
Het volgende punt gaat niet over informatie. Ik weet dat jij dit niet heel graag hoort, want jij bent juist bezig met allerlei informatie te verspreiden. Maar dit gaat over macht.
De industrie heeft macht. Terwijl wij macht nodig hebben; maar die hebben we niet. Waar kunnen we die macht vandaan halen? Je krijgt allereerst macht door geld uit te geven. De industrie spendeert 92

miljoen dollar aan lobbyen bij het Congres. Ik vraag mensen niet om 92 miljoen, maar wel om zich te richten op het Congres, naar het Congres toe te gaan.
De beste manier om dat te doen is via een lobbyist. Lobbyisten kosten geld, maar zo werkt het systeem. Eerst betalen en dan gebeurt er wat. Vraag het maar aan iedereen in Washington, zo zit het in elkaar. Dus zorg een lobbyist te krijgen. Je hebt daar uitstekende lobbyisten, ze kennen het klappen van de zweep, ze onderhouden al meer dan 20, 30 jaar contacten met Congresleden. Ze hebben contacten met partijen die voor toegang kunnen zorgen. Wij hebben geen toegang, behalve tot de lagere functionarissen. Maar je moet toegang tot de Congresleden zelf hebben.
Ik spreek de Congresleden zelf, tussen de diverse bijeenkomsten van de comités door, als ze onderweg zijn om te gaan stemmen. Ga je daar naartoe, dan kun je ze persoonlijk spreken. Hartstikke goed idee, geweldige manier om je tijd door te brengen. De lijst van comitébijeenkomsten is voor iedereen openbaar.

Stemmen organiseren

Kevin: Iets anders waardoor je macht hebt, is je stem. En als ik zeg je stem, dan bedoel ik dat je tegen hen stemt en dat ook zegt: 'Als u met deze zaak niets doet, dan zal ik tegen u stemmen.' Maar dat is nog niet genoeg. Zeg dat je een groep organiseert. Zo moet je jezelf presenteren: als organisator van een groep. Zeg tegen hen: 'Ik organiseer in mijn gemeente een groep tegen u, tenzij u genoeg aan deze zaak doet, want het is van het allergrootste belang.' Ze luisteren namelijk naar organisatoren, mensen die stemmen weten te organiseren. Ze hebben als het verkiezingstijd is liever dat je vóór hen bent, en liever niet tegen hen.
Wees daarbij zeer duidelijk: 'Dit is mijn punt. Voor mij is er niets dat belangrijker is. Ik zorg dat al deze mensen tegen u stemmen, ik ben er al mee begonnen.' Laat een lijst zien met alle e-mailcontacten die je hebt, alle mensen met wie je belt, wie je allemaal gesproken hebt. Als je van deur tot deur gaat, moet je dat ook zeggen: 'Ik ga van deur tot deur.' Want ze zijn bang voor mensen die langs alle huizen gaan. Ze hebben respect voor al het voetvolk tijdens hun campagne, want die mensen gaan alle huizen af. Als je dat doet, van deur tot deur, dan is dat fantastisch.

Gevallen documenteren

Kevin: Wat kun je nog meer doen voor een ijzersterk resultaat? Ga kijken bij zendmasten die er nu staan of je iets kunt vinden. Documenteer het zodra je bij mensen het een of ander tegenkomt, want dat zal zeker zo zijn. Meer gevallen van kanker in de buurt van bestaande zendmasten, meer neurologische effecten.
Begin met alles vast te leggen waar ze niet naar willen kijken, en ga naar de raadsvergadering van de gemeente. Zeg: 'Nu al worden er mensen ziek van die technologie. En jullie gaan dat nog eens uitbreiden, en overal neerzetten, ook vlakbij mijn huis. Dat is niet oké. Dit hier zijn allemaal namen, dit zijn allemaal klachten, en dit is hoe ver al deze mensen van een zendmast af wonen.' Wat mij betreft is dat heel effectief.

Adviezen van juristen

Kevin: Juristen zijn een andere belangrijke bron om te gebruiken. Zeker, ze kosten geld, maar we moeten meer juristen inzetten. Juristen zijn degenen die helpen bij het invoeren van wetten die voort laten bestaan wat oneerlijk en schadelijk is voor onze burgers. Maar wij hebben juristen nodig om die wetten te betwisten en te doen stoppen. Dus meer juristen. We moeten bevriende advocaten en zelfs

assistent-advocaten erbij halen en alle wettelijke wegen bewandelen die maar mogelijk zijn.
Naar mijn mening ondervinden mensen er duidelijk schade door. In welke mate het schadelijk is, daarover kun je van mening verschillen, maar het is zeker schadelijk voor hen. En als je mensen schade berokkent, en je blijft dat doen, dan is dat een strafbaar feit. Dat is hoe je ermee om moet gaan.
Josh: Daar hebben we het tijdens deze Top ook over met een advocaat uit Australië, Raymond Broomhall. Hij heeft successen geboekt met niet alleen het weren maar ook het doen weghalen van honderden kleine cel-opstellingen. Hij werkt via het strafrecht maar ook via de medische route, door middel van een doktersattest.
Heb jij, met jouw kijk, specifieke suggesties of adviezen wat betreft de wettelijke mechanismen? Om wat te noemen: strafbare nalatigheid of groepsvorderingen? Ik weet dat met name groepsvorderingen geweerd worden. Het betrof gevallen die over commercieel-administratieve aansprakelijkheid gingen. Maar wat voor specifieks kun jij ons vertellen, zaken die volgens jou echt iets op kunnen leveren?
Kevin: Ik ben geen advocaat en geef geen juridisch advies. Maar ik denk wel dat mensen juridisch advies moeten zien te krijgen. De onderzoeksresultaten van het NTP, het National Toxicology Program – die een oorzakelijk verband aantonen met de straling van mobiele telefoons en duidelijk bewijs dat het kankerverwekkend is – verschaffen de wetenschappelijke basis waarmee we zonder meer verder kunnen. Dat was een recent onderzoek, maar er zijn er al veel meer geweest.

Wat verzekeraars vinden

Kevin: Wat ook belangrijk is om te begrijpen: het Italiaanse Hooggerechtshof heeft al een oorzakelijk verband gelegd tussen de straling van mobiele telefoons en kanker in de hersens, hersentumor. Dat hebben ze dus al gedaan.
En wat erg belangrijk is, goed dat je daarmee kwam: het is vervuiling. De grote verzekeraars – en dit is een goed voorbeeld van: hoe bewijzen we dat het schadelijk is en dat mensen er ziek van worden – de grote verzekeraars hebben RF-straling geclassificeerd als een hoge risicofactor. Dat is belangrijk, want die hebben de wetenschappelijke kennis doorgespit, het hoort bij hun werk. Ze hebben risicoanalyses gedaan. Wat de FDA niet heeft gedaan, maar op grond van dat NTP-onderzoek wel had moeten doen, is een risicoanalyse uitvoeren en met de biologische uitkomsten extrapoleren naar de blootstellingen van mensen. Dat hebben ze nagelaten. Maar de verzekeraars hebben naar de wetenschappelijke kennis gekeken, ze hebben een risicoanalyse gedaan en het als hoge risicofactor geclassificeerd. Vervolgens hebben ze het van dekking uitgesloten door het te classificeren als vervuiling.

In hun eigen woorden

Kevin: Dit is denk ik ook belangrijk, ik heb een brochure en het is er een van Verizon. *Lang leve je mobieltje* heet deze. Dat is grappig, want je mobieltje leeft lang maar jij niet. Daarin zeggen ze: *'Wij geven geen garantie voor onze telefoons bij schade door uitwendige oorzaken, waaronder vervuiling.'*
Maar het interessante is, zelfs in hun eigen brochure, dat Verizon precies beschrijft om welke straling het gaat: *straling van draadloosheid als vervuiling*.
Laat me het even voorlezen. Dit is uit punt nummer 16, daar staat: *'Vervuiling: het vrijkomen, de verspreiding, het lekken, overgaan of ontsnappen van vervuilende stoffen. Vervuilende stoffen: elke vaste, vloeibare of gasachtige vorm, van thermisch irriterende of besmettelijke aard, waaronder: rook, damp, roet, walm, zuur, alkaliën, chemicaliën, kunstmatig geproduceerde elektrische velden, magnetische velden, elektromagnetische velden, geluidsgolven, microgolven, en alle kunstmatig geproduceerde ioniserende en niet-ioniserende straling'*, plus *'niet-ioniserende straling en/of afval'*.
Dit gebeurt in wezen door de hele industrie heen. Maar ik gebruik graag die brochure van Verizon met

garantiebepalingen voor hun apparaten, om te laten zien dat zij het voor hun eigen verzekering classificeren als wat het is: vervuiling. En wij zouden het ook als vervuiling moeten behandelen. Het EPA zou dit ook als vervuiling moeten reguleren en we zouden het als vervuiling moeten minimaliseren. We zouden mensen moeten voorlichten over hoe ze hun blootstelling aan deze vervuiling kunnen minimaliseren.
Ik denk dat het feit dat de verzekeringsbranche het als vervuiling classificeert ook kan helpen bij het beschermen van onszelf tegen deze misdadige schending.

Draadloos is onverzekerbaar

Josh: Wie verzekert de telecombedrijven dan – want die kunnen zich toch niet verzekeren? Lloyd's of London en andere verzekeringsgiganten hebben publiekelijk laten weten: 'Wij verzekeren geen draadloze produkten.' Zijn ze dus überhaupt wel verzekerd, hoe zit het daarmee?
Kevin: Zoals ik het begrijp – nogmaals, ik ben geen verzekeringsexpert – willen verzekeraars en onderverzekeraars geen dekking geven tegen deze effecten op de biologie en de gezondheid. Dus moeten die ondernemingen eigen verzekeringen inrichten. Dat is belangrijk voor investeerders om te weten; want zo staan ze bloot aan gigantische aansprakelijkheid en mogelijke kosten in de toekomst. Dat is ook precies wat er in hun jaarverslagen staat.
Maar een telefoongebruiker weet niet dat ze zichzelf indekken en hoe ze het geclassificeerd hebben. Iedereen moet het weten, beleidsmakers moeten het weten, het moet in de media komen. Maar de industrie heeft de media bang gemaakt met het dreigement hun reclamegelden in te trekken. Dat gaat om miljoenen en miljoenen dollars. En daar hebben ze geen trek in.
Ik sprak een verslaggever die voor *The Huffington Post* had gewerkt en hij vertelde: 'Weet je, ze konden het niet tegenhouden dat wij erover berichtten. Dus toen kocht Verizon *The Huffington Post* op. Dat is hoe ze ons hebben tegengehouden.'
Mensen moeten goed begrijpen dat de industrie voor 1,9 miljard aan rechtszaken heeft lopen, met nog eens miljarden die er verder mee gemoeid zijn. Ze zijn dus tot alles bereid, maakt niet uit hoeveel geld, om deze waarheid over de blootstelling aan RF-straling stil en toegedekt te houden.

Motivatie en inspiratie

Josh: Bedankt voor al deze informatie, Kevin. Iets anders nu, iets persoonlijks. Ik bedoel, je bent al heel wat jaren bezig en je laat je horen, je informeert mensen die in een machtspositie zitten en anderen over deze zaken. Hoe kwam je eigenlijk op dit terrein terecht? Wat gaf jou de motivatie en inspiratie om een groot stuk van je leven te wijden aan het uitdragen van deze boodschap?
Kevin: In mijn persoonlijke omgeving en op het werk waren er mensen die kanker en tumors kregen als gevolg van hun blootstelling. Het waren heel gezonde mensen met gezonde gewoontes die tumors kregen vanwege blootstelling door een nabije zendmast.
Toen ik zelf die kwestie ging onderzoeken, kwam ik duizenden en duizenden onderzoeken tegen. Ik kon enkel maar denken: 'Waarom heb ik hier nooit over gehoord? Waarom wisten die mensen niets?' We hadden mensen kunnen inlichten over veiliger gebruik van alles wat draadloos is. We zouden van de industrie kunnen eisen dat ze veiliger produkten maken. Want dat kunnen ze makkelijk. We zouden glasvezel en vaste lijnen kunnen gebruiken voor het merendeel van onze communicatie en het dataverkeer. Want dat is waar 5G feitelijk over gaat: dataverkeer.
Verder zo min mogelijk gebruik van draadloosheid en zendmasten zo ver mogelijk van mensen vandaan. Dat is de veilige visie. Glasvezel naar je huis, bedrade verbindingen voor je computer en je toetsenbord en de muis. Een bekabelde telefoon; als je weg gaat zo min mogelijk gebruik van

draadloosheid; en die celantennes zo ver als menselijk mogelijk is bij iedereen vandaan. Dat is het *echte* slimme huis. Dat is de *echte* slimme stad. En nog eens veel en veel sneller. Bovendien heb je met vaste lijnen en glasvezel nul latentie, terwijl van 5G wordt gezegd dat je in heuvelachtig gebied meer latentie hebt. Dus snelheid en nul komma nul latentie, echt supersnel.
Dat is beslist de kant die het op moet. De industrie heeft lang genoeg kunnen wegkomen met schade die mensen is toegebracht, en met sterfgevallen. 5G betekent een maximaliseren van de blootstelling van mensen, terwijl die juist geminimaliseerd moet worden en zelfs moet stoppen.

Informatie op websites

Kevin: Laat me een aantal websites noemen die mensen kunnen bezoeken. Ik zelf heb een website specifiek voor 5G-kwesties opgezet: 5GINFORMATION.NET. Ik ga door naar SAFEREMR.COM. Dat is een website die wordt beheerd door Dr. Joel Moskowitz van het Instituut voor Volksgezondheid van de Universiteit van Californië, Berkeley. Het BioInitiative Rapport heeft op BIOINITIATIVE.ORG een overzicht van 3600 studies staan en zet ze allemaal praktisch bijeen. Daar moet je beslist gaan kijken. De Environmental Health Trust heeft op EHTRUST.ORG een fantastische hoop informatie staan en heel veel video's die je meteen kunt bekijken. Ze hebben ook nog een tweede site, PARENTSFORSAFETECHNOLOGY.ORG, waar een hoop ouders veel aan hebben. Het gaat daar over hoe belangrijk een en ander is voor kinderen.
Dan deze: MDSAFETECH.ORG. Dat is een door artsen opgezette site die voorlichting geeft aan andere artsen. Daar zou je eigenlijk als eerste moeten kijken. Dan twee sites die zich sterk op lokale kwesties richten en hoe je tegenweer kunt bieden: WHATIS5G.INFO en SCIENTISTS4WIREDTECH.COM. En als laatste de site MYSTREETMYCHOICE.COM, die zich echt helemaal bezighoudt met plaatselijke kwesties en verzet tegen 5G. Dit zijn bronnen waar mensen een ontzettende hoeveelheid informatie kunnen vinden. Je krijgt daarmee ook het besef niet alleen te zijn; en dat er wapens zijn om je te verweren tegen dit absoluut grote onrecht, dat maar gewoon blijft doorgaan.

Geld om te procederen

Kevin: Je stelde de vraag waarom ik jaren van mijn leven heb gegeven voor dit werk – waarom heb ik me op elke mogelijke manier hieraan gewijd? Dat is omdat het ten diepste om onrecht gaat. Het is ongelooflijk dat dit maar door blijft gaan in dit land. Er is toegelaten dat de FCC, samen met de FDA en de Amerikaanse Kankerstichting – en ongelukkig genoeg is ook de WHO erin verwikkeld – de effecten op de biologie en de gezondheid zoals mensen die momenteel ondervinden, heeft kunnen omzeilen. We hebben getuigenissen uit iedere staat in het hele land. Onschuldige mensen, vakmensen, artsen, juristen, accountants, computerspecialisten, chiropractors, maatschappelijk werkers, vrachtwagenchauffeurs, noem maar op. We hebben mensen met aandoeningen, invaliden, die hun eigen leven en burgerrechten geschonden zagen worden door deze technologie. En dat heeft kunnen voortduren door de onmatig grote invloed van de industrie bij het Congres en de FCC.
Dus dat is waar we onze inspanningen op moeten richten. We moeten onze macht gebruiken, in de vorm van geld ervoor bijeenbrengen, lobbyisten inzetten, geld uitgeven aan juristen, ons bij presentaties laten bijstaan door een advocaat. We moeten het voor de rechter brengen als zijnde wat het is, te weten een strafbaar feit. We moeten onze rechten als burger laten gelden via onze deelname aan de democratie, door onze talenten te gebruiken om mensen te organiseren, en door stemmen voor volksvertegenwoordigers te beïnvloeden.
Congresleden hebben een zetel voor twee jaar. Ze maken zich altijd zorgen over de stemmen die ze hebben, ze zitten altijd in hun piepzak. Daar moeten we op inspelen. En Senatoren ook, die moeten ook een duwtje hebben. Want ze hebben een complete staf en die kan er induiken. De Senaat begint al een

beetje wakker te worden. Daar houd ik me mee bezig. Het Huis moet blijvend van informatie worden voorzien.
Dit is iets wat iedereen kan doen. En je moet het ook doen, wil je tenminste jezelf en al wie je lief is beschermen tegen dit duidelijke gevaar, dat zo veel schade toebrengt aan onze leefomgeving en gezondheid. Zo moet het aan elke burger worden verteld. En des te meer nu met 5G, met die antennes om de 50 tot 100 meter, die zonder onze toestemming behoorlijk sterke RF-straling uitzenden. En dat terwijl de wetenschap duidelijk bewijs levert van biologische schade.

17. GEMEENTELIJKE OVERHEDEN EN LOKALE ACTIES

Theodora Scarato

Theodora Scarato is uitvoerend directeur van de Environmental Health Trust, een van de belangrijkste wetenschappelijke organisaties voor een gezonde leefomgeving, die zich bezighoudt met 5G, de zogenoemde kleine cellen, en de straling van mobiele telefoons. De EH Trust publiceert onderzoek en informeert beleidsmakers en ontwikkelt voorlichtingscampagnes over deze aandachtsgebieden. De EH Trust onderhoudt tevens 's werelds grootste database over internationaal beleid in verband met de bescherming tegen elektromagnetische straling. Theodora Scarato zelf heeft een achtergrond als klinisch maatschappelijk werker en leidinggevende bij intensieve therapieprogramma's op scholen voor speciaal onderwijs.

Josh: Ik hoef in mijn artikelen en andere werk vaak alleen maar naar de EH Trust te verwijzen. Jullie doen echt geweldig werk. Als ik één wens zou hebben, dan is het dat jullie 5 miljoen dollar meer zouden hebben om stevig uit te pakken en nog meer te doen dan wat jullie nu al doen. Jij bent een van de leidinggevende personen en doet geweldig werk wat betreft het voorlichten van mensen. Dus heel erg bedankt voor je toewijding en alle energie en tijd en inspanning die je steekt in je werk bij de EH Trust.
Theodora: Dank je wel. We proberen informatie bij de mensen te brengen en de wetenschappelijke kennis zo te vertalen dat iedereen dit onderwerp kan begrijpen.

De hersenen van kinderen

Josh: Hoe ben je met jouw achtergrond hierin terechtgekomen? Wanneer besefte je dat dit een missie voor je was, waar je door leiding te geven aan mee wilde doen?
Theodora: Ik had erover gehoord en dacht eigenlijk niet dat het mogelijk was dat iets dat we allemaal gebruiken schadelijk kon zijn. Toen ik begon met het lezen van de wetenschappelijke kennis over de uitwerking op de hersenontwikkeling bij kinderen – wetend wat ik weet over mijn eigen cliënten, die voor hun geboorte aan drugs waren blootgesteld, de problemen die ze daardoor hadden – toen dook ik er ook echt helemaal in. Ik veranderde indertijd van baan als sociaal werker, kwam meer hierover te weten, ging een koptelefoon dragen, en raakte steeds verder betrokken. Ik ging er behoorlijk mee aan de slag.
Want het gaat namelijk over de hersenen van mijn kinderen. Het gaat over de gezondheid van alle kinderen. En je kunt de tijd niet terugkrijgen waarin ze blootgesteld zijn; er is geen veilig niveau. Ik verdiepte me in het hele verhaal en zo raakte ik allengs nog verder betrokken.
Josh: Dus je werkte eerst als klinisch sociaal werker en toen realiseerde je je dat er schadelijke effecten op de hersenen van kinderen zijn door de WiFi in de klas? Was dat de kwestie waardoor je je hiervoor ging inzetten?
Theodora: Dat trok mijn aandacht, omdat ik zelf kinderen heb. En terwijl ik alsmaar meer aan de weet kwam, begonnen ze overal WiFi in de scholen te installeren. Ik ging graven in onderzoeken en wat wetenschappers zeiden en kwam van alles aan de weet over mobiele telefoons, elektromagnetische straling, en alle kennis die we maar hebben. Er is echt een berg literatuur en ik dacht: Waarom weet ik dit niet? Hoe kan het dat ik dit niet weet? Want ik doe dit werk al lang. Neurologen komen langs en we bespreken gedragsregels en verschillende behandelingen. Ik was echt verbaasd dat we nog nooit iets over deze kwestie hadden gehoord.

Een lange geschiedenis

Josh: Laten we eens naar het algemene beleid kijken. Kun jij ons iets vertellen over de geschiedenis van het beleid in de Verenigde Staten, misschien ook internationaal, wat betreft radiofrequente straling en het gebrek aan verantwoordelijkheid in dezen? Wat zijn misschien de belangrijkste ontwikkelingen? En wat zijn de belangrijkste punten in het hele debat erover?
Theodora: Als ik terugga naar toen ik voor het eerst hierover hoorde, dan was de eerste vraag die ik had: Wat is een veilig niveau? En hoe kwamen we daartoe in de Verenigde Staten? Hebben wij wetten die ons beschermen? Dat was mijn eerste vraag. En ik dacht: Ho eens, wacht even – toen ik hoorde dat de financiering van het Environmental Protection Agency, het EPA, voor hun werk hieraan was stopgezet. En ook toen ik hoorde dat de FCC, de Federal Communications Commission – die niet over gezondheid en veiligheid gaat, en geen artsen en specialisten in volksgezondheid heeft – de regelgeving over deze zaak doet.
Wat gebeurde er? Dit is feitelijk een samenvatting van een heel lange geschiedenis. Er is altijd degelijk onderzoek in de Verenigde Staten gedaan. Maar de financiering daarvan werd geleidelijk aan stopgezet. Het EPA zou de nationale veiligheidslimieten vaststellen en deed er onderzoek voor. Er bestaan conceptrapporten, maar die zijn nooit uitgebracht. Er bestaan eindconclusies die nooit het daglicht hebben gezien. Je kunt naar de site Microwave News gaan om er alles over te lezen. Maar uiteindelijk, ook al beschikken wij over bestanden met de presentaties die het EPA al klaar had liggen, werden de normen nooit vrijgegeven. En nu zitten we met volledig verouderde normen. Ik denk dat dit een van de belangrijkste punten is, want iedereen roept altijd: 'Maar het voldoet toch aan de normen van de FCC, en dus ook de overheid?' Die normen zeggen echter totaal niets over de veiligheid.
Ik had er werkelijk moeite mee om dit te vatten. Maar toen begon ik de hele historie te begrijpen en te zien wat er in ons land is gebeurd: het feit dat er al die tijd zelfs bij de internationale autoriteiten mensen zaten die uit de industrie afkomstig waren. Het is een heel lange geschiedenis en het is eenvoudigweg duidelijk dat de bestaande limieten ons niet beschermen.
Josh: Kun je wat vertellen over dat proces, toen je besefte dat je moest vechten tegen: 'Kan dit dan waar zijn? Onze overheid wordt toch geacht ons te beschermen? Zo slecht kan de situatie toch niet zijn?' Zou je, voor we ingaan op 5G en strategieën en wat er op diepere niveaus gaande is, jouw eigen innerlijke proces waar je doorheen moest willen beschrijven? En dat je ook zo veel mensen zag die daar doorheen moesten? Kun je dat enigszins samenvatten?

Een bittere pil

Theodora: Toen ik voor het eerst hiervan hoorde, was er een moment dat ik eenvoudigweg ging bellen met het Departement van Gezondheid. Ik belde alle autoriteiten waarvan ik dacht dat ze een antwoord zouden hebben. Ik herinner me dat ik een vertegenwoordiger van de staat waar ik woon aan de lijn had. Nou, dat noem ik geen vertegenwoordiger. Het was een vent van het Departement van Gezondheid die feitelijk maar wat lachte en zoiets zei als: 'Er zijn recentelijk niet echt onderzoeken gedaan. Er is niet echt iemand die hiernaar kijkt.'
Ik dacht: 'Wat? Mijn kind! Wacht eens even.' Er is niemand die kijkt naar iets dat alsmaar meer toeneemt. Ze halen allemaal draadloze apparaten de scholen binnen. De vriendjes van mijn kinderen krijgen een mobieltje als ze 10 jaar worden en niemand die daar naar omkijkt. Ik kon het gewoon niet geloven. Het was echt totaal verbijsterend. En dat opende daadwerkelijk mijn ogen. Het duurde wel even voor ik deze werkelijkheid enigszins doorkreeg. Want als ik met andere ouders en kliniekmedewerkers sprak, dan zeiden ze: 'O, maar joh, natuurlijk is het veilig.'
Een van de redenen waarom ik me zo op beleid richt, is dat ik besefte dat ze in Frankrijk met bepaalde aspecten al veel verder in dit verhaal zaten. Ik dacht: 'Wacht eens even, dus jullie zijn daar al.' En België

heeft de verkoop van mobieltjes aan jonge kinderen verboden. Het nieuwsbericht daarover zegt: Vanwege de straling, in tegenstelling tot de VS. Hoe vaak kom je niet in de supermarkt en zie je een kind, een baby met een mobieltje die naar een filmpje kijkt?
Ik dacht dat wij met ons allen het recht hadden om de informatie hierover te weten. Maar waarom wordt ons niets verteld? Waarom weet mijn kinderarts er niets van? En waarom weet ook het Departement van Gezondheid niets? Dat is echt een bittere pil om te slikken.
Josh: Is dat misschien de verandering in ons wereldbeeld die nodig is, als we gaan zien dat degenen aan wie we de autoriteit toevertrouwden de verantwoordelijkheid om hun taak goed uit te voeren uit de weg gaan? Met andere woorden: misbruik van de macht van autoriteit, en zodanig dat het de hele mensheid in gevaar brengt? Het is beslist een heel ongemakkelijk proces, waarin we moeten vechten voor de veranderingen die we moeten proberen te bewerkstelligen.
Theodora: Het is zeker ongemakkelijk, en mensen zijn juist erg gesteld op hun gemak. Ze willen geborgenheid, ze willen veiligheid. En dat raakt me echt. Zo veel mensen als jij vernemen dit en denken: 'Maar het is dus gewoon onveilig.' We willen niet in die positie zijn, want we willen ons geborgen kunnen voelen. Dus om het aan te pakken moet je echt iets hebben van: 'Wauw, dit is kolossaal. Dit is ongelooflijk belangrijk.' Je moet het gevoel hebben dat je er wat aan kunt doen. Ik dacht alleen maar: Hoe meer ik weet over hoe andere landen het aanpakken, hoe meer kracht het me geeft. Ik dacht: Als zij het kunnen, dan kunnen wij het ook. Er is geen reden om niet allemaal ons eigen kleine beetje te doen en voor verandering te zorgen.

WiFi in de ban

Josh: Je noemde Frankrijk en België, die voorliggen op ons in dit gebeuren. Welke veranderingen – welke voorzorgsmaatregelen wat betreft veiligheid hebben andere landen genomen tegen RF-straling?
Theodora: Stel, je koopt in de VS een mobiele telefoon. Toen Berkeley en San Francisco een wet wilden aannemen om mensen te informeren dat mobiele telefoons straling uitzenden, stapte de telecomindustrie onmiddellijk naar de rechter. Wij krijgen die informatie gewoon niet. In tegenstelling tot Frankrijk, waar een wet werd aangenomen om iedereen wel degelijk te informeren over de SAR, gewoon als onderdeel van alle overige informatie die je daar kunt krijgen.
Josh: SAR, de specifieke absorptieratio. Dat is de mate van straling, toch?
Theodora: De mate van absorptie van de straling. Nou, die SAR werkt niet, hoor. Er zijn veel problemen met die SAR-limiet. Maar het is tegenwoordig wel de limiet waarmee telefoons die op de markt komen getest worden, om zeker te stellen dat ze onder die limiet blijven – die dus niet beschermend is. Niettemin is het de limiet, en in de VS hebben we die niet eens. Voordat dit zo bleek te zijn, wist ik echt niet dat mijn telefoon iets uitstraalde. Ik was gewoon geschokt. Ik bedoel: het is onzichtbaar. Hoe zouden wij het dan moeten weten?
Josh: Frankrijk heeft ook de WiFi in de ban gedaan. Was het niet voor de lagere school of voor kinderdagverblijven? Kun je ons daar iets over vertellen, en misschien ook over andere landen die bepaalde maatregelen ter bescherming hebben getroffen?
Theodora: Ze hebben sinds 2010 daadwerkelijk wetgeving over een waarschuwing op mobiele telefoons om mensen te informeren. En in 2015 vaardigden ze een andere wet uit die draadloosheid verbiedt in kleuterscholen en kinderdagverblijven, met die heel jonge kinderen. De WiFi staat op basisscholen standaard uit. Het onderwijzend personeel kan het aanzetten voor iets specifieks dat ze willen doen, maar dan alleen voor die bepaalde tijd. Ik begreep van mensen in Frankrijk dat ze feitelijk totaal geen draadloosheid hadden willen hebben. Maar dat was een van de onderhandelingspunten toen deze wetgeving in de maak was.
Zo ook bijvoorbeeld als je in Frankrijk wilt weten: 'Wat voor straling is er in de buurt van mijn huis, in

mijn stad, hoe zit het daarmee?' Dan kun je naar het gemeentehuis gaan en dan krijg je die informatie. Het is gewoon onderdeel van alle informatie die je daar kunt krijgen. Feitelijk houden verschillende landen in verschillende mate van nauwgezetheid het in het oog. In Frankrijk hebben ze registratiesystemen: je gaat online, je klikt op een kaart, en dan zie je de gegevens van die dag. Terwijl we daar in de Verenigde Staten mee zijn gestopt. De laatste registratie dateert van de jaren '80. En er was er eerder een in de jaren '70. Wij doen zoiets dus niet. We weten het niet eens. We hebben niet eens gegevens over onze blootstellingen. En dat is echt belangrijk, want wil je wetenschappelijk onderzoek doen, dan is het heel nuttig om gegevens te hebben over de niveaus waaraan je elke dag bent blootgesteld.
Cyprus en Frans-Polynesië hebben ook de WiFi in kleuterscholen en crèches verboden. En op andere scholen is het vergelijkbaar met Frankrijk. Ik weet dat er op Cyprus een decreet geldt om alle draadloosheid uit basisscholen te weren. Ook Israël stelt bepaalde beperkingen aan draadloosheid. Dat geldt ook voor bepaalde gebieden en regio's in verschillende landen. Dat is allemaal online te vinden op EHTRUST.ORG en wat we daar allemaal bij elkaar hebben staan op het vlak van beleid. Je klikt op een land en dan zie je bijvoorbeeld de regio's in Italië waar de burgemeester heeft bepaald dat er geen WiFi mag zijn, dat er bekabelde aansluitingen gebruikt moeten worden.
We moeten mensen leren hoe ze hun mobiele telefoons moeten gebruiken: van het lichaam vandaan en aan een draad. De lijst van wat zou moeten is feitelijk erg lang. Het is echt ongelooflijk. Ik bedoel, het is zo veelzeggend dat wij hier gewoon niets doen. Maar laten we om te beginnen op zijn minst proberen dit te bereiken. En vanaf daar dan weer verder.

Miljoenen kleine cellen

Josh: Wat is 5G? En waarin verschilt het van 4G?
Theodora: 5G is de vijfde generatie draadloze technologie. Het gaat alles met alles verbinden in het zogenaamde internet-der-dingen. Dat wil zeggen niet alleen onze mobiele telefoons, maar ook zelfrijdende auto's, apparaten met sensoren, je WiFi-wasmachine. Er is zelfs een borstkolf die verbinding maakt met je mobiele telefoon. En sokken voor baby's die hun temperatuur meten en vervolgens verbinding met de mobiele telefoon van de ouders maken.
Dat alles noemen ze het *digitale ecosysteem*. En ik maak me ernstig zorgen over de taal die de industrie gebruikt; want zo klinkt het alsof het om een echt ecosysteem zou gaan, waarbij je aan bomen en kikkers denkt. Maar zij hebben het over machines en apparaten die verbonden zijn met elkaar, niet over levende wezens, biologische wezens.
Om dit te laten gebeuren – want het betekent nog eens zoveel meer onzichtbare signalen van straling in de lucht – moeten ze met weer andere technische standaarden komen. 5G is technologie waarmee het allemaal mogelijk wordt. Het is gebaseerd op zogenaamde *kleine cellen* – een term van de industrie – die feitelijk RF-antennes zijn die in elke buurt en straat om de twee tot tien huizen worden opgesteld. Tom Wheeler, die destijds de FCC-commissaris was, zei dat we alleen al in de Verenigde Staten 800.000 minizendmasten nodig hebben, dus van die kleine cellen. En dat was alleen maar voor nu, want hun ramingen lopen tot aan de 2 miljoen. En wereldwijd hebben we het natuurlijk over *miljoenen*.
Josh: Welke frequenties, of verschillende frequentiebanden, worden er in 5G gebruikt?
Theodora: Het zal alles gebruiken wat we nu al hebben. Het hele spectrum dat we nu al hebben plus nog weer hoger tot in de submillimetergolven. Volgens brancherapporten gebruikt iedere aanbieder andere frequenties. Bovendien, als je vlak voor je huis een microgolfantenne krijgt, dan zal daar niet alleen 5G maar ook 4G in zitten, want 4G is de ruggegraat van 5G. In sommige gemeenten is het nog 2G en 3G, afhankelijk van het land en de regio en wat daar in gebruik is.
De telefoons die nu worden ontwikkeld schakelen tussen 4G en 5G. Wat we dus in feite aan het doen

zijn, is nog weer een laag toevoegen. We ruilen niet iets in voor iets anders, we voegen er een geheel nieuwe laag aan toe.
We hebben dit allemaal op onze site staan: wat de industrie vertelt over de verhoogde blootstelling aan straling door deze nieuwe antennes. Zelfs zozeer, dat er limieten moeten worden aangepast in landen die veel strengere stralingslimieten hebben, zoals Polen, Zwitserland en Italië – die allemaal minder straling van zendernetwerken toelaten. Ik bedoel, dat is toch veelzeggend genoeg.

Corruptie van instanties

Josh: We weten dat de instanties zwaar beïnvloed zo niet geheel gecorrumpeerd zijn door de industrie. Ze nemen niet de volledige wetenschappelijke kennis in beschouwing. Hoeveel studies denk jij dat er zijn die biologische effecten van RF-straling aantonen bij niveaus onder de zogenaamde veiligheidsnormen?
Theodora: Er zijn honderden zo niet duizenden studies, afhankelijk van hoe je het becijfert of wat je besluit op te nemen in je overzicht. Er is een aanzienlijke hoeveelheid bewijs voor schade aan de gezondheid bij niveaus die lager zijn dan de FCC-limieten – zelfs nog lager dan de veel beschermender limieten in andere landen. Die zijn ook niet eens echt beschermend; ze laten wel lagere en zelfs heel lage niveaus toe.
Er zijn honderden wetenschappers die pleiten voor een moratorium op 5G, en ook honderden die zeggen dat wat we nu hebben niet veilig is. We moeten de blootstelling bij het gebruik van deze technologie verminderen. Het probleem dat we hebben, is dat de mensen in beleidsposities hun ogen dichtdoen. Ze hebben banden met de industrie, of krijgen informatie die niet afkomstig is van onafhankelijke wetenschappers. Dus goedbedoelende politici, zeg maar, en gemeentebesturen die niet de juiste informatie krijgen. En dus verklaren ze dat het in orde is volgens de FDA, de Food and Drugs Administration, of dat het aan de FCC-limieten voldoet.
Josh: Welk bewijs hebben we voor de suggestie dat nationale of internationale en ook andere instanties voor regelgeving rond telecomstraling en gezondheid beïnvloed of gecorrumpeerd zijn door de industrie?
Theodora: Dat heeft een heel lange geschiedenis. Er zijn veel wetenschappers met verhalen over wat er gebeurde vanaf het moment dat ze effecten vonden. De financiering van hun onderzoek werd stopgezet, of ze werden van bedrog beschuldigd, of ze verloren hun baan. Of anders werden de onderzoeken 'heringericht'. Weet je, er zijn echt heel erg veel verhalen. Je kunt bijvoorbeeld beginnen met Dr. Henry Lai, die DNA-schade door microgolven aantoonde. Ik weet niet of je op de hoogte bent van dat memo over 'oorlogje voeren'?
Josh: Vertel het maar.

Onderzoek met dieren

Theodora: Er was een memo dat voor het eerst op de site Microwave News werd gepubliceerd. Het was gelekt naar Microwave News na een overleg tussen Motorola en een PR-bedrijf. Er was gesproken over 'oorlogje voeren' tegen Dr. Lai's onderzoeken. Dat was de term. Ik denk dan aan toen ik een kind was en van die games speelde, weet je wel, dat er asteroïden omhoog schieten die je dan één voor één moet zien te raken. Als jij de asteroïden raakt, voorkom je dat je zelf wordt geraakt. Dat is een opzet die hier zonder meer van toepassing is.
Dus elke keer als een onderzoek een probleem aantoont, worden er kritieken uitgebracht die een andere kant belichten die dan vaak industriegebonden is. Of je hebt andere wetenschappers die zeggen dat het onderzoek frauduleus was. Er komt dus kritiek, en als zo'n onderzoek vervolgens als

geloofwaardig bewijs ter tafel komt – wat het ook daadwerkelijk is – dan wordt het evenwel op grond van die aanvallen van de hand gewezen.
Er bestaat geen enkel perfect onderzoek; elk onderzoek heeft beperkingen. Neem bijvoorbeeld het onderzoek van 30 miljoen dollar van het NTP, het National Toxicology Program. De FDA had daar om gevraagd. Ze wilden dat er gedegen onderzoek met dieren werd gedaan, ze hadden een uitvoerige toewijzingsverklaring waarin dat allemaal staat. Want er waren namelijk epidemiologische gegevens die daadwerkelijk verband aantoonden tussen het risico op hersentumor en het tegen je hoofd aan houden van een mobiele telefoon. Maar die gegevens waren niet zo precies gecontroleerd als bij onderzoeken in een laboratoriumsituatie.
Dus daarom hebben we dat onderzoek met dieren gedaan. Het werd ontworpen om te kijken naar niet-thermische niveaus, waarvan we aannemen dat ze veilig zijn. Onze FCC-limieten zijn gebaseerd op de aanname dat als het je niet opwarmt of verbrandt, het je geen kwaad kan doen. Maar dat is een aanname. Zolang die waar is, worden onze FCC-limieten verondersteld beschermend te zijn.
Het onderzoek werd ontworpen door Dr. Ronald Melnick, een wetenschapper van de NIH, de National Institutes of Health. Hij is ook al 28 jaar een van onze adviseurs. Hij beschrijft hoe het onderzoek werd ontworpen en waarvoor het was bedoeld. En zoals hij vertelt, ze hebben die aanname dus getest en die bleek te falen. Er werden namelijk wel degelijk effecten gevonden bij blootstellingen aan RF over een langere termijn bij niveaus die geen opwarming geven.
Dus dat was een probleem. Het betekent dat we alles wat we over deze straling denken te weten ter discussie moeten stellen, want er zijn duidelijke effecten bij niet-thermische niveaus. En niet alleen dat – zoals blijkt als je in dat onderzoek gaat graven. Ik was met verschillende wetenschappers aanwezig bij de collegiale toetsing ervan. Er bleek sprake van een niet-lineair effect, soms zelfs bij lagere niveaus. Er zijn ook andere studies die dat hebben onderzocht. Het gaat om zogeheten *vensters* van effecten: dat je bij een laag niveau effecten hebt, en als je ietsje hoger gaat je datzelfde effect niet hebt. Wetenschappers dachten vanouds: 'Dat betekent dus dat het geen effect was – of wat betekent het eigenlijk?' Wetenschappers die vanuit een bio-elektromagnetisch kader werken, zijn zich ervan bewust dat dit inderdaad is wat er gebeurt. Ze zien het als onderdeel van de wisselwerking tussen elektromagnetische straling en onze biologische systemen.

Effecten van straling

Theodora: Ik heb hier even wat over uitgeweid. Maar ik weet niet of jij bekend bent met wat er verder met dat NTP-onderzoek is gebeurd?
Josh: Zeker. Ik heb als onderdeel van deze Top ook een gesprek met Dr. Ronald Melnick.
Theodora: O, perfect.
Josh: Ik ben erg enthousiast over dat gesprek en kan iedereen ten zeerste aanraden om daar in te duiken en het complete verhaal te horen over hoe het in de wetenschap precies in zijn werk gaat. Maar de FDA, die nota bene zelf in 1998 om dat onderzoek had gevraagd, negeert deze uitkomsten gewoon. Ze doen zelfs niet eens een risicoanalyse op grond van de onderzoeksresultaten. Het is echt een heel boeiend gesprek.
Maar ik wil nu even hier induiken. Op basis van dat overheidsonderzoek van 30 miljoen en de verzameling bewijsmateriaal die er is, voor iemand die nieuw is op dit gebied: wat zijn de belangrijkste effecten? Welke effecten worden er volgens wetenschappelijke publicaties veroorzaakt door microgolfstraling bij lagere niveaus dan de veiligheidsnormen?
Theodora: De deelnemers aan het *EMF Scientist Appeal*, de oproep in 2019 van internationale EMV-wetenschappers, wijzen op collegiaal getoetste gepubliceerde wetenschap die de volgende effecten laat zien: DNA-breuken, bevordering van kanker, hersentumoren, schade aan de voortplanting, aantasting

van het sperma, vergrote doorlaatbaarheid van de bloed-hersenbarrière. En ik noemde al effecten op de ontwikkeling van de hersenen, en ook hoofdpijnen. De lijst is heel lang, echt het hele lichaam wordt aangetast.
Dus elk lichaamssysteem ondervindt invloed. Maar iets dat werkelijk belangrijk is, is de toename van oxidatieve stress. Die kan leiden tot een groot aantal problemen die van invloed zijn op je vermogen om je lichaam gezond te houden. Het stort gewoon echt helemaal in. En dat kan heel erg veel gevolgen hebben. Er is een overzichtsstudie die liet zien dat er in meer dan 90 procent van de honderd onderzoeken die ze bekeken effecten werden gevonden op de oxidatieve stress in het lichaam.
Josh: Worden kinderen meer getroffen dan volwassenen?
Theodora: Ja, en dat is om verschillende redenen goed gedocumenteerd. Ten eerste hebben kinderen meer blootstelling, en ze zullen verhoudingsgewijs meer van deze straling en ook dieper in hun lichaam en de hersencentra absorberen, vergeleken met volwassenen die vergelijkbare mobiele apparaten hebben. De kinderschedel is dunner, hun lichamen zijn kleiner, ze hebben gewoon meer vloeistof in bepaalde weefsels. En dus ondervinden ze proportioneel meer blootstelling.
Daarbij zijn kinderen natuurlijk nog in ontwikkeling. Hun hersenen ontwikkelen zich nog. En als je een zich snel ontwikkelend biologisch systeem of je hersenen beïnvloedt, dan kan dat effecten geven – niet alleen nu, maar ook veel later in de tijd. Bij kinderen is het dan een stuk ernstiger. Bij elke andere blootstelling afkomstig uit de leefomgeving zien we dat hoe jonger blootgestelde personen zijn, des te kwetsbaarder zijn ze.
En natuurlijk zijn kinderen het eerst aan de beurt. Ik bedoel, een ernstige blootstelling vanaf de wieg tot aan het graf. Dat hadden wij vroeger niet. Ik had dat niet. Ironisch genoeg kreeg ik mijn eerste mobiele telefoon ter bescherming toen ik zwanger was. Ik werkte toen in nogal een gebied en had een oude auto. Nu kon ik een sleepbedrijf bellen. Mijn auto is zo vaak opgehaald. Het was gewoon iets dat ik had als manier om mezelf te beschermen. Het was voor de veiligheid. Maar toen was ik 30 jaar oud, toen ik die eerste telefoon kreeg.
Kinderen van nu worden niet alleen aan telefoons blootgesteld, maar ook aan babyfoons die compleet anders zijn dan toen ik baby's had. Die van nu zijn digitaal, dat is als op steroïden, er komt heel veel straling uit die apparaten.

Millimetergolven en 5G

Josh: Laten we even teruggaan naar 5G. Je zei dat het niet alleen millimetergolfstraling is, niet alleen 24 tot 90 gigahertz – maar dat zit er wel in. Heeft de industrie enig onderzoek gedaan naar die hogere 5G-frequenties? En bestaat er ook enig onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar die hogere frequenties?
Theodora: We hebben een paar belangrijke rapporten. Ik zou willen verwijzen naar een overzichtsstudie van Dr. Cindy Russell over 5G en millimetergolven. We hebben geen onderzoek voor de lange termijn naar precies deze 5de generatie. Wij weten niet wat 5G voor mensen zal betekenen. Het is nog niet geheel en al uitgerold. We hebben nog geen volkomen uitgeputte lichamen. We hebben ook nog geen dieren die eraan zijn blootgesteld. Wat we wel hebben, is uitgebreid onderzoek naar millimetergolven dat ver in de tijd teruggaat; want het werd al gedaan door de Amerikaanse regering en ook andere regeringen. In Rusland met name voor gebruik als wapen en voor wat betreft de uitwerking op het lichaam.
We weten dat er op niveaus waarbij er geen opwarming is wel degelijk effecten zijn van alle overige frequenties en modulaties. Dus wetenschappers zeggen: 'Wij weten dat dit het tegenovergestelde van gezond zal zijn.' Een van de dingen die je vaak zult horen zeggen, is dat millimetergolven maar een klein beetje in de huid doordringen. Dat zou dan veiliger zijn. Dat is iets dat door de industrie steeds

wordt volgehouden, het stond onlangs nog in *The New York Times*. Maar dat heeft om een aantal redenen werkelijk helemaal niets met logica te maken.
Je huid is je grootste orgaan. Er zijn veel biochemische processen die in je huid plaatsvinden en die het hele lichaam beïnvloeden. Dus alleen al op dat vlak van de discussie is het onlogisch. Wij hebben receptoren, en verder is er zo ongelooflijk veel gaande in onze huid. Dat zou absoluut grondig onderzocht moeten worden wat betreft de langetermijneffecten, alvorens het algemene publiek eraan bloot te stellen.
Millimetergolven zijn nooit eerder commercieel gebruikt. Men zet het Active Denial-systeem in als wapen. Het gaat om iets dat twintig jaar terug werd ontwikkeld, het geeft je huid het gevoel in brand te staan, bij gebruik van millimetergolven met hoog vermogen. We hebben een hele hoeveelheid onderzoeken op onze site staan. Je vindt gepubliceerde onderzoeken over millimetergolven, en ook over 5G, en over hoeveel straling je mobiele telefoon afgeeft.
Terug naar de millimetergolven. Het blijkt dat er in de huid bepaalde weefsels zijn die deze straling in veel hogere mate absorberen. Daarom voelt het alsof je huid brandt. Want een bepaald gedeelte van je zweetklieren, volgens dit model tenminste, zou die in superhoge mate absorberen. Terwijl de manier waarop onze overheid waarborgt dat mobiele telefoons veilig zouden zijn, bestaat uit testen met 'een plastic hoofd gevuld met een suiker-zoutoplossing'. Ze kijken zelfs niet eens naar de verschillende weefselstructuren die wij in ons lichaam hebben.
Als je dus hoort zeggen dat 5G veiliger is omdat het om millimetergolven gaat, dan is dat niet gebaseerd op gedegen onderzoek in de wetenschappelijke literatuur of op wat onafhankelijke wetenschappers erover zeggen.

Voorzorgsprincipe noch bewijzen

Josh: Heeft de industrie onderzoeken gedaan, of zijn er aanwijzingen dat het wetenschappelijk gesproken gaat om iets dat veilig is?
Theodora: Senator Blumenthal stelde deze vraag aan een afvaardiging van de branche tijdens een handelshoorzitting van de Senaat. Het antwoord was nee, er zijn geen onderzoeken gedaan voor de lange termijn naar de veiligheid voor biologische systemen. Er is wel een en ander gedaan: de industrie financiert veel onderzoek naar de mate van doordringen in het lichaam: hoeveel kan een telefoon uitstralen voor de limiet wordt bereikt, hoe zorgen we daaraan te voldoen, en welke definitie geven we aan 'voldoen aan'?
De industrie heeft dat soort onderzoeken betaald, plus ook de wetenschappers, de club die de nieuwe limieten voor de hogere frequenties bepaalt. Daar is veel geld van de industrie mee gemoeid; maar er zijn geen onderzoeken voor de lange termijn naar onze blootstelling en de gezondheidstoestand van andere biologische systemen.
Josh: Dus dat is hoe het in zijn werk gaat. Er geldt geen voorzorgsprincipe. Er geldt ook geen kracht van bewijzen. Ze zeggen gewoonweg dat ze geen lopende onderzoeken hebben en dat ze er ook geen zullen doen. Ze gaan doodeenvoudig uitrollen. Dat is dus waar we nu mee te maken hebben. Dat is ook een van de redenen waarom we deze Top houden en praten over hoe dit probleem daadwerkelijk opgelost zou kunnen worden.
Wat is er eigenlijk aan de hand? Al die mensen die naar de regering hebben geschreven, die naar de FCC hebben geschreven, die naar alle overheden van individuele staten en het land hebben geschreven, en die antwoorden wilden. Wat er is gebeurd? Is er enige respons geweest of iets hoopgevends door positieve zaken die gebeuren wat betreft regelgeving door de overheid?

Brieven zonder antwoord

Theodora: Toen er allemaal mensen schreven, kwam er respons van de Amerikaanse gezondheidsinstanties. De FCC schreef een brief terug naar Senator Blumenthal; en daar hebben weer ongeveer zes vertegenwoordigers van het Congres op geschreven. Ik denk zo'n vier of vijf brieven. De FCC schrijft: 'Onze gezondheids- en veiligheidsinstituten hebben dit onderzocht en zijn er zeker van dat het veilig is.' Of in hun meest recente brief: 'Wij hebben tot het uiterste toe alles gedaan om te zorgen dat dit voldoet aan onze limieten, en dat die daadwerkelijk ontwikkeld zijn om het algemene publiek te beschermen.'
Maar zoals ik al zei, die limieten zijn twintig jaar terug bepaald op basis van een tiental jaren onderzoek van zelfs nog voor die tijd. Het betreft geen recente wetenschappelijke kennis en ook geen inzichten van onafhankelijke wetenschappers. Dus we blijven om de kwestie heen draaien, namelijk dat we feitelijk geen limieten hebben die ons beschermen. Dat is waar we nu staan. En dat is wat onze overheid zegt.
Trouwens, in een van die brieven verwijst de FCC naar de FDA – dat die het zou hebben onderzocht. Verschillende wetenschappers en ook ik zelf hebben toen naar de FDA geschreven en gezegd: 'Waarom en op grond waarvan zeggen jullie dat er geen wijziging van de limieten hoeft te komen? Waar zijn de schriftelijke en wetenschappelijk verdedigbare rapporten?' Maar ze hebben niet geantwoord. En niet alleen dat – en dit is een heel belangrijk punt. De FDA heeft het toezicht op mobiele telefoons, mobiele telefoons die schadelijk zijn, en ze hebben er geen gevonden. Maar er is geen enkele instantie die het stralingsniveau in de leefomgeving bewaakt, dat wil zeggen de hoeveelheid straling van al die kleine cellen voor en achter onze huizen. Er is niet één instantie voor de gezondheid en de leefomgeving die daarmee is belast.

Uitwerking op de leefomgeving

Josh: Wat is er gebeurd met het EPA, het Environmental Protection Agency?
Theodora: Het EPA kreeg geen geld meer – hoewel niet helemaal. Ze houden zich er niet mee bezig. Probeer maar eens naar het EPA te schrijven en kijk dan wat voor antwoord je krijgt. We hebben op onze website antwoorden staan die wij hebben gekregen. Ik denk niet dat ze nu nog zullen antwoorden: We doen het niet meer. Er is een brief uit 2002 of 2003 die bevestigt dat de limieten niet van toepassing zijn op blootstelling op de lange termijn. Ze zijn er alleen voor blootstelling op de korte termijn en zijn opgesteld door ene Norbert Hankin die in hun stralingsbureau werkte. Hij is nu met pensioen.
Er is geen toezicht betreffende de leefomgeving. Hoe zit het met de uitwerking op vogels, bijen, bomen, het boomkroongebied, de bladeren? Wat gaat het daarvoor betekenen? Er staat een onderzoek op onze site EHTRUST.ORG. We hebben een hele pagina over bijen, en een pagina over dieren in het wild. We hebben collegiaal getoetste gepubliceerde literatuur geplaatst die laat zien dat die allemaal gevoelig zijn voor deze frequenties en schade ondervinden. Ook bomen worden aangetast door de straling met deze frequenties.
Ik weet niet of je dat onderzoek naar insekten hebt gezien. Ze hebben een paar soorten genomen, niet echt veel. Wetenschappers hebben maar beperkte tijd en het kostte waarschijnlijk maanden en maanden om dit onderzoek uit te voeren. Ze keken naar millimetergolven. Ze stelden modellen op over hoeveel de insekten konden absorberen. Een daarvan was de gewone honingbij. En ze vonden dat bij telkens hogere frequenties de SAR steeds hoger was dan waar wetenschappers voor waarschuwden. Wat zal dus de uitwerking op de lichaamsfuncties en het gedrag van deze insekten zijn?
Er was nog een ander punt in dat onderzoek dat me totaal verbijsterde. Ze zeiden: dit is het allereerste onderzoek naar de uitwerking van millimetergolven op deze insekten. Ik dacht: 'Wauw, we zijn die hele

kermis al aan het uitrollen en dit is nog maar een allereerste studie.' En ze keken alleen maar naar een handvol insekten. Ik bedoel, wat zijn we toch aan het doen? Waar is het respect voor onze natuurlijke omgeving?

Zeggenschap van gemeenten

Josh: Ja, waar zit het gezond verstand? Daar komt het feitelijk op neer. Welke strategieën worden er gebruikt door mensen, gemeenten en steden om zich te verweren tegen de FCC en de telecomindustrie die 5G erdoor willen drukken?
Theodora: Er wordt op alle bestuursniveaus actie hiertegen ondernomen – vanaf de gemeenteraden waarin resoluties naar voren worden gebracht. Sommige daarvan zijn inderdaad aangenomen, zoals in Hallandale, Florida, waar gevraagd wordt om veiligheidspapieren voor 5G volgens in die staat geldende wetten. En ik weet niet of je op de hoogte bent van die wet in New Hampshire, voor de instelling van een commissie om de 5G-kwestie te bestuderen, aan de hand van een lijst van de meest ongelooflijke vragen die de commissie dan moet onderzoeken. Bijvoorbeeld: waarom bepleit de wereldtop van wetenschappers een moratorium, terwijl de Verenigde Staten niets doen?
Ook op landelijk niveau lopen er rechtszaken van steden en gemeenten die zeggen dat de FCC haar boekje te buiten is gegaan. Dat er voorafgaand aan de uitrol een milieuanalyse moet komen. Want de FCC heeft een reeks regelgevingen uitgevaardigd die gemeenten min of meer hun zeggenschap ontnemen over de plaatsing van celantennes op hun eigen grondgebied. Zodat zelfs als een burgemeester of de gehele gemeente zegt: 'Hoor eens, we willen dit niet hier,' ze het toch niet kunnen tegenhouden.
Mensen die dit horen, zeggen: 'Wacht eens even, ik wil wel de controle over mijn eigen zeggenschap.' Ik bedoel, het zijn jouw gemeenteraadsleden van jouw stad die deze beslissingen zouden moeten kunnen nemen. Overal protesteren mensen, overal worden ingezonden stukken geschreven. Daar hebben we op onze site heel wat pagina's aan gewijd.

Voor de rechter brengen

Josh: Dus steden hebben althans volgens een zekere interpretatie geen rechten. Maar ze verweren zich. We zien verschillende strategieën en interpretaties inzake hoeveel rechten steden eigenlijk hebben. Kun je ons precies vertellen hoe steden dit probleem benaderen en hoe mensen samen met het gemeentebestuur aan een oplossing werken?
Theodora: Er zijn een hoop steden geweest die zo beperkend mogelijke verordeningen hebben doorgevoerd om zo veel mogelijk zeggenschap te behouden. Want aanvankelijk, toen deze kwestie zich aandiende, zeiden gemeenteraden: 'Wij mogen hier helemaal niets in regelen. De FCC heeft ons alles ontnomen. De industrie kan doen wat ze maar willen.'
Maar dat is in werkelijkheid niet waar. Er zijn veel zaken die steden beslist wel kunnen doen, als het gaat om esthetiek of nadeel in bepaalde gevallen, of om vergunningen waarbij ze toch enige zeggenschap kunnen behouden, ondanks alles wat hun is ontnomen. Er is toch nog veel dat ze wel degelijk kunnen behouden.
Ik weet van een zaak bij het Hooggerechtshof in Californië, waarin gezegd werd dat San Francisco de regelgeving feitelijk zou kunnen doen op grond van een bepaalde invulling. Het ging om een kwestie waarmee ze naar de rechter waren gestapt. En ik weet dat Mill Valley en Fairfax zeggen dat ze kleine cellen in woonwijken verbieden. We zullen wel zien of de industrie misschien gaat procederen. Het zal interessant zijn om te zien hoe dit allemaal verloopt.
Er zijn steden die zeggen dat draadloze opstelpunten – die mini-zendmasten of kleine celantennes, er

zitten alleen geen antennes op – 150 meter van elk huis af moeten staan. En niet zoals in mijn stad, waar in een eerste verordening 7 meter werd voorgesteld. Toen mensen dat hoorden, zeiden ze: 'Nee!' Denk je eens in, 7 meter! Dat is bij jou voor op de stoep! De gemeenteraad zei: 'We kunnen niets doen. Het moet zo van de FCC, we mogen het niet eens over gezondheid hebben.'
Maar in de loop van de tijd doken mensen er steeds dieper in; het staat allemaal op film. Een gemeenteraadslid kwam erachter dat een district in feite zelf elke draadloze faciliteit kan reguleren, zolang het maar gebeurt zoals bij iedereen die internet voor thuis aanbiedt. Want dan betreft het namelijk niet een nutsbedrijf, en dan gelden er ook niet dezelfde rechten die nutsbedrijven hebben. Dat lijkt ingewikkeld, maar kijk er maar eens naar, en zorg dat je gemeenteraad goed in de gaten houdt hoe het in de rest van het land gaat. Want er gebeurt zo veel. Overal zijn mensen zich aan het informeren en krijgen gemeenteraadsleden voorlichting. Mensen eisen bescherming, en dat ze niet zonder hun toestemming hieraan aan worden blootgesteld.

Actie door gemeentebesturen

Josh: Veel mensen zijn dus heel erg hiermee bezig en zijn heel erg betrokken, ze brengen de informatie vasthoudend maar respectvol onder de aandacht van hun gemeentebestuur. Hoe belangrijk is het dat wij als bevolking deze informatie en een bewustheid aangaande verantwoordelijkheid bij de desbetreffende gemeenteambtenaren brengen?
Theodora: Het belangrijkste van alles is je stem te verheffen op een respectvolle manier, waarbij je de functionarissen vraagt hun werk te doen met verantwoordelijkheid jegens de inwoners en hun gezondheid. Ik denk dat er mensen op vergaderingen hebben gesproken die zoiets nooit eerder hebben gedaan. Ik vertel mensen die ik spreek: 'Je moet naar je gemeenteraad gaan, naar gemeenteraadsleden, je moet het er met ze over hebben.' Dan zeggen ze: 'Weet je dat ik niet eens weet wie die mensen zijn.' Maar dan gaan ze het uitzoeken. En vervolgens zie je ze voor de camera spreken over deze kwestie. En een jaar later leiden ze groepen binnen een organisatie.
Dit is wat er daadwerkelijk aan het gebeuren is, en niet alleen in de Verenigde Staten, maar wereldwijd. Het is echt ongelooflijk. Ik bedoel, ik moest ook spreken, terwijl ik nooit eerder had gedaan wat ik nu doe. Niet persoonlijk en ook niet bij de EH Trust. Maar hoe meer ik vernam en hoe meer ik betrokken raakte, des te meer kwam ik erover te weten. En dat gebeurt bij veel mensen. Het is echt heel inspirerend om dat te zien.
Josh: De EH Trust speelt een centrale rol. Je hebt op jullie website een pagina met alle acties die door steden overal in de Verenigde Staten zijn begonnen. Hoeveel zijn het er, zou je een schatting kunnen maken? Ik weet dat er eind 2018, begin 2019 – toen er voor het eerst die regelgeving van de FCC kwam, die gemeentelijke overheden gewoon hun macht ontnam – dat er toen honderden gemeentelijke overheden door het hele land waren die met rechtszaken dreigden. En bij sommige ging het over gezondheid, maar bij waarschijnlijk de meeste over het feit dat hun beslissingsbevoegdheid werd afgenomen. Want dit gaat voor alle staten rechtstreeks tegen het tiende amendement in. Mijn vraag is: hoeveel gemeentelijke overheden in het land, volgens jouw schatting, zijn er al bezig of beginnen actie te ondernemen inzake deze kwestie?

Wat kun je zelf doen?

Theodora: We hebben er misschien maar zo'n twintig op onze site staan. Maar ik weet dat het er veel en veel meer zijn. Ik bedoel echt veel meer, want we worden er constant over gecontacteerd. Ik zou willen dat we de capaciteit hadden om alles wat iedereen doet online te zetten. Maar het is echt ongelooflijk hoeveel mensen er betrokken zijn op zeer plaatselijk niveau en in regio's en alle

afzonderlijke staten. Maar ik kan het niet echt zeggen.
Josh: Oké, goed om te horen, dat is heel bemoedigend. Stel dat mensen hiermee aan de slag gaan, en samen met hun gezin en buren of wijkgenoten kijken wat je in de gemeente kunt doen, wat zijn dan daarnaast enkele tips om onze blootstelling aan RF-straling te verminderen?
Theodora: We kunnen persoonlijk al wat doen met onze apparaten, de technologie die we elke dag gebruiken, daar kan ik wel iets over zeggen. Ongelukkig genoeg geeft dat geen volledige bescherming tegen 5G, want dat komt van buitenaf. Maar de eerste stap is cruciaal; want als je de stralingsniveaus thuis verlaagt en daardoor beter slaapt, dan geef je je lichaam de tijd om zich te herstellen. En dan kun je je bezighouden met de inhoudelijke beleidsveranderingen die we nodig hebben. Dat wil ik als eerste even zeggen.
Het begint met je mobiele telefoon, gewoon hoe je telefoneert, en dat was erg moeilijk voor mij. Het was alsof ik een andere verhouding met mijn telefoon kreeg, want ik hield destijds echt van mijn telefoon. Maar een veilige mobiel is een uitgeschakelde mobiel. En gebruik waar mogelijk altijd een vaste lijn. Dat is makkelijker dan het in het begin lijkt. Waar ik woon is geen aansluiting op een koperen kabel mogelijk. Maar van mijn internetaanbieder kon ik een bedrade aansluiting krijgen, dus niet een draadloos modem. Ik gebruik een snoertelefoon met een bedrade aansluiting en dus geen draadloze verbinding. Snoerloze huistelefoons zenden net zo goed als mobiele telefoons straling uit, met een andere sterkte. Dat is je DECT-telefoon.
Toen ik voor het eerst een stralingsmeter voor microgolven kreeg, had ik alles uit mijn huis verwijderd, behalve de DECT-telefoon. Op de een of andere manier was me ontgaan dat die ook straling uitzendt. En ik kon de aangegeven waarden op mijn meter niet geloven, de hoeveelheid blootstelling die ik kreeg door de snoerloze telefoon die op mijn bureau stond.
Josh: Alleen al het basisstation van die telefoon, ja toch?
Theodora: Ja, het basisstation zendt de hele tijd uit. Als je opneemt, maakt het basisstation verbinding en zendt naar het handtoestel. Elk draadloos apparaat maakt aldoor verbinding met een basisstation. Ik denk zo ongeveer als een moeder en een kind – hoewel het een beetje raar is om die vergelijking te gebruiken. Maar jouw jonge hummel weet altijd waar jij in de kamer bent. Waar moeder of vader ook gaat, de baby kijkt, vergewist zich, en speelt – maar weet steeds waar jij bent.
Net zo weet jouw mobiel altijd waar de zendmast is, en de zendmast weet altijd waar jouw mobiel is. En je draadloze computer meldt zich voortdurend bij de draadloze router aan, zelfs als je hem niet gebruikt. Zolang ze ingeschakeld of open staan, zijn ze bezig met de verbinding. Ze zenden een soort van pieken uit. Dus dat moet je weten; en als je dat eenmaal weet, kun je het uitschakelen. Bijvoorbeeld door je apparaat uit te zetten, of de WiFi uit te zetten en een draadverbinding te gebruiken.
Momenteel gebruik ik een ethernetkabel voor mijn computer, bijvoorbeeld als ik met iemand spreek. Maar dan moet ik wel zorgen de WiFi van het apparaat zelf uit te zetten. Ook de virtuele assistent zendt straling naar de router uit.
Er zijn allerlei zaken die draadloos werken. Een draadloze muis bijvoorbeeld. Ik bedoel, ik heb een muis met een draad. Want je wilt echt bedrade spullen hebben, een bedrade computer, een bedrade printer, enzovoort.
Een slimme meter? Zorg dat je een analoge krijgt. Dat betekent soms, zoals jij natuurlijk weet, vechten voor de mogelijkheid om te weigeren. En daarna proberen het voor iedereen mogelijk te maken, wat echt de enige verdedigbare optie is die beschermend is voor mensen.
Dit zijn dus een paar dingen die je kunt doen en waar je op moet letten. Als ouder droeg ik mijn baby bijvoorbeeld in een draagdoek of draagzak. En dan stopte ik mijn mobiele telefoon erbij, want ik wist niet dat het apparaat straling uitzond. Ouders moeten weten dat ze draadloze apparatuur niet dicht bij hun kinderen moeten plaatsen. En ze moeten ervoor zorgen dat hun kinderen bedrade technologie gebruiken.

Uitzetten en afstand houden

Josh: Jij draagt een headset met een *airtube*, een luchtslangetje om de blootstelling van je oren aan de straling van je mobiel nog verder te minimaliseren. Kun je ook iets zeggen over de vliegtuigstand op je mobiel, en het gebruik van handsfree?
Theodora: Als je in een situatie bent waarin je gebruik moet maken van een mobiel of de lokaal aanwezige dekking, dan stellen veel mensen hun mobiele telefoon liefst iets anders in. Om te beginnen een makkelijke eerste stap die verder geen invloed heeft als je hem niet gebruikt: zet je mobiel in de vliegtuigstand als je niet met iemand belt. Er zit een heel stel antennes in je mobiel. De meeste mensen weten niet dat er vijf tot zes antennes in je smartphone zitten. Dus schakel alle antennes die je niet gebruikt uit. Zoals de WiFi-antenne, de celantenne, de hotspot-antenne – die allemaal. Net zoals met de moeder en het kind: ze stralen voortdurend uit naar de bron. Schakel ze dus uit als je ze niet gebruikt. Wil je foto's of een video maken, doe dat. Maar zorg er wel voor dat hij in de vliegtuigstand staat en de antennes zijn uitgeschakeld. Ik vermeld die beide zaken, want vroeger was het zo dat als je je mobiel in de vliegtuigstand zette ook alle antennes uit stonden. Ongelukkig genoeg zetten ze zich bij bepaalde nieuwere telefoons vanzelf weer aan, en anders staat de Bluetooth misschien nog aan. Dus je moet elke aparte zendantenne, inclusief de Bluetooth, echt helemaal uitzetten.
En dan: op een afstand houden. Zet je mobiel op de luidsprekerstand en houd hem van je lichaam af. Doe niet zoals velen van ons toen we hier voor het eerst over hoorden. We gebruikten een koptelefoon en legden de mobiel op een been of zo, of we stopten hem in een broekzak en dachten: 'Zo, nou is ie bij mijn hersens vandaan.' Maar dan zit hij wel dicht op je huid, bij je buik, je voortplantingsorganen.
Je moet ook weten wanneer je mobiel op hoog vermogen gaat en die periodes minimaliseren. Een voorbeeld is het bekijken van een video die gestreamd wordt. Want je kunt immers kiezen wanneer je kijkt. Moet je beslist naar een video kijken als je buiten rondloopt? Kun je niet wachten tot je thuis bent en een draadverbinding hebt? En als je dan een video aan het bekijken bent, download dan geen grote bestanden op hetzelfde moment.
Wij beiden gebruiken voor ons gesprek bedrade technologie, maar – en het spijt me echt dat ik het moet zeggen – ik zie veel mensen die op FaceTime zitten en aan het chatten zijn onder het winkelen. Verder nog, als je in een ondergrondse ruimte bent of ergens waar weinig bereik is, dan sta je aan meer straling bloot.

Het goede in een crisis

Josh: Ik heb reacties van talloze mensen gehad die ik had uitgedaagd om bijvoorbeeld te beginnen met het uitzetten van de WiFi-router als je slaapt. Alleen 's nachts. Of je het nu handmatig doet, of met een tijdschakelaar die je voor nog geen tientje koopt. Mensen komen een tijd later terug en een hoog percentage zegt dan beter te slapen of zich beter te voelen, of dat hun kinderen beter slapen of zoiets. Welke verhalen hoor jij als mensen alleen nog maar zo'n eerste stap zetten van 's nachts de WiFi uitzetten?
Theodora: Mijn man was sceptisch over deze kwestie. Maar toen waagden we eindelijk de sprong – ik ben zo blij dat ik het gedaan heb – en we kregen een bekabelde modem. We hebben de WiFi helemaal weggedaan. Hij zei: 'Ik slaap beter.' En we sliepen allemaal beter. En dat is iets dat ik voortdurend hoor. Hoofdpijn verdwijnt, duizeligheid weg. Maar het slapen was echt heel erg belangrijk. Dus probeer het gewoon.
Toen we het eenmaal gedaan hadden, dacht ik: waarom hebben we eigenlijk nog zo lang gewacht om gewoon even die ethernetkabels te halen en in te pluggen en alles met een verdeelblok aan te sluiten.

Het is eenvoudigweg mogelijk. Het is prima te doen, en allerlei mensen doen het gewoon.
Mensen bellen me, weet je, en die zeggen allemaal: 'Ik heb wel een paar mensen nodig om me een klein beetje te helpen, want we willen graag bekabelen, maar we doen het gewoon. We werken echt alle blootstelling ons huis uit.'
Josh: Even nog over MoCA 2-technologie. Ik heb dat in vier huizen en waar ik woon geïnstalleerd. Dat maakt gebruik van de bestaande tv-bekabeling die via de muren naar alle kamers loopt en op die manier heb je overal bedraad internet. Dus een adapter op je bekabelde router en dan nog een in elke kamer. Zo kun je bedraad werken via de tv-bekabeling in je huis. Het is briljante technologie. Er zijn geen negatieve bijwerkingen, ook geen interferentie met je tv-signaal.
Dan een laatste vraag. Het grotere plaatje, vanuit het hart of de ziel, of hoe je het maar wilt zien. Is er sprake van een soort van ontwaken? Bestaat er individueel en collectief een kans om deze crisis wellicht ten goede te gebruiken? En zo ja, hoe kunnen we dat dan het beste doen?
Theodora: Ik denk van wel. Als mensen zich gaan realiseren dat ze een stem hebben, kunnen ze die gewoon gebruiken om daadwerkelijk deel te nemen aan onze democratie. Want weet je, wat betekent vrijheid? Vrijheid betekent ja kunnen zeggen, en nee kunnen zeggen. Maar we kunnen geen ja of nee zeggen tegen iets waar we niets over weten. Dus deel van dit proces is: stop, wacht even, ik heb een keuze. Ik wil ook echt een keuze maken. Ik wil zorgen goed geïnformeerd te zijn, om een weloverwogen keuze te kunnen maken. We zijn eigenlijk nog aan het leren. Ik bedoel, het gaat er echt om jezelf terdege te informeren en deze kwestie aan te kaarten. Ik ben eigenlijk heel enthousiast over wat er allemaal gaande is. Ik heb het gevoel dat we op een kantelpunt staan. Het beslissend moment voor deze kwestie is hier en nu.

18. SLEUTELS IN DE STRIJD VOOR GERECHTIGHEID

Patrick Colbeck

Patrick Colbeck (1965) is behalve ingenieur en auteur een niet-onomstreden conservatieve Republikein. Hij diende twee termijnen in de Senaat van de Amerikaanse staat Michigan en genoot snel bekendheid als een politicus met principes, iemand die daadwerkelijk de inwoners vertegenwoordigde. Hij was een pleitbezorger van beleid en oplossingen waar alle mensen van Michigan iets aan konden hebben. Dit in tegenstelling tot sommige belangengroepen die maar al te vaak het overheidsbeleid via hun portemonnee beïnvloeden. Hoewel je geen raketgeleerde hoeft te zijn om een principiële bestuursfunctionaris te zijn, is Patrick Colbeck dat nou juist wel. Hij studeerde af aan de Universiteit van Michigan met een Master-graad in Ruimtevaarttechnologie. Hij voltooide zijn studie aan de International Space University in Straatsburg, Frankrijk. Patrick Colbeck schreef twee boeken: een soort wegenkaart voor informatietechnologie bij professionele dienstverlening (2006) en 'Wrestling Gators: An Outsider's Guide to Draining the Swamp' [Vechtende alligators: Hoe leg ik het moeras droog?] uit 2018, een verslag van zijn tijd in de Senaat.

Josh: We hadden het vooraf over je carrière in de politiek. Ik wil je straks graag vragen wat je hierna gaat doen. Alles in het kader van de inzet van je positie als platform voor een stem van de waarheid. Maar allereerst bedankt voor alles wat je hebt gedaan voor de bewustheid aangaande 5G, aangaande riskante technologie en andere kwesties. Ik kijk ernaar uit om er met jou in te duiken. Je achtergrond is erg indrukwekkend, fantastisch dat je die samen met je stem, je kennis en positie in de maatschappij in het debat brengt.
Patrick: Ik doe het graag. Het is een roeping, en eerlijk gezegd hadden we deze weg van het wijzen op bepaalde risico's van 5G en overige draadloze technologie niet kunnen gaan als er niet andere wegbereiders voor ons waren, die al het onderzoek hebben gedaan dat laat zien wat de problemen zijn. Het heeft even geduurd voor ik ging begrijpen welke risico's en problemen er waren. Maar ik heb dus grote waardering voor al het werk dat aan het onze voorafging, zeker weten.

Geen technofobie

Josh: Wat is het precies dat jou in deze hele discussie rond draadloze technologie, 5G en gezondheid heeft getrokken?
Patrick: Wel, laat me allereerst duidelijk zijn. Ik bepleit geen terugkeer naar de dagen van keien tegen elkaar slaan om vuur te maken. Ik denk dat er wel degelijk een manier is om profijt te hebben van deze alles met alles verbindende technologie. Ik doel op het zogeheten internet-der-dingen, maar dan wel zonder de risico's die we nu voor ons zien.
Mijn achtergrond is die van een ruimtevaartingenieur. Ik heb daadwerkelijk zelf ontwerpen gemaakt voor het bekabelingsplan van het internationale ruimtestation. We pijnigden onze hersens over elektromagnetische interferentie en hoe alles op en in elkaar moest passen. Ik heb voor het Departement van Defensie ook meegewerkt aan een trainingssysteem op basis van virtuele werkelijkheid.
Dus ik hou van technologie. Dat is het probleem niet. Ik zat er van kinds af aan al mee te spelen tussen de sprinkhanen in het gras. Ik ben zo'n beetje tegen wil en dank bij deze huidige kwestie betrokken geraakt. Het begon eerst goed toen ik het als Senator tegenkwam. Er kwamen veel kiezers naar me toe met zorgen over slimme meters. Aanvankelijk benaderde ik het vanuit het grondwettelijk perspectief van het Vierde Amendement. Ik bedoel, het gaat over de privacy van persoonlijke gegevens en het is een duidelijke schending van ons recht op persoonlijke privacy als ze met die slimme meters onze

gegevens verzamelen. Ze hebben een volledig consumentprofiel van je huishouden via de gegevens die naar het elektriciteitsbedrijf worden doorgezonden. Dat vond ik een probleem. En het werd helemaal een probleem toen ze vertelden dat we onze oude analoge meters niet konden houden. Die deden het al tientallen jaren uitstekend en gaven nooit problemen.
Dus er is gewoon iets met controle. Mijn Spidermangevoel begon te jeuken en het zei: 'Hier klopt iets niet. Hier is meer aan de hand.' Het begon met een van de pleitbezorgers van een groep die *Michigan voor Veilige Technologie* heet. Want dat is waar we het over hebben. We hebben het niet over een terugkeer naar de geloofsartikelen van technofoben of zo. We hebben het over veilige technologie.

Maatregelen thuis treffen

Patrick: Een van die pleitbezorgers die contact met mijn kantoor opnam, kwam daarna ook bij mij thuis. Hij heet Bill Bathgate. Hij is een elektrotechnisch ingenieur. Hartstikke scherpe vent, zelfs al ben ik zelf ook ingenieur. Als ruimtevaartingenieur ken ik de vragen rond elektronica wel zo'n beetje. Maar hij heeft echt alle antwoorden.
Hij kwam bij mij thuis en gaf een gedetailleerde uiteenzetting over de technologie in de slimme meter. Hij had ook een stralingsmeter bij zich. Hij deed toen een onderzoekje naar de straling in ons huis. En hij gaf ons een rijtje aanbevelingen – om die slimme meter weg te doen en de hoeveelheid straling in ons huis te verminderen.
Tegelijk met mijn werkzaamheid in de Senaat, en mijn bemoeienis met slimme meters, hadden we thuis ook wat gezondheidsperikelen. Mijn vrouw had ernstige tinnitus. Dat is dat gesuis in je oren. We zijn naar iedere specialist in de gids gegaan in een poging erachter te komen wat die tinnitus veroorzaakt. Maar niemand had enig idee. En mijn vrouw is kinderarts. Ze weet echt welke vragen je moet stellen.
Ik zal je vertellen, we zetten alle stappen voor reductie die Bill ons had aangeraden, wat betreft de stralingsbronnen in ons huis. Dat hield in het overstappen van een draadloze telefoon naar een snoertelefoon, het uitzetten van de WiFi-router, en de aanleg van ethernetkabels voor alle internetverbindingen. En ook het weigeren van de slimme meter. En zodra we al die maatregelen hadden genomen – wel, wat denk je? De tinnitus van mijn vrouw verdween.
Dat schudde me echt wakker en ik zei: 'Wauw, ik denk dat hier wel wat meer aan de hand is dan alleen maar wat kwestie rond het Vierde Amendement.' En toen begon ik te graven. Het bleek dat er duizenden onderzoeken zijn die gaan over de schadelijke uitwerking op de gezondheid. Daar bleef het niet bij. We gingen het uittesten. We gingen naar het huis van vrienden en familie. En we gingen naar het huis van mijn schoonouders. Die hadden ernstige problemen met boezemfibrillatie, weet je, trillen van het hart. Dus we gingen daarheen en troffen ook die maatregelen in hun huis. We deden precies hetzelfde in hun huis als wat we in ons huis hadden gedaan. Haar vader, voordat we die maatregelen hadden getroffen, stond op de lijst voor een pacemaker. Maar na al die maatregelen, toen we wat betreft straling hun een schoon huis hadden bezorgd, had hij die pacemaker niet meer nodig. Ik bedoel, dit is echt wat je noemt een heel ernstige zaak.
Dit is dus maar één anekdote. Die wordt echter wel geschraagd door duizenden onderzoeken. Uiteindelijk is het een zaak voor ons allemaal. Ik als ingenieur ben van nature nieuwsgierig en dus ben ik begonnen te graven. En ik vond dat de zorgen over deze draadloze technologie en de schadelijke gevolgen voor de gezondheid serieus hout snijden.

Vechtende alligators

Josh: Jij hebt twee termijnen gediend in de Senaat van Michigan?

Patrick: Ja.
Josh: Je hebt daar de heersende ofwel industriële kijk op 5G maar ook op andere zaken fundamenteel ter discussie gesteld. En begin 2019 heb je campagne gevoerd om gouverneur te worden, klopt dat?
Patrick: Dat was eind 2017 en in 2018. We zijn ongeveer twee jaar op pad geweest voor onze zaak.
Josh: En wat ga je nu doen? Voor we verder in 5G en de straling duiken, wil ik graag meer over jou horen, over je ervaringen en wat je plannen zijn.
Patrick: Ik blijf doorgaan voor de publieke zaak. Ik had een heel fijne baan. Ik had een eigen adviesbedrijf voor ik in de Senaat kwam. Door Senator te worden viel ik wel wat terug in inkomsten. En die trend naar steeds minder geld zet ik door, want ik heb een nieuwe zaak gevonden waar ik me op richt. Het betreft de zorg voor onze veteranen en het militair personeel. Ik werk voor een organisatie die opvang biedt aan veteranen die binnenkomen via het vliegveld van Detroit en militaire registratiekantoren door heel Michigan. Dus ik richt me nog steeds op publieke taken. Alleen gaat het nu om de zorg voor militair personeel en hun gezinnen.
Josh: Hebben jullie een website? Waar mensen met vragen terecht kunnen?
Patrick: Ja, want één van de zaken waar ik achter kwam, was dat er niemand zich bezighield met de kwesties waar ik voor zorgde toen ik nog wetgever was. Ik kreeg voortdurend e-mails met: 'Zeg, waarom zit u hier ook alweer? Om wat voor wetgeving ging het u eigenlijk? Kunt u geen informatie geven over zaken als de straling van mobiele communicatie?' Of het betrof andere zaken waar ik voor zorgde.
Daarom heb ik een website opgezet met de naam MORNINGINMICHIGAN.COM. Daar kun je in elk geval meer informatie vinden, ook over het hele debat rond die straling. Daar staat ook een link naar de website van de EH Trust. Want ik vind dat die de meest complete hoeveelheid informatie over dit onderwerp heeft.
Josh: Je hebt ook een boek geschreven, *Wrestling Gators*.
Patrick: Ja, voor als je van binnenuit wilt weten hoe de overheid in werkelijkheid werkt. Waarom het af en toe zo frustrerend kan zijn om heel ander beleid en andere kwesties aan te kaarten. Als jij denkt dat het gezond verstand is om voor optie A te kiezen, dan kiezen zij in plaats daarvan voor optie B. Voor iemand die wil weten hoe dat nou komt, heb ik geprobeerd uit te leggen hoe de overheid in het echt werkt.

Publiek tegenover privé

Josh: Je vertelde over je ervaring en die van je vrouw en familie met Bill Bathgate. Wil je wat meer vertellen over de risico's die verbonden zijn aan draadloze technologie en de uitrol van 5G, zonder dat het vooraf is getest?
Patrick: Ik plaats dat risico in verschillende categorieën. De eerste daarvan hebben we al genoemd: dat zijn de schadelijke gevolgen voor de gezondheid. De tweede is het risico voor de privacy. Ten derde, en geloof het of niet, maar aan beide zijden van de discussie rond draadloze technologie wordt erkend dat het een risico vormt voor onze nationale veiligheid.
De schadelijke gevolgen voor de gezondheid zijn behoorlijk ernstig. Wij hebben dat ervaren met die kwestie rond tinnitus en hart- en vaatproblemen. Het wordt ook in verband gebracht met kanker, onvruchtbaarheid en DNA-schade. Ik bedoel, het werkt op het niveau van de cellen. Dat zijn wel de fundamentele bouwstenen van het menselijk lichaam. En als jij gaat lopen rommelen met fundamentele functies op celniveau, dan leidt dat tot allerlei complicaties van schadelijke gevolgen voor de gezondheid.
We hebben in de Grondwet van Michigan een artikel 4, paragraaf 51, dat zegt dat gezondheidsoverwegingen bij het opstellen van beleid de voornaamste aandacht dienen te hebben. Dat

geldt voor iedere keer als er wetgeving wordt voorgesteld. En ik denk dat een heleboel mensen dat helaas negeren, ten voordele van al ons gemak. Maar iets als gemak is niet het belangrijkste punt van zorg.
Wat betreft het risico voor de privacy hebben we het Vierde Amendement. Dat moet individuen beschermen tegen onredelijke doorzoeking en inbeslagneming. Helaas was er onlangs een uitspraak van het hoge gerecht over de data van slimme meters. Het was een beetje zowel goed als slecht nieuws. Maar het viel slecht uit. Het goede nieuws ging over de data die worden verzameld door de slimme meters, wat tussen haakjes ook van toepassing zal zijn op de data die worden verzameld door de sensoren in een 5G-netwerk. Ze erkenden dat deze data onder de bescherming vielen van het Vierde Amendement. Maar daarnaast oordeelden ze helaas dat het vanwege het publieke belang prima was om door te gaan met het verzamelen van die gegevens. Dus wat we nu hebben, is een conflict tussen enerzijds hun erkenning en anderzijds hun beslissing om het als publiek belang tegenover onze persoonlijke privacy te zien. En dan zit je op een heel erg hellend vlak.
Josh: Het is niet volgens de bedoeling van de Grondwet. Zo'n afweging tussen het publieke belang – hoe dat ook wordt gedefinieerd, en wie dat ook bepaalt – en de basale fundamentele rechten van het individu, toch?
Patrick: Zeker. Met deze beslissing, met dit oordeel, zeiden ze in wezen: 'Vergeet de individuele rechten. We zetten in op het publieke belang.' Tenminste wat zij dan als het publieke belang zien.

De nationale veiligheid

Patrick: Verder heb je de risico's voor de nationale veiligheid. Ik bedoel – alle netwerken waar het hier over gaat, of ze nu van slimme meters of van 5G zijn. Maar die zijn allemaal afhankelijk van apparaten en servers en installaties waar moederborden in zitten. Bloomberg News had onlangs het bericht dat de Chinese regering echt alle specificaties van in China gemaakte moederborden heeft beïnvloed. Dan praat je over ongeveer 87 procent van de markt. Er was zelfs een chip ingebracht die via een achterdeur toegang gaf tot elk netwerk waarop het moederbord was aangesloten. Dit betekent achter onze rug toegang tot zaken als het elektriciteitsnet. En zelfs tot onze defensiesystemen. Voor iemand als ik die gewerkt heeft op het Departement van Defensie is dat een grote zorg. Ik zou de defensie van ons land nogal serieus nemen.
Het goede nieuws wat betreft de risico's voor de nationale veiligheid is dat nu een hoop mensen in nationale regeringen – maar het gaat met name op voor de VS – erkennen dat er een veiligheidsrisico is. Helaas zeggen ze dan: 'Dat is dus de reden waarom wij het moeten zijn die de race om 5G winnen, in plaats van die slechteriken.' Waar we echter naar zullen moeten kijken, is waarom deze risico's überhaupt bestaan.
Josh: Daar komen we later op terug. Nu wil ik het eerst vanaf de andere kant bekijken. Want het is belangrijk om te kijken naar welke voordelen er zoal worden genoemd. De voordelen van 5G, de specifieke voordelen waarom we het zouden doen. Misschien kunnen we daar een vinger achter krijgen. Kun jij de voordelen van 5G opsommen, waarom we het zo nodig zouden hebben?

Voor en tegen in evenwicht

Patrick: Ik ben blij dat je dat inbrengt. Want mensen die zich zorgen maken over de uitrol van 5G schuiven maar al te vaak de voordelen opzij en richten zich alleen op de risico's. Laat me je vertellen, als er iemand in paniekstand mijn kantoor binnenkomt, dan is het geheid een wetgever. Want het wordt typisch makkelijk van tafel geveegd. Het is belangrijk dat je met open ogen hieraan begint, om te kunnen zien dat er wellicht ook een aantal voordelen aan deze technologie verbonden zijn. Ik bedoel,

denk aan al het gemak en een massa zelfsturende technologie voor auto's.
Ik kom uit Michigan, ik zit op ongeveer 30 minuten rijden van de autostad Detroit. Zelfrijdende auto's zijn het daar echt helemaal. Momenteel zijn ze bezig om die zelfrijdende auto's te ontwikkelen op basis van 5G-technologie. Het hoeft niet per se op die manier. Maar dat is wel waar ze nu mee bezig zijn.
Als je met mensen uit de industrie praat, dan hebben ze het eeuwig over hogere downloadsnelheden. Dus al die risico's waar we het over hadden, dat is allemaal ten behoeve van hogere downloadsnelheden. Ik denk dat het nodig is dat mensen zelf kunnen uitmaken wat de balans is tussen de voordelen en de nadelen.
Er is ook discussie over het gebruik voor zaken als het slimme elektriciteitsnet. En voor de gezondheidszorg. Een betere inplanning van ambulances, het identificeren van gezondheidskwesties in gemeenten.
Dus op die punten zijn er best wat voordelen te ontdekken. In discussies moet je altijd het evenwicht tussen voordelen en nadelen in het oog houden.
Josh: Dat is een goed gezichtspunt. Jij en andere pleitbezorgers brengen deze informatie voortdurend onder de aandacht van andere gekozen vertegenwoordigers, andere mensen in een machtspositie. Maar die zijn vaak toondoof, zou je kunnen zeggen. Ze zijn doof voor alles wat kritisch is ten opzichte van dit programma dat al gaande is. Waarom is dat? En heb je suggesties om ze toch te bereiken? Ik bedoel, heeft het met lobbyen te maken? Komt het doordat ze er niet van genoeg mensen iets over te horen krijgen? Komt het doordat ze zijn geïnformeerd op een manier die niet goed werkte? Help ons vanuit jouw perspectief van insider om dit te begrijpen.

Complexiteit van de kwestie

Patrick: Het goede nieuws is allereerst dat het niet gaat om iets tussen Democraten en Republikeinen. Ik denk dat beide partijen deze kwestie op een enigszins vergelijkbare manier benaderen. Dus de gebruikelijke valkuilen – als je tenminste iets wilt bepleiten in een bepaalde omgeving waar je je druk dient te maken over een presentatie vanuit een Democratisch of Republikeins perspectief – die heb je in dit geval niet echt. Tenminste, ik geloof van niet.
Wel, de reden waarom een hoop vertegenwoordigers toondoof zijn. Dat is niet vanwege hun politieke achtergrond of politieke overtuiging. Het komt volgens mij in de eerste plaats door de complexiteit van het onderwerp. Want het hoort bij de menselijke aard om, als je iets hoort dat nogal verbijsterend is en je snapt het niet direct, meteen als het ware stil te vallen. Je wilt er gewoon niet naar kijken. Je wilt alleen maar je kop in het zand steken en wachten tot het weggaat.
Ik denk dat bij veel vertegenwoordigers het gewoon een heel menselijke reactie is. Ironisch genoeg zijn dat dezelfde vertegenwoordigers die het feit dat ze hun kop in het zand steken proberen te verdedigen door te zeggen: 'Ik geloof dat jij een aluminium hoedje moet opzetten.' Dit betekent dat je die vertegenwoordigers moet benaderen met een houding van begrip voor het feit dat je met mensen te maken hebt. Ze hebben geweldige titels, maar velen van hen hebben geen achtergrond in elektrotechniek die ze tegenover een aantal van deze kwesties kunnen stellen. In veel gevallen hebben ze ook geen achtergrond in geneeskunde. En maar zeer weinig mensen hebben een achtergrond in zowel geneeskunde als elektrotechniek. Dus het is lastig voor hen om dit onderwerp te bevatten. Dat vereist dat wij als mens daar een beetje sympathie voor hebben.
Iets anders, met name op het niveau van elke individuele staat, is dat vertegenwoordigers gewoon zullen zeggen: 'Dit is een zaak voor de nationale overheid. Ik ga in mijn zandbak spelen. En zij kunnen in hun zandbak spelen. Dit is gewoon een zaak waar de nationale overheid voor moet zorgen.' Maar ze beseffen niet, of willen in veel gevallen niet beseffen, dat het de FCC is, de Federal Communications Commission, die als overheidsinstantie verantwoordelijk is voor de regelgeving rond RF-straling in ons

land. Want het is niet het EPA. En het is niet de FDA. En het is ook niet de CDC. Het is de FCC. En voor zover ik weet zit er in de FCC helemaal niemand met een medische achtergrond.
Mensen moeten vervolgens beseffen, wel zeker, dat de FCC feitelijk zogezegd een gekaapte instantie is. Dat houdt in dat de FCC gedomineerd wordt door precies dezelfde mensen die ze probeert te reguleren. Met andere woorden, het zijn voornamelijk functionarissen uit de telecomindustrie die de stoelen bij de FCC bezetten. Op dit moment is Ajit Pai de voorzitter. Hij is gewoon een voormalige jurist van Verizon Wireless. Ik heb hem een tekst gegeven die mijn vrouw en ik hadden opgesteld over de zorgen rond RF-straling. Ik heb hem persoonlijk ontmoet, ik overhandigde de tekst, en we spraken over de voordelen en de risico's die samenhangen met draadloze technologie en 5G in het bijzonder. Ik gaf hem wat suggesties voor richtlijnen voor mogelijk beleid. Maar binnen twee dagen nadat ik die tekst had overhandigd, liet hij een soort verordening uitgaan die stelde dat de staten geen enkel recht hebben om wat voor implementatie van deze 5G-technologie dan ook te blokkeren. Hij heeft dus kunnen kiezen welke kant hij op wilde gaan, en ik denk dat hij de verkeerde deur heeft genomen.
Een andere reden waarom een heleboel vertegenwoordigers gewoonweg toondoof zijn, leidt naar een niet zo frisse kant van politiek. Dat gaat over geld. Het is voor bestuurders die gericht zijn op hun volgende herverkiezing veel gemakkelijker om dienstbaar te zijn aan mensen die royale cheques aan ze uitschrijven. En kiezers, ofschoon zij degenen zijn die voor of tegen hen stemmen, hebben de neiging zich te scharen achter mensen die vette cheques uitschrijven. Ik vind het niet leuk dat te moeten zeggen, maar zo werkt het gewoon.
Het is maar zelden dat je iemand treft die bereid is om echt te luisteren naar kiezers en hun zorgen wat betreft de belangen van lobbyisten. Er zijn vertegenwoordigers die dat wel doen. Want ik wil ze niet allemaal verdacht maken. Maar helaas zijn ze met weinigen en dun gezaaid.

Hoe het gaat in de Senaat

Josh: Heb jij ooit te maken gekregen met bedrijven of lobbyisten die probeerden jouw mening wat bij te buigen? Wil je daar wat over laten weten, hoe het er binnenskamers bij een Senator aan toegaat? Ik bedoel, als volksvertegenwoordiger. Als er in dat krachtenveld aan je getrokken wordt.
Patrick: Ik had al snel een reputatie die duidelijk maakte dat ik niet 'een van die mensen was waar je wel wat mee kon.' Dus ze meden me meer dan dat ze me opzochten. Uiteindelijk beïnvloedden ze in mijn tweede termijn de meerderheidsleider van de Senaat zodanig dat ze gedaan kregen dat ik geen voorzitter van enige commissie meer kon worden. Later in mijn termijn werd ik ook echt uit alle commissies gezet.
Er zijn dus verschillende manieren. Ze zagen me meer als een obstakel. Ik heb vóór ons gesprek gezegd dat ik nooit met modder heb gegooid naar individuele collega's of wie ook. Maar ik ging wel op volle kracht in de aanval tegen slecht beleid. Ze wilden niet dat er buitenskamers iemand signalen gaf en onwelgevallige feiten deelde met het algemene publiek. Of iets aanhangig maakte dat het beleid daadwerkelijk had beïnvloed.
Ik denk dat vooral wat de 5G-kwestie betreft Michigan van het hele land één van de beste inspraaktrajecten tegen de uitrol had. Doorgaans werd het met een meerderheid aangenomen. Maar wij waren dichtbij een overwinning in het Parlement, want we waren in staat om onze zaak tegenover een groot aantal vertegenwoordigers in het Michigan House te bepleiten. En dat vinden ze niet leuk. Dus als ze je niet persoonlijk kunnen tackelen, en niet als individu kunnen beïnvloeden, dan zullen ze hun best doen om je te marginaliseren en te mijden. Dat is wat ze bij mij hebben gedaan.

Forum van specialisten

Josh: Jij hebt tijdens die hoorzitting in het Parlement van Michigan gesproken. Dr. Sharon Goldberg en Dr. Paul Héroux hebben daar ook gesproken, ze zijn allebei ook op deze Top aanwezig. En veel anderen hebben het ook heel welsprekend gedaan, een paar video's daarvan gingen viraal. Maar wat heeft het opgeleverd? Wat is er sindsdien gebeurd?
Patrick: Ze namen een wetsvoorstel aan dat in essentie lokale overheden verbiedt zich te bemoeien met de uitrol van het 5G-systeem. Toch hebben wij het in bepaald opzicht beter gedaan dan de meeste andere staten. We hebben wel enige bewustheid wakker geschud.
Ik heb ongelooflijke waardering voor de mensen die je net noemde. Zij waren namelijk niet alleen gekomen om tegen dat wetsvoorstel te getuigen. Ze zijn ook nog naar een forum in Lansing gekomen waarvan ik gastheer was. Daar hebben we specifiek gesproken over de voordelen en de risico's die verbonden zijn aan draadloze technologie. Je kun het op YouTube bekijken. Daar vind je een hele speellijst onder 'Wireless Technology Forum December 2018'.
Alle deskundigen waar jij het over hebt geven elk op briljante manier vorm aan een bepaald aspect binnen de hele discussie over het algemene beleid. Juridisch gezien mogen we dan verloren hebben, maar we hebben de naald wel doen bewegen. En dat is wat we proberen te doen, een bewustheid rond deze kwestie vergroten.
Daarom is wat jij doet zo belangrijk, Josh. Want er zijn veel mensen die het onder het tapijt willen vegen en negeren. Bij tabak kozen ze dezelfde benadering – met heel wat problemen voor de leefomgeving. En met deze RF-straling proberen ze hetzelfde draaiboek te volgen. Maar dat zal niet werken. Uiteindelijk lopen ze tegen de lamp, mede door de inzet van mensen zoals jij en Dr. Sharon Goldberg en Ron Melnick en Dr. Devra Davis en haar team. En Frank Clegg, de voormalige president van Microsoft Canada. Deze pioniers komen naar voren met wat ze allemaal weten over deze kwestie. En dat zorgt weer voor een hele hoop initiatieven onder burgers, die nu gewapend zijn met de informatie die ze hebben gekregen. Het is spannend om te zien wat daaruit voortkomt. Het is al merkbaar, ik begin het te voelen.
Wij hadden in dat forum mensen met behoorlijk veel passie op dit gebied. Als al die informatie het grote publiek bereikt, dan zullen mensen behoorlijk geschokt zijn over degenen die hebben geprobeerd dit weg te moffelen en die de informatie zo lang onder de pet hebben gehouden.

Het Overton-venster

Josh: We hebben het over strategieën om sneller het keerpunt te bereiken, proberen dat voor elkaar te krijgen. Een daarvan is het contact zoeken met onze vertegenwoordigers om met ze samen te werken. Om ze bewust te maken omtrent deze kwestie en de krachten te bundelen. Wat zou een effectieve strategie kunnen zijn om meer bewustheid te bewerkstelligen bij zowel burgers als vertegenwoordigers?
Patrick: Je moet – in het jargon van de sociale media – de juiste actieve *influencers* zien te vinden. Contact met ze opnemen en de informatie in de openbaarheid brengen. Mijn vrouw heeft hier in Michigan ook getuigd tegen bepaalde wetgeving rond 5G. Ze heeft achter de schermen twee belangrijke mediapersoonlijkheden erbij betrokken en met hen over deze bewustheid gesproken. Ze is dus arts en dat heeft eigenlijk behoorlijk goed gewerkt. Daardoor boekt ze echt vooruitgang, vooral ook omdat ze een kinderarts is. Want kinderen behoren wat betreft de effecten van deze straling tot het kwetsbaarste deel van de bevolking. Ze zitten nog op school. Dat geeft deze boodschap veel geloofwaardigheid.
Voorlichting is eerst en vooral het sleutelwoord. Maar mensen met maatschappelijke invloed proberen te bereiken, die de kwestie dan verder uitdragen, is ook heel erg belangrijk. Er is een bepaald concept dat *het Overton-venster* heet. Ik weet niet of je er wel eens van hebt gehoord. De gedachte is, dat de

enige standpunten die door het algemene publiek geaccepteerd worden als het om een bepaalde politieke kwestie gaat, binnen een klein smal venster passen, het zogeheten Overton-venster.
Waar we nu mee te maken hebben, de grote uitdaging die er wat betreft RF-straling ligt, is dat de populaire cultuur of filosofie omtrent dit onderwerp buiten dat venster vallen. Dus moeten we het venster vergroten om ook datgene wat wij nu bespreken te bevatten, of het venster verplaatsen naar waar het bewijs voor wat wij nu bespreken overduidelijk is. Want dan zou het dus gemeengoed worden. Dat is de uitdaging waar we voor staan.
Gebruik maken van vertegenwoordigers die erover zullen spreken is zonder twijfel een heel krachtige manier om iets aan dat venster te veranderen. Dat is ook een van de redenen waarom ik me geroepen voelde om naar voren te komen en me uit te spreken over dit specifieke onderwerp. En dat is behoorlijk effectief geweest voor het brengen van de boodschap in bepaalde kringen. Mijn vrouw en ik hebben een document hierover opgesteld en dat heeft ons in contact gebracht met mensen over de hele wereld die er ook mee bezig zijn. Want wij waren een van de weinige beleidsmakers die bereid waren om naar buiten te treden en erover te spreken. Er moeten meer beleidsmakers komen die ook bereid zijn om dat te doen. En als we dat doen, kunnen we beginnen met te pleiten voor heel gericht beleid.
Nummer één is dan het beschermen van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen onder ons. Kijk eens naar wat er in Israël en Frankrijk gebeurt, daar verbieden ze WiFi in scholen gewoon. Dat wil niet zeggen dat de kinderen geen toegang tot internet hebben. Want ze kunnen nog altijd op internet. Het betekent alleen dat je de apparatuur met ethernetkabels moet aansluiten, en dat is heel gewoon te doen. Het is niet ingewikkeld of zo. Ik heb het thuis ook gedaan. Eerder had ik al bedrijven bekabeld en ethernet aangelegd. Met kabel is het niet alleen sneller, het is ook nog eens veiliger. Er zijn dus ook andere redenen om daarvoor te kiezen.
En er is nog iets wat we kunnen doen – en daarmee zit je in het hart van de hele politieke discussie. Dat is het aanpassen van de FCC-richtlijnen aan een acceptabel profiel van RF-straling. Op dit moment zijn ze alleen ingesteld voor de thermische effecten. Alle specificaties zijn gebaseerd op de thermische effecten van deze draadloze technologie. Maar we moeten dat uitbreiden naar de niet-thermische effecten.

De rol van de President

Josh: Wat is de manier om het allemaal voor elkaar te krijgen? Hoe krijgen we voldoende gewicht tegenover de FCC om die verandering gedaan te krijgen? Want wetenschappers roepen dit al jaren tegen ze, toch?
Patrick: Het begint met lastige vragen. Zoals wat Senator Blumenthal onlangs aan mensen van de industrie vroeg tijdens hun getuigenis voor de Senaatscommissie. Hij zei: 'Alsjeblieft, jullie blijven maar volhouden dat 5G veilig is. Help me dan een beetje. Laat maar het bewijs zien waaruit blijkt dat we veilig zijn.'
En dat heeft hen daadwerkelijk de prikkel gegeven om zich bezig te gaan houden met of het veilig is. Want ze zijn namelijk gevrijwaard van juridische procedures. Die FCC-limieten liggen zo hoog dat je er makkelijk met een vrachtauto onderdoor kan, vanuit draadloos perspectief gesproken. Die limieten liggen ordes van grootte boven wat je in de meeste ontwikkelde landen in de hele wereld ziet. Dus ze hadden geen enkele prikkel om er wat aan te gaan doen. Daarom is mijn eerste zorg die limieten veranderd te krijgen.
Eén manier om dat te beïnvloeden, is door het proces van voorlichting. Door te onderstrepen dat er schadelijke gevolgen voor de gezondheid zijn bij niveaus die ordes van grootte liggen onder de drempel zoals die momenteel wordt gespecificeerd. Door te onderstrepen dat het niet alleen gaat over

het niveau van vermogensdichtheid, zoals dat door de FCC wordt gespecificeerd. Het gaat in feite om de modulatie van de signalen die je daarbij hebt.
Dit maakt helaas ook deel uit van het proces van voorlichten. Het is allemaal niet zo eenvoudig. Maar ik zal je zeggen waarom dit zo'n sleutelbegrip is. Alle wetgeving die ze aannemen in de staten en gemeentes wijst terug naar de FCC-limieten. En ze zeggen: 'Zolang je technologie toepast in overeenstemming met de limieten die de FCC heeft voorgeschreven, zijn wij niet gerechtigd om enige installatie van jou te blokkeren.' Maar bij veel striktere limieten zullen meer en meer van die installaties tegen de drempel van de FCC-limieten aan lopen. En dan krijg je ineens een geweldig domino-effect als we zeker gaan stellen dat telecombedrijven verantwoordelijk worden gehouden voor de veiligheid van hun systemen.
Daarom richt ik me in eerste instantie daarop. Maar het is een kwestie van lange adem. Uiteindelijk wordt de FCC-commissie door onze President benoemd. Belangrijk voor ons is om die mensen te bereiken die de President in het zadel hebben geholpen, want die hebben meer invloed en kunnen hem wakker schudden omtrent wat er feitelijk aan de hand is met deze bepaalde kwestie. Weet je, een President is net als ieder ander. Je neemt alleen kennis van de informatie die je door je adviseurs krijgt aangereikt. Je kunt niet op elk actueel gebied deskundig zijn.

Geen compleet plaatje

Josh: Jij bent iemand die voor President Trump is, niet?
Patrick: Zeker.
Josh: Maar jij bent ook iemand die voor veilige technologie pleit. Wat vind jij dan van wat Trump op Twitter zet: dat zijn regering vierkant achter 5G staat? Om de 5G-oorlog met China te winnen, zo lijkt het – bijna een nieuwe Koude Oorlog. Waarom steunen hij en zijn regering 5G zo massaal? Hoe breng jij dat met elkaar in overeenstemming? Wat denk jij dat er allemaal achter de schermen gebeurt?
Patrick: Ik denk dat hij foute adviezen krijgt. Ik denk dat hij een onvolledig beeld voorgeschoteld krijgt van hoe het in feite gaat met de uitrol van 5G. Ik denk dat hij adviezen krijgt over de risico's voor de nationale veiligheid die met de uitrol van 5G samenhangen. Met name sinds die kwesties met Huawei en ZTE, die in de VS betrokken zijn bij de uitrol van deze netwerken. Vanwege de eerder genoemde kwestie rond de moederborden en de toegang tot onze netwerken via een achterdeurtje. Hij ziet dat als een veiligheidsprobleem. Ons hele elektriciteitsnet bijvoorbeeld zou dan afhankelijk worden van voorzieningen die verbonden zijn met deze apparaten. Dat is een gigantische kwestie.
Maar er zit ook een economisch concurrentievoordeel aan. Bij de uitrol van 5G hebben ze het over nieuwe efficiëntie die kan worden aangeboord, waardoor de economie meer waarde voor haar geld krijgt. Het maakt effectiever gebruik van onze middelen.
Dat is waar deze President altijd op gericht is. En ik denk dat wel duidelijk is dat hij van nature nogal competitief is ingesteld. Hij wil met alles de eerste zijn. Het wordt ons voorgesteld als een race tussen ons en Rusland en China. Door zijn competitieve aard wil hij die winnen.
Alles wat ik wil, is dat hij meer adviseurs krijgt die wijzen op de andere risico's – rond persoonlijke privacy en schadelijke gezondheidseffecten. Om dan een stap terug te doen en de vraag te stellen: 'Oké, we zitten in een race. Maar hoe ziet de finish er eigenlijk uit? Waar gaan we naartoe?'
Die 5G-tech werkt geweldig voor totalitaire regimes als China en Rusland. Maar wij hebben een land met een Vierde Amendement, om maar wat te noemen, gegrondvest op de waarde die wij aan vrijheid toekennen. Dan ligt de eindstreep misschien niet op een plek waar wij naartoe willen. Als wij daadwerkelijk de risico's erkennen die verbonden zijn aan deze draadloze technologie, dan is er een mogelijkheid voor de President om uit die 5G-trein te stappen. Om in plaats daarvan te zeggen: 'Jongens, wij als maatschappij kunnen allemaal met elkaar verbonden zijn. We kunnen ook al die

economische efficiëntie hebben. Maar we kunnen in de wereld voorop lopen door degenen te zijn die het op een veilige manier doen. Een manier waarbij onze privacyrechten goed beschermd zijn. Waarbij we goed beschermd zijn tegen de schadelijke effecten voor de gezondheid.'
Ik ben ingenieur. Als je ons de juiste specificaties geeft, de juiste vereisten, de juiste doelstelling, de juiste begrenzing, dan kunnen wij met een aantal behoorlijk vernieuwende oplossingen komen voor de verschillende problemen waar onze maatschappij het hoofd aan moeten bieden. Maar in dit geval bestaat de eerste stap uit het begrijpen van wat de werkelijke risico's zijn. En ik denk niet dat de President het hele plaatje voorgeschoteld heeft gekregen.

Complot en controle

Josh: In maart 2019 was er een conferentie die specifiek over 5G ging, de CPA-conferentie. Kun jij ons daar iets meer over vertellen, en wat de belangrijkste resultaten waren?
Patrick: De hele conferentie heette de Conservative Political Action Conference. Want er waren veel meer onderwerpen dan 5G op die conferentie. Maar een van de paneldiscussies vond ik bijzonder interessant, want die ging specifiek over 5G. Ze hadden een aantal experts die met de uitrol van 5G bekend waren. En ik vond het uiterst belangwekkend dat zij erkenden dat er ernstige risico's bestaan rond de uitrol. Dit betreft mensen in de binnenste kringen van de regering en het Congres, die aanzienlijke connecties hebben met diegenen die besluiten nemen over het beleid. En zij erkennen dus dat er een risico voor de nationale veiligheid verbonden is aan 5G.
Maar helaas kozen ze voor de benadering die zegt: 'Dus daarom moeten wij de controle over de uitrol hebben.' Ze matigden het zich aan om te zeggen: 'Ik weet dat we wat dit betreft met vuur spelen. Maar we moeten ervoor zorgen dat wij degenen zijn die de lucifers in handen hebben.' In plaats van een stap terug te doen en te zeggen: 'Hebben wij dat vuur eigenlijk wel nodig?' Ik bedoel, waar zijn we feitelijk mee bezig? Is er geen andere manier om dit gerecht te bereiden en op tafel te krijgen dan zo'n benadering van een gigantisch draadloos systeem? Dat overigens met hetzelfde frequentiebereik opereert als het Active Denial System, dat door het leger is ingezet om menigten in bedwang te houden. Hoe dan ook, het goede nieuws is dat ze erkennen dat er risico's aan verbonden zijn. Het slechte nieuws is dat ze zeggen: 'Dus daarom moeten wij er de controle over hebben.'
Josh: Heb jij een visie op wat de mensen van QAnon of die hele beweging beweren? Ze vertellen hun volgers eigenlijk gewoon maar op het hele plan te vertrouwen en niet zo nodig een factor voor verandering te willen zijn.
Patrick: Ik heb wat waardering voor wat er in die hoek gebeurt. Er ritselt nogal het een en ander binnen het gebeuren in Washington DC. Ik denk dat het concept van zoiets als een 'binnenste staat', die volledig los zou staan van de belangen van de mensen die wij geacht worden te dienen, best reëel is. Ik realiseer me in elk geval dat er onderweg wel wat spaanders zullen vallen als we dit gaan oppakken. Maar ik denk dat in het specifieke geval van RF-straling en bepaalde zorgen daaromtrent het neerkomt op: hoe kan het dat ze de President hebben afgeluisterd? Hoe zijn ze erin geslaagd om zijn gesprekken af te luisteren? Nou, dat ging dus met dezelfde technologie die we hier bespreken – 5G. De database van het National Security Agency, het NSA, heeft informatie over iedereen, elk telefoongesprek, allemaal uitgeschreven, en beschikbaar voor diegenen die het willen onderzoeken. Dat is je reinste Big Brother – fase 1.
Vanuit die hoek bekeken denk ik dat ze in het algemeen dachten bezig te zijn met het te ontmantelen. Want de mensen die het gebruikten, waren eerlijk gezegd degenen die onze huidige President met die technologie uit het Witte Huis probeerden te houden. Dat was vrij duidelijk.
Wat mij een beetje nerveus maakt, is als ik op die CPA-conferentie dingen hoor zeggen als: 'De sleutel is dat wij het zijn die de controle over deze technologie moeten hebben.' Want dan krijg je van die spion-

tegen-spiondiscussies. Als ik het ben die de ontsteker in handen heeft, ben ik veilig. Ik moet eerst de controle hebben, voor we het kunnen ontmantelen.
Maar het zou nog eens waar kunnen zijn ook. Dat zou een werkbare benadering kunnen blijken te zijn, en dat is wel iets waar we het over moeten hebben. Maar ik zou het allereerst ontmantelen. En dan zien wat er gebeurt. Maar een eenvoudig beslissing hierover valt gewoon niet te nemen.
Ik doe het altijd zoals destijds President Reagan, dat wil zeggen: vertrouwen maar ook controleren. Ik ben zeer benieuwd. Ik weet niet of het momenteel alleen maar om politieke opera gaat. Of het wel of niet veel inhoud heeft. Maar ik heb absoluut dingen zien gebeuren op exact de manier die was voorspeld.

De politiek ingaan

Josh: Ik heb even een zijdelingse vraag. Zou jij mensen aanmoedigen om de politiek in te gaan? Om een poging te doen het systeem van binnenuit te veranderen – of niet?
Patrick: Ja, ik denk dat het erg belangrijk is. Ik heb eerlijk gezegd een initiatief opgezet dat The Michigan Grassroots Alliance heet, om mensen te helpen met wat je nodig hebt om het voor elkaar te krijgen. Ik had me dus in 2017/2018 verkiesbaar gesteld als Gouverneur. Ons verhaal sloeg aan bij een hoop mensen. Ik ben ingenieur. Mensen zoeken oplossingen. En ik kom met een heleboel oplossingen. Het probleem was dat we niet genoeg geld hadden om voldoende mensen te bereiken. Op de verkiezingsdag had ik in Michigan een naamsbekendheid van 15 procent. Dat is genoeg om te winnen. We kregen 13 procent van alle stemmen. Dat betekent dat ik 87 procent van de mensen die hadden gehoord wat ik te zeggen heb achter me had. Maar je moet dus die andere 85 procent zien te bereiken. En daarom heb ik een burgerinitiatief opgericht, de Michigan Grassroots Alliance. Ter ondersteuning voor wat er nodig is om die andere 85 procent te bereiken die alleen maar op de verkiezingsdag geïnteresseerd lijkt te zijn.

Juridische oorlogvoering

Josh: Vind jij het een goede zaak als burgers niet alleen informatie geven maar daarnaast nog meer doen? Dat we naar de rechter gaan? Dat we aangiften doen, procedures beginnen, als aanvulling op acties omtrent commerciële verantwoordelijkheid? Diverse acties gericht tegen de FCC maar ook tegen deze President en zijn regering. Om vanuit een veel weerbaarder houding onze betrokkenheid duidelijk te maken. Om te zeggen: 'Kijk, het is ons ernst. We blijven niet alleen maar vragen, vragen en vragen.' Wat zie jij als effectieve strategie voor mensen om de zaak op de rit te zetten en werkelijk resultaat te boeken?
Patrick: Jij doelt op wat soms *lawfare* wordt genoemd: juridische oorlogvoering. Dat is een strategie, die weg kun je bewandelen. Maar we hebben daarbij veel last van de bepalingen van de Telecomwet uit 1996 die door de nationale regering werd aangenomen. Die vrijwaart in essentie de telecomindustrie voor rechtszaken rond met name schadelijke gevolgen voor de gezondheid.
Ik verwees eerder al naar de rechtszaak tussen een burgerinitiatief in Naperville tegen hun gemeente, wat behandeld werd door het Hof van het Zevende Circuit. In het vonnis werd erkend dat er een belang was zoals gesteld in het Vierde Amendement. Maar ze kozen de verkeerde deur wat betreft de vraag of ze individuele rechten al dan niet moesten beschermen, tegenover wat zij als het publieke belang zagen.
Dat is een hindernis op het pad. Die beslissing van het Hof is er dus. De kaarten liggen niet in ons voordeel. Vanuit het strategisch perspectief van juridische oorlogvoering denk ik dat we ons nu vooral moeten richten op voorlichten en bepleiten. Dat doen we in essentie met alle kennis waarover we

beschikken.
Uiteindelijk konden we namelijk ook niet ontkennen wat de gevolgen waren van de schade door tabak. Ik bedoel, je zag hoe het aantal gevallen van longkanker toenam. Dat was een heel ernstige zaak.
Nu met de mobiele telefoons hoef je alleen maar te kijken, en dan zie je bijvoorbeeld Senator McCain die onlangs aan kanker overleed. Je kon gewoon zien aan welke kant hij altijd zijn telefoon hield: waar de kanker bij hem zat. Het was overduidelijk op dezelfde plek. Als je MRI-scans bekijkt van vrouwen met borstkanker die hun mobiele telefoon in hun beha stopten, dan zie je dat het patroon op die scans exact overeenkomt met de ligging van de antennes in hun telefoon.
Als we deze informatie naar buiten brengen, denk ik dat we overal almaar meer tumult zullen zien van burgers die hun vertegenwoordigers verantwoordelijk houden voor de bescherming tegen deze schadelijke gezondheidseffecten. En dan hebben we daarbij ook nog het veel grotere plaatje van de constitutionele kwestie. Ik denk dat wij als maatschappij vandaag de dag constitutioneel gezien redelijk analfabetisch zijn. Maar dat is eigenlijk een onderwerp voor een andere keer.
Ik heb er wel op aangedrongen om dit onderwerp toe te voegen aan het sociale onderzoeksprogramma in Michigan. Uiteindelijk is onze grondwet er om ons wat dit alles betreft te beschermen. Maar dan moeten we wel voor onze rechten opkomen. En dat kunnen we enkel maar doen als we weten dat die ook echt bestaan.

Het morele kompas

Josh: Laten we nog wat dieper ingaan op de sociale aspecten. We hadden het vóór het interview over het nastreven van ons gemak. Want 5G, zoals het tenminste aan ons wordt verkocht, dat gaat over het gemak. Welke wellicht wat dieper liggende kwesties zijn er waar we naar kunnen kijken – in onszelf maar ook in de maatschappij als geheel? Hoe lijken bepaalde waarden tot uitdrukking te komen; of worden ze gedirigeerd? Welke oplossingen zijn er volgens jou van daaruit gekeken?
Patrick: Ik denk dat wij als maatschappij een beetje ons morele kompas kwijt zijn. Dat wil zeggen dat we geen waarde meer hechten aan het zoeken naar waarheid. Dan ontstaat er dus een probleem als dit en het is een reusachtig ingewikkelde kwestie. Mensen geven het dan op om ook maar een klein beetje op zoek naar de waarheid te gaan. Dat is ontzettend jammer. Ik denk dat we meer bereid zijn te luisteren naar wat iemand anders vertelt dan dat we zelf onderzoeken wat er al of niet waar is.
Dit speelt volgens mij in heel veel verschillende aspecten van onze maatschappij. Volgens mij ook in het geloof in algemene zin. Weet je, wij hebben het hier over geloof in de regering. Maar ik denk dat het geldt voor geloof meer in het algemeen. Ben je iemand zoals ik, dan geloof je dat veel van onze vrijheden zoals die vooral in de Verenigde Staten zijn vastgelegd, op heel bijbelse principes zijn gebaseerd. Ik kan bijvoorbeeld de inrichting van ons overheidssysteem, welke basis en structuur het heeft, herleiden tot specifieke passages in de Bijbel. Als je terugkijkt in de geschiedenis, naar de Pilgrim Fathers, dan snap je hoe dat komt.
Dat geldt ook voor het algemene en publieke belang. Daar werd destijds vanuit een heel andere context naar gekeken. Daarbij ging het om de bescherming van ieders individuele vrijheid en de toegang tot hogere zaken, zo je wilt. Maar dat hebben we dus vervangen door het tegenwoordige groepsdenken, zeg maar. Dat is heel kwalijk.
Als je aan de verkeerde kant van dat groepsdenken staat, ondervind je een aantal ernstige problemen. Daarom is een simpele vraag als 'Zijn wij een republiek of een democratie?' belangrijk voor me. Want een democratie richt zich naar de meerderheid. In een republiek – die gebaseerd is op een systeem van wetten die ons laten profiteren van de wijsheid van onze voorvaderen en waardoor we de waarheid kunnen proberen te vinden – daar zijn minderheden veilig. Daar is ruimte voor minderheidsstandpunten, zoals dat van ons wat betreft de straling van draadloze communicatie. Die

standpunten zijn veilig, daar wordt naar geluisterd. Ik denk dat we enige waardering voor die kijk en dat streven naar individuele rechten en het zoeken naar waarheid zijn kwijtgeraakt.

Een vrije maatschappij

Josh: Laten we daar nog wat dieper op ingaan, want onderdeel van deze Top is het zoeken naar wat meer inzicht aangaande onszelf. Onze motivaties, onze redenen, ons waarom. Dieper zien wat er belangrijk is. Onze eigenaardigheden. Zien wat 5G inhoudt en hoe het aan ons wordt verkocht. Onmiddellijke bevrediging en dito downloads. Slechts een kunstmatige manier voor verbinding tegenover de werkelijke essentie en waarden van het leven. Ik ben geïnteresseerd in wat je zei over geloof. Wat zijn jouw redenen, jouw waarom? Vertel daar wat meer over. Hoe komen we bijvoorbeeld bij ons diepere waarom – of jouw waarom? Wat is jouw reden om die gevechten aan te gaan die je tijdens je politieke carrière moet leveren, maar ook nu bij je nieuwe streven? Hoe ziet, als we het over 5G hebben, jouw waarom eruit? Hoe komen we bij de diepere laag?
Patrick: Dat wil ik allereerst benaderen vanuit het gezichtspunt van een paar wijze woorden van Benjamin Franklin. Lang geleden zei hij dat wie bereid is zijn of haar vrijheid op te geven voor een beetje veiligheid geen van beiden verdient. Dat is de keuze die voor ons ligt. Ik bedoel, kijk naar hoe 5G aan ons wordt verkocht. Het wordt ons verkocht als iets dat er is voor al ons gemak. Al onze zekerheid, al ons comfort. Dat is hoe het aldoor aan ons wordt verkocht.
Momenteel help ik degenen die ons dienen in het leger. Daar zet ik me voor in. Er zijn veel mensen gestorven om onze vrijheid te beschermen. Die mensen hadden weinig gemak toen dat gebeurde. En voor hun families was het ook niet makkelijk toen ze het nieuws hoorden dat hun dierbaren waren gestorven om onze vrijheid te beschermen. Veel mensen offeren zich op om de maatschappij mogelijk te maken waarin we tegenwoordig leven. Ik denk dat er een hoop mensen zijn die dat voor vanzelfsprekend aannemen.
Vanuit het oogpunt van geloof ga ik nog een stapje verder. Ik wil benadrukken dat het omwille van vrijheid is dat Christus ons heeft verlost. Voor mij persoonlijk geldt dat ik zeer gedreven ben om de mogelijkheid te verzekeren dat we die vrijheid kunnen nastreven. We hadden in een wereld kunnen leven waarin God alles voorschreef wat we voortdurend allemaal moeten doen. Geen vrije wil, geen discussie, over wat dan ook. Dan waren we als kleine robots door het leven gegaan. Maar zo heeft God ons niet geschapen; daar geloof ik in. Hij verlangt van ons dat wij de keuzes maken die er in het leven zijn.
Bij deze bepaalde kwestie lijkt het of veel mensen gewoon maar hun hoofd in het zand stoppen en zich niet afvragen of ze wel beide kanten van het verhaal te horen krijgen. Ik denk dat we in plaats daarvan een stap naar achteren moeten doen. Het is nodig om vragen te gaan stellen over een aantal van deze punten die wij bespreken.

Mensen of God vrezen

Patrick: Wat mijzelf betreft – wat motiveert me om me hiermee bezig te houden? Eerlijk gezegd was ik één van die figuren die de eerste 44 jaar van het leven totaal niet met politiek bezig was. Ik bedoel, we hadden het in het huishouden nooit over politiek. We hadden het nooit over iets dat erg veel belang had. Ik was gericht op sporten en plezier hebben. Weet je, gesprekken over hoe laat de wedstrijd begint.
Maar ik werd wakker toen ik door begon te krijgen dat er meer is in het leven dan alleen bezig zijn met mijn behoeftes en eigenbelang. Toen ik dat begreep begon ik me te bekommeren om de belangen van anderen. Dat maakte het leven wel ingewikkelder. En dan ga je je dus met kwesties als deze

bezighouden.
In feite heeft dat me gemotiveerd om de politiek in te gaan. Ik wilde eigenlijk geen openbare functie. Ik ben ingenieur. Ingenieurs staan niet bekend om hun extraversie, in welk opzicht dan ook. Maar ik voelde me gewoon geroepen om me verkiesbaar te stellen. Ik voelde me een beetje zoals Jonah die naar Nineveh moest. Ik wilde niet zoals hij door een grote vis verzwolgen worden. Dus besloot ik om naar Nineveh toe te gaan. En Niniveh in Michigan is Lansing.
Het geeft een verandering van kijk en kracht als je weet waarom je het doet en voor wie. Je bent er niet voor de lobbyisten. Je bent er voor de mensen in Michigan. Je legt de eed af om trouw te zijn aan de Grondwet van Michigan en van de Verenigde Staten.
Het hele idee van die eed is wat verwaterd, denk ik, de waardering ervoor in de loop der jaren. Maar ik nam hem zeer serieus. Ik wil dat mijn ja een ja is en mijn nee een nee. Ik wil er in mijn termijn zeker van zijn zodanig te dienen dat ik, als deze politieke carrière lang en breed achter de rug is, kan zeggen: 'Ik heb de race uitgelopen en het met integriteit gedaan.' Ik voel me dankbaar dat ik kan zeggen dat me dat volgens mij gelukt is in de acht jaar dat ik hier heb gewerkt.
Maar het is een omgeving vol verleiding. Een van onze eerste Presidenten, John Adams, heeft ooit gezegd: 'Het verschil tussen een politicus en een staatsman is dat een politicus de mensen vreest en een staatsman God vreest.' Velen zitten in de categorie van mensen vrezen. Ze zijn bang voor wat mensen over hen zullen zeggen. Ze zijn bang tegenover anderen bij onderwerpen als dit. Dat iemand zal zeggen: 'Ik zal wel een aluminium hoedje voor je regelen.' Ze zijn echt bang: 'Misschien krijg ik niet genoeg mensen achter me, of stemmen ze bij de volgende verkiezingen niet op mij. Of, ik ben bang dat ze me geen voorzitter meer van bepaalde commissies laten zijn. Of, ik krijg mijn wetsvoorstel niet aangenomen.' Ze vrezen andere mensen.
Wat mij 's nachts uiteindelijk prima deed slapen, was de overtuiging dat ik behoor tot de categorie die God vreest. Ik denk dat dat alle verschil maakt.

Zoeken naar waarheid

Josh: Veel mensen hebben een religieuze kijk of achtergrond. Maar veel mensen ook zijn misschien van mening dat het instituut, de kerk of religie in het algemeen, veel schade op de planeet heeft veroorzaakt. We hadden het vóór dit interview erover dat ik meer heb met de oorspronkelijke leer en niet zozeer met de kerk. Wat zou jij zeggen tegen mensen die worstelen met dit idee? Het heeft er alles van dat we momenteel door een angstwekkende existentiële crisis gaan op deze planeet. Of het nou 5G betreft of andere agenda's. Misschien dat 5G op het moment wel het meest urgent is, als het gaat om de agenda van ondernemingen en hoeveel schade er volgens velen zit aan te komen. Wat zou jij op dit punt tegen mensen willen zeggen, wat betreft de vraag hoe we die angst in ons voor een apocalyps kunnen hanteren? Krijgen we nu echt alles over ons heen? Of over vijf jaar misschien? Lopen we vast in een moeras van kunstmatige intelligentie? Als een soort transhumane organismen? Hoe moeten we daarmee omgaan, kijkend naar de diepere essentie van wie we zijn? Niet vanuit een religieus oogpunt, maar wellicht vanuit het perspectief van de ziel. En wie weet die van ons allemaal. Heb jij tot slot wat wijsheid om door te geven, over hoe we hier het beste doorheen kunnen laveren?
Patrick: Het komt uiteindelijk neer op de zoektocht naar waarheid. Bij de uitrol van 5G hebben we uitsluitend te maken met een technische kwestie. Maar zoals jij aangeeft, er is een verbinding met die bredere metafysische vraag naar wat waarheid is. Wat is de waarheid van ons bestaan? Zodra je het hebt over een technologie als 5G zit je meteen bij de grenzen daarvan, toch? Want we komen nu op een punt waar het in theorie gewoon wordt doorgetrokken naar wat er logisch op volgt. We komen op een punt waar we met een kunstmatige intelligentie te maken krijgen die in eerste aanzet onze volgende stappen zal beheersen. Tot op zekere hoogte zelfs door middel van *bots* – robotprogramma's. Dat

gebeurt al min of meer met sociale media. Welke informatie krijgen we te zien, welke informatie krijgen we niet te zien?
Josh: Zeker, YouTube had me op een zwarte lijst gezet. Wat ik daar wilde publiceren werd geweerd.

De pracht van de wereld

Patrick: Ik zie het ook bij Twitter. Ik raak geregeld mensen kwijt uit mijn Twitter-gevolg, mensen die me dagelijks volgen, of ik nou wel of niet iets erop zet. Het is of een algoritme bepaalt dat je twee of drie mensen per dag kwijtraakt. Dus we weten dat het gebeurt.
Uiteindelijk komt het neer op de vraag: wat voor soort mensen zijn we, ook als individu. Iedereen heeft weer een andere benadering hierbij. Ik zeg vaak dat we niet voor niets vier evangeliën hebben. Elk daarvan mikt op toehoorders en referentiekaders die van elkaar verschillen. Johannes is wat overdrachtelijker met wat hij allemaal uitlegt. En dan heb je Markus, die is een beetje de Ernest Hemingway van de evangelisten. Hij is meer van: Kijk, daar gaat Jezus. Ze benaderen alle vier het zoeken naar geloof net een beetje anders.
Ik was in de gelegenheid om een voormalige atheïst te ontmoeten, Lee Strobel. Ik had een gesprek met hem. Lee benaderde het als een journalist, hij deed dat omdat zijn vrouw haar leven aan Christus had gewijd. Hij wilde het christendom weerleggen. Maar gaandeweg ondervond hij dat Christus echt bestaat. Toen geloofde hij de waarheid zoals die in het evangelie te vinden is.
Andere mensen zetten een stap achteruit en kijken naar de schoonheid van Gods schepping. Dan erkennen ze het feit dat ergens daarin een schepper moet zijn. Net zoals je bij een schilderij weet dat iemand het geschilderd heeft, snap je?
Stel dat je in Yosemite Park bent en uitkijkt over de pracht van dat reservaat. Je zit daar en kunt zeggen: 'Dit heeft niemand geschapen. Het is gewoon een hoop toevallige gebeurtenissen die hier op deze manier bij elkaar zijn gekomen.' Toch dwingt het je om te erkennen dat het misschien allemaal niet zo toevallig is.
Er zijn mensen die uitsluitend op hun ervaring afgaan. Helaas hebben veel mensen negatieve ervaringen met mensen die hun geloof belijden. Want ze zien dat de praktijk totaal anders is. Dat is waarschijnlijk een van de dingen die het meeste afbreuk doen aan onze maatschappij: dat iemand het ene zegt maar totaal wat anders doet. Daar spreekt Jezus ook over. Hij zegt: 'Doe alles wat ze zeggen. Doe alleen niet wat ze doen.'
We hebben tegenwoordig in onze maatschappij heel wat mensen die het zo doen. Je kunt het geloof, de Bijbel en Gods woord gebruiken als een maatstaf om trouw te blijven aan wat jij als de waarheid beschouwt. Een andere manier – nu komen we weer op aarde, als je wilt – is de Grondwet. Waarom maken andere wetgevers er geen werk van om met name de kwestie van 5G te belichten? Hebben ze artikel 4 paragraaf 51 van de Grondwet van Michigan niet gelezen, zoals ik dus wel heb gedaan? Daarin staat dat de gezondheid van onze burgers een eerste zorg moet zijn. Waarom nemen ze dat niet ter harte?
Het is bij veel mensen hetzelfde wat betreft hun geloof. We zeggen iets, we lezen iets, maar we nemen het niet ter harte. Ongelukkig genoeg kan ons hart misleid worden. Maar het bemoedigende is dat als je gewoon bij het zoeken naar waarheid blijft, je zult merken dat je op een stevige en vaste ondergrond staat. Die kan niet wegzakken. Stel, je luistert alleen maar naar wat de wereld te zeggen heeft, al het geklets. Dan zul je merken dat je een huis op drijfzand bouwt en zelf wordt weggevoerd op de wind.
Ik beveel iedereen aan om je voordeel te doen met presentaties zoals jij nu organiseert, om de waarheid naar buiten te brengen. Maar mensen moeten ons niet op onze blauwe ogen geloven, laat iedereen zijn of haar eigen onderzoek doen. Ik hoorde al die zorgen over straling en toen ben ik zelf in alle onderzoeken gaan spitten. Ik had het allemaal al wel gehoord. Maar ik had ogen die keken maar

niet zagen. Oren die luisterden maar niet hoorden. Dat was gewoon zoals ik was.
We moeten eerst en vooral mededogen hebben, er zijn namelijk veel mensen die ook zo zijn. Maar we moeten daarnaast volharden in het doorgeven van de waarheid, het verspreiden van de boodschap onder zo veel mogelijk mensen, al je vrienden en je familie. Laat mensen maar zelf hun eigen onderzoek gaan doen. En dan denk ik dat hun eindconclusie voor zich zal spreken.

DE FREQUENTIES

Benaming					Frequentie	Golflengte	Fenomeen	
niet-ioniserende straling	radio-golven	extreem laag	extreem laagfrequent		3 Hz	100.000 km	aardveld bliksem	onder water
			super laagfrequent		30 Hz	10.000 km	lichtnet hoogspanning	
			ultra laagfrequent		300 Hz	1000 km		
		radio-frequent	zeer laagfrequent		3 kHz	100 km		
			laagfrequent		30 kHz	10 km	**langegolfradio**	
			middenfrequent		300 kHz	1 km	**middengolf-radio/AM**	**amateur**
			hoogfrequent		3 MHz	100 m	**kortegolfradio wereldomroep**	
			zeer hoogfrequent (metergolven)		30 Mhz	10 m	**FM-radio** snoerloze huistelefoon (DECT)	tv mobiel draadloos wifi babyfoon Bluetooth 'slim' zendmast inductie-kookplaat
				microgolven (*microwaves*)	100 MHz			
			ultra hoogfrequent		300 MHz	1 m	*magnetron*	
			super hoogfrequent (centimetergolven)		3 GHz	10 cm	radar buienradar	
			extreem hoogfrequent (millimetergolven)		30 GHz	10 mm	snelheidsradar radioastronomie	
			submillimeter-golven		300 GHz	1 mm	infrarood	zon
					430 THz	700 nm	zichtbaar licht	
ioniserende straling					750 THz	400 nm	ultraviolet	
					30 PHz	10 nm	röntgen, X, gamma	

De waarden liggen in de werkelijkheid minder precies.

BEGRIPPEN

Band – Aaneengesloten gebied van aantal frequenties in het spectrum. Een radiogolf voor communicatie bv. bestrijkt door de bevatte informatie niet exact één frequentie maar ook wat bandbreedte aan weerszijden.
Bioelektriciteit – Eigen elektriciteit binnen het menselijk lichaam en overige organismen.
Bouwbiologie – Onderzoeksdiscipline voor het binnenklimaat die gezondheid, welzijn en duurzaamheid naast bouwmaterialen en techniek stelt.
Cel – Effectieve zendbereik van elk strategisch geplaatst basisstation.
Cellulair – Functionerend door middel van aansluitende cellen.
Connectiviteit – Onderlinge verbondenheid van netwerken en apparaten.
DECT-telefoon – Handtoestel met basisstation/oplader, snoerloze huistelefoon, looptelefoon.
Dichtheid – Aanwezige hoeveelheid in een volume.
Elektrisch veld – Veld veroorzaakt door stilstaande elektrische lading.
Elektroallergie – Eerdere term voor elektrohypersensitiviteit.
Elektrogevoelig – Gevoelig voor elektromagnetische velden.
Elektrohypersensitiviteit – Overgevoeligheid voor EMV's, zich uitend in gezondheidsklachten.
Elektromagnetisch – Van elektrische en magnetische aard; bij LF nog afzonderlijk meetbaar, bij HF uiteindelijk gekoppeld.
Elektromagnetisch spectrum – Ordening van de verschillende soorten elektromagnetische golven naar frequentie zowel als golflengte.
Elektromagnetisch veld – Veld van elektrische naast magnetische aard.
Elektromagnetische interferentie – Ongewenste beïnvloeding van de werking van een apparaat of systeem door stoorsignaal.
Elektromagnetische straling – Voortplanting in de ruimte van golven of trilling van elektromagnetische energie.
Elektroperceptie – Het zintuiglijk (kunnen) waarnemen van elektrische spanning.
Elektrosmog – Stralingsoverlast: het geheel van niet-natuurlijke niet-ioniserende elektromagnetische straling, gezien als vervuiling van de leefomgeving.
Elektrostress – Reactie van het lichaam op elektrosmog.
Emissie – Uitstoot, (uit)straling, afgifte.
EMV('s) – Elektromagnetisch(e) veld(en); in nauwere zin: niet-natuurlijke (door de mens gemaakte, kunstmatige) EMV('s).
Epidemiologie – Wetenschappelijke studie van het opkomen en zich verspreiden van ziekten binnen een populatie.
Frequentie – Trillingsgetal, aantal trillingen per seconde van (bv.) een golf.
Gadget – Hebbeding, speeltje, snufje, toebehoren, toepassing.
Gigahertz (GHz) – 1 GHz = 1.000.000.000 (miljard) trillingen per seconde.
Golf – Rimpeling of verstoring in een veld.
Harmonische – Veelvoud of 'boventoon' van een frequentie. Bv. 100 Hz en 150 Hz zijn hele harmonischen van 50 Hz.
Hertz (Hz) – 1 Hz = één trilling per seconde.
Hot spot – Lokale veldverdichting.
In real time – Zonder tussentijd, gelijktijdig, direct, ogenblikkelijk, op hetzelfde moment.
In vitro – (Proef) in een kweek, buiten het organisme.
In vivo – (Proef) binnen een levend organisme.

Informed consent – Geïnformeerde toestemming, welingelicht akkoord, 'wetens en willens'.
Intensiteit – Sterkte, vermogen.
Ioniserend – Energievol, moleculen splitsend, schadelijk voor levende cel.
IoT – *Internet of Things*, internet-der-dingen: alle daartoe uitgeruste apparaten alom draadloos met elkaar verbonden.
Ipsilateraal – Aan de gebruikelijke belkant van het hoofd.
Kilohertz (kHz) – 1 kHz = 1000 trillingen per seconde.
Kooi van Faraday – Volledig met stralingwerend materiaal afgeschermde ruimte.
Latentie – Duur tussen aanzet en effect, reactie/responstijd, tussentijd, wachttijd, vertraging.
LiFi – *Light Fidelity,* draadloze dataverzending via licht.
Magnetisch veld – Veld veroorzaakt door bewegende elektrische lading.
Magnetron – Oorspronkelijk een microgolfgenerator, ontwikkeld aan het begin van de Tweede Wereldoorlog en ingezet voor radar in vliegtuigen. Later gebruikt voor de *microwave oven*, de magnetron in de keuken.
Megahertz (MHz) – 1 MHz = 1.000.000 (miljoen) trillingen per seconde.
Microgolfgehoor – *Microwave hearing*, in 1960 door neurowetenschapper Allan Frey vastgesteld fenomeen: de hersens vernemen de aanwezigheid van microgolven inwendig als een geluid.
Microgolven – Golven van 1 meter (300 MHz) tot 1 millimeter (300 GHz). Een magnetron/*microwave oven* werkt met 2,45 GHz.
Microwatt (µW) – Een duizendste milliwatt.
Milliwatt (mW) – Een duizendste Watt.
Millimetergolven – Golven van 10 tot 1 millimeter (30-300 GHz).
Moduleren – Informatie op een draaggolf zetten, wat o.a. gebeurt door de amplitude of frequentie of fase van de golf te variëren.
Niet-thermisch – Geen opwarming of verbranding, wel biologisch effect.
Peer review – (Inter)collegiale toetsing. Bv. een *peer-reviewed* rapport.
Phased array – Gefaseerde reeks; stel van net na elkaar werkende antennes, waardoor een hoofdstraal (met zijlobben) ontstaat die kan worden bestuurd en met precisie gericht; het principe wordt al decennia toegepast in radar.
Puls – Kortstondige variatie van intensiteit.
Pulsatie – Periodiek terugkerende pulsen.
Radiofrequentie – Het elektromagnetische spectrum heeft twee gebieden: het ioniserende en het niet-ioniserende gebied. Ook het niet-ioniserende gebied heeft twee gebieden: het radiofrequente en het laagfrequente gebied.
Reductie – Maatregelen ter vermindering (sanering, opschoning) van velden.
RF-straling – Radiofrequente (niet-ioniserende niet-laagfrequente) straling.
Rms – *Root mean square*, gemiddeld genomen waarde.
SAR/SAT – Specifieke absorptieratio/tempo: mate van energieopname in weefsel, stralingssterkte van mobiele telefoon (zie *Instellingen* > *Algemeen* > *Juridische informatie en regelgeving*).
Slim – *Smart,* zelfregelend/zendend.
Small cells – Kleine cellen, plaatselijke zend/ontvangeenheden (antennes).
SOLK – Somatisch onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten.
Spectrum – Variërende reeks.
Straling – Energie die door de ruimte of door materie heen gaat. In nauwe zin alleen gebruikt voor het ioniserende gedeelte van het elektromagnetische spectrum, in algemenere zin voor het hele spectrum.
Surveillance – Toezicht, bewaking, controle.

Tech – Technologie, technische industrie ('*Big Tech*').
Technocratie – Door technologie beheerste maatschappij.
Thermisch effect – Opwarming of verbranding.
Transiënt – *Microsurge*, korte voorbijgaande verstoring of overspanning.
Veld – Een toestand van de ruimte, 'iets' in de ruimte rond een object dat het produceert (Becker), invloed van een intensiteit om ons heen (Schooneveld).
Vermogen – Stralingsintensiteit per oppervlakte. Straling is niet alleen energie (Hz) maar heeft ook een vermogen (W). Bliksem bv. zit laag in het spectrum maar heeft een hoog vermogen.
Voorzorgsprincipe – 'Bij twijfel niet inhalen': als onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek nog geen zekerheid heeft kunnen verschaffen over de veiligheid van het een of ander, zou niet tot algemeen gebruik ervan overgegaan moeten worden.
Vuile elektriciteit – Netvervuiling, verstoring op het elektriciteitsnet o.a. veroorzaakt door (schakelende voeding in) apparaten en verlichting.
Watt/m² – Watt per vierkante meter: eenheid van vermogensdichtheid. 1 W/m^2 = 1000 mW/m^2 = 100 $\mu W/cm^2$.
WiFi – *Wireless Fidelity*, lokale draadloosheid.
Witte gebieden – Stralingsvrije of stralingsarme gebieden.

AFKORTINGEN

ABC: Australian Broadcasting Corporation
ACMA: Australian Communications and Media Authority
ADD: Attention Deficit Disorder
ADS: Active Denial System
AI: artificiële intelligentie
ALEC: American Legislative Exchange Council
ALS: amyotrofische laterale sclerose
AMF: amplitude/modulatie/frequentie
AOC: Alexandria Ocasio-Cortez
AR: aanvullende realiteit
AT&T: American Telephone & Telegraph
ATP: adenosinetrifosfaat
ATSDR: Agency for Toxic Substances and Disease Registry
AV: autonoom voertuig
AVIG: Artsenvereniging Integrale Geneeskunde
CDC: Centres for Disease Control & Prevention
CDMA: Code Division Multiple Access
CFL: compact fluorescerend licht
CPAC: Conservative Political Action Conference
CT: computertomografie
CTIA: Cellular Telecommunications Industry Association
dB: decibel
DECT: digital enhanced cordless telecommunication
DHHS: Department of Health and Human Services
DSL: Digital Subscriber Line
EESC: Europees Economisch en Sociaal Comité
EH: Environmental Health
EHS: elektrohypersensitiviteit
EMF: electromagnetic field
EMI: elektromagnetische interferentie
EMS: elektromagnetische straling
EMV: elektromagnetisch veld
EPA: Environmental Protection Agency
EPFL: École Polytechnique Fédérale de Lausanne
FCC: Federal Communications Commission
FDA: Food and Drugs Administration
FDMA: Frequency Domain Multiple Access
GSK: GlaxoSmithKline
GSM: Global System for Mobile Communication
gps: globaal positioneringssysteem
HEW: Department of Health, Education and Welfare
IARC: International Agency for Research on Cancer
ICNIRP: International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection
IEEE: Institute of Electrical and Electronics Engineers
IoT: Internet of Things, internet-der-dingen
LED: lichtemitterende diode
LTE: Long Term Evolution
Mbps: megabits per seconde
MCS: meervoudige chemische sensitiviteit
MIMO: Massive-In Massive-Out
MoCA: Multimedia over Coax Alliance
MR: multifacet reflector
MRI: Magnetic Resonance Imaging
MRSA: methicilline-resistente Staphylococcus aureus
ms: milliseconde
NASH: niet-alcoholische steatose hepatitis
NEPA: Natural Environmental Policy Act
ngo: niet-gouvernementele organisatie
NIEHS: National Institute of Environmental Health Sciences
NIH: National Institutes of Health
NOAA: National Oceanographic and Atmospheric Administration
NRDC: National Resources Defense Council
NSA: National Security Agency
NTP: National Toxicology Program
OSHA: Occupational Safety and Health Administration
PEMF: Pulsed Electromagnetic Field
RAND: Research and Development
RF: radiofrequent(ie)
RMS: root mean square
RNCNIRP: Russische Nationale Comité Bescherming tegen Niet-ioniserende Straling
SAM: Standaard Antropomorfe Man
SAR: specifieke absorptieratio
SAT: specifieke absorptietempo
SOLK: somatisch onverklaarde lichamelijke klacht
TDMA: Time Domain Multiple Access

TPG: Total Peripherals Group
USB: universele seriële bus
VoIP: Voice over Internet Protocol
WHO: World Health Organisation
VR: virtuele realiteit
ZTE: Zhongxing Telecommunication Equipment Corporation

HOE KAN HET
DAT IK
NIKS WIST?

ONVOLLEDIGE GESCHIEDENIS

● *plus voorspel*

1856 – Geboortejaar natuurkundige en uitvinder Nikola **Tesla** (o.a. toegepaste wisselstroom en draadloosheid), die een leven lang werkt met elektriciteit, magnetische velden en straling. Hij krijgt echter last van een zeer nare aandoening: bizar verhoogde gevoeligheid van alle zintuigen.

1898 – ● Lucy Deane, een van de eerste inspecteurs van fabrieksarbeid in Engeland, meldt ernstige gezondheidsrisico's vanwege asbest; in 1909 en 1910 doen twee collega's hetzelfde in een jaarrapport met wijde verspreiding onder beleidsmakers en politici; de bevindingen worden genegeerd.

1899 – ● Dr. Montague Murray van het Charing Cross-ziekenhuis in Londen rapporteert een geval van longziekte vanwege asbest plus negen sterfgevallen van horen zeggen. Desondanks komt hij tot de aanname dat afwezigheid van bewijs van schade overeenkomt met bewijs van afwezigheid van schade.

1906 – ● Een Franse inspecteur rapporteert bijna 50 sterfgevallen vanwege asbest onder textielwerksters; de bevindingen worden genegeerd.

1918 – ● Verzekeraars beginnen te weigeren asbestwerkers te verzekeren.

1924 – ● Eerste wetenschappelijke publicatie over ziekte vanwege asbest (Dr. William Cooke, 'Medical Journal', VK).

1926 – Chirurg J.W. Schereschewsky, werkend bij de Amerikaanse Dienst Volksgezondheid, ziet bij bepaalde doses van ultrakorte elektromagnetische straling **dodelijke effecten** onder muizen.

1928 – Arts Erwin Schliephake rapporteert sterfte van vliegen, ratten en muizen in condensatorvelden en later **gezondheidsklachten** bij laboranten werkzaam in hoogfrequente elektromagnetische velden.

– Met de algemene introductie van medisch gebruik van kortegolfstraling (diathermie) neemt de **discussie** over thermische effecten versus niet-thermische een aanvang.

1930 – G.M. McKinley en D.R. Charles zien **niet-thermische effecten** bij wespen, zaailingen en kikkers; W.T. Szymanowski en R.A. Hicks melden effecten bij bacteriële toxines.

1932 – ● Eerste Nederlandse waarschuwing voor asbest door Arbeidsinspectie Amsterdam.

1935 – Aanvang gebruik gepulste **radar**; vanaf 1940 geavanceerder na ontwikkeling van een component voor hoog vermogen, de zogenoemde **magnetron**.

1936 – ● Ziekte ten gevolge van asbest officieel erkend.

1948 – L. Dailey van de Mayo Clinic en H.M. Hines van de Universiteit van Iowa publiceren over **biologische effecten** van microgolfstraling bij proefdieren.

1951 – ● Nederland merkt asbest aan als kankerverwekkend; Zwitserland deed het in 1939.

1953 – Theoretisch berekende thermische **blootstellingslimiet** van naar VS gehaalde Duitse biofysicus Herman Schwan, welke het dominante uitgangspunt werd voor de VS en later voor de ICNIRP, de bepalende instantie waar de meeste gezondheidsraden en regeringen in de wereld zich op baseren.

1958 – **USSR** stelt blootstellingslimiet in voor personeel: 0,01 mW/cm2; voor burgers geldt 0,001 mW/cm2.

1960 – Neurowetenschapper Allan Frey stelt het fenomeen **microgolfgehoor** vast: de hersens vernemen de aanwezigheid van microgolven intern als een geluid. Frey ontdekt in 1975 aantasting door microgolven van de **bloed-hersenbarrière**, die het brein tegen toxische invloeden beschermt ('Annals of New York Academy of Sciences').

1966 – VS hanteren na het Tri-Service-onderzoeksprogramma (1957-60) als blootstellingslimiet IEEE-standaard C95.1 van **10 mW/cm2**. De beroepslimiet van de USSR – waar vier keer meer

onderzoek werd gedaan – was duizend keer lager.

1968 – ● *Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek IARC van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO merkt alle soorten asbest aan als kankerverwekkend.*

1969 – W.R. Adey beschrijft fundamentele werking van elektromagnetische straling op zenuwstelsels, weefsels, cellen en subcellulaire processen van organismen.

– Eerste **openbare waarschuwing en oproep** over elektriciteit, zenders, radar, tv en biologische invloed van elektromagnetische straling (symposium over microgolven in Richmond, VS).

– **Internet** gaat in werking.

1970 – Amos Joel van Bell Labs ontwerpt cellulair mobiele-telefoonsysteem.

1971 – Bibliografie door Dr. Zory Glaser van het Amerikaanse Marine-instituut voor Medisch Onderzoek met ruim 2000 literatuuropgaven over biologische effecten van m.n. niet-ioniserende radiofrequente straling op mensen. Diverse aanvullingen volgen; Glaser verzamelt uiteindelijk **6000 documenten** uit de jaren 1896-2009 (ZORYGLASER.COM).

– Ingenieur Ray Tomlinson ontwikkelt **e-mail**.

1973 – Stilgehouden notulen van internationaal symposium in Warschau met 60 onderzoekers van biologische effecten van microgolven (gesponsord door o.a. WHO en FDA).

– Ingenieur Ray Krolopp van Motorola ontwikkelt in zes weken prototype van eerste echte **mobiele telefoon;** eerste mobiele gesprek tussen directeur Cooper en onderzoeksleider Engel van concurrent Bell Labs.

– Xerox PARC introduceert eerste **personal computer**, de Alto.

1975 – Nederlandse Gezondheidsraad meldt minister omschreven thermische en niet-thermische gezondheidsrisico's van microgolven (radar, magnetron, medisch), alsmede de beperkte stand van de actuele kennis.

1976 – Journalist Paul Brodeur brengt met serie kritische artikelen in 'The New Yorker' en later het boek 'The Zapping of America' de gevaren van elektromagnetische straling onder de aandacht van het **grote publiek**.

1977 – CIA-vertalingen (veel later vrijgegeven) van Russische studies sedert jaren 50 naar effecten van radiofrequente straling bij mensen en dieren; waarin bevindingen van **structurele verstoringen** op fundamentele niveaus in het organisme.

1978 – Epidemiologe Nancy Wertheimer en natuurkundige Ed Leeper tonen verband aan tussen **kinderleukemie** en magnetische velden. Later vinden ze ook associatie met **abortus**.

1983 – Eerste echt mobiele telefoon op de Amerikaanse markt, de 'baksteen' van Motorola: zonder wetenschappelijk vooronderzoek inzake veiligheid, evenals later in Europa en Nederland.

– Start van **World Wide Web** (internet gecombineerd met hypertekst).

1991 – Eerste digitale mobiele telefoon; 2G (**GSM** e.a.) gaat van start: o.a. sms.

1992 – ● *Verzekeraar Lloyd's of London bijna onderuit door alle aanspraken op grond van vervuiling, de meeste betreffende asbest en sanering.*

– IBM komt met eerste **smartphone**, genaamd Simon; in 1993 op de markt.

– Oprichting van Internationale Commissie Bescherming tegen Niet-ioniserende Straling **ICNIRP**, een besloten private vereniging met niet-openbare financiering.

1993 – ● *Nederland verbiedt gebruik asbest. (Was het in 1965 gebeurd, dan had het 34.000 slachtoffers en 41 biljoen gulden gescheeld; de schatting voor 1969-2030 is 52.600 slachtoffers en 67 biljoen gulden – Min. Sociale Zaken en Volksgezondheid).*

1994 – Onderzoekers Henry Lai en Narenda Singh vinden verband tussen straling van mobiele telefoons en **DNA-schade**.

1996 – Democratische President Bill Clinton ondertekent Telecommunications Act, die gemeenten **recht op zeggenschap** ontneemt over plaatsing van telecominfrastructuur. Het links-rechtse

centrumkabinet van het democratische Nederland doet binnen Europees kader het vergelijkbare met de **Telecommunicatiewet** van 1998 en latere versies.

2000 – Europese REFLEX-onderzoek (o.l.v. prof. Franz Adlkofer) door 12 onderzoeksinstellingen in 7 landen constateert zelfs bij lage SAR biologische schade.

2002 – IARC-WHO merkt *laagfrequente* straling (o.a. hoogspanningsleiding, elektr(on)ische apparaten) aan als **mogelijk kankerverwekkend** voor mensen.

– 100 bezorgde artsen en gezondheidswerkers merken verband tussen zendmasten en gezondheidsklachten en roepen in het Freiburger Appell op tot behoedzame omgang met hoogfrequente straling. In 2012 verbreden 1000 artsen en 30.000 burgers in het Internationaler Ärzteappell dit tot **draadloosheid**.

– Wetenschappelijke vaststelling relatie zendmasten en ziekte (R. Santini e.a., F). In 2010 vinden H. Eger en M. Jahn in het Duitse dorp Naila verband tussen zendmasten en kanker.

– Europese Milieu-agentschap stelt na studie van een reeks problemen uit het verleden (● *o.a. asbest*) dat nog veel onduidelijk is over effecten van elektromagnetische straling op mens, dier en milieu; overheden zouden daarom **het voorzorgsprincipe** moeten hanteren en stralingsbelasting zo laag mogelijk houden ('Late Lessons from Early Warnings').

2004 – **3G** (o.a. UMTS) gaat in Nederland en België van start: o.a. mobiel internet.

– 77 Duitse kinderartsen waarschuwen door middel van ondertekening van het Bamberger Appell tegen voortgaande uitbouw van mobiele netwerken.

2006 – In de Resolutie van Benevento waarschuwen 31 wetenschappers voor de negatieve effecten van elektromagnetische straling en het mobiele-telefoongebruik.

2007 – Het BioInitiative Rapport van 29 onafhankelijke wetenschappers publiceert een jaarlijks bijgewerkte meta-analyse van bijna 4000 onderzoeken naar de invloed van elektromagnetische straling; het toont ernstige gezondheidsrisico's aan en bepleit daarom drastisch lagere blootstellingsnormen.

2008 – Russische Nationale Comité Bescherming tegen Niet-ioniserende Straling RNCNIRP acht mobieltjes weinig minder risicovol voor de gezondheid van kinderen dan alcohol en tabak.

– Na eigen onderzoeken beginnen verzekeringsmaatschappijen in Europa met **uitsluiting voor verzekering** van elke schade door elektromagnetische straling.

2009 – Eerste juridische indekking en meldingen van **waardedaling** op Nederlandse huizenmarkt wegens nabijheid zendmast/antenne.

– Europees Parlement vraagt in Resolutie 2008/2211 aandacht voor: herziening blootstellingslimieten, rekening houden met biologisch effect, interactie elektromagnetische straling en menselijk lichaam, gevolgen draadloze communicatietechniek voor kinderen, onverzekerbaarheid van gezondheidsschade.

– Cindy Sage en David Carpenter publiceren uitgebreide overzichten van **multi-systeemeffecten** door elektromagnetische straling; in 2011 gevolgd door S. Genuis en C.T. Lipp, die de aandoening **elektrohypersensitiviteit** (EHS) in detail beschrijven.

– Nederlandse artsen overhandigen Medisch Appèl Stralingsrisico's aan Gezondheidsraad.

2010 – Trimbosinstituut ontleedt onverklaarde gezondheidsklachten en brengt ze samen onder de naam **SOLK**.

2011 – IARC-WHO merkt *radiofrequente* straling (o.a. draadloze communicatie) aan als **mogelijk kankerverwekkend** voor mensen.

2012 – **4G** (LTE) gaat in Nederland van start; België volgt in 2013.

– Eerste erkenning van elektrogevoeligheid bij mensen door een Nederlandse overheidsinstantie, KEV.

– Psychiater Manfred Spitzer beschrijft in zijn boek 'Digitale dementie' vooral bij kinderen

negatieve effecten van digitale communicatie op het verstand.

2013 – Nederlandse Huisartsengenootschap geeft 'Standaard voor SOLK' uit t.b.v. **behandelplan**.

2015 – Rapport van Harvard-universiteit (N. Alster) beschrijft **belangenverstrengeling** in de Amerikaanse commissie voor stralingsregelgeving FCC, die wordt gedomineerd door de telecomindustrie, een structureel probleem dat in ieder land speelt, bv. inzake ICNIRP (EU-rapport K. Buchner & M. Rivasi, 2020.)

– EESC-rapporten van Europese Unie erkennen bestaan elektrohypersensitiviteit, maar tonen zich verdeeld over verband met blootstelling aan elektromagnetisch velden.

2017 – 300 wetenschappers en artsen van het 5G Appeal roepen bij de Europese Unie en Wereldgezondheidsorganisatie op tot stopzetting van de uitrol van **5G** wegens ernstige mogelijke gezondheidseffecten.

2018 – Team o.l.v. prof. W. Sutherland van Cambridge merkt 5G aan als **rijzend risico** voor de biodiversiteit.

2019 – Deskundigen wereldwijd bepleiten radiofrequente straling aan te merken als erkend kankerverwekkend voor mensen (vlg. o.a. National Toxicology Program en Ramazzini-instituut, 2018).

– 3000 artsen demonstreren in Stuttgart, naast internationale wetenschappelijke conferentie in Duitsland, vanwege risico's van 5G.

2020 – Nederlandse Artsenvereniging Integrale Geneeskunde AVIG en 1300 gezondheidswerkers in België publiceren hun bezorgdheid over de uitrol van 5G in een open brief aan de eigen regering.

– Rusland verbiedt WiFi en smartphones op lagere scholen en zendmasten in hun nabijheid.

– **5G** (4G+/MIMO) gaat van start.

– Wereldwijd demonstraties tijdens protestdag plus rem op uitrol 5G in België, Bermuda, Frankrijk, Hawaii, Nigeria, Oostenrijk, Papoea Nieuw-Guinea, Portugal, Slovenië, Spanje, Tsjechië, Zwitserland en afzonderlijke gemeenten (Nederland: Amsterdam, Bergen, Hilvarenbeek, Maastricht, Roosendaal, Vaals, Westerveld, Zeist, Zutphen) wegens toenemend besef van risico's voor gezondheid en biodiversiteit.

– Bredase huisarts Liesbeth Adriaansens initieert 5G-manifest Nederlandse artsen.

BIBLIOGRAFIE

Genoemde literatuur

- *Boeken*

Rachel Carson, *Silent Spring/Dode lente* (1962): het boek dat milieuverontreiniging op de kaart zette.

Stanisław Barański & Przemysław Czerski, *Biological Effects of Microwaves* (1976).

Paul Brodeur, *The Zapping of America* (1977): het boek dat de risico's van kunstmatige EMV's onder de aandacht van het grote publiek bracht.

Robert O. Becker & Gary Selden, *The Body Electric: Electromagnetism and the Foundation of Life* (1985): uiterst helder geschreven oerboek over bioelektriciteit. ¶

David Greenfield, *Virtual Addiction: Help for Netheads, Cyberfreaks, and Those Who Love Them* (1999).

Robert C. Kane, *Cellular Telephone Russian Roulette* (2001). ¶

Camilla Rees & Magda Havas, *Public Health SOS: The Shadow Side of the Wireless Revolution* (2009).

Samuel Milham, *Dirty Electricity: Electrification and the Diseases of Civilization* (2010).

Ann Louise Gittleman, *Zapped: Why Your Cell Phone Shouldn't Be Your Alarm Clock and 1,268 Ways to Outsmart the Hazards of Elektronic Pollution* (2010).

Devra Davis, *Disconnect: The Truth About Cell Phone Radiation, What the Industry Has Done to Hide It, and How to Protect Your Family* (2011).

Patrick Wood, *Technocracy Rising: The Trojan Horse of Global Transformation* (2014).

Siva Vaidhyanathan, *Anti-Social Media: How Facebook Disconnects Us and Undermines Democracy* (2018).

Tim Wu, *The Curse of Bigness: Antitrust in the New Gilded Age* (2018).

Shoshana Zuboff, *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power* (2019).

- *Documenten*

Cindy Sage & David Carpenter, *BioInitiative Rapport* (2007-21). ¶

Timothy Schoechle, *Getting Smarter About the Smart Grid* (2012). ¶

Norm Alster, *Captured Agency: How the Federal Communications Commission Is Dominated by the Industries It Presumably Regulates* (2015). ¶

National Toxicology Program, *Evaluation of the Genotoxicity of Cell Phone Radiofrequency Radiation in Male and Female Rats and Mice Following Subchronic Exposure* (2016/18). ¶

Timothy Schoechle, *Re-Inventing Wires: The Future of Landlines and Networks* (2018). ¶

Raymond Broomhall: *Man Made Non Ionizing Electromagnetic Radiation Steps to Prepare Evidence for Litigation and Potential Remedies* (2019). ¶

Klaus Buchner & Michèle Rivasi, *The International Commission on Non-Ionizing Protection: Conflicts of Interest, Corporate Capture and the Push for 5G* (2020). ¶

Verder lezen

- *Nederlandstalig*

Michiel Haas & Henk Wever, *Elektrostress & gezondheid: Invloed van elektriciteit en zenders* (1993/2011): het eerste behulpzame standaardboek in Nederland. ¶

Gerrit Teule, *Elektrosmog: De verborgen vervuiler* (2006): oudere signalering door voormalige systeembouwer met betere pen dan menigeen in het elektromagnetisch veld.

Jean Pilette, *Zendmasten, draadloze technologieën en gezondheid* (2007). ¶

Ulrich Kurt Dierssen & Stefan Brönnle, *Elektromagnetische vervuiling: Gevolgen voor lichaam en geest* (2009): benadering van de stralingskwestie vanuit zowel bouwbiologische als alternatieve hoek.

Patrick Vanden Berghe, *Stralingsgevaar! Vervuiling in een gsm-maatschappij* (2010): ervaringsdeskundige beschrijft eigen bewustwordingsproces inzake toxische straling in de werk- en woonomgeving.

Manfred Spitzer, *Digitale dementie: Hoe wij ons verstand kapot maken* (2012).

Hugo Schooneveld, *Elektrostress Handboek: Leren omgaan met ziekmakende elektromagnetische velden* (2014): het onbetwiste handboek voor elektrogevoeligen. ¶

Jan van Gils, *Elektrosmog* (2016).

Ruud Sikking, *Informatie over elektromagnetisme en gezondheid* (2018-21): complete en zorgvuldige uitleg over alles rond EMV's. ¶

Carolien Schooneveld, *Elektrostress: Wat is het en wat doe je eraan?* (2019). ¶

Henk Kieft & Sander Funneman, *Straling van alle kanten bekeken* (2020): niet alom geprezen bundeling van kritieke punten ten behoeve van politieke overweging.

Jan van Gils, *5G: Zegen of vloek?* (2020): prima actuele inleiding over 'zenderstraling'.

- *Engelstalig*

Paul Brodeur, *The Health Hazards of Radiofrequency, Microwave, and Laser Radiation* (1980): handleiding voor werkers met beste uitleg ooit over elektromagnetische straling. ¶

Robert Becker & Andrew Marino, *Electromagnetism & Life* (1982). ¶

Andrew Marino & Joel Ray, *The Electric Wilderness* (1986): over een allereerste publieke controverse en juridische oorlog rond EMV's.

Nicholas H. Steneck, *The Microwave Debate* (1987): vroeg geschiedkundig werk over de controversen rond EMV's.

Paul Brodeur, *Currents of Death: Power Lines, Computer Terminals, and the Attempt to Cover Up Their Threat to Your Health* (1989): fascinerende en uitputtende verslaggeving van decennialange ontkenning van de olifant in de huiskamer.

George Carlo & Martin Schram, *Cell Phones: Invisible Hazards in the Wireless Age* (2001): info van een tot inzicht gekomen insider.

EEA, *Late Lessons from Early Warnings* 1 & 2 (2001 & 2013): rapporten over welke schade we veroorzaken (o.a. asbest) en wat we zouden kunnen doen. ¶

Alaisdair & Jean Philips, *The Powerwatch Handbook: Simple Ways to Make Your Environment Safer* (2006).

B. Blake Levitt, *Electromagnetic Fields: A Consumer's Guide to the Issues and How to Protect Ourselves* (2007).

Ulrich Warnke, *Bees, Birds and Mankind: Destroying Nature by 'Electrosmog'* (2007). ¶

David Michaels, *Doubt is Their Product: How Industry's Assault on Science Threatens Your Health* (2008): de tactieken die de industrie hanteert, hier wat betreft tabak.

Andrew Marino, *Going Somewhere: Truth About a Life in Science* (2010): goed geschreven waargebeurde thriller over echte en valse wetenschap inzake de biologische effecten van EMV's.

Donald Raymond Maisch, *The Procrustean Approach: Setting Exposure Standards for Telecommunications Frequency Electromagnetic Radiation* (2010): de geschiedenis van de blootstellingslimieten. ¶

Camilla Rees, *50+ EMF Safety Tips & Insights* (2013). ¶

Martin Blank, *Overpowered: What Science Tells Us about the Dangers of Cell Phones and Other WiFi-Age Devices* (2014): de wetenschappelijke kennis over de biologische effecten van RF-straling.

Katie Singer, *An Electronic Silent Spring: Facing the Dangers and Creating Safe Limits* (2014): helder geschreven, gepassioneerd, compleet pleidooi voor gezond verstand.

Arthur Firstenberg, *The Invisible Rainbow: A History of Electricity and Life* (2017): de gezamenlijke geschiedenis van elektriciteit en de mens.

Andrew Marino, *Becker the Researcher* (2017): liefdevol portret van pionier op het gebied van elektromagnetisme en het leven.
Marko Markov, *Mobile Communications and Public Health* (2018).
William Webb, *The 5G Myth: When Vision Decoupled from Reality* (2018): is 5G eigenlijk een haalbare kaart?
Josh del Sol, *7 Essential Ways to Make Your Home Safe from 5G and EMF Radiation* (2019). ¶
Jeromy Johnson, *How to Find a Healthy Home: A Step-by-Step Guide to Purchasing or Renting a Low-EMF Home* (2020).
Matt Hatton & William Webb, *The Internet of Things Myth* (2020).
Brian Stein & Jonathan Mantle, *The Microwave Delusion: The Diary of an Electrosensitive* (2020): voormalige directeur uit het bedrijfsleven over eigen EHS-proces en industriële misleiding.
Tom Butler, *Wireless Technologies and the Risk of Adverse Health Effects in Society: A Retrospective Ethical Risk Analysis of Health and Safety Guidelines* (2021). ¶
Fiorella Belpoggi e.a., *Health Impact of 5G* (2021): onderzoek van het Europese Parlement. ¶
Susan Pockett, *Electrosmog: The Health Effects of Microwave Pollution* (2021): op een enkel punt na uiterst juist en helder en gedreven overzicht van de stand van zaken. ¶

[Een heel aantal publicaties (¶) is te vinden op internet, een eigen website of MICROONDES.WORDPRESS.COM]

VIDEOGRAFIE

Genoemde documentaires/presentaties

Josh del Sol, *Take Back Your Power* (2013/17): over verweer tegen slimme meters en de dwang van het energiebedrijf.

Nancy de Mérites & Jean Heches, *Microwaves, Science & Lies* (2014): over gekaapte functionarissen en instanties.

Sabine El Gemayel, *Generation Zapped* (2017).

Sacha Stone, *5G Apocalypse: The Extinction Event* (2019): een zwarte kijk op een denkbare toekomst.

Patrick Colbeck, *Wireless Technology Forum December 2018*.

Cece Doucette, *Questioning the Safety of Our Children's Exposure to Wireless Radiation in Schools* (2019).

Verder kijken

- *Documentaires*

James Heddle, *Public Exposure: DNA, Democracy and the Wireless Revolution*, Ecological Options Network (2000): vroege en aangrijpende internationale documentaire over de effecten van RF-straling alsmede opkomende bewustheid.

Douglas Loranger, *Bad Reception: The Wireless Revolution in San Francisco* (2003): vroeg burgerprotest tegen de komst van zendmasten voor mobiele communicatie.

Martin Maat, *Ziek van mobiel bellen*, Zembla (2004): bijna historische documentaire over de komst van UMTS, over EHS'ers, en de vaste denktrant van bedrijven en overheid.

Adam Chapman & Tijmen Kuipers, *Stralend ziek* (2006): over symptomen van elektrogevoeligheid, 'vluchten kan niet meer' en beschermingsmiddelen.

Klaus Schädler, *Die Glocken von Sankt Mamerta*, VGM/Kla.TV (2006): Duitstalige documentaire over de reden waarom Salzburg zoveel lagere stralingslimieten heeft.

IJsbrand van Veelen, *Google: Achter het scherm*, VPRO-Tegenlicht (2006): is Google goed of slecht?

Eline Flipse, *Ik en het web*, VPRO-Tegenlicht (2007): jongeren en hun leven in de virtuele wereld van internet.

Jeremy Vine, *WiFi: A Warning Signal*, BBC Panorama (2007): regeringsbeleid tegenover de veiligheid van schoolkinderen.

Anders Børringbo, *A Radiant Day,* NRK (2008): over de ware oorsprong van de Westerse blootstellingsnormen, het verschil met Oost-Europa en verknooptheid met militair belang.

IJsbrand van Veelen, *Wiki's waarheid*, VPRO-Tegenlicht (2008): over Google en Wikipedia.

Sue Williams, *Broadcast Blues* (2009).

Talal Jabari, *Full Signal: The Hidden Cost of Cell Phones* (2009): de verborgen gezondheidskosten van de verblindend winstgevende telecomindustrie.

Wolfgang Luck, *Wahnsinn Handy*, SWR-A&O Buero (2010): over mobielwaanzin en communicatiedwang.

Marije Meerman, *Google versus China*, VPRO-Tegenlicht (2011): hoe vrij is informatie op internet?

Jean-Yves Bilien, *Casualties of Waves* (2012): hoe mensen door de straling worden getroffen.

Daan van Alkemade, *Ziek van je mobieltje*, VARA-Zembla (2012): over de ware aard van je mobiel.

Cullen Hoback, *Terms and Conditions May Apply* (2013): over hoeveel meer dan vrijwel alles Google en Facebook e.a. van ons weten en doorgeven aan bedrijven en regeringen.

Martijn Kieft, *Uw persoonlijke data zijn goud waard*, VPRO-Tegenlicht (2013): van wie zijn je data en hoe verraden ze wie je bent en zult zijn?

Bregtje van der Haak, *De techmens*, VPRO-Tegenlicht (2013): de gevolgen van technologie voor het

sociale leven.
James Russell, *Resonance: Beings of Frequency* (2014): over de natuurlijke frequentie van de aarde en de mens.
Pablo Coca, *An Invisible Threat* (2014): over integere eenlingen en onbetrouwbare instanties, het geld dat overal achter zit en 'business as usual'.
Kevin Kunze, *Mobilize* (2014): over de langetermijneffecten van mobiele-telefoonstraling.
Marije Meerman, *Bureau voor digitale sabotage*, VPRO-Tegenlicht (2014): is het wereldwijde digitale web een gevangenis?
Nadav Neuhaus, *Searching for a Golden Cage* (2014).
Sue Williams, *Death by Design: The Dirty Secret of Our Digital Addiction* (2015): wat je niet ziet is er niet, ofwel de donkere achterkant van onze digitale of mobiele apparaten.
Bregtje van der Haak, *Offline als luxe*, VPRO-Tegenlicht (2016): of het nog mogelijk is ergens zonder digitaal signaal te zijn.
Henneke Hagen, *Slimme steden*, VPRO-Tegenlicht (2016).
Telefacts, *Aflevering 12* ['afl12 20160929'], VTM (2016): over hoe de telecomindustrie onderzoek tegenwerkt.
Catalyst, *Wi-Fried?*, ABC News (2016): over de verontrustende bijsluiter die diep in je mobiel weggestopt zit.
Dokumentar Kompagniet, *Addicted to My Phone*, AVROTROS-3Doc (2016): over ongemerkt data oogsten.
Klaus Scheidsteger, *Thank You for Calling* (2016): onthullende kijk in het juridische en politieke machtsspel van de telecomindustrie.
Delaney Ruston, *Screenagers* (2016): over opgroeien in het digitale tijdperk.
Martijn Kieft, *What makes you click*, VPRO-Tegenlicht (2016).
Alexey Brazhnikov, *Wi-Fi Refugees* (2017): elektrogevoelige mensen proberen te ontsnappen aan draadloze technologie.
Hjalmar Ilmer, *Is straling het asbest van de 21e eeuw?* (2017): zoektocht naar antwoorden op vragen over elektrohypersensitiviteit en het voorzorgsbeginsel.
Rob van Hattum, *Mensen, goden en technologie*, VPRO-Tegenlicht (2017): over de plaats en aard van de toekomstige mens naast die van de technologie.
Heather White & Lynn Zhang, *Complicit* (2017): toxische werkomstandigheden op Chinese fabrieken die smartphones produceren en repressie van bovenaf.
We Are Change, *Digitropolis: The Dark Side of AI, 5G & IoT* (2018).
Bregtje van der Haak, *Ubiquity* (2018): de alomtegenwoordigheid en onontkoombaarheid van RF-straling.
Arthur Firstenberg, *5G, Birds, Bees, and Humanity* (2018).
Kassa XL, *Het digitale doolhof*, BNN/VARA (2018): over digitale veiligheid, wachtwoorden, identiteitsroof en cybercriminelen.
Martijn Kieft, *Verslaafd aan het algoritme*, VPRO-Tegenlicht (2018): algoritmes die de toekomst niet voorspellen maar maken, of hoe zit het?
Burt Wolf, *Short Guide to Cell Phone Safety* & *The Dangers of Radiofrequency Radiation*, Burt Wolf's Travels and Traditions afl. 1808 & 1809 (2019): oudere journalist geeft overwogen commentaar bij de huidige draadloze apparaten en technologie.
Neil Docherty & David Fanning, *In the Age of AI* (2019).
Roland Duong, *De grote dataroof*, VPRO-tegenlicht (2019): Shoshana Zuboff over surveillancekapitalisme.
Nicole Giguère & Isabelle Hayeur, *Prisons Without Bars* (2019): over hoe vandaag de dag het leven is

voor chemo- of elektrohypersensitieven.

David Airapetian, *De effecten van straling en 5G* (2019): hoe word je elektro-overgevoelig?

Klaus Scheidsteger, *The Complex Impact of Mobile Phone Radiation on our Health* (2019).

Alexander Oey, *Herover je data*, VPRO-Tegenlicht (2020).

Nicolas Vescovacci & Vincent Buchy, *5G: A Wave of Doubt,* France 2-Complément d'enquête (2020): over sterfte van konijnen en kanker onder werknemers nabij een zendmast.

Brett Gaylor, *The Internet of Everything* (2020).

Jeff Orlowski, *The Social Dilemma* (2020): hoe sociale media door hun ontwerp verslaving bevorderen, mening en gevoel en gedrag beïnvloeden, complottheorieën en desinformatie verspreiden, ten behoeve van zo groot mogelijke ondernemingswinsten.

Hans Busstra, *Technologie als religie*, VPRO-Tegenlicht (2021).

Pleun Wijgman & Victor Bray, *Generation 5: Too Soon to Quit* (2021): burgerinitiatief te Zeist voert actie voor meer stralingsbewustheid en meldpunt bij gemeente.

Heidi Martikainen, *Something Is In The Air* (2021): wetenschappers over 5G.

- *Presentaties*

Barrie Trower, *The Dangers of Microwave Technology* (2010): gewezen militaire stralingsexpert geeft ontnuchterende blik achter de schermen.

Jeromy Johnson, *Wireless Wake-up Call*, TedX Talk (2016): eerlijke Silicon Valley-ingenieur ontdekt elektrogevoelig te zijn.

Wally & Rob Verboog, *SOS, Stop Overdosis Straling* (2016): alledaags leven in tijden van straling.

Frank Clegg, *On 5G, Wireless Tech and Safety* (2019): voormalige Microsoft-directeur waarschuwt de wereld voor risico's.

Jeromy Johnson, *EMF Conference Presentation* (2019): wat kun je concreet doen om jezelf tegen RF-straling te beschermen?

Carolien Schooneveld, *Interview met huisarts Liesbeth Adriaansens* (2020): gesprek over EHS en zelfbescherming met initiatiefnemer 5G-manifest Nederlandse artsen.

Jolanda van den Berg, *Lieve Mona Keijzer,* MezenVisie (2020): erkentelijkheid uit de grond van het hart voor verantwoordelijke bewindspersoon.

Elze van Hamelen, *5G: Gevolgen voor gezondheid, surveillance, privacy en milieu* (2021): glasheldere uiteenzetting over wat 5G behelst en wat we aan het doen zijn.

[Vrijwel elke film/documentaire/presentatie is te vinden op internet of o.a. EHTRUST.ORG]

WAT KAN IK VOOR MEZELF DOEN?

TIPS
om blootstelling aan EMV's te verminderen

Hieronder een aantal tips van de Environmental Health Trust (EHT), een wetenschappelijke denktank in de VS die kennis uit onderzoek naar elektromagnetische velden (EMV's) publiceert en een voortrekkersrol bekleedt wat betreft daarmee verband houdende internationale activiteiten.

Zorg voor een veilige slaapplek

- Verwijder alle beeldschermen en elektronica uit de slaapkamer en overige ruimten waar wordt gerust.
- Gebruik een wekker op batterijen of een mechanische.
- Slaap niet naast een apparaat dat aan het opladen is of een oplader met de stekker nog in het stopcontact.
- Slaap niet naast een spelcomputer die nog aangesloten is.
- Schakel WiFi en alles wat draadloos is uit alvorens te gaan slapen en wanneer er geen gebruik van wordt gemaakt.
- Geen stroomdraden onder of in de buurt van het bed.
- Schakel elektrisch verstelbaar bed, waterbed, elektrische dekens en verwarmingselementen uit en haal de stekker uit het stopcontact.
- Slaap niet naast een muur met aan de andere kant een apparaat of meterkast.
- Geen metalen bed en matras dat metaal bevat.
- Niet naast een radiator slapen.

In de auto & ander vervoer

- Liefst elke telefoon en elk scherm uit (of minstens op de vliegtuigstand met zowel Bluetooth als WiFi uit).
- Verkies GPS zonder Bluetooth.
- Telefoneren of tekst sturen buiten het voertuig.
- Je kunt de Bluetooth van het voertuig uitzetten. Neem contact op met de leverancier of fabrikant over het uitzetten van alle antennes voor draadloze verbinding.
- Een mobiele telefoon die niet uit of op vliegtuigstand staat, schakelt in een rijdend voertuig automatisch naar hoger vermogen, of de telefoon gebruikt wordt of niet.
- De metalen omhulling houdt signalen vast en weerkaatst ze, wat de blootstelling van alle inzittenden verhoogt.
- Een diesel is 'schoner' wat betreft EMV's dan een benzineauto, een oudere auto is schoner dan een nieuwere, mijd hybride en elektrische auto's.

Slimme meters

(voor verbruik van elektriciteit/water/gas)
Slimme meters stralen verschillende soorten EMV's uit: RF, magnetische velden, harmonischen.

- Weiger installatie van een slimme meter of laat hem vervangen.
- Analoge meters zijn het veiligst.
- Doe het zonodig samen met anderen in de buurt.

Alle elektronica straalt EMV's uit

Zelfs met de WiFi uit stralen apparaten door de netspanning of batterij toch EMV's uit. Dit geldt voor apparaten of toepassingen met of zonder scherm. De mate van blootstelling wordt verminderd door de afstand tot de bron te vergroten.

- Houd elektronische apparaten niet op schoot.
- Zet beeldschermen en elektronica op de tafel.

Beperk de blootstelling aan straling van mobiele telefoons

Eerst en vooral: minimaliseer je totale gebruik, en geef de voorkeur aan een bedrade telefoon.

- Gebruik de luidsprekerfunctie/telefoon.
- Houd de telefoon op afstand van hoofd en lichaam.
- Draag geen telefoon die aanstaat in broekzak of beha.
- Verminder actieve of op de achtergrond bezige apps.
- Zet meldingen & automatische updates uit.

- Vermijd gebruik bij zwak signaal.
- Kinderen zouden geen mobiele telefoons moeten gebruiken behalve bij noodsituaties.
- Vermijd het gebruik in metalen vervoer aangezien de straling weerkaatst en toeneemt – in de auto/bestelwagen, bus, vrachtauto, trein/tram/metro, vliegtuig, lift.
- Verzenden van veel data (zoals van video of foto's) verhoogt de uitstoot van EMV-straling.

In huis

- Vervang draadloze telefoons door een snoertelefoon.
- Vervang Bluetooth en WiFi door bedrade verbindingen (ook de babyfoon).
- Regel vervanging van slimme meters door *verstandige* meters.
- Sluit TL-armaturen af of haal ze weg.
- Geef tv's, spelcomputers plus bediening, en andere apparaten voor ontspanning bedrade verbindingen.
- Vervang sterke LED-lampen.
- Laat mobiele telefoons voor minder gebruik thuis doorschakelen naar de bekabelde aansluiting.

Praat met vrienden en je gezin voor meer bewustheid en over het maken van keuzes.

Tips & trucs

- Zorg voor een wekker op batterij in de slaapkamer.
- Leer draad te gebruiken voor verbinding van je tablet, laptop en mobiele telefoon met internet.
- Stuur tekst vanaf je bedrade computer via apps die online staan.
- LCD-schermen geven minder EMV's af.
- Gebruik een tijdschakelaar of stekkerblok om de stroom voor je elektrische/elektronische spullen indien niet in gebruik uit te schakelen.
- Koop, huur of leen een stralingsmeter om de niveaus in huis te 'zien'.
- Gebruik geen iPad die enkel draadloos werkt. Vooral tijdens downloaden van internet en opladen van de batterij zijn er ernstige neveneffecten.

Veiliger opladen

- Gebruik geen draadloze oplader.
- Apparaten opladen uit de buurt van woon/werk/slaapplekken.
- Mobiele telefoon of draadloze apparatuur die aan het opladen is niet gebruiken of ermee slapen.
- Slaap niet met een apparaat dat aanstaat.

Kies voor een snoertelefoon

Kies ervoor een snoertelefoon te hebben en gebruiken (geen looptelefoon). Is er geen kabelverbinding, geef dan de voorkeur aan VoIP/Voice over Internet Protocol (bv. SKYPE) of een telefoonverbinding van de internetaanbieder.

Bronnen van magnetische velden

Er is verband aangetoond tussen magnetische velden en misgeboorte, leukemie en meer. MV's dringen door vaste materie heen (bijvoorbeeld muren, metaal, mensen, huisdieren). Ken de bronnen en houd afstand. Minimaliseer de blootstellingsduur.

- Hoogspanningslijnen.
- Elektriciteitsleidingen.
- Stekkerblokken (sterker indien aan).
- Schakelpanelen.
- Huishoudelijke apparaten, keukenapparatuur.
- Magnetron.
- Hobby/tuin/doe-het-zelfapparaten.
- Inductiekookplaat, afzuigkap, elektrische oven.
- Hybride auto's (meet op alle zitplaatsen).
- Overheadprojectors.
- Fouten in de elektrische bedrading (door elektricien te herstellen).
- Motoren met regelbare snelheid/kracht.
- Transformators.

… en vele andere.

Bronnen van RF/zenderstraling

- Mobiele telefoons.
- Snoerloze huis/kantoortelefoons.
- Basisstation snoerloze telefoon.
- Tablets/laptops/computers.
- WiFi-router/modem.

- Spelcomputers plus bediening.
- Babyfoons (bij baby & ouder).
- Draadloze MP3-spelers.
- Signaalversterkers.
- Huisbeveiligingssysteem.
- Slimme luidsprekers & virtuele regeling.
- Draadloze toebehoren zoals koptelefoon, printer, luidspreker, toetsenbord, muis.
- Draadloze draagaccessoires (*wearables*) waaronder slimme horloges en fitness-polsbanden.
- Slimme apparaten.
- WiFi.
- Bluetooth.
- Persoonlijk alarmsysteem.

… en vele andere.

Bronnen van EMV's ten gevolge van elektromagnetische interferentie (EMI) dan wel vuile elektriciteit

- Dimschakelaars.
- Spaarlampen.
- TL-verlichting.
- Diverse typen LED-lampen.
- Digitale meter voor gas/water/elektriciteit.
- Omvormers van zonnepanelen.
- Opladers van elektronica.
- Motoren met regelbare snelheid/kracht (verwarming, ventilatie, airconditioning, draagbare ventilator en kachel, andere stationaire of draagbare apparaten, loopbanden).
- Apparaten met schakelende voeding.
- LCD- & plasma-tv's.

… en vele andere.

Veiliger verlichting

Verlichting kan EMI veroorzaken als het een schakelende voeding heeft.

- Kies voor gloeilampen of halogeenlampen (met schroeffitting), schonere LED's.
- Gebruik geen spaarlampen.
- Gebruik geen TL-armaturen.
- Minimaliseer/verwijder helder witte LED's.

Vervang bronnen van EMI dan wel vuile elektriciteit

- Vervang dimmers door aan/uit-schakelaars.
- Vervang spaarlampen en TL-verlichting/armaturen door veilige verlichting.
- Kies apparaten zonder motor met regelbare snelheid/kracht.
- Geef de voorkeur aan elektronica zonder schakelende voeding.
- Trek bij apparaten of opladers die niet in gebruik zijn de stekker uit het stopcontact.

Wat betreft je computer

- Apparaat altijd op tafel. Voeten plat op de grond. Scherm op ooghoogte of iets daaronder.
- De 'high-five test': als je geen 'high-five' kunt doen naar je computerscherm zit je te dichtbij. Plaats de monitor op minstens 60 cm van je vandaan.
- Verminder reflectie door de hoek/positie van je scherm bij te stellen.
- Zorg voor zachte verlichting op je werkplek (geen TL, geen sterke LED).
- Gebruik laptops of tablets alleen op batterij. Vermijd of minimaliseer gebruik tijdens opladen.
- Gebruik een geaarde elektriciteitsaansluiting voor de laptop, tablet, computer.
- Houd elektriciteitsdraden, opladers en elektrische apparaten bij je lichaam vandaan.

Gebruik draad, geen WiFi en geen Bluetooth

- Gebruik draadverbinding (geen WiFi, geen Bluetooth) voor toetsenbord, muis, printer, luidspreker en andere toebehoren.
- Verbind apparaten via een ethernetkabel met je modem. Kijk of een adapter voor ethernet nodig is.
- Ga bij verbinding via een ethernetkabel na of de WiFi van apparaat en modem en de Bluetooth van het apparaat uitstaan.
- Meer gebruikers? Verbind een bedrade ethernetswitch met de modem of ethernet, dan kun je meer ethernetkabels voor meer apparaten toevoegen.

Denk aan de instellingen

- Apparaten: WiFi uit & Bluetooth uit. Doe je het op vliegtuigstand, kijk dan of beide echt uit zijn.
- Zet de antennes in je WiFi-router/modem uit. (Het beste is vervangen door een WiFi-vrije modem.)

Verminder blauwlicht van alle schermen

- Schermfilters tegen blauwlicht zijn nagenoeg voor alle schermen te verkrijgen.
- Overweeg aanschaf van een bril met anti-blauwlichtglazen (niet-metalen montuur).
- Haal software van internet binnen die blauwlicht en flikkeren vermindert.

[Met toestemming en aanvulling overgenomen, z. EHTRUST.ORG]

ADRESSEN

- *Nederlandstalig*

BEPERKDESTRALING.ORG
EERLIJKOVERSTRALING.NL
ELEKTRISCH-ECOSYSTEEM.NL
ELEKTROGEVOELIGHEID.NL
ELEKTROSTRALING.NL
EMFSCIENCEPLATFORM.NL
FREQUENTIELAND.NL (geschiedenis)
HUGOSCHOONEVELD.NL (EMV/EHS)
INFO-EA.NL
KENNISPLATFORMVEILIGMOBIELNETWERK.INFO
LETSTALKABOUTTECH.NL
LEVENMETSTRALING.NL
MARTINEVRIENS.COM (juridisch)
OCTAGOON.NL (bouwproject)
PLATFORMGDC.MAAKUM.NL (gemeentebeleid)
SOSSTRALING.NL
STICHTINGEHS.NL (elektrohypersensitiviteit)
STOPUMTS.NL (kennisbank)
STOP5G.BE
STOP5GNL.NL
STRALINGSARM.EU
STRALINGSARM-NEDERLAND.PETITIES.NL
STRALINGSARMVLAANDEREN.ORG
STRALINGSBEWUST.INFO
STRALINGSBEWUSTBELGIE.BE
STRALINGSBEWUSTWONEN.NL
STRALINGSLEED.NL
STRALINGSRISICOS.NL
VEHS.BE (elektrohypersensitiviteit)
VERMINDER-ELECTROSMOG.NL
VERMINDERSTRALING.NL
WIRELESSINFO.NL
5GISNIETOKE.NL
5GWATDOENWEERMEE.NL

- *Advies/bouwbiologie/meten*

Amsterdam: ECO-WISE.EU
Bennebroek: WOONBIOLOGIE.NL
Bilthoven: SHIELDTECH.NL
Breda: BUREAUSTRALINGMETEN.NL
Den Haag: EMFHEALTH.NL
Doesburg: EMSTRALING.NL
Drachtstercompagnie: BOUWBIOLOGISCHADVIES.NL
Driebergen: SCHOONEVELDADVIES.NL
Etten-Leur: WOONBIOLOGIE.EU
's-Hertogenbosch: EMV.NINJA
Heukelum: LESSESTRESS.NL
Hilversum: DEWOONBIOLOOG.NL
Leidschendam: JRSECO.COM
Lisse: VEMES.NL (vereniging)
Lisse: DEBOUWBIOLOOG.NL
Muntendam: AA-WOONBIOLOGIE.NL
Nieuw-Loosdrecht: STOPSTRALING.NL
Renkum: ELEKTROTECHNIEKBOSMAN.NL
Roosendaal: OIKODOME.NL
Utrecht: EMVMETING.NU
Witharen: NIDISADVIES.NL
Woerden: CEESVANDOORN.COM (auto's)
Zutphen: STRALINGSVRIJWONEN.NL
Zwolle: BOUWBIOLOGIE-ZWOLLE.NL
Noorwegen: ELECTROSENSE.NL (ook NL)

- *Apparatuur/materialen/stof*

Den Haag: ANTI-STRALINGSKLAMBOE.NL
Dordrecht: HOLLANDSHIELDING.NL
Enschede: LIFE-MAXX.NL
's-Hertogenbosch: STRALINGSMETERHUREN.NL
Leerdam: ALUMINIUMFOLIE.NL
Leidschendam: JRSECO.COM
Nijmegen: VITALITOOLS.NL
Verder:
STOPUMTS.NL/DOC.PHP/VOORLICHTING
ANTISTRALINGSHOP.NL
BIOLOGADANELL.COM
YSHIELD.COM
PBCONS-SHOP.COM/DE
AARONIA.COM
SAFELIVINGTECHNOLOGIES.COM

- *Engelstalig (aanvullend)*

ACTIONAGAINST5G.ORG
BETWEENROCKANDHARDPLACE.WORDPRESS.COM
BUILDINGBIOLOGYINSTITUTE.ORG
CELLPHONETASKFORCE.ORG
CENTERFORSAFERWIRELESS.US
CHRONICEXPOSURE.ORG
DIRTYELECTRICITY.ORG
ECFSR.COM.AU
ELECTRICALPOLLUTION.COM
ELECTRICSENSE.COM

ELECTROMAGNETICHEALTH.ORG
ELECTROMAGNETICMAN.CO.UK
ELECTRONICSILENTSPRING.COM
ELECTROSENSITIVITY.CO
ELECTROSMOGPREVENTION.ORG
EMFACTS.COM
EMFCOMMUNITY.COM
EMFHEALTHSUMMIT.COM
EMF-PORTAL.ORG/EN
EMFRESEARCH.COM
EMFS.INFO
EMFSAFETYNETWORK.ORG
EMFSAFETYSTORE.COM
EMFSCIENTIST.ORG
EMFSOLUTIONS.CA
EMRAWARE.COM
ES-UK.INFO
IEMFA.ORG
KEEPYOURPOWER.ORG
LESSEMF.COM
LIVINGPLANET.BE
LOWBLUELIGHTS.COM
MICROWAVENEWS.COM
OURTOWNOURCHOICE.ORG
OURWEB.TECH
POWERWATCH.ORG.UK
RADIATIONHEALTHRISKS.COM
RADIATIONRESEARCH.ORG
SAFEG.NET
SAFEINSCHOOL.ORG
SAFERTECHNOLOGY.CO.NZ
SHIELDYOURBODY.COM
SOLUTIONSFORHUMANITY.NET
STOPGLOBALWIFI.ORG
STOPSMARTMETERS.ORG.UK
STOP5GGLOBAL.ORG
STOP5GINTERNATIONAL.ORG
TAKEBACKYOURPOWER.NET
THE5GSUMMIT.COM
WIREDCHILD.ORG
WIFIINSCHOOLS.ORG.UK
WIN19.ORG
ZERO5G.COM
5GAPPEAL.EU
5GCRISIS.COM
5GEXPOSED.COM
5GFREE.ORG
5GSPACEAPPEAL.ORG

Actiegroepen

(Facebook/site/internet)

- *Friesland*

Straal Zelf Leeuwarden
Straling Bewust Smallingerland
Stralingsbewust 5G De Fryske Marren
Stralingsbewust Weststellingwerf
Zendmast Anders Heeg

- *Groningen*

Stralingsbewust Oldambt
Stralingsbewust Groningen

- *Drenthe*

Meldpunt Stralingsoverlast Emmen
Stop invoering 5G in Drenthe
5G Westerveld Nee

- *Overijssel*

Geen telecommast in Kruidenwijk
Last van een zendmast Enschede
Stralingsbewust Rijssen
Werkgroep Stralingsbewust Deventer
Werkgroep 5G Oldenzaal

- *Flevoland*

Stralingsbewust 5G Dronten
Stralingsbewust 5G Noordoostpolder

- *Gelderland*

Actiegroep tegen extra zendmasten in Elburg
Actie tegen 5G in gemeente Berkelland
Culemborgs 5G Collectief
Rheden 5G Collectief
Stop 5G Nijmegen
Stop 5G Voorthuizen Gem. Barneveld
Stop 5G Zutphen
Stralingsbewust Culemborg
Stralingsbewust Wageningen
Verzet tegen zendmast Wissel
Werkgroep 5G Apeldoorn

- *Limburg*

Burgerinitiatief Stralingsarm Maasduinen
Maastricht stralingsinfo
Stop 5G Roermond

- *Noord-Brabant*

Burgerinitiatief Eindhoven Verplaats zendmasten
Stop 5G Oosterhout
Stralingsbewust Heusden
Stralingsbewust Hilvarenbeek

Stralingsbewust Son en Breugel
Stralingsbewust Waalwijk
Verzet tegen zendmast Oisterwijk
5G Bergen op Zoom (en omgeving)

- *Utrecht*

Amersfoort Alert op Straling
Dialooggroep Stralingsbewust Utrechtse Heuvelrug
Last van een zendmast Utrecht
Stop overdosis straling
Stralingsbewust Zeist
5G Soest & Soesterberg

- *Zeeland*

Zeeuws Platform Stralingsrisico

- *Zuid-Holland*

Actiegroep Stop 5G Alpen aan de Rijn
Burgerbelang 5G Rotterdam
Last van een zendmast Delft
Straling Bewust Goeree-Overflakkee
Stralingsbewust Regio Leiden
5G Lansingerland

- *Noord-Holland*

Actie Zendmasten Weesp
Actiegroep Zandvoort
Actiegroep 5G, Het Gooi zegt NEE!
Last van een zendmast Haarlem
Stop 5G Castricum
Stralingsbewust Amsterdam
Stralingsbewust Zaanstad
Werkgroep Denkmeeover5G Hollands Kroon

- *Landelijk*

Invloed van straling op gezondheid
Maakt wifi ziek?
Massale BriefActie Tegen 5G
Stop 5G Nederland
Stop5G Legal Resistance
Straling en gezondheid EHS
Straling en Zo ..
Straling vervuilt de ether
Wij willen geen 5G Nederland
5G Meldpunt
5G Nederland
5G-Plein

DE VERTALERS

De samensteller dankt met grote erkentelijkheid elke vrijwillige vertaler die heeft meegeholpen aan de mogelijkmaking van dit boek, ook diegenen wier werk in de huidige selectie geen plaats heeft gekregen en anderen die op welke wijze dan ook behulpzaam zijn geweest. Buitengewoon bedankt voor het reageren en meedoen, voor de bereidwilligheid, de onvoorwaardelijkheid, de inzet, betrouwbaarheid, tijd en aandacht, de belangeloosheid en het commentaar. Ten diepste dank daarvoor.
Zeer veel dank ook aan de auteurs die hun welwillende toestemming hebben gegeven.

De vertalers van de interviews in deze uitgave zijn:

1. Ine D.
2. Anna Kallenberg
3. Nele Ysebaert
4. Marion Plesman
5. Marc Lohman
6. Vera Groen
7. Emile Idzenga
8. Yolande Bloem
9. Marion Plesman
10. Karin Swart-Donders
11. Klaas de Korte
12. J. Vissers
13. J. Vissers
14. Coen Giesberts
15. Lonneke Schuller
16. J. Vissers
17. Gerard Keijzer
18. Marion Plesman

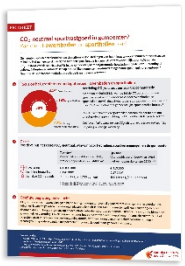
Geachte leden van de gemeenteraad,

Het onlangs verschenen IPCC-rapport maakt opnieuw de urgentie voor het terugdringen van de CO2-uitstoot duidelijk. Welke stappen heeft uw gemeente al gezet? En waarmee profileert u zich in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart? Als gemeente staat u voor een groot aantal diverse opgaven. Het verduurzamen van grote sportaccommodaties biedt kansen om een aantal uitdagingen tegelijk op te pakken:

- CO2-reductie en besparing op energiekosten/exploitatiesubsidies
- Ondersteunende rol in de energietransitie (potentieel netto opwekker van energie, ruimte voor het bieden van buffercapaciteit), o.a. in de Transitievisie Warmte en de Regionale Energie Strategie (RES)
- Aanjager van een klimaatadaptieve én beweegvriendelijke openbare ruimte
- Voorbeeldrol/inspiratie richting brede groep inwoners op het gebied van verduurzaming
- Faciliterende rol sport- en beweegbeleid voor gezonde en vitale inwoners.

Laten we dus vooral verder kijken dan het één-op-één renoveren of vernieuwen van een sporthal. Dat deze vraagstukken gaan komen in de aankomende termijn is zeker: liefst 60% van de sportaccommodaties in Nederland is gebouwd in de jaren ‘70 en ‘80. Deze zullen de komende jaren fors gerenoveerd, dan wel vervangen moeten worden.

Factsheet verduurzaming grote gemeentelijke sportaccommodaties
Met de bijgaande factsheet maak ik u graag attent op een ‘schot voor open doel’ voor uw campagne: de verduurzaming van grote gemeentelijke sportaccommodaties (zwembaden en sporthallen).

Uit onderzoek blijkt dat het mogelijk is om hier grote CO2-reductie te realiseren. De zwembaden en sporthallen stoten samen 58% uit van de totale CO2-uitstoot van het Nederlandse sportvastgoed. Daarnaast laat de factsheet zien dat hiermee op energiekosten bespaard kan worden. Die jaarlijkse besparing kan vervolgens vertaald worden naar een verlichting op de gemeentebegroting.

Naar de factsheet

Naar de factsheet

Benieuwd hoe andere gemeenten dit hebben aangepakt? Lees hier de praktijkvoorbeelden van de gemeente Zeist (via Vereniging Nederlandse Gemeenten) en de gemeente Kapelle. Kijk voor meer informatie en inspirerende voorbeelden ook eens op Duurzame Sportsector.

Wij herkennen dat het snel complex wordt als er meerdere doelen (besparing op energiekosten en CO2-uitstoot, maatschappelijke doelen als gezondheid en welzijn, klimaatbestendig bouwen en inrichten) integraal in één project samengebracht worden. Maar daar helpen wij graag bij.

Als Kenniscentrum Sport & Bewegen hebben we namelijk veel kennis beschikbaar over bijvoorbeeld CO2-reductie van sportvastgoed, circulariteit, klimaatadaptief bouwen, beweegvriendelijke omgeving, de waarde van sport en bewegen en wat wel of niet werkt. En

we adviseren en ondersteunen professionals bij complexe vraagstukken en het realiseren van hun doelen.

We stellen instrumenten ter beschikking zoals de verdieping op de leidraad verduurzamen gemeentelijk vastgoed, een subsidiewijzer en de whitepaper over eigendomsverhoudingen bij sportvastgoed. Wij bieden hulpmiddelen bij het inrichten van een beweegvriendelijke omgeving en die inzicht geven in het maatschappelijk rendement van investeringen in sport en bewegen. Het antwoord op uw vraag nog niet gevonden? Neem vooral contact op via onderstaand mailadres: onze specialisten staan voor u klaar.

Met vriendelijke groet,
Directeur Kenniscentrum Sport & Bewegen